II. SNOPIČ.

(Pola 13 b — 25 a.)

UREDIL

Dr. K. ŠTREKELJ

IZDALA IN ZALOŽILA

SLOVENSKA MATICA

V LJUBLJANI, 1896.

NATISNILA TISKARNICA R. MILICA.

Začasni predgovor.

To delo, katero bo obsegalo okoli 60 tiskanih pol, so se vzprejele vse do sedaj zapisane, vrejevalcu pristopne narodne pesmi, ki so „brez dvoma narodova lastnina ali vsaj take, da duševne vrednosti narodove ne omadežujejo.“ Viri za nje so bile te-le tiskane zbirke, knjige in novine: Kastelčeva „Krajnska Čbelica“ (*KČ*), Korytkove „Slovénske pésmi krajnskiga naróda“ (*SPKN*), Vrazove „Narodne pěsni ilirske“ (*NPI*), Majarjeva „Cerkvena pesmarica“ (*CP*), Kukuljevićeve „Pěsme“ (kajkavske), Janežičevo „Cvetje slovanskega naroda“, Valjavčeve „Pripovjedke“, Plohlove „Hrvatske nar. pjesme i pripovjedke“ (*HNP*), Scheiniggove „Nar. pesmi koroških Slovencev“ (*NPKS*), Kuhačeve „Južnoslovjenske narodne popievke“, Kocijančičeve „Slovenske narodne pesmi“, Kubovo „Slovanstvo ve svých spěvech“, publikacije Glasbene Matice; Novice, Kolo, Glasnik slov. slovstva, Slov. Glasnik, Jurčičev Glasnik, Slov. Bčela, Šolski prijatel, Torbica jugosl. mladosti, Dunajski Zvon, Ljubljanski Zvon, Kres, Zora, Vestnik, Besednik, Slavjan, Slovan, Dom in svet, Miklošičeva „Slav. Bibliothek“, Agustichev Prijátel, Vrtec, program varaždinske gimn. za l. 1858., Slov. Večernice, Koledar družbe sv. Mohorja, Goriški letnik, Letopis slov. Matice, Nanos, Vodnikov spomenik, Koroške bukvice, Hermannove Anthropologische Mittheilungen aus Ungarn. Dalje so se rabili ti-le netiskani viri: Vodnikov rokopis (lastnina Matice), potem vsi rokopisi, ki so našteti v Letopisu slov. Matice za l. 1887. pod naslovom „Narodno blago“ na str. 345. in 346. (izvzemši Volčičeva, ki ne prihajata v poštev), dalje vrejevalcu na njegov, v Ljublj. Zvonu l. 1887. objavljen poziv doposlani rokopisi, ki so mu jih izročili v porabo ti-le gospodje: Julij pl. Kleinmayr (zbirko svojo in zbirke svojih dijakov), Jan. Kokošar, dr. Frančišek Sedej (zbirko svojo, potem zbirko Jož. Maligoja, M. Skočirja, J. Berlota, Jožefa Kraglja in A. Črvà), Iv. Murovec, Val. Jarc (zbirko svojo, potem zbirko gospodične Zinke Kavčičeve in J. Koželja), Fr. Hauptmann, N. Stazinskij (zbirko Hudoklinovo), Miklošič (zbirko M. Valjavca, Seb. Žepiča, Burcarja in M. Majarja), Anton Kofol, J. Mladič, Lovro Žvab, G. Križnik, dr. J. Kolšek, Anton Štritof, Rok Drofenik-Gorski, Hinko Sevàr, Frančišek Levec (zbirko V. Kaplerja, Samotorčana, Dolenca, Rahnéta, Ferlana, Pintarja, Dav. Petelina, Zobca, Debevca, Kržišnika, Štepca), Ant. Kovačič, Ivan Vrhovnik in S. Rutar. Gospod dvorni svetovalec Jagić mi je iz Moskve od obščestva ljubitelej estestvoznanija itd. v porabo donesel Majarjevo zbirko slov. nar. pesmi (*MR*). Odkar je prišel na svetlo I. snopič te zbirke, so mi doposlali nove prispevke gospodje: dr. J. Kolšek, dr. K. Janežič, Franč. Zopf (zbirko Marije Stoklasove), Franč. Levec (zbirko dež. sodn. svet. K. Pleška, Jož. Šmuca, Iv. Antončiča), J. Barlè, M. Slekovec, o. Hijacint Šalamun, G. Križnik, H. Sevar, Fr. Kralj.

Pričujoča zbirka je vrejena po téh-le načelih:

1. Pesmi so podane prav takó, kakor so zapisane v podstavi; izpremenilo se ni v tekstu nič bistvenega. Obdržal se je

pravopis originala — seveda se je povsod rabila gajica — samo v nekaj pesmih, kjer bi bil precej nerodni pravopis motil bralca, se je predrugačil v malih, nebistvenih stvareh, a predrugačbe so se vestno zaznamovale pod črto. Kar se tiče pisave velikih začetnih črk in stave ločil, sem hodil svojo pot in se nisem oziral na interpunkcijo izvirnika. Nekaterim ne bo prav, da pesmi nisem podal v sedanji knjižni slovenščini. A ne le, da bi bilo to zoper vsa načela kritične izdaje, pomisliti nam je tudi, da je naša današnja knjižna slovenščina pri vsakem pisatelju drugačna in celo pri istem pisatelju drugačna danes, drugačna črez nekaj mesecev. Kje je meja, do katere naj bi smel iti? Ni je mogoče določiti, in zato je bilo ne samo najbolj kritično, ampak tudi najbolj primerno, podajati pesmi take, kakoršne so v podstavi. Še manj se sme od vrejevalca zahtevati, naj bi podajal po drugih zapisane pesmi v dijalektični obliki. Kedor vé, kako se je v tem oziru urezaval Vraz, smehljal se bo taki zahtevi.

Vendar je treba opomniti, da se je marsikatera očitna tiskovna in pisna hiba podstave popravila molčé, a navadno se je tudi to opomnilo pod črto. Ker nisem nezmotljiv, se je seveda vtegnilo zgoditi, da sem, kajpada nehoté, izpregledal tu ali tam kak naglas ali kako drugo dijakritično znamenje.

2. Ker so — z malimi izjemami — skoraj vsi naši nabiralci narodnih pesmi, zlasti pa starejši med njimi, popravljali zapisane pesmi ter jim skušali dati neko, po njih sodbi bolj pravilno lice, zato se je vselej, če je bilo na razpolaganje več redakcij, v podstavo vzela tista, ki se je zdela najstarejša in matica ostalim; saj je ona pač najbliža narodni pesmi, kakor jo je pel ali — navadno — narekoval narodni pevec. Pod črto je povedano, kako in v čem se poznejši prepisi in kasnejše predelave (redakcije) razlikujejo od nje.

3. Vzprejele so se vse varijante (inačice) kake pesmi, da se razvidi, kako je narod pesem spreminjal, krajšal, širil. Vsaki je priložena domovnica; da je ta včasi prepovršna, tega ni kriv vrejevalec, ampak nedostaten zapis.

4. V zbirko so se vzprejele tudi kajkavske narodne pesmi, ker se je bilo bati, da bi se jim pri véliki zbirki, ki jo pripravljajo v Zagrebu, vtegnilo zgoditi tako, kakor leksikalnemu blagu kajkavskemu pri akademijskem „rječniku“. Sicer pak izjavljam, da gledé jezikovnega stališča takó Kajkavcev, kakor ostalih južnih Slovénov popolnoma pritrjujem Jagiću (prim. njegovo klasično razpravo „Ein Kapitel aus der Geschichte der südslavischen Sprachen, Archiv für slav. Philol. XVII. 47 ns.).

5. Pesmi so vrejene po snoveh, ki se v njih razpravljajo. Da je bilo večkrat treba kaj ločiti, to je osnovano v stvari sami in v opevanih osebah. Navadno je v opomnjah pod črto povedano, kje je v ti knjigi še kaj enakega; natančneje pa bo to zabeleženo v stvarnem kazalu. Vrejevalec si ni štel v dolžnost, pod črto iskati pesmim paralel iz drugih literatur: to je naloga literarnega historika, kateremu smo hoteli iz raztresenih naših virov samo zbrati pripravno tvarino, da mu ne bo treba stikati za njo po vseh kotih.

Nekateri bodo pogrešali v razvrstitvi podrobnejših pododdelkov, recimo „izvirne narodne“, „mitologične“, „prvotno zgodovinske“ itd. Toda določiti, kaj spada med te, kaj med one, to bi bilo mogoče (ako sploh mogoče!) še le po dolgotrajnih preiskavah, ki se pa pri nas še niti pričele niso. Ako naj bi se jih bil lotil vrejevalec sam, bi morda čakali zbirke še petdeset in več let. Tudi ni dandanes znanosti več mitologično to, kar se je za mitologično štelo pred petnajstimi, desetimi leti. Koliko neki je res mitologičnega pod tako zaglavljenimi oddelki drugih slovanskih zbirek? In kaj je dandanes rés „izvirno narodno“?

6. Kar se tiče melodij, sem priložil samó tiste, ki so v načrtu (za vijolino) pripisane v devetnajstem zvezku Vrazove ostaline. Včasi jih je silno težavno razbrati, zlasti kjer jih je pisal Vraz s svinčnikom. A ni pozabiti, da jih je napisal navadno le v naglici, in zato ni mogel biti njegov zapis popolnoma dovršen. Vendar bo mogel veščak pogoditi melodijo tudi iz téh načrtov, katere podajem verno po izvirniku, ne izpremenivši in ne dodavši ničesar. Pri drugih pesmih, katerih melodijo se mi je posrečilo izvedeti, sem pod črto povedal, kje jo je najti. Da bi bil vzprejel v to zbirko vse melodije, za to nimam dovolila niti zapisovalcev, niti založnikov.

Potrebno se mi zdi, da mimo kratic, raztolmačenih že zgoraj v prvem odstavku med viri, razložim še te-le: *CO* = Čafova ostalina; *VO* = Vrazova ostalina; *NB* = Narodno blago iz Krope, zapisali Fr. (Radivoj) Poznik in drugovi; *MP* = Stare medljudne pesmi, *VP* = Viši pesmi in povasne popevke, *PP* = zvezek narodnih pesmi in *SNP* = Slovenske narodne pesmi (1845) v ostalini Matevža Ravnikarja Poženčana; *rp.* = rokopis, *ps.* = pesem, *v.* = verz.

Naslovni list in obširnejši uvod bo priložen poslednjemu snopiču; tam se bo natančneje govorilo o virih, njih zanesljivosti, vernosti in pravopisu, o zaslugah nabiralcev in naposled tudi o ponarodnelih, to je takih pesmih, ki so umetalnega izvira, pa so postale narodne. Slovarček manj znanih besed in obširna kazala bodo završevala vse delo.

Že sedaj izrekam vsem, ki so mi pri tem ne ravno lahkem delu pomagali z rokopisi, s sveti in drugači, svojo najsrčnejšo zahvalo. Če doseže zbirka neko približno popolnost, v to so pripomogli oni. Ker je še mogoče, da se kaj vzprejme vánjo, oziroma dodá na koncu, pozivam vse, ki imajo kaj pripravnega gradiva, naj mi ga dopošljejo, kakor tudi drugo narodno blago. To izdam, ko bo pričujoče delo dokončano, ako mi Bog dá življenje in zdravje.*)

Na Dunaju, 22. dné oktobra 1896. l.

Prof. dr. Karol Štrekelj.

*) Take stvari naj se mi pošiljajo do konca marca 1897. l. pod naslovom: *Wien, I. Salvatorgasse 12, Redactionsbureau des Reichsgesetzblattes,* od meseca aprila naprej pa pod naslovom: *Graz, Universität.*

III. SNOPIČ.

(Pola 25 b — 37.)

SLOVENSKE NARODNE PESMI

MIAMB

UREDIL

Dr. K. ŠTREKELJ

IZDALA IN ZALOŽILA

SLOVENSKA MATICA

V LJUBLJANI, 1897.

NATISNILA TISKARNICA R. MILICA.

Začasni predgovor.

To delo, katero bo obsegalo okoli 70 tiskanih pol, so s vzprejele vse do sedaj zapisane, vrejevalcu pristopne narodne pesmi, ki so „brez dvoma narodova lastnina ali vsaj take, da duševne vrednosti narodove ne omadežujejo.“ Viri za nje so bile te-le tiskane zbirke, knjige in novine: Kastelčeva „Krajnska Čbelica“ (*KČ*), Korytkove „Slovénske pésmi krajnskiga naróda“ (*SPKN*), Vrazove „Narodne pěsni ilirske“ (*NPI*), Majarjeva „Cerkvena pesmarica“ (*CP*), Kukuljevićeve „Pěsme“ (kajkavske), Janežičevo „Cvetje slovanskega naroda“, Valjavčeve „Pripovjedke“, Plohlove „Hrvatske nar. pjesme i pripovjedke“ (*HNP*), Scheiniggove „Nar. pesmi koroških Slovencev“ (*NPKS*), Kuhačeve „Južnoslovjenske narodne popievke“, Kocijančičeve „Slovenske narodne pesmi“, Kubovo „Slovanstvo ve svých spěvech“, publikacije Glasbene Matice; Novice, Kolo, Glasnik slov. slovstva, Slov. Glasnik, Jurčičev Glasnik, Slov. Bčela, Šolski prijatel, Torbica jugosl. mladosti, dunajski Zvon, ljubljanski Zvon, Kres, Zora, Vestnik, Besednik, Slavjan, Slovan, Dom in svet, Miklošičeva „Slav. Bibliothek“, Agustichev Prijátel, Vrtec, program varaždinske gimn. za l. 1858., Slov. Večernice, Koledar družbe sv. Mohorja, Goriški letnik, Letopis slov. Matice, Nanos, Vodnikov spomenik, Koroške bukvice, Hermannove Anthropologische Mittheilungen aus Ungarn. Dalje so se rabili ti-le netiskani viri: Vodnikov rokopis (lastnina Matice), potem vsi rokopisi, ki so našteti v Letopisu slov. Matice za l. 1887. pod naslovom „Narodno blago“ na str. 345. in 346. (izvzemši Volčičeve, ki ne prihajajo v poštev), dalje vrejevalcu na njegov, v ljublj. Zvonu l. 1887. objavljen poziv doposlani rokopisi, ki so mu jih izročili v porabo ti-le gospodje: Julij pl. Kleinmayr (zbirko svojo in zbirke svojih dijakov), Jan. Kokošar, dr. Frančišek Sedej (zbirko svojo, potem zbirko Jož. Maligoja, M. Skočirja, J. Berlota, Jožefa Kraglja in A. Črva), Iv. Murovec, Val. Jarc (zbirko svojo, potem zbirko gospodične Zinke Kavčičeve in J. Koželja), Fr. Hauptmann, N. Stazinskij (zbirko Hudoklinovo), Miklošič (zbirko M. Valjavca, Seb. Žepiča, Burcarja in M. Majarja), Anton Kofol, J. Mladič, Lovro Žvab, G. Križnik, dr. J. Kolšek, Anton Štritof, Rok Drofenik-Gorski, Hinko Sevar, Frančišek Levec (zbirko V. Kaplerja, Samotorčana, Dolenca, Iv. Kremešeka, Rahnéta, Ferlana, Pintarja, Dav. Petelina, Zobca, Debevca, Kržišnika, Štepca), Ant. Kovačič, Ivan Vrhovnik in S. Rutar. Gospod dvorni svetovalec Jagić mi je iz Moskve od obščestva ljubitelej estestvoznanija itd. v porabo donesel Majarjevo zbirko slov. nar. pesmi (*MR*). Po letu 1895. so mi doposlali nove prispevke gospodje: dr. J. Kolšek, dr. K. Janežič, Frančišek Zopf (zbirko Marije Stoklasove), Frančišek Levec (zbirko dež. sodn. svet. K. Pleška, Jožef Šmuca, Iv. Antončiča), Jan. Barlè, M. Slekovec, o. Hijacint Šalamun, G. Križnik, H. Sevar, Fr. Kralj (l. 1896.), — R. Drofenik, Iv. Šašelj, Jan. Zabukovec, Janko Šlebinger, J. Lovšin (l. 1897).

Pričujoča zbirka je vrejena po téh-le načelih:

1. Pesmi so podane prav takó, kakor so zapisane v podstavi; izpremenilo se ni v tekstu nič bistvenega. Obdržal se je pravopis originalov — seveda se je povsod rabila gajica — samo

nekaj pesmih, kjer bi bil precej nerodni pravopis motil bralca, je predrugačil v malih, nebistvenih stvareh, a predrugačbe so zaznamovale vestno pod črto. Kar se tiče pisave velikih začetnik črk in stave ločil, sem hodil svojo pot in se nisem oziral na interpunkcijo izvirnika. Nekaterim ne bo prav, da nisem podal pesmi v sedanji knjižni slovenščini. A ne le, da bi bilo to zoper vsa načela kritične izdaje, pomisliti nam je tudi, da je naša današnja knjižna slovenščina pri vsakem pisatelju drugačna in celo pri istem pisatelju drugačna danes, drugačna črez nekaj mesecev. Kje je meja, do katere naj bi smel iti? Ni je mogoče določiti, in zato je bilo ne samo najbolj kritično, ampak tudi najbolj primerno, podajati pesmi take, kakoršne so v podstavi. Še manj se sme od vrejevalca zahtevati, da naj bi podajal po drugih zapisane pesmi v dijalektični obliki. Kedor vé, kako se je v tem oziru trezaval Vraz, se bo smehljal taki zahtevi.

Vendar je opomniti, da se je marsikatera očitna tiskovna in pisna hiba podstave popravila molčé, a navadno se je tudi to opomnilo pod črto. Ker nisem nezmotljiv, se je seveda vtegnilo zgoditi, da sem, kajpada nehoté, izpregledal tu ali tam kak naglas ali kako drugo dijakritično znamenje.

2. Ker so — z malimi izjemami — skoraj vsi naši nabiralci narodnih pesmi, zlasti pa starejši med njimi, popravljali zapisane pesmi ter jim skušali dati neko, po njih sodbi bolj pravilno lice, zato se je vselej, če je bilo na razpolaganje več redakcij, v podstavo vzela tista, ki se je zdela najstarejša in matica ostalim; saj je ona pač najbliža narodni pesmi, kakor jo je pel ali — navadno — narekoval narodni pevec. Pod črto je povedano, kako in v čem se poznejši prepisi in kesnejše predelave (redakcije) razlikujejo od nje.

3. Vzprejele so se vse varijante (inačice) kake pesmi, da se razvidi, kako je narod pesem spreminjal, krajšal, širil. Vsaki je priložena domovnica; da je ta včasi prepovršna, tega ni kriv vrejevalec, ampak nedostaten zapis.

4. V zbirko so se vzprejele tudi kajkavske narodne pesmi, ker se je bilo bati, da bi se jim pri véliki zbirki, ki so jo začeli izdajati v Zagrebu, vtegnilo zgoditi tako, kakor leksikalnemu blagu kajkavskemu pri akademijskem „rječniku“. Sicer pak izjavljam, da gledé jezikovnega stališča takó Kajkavcev, kakor ostalih južnih Slovénov popolnoma pritrjujem Jagiću (prim. njegovo klasično razpravo „Ein Kapitel aus der Geschichte der südslavischen Sprachen, Archiv für slav. Philol. XVII. 47 ns.).

5. Pesmi so vrejene po snoveh, ki se v njih razpravljajo. Da je bilo večkrat treba kaj ločiti, to je osnovano v stvari sami in v opevanih osebah. Navadno je v opomnjah pod črto povedano, kje je v ti knjigi še kaj enakega; natančneje pa bo to zabeleženo v stvarnem kazalu. Vrejevalec si ni štel v dolžnost, pod črto iskati pesmim paralel iz drugih literatur: to je naloga literarnega historika, kateremu smo hoteli iz raztresenih naših virov samo zbrati pripravno tvarino, da mu ne bo treba stikati za njo po vseh kotih.

Nekateri bodo pogrešali v razvrstitvi podrobnejših pododdelkov, recimo „izvirne narodne“, „mitologične“, „prvotno zgodovinske“ itd. Toda določiti, kaj spada med te, kaj med one, to bi bilo mogoče (ako sploh mogoče!) še le po dolgotrajnih pre-

iskavah, ki se niso pri nas še niti pričele. Ako naj bi se jih bil lotil vrejevalec sam, bi čakali morda zbirke še petdeset in več let. Tudi ni dandanes znanosti več mitologično to, kar se je štelo za mitologično pred petnajstimi, desetimi leti. Koliko neki je res mitologičnega pod tako zaglavljenimi oddelki drugih slovanskih zbirek? In kaj je dandanes rés „izvirno narodno“?

Drugi pogrešajo med pripovednimi pesmimi delitve na posvetne in svete (legende). Toda te se po obliki ne razlikujejo od prvih; četudi kaže vsebina biblično-legendaren izvir, vendar ni njih unanji tip različen od posvetnih. Mimo tega so te pesmi včasi samo na videž legende (prim. št. 608). Na drugi strani so med njimi take, ki se nam zdé dandanes le nekake molitve, pa so v resnici odlomki ali ostanki starejših legend, in zato se mi je zdelo, da jim je odkazati mesto med pripovednimi pesmimi.

6. Kar se tiče melodij, sem priložil samó tiste, ki so v načrtu (za vijolino) pripisane v devetnajstem zvezku Vrazove ostaline. Včasi jih je silno težavno razbrati, zlasti kjer jih je pisal Vraz s svinčnikom. Tudi ni pozabiti, da jih je napisal navadno le v naglici, in zato ni mogel biti njegov zapis popolnoma dovršen. Vendar bo mogel veščak pogoditi melodijo tudi iz téh načrtov, katere podajem verno po izvirniku, ne izpremenivši in ne dodavši ničesar. Pri drugih pesmih, katerih melodijo se mi je posrečilo izvedeti, sem pod črto povedal, kje jo je najti. Da bi bil vzprejel v to zbirko vse melodije, za to nimam dovolila niti zapisovalcev, niti založnikov.

Potrebno se mi zdi, da mimo kratic, raztolmačenih že zgoraj v prvem odstavku med viri, razložim še te-le: *CO* = Čafova ostalina; *VO* = Vrazova ostalina; *NB* = Narodno blago iz Krope, zapisali Fr. (Radivoj) Poznik in drugovi; *MP* = Stare medljudne pesmi. *VP* = Viši pesmi in povasne popevke, *PP* = zvezek narodnih pesmi in *SNP* = Slovenske narodne pesmi (1845) v ostalini Matevža Ravnikarja Poženčana; *GK* = narodne pesmi, zbral Gašpar Križnik; *KNB* = drugo Križnikovo narodno blago v rokopisu Slov. Matice; *rp.* = rokopis, *ps.* = pesem, *v.* = verz.

Naslovni list in obširnejši uvod se priloži zadnjemu snopiču; tam se bo natančneje govorilo o virih, njih zanesljivosti, vernosti in pravopisu, o zaslugah nabiralcev in naposled tudi o ponarodnelih, to je takih pesmih, ki so umetalnega izvira, pa so postale narodne. Slovarček manj znanih besed in obširna kazala bodo završevala vse delo.

Že sedaj izrekam vsem, ki so mi pri tem ne ravno lahkem delu pomagali z rokopisi, s sveti in drugači, najsrčnejšo zahvalo. Če doseže zbirka neko približno popolnost, v to so pripomogli oni. Ker je še mogoče, da se vzprejme kaj vánjo, oziroma dodá na koncu, pozivam vse, ki imajo pripravnega kaj gradiva, naj mi ga dopošljejo, kakor tudi drugo narodno blago. To izdam, ko bo pričujoče delo dokončano, ako mi Bog dá življenje in zdravje.

V Gradcu, 20. dne novembra 1897. l.

Dr. Karol Štrekelj,

c. k. izredni profesor slovanske filologije s posebnim ozirom na slovenski jezik in slovensko slovstvo.

(*Graz, Peinlichgasse 13*).

Mantuani

SLOVENSKE NARODNE PESMI

IZ TISKANIH IN PISANIH VIROV

ZBRAL IN VREDIL

DR KAROL ŠTREKELJ

ZVEZEK I.

IZDALA IN ZALOŽILA SLOVENSKA MATICA

V LJUBLJANI

NATISNILA TISKARNICA RUDOLFA MILICA

1895—1898

VII, B, 35.363, e

03000617 6

VATROSLAVU JAGIĆU

V SLOVANSKI FILOLOGIJI PRVAKU

ZA

6. DAN JULIJA 1898. LETA

Predgovor.

Dobivši v roke konec prvega zvezka slovenskih narodnih pesmi, bi pač ta in oni izmed častitih bralcev rad kaj izvedel o načrtu in značaju vsega dela in pa o načelih, katerih sem se držal pri njega sestavljanju. V kratkih besedah naj skušam ustreči ti želji.

I.

Sprva sem nameraval izdati vse narodne pesmi v enem samem zvezku, ki bi obsegal šestdeset do sedemdeset tiskanih pol. Iz novo doposlanih in nekaj tudi iz poprej še ne pregledanih virov pak se mi je namnožila tvarina tako, da se je moj prvotni prevdarek njenega obsega pokazal mnogo prenizkega. V enem zvezku bi bila knjiga, ker je njena oblika premalo visoka in široka, prav neprijetno odebelela; zato ni kazalo drugega, kakor da jo razdelim na več zvezkov. V kolikor smem poprek soditi sedaj, izideta še dva zvezka, pač ne dosti manjša od prvega.

II.

Oziraje se na značaj naših narodnih pesmi, se mi je zdelo najpripravneje, razdeliti vso tvarino tako-le:

Del I. *Pesmi pripovedne vsebine*, to je, ostanki junaških pesmi, pesmi o turških bojih, balade, romance, legende in ostanki živalskih pripovednih pesmi.

Del II. *Pesmi zaljubljene*, to je take, ki se nanašajo na razmere ljubezni med moškim in ženskim spolom, na njih pričetek, nadaljevanje, negovanje in posledke.

Del III. *Pesmi za posebne prilike.* Tu je razločevati več pododdelkov, in to:

Razdelek 1. Obredne pesmi (kolednice, pomladanske, kresne pesmi itd.).

Razdelek 2. Plesne pesmi, to je take, ki se pojo pri plesu (kolu).

Razdelek 3. Pesmi svatovske ali ženitovanjske.

Razdelek 4. Zdravice.

Razdelek 5. Pesmi obsmrtnice, ki se pojo, kadar kedo umrje, in pa narodni nekrologi.

Del IV. *Pesmi pobožne*, ki se pojo ali pa tudi le molijo doma ali v cerkvi.

Del V. *Pesmi stanovske*, to je take, ki jih pojo razni stanovi (n. p. vojaki itd.) ali katere se pojo o raznih stanovih; pesmi o samskem in zakonskem stanu; pesmi pastirske in otroške.

Del VI. *Pesmi šaljive in zabavljive* (humoristične in satirične).

Za temi šestimi deli pride še nekaj prilog, da dopolnim že priobčeno tvarino, olajšam rabo vsega dela in razjasnim, kar se v zbirki sami dá na kratko razjasniti gledé na unanjo zgodovino pesmi, kakor tudi gledé na njih razumljivost. Teh prilog bo, kakor sodim sedaj, šest, in to:

I. Dodatki novih varijant in novih naslovov, ki jih sploh še ni v zbirki.
II. Popravki in opomnje k že priobčenim pesmim.
III. Pregled ponarodnelih pesmi in važnejše njih varijante.
IV. Literarno-zgodovinski pregled o slovenskih narodnih pesmih in zaznamek njih virov.
V. Slovarček manj navadnih besed in oblik.
VI. Kazala, in to: 1. kazalo vseh začetkov, 2. kazalo važnejših in razvidnejših motivov, 3. kazalo v pesmih imenovanih oseb in krajev, 4. kazalo deželanstva vseh pesmi, 5. kazalo zapisovalcev, 6. kazalo pevcev in pevek, naposled 7. kazalo, kje je kaka drugje tiskana pesem natisnjena ali omenjena v naši zbirki, in pa kako drugo kazalo, ki bi se še vzvidelo potrebno.

III.

V to zbirko sem sprejel vse dosedaj zapisane, zares narodne pesmi, ki so mi bile pristopne v pisanih ali pa tiskanih virih, o katerih bom govoril natančneje v zgoraj omenjenih prilogah k temu delu. Ker sem hotel biti kritičen izdajatelj, mi ni bilo gledati na estetično dovršenost ali nedovršenost kake pesmi; marsikedaj je »estetično« nedovršena pesem za znanost veče cene, kakor najglaje tekoča varijanta, ki nima nikakih »presledkov« in »skokov«. Znanstvenemu preiskovalcu sta obe enako ljubi in dobro došli; saj on ne gleda na nju s stališča estetike, kakor ne gleda na primer botanik znanstvenik na divje rastoče cvetlice z očmi vmetalnega vrtnarja ali na plevel z očmi poljedelčevimi. Zaradi tega ali drugega smelega izraza, ki se zdi modernemu krasoslovcu neprimeren, morda nekoliko surov in trivijalen za njegove sentimentalno-nežno razmehkužene živce, pa je v resnici — sodé s stališča narodovega — morda popolnoma umesten in celo pregnanten, nikedar ne bo zavreči kake pesmi; znanost prepoveduje tudi, jo popraviti ali prenarediti, ako jo hočemo rabiti

v znanstvene namene. Izjavljam torej, da se nisem dal motiti ljubeznivi devici estetiki; njo prepuščam z veseljem našim pesnikom, katerim celo svetujem, naj se ravnajo strogo po njenih zahtevkih, da nam ne bodo na vrt naše poezije spravljali dekadentske gnjile proze in enakih neslanosti. Mene ni nikoli bila misel, napraviti iz naših narodnih pesmi to, kar imenujejo naši časnikarji »lepo knjigo«, nekako narodno pesmarico, ki naj bi krasila redko salonsko mizo slovensko. Tudi to prepuščam rad drugim; jaz sem hotel in hočem podati samo kritičen prispevek k psihologiji slovenskega naroda, če smemo tako govoriti, prispevek k slovenskemu folkloru, t. j. k znanosti o slovenskem narodu, kakor se nam ta kaže v svojih pesmih. Moja knjiga hoče torej biti pred vsem znanstvena; upam, da jo narod, če tudi ni »lepa«, vendar sprejme prijazno, dasi so pri nas kakor drugod časi romantične navdušenosti za narodno poezijo že davno minuli.

IV.

Četudi sem sprejel v zbirko vse, kar je bilo za njo pripravno, in nisem postopal eklektično, bo vendar dober poznavalec naših dosedaj tiskanih narodnih pesmi že v I. zvezku pogrešal nekaj naslovov, ki bi jim bilo v njem mesta. Izdajatelj ni kriv, da jih »ni tukaj«; po njegovem mnenju so izpuščene pesmi popolnoma nedolžne in nikakor ne omadežavajo duševne vrednosti narodove; tudi ne spadajo med »kvante«, niti med »klafarske«, niti med »kosmate«. Tiskane so bile nekatere njih že v časih cenzure, druge so prebile cenzuro očeta Bleiweisa, vse pa so zapisali pobožni rodoljubi in duhovniki. Še le dandanes so se zazdele strogim sodnikom nevarne, ne vem, ali morali ali veri ali komu. Da je cerkev v prvem času, ko je razširila kristijanstvo pri kakem narodu, gledala zatreti narodne pesmi, je umevno in ž njenega stališča naravno. Takrat so bili z narodnimi pesmimi tesno spojeni še nazori poganski; narod jih je pel pri svojih poganskih praznikih in obredih, lahko je torej znova zabrel v še tleče poganstvo. Toda bati se tega pri Slovencih dandanes, je prazen strah, ki je na sredi votel, ob straneh ga pa nič ni. Ali morála, morála! »Narodovo nrav kvariti z narodnimi pesmimi — ali smo res Abderiti 19. stoletja? Moralna statistika nam mnogo uzrokov pogube nravnosti našteva, a še nikjer nisem med temi uzroki dobil navedeno: čitanje narodnih pesmi«. Tako pravi po mojem mnenju dobro profesor Krek v Listkih IV. 138; dodati tem besedam še kaj, se mi ne zdi potrebno. Če so pred kratkim časom na Belgijskem sklenili, preganjati z zakonom nemoralne in pohujšljive pesmi, ne zadeva to pravih narodnih pesmi kar nič, ampak samo izdelke, izvirajoče iz kupletov in proizvodov, kakoršne širijo v večih mestih predmestna gledališča in ljudje, ki se, kakor na primer na Dunaju, imenujejo sami — lucus a non lucendo — »narodne pevce«!

V.

V zbirko so sprejete tudi kajkavske narodne pesmi, ker sem se bal, da se jim pri véliki zbirki, ki so jo začeli izdajati v Zagrebu, ne bi zgodilo tako, kakor leksikalnemu blagu kajkavskemu pri akademijskem »rječniku«. In kakor vidim, po pravici. Zagrebška zbirka se vreja po čisto drugačnih načelih; ne ozira se na starejše in poprejšnje zapise celó nič, ampak podaje samo tiste, ki so se doposlali hrvaški Matici na njen poziv v novejšem času; starejši že objavljeni zapisi se pri dotičnih novih varijantah niti ne omenjajo. Tako ostane moja zbirka tudi gledé kajkavskega blaga še vedno najpopolnejša. Žalibog je pomanjkljiva za kajkavsko blago, raztreseno po koledarjih in časopisih, ki so bili meni le malo pristopni. Sicer pak izjavljam, da gledé jezikovnega stališča takó Kajkavcev, kakor ostalih južnih Slovanov popolnoma pritrjujem Jagiću (prim. njegovo klasično razpravo »Ein Kapitel aus der Geschichte der südslavischen Sprachen, Archiv für slav. Philol. XVII. 47 ns.).

VI.

Kar se tiče melodij, sem priložil samo tiste, ki so (za vijolino) v načrtu pripisane v devetnajstem zvezku Vrazove ostaline. Včasi jih je silno težavno razbrati, zlasti kjer jih je pisal Vraz s svinčnikom. Tudi ni pozabiti, da jih je napisal navadno le v naglici, in zato ni mogel biti njegov zapis popolnoma dovršen. Vendar bo mogel veščak pogoditi melodijo tudi iz téh načrtov, katere podajem verno po podstavi, ne izpremenivši in ne dodavši nič. Pri drugih pesmih, katerih melodijo se mi je posrečilo izvedeti, sem pod črto povedal, kje jo je najti. Kar mi je ušlo, dostavim v prilogah. Da bi bil vzprejel v to zbirko vse melodije, za to nimam dovolila niti zapisovalcev niti založnikov.

VII.

Kako sem ravnal s tekstom v zbirko sprejetih pesmi?

Pesmi so podane prav takó, kakor so zapisane v podstavi; izpremenilo se ni v tekstu nič bistvenega. Obdržan je pravopis originalov, — seveda se je povsod rabila gajica; samo v nekaterih pesmih, kjer bi bil precej nerodni pravopis motil bralca, sem ga predrugačil v malih, nebistvenih stvareh, toda predrugačbe so zaznamovane vestno pod črto. Kar se tiče pisave velikih začetnih črk in stave ločil, sem hodil svojo pot in se nisem oziral na interpunkcijo izvirnika. Saj so ločila samo dodatek zapisovalčev, samo nekaj sekundarnega.

Nekaterim ne bo prav, da nisem podal pesmi v sedanji knjižni slovenščini. Ne le, da bi bilo to zoper vsa načela kritične izdaje, pomisliti moramo tudi, da je naša današnja knjižna slo-

venščina pri vsakem pisatelju drugačna in celo pri istem pisatelju drugačna danes, drugačna črez nekaj mesecev. Kje je meja, do katere bi smel hoditi? Ni je mogoče določiti, in zato je bilo ne samo najbolj kritično, ampak tudi najbolj primerno in pripravno, podajati pesmi take, kakoršne so v podstavi. Še manj se sme od vrejevalca zahtevati, naj bi podajal po drugih zapisane pesmi v dijalektični obliki. Kedor vé, kako se je v tem oziru urezaval Vraz, se bo smehljal taki zahtevi.

Vendar je opomniti, da se je marsikatera očitna tiskovna in pisna hiba podstave popravila molčé, navadno pa se je tudi to opomnilo pod črto. Ker nisem nezmotljiv, se je vtegnilo seveda zgoditi, da sem, kajpada nehoté, izpregledal tu ali tam kak naglas ali kako drugo dijakritično znamenje. Ko bodo natisnjene vse pesmi, hočem vnovič prevzeti mučno delo ter vse še enkrat primeriti s podstavo. Kake napake, ki so se morda vrinile, se popravijo v poprej omenjenih prilogah. Ako zapazi bralec v kaki pesmi, da je kaka beseda tiskana sedaj z naglasom, sedaj brez naglasa, da ima sedaj to, sedaj drugo obliko, ko bi vendar moralo to biti povsod enako, ne sme še tega prištevati v greh vredniku, ampak naj si misli, da je tako že v podstavi.

VIII.

Ker so — z malimi izjemami — skoraj vsi naši nabiralci narodnih pesmi, zlasti pa starejši med njimi, popravljali zapisane pesmi ter jim skušali dati neko, po njih sodbi bolj pravilno ali bolj »estetično« lice, zato se je vselej, če je bilo na razpolaganje več redakcij, vzela v podstavo tista, ki se je zdela najstarejša in matica ostalim; saj je ona pač najbliža narodni pesmi, kakor jo je pel ali — navadno — narekoval narodni pevec. Pod črto je povedano, kako in v čem se poznejši prepisi in kesnejše predelave (redakcije) razlikujejo od nje.

Kedor hoče torej n. p. izvedeti, kako je Vraz kako pesem natisnil, mora poiskati na zadnjem mestu vsake take pesmi pod črto navedene predrugačbe.

IX.

Od redakcij je strogo ločiti varijante. Prve so zagrešili nekritični zapisovalci; znanstveni preiskovalec pa je rad, če mu tudi te priobčimo; še le po njih bo mogel presoditi prav obliko, ki jo je dobila pesem naposled, recimo v dosedanjih tiskanih zbirkah. Varijanta pa je nov, drugačen zapis iste pesmi iz drugega kraja ali od drugega pevca. Napraviti narodni pesmi novo redakcijo se pravi, grešiti zoper narodno pesem; zapisati novo varijanto pa se pravi, pridobiti nov kamen za zgradbo poslopja narodne poezije; znanost prvo obsoja, drugo pa priporoča.

V to zbirko so sprejete vse varijante (inačice) kake pesmi, da se razvidi, kako je narod pesem spreminjal, krajšal, širil. Vsaki

je priložena domovnica; da je ta včasi prepovršna, tega ni kriv vrejevalec, ampak nedostaten zapis.

Ker se zdi mnogim, in se mi je to tudi očitalo, da podaje moja zbirka preveč varijant, ne morem kaj, da ne bi takim očitarjem v premislek postavil sem besed, ki jih piše Liliencron, Die historischen Volkslieder der Deutschen, zvezek I. str. IX.: »Der Volksmund singt sich das Lied nach seiner Art zurecht und diese unbewusst und oft aus feinem Instinct feilende und färbende Art der Behandlung gibt dem Liede zum Theil eben den eigenthümlichen Klang, der zu dem Wesen des Volksliedes gehört. Ganz besonders ist nun aber dahin auch das Einmischen dialectischer Formen zu zählen, durch die der jedesmalige Sänger das Lied sich und seinen Hörern mundgerecht und bequem macht. Man kann ein viel gesungenes und weit umhergetragenes Volkslied dem Stein vergleichen, den der Fluss rund und glatt geschliffen hat, so dass er vor den stromabwärts spülenden Fluthen leicht hinrollt. Wo nun eben die Welle uns den Stein ans Ufer wirft, da müssen wir ihn aufheben, und wie er im Herabrollen geworden ist, so müssen wir ihn hinnehmen. Unter diesem Gesichtspunkt wird das an und für sich allerdings ganz zufällige Verhältniss zwischen dem Liede und demjenigen, der es etwa aufgezeichnet hat, gleichwohl zu einem für uns wesentlichen und bedeutenden. Er ist uns als wahrer Eigenthümer und Sänger des Liedes auch die wahre und rechte Quelle für dasselbe, nicht wie es war, aber wie es ward, und wir dürfen hier den Darsteller mit seiner relativ zufälligen Art und Weise von dem Dargestellten nicht scheiden wollen. Wer neben ihm zu gleicher Zeit sang und unter gleichen Gesichtspunkten schrieb, dem stand es vollkommen frei, sich an ihn nicht zu binden, sondern wieder seiner eigenen Weise, so gut wie jener, zu folgen. Für uns aber schliesst die Geschichte des Liedes da ab, wo es den lebendigen Volksgesang verlassend in einer Aufzeichnung haftet.«

Obtožiti se moram, da se nisem v razvrstitvi posameznih varijant držal vseskozi istega načela; pri nekaterih pesmih, zlasti v prvih polah, sem začel z varijanto, ki se mi je zdela bolj dovršena, pri drugih pa sem se držal dežel, po katerih je pesem razširjena, ter sem prestopal iz ene dežele v drugo. Neke varijante so uvrščene tudi ne gledé na to dvojno načelo, zlasti kadar sem jih dobil še le, ko je že bilo nekaj varijant na prejšnji poli natisnjenih. Najpripravnejša je pač razdelitev po zemljepisni razširjenosti.

X.

Pesmi so vrejene po snoveh, ki se v njih razpravljajo. Da je bilo večkrat treba kaj ločiti, to je osnovano v stvari sami in v opevanih osebah, stvareh ali razmerah. Navadno je v opomnjah pod črto povedano, kje je v ti knjigi še kaj enakega; natančneje pa bo to

zabeleženo v prilogi, ki bo obsegala dostavke in opomnje. Vrejevalec si ni štel v dolžnost, iskati pesmim paralel iz drugih literatur: to je naloga filologa ali literarnega historika, kateremu smo hoteli iz raztresenih naših virov samo zbrati pripravno tvarino, da mu ne bo treba stikati za njo po vseh kotih.

Nekateri bodo pogrešali v razvrstitvi podrobnejših pododdelkov, recimo »izvirno narodne«, »mitologične«, »prvotno zgodovinske« itd. Toda določiti, kaj spada med te, kaj med one, to bi bilo mogoče (ako sploh mogoče!) še le po dolgotrajnih preiskavah, ki se niso pri nas še niti začele. Ako naj bi se jih bil lotil vrejevalec sam, bi čakali morda zbirke še petdeset in več let. Tudi ni več dandanes znanosti mitologično to, kar se je štelo za mitologično pred dvajsetimi, petnajstimi leti. Koliko neki je res mitologičnega pod tako naslovljenimi oddelki drugih slovanskih zbirek? In kaj je dandanes rés »izvirno narodno«?

Drugi bodo pogrešali med pripovednimi pesmimi delitve na posvetne in svete (legende). Toda te se po obliki ne razlikujejo od prvih; četudi kaže vsebina biblično-legendaren izvir, vendar ni njih unanji tip različen od posvetnih. Mimo tega so te pesmi včasi samo na videz legende (prim. št. 608). Na drugi strani so med njimi take, ki se nam zdé dandanes le nekake molitve, pa so v resnici odlomki ali ostanki starejših legend, in zato se mi je zdelo, da jim je odkazati mesto med pripovednimi pesmimi.

Ker so dalje legende tudi po dikciji bolj sorodne z baladami kakor z romancami, ki kažejo nekak bolj lehak, liričen značaj in jim je predmet navadno le ljubezen, je bilo te uvrstiti kolikor moči blizu zaljubljenih pesmi; saj je polagáni prehod od njih na koncu I. dela k II. delu očiten in se ne dá tajiti. Vmés prihajajo samo živalske pripovedne pesmi, katere je bilo obdržati vkupe, dasi bi spadale morda nekatere njih tudi v del VI.

Razločevanje med to in ono skupino je večkrat zelo težavno, in zato je tudi pravo mesto nekaterim naslovom morda določeno napak; poglavitno nalogo pak, da so se vsaj varijante vsakega naslova združile, sem vendar rešil, kakor upam, dobro. Seveda bi, če bi začel delo znova, marsikaj razvrstil sedaj drugači: učé se staram!

Več naslovov je razdeljenih na oddelke A, B, C itd., ker so dotične pesmi, dasi opevajo podobno snov, vendar različnega izvira; žalibog nisem opravil te podrobnejše razdelitve povsod, kjer je bila umestna, in je nekolikrat združenih sedaj pod istim naslovom več pesmi, o katerih se ne more reči, da bi bile varijante iste pesmi. Tako bi bilo n. pr. pesmi pod št. 108—110 postaviti pod naslov »Srečna nevesta. A«, pesem št. 111 pa pod naslov »Srečna nevesta. B«; isto velja o naslovu »Desetnica«, v katerem bi bilo zadnji št. 314 in 315 postaviti pod poseben naslov »Desetnica. B«, ali pa o naslovu »Huda mačeha«, v katerem bi bilo številko 344 ločiti kot poseben naslov »Huda mačeha. A«

od nastopnih številek 345—349, ki naj bi dobile naslov »Huda mačeha. B.«. Potemtakem torej obsega kak naslov večkrat ne samo varijante ene same pesmi, ampak varijante več pesmi, ki so si sorodne, to je, pod njim je zbrana skupina sorodnih pesmi. Tudi se mi zdi potrebno, opozoriti bralce na to, da morajo, kadar iščejo kake tvarine v naši zbirki, pregledati tudi druge bližnje naslove, ker je ona skrita morda v njih.

XI.

Očitalo se mi je nejavno, da sem uvrstil v zbirko nekaj pesmi, ki kažejo zeló vmetalno lice. Zgodilo se je to res, toda zato, ker je podstava narodna in je dal narodni pesmi vmetalno lice še-le zapisovalec; zlasti veljá to o Vodniku in Ravnikarju-Požencanu. Na drugi strani pak je bilo večkrat težavno določiti, kaj je zares narodno, kaj morda vzeto iz vmetalnega vira. V tem oziru sem res grešil, ali grešil bi kedo drugi tudi in morda ne manj od mene. Tako je št. 370 izločiti iz prvega zvezka ter jo prenesti v prilogo o ponarodnelih pesmih. Moja tamkajšnja slutnja: »pesem, ki je pač le odlomek in to precej razrušen odlomek, morda niti ne spada v to skupino, ker se zdi, da ni zares narodna, ampak umotvor kakega slovenskega mežnarja«, se je izkazala do črke resnično: pesem namreč, katere drobci so priobčeni tam (str. 401. in 402.), je res zložil organist na Križni gori pri Ložu, znani Repež; najdeš jo v Romarskem drugem blagu, str. 75.: »Ta 17. pesem Od eniga Krucifixa, kir je sebi všesa zatiznu, kader je S. Maša za eniga mertviga bila; kir ta Exempel piše; Joan. Duegenius spec. trist. c. I. Item. P. Abraham pars 3. fol. 197«. Pesem obsega pri Repežu 64 verzov; priobčeni zapis pa nič ne vé o večem delu te pesmi, izpuščena so namreč moralna izvajanja in vsi nauki Repeževe pesmi od 25. verza dalje. Narod jih ni mogel obdržati v spominu, ker so prepusti in predolgočasni, njega je zanimala samó čudovita dogodba, da si je sv. razpelo zatisnilo ušesa, ker ni hotelo uslišati prošnje. Ker je Repeževa knjiga redka in je podučno primerjati narodov tekst s starim, priobčujem v poštev prihajajoči začetek:

O človek gledei, drugim povedei,
De je en takšen enkrat biu;
Vsi so deržali, nu ga štemali,
Kir je še biv na sveiti žiu;
Po smerti tudi vsak toku sodi
Od vsih sveličan je deržan;
Sam Škof je reku, nesti ga v' cirku
Peito mašo deržati zain.

Ga pernesejo, Mašo začnejo,
En Krucifix nad nym stoy;
Kir Škof sain moli, pogleda okuli,
Vidi kai Jesus tamkei stry:
Na križi gori je roke doli
Sneu, nu všesa zatisne;
Je dau zastopiti, ni treba moliti
Ne vžližem zain vaše prošne.

Kir on v' živlenji ni nigdar meni
Nikuli rad almožne dau:
Vboge je sovražu, mene rezdražu,
Kir jest sim poleg vbozeh stau:
Je zapru všesa, jest bom Nebesa
Ni treba zain moliti več;
Zdei nei lon prejme, kni marou zame
V' paklu se more večnu peč.

Narod je pristavil vsi pesmi samo nov motiv, da je razpelo tudi zletelo v nebesa, ker ni hotelo molitve uslišati.

Spoznati, da je podstava v takih primerih, kakoršna je št. 370, vmetalna, ni seveda težavno; veliko težavneje je zasačiti tujko v narodnih pesmih, če ima ta primeroma še dosti tistega duha, kakoršnega sploh kažejo narodne pesmi. V pesmi »Ugrabljena mlinarjeva hči« (št. 237, deloma 238) kaže sicer marsikaj, n. pr. rima »lov — sovražnikov«, rêklo »meč naj te zatre«, zlasti pa konec »Poljubit' hoče usta nje, * Al' ljubca je pa mrtva že« nenavadno lice za slovensko narodno pesem. Toda izdajatelj si misli: Gotovo je zopet zapisovalec kaj popravljal, kakor je že pri nas navada, in je hotel dati pesmi bolj vmetalno obliko, sicer pa je pesem pač lahko narodna. In vendar bi se motil, kakor sem se motil tudi jaz. Ta pesem je nemška narodna, toda ne tako, kakor imamo tudi sicer mnogo podobnih snovi z Nemci*), ampak je naravnost p r e l o ž e n a iz nemščine, in sicer je ni preložil nihče drugi, kakor slavni fizik in slovenski pisatelj J. Stefan. Natisnjena je v Novicah 1854. l. na str. 236.**), kjer prelagatelj izrečno izjavlja, da je nemška narodna. Ko sem pregledoval Novice, zbiraje snov za svoje delo, me je ta pristavek napotil, da nisem dalje pazil na pesem, in ko sem pozneje dobil zbirko *NB*, v kateri je pisan pod št. 237 priobčeni zapis, se nisem kajpada več spominjal Stefanove preloge. Takih iz nemščine poslovenjenih pesmi je še več: »Pesem o smrti cesarja Koreljna«, »Enkrat so žnidarji bili trije«, »Jaz bi rad vedel, kako ta kmetič poseje rež« itd. itd. V takih prilikah včasi vsa opreznost ne pomaga dosti, ampak samo obširno poznavanje sorodnih in drugih pesmi, katere imajo naši sosedje.

XII.

Pošiljaje v svet konec I. zvezka, mi je prijetna dolžnost, izreči za blagovoljno podpiranje moje podjetbe presrčno zahvalo

*) Prim. v zbirki »Des Knaben Wunderhorn«: Die Juden in Passau — Cerkveni ropar proda Judom sv. hostijo, Ullrich und Aennchen — Jelengar, Der Scheintod — Živa pokopana rodi dete, Höllisches Recht — Nevesta pogubljena, dete vzveličano, St. Jakobs Pilgerlied — Romar sv. Jakoba komposteljskega, An den Meistbietenden gegen gleich baare Bezahlung — Deklica trdosrčna, Tannhäuser — Ozelenele romarske palice itd. itd. itd.

**) *Zapis se loči od preloge Stefanove zlasti v tem:* 3] Ko skoz dolino jezdijo — 5] Sprelepa hči mlinarjeva — 7 hčerico — 12 snel] vzel — 13 zasuka — 14 Odseka — 15] Na konja hčerko posadí — 16] In ž njo naprej jo zakadi — 17] V planjavo ko pridirjajo — 19 ti ljubca] tam mojih — 20] Tam grofinja ti boš odslej. — *Za verzom 23. je v Stefanovi prelogi:*

Nevesto v hišo peljejo.
(25) »Napij se vina starega,
In bod' sercá veselega!«
»Ne pijem vina starega,
Ne bom sercá veselega.
Očeta si ob glavo del,
(30) In materi si glavo vzel;
Še tretjikrat zasukal meč,
Odsekal bratu glavo preč!
Minul je dan in noč prišla,
Se družba spat je spravljala.
(35) In godejo in piskajo,

24 spremljajo] peljejo — 25] Poznó o tihej polnoči — 28 je pa] je.

slavni slovenski Matici, ki mi je poslala v porabo vse svoje narodno blago. Hvalo sem dolžan nadalje vnetemu pospeševalcu tega dela, gosp. dvornemu svetovalcu Vatroslavu Jagiću, ki mi je donesel iz Moskve Majarjev rokopis narodnih pesmi, poslan l. 1869. obščestvu ljubitelej estestvoznanija. Zahvaliti moram potem gospode, ki so mi izročili svoje zbirke v porabo na moj poziv, objavljen l. 1887. v »Ljubljanskem Zvonu« in »Slovanu«. Ti gospodje so po hronologičnem redu: Julij pl. Kleinmayr, profesor tedaj v Gorici, sedaj v Kopru, ki mi je izročil svojo zbirko in zbirke svojih dijakov; dr. Frančišek Sedej, tedaj prof. bogoslovja, sedaj c. in k. dvorni kaplan, kanonik in apostoljski protonotar v Gorici, ki mi je izročil zbirko svojo, zbirke bivših goriških dijakov Jožefa Maligoja, Mihaela Skočirja (sedaj c. in k. stotnika v Celju), J. Berlota (sedaj župnika na Ogrskem pri Šempasu), in pa zbirki Jožefa Kraglja, sedanjega dekana tolminskega, in A. Črva, bivšega duhovnika na Sveti gori pri Gorici (zbirki zadnjih dveh nabiralcev iz zapuščine prof. Št. Kocijančiča); Ivan Murovec, sedaj dekan v Cerknem; Janez Kokošar, sedaj župnik v Šebreljah; Valentin Jarc, tedaj učitelj v Št. Juriju na južni železnici, sedaj v Braslovčah, ki mi je poslal svojo zbirko, zbirko sedaj rajne gospodične Zinke Kavčičeve in zbirko kmetiškega fanta J. Koželja; Fr. Hauptmann, učitelj na Kozjaku nad Mariborom; o. K. Stazinski, sedaj minorit pri Sv. Trojici v Halozah, ki mi je izročil zbirko rajnega Hudoklina; rajni moj učitelj, prof. Miklošič, ki mi je izročil zbirko Matije Valjavca, Sebastijana Žepiča, Burcarja in Matije Majarja; kmetiški fant Anton Kofol na Pečinah na Tolminskem; J. Mladič, sedaj uradnik v fin. ministrstvu na Dunaju; rajni Lovro Žvab, zasebni učitelj v Trstu in vrednik »Edinosti«; G. Križnik, črevljar in trgovec v Motniku; dr. Jožef Kolšek, sedaj odvetnik na Laškem; Anton Štritof, sedaj c. k. gimn. profesor v Kranju; Rok Drofenik (Gorski), vrednik v Trstu; Hinko Sevar, sedaj trgovec v Moravčah pri Litiji; Frančišek Levec, c. k. realčni profesor in šolski nadzornik v Ljubljani, ki mi je poslal zbirke nekedanjih dijakov ljubljanske gimnazije Jožefa Samotorčana, Frančiška Dolenca, Iv. Kremešeka, Janka Rahnéta, J. Ferlana, Svitoslava (L.) Pintarja, Dav. Petelina, Iv. Zobca, J. Debevca, J. Kržišnika in N. Štepca, katere mu je izročil ravnatelj Fr. Wiesthaler, da jih porabi v »Ljublj. Zvonu«, nadalje zbirko V. Kaplerja; Anton Kovačič, sedaj kaplan pri Mali Nedelji; Ivan Vrhovnik, župnik v Trnovem v Ljubljani in S. Rutar, c. k. gimn. profesor v Ljubljani. Na mojo prošnjo za nar. pesmi, tiskano na platnicah prvih treh snopičev »Narodnih pesmi«, so mi izročili svoje zbirke gospodje: dr. J. Kolšek (vnovič), dr. Konrad Janežič, sedaj odvetnik v Pulju; Frančišek Zopf, učitelj v Ljutomeru, ki mi je poslal zbirko kmetiškega dekleta Marije Stoklasove iz Šmarja pri Jelšah; Frančišek Levec (vnovič), poslavši mi v porabo zbirke sodn. svetovalca K. Pleška, realca Jožefa Šmuca, realca Iv. Antončiča, zbirko goriškega dijaka

(J. Humarja ?) z Banjšic in več starejših rokopisov; Janko Barlè, protok. v Zagrebu; Mat. Slekovec, sedaj župnik pri Sv. Marku; o. Hijacint Šalamun, sedaj kapucin v Sv. Križu vipavskem; G. Križnik (vnovič); H. Sevar (vnovič); Fr. Kralj, bogoslovec v Ljubljani; Rok Drofenik (vnovič); Ivan Šašelj, župnik v Adlešičih, izročivši mi zbirko svojo in dve zbirki učenca Črniča; Jan. Zabukovec, kaplan v Podbrezju; Janko Šlebinger, bogoslovec v Mariboru (3 zbirke); Ivan Lovšin v Dolenji vasi pri Ribnici; gospodična Mara Stegenšek v Celju; Miko Šašelj, župnik v Vatovljah; Ivan Theuerschuh, bogoslovec v Ljubljani; gospodična Josipina Furlanijeva v Ilirski Bistrici (2 zbirki); Slavoj Poznik, gimnazijec v Dunajskem Novem mestu, ki mi je poslal zbirke svojega rajnega očeta Radivoja Poznika; Štefan Singer, administrator v Železni Kapli, ki mi je izročil več pobožnih in cerkvenih pesmi in pa rokopis pasijonske igre iz prejšnjega stoletja, in pa Frančišek Praprotnik, učitelj v Mozirju, ki mi je poslal zbirke svoje, zbirko Bl. Ranca, poštnega uradnika v Beljaku, Frančiška Zemljiča, učitelja v solčavskih Lučah, Tome Pušenjaka, nadučitelja v Cvenu, in Jožefa Družoviča, nadučitelja pri Sv. Juriju ob Pesnici.

Če doseže moja zbirka neko idealno popolnost — popolna ne more biti po naravi svojega predmeta nikoli — v to so pripomogli ravnokar imenovani moji podporniki in pomočniki. Nje in druge rodoljube prosim, da bi me podpirali tudi še nadalje, ter jih pozivam, naj mi dopošljejo, kar imajo pripravnega gradiva, da se sprejme to vsaj v priloge, če se ne dá več sprejeti v delo samo.

V Gradcu, 1. dne decembra 1898.

Dr. Karol Štrekelj,

c. k. izredni profesor slovanske filologije
s posebnim ozirom na slovenski jezik in slovensko slovstvo.
(Graz, Universität.)

Kratice.

CO. = Cafova ostalina, rokopis, ki ga hrani Matica in kateri sestoji iz VO. XII (to je iz treh knjižic s 101, 159 in 60 stranmi) in pa iz knjižice 55 strani, zaznamovane v Letopisu za leto 1887. na str. 346 z »O. Caf, Slovenske narodne pesme, 2 zvezka, Frauheim 1855« (drugi zvezek se pričenja s str. 25. teh sedaj v eno knjižico zvezanih 2 zvezkov).

CP. = Pesmarica cerkevna, ali svete pesme, ki jih pojó ilirski Slovenci na Štajerskim, Krajnskim, Koroškim, Goriškim in Benatskim in nektere molitvice, litanije in svet križoven pot, zbral in na svet izdal Matia Majer, kaplan pri stolni cerkvi v Celovcu. V Celovcu 1846. Jan. Leon.

GK. = Rokopis narodnih pesmi, ki jih je zbral Gašpar Križnik; zvezek I. in II. je lastnina Matice, zvezek III. in IV. pa moja.

HNP. = Hrvatske narodne pjesme i pripoviedke (u Vrbovcu) sakupio i rodu i svietu predao Rikardo Ferdinando Plohl Herdvigov. I. 1868; II. 1869; III. 1876. U Varaždinu. Platzer.

KČ. = Krajnska Čbelica. Na svitlobo dal M. Kastelic. V Ljubljani I. 1830, II. 1831, III. 1832, IV. 1833, V. 1848. J. Blaznik.

KNB. = Rokopis narodnega blaga, ki ga je zbral Gašpar Križnik in kateri obsega večinoma nar. pripovedke in pravljice; zv. I.—IV. je lastnina Matičina, V. pa moja.

Kuhač = Južnoslovjenske narodne popievke, većim ih dielom po narodu sâm sakupio, ukajdio, glasovirsku pratnju udesio te izvorni iin text pridodao Fr. Š. Kuhač. U Zagrebu I. 1878; II. 1879; III. 1880; IV. 1881.

Kukuljević = Različita djela. Knjiga IV. Pěsme. U Zagrebu 1847. V poštev prihajajo kajkavske pesmi str. 186—256.

MP. = »Stare medljudne pesme, med kterimi so ble najpozneji zložene pred devetnajstim stoletjam. Na Gori 1. Velciga serpana 1838«. Rokopis Matevža Ravnikarja-Poženčana. 3 zvezki (155 + 62 + 124 strani). Lastnina slov. Matice.

MR. = Sbornik narodnih pěsnij, zagadek i poslovic ilirsko-slovenskih i několiko horvatskih. Sbral i uredil Matija Majar. 1869. Rokopis, lastnina imperatorskago obščestva ljubitelej estestvoznanija pri moskovskom̃ universitetě.

NB. = Narodno blago. Nabrali Franc Poznik, Matija Kokalj, Šimen Zupan, Oroslav Pirec in Martin Zarnik 1868. Rokopis, lastnina slovenske Matice.

NPI. = Narodne pěsni ilirske, koje se pěvaju po Štajerskoj, Koruškoj i zapadnoj strani Ugàrske. Skupio i na svět izdao Stanko Vraz. Razdělak I. Wo man singt, da lass dich fröhlich nieder: Böse Menschen haben keine Lieder. Schiller. U Zagrebu. Gaj. 1839.

NPKS. = Narodne pesni koroških Slovencev. Zbral in na svetlo dal J. Scheinigg, c. kr. gymn. prof. v Celovci. Ljubljana 1889. Kleinmayr in Bamberg.

PP. = Rokopis narodnih pesmi v Ravnikarjevi ostalini, ki jo hrani Matica. To knjižico šteje E. Lah v Letopisu slov. Matice za l. 1887., str. 346. za prvo knjižico zbirke **VP.**, kar pa je pomota.

Ps. ali **pes.** = pesem.

Rp. ali **rp.** = rokopis.

Scheinigg = NPKS.

SNP. = Slavenske narodne pesme, 1845. Spisal na Selih pri Kamniku Matevž Ravnikar. Rokopis v njegovi ostalini, ki jo hrani Matica.

SPKN. = Slovénske pésmi krajnskiga naróda. V Ljubljani. Blaznik. I. 1839, II. 1840, III. 1841, IV. 1841, V. 1844. To je takozvana zbirka Korytkova.

v. = verz.

VO. = Vrazova ostalina; razni rokopisi Vraza in drugih, vkupe 21 zvezkov, ki so last Matice. Natančneje se bo o njih govorilo pri virih.

VP. = Viši pesmi in povasne popevke. Rokopis v ostalini Matevža Ravnikarja (Poženčana), ki jo hrani Matica. Od vsega so se ohranili 4 zvezki; prim. **PP.** in Slov. Glasnik VII (1861) 69, kjer se sedaj izgubljeni I. zvezek pripisuje Lovretu Rozmanu.

* * *

Za branje opomenj k tekstu je pomniti to-le: Če se je premenila v verzu samo kaka oblika, je natisnjena pod črto poleg številke verzove samo ta nova oblika; če se je namesto ene besede ali več besed postavila druga beseda ali več drugih besed, so poleg verzove številke postavljene prejšnje besede, za kljuko (]) pa stoji predrugačba; samo verzova številka s kljuko (]) pomenja, da je ves verz tako predrugačen, kakor je tiskano za kljuko. N. pr.: „13 udarila“ pomenja: v verzu 13. je beseda „vdarila“ izpremenjena v „udarila“; „18 Krancelj je frišen] Venček je črstev“ pomenja: v verzu 18. so besede „Krancelj je frišen“ predrugačene v „Venček je črstev“; „40] Je pred njega dol pokleknil“ pomenja: tako se je predrugačil verz 40., ki se je prej glasil: „Pred svetiga Štefana dol poklekne.“ Ako stoji za verzovo številko v oklepu še druga številka, se nanaša ta na verzovo številko kake poprej obravnavane redakcije, v katero se je vteknilo kaj novih verzov, tako da bi imel v nji dotični verz drugo številko.

VSEBINA.

Na strani

Posvetilo III
Predgovor V
Kratice XVI

Del I. Pesmi pripovedne vsebine.

Kralj Matjaž reši svojo nevesto (1—8) 3
Kralj Matjaž v turški ječi (9, 10) 24
Smrt kralja Matjaža (11, 12) 32
Lambergar in Pegam (13—17) 34
Lambergarjeva ženitva in smrt (18) 50
Ravbar (19, 20) 51
Turki pred Dunajem (21—23) 59
Turek označuje naše zastave (24, 25) 64
»Turek je pisal beli list« (26) 66
»Turski je baša v Limbuši« (27) 67
Lavdon (28—31) 67
Gospod Baroda (32—34) 70
Poljska kraljica (35) 73
Španjska kraljica (36) 74
Romar sv. Jakopa komposteljskega (37) 75
Školastika (38) 77
Mladi Marko pobije turške goste (39—46) 78
Mladi Marko Turkom prodan (47) 87
Kraljevič Marko reši svojo ženo (48) 89
Kraljevič Marko bije svojo ženo (49) 91
Kraljevič Marko kaznuje svojo ženo (50) 92
Kraljevič Marko odseče materi glavo (51) 93
Marko gre na jelensko polje (52) 94
Deklica vojak. A. (53—55) 95
Deklica vojak. B. (56, 57) 104
Deklica vojak. C. (58, 59) 106
Kaj se po svetu godi (60) 107
Mrtvec pride po ljubico [»Lenora«] (61—63) 108
Godec pred peklom (64—66) 112
O svetem zakonu pojoča ptica (67—69) 117
Mornar (70) 120
Zarika in Sončica (71, 72) 122
Lepa Vida. A. (73—75) 124
Lepa Vida. B. (76, 77) 131
Svoji ženi nezvesti gospod (78, 79) 133
Strelec in zakleti gospodični (80) 136
Povodnji mož (81, 82) 137
Hudič vzame rajavko (83) 139
Pekova hči (84, 85) 140

Na strani

Trdoglav in Marjetica (86—89) 142
Ugrabljena žena ne sme obiskati matere (90, 91) 147
Ribniška Alenčica (92) 150
Ribniška Jerica (93, 94) 152
Zajeta brat in sestra ubežita domu (95) 153
Turški rop (96) 155
V deveto deželo omožena (97, 98) 156
Z roparjem omožena (99—101) 160
Nesrečna nevesta [»Mlada Breda«] (102—107) 162
Srečna nevesta (108—111) 173
Zaljubljen mladenič (112, 113) 178
Mlada Zora (114) 180
Graščakov vrtnar (115) 182
Grofov paže (116) 183
Sestra noče sestrinega ljubca [»Brajdka in Aničkа«] (117) 184
Rejenka (118, 119) 185
Kraljéva umorjena (120) 188
Vračajoči se grof umori svojo ženo (121, 122) 190
Žlahtna gospa zakolje májarici sinka (123—127) 191
Žlahtna gospa zavdá ljubici svojega moža (128) 199
Županja hči in grajski gospod (129, 130) 201
Lahkoživčeve sanje (131, 132) 205
Cigan (133—136) 207
Lajnar (137) 211
Jelengar (138) 212
Rošlin in Vrjanko (139—141) 213
Nezvesta žena možu pobegne (142—144) 216
Nezveste zaročenke kaznovane (145) 218
Nezvesta gospa in tri straže (146—151) 219
Nezvesta gospa skrije ljubca (152—154) 225
Preoblečeni ljubec (155) 227
Sestra zastrupi brata (156—158) 229
Srce iz prsi vzeto (159—169) 231
Nevesta pogubljena, dete vzveličano (171—181) 238
Nezakonska mati umori svoje dete (182—189) 247
Hudič skuša romarja (190) 252
Ozelenele romarske palice (191) 253
Česa hudoba ni mogla sešteti (192) 254
Deklica trdosrčna (193, 194) 256
Hudičeva nevesta (195—200) 257
Sveti Urih (201, 202) 263
Ženin skoči po prstan v morje (203) 265
Začarani ljubec [»Nesrečni oglednik«] (204, 205) 266
Dveh dragih smrt, ker se mati njih zvezi upira (206—208) 268
Tri sestre omožene (209—213) 271
Srečen ženin (214) 276
Mož se vrne na ženino svatovščino (215—218) 276
Črez morje v vas (219, 220) 281
Smrt črevljarjeve ljubice (221—223) 282
Nevesta umrje. A. (224—227) 284
Nevesta umrje. B. (228—232) 288
Zormanova Micika (233) 290
Spanjščice (234) 291
Kramar gre v Bergamo (235, 236) 292
Ugrabljena mlinarjeva hči (237, 238) 292
Nesrečni lovec. A. (239) 293
Nesrečni lovec. B. (240—242) 295
Mladi hlevar (243) 297
Hlapec prekani gospoda (244) 298

Na strani

Modri Sekol junak (245) 299
Prevarjenih ljubimcev smrt (246) 300
Vila izpodrine pravo ženo (247) 302
Hudobna tašča (248, 249) 302
Galjót (250, 251) 304
Nezvesta pomaga roparju proti ljubcu (252) 306
Roparji (253) 307
Bolni junak (254—265) 307
Tri tuge junakove (266) 315
Nezvesti junak proklet (267—272) 315
Nuna (273—279) 319
Premočeni puščavnik (280) 325
Neusmiljena gospoda (281—286) 326
Gospod strelja v sveti križ (287) 331
Zakleta botra — kobila (288) 332
Zakleta sinova — vrana (289) 332
Potop pri M. Devici na jezeru (290) 333
Nova Štift na Štajerskem (291) 334
Romarica grešnica (292) 335
Mati prodá svojega otroka (293—296) 336
Kresnice (297—301) 339
Grešnik bolan se obhaja (302—305) 344
Menih in rajska ptičica (306—309) 348
Desetnica (310—315) 352
»Lansko leto sem se oženil« (316—336) 360
Žena na porodu umrje (337) 370
Živa pokopana rodi dete (338—340) 371
Sirote zapuščene (341—343) 374
Huda mačeha (344—349) 376
Sirota Jerica (350, 351) 384
Sin plačuje mačeho (352) 387
Mačeha morilka (353) 387
Treh hčerá nagla smrt (354—358) 388
Smrt in mlinar (359—363) 393
Starčkova smrt (364) 396
Romaričina smrt (365) 397
Nočevanje na grobišču (366—368) 398
Smrt bogatinova — smrt beračeva (369, 370) 401
Otrokova duša se pokori (371—373) 402
Duša v pekel zavrnjena (374—385) 408
Duša vagana (386—389) 417
Duši rešeni s sveto mašo in pomočjo Marijino (390) 422
Duša z zlatim patrnoštrom (391) 422
Študenta in kelnarica (392—396) 423
Tri pogubljene duše (397—400) 427
Marija v nebo vzeta (401—405) 430
Marijin pogreb (406—411) 439
Svetega Petra mati (412—414) 443
Sveti Antón v pekel prodan (415) 445
Sveti Anton predigar (416—418) 446
Svetega Tomaža mati (419) 448
Jezus rojen (420—426) 449
Jezus ziban (427—436) 453
Jezus pomiri vodo Rajno (437) 457
Jezus ukraden (438) 458
Marija sanja o Jezusovem trpljenju (439—441) 459
Marija hoče Jezusa trpljenju odnesti (442—445) 461
Judež Iškarjot (446) 463
Jezus izdan (447—450) 464

Na strani

Jezus in Judje (451) 468
Jezusove muke (452) 469
Jezusove muke [»Zlati očenaš«] (453) 471
Jezus po dokončanih mukah (454) 474
Sveta kri sejana (455, 456) 474
Prava stan svete krvi (457) 475
Jezus mašuje (458—461) 476
Jezus bere mašno knjigo in umrje (462) 478
Jezus odpušča romarjem grehe (463—465) 479
Marija gre z Jezusom na božji pot (466—474) 481
Marija prosi za porodnice (475—481) 488
Skrb za dete brez matere (482—483) 492
Spokorjeni grešnik (484—490) 493
Stari berač (491) 499
Jezus in svet noseča riba (492, 493) 500
Rimsko ženitovanje (494—496) 501
Jezus slikar in deklica (497—499) 502
Jezus vrtnar in ajdovska deklica (500—518) 504
Sveta hostija onečaščena (519) 515
Lovca streljata na Marijo (520) 516
Sveta družina in razbojnik (521, 522) 517
Marija in brodnik (523—537) 520
Marija izbira novo selo (538—543) 530
Marija, tica pevka in zamorska deklica (544—570) 533
Jezus postavi sv. Tomaža v Indijo (571—576) 549
Deveta dežela — Indija (577, 578) 554
Sveti Tomaž in smrt (579, 580) 555
Sveti Tomaž umrje (581) 556
Sveti Andrej drugič rojen (582) 557
Sveta Sofija in sv. Areh (583) 558
Hudoba odnese svetega Lovrenca (584, 585) 559
Sveti Izidor pastir-vojščak (586—602) 561
Sveti Feliks vojščak (603) 571
Sv. Eražem prežene hudobo (604) 572
Sv. Miklavž vrže hudobo v morje (605—607) 573
Sv. Lukež ubije očeta in mater (608) 574
Sveta Jedrt (609, 610) 575
Sveta Kristina in njena mačeha (611—614) 577
Sv. Jernej nosi na rami svojo kožo (615) 580
Lakoma krčmarica (616—622) 581
Sv. Peregrin in voznik (623, 624) 587
Sveta Apolonija (625) 588
Sveta Marjeta, sveti Jurij in zmaj (626—629) 589
Sveti Voljbenk prekani hudobo (630) 593
Sestra svetega Lovrenca zakleta v ribo (631) 593
Sveti Štefan (632—635) 594
Sveti Štefan žrtva (636) 598
Sveta Katerina (637—640) 599
Sveta Barbara vržena v ječo (641—644) 603
Sveta Uršula streljana (645) 607
Sveta Barbara, pomočnica ob smrti (646—655) 608
Sveta Uršula prosi za suho selo (656) 616
Sveti Brnard gre od maše (657—672) 617
Sveti raj pometajoča deklica (673—675) 624
Deklica treh let gre v cerkev (676) 626
Lepa Ana gre na Volavlje (677, 678) 626
Gizdava deklica ne more umreti (679) 627
Marija kliče ranjenega fantiča za Jezusom (680—697) 628
Skesani hudodelec. A. (698) 635

Na strani

Skesani hudodelec. B. (699—702) 637
Cerkveni ropar proda Judom sv. hostijo (703) 640
Obsojenec (704) 641
Ulovljena mladenič in dekle (705) 641
Žalostna usoda tréh sinov (706—710) 642
Draži je brat od ljubega (711—714) 644
Ljubi odseče nezvesti ljubici roko (715—717) 647
Mačkinj rabelj (718—722) 649
Ljubi odseče ljubi roko, ker se je zaročila Mariji (723) 652
Kaznovani mlinar zapeljivec (724) 653
Nezvestoba ljube ne dá mrtvecu pokoja (725) 654
Iz groba rastoči cvetlici se združita. A. (726—739) 655
Iz groba rastoči cvetlici se združita. B. (740) 666
Iz groba rastoči cvetlici se združita. C. (741—747) 666
Nezvesti šafar (748—751) 672
Previdno deklè (752—772) 675
Zvesta deklica (773—794) 690
Ptičica svarilka (795—806) 706
Zapeljana deklica (807—810) 713
Oprezna deklica (811—815) 715
Ljubi se greha boji (816—818) 718
Nezvesti ljubi želi od ljube zdravja (819—821) 719
Pobič bolan in ptica (822) 721
Z boleznijo kaznovana nezvestoba (823—825) 722
Zavrnjeni ljubi umrje (826) 725
Izročanje blaga pred smrtjo (827, 828) 725
Spokorjena ljuba umrje (829—831) 727
Slovo od sveta (832—834) 729
Bolna ljubica umrje. A. (835—842) 731
Bolna ljubica umrje. B. (843, 844) 734
Težavno izbiranje ljubic (845) 736
Kam z Maro, ali k soncu ali k mesecu (846, 847) 736
Tica vijoglavka in ogričiči (848) 737
Deklica postane vila (849, 850) 738
Vilinski studenec (851—853) 738
Ranjeni junak noče biti lečen (854) 740
Žena lepša od vile (855) 740
Najboljša volitev (856) 741
Bratova prošnja (857) 741
Dva draga razločena (858) 742
Mati razdruži zaljubljena (859, 860) 742
Mati nasnuje sina zoper snaho (861, 862) 744
Mnogo snubljena Kata iz Budima (863—865) 745
Stari vojvoda hoče mlado devojko (866) 746
Medeni grozd s kraljeve trte (867) 747
Vinograd za doto (868) 747
Okovan junak na galeji (869) 748
Devojka ukrade najboljšega konja (870) 748
Slabo plačana služba (871—876) 749
Devojka vence povijala (877, 878) 752
Suhi javor ozeleni (879) 753
Junak ukrade devojki venec in košuljo (880) 754
Nedodelana ladija (881, 882) 754
Devojka s tremi sinovi. A. (883—887) 755
Devojka s tremi sinovi. B. (888) 757
Skrivana devojka in junak (889) 758
Modra devojka (890, 891) 758
Trije čobani ustreljeni pod Budimom (892) 759
Budimski vojak umorjen (893) 759

Na strani

Junak Janko se noče prodati (894—901) 760
Sava Marka umorila (902) 764
Junak plava Dunaj (903) 764
Lepa Jana hoče vkaniti vse junake (904) 765
Lepi Jani ni primernega moža (905) 765
Primorkinja (906) 766
Žene ni prodajati (907) 767
Kedo dobi dekle? (908, 909) 767
Fantje igrajo za dekle (910—914) 768
Lucipeter ban (915—918) 771
Deklica točajka toži tri junake (919—921) 773
Dragoceni oven (922) 774
Pod pomorančo zaspala mojškra (923) 774
Izgubljena košuta (924) 775
Ptičev svèt za dobro ženitev (925—939) 775
Kos zasmehuje lovca (940—942) 782
Kos pove lovcu tri ljubice (943—947) 783
Ptica se brani službe (948—955) 786
Zaljubljeni kos (956) 791
Bolni kos (957) 791
Ptiček in ptičica (958, 959) 792
Mir najljubša stvar (960) 793
Lisica in petelin (961—963) 793
Zverina premagana (964—967) 795
Neposlušne stvari (968, 969) 799
Zverina pokopava lovca (970, 971) 801
Medvedova svatba (972, 973) 802
Ščinkavčeva svatba (974, 975) 804
Lisičina svatba (976, 977) 804
Kosova svatba (978—982) 806
Golobova svatba (983) 808
Petelinova svatba (984—987) 809
Vrabčeva svatba (988) 811
Komarjeva svatba (989—996) 812
Rastlinske svatbe (997) 815
Petelinova snubitev (998) 816
Polževa snubitev (999) 817
Obadova snubitev (1000) 818
Čuk snubi sovo (1001—1006) 818

Del I.

Pesmi pripovedne vsebine.

Kralj Matjaž reši svojo nevesto.

1.

(Gorenjska.)

a. Prvotna redakcija v Vodnikovem rokopisu.

Matjáž kral sè je òženil,
Alénčico si zàročil,
Prelépo mlado déklico,
Kralíco lubo vógersko.
Zadosti malo pri nji spi,
Zadosti malo — tri nočí!
Mu píšejo četerti dan:
„Na vojsko berž na mejo vstan',
Na kraj oblasti dunajske,
Dol na pokrajne vógerske!“

Pokliče tkoj Alénčico,
Prelubo k' seb kralíčico,
Ji tako pravi, govorí:
„It moram berš, se mì mudí,
Na kraj oblasti dunajske,
Dol na pokrajne vógerske.

Ti dnévi dolgočasvajo,
Otóžnosti napadajo,
Preštévaj zlate rúmene,
Gradove varvaj zidane.
Na vert naj te ne vódio,
De Turki te ne vjamejo.““

Zaséde konjča berzdiga,
Zadirja 'z grada béliga
Na kraj oblasti dúnajske,
Dol na pokrajne vógerske.
Voják' šotore stavio,
Matjážu ga napravlajo.
Ko pride, mu zavúkajo,
De Turki unkraj slišio.

Po néb' priplava tíčica,
Neznana drobna pévčica.

---

1. *Zgorenja pesem je natisnjena takó, kakor jo je Vodnik v svojem Rp. napisal s početka na l. 94. in 95. A zares narodno tudi to lice ni, ampak prepis je po neznani predlogi; poznajo se mu že zeló Vodnikove predrugačbe. Ta za nas najstarejši zapis* (𝔄) *je svoje prvotno lice še bolj izgubil s poznejšimi premembami Vodnikovimi. Vzprejemši nekaj teh, prepisal je Vodnik pesem drugič na l. 92. in 93.* (𝔅) *in do verza 80. tretjič na l. 91.* (𝔈) *z novimi izpremembami. Predrugačbe prepisa 𝔄 (= 𝔄₁, 𝔄₂ itd.) so vzprejete v prepis 𝔅, predrugačbe prepisa 𝔅 (= 𝔅₁, 𝔅₂ itd.) pa v prepis 𝔈; to veljá v nastopnem razkazu Vodnikovih popravkov vselej, kjer se ne omenja nalašč, da je stvar drugačna.*

1] 𝔅 Matjáž kralj se je òženil, 𝔈 Je kralj Matjaž se oženil — 2] 𝔅 Alenčico si záročil, 𝔅₁ Jalenčico si záročil, 𝔈 zaročil — 3] 𝔅 Prelepo mlado dek-

Matjáž je gleda, ostermí,
Mu trikrat šotor obletí,
Na zlatmu jabku òbsedí,
Zažergolí, zagostolí:
„Na konjča, konjča, kral Matjáž!
Kaj ptuje stvari v' čislu jmaš,
Dežele mériš druge vsè,
Na mir pustiš pa sam svojè!
Lej, tvoja ni še mérjena,
Kralica ti je vplénena:
Turčíni hud' prijáhali,
Alénčko tèbi vplenili."

Pa tako reče kral Matjáž:
„Zavérat meni kaj ti jmaš?
Ne skušaj, tica, se z' menó,
Jez' ímam pukšo rísancó."
„„Če skušam tica se z' tebó,
Živòt mi vzami jen glavó.""

Kralíč pa stop' na konjčika,
Na vejico ko tičica;
Predrobno proti dom' zderčí,
Oblák po néb' tak ne letí,
Do svojga grada zídiga,
Do svojga doma béliga.

Hité naprot mu dèržiná,
Najpredaj grede mojškrica:
Vsi žalostni zdihòvajo,
Solzíce tóčjo, jókajo.

Kralíč pa pravi, govorí:
„Ne bojte se, deržína vi,
Dans trétji dan resníčno bóm
Kralíco dal vam jo na dóm."

Po turšk' obléče se vsigà,
Ogerne halo do petà,
Pripaše svetlo sáblico,
Na sabli vózo rudečo.
Pod halo skrie šmaren križ,
Sé nós' ko gróm in blisk in piš,
Si zbere kónjča iskriga,
Zaséde bélca bèrzdiga.
Predròbno 'z dvora zaderčí,
De pesk in ogin se kadí,
Skoz mejo doli vógersko
Turčio dol v' glòboko.

Na sréd Turčíe glòboke
Stojé tri lipe zèlene.
Pod eno kónjče stàvio,
Na raj se mi pripravlajo.
Pod drugo raj prodajajo,
Pod trétjo kroglo rajajo.

Kralíč pri mizi rúmeni
Tako mi pravi, gòvori:
„Gospódje, ne zamérite,
Po čém vi raje pródate?"
Se turški baša zvèselí,
Priazno pravi, gòvorí:

---

lico — 4] B Kraljico ljubo (*tudi* A_1) vogerško — 5 spi] B_1 spal — 6] B_1 Z njo samih trikrat prenočval, B_2 Jo samih trikrat obnočval, C Z njo samih trikrat prènočval — 7 pišejo] A_1 póslejo, B_1 pošlejo — 9—10] B_1 Iz Turkov lesi (C lèsi) pride sum,* De vstaja tam nevarni hrum (C De nam nevarni vstaja hrum) — 11 tkoj Alenčico] B_1 berž Jalenčico — 12] A_1 Preljubo k' seb (C seb') kraljičico — 13 govorí] B góvori, B_1 góvorivš, C govorívš — 14] B Jit moram berž, se mi mudi, B_1 Jit moram, nič se ne mudivš (C mudivš) — 16] B vogerske — 17] A_1 Bi dnévi (B dnevi) dolgočasvali, B_1 Bi noč ti dolgočasvala — 18] A_1 Otožki te napadali, B_1 Otožnost te napadala — 19] B_1 Preštevaj zlate rumene, B_1 Preštevaj zlatov rumenih — 20] B_1 Poslopij varvaj zidanih — 21] C Naj te na vert ne vodio — 22 De . . . vjamejo] A_1 De (C Da) . . . vhitajo — 23 Zaséde . . . berzdiga] A_1 Zasede . . . berziga, B_1 Zajaši . . . berziga — 24 'z grada béliga] A_1 iz grada béliga, B_1 'z grada svojiga — 25 dúnajske] B dunajske — 26 vógerske] B_1 vogerske — 27 šotore] B_1 šotore — 27] B_1 Vojaki šator stavio — 28] B Matjažu ga napravlajo (B_1 napravio) — 29] B_1 Mu pridšimu zavukajo — 30 unkraj] B_1 vunod — 31] B Po nbu priplava ptičica, B_1 Po

„„Jih je po zlatu rúmenmu,
Jih tud po zlatu bélimu;
Junače pa, ki nàm je kós,
Naj se zastójen tud' obnós.““

Kral séže v' aržet žídani
Po zlat rudéče-rúmeni.
Po mizi mu ga zatočí,
De pò nji tríkrat òbleti,
Pred bašam turškim obleží.
Mu baša reče, govorí:
„Ta zlat je znamja dobriga,
Matjaža krala samiga.“
Pa reče, pravi kral Matjáž:
„„Povém ti jo, des' nič ne daš,
Matjáža ob živòt sim djal,
Mu zlate vsè vsè čist' pobrál.““

Pa gréde si devojko zbràt
In reče góscam zajegràt.
Si mlado zbral Aléncico,
Aléncico kralíčico.
Ročíce si podájata,
Enkrat jo krog zarájata.
Pokaže perstan zlat ji svój,
Pa ona: „Druže pravi moj!
Kak težko čákala sim té,
Kak tràpe sitne mè pesté!
Zavmán pa vsi se slínio,
Zdaj brade naj s' obríšejo.“

Kralíč ji reče, gòvorí:
„„Mi serca nič več nè teží!
Še v' drugo jò prerájava,
Prot kónjču se zasúčeva,
Pa vurno bódem té pobral,
Za sé na bélča berzdga djal.
Če sékal bom na désno stran,
Se derži ti na lévo stran.““

Še v drugo króg odrájata,
Prot kónjču jo zavíeta,
Na berzdga jiskra púhneta,
Prot Savi jo zapràšita.
Pa Turki se spoglédajo,
Po curk za njima vdèrejo.
Žé baša brado maže si,
Zasmèja se, zagovorí:
„Sim bil enkrat pri njemu vjét,
Zdaj čjó mu mojci glavo snét,
Alenčico na vselej dàt,
K'jo mám tako iz serca rad.“

V' obójo kral pa séka stran,
V' obójo druža mika stran.
Po bliskovo mu sabla grè:
Za žnico snópje stavka sè,
Za kòscam trava v' red letí,
Za njim po verst' pa Turk leží.
Pa belče v' dir, de prideta
Gor do kovača vmázanca.

---

nebu plava ptičica, Ⓒ Po nebu paha ptičica — 32 pévčica] Ⓑ pevčica — 33] Ⓒ₁ Matjaž jo gledat, ostermet,* Mu ona šator obletet, Ⓒ₂ Matjaž jo vidi obletet* Mu šator trikrat, obsedet — 33 Matjáž] Ⓑ Matjaž — 34 šotor] Ⓑ šator — 35 òbsedi] Ⓑ obsedi, Ⓒ žergolevš — 36] Ⓒ Mu pesmico zagostolevš — 37 Matjáž] Ⓑ Matjaž — 38] Ⓐ₁ Kaj ptuj' opravke v' číslu jmaš, Ⓑ Kaj ptuje vpravke (Ⓑ₁ posle) v čisli (Ⓒ číslu) maš — 39 mériš druge vsè] Ⓐ₁ mériš inje vsè, Ⓑ meriš inje vse, Ⓒ miriš inje vse — 40] Ⓐ₁ V nemar pa pustiš sam svojè, Ⓐ₂ Ne čislaš džele sam svojè, Ⓑ Ne v skerb dežele sam svojè, Ⓑ₁ Ne v skerbi džele sam svojè — 41 mérjena] Ⓑ merjena, Ⓒ mirjena — 42 Kralica . . . vplénena] Ⓑ Kraljica . . . vplénena, Ⓒ Kraljica . . . vplenena — 43 Turčini hud' prijáhali] Ⓐ₁ Turčini ljut' prijáhali, Ⓑ Turčini ljut' prijahali, Ⓒ Turčini ljuti vjahali — 44] Ⓐ₁ Aléncko tèbi vhitali, Ⓑ Alenčko tebi vhitali, Ⓑ₁ Jalenčko tebi vhitali — 45] Ⓑ Pa (Ⓒ Ji) tako reče kralj Matjaž — 46 Zavérat . . . jmaš] Ⓑ zaverat . . . maš — 47 tica] Ⓑ ptica — 48] Ⓑ₁ Jaz imam pušo risanco, Ⓒ Veš, imam pukšo risanco — 49 se z'] Ⓑ se s', Ⓒ se — 50 Živòt . . . glavó] Ⓑ Život . . . glavo —

Matjáž mu reče: „Kaj ti dam? —
De turški kùjež si, poznam —
Berž kónjča zbòsi, prèobúj,
Narobe podkle mu prekúj!“
Turčin narobe podkoval,
Pa kral z' levico zlat dajal,
Z desníco glavo proč mu djal.

Do Save konjče zápektal,
Se vdere vanjo, razgatá,
Vé dobro, kaj na herbtu jmá,
De nósi draga sebi dva:
Matjaža krala slavniga
In réšeno nevéstico,
Alenčico kralíčico.

Čez réko splava široko
Na blažno zemlo vogersko.

b. Redakcija „Kranjske Čbelice“ (IV. 86—94).

Se kralj Matjaž oženil je,
Z' Alenčico zaročil se,
Prelépo mlado deklico,
Kraljico ljubo vogersko.
Zadosti malo per nji spí,
Zadosti malo — tri nočí.
Mu pošlejo četerti dan:
„Na vojsko berž na mejo vstan',
Na kraj oblasti dunajske,
Dol' na pokrajne vogerske!“

Pokliče berž Alenčico,
Preljubo k seb' kraljičico.
Ji tako pravi, govorí:
„It' moram berž, se mi mudí,
Na kràj oblasti dunajske,
Dol' na pokrajne vogerske.
Bi noč ti dolgo-časvala,
Otožnost te napadala,
Preštevaj zlate rúmene,
Gradove var'vaj zidane.
Na vert naj te ne vodijo,
De Turki te ne vhitajo.“

Zajaši konjča berziga,
Zadirja 'z grada beliga.
Na kraj oblasti dunajske,
Dol' na pokrajne vogerske.

Vojáki šotor stavijo,
Matjažu ga napravijo.

51] $\mathfrak{A}_1$ Kral perhne pa na konjčika, $\mathfrak{A}_2$ Kral vuškne pa na konjčika $\mathfrak{B}$ Kralj vuškne na konjiča, $\mathfrak{B}_1$ Zavuškne kralj na konjiča — 52 vejico ko tičica] $\mathfrak{B}$ vejico ko ptičica, $\mathfrak{C}$ vèjico ko ptičica — 53] $\mathfrak{B}$ Predrobno berž domu zderčí, $\mathfrak{B}_1$ Predrobno domu zadriči — 54] $\mathfrak{A}_1$ Oblák po néb' tak ne bejží, $\mathfrak{A}_2$ Oblák po néb' tak ne berzí, $\mathfrak{B}$ Oblak po neb' tak nè berzí, $\mathfrak{C}$ Oblak po nebi kak berzi — 55 zidiga] $\mathfrak{B}$ zidiga — 56 béliga] $\mathfrak{B}$ beliga — 57 naprot mu dèržiná] $\mathfrak{B}$ naprot mu deržina, $\mathfrak{B}_1$ naproti deržina — 58] $\mathfrak{B}$ Pred njimi grede moškrica — 59 žalostni zdihòvajo] $\mathfrak{A}_1$ tarnajo, zdihòvajo ($\mathfrak{B}$ zdihovajo) — 60] $\mathfrak{A}_1$ Solzice tóčjo, vekajo, $\mathfrak{B}$ Solzice točio ($\mathfrak{C}$ točjo) vekájo — 61] $\mathfrak{B}$ Kraljič jim pravi, govori, $\mathfrak{C}$ Kraljič jih taži, govorí — 62] $\mathfrak{B}$ Ne bojte se, deržina vi, $\mathfrak{C}$ Ne marajte, deržina vi — 63] $\mathfrak{B}$ Dans tretji dan gotovo bom — 64 vam jo] $\mathfrak{A}_1$ jo vam — 64] $\mathfrak{B}$ Kraljico dal jo vam na dom — 65 obléče] $\mathfrak{B}$ obleče — 66 halo] $\mathfrak{A}_1$ haljo — 66 petá] $\mathfrak{C}$ peta — 67 sablico] $\mathfrak{B}$ sablicó, $\mathfrak{C}$ sabljico — 68] $\mathfrak{B}$ Na sábli vozo rudečó, $\mathfrak{C}$ Na sablji vozo rudečo — 69] $\mathfrak{A}_1$ Pod haljo skrie $\mathfrak{B}$ (skrije) šmarni križ — 70 gróm] $\mathfrak{B}$ grom — 70] $\mathfrak{C}$ Ko grom se nosi 'n blisk in piš — 71 kónjča] $\mathfrak{B}$ konjča — 71] $\mathfrak{B}$ Zaséde

Ko pride, mu zaukajo,
De Turki unkraj slišijo.

Po neb' priplava tičica,
Neznana drobna pevčica.
Matjaž jo vgleda, ostermí—
Mu trikrat šotor obleti,
Na zlat'mu jab'ku obsedi,
Zažvergolí, zagostolí:
„Na konjča, konjča, kralj Matjaž!
Kaj ptuj' opravke v' čisli jmaš,
Dežele meriš druge vse,
Ne v skerb' dežele sam svojè!
Lej, tvoja ni še merjena,
Kraljíca ti je vplénjena:
Turčini ljut' prijahali,
Alenčico ti vhitali."

Ji tako reče kralj Matjaž:
„Zavérat' meni kaj imaš?
Ne skušaj, ptica, se z menó,
Jaz imam puško risanco!"
„„Če skušam ptica se z tebó,
Život mi vzami in glavó"".

Kralj plane na konjíčika,
Na vejico ko ptičica;
Predrobno domu zadrič,
Oblak po neb' tàk ne berzí,
Do svoj'ga grada zidan'ga,
Do svoj'ga doma beliga.

Hití naprot mu drúžina,
Najpredaj grede mojškrica.
Vsi tárnajo, zdihavajo,
Solzíce toč'jo, vekajo.
Kraljič pa pravi, govorí:
„Ne bojte se, družina ví,
Dans tretji dan gotovo bom
Kraljico dal vam spet na dom."

Po turšk' obleče se vsigá,
Ogerne halo do petá,
Pripaše svetlo sablico,
Na sabli vozo rúdečo.
Pod halo skrije šmarni kri ž
Se nos' ko grom in blisk in piš,
Si zbere konjča iskriga,
Zasede bélča berziga.
Zaškertne podkva, zapraší,
De pes'k in ogenj se kadí,
Skoz mejo doli vogersko,
V Turčíjo doli glôboko.

Turčíje v sredi glôboke
Stoje tri lipe zêlene.
Pod pervo konjče stavijo,
Na raj se berhk' oblačijo;
Pod drugo raj prodavajo,
Pod tretjo kroglo rajajo.

Kraljič pri mizi rumeni
Takó jim pravi, govori:

---

belča berziga, Ⓒ Zasedši belča berziga — 72] Ⓑ Predrobno 'z dvora zadrič, Ko jiskra z dvora zadrič, Ⓑ₂ Po jiskrino se zapraši, Ⓑ₃ Po jiskrino jo zapraši, Ⓒ Zaškerktne podkva, zapraší — 74] Ⓑ De pésk in oginj se kadí, Ⓒ Da pesk in oginj se kadi — 75 vógersko] Ⓑ vogersko — 76 Turčio dol v'] Ⓐ₁ T. doli v', Ⓑ Turčijo doli v' — 77] Ⓑ Turčije v' sredi globokè (Ⓒ globoke) — 78 Stojé . . . zèlene] Ⓐ₁ Senčó . . . zèlene (Ⓑ zelenè, Ⓒ zelene) — 79 eno . . . stàvio] Ⓑ eno . . . stavio, Ⓑ₁ pervo . . . stavio — 80] Ⓐ₁ Na raj se berhk' oblačio, Ⓒ Se berhk' na raj preblačio *(Tukaj Ⓒ neha)* — 81] Ⓑ Pod uno raj prodavajo — 82 trétjo] Ⓑ tretjo — 83 Kralíč . . . rúmeni] Ⓑ Kraljič . . . rumeni — 84 Tako mi . . . gòvori] Ⓐ₁ Tako jim . . . gòvori (Ⓑ govorí) — 85] Ⓑ Gospodje, ne zamerite — 87 zvèseli] Ⓑ zveseli — 88 Priazno . . . gòvorí] Ⓑ Prijazno . . . govorí — 89 rúmenmu] Ⓑ rumenmù — 90 bélimu] belimù — 91—92] Ⓐ₁ Katir junak pa nàm je kós,* Se tud zastójen naj obnós', Ⓑ Katir junak pa nam je kos, * Se tud brez plače naj obnós' — 93] Ⓑ Kralj seže v' aržet svíleni — 94 rudeče] Ⓐ₁ rudečo — 95 zatoči] Ⓑ zátoči — 96 trikrat òbleti] Ⓑ trikrat obleti — 97 obleži] Ⓑ obleži — 98] Ⓑ

„Gospódje, ne zamerite,
Po čim vi raje prodate?“
Se turški baša zveselí,
Prijazno pravi, govori:
„„Jih je po zlatu rúmen'mu,
Jih tud' po zlatu belimu;
Kater' junak pa nam je kós,
Se tud' brez plače naj obnós'!““

Kralj seže v aržet svíleni
Po zlat rudečo-rúmeni,
Po mizi mu ga zatočí,
De po nji trikrat obletí,
Pred bašam turškim obleží.
Mu baša reče, govorí:
„Ta zlat je kova znaniga,
Matjaža kralja samiga.“
Pa reče, pravi kralj Matjaž:
„„Povém ti jo, ne bodi laž,
Sim ob život Matjaža djal,
Mu zlate čisto vse pobral.““

Pa grede si devojko zbrat
In reče goscam zajigrat.
Si mlado zvol' Alenčico,
Alenčico kraljičico.
Ročíce si podajata,
Jo pervič krog zarajata.

Pokaže perstan zlat ji svoj,
Pak ona: „Druže dični moj!
Sim nadjala se nužno te, —
Lej! trape sitne me pesté:
Za mano vsi se slinijo,
Zdaj brade naj s' obrišejo!“
Kraljič pa jame govoreč:
„„Nič teže v serci mi ni vèč!
Še v drugo jo prerajava,
Prot konjču se zasučeva,
Pa urno bodem te pobral,
Odzad na belča berz'ga djal.
Kdar sekal bom na desno stran,
Se dèrži ti na levo stran.““

Jo v drugo krog odplésèta,
Prot konjču se zasučeta,
Na berzga belča puhneta,
Prot Savi jo zaprašita.
Zdaj Turki se spogledajo,
Za njima v curki vderejo.
Že baša brado maže si,
Zasmeja se, zagovorí:
„Sim bil nekdaj per njemu vjet,
Zdaj mojci h'te mu glavo snet',

Mu reče baša, govori — 99 znamja dobriga] 𝔄₁ kova dobriga, 𝔅 kova znaniga — 100 krala] 𝔅 kralja — 101 kral Matjáž] 𝔅 kralj Matjaž — 102 des' nič ne dáš] 𝔄₁ ne bodi laž — 103] 𝔄₁ Sim ob život Matjaža djal — 104 vsè vsè čist pobràl] 𝔄₁ vse se čist' pobrál, 𝔅 čisto vse pobral — 105 Gréde . . . zbràt] 𝔅 Grede . . . zbrat — 106 góscam zajegràt] 𝔅 goscam zajegrat — 107 zbral Alénčico] 𝔄₁ zvolj' Alénčico, 𝔅 zvolj' Jalenčico — 108] 𝔅 Jelenčico kraljičico — 109] 𝔅 Ročice si podajata — 110] 𝔅 Jo pervič krog zarajata — 112] 𝔄₁ Pak ona: druže dični (𝔅 dični *in* zlati, *a to zopet prečrtano*) moj — 113] 𝔄₁ Kak nužno čákala sem té, 𝔅 Sim nadjala se nužno té — 114 Kak trape sitne mè] 𝔅 Lej trape sitne me — 115] 𝔅 Zavman pa vsi se sitio, Ⓒ pa se mi sitio — 116 obríšejo] 𝔅 obrišejo — 117] 𝔄₁ Kralič jo stisne, gòvori, 𝔄₂ Kralič objam' jo, gòvori, 𝔅 Kraljič objame govoreč — 118] 𝔅₁ Mi v sercu teže ni nič več, 𝔅₂ Nič teže v sercu ni mi več — 119 jò prerájava] 𝔅 jo prerajava — 120] 𝔅 Prot konjču se zasukava — 121 bódem] 𝔅 bodem — 122 berzdga] 𝔄₁ berzga — 122] 𝔅 Od zad na belča berzga djal — 123 Če] 𝔄₁ Kdar — 123—124] 𝔅 Na desno mi sekajmu *(dativus absolutus!)* stran, * Na levo roko se ti vgan' — 125—126] 𝔅 Jo v drugo krog odplesata, * Prot konjču se zasukata — 127 berzdga] 𝔄₁ berzga — 127 púhneta] 𝔅 puhneta — 128 zapràšita] 𝔅 zaprašita — 129] 𝔅 Zdaj Turki se spogledajo — 130] 𝔄₁ Se v' curk za njima vdèrejo, 𝔅 Za njima v' curku derejo — 131 Žé] 𝔅 Že — 132] 𝔅 Zasmeja se, zagovori — 133 enkrat . . . vjet] 𝔄₁ nek dan . . . vjèt,

Alenčico pa meni dat',
K' jo jmam takó priserčno rad."

V obojo kralj pa seka stran,
V obojo druža mika stran.
Po bliskovo mu sabla gre:
Za ž'njico snopje stavka se,
Za koscam trava v réd leti,
Za njim po verst' pa Turk leží.
Pa belče v dir, de prideta
Gor do kovača vmazanca.
Matjaž mu reče: „Kaj ti dam? —
De turški kuješ si, poznam —
Berž konjča zbôsi, preobuj,
Naróbe potkve mu prekuj."
Turčín narobe prekoval,
Pa kralj z levico zlat dajal,
Z desnico glavo proč mu djal,
Do Save konjča zapektal.
Se vdere vanjo, razgeta,
Vé dobro, kaj na herbti jma,
De nosi draga sebi dva:
Matjaža, kralja slavniga,
In réšeno nevestico,
Alenčico kraljíčico.

Čez reko splava široko
Na blažno zemljo vogersko.

c. *Zapis M. Ravnikarja Poženčana.*

Vv. 1 — 6 = *b* 1 — 6.

Žgoli mu ptica pervi dan:
„Na vojsko berž na mejo v'stán,
Na kraj oblasti dunajske,
Dôl' na pokrajne vogerske!"
Matjaž odgovori tako:
„„Ne morem zdaj še na vojsko.
So hlapci môji še hromi,
Konjiči moji vsi bosi;
Tud sable niso brušene,
Narjene tudi puše ne.""

B nek dan . . . vjet — 134] A_1 Zdaj mojci čjo mu glavo snét, B Zda mojci hte mu glavo snet — 135] A_1 Alenčico pa meni dàt, B Jalenčico pa meni dat — 136] B K' jo mam tako priserčno rad — 137] B V obojo kralj pa seka stran — 138 V' obójo] B V obojo — 139 grè] B gre — 140 snópje . . . sè] B snopje . . . se — 142 po verst' pa] B po čredi — 144 vmázanca] B vmazanca — 145 Matjáž] B Matjaž — 146 kùjež] B kuješ — 147] B Berž konjča zbosi, preobuj — 148 mu prekúj] B mu prekuj, B_1 preokuj — 149 narobe podkoval] B navnic ga podkoval, B_1 navnic preokoval — 150 Pa kral] B Mu kralj — 151 Z' desníco] B Z desnico — 152 zápektal] B zapektal — 153 vanjo] B vá-njo — 154 Vé dobro . . . jmá] B Vedivši . . . ma — 155 De nósi] B Da nosi — 156 krala] A_1 kralja — 157—158] B In rešeno nevestico, * Jelenčico kraljičico — 159 réko] B reko — 160 zemlo] B zemljo —.

Prvi Vodnikov prepis je dosedaj natisnjen samó enkrat, a nekritično, namreč v Levstikovi izdaji Vodnikovih pesem; nekritično zato, ker se izdajatelj sploh ni strogo držal matice, ampak vzprejel v svoj natisek tudi kesnejše predrugačbe, potem pa zató, ker je Levstik pesem sam „popravljal". V dokazilo moje sodbe naj navedem, sploh ne oziraje se na modernizovanje pisave, te-le samovoljne predrugačbe Levstikove, ki jih sploh ni najti v Vodnikovem rokopisu: 11 tkoj] k seb' — 14] Na vojsko meni se mudí — 17, 18] Utegne žalost te obít', * Utegne čas predolg ti bit' — 19 rómene — *Verz 33. je postavljen za verzom 35.* — 36 Zažergoli] Mu žrgoli — 58 Napredaj — 70] Hití ko strél in blisk in piš — 92] Ni treba mu, da nas jih pros' — 96] Da mizo trikrat obleti — 102] Povém ti, da s' lih nič ne daš — 103 ob živòt sim] sem ob život — 105] Devojko pa si grede 'zbrat' — 110 jo krog zarájata] okol' porájata —

Ko ptica drug' dan to žgoli,
Matjaž ko pred odgovori.
Ko prišla žgolit tretji dan,
Za vojsko vse je naravnan'.
Pokliče kralj Alenčico,

Vv. 22 — 40 = *b* 12 — 30.

Ob vojski zmiraj krog leti,
Golo pa sablo v' rôk' derži;
Ko mahnil je al pa kaj djal,
Devet je odletelo glav.
Po nebu spet je tičica
Perplavala mu pevčica.
Matjaž jo vidi, ostermí:

Vv. 48 — 78 = *b* 34 — 64.

Hlapčiči, preden grem od tod,
Meniško me napravte spod;

112] „Si prišel? druže pravi moj!" — 114 tràpe sitne] Turki sitni — 122 bélča] konjča — 127, 128] Pa brzega zasedeta, * Prot' Dunovu zaprašita — 132 zagovorí] in govori — 139 mu sabla grè] konjič letí — 140 stavka sè] se kopí — 146 kujež] mojster — 150] Z levico kralj mu zlat dajál — 152] Do Dunova konjič pektàl — 157 rèšeno] prelepó — 159 réko] vodo.

Eklektično *je vse tri Vodnikove prepise porabil za IV. zvezek „Kranjske Čbelice" M. Kastelic, ki jo je tamkaj dal natisniti na strani 86—94. Tudi ta natisek ima nekaj drugačnosti, katerih sploh ni najti v Vodnikovem rokopisu ter jih je torej pripisavati izdajatelju „Kranjske Čbelice". Te predrugačbe so:* 1, 2] Se kralj Matjaž oženil je, * Z' Alenčico zaročil se — 16 dolgo-časvala — 51] Kralj plane na konjičika — 55 zidiga] zidan'ga — 64 jo] spet — 76] V Turčijo doli glôboko — 125 odrájata] odplešeta — 145 potkve — 152 konjča. *Na Kastelčevem natisku sloné vsi poznejši ponatiski; n. pr. Vrazov v NPI. 16—21, iz katerega je moči razvideti, kako nezanesljiv je tudi Vraz, kar se tiče ohrane narodnih pesem. On namreč tiska:* 17 Bi] Boš — 19, 83, 89, 94 rúmene, rumeni, rúmen'mu, rúmeni] rómene, rómeni, rómen'mu, rómeni — 23 Zajaše — 30 Turki unkraj] unkraj Turki — 38 ptuj' opravke] ptuje vpravke — 43 ljut'] so — 46] Kaj meni zavérat imaš — 53 zadèrči — 54 berzi] berži — 59 tárnajo] tèrnajo (*najbrž je mislil, da* ar *stoji za zlogotvorni* r) — 79, 80] Pod pèrvo konjče vstavijo, * Na raj se berhk' opravijo — *Verz 85 manjka (najbrž po pomoti)* — 102 jo, ne bodi] jó, ne bode — 106 goscam] godcam *(ker je imel gorenjsko obliko za napačno)* — 113 nadala — 116 naj s'] naj — 119 prirajava — 122 berz'ga] bóm te — 133 nekda — 138 druza *(pač tiskovna hiba)* — 142 verst' pa] vèrsti — 143 v dir] vdir — 148 potkve] podkov. — *Pripomniti je tukaj, da se v VO. XX. 3 nahaja Matjaževa pesem, katera je kombinovan prepis iz Vodnikovega rokopisa in sicer po prepisu* B *in* C. *Nekatere stvari so vendar tudi v njem nove; a ker pesem ni bila tiskana, ni vredno, ozirati se na nje, saj tako niso iz naroda. Vraz ga je morda dobil še le po l. 1839. Kastelčev natisek je Ravnikar Poženčan vzel celó v podstavo za svojo varijanto Matjaževe pesmi, t. j. v njegovi varijanti slove (ako se ne oziramo na naglasna znamenja, apostrofe in premembe v oblikah in na téle malenkosti:* 13 Ji tako] Tako ji — 72 bélča] konjča — 100 Matjaža kralja] Kralja Matjaža — 110 pervič] urno — 131 Že] Še — *ne manj kakor 40 verzov popolnoma enako kakor v „Čbelici." Zatorej ne bo odveč, ča smo zgoraj najprej ponatisnili Kastelčevo redakcijo pod* b), *potem pa pod* c) *pristavili tiste verze iz zapisa M. Ravnikarja Poženčana (MP I. 7—15), ki se od nje razlikujejo.*

Zapis Ravnikarjev se je natisnil v SPKN. II. 42—52, toda z mnogimi predrugačbami, ne samo v onem delu, ki je zapisan po Ravnikarju (c), *ampak tudi v Ravnikarjevi podstavi* (b). *Ne oziraje se na že zgoraj v 4. odstavku omenjene premembe, zabeležiti nam je (ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe, manjše premembe v oblikah) še tele predrugačbe, od katerih pa morda ni vseh pripisavati izdajatelju SPKN:* 7 pervi] tretji — 16 Narjene tudi] In narejene — 17 drug' dan to] drugi dan — 18 ji govori] odgovori — 19 žgolit] žgolet je — 20 vse je naravnan'] je že naravnan — 24] Berž móram iti, se mudí — 28 napadvala — 43, 44] Ko mahnil je, je prostost dal, * Devét je padlo vsélej glav — 46 Perplavala] Prepévala — 52] Predôlgo v čisli ptuje

Obrijte mi u' krog lase,
Kot kacimu menihu gré.“
Po turško obleči zgor se da,
Vv. 84 — 128 = *b* 66 — 110.
Popraša je: „Al me poznaš,
Al nisim, kot je bil Matjaž?“
Pogledala ga je ostro:
„„Matjažu vzameš ti glavo?
Obriti tat, meniški tat!
Kako te hočem jez poznat?““
On Turkam dalje govori:
„Kaj pravim vam, gospodje vi!
Al jez devojki smem napit,
U' kupco pjače natočit?“
„„Napil pa ti za to ji boš,
Ker, kakor vidmo, svet si mož.
Matjaža si ob glavo djal,
In zlate čisto vse pobral!““
U kupo dé zlat perstan svoj,
Vv. 144 — 150 = *b* 112 — 118.
Ko na konjiča se vehtim,
Per sebi, glej, de te dobim;
Pa urno bodem te pobral,
Od spred na beljča berzga djal.
Vv. 155 — 156 = *b* 123 — 124.
Matjaž upraša še: „Možje!
Al smém uzet slovo od njé?“
„„Dovolimo, de to storiš,
Zato ko ti sveto živiš!““
Prijel za belo jo roko,
Na konjča djal jo pred sabo.
Po polju h' Savi ž' njo driči,
Ko drobna ptica s' perotmi,
In sablo gôlo v' rok' derži:
Od spodaj kača gor sedi,
Per verhu ogenj gre iž njé,
Matjaž jo ročno sukat vé.
Vv. 169 — 200 = *b* 129 — 160.

2.

(Iz Žabnic na Koroškem.)

Lěpa je krona vugerška,
Še lěpši je Matijava,
Še lěpši je Matijava,
Matijava, Matjažava.
Ćer se je Matjaž ženoł,
Lěpa mlada Lenka je jemał,
Je le majhna per njej spał,
Le poł ure te noći.

Jmáš — 57 ljut'] so — 59 Ji tako] „„Je taka““ — 62 risano — 68 berzi] beži — 72 Nar prédej — 79 Hlapčiči] Vi hlapci — 81 u' krog] okrog — 82 Kot kacimu] Ko tákimu — 83 Po turško] Ko Turk — 88 Se nos' ko grom] Ko grom se nos — 90 Zasede bélča] Njega zasede — 93 dôli] dérja — 95 Turčije v sredi] U sredi Turčije — 99 predavajo — 100 króglje — 105 páša — 107] Po zlatu jih rumenimu — 108 je] tud' — 110] Naj se brez pláče tud' obnós' — 115 pašam — 116 páša — 120 bóde — 123 Pa] In — 128 [illegible] — 129 je] jo — 130 nisem, ko — 132 vzameš] vzél si — 137, 138] Al' smém devójki tud' napit, * Pijáče v kupco natočit'? — 142 čisto] si mu — 143 U kupo dé] Dé v kupico — 146] Pesté, lej! trape sitne me — 151—154] Ko se na kónjča zaletim, * Glej, de sebój (*tiskano* séboj) te jez dobím. * Ta čàs bóm urno te pobrál, * Od spréd na bélča berz'ga djal — 155 Kdar] Ko — 157 upraša] popraša — 158 smém uzet] vzéti smém — 159, 160] To tudi ti lahko sturiš, * Kér vidmo, da svéto (!) živiš — 161 belo jo roko] béle jo roké — 162 pred sabo] je pred se — 164] Ko ptičica s perotami — 167 Po verhu] Od zgôraj — 176] Ki jo preserčno imam rad — 180 žnjico] serpam — 181 koscam] koso — 182 verst' pa] versti — 183 dér — 186 kújež — 188 podkve — 190 Pa] In — 192 konjče (*kakor že* a).

2. *Zapisal* M. Majar. — *Pesem je natisnjena, kakor jo je zapisovalec napisal v MR. 260—264, samó da je iz cirilice prenesena v latinico; za* r

Je že peršło šribanje
Na njega běła postelca:
„Pejdi k bratram k pomoćam,
Ko jim že za gława gre.“

Je klicoł gorě štalarja:
„Le gorě, gorě, štalar moj,
Osedlej mi konjca mojega,
Te hьitrega, te rusega.“

Hьitro je konjca obsedłoł,
Te hьitrega, te rusega,
Je šoł bratram k pomaćam,
Lenka je doma nehał.

Sa pèršli hudi Turkьi tri,
Sa Lenčica vkradli mu,
Sa Lenčica vkradli mu,
V Turčija sa peljali ja.

K je Matjaž nazaj pèršoł,
Lenkьe ni doma najšoł,
Lenkьe ni doma najšoł,
Je močno sèrdit postoł.

Posłoł je pa šustarje
In pa turškьe žnidarje,
Pa turščan konjca obsedłoł,
Ta hьitrega, ta sivega.

Predirjoł ga spredělača
Noter v mesto turkovo,
Dělač v Turčijo głoboko,
Dělač v Turčijo głoboko.

Tam pad lipa zělana
Turkьi z Lenka rajaja,
Turkьi z Lenka rajaja,
Lěpo ja sprevažvaja.

Dobra srenča Turkam dał,
Sprelěpo so ga sprimili.
On pa gleda majhno cu,
Kako pad lipa rajaja.

Koj Matjaž še gavarí:
„Kak sa pèr vas raji drají?“
„„Jeni sa pa bělam tolarji,
Jeni pa złati rusemi.

Kdor hoče z Lenka rajati,
Mora prej kralja barati;
Kdor hoče z Lenka rajati,
Mora prej kralja barati.““

Matjaž pa zdèrkne gorta v grad,
Da šibe z oken skačlaja.
Kumej duri je odpèrl,
Je že v jispe peć podèrl.

Koj turškьi kralj gavarí,
Ki pèr visokьej mizi sedí:
„Koj si, junak, tako sèrdit?
Koj si, junak, tako sèrdit?“

„„Koj bi jaz sèrdit ne bił,
Ko pad lipa zělana
Z młada Lenka plesaja,
Meni ja pa nič ne daji.““

---

sem pisal g, *ne* h; *v resnici se izgovarja γ. Majar pristavlja o govoru žabniškem to-le opomnjo: „V Žabnicah v Koruškoj glasnik* a *ješče pogustèje upotrebuju, nego na ziljskoj Bistrici, čto se iz pèsni jasno vidi; govori se namreč:* Lěpa młada Lenka je jemał, majhna, na běła postelca, za gława, Lenčica sa v Turčija pelali ja, pad lipa zělana z Lenka rajaja, *město:* lěpu mladu Lenku je jemał, majhno = malo, na bělu postelcu, za glavu, Lenčicu su v Turčiju pelali ju, pod lipoj zelenoj s Lenku rajaju. *Pisme* k (*in* h, *opomnja izd.*) *izgovarjaju někada pomehčano kako* kj (hj); *jaz sem napisal* kъ (hь): Turkьi, Lenkьi, (hьitrega).“

Še poprej je bil Majar to pesem („iz Ukòv“) izročil Vrazu, kateri jo je prepisal (VO. XIV b. 17—22), pišoč ć za kь, *ś za* hь, *in* je *za* ě; *kjer* a *stoji za stsl.* ѫ, *je pristavil pozneje pod* a *s svinčnikom repič (cedille-o:* ą). *Vendar kaže njegov prepis nekaj inačic, katere je pač pripisavati Majarju; ta prepis se zdi ló bolj dosleden od prvega. Po vrsti naštete so predrugačbe te-le:*

Koj Matjaž še gavarí:
„Kak sa per vas raji drají?“
„„Jeni sa pa bělam tolarji,
Jeni pa zlati rusemi.““

Matjaž pa seže v beli žvok,
Verže na mizo rusi zlat,
— — — — — — — — —
— — — — — — — — —

Koj turškьi kralj še gavarí,
Koj turškьi kralj še gavarí:
„To so zlati Matjažavi, —
Jaz rajtam, ti si sam Matjaž!

„„Oj norčavi turškьi kralj,
Matjaža dobro jaz poznam,
Matjaža sem ob glava djał,
Mu ruse zlate vse pobrał.““

„Ko si tako bèrhьk junak,
Da Matjaža si ob glava djał,
Pa greš pad lipa zělana,
Tebi sa vsi raji šenkani.“

Je šoł pad lipa zělana,
Dali sa mu z Lenka rajati;
Je šoł pad lipa zělana,
Dali sa mu z Lenka rajati.

Je rajoł jeden rej bil dva,
Pakazoł Lenkьi pèrstan zlat,
Pakazoł Lenkьi pèrstan zlat,
Ki sta se ž njim paročała.

Premočno se je vstrašiła,
Spremiło se je spłakała;
Premočno se je vstrašiła,
Spremiło se je spłakała.

„Derži, Lenka, se modra,
Da Turkьi ne zamerkaja.
Al Turkьi to zamerkaja,
Tebe in mene vbijaja.“

Ona se hьitro spłakała,
Še hьitrejši se vbrisała;
Ona se hьitro spłakała,
Še hьitrejši se vbrisała.

Je rajoł jeden rej bil dva,
Je sedeł na konjca hьitrega:
„Padaj mi, Lenka, roka tva,
Da vzemam słova od tebe.“

Padáła je Lenka roka nje,
Pategnił ja na konjca za se;
Padáła je Lenka roka nje,
Pategnił ja na konjca za se.

Sabelca je tak težka moł,
Je vagala en cant in poł:
„Derž se, Lenka, na lěvo stran,
Jaz bom sekoł na pravo stran.“

Śła je pa vojska vsa za njim,
Turška vojska vsa za njim:
Sa ležale głave za njim,
Kakor snopje za ženjicami.

---

1. vogerška. — 2] = 1. — 6 jemoł — 7 mihna — 9 prišło — 11] Pejdi bratram půmaćam — 13, 14 gore — 19 půmaćam — 20 domá — 21 prišli . . . Turci trij — 24] V Turćiją są peljali *(pozneje* zapeljali) ją — 25 K je] Cje . . peršoł — 26, 27 nij . . . nejšoł — 28] Še moćno serdit je postoł — 30 turšče — 33 spradjelača — 34 turkavo — 35, 36 *manjkata* — 41 Dôbrą srenćą — 42 Spraljepo są — 43 mihno cû — 45 Matjaž . . . govori — 46 per . . draji — 47 tôlarji — 48 zlatu rusemu — 49, 51 Kdůr hoće — 50, 52 Můra — 53 žderkne — 55 On kumej — 56 jispi pjeć — 57 Turšči kralj še g. — 58 per visůćej — 63 plesaja] rajają — 64 Mene . . . nić ne dają — 67 tôlarji — 68 zlatu rusemu — 70 mizą — 71, 72: *Najbrž je tukaj ponavljati prejšnja dva verza; St. Vraz pripominja na koncu pesmi: Pěvac gotovo je svaki redak ponavljao (t. j. dvaput uza stopce pjevao)* — 73, 74 turšči — 76 Jas — 78] Jas

Koj turškьi kralj še gavarí,
Ki v visokьej lini stoji:
„Nazaj, nazaj, vojska moja!
Nazaj, nazaj, vojska moja!
Že poł vojske je poboł,
Dobro, da mene ni poboł;
Že poł vojske je poboł,
Dobro, da mene ni poboł.“

3.

(Iz Š. Marjete v dolnjem Rožju.)

Kral Matjaž je ženoł se,
Kral Matjaž je ženoł se
U Turčiji hłobočej,
U Turčiji hłobočej,
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Je vzeł cesarja turščeha
Młajši ščerko Lenčico,
Lěpo młado Lenčico,
Lěpo młado dečelco.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Ker hoscejt je že miniła,
Sta se k domu spravlała,
Je peloł jo v svoj běli hrad,
Je peloł jo v svoj běli hrad.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Mał noči per jej leži,
Mał noči, le tri noči:
So pèršle cajtinje po nja,
Da na vojsko se poda.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Kral Matjaž je tico moł,
Kral Matjaž je tico moł,
Karkoli se je zgodiło,
Vse mu je povedała.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Lěpu je naročoł jej:
„Lěpu varvej běli hrad
No mojo młado Lenčico,
No mojo staro mamico!“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

„Da Turči mi ne pridejo
No hrad mi ne poropajo
No Lenčico ne vkradejo
No mamico ne vbijejo!“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Pradalč Matjaž se sda poda,
Pradalč Matjaž se sda poda,
Čjer leži harmada nja,
Čjer je černa vojska nja.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Matjaža drô poznam — 79 sim — 80] Ruse złate mu pobrał — 81 Koj Ki — 82 Da si Matjaža — 84 Tebe — 89 bil — 92 z njim poročała — 93, 95 Premočno — 94, 96 Spramilo — 97 môdra — 105 jedan — 106 sjedeł — 107 Padáj . . . rôką — 109, 111 Podala . . . rôką — 113 teška — 115 levą — 116 bôm pravą *(s prva* pravo) — 120 snôpje — 122 visůćej — 125, 127 vojšće.

3. *Iz M. Majarjeve zbirke; a kakor kaže kazalo v VO. XIII. 43. b in podpis v VO. XVI. B. 9, jo je zapisal* Jos. Koglek. *Od Majarjeve roke se v VO. nahajata dva prepisa, prvi v VO. XIII. 24—32* (20), *drugi v VO. XVI. B. 4—9* (23) *in vrhu tega še dostavek v VO. XVI. B. 19. Že prvi prepis ima namreč za v. 105. prazen prostor, kar kaže, da ga je že tedaj mislil Majar*

Tam dobro sda vojskuje se,
Per svojej vojšči srečen je.
Tam dobro sda vojskuje se,
Per svojej vojšči srečen je.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Sda pa tica perleti,
Na dehneti mu obsedi:
„Oje, joje, kral Matjaž!
Kaj ti bom povedała?“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

„Peršli Turči so hudí,
Poropali so poł hradí,
So vkradli mlado Lenčico,
So vbili staro mamico.“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Posłoł je po žnidarje,
Po tri mlade padarje,
Da ha po tursko brijajo,
Mu turšče hvante dełajo.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Matjaž pa k domu perletí,
V turšči hvant se naredí,
V Turčijo jezdi hłoboko
Prad šišo prad cesarjavo.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Pod lipo Turči rajajo
No Lenčico prevažajo.
Pod lipo Turči rajajo
No Lenčico prevažajo.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Matjaž pa tôta perleti
No prad cesarjam obstoji:
„Hola, hola, bratri vi,
Kako raji so drají?“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

„„Kaker j'naka vidimè,
Tako raje šacamè;
Ti pa frišen si junak,
Boš pa dał nam romen złat!““
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Matjaž pa seže v tošnico,
Perseže světeł romen złat,
No ha po mizi zažene,
No ha po mizi zažene.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Se złat po mizi zaverti,
Pred cesarjam obleži.
Se złat po mizi zaverti,
Pred cesarjam obleži.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

---

dopolniti, a da Koglek še ni bil ovedel pravega dopolnila. Tudi za v. 140. in 150. je modro znamenje (od Vraza?), ki kaže, da je na dotično mesto vtakniti nekaj. Toda dostavek v VO. XVI. B. 19 podaje samó dve dopolnili (2 strofi po 5 verzov), od katerih je prvo postaviti za v. 55., drugo pak za v. 140.; praznina za v. 105. pa ostane še vedno neizpolnjena in tudi znamenju za v. 150. ni najti rešitve v VO. Pač pa nam tu pomore iz zadrege tretji, dasi precej nov prepis Majarjeve roke, namreč v MR. 249—254 (Ⓒ.) V zgoraj natisnjeno verzijo, katera sicer natančno sloni na prepisu 𝔄 in dostavku v VO. XVI. B. 19, sem vzprejel torej manjkajoči strofi (106—110, 151—155) iz prepisa Ⓒ. Tudi pripeva „Oj bohme, bohme, kral Matjaž!“ v prvih dveh prepisih ni bilo, a dostavek pravi: „Ta redka (Zeile) se mora vsakoj versti (Strophe) pristaviti, kar jaz poprej nisim vedil, ko sim Vam (t. j. Vrazu) Matjažavo pesen poslał; pristavite jo dakle vi.“ Prepis 𝔅 se le prav malo razlikuje od 𝔄, bolj pa prepis Ⓒ, kar kaže, da je Majar kesneje verze precej samovoljno porazdeljeval v strofe. Izpremembe so te-le: 1—10] Ⓒ *je skrčeno v eno edino strofo:* Kral Matjaž je ženoł se, * Je vzeł cesarja turščeha * Młajši hčerko Lenčico, * Lępo kralico uhorško.

Cesar pa vzeme v roče zlat,
Oberne ha na huni plat:
„Hola, hola, bratri vi,
Matjažov bôpen hor stoji!“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

„„Midva sva snûči špilała
No sva se zraven skrĕhała;
Ob hlavo sem Matjaža djał
No vse zlate mu pobrał.““
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Turči so zło hmetni bli:
„Prov si sturu, brater ti,
Prov si sturu, brater ti,
Sda bomo meli Lenco mi!“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Matjaž pa prime Lenčico
Za njeno bĕło rokico,
Pela jo pod lipico,
Pod lipico pod zalano.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Sta pervi raj zarajała,
Je Lenčica ha barała:
„O čej si, kralič, ti doma,
Da te niščĕr ne pozna?“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

„„Jaz sem kralič tam doma,
Čĕr nam sunce hore hre;
Jaz sem kralič tam doma,
Čĕr nam sunce hore hre.““
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Sta druji raj zarajała,
Je Lenčica ha barała:
„Oj čej si, kralič, ti doma,
Da te niščĕr ne pozna?“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

„„Jaz sèm kralič tam doma,
Čĕr sunčice na polni je;
Jaz sem kralič tam doma,
Čĕr sunčice na polni je.““
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Oj b. itd. — 11 Ker] Ⓒ Ko — 13, 14 Je pelou jo] Ⓑ Ⓒ Pela jo — 16, 17] Ⓒ Je zadosti mało per njej spał, * Oj zadosti mało, tri noči — 18 Ⓑ peršle — 19 na] Ⓒ berž v — 28, 29, 31, 32] Ⓒ Da Turči mi ne pridajo, * Mi hrada ne obropajo — 33 No] Ⓒ Mi . . . vkradajo — 34 No] Ⓒ Mi . . . vbijajo — 36—45] Ⓒ *je skrčeno v eno edino strofo:* Matjaž se vojsko sda podá, * Čjer je černa vojska nja. * Tam sèrčno on vojskuje se, * Pèr svojej vojšci srečen je. Oj b. itd. — 46 Ⓒ pèrleti — 47 Ⓒ obsedí — 49 Ⓒ povědała — 51 Ⓒ Pèršli . . . hudi — 55] Ⓒ *ima za tem verzom novo strofo, v katero je deloma privzet verz* 61: Matjaž je konjča obsedłoł, * Svojha konjča bistreha. * Bèrž on k domu perleti, * De se vse za njim kadi. Oj b. itd. — 58 Ⓒ turško — 61 Ⓑ perleti — 62 Ⓑ naredi — 64 Ⓑ Prad . . . pred — *Namesto v.* 61—70 *ima* Ⓒ *to edino strofo:* On zapéketá svojha konjča, * V Turčijo hłoboko, * Turči pod lipo rajajo, * Noj Lenčico sprevažvajo. Oj b. itd. — 71 Ⓑ perleti, Ⓒ tota pèrleti — 72 Ⓑ obstoji] Ⓒ Pred turščam cesarjam obstoji — 73] Ⓒ Oje, joje, bratri vi — 76] Ⓒ Kakor junaka vidimo — 77 Ⓒ šacamo — 78 Ⓑ jùnak — 79 Ⓒ rumen — 81 Ⓒ tošenco — 82 Ⓒ Pèrseže . . . rumen — 83, 84 No ha] Ⓑ Ha — 83, 84 = 86, 87] Ⓒ Ha po mizi zatoči, * Da se tri barti zavèrti — 88] Ⓒ Da se tri barti zavèrti — 89 cesarjam] Ⓒ cesarjam turščam — 93 Hola, hola] Ⓒ Oje, joje — 94 Ⓑ bopen, Ⓒ bopn — 96 Ⓑ snoči — 97 No sva se] Ⓒ Sva se pa — 98] Ⓒ Matjaža sem ob hłavo djał — 99] Ⓑ Vse zlate mu pobrał, Ⓒ Rumene zlate vse pobrał — 102, 103 Ⓒ stvoroł — 111, 121, 131 Ⓒ rej — 113, 123, 133 Oj čej] Ⓒ Čej — 114, 124, 134 Ⓒ niščer — 116, 117 = 118, 119] Ⓒ Jaz sem pa le tam domá * Čjer mene sunce horĕ hré — 116, 118, 126, 128, 136 Ⓑ sem — 124, 134 Ⓑ niščir — 126, 127 = 128, 129] Ⓒ Jaz sem pa le tam doma, * Čjer sunce mi na polni je — 136 sèm kralič] Ⓒ sem pa le — *V.* 141—145

Sta treči raj zarajała,
Je Lenčica ha barała:
„Oj čej si, kralič, ti doma,
Da te niščěr ne pozna?“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

„„Jaz sèm kralič tam doma,
K so v bělam hradi line tri,
K so v bělam hradi line tri,
V anej si že stała ti.““
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

„„Al bi poznała svojha moža,
Al bi čej pred te peršeł?“
„Mene se pa le taku zdi,
Da zda z menoj hovori.“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

„Oje, joje, kral Matjaž,
Al te Turči spoznajo,
Al te Turči spoznajo,
Saj ti lebn kne šenkajo.“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

„„Še en bart zarajejva,
Prot konjči se zasučiva,
Jaz bom potehnoł te sebó
Na mojha konjča hitreha.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Jaz bom pa sědu na konja
No bom potehnoł te sabo.
Al sěkam jaz na pravo stran,
Se derži ti na lěvo stran.““
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Matjaž pa sede na konja
No potehne jo sabó,
No potehne jo sabó,
Turči se za njim uspó.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Dvě barti hor no doł letí,
Hromada Turkov že leži;
Trečo bart on perletí,
Ko ana sameha dobí.
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Trečo bart on perletí,
Ko ana sameha dobí:
„Tabe šenkam lebn tvoj,
Tabe šenkam lebn tvoj!
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

Da boš moł povědati,
Kak Matjaž je korenjak,
Kak Matjaž je korenjak,
Med vami ni obeden tak!“
Oj bohme, bohme, kral Matjaž!

---

manjka v Ⓒ — 149 Ⓒ ne — 156 bom pa] Ⓑ bom — 157 No bom] Bom — 156, 157] Ⓒ = 158, 159 — 161 pa sede] Ⓑ je sedu — 162, 163 No potehne] Ⓒ Je potehnu — 161—163] Ⓒ Sta še en bart zarajała, * Proti konjči se zasukała, * Je potehnou jo sebó — 164 Ⓑ jim — 168, 171 Ⓑ Tretjo — 173, 174 Tabe] Ⓒ Tebi pa — 179 Ⓒ nobeden.

Pesem je dosedaj bila trikrat natisnjena: Hermann I. 263; Kuhač IV. 1505 in Scheinigg; ti natiski se skladajo več ali manj s prepisom Ⓒ. *V Scheiniggu se nahajajo té-le važnejše drugačnosti od* Ⓒ: 16 Je . . . spal] spi — 19 v vojsko] *na* vojsko — 24 naročoł] zaročil — *Strofa* 12. (v. 61—65.): V Turski gvant se naredi, * In skokoma on prileti, * V Turčijo globoko * Pred hišo pred cesarjevo — 84 tri barti zaverti] tri barti zatoči (str. 16.).

Kakor je torej iz natiskov in iz prepisa Ⓒ *razvideti, pozabil je Majar pozneje na dostavek v VO. XVI. B. 19 (v. 141—145). — Melodijo podaje Kuhač na navedenem mestu.*

4.

(„Pela baba iz Broda“.)

Vivat, vivat kral Matjaž,
Kir lepą kroną ti imaš,
Prelepą kralj-Matjažovą.

Piso je mo turški čar,
Da na sô vójskò naredí.
Nazaj je piso kral Matjaž:
„Počákej ménè en májhin čas,
En májhin čas, tri celi (in) dni.
Moje puške nesą pucani,
Moje sable nesą brusani,
Mójì hlápci są vsì bosi,
Mójì kójnì nísą hraneni.“

Š njim je šo se vojskovat:
Ta pèrvi pot se okúl oberní,
Turku pó vojske povali.
Ta drugi pót se okul oberní,
Premagu je túrškoga čara,
Túrškoga cara vojsko só.

Šo je mimo négove mlade Lenke,
Okrado je mo négovą mladą Lenką,
Prelepą kral-Matjážovą.
Deleč je odpélo ją,
Deleč nóter u Turčiją
Pod ta lipą zeleną.

Pèršo je kral Matiaž,
Doma ni nešo négove mlade Lenke.

Ta stara mati per peči sedì,
Še se prov gerdó derží:
„Kaj ti pravim, kral Matjaž,
Tebi je Lenka vkradena.
Krado je ją turški čar,
No deleč je odpelo ją,
Deleč noter u Turčiją,
Pod ta lipą zeleną.“

Še mi tako pràvi kral Matjaž:
„Ker je ją kro, ta ni stóro pròv.“

Poslo je po mìníški žnidarji,
De są mo strili miníški gvant.
Lepó są ga odpúcali,
Odpúcali, odštucali,
Strili są miníški gvant.

Kliče k sébi hlapca sojá:
„Le sèm pedi, hlápec moj!
Perpelaj mì mojga kójnčika,
Ta kójnčika ta prájnčika,
Kir nij nigdar pio mèrzle vode
Jìno nij jédo drobne otave:
Pio je sladko ipavčiną,
Zoblo je rumeną šenicą.“

Perpelo je nemu ta kojnčika,
Ta kojnčika ta prajnčika.
Sédo je gori nemú,
Še mì premočnú letí,
De mì z podkovi ogen verščí.

---

4. *Iz VO. II. 9—12. — Vraz jo ima najbrž od Rudeža. Prepisal jo je po svoje ter dijalektične oblike najbrž sam spravil vanjo. — Nahaja se v nji več nedoslednosti in štajerščine:* kral, — kralj, Matjaž — Matiaž *itd. Včasi je* e *z naglasom v pisavi tako zalit, da se ne ve, ali je brati* e *ali* i. *Vprašaje in besede v oklepih je pristavil že Vraz. Verz 24. in 34. se je prvotno glasil:* Pod zeleną lipicą. *Verz 24. je Vraz prepisal:* Deno ni resto négove mlade Lenke, *a na strani*

Pèršó je u tą Turčiją
Pod tą lìpą zeleną,
Kir Turki z Lenką rajają.

Takú je právo kral Matjaž:
„Po čìm te raje plačujete?“
Ségno mi j u varžet sój,
Podaje unke rumen zlat,
Šó je z Lenko rájati.

Ta parą pot se z Lenko oberní,
Vèrgo je ją za kojnca zad,
Še mi je šó ž njo damó.

Šo je mimo mlade birtine.
Mlada birtina na prági stojí,
Takú jì mi kral Matjaž govorí:
„Pernesi je (?) mi polič vina,
Polič vina ali dva,
Bąma pila z vráncam obèdva.“

Še mì je prašo: „(O Lenčicą),
Al pa ti mene poznaš?“
„„Kako je (de?) jez te bom poznala,
Kir te jez nigdar ne videla.““

Segno je u váržet soj,
Pokazo je pèrstan zlat.
Še mu tako Lenka govorí:
„Oštucanec, odpucanec,
Kdo je ti ta moj pèrstan dáu?“

Takó mì jì kral Matjaž govorí:
„To je pèrstan toj jíno moj,
Kì smo se midva poróčali!“

5.

(„Iz sela Gerovo u gospoštini Čubar“.)

Še se je ženio kralj Matjaž,
Prelepo ženko kir je vzeo,
Lepo mlado Jelenčico,
Pravo istarsko deklico,
Kralja Matjaža ljubico.

Malo noči je pri njo spao,
Malo noči, le tri nočí.

Vkradli su mu jo Turki hudi,
Pretèrdo so jo oklenoli,
Z sobom so jo odpelali
Notar v Turčijo doboko,
Valje do cara turskoga.

Perléti drobna tičica,
Trikrat klofarno obletí,

pripisal besedo nešo *s vprašajem. Ta verz kaže, da je pesem prepisal iz bohoričice, kjer je stalo* neſho, *a je pač bilo slabo pisano, kakor tudi prva beseda tega verza. Verz 48. se glasi v Vrazu:* Pio je sladko ipavčine. *V v. 61. bere Vraz* nuke *in besede seveda ne razume; brati je* unke = unkaj, venkaj. —

Tudi Dainko ima v „Posvetnih pesmih“ na str. 147. in 148. pod naslovom „Vogri na krala Matjaža“ pesem, katere 1. verz slove začetku naše pesmi podobno: „Živi! živi! Matjaž kral!“ *a Dainkova pesem je sicer umetna krpucarija.*

5. *Iz VO. II. 1—4. — Vraz jo ima najbrž od Ant. Rudeža, ker je dotičnim listom na čelu pripisano „v Ribnici“. Prepis Vrazov kaže mnogo nedoslednosti v jeziku; vidi se, da je Vraz hotel dati pesmi dijalektično obliko.*

Na sredno klofarn obsedí,
Še mu je zapela prelepú:
„Golen, golen, o kralj Matjaž!
Ti druge dežele miríš,
Sam svojo na miru pustiš!
No kaj so ti storili Turki hudí,
Ki so ti Jelenko vkradili?
Pretèrdo so jo uklenuli,
Z sobom kir so jo pelali,
Notar v Turčijo doboko,
Valje do cara turskoga.“

No kaj je storio kralj Matjaž,
Šao je v skrinjo malano,
Oblekao se je v turski gvant,
Pokrou mu je barete tri,
K' jimajo vsi Turki hudi.
Prepasao je svetlo sablico,
Ka je (u) kačjen strupu kaljena,
Hudim Turkom namenjena.

Šao je doli v štalico,
Spio je sladko rebulico,
Vun (mu) ga je spelao konja morča,
Ki ni sedam let pri ježen bio,
No ga prot súncem zavèrtí,
Po ravnim polji zaderčí;
No kamer z njim daleč derčí,
Valje do cara turskoga.

Tam stoje lipce tri:
Pod to srednjo lipco rajaju
Z lepum mladum Jelenčicu.
„Po čem leti raje plačujete?
Al jih po belih tolarjih,
Al jih po zlatih rumenih,
Al jih po to drugo zaltovo?“
„„Mi lete raje ne plačujemo
Po tih belih tolarjih,
Jih ne po zlatih rumenih,
Je ta dnar to drugo zaltovo.““

On hitro v' aržet poséže,
Na mizo vrže drake tri.
Trikrat od mize odleté,
Pred turskim carom obležé.

„Pa bogme, bogme, bratec ti!
Ki si ti ta danar dobio,
Ki je poprej Matjažov bio?“
„„Jez sam kralja Matjaža dol djao,
No sam ta danar od njega pobrao.““
„Če si ti kralja Matjaža dol djao,
Zdaj ti šenkamo raje vse tri.“
„„Al je meni zdaj erlaubano,
Z to divojkov rajati?““
„Le raji, raji, bratec ti!
Al glej, da špota ne dobiš.“,

Še je on malo rajao s njom,
Trikrat zasuknu pod ruku,
V neder je vergu persten zlat,
Ki je poprej Elenkin biu:
„Primi se men za desnu ruku,
Oprì se na levu nogu,
Te bom potegnu za sobom.“

Se prot suncu zavèrtí,
Devetim Turkom glava odletí.
Sam turski car se je pod mizum skriu.
An drugoga zgledujejo,
Med sobom pomenkujejo:
„Da bi zlodi naše oči vzeu!
Ki ga poznali nismo mi:
Sam kralj Matjaž je pri nas biu.
Mi smo ju vzeli z silnom vojskum,
On ju je z junačkom rukom:
Zdaj nam je storiu velik špot!“

6.

(„U Polanskom naréčju“ v Belih Kranjcih.)

Kralj Matiaš, kad se je ženio
Za prelipu Jelenu divojku,
Istriansku virnu ljubu svoju,
On ju biše skoro izprosio.
Malo ju je vrime uživao,
Malo vrime, za same tri noči.
Eto Turci na njega udriše,
I Jelinu njemu ukradoše,
Priterdo ju oni okovaše,
I sa sobom jadnu odvedoše
Na daleko u tursku deržavu,
Ter je caru oni darovaše.

Maleno je vrime postanulo,
Doletíla tica lastovica,
Proletila trikrat oko grada,
Pak še side na verh bila turna.
Ona j' kralju lipo zapivala:
„Kamo, kralju, sad tvoje junačtvo,
S kojim tuja ti kraljestva miriš,
A tvojega u nemiru pustiš?
Nu poslušaj, kralju Matiaše!
Što su tebi Turci učinili,
Janičari, da je Bog ubio!
Virnu ljubu tebi ukradoše,
Pritèrdo ju oni zakovaše,
I s sobom ju oni odvedoše
Na daleku u tursku daržavu,
I caru je oni darovaše.“

Kad je kralju glase razumio,
Sve je misli v jedno postavio:
Še otvori škrinju namalanu,
I obuče turačku odoru,
Pa pokrije tri kape càrljene
Po hadetu Turcih janičarah,
Tere ide doli u pivnicu,
Napije se sladkom rubiljicom.
Pa pripaše britku sablju svoju,
Kojano je zlatom okovana,
U otrovi zmije okaljena,
Nevirnikom Turkom namenjena.
Pak izpelja vranca konja svoga,
Koi njemu u potaji biše
I na kome nitko ne sidjaše,
Jur je prošlo sedam godinica.
I zaside vranca konja svoja,
Ubode ga srebàrnom mamuzom,
Pa poleti kano sokol sivi
Po ravnome polju širokome.

Ide junak kralju Matiaše
Pivajući, konja igrajući,
Ide kralju u tursku dàržavu,
Tja do turskog cara silenoga.
Kada dojde k caru turačkomu,
Ondě najde tri visoke lipe,
I pod sridnjom Turci tancajući
S lipom mladom Jelinom divojkom.

---

6. *Iz VO. II. 4—8. — Tudi to pesem je dobil Vraz najbrž od Rudeža; a prepisal jo je po svoje in ne prav dosledno. V verzu 117. je pisano* vraži sele, *vzprejeto verzijo pa je Vraz pripisal s vprašajem samo na strani; najbrž je tudi ta pesem prvotno pisana v bohoričici po človeku, ki ni v pisavi dobro razločeval* s, z, š, ž. — *Pesem je dokaz, da prehajajo ne samó hrvaške snovi k Slovencem, ampak da se tudi nasprotno godi.*

Kad je kralju ovo ugledao,
Lipo jim je junak besědio:
„Kažite mi, age i spahije,
I gospodo paše i veziri!
Kako lipe tanci vi plačate:
Al plačate srebàrnimi škudi,
Al z lipimi zlatimi dukati,
Ali z novci lipim rušpiami,“
„„Mi te igre tanci ne plačamo
Nit z bilimi srebàrnimi skudi,
Nit z žutimi zlatnimi cekini,
Nego z novci lipim rušpiami.““

Kad je kralju ovu razumio,
Stavi ruku u svoju dolamu
Te izvadi tri zlate cekini,
Ter je baci na tàrpežu Turkom.
Tri puta su z tàrpeža skočili,
Tretji put su pred cesara pali.
Kad su novci Turci zagledali,
Oni su mu tiho besedili:
„Boga tebi, mili pobratime!
Odkud tebi ovi lipi novci,
Koji jesu jur popria bili
Matiaša, kralja ugàrskoga?“
Odgovara kralj Matiaš lipo:
„„Vîra moja, čestita gospodo!
Ja sam kralja iz konja bacio,
I novci sam njemu ugrabio.““

Veli njemu vlastela Turačka:
„Ako si ti kralja umorio,
Mi ćemo te lipo darovati
I tri tanci tebi prikazati.“
Kralj Matiaš lipo odgovara:
„„Jeli lestih meni zaigrati
I tancati z Jelinom divojkom,
Vĕrnom ljubom kralja Matiaša?““
Turci lipo njemu govoraše:
„Igraj, igraj, koliko je tebi drago!
Neg se čuvaj, mili pobratime,
Da kakove sramote ne najdeš.“

Tad je začel z Jelinom tancati
I š njum se je trikrat okrenuo,
Pak njoj varže zlat pàrsten u nedra,
Koi pria Jelinin je bio.
Pak njoj kralju tiho besedio:
„Primi me se za desnicu ruku,
I upri se na lievu nogu,
Da te morem ja odniti sobom.“

Pak izvadi britku ćordu svoju,
I š njome je jednom zamahnuo,
Devet Turkom odsiče se glava,
A car se je pod tàrpeži skrio.
Pak zaside vranca konja svoga,
I poleti kano lastovica,
I pria je doma doletio,
Neg da bi ga veter odnesio.

Jedan drugog Turci tad gledaju,
I med čudom zabljeni ostaju,
Ter za čudom poslie govore,
Svoje oči proklinjaju gore:
„Naše oči, da bi vrazi zeli,
Koje njega nisu poznavale,
Kad ovdi on med nami biše
I z Jelinom ljubom on tancaše.
To je naša velika sramota,
Da mi silnu vojsku podigasmo,
Kada njemu Jelu ugrabismo,
On je nami sam z junačkom rukom.“

To junačko Matiaša dílo,
Onda j' bilo, sad se spominjalo.
Kralju budi pisma na poštenje,
A nam dao Bog zdravlje i veselje!

7.

(Ziljska od Sv. Štefana.)

[Odlomek.]

Liepa je krona vogrska,
Pa še liepša je Matijava,
Matijava, Matjašava.

Matjaš ma konja frišniega,
Pa turšćem osiadłaniega.

Spoduje pa ga daleča
U to dežełо turkavo.

Tan mi dva Turka rajata,
Mlado Lenko zpravažata.

Matjaš je barao Turka dva,
Oj Turka dva noj godce tri,
Kak bi ti raji draji bli?

„Jeni so pa swietlem tolarju,
Druji svietlo rumeno (?);

Pa še Lenkin je najdrajši,
Ki ne smiemo ga derlaubati.“

— — — — — — — —

Matjaš je dure grè odpŕo,
Po peći mi je dou podŕo.

„Drži se na pravo stran,
Jaz bon sieka na lievo stran.“

8.

(Ziljska.)

[Odlomek.]

Lepa je krona vogerska,
Še lepši je Matijaûa,
Matijaûa, Matjažaûa.

:Matjaž ma kojnča frišnega,:
:Po turščan obsedłanega.:

7. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XV. 82. Za črtico pomišljajev po verzu 16. je opomnil Vraz to-le: Starica, koja mi ovaj komad pěvaše, nije znala dalje pěvat uredno te prestade, dodavši još te dvě vàrste, od kojih se za pàrvu čini, kao da ni nespada simo. — Nekritično je ta odlomek priobćil Scheinigg 89, ki podaje namesto:* 6 spoduje] jezdi — 14 swietlo rumeno] po zlatu rumenem (*kar pa vtegno pravo biti*) — 16 ki ne smiemo ga] Ga ne smemo — *Poslednji dve strofi je Scheinigg izpustil, a vendar spadata obe k pesmi o Matjažu; zastran prve glej zgoraj Majarjevo varijanto iz Žabnic (št. 2.), verz 55. in 56.*

8. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XVI. B. 15. Natisnil jo je že v pismeni (?) slovenščini Scheinigg 90, kjer pravi, da se poje v Ukvah in na Ziljskem, ter je poslednja dva verza, ki sta očividno od drugod zanesena v pesem, nadomestil s pikami.*

:Turči pod gradam dirjajo,:
:Po mladej Lenči barajo.:
Oni po gradi lětajo,
Po mladej Lenči barajo.

Le lětejte, le lětejte,
Ona je že v Gracu kelnarca.

Kralj Matjaž v turški ječi.

9.

(Goriška.)

Oj kralj Matjaž, oj kralj Matjaž,
Prelépi kraljič ogrski,
Trikrat s Turkom na vojski biû,
V četrto je le vlovljen biû,
V ta tèmni turèn vržen biû.

Še pride Turka kralja hči,
Naj mlajši hči Margetica.
Ga v okenci zagledala,
Se v njega je zagledala.
Tak reče mu Margetica:
„O kaj ti pravim, kralj Matjaž,
Prelépi kraljič ogrski!
Še danes živ boš ti ostoû,
Ti jutre Turk bo glavo vzoû.
O kaj ti pravim, kralj Matjaž,
Prelepi kraljič ogrski!
Kaj boš ti meni lona daû,
Jez ti bom turn odpírala,
Te 'z tèmne ječe réšila.“

Tako ji reče kralj Matjaž:
„Jez ti bom daû srebra, zlata,
Če boš mi turn odpírala.“

Tak ona mu odgovori:
„Srebra, zlata mi tréba ni,
Šaj ga imam več po smetéh,
Ko ti imaš ga po gradéh.“

Še to ji reče kralj Matjaž:
„Oj Turka kralja mlajši hči,
Narmlajši hči, Margetica,
Kaj boš pa lona prašala,
Če turn mi boš odpírala?“

„O kaj ti pravim, kralj Matjaž,
Prelépi kraljič ogrski!
Jez druz'ga ne bom prašala,
Ko tebe, lépi kralj Matjaž.“

„O kaj ti dém, Margetica,
Le ta ne bo, ne more bit',
Le ta ne more se zgodit':
Doma imam svojo ženkó,
Tri mlade sinke imam ž njó,
Mi turèn boš odpírala,
Med njimi se boš zbérala.“

Marget'ca šla je v bélo klét,
Vtočila vinca trojnega,
Ž njim Turke je napijala.

Pripomnja. *Isto snov, kakor zgoraj podane pesmi (1—8) opeva tudi kajkavska pesem, toda ne o Matjažu, ampak o kraljeviču Marku; išči je v pesmih o tem.*

9. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz Torbice jagoslavjanske mladosti III. 66—67.*

Tako jeh je napijala,
De so trdo zaspavali,
Na črno zemljo padali. —
Še ključe je pobérala,
Matjažu turn odpirala.

Marget'ca vzela konjčku pet,
Na tri je déla dost blaga,
Dosti zlata, dosti srebra.
Na druga dva se vsedeta,
Prehitro se zasukata,
'z Turčije ven zadirjata.

Še kam predeleč dirjata,
Do 'n'ga kovača mladega:
„Le gore, gore, mlad kovač!
Prekovi mojih konjčku pet,
In služi toj prelépi lon,
Prelépi lon, sto zlatih kron.
Obrni krempeže naprej,
De bojo Turki mislili,
V Turčijo notrka so šli.“ —
Matjaž z levico lon dajaû,
Z desnico glavo proč mu djaû.

Še kam predeleč dirjata,
Do 'nega brivca mladega:
„Oj gore vstani, brivec mlad,
Obrí kraljiča mojega,
Matjaža kralja lépega,
In služi toj prelépi lon,
Prelépi lon, sto zlatih kron.“
Matjaž z levico lon dajaû,
Z desnico glavo proč mu djaû.

Še kam predeleč jezdita,
Do Donave prjezdita.
Še kralj Matjaž tak govori:
„Kako bo zdaj, Margetica,
Kod bova črez posavala,
Kod Donavo prplavala?“ —

Marget'ca vzeme prsten zlat,
Na sréd vodé ga zapodi,
In koj se voda razdeli.
Sta srečno črez posavala,
Sta Donavo prplavala.

Tam so pastirje pasili,
Pri čredah so se igrali.
Še reče jim Margetica:
„Kaj pravim vam, pastirje vi,
Ko Turki pridejo za nam',
Vas bojo prašali: „Kakó
Prplavala sta Donavo?“
Povejte jim, pastirje vi:
„Za vrat sta kamnje vezala,
Sta Donavo prplavala.“

Za njima Turki pridejo,
— Ko trave 'n listja jeh je b'lo —
Pastirje vprašajo: „Kako
Prplavala sta Donavo?“

Pastirje jim odgovoré:
„Za vrat sta kamnje vezala,
Sta Donavo prplavala.“
Za vrat si kamnje vezali,
Se v Donavi potopili.

Še kam predeleč jašeta,
Do doru mi prjašeta,
Do doru kralja samega,
Matjaža kralja lépega.
Njega gospa v okni stoji,
In kliče k sebi tri sini:
„Sinovi moji, lejte sam,
Sotenko oče pelje dam.“

Še kralj Matjaž tak govori:
„Sotenka moja ona ni,
Mi Bog jo daû za angelja,
Mi turen je odpirala,
Iz ječe me je réšila.“

Matjaža so sprejemali,
Marget'co nič obrajtali.
In ona zjoče se hudó:
„Kakó bo z mano, oh kakó,
Naprej ne vém, nazaj ne smém!“

Al kralj Matjaž tak govori:
„Le sàm, le sàm, Matjažič mlad!
Prpeljaû sèm Margetico,
Turškega kralja mlajši hčer.
Vzemi jo za nevestico,
Je turen mi odpirala,
Iz ječe me je réšila.“

Matjažič vzeû Margetico
Za ljubo si nevéstico.

10.

(Gorenjska.)

a. Redakcija I.

O Matjaž, o Matjaž,
Lépa je krona ogerska!
Trikrat je na vojski bil,
Četerti krat je vlovlen bil.

Notri je bil let in dan,
De ni vidil beliga dné
Ino sonca rumeniga.
On ni vidil drugiga,
Kakor mlado Marjetico,
Turškiga cara mlajši hčir.
Ona je k nemu tekala,
Kratke čase delala.

Tako je rekla Marjetica:
„Ak me češ, Matjaž, uzét',
Jest te čem rešit z' ječe.“
„„Le-to ne bo, ne more bit',
Jest imam doma svojo gospó,
Trikrat je lepši, kakor ti,
Trikrat je mlajši, kakor ti.
Jest imam doma brata mlajšiga,
Matjaž, kakor jest,
Krono ima lepo, kakor jest.
Jest te očem Matjaž dat',
Ak ga, Marjetica, očeš uzét'.““
„O vera, vera, Matija!“
„„O vera, vera, Marjetica,
Turškiga kralja mlajši hči!““
„O čakaj, čakaj, Matjaž,
De pride š'nt Marjeten dan:
Naredila bom velke gosti,
Bom Turke use upijanila
Ino svojga očeta stariga.
Potlej bom ukradla kluče tri,
Perviga od kojnske štalice,
Drugiga od svetle kamrice,
Tretiga od veže zdlej:
Iz kamre bom uzela zlata ino srebra,
Kakor sva velika obedva;
Iz štale bom spelala konje tri.“

Marjetca komej čakala,
De pride š'nt Marjeten dan.
Naredila je velke gosti,
De je Turke use upijanila
Ino svojga očeta stariga.

---

10. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XX. 8; pisala jo je tam ne zelo vajena roka v bohoričici, najbrž za A. Smoléta. Pisalec je včasi zamenjal znamenja za* s, z, š, ž *in stavil včasi* ai *za* aj. *Gori sem jaz tiskati dal takó, kakor je treba brati, namreč:* 14 usét' — 37 usela — 47 slata — 53 žlužel, *in besedo* Matjaž, Matijaž, *v kateri stoji večkrat* š *za* ž; 19 mlaiši. *V v. 35. je* veže zdlej *pač brati* veže zdolej pod turnom).

Potlej je ukradla kluče tri,
Ino je spelala konje tri.
Na enega je djala zlata in' srebrá,
Potle pa usak na enga sédeta
Ino prehitro dirjata.
Kir prov deleč prideta,
K' temu kovači starimo:
„Gori, gori, stari kovač!
Boš služel dober lon, sto celih kron,
Pojd nam prèkovat konje tri:
Narpred oberni krampeže,
Nazaj oberni glatko kov."

Na konje hitro sédeta,
Do vode Donove dirjata.
Tako je rekel Matijaž:
„Kaj bo zdej, Marjetica,
K' čes vodo ne moreva?"
Z' roko je vergla perstan zlat v Donovo,
Potlej sta srečno preplavala.
Za nima gredo Turki hudi:
„„Nazaj, nazaj, Marjetica,
Turškiga cara mlajši hči!""

Turčini prašajo:
„Kako sta vodo preplavala?"
Marjetca tako pravi:

„„Kamne si na vrat perveżijte,
Tud vi lohko vodo preplavate.""
Turki so si kamne na vrat pervezali
In se usi potopili.

Peršla sta pred Mathjažov beli grad.
Matjažova gospa v' okno stoji:
„Naš Matjaž že drugo ženo pelá,
Trikrat lepši, kakor jest,
Trikrat je mlajši, kakor jest."

Matjaža so sprijemali,
Marjetco gerdó gledali.
Pravi Marjetica:
„Kaj čem jest, kako čem jest?
Naprej ne vem, nazaj ne smem!"
„„Le-sem, le-sem, Matjaž' bratec moj!
Perpèlal sim ti lepo gospo,
Turškiga cara mlajši hčir.""

Ta čas po farja pošlejo,
De jih precej undukaj poročijo.

b. Redakcija II.

O kralj Matjaž, o kralj Matjaž,
O lepa krona ogerska!
Trikràt je žé na vojski bil,
Četèrti krát je vlovljen bil,
Je v turško ječo veržen bil.

V nji bil Matjaž je let' in dan,
De vidil ni dne béliga
In sonca ne rumeniga,
De vidil ni tam drugiga,
Kakòr mladó Marjetico,

Po ti predlogi, očividno pisani po narekovanju in ne po petju, so narejene:

1. Prešernova redakcija (b), pisana od njega samega v VO. XX. 6. Zanimivo je, da je Prešeren izpustil v. 59—73. ter jih zamenil z enim samim: Na konjih jo preplavata.

Turškiga cara mlajši hčer.
Marjét'ka k njemu tékala,
Mu kratke čase délala.
Takó je rekla Metika,
Turškiga cara mlajši hčer:
„Ak očeš me, Matjaž, uzet',
Te bom rešíla 'z voše [1]) zlè."

Takó je rekel kralj Matjaž:
„Le-tó ne bó, ne móre bit',
Domá imám svojó gospó:
Je trikrat mlajši, kákor ti,
Je trikrát lepši, kákor tí.
Tud' brateca imám domá,
Domá jest brata mlájšiga:
Matjaž je imenvan ko jest,
Lepó jmá krono kákor jest.
Tegá ti 'čem, Marjet'ka, dat,
Ak očeš ga, Matjaža, vzét."
„„O, vera, vera, kralj Matjaž!""
„O, vera, vera, Métika,
Turškiga cara mlajši hčér!"
„„O čakaj, čakaj, kralj Matjaž,
De pride šent Marjétni dan:
Napráv'la vel'ke bom gostí,
Bom Turke vse vpijanila
In tud' očéta stáriga.
Potléj bom vkradla ključe trí:
Od konjskih hlevov perviga,
Od hrambe terdne drugiga,
Od voše zlè bom tretiga;
Bom vzéla 'z hlevov konje trí,
Iz hrambe pa zlatá, srebrá
Kakòr velíka sva obá.""

Marjéta komej čakala
De pride šent Marjetni dan.
Naprav'la vél'ke je gostí,
Je Turke vse vpijanila
In tud' očeta stariga.

Potléj je vkradla ključe trí,
Je vzela 'z hlevov konje trí,
In djala je na eniga
Tolkánj srebrá, tolkanj zláta,
Kakor velíka sta obá.
Vsak en'ga pa zasédeta
In v skok prehitro dirjata.
Kamòr predaleč prideta,
Kje do kovača stariga:
„Le gòri, gòri, star' kovač,
Plačilo dobro služil boš;
Prekóvaj nama konje trí,
Napréj oberni krapeže,
Nazaj oberni gladko kuv."

Kováč prekuje konje tri,
Za vsaciga cekín dobí.
Na konje hitro sédeta,
Do Donove perdìrjata,
Na konjih jo preplavata.

Peršla sta pred Matjažov grad.
Per oknu stala je gospá,
Očí si černe brisala:
„Matjaž ženó drugo peljá,
Trikrat je lepši, kákor jest,
Trikrat je mlajši, kakor jest."

Matjaža so sprejemali,
Gerdó Marjét'ko gledali.
Takó je rekla Métika:
„Kaj očem jest, kak očem jest?
Napréj ne vém, nazaj ne smém!"
„„Le sèm, Matjaž, ti bratec moj!
Perpeljem lépo ti gospó,
Turškiga cara mlajši hčér,
Vém, da ji boš rad dal rokó!""

Berž pošlejo po mašnika,
Zvečér že vkupej spavata [2]).

[1]) *Sic! Prešernu je bila beseda* voza (*stsl.* ѫza) *nepoznana;* voše *je pač iz besede* veže *v prvi priobčeni predlogi posneta.*
[2]) *S prva:* spala sta.

c. Redakcija III.

O Matijaž, o Matijaž,
Lépa je króna ogèrska!
Trikrat je že na vojski biû,
Četèrtikrat je vlovljen biû,
U turško ječo veržen biû.

Nótri ostaû je lét' in dan,
De ni vidiû bélga dne
In sónca ne romeniga.[1])
On vidiû ni nič druziga,
Kokèr mlado Marjetico,
Turškiga cara mlajši hčer.
Ona je k njemu tekala
In kratek čas mu delala.

Tak rekla je Marjetica:
„Ak hočeš me, Matjaž, uzet,
Čem rèšit te iz vóze zle."
Tako je rekû kralj Matjaž:
„„Le-tà ne bó, ne more bit:
Doma imam svojo gospò,
Trikrat je lépši, kakor ti,
Trikrat je mlajši, kakor ti.
Doma mam brata mlajšiga:
Tega Matjaža ti čem dat,
Ak hočeš ga, Marjetca, vzet.""
„O véra, véra, kralj Matjaž!"
„„O véra, véra, Marjetica,
Turškiga cara mlajši hči!""
„O čakaj, čakaj, kralj Matjaž!
De pride šent Marjetni dan,
Naprav'la bóm velkè gostí,
Bóm Turke vse vpijanila
In mojga očeta stariga.
Potlej bóm vkradla ključe tri:
Pèrv'ga od konjske štalice,
Druz'ga od svitle kamrice,
In tretjiga od vóze zle.
Vùn z kamre vzela bóm zlata,
Žoûtgà zlatâ, bélga srebrà,
Kakor velika sva oba;
Iz štale bódem spelala
Konjiče tri, osedlala."

Marjeta komej čakala,
De pride šent Marjetni dan,
Naprav'la je velke gostì,
Je Turke vse vpijanila
In očeta svojga stariga.
Potle je vkradla ključe tri,
In je spelala konjče tri.
Na enga je djala zlatà,
Žoutga zlatà, bélga srebrà.
Tì druga dva zasedita
Ino prehitro dirjata.

Kamer predeleč prideta,
K en'mu kovaču starimu:
„Gori, gori, stari kovač!
Bóš služiû zdaj ti dobèr lon,
Boš služiû lon, sto célih kron.
Pojdi nam konje prekovat:
Naprej obèrni krampeže,
Nazaj obèrni gladko kov."

Na konje hitro sedeta,
Do Dònave bèrž dirjata.
Tako je rekû kralj Matjaž:
„Kaj bóde zdaj, Marjetica,
Ak čez vodó ne moreva?"
Zlat perstan vèrgla je v vodó,
Sta srèčno jo preplavala.
Za njima hitè Turki hudi:

[1]) *Tiskano:* rómeniga.

2.. Vrazova redakcija (c) v NPI. 22—25. Da jo ima Vraz od Prešerna (prim. str. 203) vso *tako, kakor je na rečenem mestu natisnjena, ni verojetno. Prešeren je res popravljal (pr. redakcijo njegovo zgoraj), a delal vse drugačne verze, kakor so Vrazovi; nemogoče je tudi, da bi bil Kranjec Prešeren napisal:* Kamne si só privezali.

„Nazaj, nazaj, Marjetica,
Turskiga cara mlajši hči!“
Turki uprašajo: „Kako
Preplavala sta Dónavo?“ —
Marjetca pravi, govori:
„Kamne na vrat priveżite,
Lahko vodó preplavate.“‘
Kamne si só privézali
Na vrat, se vsi potopili.[1])

Prišla sta pred Matjažov grad.
Njegà gospa v okni stoji:
„Le sim, le sim, mladi Matjaž!
Mladi Matjaž, preljub moj svak!

Drugo ženo Matjaž pelja:
Trikrat je lépši, kakor jes,
Trikrat je mlajši, kakor jes.“
Matjaža só sprejemali,
Gèrdo Marjetco gledali.
Marjetca pravi, govori:
„Kaj hočem jes, kak hočem jes?
Naprej ne vém, nazaj ne smém.“ —
„„Le sim, le sim, mladi Matjaž,
Preljubljeni bratec moj!
Pèrpeljaû sim ti lépo gospo,
Turskiga carja mlajši hčer.“ “

Ta čas po farja pošlejo,
De jih kòj tamkej poroči.

[1]) *Tiskano:* potopoli.

č. Redakcija III.

Oj Matjáž, oj Matjáž,
Lépa je króna vógerska!
Tríkrat je že na vójski bil,
Čveteti krat je vlovljen bil,
V turško jéčo vèrżen bil.

V nji ostàl je lét’ in dan,
De ni vidil béliga dné,
Sónca ne rumêniga.
Vidil ni nič drugiga,
Ko mlado Marjético,
Túrškiga cára mlájši hčér.

Ona je k njêmu tékala,
Mu je krátek čas délala.

Tak rêkla je Marjética:
„Ak hóčeš me, Matjáž, uzét’,
Čem rêšit’ te iz spóne zle.“
Rékel je takó Matjáž:
„„Pa ne bó, ne móre bit’,
Domá imam svojó gospó,
Tríkrat je lépši, kakor ti,
Tríkrat je mlájši, kakor ti.
Domá imám bráta mlájšiga,

3. Redakcija v SPKN. IV. 9—13. (č). Ta se ne oslanja na Vrazovo, dasi je pozneje tiskana od nje, ampak na meni nepoznano predelano redakcijo naše predloge (red. a). Zdi se mi, da je nepoznano redakcijo rabil tudi Vraz za svoj natisek; ker Vraz piše, da ima pesem od Prešerna, ni nemogoče, da ima tudi ta nepoznana redakcija Prešerna za očeta. Razvoj bi bil torej tak:

a (VO. XX. 8) < *x (Prešernova 1.)* < *c (NPI.)*, *č (SPKN.)*
b (Prešernova 2.)

Različnosti je v téh treh redakcijah toliko in takih, da se je zdelo najbolje, vse tri v celoti postaviti v to zbirko in ne razkosavati jih v kritičnih opazkah.

In on Matjáž je, kakor jest,
Lépo króno imá, kakor jest.
Téga Matjáža hóčem dat',
Ak hóčeš ga, Marjética,
vzet'.“ “ —

„O véra, véra, Matjáž!“ —
„„O véra, véra, Marjética,
Turškiga cára mlájši hčér!“ “—
„O čákaj, čákaj, Matjáž!
De pride Šentmarjétni dan:
Napravila bom velíke gostí,
Bom Turke vse vpijánila,
In svoj'ga očéta stáriga.
Potlej bom vkrádla kljúče trí;
Pèrviga od kónjske štálice,
Drúziga od svitle kámrice,
In trétjiga od vóze zle.
Iz kámre vzéla bom zlatá,
srebrá,
Kákor velíka sva obá;
Iz hléva bom speljála kônje
trí.“

Marjéta kómaj čákala,
De príde Šentmarjétni dan.
Naprávila velíke je gostí
In Túrke vse vpijánila
In svôj'ga ôča stáriga.
Pôtlej je ukrádla kljúče trí,
In je speljála kônje trí.
Na êniga je djála zlatá, srebrá,
In druge dva zasédeta
Ino prehítro dérjata;
Kadar žé dálječ prideta,
K ênimu kováču stárimu:
„Vstáni, vstáni, stári kováč!
Bóš zaslúžil sto célih kron,
Pojdi náma prekóvat kônje
trí;
Napréj obèrni krámpeže,
Nazáj obèrni gládko kov.“

Na kônje hítro sédeta,
Do Dónave bèrž derjata.
Tako je rekel zdaj Matjáž:
„Kaj bo pa zdáj, Marjética!
Ak čez vodo ne móreva?“
Zlat pèrstan vèrgla v vódo je,
Sta sréčno jo preplávala.

Za njima hité Túrci hudí:
„Nazáj, nazáj, Marjética!
Túrškiga cára mlájši hčí!“
Túrki prašajo[1]): „Kakó
Preplávala sta Dónavo?“
Marjética právi, govorí:
„„Kámnja na vrat privéžite,
Lahkó vodó preplávate.“ “ —
Túrki so kámnja s' privézali
Na vrat, se vsi potópili.

Prišla sta pred Matjážev grad.
Njega gospá v ôknu stojí:
„Le sim, le sim, Matjáž,
svak moj!
Drugo žêno Matjáž peljá:
Trikrát je lépši, kakor jest,
Trikrat je mlájši, kakor jest.“

Matjaža so sprejémali,
Gerdó Marjético glédali,
Marjética pravi, govorí:
„Kaj hóčem jez, kak hóčem
jez?
Naprej ne vém, nazaj ne
smém!“
„„Le sim, le sim, Matjáž,
brat moj!
Pripêljal sim ti lépo gospó,
Túrškiga cára mlájši hčér.“ “

Ta čas po pôpa pôšljejo,
De jih koj tamkej poročí.

[1]) *Tiskano:* prašaje.

Smrt kralja Matjaža.

11.

(Gorenjska.)

a. Redakcija I.

Tam me stoji lipca zelena,
Pod lipo špampet usok nastlan
Z' blazinam in z' tuhinjam.
K' njemu je prišla Alenčica,
Njega mlajš sestričica:
„Kaj te prašam, Mathiaš!
K'tere rane te narbel bole,
Al te obsekane, al te obbodene?“
Tako je rekel Mathiaš:
„„Te obsekane me bel bole,
Te obbodene me bel more;
Obsekov me je španski kralj,
Obbodu me je princ mlad.““

Toko je rekla Alenčica,
Njega mlajš sestričica:
„Al ti nisim pravla, Mathiaš,
Ne hod k moškim ženam v' vas.
Moške žene, te so drage,
Ne za bele tolarje,
Ne za zlate rumene,
So le za kraljeve glave,
On se za nje boje!“

b. Redakcija II.

Tam mi stojí zelena lipica,
Pod lipo pa nastlana posteljca
Z blazinami in z tuhinjami,
Na nji pa kralj Matjaž leží.
K njemu je peršla Alenčica,
Njega ta mlajši sestrica:
„Kaj te prašam, kralj Matjaž?
Ktere rane te nar belj bolè,
Obsekane al te obodene?“
Takò je reku kralj Matjaž:
„„Te obsekane me belj bolè,
Te obodene me belj morè:
Obseko me je španski kralj,

---

11. *Tako se nahaja ta pesem v VO. XXI. C. 16—17 zapisana po pisanja ne zeló vešči roki, katera tudi v svoji bohoričici ne razločuje* s *in* z, š *in* ž, *in* ai *stavi namesto* aj. *V zgoranjem natisku je postavljeno v tem oziru to, kar se dandanes piše; opustila se je namreč pisava:* žpampet — 5 mlajš. — *V. 21 je napak pisano:* kraljeva. *Od iste roke najbrž je v VO. XX. 5 drug prepis, ki se od zgoranjega razločuje v tem:* 1 mi — 3 z'] s' — 5 mlajš — 6 Matjaš — 7 bolé — 8 obsékane . . . obodene — 9 Matjaš — 10 Obsékane . . . bolé — 11 obodene — 12 Obsékov — 13 Oboduv — 16 Matjaš — 21 kraljeve glavé. *St. Vraz jo je v VO. XVIII. 17 prenaredil tako, kakor jo podaje zgoraj redakcija II.*

Tako je rekla Alenčica,
Njega ta mlajši sestrica:
„Al t' nisim prawla, kralj Matjaž,
Ne hod k možkim ženam w vas:
Móžkè ženè, te so dragè,
Ne za béle tolarje,
Ne za zlate rumene,
So le za kraljeve glave,
A se za nje bojvat bojè.“

12.

(Gorenjska.)

Stôji, stôji mesto belo,
Celje lépo in veselo,
V' Celji lipica zelena.
Tam je post'lja narejena,
Mehko pernice zrahljane,
Belo rjuhe se oprane,
In blazine in odeje
So iz drage turške preje.
Tam leží pri belim dnevi
Kralj Matjaž, bolnik kraljevi:
K' lepi Bobnarci je lazil,
Dokler ga je Bobnar spazil,
Ga obodel mož serdíti,
De ne bo več zdrav mor'biti.

Ves obezan, ves kervavi
Kralj Matjaž sestrici pravi:
„Rane mi poglej skeleče,
Al' so černe, al' rudeče.
Ak' rudeče so,“ ji reče,
„Naj kdo po zdravnika teče,
De mi grenko smert odverne;
Če so moje rane černe,
Sestra! več ne bo mi bolje,
Pošlji mi po sveto olje.“

„Oh, do serca so skopane,
Černe, bratec, tvoje rane!
Vedno, kralj, sim te svarila,
Ne lotít' se žen prosila:
Serčne rane žene ptuje.“

Kralj Matjaž tak' beseduje:
„Tol'ko Bog daj zdravja meni,
Da bom vás šel k' lepi ženi!“

Te besede še ni 'zrekel,
Pot mertvaški je pritekel.
Zazvoni po Celji celim:
S petimi v' zvoniki belim
Per Šempetru so zvonili.
Bobnar bil je pri kosili.
Mlada Bobnarca ga praša:
„Kdo je vmerl, de se razglaša
Glas zvonov po Celji celim,
V' Petrovim zvoniki belim

---

12. *„Iz g. Smoletoviga zbira, predelana, kolikor se je treba zdélo“. KČ. III. 98—101. Predelal, da skoraj popolnoma prelil je pesem Prešeren. Taista je potem takó ponatisnjena večkrat; glavni ponatiski se od zgoraj podane verzije, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in neke manj važne oblike, razločujejo v tém-le:*

1. Vraz, NPI. 26—28: 5 Mehko — 15 obvezan — 20 zdravnika] vračnika — 30 beséduje — 40, 44 vmèrû (*kar je očividno brati dvozložno, pa se z ritmom ne zlaga*) — 71 béživa — 72 dobijo.

2. SPKN. IV. 5—8: 8 drage turške] turške drage — 62 Mlado] Svojo — 68 ptiča. —

V VO. XX. 1. in 2. se nahajata dva prepisa, v katerih je verz 62. predrugačen takó: Prešestvavko nepošteno, *v 76. pa takó:* Prešeštvavke nepoštene. — *Melodijo té pesmi podaje Kuhač IV. 1506.*

De zvonóv petero poje?“
„Vem, kdo vmer'l je, serce moje!
Preden prišle stare léta,
Kralj Matjaž je šel iz svéta;
T'mu pojó zvonovi naši.“

Bobnarca takó se vstraši,
De ji žlica 'z roke pade.
Bobnar praša žene mláde:
„Kaj t' je padla 'z roke žlica?
Al' je uj'c bil, al' sin strica,
Je merlič bil žlahte tvoje?“

„Ni merlič bil žlahte moje,
Ni bil uj'c, ni sin bil strica;
Mi je padla 'z roke žlica,
Ker sva skupej se učila
Ino v' cerkev skup hodila.“

Bobnarju se jeza vname,
V' roke ojster nož uzame
In zabode svojo ženo,
Mlado ženo nepošteno.
Ko je ženo svojo vmoril,
Tako k' hlapcu je govoril:
„Hitro, hitro, hlapec zvesti!
Dalj ne smem ostati v' mesti,
Obsedlaj berž dva konjiča,
Tako hitra ko dva tiča,
En'ga zate, en'ga zame,
Verzi torbico čez rame
In beživa pri ti priči,
De me ne dobojo briči.“

Hlapec pravi ino reče:
„To mi v' glavo iti neče,
Bežat 'z doma zavolj žene,
Zavolj žene nepoštene!“

Lambergar in Pegam.

13.

(Gorenjska.)

a. Vodnikova redakcija iz l. 1807.

Tam béli Dunej mi stojí,
Na Duneju kaj se godí,
Me dobro poslušajte vi.

Je v' srédi mesta trática,
Na trati raste lípica,
Dunej hladí nje séncica.

Pripomnja *k pesmim o Matjažu. Kralj Matjaž je v narodnih pesmih prevzel tudi ulogo godca pred peklom; zató primerjaj spodaj pod naslovom „Godec pred peklom“ priobčene pesmi. Tudi sicer se še imenuje v narodnih pesmih; glej stvarno kazalo. — O Matjaževih pesmih je pisal S. Rutar v dunajskem „Zvonu“ V. leto (1879) 138 ns. pod naslovom „Kralj Matijaž v slovenskih narodnih pesmih in pripovedkah“, a ne popolnoma kritično. Iz njegovega spisa je vredno tukaj zabeležiti to-le: „Že frijulski zgodovinar Nicoletti piše v sredi šestnajstega stoletja o Tolmincih, da radi prepevajo Matijaža: „„Usano essi cantare in versi ne' varii modi della loro lingua le lodi di Christo e de' Beati, nonche di* Mattia re d' Ungheria *e di altri celebri personaggi di quella Nazione.“*

13. *1. Zgorenja pesem je (razen tiskovne hibe v verzu* 44 nodil *za* podil, 91 oces *za* oceš) *natisnjena takó, kakor je objavljena v knjižici: Der Turnier zwischen den beyden Rittern Lamberg und Pegam. Ein krainerisches Volkslied*

Pod sénco miza rúmena,
Okoli mize stoli pa,
Sedí na stolih góspoda.
Méd nimi cesar govorí:
„Po moji misli se mi zdi,
Kraléstvu našmu glihe ni.“

Perdirja Pégam in dričí,
Ošabno tako govorí:
„So prazni vaš pogóvori!“
Naprej še Pégam govorí:
„Kar pravim vam, gospodji vi,
— Cesarja vun tud ne spustí —
Imajo velk gospóstivó,
Pa ne junaka pod sebó,
Katír bi skusil se z' meno.“

Odgovorí mu car tako:
„Kaj češ prašati me za to?
Ga jmam, de ti presédal bo!
Na krajnski zemli mi živi,
Kér se na Kamnu govorî,
Se nikdar tebe ne bojí.
Kristof Lambergar z' imenam,
Na síni skal' prebiva tam,
Te v 'pest želí dobíti sam.“
Prav Pégam: „„Píšite mu list,
Domá pustí naj vse na stran,
Perdirja meni naj v' bran!““

Mu reče cesar pisat list,
Človéka berzniga dobít,
De more kmal do njega prit.

---

mit einer deutschen Übersetzung. Laibach 1807. str. 9 ns. Objavil jo je J. A. Župančič (Suppantschitsch), ki piše na str. 7. o nji: „*Es wird noch beynahe im ganzen Lande, vorzüglich aber in dem oberen Theile desselben, um Karzenstein, wo Cristoph Lamberg hauste, und in dem ganzen Savethale häufig gesungen. Der Verfasser dieses Liedes ist uns eben so wenig bekannt als das Jahr, in dem es gedichtet seyn mochte. Auch kennt man die näheren Lebensumstände der beyden Helden dieser Ballade nicht. Es ist nicht bekannt, dass dies Lied je im Drucke erschienen wäre, und die gegenwärtige Ausgabe ist nach einer Abschrift veranstaltet, die mir mein würdiger Lehrer und Freund, der Herr Professor* Vodnik, *mittheilte. Da es in verschiedenen Gegenden mit verschiedenen Abweichungen gesungen wird, so sammelte er mehrere Abschriften, vergliech sie miteinander, nahm die besseren Lesearten auf und so erhielt der Text die Gestalt, in der er gegenwärtig erscheint. — Der um die Geschichte Krains so verdienstvolle Herr* Linhart *lieferte in seinen* Blumen aus Krain *für das Jahr 1781 eine deutsche Übersetzung oder vielmehr Umarbeitung dieser Ballade in hoch klingenden Hexametern. In Nro. XXXVII. des Laibacher Wochenblattes theilte auch ich dem Publico meine Übersetzung mit. Sie ist im Metrum des Originals und beynahe wörtlich; nur glaubte ich mein deutsches Gewand, wie es der Balladenton erfordert, auch nach einem älteren Costume zuschneiden zu müssen. Ich rücke sie jetzt bey, um das Original auch deutschen Lesern verständlich zu machen.*“

2. *Župančičevo izdajo te pesmi je Kopitar poslal Dobrovskemu; prim. V. Jagić,* Pisьma Dobrovskago i Kopitara vъ povremennomъ porjadkě, *str. 208, 209, kjer Kopitar v pismu z dné 13. junija 1811. l. piše:* „*Den Lambergar et Pegam von Suppantschitsch glaub' ich haben Sie noch nicht. Der Herausgeber hat nur den Namen hergegeben und die Vorrede und die metrische Übersetzung, die Recension des slavischen Textes ist von Vodnik, der dem damals in Krain anwesenden Graf Lamberg (dem auch Quassitz in Mähren etc. gehört) sich insinuiren wollte, aber endlich dem Suppantschitsch es überliess. Letzterer ist ein Bursch von ziemlicher Buchhändlerbelesenheit, aber ohne Grundsätze. Er und einige protestantische Gelehrte haben mir tiefe Verachtung für Bahrdtische Gelehrsamkeit eingefleischt.* Cordatus *sit vir oportet doctus!*“ *Dobrovský mu na to piše:* „*Für den Lambergar danke ich Ihnen sehr. Mit Vergnügen las ich ihn und verstand ihn besser, als neuere Schriftsteller. Mein Exemplar schickte ich an den kön. Bibliothekar Grimm zu Cassel, der ihn in seine Volkslieder*

Izgóvori komaj enkrat,
Se najde preci pobeč mlad,
Kír list ponese njemu rad.
Ponese v' lepo deželo,
Goráto kranjsko deželo,
Tje Kristofo Lambergarjó.
Zvečer je Dunej zapustíl,
Letí kob' nega zlod podíl,
Je zjutra žé v' Teržíču bil.
Gospóde tuki gor budi,
Pohlevno nje nagóvorí:
„Ké Kristoph Lambergar stojí?"
Pred njim se vsi perklánajo,
Se njemu nič ne zlažejo,
Muz' perstam grad pokažejo.
Za kapo vtakne béli list,
Naprot perklone jim se nisk,
Gre hitro, ko nebéski blisk.

V' lini stara mat' stojí,
Inu per sebi govorí,
De to pa že nič prida ni!
Do sina teče svojiga,
Do Kristofa Lambergarja,
De b' lepó ga podúčila:
„Koniča maš, ko tíčico,
Zlato zoble všeníčico,
Pié sladko rebúlico.
Stojí per jaslih sédem lét,
Na sonce mi nikol ne gré,
Nu vidil ni še bélga dné."
Tako še mati rekla je:
„O kaj ti pravim, Kristofé,
Na te rečí poslušaj me!
Hudíča ima Pégam dva,
Premágal bodeš ti obá,
Li glej, de te ne zapelá.
Ak bodeš videl tri glavé,
Dve krajne njemu pust obé,
Na srédno naj ti sabla gré."

Podá se v' svitlo kamrico,
Na glavo déne kápico,
Perpaše sebi sáblico.
Zaséde kónča berzdiga,

---

aufnehmen, d. i. darin anführen wird, damit die Krainer nicht leer ausgehen." (*Pismo z dné 13. okt. 1811; Jagić 217.*) *Kopitar odgovarja na to v pismu z dné 27. oktobra 1811. l.: „Wenn Hr. Grimm den Lambergar im Original will drucken lassen, so lege ich hier eine* richtigere *Abschrift bei. Cum adesset Labaci* Moravicus *vester Lambergar in Quassitz* (*et Prosnitz ni fallor*) *dominus, qui* noster *quoque est, et gubernator Crainae, esset illius* Schwager *Rossetic, Vodnik imprimendam dedit hanc illius gente Catilenam: sed baro Z* improbavit nominis Vodniki appositionem utpote rei illo indignae; Vodnik ergo donavit Zupančičio. Voila l' histoire."* (*Jagić 220.*)

*) *Ta tukaj omenjeni „bolj pravi" prepis je natisnil Jagić, Pisьma na str. 225—228. Razlikuje se od Zupančičevega večinoma v naglasnih znamenjih, namreč:* 2 godi — 4 sredi mésta tratica — 5 lipica — 7 rumena — 10 Med — 12 Kralestvu — 13 Pridirja — 15 vaš' pogovori — 17 gospodje — 18 tud' vun — 19] Imate velko gospodstvo — 21 Katir' . . . meno — 22 mu car] cesar — 23 prašati] ti prašat — 25 zemlji — 26 Kir . . . govorí — 27 nigdar — 28 Krištof Lombergar (*tako povsod z š, ozir.* o) — 30 pest . . . dobiti — 31 Prav' — 33 Pridirja . . . u bran — 35 Človeka — 36 prit — 37 Izgovorí komej — 38 precej pobeč — 40 lépo deželó — 41 Gorato . . . deželó — 44 b' nega] bi ga — 45 zjutrej . . . Teržiču bíl — 46 budí — 47] Pohlévno jih nagovorí — 48 Kéj — 49 priklanjajo — 50 Se njemu] In se mu — 53 Naprót . . . nizk' — 54 nebeški — 55 U lini — 56 Ino pri — 57 že . . . ní — 60 lépo . . . podvučila — 61] Konjiča jmaš ko ptičico — 62] Zoble zlato pšeníčico — 63 Pije . . . rebulico — 65 ti nikol' — 66 Nu . . ni — 68 kar — 69 te — 70 Hudíča — 72 Le — 73 vidil — 75 srednjo nej — 76 svétlo — 78 Pripaše . . . sablico — 79 konča — 83 leti — 85 skok — 86 okrog — 87 Pégamu . . . 'z rok — 91 Al' . . . počakati — 92] Al' češ precej se mahati — 93 In . . . vagati — 96 včerej — 97 tako — 98] Kej pa se to godilo bo — 100 tako — 101 vidijo — 102 naju . . . bijeva — 103] Navsproti zdej zadirjata — 104 oprašneta — 105] Hudga si nič ne

Rokó pa materi molí:
„Mat' moja, zdrav' ostante vi!“
Mi zdaj pa z' konjam zadričí,
Ko stréla hitro mi leti,
In se popréd ne vstanoví:
Po Duneju mi dirja v' skók,
So per kosilu vsi okróg,
Pegamu pade žlica z' rók.

Mu Pegam tako govorí:
„Naj preveč teb' se ne mudí,
De glave bi ne zgubil ti!
Al očeš kaj počákati,
Al češ se precej máhati
Nu tvojo glavo vágati?“
Je Kristof tako govoril:
„„Ne bom se dolgo jez mudíl,
Na Krajnskim sim še včéra bil.““

Ga praša Pegam spét takó:
„Kej pa se bo godílo tó?
Al tu na terg' širokimo?“

Mu pravi Lambergar takó:
„„Na polju, de vsi vidio,
Za najo čast se bíeva.““
Nasproti zdaj zadírjata,
Za všesmi se oprášneta,
Si nič ne sturta húdiga.

Takó pa Pegam govorí:
„Premočniga mi še bilo ni,
Te Kristofe to kaj skerbí?
Al konjič tvoj bo žáloval,
Po polu bode razgatal,
Kí gospodarja bo iskal.“
Pa Kristof tako govori:
„„Za drúgiga pa meni ni,
Ko to, kar tebe mal' skerbí:
Za tojo žídano gospó,
Kí tako mlada vdóva bo;
Ne véš, de men dopadla bo?““

Se drugo Pegam zaletí,
Se Kristofu pokáže kri,
Mu vonder sile ne sturí.

---

sturita — 107 m' . . . ni — 108 kej — 109 žaloval — 110 polju — 111 ki . . . bo — 113 drugiga . . . ní — 115 tvojo — 117 viš, de men' — 118 Pégam — 120 vender — 121 vkup — 122 počita — 123 razločita — 124 srednjiga — 126 Udari — 128 njo] jo — 130 beli . . . njo — 131 Pegama — 133 svétli — 134 Junak — 141 lé. — *Kopitar je pesmi pristavil še te-le opomnje:* 15 vaš': *statt* vaši — 31 Prav': *st.* pravi — 42 Krištofo Lombergarjo: *oberkranisch statt* u, u — 87 'z: *statt* iz — 93 vagati: = wagen — 99 terg' širokimo: *oberkr. statt* tergu širokimu — 115 židano g.: = seidene Frau — 128 jévca: Haec vox mihi ignotum unde derivetur, et proinde quomodo rectius scribatur jevca plur. n. an jelca, e f. aut quid“ *(na kar mu Dobrovský v naslednjem pismu piše:* „Jevca ist = jelca, böhm. jilce, der Griff, origo italica *[sic!])* — 133 car: Car apud nos nonnisi de Turški car usurpatum, quare Vodnikum autumo genuinam lectionem intempestivo suo Sallustismo cedere coegisse“. *(Spomina vredno je, da Župančič in Vodnik v svojem rokopisu pišeta* Zsar.) *K naslovu* „Pésem od Lombergarja ino Pegama“ *praša se Kopitar:* „Einer der Nürnberger Beheime? Auf den Bienenstöcken in Krain wird dieser Turnier sehr häufig abgemahlt.“ *Na koncu pesmi stoji opomnja:* „Baro Zois et elegantiores Carniolani omnes credunt hanc cantilenam *aeditui* cujusdam esse opus, mediocris satis poetae: quamquam colloquia equitum nequaquam inepta, paucis mutatis bellum fieret poema.“ *Prim. tudi o. c. 203, 204.* — *V Jagićevem natisku Kopitarjeve recenzije te pesmi je po pomoti tiskano:* 80 Koko *nam.* Roko — 116 vdoba *namesto* vdóva.

3. *Po Župančičevi izdaji je pesem natisnjena v SPKN. II. 23—29, a v modernizovani obleki:* nj *za* n, lj *za* l (*celo 99:* žaljovál), pri *za* per, in *za* nu, u *za* o *v lokalu, z drugačnimi naglasnimi znamenji (*93 *celo* vagáti!), *pristavljenimi apostrofi in temi-le predrugačbami:* Dunaj *povsod nam.* Dunej — 12 našim' — 19 vél'ko gospostvò — 21 kater' . . . manó — 27 tébe nikdar — 28

Ko v tretje vkúp' zadirjata,
Takrat se dobro póčita,
Za vselej boj razlóčita.
Je méril Kristof srédniga,
Na stran je pustil krajniga,
Udári ravno srédniga.
Je njemu pravo glavo vzél,
Pa hitro njo na jévca vjel,
Ves Dunej je čez to vesél.
Dričí na béli Dunej z' njó,
Z' junaka Pégama glavó,
Jo kaže Dunejcam lepó.

Mu reče tako svitli car:
„Junák, ti moški Lambergar,
Kaj češ iméti za tvoj dar?"
Pa Lambergar odgovorí:
„„Na Krajnskim imam tri gradí,
De b' moji, prosim, lastni bli!""
Pa cesar tako govorí:
„Kar češ imét, nej se zgodí,
Kar dolgo li tvoj rod živí!"

b. Prvotna redakcija v Vodnikovem rokopisu.

Molji tam kviško Dunej bel,
Na Duneju kaj Pegam jel,
Mi pesen boste rad zavzel.

Je v' sredi mesta tratica,
Na trati raste lipica,
Dunej hladi nje senčica.

Pod senco miza rumena,
Okoli mize stoli pa,
Sedi na stolih gospoda.
Med njimi cesar govorè:
„Po moji misli res de ne,
Kraljestvam našim ni verstè."
Gospoda vsi priterdio,

Krištof (*tako povsod*) — 29 sivji (*pač pomota za* sinji) — 33 v'] u — 35 berziga — 38 precaj (*ker* tuki = tukaj!) — 39 Ki — 44 b' nega] bí ga — 46 tukaj — 50] *manjka* — 53 nizk' — 54 V'] U — 56 Ino — 60 lépo — 65 sólnce — 72 Le — 79 berziga — 82 konjem — *Za 84. v. je vložen ta-le verz:* De v béli Dunaj pridričí — 86 derja — 88 Mu] In — 91 hočeš — 92 precaj — 103 Nasproti . . . zaderjata — 105 stór'ta — 107 b'lo — 110 razgetàl — 120 vunder — 128 jélco — 132 Dunajčem (*tisk. hiba?*) — 141 le. —

4. *Redakcijo* **a**, *kakor jo podaje Župančič, je prenarejal Vodnik dalje po svojem okusu, da nam je skoraj res pritégniti Kopitarju, ki o Vodniku pravi: „seine* Einseitigkeit *und* Neuerungssucht *und Inkonsequenz sind ohne Ende." Od Vodnikove roké jo nahajamo takó, kakor je tu zgoraj pod b) natisnjena, v rokopisu njegovih pesmi na listu 85. in 86. A ta najstarejši Vodnikov zapisek* (𝔄) *je to svoje lice še bolj izgubil s poznejšimi njegovimi predrugačbami. Vzprejemši nekaj teh, prepisal je Vodnik pesem drugič na l. 83. in 84.* (𝔅) *in potem še tretjič na l. 81. in 82* (𝔈) *z novimi izpremembami. Poslednje premembe prepisa* 𝔄 (=$𝔄_1$, $𝔄_2$ *itd.*) *so vzprejete v prepis* 𝔅, *premembe prepisa* 𝔅 (= $𝔅_1$, $𝔅_2$ *itd.*) *pa v prepis* 𝔈; *to veljá v nastopnem razkazu Vodnikovih predrugačeb povsod, kjer se nalašč ne stavi na videž, da je stvar drugačna.*

1] $𝔄_1$ Tam Dunej kviško molji bel, $𝔄_2$ Tam kviško molji Dunej bel, $𝔄_3$ Visòk stoji tam Dunej bel, $𝔄_4$ Tam stoji (𝔅 stòji, 𝔈 stoji) kviško Dunej bél — 2] $𝔄_1$ Kaj tamki Pegam je počel, 𝔅 Kaj Pegam ondi je počél, $𝔅_1$ Kaj silni Pegam tu počél, 𝔈 Kaj Pegam silni tam počél — 3] $𝔄_1$ Mi vsak bo pesen rad zavzel (𝔅 zavzél), $𝔅_1$ Bom vam (𝔈 Vam bom) junaško pesem pel — 4 mesta] 𝔈 grada — 5 raste] 𝔅 gosta — 6] 𝔅 Dunáj hladi nje sénčica, $𝔅_1$ Ohlaja znoj nje senčica, 𝔈 Ohlaja znojnih senčica — 7 Pod senco (*tudi* 𝔈)] $𝔄_1$ Je v'senci, 𝔅 V' senci — 8] 𝔅 Obdana miza stolmi pa — 9] 𝔅 Na stolih (𝔈 Na samcih) sedi gospoda — 10 govorè] $𝔄_1$ pravjo, de, $𝔄_1$ reko, de, $𝔅_1$ rekoh, de — 11] $𝔄_1$ Po pravi misli ne je ne, 𝔅 Po moji misli ne je nè — 12]

Dežele, mesta hvalio:
„„Bogate, žitne, jake so.““

Pridirja Pegam, se smehlá,
Ošavno gleda, se bahá:
„Je prazna vaša beseda.
Prevzetne vam so misli vse,
Kar pravim, ljubi gospodje,
Med vam tud cesar menjen je:
Rés, mate velk' gospostovo,
Pa ne junaka med sebó,
Kir bi suljčal se z meno.“
Mu cesar pravjo pa tako:
„„Kaj grajati nas češ za to?
Ga jmam, de ti presedal bo.
Na krajnski zemli, kaj bahaš?
Na Kamnu prav' se, tam ga jmaš,
Ki nikdar tebe se ne vstraš'.
Lambergar Krištop z' imenam,
Na sinji skali biva tam,
Te v' pest želi dobiti sam.““

Prav' Pegam: „Bod' mu list poslan,
Domá pusti naj vse na stran,
Pridirja meni naj v bran.“
Mu reko cesar list nar'dit,
Človeka berziga dobit
Ki s' vupa tkoj do njega prit.
So rekli cesar sam enkrat,
Ponud' se preci hlapče mlad,
Kir list ponese do njga rad,
Ponese v lepo dèželo,
Gorato berhko Krajnico,
Tje Krištopo Lambergarjo.

Zvečer je Dunej zapustil,
Leti ko b' zlodej ga podil,
Je zjutra že v Teržiču bil.
Teržane tuki vstat budí,
Prijazno jih ogovorí:
„Kje Krištop Lambergar stojí?“
Se njemu vsi priklanjajo,
Se nič nič mu ne zlažejo,
Gredó, mu grad pokažejo.

𝔄 Kraljestvu našmu ni (𝔈 ne) verstè — 13 𝔈 vsa — 14] $\mathfrak{A}_1$ Okrajne, džele hvalio, $\mathfrak{B}_1$ Dežele, krajne hvalio — 15] $\mathfrak{A}_1$ De blažne, žitne, terdne so — 16 se smehlá] $\mathfrak{A}_1$ nasmehlá, $\mathfrak{A}_2$ posmehlá, $\mathfrak{B}_1$ in smehlá — 18 prázna] $\mathfrak{A}_1$ gola — 19] $\mathfrak{B}_1$ Prevzetne vaše misli vse — 20 ljubi] $\mathfrak{A}_1$ moji, $\mathfrak{A}_2$ berhki — 21] 𝔅 Cesarja tudi zádenè, 𝔈 Cesarja narbol zádene — 22] $\mathfrak{A}_1$ Rés (𝔅 Res), velko (*tudi* $\mathfrak{B}_1$; 𝔈 vélko) jmate (𝔅 mate) gospostvo — 23 sebó] 𝔅 sebo — 24] $\mathfrak{A}_1$ De b' skusit vupal se z meno, 𝔅 De b' suljčat vupal se z meno; $\mathfrak{B}_1$ 𝔈 = $\mathfrak{A}_1$ — 25 𝔈 pravi — 26] $\mathfrak{A}_1$ Nas grajal kaj ti boš (𝔅 kaj bi ti) za to? — 27] 𝔅 Ga mam, de ti presedal bo, 𝔈 Ga mamo, de t' presédal bo — 28 𝔈 zemlji — 29] $\mathfrak{A}_1$ K' se prav' na Kamnu, tam ga jmaš, 𝔅 Se prav na Kamnu, tam ga maš, $\mathfrak{B}_1$ Na Kamnu tam je konjik naš — 33 dobiti] 𝔈 dobíti — 35 Domá pusti naj] $\mathfrak{A}_1$ Domá pusti de, 𝔅 Doma de pusti — 36] 𝔅 Pridirja lesem naj mi v' bran — 37] $\mathfrak{A}_1$ List reko cesar naredit, $\mathfrak{A}_2$ List cesar reko (𝔅 dajo) naredit, $\mathfrak{B}_1$ Vkaže cesar pismo strit — 38 berziga] $\mathfrak{A}_1$ skočniga, $\mathfrak{B}_1$ *zopet* berziga — 39] $\mathfrak{A}_1$ Do Krištopa z njim berž berž prit, $\mathfrak{A}_2$ Do Krištopa jaderno prit — 40] $\mathfrak{A}_1$ So cesar djal en sami krat, 𝔅 So cesar djali en sam krat, $\mathfrak{B}_1$ Je rekel cesar sam en krat — 41 Ponud' se preci] $\mathfrak{A}_1$ Se tkoj ponudi, 𝔅 Ponudi se tkoj, $\mathfrak{B}_1$ Ponudi tkoj se — 42] $\mathfrak{A}_1$ Ki donjga list ponese rad, $\mathfrak{B}_1$ Ki list ponese berzo ($\mathfrak{B}_2$ serčno) rad — 43 𝔅 v' lepo deželo — 44 berhko] $\mathfrak{A}_1$ našo — 45] $\mathfrak{A}_1$ Do Lamberga na Gòrensko ($\mathfrak{A}_2$ Kameno) — 46 Zvečer je Dunej] $\mathfrak{A}_1$ Popoldne Dunej, 𝔅 Popoldne Dunaj, $\mathfrak{B}_1$ Je davi Dunaj — 47 zlodej (*tudi* 𝔈)] $\mathfrak{A}_1$ zlodi, $\mathfrak{B}_1$ zlomek — 48 𝔈 jutri — 49 tuki] $\mathfrak{A}_1$ ovbe $\mathfrak{A}_2$ rano — 51 𝔈 Kjè . . . stoji — 52 priklanjajo (*tudi* 𝔈)] 𝔅 priklanajo — 53] 𝔅 Nič nič se mu ne zlažejo — 54] $\mathfrak{A}_1$ Pa s perstam grad pokažejo, $\mathfrak{A}_2$ Na Kamen pot pokažejo — 56 𝔅 nisk', 𝔈 nisk — 57 Pa] $\mathfrak{A}_1$ Se, $\mathfrak{B}_1$ In — 58 gospa mat' slonivš] $\mathfrak{A}_1$ stara mat slonivš, 𝔈 stara mat stojivš — 61] $\mathfrak{B}_1$ Hiti do sina svojiga, 𝔈 Do sina teče svojiga — 62 𝔈 Lambergara — 63 𝔈 da — 64 𝔈 ptičico — 65 $\mathfrak{A}_1$ pšeničico — 66 $\mathfrak{A}_1$ Pijè . . . rebulico, 𝔅 Pije . . . rebulico, 𝔈 Pije . . .

Oglavniku zatakne list,
Pozdravi jih, se vklone nizk,
Pa vdere ko nebeški blisk.

V' lini gospa mat' slonivš,
Kaj Krištofu poda, vidivš,
Kak pruhti Pegam se, zvedivš,
Tekó do sina svojiga,
Do Krištopa Lambergarja,
Povedat, kak de naj ravná:
„Sin, konjča maš ko tičico,
Zlatò zoblè pšenijčico,
Pijè sladko rebuljico,
Na sonce nikdar ti ne gré,
Pri jaslih sedem lejt je vžé,
Še videl ne je belga dné.
Zajezdi ga, pa pojdi tje,
Al kar ti pravim, Krištope,
Tud jez kaj vém, poslušaj me:
Hudjiča Pegam ima dva,
Premagal, vem, ti boš obá,
Le glej, da on te ne zvadlá!
Če treh glav tebe slepla vid,
Dvèh krajnih mu ne smeš lovít',
Le sredno glej mu predrožít'!"

Òn puhne v svitlo gornico,
Oboče se v železnico,
Opnè kaljeno sablico,
Zasede konjča berziga,
Ljub materi roko bušá:
„Ostante zdravi, mat' mojá!"
Mi zdaj iz dvora zapraší,
Ko strela nebna mi sverčí,
Do Duneja ne vstanoví.
Na Dunej pride v' splav in skók,
So pri kosilu vsí okróg,
Pegamu pade žlica 'z rók.

---

brežančico — 69 Še vidil ne je] B Ne videl je še — 67—69] B_1 Pri jaslih sedem lejt je vžé, * Po skali (C skalju) vsak dan dirjat gré, * Kaj zna, le tvoja berzda vé. — 70 pa] A_1 le, B_1 in, C jen — 71 kar] C kaj — 72 C jaz — 73 B Hudiča P. ima, C Hudiča jima P. — 74] A_1 Premagal ti še boš oba, B_1 Ogibati sta teb' obá, C Spodvóditi sta teb' obá — 75 A_1 De spaka, glej, te ne zvadlá, A_2 De spaka, glej, ti ne zjegrá, A_3 Glej, spak de tebi ne zjegrá, A_4 Le gléj, de spak ti ne zjegrá — 76] A_1 Če slepla treh glav tebe vid, B_1 Če treh glav te slepoti vid, B_2 Če trojih glav slepi te vid, B_3 Če trojih glav se bliska vid, C Če trojih glav te bliši vid — 78 glej mu] B jiš' mu B_1 jiši — 79 On . . . v' svitlo] B_1 Smuk, B_2 *zopet* On . . . v svitlo, C On . . . v' svetlo — 80 A_1 Obovče (A_2 Oboče) . . . železnico, B Obóče . . . železnico, C Oboče . . . železnico — 81 B kaljeno — 83 roko bušá] A_1 roko poda, B rokó podá — 84 C mat — 85] B_1 Ter iz dvoriša zapraši — 86 mi sverčí] A_1 mi derčí, B_1 predričí, C predriči — 87 B Dunaja — 88] B Na Dunaj pride v splav in skok, C Do Duna (*s prva* Beča) dirja v' splav in skok — 89 B okrog — 90 B rok — 92 C ne mudi — 93 C Da — 94 Kaj počakati] B malo čakati — 95] B Al precej hčeš se mahati, B_1 Al hočeš tkoj se mahati — 96 glavco] B_1 glavo — 97] B Pa Krištop tako govoril — 98 B jes, B_1 jaz — 100] A_1 Spet praša Pegam ga takó, B Ga praša Pegam spet (C še) takó — 101] B_1 Se tukaj, (B_2 Se v mestu, B_3 Se v gradu) bo godilo to? — 102] B_1 Na polju al prošírnimo, C Na polju al širokimo — 103 B Prav' . . . bo (C bó) — 104 C vidió — 105 C poskusió — 106 C Naproti — 107 Oprašneta (*tudi* C)] B oprasneta — 108 hujšiga] C zlejšiga — 110] A_1 Premočniga blo men še ne, B Premočniga ni blo m' še ne, C Premočniga ni blo mi še — 111 C Skerbi — 112 Veš . . . žaloval] A_1 Lej . . . žaloval, C Lej . . . žalovàl — 113 C razgatàl — 114 C jiskàl — 116] A_1 Ta reč mi serca ne skali (B skalji) — 117 Sam to] B Sam tó, B_1 Li tó — 119] A_1 Prezgodnjo (B Prezgodno) zalo vdovico — 120] A_1 Sej (B Pa) veš, de (C da) moja rada bo — 121 A_1 Ves jezin (A_2 Togotin) Pegam vanj puhti, B Stogòten Pegam vanj puhti — 123 Prevelke sile] A_1 Pa sile velke — 124] A_1 Mu Krištop da pod stegno pah, A_2 Pa Krištop mér' pod stegna mah, A_3 Pod stegna Krištop méri mah, A_4 Pod stégna mér' mu Krištop mah, A_5 Nastav' mu ta pod stegno mah, A_6 Nastavil ta pod stegno mah

V' Lamberga zagovorí:
„Naj preveč teb' se nè mudí,
De glave bi ne zgubil ti.
Al hočeš kaj počakati,
Al češ se preci mahati,
Za svojo glavco vadlati."
Je Krištop tako govoríl:
„„Ne bom se dolgo jez mudíl,
Na Krajnskim sim še včera bil.""
Ga praša Pegam spet tako:
„Kje pa se bo godilo to?
Al tam na polj' širokimo?"
Prav Krištop: „„Tu pred lipo bo;
Očitev, de vsi vidio,
Se konjiki poskusio.""

Nasproti si zadirjata,
Za vuhma se oprašneta,
Si nič ne storta hujšiga.
Besedo Pegam zdaj začnè:
„Prejakga men' ne bilo še,
Skerbí to kaj te, Krištope?
Veš, konjič tvoj bo žaloval,
Na polje zdirjal, razgatal,
Ki gospodarja bo jiskal."

Pa Krištop njem' odgovorí:
„„Kaj tacga mar nič mene ni,
Sam to, kar tebe mal' skerbí:
Za tvojo mar mi je gospó,
Za tako mlado vdovico,
Sej znaš, de všeča meni bo!""

Se Pegam jezin zaletí,
Se Krištopu pokaže kri,
Prevelke sile mu ne stri.
Pa Krištop mu pod stegna pah,
Pa zmami sam hudjir ta mah,
De Pegam ne mi pade v prah.
V tretje moč povzameta,
Junaško se zasuljčata,
Na vselej boj razločita.
Zdaj Krištop meri sredniga,
Ne zre nobenga krajniga,
Predregne glavo Pegama.
Z jekléno sablo mu jo snel,
Ko b' trenil jo na jevca vjel,
Hrumi ves Dunej, je vesel.

Pekta pod senčno lipo z' njó,
S koréna Pegama glavò,
Jo kaže Dunejcam lepó.

(𝔅 páh), $\mathfrak{B}_1$ Krištop pod stegno vsaja páh, ℭ Krištop mu meri v' stegno pah — 125] $\mathfrak{A}_1$ Al zmami sam hudir ta mah ($\mathfrak{A}_2$ mu páh), $\mathfrak{A}_3$ Hudir ga zmami pa v (ℭ v') rokáh — 126] $\mathfrak{A}_1$ De Pegam mu ne pade v prah, $\mathfrak{A}_2$ De (ℭ Da) Pegama ne zverne v (ℭ v') prah (𝔅 práh) — 127 V tretje] $\mathfrak{A}_1$ Še v tretje, $\mathfrak{A}_2$ Si v tretje — 128] $\mathfrak{A}_1$ Se konjiško zasuljčata, $\mathfrak{B}_1$ Po konjiško se suljčata — 130] $\mathfrak{A}_1$ Je meril Krištop sredniga — 131] 𝔅 Pa ne nobenga krajniga, $\mathfrak{B}_1$ Pusti (ℭ Pustí) obojga krajniga — 132 $\mathfrak{B}_1$ Predrogne — 133] 𝔅 Z jekléno sablo vurno snél, $\mathfrak{B}_1$ Jekléno (ℭ Jekleno) sablo vurno snél — 134 Ko b' trenil] $\mathfrak{B}_1$ Odsekal — 135 $\mathfrak{A}_1$ Po Duneju je hrum vesel, $\mathfrak{A}_2$ Ves Dunej (𝔅 Dunaj) zahrumí vesel — 136] 𝔅 Pekta pod senčno lipco ($\mathfrak{B}_1$ lipo) z njó — 137 𝔅 glavó — 138 𝔅 Dunajcam — 139] 𝔅 Mu rečejo presvetli car, $\mathfrak{B}_1$ Prijazno reče svetli car — 140] $\mathfrak{A}_1$ Junak najgorši, Lambergar, $\mathfrak{A}_2$ Najgorš' junak, moj L., $\mathfrak{B}_1$ Najgorš' junače, L. — 141 𝔅 Imeti kaj hčeš u svoj dar, $\mathfrak{B}_1$ Govori (ℭ Govòri), kaj bom dal ti v dar — 143] $\mathfrak{A}_1$ Vživam treh grašin oblast, 𝔅 *in* ℭ = 𝔄 — 144] $\mathfrak{A}_1$ De ble bi, prosim . . ., $\mathfrak{A}_2$ Si prosim jih v svojo last, $\mathfrak{A}_3$ De b' dane, prosim, ble mi v last, $\mathfrak{B}_1$ De b' moje, prosim, ble mi v last — 145 𝔅 prisòd' — 146] $\mathfrak{A}_1$ Kar češ, na vselej tvoje bod', $\mathfrak{A}_2$ Kar želiš (ℭ željiš), tebi svojšna bod' — 147] $\mathfrak{A}_1$ Dokler živi tvoj jaki rod, $\mathfrak{A}_2$ Kar tvoj najgorši živi rod, $\mathfrak{A}_3$ In pa za tvoj najgorši rod, $\mathfrak{A}_4$ Dokler živi tvoj moški rod, 𝔅 Tvoj moški dokler živ bo rod, $\mathfrak{B}_1$ Dokler (ℭ Doklèr) bo živ tvoj moški rod. —

5. *Ti drugi redakciji se najbolj bliža natisek v Levstikovi izdaji Vodnikovih pesem na str. 111—115. Vendar je tudi Levstik nekatere stvari posnel po predrugačbah zapisa* 𝔄 *in po prepisih* 𝔅 *in* ℭ, *n. p.:* 3 *po* ℭ — 7 V *po* 𝔅

Mu rečejo presvitli car:
„Junak, ti moški Lambergar,
Imeti kaj češ v svoj dar?“
Pa Lamberg: „„Ak mi daste čast,
Mam krajnskih treh grašín oblast,
De b' meni, prosim, bile v' last.““
Se prošnja milostvo prisod':
„Kar češ imeti, tako bod',
Dokler bo živ tvoj jaki rod.“

14.

(Gorenjska.)

Pegam jezdi po Duneji,
Pred cesarskim dvoram obstoji.
Rekel je cesarju svetlimu:
„Al imaš junaka pod saboj,
De bi se skusil on z manoj?“
Tako svitli cesar govori:
„„Jest imam junaka pod seboj,
De se že skusi on z taboj;
Al mi je daleč rameno,
V kranjski dežel' na belim Kameno.““
„Če je blizo, pošliva ponj!
Če je deleč, pišiva ponj,
De bi se znešel pobeč mlad,
De bi na beli Kamen znal.“
Še se je znešel pobeč mlad,
De je na beli Kamen znal,
Klobuk je vzel pod pajzdeho,
V roke pa drobno pismice.
Pobič mi pa čez polje gré,
Lambergar pa v linah stoji,
Še tako pravi in govori:
„K nam pa dunejski pobeč gre,
Novice nese dunejske.“
Še mu hitro naproti gre,
Na štengah sta se srečala:
Z eno roko ga je objel,
S ta drugo pismice je vzel.
Hitro pa je pismo prebral,
Še mi je tak materi djal:
„Kaj vam povem, mati moja,
Po me je poslal Pegam hud.“
„„Pegam ima hudiča dva;
Ti imaš Marijo in Boga.
V štali imaš konjča berziga,

44 našo *po* 2ü — *On je seveda jezik popolnoma modernizoval, a marsikaj je tudi sam predrugačil, vselej ne ravno srečno:* 27 prisedal *nam.* presedal — 60 púhti *nam.* pruhti — 86 sfrči *nam.* sverči — 91] V⁰ Lambergarja govori — 104 Očito *nam.* Očitev — 134 jélco — 141] Kaj češ imeti v⁰ svoj dar. —

14. *Ta pesem je natisnjena tako, kakor jo podaje prepis v VO. VIII. 29, po katerem jo je tiskal Vraz v NPI. 146—149, a izpremenivši v participih nenaglašeni* el *v* û, *nenaglašeni* al *v* ou (*razen* poslau), *naglašeni* el *v* eû, *naglašeni* il *v* iû, *in razen tega, ne gledé nekih manj važnih naglasnih znamenj, še to-le:* 1 Dunaji — 3 svitlimu — 7 Jèz . . . saboj — 9 rumeno — 10 krajnski — 13, 15 znašû . . . pobič — 14 bèl' — 16 bél' — 17 pajzdehe — 18 róke — 22 pobič — 23 Novice] Cajtinge — 26 Z to — 34 maš — 38 pšenico — 44 okèn letè — 45 sédi — 46 pravi, govori — 47 le sìm — 55 toboj — 56 róso — 59 blati — 61 Meni — 63 bo — 66 dunejske — 67 je] mu — 68 dvóri . . . koljejo — 74 Še] Te — 76 ne stórita — 85 gradou — 86 bou — 88 štovenja — *Popolnoma nekritične so te-le izpremembe njegove:* 9 rameno (= *sehr, stsl. raměno vehementer*) *v* rumeno; *kranjščini pa se upirajo oblike*

K' ni sedem lét iz štale bil,
Tudi ne merzle vode pil;
Pil je sladko rebulico,
Zobal všenico rumeno.""

Sede na konjča berziga,
Ker on tako terdo zderči,
Ko tica pod nebom leti.
V noč in dnev' je tamkej bil.
On dol po Duneji derči,
De mi šipe z okén leté.
Pegam pa per kosili sedi,
In tako prav in govori:
„Oh le sim, le sim, moj lokaj!
Al je gromenje, al je tresk,
Al so kola burovžove?"
„„To ni gromenje, tud ne tresk,
To je gospod Lambergar mlad.""

Pegam ga h kosili ravna.
Tako Lambergar govori:
„Nisim peršel k tebi gostvat,
S teboj peršel sim se bojvat:
Peršel sim na roso glavo
In na tvojo belo peró,
Na koncu lepó pozlačeno,
Zdaj bo pa v blat' potlačeno."

Tako mu Pegam govorí:
„Men' se ne smili drugiga,
Ko tvoja srajca špenatova,
Ki bó z kervjo premočena."
Naprej mu Pegam govori:
„Al greva na cesarski dvor,
Al na dunajske ulice?"

Tako je rekel Lambergar:
„Na dvor se svinje kolejo,
In v ulicah babe prepirajo,
Tam fantje se ne bijejo.
Midva greva v ravno polje,
De naj bodo vidli vsi ludje,
In vsa gospoda dunejska."

Še sta mi šla v ravno polje,
Enkrat se vkup zadirjata,
En drujmu nič ne sturita.
V drugoč se vkup zadirjata,
Klobuke z glave si zbijeta.
V tretjič se vkup zadirjata,
Pegamu glav'ca odleti!
Lambergar jo je na meč vjel,
Nesel cesarju svetlimu.

Tako mu cesar govori:
„Kaj hočeš pa plačila ti?
Al hočeš sto belih gradov?"
„„Naj jih le, svetli cesar, bo
Devetdeset ino devet,
De pa še več štuvenja bo.""

---

vzhodne slovenščine: 55 toboj; 74 Te *za* še (= potem, tedaj); bou (bó) *za* bo; *tudi bi bil po doslednosti moral pisati* posloû, *ne* poslau 31, roûna 52 itd. / *Kakor spričuje Vraz NPI. 203, je zapisal to pesem* M. Kastelic; *a rokopis v VO. VIII. 29 ni njegov, ampak od neznane meni roke: Kastelic je tudi sam dal pesem natisniti v SPKN. I. 133—136. Ne gledé na nekatera naglasna znamenja, je šteti za važnejše izpremembe, ki jezik pesmi približujejo bolj knjižni slovenščini, te-le:* 1 Dunaju — 4, 7 seboj — 5 menoj — 8 teboj — 9 daleč — 10 Kamenu — 11 pošljiva — 13, 15 znašil pobič — 17 pazdiho — 18 roké — 22 dunajski — 23 dunajske — 25] Na stópnicah se srečata — 27 S ta] Mu z — 28 *manjka* — 29] Tak materi je svoji djal — 34] V hlevu imaš konjiča berziga — 35 štale] hléva — 38 pšenico — 39 konjiča — 40 Ker on] Kteri . . . zdrič — 41 ptica . . . nebam — 42] V eni noč' in v dnev' je tam bil — 43 Dunaju drič — 44] De šipe iz óken leté — 45] Pegam pri kosilu sedí — 46 pravi, govori — 49 *in* 50 *manjkata* — 51 To] Pa — 52 kosilu — 54 prišel k teb' — 55 Z tabo sim prišel se — 56 Prišel — 57 tvoje — 58 lepó pozlačeno — 64 Naprej mu] Mu dalje — 72] De bodo vid'li vsi ljudjé — 73 dunajska — 74] Sta šla na ravno mi polje — 75, 77, 79 se vkup] naproti — 76 storita — 77 drugič — 78 klobuka z glav — 80 glava — 82 Nesil — 88 števenja.

15.

(Gorenjska.)

Pégam dírja jaderno,
Déla nôrca se močnó
Iz gospôde dunajske
In svetlost' cesarjeve.

Tako pravi, govorí:
„Kjé se tak junak dobí? —
Kaj ti pravim, cesarost!
Ti ga nimaš pod sabo,
De bi skusil se z mano.“

Tako cesar govorí:
„Kaj ti pravim, Pégam tí,
Jez ga imam pod sabó,
De se skusit gré z tabó.
Velik ni, pa je širòk,
Tóde tukaj je od rok;
V kranjsk' dežêli je domá,
Lambergar junak je tá:
Gôr' na bélim Kamnu stojí,
Se nikogar ne bojí,
Ko Marie in Bogá,
Vsmiljeniga Jezusa.“

„„Bó naj, kjér če, pošlji ponj,
Ali piši mu na dóm,
De se ž njim poskusil bom.““
Hítro cesar pismo storí,
Lambergarju nêsti velí.

Stara mati v líni stojí,
Tako pravi, govorí:
„Kaj ti pravim, sine ti!
Lambergar, ti sine mlád!
Póbˈča vidim v pólj' dirjat',
Pavovo na klobúk' peró,
To pač prida nič ne bó!“

Lambergar jél je pismo brat',
In solzo z solzo pobijáť.
Mati za pečjó sedi
Ino takó le govorí:
„Kaj je, Lambergar moj mlad'!
Ki začel si pismo brát'
Ino solze prelijat',

---

15. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Vzeta iz SPKN. II. 80—36.*

1. Prvotni njegov zapis je bil v VP. I. pod številko 58, a tega sedaj ni več v njegovi ostalini. Ohranilo se je samo nekaj v metelčici pisanih verzov v VP. II. 102—105, namreč verzi: 1—4; 18—21; 27—33; 55—117; ti verzi so naravnost oznamenjeni kot „popravljanja za 58. pesem v I. bukvah.“ Od podanega natiska se, ne gledé naglasnih znamenj in apostrofov, razlikujejo v tem: 4 cesarjove — 18] Ôn na bélьm Kamn' stoji — 19 nikoger — 20 Marije — 27 mat v' lin' — 28 pravь — 29, 30] Kaj ti pravьm, sín moj ti, * Lambergar, ti moj sin mlad — 31 Pubča — 32 Pavov' — 33] Prida nьč gotov ne bo — 55 šàl — 56 Ôn imél bo tri glavé — 57 pa ti v] v' téga — 58] Mahni v' téga srédnjiga — 60 nasadь — 64 Vséga bьrzga — 65 sédьm — 66 mьrzle — 68 Jèl] Vžil — 70] Dunaj v' nôč' in dnév' doh'ti — 71 dьrči — 72] Šipe 'z okьn sujejo — 73 per kosil — 74 'z rok mu odleti — 75 prav — 76] Al je grom in tréskanje (*s prva* Al je tresk no grьmenje) — 77 burovžovi — 78 grьmenje — 79 burovžov — 80 mi] lé — 84 pojédьnь — 85] Le k junaškьm borjenjь — 86 Nisьm prьšal — 89 nьč — 90 Kir — 94 skusiti] boritь — 98 cesarjovьm — 99 koljejo — 103 vid'jo — 104 dunejska — 105 Vidь — 106—110] Pervo se zadirjata, * Sь klobuke zbijata; * Drugič se zadirjata, * M'zince si okervьta; * Trétjič se zadirjata — 111 preč sь — 112 je jmьl — 116] Ôn h' cesarju ž' njo derči — 117 Ôgьnj. — *V 1. verzu je vrhu tega besedi* Pegam *v oklepu pripisano* Pirman.

2. Drug popoln prepis od Ravnikarjeve roke, kateri pa izvira iz ravnokar omenjenega prepisa v VP. I., št. 58., in pa iz popravkov v VP. II. 102—

Pa debéle zlo solzé,
Kakor vinske jagode?“
„„Kaj bi ne? kakó bi ne?
S Pégamam vojskvat' se je.
V čelo je tri pedí širok,
Tri v čelo pa pedí je dolg;
Ker vojskvat se moram ž njim,
Terdiga bôja se bojím!““

Stara máti govorí:
„Sin Lambergar! li molči ti!
Jez doma bom za pečjó,
Pa pri têbi z vso močjó:
Bom molila rožinkranc,
Sréčin bóde bôja konc.
Ko bo Pégam šel nad té,
On imel bode tri glavé:
Méri pa li v prédnjiga,
Mahni pa le v srédnjga,
Kadar veržeš glavo prêč,
Jo nasádi gôr' na mêč.“

Lambergar pa gré nató
V štal'co vélbano lepó,
Svôjga vzame kônjčeta,
Vsiga berz'ga pramčeta,
K' sédim lét na dnev' ni bil,
Tud' ne merzle vôde pil:
Pil rebúlo je sladkó,
Jêl pšeníco rumeno.
On se hítro zapraší,
Dunaj v nôč' in dnevu dohití,
Tamkej pa dričí močnó,
Šípe se 'z ókenj vsujejo.

Pégam pri kosil' sedí,
Žlíca 'z rôke mu zletí.
Še takó pravi, govorí:
„Al je grom al treskanje,
Al vóz burovževi gré?“
„„To ni trésk ne gromenje,
Tud' vóz burovžev ne gré:
To jezdari mi gospod
Žlahtni Lambergar letód'!““

Pégam ga h kosíl' ravna,
Lambergar odgovor dá:
„K tvôj' ne grém pojédini,
Lé h junaškim bôrjenju.
Nisim prišel na gostí,
Le nad tvôje grém kostí!“

105, se nahaja v MP. I. 1—6. Razlikuje se od tega poslednjega zapiska, oziroma v ostalih verzih od zgoraj podane verzije SPKN. II. 30—36 v tem: 1 *Pod črto opomnja k besedi* Pégam: *„Nekteri* Pegamu *tudi* Pirman *pravijo.“* — 2 Nôrca dela sь — 12] Jmam junaka pod sabo — 16 dùžêli — 21 Usmiljenga — 22] Bod', kjer hoče, pošlji ponj — 23 Ali] Al' pa — 25 *s prva* pismo stri; *pozneje zastran sklada s spodaj podano varijanto* pisma tri — 26 nest' — 27 mat' v' lin — 31 Pobča — 33] Prida, vem, de nič ne bo — 34, 35] *S prva:* Lambergar jel pismo brat, * Jele se solze vdirat; *pozneje pa namesto teh dveh verzov nova varijanta:*

Lambergar list pervi bral,
In z' glavo je perkimval;
Drugi list začne on brat,
Jele se solze vdirat;
Tretji list začne on brat,
Mu teko z' oči solzé
Kakor vinske jagode.

36 pečo — 37] Tako njemu govorí — 38 Kaj t' je — 39] (*s prva*) Ko začel si pismo (*pozneje zastran sklada z gorenjo varijanto* pisma) brat — 40] Jele se solze vdirat — 41] Predebele so solzé — 45, 46] V' čel' tri pedi je širok, * V' čel' tri pedi pa je dolg — 48 Terdiga] Tega — 49] Mati mu odgovori — 50 Sin L.] L. — 51 pečó — 52 per tebi z' — 53 róženkranc — 54 Srečen — 55 šal —

Pégam mu odgovorí:
„Mêni nič za têbe ní,
Ki imaš roso glavó;
Mên' za tvôjo je ženó,
Mláda reva bo doma
Kruha potlej stradala. —
Kjé se skusiti želiš?
Al na dunajskim teržiš'?"
„„Kjér se bábe bijejo,
Se junak' ne sprimejo.""
„Al na dvór' cesarjevim?"
„„Kjer se svinje kólejo,
Se junak' ne borijo.
V ravno pojva vun poljé,
Kakor tak'mu boju gré,
De naj vídjo vsi ljudjé,
Vsa gospôda dunajska
Vídi tamkej naj lohka.""

V pervo se zadérjata,
Si klobúke zbijeta;
V drugo se zadérjata,
Mazínce si okervita;
V trétje se zadérjata,
Glave proč si sékata.
Pégam je imel glave trí,
Srednja njemu odletí;
Lambergar jo verže prêč
Ter nabôde na svój mêč.
On k cesarju ž njo dričí,
Oginj od podkov leti.

Svítli cesar v lin' stojí
Ino pravi, govorí:
„Hvaljen bódi véčni Bog!
Kôn'c je boja in nadlóg!"

Svitli cesar dalej prav':
„Lambergar! kjé boš ti stal?
Al' češ bit na Dunaju,
Al' na na Krajnsko gréš
domu?"

Lambergar si Krajnsko zvól',
Kjér je srečin zadovolj. —

16.

(Gorenjska.)

Pégam pravi, govorí:
„Kje se men' enak dobí?
Kaj ti pravim, cesaróst,
Ti ga nimaš pod sabó,
De bi skusil se z manó!"

Tako cesar govorí:
„Kaj ti pravim, Pégam tí?
Jez imam ga pod sabó,
Da se skusit' zna s tabó.
Velik ni, pa je širok;
Al' nam tukej je od rok.
V béli je Ljubljani domá:
Lambergar junak je tá."
„„Bo naj, kjér če, pošlji
ponj,

62 velbano lepó] lepo velbano — 64 berzga — 65 sedem — 66 merzla — 69 On] Nanj — 71 derči — 73 per kosil' — 75 prav' — 78] Ni ne tresk, ne grьmenje — 80 lé] li — 84 pojedinь — 85] Li k junaškim borjenjь — 86 prišal — 87 Li — 90 Kir imaš] Kaj boš ti z' — 94 boritь] skusiti — 100] Se junacje nočejo — 105 lahka — 106 Pervo] V pervo — 108 Drugič] V drugo — 110 Trétjič] V tretje — 112 jmèl tri glave — 115 na svój] gor na — 116 Ôn h'] Pa h — 117 Ogenj — 118 v lin'] v' lin — 119] Tako veselo govori — 120 Hvaljen bódi] Bod' zahvaljen — 121 in], konc — 122 *manjka* — 123] Kje boš, Lamberg, dom imel? — 124] Ali tu na Dunaju — 127 Ker.

16. *Neznanega zapisovalca. Iz SPKN. IV. 14—19; samo da je tam tiskano:* 10 širok — 75 pridrîči.

Al pa píši mu na dóm,
De se z njim poskusil bom.““

Hitro cesar pisma trí
Lambergarju dat' velí,
Lambergar jel pisma brat',
Jéle mu solzé kapljat'.
Mati za pečjó sedí,
In takó mu govorí:
„Kaj t'je, Lambergar ti mlad!
Ko začel si pisma brat',
Jéle ti solzé kapljat':
Debéle kapljajo solzé,
Kakor vinske jagode?“
„„Kaj bi ne, kako bi ne!
S Pégamam vojskvat' se je!
V čêlo tri pedí širok,
V čêlo tri pedi je dolg:
Vojskovat' se moram ž njim,
Terd'ga boja se bojim!““

Mati dalej govorí:
„Lambergar, le molči tí!
Jez domá bom za pečjó,
Pa pri tebi z vso močjó:
Bom molila rožnikranc,
Srečen bode boja konc.
Séd' na berz'ga konjiča,
Na prelép'ga pramiča,
Ki sedem lét žé rumeno
V štalci jé pšeničico,
Ki je sedem lét samó
Pil sladko vipavčico.
Ko na Dunaj pridričiš,
Tak po Dunaju letíš,
De se iskre kujejo,
Okna pa razsujejo.
Stój' pred hišo Pegama,
Ravno kósil bo domá,
In takó zavpi serčen:
Pégam, Pégam, pridi vùn!
Pridi, skusi se z manó!
K tèmu se prestrášil bo,
Padla bo mu žlica 'z rók,
'Z ust založaj ravno tak'.
On bo djal: Počakaj tí,
De kosilo pred miní!
Ti pa reci li takó:
Píti, jésti mi ne bó,
De poskusim se s tabó.
Bota v pervo zjézdila,
Prelepó se kušnila;
Spét se v drugo zjézdila,
Si mazince odgriznila;
Bóta v trétje zjézdila,
Glave bota sékala.
On imel bo glave trí,
Sekaj pa po sredni tí,
Kadar jo pa veržeš preč,
Jo nasadi na svoj meč.“

Lambergar takó storí,
Kakor njega mati včí.
Kje na Dunaj pridriči,
Tak po Dunaju letí,
De se iskre kujejo,
Okna pa razsujejo.
Pégam kósi še domá,
On pred hišo Pégama
Pa zavpije ves serčen:
„Pégam, Pégam, pojdi vùn!
Pridi, skusi se z mano!“

Pégam vstraši se hudó:
Padla žlica mu je 'z rók,
'Z ust založaj ravno tak'.
Pégam reče: „Čakaj ti,
De kosilo pred miní!“
Pravi Lambergar na tó:
„„Jésti, píti mi ne bó,
De poskusim se s tabó!““

Pégam zdaj odgovorí:
„Meni nič za tebe ni,
Ki imaš roso glavó,
Mi za tvojo je ženó:
Mlada vdova bo domá
Krúha potlej stradala!“

Šla sta vunkaj na poljé,
Kakor takmu boju gré.
V pervo sta se zjezdila,
Prelepó se kušnila;

V drugič sta se zjezdila,
Si mazince odgriznila;
V trétje sta se zjezdila,
Glave sta si jemala.
Pégam ima tri glavé,
Lambergar ga ob srednjo dé.
Ko jo je odsekal preč,
Je nabódil jo na meč,
In po Dunaju dričí,
'Z oken glažovna letí.

V lini cesaróst stojí,
Ino pravi, govorí:
Hvalen bodi večni Bog,
Preč je vojska, vir nadlog!"

Dalej cesar še to prav':
„Lambergar, kje boš tí stal?
Al češ bit' na Dunaju,
Al na Krajnsko greš domú?"

Lambergar si Krajnsko zvolj',
Kjér je srečen zadovolj.

17.

(Z Gorenjskega.)

[Odlomek.]

Nedavno sem mnogo povpraševal po Gorenjskem o znanem národnem junaku Lambergarji, kateri je Pegama premagal; toda zaman. Naposled se mi je vender posrečilo, da sem našel ostanek prekrasne národne pesmi o Lambergarji. Povedala mi ga je moja babica v Pirničah pod Šmarijino goro. Ker mislim, da je ta ostanek dôkaj zanimiv, zabeležim ga:

— Pegam je prišel k cesarju: „Al' imaš junaka pod seboj, da bi se izkusil z menoj?" — Imam ga, pa je daleč rámen, pri Kranj' na belem Kamen'." Pegam je dejal: „Če je daleč, piš', če je pa bliz', pa pošlji." — Nato pride pismo Lampergarju; ta

---

17. *Zapisal* J. Barlè. — *Ljubljanski Zvon XI. [1891] 251.*

Pristavek k pesmim o Lambergarju in Pegamu (13—17).

1. „V Rudolfinu ljubljanskem hrani se Schönlebnova *rokopisna knjiga z naslovom: „Appendix ad Annales et Chronologiam Carnioliae". Ta rokopis je zeló velike zgodovinske važnosti. Samo genealogija Lambergov obsega 10 listov. Na koncu popisa te rodbine, na 174. listu v knjigi pa stoji notica, ki je važna za našo gori omenjeno pesen. Glasi se: „Fortitudo bellica in* Casparo de Lamberg *in Stain (supra Rattmannsdorff), qui praecipuis suae aetatis heroibus equestri torneamento congressus pene semper victor euasit, et fuit sub Maximiliano I. prodigium roboris, vnde et ipsum Maximilianum, cujus in adolescentia Ephoebum egerat, uir effectus meruit habere aemulum in ludicro certamine, de qua nostra adhuc memoria passim sonabat* cantus uulgari lingua." *Spredaj na 170. listu pa pové, da je Juri I. gospod pl. Lamberg okrog l. 1396. kupil grad Guttenberg (pri Begunjah na Gorenjskem), njegov sin Juri II., ki je slovel okrog l. 1436., kupil pa je grad Kamen (Stain), ležéč blizo Guttenberga. Tega Jurija brat*

se zelo prestraši, toda mati mu reče, da se mu ni treba bati: „Mam tak'ga konjička, da sedem let rmeno pšenico zoblje, pa sladko rezol'jo p'jè. Ne glej na ta spredn'ga, na ta zadn'ga tud' ne, mahni ta sredn'ga". (Pegam je imel pri sebi dva hudiča, jednega spredaj, drugega zadaj). — Lampergar je konjiča zajahal, pa je čez vse čez šel, nič tako, da bi pota iskal, čez hribe, pa čez vse grabne. Ko je prišel na Dunaj, letele so šipe iz oken, tako trdo je šel. Oni se je pa ustrašil in ga je vprašal:

„Al' se bova na dvor' cesarjev'mu,
Al' se bova na plac' dunajsk'mu?"

Lampergar je pa rekel:

Na dvor' se svinje koljejo,
Na plac' se babe bijejo.
Midva bova šla na ravno poljé,
Da naj' bojo vid'li vsi ljudjé."

Potem sta se prvikrat nekoliko oprasnila, drugič mu je pa Lampergar glavo vzel in jo na mêči odnesel. Nato je pa prehudo dirjal, zvrnil se s konja, in oba je hudič vzel. —

---

je bil Sigismund, prvi škof ljubljanski, (Jurijev) sin pa: Casparus Du. de Lamberg in Stain, ludis Equestribus nominatissimus, floret a. 1462, 1480, 1485. Vxor Dorothea Graffin de Schönnberg. Casparus anno 1462 emit aliqua bona circa Lagkh a Georgio de Schleyern." A. Koblar, Kres, VI. 288.

2. *„Inwendig im Schloss (namreč Stain, Kamen) sollen an der Wand eines Zimmers abgemahlt seyn zween zu Pferd eifrigst kämpffende Männer; von denen einer diese Worte: Helff dir Gott! der andre aber: Gnad dir Gott! spricht. Und sagt man, dass diese zween den Streit bemercken, so ein Herr von Lamberg aus Crain mit einem Böhmischen Riesen aufgenommen. Für diesem hatte sich Jedermann entsetzt und sich niemand wiedersetzen wollen, biss endlich dieser Herr von Lamberg einen Kampf auf Leib und Leben mit ihm aufgenommen, und in solchem öffentlichen Streit ihm den Schedel weggeschmissen. Wie solche* Geschicht noch täglich von den Bauren in einem Crainerisch gemachten Liede abgesungen und auf die Nachkommen fortgepflantzt wird. *Wiewohl ich von dieser Preis-werthen That bei keinem Scribenten etwas angemercket befunden, sondern diese* Erzehlung bloss aus diesem Baurenliede geschöpffet; *daher ich auch dem Leser dieses* als eine unfehlbare Wahrheit nicht aufbürden will." *Valvasor, Ehre des Herzogthums Krain III. 548.*

Lambergarjeva ženitva in smrt.

18.

(Gorenjska.)

Mladi Lamberg se oženil,
Sprelepo ženo je vzel,
Sprelepo Alenčico,
Mlado póljsko deklico.

Tak stara mati govori:
„'Z likofa ko pojdete,
Ne bobnajte, ne godite,
Nič nikar ne šturmajte,
De ne sliši Marjeta,
Ker je huda copernca.“

Kaj so stor'li godci h'di?
Še so bobnal', šturmali,
De Marjeta slišala,
Ki je huda copernca.
Tak Marjeta govorí:
„Kaj dém, mati moja ví,
Dajte od kamre, keldra ključ:
Čem postavit mu korén,
Kuhan brez ognjá, vodé,
In brez gnade tud božjé.“

Lambergar je dom' prišal,
Tako pravi, govori:
„Kaj dém, mamca moja vi,
Mene glava zlo boli.“
„„Če je Marjeta slišala,
Lambergar, boš ti umerl!““

Komej je bíl tretji dan,
Lambergar je zlo bolan;
Komej je bil osmi dan,
Lambergar je zakopan.

---

18. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz PP. 5—7. Verz 4. se je s prva glasil:* Mlado, mlado deklico.

1. Po zgorenjem Poženčanovem zapisu je pesem natisnjena v SPKN. III. 52—53 s temi-le izpremembami, ne gledé nekih naglasnih znamenj in apostrofov: 2, 3 Prelépo — 8 šturmajte] vriskajte — 10 Ker (= *Kir*)] Ki — 11 hudi — 12 šturmali] vriskali — 19 ognja — 20 gnade] milost' — 21 dam prišel — 27, 29 Komaj.

2. Ravnikar je ps. prepisal še dvakrat. Prepis v VP. V. 106—108 se strinja, ne gledé nekih naglasnih znamenj in apostrofov z verzijo, natisnjeno gori. Tudi v njem je v verzu 4. s prva stalo mlado *namesto* poljsko. *Izpremenjeno je s prva samo:* 14 Ki je] Ona — 17 Dajte m' od — *in* 28 je zlo] močno; *pozneje pak je zapisovalec (ker je takó čul peti?) v. 18. in 19. predrugačil tako:*

Čem napravit mu korén,
Pod kap ga bom postavila,
Kuhan bo brez ognjá, vodé.

3. Prepis v MP. I. 6—7 se od tega *poslednjega prepisa, ne gledé nekih naglasnih znamenj in apostrofov, razlikuje s tem:* 10 Ker je] Ona — 16 Kaj dém] Sliš'te — 17—19] Dajte m' kamern, keldrov ključ! * 'Čem napravit mu koren, * Tega zdaj pod kap jaz dem, * Kuham brez ognjá, vodé — 21 je dom'] domu — 26] Boš ti, Lambergar, umerl — 27, 29 Komaj.

Pripomnja. *Podobno snov, kakor ta pesem, opeva spodaj pod naslovom* „Nesrečni oglednik“ *priobčena pesem.*

Ravbar.

19.

(Gorenjska.)

a. Prvotna redakcija v Vodnikovem rokopisu.

To s' je vošil turški baša,
Ki se Turkam prav obnaša:
Kak bi vojsko vkupaj spravil,
De bi Sisek pod se zgrabil.
Sem ter tje po hiši hódi,
Misel se mu v' glavi blodi.
Pa jo znajde njega glava,
Misli, ta bo narbol prava:
Svojo vojsko vso vso zbrati,
Jo pod Sisek berž pognati.
Pa ni moč čez Kópo priti,
Prášajó ga: „Kaj bo striti?“
Baša stópa o potóci,
Gromeč boben nosi v' roci,
Jézen terdo nanj teléba,
De se zlega gor do néba.
Zapovduje turški baša,
Kí se Turkam prav obnaša:
„Céz mi vervi potegníte,
Kóž po verhu naložíte.“
So mu tako naredíli,
Preko Kope se mu vlíli,
Vsi pod Sisek se nabrali,
Tam se v' rove zakopali.

Kaj storí pa turški baša,
Ki se dobro jim obnaša?
Bele liste mi napiše,
Pošle kapitanu v' hiše:
„Hala, hala, moj Adame,
Siski verli kapitane!

---

19. *1. Zgorenja pesem je natisnjena takó, kakor jo je Vodnik v svojem Rp. napisal s početka na l. 89. in 90. A zares narodno tudi to lice ni, ampak prepis je po neznani predlogi; poznajo se mu namreč že Vodnikove predrugačbe. Še bolj je ta za nas najstarejši zapis* (𝔄) *svoje prvotno lice izgubil s poznejšimi premembami Vodnikovimi. Vzprejemši nekaj téh, prepisal je Vodnik pesem vnovič na l. 87. in 88., a z novimi izpremembami* (𝔅). *Popravki prepisa 𝔄 so vzprejeti v 𝔅, in sicer, ako jih je več, vselej poslednja predrugačba, če tu spodaj ni posebe kaj drugega povedano; Vodnikove premembe te pesmi so po vrsti te-le:*

1 s' je vóšil] 𝔄₁ si vóši, 𝔅 volji — 4 𝔅 Da — 5 𝔅 hodi — 7 njega] 𝔄₁ volčja — 8 Misli (*tako tudi* 𝔅)] 𝔄₁ Méni — 9] 𝔄₁ Svojo vojno vkupaj zbrati, 𝔅₁ Celo vojno skupa zbrati — 10 berž pognati] 𝔄₁ (*tudi* 𝔅) vso pognati, 𝔄₂ celo gnati — 12 𝔅 Prašajo — 13 𝔅 stopa o potoci — 14 𝔄₁ Germeč — 14 nosi] 𝔅 íma — 15 𝔅 Jezen — 16] 𝔄₁ De razlega se do néba (𝔅 neba) — 17 Zapovduje turški] 𝔄₁ Ves togòten (𝔅 togoten) rohni — 18 𝔅 Ki — 19 Céz mi] 𝔄₁ Céz si, 𝔄₂ Preko — 20 𝔅 Kož — 21 𝔅 naredili — 22 se mu vlíli] 𝔄₁ se spustili (𝔅 spustili) — 23 Vsi] 𝔄₁ Pa — 23 nabrali] 𝔄₁ spravlali (*a to zopet prečrtano*) — 24 Tam] 𝔅 Tu — 27 Bele liste mi] 𝔄₁ Na tla sede, list — 28 Pošle kapitanu] 𝔄₁ Poglavaru pošle, 𝔅 Pošle poglavaru — 30 kapitane] 𝔄₁ poglavare — 32 glavco] 𝔄₁ glavo — 33 Pak] 𝔄₁ Mu — 34 kapitane] 𝔄₁ poglavare — 35 z' lépo] 𝔅 naglo — 36 glavce] 𝔄₁ glave — 37 𝔅 braniti — 38 Tukaj kapitan] 𝔄₁ Siski poglavar — 39 𝔅 bodete kasali — 42 kapitane] 𝔄₁ poglavare — 44 v' tri dežele (*tako tudi* 𝔅)] 𝔄₁ v' troje džele, 𝔄₂ v' tri džele — 45 Štajersko, koróško

Hočeš al se mi podati,
Hočeš al mi glavco dati?“
Pak odpisal je Adame,
Siski verli kapitane:
„„Nočem z' lépo se podati,
Nočem tudi glavce dati.
Hočem rajši se braníti,
Tukaj kapitan še biti:
Se mi bódete kasáli,
Krajncov ne ste še poznali!““

Kaj mi jame zdaj Adame,
Siski verli kapitane?
Piše liste, da povèle,
Nest' jih reče v tri dežele:
Štajersko, koroško, krajnsko,
Lepo londšoft v' lublansko,
De je prišel turški blísek,
De nam hoče vzeti Sisek.

Štajerci so list prebrali,
Gerdo kislo se deržali,
Trésli vsi se 'n omagváli,
Ker Turčína so se bali.

List bél tud Koróšci brali,
Z' enim glasam pa vsi djali:
„Z' Turkam nóčmo se vojskváti,
Kaše vréle ne piháti.
Turek ima vélke hlače,
Dolge dolge pa mustače:
Bi vratòve naše vglédal,
Dó vé, kaj bi nam povédal.“

Beli list Lublanci brali,
Med seboj so tako djali:
„Jíšimo si pomočníka,
Zdaj je sila baš velíka:
Turk če vzél nam Sisek bóde,
Nam na róbe vse vse pôde,
Mest Lublana bo pokrajna,
Krajnska deževturška drajna.
Hitre si pomóč' jišímo,
Gospod Ravbarju pišimo:
Oni znajo vojsko vòdit,
Pred vojáki naprej hòdit.“

Beli list so napisali,
Ga na Krumperk jim poslali.

(𝔅 koroško), krajnsko] 𝔄1 Štajerske, koróške, krajnske, 𝔄2 *(zopet)* Štajersko, koróško, krajnsko — 45] 𝔄1 Lepe zbornic do lublanske, 𝔄2 Lepo zbórnico v' ljublansko — 47 𝔅 Da — 47 𝔅 blisek — 50 Gerdo kislo] 𝔄1 Grenko kislo, 𝔅 Grenko kjislo — 51 𝔅 omagvali — 52 𝔅 Turćina — 53 𝔅 bel — 53 𝔅 Korošci — 54] glasam *manjka v* 𝔅 — 55 𝔅 vojskvati — 56 𝔅 vrele — 57 Turek ima] *Prvotno* Turki 'majo. *To premembo je Vodnik napravil pač že precej ob prvem prepisu, ker bi bil sicer v verzu 59. in 60. namesto* vgledal, povedal *pisal* vgledal', povedal', *kakor je treba brati za verzijo* Turki 'majo. — 57 𝔅 velke — 59 𝔅 vratove — 60 𝔅 Do ve — 61 𝔅 Ljublanci — 63 𝔅 Jišimo — 64 Zdaj] 𝔅 To — 64 baš velika] 𝔄1 prevelika, 𝔅 prevelika — 65 𝔅 vzel . . . bode — 66 𝔅 na robe — 67 𝔅 Ljublana — 69] 𝔅 Hitre pomoć oskerbimo — 71 Oni znajo] 𝔄1 Ve in zna on — 72 naprej (*tako tudi* 𝔅)] 𝔄1 spredaj — 74 jim] 𝔄1 mu — 75 so bili gospod] 𝔄1 je bival gospod, 𝔅 je bival jaki — 76 𝔅 konjski — 77 𝔅 zjutra — 77 vstali] 𝔄1 vstajal — 78 sprehajáli] 𝔄1 je sprehajal — 79] Line hodil si odpérat (𝔅 odperat) — 80 𝔅 gledat — 81] Ozeravši se okóle (𝔅 okole) — 82 Mi zazrejo] 𝔄1 So zazerli, 𝔄2 Zdaj (𝔅 Zda) zagleda — 82 𝔅 pole — 84] Bele liste v' róci (𝔅 roci) nesti — 85 roko počjo] 𝔄1 roci poči, 𝔄2 roko poči, 𝔅 dlani poči — 86 skóčjo] 𝔄1 skóči (𝔅 skoči) — 87] 𝔄1 Bele liste berž pregleja — 88 smejali] 𝔄1 zasmeja (𝔅 posmeja) — 89 Stopjo] 𝔄1 Stopi — 89 𝔅 ljine — 90 𝔅 gospoje — 91 𝔅 nedeli — 92 𝔅 Da — 93] 𝔄1 Rés de (𝔅 da) gospej Katarini (𝔅 Katarini) — 94] 𝔄1 Je plahota v taki (𝔅 toljki) sili — 95 𝔅 gospoda — 95 se je bala] 𝔄1 so se bali, 𝔄2 *(zopet)* se je bala — 96 𝔄1 Vunder sablo m' prepasvala, 𝔄2 K' mu je sablo pripasvala, 𝔄3 K' so jim sablo opasvali, 𝔄4 K' so jim sablo prepasvali, 𝔄5 *(zopet)* K' mu je sablo (𝔅 sabljo) pripasvala — 99 𝔄1 Zór (𝔅 Zor) je, zdramte se, vstajajte (*tudi* 𝔅), 𝔄2 Zór je, zdramši se zdvigajte — 100 napravlajte] 𝔄1 napajajte — 101 sedlajte 'n] 𝔄1

Tam so bili gospod Ravbar,
Nepremagan kónjški glavar.
Ravbar zjutraj rano vstali,
Se po gradu sprehajáli,
Line tekli zgor odpérat,
Dol na zlato polje glédat.
Pogledavši bol okóle,
Mi zazrejo v ravnim pole
Mladga póba vurno teči,
Beli list pa v' róci nesti.
Ravbar si ob roko počjo,
Hitro mu naproti skóčjo,
Beli list pa berž prebrali,
Bašu se na glas smejali.

Stopjo gori v' svoje line
Do gospóje Katarine:
„Dve nedéli bodi zdrava,
Dè jo z' bašam zajegrava!“
Rés de gospa Katarína
Se preplaši, žalost ima:
Za gospóda se je bala,
Vunder sablo m' opasála.

Glas gospódov hlapce kliče,
Osemnajste svoje Čiče:
„Zór je, hitro mi vstajajte,
Berze konjče napravlajte,
Jih sedlajte n' voberzdajte,
Se na vojsko naravnajte!
Hodmo v' belo tje Lublano,
Velko, široko jen prostrano!“

Hlapci konje zasedáli,
Pa vsi róčno zaderčáli.
Préd se kójnica ne vstavi,
Še le tam pri hladni Savi.
Ravbar kličejo brodníke,
Pod Černučami vozníke:
„Le na noge, le vstaníte,
Nas prék Save predrožíte.“
So brodniki še vsi spali,
Zavol vode vozit bali,
Save vélke prihajavše,
Vse bregòve pokrivavše.
Tako rekel jim Andreje:
„Voda sega žé čez' breje,
Mi ne magamo vozíti,
Vi v' Lublano pa ne priti.“
Ravbar kličejó še v drugo,
Svetle zlate jim oblúbo.

---

sedlajte — 102] A_1 Se na vojsko mi podajte, A_2 Tkoj na vojsko napravlajte — 103 v' belo tje Lublano] A_1 v' zidano Ljublano — 104] A_1 Terdno, vsoko jen prostrano — 105 B zasedali — 106 róčno zaderčáli] B ročno zadirjali — 107 B konjica — 108 tam pri hladni] A_1 pri zeleni — 109 kličejo brodníke] A_1 klicat jel brodníke, A_2 klicati brodníke (B brodnike) — 110 B voznike — 111—116] B „Dobro srečo, le vstanite, * Možje, čez nas predrožite!“ * So še vsi debelo spali, * Vsi zabuhli vozit bali * Zavol Save prihajavše, * Čez bregove nastopavše — 117] A_1 Pravi Ravbarju Andreje — 118 žé čez] A_1 čezi — 119 B magamo voziti — 120 B Ljublano — 121 kličejó še] A_1 še zaklikne, B še zakliče — 122 B oblubo — 123] B Si brodniki pomignili — 124 Pravjo: Sej ga] A_1 Reko: Sej ga, B Reko: Še ga — 125] A_1 Kmal brodniki so brodili, A_2 Kmal brodniki zakormili — 126] A_1 Bogá lepo poprosili, A_2 Lepó Boga zaprosili, B Boga lepo so prosili — 127 še nazaj vozili] B zdrave še vozili — 128 zaslužili] A_1 seb' služíli (B služili) — 129 A_1 podati — 130 A_1 zadričati — 131] A_1 Ljublane — 132 Vélke, široke] A_1 Terdne, vsoke — 133] A_1 Ravbar dramiti Lublance, B Gospod Ravbar dram' Ljublance — 134] A_1 Oj Lublanci (B Ljublanci), oj zaspanci — 135 Skočno z' postel] A_1 Berž iz postel, B Berž iz pernic — 137 B hodile — 138] A_1 So Lublanke (B Ljublanke), ga prosíle (B prosile) — 139] A_1 Jim denarjov ponujále, A_2 Srebra, zlata ponujále (B ponujale) — 140 Si gospode] A_1 Si grajanov, B Družetov si — 141—142] A_1 Ravbar: Sej li malo boste samke, * Tiho, gospe, tiho, mamke (?). A_2 Ravbar: Tiho, gospe 'n mamke (B gospe, tih', in mamke), * Poterpite malo samke — 143] B Zda ni časa podkupvati — 144 Zdaj je čas] B Sila se je — 147] A_1 Turek če vzél (B vzel) Sisek bode — 149 B Ljublana — 150 Škofja loka] B Stran dolenska — 151] A_1 Bóben (B Boben) zdaj (B zda) mu zaropóče — 152 De preslišat] A_1 De govorit, A_2 De nič slišat, A_3 De več reči, B Da preslišat — 153

Si brodníki pomigníli,
Pravjo: „Sej ga bomo pili!“
Berž brodníki so brodíli
In Bogá lepó prosíli,
De b' jih še nazaj vozíli,
Turške jašpre zaslužíli.

Zlate Ravbar jim podali,
Pa jaderno zaderčali
Preko polja do Lublane,
Velke, šroke jen prostrane.
Ravbar kličejo Lublance:
„Oj Lublanci, ste zaspanci!
Škočno z' postel vstajajte,
Berž na vojsko napravljajte!“

Pa za Ravbarjem hodile
So Lublanke, jih prosíle,
Jim denarje ponujále,
Si gospóde odkupvale.
Ravbar pa takó jim prave:
„Tiho! moje lube frave!

Zdaj ni časa podkupváti,
Čas je zdaj se vojskovati:
Meji žuga turški blisek,
Hoče nam vzeti Sisek.
Turk če vzél nam Sisek bode,
Nam naróbe vse vse pôde:
Vam Lublana bo pokrajna,
Škofja loka turška drajna.“
Bóben pa jim zaropóče,
De preslišat ni mogoče.

Ravbar silno vojsko zbrali,
Pa pod Sisek jo peláli:
Tolk' je Turka na terišu,
Kolkor mrôvel po mravlíšu.
Naprej v' dír so Ravbar tekli,
Velkmu hlapcu: „Stópi“, rekli,
„Zlézi v' to visoko drevce,
Gledaj dobro na banderce:
So banderci vidit béli,
Terdo nujo bomo jméli;

---

silno vojsko zbrali] $\mathfrak{A}_1$ si vojakov zbrali, $\mathfrak{A}_2$ si vojakov zbere — 154] $\mathfrak{A}_1$ Dol pod Sisek jih pelali, $\mathfrak{A}_2$ Dol pod Sisek z' njimi dere — 155 $\mathfrak{B}$ Toljk — 156] $\mathfrak{B}$ Koljkor mravi po mravlišu — 157 dír so R. tekli] $\mathfrak{A}_1$ dír ($\mathfrak{B}$ dir) je R. tekel — 158 Stópi, rekli] $\mathfrak{A}_1$ Stópi ($\mathfrak{B}$ stopi), rekel — 159 Zlézi v' to visoko] $\mathfrak{A}_1$ Zléz' ($\mathfrak{B}$ Zlez') na to vsoko ($\mathfrak{B}$ visoko) — 160 na] $\mathfrak{A}_1$ v', $\mathfrak{A}_2$ *(zopet)* na — 161 $\mathfrak{B}$ beli — 162 $\mathfrak{B}$ jmeli — 163 $\mathfrak{B}$ rudeči — 164 $\mathfrak{B}$ bodimo boječi — 165 Sej ga] $\mathfrak{A}_1$ Baša, $\mathfrak{A}_2$ Turka, $\mathfrak{A}_3$ *(zopet)* Baša, $\mathfrak{B}$ Turka — 166 $\mathfrak{B}$ češne — 167 $\mathfrak{B}$ pred mu ne — 168] $\mathfrak{A}_1$ De ga bomo na tla djali, $\mathfrak{A}_2$ Dokler ga ob tlá ne djali — 169] $\mathfrak{A}_1$ Hlapec vidi vse rudeče — 170] $\mathfrak{A}_1$ Krajncam serca so goreče, $\mathfrak{A}_2$ *(zopet)* To strì ($\mathfrak{B}$ stri) Krajnce vse goréče ($\mathfrak{B}$ goreče) — 171] $\mathfrak{A}_1$ Tako v' Turka ($\mathfrak{B}$ Turke) se zagnali — 172] $\mathfrak{A}_1$ Da so vsega posablali ($\mathfrak{B}$ vsega [*vkljub* Turke] posabljali.

2. Prvotno redakcijo Vodnikovega rokopisa je natisnil v svoji izdaji Vodnikovih pesem Levstik na str. 116—122. Njegov natisek je, ako ne jemljemo v poštev modernizovanega jezika, nekih oblik, naglasnih znamenj in apostrofov, še precej natančen. Vendar je na nekaterih mestih privzel vanj mesto matice to ali ono pripisano premembo: 22 se spustili ($\mathfrak{B}$) — 101 sedlajte ($\mathfrak{A}_1$). *Marsikaj pa je vendar tudi sam premenil, tako:* 30, 34, 42 Siski] Sisku — 51 se 'n] se — 53] Tud' Korošci bel' list brali — 85 ob] na — 87 pa] so — 110 Črnóvčami — 118 brege — 122 obljub'jo — 128 ašpre — 130 jederno — 134 ste] vi — 146] Nam vzeti hoče Sisek — 148 pojde. — *Tudi Levstik ima v resnici samó 172 verzov (ne 174), ker se je za 132. verzom uštel.*

3. Eklektično je po Vodnikovem rokopisu natisnil to pesem M. Kastelic v KČ. III. 85—93 z opomnjo: „je tako natisnjena, kakor jo je r. Vodnik zapisal“! Kastelec je nekaj vzel iz prvega ($\mathfrak{A}$ *in* $\mathfrak{A}_1$), *nekaj iz drugega prepisa, kakor se mu je kaj zdelo boljše in lepše. Tudi je nekatere stvari on sam prenaredil; v Vodnikovem rokopisu jih iščemo zaman. Take predrugačbe njegove so, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in neke manj bistvene oblike, te-le:* 31—32] Al se hočeš mi podati, * Al mi hočeš glavo dati — 68 d'žela —

So banderci pa rudéči,
Nič ne bódimo bojéči.
Sej ga bomo pozobali,
Kakor bismo čéšne brali,
Miru préd mu nè dajali,
De ga bomo posabláli.“
Pa banderce vid' rudéče,
To stri Krajnce vse goréče:

Tako Turka so zobali,
De so vsega posablali.

b. Redakcija „Kranjske Čbelice“.

To si voli turški baša,
Ki se Turkam prav obnaša,
Kak' bi vojsko vkupej spravil,
De bi Sisek pod se zgrabil.
Sem ter tje po hiši hódi,
Misel se mu v' glavi blodi;
Pa jo znajde volčja glava,
Méni, ta bo nar bolj prava:
Svojo vojno vkupej zbrati,
Jo pod Sisek celo gnati.
Pa ni moč čez Kópo príti;
Prášajo ga: „Kaj bo striti?“
Baša stópa o potóci,
Gromeč boben nosi v' roci,
Jézen tèrdo vanj teléba,
De razlega se do néba.
Ves togoten rohni baša,
Ki se Turkam prav obnaša:
Prek si vervi potegnite,
Kóž po verhu naložite.“
So mu tako naredili,
Preko Kope se spustili,
Pa pod Sisek se nabrali,
Tam se v' rove zakopali.

Kaj stori pa turški baša,
Ki se dobro jim obnaša?
Na tla sede, list napiše,
Pošlje poglavarju v' hiše:
„Ala, Ala! moj Adame,
Siski verli poglavare!
Al se hočeš mi podati,
Al mi hočeš glavo dati?“
Mu odpisal je Adame,
Siski verli poglavare:
„Nočem z lépo se podati,
Nočem tudi glave dati;
Hočem rajše se braniti,
Siski poglavar še biti:
Se mi bodete kasáli,
Krajncov né ste še poznali.“

Kaj mi jame zdaj Adame,
Siski verli poglavare?
Piše liste, da povelje,
Nest' jih reče v' tri dežele:
Štajersko, koroško, kranjsko,
V' lepo zbornico ljubljansko,
De je prišel turški blisek,
De nam hoče vzeti Sisek.

Štajerci so list prebrali,
Grenko, kislo se deržali,
Tresli vsi se n' omag'vali,
Ker Turčína so se bali.
List bél tud' Korošci brali,
Z enim glasom pa vsi djali:

---

75 so bili] prebiva — 87 pregleda — 93 gospé — 114] Zavolj vod se vozit' bali — 122 jim oblúbo] da obljubo — 162 nujo] mujo. *Ker je njegov natisek vir drugim ponatiskom v naših zbirkah, podajem ga zgoraj pod b.*

4. Po redakciji „Kranjske Čbelice“ je tiskal pesem St. Vraz v NPl. 35—41. On je skušal dati pesmi dijalektično obliko. Vendar je poleg tega še marsikako premembo pripisati njemu; take predrugačbe so ne gledé na na-

„S' Turkam nočmo se vojsk'vati,
Kaše vrele ne pihati.
Turek ima vel'ke hlače,
Dolge, dolge pa mustače;
Bi vratove naše vglédal,
Do ve, kaj bi nam povédal?"

Beli list Ljubljanci brali,
Med seboj so tako djali:
„Išimo si pomočníka,
Zdaj je sila prevelika.
Tur'k če vzél nam Sisek bóde,
Nam narobe vse vse pojde:
Mest' Ljubljana bo pokrajna,
Krajnska d'žela turška drajna.
Hitro si pomoč' išímo,
Gospod Ravbarju pišímo:
Vé in zna on vojsko vodit',
Pred vojaki spredej hodit'."

Beli list so napisali,
Ga na Krumperk mu poslali.
Tam prebiva jaki Ravbar,
Nepremagan kónjški glávar.
Ravbar zjutraj rano vstajal,
Se po gradu je sprehajal,
Line hodil si odpérat,
Dol' na zlato polje gledat.
Ozeravši se okoli,
Zdaj zagleda v' ravnim polji
Mlad'ga poba urno teči,
Beli list u roci nesti.
Ravbar si ob dlani poči,
Hitro mu naproti skoči,
Bele liste berž pregleda,
Bašu se na glas posmeja.
Stopi gori v' svoje line
Do gospoje Katarine:
„Dve nedelji bodi zdrava,
De jo z bašam zaigrava!"
Rés de gospe Katarini
Je plahota v' taki síli:
Za gospóda se je bala,
K' mu je sabljo pripas'vala.

Glas gospodov hlapce kliče,
Osemnajste svoje Čiče:
„Zor je, zdramši se zdvigajte,
Brze konjče napajajte;
Jih sedlajte, oberzdajte,
Koj na vojsko napravljajte:
Hôdmo v' zidano Ljubljano,
Terdno, v'soko in prostrano."

Hlapci konje zasedali,
Pa vsi ročno zadirjali.
Prej se kónjica ne vstavi,
Še le pri zeleni Savi.
Ravbar klicati brodnike,
Pod Črnučami vozníke:
„Le na noge, le vstanite,
Nas prék Save predrožite!"
So brodniki še vsi spali,
Zavolj vod se vozit' bali
Save vélke, prederoče,
Čez bregove nastop'joče.
Pravi Ravbarju Andreje:
„Voda sega že čez breje,
Mi ne moremo voziti,
Vi v' Ljubljano pa ne priti."
Ravbar še zakliče v' drugo,
Svitlih zlatov da obljubo.

---

glasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, te-le: 9 vojno] vojsko — 20 Koš — 30, 34 Siska — 38 Siški — 53 tud'] so — 68 turska — 72 spredi — 76 konjski — 77 jutrej — 93 Katarine (*ker je Vraz* gospe *imel za rodilnik*) — 102] Tèrdno, v'soko in prostrane (!) — 141 „Tih, gospè in — 144 *manjka* — 147] Turk če vzeû (*dvozložno!!*) Sisek bode — 162 mujo] mójo — 171 Tako] Tak se.

5. Tudi natisek v SPKN. II. 53—61 je po Kastelčevi redakciji prirejen. Razlikuje se od njega ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in neke manjbistvene oblike, po teh-le predrugačbah: 5 Sim — 13 Paša — 17 paša — 2(

Sì brodniki pomignili,
Reko: „Še ga bomo pili.“
Kmal' brodniki zakermili,
So Bogá lepó prosili,
De b' jih zdrave še vozili,
Turške jašpre seb' služili.

Zlate Ravbar jim podati,
Jaderno pa zadirjati
Preko polja do Ljubljane,
Terdne, v'soke in prostrane.
Gospod Ravbar dram' Ljubljance:
„Oj Ljubljanci! oj zaspanci!
Berž iz pernic ustajajte,
Berž na vójsko napravljajte!“

Pa za Ravbarjem hodíle
So Ljubljanke, ga prosile,
Srebra, zlata ponujale,
Družete si odkup'vale.
Ravbar: „Gospe, tih'! in mamke,
Poterpite malo samke,
Zdaj ni časa podkup'vati,
Sila se je vojskovati.
Meji žuga turški blisek,
Hoče nam požreti Sisek:
Turek če vzel Sisek bode,
Nam na robe vse vse pojde.

Vam Ljubljana bo pokrajna,
Stran dolenska turška drajna.“ —
Boben zdaj mu zaropoče,
De preslišat' ni mogoče.

Ravbar si vojakov zbere,
Dol' pod Sisek z' njimi dere.
Tol'k' je Turka na terišu,
Kol'kor mravelj na mravljišu.
Naprej v' dir je Ravbar tekel,
Velk'mu hlapcu: „Stopi“, rekel,
„Zlez' na to visoko drevce,
Gledaj dobro na banderce:
So banderci vidit' beli,
Terdo mujo bomo jmeli;
So banderci pa rudeči,
Nič ne bódimo boječi.
Turka bomo pozobali,
Kakor da bi češne brali;
Pred miru ne bomo dali,
Dokler ga ob tlá ne djali.“

Hlapec vidi vse rudeče,
To stri Kranjce vse goreče:
Tako v' Turke se zagnali,
De so vsiga posabljali.

20.

(Kranjska.)

a. Redakcija I.

Tam stoji gospod Raubar,
Lejpi konjski poglavar,
Notèr u góstim smrečiji,
Ko se drugam ne vidi,

dobro jim] Turkam prav — 39 kòsali (*beri:* kŵsáli) — 51 se 'n] se, — 57 Turk imá velike — 60 Do] Kdo — 68 dežêla — 72 vojákmi spredaj — 76 konjski 81 okólji — 85 dlanu — 92 pášam — 111 noga (*tisk. hiba*) — 128 seb'] si — 130 zaderjati — 148 vse vse] vse se (*tisk. hiba*) — 157 dèr — 166 črêšne — 171 Turka.

20. *Neznanega zapisovalca. — Iz NPI. 198—200. Vraz ji je po svojem načinu dal dijalektično obleko, a nakrpal ji oblik, ki niso kranjske; tudi je v*

Kakor u svetò nebò.
Gor in dol po izbi hod',
Lepè brumnè molitve mol'.

Šoû je u line visoke,
In gleda u ravnò poljè.
Po ravnem polj' pubič teče,
Gvišno mu bejli nist nese.

Še mu je šoû naproti,
Še ga na pragu sréča:
Z enou rókou je odperaû,
Z drugou beli list príjemaû.

Užè list bejli je prebraû,
Gori kliče dvanajst hlapcou:
„Hitro gori ustajajte,
Na vojsko napravljajte,
Bèrzdajte šternajst konjčou!
Tur'k nam hoče Sisek vzèt.
Če nam Tur'k Sisek uzame,
Mestò Ibljana bou pokrajna,
Krajnska dežela turska gmajna.

Užè sou na konjče sedli,
Te sou tèrdò preč zdirjali,
Pa nisó preji obstali,
Ko pèr bistri vodi Savi:
„Oj gori, gori, brodniki!
Nas boute vi čez vozili:
Turèk nam hoče vzet Sisek."

Užè u svilèn je žep segoû,
Zagrabû vunkaj je zlatou,
Še jih brodnikam je podaû:
„Nate to, mladi brodniki,
De bi nas vy čez vozili
In za nas sréčo prosili."

Užè só na konjče sedli,
Te sou preč zdirjali,
In nisó preji obstali,
Kakor v beli Ibljančici.
„Oj gori, gori, Ibljanci —
Oj Iblanci, oj zaspanci!
Hitro, hitro ustajajte,
In za vojsko napravljajte:
Tur'k nam hoče vzet Sisek,
Če nam Tur'k uzeme Sisek,
Mestò Ibljana bo pokrajna,
Kranjska dežela turska gmajna.

Ibljanske gospè se sou jokale,
Dnarje u bertacih nosile,
In za gospóde si prosile.
Tako reče gospód Raubar
Prelejpi konjski poglavar:
„Zdaj ni časa podkupovat,
Zdaj je časa se vojskovat:
Turèk nam hoče vzet Sisek.
Če nam Tur'k uzame Sisek,
Mestò Ibljana bou pokrajna,
Kranjska dežela turska gmajna!"

b. Redakcija II.

Tam stojí gospód Ravbar,
Lepi konjski poglavar,
Notri v gostim smerečuju,
Kjér se drugam ne vidi,

Kakor v svéte nebésa.
Gor' in dol' po ispi hódi,
Lepo božjo molitev móli.

---

tem oziru nedosleden več ko preveč. Z enou rókou, sou, boute, uzame, *poleg* só, nisó, bo, uzeme *ni mogoče; takó tudi ne:* Te sou preč zdirjali. *Za* Zagrabû *(v. 33.) je po pomoti tiskano* Zagrebû. — *Pesmi se pozna, da je zapisana po narekovanju in ne po petju. Vraz jo ima najbrž iz Ljubljane (od Smoléta?).*

Redakcija II. (b) je iz SPKN. IV. 34–36., kjer je v v. 3. tiskano: gostim, *v v. 51. pa* bértazih *nam.* bértasih.

Šel je v line visoke
In gleda v ravno polje.
Po polju pobič têče,
Gotovo béli list mu nêse.

Še mu je šel napróti,
Še ga na pragu sréča.
Z eno roko je odpéral,
Z drugo beli list prejemal.

Še beli list prebêre,
Gôri kliče hlapcov trinajst,
„Berzdajte konjičev štirnajst!
Hitro, hitro mi vstajajte,
Na vojsko se napravljajte!
Turk nam hoče vzéti Sisek.
Če nam Turek Sisek vzame,
Mésto Ljubljana bo pokrajna,
Krajnska dežela turška draj-
na.“

Že so na konjče sédli
Ino terdo proč zdérjali,
Pa niso préd obstali,
Ko pri bistri vôdi Savi:
„Gôri, gori, brodniki!
Nas bote čez vozili;
Turk nam hoče vzéti Sisek.“

Še je segel v žep svoj svilen,
Zagrabil je vunkaj zlatov,
In jih je podal brodníkam:
„Nate to, brodniki pridni!
Nam bóte sréče prosíli,
De bi nas čéz vozíli!“

Že so na koníče sédli,
In so terdo proč zdérjali,
In niso popréd obstali,
Kakor tam v beli Ljubljani:
„Gôri, gôr', Ljubljanci! Ljub-
ljanci!
Ljubljanci, Ljubljanci! ste
zaspanci!
Hítro, hítro mi vstajajte,
Se na vojsko napravljajte:
Turk nam hoče vzéti Sisek.
Če nam Turek Sisek vzame,
Mesto Ljubljana bo pokrajna,
Krajnska dežêla turška draj-
na.“

Ljubljanske so gospé jokale,
Dnarje v bértasih nosile,
Za gospode so prosile.
Takó je rékel gospod Ravbar,
Lépi konjski poglavar:
„Zdaj ni časa podkupvati,
Zdaj je čas se vojskovati:
Turk nam hoče Sisek vzéti.
Če nam Turek Sisek vzame,
Mesto Ljubljana bo pokrajna,
Krajnska dežêla turška draj-
na.“

Turki pred Dunajem.

21.

(Iz tolminskih hribov.)

Turk vže zbira silno vojskò,
Nubèn ne ve, kam pojde ž njò:
Pomagaj, Bog, pomagaj nam,
In ljubi sveti Štefan sam!

21. *Zapisal* A. Pegan. — *Iz njegovega rokopisa (str. 345—346), ki ga hrani Matica.*

Zvedel je to en žlahten gospod,
Žlahten gospod, en Špidenvert.
On je na kojnka poskočil
In je v mesto Dunaj šel:
„Le gor, le gor, svitli cesàr!
Turk je pod Dunajem le-kár.“

Svitli cesar je gor skočil
In je vse mesto skup sklical:
„Le gor, le gor, mesto mojè,
Jaz vam dam ključe moje,
Ključe moje in krono mojo:
Podajte se al' branite,
Jaz grem pa v mesto Linc!“

Kmetje so se posvétvali,
Posvetvali, sklenili:
„Podajmo se, podajmo se!
Še raj damo krono cesarjevo,
Ko damo glavo našo.“

Gospoda se je posvetvala,
Posvetvala, sklenila:
„Podajmo se, podajmo se!
Še raj damo krono cesarjevo,
Ko damo glavo našo.“

Šolarji so se posvetvali,
Posvetváli, skleníli:
„Branímo se, branímo se!
Še raj damo glavo našo,
Ko damo krono cesarjevo.“

Prve tope k so spustili
Iz mesta ven, pobil' so Turka an part;
Druge tope k so spustili
Iz mesta ven, pobil so Turka pol;
Tretje tope k so spustili
Iz mesta ven, pobil' so Turka vsega.

Na kolena so dol popadali
In Boga so zahvalili:
„Pomagal s', Bog, pomagal nam,
In ljubi sveti Štefan sam!“

22.

(Iz ljubljanske okolice.)

Hud Turek piše v Dunaj lep
Temu cesarju svitlemu:
„Al' se vdasté, al podasté,
Al ključ od Dunaja dasté?“

Mu Dunajci odpišejo:
„Počakaj le še štirnajst dni,
Da vole štir zakoljemo,
Da Turku jest' pripravimo!“

Spet Turek piše v Dunaj lep
Temu cesarju svitlemu:
„Al' se vdasté, al' podasté,
Al ključ od Dunaja dasté?“

Dunajc' nazaj odpišejo:
„Počakajte še ure tri,
Da svete maše minejo,
Da nam na pomoč pridejo!“

Ko svete maše minejo,
Prišlé so že pomoči tri.
Najprej prijezdi poljski kralj,
Za njim pa Moskovitar sam,

22. *Zapisal* Davorin Petelin. — *Vzeta iz prve knjižice njegove rokopisne zbirke (str. 13—14).*

Najzadnji pa Anglež je bil:
„Ti ga od spred, jaz bom ga od zad!“

Po Dunaj' vsem pa vkup zvoní,
Da se ne sliši ženski jok,
Oj ženski jok in jok otrok.

Po Dunaju pa teče kri,
Da b' gnala mlinske kamne tri.
Ta vel'ka voda Donava
Je s Turkom b'la zaježena.
Preden je bíla ura tri,
Že hud'ga Turka n'kjer več ni.

23.

(Kranjska.)

Pred Dunejam toljko pólka leží,
De ga komaj zemlja drží.
V Dunaj je pisal hudi Turk
K cesarju svitlimu:

„Al' se vdarite, al' se podaste,
Al daste ključe od Duneja?“
„„Dajte nam odloga štirnajst dní.““

23. *Neznanega zapisovalca, najbrž M. Kastelca. Iz SPKN. IV. 110—112. Zeló podobna ji je varijanta v VO. VIII. 40, katero ima Vraz, kakor spričuje sam, rés od M. Kastelca. Navedeni Vrazov prepis se razlikuje od zgorenjega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in na to, da je Vraz pesem skušal podati v kranjskem dijalektu, v tém-le:* 1 Dunajam tolk ljudstva — 4, 11, 18 K] K temu — 5 udarte . . . podajte — 6, 12, 20 Dunaja — 7 Daj — 9 mu] jim — 10 Dunaj — 12 udarte . . . podaste — 14] Daj še nam odloga le tri dní — 16 Nobéne] Al nobene — 19 udarte — 21] Daj še nam odloga le ure tri — 22 Da — 23 vojaki] žolnirje milijo — 24] Ki nobedin ne jedo ne pio ni — 25 Dvajst dní na črno zemljo sedio ni — *Za v. 25. je vtaknjen nov:* U velki cirkvi vkup zgoni — 26 Per ljubimu, svet'mu Štefani — 27 Usi . . . u cirku — 28 *manjka* — 29, 30] Zgonite in musicirajte — Da ne bi se slišao ženski jok, * Niti vrisk majhenih otrok — 32 podignô — 33 Prot' polku] Proti ljudstvi — 35] Marija v oblakih v pomoč stoji — 36 perti] se preti — 37 Hudga — 38 Nar pervi] Najprej — 39 potlej je prišla] potler Golendarca, — 40 Golendarca — 42 zajezil' — 43] Zahvalen bodi večni Bog — 45, 46] De si nam peršla na pomoč, * Da žiher spali smo to noč! — *Ta prepis svoj je Vraz uporabil, da ga je tiskal v NPI. 41—42, a s temi izpremembami: v partic. stavi û mesto končnega o v moškem spolu (celó* peršoû, sediû). — 12, 19 podajte (*mesto vprašaja stavi klicaj!*) — 14 li — 21 le ure] minute — 25 zemljo] zemljico — 29 bi] bó — 42 Dunavo. *Nekatere predrugačbe niso kaj srečne, n. p.* minute *nam.* ure, milijo *nam.* smilijo, sediû *za* sédel (sêdlo); *ali je v verzu 1. in 33. prvotni* foljk *izpremenil v* ljudstvo *Vraz, se ne dá določiti.*

Obleganje Dunaja po Turkih v l. 1683. opeva še druga pesem, katera pa se mi ne *zdi narodna. Narejena je najbrž po kaki nemški historični pesmi, kakor so se širile po tako zvanih „fliegende Blätter.“ Podajem je drobno tiskano pod črto v obéh meni pristopnih zapisih M. Ravnikarja-Poženčana iz njegovih MP. I. 35—36, kjer sta napisana drug poleg drugega.*

Svitli cesar je pisal na vse strani,
Nobêne mu pomoči ni.

V Dunej je pisal hudi Turk
K' cesarju svitlimu:
„Al' se vdarite, al' se podaste,
Al' daste ključe od Duneja?“
„„Dajte nam odloga še tri dni!““
Svitli cesar piše na vse straní,
Nobêne mu pomoči ní.

V Dunaj je pisal hudi Turk
K' cesarju svitlimu:
„Al' se vdarite, al' se podaste,
Al' daste ključe od Duneja?“
„„Dajte nam odloga ure tri,
De svete maše minejo.

Men' se že vojaki smilijo,
K' nobêdin pil, ne jedel ní,
Štirnajst dni na černo zemljo sedel ni!““

Pri ljubim svetim Štefanu
Vsi Dunajci v cerkev gredó,
Tud je šel svitli cesar sam:
„Zvonite, muzicirajte,
De se ne bó slišal ženski jók,
Mladih otrók!“

Kadar je mašnik pozdvigal,
Prot' polku se je obernil:
„Nič ne marajte, Dunajci vi!
Maria v oblaku stoji,
Močno proti Turku pertí,
Hudiga Turka v Dunaj ne pustí!“

---

a.

(Z Gorenjskega.)

Turk je bil cesarju pisal,
De jo v gostje bo perbrisal,
Svetli cesar govori:
[:„Pridi, kadar se ti zdi.:]

Jaz sim se za te perpravil
Zoper se ti bom postavil.“
K oljsk' nedelji perure,
[:Ravno solnce gori gre.:]

Turk začne strašno streljati,
Dunej pa tako stresati,
Kakor bi na vodi stal,
[:Ali tresek ga majal.:]

Svetli cesar se prestraši,
Per Mariji, mater naši,
Pros pomoči noj kleči,
[:Ker perpravljen bil še ni.:]

V Rim se h' papeži oberne,
Naj nadlogo on odverne,
Šoljcam naj povelje dá,
[:De pomore kot kdo zná.:]

Ôče papež piše v' Celje,
V' Prag in nemške vse dežele,
De vsi hitro jmajo prit',
[:Turka strani odpodit.:]

De naj delajo zvijače,
Vere varvajo domače,
De pokažejo serčnost,
[:Dajo Duneju prostost.:]

Šolci v' Pragi ino Celji
Ino nemški vsi deželi
Zdaj vsi tako reko:
[:„Turk še li spoznal nas bo!:]

Pred posekal nam bo buče,
Preden dôbil bode ključe
Našga mesta Duneja,
[:Kêr naš cesar dom ima.“:]

Kar jih jê v' Prazi, Celji
Ino v nemški cel deželi,
Hitro vsi vkup gredo
[:In zvijače zdaj počno.:]

Komaj so jo permahali,
Turki so se že podali,
De orôžje 'z rok dajo,
[:Šolci streljat pa začno.:]

Baša je na pragi stájal,
Z' belo ruto k' miri majal
Mat Marija oskerbi,
[:Škode nič se ne zgodi.:]

Zdaj mi doli pokleknimo
In Bogu se zahvalimo,
De na prošnjo Marije
[:Čudno vse obvaruje.:]

Nar pervi je prišel poljski kralj,
Parski knez; potlej je prišla
Holèndarca s svojo vojsko.
Tak so se močno sekali,
De so zajézli vôdo Donavo.
Bód' ga Bóg zahvalen véčni,
Bóg in devíca Maria!
De s' ti nam na pomoč prišla,
De b' varno v Duneji stal'!

V SPKN. II. 62—64 je ta zapis tiskan nekoliko drugači: 7] V oljsko nedeljo res privije — 10] Dunaj silno pretrosati — 15] Pros'ąp. noj k. — 17] Dalje k papežu se ob. — 18 nadloge — 19 povelje] ukázo — 20] Vsak pomágaj, kakor zná 21] Papeš pisal tje je v C. — 22] V Prag in n. v. d. — 23 jmajo] majo — 24 Turka — 29 ino Celji — 31] Z. tako v en glas r. — 32 li — 34] Pred ko de dobil bo kluče — 35 Našiga — 36 Kjer —37] Šolci v Pragi ino v Celji — 38 Cel] vsi — 44—44] Šolci stréljati začnó, * Turki orôžje iz rók dajó; * Komaj tje so primahali, * Turki so se žé podáli — 49—52 *manjka.*

Manj umetalno lice ima zapis

b.

(Z Gorenjskega.)

Turk je cesarju pisal,
De mi hôče v' gostje priti.
Svetli cesar je nazaj pisal,
De li pridi, kadar hoč:
„Jez sim teb vselej perpravljen
In ti hočem nasproti stat.“

Turk je hitro prišal
Na oljsko nedeljo jutro,
Z' solncam vred.
Turk je iz boštanje streljal,
De se mi je Dunej tresel,
Kakor bi na vodi stal.

Svetli cesar se je prestrašil,
Ker še perpravljen ni bil,
Ker še perpravljen ni bil.
Doli je padel na kolena
Pred Divico Marijo,
De bi mu hotla pomagati,
De bi Turke premagali,
De bi Turke premagali.

Doli je padel na kolena
Pred očeta papeža,
De ima pisat po študente
V' Prag ino Celje
In na vse nemške dežele,
De imajo hitro prit'
Iz Praga ino Celja
In 'z vsih nemških dežela,
De bodo kunšti pravhali.

Tak so rekli študentje
V' Pragi ino v Celji
In v' vsih nemških deželah:
„Mi pa raji glavo damo,
Kakor Turku ključe dat'.
Od našga mesta Dunaja.“

Študentje so hitro prišli
Iz Prage ino Celja
In iz vsih nemških dežela,
De so kunšti pravhali.

Komaj so prišli študentje,
Turki so se že podali,
Orožje so iz rok djali.
Študentje so jeli streljati.
Turški paša na pragi stoji,
Cesarske ključe v' rokah drži.

Marija je na boštajni stala
In je kugle varovala,
In je kugle varovala.

Zdaj mi doli pokleknimo,
Zahvalimo gospod Boga,
Ljubo Dvico Marijo,
Ker sta nam pomagala,

De smo Turke premagali,
De smo Turke premagali.

Turek označuje naše zastave.

24.

(Gorenjska.)

Turk zbira silno vojsko,
Deleč potegne ž njo,
Deleč pod mesto Beli grad,
Deleč pod mesto Beli grad.

To pervo bander se permoli,
Tako mi Turk govori:
„Jez to bander dobro poznam.
To je iz vogerske londšofti:
Vogri so ž'vota grozovitniga,
Pa serca cagovitniga.
Perbom! perbom! soldatje moji,
Li naprej, nikar nazaj!“

To drug bander se permoli,
Turk mi tako govori:
„Jez to bandero dobro poznam,
To je iz hrovaške londšofti:
Hrovatje so res hudi možje,
Pa se preradi v' tek spusté.
Perbom! Perbom! soldatje moji,
Li naprej, nikar nazaj!“

To tretje bander se permoli,
Turk mi pravi, govori:
„Jez to bandero dobro poznam,
To je iz štajarske londšofti:
Štajarci so res života vsociga,
Pa so serca gnjilôbniga.
Perbom! perbom! soldatje moji,
Li naprej, nikar nazaj!“

To četert bander se permoli,
Tako mi Turk govori:
„Jez že to bandero dobro poznam,
To je iz koroške londšofti:
Korošci so života prav debeliga,
Pa so serca prav leniga.
Perbom! Perbom! soldatje moji!
Li naprej, nikar nazaj!“

To pet bander se permoli,
Turk strašno zagermi,
De se strese vsa turška armada:
„Jez to bandero dobro poznam,
To je iz ljubljanske londšofti:
Begam, begam, soldatje moji,
Li bolj nazaj, nikar naprej!
To so tatje štebalarji,
Teh se jez močno bojim,
Teh se nam je treba bat!
On so res života drobniga,
Pa so serca hudobniga:
Li bolj nazaj, nikar naprej!
Li bolj nazaj, nikar naprej!“

---

24. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 32—34.*

25.

(Gorenjska.)

Turk nabere silno vojsko,
Deleč on potegne ž' njo,
Deleč not' pod Beli grad,
Deleč not' pod Beli grad.

Perv' bander se permoli,
Turk tako pregovori:
„To bandero, vém,
Sliši ogerskim ljudem:

Žvota grozovitiga,
Serca so pobitiga.
Bomberbom! vojak' moji,
Vsak naj li naprej hiti!"

Drug' bander se permoli,
Turk takó pregovori:
„To bandero, dôbro vém,
De hrovaškim sliš' ljudem:

Ôni so hudi ljudje,
Pa se radi v' tek spusté.
Bomberbom! vojak' moji,
Vsak naj li naprej hiti!"

Tretje bander se permoli,
Turk tako pregovori:
„To bandero, dôbro vém,
Sliši štajarskim ljudém:

Ôn so žvôta visôciga,
Pa serca gnjilôbniga.
Bomberbom! vojak' moji,
Vsak naj li naprej hiti!"

To četrt' se permoli,
Turk tako pregovori:
„To bandero, dôbro vém,
De koroškim sliš' ljudem:

Žvôta so debeliga,
Serca grozno leniga.
Bomberbom! vojak' moji,
Vsak naj li naprej hiti!"

Pét' bander se permoli,
Turk serdito zagermi,
Zgane turški se vojak,
De je straha letel znak.

---

25. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 32—34. Po njem je že natisnjena v SPKN. I. 130—132, a predelana je precej. Ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj bistvene pravopisne drobnosti, razlikuje se ta natisek od našega v tem-le:* 2 Dáleč — 3 Deleč not'] Dáleč tje — 4] Z vójsko misli vse ugnat' — 5] Se bandero primoli — 6] Pervo, Tur'k tak govori — 7 vem] dôbro vém — 8 Sliši] De gré — 9] Živôta groznovítniga — 10 Serca] Sercá pa — 11, 19, 27, 35 vojaki — 12, 20, 28, 36 le — 13] Ko se drugo prímoli — 14, 30 takó pregovori] takó-le govorí — 16 hrovaškim sliš'] horvaškim gré — 17 Ôni so hudi] Oni hudí so rés — 21] Ko se trétje primoli — 22 Turk . . . pregovori] Túrek . . . govorí — 24 Sliši štajarskim] De gré štajerskim — 25] Ti so živôta visôciga — 26 gnilôbniga — 29] Se četèrto primoli — 32 sliš'] gré — 33 Živôta — 34 Serca] Sercá so — 37] Ko se péto primoli — 38 serdito zagermi] serdit zdaj zagromi — 43] Bégama, vojáki moji — 46 kot pa] kakor — 47 nam je treba] treba nam je — 49 Živôta — 52 unesti] odnesti. *Iz SPKN. je pesem kesneje ponatisnil Zakrajšek v Goriškem letniku za l. 1864. na str. 210—211, zopet marsikaj izpremenivši, n. p.* primoli *v* prikaže *in* približa, bégama (*t. j.* bégoma) *v* begajmo (!) *itd.*

Opomnja. *Slovenske deželane označuje Turek tudi v pesmi o* Lavdonu *iz begunjske okolice (št. 28.), katere primerjaj.*

„To bandero, dôbro vém,
De ljubljanskim sliš' ljudem:
Begam! vi vojak' moji,
Vsak naj zdaj nazaj hiti!
Ti štibalarski tatjé
Hujši so kot pa volcjé:
Teh se nam je treba bat',
Zlodji znajo vse končat'.

Ž'vota so res drôbniga,
Pa serca hudôbniga,
Vsak naj urno stran beži,
Kdor unesti 'če kosti!"

„Turek je pisal beli list."

26.

(Gorenjska.)

[O d l o m e k.]

Turk je pisov beli list
Za našga cesarja svetliga:
„Ola, ola! cesarska svetlost!
Al' maš inakov telkoj,
De b' se skusil z' manoj?"

Svetli cesar piše nazaj:
„Kaj me prašaš, Turk ti!
Jes imam inakov telkoj,
Trese se zemla pod manoj!
Ti me počaki leta tri,
Da se men folk bol poredí:
Se bova poskusila
Za Beli grad, za Temežvar,
Za Beli grad, za Servio."

Me ga komej mat' obdoji,
Že pod Karlovcam s' punklam stoji,
Robato palco v rokah derží,
Se tebe, Turk, nič ne boji!

---

26. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XXI. C. 14—15. Pisana od precej okorne roke. Zopet prepisana v VO. XX. 22 s temi predrugačbami:* 1 pisal — 4 imaš junakov — 5 skušli — 8 Jest imam junakov tolkaj — 9 Trése . . . menoj — 13 Temezvar. *Kar se konca te pesmi tiče, primerjaj spodaj pesem o* Lavdonu *iz begunjske okolice (št. 28.).*

„Turski je baša v Limbuši.“

27.

(Iz okolice ljutomerske.)

[Odlomek.]

Turski je baša v Limbuši,
Vojsko si sbira z vseh krajov,
Sam si ne ve, kam pojde ž njoj.
On se podá v ravno poljè,
V ravno poljè pod Beli grad.
Po ravnem polji vojska gre,
Čudo, kaj zemlja jo deržì.

Meni pa se tak terdno zdì,
Kaj je moj ljubi najnaprèj.
Tak ravno čern klobučec mà,
Ravno kak moj ga ljubi ma.
Za klobukom si pušelc ma,
Ravno kak moj ga ljubi ma.
„Ljubi, obin me ti s rokoj!“
„„Srečno ostan zdaj, ljuba ti!
Ne bova se več vidila,
Neti več razgovarjala.““

„Če se glih ne va vidila,
Pa va se z serdca ljubila.“

Lavdon.

28.

(Iz begunjske okolice na Gorenjskem.)

Lavdon zbira silno vojsko,
Pa sam Bog ve, kam pojde ž njo:
An taužent komandirarjov,
Dva taužent pomaršìrarjov,
Tri taužent lepih konjikov.
To prvo menderce izpusti.
Tako je reku turški car:
„Oh le, oh le, vojska moja,
Le bolj naprej, koker nazaj!
Jest to menderce dobro poznam

---

27. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. p. 281. Očividno imamo pred seboj dvé pesmi, začetek (do verza 7.) je odlomek pripovedne, konec (od v. 8.) pa je odlomek ljubezenske pesmi. Vraz ima pesem prepisano tudi v VO. IX. 8, a brez poslednjih šest verzov, in sicer s temi predrugačbami:* 2 sbira z] zbira od — 3] Sam še ne vè, kam se podà — 4 podá] obrne . . . polè; *ta verz je dvakrat postavljen* — 5 polè . . . bèli — 6 poli . . . grè — 7 kaj zemlja jo] da njo (*pozneje* jo) zemla — 8 se tak terdno] se trdno — 9 Kà . . . lubi najnaprè — 10] Tak črni klobučec mà — 11, 13 moj ga ljubi] ga moj lubi — 12 si pušelc] zelen pušlic. — *Po tem prepisu je pesem Vraz tiskal v NPI. 7—8, a pišoč* è *pred* rom *in* ù *namesto povdarjenega* u. *Ne gledé na neka naglasna znamenja, izpremenil je samó v verzu 7. besedo* Čudo *v* Čùda.

28. *Zapisal* A. Jeglič. — *Iz njegovega rokopisa (str. 12), ki ga hrani Matica. Očividno nekoliko pesmi manjka. Prim. št. 24., 25. in 26.*

In ga tud' dobro znam.
To menderce je iz koroške
londšafti:
So ž'vota majhnega,
Ino so vsi kronfasti."

To drugo menderce izpusti.
Tako je reku turški car:
„Oh le, oh le, vojska moja,
Le bolj naprej, kakor nazaj!
Jest to menderce dobro
poznam
In ga tud' dobro znam.
To je menderce iz štajerske
londšafti:
So oni ž'vota velic'ga,
Pa so srca cagov'ga."

To treko menderce izpusti.
Tako je reku turški car:
„Oh le, oh le, vojska moja,
Le bolj nazaj, kakor naprej!
Jest to menderce dobro
poznam
In ga tud' dobro znam.
To menderce je iz ljubljanske
londšafti:
So oni ž'vota majhnega,
Pa so srca korajžnega."

Kranjc so pa zavber ljudje:
Preden ga mat oddoji,
Že s punkelcom pred Karlovcom stoji
Z ano robato palico,
In čaka na malico.

29.

(Kranjska iz Trojane.)

Lavdon zbera silno vojsko,
Bog vě, kam pojde ž njo:

Al pojde na běle ceste,
Al pojde v ravno polje.

Zdaj se vzdigne in mi gre
Pod Běli grad v ravno polje.

Mladi Turčič v lini stojí,
Tako mi pravi, govorí:

„Lavdon, si prišoł mene častit,
Al si prišoł zajce lovit?"

„„Nisem prišoł zajcov lovit,
Jest sim prišoł tebe častit:
S čèrnim purflam te bom kadił,
S svinčenim' kuglam' te 'm škropił.""

Cesarske puše pokajo,
Turške žene se jokajo.

Cesarski meč' se bliskajo,
Turški otroc' z strahu vriskajo.

Cesarski pumbe mečejo,
Turki se z grada vlečejo.

Pod Bělim gradom teče kri,
De b' gnala mlinske kamne tri.

29. *Neznanega zapisovalca. — Vzeta iz MR. 291.*

V Bělim gradi že zlo gorí,
Lavdon še sred vojske stojí.

V en' roki dèrži svitli meč,
V ti drugi sveti roženkranc.

Kaj prošnja in vera nuca nam,
Vučimo se nad Lavdonam.

30.

(Iz okolice ljutomerske.)

Balón-barón, mladi gospod,
On sbira silno si vojskó,
On sbira silno si vojskó,
Al sam ne zna, kam pojde s njoj.

On se podà v ravno polje,
V ravno polje pod Beli grad,
Pod Bélim gradom vojska leži,
Čudo, kaj zemlja jo derží.

Mladi Turčin v linji stoji,
No si gledi v ravno polje.
Po ravnem polji vojska grè,
Med jimi mladi Balón je.

„Balon-barón, mladi gospod!
Po kaj si prišâ, kaj stojiš?
Al si prišâ zajcov lovit?
Al si prišâ mene častit?“

„„Ja sem ne prišâ zajcov lovit,
Al ja sem prišâ tebe častit.
S černim te punfrom kadjâ bóm,
S žarečim' kruglam' škropjâ bóm.““

Cesarski štuki dunkajo,
Ki Beli grad raznašajo,
Cesarske bómbe mečejo,
Se Turki z grada vlečejo.

Cesarske puške pokajo,
Se turske žene jokajo.
Turske se žene jokajo,
Da si ne vejo, kam domó.

Jočte se, jočte, ali ni,
Cesar zdaj Beli grad dobí!
Cesarov je biâ, cesarov bó,
Beli grad še cesarov bó!

---

30. *Zapisal* St. Vraz. — *Vzeta iz VO. XIX. I. 9, kjer je v 22. v.* Ki *s svinčnikom popravljeno v* No. *Vraz je pesem pozneje zopet prepisal (VO. I. 1.) in jo predelal tako-le:* 1] Barón Balon je mlad gospod — 2] On zbira si silno vojsko — 3 zbira — 4 zna . . . ž njoj — 5 poljè — 8 njo obdrži — 9 linjah — 10 gleda — 12] Pred vojskoj ide mladi Balón — 15, 16 si] si ti — 17 Ja sem ne] Nesem jaz — 18 jaz — 19] S črnim bom punfrom te kadiâ — 20] Z žarečimi kruglami pa kropiâ — 23 Cesarski — 24] *poznejša predrugačba:* Turki se *itd.* — 26] *poznejša predrugačba:* Turske se — 29] Jočte se al se ne jočte vi. *V NPI. 8—9 jo je tiskal po tem drugem prepisu, davši ji še bolj dijalektično obliko s tem, da je premenil povdarjeni* u *v* ú (*razen:* 25 puške; *a poleg tega* 9 Türčin). *Nedijalektična pa je oblika* njo (4); *mesto* lj *je tiskano* l *in v v.* 8. Čúda *za* Čudo. *Tiskovna hiba je v v. 14* Pa *nam.* Po.

31.

(Iz celjskega okraja.)

Oj stojaj, stojaj Beli grad!
Za gradom teče r'deča kri,
Za gradom teče r'deča kri,
De b' gnala mlinske kamne tri.

Tam Laudon vojvoda stoji,
Kervavi meč v rokah derži.
On hoče 'met Beli grad
In turško vojsko dokončát'.

Ošaben Turk se mu smejí
In Laudonu tok govori:
„Si prišel mene ti čestít,
Alj prišel si zajce lovít?"

„„Ne pridem jez zajce lovít,
Alj prišel sim tebe čestít:
Z svinčanim' kuglam' te škropíl,
In s' černim pulfram bom kadil.""

Cesarske pukše pôkajo —
Se turske gospe jókajo,
Cesarski bombe méčejo —
Se Turki z grada vléčejo.

Glej, tok mogočen Laudon je
Premagal vse sovražnike;
In dokler Beli grad stoji,
Naj slavo Laudonu slovi!

Gospod Baroda.

32.

(Kranjska.)

Stoji, stoji turška vojska,
Vojska turška in beneška.

Pa po vojski sluga hodi,
Hodi in po kervi brodi:

---

31. *Iz Ahacljeve zbirke „Koroške ino Štajerske pesme enokoljko popravlene ino na novo zložene. V Celovci 1833." str. 100, 101, z melodijo (narodno?). Nahaja se, iz Ahaclja prepisana, tudi v MP. I. 37, kjer poleg manj bistvenega stoji:* 1 Oj stoji, stoji — 8 dokončat — 9 Ošabni — 11] Al prideš mene ti častit — 12] Al prideš zajce ti lovit — 15 kropil — 21 Glej, tok] Tako — 24] Naj hvalo Laudonu deli. *Iz Ahaclja jo je ponatisnil Vraz v NPI. 10—11, davši ji dijalektično obleko in izpremenivši:* Oj *v* Ej (1), tok *v* tak (10, 21), pulfram *v* punfram (16). *Pesem je potem bila z malimi premembami še večkrat tiskana. Narodno melodijo glej v Kocijančiču I. 4—5.*

O p o m n j a. *V SPKN. I. 60—63 je tiskana 72 verzov obsezajoča pesem* Lavdon, *katero je zapisal M. Ravnikar-Poženčan (MP. I. 38—40) in katera se pričenja:* „Lánsko léto náša armáda * Dôli na Ogerskim leži" *itd.; a pesem je umetna, zatorej ji ne moremo dati mesta v ti zbirki. Isto velja o drugi pesmi o* Lavdonu, *ki se nahaja v Ravnikarjevih MP. I. 40—41 ter se pričenja tako-le:* Lavdon, general častiti, * Hotel je nazaj dobiti * Le-to mesto Beligrad. * Pustil je most narediti" *itd.; ta je preložena iz nemške historične pesmi, ki se pričenja tako:* „Prinz Eugenius, der edle Ritter, * Wollt' dem Kaiser wiederum kriegen * Stadt und Festung Belgarad. * Er liess schlagen einen Brucken" *itd.*

32. *Zapisal* M. V a l j a v e c (?). — *Iz Novic XVIII. (1860) 118. Ne vem, ali je zgoraj podani hatisek poseben zapis, ali samó posebna redakcija pod nastopno številko objavljenega zapisa iste pesmi.*

Išče svojega gospoda,
Žlahtnega gospod Baroda.
Ko ga najde, vstraši se ga.

Govori gospod Baroda,
Govori mu in naroča:
„Ti si mene zvesto služil
Od malega do velic'ga
In do verlega junaka!
Pojdi mojih ran pogledat:
Ali rane so m' erdeče,
Ali rane so mi černe.
Ako rane so m' erdeče,
Pojdeš meni zèljšča kuhat;
Ako rane so mi černe,
Pojdeš meni jamo kopat.
Ti boš meni jamo kopal,
Jaz pa testament bom delal."

Šel je sluga ran pogledat,
Ali rane so mu černe.
Šel je sluga jame kopat,
Gospod testament je delal.
Rekel mu je in naročal:
„K' boš otroke svoje vozil,
Devlji spred jih, zad pa moje,
Da ne bodo peš hodili,
Ker se niso naučili.
K' boš otrokom kruha rezal,
Daj ga svojim iz pšenice,
Mojim daj ga iz soršíce:
Ajdov'ga ne bodo jedli,
Ker se niso naučili.
Ko boš memo grada jezdil,
Lepo poj in lepo žvižgaj,
Kakor prej si mene slišal."

Mimo grada sluga jezdi,
Lepo poje 'n lepo žvižga.
Gospa je pa v lini stala,
Sama s sabo govorila:

„Večni Bog! zahvaljen bodi!
Naš gospod sam domu jezdi,
Sluga je pa v vojski pustil."

„„Le sem, le sem, otročiči!
Boste testament prebrali.""

Testament je gospa brala,
Premilo se je zjokala:
„Lepi moji otročiči!
Sluga je domu prijezdil,
Gospoda je v vojski pustil!"

33.

(Gorenjska.)

Stoji, stoji turška vojska,
Vojska turška in benéška.
Pa po vojski sluga hodi,
Hodi in po krvi brodi,
Iše svojiga gospoda.
Ko ga najde, se ga vstraši.

„Ti moj dragi, verni sluga,
Ti si mene zvesto služil
Od majhniga do velic'ga
In do vrliga junaka!
Pojdi mojih ran pogledat:
Če so moje rane črne,
Pojdeš meni jamo kopat;
Če so rane mi rudeče,
Pojdeš meni zelša kuhat.
Ti boš meni zelše kuhal,
Jaz pa testament bom delal."

---

33. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Primerjaj zadnjo spredaj stoječo številko.*

Šel je sluga ran pogledat,
Ali rane so mu črne.
Začne sluga jamo kopat,
Testament gospod je delal,
Rekel mu je in naróčal:
„Boš otroke vozil svoje,
Deni spred jih, moje zadej,
De ne bodo peš hodili,
Ker se niso naučili.
Boš otrokom kruha rezal,
Svojim beliga dajál boš,
Iz reží ga mojim dájaj:
Črniga ne bodo jedli,
Ker se niso naučili.
Ko boš memo grada jezdil,
Lepo poj in lepo žvižgaj,
Kakor prej si mene slišal.“

Memo grada sluga žvižga.
Pa gospa je v lini stala,
Sama sabo govorila:

„Večni Bog! zahvaljen bodi!
Naš gospod prot domu jezdi,
Sluga je pa v vojski pustil.“

„„Le-sem, le-sem, gospa moja!
Boste testament prebrali.““

Testament gospá je brala,
Prav milo se je jokala:
„Lepi moji otročiči!
Sluga je domú prijezdil,
V vojski je gospoda pustil!“

34.

(Kranjska.)

a. Redakcija I.

K' seb pokliče svojga hlapca:
„O le pojde gledat rane:
Če so rane kervave,
Pojd po padarja;
Če so rane černe,
Pojd delat jamo,
Široko in globoko.“

Je šov gledat perve rane,
So se vidle možgane;
Pogledov je te druge rane,
Vidlo se je k serce.

Reče gospod Baroda:
„Kader se damu popeleš,
Bojo te po men prašal:
Če je žlahten Baroda?
Rec: on se zadej pelje.“

M' je šov delat jamo,
Široko in globoko.
Tako je rekel Baroda:
„Z' brinjam me pokad,
Z' vejam me zagrad,
De me ne bojo tič kljuval,
Le ti černe tič uranov!“

---

34. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XXI. C. 18—19, iz katerega zapisa precej okorne roke se je zgoraj tiskalo to-le drugači:* 1 hlabca — 2 poide — 4, 6 poid. *Drugi prepis ne menj okorne roke se nahaja v VO. XX. 20, ki se od zgorenjega natiska, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, razločuje v tem:* 8 šel — 9, 10 *manjka* — 22 kjuval — 23 Tiste černi t. u.

b. Redakcija II.

K sebi kliče hlápca svójga:
„O, le pójdi glédat rane!
Ako ráne so kerváve,
Berž mi têci po zdravníka;
Ako pa so ráne čêrne,
Pójdi, hlápec, délat jámo
Mi širôko in globôko!“

Je šel glédat pèrve ráne,
Vídil hlápec je možgáne:
Je poglédal drúge ráne,
Vídilo se je do sèrca.
Rêče gospód Baroda:
„Kádar se domú popélješ,
Bódo zá-me te prašáli:
Kjé je žlahtni Baroda?
Rêci: zadej se peljá!“

Šel je hlápec délat jámo
Mu širôko in globôko.
Tak je rékel Baroda:
„Dobro z brínjem me pokádi,
Tèrdno z vêjami me ográdi,
De ne bodo odkopáli
Vránov tiči, me kljuváli!“

Poljska kraljica.

35.

(Gorenjska.)

O stražnik, benečanski stražnik:
„Vstanite, Benečani in kapitani!
Po morju se vozi poljska kraljíca,
Za sabo vleče tri stó bark,
U vsaki barki tri stó vojakov,
Vsaki vojak ima svojga slugo,
Vsaki sluga svojga podložniga.
Zdaj bo vzela beneški tabor,
Svétiga Marka vsoki zvonik.“

Hitro so vstali Benečani in kapitani,

Po tem zapisu je pesem tiskana v SPKN. II. 70—71, samó da stoji v v. 21. Têrdno. Pesem je iz spredaj priobčenega zapisa prenaredil Prešeren, kar je sklepati iz tega, da se v VO. XVI. A. 20 nahaja enak od Vrazove roke pisan prepis, kjer Vraz izrečno pristavlja, da ga ima od Prešerna. Ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe se ta Vrazov prepis od zgorenjega natiska (b) *razločuje v tem-le:* 1 K sebi] Gospod — 2 O, le pojdi] Hitro pojdi mi — 6 délat jamo] kopat jame — 7, 18] Oj široke in globoke — 8 Je šel] Ko šeo — 9 Vidu — 10 Je pogledal] Ko pogledao drugo rano — 11 Vidlo . . . serdcà — 13 domo — 17 Šeo . . . jame — 19 reko — 20 s brinjam me okadi — 21 s vejam. *Vraz jo je po tem prepisu potem tiskal v NPI. 171 s temi premembami:* 1 svojèga — 2 Hitro pojdi] O hitro pojd — 8 šeo] šô je — 9 Vidiô — 11 sercà — 13 domà — 16 zadi — 17] Šô je hlapèc kopat j. — 19 rekô — 20 z . . . pokadi — 21 s] z.

35. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženičan. — *Iz SPKN. I. 122—123. V Ravnikarjevi ostalini ni enakega prepisa, ampak samo pesem „Španjska*

Naproti so tekli poljski kralјíci:
„O milost, milost, poljska kraljíca!
Hočemo se podati, ti prebivalše dati,
Dati vojakam jésti in píti.“
Kraljíca pravi: „Jest ne maram za jésti,
Ne za piti; vojaki moji 'majo dosti;
Če mi ne daste španskiga kraljíča,
Zdaj zdaj bom vzéla benéški tabor,
Svétiga Marka visoki zvonik.“
Hitro so tekli po španskiga kraljíča,
Ino so ga peljali poljski kralјíci.
Mat' ga spremljala, se milo jokala.
Tako je rekla poljska kraljíca:
„Jest sim ga redila tri cele léta,
Pa si mi ga vkradla, španska kraljíca!
Z njim si vskočila sim na Benečijo.“
Tako je rekla poljska kraljíca:
„Kaj vam pravim, moji vojaki,
Streljajte meni še na veselje,
Gódite meni še na veselje,
De dobila nazaj sim španskiga kraljíča!“

Španjska kraljica.

36.

(Gorenjska.)

Španska kraljica je bogata vdova.
Ona ima svoje vojšake;
Se misli vojskovati,
Na morje se podati.
Ona se gor in dol po morji vozi,
Pušice in orožje za sabo vodi.
Prišla je pod bele Benedke,

kraljica“; da je pesem rés on zapisal, to sklepam iz tega, ker je Vraz, ki je pesem tiskal v NPI. 43—44, v kazalu na str. 201. priložil ji enako znamenje, kakor drugim Ravnikarjevim narodnim pesmim, namreč zvezdico. Morda se je nahajala v izgubljenem I. zvezku VP.; toda težko, ker med naslovi „starih povasnih pesmi“ v II. in IV. zvezku VP. ni nobene „Poljske kraljice.“ Že omenjeni Vrazov natisek se od zgorenjega razlikuje v tem-le: 1 benečanjski — 2 Vstanite] Vstanite že . . . kapetani — 6 sluga — 7 podložnika — 9 vsoki zvonik] visoki turen — 10 Kapetani — 13 prebivališe — 14 vojakom — 16 Ne za piti] Za piti ne; . . . imajo — 17, 20, 31 španjskiga — 18 bódem — 19 zvonik] turen — 26 skočila — 28 vojaki] soldatje — 29 Strelajte.

36. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. III. 94—95.*

Ona je prišla okol in okol
mesta
Z' svojimi vojšaki.

Pervič vahtar zavpije:
„Gôri, gôri, Benečane!
Bote zaspali svoje glave
In bele Benedke!“

Spet drugič zavpije:
„Gôri, gôri, Benečane!
Bote zaspali svoje glave
In bele Benedke!“

Tretjič so se zbudili
In so gor ustali
In so tako djali:

„O gnada, gnada, španska
kraljica,
Mi hoč'mo pokorni biti,
Z' tabo vred čern gvant
nositi.“

Romar sv. Jakopa kompostelskega.

37.

(Kranjska.)

Kdor mi hoče romar biti,
Romar svetga Jakopa,
More zjutraj zgodaj vstajat,
Zvečer pozno spat iti,
Kakor je vstajal kraljič,
Le-ta lepi španski kralj,
Ko kraljica je menila,
De je hôdil k' moškram vás.

En jutro je zared' vstala
Šla pogledat za njim.
Ker ga je bla ona najdla
V' leti svetli kamrici,
Ker je on zvesto prekločal
Per podob' Šent-Jakopa.
Tukaj je Boga on prôsil,
De b' mu dal en srečni pot,
K' se na božjo pot zdviguje.

On ima zraven sebe
Le-to palco romarsko
Ino debeli roženkranc.
Zraven tudi je ležalo
Za njegov popotni rônc
Tri mošne, vse polne dnarjev,
Ker on gré na božjo pot.

---

37. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz PP. 24—28; v 14. verzu je s prva pisano* spodob', s *je pozneje s svinčnikom izbrisan. V ostalini Poženčanovi se nahajata še dva prepisa, a nekoliko predrugačena; prvi* (𝔄) *v VP. II. 99—101 in 106—107, drugi* (𝔅) *pa v MP. I. 42—44. Razlikujeta se od priobčenega v tem-le:* 9 𝔄 je zaredi, 𝔅 Eno jutro zgodaj — 17] 𝔅 K' se vzdviguje iz doma — 18] 𝔄, 𝔅 Tukaj on per sebi ima — 19 Le-to] 𝔅 Eno — 20 In — 22] 𝔅 Njemu za popotnico — 24 on gré] pojde — 26] 𝔄 𝔅 Ubogejme jih bo dajal — 31 Vsem] Tem — 34 Tak je rekla mu] 𝔄 Tak je rekla zdaj, 𝔅 Tako rekla je — 38 Na pot se vi] 𝔄 𝔅 Se na pot — 42 Notri] 𝔅 V' Galicjo — 43] 𝔄 Tak zdaj slišat je kraljico; 𝔅 *manjka* — 44 𝔅 hoditi — 47 on] 𝔄 𝔅 Zdaj — 49 Notri v' globoko] 𝔄 V' globoko to, 𝔅 U globoko — 50 po Turškim hodi] 𝔄 po nji je šal — 51] 𝔄 Sveti roženkranc on moli — 52 premišljuje] 𝔄 mu misel gre — 53

Perve dnarje je napravil,
De jih bo ubogejme dajal
Vsim sroticam in beračam,
Kter' po hišah prosijo.
Druge dnarje je napravil,
Ubogejmé jih bo dajal
Vsim cerkvam, ki so ubožne.
Tretje dnarje sam bo vžil,
Ker pojde po božjih potih.

Tak je rekla mu kraljica:
„Kaj prezgodaj vstajate?
Al bom sama zdaj srotica,
Kam, gospod, vi pojdete?
Na pot se vi napravljate,
Nam pa nič ne poveste."

Tak je rekel mladi kralj:
„Grem v' lepo Galicijo,
Notri h' svetim Jakopu."
Tako rekla pa kraljica:
„Deleč ni za vas hodit':
Če vas Turki vgledajo,
Vas v' ječo veržejo."

Še se 'z doma on vzdvigne,
Kamur deleč je prišal,
Notri v' globôko Turčijo.
Gôr in dol' po Turškim hodi,
Moli sveti roženkranc;
Gor in dôli premišljuje,
Kje bi prišal h' svetim grob'.
Dobili so ga carjov' hlapci,
Vergli v' ječo ga tamno.

To je zvedila kraljica,
Se naprav' po romarsko,
Se deržala ko srotica,
Z' sabo vzéla citrice,
Aj te citre pisane.
Šla v' Turčijo je globôko.
Gôr' in dol po Turškim gré,
In je citrala lepo.

Turški car jo je zagledal,
Tak ji pravi, govori:
„Kaj češ, ubožec, lona jmeti,
K nam tako znaš citrati?"
„„Lona jez nič druzga nočem,
Kot jetnika vašiga.""

Car dovol', kar ôna hoče,
Dal ji 'z ječe romarja.

A božjim grobi, B Kje bi najdel bôžji grob — 54] A Carjov hlapci ga dobé (B dobili) — 56] A B Zvedla je le to kraljica — 58 Ko srotica] A Kot srotica, B kot kak revež — 61 Šla . . . je] A B Gre — 62 po Turškim gré] A vse obgréde, B po Turškim hodi — 63] A B Ino citra sprelepo — 65 Tak ji] B Tako — 66 A 'božic, B božec — 68 jez nič druzga] B druzga jmeti — 70 B dovolь — 71] A B Dal iz ječe je moža. *Po zgoraj natisnjenem prepisu je dal pesem tiskati M. Kastelic v SPKN. I. 72—75 s temi-le premembami, od katerih je nekatere s svojo roko vpisal v Ravnikarjev rokopis (PP. 24—28):* 6 Le-ta lepi] Lépi (Le ta *je kesneje prečrtano že v PP.*) — 7 menila] mislila — 8 mójškram — 10 pogledat je za — 11 Kjér — 12 le-ti] lépi — 14 Per — 16 srečin — 17 vzdiguje — 19 Leto palico] Palico — 20 debel rôžnikranc — je ležalo] so ležale — 26 De jih v Boga imé bo d. — 28 *manjka* — 32 vžival — 33 Kjér — 45 hoditi — 46 u — 48] Kámor dáleč je prišèl — 54 carjovi — 58 K' sirotica — 60 Aj te] Mile — 66] Kaj pa češ plačila iméti — 68 Drúz'ga nêčem nič plačila.

Opomnja. *Neka druga narodna pesem samó naštéva, kaj mora imeti romar sv. Jakopa kamposteljskega ter ni pripovedna.*

Školastika.

38.

(Gorenjska.)

Prelepo hčer 'ma hauptmanca,
Te hčer je jme Školastika.
Živela grozno je lepo,
Zročila v' varstvo se Bogu.

Ko zvedil turški car za njo,
Imeti hoče jo ženo.
Hiti ji drobni list pisat,
Do njé v' Ljubljano ga poslat'.

Ko pismo to prebrala je,
Je milo izjokala se.
Očetu hauptmanu ga da,
Kaj on za pravo zdaj spozna.

Ker on, kar pismo pravi, zvé,
Udirajo se mu solzé,
Poda ga ženi hauptmanci,
Kaj ôna ve zdaj svetvati.

Ko pismo ta prebrala vse,
Sladko je posmejala se:
„Kako bo to vender lepo,
Saj lepši bit bi ne moglo!

Jez bom ljubljanska hauptmanca,
Ti boš pa turška carinja!“ —
Turčin' drobno po njo dričé,
Lih kakor ptice v' ljuft' leté.

Školastika gre v' kamrico,
U kamrico vso svetlo,
H' podobi bôžje Matere,
Megla gosto se stri krog nje.

Veliko prišlo angelov,
Školastiknih prijatelov,
Leti vzemo Školastiko,
Turčini prazni stran' gredo.

---

38. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 44—46. Drugi prepis Ravnikarjev se nahaja v VP. II. 123—124 in se od zgoraj podanega razlikuje, ne gledé na dijakritična znamenja metelčice, v tém-le:* 1 hauptmanca] stotnica — 3 grozno] ona — 4] V' varstvo se 'zroči Bogu — 6] Jo hoče vzeti za ženo — 11 hauptmanu] stotniku — 14 Vdirajo — 15 hauptmanci] stotnici — 17 ta prebrala vse] vse prebrala je — 21 hauptmanca] stotnica — 23 derčé — 26 U . . . vso] V' . . . beži — 28] Megla se gosta stri kol njé — 29 prišlo] v' megli — 31 Leti vzemo] Oni so vzél'. — *Po tem* drugem *prepisu je pesem tiskana v SPKN. III. 54—55, a negledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj bistvene oblike, s temi predrugačbami:* 2 Ti . . . imé — 4 se 'zroči] dala se — 5 Ko] Ko je — 6 za] si — 10 zajokala — 13 Ker] Ko — 17 pismo vse] list gospá — 19 vúnder — 22 bôš pa] bódeš — 23 Turčini — 24 ljuft'] zrak' — 26] Aj v kamrico vso svitlo — 27] H podob' Marie matere — 28 Kol] krog — 29 v' megli angelov] prišlo angeljev — 30] Školastike prijateljev — 31 so vzél'] vzamó.

Mladi Marko pobije turške goste.

39.

(Gorenjska.)

Stoji sivna skala, béli grad,
Noter se s'haja Marka mlad,
In mlada Alenčica,
Lépa turška devojčica.
Sta zjutro zgodej vstajala,
Šla sta na ganke visoke
Odperat linje široke.

Toko mu Alenka govori:
„Koko se don's leto godi?
Gosta megla po polj' leží.“
Toko je reče Marka mlad:
„„To pak ni nobena megla,
To je sapa turških konj:
K' men v goste jejzdijo.
Bojo pod grad perjezdili,
Le sama jim odperat pojd.
Te po mladmu Marke barajo,
Ti jim pa tak odgovor daj:
Mladga Marka ni doma
In ga tud drev ne bo,
Še juter večer javelnej.
Za rumeno mizo jih posad,
Dost jim pit in jesti daj.
Orožje jim imaš pobrat,
Nesti ga v kamro sednajskrat.
Jest pak bom brusil sabelco,
Da se bo tresuv svetli grad.““ —

So Turke pod grad perjezdili,
Alenčca je odperat šla.
Toko je Turke govore:
„Kaj je to 'n koko je to,
De tok' na verhe ropota?
Gvišno, de je Marka mlad doma,
Gvišno, da on brusi sabelco!“
„„Mladga Marka ni doma,
Ino ga tud drev ne bo,
Še juter večer javelnej:
To le naše putice grebo,
K' mlade jajčica neso.““—

Lenka vince je napivala,
V nederca si ga je zlivala.
Toko je Turke ona vpijanla,
De se po kleh tam valjajo.
Marka v hišo perleti,
Unkaj zdere sabelco,
In je posekov Turke vse,
An sam se je pod mizo skrov.

Toko me Turk govori:
„Kaj te prosim, Marko mlad,
Le mene pusti živiga,
Oj živiga in zraviga!
Bom vedil povedat od tebe,

---

39. *Neznanega zapisovalca. — Vzeta iz VO. XXI. C. 1—6. Zapisana je očividno po narekovanju in ne po petju, od pisanja ne zeló vešče roke, ki ni razločevala dobro med* s *in* z, š *in* ž *ter pisala za* aj, ej, oj *včasi tudi* ai, ei, oi. *V zgorenjem natisku so té stvari podane tako, kakor se pišejo dandanes; druge posebnosti pisave pa so vestno pridržane. Samó v v. 4. se je za* defoizhiza *tiskalo* devojčica, *v v. 70. pa* bova *nam. rokopisnega* bovo. *Za rokopisni* zsar, zsarinja *je tiskano* car, carinja. *V VO. XX. je pesem prepisana na listu 16. še enkrat* (𝔅) *in drugič do verza 24. na listu 17.* (𝔈) *od enake, pisanja ne zelo vešče roke. Ta prepisa izvirata iz zgoraj podane redakcije. Razločki so ne gledé na naglase, apostrofe in zameno črk* s *in* z, c *in* č, š *in* ž, *potem ne gledé na pisavo* ai, ei, oi *za* aj, ej, oj, *te-le:* 8 𝔅 Tako mo — 11 𝔅 Tako — 17 𝔅 Marke,

Kaj Marka za n inak.“
Toko je rekel Marka mlad:
„„Jest bom pustil tebe živiga,
Živiga, pak ne tud zraviga!““

Je zlekov ga spod mize von,
Polomu me njega kosti,
Steknu me njega oči,
In ga na konča posadi,
Svoje bender me v roke dal,
K' njem' je reku inu djal:
„Na, to nesi care turškimu,
In gvišno toko reč':
Čé se 'm kaj za mene zdi,
Naj pride sam k' mene v gosti,
Se bova m'dva poskušala,
K'ter od nas je gorš' inak.“

Turk se vzdigne inu jezdi
V Turčijo noter globoko.
Turski car per voknu stoji,
K' seb' kliče svojo carinjo:
„O le-sem, le-sem, carinja!
Že Turke nazaj jezdijo:
Markov bender naprej neso,
Gvišno, de ga zadej peljejo!“

Je Turk pred grad perjezdil bil,
Toko je rekel turške car:
„Al' si bil ti per Marke v gostjeh?“
Toko me sluga govori:
„„Jez sem bil per Marke v gostjeh,
Pak blo bol, k' bil zlodje v pesteh!
Polomu m' je moje kosti,
Steknuv m' je moje oči,
Na kojnča me berš posadí,
Svoje bender m' je v roke dal,
On rekel inu djal:
Če se t' kaj za njega zdi,
Pojdi sam k' njemu v gosti:
Se bota v'dva poskušala,
K'ter od vaj je gorš' inak.““

40.

(Gorenjska.)

Stoji silna skala, beli grad,
Notri se shaja Marko mlad
Ino mlada Alenčica,
Prelepa turška d'vojčica.
Sta zjutrej zgodej vstajala,
Veselo se sprehajala,
Šla na tine sta visoke,
Odperat line široke.

C Mark' — 18 C tok — 22 C posad' — 23 B njim piti in jest — 25 B Nesi — 30 Turki — 31 kako — 32 verh — 39 jajčice — 41 nederce — 42 upjanla — 43 tleh — 45 Unkaj . . . sablico — 46 posekal . . . use — 47 skril — 48 Tako mo — 50 zdraviga — 53] Kaj je Marka za én junak — 54 Tako — 55 Jest — 56 zdraviga — 58 Polomuv mo — 59 mo — 60 kojnča — 61 Svoj' . . . mo je — 62 ino — 63 turškimo — 64 reči — 66 Naj pridejo sem k' meni — 68 junak — 69 uzdigne ino — 72 carjino — 73 carjina — 74 Turk — 76 zadej] zdej — 78 turški — Tako mo — 81 Jest . . . Mark' — 83 Polomil me — 84 Steknel me — 85 me je — 87 ino — 88 se ti — 89 njemo — 90 v'dva — 91 junak.

40. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Vzeta iz MP. I. 18—23. Pozna se ji, da jo je umetalni pesnik prenaredil. — Še bolj je predrugačena*

Tako Alenka govori:
„Gosto megla po polj' leži:
No kaj je to, kako je to?
Kaj, Marko moj, iz tega bo?"

Tako je rekel Marko mlad:
„Nobene megle ne vidiš stat',
Tako li turški kônj' sopo,
Ker k' meni v' gostje zdaj gredó.

Ko Turki pridejo pod grad,
Jim proti pojdi ti do vrat.
K' po mladim Marki prašajo,
Po turško se obnašajo,

Lepo jim ta odgovor daj:
Doma ni mladga Marka zdaj,
Ne bo ga tudi drevi še,
Še jutro večer javoljne."

Ko so pod grad perjezdili,
Samo odperat' vidili,
Z' desnico je sprejemala,
Z' levico jih objemala:

„No dobro jutro, Turki h'di!
Doma zdaj mladga Marka ni.
Ne bo ga tudi drevi še,
Še jutro večer javoljne."

K' rumeni miz jih posadi,
Dovolj da piti no jedi,
Orožje pa jim strani djat',
Ga nese v' kamro sedmnajstkrat.

Zdaj Turkam je napijala,
Si v' nedrije vin zlivala.
In sablo brusi Marko mlad,
De se potresa svetli grad.

Tako en Turčin govori:
„No kaj na verh tako gremi?
Gotovo Marko je doma,
Gotov' na brusi sablo jma."

Tako Alenka govori:
„Zdaj mlad'ga Marka doma ni,
Ne bo ga tudi drevi še,
Še jutro večer javoljne.

Li naše putice grebo,
Ko mlade jajčica neso."
Turčine je vpijanila,
Sebь v' nedro praznila.

V' hišo Marko perleti,
Iz nožnic sabla zazvoni:
Use posekal Turke je,
En sam pod mizo skriva se.

---

v SPKN. II. 37—41, kjer je tiskana po Ravnikarjevem zapisu, od katerega se, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, razlikuje v tem: 3 In — 4 Lépa . . . devojčica — 5 zgodaj — 7 tine] ispe — 12 mojl, kol — 14] Tam ni nobêne meglè znát' — 15] Le turški konji tak' sopó — 16 Ker] Ki — 18] Naproti pojdi jim do vrat — 19] Ko pa po mêni vprášajo — 21] Odgôvor jim tako le dàj — 24, 32, 48 Še jutro . . . javoljne] In jutri . . . jáveljne — 25 Ko] Žé — 27 je] jih — 29 h'di] vi — 30 Doma zdaj] Pri domu — 34 piti no] vina in — 35 Hiti orožje jim pobrat' — 36 kamro sedmnajstkrat] hram sédmnajstkrat — 37 napívala — 39 In] Si — 40 svitli — 41 Turek — 42] Kogá na verhu tak gromi — 47 tudi drevi] drevi tudi — 49 Li naše] Tako lè — 50 mlade] drobne — 52] Si v nedrije ga zlivala — 53 V' hišo] Zdaj v hišo . . . prileti — 55] Turčine je posékal vse — 57 Tako spod mize] Turčin tako zdaj — 60] Ob glavo me nikar ne djat' — 61 Li pust' me] Me pusti — 63 slišal bo usak] bóde zvédil vsák — 67 In živga hočem] Jez hóčem živ'ga — 71 Polomi njemu] Polômil mu je — 72] Staknil mu potlaj je očí — 73 kojn'ča — 76, 77] Poróčil pa je bil njemu: * „Če se mu kaj do mêne zdí — 78 u] sam v — 79] Se bóva vkupaj skúsila — 80 De vidi sam] Bó vidil on — 81] Turčin se vzdigne in leti — 82 dalječ prihiti — 83 V' lini] Pri oknu — 84 H' sebi kliče] Skliče k sébi — 88 zadej ga ženo] zád ga péljejo — 89] Turčin pod grád prijézdil bil — 90 Močno se] Se turški — 91 Nevtegama — 92 per — 93 slepic govori] Turk

Tako spod mize govori:
„Oj čakaj, čakaj, Marko ti!
Oj čakaj, čakaj, Marko mlad,
Nikar ob glavco mene djat'!

Li pust' me živga, zdraviga,
Te prosim jez junaškiga:
Od mene slišal bo usak,
Kakovi, Marko, si junak."

Tako je rekel Marko mlad:
„Usmiljenje ti 'čem skazat',
In živga hočem te pustit',
Oj živmu, pa ne zdravmu
bit'."

Hiti ga iz pod mize zleč,
Po svoje hoče mu postréč,
Polomi njemu vse kosti
In stakne mu potlej oči.

Na berzga konjča ga je djal,
Bandero svôje v roke dal,
Ga nesti caru turškimu,
Poročil je bil tud' temu:

„Če kaj do mene se mu zdi,
Naj pride k' meni u gosti,
Se bodeva poskusila,
De vidi sam, kaj Marko zna."

Uzdvigne Turk se in leti,
V' Turčijo deleč perhiti,
V' lini turški car serčno
H' sebi kliče carinjo.

„Oh lesem, lesem, carinja!
Vesela bode najina:
Bandero Markovo neso,
Gotovo zadej ga ženo!"

V' gradiše Turk perjezdil bil,
Močno se car je veselil.
Natvegama ga je sprašval:
„Al' si per Marki se gostval?"

Tako mu slepic govori:
„Bilé so čudne te gosti:
Per Marki bil sim u gostéh,
Pa b' zlodju rajši bil v' pesteh!

Polomil mi je vse kosti,
Staknıl mi potlej je oči,
Na berzga konjča me je djal,
Bandero svoje v' roke dal.

Poročil je, če se ti zdi,
De pojdi k' njemu u gosti:
Se bodeta poskusila,
Boš videl sam, kaj Marko
zna!"

---

odgovori — 94] Té bile čudne so gostí — 95] Bil, car, pri Marku sim v gostéh — 96 Pa b' zlodju] Bi zlodju ráji — 100 svôjo — 102 u] sam v — 103] Se bota vkupaj skúsila — 104 videl sam] vidil ti.

Te predrugačbe je pač pripisavati Prešernu, kateri je pesem v enaki obliki že prej bil izročil Vrazu (NPI. 205), ki jo je v svojem pravopisu, davši ji na polovico dijalektično obliko, tiskal v NPI. 12—15. Vrazova redakcija se od redakcije SPKN. razlikuje, ne gledé na pravopis, naglasna znamenja, apostrofe in manj bistvene oblike, v tem: 2 zhaja — 4 turska — 6 zprehajala — 7 ispe] ganke — 15 turski — 20 tursko — 24, 32, 48 jutro — 25 Žé] Še — 40 potrese (!) — 53 pèrleti — 64 bode zvédil] zvediù bode — 66 zkazat — 72 potlej — 73 konjča — 74 svôje] svojo — 79, 103 vkupej — 82 daleč — 83 turski — 84 Zklicuje — 85 Oh — 87 *manjka.*

41.

(Gorenjska.)

Stoji silna skala, beli grad,
Notri se shaja Marka mlad
In mlada Alenčica,
Lepa turška divojčica.
Sta zjutrej zgodej vstajala,
Sta šla na ganke visoke,
Odpirat line široke.

Tako mi Alenka govori:
„No kaj je to, kako je to,
Ko tako gosta megla po polj leži?“
Tako je rekel Marko mlad:
„„To ni nobena megla,
To je sama sapa turških konj,
Ki k' meni v gostje jezdijo.
K' bodo Turki pod grad perjezdili,
Sama jim odperat pojdi.
Ko po mladim Marki vprašajo,
Ti jim ta odgovor daj:
Mladga Marka doma ni,
In ga tud drev' še ne bo,
Jutro večer javoljne.““

So Turk pod grad perjezdili,
Sama jim je odperat šla.
Z' eno roko jih je perjemala,
Z' to drugo jih je objemala:
„Bog daj dobro jutro, Turki h'di!“

Še je po mladim Marki vprašajo.
Ona jim ta odgovor da:
„Mladga Marka ni doma,
In ga tud' še drev ne bo,
Pa tud jutro večer javoljne.“
Za rumeno mizo jih posadi.
Dost jim pit' in jesti da,
Orožje jim je pa pospravila,
Nesla ga je v' kamro sedemnajstkrat.

Alenka jim je z' vinam napijala,
V' nedrije si ga je vlijala,
De bi bla lože Turke vpjanila.
Marka je pa brusil sablico,
Da se je tresel svetli grad.

Tako mi en Turk govori:
„Kaj na verh tako ropota?
Gotov, de je Marka doma,
Gotov, de on brusi sablico.“

Tako mi Alenka govori:
„Mladga Marka doma ni,
Ga tudi drevi še ne bo,
Jutro večer javoljne:
To li naše putice grebo,
Ki mlade jajca neso.
Alenka jim je z' vincam napijala,
V' nedrije si ga je zlijala,
Tako dolgo, de je Turke vpijanila.

Marka mi v' hišo perleti,
Vunkej potegne sablico
In je posekal Turke vse:
En sam se mu je pod mizo skril.

41. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Natisnjena tako, kakor jo podajejo MP. I. 18—21, kjer je pisana zraven poprejšnje varijante s pristavkom „kakor nekteri pojo“.*

Tako mi Turk govori:
„O le čakaj, čakaj, Marka mlad,
Li pusti mene živiga in zdraviga,
Jez bom vedel pač povedati
Od tebe frišniga,
Kaj si, Marka, za en junak.“
Tako je rekel Marko mlad:
„„Jez bom pustil tebe živiga,
Oj živiga, pa ne zdraviga!““

Še ga je zlekel spod mize vun,
Polomil mu je njega kosti,
Staknil mu je njega oči,
Posadil ga na konjča.
Svoje bander mu je v' roke podal
In mu tako rekel ino djal:
„Na! to nesi caru turškimu
In mu tako reci:
Če se mu kaj do mene zdi,
Naj pride k meni u gosti,
De se bova poskusila,
Bo vidil, kaj je Marka
Za en frišen junak.“
Turk se vzdvigne in leti
Notri v' Turčijo globoko.

Turški car per oknu stoji,
H sebi kliče svojo carinjo:

„Ah lesem, lesem, carinja!
Turki nazaj jezdijo,
Markov bander naprej neso,
Gotov', de ga zadej peljejo.“

Je Turk pod grad perjezdil bil,
Tako je rekel turški car:
„Al si bil tud ti per Mark' v' gosteh?“

Tako mi Turk govori:
„„Jez sem bil per Mark' v' gosteh,
Pa bi blo bolj, de b' bil zlodju v' pesteh:
Polomil mi je moje kosti,
Staknil mi je moje oči,
In me na konjča posadil,
In mi svoje banderce v' roke dal
In djal: če se ti kaj do njega zdi,
Pojdi k' njemu u gosti,
Boš vidil, kaj je Marka
Za en frišen junak!““

42.

(Kranjska.)

[O d l o m e k.]

Markec je Turke v gostje povabil,
Sestri pové: „Turkam gostje napravi!
Jest se bom noter u kamro skril,
Bom Turkam use kosti polomil.“

Še Turki mi perjezdijo,
Za Markata sprašujejo.
Sestra jim tako govori:

42. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XX. 19., kjer je pisana od precej okorne roke, očividno po narekovanju. Vraz jo ima najbrž od Smoleta.*

„Markovič je šel
V Novo mesto v sejmen.“

Turki z' konj odsédejo,
In jih sestra dobro gosti.
Kadar so narbolši volje bli,
Marka mi s kamre perleti,
Petim glave odvali.
Ti drugi kojnče zasedejo,
Prec na Turčijo jezdijo.

Še jih ljudje srečujejo
In jih poprašujejo:
„Če ste imeli kaj lepe gosti?“
Turk tako pravi, govori:
„„Zlod nej uzame Markca in gostí,
K' je nam polomil use kosti!““

43.

(Iz Viša na Pesnici.)

Stojí, stojí en skalen grad,
En skalen grad tega Márka mlad,
En skalen grad tega Márka mlad.

Po poli Turki jahajo,
Po mladem Marki barajo,
Po mladem Marki barajo:
„Oj hajla, hajla, Lenčica!
Jel ti Marka maš domà?
Jel ti Marka maš domà?“
„„Že ne včeraj, že ne gnes,
Že ne celi tjeden ves,
Že ne celi tjeden ves!““

„Oj hajla, hajla, Lenčica!
Pernesi piti, jesti gor!
Pernesi piti, jesti gor!
Pernesi jesti, Lenčica,
Kaj bo se miza žvujgnila,
Kaj bo se miza žvujgnila.“

Pernesla je jesti Lenčica
Kaj se je miza žvujgnila,
Kaj se je miza žvujgnila.

Turki so jeli no pili,
Ki so se opijanili,
Ki so se opijanili.

Da so se opijanili,
Za rajt'ngo so pogérvali,
Za rajt'ngo so pogérvali.
„Jaz pa ne vem rajt'nge delat,
Naj vam jo dela Marko mlad,
Ki je v svetli kamerci.
Marko je v svetli kamerci,
No brusi si svetlo sablico.
No brusi si svetlo sablico.
Z žutim je medom medana,
Z kačjim je giftom giftana,
Na Turke je zpominjena.“

Marko je prišâ fort domò
No ž njimi je dela rajt'ngo,
No ž njimi je dela rajt'ngo:
Dvanajstim je vergâ glave proč,
Trinajsti se je pod mizo skriâ,
Trinajsti se je pod mizo skriâ.

43. *Zapisal* Josip Muršec. — *Iz VO. I. 38., natisnjena tako, kakor je tam bila napisana prvotno; verzi, pri katerih je znamenje, da naj se ponové, natisnjeni so dvakrat. Pozneje je Vraz v rokopisu to-le predrugačil:* 17, 18 bo] de — 19 Pernesla je] Pernese — 35 Z kačjim je] No z kačjim. — *Tiskal jo*

On pa ga lepo je prosiâ:
„Pusti ti mene živega,
Oj živega te zdravega!“

„Če te pustim jaz živega,
Tè ne pustim te zdravega,
Tè ne pustim te zdravega.

Odsekam ti pravo roko,
Odlomim ti levo nogò,
Odlomim ti levo nogò.
Na konjiča te posadim:
Ti jahâ boš pod Beli grad
No pravâ, kaj je Marko mlad!““

44.

(Iz Frama na Štajarskem.)

Po polji gredọ Turkeci,
Po polji gredọ Turkeci:
Imajo èrdęče kapice
Ino zelene suknice.

Po mladem Marku prašali,
Po mladem Marku prašali:
„Le holaj, holaj, Lenčica,
Le kam je mladi Markec šel?“
„„Je uže minọli sedem lèt,
Oj sedem lèt, osmega pol,
Da Markeca domu nič ni bîlo!““

„Le holaj, holaj, Lenčica,
Le prinesi nam dosta piti, jesti,
Le dosta piti, jesti gor,
Da sę bo miza ušibavala.“
Prinesla dosta piti gor,
Dosta jesti, piti gor,
Da sę je miza ušibavala.

„Le vino teče, luč gorí,
Moja družína vsa bedí,
Plačila vemdar nijednega ni.“
„„Vsej ti uže čemo plačati,
Da tę bọ glava bolèla.““

Turki sọ sę opijanili,
Glave na mize naslonili.

Markec je nọtre v kamri bil,
Je bil si sabljọ nabrusil.
On je le nọter v hišọ šel,
Usękal jim je vsem glavice proč.
Eden sę je pod mizọ umeknọl,
Uséka mu lèvọ nogọ,
Lèvọ nogọ, desnọ rọkọ,
Vergel ga je na konjička gor:

„Kọder bọš họdil no bọš šel,
Vselej dobro povej od mene,
Mladega Markeca.“
„„Da bî pes vzęl tebe no tvoje gostí,
Vsej si mi poterel moje kosti,
Da šče mę zdaj moja glava bolí!““

---

je v NPI. 4—5, sprejemši prvo in tretjo rokopisno predrugačbo, in za povdarjen etimologičen u *postavivši* ü, *za nepovdarjen pa* i, *ter pišoč* só *za* so, bóš *za* boš *in izpremenivši, ne gledé na nekatera naglasna znamenja, še to-le:* 7, 13 Oj] Ej — 19] Pernesla jesti Lenčica — 34 medana — 35 S — 38, 39 je dela] napravîâ — Dvanajstem — 45 Oj živega] Živega.

44. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bọbnica. — Iz CO. III. 17—18.*

45.

(Iz Hrastja blizu Radgone.)

[Odlomek.]

Stoji na polji beli grad,
Po gradi šprajnga Marko mlad.
On pa ima eno sestrico
Za svojo ljubo kuharco.
Turčini so prjahali,
Dol s konjov so zeskakali.
Sestrica je njim naproti šla,
Bélo rókò podavala,
Njim piti, jesti davala,
Da se je miza trosila.

Turčini se nahranili,
Za rajtingo so pitali.
„Jaz vam ne delam rajtinge,
Naj vam jo dela Marko mlad!“

Alj Marko sedi v kamrici,
Si brusi svetlo sablico,
Dvanajset cento sabla ma,
Je zlatom, srebrom vkovana,
Je zlatom, srebrom vkovana,
Obžgana s kačjim jezikom.

— — — — — — — —

— — — — — — — — —

Oj devet Turkom glave proč,
Oj devet Turkom noge proč!

— — — — — — — — —

— — — — — — — — —

---

45. *Zapisal, kakor spričuje Vraz NPI. 201 in VO. I. 37.*, M. Prelog. *Natisnjena je po najstarejšem prepisu Vrazovem iz l. 1834. v VO. XIX.* O. *99 (47), kjer je v v. 10. za* trosila *pripisana varijanta* majala *in je v v. 16.* Si *kesneje popravljeno v* No. *Vraz jo je potem prepisal še enkrat, VO. I. 37., s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja:* 1 poli — 2 špranjga — 4 lubo — 7 je njim naproti] pa njim proti — 9 Njim . . . davala] Jim . . . nosila — 10 trosila] majala — 11 se] so se — 15 Al — 16 Si] No — 17] Sabla dvanajset centov ma — 18, 19] Je z zlatom, srebrom okovana — 20] No s kačjem jezikom obžgana. — *Po tem prepisu jo je Vraz tiskal v NPI. 2—4, pišoč* ü *za povdarjeni* u (*a vendar* 5, 11 Türčini), só *za* so, jó *za* jo, sédi *za* sedi, *in izpremenivši to-le:* 6 Dol s konjov so] Z konjičov so — 7 njim] njim je — 10 majala] trosila.

Na listu VO. I. 37 in NPI. XV. pripominja Vraz, da je pesem o mladem Marku privzel v svojo zbirko „Posvetne pesmi med slovenskim narodom na Štajerskem 1827“ tudi Dainko, „nu i ta (jedina narodna) je već (tako rekuć) bez oprave narodne.“ Zastran primerjanja jo tukaj-le ponatisnemo:

Poglejmo ta na beli grad,
Po gradi hodi Marko mlad,
Po gradi hodi Marko mlad
No kùharica njegova,
Še mlada lepa sestrika,
Še mlada lepa sestrika.

Za njo so Türki zvedeli.
Vu snoboke no vúgledi,
Vu snoboke no vúgledi
So hitro k njej prijahali,
V' dvoriši dol zeskákali,
V' dvoriši dol zeskákali.

Njim kùharica proti gre
No spoloví za roke njé,
No spoloví za roke njé,
No jê je v' hižo pelala,
Priátelna se skázala,
Priátelna se skázala.

46.

(Koroška iz ziljske Bistrice.)

[Odlomek.]

Turči pod gradan dirjaja,
Po Marki knezi baraja.

„Marka kneza doma ni,
Je šoł na gora visoka.“

Tam mi brusi sabelca,
Da živi ogenj vun gori.

On mi suče sabelca,
Kdor ga vidi, se ga boji.

Mladi Marko Turkom prodan.

47.

(Gorenjska.)

Ti so bili zgorni vitezi:
Oj Marko mlad in Debelak,
In trétji je bil Jenkotič.

Tako je rekel Marko mlad:
„No, kaj vama pravim,
brat'ca dva!
Če bomo tak razsajali,
Se bodo dnarci nam pošli.

Preterdo mene zvéžita,
Ključavnice zaklenita,
Za zankami vozle delajta,
Po turško me zakovajta,
V temno me jéčo denita.
Pojta v Turčijo globoko
In kup za mene delajta:
Za en tovor zlatih rumenov,

Za mizo jê je vsajala
No zé vsìm njim nagájala,
No zé vsìm njim nagájala;
Jim jesti, piti davala,
Da miza se je trosila,
Da miza se je trosila.

No zmes si tiho Marko mlad
Priprávil je že meč no bat,
Priprávil je že meč no bat,

Da bi si plačal naj on vse,
Kaj jesti, piti njim dal je,
Kaj jesti, piti njim dal je.

Razserden skočil je med njé,
Omamil jê je z' batom vse,
Omamil jê je z' batom vse.
Zodsékal je on glave vsim,
Odvzel vse drage reči njim,
Odvzel vse drage reči njim.

46. *Zapisal* M. Majar. — *Iz MR. 243. Majar piše v MR. 299: (Ta) pésen je v ziljskoj dolině obredna, se poje na žegen, to je, na senjem, na cerkovni praznik i pri svadbah berzo po službě božjoj slovesno pod lipoj na senjmišči, ali je tam lipa, kako je to obično, ali pa na tratici, na luce, ali tam lipe ne stoji.“ Zastran jezika glej opomnjo pri pesmi št. 2. — Scheinigg 90 ima samó prva dva verza, in to iz „Novic“ 1856. str. 277.*

47. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. IV. 20—23, kjer nosi naslov „Trije bratje“. A ni treba misliti, da bi bil narodni pesnik Jenkotiča in De-*

Za eniga belih tolarjev,
Dvajset belih goldinarjev.“ —

Šla sta v Turčijo globoko,
Za Marka sta kup delala.
Tako je rékel Jenkotič:
„No kaj ti pravim, turški car!
Moreš dati vojakov sédem sto?“
„„Privergel jih bom sedemnajst,
In pojdem tudi sam s teboj.““

Še vzdignejo se in grejo,
Kamor predalječ pridejo,
Kje do jéče Markove tamnè.
Takó je rekel turški car:
„Pokaži Marka mladiga,
Pa vunder nikar zdraviga,
Po turško zakovaniga.“

Jéčo tamno odklenejo,
Marko za mizo tam sedí,
Ino z zobmí zaškerpentí,
Po vsi jéči ogenj letí.
Tako je rekel turški car:
„To ni nobeden Marko mlad,
To je sam peklénski tat.“

Vzéli so Marka mladiga,
Šli so v Turčijo globoko.
Kamor predalječ pridejo,
Dalječ k vôdi Kolpini.

Tako je rekel Marko mlad:
„O milost, milost! turški car!
Jez tudi sim jetníke imel,
Vsakimu sim eno milost dal,
Tudi jo daj meni, turški car!
Odklêni meni désno roko, lévo nogo,
Da si bom svojo glavo vmil:
Mene moja glava bolí,
Pri mojim sercu dobro ní.
Dajte meni mojo sabljico,
Sabljica je têžka centa dva,
Oj centa dva in funte tri!“ —

Še so mu dali kupico,
Tud njêga svilo sabljico.
Začel je Turke sekati,
Jih je posékal sedem sto in sedemnajst.
Marka je hitro domu šel,
Nar préd je šel v Jenkotičev grad.

Bratica pri mizi sedeta,
In si dnarje délita.
Tako je rekel Marko mlad:
„Zakaj si dnarje délita,
Saj jih ne bóta vživala? —
Vi dva sta . . . .
Jest bom vama po vitezko!“

Iz nóženc potegne ojster meč,
Obéma verže glave preč.

---

beljaka imel za rodna brata junakova; bratca *pomeni* dobra, najljubša prijatelja; *ni pozabiti, da pesnik rabi samó diminutivum. V verzu 7. je napak tiskano* nam', *v verzu 63. pak* jé. *V verzu 66. nadomeščajo pike pač grdo psovko; katero, ni mi več mogoče uganiti.*

Kraljevič Marko reši svojo ženo.

48.

(Iz Torčeca blizu Koprivnice na Hrvaškem.)

Zvečera se Marko oženio,
Do sveta mu bela kniga došla,
Da bu moral vu vojnicu iti,
Svoju mladu lubu ostaviti:
„Ovo jesi moja luba mlada!
Ak me ne bo devet godin dana,
I deseta bode nastajala,
Ti si idi za koga ti drago.“

Ni je Marko ni u vojno zašel,
Prosili ju premnogi snoboki,
Nije štela za nijedne iti.
Neg su došli tri Nemčiči mladi,
Nit prosili, nit majko molili,
Nego so jo silom odvodili.

Zminolo je devet godin dana,
I deseta baš je nastajala,
Da je Marko iz vojnice jahal.
Zdalka ga je majka opazila,
Zdalka mu je dvore razpirala:
„Pomoz Bože, moja stara majka!“
„„Bog te primi, drago dete moje!““
„Gde dar si je moja luba mlada?“
„„Prije neg si i u vojno zašel,
Prosili ju premnogi snoboki,
Nije štela za nijedne iti.
Neg su došli tri Nemčiči mladi,
Nit prosili, nit majko molili,
Nego so jo silom odvodili.““

48. *Zapisal* Tomo Sataić, *klerik nadb. zagr. — Iz Plohl-ovih HNP. I 89—91. Melodijo podaje Kuhač IV. št. 1501. — Podobno snov opevajo pesmi o kralju Matjažu, gl. zgoraj št. 1—8.*

„Ovo jesi moja stara majka!
Je l' je dalko ta nemačka zemla?“
„„Nit je dalko, niti jako blizo:
Na zločestem konju letni danak,
A na dobrom jeden dopoldanak.“
„Speci meni beloga kolača,
Kaj bom jahal vu nemačko zemlo.“

Dojahal je vu nemačko zemlo,
Njegva luba na vulici v kolu.
„Pomoz Bože, kolu kolovodja!“
„„Bog te primi, neznani delija!““
„Je l' slobodno vu to kolo iti?“
„„Slobodno ti, neznani delija.““
„Je l' slobodno, kraj koga mi drago?“
„„Slobodno ti, kraj koga ti drago.““

Prijel se je za nje roko desno.
Prvi krat se kolo zanihnolo,
Strgel ji je papuče z nožice:
„Ovo jesi neznani delija!
Zašt mi trgaš papuče z nožice?
Moji su je šuštari šivali,
V mojem dvoru i u moje majke.“

Drugi krat se kolo zanihnolo,
Strgel ji je bisera spod vrata.
„Ovo jesi neznani delija!
Zašt mi trgaš bisera spod vrata?
Moje su ga sestre nanizale,
V mojem dvoru i u moje majke.“

Treči krat se kolo zanihnolo:
Bacil ju je pred se na konjiča,
Nesel ju je svoji stari majki.
Za njim beže tri Nemčiči mladi,
Ona jim je zdalka govorila:
„Ne bežete, tri Nemčiči mladi,
Ovo si je kraleviče Marko.“

Kraljevič Marko bije svojo ženo.

49.

(Iz Torčeca blizu Koprivnice na Hrvaškem.)

Tri krat mi se Ana za muž udavala:
Prvi krat se dala za sina Ivana,
Drugi krat se dala za vojvodu Janka,
Treči krat se dala za kralevič Marka.

Njo mi je zapital kraleviče Marko:
„O Jano, Janica, bela golobica!
Noš ti meni kaži, kaj te bodem pital:
Ti si mi se trikrat za mož udavala,
Po kojem ti, dušo, ponajbole bilo?“

„„Ja bi tebi Marko taki kazivala,
Da me ne bi vudril po lica pluskanje,
Da me ne bi črna krvca oblejala.““

„Ti slobodno poveč, kaj ti goder znadeš,
Ti se neboj, dušo, po lice pluskanja,
Nit po liee črne krvce oblejanja.“

„„Prvi krat se dala za sina Ivana,
Za sina Ivana priprosto življenje,
Ali za njim hodi navek me mišlenje!
Drugi krat se dala za vojvodu Janka,
A i on je imal dosti srebra, zlata.
Tretji krat se dala za kralevič Marka,
A kralevič Marko i pol više ima:
Ali da bi meni na zbiranje bilo,
Obadva bi dala za sina Ivana!““

Ali to se Marku jako za žal vidlo,
On udari Jane po licu pluskanje,
I po licu jo je krvca oblejala.
Počela se Jana jako žalostiti,
Kaj se dala Marku tako prevariti.

---

49. *Zapisal* Tomo Sataić. — *Iz Plohlovih HNP. I. 91—92.*

Kraljevič Marko kaznuje svojo ženo.

50.

(Belokranjska.)

Kraljević se Marko na vojnico spravlja,
Svojo ljubo na domu ostavlja.
Pred ko projde, tako joj govori:
„Boga tebi, verna ljuba moja!
Čuvaj dvora i poštenja,
Čuvaj deco i grada beloga:
Ja čo Marko na vojnico projti.“
To izusti na konja se spusti.

Malo za tem postojalo vreme,
Dojde kučka Senjanin Ivane,
Dojde kučka, ljubico prevari.
Tri je nočke z ljubo prenočio
I tri dane bele predanio.
Pervo nočko, kojo je noćeval,
Daroval joj tico popevačo.
Ali drugo, kojo je noćeval,
Daroval joj kolardeje zlate.
Tretjo nočko, kojo je noćeval,
Daroval joj perstan ozormana.
Govorila tica popevača:
„Ja čo k Marku na vojnico projti.“
Pa poleti u šator do Marka
I mu stane pesmico prepevat.
„Bogom brate, kraljeviće Marko!
Zla te sreča je zadela doma:
Dojde kučka Senjanin Ivane,
Pa prevari neverno ljubico.
Tri je nočke z ljubo prenočio
I tri dane bele predanio.“

Kad bi Marko pesmo razumio,
Zove k sebi hitra šarca svoga:
„Hajde šarac, da idemo damo,
Da vidimo, što kod kuče biva.“

Zdaleka ga zagledala ljuba,
Pa Ivanu tiho besedila:
„Boga tebi, Senjanin Ivane!
Zajahaj mi konja najboljega,
Pak mi zderkni čez to polje ravno,
Da te Marko uhvatio ne bi.“

Marko dojde na šarcu hitrome,
Berzo skoči, v hišo poterči.
Ljuba mu se do zemlje priklanja.
Lepo ti ga pozdravljati stala:

50. *Zapisal* Jurij Kobè. — *Iz „Cvetja slov. nar. I. 23—27. — Tiskana tudi je v Sl. Bčeli II. 1. 1851. 141, 142, a tam so verzi 30—39 po pomoti prišli med verz 58. in 59.*

„Dobro došal, lepo moje zlato!“
Ali Marko ne razvedri lica,
Gnjevom škripa, oko vatrom gori,
Pa govori neverni ljubici:
„Boga tebi, neverna ljubica!
Zašto so ti oči potamnele?
Zašto so ti nedra razvezana?
Zašto so ti lasi pomerlani?“

Draga nezna, što bi govorila,
Derhče jadna, pa mu odgovarja:
„Vetar mi je kose pomerlao:
Na vetru sam pšenico vejala,
Prahom sam si oči natrohnila;
Sinu sam ti sisati davala,
Uz toga sem takova postala.“

Govorila tica popevača:
„Nije tako kako ljuba kaže,
Več je tako, kako ti ja kažem.
Kad ti h kući, projde berdom Ivan.“

Govorio kraljeviće Marko:
„Boga tebi, neverna ljubica!
Alj voliš mi k večeri svetiti,
Alj na dvoru zvezdice brojiti?“
Govorila neverna ljubica:
„„Ja ne volim k večeri svetiti,
Ni na dvoru zvezdice brojiti.““

Marko ljubo žeplom namazio,
Pa jo vatrom zapalio ljutom.
Draga gori, suzami se bori,
Pak ovako Marku progovarja:
„Prosti, Marko, ne muči ljubice!
Gledaj usta, ka so te ljubila,
Gledaj roke, ke so te gerlile,
Gledaj persi, sinka so dojile!“
To izusti, dušico izpusti.

Marko odseče materi glavo.

51.

(Zagorska na Hrvaškem.)

Markec se spravlal vu vojsku
Celi sedem godin:
„Draga mòja mamicà!
Kada jidem vu vojsku,
Čuvajte mi Katicu,
Tovarušicu moju.“

Markec je prešel vu vojsku,
Priperla stara Katicu,
Zaperla je v komarku,
V komarki je struhnola. —

Markec je dõšel dimu,
Zminolo je sedem let.

51. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Vzeta iz njegove zbirke 221.*

Markec je dôšel nazaj:
„Draga môja mamicâ!
Kam ste mi deli Katricu,
Tovarušicu moju?“
„„Tamö ti je v komarki,
Rubčece ti prebira,
Kej b' išla za drugoga.““
Tekel je Markec v komarku,
Komarka se je odperla,
Katica se je razsipala
Na drobni prah i pepel.

Zmeknol Markec sabljicu,
Odsmeknol majki glâvicu:
„Naj ide glâva ze glâvoj,
Naj ide dušâ ze dušoj!“

Marko gre na jelensko polje.

52.

(Zbelavska v varaždi. žup.)

Kaj se jono sveti pod goro visoko:
Jeli so snegovi ali labudovi?
Niti so snegovi niti labudovi,
Neg mi jono Marko konjiča podkava,
Konjiča podkava, konjič stati neče:
„Postaj, konjič, postaj, drago dobro moje!
Zato te ne kujem, kaj bi te prodaval,
Neg te zato kujem, kaj me pelal bodeš,
Kaj me pelal bodeš, gda pod Jelič pojdem,
Gda pod Jelič pojdem, po jelinskom polju,
Tam bodo gledele jelinske divojke,
Jelinske divojke, jelinske snešice.“ —

Tenek visok junak na konjiču sedel,
Njega so pitale jelinske divojke,
Jelinske divojke, žene i snešice:
„Jodkoda si junak s černima očima?
Lipo černo gledíš, kakti terninica:
Na persi ti sonce, na čeli ti mesec,
Po životu imaš lipe drobne zvizde?“
Njemu se čudile jelinske divojke,
„Ježuš i Maria, kakov je to junak!
Kakov je to junak, kakov je to sinek!“

52. *Zapísal* Iv. Kukuljević. — *Iz njegove zbirke 232. On misli, da je* Jelić *te pesmi to kar* Jelen = *Grobnik; jelensko polje = grobničko polje.*

Deklica vojak. A.

53.

(Gorenjska.)

a. Redakcija I.

Leži, leži stezičica,
Katera gre sred Turškiga,
Kar vidi deleč mi oko,
V' Turčijo notri globoko.
Po nji pertekal na enkrat
Turčinov cara sluga mlad.
Bog me da, de je ta, de velja!

Na prag stoji Alenčica,
Sestrica svojga Gregica:
„No sluga mladi, kam ti greš,
Al meni kaj povedat veš,
Kaj dobriga al hudiga
Od mojga Gregca ljubiga?“
Bog me da, de je ta, de velja!

Odgovor tak ji sluga da,
Aj sluga cara turškiga:
„Od Gregca meni znano ni,
Od njega se ne govori.
Zagledal ga pa nisim sam,
Saj njega jez še ne poznam.“
Bog me da, de je ta, de velja!

Tako rekla Alenčica,
Sestrica svojga Gregica:
„Vsakmu Turku je on kos,
Do pet pa dolgo haljo nos',
Obilno rož na nji se vid,
Zò svilo je vse obšit'.
Bog me da, de je ta, de velja!

Ko britvo sablo jma ojstro,
In kakor solnce vso svetlo,
Po sredi kača ji leži,
Na konci ôgenj 'ž nje gori,
U kačjim strup je kaljena,
Čez Turke je namenjena.
Bog me da, de je ta, de velja!

Rudečo kapo jmá na glav',
Za kapo je tri pera djal,
Tri pera so žerjavové.“ —
In sluga nji tako pove:
„„Od Turkov je en tak ubit,
Utegnil bi tvoj Gregic bit.““
Bog me da, de je ta, de velja!

Lej, kaj stori Alenčica,
Sestrica svojga Gregica!
U svetlo šla je kamrico,
Oblekla eno haljico,
K' je dolga, dolga do peta,
Vsa taka, kot jo Gregec 'ma.
Bog me da, de je ta, de velja!

---

53. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 29—32. Kakor kažejo varijante nastopnih številek, je Ravnikar pač marsikaj prenaredil; gotovo je* „dva lepa bela nagelna“ *v v. 95. on podvrgel za* „cizeja“ *drugih varijant, češ, s tem bo pesem bolj decentna!*

Uzela sablico ostro,
In kakor solnce vso svetlo,
Po sredi kača gor leží,
Na kônci ôgenj 'ž njé gori,
U kačjim strupu kaljena,
Čez Turke je namenjena.
Bog me da, de je ta, de velja!

Rudečo kapo na se dé,
Na kapi pera tri stojé,
Žerjavove so pera to:
Use je, kot per Gregcu blo.
U štalco smukne na enkrat,
Si berzga konja osedlat.
Bog me da, de je ta, de velja!

Na pavce se naslonila,
Na konjča berzno perhnila.
Ko tica deleč zdaj ferči,
Šotôrje turško ker stoji.
Oj Gregcova sestričica,
Junaškiga si serčica!
Bog me da, de je ta, de velja!

V' šotorji dirja, gré v' skok
In Turke seka vse okrog,
Za njo lih tol'ko jih leži,
Ko snopja zadej za ženjci,
Al drobne trave spod kosa
Ko Bog nam dôbro letno da.
Bog me da, de je ta, de velja!

U okni turški car stoji,
Tako le pravi, govori:
„Hudobe turške, ve gerdé,
Nič druzga ni vas kot ležé!
Vi pravte: Gregca ubili smo,
Sam vidim delat ga strašno.
Bog me da, de je ta, de velja!

V' šotorji dirja, gre v' skok,
Ker naše seka vse okrog,
De tolko jih za njim leži,
Ko snopja zadej za ženjci,
Al drobne trave spod kosa,
Ko Bog nam dôbro letno da."
Bog me da, de je ta, de velja!

Kaj strila je Alenčica,
Sestrica svojga Gregica?
Junaško bliži cara gré,
Pokaže černi kiti dve,
Dva lepa bela nageljna:
„Ima take tvoja carinja?"
Bog me da, de je ta, de velja!

b. *Redakcija II.*

Leži, leži stežičica,
In ta pelja sréd Turškiga,
Kar vidi daleč mi oko,
V Turčijo nótri glóboko.
Po nji pritekû je enkrat
Turškiga cara sluga mlad. —
Bog me da, de je ta, de veljá!

Najbolj podobna zgoraj podani redakciji je redakcija Prešernova, kakor jo je tiskal Vraz v NPI. 29—32 in kakor je zgoraj tiskana pod b. V ti redakciji je gotovo neke stvari pripisati Vrazu, tako: 20 sdaj *nam.* sa — 51 kako *nam.* kakor. — *Zgoraj je pesem tiskana natančno po Vrazovih NPI. 29—32; izpremenila se je samó v v. 87. besedica* njo *v* njim, *ker je to očividna napaka: turški car vendar misli, da ima Gregca pred seboj! Tudi SPKN., kjer je ta redakcija natisnjena v II. zvezku na str. 5—9, imajo*

Stoji na prag' Alenčica,
Gregičova sestríčica:
„No, sluga mladi, kam pa greš?
Al meni kaj povedat véš,
Kaj dobriga, kaj hudiga
Od mojga Gregca ljubiga?“
Bog me da, de je ta, de veljá!

Odgovor tak' ji sluga da,
Mlad sluga cara turškiga:
„Od Gregca mi nič znanga ni,
Od njega se ne govori;
Zagledû ga jes nisèm sam;
Pa sdaj ga tudi ne poznam.“
Bog me da, de je ta, de veljá!

Tak rekla je Alenčica,
Sestrica svojga Gregica:
„Brat moj je vsak'mu Turku kòs,
Do pet pa doûgu halo nos';
Obilno rož na nji se vid',
In ze svilo je vès obvit.
Bog me da, de je ta, de veljá!

Ko britva sabljo ma ojstró,
In kakor sónce vso svitló,
Po srédi kača ji leži,
Na koncu ogènj z nje gorí.
Je v kačjim strupu kaljena,
Med Turke je namerjena.
Bog me da, de je ta, de veljá!

Rudečo kapo ma na glav',
Za kapo je tri pera djaû,
Žerjavove so pera té.“ —
In sluga zdaj tako pové:
„„Od Turkov biû enak je vbit,
Tvoj Gregic znaû bi tisti bit!““
Bog me da, de je ta, de veljá!

Zdaj kaj stori Alenčica,
Sestrica svojga Gregica?
Berž teče gori v kamrico,
Obleče doùgo halico:
Je doùga, doùga do petá,
Vsa taka, kakor Gregčova.
Bog me da, de je ta, de veljá!

In vzame sablico ojstro,
In kako sonce tak svitlo:
Po srédi kača ji leži,
Na koncu ogènj ji gori;
Je v kačjim strupu kaljena,
Na Turke je namerjena.
Bog me da, de je ta, de veljá!

Rudečo kapo na se dé,
Na kapi pera tri stojé,
Žerjavove so pera to:
Vse je, ko je pri Gregcu blo.
In teče v štalico takrat
Si bèrz'ga konjča obsedlat.
Bog me da, de je ta, de veljá!

Na paùce se naslonila,
Na konjča bèrzno pèrhnila,
Ko tica daleč zdaj fèrči,
Kjer šotor turški mi stoji:
O Gregčova sestričica,
Junaškega si sèrčica!
Bog me da, de je ta, de veljá!

---

isto pomoto. Ta natisek se od Vrazovega, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in neke manj bistvene oblike, razlikuje v tem: 2 v sred — 3 dálječ — 9 Grégcova — 20 sej — 27 Ino z — 29 britvo — 47, 48] Ji dólgo, dólgo do petá * Vso táko, kákor Grégcovo — 55 Na] Med — 59 té — 65 bèrzo — 66]

V šotorje dirja, dirja v skok,
Turčine séka vse okróg:
Li tol'ko jih za njo leži,
Ko snopja za ženjicami,
Al drobne trave zpod kosà,
Ko Bog nam dobro lét'no dá.
Bog me da, de je ta, de veljá!

Pri okni turški car stoji
Ino tako le govori:
„Hudobe turške, vé gèrdé,
Nič drujga ni vas ko lažé!
Vi prav'te: Gregca vbili smo!
Sam vidim delat ga strašno.
Bog me da, de je ta, de veljá!

V šotorje dirja, dirja v skok,
In Turke séka vse okróg,
De tolko jih za njim leži,
Ko snopja tamkej za ženci,
Al drobne trave zpod kosá,
Ko Bog nam dobro lét'no dá.“
Bog me da, de je ta, de veljá!

Zdaj kaj stori Alenčica,
Sestrica svojga Gregica?
Junaško bližej cara gré,
Pokáže čèrni kiti dvé,
Dvá lepa béla cuzika:
„Má take tvoja carinja?“
Bog me da, de je ta, de veljá!

54.

(Gorenjska.)

a. Redakcija I.

To me leži stežičica
Noter v Turčijo globoko.
Bog me ja, de je ja, de velja!
Po steze je pertekel sluga,
Sluga mlad cara turškiga.
Bog me ja, de je ja, de velja!

Na prag je stala Alenčica,
Gregcova sestričica:
„Kaj te prašam, sluga mlad,
Sluga cara turškiga!
Bog me ja, de je ja, de velja!
Al si ti že kaj ga vidil,
Al od njega pravti šlišal,
Od mojga bratca Gregeca?“
Bog me ja, de je ja, de velja!
„„Jaz ga še nesim nič vidil,
Od njega nič pravti šlišal,
Tud' ga dobru ne poznam.““
Bog me ja, de je ja, de velja!

„On nosi dovgo haljo,
Dovgo, dovgo za peta,
Z' žnorami prežnorana,
Z židami preštepana.
Bog me ja, de je ja, de velja!
On nos' rudečo kapo,
Za kapo nos' tri pera,

Ko ptica dálječ zdaj derči — 81 Drúziga ni vas, k' — 85 šotôrju — 88 tamkej za ženci] za ženjicami — 96 cuzika] cizeja — 97 Imá.]— *Verz 97. stoji dvakrat.*

54. *Neznanega zapisovalca. — Pisana od precej okorne roke. V rokopisu stoji včasi* oi *za* oj *in pa:* 66 konca — 76 žecmi — 89 žečmi (*iz* žencmi); *za* car,

Pera tri žerjavove.
Bog me ja, de je ja, de velja!
Ima svetlo sabelco,
Svetlo kakor sonce,
Vojstro kakor britva;
Posred nje kača leži,
Na konc nje ogen gori,
V' kačjem strup je kaljena,
Turkam je namenjena."
Bog me ja, de je ja, de velja!
Toko je rekel sluga,
Sluga mlad cara turškiga:
„„Jez sim ga že dobru vidil,
So ga že Turke ubil,
Tvojga bratca Gregeca.""
Bog me ja, de je ja, de velja!

Kaj je strila Lenčica,
Gregcova sestričica?
Tekla je v svetlo kamro,
Oblekla dovgo haljo,
Dovgo, dovgo za peta,
Z' žnorami prežnorana,
Z' židami preštepana,
Glih ravno ano tako,
Koker nje bratca Gregeca.
Na glavo vzame r'dečo kapo,
Za kapo dene tri pera,
Pera tri žerjavove.
Bog me ja, de je ja, de velja!
Perpaše svetlo sabelco,
Svetlo kakor sonce,
Vojstro kakor britva;
Posred nje kača leži,
Na konc' z nje ogen gori,
V kačjem strup je kaljena,
Turkam je namenjena.
Bog me ja, de je ja, de velja!

Tekla v svetlo štalico,
Je kojnča obsedlala,
Tega kojnča berzdniga.
Bog me ja, de je ja, de velja!
Na pauce se naslonila,
Na kojnča je perhnila;
Noter deleč je derčila,
Deleč kje v turške kamp.
Bog me ja, de je ja, de velja!

Gor in dol po kampe dirja
In Turke doli deva,
De jih za njo leži,
Kakor snopovja za ženci,
Ali trave za kosci,
Kader Bog dobro letno da.
Bog me ja, de je ja, de velja!

Turške car je v oknu stal
In je rekel inu djal:
„Hudobe turške, ste se hvalil,
De ste Gregeca ubil!
Ga jes dobru vidim sam,
Bog me ja, de je ja, de velja!
K' gor' in dol po kampe derja,
Vas Turke dole deva,
De jih za njim leži,
Koker snopovja za ženci,

---

carinja *se povsod piše* czar, czarinja *(v bohoričici). — Ta zapis je prepisala enako okorna roka v VO. XX. 14 s temi prenaredbami in pomotami, ne gledé na naglasna znamenja:* 1 stezicica — 3 *je pisan, a pozneje izbrisan* — 7 pragu — 8, 44 sestricica — 14 Gregica — 16 nisim nič videl — 18 dobro — 20, 21, 46, 47 dolgo — 29, 56 svétlo sablico — 39 Jest . . . dobro — 40 Turki ubili — 41, 51, 83 Gregica — 45 v' svitlo — 50] Glih ravno enak tako — 58 britvo — 60 z' — 65 kojniče — 71 turški — 73 derja — 76 snopja za sečmi — 77 trava — 80 Turški — 84 jest dobro — 86 Ki . . . dirja — 89 sečmi — 91 Kadar . . .

Ali trave za kosci,
Kader Bog dobro letno da.“
Bog me ja, de je ja, de velja!

Kaj je strila Lenčica,
Gregcova sestričica:
Pokazala dve lepe černe kite,
Dva lepa bela cizeja:

„Al' ma tvoja carnja take?“
Bog me ja, de je ja, de velja!

b. Redakcija II.

Tu mi leži stezičica,
Ta mi derži v' Turčijo globoko.
Bog me ja, de je ja, de velja!
Po stezi mi pertekel sluga,
Sluga mladi cara turškiga.
Bog me ja, de je ja, de velja!

Na pragi je stala Alenčica,
Gregcova sestrica:
„No kaj te prašam, sluga,
Sluga mladi cara turškiga!
Bog me ja, de je ja, de velja!
Ali si ga ti kaj vidil,
Al si kaj od njega pravit slišal,
Od mojga bratca Gregica?“
Bog me ja, de je ja, de velja!

Tako je rekel sluga,
Sluga mladi cara turškiga:
„Jez ga še nisim nič vidil,
Tud nič od njega pravit slišal,
In ga še ne poznam.“
Bog me ja, de je ja, de velja!

Tako je rekla Alenčica,
Gregcova sestričica:
„On nosi dolgo haljo,
Dolgo haljo do peta,
Z' rožcami prežnorano,
Z' židami preštepano.
Bog me ja, de je ja, de velja!
On ima svetlo sablico,
Svetlo kakor solnce,
Ojstro kakor britvo:
Po sredi nje kača leži,
Na konci 'ž nje ogenj gori;
V' kačjim strup' je kaljena,
Čez Turke je namenjena.
Bog me ja, de je ja, de velja!
On nosi r'dečo kapo,
Za kapo nosi tri pera,
Tri pera žerjavove.“
Bog me ja, de je ja, de velja!

Tako je rekel sluga,
Sluga mladi cara turškiga:
Bog me ja, de je ja, de velja!
„Jez sim ga že dobro vidil,
Pa so ti ga že Turki ubili,

---

létno — 94 Gregicova sestricica. *Kedó je Vrazu dal ta dva prepisa? Najbrž jih ima iz Ljubljane od Prešerna ali Smoleta.*

Skoraj enak zapis, a od Poženčana, nahajamo v MP. I. 29—32 kot varijanto zgoraj pod št. 53 priobčene pesmi s pristavkom: „kakor nekteri pojo.“ Poženčan je tudi v tej pesmi besedo cizeja *izpremenil v* nageljna. *Ker je razlik*

Tvojga bratca Gregica.“
Bog me ja, de je ja, de velja!

Kaj je storila Alenčica,
Gregcova sestričica?
Je tekla v' svetlo kamro,
Oblekla dolgo haljo,
Dolgo, dolgo do petá,
Z' žnorami prežnorano,
Z' židami preštepano,
Lih ravno eno tako,
Kakor nje bratca Gregica.
Bog me ja, de je ja, de velja!
Na glavo pokrije rudečo kapo,
Za kapo vtakne tri pera,
Tri pera žerjavove.
Bog me ja, de je ja, de velja!
H' sebi perpaše svetlo sablico,
Svetlo kakor solnce,
Ojstro kakor britvo:
Po sredi nje kača leži,
Na konci iž nje ogenj gori:
V kačjim strup' je kaljena,
Čez Turke je namenjena.
Bog me ja, de je ja, de velja!

Tekla je v' svetlo štalico,
Je konjča obsedlala,
Tega konjča berziga.
Bog me ja, de je ja, de velja!
Na pavce se je naslonila,
Na konjča je perhnila.
Kamur deleč ferči,
Deleč v' ta turški kamp.
Bog me ja, de je ja, de velja!

Gori in doli po kampi dirja,
In Turke doli deva,
De mi jih za njo leži,
Kakor snopja za ženci,
Ali pa trave za kosci,
Kadar Bog dobro letno da.
Bog me ja, de je ja, de velja!

Turški car je v' okno stal,
In je še li tako djal:
„Vi hude hudobe turške,
Zakaj ste se hvalili,
De ste Gregica ubili?
Zdaj ga jez dobro vidim sam:
Bog me ja, de je ja, de velja!

Tu gori in doli po kampi dirja
Vas Turke doli deva,
De mi jih toliko leži,
Kakor snopja za žanjci
Ali trave za kosci,
Kadar nam Bog dobro letno dá.“
Bog me ja, de je ja, de velja!

Kaj je storila Alenčica,
Gregcova sestričica?
Pokazala dve lepi černi kiti,
Dva lepa bela nageljna:
„Al ima tvoja carinja
Tudi take?“
Bog me ja, de je ja, de velja!

c. Redakcija III.

Tam leží stezičica
Dol' v Turčijo globoko.
Bog me ja, de je ja, de veljá!
Po stezi perteče sluga,
Sluga cara turškiga.
Bog me ja, de je ja, de veljá!

vendar precej, ponatisnemo ta zapis pod b. — *Dalje se v VO. XX. 15 nahaja še ena redakcija te pesmi, ki sloni najbrž na zgoraj prijavljenem zapisu* a; *a*

Tam stojí Alenčica,
Greg'cova sestričica:
„Kaj te prašam, sluga mlad,
Sluga cara turškiga!
Bog me ja, de je ja, de veljá!
Al si ti kaj vidil gá,
Pravit' slišal od njegá,
Moj'ga brat'ca Gregica?“
Bog me ja, de je ja, de veljá!
„„Jest nič nisim vidil ga,
Slišal pravit' od njegá,
Ne poznam ga bratica,
Brata tvoj'ga Gregeca.““
Bog me ja, de je ja, de veljá!

„Dolgo haljo brat imá,
Dolgo, dolgo do petá,
Z žnorami prežnorano,
Z židami preštepano.
Bog me ja, de je ja, de veljá!
Brat rudečo kapo jmá,
In za kapo tri perá,
Pera tri žerjavove.
Bog me ja, de je ja, de veljá!
Ima svitlo sablico,
Kakor britva tak' ojstró,
In ko sonce se bliší,
Kača v sredi nje leží,
Kon'c nje pa ogenj gorí;
V kačjim strupu káljena,
Turkam je namerjena.“
Bog me ja, de je ja, de veljá!

(*Tu je prepisovalec po nepazljivosti izpustil nekaj verzov.*)

Kaj je strila Lenčica,
Greg'cova sestričica?
V svitlo hrambo tekla je,
V haljo je oblékla se,
V dolgo dolgo haljo,
Dolgo dolgo do petá,
Z žnorami prežnorano,
Z židami preštepano,
V haljo, ki je taka blá,
Kakor brata Gregeca.
H kapi pèra tri perpne,
Pera tri žerjavove.
Bog me ja, de je ja, de veljá!

Si perpaše sáblico,
Kakor britva tak' ojstró,
Kakor sonce se bliší,
Kača v sredi nje leží,
Kon'c nje pa ogenj gorí,
V kačjim strupu kaljeno,
Turki! vam namerjeno,
Bog me ja, de je ja, de veljá!

Še se v konjski hlev podá,
In konjiča obsedla,
Mladiga in berziga,
Bog me ja, de je ja, de veljá!
Se na pavce nasloni,
Na konjiča zalučí,
Kamor predaleč 'zderčí,
Kjer v šotorih Tur'k leží.
Bog me ja, de je ja, de veljá!

Gor' in doli mi derčí,
Ino Turke tak' morí,
De za njo jih tolk' leží,
Kol'kor snopov za žencí,
Al pa trave za kosci,
Ko Bog dobro letno dá.
Bog me ja, de je ja, de veljá!

Turški car je v okni stal
In je rekel ino djal:
„Ste, hudôbe, se hvalíl',
De ste Gregeca že vbil'!
Tam na konju ga spoznám,
Jest ga dobro vidim sam.
Bog me ja, de je ja, de veljá!
Gor' in doli mi derčí,
Ino Turke, vas, morí,
De za njim jih tolk' leži,

pozna se ji, da je po umetalnem pesniku prirejena. Najbrž ji je to lice dal Prešeren; objavljam jo pod c.

Kolkor snopov za žencí,
Al pa trave za kosci,
Ko Bog dobro letno dá.“
Bog me ja, de je ja, de veljá!

Kaj sturi Alenčica,
Greg'cova sestričica?
Mu pokaže kite dvé,
Dolgi, černi, prav lepé;
Dva pokaže cizeja,
Bela, čversta, prav lepá:
„Ima take carinja,
Tvoja lepa carinja?“ —
Bog me ja, de je ja, de veljá!

55.

(Iz begunjske okolice na Gorenjskem.)

Turki so Alenki bratca vbili,
Turki so Alenki bratca vbili.
Hololaj, demdemdaj!
Posval so ji po žnidarja,
Posval so ji po šustarja,
Hololaj, demdemdaj!
De so j' devali po turški gvant,
Lepe rajtarske ji škornjice,
Lepo mniško haljo.
Hololaj, demdemdaj!
Halja je imela knepfelnov
Sedemdeset ino sedem,
Srebrnih in zlatih vmes.
Hololaj, demdemdaj!

Alenka se usede na konjiča,
Kakor tičica na vejico.
Hololaj, demdemdaj!
O kam mi pa deleč zdrči,
Leto v Turčijo to globoko.
Hololaj, demdemdaj!
Koder mi Alenčica drči,
Povsod turške gval' preč brčé!
Hololaj, demdemdaj!

Toko je reku turški car:
„O hudi vi Turčini,
K ste se mi hvalili,
De ste Gregeca ubili!
Hololaj, demdemdaj!
Gregec pa po pvac drči,
Mojim Turkom pa gvale vali!“
Hololaj, demdemdaj!

Tok so rekli Turki,
„To ni nobeden Gregec!
Hololaj, demdemdaj!
Je le sestra njega,
Lepa, mvada Alenčica!“
Hololaj, demdemdaj!

Tok je reku turški car,
Tok je reku turški car:
Hololaj, demdemdaj!
„Pojte in jo ujemite,
In jo k meni pripeljite,
Ta mi bod žvahtna gospa!“
Hololaj, demdemdaj!

Alenčica je konjca spodvrniva,
Turku fije pomoliva:
Hololaj, demdemdaj!
„Na, na, tu imaš, turški car,
Men se ne zmanjka Kranjcov,
Lepih regla junakov!“
Hololaj, demdemdaj!

55. *Zapisal* A. Jeglič. — *Iz njegovega rokopisa (str. 3—4), ki ga hrani Matica.*

Deklica vojak. B.

56.

(Gorenjska.)

Je Rožmanu prišlo pismo tak,
Da treba mu bo soldata dat', —
Pa nima nobenega lepga sinú,
Pa ima devet lepih hčerí.
Alenčica zala, najmlajši hči,
Očetu zdaj pravi in govorí:
„Oče, vi pojte v Riden lep,
Kupite konjča berzdega
Ino tud' puško in sablico:
Na koncu bo imela pangelc zlat,
Lih kakor ga ima višji soldat."

Oče je šel v Riden lep,
Kupil je konjiča berzdega
Ino tud' puško in sablico:
Na koncu je imela pangelc zlat,
Lih kakor ga ima višji soldat.

Se Alenčica hitro usuknila,
Na konjiča urno je smuknila.
Je Lenčica dalječ dirjala,
Dalječ, oj dalječ v ravno poljé.

Višji soldat v lini stojí
In takó pravi ter govorí:
„Sem spoderči Rožmanov soldat:
Žensko teló je preserčnó,
Možko teló je prelepó;
Mi ga pa moremo skušati.

Peljimo ga h konjskim berzdam tje:
Če je to res možko teló,
Bo berzde rado prebiralo:
Če je pa žensko to teló,
Jih še ne bo pogledalo."

Ona je berzde prebirala,
Svojemu konjiču je eno kupila.

Višji soldat še govori:
„Mi ga pa moramo skušati,
Štenge mu z lojem namažimo:
Če je to res žensko teló,
Bo gori in doli po štengah šlo
In se bo milo zajokalo;
Če je pa to možkó teló,
Bo gori in doli po štengah šlo,
Pa kerhko bo zašentalo."

Je Lenčica gori in doli šla,
Pa je kerhkó zašentala.

Višji soldat še govori:
„Meni je prišlo pismo tak,
Da bomo šli vsi v pare spat,
Z menoj bo pa šel Rožmanov soldat."
Alenčica pravi in govorí:
„„Če pa gremo, le pojmò,
Orožje med nama ležalo bo.
Kdor mene skušal bo,
Orožje moje skušal bó.""

56. *Zapisal* Gr. Krek. — *Slov. Glasnik III. (1859) 4—5. V v. 36. je tiskano* Stenge *nam.* Štenge.

Višji soldat še govori:
„Kdor bo preplul veliko vodó,
Veliko vodó, vodó Donavo,
Spet lahko domú bo potlej šel.“

Preplula je ona veliko vodo,
Veliko vodó, vodó Donavo.
Ko je priplula unkraj vodé,
Snela je kapco dol z glavé:
Po herbtu ste padli ji kite dve,
Oj kitice dve kot gajžle dve.
Višji soldat še govori:
„Do zdaj si bila moj berhki soldat,
Od zdaj boš pa žena moja.“
Alenčica pravi in govori:
„„Kar je rečeno, je storjeno;
Jest pa zdaj spet domú bom šla:
Imam doma jest grunte trí,
In tudi goršega, kakor si tí.“ “

57.

(Gorenjska iz predvorske okolice.)

[Odlomek.]

Prišla, prišla je pošta ta
Do mladiga zastavnika,
De mora on soldata dat,
Soldata dat al pa najét'.
Najét' ne smé, tud' sam ne gré.

Prišla je pa Alenčica,
Preljuba mlada deklica:
„Oj če mi daste dober lon,
Oj dober lon, al pa svoj dom,
Pa jez za vas na vojsko grem.“ —

„Pošljite mi po šuštarja,
Bo delal čevlje mi nové,
Pa lih také, pa ravn' take,
Kot mlad zastavnik jih imá.
Pošljite mi po žnidarja,
Bo delal halo mi nové,
Pa lih takó, pa ravn' takó,
Kot mlad zastavnik jo imá.
Pošljite mi po konjiča,
Prebistriga, prebrziga,
Lih taciga, ravn' taciga,
Kot mlad zastavnik ga ima.“

Poslali so po konjiča,
Prebistriga, prebrziga,
Lih taciga, ravn' taciga,
Kot mlad zastavnik ga imá.
Na konjiča se vsedla je,
Po ravnim polj' zadirjala.
Do vojske prisopela je,
Na vojski pa jo vjeli so,
Prelepo mlado Alenčico.
— — — — — — — —
— — — — — — — —

---

57. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Miklošičevega rokopisa.*
Enako snov, kakor jo podajejo pesmi „Deklica vojak B.“, je uporabil za umetno pesem neki π (Poženičan?) pod naslovom „Zormanov vojak“ (Novice XXI. [1863] 92—93.).

Deklica vojak. C.

58.

(Iz Samobora na Hrvaškem.)

Vu toj, vu toj gori
Kamen stanoviti,
Na njem, na njem stoji
Momče žalovito.
Ono, ono stoji
I godine broji:
„Vre mi, vre mi teče
Devet leto dana,
Kaj vre, kaj vre služim
Jelačiča bana.
Nigdo, nigdo ne zna,
Da sem ženska glava,
Da sem samo jedna
Vešerica mlada.

59.

(Iz Vrbovca.)

Prošlo, prošlo jeje devet godin dana,
Što ja, što ja služim Jelačiča bana,
Jelačiča bana, horvackoga krala.
Nitko, nitko nezna, da sem ženska glava,
Samo, samo jedna vešerica mlada,
Vešerica mlada košulice prala,
Košulice prala, pak je to zeznala.

---

58. *Zapisal* M. Stokan. — *Iz „Biser-a“ str. 60.*

59. *Zapisal* F. R. Plohl. — *Vzeto iz HNP. I 60. Iz Slunja ima isto ps. z melodijo („jezični se naglas vrlo hrdjavo slaže sa napjevom“) Kuhač I., št. 339. Razlikuje se od naše varijante v tem:* 1 jeje devet godin] je jur devet godin' — 2, 3 Jelačića — 3 hrvatskoga kralja — 4 sam — 5 vešerica] majurica. *Mesto poslednjih dveh verzov pa stojé ti-le štirje:*

To počuo bane, bane gospodine,
Pa govori bane: „Ej, čuješ li, Janko?
Do sad si mi bio veran, veran sluga,
Pa sada mi budeš verna, verna ljuba.“

Zastran tega konca primerjaj spodaj kranjsko pesem o „mladem hlevarju.“

Opomnja. *O narodnih pesmih, v katerih se kaže deklica, ki gré na vojsko, je pisal obširno J. Sazonovič v „Russkem filologičeskem Věstniku“ XIV., XV., XVI. pod naslovom „Pěsni o děvuškě voině i byliny o Stavrě Godinoviče“.*

Kaj se po svetu godi.

60.

(Kranjska.)

Oj svetel, svetel grad stoji,
Pred gradam so lipe tri,
Pred gradam so lipe tri.
Pod lipam zbor častit sedi,
V sredi svetli gospodar,
V sredi svetli gospodar.
Rožič zvit prime v roke,
In piska, tresejo se gore.
Pervič zapiska, zaroži,
Perv' služabnik tu stoji.
„Kaj se, kaj se po svet godi,
Povej nam zdaj, služabnik ti!"
„„Jez pridem iz perve dežele:
V nji vesel, dobri ljudje,
Z celim svetam v mir žive.""

Drugič piska, zaroži,
Drug služabnik tu stoji.
„Kaj se, kaj se po svet godi,
Nam razloži, sluga ti!"
„„Jez pridem iz druge dežele,
Kjer Polkonji so doma:
Za vojske navajeni,
Kot blisk so urni in strašni,
Pesoglave uganjajo,
Ki nič človeškiga ne vedo.""

V tretjič piska, zaroži,
Tretj služabnik tu stoji.
„Kaj se, kaj se po svet godi,
Nam razloži, služabnik ti!"
„„Jez pridem iz tretje dežele,
Ker doma velik ljudje:
Gore na gore znašajo,
Prot neb' sopihajo in šturmajo,
Pa kolkor viš' se vzdigjejo,
Hujš jih strele bijejo.""

V četrtič piska, zaroži,
Četrt služabnik tu stoji.
„Kaj se, kaj se po svet godi,
Nam razloži, služabnik ti!"
„„Jez pridem iz četrte dežele,
Ker tice kraljestvo si drže:
Železne kljune, parklje 'majo,
In s pogledam otrovajo;
Med sabo v strašni vojsk žive,
Ko toča mrlič na tla lete.""

V petič piska, zaroži,
Peti služabnik tu stoji.
„Kaj se, kaj se po svet godi,
Razloži nam, služabnik ti!"
„„Jez pridem iz pete dežele,
Ker si zver' kralja derže:
Vsaka želi več imet,
Pa mora še za se v strah živet.
Večanje, t'lenje noč in dan,
Srečen, komur to ni znan'.""

V šestič piska, zaroži,
Šest' služabnik tu stoji.
„Kaj se, kaj se po svet godi,
Nam razlož, služabnik ti!"
„„Jez pridem iz šeste dežele,
Ker gospodarjo modre glave,
Skrivnosti pretuhtujejo.
Sivobradci znajo govorit,
Kakor bi rožce sadil,
Njih bi zmiraj lahko poslušal,
De b' ne jedel in ne pil.""

V sedmič piska, zaroži,
Sedm' služabnik tu stoji.
„Kaj se, kaj se po svet' godi,

60. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan (?). — *Objavil jo je iz VO. F. Kočevar v Slov. Glasniku 1868, str. 201.; v VO. sedaj ni več najti té pesmi.*

„„Jez pridem iz sedme dežele,
Ker junacje kraljujejo:
Koder kol po svet gredo,
Junaške pojejo, godo.
Nič jim pretežko ni,
Si zaslužit kaj časti.
Kamur doseže kol morje,
Njih bendera se permole,
Svetinje jih spremljajo,
Pred nesrečam varjejo.““

V osmič piska, zaroži,
Ena ptica perleti.
„Kaj se, kaj se po svet godi,
Razloži nam, ptica drobna ti!“
„„Jez pridem iz osme dežele,
Kamur od tod nihče ne gre.
Divice, kakor tud žene
Same brez mož kraljujejo.
Njih lepoti je vse krotko,
Bodi si zver, al kar živo.
Njih dežela Kolovozia
Z zlatmi hrib ograjena;
Po zlatim pesk' vode teko,
Rožce božji duh dajo.
Ko b' kdo 'tel dežel' vzeti,
Bi mogel vmret brez milosti,
Viši z neba bi b'li nam pomoč.
Poterjenje mira ti dam pisano,
S čisto krvjo podpisano,
De v Čari gori ni zbrisano.““

Devetič piska, zaroži,
Račica bela perleti.
Odložila tri peres,
Deklica je kot z nebes.
„Kaj se, kaj se po svet godi?
Razloži nam, deklica, zdaj ti!“
„„Jez sem z devete dežele Jelenica,
Do nas nobeden prit' ne zna.
Jez ti za gotov povem,
Per nas žene kraljujejo,
Ki več ko drug ljudje vedo;
Per nas možake je dobit,
Ki černo šolo znajo učit,
Sebe in kraljestvo skrit.““

Potlej je odperla škatelco,
Iž nje potresla štupico;
Zginila je Jelenica,
De se ni vedlo, kod in kam,
Ko blisk je odletela dam.

Svetli gospodar tako govori:
Z ženskim se ne bojujemo,
Mirne per miru pustimo;
Pesoglavcov ne potrebujemo,
In tako per mir ostanemo.

Mrtvec pride po ljubico.

(„Lenora.“)

61.

(Iz predvorske fare.)

Je rožice nabérala,
De bode pušeljc délala,
De bode pušeljc délala
Iz rožmarina nemškiga,
Iz nageljna rudečiga,
Iz nageljna rudečiga:

61. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Primeri varijanto, ki pride prva za to. Je-li poslednja res nov zapis, in ne samo nova redakcija?*

„S solzami ga bom spirala,
S črnò nitkò povíjala,
S črnò nitkò povíjala.

Al živ si Anzelj, al mrtev,
Po pušeljc vender boš prišel,
Po pušeljc vender boš prišel!“

Ura enajst je vdarila,
Anzelj na okence trkljá,
Anzelj na okence trkljá.

„Al živ sim Anzelj al' mrtev,
Po pušeljc vender sim prišel,
Po pušeljc vender sim prišel.

Opravi brž se, ljubica,
De bova vkup popotvala,
De bova vkup popotvala.“

Z eno rokó odpérala,
Ga z drugo poprijemala.
Ga z drugo poprijemala.

Oprav'la se je ljubica,
De vkupej sta popótvala,
De vkupej sta popótvala.

Kamor predeleč prideta,
Tjekej do polja ravnega,
Tjekej do polja ravnega.

Ji Anzelj pravi, govori:
„Pogledi, moja ljuba ti,
Pogledi, moja ljuba ti!

Luna in zvezde svetijo,
Mrliči hitro jezdijo,
Mrliči hitro jezdijo.“

„„Oj tiho, tiho, Anzelj mlad,
Reci: Bog daj mrličem spat,
Reci: Bog daj mrličem spat!

Luna in zvezde svetijo,
Da kratek čas nam delajo,
Da kratek čas nam delajo.““

Prišla sta v britof žegnani,
Tam novi grob se razdeli,
Tam novi grob se razdeli.

Se vlegel vanjga Anzelj je,
Čez njega grob zagrne se,
Čez njega grob zagrne se.

Je groza njo obhajala,
Na črni grob se zgreznila,
Na črni grob se zgreznila.

Pa v nji je počilo srcé
Od žalosti, od groze té,
Od žalosti, od groze té.

62.

(Iz predvorske fare.)

Po vrtu je špancirala
Pa rožice nabirala,
De si bo pušeljc delala

Iz rožmarina nemškega
In nageljna rdečega,
In nageljna rdečega.

S solzami ga je spirala,
Š črno nitko povijala,
Š črno nitko povijala:

„Al živ si, Anzelj, al mrtev,
Po pušeljc vendar boš prišel,
Po pušeljc vendar boš prišel!“

62. *Zapisal* Mat. Valjavec. — *Iz knjige „Narodne pripovjedke skupio u i oko Varaždina Matija Kračmanov Valjavec.“ Varaždin 1858, str. IV—VI.*

Enajst je ura vdarila,
Anzelj na okence trkljá,
Anzelj na okence trkljá:

„Al živ sem Anzelj al mrtev,
Po pušeljc vendar sem prišel,
Po pušeljc vendar sem prišel.“

Z eno rokó j' odpirala,
S ta drugo ga j' obimala,
S ta drugo ga j' obimala.

Hitro se je napravila
De bo z Anzeljnam rajžala,
De bo z Anzeljnam rajžala.

Na konjča k seb' jo posadí,
In hitro hitro mi zdrčí,
De vse spred njih nazaj letí.

Kamor predeleč prideta,
Do jen'ga polja ravnega,
Do jen'ga polja ravnega:

„Poglej, poglej, deklesce ti,
In pa povej, al' strah te ni,
In pa povej, al' strah te ni:

Luna in zvezde svetijo,
Mrliči hitro jezdijo,
Mrliči hitro jezdijo.“

„„Kaj bo me strah, kak bo me strah?
Sej s' ti pri mèn', moj Anzelj mlad,
Al pusti v miru mrtve spat':

Luna in zvezde svetijo,
De nama kraj' čas delajo,
De nama kraj' čas delajo.““

Še hitriše naprej drči,
Da vse spred njih nazaj leti,
Da vse spred njih nazaj leti.

Že spet ji prav' in govori:
„Poglej, poglej, deklesce ti,
In pa povej, al' strah te ni:

Luna in zvezde svetijo,
Mrliči hitro jezdijo,
Mrliči hitro jezdijo.“

„„Kaj bo me strah, kak bo me strah?
Sej s' ti pri men', moj Anzelj mlad,
Al' pusti v miru mrtve spat':

Luna in zvezde svetijo,
De nama kraj' čas delajo,
De nama kraj' čas delajo.““

Še hitriše naprej drči,
De vse spred njih nazaj letí,
De vse spred njih nazaj letí.

Še v tretje prav' in govori:
„Poglej, poglej, deklesce ti,
In pa povej, al strah te ni.

Luna in zvezde svetijo,
Mrliči hitro jezdijo,
Mrliči hitro jezdijo.“

„„Kaj bo me strah, kak bo me strah?
Sej s' ti pri men', moj Anzelj mlad,
Al' pusti v miru mrtve spat':

Luna in zvezde svetijo,
De nama kraj' čas delajo,
De nama kraj' čas delajo.““

Še hitriše jo zadrči,
De vse spred njih nazaj letí,
De vse spred njih nazaj letí.

Kamor predeleč prideta,
Do britofa žegnanega,
Do britofa žegnanega.

En grob se tamkaj razdelí,
Anzelj se v njega položí,
Anzelj se v njega položí.

Na črni grob se j' zgreznila,
Svojo dušo izdihnila,
Svojo dušo izdihnila.

63.

(Iz begunjske okolice na Gorenjskem.)

Majdalenka j' pušeljc skvadava,
In je tok' rekva, djava:
„Le bod Anzel živ al' mrtu,
Po pušeljc mi moreš priti!
Po pušeljc mi moreš priti!“

Majdalenka je mav doli legva,
De bi biva mav zaspava,
Že zavpije Anzel pod voknam:
„Vstan gor, Majdalenka,
'No mi pa zberej vkup gvantec!“
Majdalenka je le trdo močava,
Kakor bi ga slišova na biva,
Kakor bi ga slišova na biva.

V drugo zavpije Anzel pod voknam:
„Vstan gor, Majdalenka,
'No mi pa zbirej vkup gvantec!“
Majdalenka je le trdo močava,
Kakor bi ga slišova na biva,
Kakor bi ga slišova na biva.

V trečo zavpije Anzel pod voknam:
„Vstan' gor', Majdalenka,
Če ne vstaneš, al' bo druga!“
Majdalenka se je prestrašiva,
Hitro je gor poskočiva,
Hitro je gor poskočiva:
Z ano roko mu j' odpirova,
Z drugo ga je poprijemova.
Prijev jo je za belo roko,
Posadu jo je zad na konja,
Posadu jo je zad na konja.

Še onedva mav jezdita,
In tako je reku Anzel:
„Zvezdice 'no lunica
To nama lepo svetijo,
Mrtli hitro jezdijo:
Al' te nič ni strah, Majdalenka,
Al' te nič ni strah, Majdalenka?“
„„Bog daj vernim dušam večni mir in pokoj!
Pusti, Anzel, mrtle z miram!
Pusti, Anzel, mrtle z miram!““

Še onedva mav jezdita,
In toko je reku Anzel:
„Zvezdice 'no lunica,
Nama lepo svetijo,
Mrtli hitro jezdijo:
Al' te ni strah, Majdalenka,
Al' te ni strah, Majdalenka?“
„„Bog daj vernim dušam večni mir in pokoj!
Pusti, Anzel, mrtle zmiram!
Pusti, Anzel, mrtle z miram!““

---

63. *Zapisal* Ant. Jeglič. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica (str. 33—35).*

Opomnja. *Literaturo o pesmih in pravljicah, katerih snov je enaka Bürgerjevi „Lenori“, nahajaš v Pastrnkovi knjigi „Bibliographische Übersicht über die slavische Philologie 1876—1891.“ na str. 172. Nekaj slovenskih pravljic je še neobjavljenih.*

Še onedva mav jezdita,
Kar že daleč prijezdita,
H ani beli cerkovci,
Notri pred mežnarjeve duri,
Notri pred mežnarjeve duri.
Šu je Anzel dol iz konja,
In šu na žegnan britof,
In šu na žegnan britof.
In tako je reku Anzel:
„Vstajajte gor, bratje moji,
Pojte mojo nevesto sprejemat,
Pojte mojo nevesto sprejemat!“

Majdalenka se je prestrašiva,
De je dol' raz konja padva
Notri pred mežnarjeve duri.
Začeva je ura dvanajst biti,
Petelin' so začel peti,
Petelin' so začel peti.

„Sreča je tvoja, Majdalenka,
K' je začeva ura dvanajst biti,
Petelin' so jeli peti,
Petelin' so jeli peti;
Ko b' ne biva jeva ura dvanajst biti,
Petelin' ne b'li jeli peti,
Petelin' ne b'li jeli peti,
Tok' te b'li raztrgali te mrtli,
Koker kamen v mlinu moko.
Le prid' zetró na žegnan britof,
In poglej po tvoj' obleki,
Na vsakem grob jo je an kosec.“

Godec pred peklom.

64.

(Iz Cerovca pri Ljutomeru.)

a. Redakcija I.

Stojí mi polje široko,
Po polji steza vglajena.
Po stezi pride kralj Matjaš
In se jako hudo derží.
Njega pa sreje večni Bog:
„Oj kaj je tebi, kralj Matjaš,
Kaj tak namilo se deržiš?“
„„Kaj meni ne bi blo hudó,
Ki meni že za dolgo let
Moja mati mertva leží,
No duša v pekli njoj gorí!““
„Oj nikaj, nikaj, kralj Matjaš!
Le idi ti na senjem lép,
Si kupi žolte goslice,
Ino pred peklom zaigraj.
Da bóš igrâ minóte tri,
De tebe pitâ šatan vrag,
Kaj bóde ti za plačo dâ.
Ti pa le njemu odgovor',
Kaj bóš si plačo sam jemâ!“

---

64. *Zapisal* St. Vraz (*septembra 1834. l.*). — *Iz VO. XIX. D. 32. Naš natisek podaje Vrazov prvotni zapis na navedenem mestu; kesneje je že tamkaj Vraz nektere stvari prenaredil:* 5 Jega — 6 Oj] Pa — 7] Kaj se ti tak hudo deržiš — 11 joj — 13 senjem — 19, 27 jemi — 30 Jo — 39 Da] Kaj — 40 gorâ — 41 terpâ. *Tudi nekatera naglasna znamenja so iz poznejše dobe, sodeč po črnilu. Namesto* lép *je Vraz s prva zapisal* ljep. *Še bolj pa je Vraz pesem* (mati — ljuba!) *prenaredil v svojem prepisu v VO. I. 3., katerega podajem*

Gre kralj Matjaš na senjem lép,
Si kupi žolte goslice
Ino pred peklom zaigra.
Da igrâ je minóte tri,
Je pitâ njega šatan vrag,
Kaj bóde mu za plačo dâ.
On pa njemu odgovori,
Kaj bó si plačo sam jemâ.

On prime svojo matere,
Njo prime za bélo rokó,
No pelja z pekla žerečega.
Kak hitro njo perpelja vun,
Tak hitro mati pregolči:
„Nesrečni bódi, pekel ti,
Kaj bóš zdaj mogâ prazen bit!“

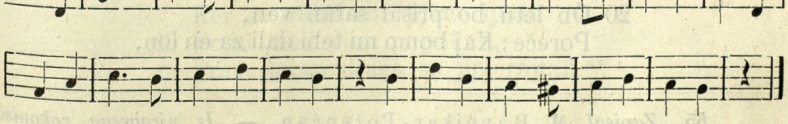
Kak hitro mati pregolči,
Tak hitro pâ nazaj zleti.

„Nesrečen bódi, jezik ti,
Da nesi mogâ tiho bit,
Zdaj pa na véke gorjâ bóš,
Zdaj pa na véke terpjâ bóš!“

b. Redakcija II.

Stoji mi pole široko,
Po poli steza vglajena.
Po stezi pride kral Matjaš
No se močno hudo drži.
Jega pa sreje potnik star,
Potnik star, sam večni Bog:
„Pa kaj je tebi, kralj Matjaš,
Kaj se ti tak hudo držiš?“
„„Bog vam plati na pitanje!
Kaj se ja ne bi hudo držâ,
Ki že meni za doûgo let
Moja luba mrtva leži,
Moja luba mrtva leži,
No duša joj v pekli gori.““
„Oj nikaj, nikaj, kral Matjaš!
Le idi ti na senjem lep,
Si kupi žoûte goslice,
No pred peklom zaigraj.
Da boš igrâ minote tri,
De tebe pitâ šatan vrag:
Čuješ, ti igrc, kral Matjaš,
Kaj pa bom ti za plačo dâ?
Ti pa mu odgovor daj,
Kaj boš si plačo jemâ sam.“
Kral Matjaš grè na senjem lép
No si kupi žoûte goslice,
Te on ide pred pekel,
No pred peklom zaigrà.
Da je že igrâ minote tri,

pod b *kot redakcijo II.; pri verzu 5. je kot varijanta za* potnik *pripisano* romar. *Po ti redakciji je Vraz potem ps. tiskal v NPI. 6—7, pišoč* è *pred* rom, ù *za povdarjeni* u (*in* i *v* šùroko), u *za* oû (*iz zlogotvornega* la), jaz *za* ja, žarečega *za* žerečega *in izpremenivši neka naglasna znamenja. Pri prvem prepisu (VO. XIX. D.) se nahaja tudi ta-le načrt melodije (za vijolino):*

Melodijo podaje tudi Kuhač IV. št. 1489.

Ga je pita šatan vrag:
„Čuješ, ti igrc, kral Matjaš!
Kaj pa bom ti za plačo dâ?“
„„Čuješ, ti šatan, peklenski kral!
Jaz bom si plačo sam jemâ.““

On prime lubo za belo rokó
No jo pela z pekla žerečega.
Kak hitro jo perpela vun,
Tak hitro luba pregoûči:
„Nesrečen bodi, pekel ti,
Kaj bóš zdaj mogâ prazen bit!“

Kak hitro luba pregoûči,
Tak hitro nazaj v pekel zleti.
„Nesrečen bodi, jezik ti,
Kaj nesi mogâ tiho bit!
Zdaj pa na veke gorîâ boš,
Zdaj pa na veke trpîâ bóš!“

65.

(Kranjska.)

Po morji se vozjo barke tri,
Po morji se vozjo barke tri.
V' eni barki se vozi Jezus gospod,
V' drugi se vozi gospod Bog,
V tretji se vozi deveti kralj,
Deveti kralj, ta žalostni.

Tako je rekel gospod Bog:
„Kaj je tebi, deveti kralj,
De si tako močno žalosten?“

„„Zakaj bi jez žalosten ne bil,
Sim imel dosti žlahtne stariše:
Povsot sim jih iskal, nikjer jih ni;
V svetih nebesih sim tudi bil.““

Tako je rekel gospod Bog:
„Deveti kralj, pojdi v' en lep smenj,
Pa kup' ene gosli pa čern lok,
Pa pojd pred peklenske vrata gost.
Pred peklam godi en letni dan,
En letni dan in noč in dan.
Ob letu bo prišal satan ven,
Poreče: Kaj bomo mi tebi dali za en lon,

65. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz njegovega rokopisa SNP. 2—5.*

Ker nam godeš en letni dan,
En letni dan in noč in dan?
Dnarjov ti damo, li kolkor jih hoč,
Oj duš ti pa ne damo nič,
Oj duš ti pa ne damo nič!
Še od Kristsovga terpljenja jo zagod.
Še v' drugič bo prišal satan ven,
Poreče: Vzem duš, kolkor jih hoč,
Mi tebe ne mormo poslušat več."

Šal je deveti kralj v' en lepi smenj,
Je kupil ene gosli pa čern lok,
Šal je pred peklenske vrata gost.
Pred peklam je godel letni dan,
Oj letni dan in noč in dan.

Ob letu je prišal satan ven:
„Kaj bomo mi tebi dali za en lon,
Ker nam godeš letni dan,
Oj letni dan in noč in dan?
Dnarjov ti damo, kolkor jih hoč,
Duš ti pa ne damo nič."

Še od Kristsovga terplenja jo je zagodel.
Še drugič je prišal satan ven:
„Li pojd notri in vzem duš, kolkor jih hoč,
Mi tebe ne mormo poslušat več."

Deveti kralj je šal v černi pekel.
Deveti kralj je imel dolg plaš,
De se je za njim ulekel:
„Prijemajte se, duše, plaša mojga!"
Prijele so se ga duše vse.
Kamur k verhi jih je prinesel,
Utergala se je njegova mat,
Pa tri druge ž njo.

„Odperaj, Peter, vrata gor!
Pekel sim spraznil, nebo napolnil,
Na svojo mater sim pozabil.
Moja mat so goljufna bli,
Goljufna bli, jezična bli:
Ker so vidili ene pjane ljudi,
Vodo med vino pertakali,
Prav dobro drago so jim rajtali."

66.

(Kranjska.)

Po morji se vozijo tri ladje: * v eni se vozi Jezus, naš gospod, * v drugi se vozi sam gospod Bog, * v tretji se vozi deveti mož, * žalostni mož.

Praša ga Kristus, naš gospod: * „Kaj pa je tebi, deveti mož, * da si tako žalosten?“

Deveti mož mu reče in pravi: * „Kaj bi žalosten ne bil! * Imel sem dosti žlahne stariše, * povsod sem jih že iskal, nikjer jih ni. * V svetih nebesih sem tudi bil, * v svetih nebesih jih tudi ni.“

Tako mu je rekel gospod Bog: * „Kaj ti pravim, deveti mož! * Pojdi na somenj, * kupi gosli in čern lok, * pa pojdi pred peklenske vrata gost: * pred peklom godi let' in dan, * let' in dan in noč in dan. * Ob letu pride satan iz pekla, poreče: * Kaj ti bomo dali za plačo, * ker nam godeš let' in dan * in noč in dan? * Denarjev ti damo, kolikor hočeš, * ali duše ti ne damo nobene. * Še od Kristusovega terpljenja jo zagodi. * Še drugič pride satan, poreče: * Vzemi duš kolikor hočeš, * mi te več ne moremo poslušati.“

Šel je deveti mož na somenj. * Kupil je gosli in čern lok, * šel je pred peklenske vrata gost.

Pred peklom je godel let' in dan * in noč in dan. * Ob letu je prišel satan, pa je rekel: * „Kaj ti damo za plačo, * ker nam godeš let' in dan * in noč in dan? * Denarjev ti damo, kolikor hočeš, * ali duše ti ne damo nobene.“

Še od Kristusovega terpljenja jo je zagodel. * Še drugič je prišel satan pa je rekel: * „Le pojdi v pekel, vzemi si duš, * kolikor hočeš, * mi te ne moremo več poslušati.“

Deveti mož je šel v černi pekel, * imel je dolg plašč, * da se je vlekel za njim. * Govorí dušam: * „Prijemajte se, duše, mojega plašča!“ * Prijele so se duše vse, * in nesel jih je iz pekla. * Kadar jih je k verhu prinesel, * utergala se je njegova mati * in tri druge duše ž njo.

Deveti mož pride pred nebeške vrata * in pravi: * „Odperaj, Peter, vrata! * Pekel sem izpraznil, napolnil bom nebó: * pozabil sem pa svoje matere; * moja mati so se utergali * in tri druge duše ž njimi, * ker so zavidne bile in branile * drugim dušam, prijemati se plašča, * da bi se od teže ne utergal * in bi ne padle nazaj v pekel.“

---

66. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Slov. Glasnika V. (1860.) 24. Pesem je zapisana v prozi, t. j. ni na verze razdeljena. Zvezdica kaže, kje je najbrž verzu konec; ker se je v pripovedovanju opustila palilogija, se je mnogo verzov okrnilo. Verz sestoji iz štirih povdarjenih in iz nedoločenega števila nepovdarjenih zlogov; prim. spredaj stoječo pesem.*

O svetem zakonu pojoča ptica.

67.

(Iz škocjanske okolice na Dolenjskem.)

Kraljič gleda iz belega gradu,
Pa je slišal tič'co peti prav lepó,
K' je pela štuke tri.
Ta prvi štuk je bil leta,
Od rojstva božjega;
Ta drugi štuk je bil leta,
Od krsta svetega;
Ta tretji štuk je bil letá,
Od zakona svetega:
„Zakon, zakon, kak si svet,
Na teb' leži vesoljni svet!"

Kraljič pa v linci stoji,
Sliš' vse, kar tič'ca govori.
Tako pravi, govori:
„Kdor mi bi tič'co vjel,
Jaz mu dam kraljestva pol
In dva bela gradu
In mojo najmlajši sestró."

Pobič je pasel ovčice in kozič'ce,
Sliši vse, kar kraljič govori.
Pa je prec pustil ovčice in kozič'ce,
Pa je šel lovit tičico.
Z glave je pulil laščice
In tič'ci nastavljal mrežice.
On jo je lovil sedem let in osmega pol.
Se pa tič'ci zadosti zdi,
Pa sama rada v mreže zleti.
Vjel je pobič tičico
In jo nesel v beli grad.

Kraljič je vzel tičico,
Pa jo djal v foglovžek.

Piti ji je dal sladke rebulce,
Zobat pšenice rumene.
Vzel je klobuk z gole glave,
Da bi not' petice štel.
Pobič pa pravi, govori:
„Vera, vera, kraljič ti,
Midva nisva za petice glihala!"

Prijel ga je za belo glavo
In ga vrgel v ječo temno.
„Tak dolgo boš notri, pobič ti,
Da boš rad petice vzel!"

Šel je gledat ptičico,
K' se žalostno drži.
Ne zoblje in ne pije,
In ne poje štuke tri.

„Zakaj si tako žalostna,
Da ne zoblješ in ne piješ,
In ne poješ štuke tri?
Ali si žalostna, ki te je pobič vjel,
Ali žalostna, ki sem te jaz v foglovž djal?"
Jaz nisem tega žalostna,
Ki si me v foglovž djal;
Jaz nisem tega žalostna,
Ki me je pobič vjél;
Saj me je lovil sedem let,
Sedem let, osmega pol:
Meni se zadosti zdi,
Saj sama rada v mrežo zletim.
Popred ne bom pila in zobala,

67. *Zapisal* A. Zorec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica.*

Dokler ne plačaš pobiču,
Za kar sta vidva zglihala.“

Prec je šel po pobiča v ječo temno,
Odkazal mu je precej kraljestva pol
In dva bela gradu
In najmlajši sestró.

Tičica je precej pila in zobala
In zapela štuke tri.
Ta prvi štuk je bil letá,
Od rojstva božjega;
Ta drugi štuk je bil letá,
Od krsta svetega;
Ta tretji štuk je bil letá,
Od zakona svetega:

„Zakon, zakon, kak si svet,
Na teb' leži vesoljni svet!“

68.

(Kranjska.)

„Oj zakon, zakon, ti si svet,
Na teb stoji ves voljen svet!“

Stoji, stoji jelkica,
Notri teče merzel studenc.
Po studenci perplava ribica,
V ustih pernese perstan zlat.
V jelki sedi pa tičica,
Je vzela ribci perstan zlat.
Tičica začela peti prelepo
Od tega zakona svetiga:
„Oj zakon, zakon, ti si svet,
Na teb stoji ves voljen svet.“

Mem je prišal žlahten gospod.
Ko je slišal to tičco pet,
Še mi tako govori:
„Ko b' men eden to tičco ujel,
Hotel b' mu dat' prav dober lon,
Pol gradu, pa pol blaga,
Pa svojo ta nar mlajši hčer.“

Še ga je slišal pobič mlad
In je začel tičco lovit.
Ko je preteklo let in dan,
Pobič je pa tičco ujel.
Nesel jo je žlahtnimu gospodu.

Gospod jo je djal v' foglovž zlat,
Dal ji rumene pšenice zobat.
Tičca ni hotla pit, pa tud ne jest,
Pa tud ne peti prelepo.

Žlahtni gospod upraša tičico:
„Oh kaj je tebi, tičica!
Ko nečeš pit in nečeš jest,
In tud ne peti prelepo
Od tega zakona svetiga,
Al od rojstva božjiga?“
„„Jez pa že pred pela ne bom,
De mojmu lovcu lona daš.““

68. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz njegovega rokopisa SNP. 7—10; v verzu 5. je pač po pomoti namesto* perplava *pisano* perpua. *Ravnikar je pesem objavil v Novicah V. (1847) 13 s temi premembami:* 2, 12, 45 vesvoljni — 5 studenc' — 6 prinese — 8 ribi — 10, 33, 42 tega] stanú — 13 prišel — 16 eden to tičco ujel] to tičico kdó vjél — 19, 40 ta] tud' — 20, 23

Žlahten gospod pošlje po pobiča,
Dal mu je že prav dober lon,
Pol gradu, pa pol blaga,
Pa svojo ta narmlajši hčer.

Tičica začela peti prelepo
Od tega zakona svetiga
In od rojstva božjiga:
„Oj zakon, zakon, ti si svet,
Na teb stoji ves voljen svet!“

69.

(Iz Grgarja na Goriškem.)

a. Redakcija I.

„Oj sveti zakon, zakon svet,
Kako si ti lep, kako si ti svet,
Lih kakor je cel ta zvoljen svet!“

Ena ptičica je priletela
Iz dežele štajerske,
In je lepo prepevala
Od zakóna svetega.
Zaslišal ju je kriški grof,
Klical je svojega hlapeca:
„Le sem, le sem, ti hlapec moj,
Pojdi mi vlovit tu tičicu:
Jez ti bom dal prav dober lon,
Jez ti bom dal 300 križanih kron;
Jez ti bom dal svoj beli grad,
Jez ti bom dal svoju sestru
Za brumnu ženu in poštenu.“

Šel je lovit hlapec tu tičicu,
Lovil ju je 'no leto in en dan.
Kadar ju je vlovil tičicu,
Ni tela ne pit' ne jest'.
Ju je vprašal kriški grof,
Ker ni tela ne pit' ne jest',
Tudi ne lepo zapet':
„Zaki ne poješ, tičica,
Kakor si enkrat pôjela?“

Tičica je odgovorila:
„Ne bom pela, ne bom jela,
Dočer ti hlapcu lona ne daš!“

„Le sem, le sem, ti hlapec moj,
Naj ti dam tvoj lepi lon:
Jez ti bom dal 300 križanih kron,
Jez ti bom dal svoj beli grad,
Jez ti bom dal svoju sestru
Za brumnu ženu in poštenu.“

Kadar je lon svojemu hlapcu dal,
Tistikrat je tič'ca lepo zapela
Od zakona svetega:
„Oj sveti zakon, zakon svet',
Kako si ti lep, kako si ti svet,
Lih kakor ta cel 'zvoljen svet!“

---

pubeč — 21, 23 tičico — 23 vjél — 24 žlahtnim' — 26 ji] ji je — 27 Tičica — 29 vpraša — 34 Ali — 36 mojmu lovcu lona] lovcu ti plačilo — 37 žlahtni . . . pubiča.

69. *Zapisal* M. Trnovec. — *Redakcija I. je iz Novic XXI. (1863) 229; redakcija II. pa se nahaja v Trnovčevem rokopisu, ki ga hrani Matica (na str. 15—16), ter je mlajša od prve.*

b. Redakcija II.

„O zakon, zakon, kak si lep,
Lih kakor je vès 'zvoljen svét!“
Tak tica je prepevala
Od zakona presvetega.
Zaslišaû jo je kriški grof,
Pokliče hlapca svojega:
„Le sim, le sim, ti hlapec moj,
Poj mi lovít to tičico;
Jest dadem ti prav dober lon,
Praû dober lon, sto zlatih kron,
Jest dadem ti svoj beli grad,
Jest dadem ti svojo sestró
Za pridno in pošteno ženo.“

Gre hlapec lovit tičico,
Loviû jo je cel let' in dan.
Kader je tičico vloviû,
Ni hotela ni jest ni pèt'
In tudi ne lepo zapét'.
Še jo zavpraša kriški grof:
„O kaj je tebi, tičica,
Oj drobna tica pisana,
Da nočeš mi ne jest ne pèt',
In tudi ne lepo zapét?“

Še mu zavrne tičica,
Ta drobna tica pisana:
„Jela ne bom, píla ne bom,
Lepó tud' ne zapela bom,
Če hlapcu lona ti ne daš.“

„Le sim, le sim, ti hlapec moj,
Da dadem ti tvoj dober lon,
Tvoj dober lon, sto zlatih kron,
Da dadem ti svoj béli grad,
Da dadem ti svojo sestró
Za pridno in pošteno gospó.“

Kàder je hlapcu lon podaû,
Je tič'ca peti začenla
Od zakona presvetega:
„Oj zakon, zakon, kak si lep,
Lih kakor je ves 'zvoljen svét!“

Mornar.

70.

(Iz Senožeč na Notranjskem.)

Je lunica svetila
In ura polnoč bila.
Na bregu stal je mlad mornar,
Na bregu stal je mlad čolnar.
V levici gosli mi derži,
Z desnico strune vbira
In pesen to prepeva,
Po morji da odmeva:
„Oj, veter, veter ti nebá,
Oj veter, veter ti morjá,
Ti veš za morja ceste vse,

---

70. *Zapisal* Frančišek Meden. — *Iz Zvona (dunajskega) VI. (1880) 311—312, kjer jo je objavil S. Rutar v spisu „Slovenske pripovedi o morju.“*

Ti veš za steze zemlje vse,
Ne veš, kaj moje si želi sercé! —
Oj morje, morje široko,
Oj morje, morje globoko,
Ti v sebi kriješ ribji trop,
Ti bodeš moj zeleni grob;
Oj ribe, ribice zlaté,
Ki v temnem morji plavate,
Ve boste mi pogrebnice,
Da bi še koga druz'ga b'le!“

Na bregu jablana stoji,
Na njo mornar upre oči,
In glasne gosli z javora
Jej verže tja v zeleni verh.

Čez morje veter pridervi,
Skoz jablane zeleni verh šumi:
„Saj veter vem za ceste vse,
Za steze vse čez zemljo in morjé;
In tud' to vem, oj mlad mornar,
In tud' to vem, oj mlad čolnar,
Kaj tvoje si želi sercé!“

Od brega čoln je odvez'val
In vanj mornar se je podal.
Po morji plava mlad mornar,
Po morji plava mlad čolnár.
Na morje veter zadervi,
Mornarju v uho zašumi:
„Mornar, ná teh dišečih rož,
Da malo mi zadremal boš!“
In veter čoln naprej je gnal,
U čolnu je mornar zaspal.

Čez morje veter zadervi,
Skoz jablane zeleni verh šumi,
Iz gosli glas se oglasí
In v svetlo noč se razleti:
„Oj vstajaj, vstajaj, Jelvica,
Ti hči bogat'ga Ceharja!
Po morji plava pisan čoln,
Je samih žlahtnih rožic poln.
Oj vstajaj, vstajaj, Jelvica,
Že kmalu bode beli dan,
In mladi pride kavalir po te,
Kakor sta s'noč zmenila se.
Oj vstajaj, vstajaj, Jelvica,
Da iz teh lepih, žlahtnih rož
Svoj krancelj spletala si boš,
Prej kakor pride beli dan!“

Zbudila se je Jelvica,
Sama pri sebi prašala:
„Al' drobne tič'ce dan pojó,
Al' svatje po me že gredó?“
Iz post'lje Jel'ca vstajala,
Skoz okno je pogledala,
Na okni je poslušala.

Spet veter v gosli zašumi,
Iz gosli glas se oglasi,
In strune milo mi pojo,
Bolj milo in še bolj sladko:
„Oj vstajaj, vstajaj, Jelvica,
Ti hči bogat'ga Ceharja!
Po morji plava pisan čoln,
Je samih žlahtnih rožic poln.
Oj vstajaj, vstajaj, Jelvica,
Že kmalu bode beli dan,
In mladi pride kavalir po te,
Kakor sta s'noč zmenila se.
Oj vstajaj, vstajaj, Jelvica,
Da iz teh lepih, žlahtnih rož
Svoj krancelj spletala si boš,
Prej kakor pride beli dan!“

Od okna Jel'ca vstajala
In mojškro svojo klicala:
„Ustajaj hitro, mojškra ti!
Poslušaj to-le petje mi:
Al' drobne tičce dan pojó,
Al' svatje po me že gredó?“
„„Dan drobne tičce ne pojó,
In svatje po te ne gredó:
Le veter piše čez morjé,
Od sebe daje glase té.““

Spet veter v gosli zašumi,
Iz gosli glas se oglasi,

Bolj milo strune zdaj pojó,
Bolj milo in še bolj sladko:
„Oj vstajaj, vstajaj, Jelvica,
Ti hči bogat'ga Čeharja!
Po morji plava pisan čoln,
Je samih žlahtnih rožic poln.
Oj vstajaj, vstajaj, Jelvica,
Že kmalu bode beli dan,
In mladi pride kavalir po te,
Kakor sta s'noč zmenila se.
Oj vstajaj, vstajaj, Jelvica,
Da iz teh lepih, žlahtnih rož
Svoj krancelj spletala si boš,
Prej kakor pride beli dan!“

Iz kamre zvabi Jelvico,
Iz dvora zvabi Jelvico,
In k morji zvabi Jelvico,
Lepó mladó nevestico.
Stoji tik brega pisan čoln,
K' je samih žlahtnih rožic poln.

Še stopi Jel'ca v pisan čoln,
Od brega splava sred morjá.

Zdaj veter hujše zašumi,
Iz gosli glas se oglasi,
In strune zadnjič zapojó,
Pa bolj terdó in bolj strašnó:
„Saj veter vem za ceste vse,
Za steze vse čez zemljo in morjé,
In tud' to vem, oj mlad mornar,
In tud' to vem, oj mlad čolnar,
Kaj tvoje si želi serce!“
„„Ti morje, morje široko,
Ti morje, morje globoko,
Ti v sebi kriješ ribji trop,
Ti bodeš moj zeleni grob!
Ve ribe, ribice zlate,
Ki v temnem morji plavate,
Ve boste moje pogrebnice,
Moje in moje ljubice!““

Zarika in Sončica.

71.

(Iz Srednje vasi na Gorenjskem.)

Star Vah, stara Vahinja
Sta prosila mi Boga,
De b jima dal lepi rod.
Bog jima dal lepi rod,
Dal jima je hčerke dvé,
Mlade in obé lepé:
Prva je b'la Zarika,
Druga je b'la Solnčica.
Solnco je vkradel turški car,
Zar'ko vsnubil španski kralj.

Zar'kin mož pa v somenj gre,
Praša mlade Zarike:
„Kaj ti kupim na somnji,
Kar bi bilo všeč tebi?“
„„Kar je tam naj dražjiga,
Kar je tam naj lepšiga.““

Solnca na somnjù stojí,
Zar'kin mož tak govori:
„Kol'ko Solnca pa velja?“

71. *Iz Valjavčevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Tam je pri verzu 49. pripisana varijanta:* „Dušo s Solnco vred pusti.“ *Ker je v rokopisu Va-*

„„Solnca štir sto kron veljá,
Kdor jih ima, naj jih dá,
Kdor jih nima, naj nehá.““

„Kaj s' mi kupil za somènj —
Lepši, kakor sama sim,
Dražji, kakor sama sim!“
„„Nič ne maraj, Zarika,
Stopnje bo pometala,
Zmiraj grš prihajala.““

Solnca stopnje ometala,
Zmiraj gorš' prihájala.

Že mi skliče hlapce vse:
„Pojte lovit ribice,
K' so z imenam kačice.“

Zar'ka kače kúhala,
Solnca jih pokušala.

Že jo glavca zabolí,
V lica precej obledí.
Šla je gori v gornji stan:
„Vleci, vetrček hladán,
Sem iz laških deželá,
Kjer so oče 'n mat' doma!“

Zarika poslúšala,
Se močnó prestrašila;
„O ti sestrica mojà!
De jez nisim vedla t'ga:
Sim ti dala kačji strup,
S tim je proč moj up!“
Zarika tud omedlí
In pri Solnci dušo p'sti.

Kak je vender to hudo,
Sestra sestre ne pozná,
Kačjiga ji strupa da!

72.

(Iz Predvora na Gorenjskem.)

Star Vah jin stara Váhinja
Prosíva sta lepó bogá,
De b' jima dav jen poros lep.
Boh jima j' dav jen poros lep,
Boh jima dav je hčeri dve:
Ta prva j' biva Zárika,
Ta druga j' biva Sončica.
Sončico vkrade turšči car,
Zariko vzame španšči kralj.

Zaričin mož na semenj gre,
Pa praša mvade Zariče:
„Kaj pa ti kupim na semnji,
Kar bi po všeči b'o tebì?“

Zarika tok odgovarí:
„Kar najdeš tam nejlevšega,
Nejlevšega, nejdražega!“

Sončica na semnji stojí,
Jin Zar'čin mož tak govarí:
„Kolkó pa Sončica veljá?“
„„Sončica štir sto kron veljá,
Gdor jih imá, ta nej jih dá,
Gdor jih pa níma, nej nehá.““

Zarika táko govarí:
„Kaj si mi kupu za semènj —
Vse levši, koker sama sem,

ljavčevem temu zapisu pristavljeno imé Janez, *napravil ga je pač* Janez Valjavec; *prim. opomnjo k nastopni pesmi.*

72. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz knjižice „Zora in Solnca. Pripovedna pesem v treh délih. Zložil M. Kračmanov Valjavec.“ V Celovcu 1867, str. 5. Tam piše Valjavec v predgovoru: „Pregledovaje svoje nekdanje zapiske narodnih stvarí, naletím na prosto narodno pesem z napisom Zarika in Solnčica, ki jo je bil l. 1850 moj rojak in ženšev Janez Valjavec, ki je bil tačas z menoj*

Vse draži, koker sama sem!“
„„O nič ne marej, Zarika,
Štenže nam bo pométova,
Vsak dan bo grš' prhájova.““

Sónca j' štenže pométova,
Vsak dan je levš' prhájova.

Že mi pokliče hvafce vse:
„Le pejte vovìt ríbice,
Ki so z imenam kačice.“

Zar'ka je kače kúhova,
Sonca jih je pokušova.
Sončico gvava zabolí,
De precej v lica vobledí.

Sončica j' šva v ta gornji stan:
„Le vleci, vetrček hvadán,
Semkej jiz vaščih deževá,
Čer so voča jin mat' domá.“

Zárika je posúšova,
Močnó se je prestrášiva:
„O Sónčica, sestra mojà,
De nisem ved'va preh tegà,
Pa sem ti dava káči strup!“
Zárika tudi vomedli
Jin dušo s Sončico spustí. —

Kokó je vender to hudó,
De sestra sestre na pozná
Jin strupa káčiga ji dá!

Lepa Vida. A.

73.

(Kranjska.)

Lepa Vida je pri morji stala,
Tam na prodi si pelnice prala.
Čern zamor'c po sivim morji pride,
Barko vstavi, praša lepe Vide:
„Zakaj, Vida! nisi tak' rudeča,
Tak' rudeča nisi, tak' cveteča,
Kakor ti si perve léta bila?“

Vida lepa je odgovorila:
„Kak' bi bla rudeča in cveteča,
Ker zadela mene je nesreča;
Oh, domá bolno je moje dete,
Poslušala sim neumne svete;
Omožila sim se, starca vzela!

vred učenec na ljubljanski gimnaziji, zdaj je pa jezuit v Požegi, v Srednji vasi na Gorenjskem zapisal in ki mi jo je nekaj časa potem tudi le malo različno od prvega zapisa v pero narekala mati pokojnega mi součenca Matevža Šavsa iz Preddvora na Gorenjskem. Prebravši jo, reče mi nekaj: naredi iz te pesemce epiško pesem po svoji glavi, in tako je postala ta pripovedka v verzih.“

73. *Iz Smolétove zbirke priobčena v KČ. III. 94—97. Pesmi se pozná, da jo je nekedo zeló prenaredil, najbrž Prešeren; celó metrum ne bo izviren.*

Malo kdaj sim, s'rotica, vesela;
Bolno dete cel' dan prejokuje,
Celo dolgo noč mož prekašljuje!"

Čern zamor'c ji reče ino pravi:
„Če domá jim dobro ni, žerjavi
Se čez morje vzdignejo; tí z' mano
Pojdi, serčno si ozdravit rano.
Kaj ti pravim, pó-te, Vida zala!
Je kraljica španska me poslala,
Ji dojiti mladiga kraljiča,
Sinka njen'ga, mlad'ga cesariča.
Ga dojila boš ino zibala,
Pestvala, mu post'ljo postiljala,
De zaspí, mu pesmi lepe pela,
Huj'ga dela tam ne boš imela."

V' barko lepa Vida je stopíla;
Al' ko sta od kraja odtegníla,
Ko je barka že po morji tekla,
Se zjokala Vida je in rekla:
„Oh, sirota vboga, kaj sim st'ríla!
Oh, komu sim jaz doma pustíla
Dete moje, sin'ka naboglen'ga,
Móža moj'ga z' let'mi obložen'ga!"

Ko pretekle so ble tri nedelje,
Jo h' kraljici čern' zamor'c perpelje.
Zgodej lepa Vida je ustala,
Tam pri okni sonce je čakála.
Potolažit' žalost nezrečeno,
Poprašala sonce je rumeno:
„Sonce! žarki sonca! vi povete,
Kaj moj sinek dela, bolno dete?"
„„Kaj bi delal zdaj tvoj sinek mali?
Včeraj svečo rev'ci so deržali,
In tvoj stari mož je šel od hiše,
Se po morji vozi, tebe iše,
Tebe iše in se grozno joka,
Od britkosti njemu serce poka.""

Ko na večer pride luna bleda,
Lepa Vida spet pri okni gleda,
Da b' si serčno žalost ohladíla,
Bledo luno je ogovorila:
„Luna! žarki lune! vi povete,

SPKN. II. 19—22 so jo ponatisnile s temi premembami: 3 peljnice — 3, 31 morju — 27 pesmi lepe] lépe pésmi — 35 svôje . . . neboglen'ga — 36 svôjga —

Kaj moj sinek dela, bolno dete?“ —
„Kaj bi delal zdaj tvoj sinek mali?
Dan's so vbogo s'roto pokopali,
Ino oča tvoj je šel od hiše,
Se po morji vozi, tebe iše,
Tebe iše, se po tebi joka,
Od britkosti njemu serce poka.“

Vida lepa se zajoka huje.
K' nji kraljica pride, jo sprašuje:
„Kaj se tebi, Vida! je zgodilo,
De tak' silno jokaš in tak' milo?“
Je kraljici rekla Vida zala:
„„Kak' bi s'rota vboga ne jokala!
Ko pri okni zláto sim posodo
Pomivala, mi je padla v' vodo:
Je iz okna padla mi visoc'ga
Kup'ca zlata v' dno morjá globoc'ga!““
Jo tolaži, reče ji kraljica:
„Jenjaj jokat' in močíti lica!
Drugo kup'co zlato bom kupila,
Te pri kralji bom izgovorila;
Id', kraljiča doji, moj'ga sina,
De te mine tvoja bolečina.“

Res kraljica kup'co je kupila,
Res pri kralji jo je zgovorila:
Vida vsak dan je pri okni stala,
Se po sinku, oči, mož' jokala.

74.

(Kranjska.)

a. Redakcija I.

Prelépa Vída je pelníce prála
Pri kráju mórja na sínji skáli.
K nji se je pripêljal čern zamórec.
Takó je rékel čern zamórec:

---

38 pripelje — 40, 43 sólnca — 41, 43 sólnce — 76 bódem 'zgovorila — 81 Vsak dán vùnder je pri oknu stala. — *Melodijo, bajè s Krasa, nahajaš v J. Vošnjaka drami „Lepa Vida“ str. 97, 98.*

74. *Neznanega zapisovalca. — Redakcija I. je iz SPKN. I. 116—119, kjer pa je mnogo naglasov napačnih; redakcija II. pa je iz NPI. 149—151, kjer je očividno Vraz skušal pesem spraviti v neko pravilnejšo mero. Tudi v njegovem natisku je nekaj tiskovnih hib:* 1, 8 Lèpa — 19 špansku — 33 Zgodèj.

„Kaj je têbi, lépa Vída!
Ki nísi lépa več tak, kakor perve léta?“
„„Kak' hočem biti lépa, kákor pèrve léta!
Doma ímam stariga možá in bolno déte:
Stari mož prekašljúje, déte prejokúje.“

Tako je rêkel čern zamórec:
„Le z máno, le z máno, lepa Vída!“ —
Takó je rêkla lépa Vída:
„„Komu bom zapustíla
Stáriga možá in bólno déte?““

Tako je rékel čern zamórec:
„Le z máno, le z máno, lépa Vída,
V špánsko dežêlo!
Po têbe je poslála španska kraljíca.
Ne boš drúgiga iméla,
Kakor béle póstelje postiljála
Ino gôri boš ležala
Ino boš dojíla španskiga kraljíča.“

V bárko je stopíla, od krája odtegníla.
Začela je jokáti lépa Vída:
„Komu sim pustíla stár'ga móža in bólno déte!“

Pripêljal jo je v špánsko dežêlo,
V špánsko dežêlo k španski kraljíci.

Zjútraj je zgódaj vstála, je pri ôknu stála
'Zza hríba pride rumêno sónce.
Tak' je rêkla lépa Vída:
„Kaj te prášam, tí rumêno sónce!
Kaj môje bólno détice déla?“
Sonce pravi: „Kaj bo délalo?
Svéčo so mu zdaj deržáli!
Tvoj ubógi mož se pa po mórju vózi,
Se po mórju vózi, têbe iše,
In se po têbi, lépa Vída, milo jóka.“

Tákrat še bolj se je zajokála,
Béle si je róke lomíla.
Zvečer je spet pri oknu stála.
Izza gore príde svítla lúna:
„Kaj te prášam, ti svítla lúna!
Kaj môje bólno détice déla?“
Lúna právi: „Kaj bo délalo?
Zdaj so ga pokopáli!

Tvoj stari móž se po mórju vózi
In se po tébi milo jóka."

Še bolj se je zajokála lépa Vída,
In k nji príde španska kraljíca:
„Kaj ti je, prelépa Vída,
De se takó mílo jókaš?"
„„Kaj bi se jez ne jokála!
Sím pri ôknu stála, zláto kúpo pomivála,
Pádla mi je čez ôkno u morjé globôko.""

Tako je rêkla španska kraljíca:
„Nič ne máraj, ti lépa Vída!
Jez bom spét drúgo teb' kupíla
Ino pri králju svôjim te izgovoríla:
Le lépo dôji môjiga kraljíča!"

b. Redakcija II.

Lépa Vida je peljnice prala
Pèr kraju morja na sinji skali,
K nji pa se pèrpelje čèrni zamorc.
Tako nji je rekô čèrni zamorc:
„Kaj je tebi, lépa moja Vida!
K' nis' več lépa kakor pèrve léta?"
„„Kako hočem ti jàz biti lépa,
Biti lépa kakor pèrve leta,
Domá mam star'ga móža, boljno déte;
Céli dan mi déte prejokuje,
Célo noč pa móž mi prekašljuje.""

Tako nji je rekô čèrni zamorc:
„Le z mèno, le z mèno, lépa Vida!"
Tako mu je rekla lépa Vida:
„„Komu bóm sirota jàz pustila
Starèga móža in boljno déte?""
Tako nji je rekô čèrni zamor'c:
„Le z mèno, le z mèno, lépa Vida,
Le z mèno pojd u špansko deželo:
Po tebe pošlje me španska kraljica.
Tam ti ne bóš druziga delala,
Kakor béle postlje postiljala,
In na bélih postljicah ležala,
In dojila španskèga kraljiča."

Lépa Vida v barko je stopíla.
Ko sta užè od kraja odtegnila,

Je začela jokat lépa Vida:
„Komu sèm sirota ja pustila
Starèga móža in bolno déte?“

Perpeljaô njo je u špansko deželo,
U špansko deželo k španski kraljici.
Vida zjutrej je zgodej ustala,
Zgodej ustala, pèr okni stala.
Gori pride to rómeno sónce,
Tak je rekla sóncu lépa Vida:
„Kaj te prašam, ti rómeno sónce!
Kaj détèce moje boljno dela?“
Sónce pravi: „„Kaj bó zdej delalo?
Rauno zdej só svečo mu dèržali!
Tvoj star móž pa se po morji vozi,
Se po morji vozi, tebe iše,
In se po tebi, Vida, milo joka.““

Takrat še bolj se je zajokala,
Béle róke sirota je lomila,
In zvečer je spet pèr okni stala.
Gori pride ta presvitla luna:
„Kaj te prašam, ti presvitla luna!
Kaj détèce moje boljno déla?“
Luna pravi: „„Kaj bó zdej delalo!
Rauno zdej só ti ga zakopali!
Tvoj star oče se po morji vozi,
Se po morji vozi, tebe iše,
In se po tebi, Vida, milo joka.““

Še bolj se je zajokala Vida.
Takrat pride k nji španska kraljica:
„Kaj je tebi, moja lépa Vida!
De se mi ti tako milo jokaš?“
„„Kaj bi se sirota ne jokala!
Ko sem zjutrej jàz pèr okni stala
Ino zlato kupco pomivala,
Padla mi je u morje glóboko!““

Tako rekla je španska kraljica:
„Nič ne maraj, moja lépa Vida!
Jàz bóm tebi spet drugo kupila,
Tebe bóm pèr kralju zgovorila:
Le lépo doji mi mojga kraljiča!“

75.

(Iz Krope na Gorenjskem.)

Mlada Vida je štrence prala
Pri kraju morja, na belem produ.
Po morju se pripelja pisana barka,
Notri sedi črni zamurček:
„Mlada Vida, kako je to,
Da nisi več tako lepa,
Kakor si bila prva leta,
Kadar si bila pri meni za deklo?“
„„Kako bom jaz tol'kanj lepa,
Kakor sem bila prva leta,
Kadar sem bila pri tebi za deklo!
Doma imam hudega moža,
Hudega moža, mlado dete.
Noč pomine, dan pozajde,
Moje dete nikol' ne vtihne.““

„Jaz imam vse sorte kadíla,
Da bodeš dete ž njim kadila.“
Mlada Vida je šla, kadila zibelo.

Morče zažene to barko,
Mlada Vida je tolkanj žal'vala:
„Kaj moje dete počenja!“
„„Tiho, tiho, mlada Vida,
Pri meni boš pogače jedla
Ino bodeš vince pila.““

Po pisanem ganjku je hodila,
Na belo luno je gledala.
Kadar je prišla bela luna,
Ona je lune vprašala:
„Ali kaj veš, kako se na mojemu domu godí?“
„„Jaz pa tega nič ne vem,
Kako se na tvoj'mu domu godi.
Ta rumen'ga solnca vprašaj,
Kako se na tvoj'mu domu godi.““

Komaj je to pričakala.
Gori je prišla rumena zarja,

75. *Zapisal* R. Poznik; *narekovala Mica Štular.* — *Iz rokopisne zbirke NB.* (*str. 152—154*), *ki jo hrani Matica.*

Za rumeno zar'jo pa rumeno solnce.
„Jaz tebe vprašam,
Kako je zdaj na moj'mu domu?“
„„Tvoje dete pri kraj' morja gori in doli téče
No svojo ljubo mater kliče.““

Na to je solnce prosila:
„Solnce, naj grem s taboj domu.“
„„O tiho, tiho, mlada Vida!
Z manoj boš težko hodila.““
„O naj hodim, kakor morem,
Jaz pa s taboj pojdem.“
„O poldne bom eno uro stavil,
Pa še ti z manoj počij.“
— — — — — — — — —

(Solnce jo je pripeljalo na dom.)

Lepa Vida. B.

76.

(Od meje prekmurske.)

Lepa Vida proso plela,
Jako rano pred zorjami.
Lepa Vida plela proso,
Stepeno je najšla roso:
„Da bi, Bog daj, mojo bilo,
Kaj nicoj je tod hodilo,
Kaj nicoj je tod hodilo,
Rano roso je strosilo!“

Drugo jutro plela proso,
Stepeno je najšla roso:
„Da bi, Bog daj, mojo bilo,
Kaj nicoj je tod hodilo,
Kaj nicoj je tod hodilo,
Rano roso je strosilo!“

Tretjo jutro proso plela,
Tam je najšla velko kačo.
Kača mela devet repov,
Na vsakšnem repi devet ključov:
„Ne straši se, lepa Vida!
Kaj si prosila, si dobila:
Saj sem jaz ne huda kača,

---

76. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. x. 4a, kakor je tam bila napisana prvotno. Pozneje je namreč Vraz premenil to-le:* 31, 33 ga] jo — 32 On postane] Ona je — 34 On je] Je že — 43 grozna] dozdaj. — *To pesem je Vraz kesneje prepisal v VO. VIII. 54 s temi premembami:* 1 plela proso — 2 Jako rano pred] Rano med *(s prva še* pred) — 3 Lepa Vida] Prvo utro — 6, 12 nicoj je tod] todik je nicoj — 7, 8 *manjkata* — 9 utro — 13 14 *manjkata* — 15] Da tretjo utro proso pleje — 16 Tam je najšla] V prosi najde — 17 mela] ma ti — 18 klučov — 21 ja — 22] Al ja sem ti mladi kralič — 23 ti] Al ja sem ti en mladi kralič — 24, 45 kraluje — 28 poli — 30, 33 jo — 32 On postane] Ona je — 34 On je] Grata — 35 Te ga] Da jo — 36 On postane] Te

Saj sem jaz ne huda kača,
Al jaz sem ti mladi kraljič,
Ki kraljuje v belem gradi. —
Ti boš šla po gladkoj stezi,
Jaz pâm šla po gostem germji;
Tam bova se mija zišla,
Na polji per belem gradi.
Tam vtergaj tri drobne šibe,
Ki bodo tri leta stare.“ —

Da ga vujdre s pervoj šiboj,
On postane od glave človek;
Da ga vujdre z drugoj šiboj,
On je do pojasa človek.
Te ga vujdre s tretjoj šiboj,
On postane do pet človek:
„Hala, hala, lepa Vida,
Kaj si štela, si dobila:
Vzemi, vzemi meni z repa,
Z mojega repa devet ključov,
No odkleni bele gradi,
No poberi srebro, zlato!
Če sem bila grozna kača,
Pa sem ti zdaj mladi gospon,
Ki kraljuje v devet gradih
Z lepoj Vidoj nestrašlivoj.“

77.

(Iz Cerovca.)

Lepa Vida proso plela
Rano rano pred zorjami.
Kak od konca plela proso,
Stepeno je najšla roso:
„Da bi, Bog daj, mojo bilo,
Kaj je nicoj tod hodilo!“

K drugem konci je perplela,
Tam je najšla velko kačo,
Tam je najšla velko kačo,
Velko kačo zaglavačo.
Kača je mela devet repov,
Vsakšni rep pa devet klučov.

Mimo vlegla gladka steza,
Po joj jaše mlad študentič:
„Hala, hala, mlada Vida,
Vtergaj si ti drobno šibo,
Vtergaj si ti takšno šibo,
Ki za leto dni je zrasla.“

Mlada Vida vterga šibo,
Ki za leto dni je zrasla,
Ino s šiboj vujdre kačo,
Velko kačo zaglavačo.
Kak je lehko jo vujdrila,
Z repa ključe joj je zbila,

že grata — 39 repov — 40] Z devet repov devet klučov — 43 grozna] dozdaj — 46 S — *Po tem* drugem *prepisu je Vraz pesem tiskal v NPI. 48—50 pišoč* ü *za povdarjeni* u, è *pred* rom *in pa izpremenivši, ne gledé znamenj nad vokali, to-le:* 1, 3, 9 plela] pleje — 4 Stepeno je najšla] No ztepeno najde — 10] Ztepeno si najde r. — 15] Tretjo ütro pleje proso — 17 ma ti] ima — 18 sakšem — 22 Al] Neg — 23 Al jaj] Jaz — 27] Z konec steze va se zišla — 29 Tam vtrgaj] Vtèrgaj si — 30 bojo — 31 jo . . . s] kačo . . . z — 36 človik — 39 meni z repov] z onih repov — 41 grady — 43 bila] bió — 46 Z. *Melodijo podaje Kuhač II. št. 787.*

77. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. x. 4b., kjer pa je pozneje premenjeno:* 1 Lepa] Mlada — 26 No v] V mladega — *Nektere stvari je Vraz menda precej ob zapisu popravil:* devet repov devet klučov (12), kačo, kačo zaglavačo (22). — *Drugič je pesem Vraz prepisal v VO. VIII. 55 s temi pre-*

Ino kača se slilila
No v kraliča spremenila:
„Hala, hala, mlada Vida,
Kaj si želila, si dobila:
Bila prosta si divica,
Zdaj pa svetla boš kraljica.“

Svoji ženi nezvesti gospod.

78.

(Kranjska.)

„O Špela, Špela, Špelica,
Premila môja ljubica!“
„„Kako čem vaša ljubca bit',
Ker nočete gospé ubit?““
„Kako gospo svojo ubit',
Ker ne morem je zjezít'?“
„„Gospod, ko domu pridete,
Pobijte sklede cinaste,
Da s' tem gospo razjezite!““
Gospod, ko je domu prišal,
Je sklede cinaste pobil.
Gospa za to se ne jezi,
Tako li ona govori:
„Če boste te pobili zdaj,
Pa druge boste k'pili kdaj!“
Ko je gospod domu prišal,
Vselej je h' svoji Špeli šal:
„O Špela, Špela, Špelica,
Premila moja ljubica!“
„„Kako čem vaša ljub'ca bit',
Ker nočete gospe ubit'?““
„Kako gospo svojo ubit,

membami: 1 Lepa] Mlada — 2 pred] med — 3 plela proso] je zaplela — 6 je nicoj tod] nicoj je todik — 7 K drugem konci] Da do konca — 8 Tam] Si — 9 *manjka* — 12 Vsakšni rep pa] Na vsakšnem repi — 13 Mimo] Mimo je — 14 joj] stezi — 21] S šiboj vujdre velko kačo — 24 kluče njoj — 25] Kača pa se je zlilila — 26] V mladega kraliča spremenila — 29 divica] ženica — 30 Kralica. — *Tiskal je Vraz pesem v NPI. 47—48 po drugem prepisu, a pišoč* ü *za povdarjeni* u, *è pred* r*om in izpremenivši, ne gledé znamenj nad vokali, to-le:* 1 Vida] Vida je — 3 zaplela] pèrplela — 4 Ztepeno — 6 todik] tod — 12 sakšem — 21 Z — 23 njo vujdèrla — 26 mlad'ga — 29 ženica] diklica.

78. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 104—107. Natisnil jo je Vraz v NPI. 163—165, a z mnogimi premembami, o katerih ne morem soditi, ali jih pripisavati njemu ali pa že Ravnikarju. Te premembe so, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in na to, da Vraz za končni* l *piše* û, *te-le:* 3 kak hočem — 6, 23] Ker je ne morem razjezit — 8 Pobite — 9 z tim — 10 *in povsod:* pèršoû — 11 pobiû (!) — 13 le — 14, 31 bote . . . zdej — 15, 32 Pa bote druge kupil' kdej — 17 Vselej je] Je vselej . . . šoû — 25, 28 skrinje malane] škrinje pisane — 34, 51 šoû — 39, 56 gospo svojo] svojo gospo — 41 bóte — 42 Ubite — 44 domu prišal] biû spet doma — 45—49] Ubije sinka mladiga * De jezna bila bi gospá. * Tako je rekla zdaj gospá: * „Ste sinka ubil' mladiga, * Bo vam Bog šenkoû druziga — 50 domô — 58 ko domu p.] ko bóte spet domà — 59, 60] Odrež'te nji bela cuzika, * Da jezna bó vaša gospá. — *Namesto v. 61—73. ima Vraz te-le štiri:*

Ko spet je biû gospód domà,
Odreže nji béla cuzika:
Gospà nemila upila,
In takrat dušo pustila.

Ker ne morem je zjezit'?“
„„Gospod, ko domu pridete,
Razbijte skrinje malane,
Da s' tem gospo razjezite!““

Gospod, ko je domu prišal,
Je skrinje malane razbil.
Gospa za to se ne jezi,
Tako le ôna govori:
„Če boste té razbili zdaj,
Pa druge boste k'pili kdaj!“

Gospod, ko je domu prišal,
Je vselej h' svôji Špeli šal:
„O Špela, Špela, Špelica,
Premila môja ljubica!“
„„Kako čem vaša ljubca bit',
Ko nočete gospé ubit?““
„Kako gospo svojo ubit',
Ker je ne morem razjezit'?“
„„Gospod, ko boste spet doma,
Ubijte sinka mladiga,
De jezna vaša bo gospa!““

Ko je gospod domu prišal,
Je svoj'ga sinka mladga ubil.
Gospa za to se ne jezi,
Tako li ôna govori:
„Ko sinka ste umorili,
'Mo od Boga druzga dobili.“

Ko je gospod domu prišal,
Je vselej h' svôji Špeli šal.
„O Špela, Špela, Špelica,
Premila môja ljubica!“
„„Kako čem vaša ljubca bit',
Ko nočete gospé ubit?““
„Kako gospo svojo ubit',
Ker je ne morem razjezit'?“
„„Gospod, ko domu pridete,
Ji cuzka dva odrežite,
De gospo razjezite.““

Ko je gospod domu prišal,
Gospe je cuzke rezat šal.
Tako je rekla zdaj gospa:
„O Bog! o Bog! o vel'ki Bog!
De b' me uslišal gospod Bog!
Gospod nezvest naj okamni,
Serce meseno ostoji,
Naj Špelka v kačo se zmeni,
V' serce pikat' ga hiti!“

Le-to gospa ko zgovori,
Gospod nezvesti okamni,
In Špelka v' kačo se zmeni,
Gospoda pikati hiti.

Po isti Ravnikarjevi redakciji je pesem tiskana tudi v SPKN. II. 74—77, a tudi tukaj z mnogimi premembami, ki so, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, te-le: 3 kak hočem — 5 vbit' — 6, 23] Ker je ne morem razjezit' — 8, 11 cinjáste (!) — 10 *in povsod:* prišèl — 14, 31, 41 bote — 15, 32 Pa bóte drúge kúpili kdaj — 17 Vselej je] Je vselej — 25, 28 malane] pisane — 44 domu prišal] bil spét domá — 45—47] Ubije sinka mladiga, * De jézna bila bi gospá. * Tak so gospá govorili — 49] Spét druz'ga bóte dobili — 57 jo. — *Od 58. verza naprej imajo SPKN. namesto 16 zgoranjih v našem natisku téh-le 9:*

„„Gospod, ko bóte spét domá,
Recíte, naj zakónski dá
Vam pèrstan, de bi dál' mi ga.““
Ko je gospód bil spét domá,
Ji reče, naj zakónski dá
Mu pèrstan, de ga Špéli da.

Takó je rêkla zdaj gospá:
„Bog, o Bog, o vél'ki Bog!
De bi me vslišal gospód Bog!“

79.

(Iz Ribnice na Kranjskem.)

Kadar gospud v Lublanco gré,
Še se per Špélici pomudí:
„Po vsi Lublani luči nej,
Per moji Špélici sta pa dvej:
Z béjlimi rokámi šiva drobną šiv,
Z bejlo nogo zible síneka.“

Kadar gospud v Lublanco gré,
Še se pèr Špelci pomudí:
„Oj ti Špela, Špelica!
Cartana moja lubica!“
„„Kak bom jàz njih lubica,
Kér gospud gospo jimajo?
Naj gospud gospo vbijejo,
Potlej bom jàz njih lubica!““
„Kakó čem jaz gospo ubít,
Kì jo ne morem razjezit?“
„„Njih gospa ima židan gvant:
Naj židan gvant sesekajo,
Potlej pa gospa huda bó.““

Gospud pride k gospéj damó,
Še jì seseka židan gvant.
Gospá tok právi, govorí:
„O Špela, Špela, Špelica,
Ona je moja sovrážnica!
Pa le nìč se ne krégajva,
Le dobre vole bódijva:
Nam bo pa Buh druzga dao.“

Kadar gospud v Lublanco gré,
Še se per Špelici pomudi:
„Oj ti Špela, Špelica,
Cartana moja lubica!“
„„Kók bom jàz njih lubica,
Kér gospud gospo jimajo?
Naj gospud gospó vbíjejo,
Potlej bom jàz njih lubica.““
„Kakó čem jàz gospó ubit,
Kér je ne mórem razjezit?“
„„Njih gospa ima sinka dva:
Naj zakolejo obedvá,
Potlej pa gospa huda bó.““

Gospud pride nazaj damó,
Zaklao je sinka obedva.
Gospa zavpije premočnú:
„O ti Špela, Špelica,
Ona je moja sovražnica!
Pa le nìč se ne krégajva,
Nam bó pa Buh druzga dao.“

Kadar gospud v Lublanco gré,
Še se per Špelci pomudí:
„Oj ti Špela, Špelica,
Cartana moja lubica!“
„„Kók bom jàz njih lubica,
Kér gospud gospo jimajo?
Naj gospúd gospo vbijejo,
Potlej bóm jàz njih lubica.““
„Kakó čem jàz gospó vbít,
Kér je ne morem razjezít?“
„„Njih gospa ima ciska dva,
Naj ji odrežejo obedva.““

Gospud pride nazaj damó,
Odreže gospi ciska obedva.
Gospá zavpije premočnú:
„O ti Špela, Špelica,
Ti si moja sovrážnica!“
Gospa še tegá ne zgovorí,
Ino že dušo pustí.

---

79. *Neznanega zapisovalca, pač Ant. Rudeža, od katerega jo Vraz ima. — Iz VO. II. 13—15; v Vrazovem prepisu je stalo v v. 27. nam.* Buh *s prva* Bog, *v v. 72. nam.* lazila *pa* plazila.

Gospúd tok pravi, govorí:
„Oj ti Špela, Špelica!
Ti si kača ferdamana!“
Gospud še tèga ne zgovori,
Špela je prec kača ratala
In okol grada lazila.

Strelec in zakleti gospodični.

80.

(Kranjska.)

Strelic, strelic je zgodaj vstal,
Gori kliče sestro svojo:
„Pojd' mi kurit zeleno peč,
Gori mi pernes' čiste vodé,
De si bom umival bele roké,
Z' belmi rokami lice dve.
Zdaj bom jez na streljanje šal,
U zelene travnike,
Drobne tičice streljati.“
„„Oh nehaj, nehaj, bratec moj,
Noč ima svôjo moč,
Dan pa je od Boga dan.““

Strelic pa ne mara nič za to,
Šal je v' zelene travnike
Drobne tič'ce streljat.
Pervič usterli,
Padla je gosta megla,
Potlej je šal drobni dež.
Dôl' ste pertekli jelenki dve,
Jelenki dve, košuti dvé.
On jih hoče namerjati,
De jih je hotel streljati.
Tako ta starji govori:
„Nikar streljati, strelic ti,
Saj sva keršeni kakor ti,
Pa naj je zaklela mačoha,
De moreve po germovji létati
Z' to divjo zveračino.
Ti b' nas lahko rešil, če b' nas tel;
Peljal bi nas h' studencu žegnanmu,
Vmival bi nama bele glavé,
Ratali bi žlahtni gospé.“

Strelic vse tako stori.
Tako ta starši sestra govori:
„Zdaj boš imel mojo to mlajš' sestro,
Jez teb' izročim devet gradov,
Devet gradov, devet pristáv;
Enga samga seb' pustim,
Še tistga vbogim razdelim.
Jez se zdaj v' klošter podam,
Notri v' kloštri molila bom,
De prišla v' nebesa bom,
U nebesa, v' sveti raj,
Bog ga vsim vkupaj daj!“

---

80. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. II. 34—36. Natisnjena je v SPKN. IV. 40—42, ne gledé na apostrofe in naglasna znamenja, s temi premembami:* 1 Strelic, strelic] Streljic — 8 V — 9 ptičice streljat — 13, 24 33 Streljic — 15 ptice stréljat — 18 droban — 20 *manjka* — 23 ta starji] starji — 27 morave — 28 Z' to] Z — 29 rešil, če] rešel, ko — 29, 30 nas] naj — 31 Umival — 32 žlahtne — 34 ta] mu — 35 to mlajš'] mlajši — 38 Eniga samiga sebi — 39 tistiga — 40 kloštru.

Povodnji mož.

81.

(Kranjska.)

Fantje plés napravljajo,
Miciko prosijo na plés.
Micika mi takó govorí:
„Máti, jez pojdem drévi na plés!“
Máti ji ni pustila it':
„Micika, ostani mi domà,
Ne hôdi drévi mi na plés!“

Micka ni nič marala:
„Mat', jez pojdem vùnder drévi na plés!“
„„Ker ti ne maraš za-me nič,
Pojd', de te vzame povôdnji móž!““

Micika pléše s fantmi tam,
Pride k njim še kje mlad gospód:
„Micika, al' gréš plésat z menoj?“

Micika še gré plésat z njim.
On ji stiska roké močnó,
Micika tako pravi, govorí:
„Ne stiskaj mi rok tak močnó!“
On jo stiska če dalje bolj,
Deji 'z za nohtov kri kapljá.
Micka zavpije premočnó:
„Po-mé je prišel povôdnji móž!“

Micka téga ne 'zgovorí
Povôdnji móž z njo vùn zletí,
Vunkaj zletí na sréd vodé.

V glažovnato hišo prideta
In se lepo tam ménita:
„Kadaj boš pustil me domú?“

„„Ti pred ne pojdeš mi domú,
De boš iméla sinka maliga.
Ti pa po hiši pometaj,
De boš bab'ci dala plačíl':
K' boš po hiši pométala,
Boš tiste smetí spravila.““

Ona je dala bab'ci plačíl';
Babica pa pride domu,
Prinese polno mošno tolarjov.

„Kaj te prosim, ljubi moj móž!
Pusti me, da grem k materi domú!“
„„Jest te pa bom pustil domú;
Pa ne hôdi, koder ogenj delajo,
Ne hôdi na dételjo spat,
Ti se ne kad' s šmarnicami,
O svétim telési žegnanim:
S'cer ne morem do têbe več.““

Ta je šla veséla domú.
Še pride klicat jo povôdnji móž:

---

81. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. I. 79—81. Enako pesem je bil najbrž že p. Dizma Zakotnik zapisal, kakor spričuje p. Marko Pohlin v svoji „Bibliotheca Carnioliae“ na str. 16. („od lipe na starimu tergu“); prim. tudi pravljico o povodnjem možu v Valvazorju, Ehre des Herzogthums Krain, XI. 685. Isto snov glej tudi v pesmi o Trdoglavu in Marjetici pod št. 89.*

„Micika! jez sim vže po té prišel,
Tvoj sin se jóka premočno.“

„„Do zdaj sim ga zibala jez,
Zdaj ga ne bodem nikdar več.““

„Micika! če nečeš sinka céliga,
Ga bova imela vsaki pol.“

Še v drugo kliče: „Micika, pojdi domú!“
On ga pretergal je čez pol:
„Ga bova iméla vsaki pol!“

82.

(Iz Škofič v Rožju na Koroškem.)

Tam stojí lipa zelena,
Spoda pa miza mirneta;
Tam se ljepi pûbi zbirajo,
Te prve raje začinjajo.

Te prve raje rajajo,
Pa križa nič ne storijo.
Prišo je en ljep rajovec,
Kaj jim ty rajovec hovorí:

„Dajte mi te ljepši rajovčinjo,
Da pojdam jaz tri raje ž njo.“
Te narljepši je biła rajovčinja,
Ko Kátrca Kozlarjeva.

Pelo jo je ty prvi rej.
Kaj jim Katrca hovorí:

„Kaj ste mi dali za nâ rajovca,
Da se mi čudno zdi do nja?“

Pelo jo je ty drugi rej.
Kaj jim Katèrca hovorí:
„Kaj ste mi dali za nâ rajovca,
Da o krjesu rokavice ma?“

Pelo jo je ty treči rej.
Kaj jim Katèrca hovorí:
„Kaj ste mi dala za nâ rajovca,
Da me že v srce žje od nja?“

Tam jo je močno zasuko,
Skočo v hłoboko jamo ž njo.
Na lipi pusto je dva puhštaba:

„Katèrca, ljepa rajovčinja,
Do vekoma pohublana!“

---

82. *Zapisal* Jos. Drobnič. — *Iz VO. XI. 3. Zopet prepisana v VO. XIV.*[2] *2. s temi premembami:* 4, 5 pèrve — 7 Prišu — 8 te . . . odhovori — 11 biŭa — 12 Katerca — 13, 17, 21 Peloŭ . . . te — 13 pèrvi — 15, 19, 23 za nâ] z' na — 20 rôkavice — 21 treći — 24 sèrce — 25] Tam je močno zasukou jo — 26 Skoču v gůoboko — 27 pustu . . . puhštava. — *Natisnil jo je nekritično Scheinigg 75—76, kjer je med drugim namesto* rajovčinja *postavil* rajkinja, *nemogočo tvorbo, ki jo ima slovar Pleteršnikov res samó iž njega, itd.*

Hudič vzame rajavko.

83.

(Iz predvorske fare.)

a. Redakcija I.

Se fantje vkupej zbirajo,
De raje bi začenjali,
Pa niso križa storili.

K njim se pridružil je star mož,
Oj stari mož hudobijan.
Tako je rekel stari mož,
Oj stari mož hudobiján:
„Kdo je pa vel'ki rájavec?“
Tako so rekli fantje mu:
„„Ta vélki rajavec pri nas
Je Anzelj, Anzelj, ž'panov sin,
Katrinčica je pa rájavka.““
Takó je rekel stari mož,
Oj stari mož hudobijan:
„Po čim rajè prodajate?“
„„Enè po zlatu belimu,
Ene po zlatu r'menimu!““

In dal je bil jim rumen zlat,
Da rajal bo s Katrinčico.

Ko prvo vižo rajata,
Katrinčica tak govori:
„Koga ste m' dali rájavca,
K' okresu rokovice ima?“

Ko drugo vižo rájata,
Katrinčica tak govorí:
„Kogá ste m' dali rájavca,
K' vročina taka od njega gré,
Da peče v moje me srcé!“

Ko tretjo vižo rajata,
Jo je pritisnil pretrdó:
„Katrinčica, pojdeš z mano:
Bova po peklu rájala,
Ker si tak močno vájena!“

Botè iméli vsi za uk,
K botè rajè začenjali
In pa ne križa storili!

b. Redakcija II.

Fantje se vkupej zbírajo,
De bъ raje začénjalъ,
Pa niso kríža stúrlъ.

K njim se j' prdružu jen star mož,
Ta starъ mož hudobъján.
Tokó reče hudobъján:
„Gdo j' pa ta vél'čъ rájovъc?“
Tokó so mo fantje reklъ:
„„Ta vél'čъ rájovъc pr nas
Je Anzъlj, Anzъlj, špánov sin,
Katrínčъca j' pa rájovka.““

83. *Zapisal* M. Valjavec. — *Redakcija I. je iz Valjavčevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič; redakcijo II. pa je Valjavec sam objavil v Kresu IV. 339. Prim. pesmi o „Povodnjem možu“ (št. 81. in 82.).*

Tokó je reku starъ mož,
Ta starъ mož hudobъján:
„Po čím raje predájete?“
„„Ené po zwatъ bélъmo,
Ené po zwat' rmênъmo.““

Dau jъm je biu en rúmen zwat,
De bo rajow s Katrinčico.
Gdъr prvo vížo rájata,
Katrinčъca tok govarí:
„Kogá ste m' dalъ rájovca,
K' o krésъ rokavíce jmá?“

Gdъr drugo vížo rájata,
Katrinčъca tok govarí:
„Kogá ste m' dalъ rájovca,
K' vročína taka vd njega gré,
De peče v moje me srcé?“

Gdъr treko vižo rájata,
Jo je prtisnu pretrdó:
„Katrinčъca, pejdèš z mъnó:
Bova po pъklъ rajowa,
Ker sъ tok močnъ vájena!“

Imelъ bote vsъ za vuk,
K bote raje začénjalъ,
Jъm pa ne kríža stúrъlъ!

Pekova hči.

84.

(Iz Gojzda na Gorenjskem.)

a. Redakcija I.

Na Dunaj' je devet trgov,
Deset'ga nov'ga délajo.
Micka po trgu drobentí,
De pesek ji spod nog letí.

Svitli cesar v linah stoji
Pa praša: „Čega je ta hči,
Ki tak po trgu drobentí,
Da pesek ji spod nog letí?“
„„Ta je pa enga peka hči,
Ki tak po trgu drobentí,
Da pesek ji spod nog letí.““

Najél ji godcov je devét,
Deset pa tergontarjezov,
Da bodo Micko fentali.
Komandirar Micko dobí,
Zaraja z njo, jo zavrtí.
„O pust' me, komandirar mlad,
Meni se taja prsten zlat.“
Pa on še hujši zavrtí.
„O pust' me, komandirar mlad,
Meni se koralde tájajo,
Na črno zemljo kapljajo.“
Pa jo le hujši zavrtí:
„O pust' me, komandirar mlad,
Mene močno glavca bolí,
Pri mojem srcu zdravja ní.“

Pusti jo komandirar mlad.
Tekla je v belo izbico,

84. *Zapisal* M. Valjavec. — *Redakcija I. je vzeta iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič; redakcijo II. pa je Valjavec priobčil v Kresu IV. 387—388.*

Legla na mehko posteljco,
In kakor se mi vlegla je,
Ločila se je duša od nje.
Ino po celim Dunaju
Zvonovi sami zapojó.

Vsi ljudje so jo šli kropit,
Tud je sam svitli cesar šel:
„Ko vedil bil bi jaz le tó,
Da je to truplo tak lepó,
Gotovo bi moje biló!“

b. Redakcija II.

Na Dúnej' je devét trgóv,
Desét'ga nov'ga déwajo.
Mic'ka po trgъ drobntí,
De jъ pesъk spod nóh letí.
Svъtlъ cesar v linah stojí
Pa praša: „Č'gava j' pa ta hčí,
Kъ tok po trgъ drobntí,
De jъ pesъk spod nóh letí?“
„„To je pa an'ga peka hčí,
Kъ tok po trgъ drobntí,
De jъ pesъk spod nóh letí.““

Najéw jъ je goscov devet,
Desét pa komandírarjov,
De bodo Mic'ko féntalъ.
Komandírar jo v pest dobí,
Zarája ž njo, jo zavrtí.

„O pust' me, komandirar vmath,
Mъnъ je vroče premočnó,
De se m' koráwde tájajo,
Na črno zemljo kapljajo.“
Pa jo le hujšъ zavrtí,

Micka mo pravъ, govarí:
„O pust' me, komandírar vmath,
Mъnъ je vroče premočnó,
De se mъ taja prsten zwat.“
Pa jo še hujšъ zavrtí.
Mic'ka mo pravъ, govarí:
„O pust' me, komandírar vmath,
Menè močnó gwav'ca bolí,
Pr mojem srcъ zravja ni.“

Pъsti jo komandirar vmath.
Tekwa je v béwo kamъrco,
Legwa j' na mehko póstъljco.
Jъn komej de se vlegwa je,
Duša j' od ne wočíwa se.
Jъn koj po celmo Dúnejo
Zvonóvъ samъ zapojó.
Ślъ so jo vsъ ъljdjé kropít,
Tud jo j' sam svítlъ cesar šu.
Tokó mъ cesar govarí:
„Kъ védu bíw bъ jest za tó,
De je to trúpu tok ъlpó,
Zagvíšъn bъ mojè bъwó.

85.

(Iz ljubljanske okolice.)

Stoji, stoji tam Dunaj lep,
Sred' Dunaja gradov devet.
Tam svitli cesar v linah stojí
In gleda na vse štir' strani.

Pogleda na venanjo stran:
Po trgu mlada Liza drči,
Da prav kamnjé j' spod nog frči.

85. *Zapisal* Davorin Petelin. — *Iz prve knjižice njegove rokopisne zbirke* (*str. 7—8*).

Tak' svitli cesar govori:
„Kdo una krščenca bi b'la,
K' po sredi trga tak' drči,
Da prav kamnjé j' spod nog frči?"
„„Oj to je Liza, peka hči,
Ki ji na Dunaj para ni;
Če se jej najde na modrost',
Se j' pa ne najde na svetost'.""

Tak' svitli cesar govori:
„Naproti Lizi brž pojté!
Brž jeden naj po godce gré,
Da bodo muzicirali,
Čas kratek Lizi delali!"

Tak' mlada Liza govori:
„Kaj pa cesarski hlapci k nam gredo?"
„„Oj mlada Liza, po-te gredó.""

Brž vteče Liza v kamerco,
V samotno svojo kamerco.
Kleči pred britko marterco:
„Oj skrij me, skrij me, večni Bog,
Skrij me pod le-tà večni križ!"

To komaj Liza 'zgovori,
Že mrtva tam na tleh leži,
Po Dunaj' vsem pa vkup zvoni:
„Umrla je Liza, peka hči,
Ki jej na Dunaj' para ni:
Če se jej najde na modrost',
Se j' pa ne najde na svetost'."

Trdoglav in Marjetica.

86.

(Z Gore pri Sodražici na Kranjskem.)

Stoji, stoji beli grad,
K' nima oken, nima vrat:
Znotraj z' zlatam pozlačén,
Zunej z' maham porašén.
Eno samo ima linico,
Notri sedi Marjetica.

Še je prišal kraljič mlad,
Španskiga kralja sin:
„Marjeta, lepo telo,
Ko bi keršeno bilo!"
„„Marjeta je keršena,
De b' tako mlad kraljič bil!""
„Marjeta, lepo telo!
Kako si ti semkaj prišlo?"
„„So me nesli botri h' kersti,
Botri mladi, nespametni.
Na križ pot so me postavili,
Niso svetga križa storili.
Pa je prišal Terdoglav,
Je mene lesem uzel.""
„Marjeta, lepo telo!
Kako bi te mogel rešiti?"

86. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. II. 15—20, kjer pristavlja Ravnikar na koncu to-le opazko: „Hier zuletzt ist wohl zu bemerken, wie es mir der Sänger noch besonders erklärt hat, dass das Schloss des Bruders von der Marjetica, in welchem sie nebst ihrem Bruder gewohnt haben soll, durch den Abzug des Terdoglav zerstört wurde und dass Terdoglav mit seiner Forderung nicht anders wegzubringen war, als durch die Benediction des*

„„Lahko, lahko, kraljič mlad,
Španskiga kralja sin!
Pridi danas osem dni,
Ker ne bo moj Glav doma;
Pojde dol' na Ogersko,
K' bosta dva persegala.
Pridi danas osem dni,
In pernesi žegne tri
In svetga Štefana soli
In svet mašni plaš,
De ga zdolej pogerniš.““

Prišal je čez osem dni,
Je pernesel žegne tri
In svetga Štefana soli
In svet mašni plaš.
Mašni plaš zdolej pogerni.
Marjeta se dol' spusti.
Kar zlata ketna zazvenči,
De se sliš' na Ogersko,
Ker sta dva persegala.

Tako Glav govori:
„Le hitro mi persegajta,
Meni se domu mudi:
Marjeti se sila godi,
Ker zlata ketina zvenči.“

Ko je Glav prišal domu,
Ni najšal Marjete doma.
Je šal njé predeleč iskat,
Notri v' to deveto dežel,
Pod tega kralja španskiga.

„Pojdi, Marjeta, domu,
Saj t' ni blo tako hudo!“
„„Jez ne grem popred domu,
De mi perneseš zlato šet
In lepe zlate niške.““

Glav je zletel hitro domu,
Prinesel ji je zlato šet
In lepe zlate niške:
„Pojd', Marjetica, domu,
Saj t' ni blo tako hudo!“
„„Jez ne grem popred domu,
De mi perneseš glavnik zlat,
Bom kampljala rumene lasé.““

Zletel mi je Glav domu,
Pernesel ji je glavnik zlat,
De je kampljala rumene lase:
„Pojd', Marjetca, domu,
Saj t' ni blo tako hudo!“
„„Jez ne grem popred domu,
De mi perneseš štuk zlata,
De bom bratu grad zidala.““

Glav je zletel hitro domu,
Prinesel ji je štuk zlata,
De bo bratu grad zidala.
Kadar pernese štuk zlata,
Potlej so minihi prišli
In so grad žegnali.
Ko so grad požegnali,

Kar Glav vunkej zleti,
In se pol gradu za njim
odvali.

Schlosses, in welchem Marjetica und ihr Bruder gewohnt haben. Da die Marjetica gut wusste, was bey dem Abzuge des Terdoglav geschehen wird, so hat sie vom Terdoglav ein Stück Goldes begehrt, um ihrem Bruder zur Entschädigung dann ein neues Schloss bauen zu können.“ — To varijanto je Poženčan drugič prepisal v MP. I. 74—77 s temi malimi predrugačbami: 5 Ena samo jma — 10 bi] b' tako — 14 semkej — 22 b' — 59, 75 Pernesel — 61 Pojdi, Marjeta — 62, 70 ti — 69 Marjeta.

87.

(Iz Jurjevice pri Ribnici na Kranjskem.)

Stoji, stoji pusti grad,
Ker nima nobenih vrat
Kot eno samo linico,
V' kter stoji Marjetica.
Od znotraj je ves pozlačen,
Od zunaj z' maham porašen.
V' lini stoji Marjetica,
Ker mi češe lepe rumene lase;
Ma zlate niške
Pa sreberno šet.

Še je prišal grofič mlad:
„Kaj delaš, lepa deklica,
Gor' v' linah gorajnih?“
Tako Marjeta govori:
„„Jez sim lepa deklica,
Lepa deklica Marjetica.
Sim bla 's križov vkradena:
So bli botri mladi nespametni;
Saj so se vpijanili,
Mene na križ pot postavili,
Niso svetga križa storili.
Še je prišal Terdoglav,
Vzel mlado deklico Marjetico,
Še me je nesel v' ta pusti grad.
Jez sim že le-t' sedem lét,
Sedem lét, osmiga pol.““

Tako Marjeta govori:
„„Pa ti b' me rešil prav lahko,
Pridi danes osem dan,
K' ne bo Terdoglav doma:
Pojde tje na Ogersko,
K' bota dva persegala.
Prinesi oljkove križce tri,
K' so cvetno nedeljo v' cerkvi delani,
Tri leskove šibice,
K' so vse enga leta rašene,
K' so cvetno nedeljo žegnane:
Z' vsako trikrat udaril boš,
Potlej Marjeto rešil boš.““

Še je prišal ta osmi dan,
Vzel je grof oljkove križce tri,
K' so cvetno nedeljo v' cerkvi delani,
Vzel je tri leskove šibice,
Vse enga leta rašene,
Ker so v' cerkvi žegnane.
Kamur deleč so prišli,
Notri v' le-ta zeleni boršt,
So prišli do t'ga pust'ga gradu:
„Prinesil sim ti oljkove križce tri,
K' so cvetno nedeljo v' cerkvi delani.“

---

87. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 80—82, kjer pa je s prva bilo pisano:* 5 znotraj] zunaj — 6 zunaj] znotraj — 9 Ma] V — 17 križov] križmov — 47 boršt] bošt; *kar sem jaz v zgorenji natisek vzprejel, je s svinčnikom popravljeno, ali po Ravnikarju samem, ne dá se določiti. Ravnikar omenja te varijante kot na posebnem listu pisane tudi v MP. II. 24., a ta list se je sedaj izgubil. — Tiskal je pesem Vraz v NPI. 168—170. Tam nahajamo, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe, manj važne oblike, potem û za* l, *te-le izpremembe:* 2 Ker] Ki — 3 Ko — 4 kteri — 5—7 *manjka* — 8 lepe rumene lase] lepe lase. — *Tukaj je vtaknjen nov verz:* Lépe rumene lase — 9, 10 *sta zlita v enega:* Ma zlate niške, srebêrno šet — 11, 22 prišû — 13 goranjih — 15 Jes — 17 's] iz . . . ukradena — 18 mladi *manjka* — 19 Saj] De — 20] Na križji pot me postavili — 21 Niso] Ni — 23] Vzel me mlado deklico — 24 je nesel v' ta] pérnesû v — 25 sim . . . le-t'] sem . . . letù — 28 Pa ti] Ti — 29 danas — 30 Ko . . . Terdoglav — 31 tje] kje — 32 Ki —

Marjeta h sebi stisne jih.
Grof vzame tri leskove šibice,
Z' vsako trikrat vdaril je,
Potlej Marjeto rešil je.
Marjeta se dol' po zlati ketini spusti.

Še tako Terdoglav govori,
Al' tam na Ogerskim:
„Li berž, li berž persegajte,
Meni se pa tako zdi,
De zlata ketina zvenči,
De bo nekdo Marjeto vzel."

Terdoglav mi domu perleti,
Marjete že notri ni.
Terdoglav tako močno rjovi,
De se je stresla zemlja in nebo
Od le-tega strahu.
Tako Terdoglav govori:
„Oj kaj ti pravim, grofič mlad,
Tisto je ta prava sestra tvoja:
Nikar ne stor' greha tega,
De b' jo za ženo vzel!"

88.

(Iz smledniške fare na Kranjskem.)

Tù stoji, stoji beli grad,
Ki nima oken, nima vrat,
Kot eno samo linico,
Še tista lina prazna ni:
Notri Marjetica stoji
In si češe bele lasé
Z' eno zlato šetičico
V' sreberne nešičice.
Notri pa druzga ne leti,
Kakor ti zlati pergeljni
Noj od demanta kamenci.

Mladi kraljič zajce lovil,
Še li tako pravi, govori:
„Oj ti lepo žensko telo,
Ko bi ti keršeno bilo,
Ti bi za gotov' moje blo!"
„„Jez sim že telo keršeno,
Moje jmé Marjetica:
Jez sim imela am devet,
Ame so se vpjanile,
Niso čéz me križa delale,
Mene je ukradel Terdoglav. —
Pridi četerti večer kvaterni,
Ne bo Terdoglava doma,
Pojde v' deveto dežel':
Tam za eno dušo pravda gre,

Pèrnesi . . . križe — 34, 42 délani] bli — 38 vdariû — 39 Potlaj — 40] Prišû grofič je osmi dan — 41] Vzeû je oljkove križe tri — 45 Ker so v] K' so ble v — 46—52 *manjka* — 55 *je razpuščen v dva verza:* Marjeta se doli spusti * Po drobni zlati ketini — 56 Še tako T.] T. tako — 57 Ali — 58 *manjka* — 59 pak — 62, 63 *manjka* — 66 le-tega] prevelikèga — 68 Oj kaj] Kaj — 69 Tista — 70 stor' greha tega] stor' tegà grèhù — 71 bi.

88. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. II. 20—23. Na početku je zapisovalec opomnil to-le: „Koker so v' smledniški fari na gorenski strani pred štiridesetmi leti (torej pred 1800) prepevali. Tudi je tukaj opomniti, de so na imenovani gorenski strani Terdoglava Potoglav imenvali. Ali je še kaj okrog Smlednika od Potoglava znan'ga, tega jez ne vem." Na koncu pesmi pa pristavlja: „Eigentlich heisst die letzte Zeile:* Saj bi ti en drek dal." *Ravnikar je pesem drugič prepisal v MP. I. 78—80 s temi predrugačbami:* 2 Ki] Pa — 28 pernesi — 44, 45 talerje.

Gotovo jo bo on dobil.
Z' sabo prinesi žegne tri,
Tri kaplje žegnane vodé,
Tri zerna žegnane soli
Ino svečico Marijino.
Vergla bom ketino pred grad,
Spustila se bodem po nji.""

Še je zaslišal Potoglav:
„Zlata ketna močno zvenči,
Marjeti se sila godi."

Hitro je perletel Terdoglav:
„Saj ti ne bo nič nucala,
Ker je prava sestra tvoja!"
„„Naj mi li nuca al' pa ne,
Saj je ti imel ne boš.""
„Saj ti dam, karkoli hoč,
Daj mi nazaj Marjetico!"
„„Pernesi zlate talarje,
Talarje, zlate žličice,
Oj žličice in vilice.""

„Saj ti dam, karkoli hoč
Daj mi nazaj Marjetico!"
„„Pernesi zlato kokljico,
Pod kokljo zlata pišeta.""

„Saj ti dam, karkoli hoč,
Daj mi nazaj Marjetico!"
„„Pernesi zlato zibelko.""

„Saj ti dam, karkoli hoč,
Daj mi nazaj Marjetico!"
„„Še ti ne dam Marjetice,
Če prebredeš križno vodo!""

„Ko bi se jez žegna, križa
ne bal,
Saj bi ti nič ne dal!"

89.

(Kranjska.)

Še je šla mati po vodo,
Vzela je dete s' sabo.
Prišal je povodni mož,
Povôdni mož Terdoglav.
Vzel je dete mlado,
Nesel ga je notri v' vodo.

Marjetica pod vodo
Sinka ziblje mladiga,
Poldrugo leto stariga:
„Kaj te prosim, Terdoglav,
Pusti mene k' mater vas,
De pojdem od njih slovo
jemat."
„„Li pojdi, ti Marjetica, k'
mater vas!
Hodi po širokih cestah,
Koder tovorniki hodijo
In strašno preklinjajo;
Ne hodi po vozkih stezičicah,

Po zgoraj pod št. 86—88 priobčenih treh varijantah je sestavil njih zapisovalec, M. Ravnikar-Poženčan, posebno redakcijo, ki se nahaja v MP. II. 9—15, v MP. I. 74—79 in v VP. II. 29—34, a je tu povsod nekoliko drugačna; začenja se: Stoji, stoji černi grad. *Ta redakcija je, seveda zopet prenarejena, tudi tiskana v SPKN. II. 10—15. Ker Ravnikar v MP. II. 9. sam pristavlja naslovu opomnjo „Wie ich es aus mehreren Varianten selbst zusammengestellt habe", zdi se mi odveč, tudi na njo se ozirati. Omeniti hočem samo, da se v nji Marjetica kraljiču precej izdá za sestro njegovo.*

89. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. II. 7—9. Tiskana je v SPKN. II. 16—18, in sicer, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe,*

Koder romarji hodijo,
Svet roženkranc molijo:
Bi ne mogla več nazaj.“ “
In dajte mi žegnov pet,
De me Terdoglav vzel ne bo,
Ker bo zdaj prišal za mano.“

Marjetica ni za to marala,
Šla je po vozkih stezičicah,
Koder romarji hodijo,
Svet roženkranc molijo.
Kadar je prišla Marjetica domu,
Prosi svoje mater prav lepo:
„Kadite, kropite z' žegnano vodo
Komej so kadil', kropil',
Terdoglav pride za njo:
„Marjetca, ne morem te vzet,
Pojdi sama nazaj:
Dete se joka milo.“
„„Jez ne grem več nazaj,
Naj joka v' božjim imeni,
Mene nikdar nazaj ne bo!“ “

Terdoglav se močno razjezi,
Prime otroka za peté,
Vdar' ga per hiši ob voglé.

Ugrabljena žena ne sme obiskati matere.

90.

(Kranjska.)

Oj stoji, stoji beli grad,
V' linah mlada Nežca stoji,
Češe rumene lasé
Z' enim zlatim glavnikam.
Še jo je snubil Turek hud,
Jo je snubil sedem let,
Vsako leto sedem krat,
Pa mu je niso téli dat'.
„Kaj vas prosim, mati moja,
Mati moja, žlahtna gospa!
„Pustite me na turško mejo,
Na turško mejo lepe rož'ce tergati.“
„„Kaj ti pravim, moja hči!
Ne hodi na turško mejo
Drobne rožce tergati:

---

s temi premembami: 1 Še je] Je — 2 s' sabo] sabo — 3 Prišel — 6 notri *manjka* — 11, 13 vas] v vás — 12 od njih *manjka* — 13 Marjetica *manjka* — 15, 18 Kodar — 17 stezicah — 19, 24 rožinkránc — 23 Koder] Kjer — 25 domu *manjka* — 26 svojo — 27 žegnano] blagoslovno — 28 žegnov] blagoslovov — 30] K' bo zdaj prišel za menó — 31 kadili, kropili — 32 Marjética . . . vzéti — 37 iménu — 41 Vdari ga pri — *Primerjaj zgoraj ps. o povodnjem možu pod št. 81.*

90. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. II. 2—7. Ravnikar jo je, izpustivši nekaj apostrofov, prepisal poleg Ančke Dominkove (gl. št. 91.) v MP. I. 49—52, izpremenivši* 4 glavnikam] kampeljnam (*kar pa bo prvotno*) — 10 mati] mat' — 42 dalej] tako — 86 Ker] Nazaj *in v v. 89. postavivši namesto vejice* 'n. *Tiskana je v SPKN. III. 27—31, in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, s temi predrugačbami:* 2 Nežica —

Bi te vzel Turek hud,
Ker te je snubil sedem let,
Vsako leto sedem krat,
Pa te nismo hotli dat'.""

Nežka ni nič marala,
Šla je na turško mejo
Drobne rožce tergati.
Pervi pušeljc tergala,
Z' pangeljcam povezala:
„Ta bo kraljič' na Duneji,
Ta bo kraljič' na Duneji."
Drugi pušeljc tergala,
Z' pangeljcam povezala:
„Ta bo meni Nežiki,
Ta bo meni Nežiki!"

Še dobro t'ga ne zgovori,
Turk hud že za njo stoji.
Prijel jo je za belo roko:
„Nežka, zdaj pojdeš ti z' mano:
Jez sim te snubil sedem let,
Vsako leto sedem krat,
Pa te niso hotli dat;
Zdaj si mi pa sama v' roke prišla."

Nežka tako govori:
„Vsak otrok brez pameti,
Kter' ne vboga svoje matere!"
Nežka dalej govori:
„Kaj te prosim, Turek hud!
Pusti mene k mater' vas,
De pojdem od njih slovo jemat."

Turek tako govori:
„Ti ne pojdeš pred vas,
De boš postala nóšeča,
Kaj še lepši vidit bo,
K' poneseš trebuh pred sabo."

Neža je komej čakala,
De je postala nošeča:
„Kaj te prosim, Turek hud!
Pusti mene k' mater vas,
De pojdem od njih slovo jemat."
„„Ti ne pojdeš pred k' mater vas,
De boš rodila sinika;
Kaj še lepši vidit' bo,
K' poneseš zibko nad glavo!""

Neža je komej čakala,
De je rodila sinika:
„Kaj te prosim, Turek hud!
Pusti mene k mater' vas,
De pojdem od njih slovo jemat."
„„Ti ne pojdeš pred,
De bo sinek star sedem let;
Kaj še lepši vidit bo,
K' pojde sinik pred tabo!""

Neža je komej čakala,
De je bil sinik star sedem let:
„Kaj te prosim, Turek hud!
Pusti mene k mater' vas,
De pojdem od njih slovo jemat."
„„Ti ne pojdeš pred k mater' vas,
De bo sinik star štirnajst let,
De bo znal pisat' ino brat',
Vsak'mu gospodu lep nauk dat'.""

4] Z zlátim glavnikam — 5 Jo] Še jo — 6 *manjka* — 7, 17, 18, 35, 36, 66, 70 sedem] sedim — 8] Pa je niso 'tli mu dát' — 12 róže tèrgat — 15] Drôbnih rôžic tergát — 16] Tam bi vzel te T. h. — 17 Ker] K' — 19, 37 ôtli — 20, 34, 39 42 Nežka] Nežica — 22 rôžice tèrgat — 23 pušljic vtergala — 25, 26] Ta kraljiču bo na Dunaj' — 27 pušljic — 29, 30 Nežiki] Nežici — 31] Še to vse nè zg. — 32 hud že] žé húd — 38 s' mi pa sama] pa si mi — 41 Kter'] Ki — 44, 54, 56, 63, 72, 74, 83 vas] v vás (*ali* v vas) — 45 od njih slovo] slovó od njih — 47 pred vas] k' mater' v vas — 48—52 *manjka* — 55, 64, 73 od njih slovo] slovó — 56 máteri — 57 sinka — 58, 67 kaj] kar — 60, 69,

Neža je komej čakala,
De je bil sinik star štirnajst let,
De je znal pisat' ino brat',
Vsakmu gospodu lep nauk dat':
„Oh, kaj te prosim, Turek hud!
Pusti mene k mater' vas,
De pojdem od njih slovo jemat."
„„Oh, kaj te bom motil več,
Ker ne pojdeš nikdar več.""

„Oh, lesem, lesem, sinik moj!
Piši drobno pismice
Do moj'ga očeta, matere,
De me nazaj nikdar več ne bo.
Oh, še piši drugo pismice
Do kraljiča na Duneji:
Naj si jo dobi, koder 'če,
Mene nikdar več nazaj ne bo!"

Než'ca dol' pade, omedli,
Per ti prič' dušo pusti.
Šla je duša v' sveti raj,
Jezus, Marija nam ga daj!

91.

(Kranjska.)

Ančika Dominkova
Rožce je tergala.
Pervi pušeljc spletala,
Z' trakam ga povezala:
„Ta bo kralju mojimu,
Kteri je na Duneju."

Drugi pušeljc spletala,
Z' trakam ga povezala:
„Ta bo bratu môjimu,
Kteri je na Duneju."

Tretji pušeljc tergala,
Rožice prebirala.
Krogi se zdaj zaberni,
Hudi Turk za njo stoji.
Prime belo nje roko,
Pelje jo na Turšk' sabo.

Ančka tako govori:
„Kaj te prosim, Turek ti,
Pusti mene k' mater vas,
Storil boš mi zlati čas!"

78 kómaj — 61 rodila sinika] sinčika rodila — 70 bil sinik star] sinik star bil — 77, 81 Vsakimu — 85 bom] bóm li — 86] Ki ne pójdeš nikdár vêč — 87 le-sim, le-sim, sinek — 92 Dunaj — 93] Naj s' dobí, kjer kolj hóče — 94] Mêne nikdár vêč nazaj ne bó — 95 Než'ca dol] Nêžica na tlà — 96 Pèr . . . dúšico spusti. *Poslednjih dveh verzov manjka.*

91. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 49—51. Prvič je tiskana v SPKN. I. 124—126 in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, s temi predrugačbami:* 1 Dominikova — 2 Rôžice — 3 pušlic (7, 11 pušljic) — 4, 8] Z zánkami povézvala — 12 prebérala — 13 Krogi se] Se okrog — 16 jo na Turšk'] v Turčijo jo z — 17, 25, 49 Ančika tak — 19, 28, 34, 51 mene k' mater] k máteri me v — 21 *manjka* — 22] K máteri ne boš ti šla — 23, 25 nóseča — 24, 35 Ančika komaj — 30, 41, 53 nji] tak ji — 32 s sabo — 33] Saj lepó to vidit' bó — 34 *manjka* — 43 ne bodem] ne bom nič — 45 pač] še — 46] Ko bo sínek šèl z tabo — 54 Móram — 55] Vse tolažbe so zdaj preč — 57 Ančika — 58 pri. — *Drugič jo je tiskal Vraz v NPI. 155—157. Njegov natisek se strinja z natiskom SPKN., kar kaže, da obá izvirata iz enega, meni ne več pristopnega prepisa, ki se je*

Turek nji odgovori:
„„Ti ne pojdeš k' materi,
Dokler nisi nošeča.““

Ančka komej čakala,
De bi bila nošeča.
Ančka tako govori:
„Kaj te prosim, Turek ti,
Pusti mene k' mater vas,
Storil boš mi zlati čas!“
Turek nji odgovori:
„„Ti ne pojdeš k' materi,
De boš nesla sinka s'bo;
Saj bo to sprelepo,
K' bode sinek tud s'tabo.““

Ančka komej čakala,
De bi sinka pestvala.
Ančika tak govori:
„Kaj te prosim, Turek ti!
Pusti mene k' mater vas,
Storil boš mi zlati čas!“
Turek nji odgovori:
„„Zdaj ne pojdeš k' materi;
Spustil te ne bodem pred,
De bo sin star sedem let.
Saj pač lepši vidit' bo,
K' pojde sinek za tabo.““

Z' težko more doživet,
De je sin star sedem let.
Ančka tako govori:
„Kaj te prosim, Turek ti!
Pusti mene k' mater vas,
Storil boš mi zlati čas!“
Turek nji odgovori:
„„Morem ti povedati:
Tvôji trošti so vsi preč,
Ker ne pojdeš nikdar več!““

Ančka pade, omedli,
Dušo per ti prič pusti.

Ribniška Alenčica.

92.

(Kranjska.)

Stoji, stoji Ribnica,
Na sredi je dolinica,
V' nji je lepa kamrica,
V' kamrici Alenčica,
Katera sprelepo teke
Pretanke riže šljaraste.

Prišal je Turek hud po njo,
Poterkal je na kamrico:
„Odpri, Alenčica, berzno!“
Alenčica pa prav' tako:
„„Brez matere jez ne odprem,

najbrž nahajal v izgubljenem I. zvezku VP. Vrazov natisek se od natiska SPKN., ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in pa na to, da je Vraz neke oblike pisal dijalektično, razlikuje v tem-le: 3 pušljic — 4, 8] povézala — 12 prebirala — 15, 16] Prime za bélo njo rokó, * Pelje v Turčijo z sabo — 24, 35 komej — 36 pestovala — 41 tak Turek] Turk tako — 46 sinik — 54 Móram — 58 per. *Tudi pri Vrazu manjka verza 21. in 34.*

92. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 46—47. Nahajala se je tudi v izgubljenem I. zvezku VP. in od tam jo je bil Ravnikar pač prepisal tudi Vrazu. Natisnjena je prvič v SPKN. I. 127—129 s temi izpremembami, ne oziraje se na naglasna znamenja, apostrofe in manj bistvene oblike:* 1] Stóji, stóji mi R. — 3 V' nji] V nji pa — 4 V'] Je v — 5 teče — 6 šlá-

Nocoj k' nobenmu ven ne grem.
Mat pa šli so v Ljubljano
Men po sukno židano.“

Poterka v' drug: „Alenčica,
Odpri, me vidit bratica:
Minilo je že petnajst let,
Ko bil sim jez na vojskó vzét.“
Alenčica zdaj li odpre,
V' kamrico k' nji Turek gre.

Po hiši se prešetata,
Za roke se sprejemata.
Prijel je nizko jo pod pas,
Na konjča verže jo v' tem čas.
Alenčica kriči na glas:
„Avbe, sliš'te, grof, le-to!
Ste hôtli jmeti me gospo,
Naj bom za vašo kuharco!“

Še v' drugo vpije prestrašno:
„Avbe, slište, grof, le-to!
Ste hotli me gospo imet,
Za hišno prosim me vzet!“

V' tretje vpije na ves glas:
„Avbe, grof, to prosim vas:
Ste hotli gospo me imet,
Me svinjarico prosim vzét'!“

Iz spanja grof se prebudi,
Tako mi pravi, govori:
„Berž hlapci, konje osedlat,
Takó se m' hoče zazdevat,
De mlada vpije Alenčica,
De njo zdaj Turek proč pelja.“

Konj grofa žé sedlan stoji,
Na njega grof se zavihti.
In proč močno konje driči,
De ôgenj spod kovi beršči.
Došal je bliz Goriče v'si
Turčina, ki z' Alenko b'ži.
'Zza pasa zdere svetli meč,
Turčinu verže glavo preč:

„Si videl, Turk, na ti le-tó,
K' si tel vzet Alenčico!“

---

roste — 8 je] ji — 12 nobenmu ven] nobenimu — 13 Mat pa šli] Šli mati pa — 14] Po súknjo méni svílnato — 16 me] mi — 17 Minilo je že] Saj je minilo — 18 vojsko vzet] vojski vjét — 19 zdaj] mu — 20 V'] In v — 22 sprijémata — 24 v' tem] ta — 25, 26] Alénka vpije na ves glas: * Avbe, grof, slišite li tó? — 27 iméti — 30 sliš'te, grof, leto] grof, slišite li tó — 32 prosim me] dájte méne — 33 V'] Še v — 34 grof] o grof — 36 Me] Za — 40] Tak se hoče z. — 42 zdaj Turek] Turčin zdaj — 43 žé sedlan] obsedlan — 44 grof se zavihti] se on zaluči — 45 konje driči] s kônjam derči — 46 s podkovi — 47] Došél bliz' Goričje je vasi — 48 z Alenko b'ži] ž njo proč beži — 52 K' si tel vzet'] Si hotel vzét'. — *Drugič je pesem tiskal Vraz v NPI. 33—35. Njegov natisek se večinoma, ako ne gledamo na naglasna znamenja, apostrofe, in pa na to, da je pesem preložil v dijalekt, strinja z natiskom SPKN. V v. 8., 18. in 22. podaje to, kar naš zgoraj stoječi prepis; sicer pak je predrugačeno še to-le:* 6 žlaraste — 26, 30] Aubè, o slište, graf, le-tó — 27 meti — 37 graf — 40 Tak se mi hoče — 43 grafov osedlan — 44 se on] graf se — 46 47] Pridirja h Goričji vàsi, * Turčina tam z njo zavhiti — 52 hotiû.

Ribniška Jerica.

93.

(Kranjska.)

Stoji bela Ribnica,
V' Ribnici dolinica.
Tam bla Jerca vkradena,
Doli v' Turško vplenjena.

Zdaj pšenico gredo žet
Jerca s' Turkinjami vred.
Polk leži ravna steza,
Vozka stezica vglajena.
Po nji pride lep vojak,
Lep vojak, pravi junak:
„Dôbro vsak žanjičici,
Tudi tebi, Jerici!
Al' bi rada šla domu?"
Žalostna prav' Jerca mu:
„„Rada, vsmili se Bogu!""

Njo na konjča zavihti,
V' belo Ribnico zderči.
Še gospa v' lin' stoji,
Tako ona govori:
„Bodi hvala zdaj Bogu!
Naša Jerca gre domu."

Jerco so sprejemali,
Nič vojaka čislali.
Milo njemu se stori,
On na vert gre zeleni.
Tam uterga jabelko,
En rudeče jabelko.
Zdaj tako-le govori,
K' jabelko v rokah derži:
„Jablan, jablan, jablanca!
Bodi srečno ti doma,
Ko sim jez še pobeč bil,
Saj sim tebe jez sadil!"

Spet se milo njemu stri,
Potok solz mu gre 'z oči,
Se na konjča zavihti,
In na Dunej mi zleti,
Ker tako še govori:
„Jez cesarja služil bom,
Večno pustil ljubi dom!"

---

93. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 48—49. Pesem je tiskana v SPKN. II. 65—67 in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, s temi predrugačbami:* 2 Ribnica (*tisk. hiba*) — 4] Dôl' v Turčijo vpl. — 5 gredo] je šla — 7 Polk . . . ravna] Poleg . . . gládka — 8 Ozka — 10 prav — 11] Dóber vsaki ženici — 14] Jérca právi pa njemú — 16 Jo — 17 zdrčí — 18 v líni — 19 Tako ona] In takó-le — 25 On] Vun — 26 uterga] si vtèrga — 27 En] Prav — 28 Zdaj] In — 29 K' jabelko] Ko sadu — 33] Têbe sim skerbno v. — 34 njému stri] mu stori — 37 Dunaj — 38 še] le. — *Natisnil jo je, preloživši jo v dijalekt, tudi Vraz v NPI. 157—158 in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe itd., z istimi predrugačbami, kakor jih imajo SPKN. (kar kaže, da obá natiska ne izvirata neposredno iz našega prepisa, ampak najbrž iz izgubljenega I. zvezka VP.), pridejavši (pridržavši?) te-le nove:* 10 pravi — 11] Dobèr dan! vsaki žnjičici — 16 Njo . . . zavhiti — 18 v lin'ci — 25 On — 26 Tam vtèrga jabelko — 27 Prav rudečo — 29] Ko ta sad v r. d. — 36 zavhiti — 38 Ter tako še.

94.

(Kranjska.)

Prišli so Turki h'di,
Ukrâli so Jerco mlado,
Peljali so jo v' Turčijo globoko.
Jerca žela pšenico rumeno,
Jokala je močno.

Turk, brat njé, govori:
„Al' b' šla, Jerca, rada domu?“
„„Ko b' kol'kaj mogoče blo.““
„Jerca, nič ne maraj ti,
Peljal te bom jez domu.“

V' gradi so zamerkal' to:
„Čast bodi večnimu Bogu!
Naša Jerca gre domu?“
Jerco so lepo trahterali,
Turčina gerdo gledali.

Turčin je šal v' vert zeleni,
Še je lepo zapel:
„O jablan, jablan, jablanka,
In le-te hruške ušperne!
Dokler sim pobič bil,
Sim le-te jablane sadil
In te hruške ušperne.
Zdaj sim pobič ko možjé,
Vživajo jih druj' ljudjé!“

Na konjča se zavihti,
Na Turško nazaj derči.
Oča, mat' so ga nazaj klicali,
In ni hotel nazaj iti:
„Nazaj ne grem nikdar več,
Tam bom živel, tam bom vmerl!“

Zajeta brat in sestra ubežita domu.

95.

(Kranjska.)

Žlahtni gospod, žlahtna gospa
Se za bele roke vodita,
Po gradi hodita,
Lepo Boga prosita,
De b' jima en porod dal.
Še jih je uslišal večni Bog

---

94. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. II. 1—2 („Ein Variant zur* Jerca, *die ich in einer vorhergehenden Theke [t. j. MP. I. 48—49] aufgeschrieben habe“); kesneje jo je Poženčan prepisal na naposled navedenem mestu poleg omenjene varijante. Tiskana je v SPKN. II. 68—69, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, s temi predrugačbami:* „1 Turci — 2 Vkrádli — 4 Jerca] Jerca je — 6 njéni — 7 Jerca rada] rada, Jérca — 8 bi kolikaj — 11 so zamerkal' tò] spázili so tó — 14 trahterali] gostíli — 16 zeleni — 17] Tam je prelepó zapél — 19 le te] vê — 21 le-te] te — 22 In te] Ino — 24 drug' — 26 zderčí — 27 mat' so ga nazaj] mati so ga — 28 In] Pa — 30 bom vmerl] umerel.

95. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. II. 24—26. Tiskana je v SPKN. III. 32—33 in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, apo-*

In jima en porod dal,
En porod pa dvoje otrok.

Otroc' so bli stari po sedem let,
Sedem let, osmiga pol.
Otroci so šli tergat rožice
V' ta vertec zeleni.
Turki pridejo,
V' globôko Turčijo jih uzemejo.
V' globok' Turčiji so bli
Po sedem let, osmiga pol;
Ni nobeden vedel za to.

Turki so imeli gosti.
Še se med sabo menijo:
„Al imaš otroke lepé!"
Tako Turk govori:
„Če so lepi, niso moji,
So prelepga, mladga Bučarja
Iz lepe, bele Koprivnice."

To je slišal fantič ta,
Sestri tako govori:
„Glej, kaj se Turki menijo,
De sva iz lepe, bele Koprivnice,
Prelepga, mlad'ga Bučarja.
Imi ti ključ od zlata, srebra,
Jez bom imel od konjčov šimeljnov.

Pojdeva drev' k' očetu vas."

Se na konjče vsedeta,
Iz globoke Turčije dirjata
Gor do kovača stariga:
„Gôri, gôri, star kovač!
Pojd' nama šimeljne kovat:
Naprej obračaj krapeže,
De nas Turki ne zasledijo,
De nas nazaj ne vzamejo.
Midva greva v' lepo, belo Koprivnico,
Greva h' svojmu očetu vas!"

„O gôri, gori, vrátar mlad!
Pojd nama odperat beli grad,
Midva greva h' svojmu očetu vas."

Tako m' ôča govori:
„Čast bodi večnimu Bogu!
Naš otrôc' so prišli domu."
Tako mu sin odgovori:
„Kaj vam pravim, ôča vi!
Imajte orôžje perpravljeno,
Turki bodo zdaj pergernili,
De nas nazaj ne vzamejo."

Res se je zgod'lo to:
Turk' so bli pergernili,
Al' niso nič storili.

---

strofe in manj važne oblike, s temi izpremembami: 5 bi — 6] Vslišal jih je v. B. — 7 In jima en] Ino jima — 8 pa] in — 9] Otrôci so bili stari po sédim let — 10 Sédim — 12] V vertic zelèn — 13 Turci — 14 vzámejo — 15 globôki . . . bili — 16 sédim — 17 nobêdin védil — 18 Turci — 21 Turek — 30 Imàj — 31 konjčov šimeljnov] konjčev bélčev — 34 zdirjata — 36 Gôri, gôri] Oj, na nóge — 37 Pojd' . . . šimeljne] Pojdi . . . bélče — 38 krémpeže — 39 nas Turki] naj' Turci — 40 nas nazaj ne] naj' nazaj spet ne — 41 Midva greva] Greva — 42 svojimu . . . v vas — 43—45 *manjka* — 47 bod' — 48 Naš' otrôci — 49 Tak' — 51 pripravljeno — 52] Turci bôdo zdaj prigroméli — 53 nas] naj — 54 zgodilo — 55 Turci . . . prigroméli — 56 Al'] Pa jim.

Turški rop.

96.

(Kranjska.)

Necoj je Turk oropov,
Necoj v' temni noč,
Vbov m' je oče 'n mater,
Mojo mlajš sestrico,
Vkradu mojo ljubo.
Mil je ona upila,
K' so jo Turke vezal,
Jez ji bil til rad pomagat,
Pak se nesim smov pokazat! —

Aube, aube, galeja!
De be b'la fendana,
Na štir kraje djana,
Kir s' me ljubo upeljala
Čez to černo morje,
De jo več nazaj ne bode!
Te bo pelov Turk na goro,
Jes bom sedu pak na vodo,
V' rokah bodem ruto sukov,

Jo boš dobro ja poznala,
S' me jo, ljuba moja, dala!

---

96. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XXI. C. 20—21. V v. 4. se piše* mlaiš. *Pisava kaže okorno roko, prav tako, kakor prepis v VO. XX. 21, kateri se od zgorenjega razlikuje, ne gledé na apostrofe, v tem:* 2 Vbil — 5 Ukradel . . . lubo — 7 vezali — 8 Jest . . . tel — 9 nisim smel — 11 fentana — 13 upelala — 17 Jest . . . séduv. — *V VO. XVIII. 18 se nahaja še en prepis, a od Vrazove roke, ki je vanjo spravil té-le predrugačbe:* 2 u . . . noč' — 4 sestèrco — 5 ljubico — 6 Milò — 8 teo — 10] A., aubè ti g. — 11] De bi bla ti fendana — 12 štiri — 13 ljubò — 14] Deleč čez to èrno morje — 16 bó . . . gorò — 17 vodò — 19 ja] ti. — *Natisnjena je v SPKN. III. 75, a s precejšnjimi izpremembami; ponatisnem jo zatorej verno tukaj-le (izvzemši* pomagát' *za* pomágat').

Nocój je Turek ropal,
Nocój v tamni nôči;
Ubil mi oča, mater
In mojo mlaj' sestrico,
Mi vkradil mojo ljúbo!
Prav milo je mi vpíla,
K' so Turki jo vezáli —
Bi hotel bil ji rád pomágat',
Al — oh! — smel nisim se prikázat'!

Ovbè, ovbè, galéja!
De bi bila préd vtopljena,
Na kraje štiri djana,
Ko s' mi ljub'co odpeljála
Čez strašno černo morje,
K' je več nazaj ne bóde!
Te pélje Turk na goro,
Bom sédel jez na vódo:
V rók' bom rúto sukal,

Bóš dobro jo poznála,
Saj si m' jo, ljubca, dála!

V deveto deželo omožena.

97.

(Iz Rožja na Koroškem.)

Po jispi Než'ca prangala,
Svitlé solzice takala,
Svitlé solzice takala,
Že blizo je poroda bla.
Mi tako pravi, govorí:
„Oj, da b' se našel pubič mlad,
En pubič mlad, en hiter stan,
Da bi mi nesel šribanje
Mojmú očú noj materi,
Dalèč v deveto deželò,
Da mi na čase pridejo!“

To Než'ca komej zgovorí,
Pubič na durah že stojí,
Za pošte se ponudi ji
Daleč v deveto deželó,
Čer oče, mati prebivajo.
Po dne je tekel, po noči šel,
De bi hitrej v svoj kraj prišel.

Lih v oknu stara mati stojí,
Mi tako pravi, govorí:
„Gorjé, gorje, glavcá mojá,
Tam gre že spet pošta nová.
Je gvišno vmerla Nežica,
Preljuba moja hčerica!“

Pubič pred mater perhití,
Podá jej hitro šribanje,
Očú pa rožco pušpanovo.
Je mati list prebirala,
Svitlé solzice takala,
Napreči hlapcu vkazala
Konjiča najhitrejšega,
Da daleč preč pojezdiva.

Še komej grad zagledata,
Že z vsimi tremi vkup zvonó.
„Gorjé, gorje, glavcá mojá,
Že gvišno šajdingo zvoní!“
„„Nikar, nikar, mati mojá!
Per nas je taka le šegá,
Ko eno dete se rodí,
Da z vsimi tremi vkup zvoní.““

Prot gradu ona jezdita
V vsih oknah sveče že goró.
„Je gvišno vmerla Nežica!“
„„Nikar, nikar, mati mojá!
Per nas je le taka šegá:
Ko eno dete se rodí,
Da v vsih oknah sveče peržgó.““

„Oj v gradu pa že truplejo,
Jej gvišno trugvo delajo!“
„„Nikar, nikar, mati mojá!
Le mlad'mu sinku zibiko.““

Peršlá sta v černo kuhinjo,
Tam dekle že vse večejo,
Solzice svitle takajo.

Berš skoči v belo kamrico,
Na parah vidi Nežico.
Se prime za černe lasé,

---

97. *Zapisal* Ant. Janežič. — *Iz Cvetja slov. nar. 17—20. Ponatisnil jo je Scheinigg 67—70, davši ji nekoliko modernejšo obliko, a po meni nedoumnih načelih. Čemu n. p. je iz* hitrej *(18) napravljeno* hitrejši, *iz* sinku *(51)* sineku, *iz* bom peršlá *(76)* prišla bom *itd.?*

Se verže tje na černe tle.
Se dolgo po tleh valjala,
Je vekala, tarnjavala,
Solzice svitle točila,
Se k pubiču obernila:
„Zahvalim ti, pubič, lepo,
Da si me troštal tak lepó!“

Oj Nežco že k pogrebu nesó,
Jo v černo perst pokoplejo.
Je mati padla črez njen grob,
Se je po grobu valjala
In vekala, tarnjavala,

Solzice svitle točila,
Zemljico černo močila,
De se v grobu Nežca oglasi:
„Nikar, nikar, mati mojá!
Le pojte v miru berš domóv:
Saj bode peršla ura in čas,
Da Nežca bom peršlá po vas!“

„Norčave tiste matere,
Ki daleč hčere vdajajo,
Ko sim jes vdala Nežico,
Preljubo mojo hčerkico,
Daleč v deveto deželó!“

98.

(Gorenjska.)

a. Redakcija I.

V gradu se gospod, gospá
Gor in dol sprehajata.
Skerb gospéj po glavi hodi,
Ko pripravlja se h porodi.
Ker veliko 'ma skerbí,
Oprašuje, govorí:

„Ko b' se znajdel hiter sel,
Da b' po mojo mater šel
Notri v deveto dežel,
On bi dober lon prejel.
Jaz bi dala dober lon,
Dober lon, aj dvajset kron!“

Gospá tega ne zgovorí,
Hitro sel za njo stojí:
„Gospá, kaj mi ukažete,
Hitri sel sem, gledajte!“
Gospá to mu govorí:
„„Vtergaj ti mi rože tri:

Pervi pušeljc jesenja,
Mal' pri nas je veselja;
Drugi pušeljc drobnih rož,
Mi li imamo v Bogu trošt;
Tretji pušeljc žalbeljna,
Pri nas je dosti žalega!““

Hitri sel po mater gre
Notri v devete dežele.
Ko po poti rajžata,
Lepo zvonit' zaslišita.
Mati to pregovori:
„Zdaj je umerla moja hči!“

Sel tako ji govorí:
„Tiho, tiho, mati vi!
Naša je navada ta,
Aj navada blažena:
Ko solnce na poldan stoji,
Da povsod lepo zvoni.“

---

98. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz VP. I. v Slov. Glasniku VII. (1861) 69 natisnjena; tam stoji opomnja, da je vzeta iz rokopisa, ki je bil lastnina Lovreta Rozmana, kateri je l. 1856. kot lokalist v Pečah v moravski dekaniji umrl. Rokopis je imel naslov: „Viši pesmi in poljudne popevke I. del“, ter je obsegal 62 pesem, izmed katerih je 29 narodnih. „G. Lovre Urbanija je*

Kamor daleč prideta,
Blizo grada belega.
Mati to pregovori:
„Zdaj je umerla moja hči!
Oblajo noj žagajo,
Hčeri trugo delajo.“

Sel tako ji govori:
„Tiho, tiho, mati vi!
Naša je navada ta,
Aj navada blažena:
Stóle, mize popravljajo,
Za botrinjo napravljajo.“

Prišla sta pod beli grad.
V lini gospoda vid'ta stat',
Briše si černe oči;
Mati to pregovori:
„Zdaj je umerla hči moja!
Polni so gospod solza.“

Sel tako ji govori:
„Tiho, tiho, mati vi!
Šli gospod so kuharci dat',
Dim v oči je jel stopat';
Zdaj oči si brišejo,
Posušiti išejo.“

Ko v bel grad prideta,
Hčer mertvo zagledata.
Mati to pregovori:
„Moj Bog, kaj se mi zgodi!
Kje si tisti hitri sel,
Ki si bil po me prišel?“

„Ti si me vodil v deveto dežel,
Dober lon boš zdaj prejel:
Jest bom dala dober lon,
Dober lon, aj, dvajset kron.
Ti s' me troštal prelepó,
Umerla nisem jaz zato!“

Mati to še govori:
„Mati nobena prav ne st'ri,
Ki svojo hčer moži takó,
Kot sem bila jaz svojo,
Notri v deveto dežel:
Bog pred časom jo je vzel!“

Mati komaj zgovori,
Doli pade, omedli.
Duša njena se odloč',
Ker žal'vala je na moč.
Oh, kaj žalost ne stori:
Kmalo dve gospe umori!

b. Redakcija II.

Gospod, gospa oba
Po gradu se sprehajata.
Skerb' gospé po glavi hod',
Ker perpravlja se h' porod',
Ker jo silna skerb mori,
Oprašuje, govori:

„Kje b' se znajdel hitri sel,
De b' po mojo mater šal
Notri u deveto d'žel?
Dobro plačo bi prejel,
On ne hodil bi zastojn,
Dala bi mu dvajset kron.“

---

rokopis) po Rozmanovi smerti kupil in je tako nam (Janežiču) v roke prišel. Pesmi so bile zložene nektere v Ljubljani (1824—26), ena v Železnikah (13. grudna 1827), nektere na Breznici (l. 1829.), ostale pa na Gori.“ Ali je pesem (Redakcija I.) v Glasniku tiskana natančno po rokopisu, ne morem soditi, ker se je rokopis izgubil. Po prepisu iz tega rokopisa pa je tiskana tudi v SPKN. III. 38—41, toda z mnogimi izpremembami; razlikuje se ta natisek namreč, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne ortografične posebnosti, od zgoraj podanega v tem: 1—6 Zdaj gospod ino gospá * Se po grad' sprehájata. * Ko gospa k porodu grè, * Réče zdaj besédo té: * „Vidit mater še željim, * Kér poroda se bojim — 7 bi . . . hitri sil — 8 De — 9 dežélo — 11 Jez — 14 Hitri sil — 15 vkažete — 16 sil sim — 19 pušelc jesenja] venec jesena — 21 pušeljc] ve-

Še gospa ne zgovori,
Hitri sel za njo stoji:
„Kaj, gospa, mi vkažete,
Hitri sel sim, vidite!“
To gospa mu govori:
„Tergaj ti mi rože tri:

Pervi pušeljc jesenjá,
Mal' per nas je veseljá;
Drugi pušeljc drôbnih rož,
Mi imamo v' Bogu trošt;
Tretji pušeljc žalbeljna,
Dost' per nas je žaliga.“

Hitri sel po mater gré
U devete deželé. —
Ko po polji rajžata,
L'po zvoniti slišita.
Mati tako govori:
„Zdaj je vmerla môja hči!“

Sel tako ji govori:
„Tiho, tiho! mati vi,
Naša je navada ta,
Aj navada blažena,
K' solnce na poldan stoji,
De povsot lepo zvoni.“

Kamur deleč prideta,
Blizi grada beliga.
Mati tako govori:
„Zdaj je vmerla moja hči!
Oblajo in žagajo,
Hčeri trugo delajo.“

Sel tako ji govori:
„Tiho, tiho! mati vi!
Naša je navada ta,
Aj navada blažena,
Oblati noj žagati,
Sinku zibko delati,
Stole, mize popravljat',
Za botrinjo napravljat'.“

Prišla sta pod beli grad
V' lin gospoda vid'la stat',
Brisat' si černe oči.
Mati tako govori:
„Moja hči je že mertva,
Polni so gospod solza.“

Sel tako ji govori:
„Tiho, tiho, mati vi!
V' kuho so gospod dajal,
Dim v' oči jim je nastal,
Zdaj oči si brišejo,
Posušiti išejo.“

V' beli grad ko prideta,
Hčér mertvo zagledata.
Mati tako govori,
„Moj Bog, kaj se mi zgodi!
Kjé si tisti hitri sel,
Ki si bil po me prišal? —

Vodil s' me v' deveto d'žel,
Dobro plačo boš prejel:
Hodil ti ne boš zastojn,
Dala ti bom dvajset kron;
Troštal si me sprelepo,
Umerla nisim jez za to.“

Mati še to zgovori:
„Mat' nobena prav ne stri,
K' svojo hčer moži tako,
Kakor sim bla jez svojo,
Notri v' to deveto d'žel:
Bog pred časam jo je vzel.“

---

nec — 22 jmamo — 24 dost žaliga — 25 Hitro sil — 26] Nót v deveto dežélo — 27] Ko po polj' popotvata — 28 zaslišita] slišita — 30, 40, 53 vmerla — 31 Sil — 35 K' — 36 Da — 37 Kadar dalječ p. — 38 beliga — 41 noj] no — 43 Sil — 57 kuharc' — 67] Ti s' vodil me v deveto deželo — 69 Jez — 71] Ti s' tolažil me lepó — 72 Vmerla . . . jez — 73 to še — 74 Mat' — 75 K' — 76 jez — 77] U deveto deželó — 78 časam — 82] Ker je žalost bla čez moč — 83 Oh — 84 vmori. *V natisku SPKN. je nenavadno mnogo napačnih akcentov. Tudi v podstavi našega natiska (VP. I.) je v v. 3. in 4. najbrž stalo* hod', porod', *kakor res nahajamo v prepisu Poženčanovem v MP. I. 82—86. Dasi se ta prepis od zgoraj priobčenega razlikuje v zelo mnogih stvareh, šteti*

Mati še ne zgovori,
Doli pade, omedli.
Duša se od trupla loč,
Ker žal'vala je na moč.
Oh, kaj žalost ne stori:
Naglo dve gospé vmori!

Z roparjem omožena.

99.

(Iz Bitinja pri Kranju.)

Kúmara j' po ganku šprangala
In tako prav' in govori:
„Nesrečni so taki stariši,
Ki otroke tak daleč možé,
Kakor so mene Kumaro,
Daleč v deveto deželo!

Meni ste pač dal' hud'ga moža,
Hud'ga moža in ravbarja,
Ki noč in dan ravba vboge ljudi.
Ravno sinoč' je prišel domu,
V en' roc' je prinesel belo glavo,
V druj' roc' pa desno roko,
Na roc' je imel perstan zlat.
Ta perstan je pa ravno tak,
Kakor je moj'ga bratica,
Ki mu ga jest sem šenkala
Na žalostni môj' ohceti."

K nji je prišel en fantič mlad:
„Kumara, napravi se z manoj,
Se je oženil bratec tvoj."

Oblekla j' suknjo višnjevo,
Opasala je ketno srebrno,
Na glavo j' djala bahelj zlat.

Kadar predeleč pridejo,
Tako je rekla Kumara:
„Kaj pa v gradu tak zvoni?"
Tako je rekel fantič mlad:
„V gradu k ohctni maš' zvoni,
Ker se j' oženil bratec tvoj."

Kadar predeleč pridejo,
Tako je rekla Kumara:
„Kaj pa v grad' tak tolčejo?"
Tako je rekel fantič mlad:
„Bratcu tvoj'mu skrinj'co rávnajo."

Ko prideta v beli grad,
Je vidla svoj'ga bratica
Brez lepe bele glavice,
Tudi brez lepe bele rokice.

Kumara j' segla v varžat,
Prinesla je ven zlat cekin:
„Vzemi, fantič ti, le-to,
Ker si me troštal tak lepo."

---

ga vendar ni za nov zapis, ampak samó za novo redakcijo Poženčana samega. Podajem ga kot redakcijo II. zgoraj pod b.

99. *Zapisal* Fr. Dolenc. — *Iz njegovega rokopisa, ki mi ga je poslal prof. Fr. Levec.*

100.

(Iz Polhovega gradca.)

Kumara po ganku šprangala,
Bele roke prekladala,
Očeta in mater kregala:
„Ne možite tako daleč otrok,
Kakor ste mene Kumaro!
Mene ste dali možu tatu,
Možu tatu hrovaškimu:
Domu pa pride ob polnoči,
Ko človek najrajši spi.
Prinesel mi je, oje, glavo,
Oje, glavo, desno roko,
En zlat prstan ž njo.“

Kumara je prstan gledala:
„Ta prstan je pač glih tak,
Kak sem ga dala jest moj'mu brat'.
Ta prstan je pač prav glih tak,
Kakor sem ga jest dala moj'mu brat'
Na vohcetni večer.“

Na dur' potrka ta najmlajši brat:
„Kumara, le hitro gor' ustan,
Tvoj ta najmlajši brat se je oženu!“

Gresta hitro zdaj naprej.
„Kaj v Mornem grad' tak' mil' zvoni?“
„„V Mornem grad' tak' mil' zvoni,
Ker nevesto in ženina napravljajo.““

Gresta še en mal naprej. —
„Kaj v Mornem grad' tak' tolčejo?“
„„V Mornem grad' tak' tolčejo,
Ker bratcu špampet delajo.““

O gresta hitro zdaj naprej,
Prideta kje pred Morni grad.
Odpret' jima pride ta stara mat'.
„Oh mat', kaj se tak jokate?“
„„Jest se tak' jokam,
K' se neveste k hiš' bojim.““

Gresta hitro gor' naprej,
Gor' v ta zgornji cimerček.
Kumara odpre vrata,
Vid'la je svoj'ga brata
Brez glave, brez glave, desne roke:
„Zakaj ste men' tako legali?
Jest bi oblekla ves žimnat gvant,
Pa sem oblekla ves židan gvant!
Oj Bog mu daj ta večni mir!“

---

100. *Zapisal* Ivan Vrhovnik. — *„Povedala 13. dné maja 1894. l. Špela Slana, omožena v Dvoru št. 3., rojena v Polhovem gradcu, stara 63 let. Pravila ji je to pesem mati, ki je bila stara nad 70 let ter je mrtva že krog 30 let.“ — Iz Vrhovnikovega rokopisa (str. 13—15).*

101.

(Gorenjska.)

[O d l o m e k.]

Po cel Verhenki luči ni,
K per sammo Kolani tri gore,
K mlado Lenčko možu dajejo.
Temu Hrovatu starimo:
Moštafe ima do uha,
Hlače ima do peta,
Oči ima ko lajhtarje,
Zobje ima ko šnajcarje.

„Bog vas obvari, očka moj!
Če vas na bom več vidila,
Sej se bova s' pismi šlišala.
Bog vas obvari, mamka moja!
Če se na bove več vidile,
Sej se bova s' pismi šlišale.
Bog vas vari, sosedji moji!
Če se na bomo več vidili,
Sej se bomo s' pismi šlišali.
Bog te obvari, bratec moj!
Če se na bova več vidila,
Sej se bova s' pismi šlišala.
Bog te obvari, sestra moja!
Če se na bomo več vidile,
Sej se bomo s' pismi šlišale.
Bog te obvari, šocel moj!
Dost noči sva skupej spala,
Zdaj bova slovu jemala:
Jest morem jit iz tega kraja.
Znaniga, oh znaniga,
U en drugi kraj naznan.
Na kraj Hrovata stariga,
K' ima moštafe do uha
Inu hlače do peta.“
— — — — — — — —

Nesrečna nevesta.

(„Mlada Breda.“)

102.

(Iz Kléč na Gorenjskem.)

Bredka zgodaj je vstajála,
K sebi klicala je mater:
„Le sem, le sem, mati moja!
Vam povedala bom nekaj.
Sanje so se mi sanjale,
Da tri solnca so vshajale:
Pervo bilo je rumeno,
Drugo bilo je zeleno,
Tretje bilo je rudeče.
Kaj pomenijo tri solnca?“

---

101. *Neznanega zapisovalca. — Vzeta iz VO. XXI. A. 13—14. Vsak verz se ponavlja. Pisala jo je pravopisa ne zelò vajena roka. Namesto tiskanih stojé v rokopisu te-le oblike:* 3 možu] mošu — 8 žnaicarje — 11, 15 vass — 17, 20, 23 s'] z' — 24 šocel] žocel. *Namesto* aj *piše* ai: lajhtarje, žnaicarje.

102. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz „Cvetja slov. nar.“ 1—6. Ista pesem je pa tudi tiskana že v Slov. Bčeli II. 2 (1851), 173—174* (2l); *primerjati mi*

„„To pomenijo tri solnca,
Da boš suknje tri imela:
Perva suknja bo rumena,
Druga suknja bo zelena,
Tretja suknja bo rudeča.““
„Kdo bo meni kupil suknje?“
„„Kupil bo jih oče tebi.““

Bredka šla je v line gornje,
Gledala je v polje ravno.
Kaj je vidla v polju ravnim,
Kaj na polju mergoléti?
„Le-sem, le-sem, mati moja!
Vam bom nekaj pokazala:
Ali so všenični klaski,
Ali biseri so zlati,
Ali je pa silna vojska?“
„„Niso ne všenični klasci,
Niso biseri ne zlati,
Tudi ni to silna vojska:
Svatje so, po tebe gredo.““
„Kdaj ste me pa omožili?“
„„Ko smo v zibki te takali.““

Svatje pod bel' grad prijezd'jo.
Bredka tak je govorila:
„Kaj vam pravim, starašina!
Kteri je pa moj najljubši?“
Odgovori starašina:
„„Tisti je pa tvoj najljubši,
Ki sedí na belim konju.““
Mu podala belo roko,
Vzela je slovó od mater:
„Vidile se več ne bove,
V pismih slišale se bove.“

Zdaj premočno mi zderčijo,
Da ferčí spod nog jim ogenj.
Kamor daleč priderčijo,
Tje do merzlega studenca.
Bredka ravno žejna bila,
Še je rekla, govorila:
„Kaj ti pravim, ti moj ženin!
Jaz sim ravno močno žejna,
Stojimo, da se napijem!“

Bredka s konja se spustila,
V serce se ji meč je vsadil.
Še je rekla, govorila:
„Odreži mi kosček krila,
Da mi rano boš zavezal!“

Govori takó ji ženin:
„Škoda ga odrezati je,
Vrezano je od zlat'ga kosa.“
Še je rekla, govorila:
„„Sej ga nisi ti mi kupil,
Kupil mi ga je moj oče.““

Ženin rane ji zaveže.
Spet premočno mi zderčijo,
Da spod nog ferčí jim ogenj.
Stara mati gre naproti,
Tako reče stara mati:
„Kaj ti pravim, ti nevesta,
Kaj si tako v lica bleda?
Karkol' leze ino grede,
Od lepote tvoje vede!“

Še je rekla, govorila:
„Tud vi bi lepí ne bili,
Tudi vi bi bledi bili,
K' vam bi tol'ko kervi steklo,
Kol'kor je je steklo meni.
Karkol leze ino grede,
Od hudobe vaše vede!“

Spet premočno so zderčali,
Da spod nog je ferčal ogenj.
Kamor daleč priderčijo,
Tje do ženinov'ga grada.

---

je bilo dano tudi Valjavčev rokopis in njega prepis, ki ga je hranil Miklošič (B). A *in* B *se od podanega natiska razlikujeta, ne gledé apostrofov in naglasnih znamenj, v tem:* 6 B De — 13—15 *manjka v* A *in* B — 24 A klasci — 27 ne . . . klasci] B to . . . klaski — 28 Niso] B Ino — 30 B grejo — 32 omožili] B možu dali — 36, 38 B narljubši — 37 B *manjka* — 44 B mi zderčijo *poleg* so zderčali — 45 B De spod nog ferči — 46 B deleč — 47 B mer-

Tak ji ženin je govoril:
„Bredka, to so tvoje hiše,
To je tvoj grad belo zidan,
V gradu tvoja svitla izba!“
Še je rekla, govorila:
„„Kaj mi bodeš vse to kazal!
Pelji me na belo postljo,
De si malo bom počila;
Ti postój mi pa pri durih!““

Tak je rekel in govoril:
„Kdaj pa jaz prišel bom k tebi?“
Še je rekla, govorila:
„„Ko bo tretja ura v noči,
Takrat pridi ti le k meni!““

Ženin stal je še pri durih.
Je poslušal mlade Bredke.

Vzela v roke persten zlati,
Ga po izbi potočila,
Še mu tak je govorila:
„Pojdi, pojdi, persten zlati,
Tje do mojih starih mater,
Pôvej, kak godí se meni:
Da ne bodo hčer možili,
Pa ne sveta jih prašali!“

Ženin komaj je pričakal,
Da je tretja ura v noči.
Odpre izbo, grede k postlji:
Bredka mertva je ležala,
Je ležala v kervi černi.

Ženin čez njo se naslonil,
Pri ti priči dušo pustil:
„Ti si umerla zavolj mene,
Jaz umerjem zavolj tebe!“

103.

(Iz Ledin v idrijskih hribih.)

Bréda vstane, ko se dan zazori,
Se sprehaja sèm ter tje po dvori.
Si odperat ide gornje líne,
Ide glédat dôli na ravníne.
Ko po ravnim polji se ozíra,
Vidi, kàk' se tam meglíca zbíra:
„Ljuba mati, urno mi vstaníte,
Ljuba mati, rôčno mi zložite,
Al meglíca ta je od vodíce,
Al meglíca ta je od goríce,
Al oblák je toče hudourne,
Izpod neba zgnan od sile burne?“

zliga — 49, 52 B *manjka* — 55] B Tak je Bredka govorila — 60 A B j' — 61] B Bredka tak je g. — 64—65 *in* 69—70 B *manjka* — 73] B Tako govori ji Bredka — 75 B *manjka* — 76] B *isto, a zraven tudi* Ko bi tol'ko kri prelili — 77 A Kolikor — 81 B De — 88 B *manjka* — 94 B jez — 95, 97 B *manjka* — 99] B Mi poslušal mlado Bredko — 100 v] B z — 105 B Pôvi — 106 B De — 113] B On se čez njo je n. — 116] B Jez umerl bom zavolj tebe.

103. *Zapisal* Rodoljub Ledinski (A. Žakelj). — *Iz KČ. V. 76—80. Natisnjena natančno po tem natisku, razen:* 5 ravnim — 6 Vidi — 107 strešica — 121 jêla — 149 rece — 180 pokapali. *Pesem je močno prenarejena, kakor se kaže, celó*

Skerbna mati urno perspešíla,
Tàk je svôji hčérki govoríla:
„Ta meglíca ni ne od vodíce,
Ta meglíca ni ne od goríce,
Tud oblak ni toče hudourne,
Izpod neba zgnan od sile burne:
To je sapa turških konj meglena,
Ki jih polna je stezà zelena.
Turki po-te jézdijo! — Aj, Bréda!
Ne prihajaj mi tàk silno bléda!“

Od strahú je Bréda obledéla,
Od britkosti skôraj omedléla:
„Kaj vas prosim, míla môja mati!
O, nikarte mene Turku dati!
Kaj počét' mi bo, nevésti ptuji!
Turk je hud, in njêga mat' še huji;
Kar po zêmlji leze ino gréde,
Od hudôbe njé kaj pravit' véde:
Osem žén je sínu žé vmoríla,
Tudi mene bi vmorít' vtegníla!
Strupa mi bo v vinu napivala,
Strupa mi bo v kruhu ponujala.“

„Dôbro me poslušaj, hčérka môja!
Kaj ti pravim, skerbna mati tvôja:
Ko ti huda taša bo napíla,
Bodeš vino tí na trato zlíla,
Al ga zlíla boš na skalo sívo,
'Z ktére kuha apnar apno žívo.
Ko ti bode kruha ponujala,
Ga šenétu mladimu boš dala.“

Mlada Bréda se zajoka huje,
Materi še táko beseduje:
„Ko mi bote balo nakladali,
Nakladali, v skrinjo jo spravljali,
Šlarasto mi péčo zgor deníte,
Jo verh vsíga blaga položíte,
Péče bodem najpred potreb'vala,
Ž njo si serčne rane zavezvala.“

---

v pesniški méri, in nikakor nima tistega narodnega duha, ki se navadno išče v nji. Bleiweis je v Novicah, kjer jo je l. 1853. (XI.) na str. 21., 22., 25., 26., 29. in 30. s prelogo An. Grüna ponatisnil in sicer s karakterističnima izpremembama: 95 imel (*za* kušval), 172 bil (*za* spal) *in pa z nekimi manj važnimi predrugačbami, pristavil to-le za tedanji čas značajno opomnjo na str. 21.: „Verli rodoljub gosp. A. Ž.(akelj) jo je slišal prepevati od stare svoje matere na* Notranjskem *in si*

Mlada Bréda dalje govoríla:
„Kaj še pravim vam, vi mati mila!
Kadar bojo Turki perjaháli
In raz kônja na tla poskakali,
Jih vi gôr za mizo posadíte,
Jih gostíte, dôbro napojíte!
Ko si bojo jéli napivati
In po mladi Brédi vpraševati,
Takrat, mati, po-me vi pošljíte,
Takrat hud'mu Turku me peljíte."

Ko je mati balo nakladala,
Nakladala, v skrinjo jo spravljala,
So žé turški svatje prijaháli,
In raz kônje na tla poskakali.
Mat' jih je za mizo posadíla,
Jih gostíla, dôbro napojíla.
Svatje so si jéli napiváti,
Jéli so po Brédi vpraševati.

Urno mati po njo je poslala,
Hud'mu Turku jo je pripeljala.
Gôr za mizo so jo posadíli,
Ž njo za mizo drago vince pili.

Mladiga še pripeljájo kônja,
Ki je urn, ko verh gorá postonja.
Nanj mi mlado Brédo posadíjo
In po ravnim polji proč zderčíjo,
De se déla gosta mi meglíca,
Oj meglíca, turških konj sapíca.
V diru se mi Brédin konj spotakne,
Se spotakne, se mu sêdlo zmakne.
V sêdlu je bodalo skrito bilo,
Brédi se je v srce zasadílo!

Mladi ženin berz'ga kônja vstavi,
Kônja vstavi, svôjim svatam pravi:

jo je zapisal ter nekoliko olikano visoko čislani „Kranjski čbelici" izročil, ktera jo je zraven mnogo drugih lepih pesem v 5. zvezku na svetlo dala. Da jo je gosp. Ž. nekoliko olikal v besedi, brez da ji bil le trohice mičnega narodskega duha vzel, zasluži veliko hvalo, ker to je po mislih veljavnih mož pravi način, po kterim naj pridejo stare pesmi našega naroda na dan, da se pervo zaveržejo vse, ki so „ostudnega brenka", drugo, da se izvoljene olikajo *v pesniški besedi, kjer je potreba. Ko je bil zadnjikrat naš mojster pevcev — Koseski — v Ljubljani, smo se o tem pogovarjali; ko nam potrebo take olike, ki pa se ne dotakne cveta narodskega* duha, *dokazuje, nam reče na zadnje: „Kaj mislite, da bi bile Serbske narodne pesmi toliko slavo po vsem svetu dosegle, ko bi jih ne bil*

„To m' je huda mati naredíla!
Osem žén mi je že pomoríla!
Še devéto mi vmoriti hoče,
Brez katére ni živét' mogoče!"

Mladi ženin dalje beseduje,
Svôj'mu mal'mu hlapcu ukazuje:
„Kaj ti pravim, urni hlapec mali!
Sêdlice popravi Brédi zali."

Hlapec začne se izgovarjati,
Ženinu se začne ustavljati:
„Kdor kušval bo Brédo drév in davi,
Naj ji tudi sédlice popravi!"

Mlada Bréda kliče žén'na k sébi:
„Kaj jaz pravim, mili ženin, tébi:
Híti skrinjo písano odpréti,
Híti péčo šlarasto 'z njé vzéti!
Ž njo si bodem rano zavezála."
Beseduje še mi Bréda zala:
„Pôvej meni, ženin serca môj'ga,
Je li dêleč še do grada tvôj'ga?"

„Molči, molči, môja draga Bréda!
Sej žé nama grad naproti gléda,
Sej se vídi strešica žé zlata,
Sej se vid'jo žé sreberne vrata."
Še čez ravno polje v dir derčíjo,
Kakor v zraku tičice letíjo,
De se déla gosta mi meglíca,
Oj meglíca, turških kónj sapíca.

Ko so v béli grad mi prijaháli,
In raz kônja na tla poskakáli,
Jih je táša v dvoru pričak'vala,
Mlado Brédo je ogovarjala:
„Kar po zémlji léze ino gréde,

---

izdajatelj njih — Vuk Stefanović — olikal, kjer *je potreba bilo? Zatega voljo ne zgubi pesem celó nič svoje* notranje *vrednosti, postane le še prijetniši, žlahnejši." Vernemo se po tem ovinku nazaj k naši „Bredi". Ko je gosp. D.(ežman) v „Novicah" od Anastazia Grüna v letu 1850 v nemškem jeziku na svetlo dane slovenske pesmi pod naslovom „Volkslieder aus Krain" s pohvalo pretresal, ktera gre krasnemu prevodu, je obžaloval, da preslavni pesnik, kterega Krajnci s ponosom svojega rojaka imenujemo, ni prestavil tudi „Brede," ktera je — kakor pravi gosp. D. na 202. str. — tako lepa, da ji skoraj ni para, in ktero je nek učen rodoljub na Notranjskem iz ust stare matere zapisal in blezo pozabljeno smerti otel. Anastazi Grün je spolnil to željo, je razglasil nemškemu*

Od lepôte tvôje pravit' véde;
Vonder nisi tak cveteč'ga lica,
Kakor gré od tebe govoríca."

Zdaj je Brédi jéla napivati,
Ji pogače jéla ponujati:
„Če boš pila vinčice rudéče,
Boš iméla lice bòlj cvetéče;
Če pogačo bodeš pokušala,
Boš pa polta béliga postala."

Mlada Bréda vinčica ni píla,
Na zeléno trato ga je zlíla,
In ga zlíla je na skalo sivo,
'Z ktére kuha apnar apno živo.
Trata se je v migljeju vsušila,
V migljeju se skala razvalila.
In pogače da šenétu jésti,
Al razpoči šêne se na mésti!

Bréda je pa taši govoríla:
„Kaj vam pravim, taša vi nemíla!
Kar po zêmlji léze ino gréde,
Kaj hudôbe od vas pravit' véde;
Pa le vender tol'ko ne, oj taša!
Kolikoršna je hudôba vaša.
Osem žén ste sinu že vmoríla,
Tudi meni strupa ste napíla,
Ste v pogači mi ga ponujala."

Tàk je Bréda svôj'mu môžu djala:
„Kaj ti pravim zdaj, moj ženin mladi!
Kjé je môja hramba v tvôjim gradi?
Kjé je meni spavnica odbrana?
Kjé je meni postelja postlana?"

Huda taša pravi ino rêče:
„To pa meni v glavo iti nêče,
De b' iméli pri nas to navado,
Ko nevésto pripeljájo mlado,
De b' po spavni hrambi poprašvali,
Posteljo de bi ogledovali, —

svetu tudi to mično cvetlico domovine svoje in jo na svetlo dal v spoštovanem teržaškem časopisu „Illustrirtes Familienbuch des österr. Lloyd." — Še bolj razblinjena je Zakljeva redakcija v Bleiweisovem Koledarčku za l. 1856.; prim. o tem popolnoma prikladne opomnje prof. Kreka v spisu „Nekoliko opazek o izdaji slov. nar. pesni" (Listki IV. 105—107).

Ampak taka je navada naša,
De nevésta za ognjiše praša!“

V spavnico jo mladi ženin pélje,
Ji pokaže postelje dvé béle.
V posteljo se mlada Bréda vléže,
Urno serčne rane si odveže.
V zadnjič še spregovorí in pravi:
„Têci, têci, serca vir kervavi!
Materi te ljubi bom poslala,
Materi te dragi v spomin dala:
Nič več vid'la me ne bo na svéti,
Slišala de b' saj od mene péti!“

Še se mladi ženin mi zajoka,
Se zajoka milo in zastoka:
„Kaj vam pravim, huda mati moja,
Bog vam daj življênje brez pokoja!
Žén devét ste že izbrala meni,
Ali spal še nisim pri nobeni!
Tù pri Brédi hočem pa zaspati,
Nikdar več od Bréde nočem vstati!“

Huda taša gôr in dôli hodi,
Od hudôbe se ji glava blodi:
„Kaj vam pravim, vi sosédje, bratje,
In vam drugim, ki ste môji svatje!
Ženitvanje ste vi pričakvali,
Bodete pa zdaj ju — pokopali!“

104.

(Iz ljutomerske okolice.)

Anjčika po ganjgi šetala,
Na visóke linje gledala,
Na visóke linje gledala,
Sivo meglico zagledala:

„Oča, oča, ljubi oča moj,
Po polji se meglica kadi.“
„„Anjčika, preljuba Anjčika,
To pa meglica se ne kadi;

104. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. L. 80 (28). Namesto v. 9—10 je tudi brati:* To pa meglica se ne kadi, * To se v ogledi ti pelajo, *a to se je izbrisalo in spodaj sta se napisala zgoraj podana verza. Pri 34. v. je za* nabodnola *s svinčnikom pripisano* nateknóla, *v v. 26. pa je* njo *popravljeno v* jo. *Vraz jo je tiskal v NPI. 50—52 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja:* 1 ganjki — 5 lübi — 6 poli — 7 preljuba Anjčika] prelüba moja či — 8 To pa] Po poli — 9 pa mi] ti ne — 11] V ogledy se tebi pelajo —

To pa mi je nikša meglica,
To je sama konjska sapica.
To se v ogledi ti pelajo,
Turskega cara najmlajši sin.““

„Ne dajte me, oča, v turski kraj!“
„„Nikaj, nikaj, moja Anjčika,
Tam boš se po gradi šetala,
Srebro no zlato prebirala.““
„Zlodi naj vzeme turske gradi,
Vse turske gradi, žolte zlati!““

Kočije se v dvor postavlajo,
Béle ruhe se prestirajo,
Béle ruhe se prestirajo,
Kupce vina se natačejo.
„Hala, hala, ljubi oča vi!
Jel nam date Anjčiko al ne?“
„„Jaz sem Anjčiko vam obečâ,
Pa vam tudi taki bom njo dâ.““

Kupce vinca se natačejo,
Mladoj Anjčiki napijejo.
Gostje v kola se nalagajo
No se v druge kraje pelajo.

Ženihi klóbučec dol opâ,
Sneha po klobučec segnóla.
Snéha po klobučec segnóla,
Na svetli meč se nabodnóla.
„Hala, hala, moji hlapčeci,
Pelajte mi Anjčiko domò!“

To na példo oči, materi,
Ki tak daleč deco ženijo.

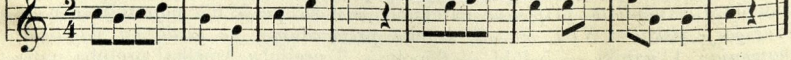
105.

(Iz Frama na Štajarskem.)

Leži, leži ravno polje,
Prek polja leži cestica,
Prek polja leži cestica,
Za cestǫ stoji běli grad.

Nǫtre stanuje žlahtni gospod,
Žlahtni gospod, žlahtna gospa,
Njidva pač imata lěpǫ zvert.

12 Turskega cara] Cara turskega — 13 turski kraj] Türsko ni — 14 moja Anjčika] Anjčika moja či — 17 zeme türske gradý — 18 türske gradý, žute zlatý — 20, 21 rühe — 22 Kupice vinca — 23 lübi — 24 ne] ni — 25 Ja — 26] Pa vam jo bom tüdi taki dâ — 27 kupice — 28] M. A. napajajo — 29 se v kola] v kola se — 30 druge] dalne — 31] Ženihi je klobüčec dol opâ — 32, 33] Sneha je po klobüčec segnola — 34] Svetli nož v sèrce zabodnola — 35 moji hlapčeci] mladi hlapčiči — *Za 36. verzom sta dva vtaknjena:* Hlapci só hitro genoli, * Mèrtvo v béli dvor pèrpelali — 38 ženijo] oženi. — *Melodijo podaje Kuhač IV. št. 1544; načrt melodije pak se nahaja tudi v VO. XIX. L., namreč:*

105. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. III. 26—27.*

Prišel ji je v svate turski car,
Prišel ji je v svate turski car:
„Le holaj, le holaj, žlahtni gospod,
Le daj mi, le daj mi ti svojo zvert,
Le daj mi, le daj mi ti svojo zvert!
Če mi je ne daš no mi je ne daš,
Vse ti pobijem, kar kolj imaš,
Vse ti pobijem, kar kolj imaš!“

„„Le holaj, le holaj, mlada zvert!
Prišel ti je v svate turski car,
Prišel ti je v svate turski car!““

„Če mi je ne daš, no mi je ne daš,
Vse ti pobijem, kar kolj imaš,
Vse ti pobijem, kar kolj imaš!
Le mi daj, le mi daj, ti svojo zvert,
Pak ti raj pustim, kar kolj imaš,
Pak ti raj pustim, kar kolj imaš!“

Prišel je uže s kočijo taj.
Zvert uže v kočijo sêdala,
Je lêpo Boga prosila:
„Bog mi daj na Kranjskem umirati,
Nikolj na Turskem hoditi!“

Peljasta se majheni čas,
Zvert uže pak glava bolí,
Pri njenem sèrdcu zdravja ní.
K nje je uže stopil turski car:
„Le holaj, holaj, mlada zvert,
Kaj te li glava še bolí?“
„„Mene le močno glava bolí,
Pri mojem sèrdcu zdravja ní.““

Peljasta se še majheni čas,
Zvert je začęla umirati,
Zvert je začęla umirati.

Sel je k njej turski car,
Ona je uže tiha bla,
Ker je pri priči mertva bla.

106.

(Iz Frama na Štajarskem.)

Le leži mi, leži ravno polje,
Prek polja mi leži cestica,
Za cesto mi stoji uže beli grad.
Notrě stanuje žlahten gospod,
Žlahten gospod no žlahtna gospá.

Gospa se je zgoda vstajala,
No se je bělo umîvala.

Ględala je dol v ravno polje,
Po polju uže pa vse drobno grę:
„Ali so běli bojaki,
Ali so svati Židankovi?“

„Le holaj, le holaj, žlahten gospod,
Žlahten gospod no žlahtna gospa!
Dajta mi svojo Brajdico,

106. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bobnica.* — *Iz CO. III. 33—34.*

Vsej sta mi jǫ uže obětala,
Da sta jǫ v pisani zibiki zibala."

Le poklical je gospod svojǫ dčer:
„Holaj, le holaj, ti Brajdica!
Ali bǫš pa vzęla Židanka?"
„„Le hola, le hola, oča moj,
Oča moj, le mati vî!
Ne davljite, ne davljite me Židanku.
Židanko pa užé ima ljubice tri,
S vsemi tremi uže sineke imá!
Če me bǫte dali Židanku,
Pa mi škrinjǫ naložite
Dvě versti bělih plaht,
Tri verste pak žalosti.""

Peljali sǫ se uže majhen čas,
Pehnǫl je Židanko, je pehnǫl Brajdicǫ z mečem v desnǫ stran.
Tam sǫ uže plahte tergali,
Ker sǫ Brajdi rane vęzali.

Te sǫ jǫ peljali na Židankov dom:
„Holaj le, holaj le, mati moja!
Gdě je pak světla kamrica,
Tudě běla postelja?"
„„Pri nas uže pa ni taka šega,
Da bî prašali po světlih kamricah,
Po světlih kamricah, po bělih posteljah.
Pri nas je uže šega taka:
Prašajǫ po černih kuhinjcah,
Tudě po konjskih hlěvecih.""

Pervǫ krat pětelin zapěl,
Židanko uže h Brajdi ględat šel:
„Hole, Brajdica ti moja,
Ali tę uže glavica bolí?"

Drugǫ krat je pětelin zapěl,
Židanko je h Brajdi ględat šel.
Krî ga je na pragu srěčala,
Tekla v devętǫ deželǫ
K njeni ljubi stari materi.

To bǫdi vsaki materi v nauk,
Ktera da daleč svojǫ dčer možu.

107.

(Kranjska.)

„Boš li, gospodičina,
Vzela kralja španskiga?"
„„Nočem ga nobeniga,
Tud' ne kralja španskiga!
Kdaj ste mene vi možil',
Kdaj brez mene pervolil'?""
„K' je zastavljen bel grad bil,
Tebe smo ta čas možil'."

„Kaj ti pravim, hči moja,
Pó te prit' glej ženina!"
„„Ah kaj pravim, mat' moja!
Ni me misel do moža.
Grem v' svitlo kamrico,
V' svôjo belo postljico.
Vi recite pa tako:
Hčerko najdete bolno.""

107. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 89—92. Zapisovalec je očividno marsikaj izpremenil, ker je pesem porazdelil v štirivrstične strofe.*

Tak' mi ženin govori:
„Kak je bolna vaša hči,
K' je rudeča kakor kri?
Prazni zgovori so ti!"

„Kaj vam pravim, mati, še?
K' skrinjo mi nakladate,
Zgoraj tank šljar denite,
Pervi prišal bo v' roké."
Skrinje mat nakladala,
Zgoraj tank šljar devala. —

Rajža kmalo je prišla,
Kjer teče voda Donava.
Ko z' nevesto perjezdijo
Kje na vodo Donavo,
Šoln ji pade iz nogé,
V globoko vodo gre:
„Kaj ti pravim, drug ti mlad,
Pojdi šolen mi pobrat."
„„Naj ti šolen gre pobrat,
Kdor bo h' tebi hôdil spat!""

Z' konja drug se zalučí,
Svetli meč se zaberní,
V' gospodično zasadi,
Kri od serca ji puhti.
„Kaj ti pravim, drug ti mlad!
Hiti šljar mi 's skrinje dat':
Rane hočem zamašat,
Frišno kri si ustavljat."

Drug u skrinje malane
Nji po tanki šljar še gre.
Gospodična si ga dé,
De se rane zamašé.

Deleč so perjezdili,
V' deveto dežel prišli.
Mati tamkaj reče nji:
„Vsi se čudijo tebi!
Kdor od tod so 'z doma bli,
Pravjo, kak si lepa ti.
Menim, de so vsi slepi,
Per tebi nič lepga ni."
„„O kaj pravim, mat moja,
Kje je svetla kamrica
Ino bela posteljca,
De bom jez počivala?""
„To nevesti ni lepo,
Če skerbi za posteljo;
Iš' posodo si svetlo,
De postrezaš drugim ž' njo!"

Gospodičina dobi
Kamrico, de v' nji leži;
Nji se rana odmaši,
De ji vteče frišna kri.

Ženin gre v' kamrico,
Vidi belo postljico,
Gospodično v' nji mertvo,
Rekel s'rota je tako:
„Stokrat smili se Bogu,
Devetkrat sim h' poroki šal,
Žene vender ne imel!"
Dôl je padel, bil mertev.

Srečna nevesta.

108.

(Kranjska.)

Še je šla deklica po vodo
In se milo jokala.
Srečala jo je Marija,
Lepo jo je uprašala:

108. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. III. 10—12. Ravnikar jo je še dvakrat prepisal, v MP. I. 93—95* (𝔄) *in VP. V. 131—133* (𝔅),

„Kaj je tebi, deklica,
K' se tako milo jokaš?“
„„Kaj b' se milo ne jokala!
K' so mati mene možili,
Svéta me niso vprašali,
Le-tmu devetmu kralju
V' le-to deveto deželo,
K' jih je devet umoril,
Mene bo to deseto.““

Še jo je lepo Marija podučila:
„K' te bodo tje peljali,
Nikar ne pij, nikar ne jej,
De ne boš jútrine zapíla,
Ne jutrine zajedla.
Ko ti bodo napijali,
Se okoli zaberni,
Pa vénar v' bokal verzi.
K' te bodo spat peljali,
Nikar ne hôdi pred spat,
De si boš sama posteljo prestlala:
Notri boš našla pisan'ga gada,
V' rudeči kapci pokritiga,
V' pisanim povojci povitiga.“

Še je deklica vse to storila.
K' so jo tje perpeljali,
Ni pila in ne jedla.
Ko so ji napijali,
Se je okol zabernila,
V' bokal pa venar vergla.
Ko so jo spat peljali,
Ni šla pred spat,
De si je sama postljico prestlala.
Notri je našla pisanga gada,
V' rudéči kapc' pokritiga,
V' pisanim povojci povitiga.

Še ji je mati rekla:
„Kdo te je, zlodja, to navadil?“
„„Mene ni zlod' navadil,
Mene je Marija navadila:
Ko sim šla déklica po vodo
In sim se milo jokala,
Srečala me je Marija
Ino me lepo podučila.““

Žénin pa tako prav':
„Devetkrat sim per altarji stal,
Pa nisim per nobeni spal!
Hvala bodi zdaj Bogu
Ino tud' Marij' zato,
Ko te je lepo podučila!“

---

a s temi predrugačbami: 4 𝔄 vprašala, 𝔅 Lepo je vprašala — 7 𝔅 bi — 8 𝔅 mene — 10 V' le-to] 𝔄 𝔅 V' to — 17 𝔅 juterne — 20 𝔅 zaoberni — 24 𝔅 postljo — 25 𝔅 pisaniga — 27 𝔄 povojcu — 32 𝔄 𝔅 zaobernila — 33 𝔄 𝔅 vinar — 38 𝔄 𝔅 Kapci — 44 𝔄 𝔅 K' — 48 pa tako prav'] 𝔄 je pa tako djal, 𝔅 je tako djal — *Za tem verzom ima* 𝔅 *še tega:* „Vsmili se vender Bogu! — 52 tud' Marij'] 𝔅 Mariji tud — 53 Ko] 𝔄 𝔅 K'.

Tiskana je ta pesem v SPKN. IV. 57—59; ta natisek se, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, razlikuje od zgoraj podanega s temi predrugačbami: 7 bi — 8 mene mati — 9 *manjka* — 10 Le-tmu devetmu] Devetimu — 11 V' le-to deveto] V devéto — 13 bo to] bo — 17, 18 jutrinje — 23 hôdi pred] hodi — 24 postljala — 26, 38 kapici — 27, 39 povojcu — 29 jo . . . pripeljali — 30 ne] ni — 31 napijali] ponujali — 37 pisaniga — 48 tak právi — 49 pri altarju — 50 pri.

109.

(Iz predvorske fare.)

a. Redakcija I.

„Sim se s'rota omožíla,
Bolj' bi b'lo, de b' se ne bila:
Nimam oča, nimam mater',
De bi kaj me podučili."

Komej to je 'zgovoríla,
Marija za njo je bila:
„Jez bom tebe podučila.
Ko bi tvoja mati bila.
Ta, ki boš ga ti uzela,
Je imel žená devét žé.
Vse mu mati pomorila,
Pa bi tudi tebe bila,
Če b' te jez ne podučila.
Ko te bojo k' hiš peljali,
Prot prišlà bo huda taša:
Bo prinesla polno kupo,
Polno kupo želča, strupa.
Zli ga na zelêno travo,
Zli ga tje na trdo skalo:
Trava se bo posušila,
Skala se bo razpočila.
Preden pojdeš spat u postljo,
Vzemi v roke gnojne vile,
In premeči vse blazine:
Not boš nešla zvito kačo,
Ko bi mlado dete iméla."

Kadar so jo k hiš peljali,
Prot prišla je huda taša,
Je prinesla polno kupo,
Polno kupo želča, strupa.
Zlila ga v zeleno travo,
Zlila ga na trdo skalo:
Trava se je posušila,
Skala se je razpočila.

Preden je šla spat u postljo,
Vzela v roke gnojne vile,
Premetala vse blazine:
Not je našla zvito kačo,
Ko bi mlado dete imela.
Kliče k sebi svojga žen'na:
„Sej še nisva skupej spala,
Pa že mlado dete imava."

Tak je rekel njeni ženin:
„To storila huda taša,
K' jih je devet umorila,
In bi tudi tebe bila,
Ako sama te Marija
Ne bilà bi podučila."

b. Redakcija II.

„Srota sъm se omožíwa,
Bólj' bъ b'ó, de b' se na bíwa:
Nímam voča, nímam máter,
De bъ me kej podučíli!"

Kómej je to 'zgovoríwa,
Že j' za njó Maríja bíwa:
„Jest bom tebe podučíwa,
Kъt bъ tôja matъ bíwa.
Ta, kъ ti ga boš uzéwa,
Je žená devét jъmù že,
Pa je mát' vse pomoríwa,
Pa bъ tudъ tebe bíwa,
Če b' te jest na podučíwa.
Gdъr te bojo k šiš' peljáľъ,
Prot pršwà bo huda taša,
Bo prnêswa pówno kupo,
Pówno kupo žowča 'n strupa.

---

109. *Zapisal* M. Valjavec. — *Redakcija* a *je iz Valjavčevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič; redakcijo* b *pa je v Kresu IV. 235. objavil Valjavec sam.*

Zlí ga na zeléno trávo,
Zlí ga če na trdo skáwo;
Trava se bo pošъšíwa,
Skáwa se bo rъspočíwa.
Predъn pejdeš spat u póst'ljo,
Vzêmъ v róče gnôjne víle,
Jъn premêči vse bwazíne:
V njъh boš nêšwa zvíto kačo,
Kъt bъ vmadъ déte jméwa."

Gdъr so jo h šišъ peljalъ,
Prót pršwà je huda taša,
Je prnêswa powno kupo
Powno kupo žowča 'n strupa.
Zlíwa ga j' v zeléno travo,
Zlíwa ga j' na trdo skawo:
Trava se je pošъšíwa
Skawa se je rъzdrobíwa.

Predъn je šwa spat u post'ljo,
Wzéwa j' w róče gnôjne víle,
Premetawa vse bwazine,
V njъh je nêšwa zwito kačo,
Kъt bъ vmádъ déte jméwa.
Kliče k sebъ sôjga žén'na:
„Sej še níswa vkúpej spawa,
Pa že vmadъ déte jmawa!"

Tok je réku zej jъ žénъn:
„To je st'ríwa huda taša,
K' jih je dêvet umoríwa,
Jъn bъ tudъ tebe bíwa,
Kъ ne bíwa podučíwa
Sama te Marija bíwa!"

110.

(Iz Krope na Gorenjskem.)

„Jaz sem se sirota omožila,
Pa b'lo boljši, ko ne bi se bila.
Nimam oča, nimam mater,
Da bi me kaj podučila."

Komaj je to izgovorila,
Je že Marija pri nji bila.
Tako jo je podučila,
Kakor bi njena hčerka bila:
„Ko bodo tebe k poroki peljali,
Notri bo prišla huda taša,
Okol se bo prilizovala,
Zlato kupo napijala.
Vzemi ti v roke zlato kupo,
Vli jo na sivno skalo
Ino na zeleno trato.
Trava se bo vsahnila,
Skala bo na vse kraje počnila.

Kadar bode tebe v belo postljico peljala,
Vzemi ti gnojne vile,
Ja pretres' polštre in blazine:
Notri boš dobila eno povito kačo,
Ja, kakor eno mlado dete."

„Le gori, gori moj ženin,
Midva še nisva nikol skupaj spala,
Pa že mlado dete imava."

„Jaz nisem tebi tega naredil,
To so naredila stara mati,
Ki so jih umorili žen devet:
Ti bi bila že deseta,

110. *Zapisal* Rad. Poznik; *pela Mica Štular.* — *Iz rokopisa NB. 158—160, ki ga hrani Matica. V rokopisu je v verzu 16. in 17. (pač po pomoti) pisano* je *namesto* bo. *Pesem je očividno samó odlomek; v drugem, pozabljenem delu je pač stalo po pravici* je.

30 Ko ne bi te bila Marija podučila."

O dekliči, kadar se bote možili,
Mariji se priporočite,
Ona vas bo podučila,
Ravno tako, kakor bi njena hčerka bila.

111.

(Iz ljutomerske okolice.)

K Neži prijahali
Edni vogledniki,
Edni vogledniki
Z devete deželе.

5 Ona pa si ide
K svojoj staroj kumi,
K svojoj staroj kumi
No si jih popita:
„Kaj pa bi včinila:
10 Jel bi se ženila,
Jel bi se ženila, —
Al se ne b' ženila?"

„„Ženi se, al pa ne,
Ženi se, al pa ne:
15 Čem te podvučiti,
Kak se maš ženiti.
Da dó te prpelali
V deveto deželo,
Piti do ti dali
20 Strupa no čemera;
Piti do ti dali
Strupa no čemera:
Ti pa si ga nagni,
Ali ga ne popì!"

25 Njo so prpelali
V deveto deželo,
Piti só njoj dali
Strupa no čemera.
Ona ga nagníla,
30 Na trato ga vlila,
Na trato ga vlila —
Trata posehnóla.

„Oj nesrečna kuma,
Tvoja stara kuma,
35 Da te podvučila —
Kak se maš ženiti!
Méla sem devet sneh,
Vseh devet se vmor'la;
Tebe pa ne morem,
40 Al boš ti zdaj mene!"

---

111. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. M. 90 (38). Vraz jo je pozneje prepisal še enkrat. Ta prepis (VO. I. 34) se od prvotnega zapisa razlikuje v tem:* 1 prijahali] so prijahali — 2, 3 Edni] Mladi — 7] Svojo staro kumo — 8 No si jih] Tak lepo — 9 pa bi] bi, kuma, — 12 bi — 13, 14] Luba moja draga, * Če se češ ženiti — 20, 22, 28 Strupa] Gifta — 24] Ali mi ga ne zpij — 25 Jó só — 27 joj — 29 nagnola — 30] Ali ga ne zpila — 31 ga] ga je — 32] T. je posehnola — 35 te] te je — 37 sneh — 38 vmorila — 40 Al] Tè. *Po tem drugem prepisu jo je potem Vraz tiskal v NPI. 89—91, a s temile predrugačbami:* 1 só pèrjahali — 8 Tak lepo] Lépo si — 19, 21 dó — 25 só — 29 nagnóla — 32 posehnóla — 40 bóš. *Vrhu tega piše* ü *mesto povdarjenega* u, i *pa mesto nepovdarjenega* (podvičila). *Melodijo podaje Kuhač II. 768, a v VO. XIX. M. stoji zraven te pesmi ta-le načrt:*

Zaljubljen mladenič.

112.

(Kranjska.)

Stoji, stoji beli grad,
Notri je žlahtni gospod,
žlahtna gospa,
In eno gospodično imata.
Njo bi bil rad grofič mlad,
On bi jo bil rad dobil,
Pa mu ni hotel gospod je dat.
Še je rekel; „Ne vem, kaj bi storil,
De bi s' svojo ljubco govoril!“

Pustil je zidat' šterno novo,
Šterno novo, šterno lepo,
De notri merzla vôda bo:
„Bodo vse deklič' po vodo prišle,
Bo tud' moja gospodična prišla.“

Vse deklič' so prišle po vodo,
Samo njegove gospodične ni blo.
Gospodična prosi lepo:
„Kaj jih prosim, očka moj!
Naj mi puste po merzlo vodo
V' leto šterno novo!“
Očka pravi, govori:
„„Jez imam dekel pet,
De mi nos'jo merzlo vodo.““

„Sam ne vém, kaj bi storil,
De bi s' svojo gospodično govoril!

Pustil bom zidat cerkev novo,
De notri sveta maša bo:
Bodo vsi ljudje k' maš prišli,
Bo prišla tud' gospodična moja.“

Vsi ljudje so k' maš' prišli,
Samo gospodične ni blo.
„Kaj jih prosim, očka, lepo,
Naj me puste v' cerkev novo,
Ker notri sveta maša bo.“
Očka tako govori:
„„Saj imamo doma duhovniga,
De nam mašujejo.““

Grofič tako govori:
„Sam ne vem, kaj bi storil,
De bi s' svojo gospodično govoril!“
Oblekel je beraški gvant,
Je šal gospoda prosit za en božji dar.
Gospod pravi, govori:
„Pojdi, moja hči,
Pojd' beraču dar dat;
Nikar ga ven ne spustimo,
Ker prosi v' imen Jezusa.“

Gospodična mu gre dar dat.
Kakor na mostovž prideta,
Se kušneta, objameta.
Ubožec tako pravi, govori:

---

112. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. II. 30—34. V rokopisu stoji v v. 34.:* De de nam mašujejo. — *Pesem je bila natisnjena v SPKN. IV. 43—46 in sicer, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, s temi predrugačbami:* 11 *manjka* — 12, 14 deklice — 15 bilo — 18, 32 me — 19 le-to] lépo — 22 mi nos'jo] nosijo — 24, 39 bi — 25 je] bom — 26 notri] v nji — 27, 29 maši — 33 Ker notri] V kteri — 40 beraški gvant] v beraško obleko — 41] Je šel gospoda prosit božjiga darú — 45 vun — 46 imenu — 48 Ka-

„Še bom zmislil nekaj noviga,
Storil se bom mertviga,
De bo zvonilo po vsim mesti lepo,
De me bodo ljudje pokropit prišli,
De me boš tudi ti, gospodična, prišla
In ne pojdeš več nazaj.“

Grofič je prišal domu,
Storil se je mertviga,
De je zvonilo po vsim mesti lepo.
Gospod je poklical hlapce svoje:
„Kaj z' en čudo se godi,
De po vsim mesti lepo zvoni?“

Vsa družina je pokropit šla,
Gospodična je prosila lepo;
„Naj tud' jez pokropit grem:
K' me niso pust'li k' živimu,
Naj me zdaj pusté k' mertvimu.“

Gospodična je oblekla černi gvant,
V' roke vzela paternošt,
De je grofiča pokropit šla.
Kadar je notri v' cimer prišla,
Tako gospodična govori:
„Avbe, kaj je to za en čuden merlič!
Roke se deržé za objet',
Žnabli se derže za pùšat,
Nogé pa li na drobni ples!“

Gori je vstal grofič mlad,
Se kušneta, objameta.
Grofič tako govori:
„Lesi, lesi, hlapci moji,
Pojte po fajmoštra,
De naj v' cimri poroči!“

Oča tako govori:
„Vsak ôča je brez pameti,
Kter svojo hčer od sebe pusti.“

113.

(Iz ljutomerske okolice.)

„Vežte da mi, mati, glavo,
Da mi prle leži bo.
Jaz pa sem vidâ ljubico
Na senjmi na Jurjov dan,
V lépih djundjanih particah,
V lépih rdečih kiticah.

Zidajte da, mati, cirkvo,
K meš' dè prišlo, gé bo kaj,
K meši dè prišlo, gé bo kaj,
Mort' še pride ljuba mâ. —
K meši je prišlo, gé blo kaj
Ljube moje pa né blo.

---

kor] Kadar — 50 pravi *manjka* — 53, 59, 62 mestu — 61 Kaj z' en] Kakšno — 65 tudi — 66 pustili — 68 čerin — 69 paternoster — 71 notri v cimer] notri v kamro — 73 kaj je to za en čuden] kakšen je le-ta — 74, 75 se deržé] deržé se — 75 za] na — 76 li na drobni] na droben — 77 grofič] merlič — 80 Lesi, lesi] Le-sim, le-sim — 82 cimri] izbi.

113. *Zapisal* St. Vraz; *pela Lackovica. — Iz VO. XIX. M. 86 (34), samó da v v. 26. stoji* Njegova *za rokopisni* Moja. *Vraz jo je tudi tiskal v NPI. 93—94 s temi-le predrugačbami:* 1 glavó — 2] Ka meni pèrle leži bó — 3—6]

Kopajte da, mati, studenec,
Po vodo de prišlo, gé de kaj;
Po vodo de prišlo, gé dè kaj,
Mort' še pride ljuba mâ. —
Po vodo je prišlo, gé blo kaj,
Al moje ljube ne blo.

Povéte mi, mati, mrtev glas,
K meni dè prišlo, gé bo kaj;
K meni de prišlo, gé bo kaj,
Mort' še pride ljuba mâ!“ —
Povedali so mu mrtev glas,
K njem' je prišlo, gé blo kaj,
K njemi je prišlo, gé blo kaj,
Njegova ljuba najnaprej.

„„Kaj pa mi je to za mrtvíč,
Ki me gleda koz prtič:
Noge ma za tancávanje,
Róke ma za obinjanje,
Róke za obinjanje,
Vusta za kušuvanje!“

Mlada Zora.

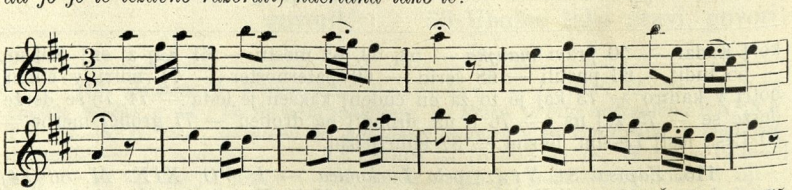
114.

(Iz idrijskih hribov.)

Na lov mi pride kraljič mlad
Pod mlade Zôre béli grad,
Oj béli grad, visoki grad.
Gor' v ôknu Zôra mi stojí,
Takó le pravi, govorí:
„O de b' te, lovec, zlodej vzel!
Kaj si loviti zajce jel,
Loviti zajce krog gradú?
Poberi ročno se domú!
Ne veš, de imam brata dva,
Oba lepa, oba mlada?
Oba risance imata,
De zajce sama streleta.“

Ji pravi, reče mlad kraljič:
„Men' zajci niso v čisli nič;

Jaz sem si vidâ lübico * Pèr svetem Jürji na senjmu * V lépih èrdečih kiticah, * V džündžanih lépih particah — 7] Zidajte, mati, cirkvico — 8 K meši de . . . bó — 9 de . . . bó — 10, 16, 22] Morti še pride lübica — 12, 18 Lübice pa le ne bilò — 13] Kopajte, mati, stüdenec — 14 gé de] gé bó — 15 gé dè] gé bó — 19] Povejte mi, mati, mèrtev glas — 20, 21] Molit de prišlo, gé bó kaj — 23, 24 *manjka* — 25 K njemi] Molit — 26] Njegova lüba naj napréj — 27 mèrtvič — 28 me] lépo — 29] Noge si ma za plesanje — 30 ma] pa — 31 Roke za] Róke ma za — 32] Vüsta pa za kišüvanje. — *Melodijo podaje Kuhač III. št. 971; pa tudi v VO. XIX. M. 86 (34) je (s svinčnikom pisana, da jo je le težavno razbrati) načrtana tako-le:*

114. *Zapisal* Rodoljub Ledinski (A. Žakelj). *Iz KČ. V. 70—75. V našem natisku so se popravile té-le tiskovne hibe:* 32 varjéta — 97 Mèni —

Le mlado Zôro bi rad vjel,
Bi rad na béli dom jo vzel."

Na to se Zôra nasmejí,
Kraljiču pravi, govorí:
„Kako me neki bodeš vjel,
Kako na béli dom me vzel,
Ker nikdar iz gradú ne grém?
'Z gradú ne grém, 'z gradú ne smem,
Drugač ko k svéti maši grem;
Pa sami it' mi ne dadé,
Me vselej dobro varvaje:
Pred menoj mojšker gré devet,
Za mano hlapcov gré desét;
Na straném grésta brata dva,
Obá lepa, oba mladá,
Obá risance imata,
De mêne Zôro varjeta;
Pavov dvanajst pa nad manó,
Perote svitle zgrinjajo,
Mi hladno senco delajo.
Če bi me, kraljič, le rad vjel,
Če bi me, kraljič, le rad vzel,
Sej imam jest neznan korén,
Neznan koren, koren lečén:
Ki ga pod jezik položím,
Precej zvečér hudó zbolím,
Zjutraj pa že mertva ležím.
Kadar me v rako ponesó,
V grajšinsko rako pisano:
Pa pridi po me, kraljič mlad,
In pelji me v svoj béli grad,
Oj v béli grad, visoki grad."

Drug' dan po gradu jokajo,
Zdihujejo in tarnajo,
Na pare Zôro devajo.
Le grajški nôrec se smejí,
Takó-le pravi, govorí:
„Močno, močno se meni zdí,
De mlada Zôra mertva ní."

Kaj sta storila brata dva,
Oba lepá, obá mlada?
Še sta stopíla zlat kovan,
Ga vlila Zôri v béli dlan.
Al Zôra mertva le leží,
Se ne predrami, ne zbudí.
Jo v rako drugi dan nesó,
V grajšinsko rako pisano.

Po gradu milo jokajo,
Zdihujejo in tarnajo;
Le grajški norec se smejí,
Takó le pravi, govorí:
„Menì se pač vse močno zdí,
De mlada Zôra mertva ní."

Kraljiču skôr ni včakat' moč,
De bi se strila temna noč.
Ko solnce zajde za goré,
K' se zvezde vtrinjajo svitlé,
Hití mi v rako pisano,
Odpre mi rako preskerbno
Pa Zôri vzame 'z ust korén,
Neznan korén, korén lečén.
In mlada Zora oživí,
Predrami se, se prebudí.
V kočijo mi jo posadí,
In hitro mem' gradú zderčí.

Gor' v gradu norec se smejí,
Takó le pravi, govorí:
„Menì se pa vse močno zdí,
De Zôra mem' gradú derčí."
Káj sta storíla brata dva,
Oba lepa, obá mladá?
Šla sta se lova veselit,
Šla mlade zajce sta lovit
Pod mlade Zôre béli grad,
Oj béli grad, visoki grad.

Na pragu Zôra mi stojí,
Takó le pravi, govori:
„Bog vaju sprimi, lovca dva,
Oba lepá, obá mladá!"

---

49 sputí — 131 zakričí. *Obliki* streleta (*13*) *in* varvaje (*26*) *kažeta še izgovor idrijskih hribov* (*prav za prav sevéda* strejleta; *ali je tudi to tiskovna hiba?*).

Ji pravi, reče mlaji brat,
Nje mlaji brat, nje ljubši brat:
„Menì se pa vse močno zdí,
Pri nas navade take ní,
De b' si roke prijemali,
Pa rokovic ne snemali."

Po sili vzame raz roké
Ji rokovice, v dlan gledé.
Po dlanu mi spozná sestro,
Na konja plane urno z njo.
Spodbôde konja mladiga.
Oj mladiga, oj bistriga.
Prejaderno zdaj proč leté,
De konjem podkve se iskré.

Zavpije Zôra, zakričí,
De krog in krog se mi glasí:
„Oj dôli, dôli, kraljič mlad,
Oj dôli pod visoki grad!
Nevésta ti je vpljénjena,
Oj Zôra ti je vgrabljena!"

Kraljič opaše sabljico,
V kačjim strupu kaljeno;
Zaséde kônja berziga,
Oj berziga in iskriga.
Za njimi se mi v dir spustí,
De prah in pések se kadí:
„Le stojta, stojta, brata dva,
Ki sta mi Zôro vpljénila!"

Zdaj se pa vname silni boj,
Oj silni boj, kervavi boj!
Po bliskovo mu sabla gré,
Utrinja plamen se od njé.
Hudo se brata branita,
Junaško meče sučeta.
V sercé ga vbôde starji brat,
Oj starji brat, nemili brat!
Zavpije Zôra, zakričí,
Raz konja pade, omedlí.

To storil je neznan korén,
Neznan korén, korén lečen!

Graščakov vrtnar.

115.

(Iz Lašič.)

Stojí, stojí prebeli grad,
Pod belim gradom vertec nov.
Po njem pa hodi vertnar mlad,
Lepó je žvižgal ino pél:
„Če sim prav kmečkega rodú,
Sim le vertnarskega stanú,
Pa imam lepo deklico,
Imam gosposko ljubico!"

Grajski gospod v lini stojí,
Vse dobro sliš', kar govorí.
„Le-sem, le-sem, moja gospá,
Vertnár pa najno hčér imá!"
„„Oj tiho, tiho, moj gospód,
Nikar ne bodi nánjga hud!
Se je od vinca dvojega
Vertnarju glavca zmešala.""

„Oj le-sem, le-sem, vertnar moj!
Le pri ti priči mi obstoj,
Če mojo hčerko ti poznaš,

Tudi o ti pesmi veljá to, kar se je reklo o „Mladi Bredi" (št. 103), da jo je namreč Žakelj zeló prenaredil, da, skoraj popolnoma prelil.

115. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz „Cvetja slov. naroda" str. 12–15; primerjal sem tudi Valjavčev rokopis, ki ga je hranil Miklošič. Tam se* am

„„Če mojo hčerko ti štimaš?“
„„Jaz vaše hčerke ne poznám,
Jaz vaše hčerke ne štimám.““

„Berž, hlapci moji, sem pojte,
Vertnárju roke zvézite!
Eni pojte po sódnika,
Eni pojte po rabeljna:
Sodnik ga bo obsojeval,
Glavico rabelj mu jemal.“ —

„Kaj pa je tebi, moja hči,
Da brišeš zmirom si očí!“
„„Oh, kaj bi si ne brisala,
Mi sukenjca je ukrádena!““
„Le nič ne maraj, moja hči,
Sej ti bom kupil druge tri.“
„„Kupite mi jih, al pa ne,
Nosila ne bom nobene!““

Še hčerka pravi, govorí:
„Vstanite, hlapci, berž, mojí!
Konjiča mi opravljajte,
Kočijo mi naprézajte,
Da me na travnik popeljá,
Da vidila bom vertnarja,
Ki bo nedolžno kri prelil,
Ki bo nedolžno smert prebil!“

Vertnár na travniku klečí,
Imá zavézane očí:
„Odveži, rabelj, mi očí,
Da vidil bom čez vse ljudí! —
Zaveži, rabelj, mi očí,
Že vidil sim čez vse ljudí:
Med njimi je tud ljubica
Mojega serca zvéstega!“

Meč rabelj pervič zavihtí,
Al meč med plečmi ostermí.
Je omedlela ljubica
In padla je na černa tla.
Ko drugič se zabliska meč,
Vertnarju pade glavca preč.
Je ljubca trikrat zdihnila,
Slovó od sveta jemala.

Še so se pogovarjali,
Kam niju bi pokopali.
Potem pokopati velé
Vsacega na en kraj cerkvé.
Iz njega raste lilija,
Iz nje pa raste vertnica;
Dorastli ste verhá cerkvé,
Tam ste sklenile skupaj se,
Ste kviško rastle v sveti raj,
Ki nam ga Bog vsim skupaj daj!

Grofov paže.

116.

(Kranjska.)

Paže izzuva grôfa stariga,
Iz nedrija mu padla ketina,
Zlata, sreberna ketina.

Tako je rekel stari grof:
„Paže, kjé si ukradel ketino?“—

piše za om, iga *pa za* ega *in so še te-le malenkosti drugačne:* 5 kmeškega — 20 stimaš — 32 suknjica — 39 konjiče — 59 vzdihnila — 68 vkupaj. — *S. Jenko je snov te pesmi porabil za svojo balado „Knezov zet.“*

116. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 130—131. Prepisana je tudi v MP. III. 27—29 s temi premembami:* 7 ljubca — 8, 11, 16,

„„Jez nisim ukradel ketine,
Mi jo je moja ljuba šenkala.““

„Paže, povej ljubo svojo,
Al' boš dal glavo za njo!“
„„Raj se 'čem glave bervegat,
Kakor za ljubo povedat.““
Hitro paž'ka vjamejo,
V' tamen ga turen denejo.

Notri je bil mescov šest,
Potlej ga sprašujejo spet:
„Povej za ljubo svojo,
Al' boš dal glavo za njo!“—
„„Raj se 'čem glave bervegat,
Kakor pa za ljubo povedat.““

Vunkaj ga peljejo
H' pisanmu znaminju.
Vsi ljudje h' pogreb' gredo,
Tud je šla grofova hči.

Pažetu glavca odleti.
Kaj je storila grofova hči?
Dôl' čežnj je padla, omedli,
Per ti priči dušo pusti.

Sestra noče sestrinega ljubca.

(„Brajdka in Aničkа.“)

117.

(Gorenjska.)

Ribči ribe lové
Per kraji silniga morja.
Zraven pa téčeta
Dve primorski deklici,
Ino rožce tergata
Ino jih v' morje mečeta,
Ribčam nagajata,
K' jim ribe 'zganjata:
Ena je z' iménom Brájdika,
Ena je Ančika.

Kaj so storli ribči?
Vjeli so Brajdiko,
Peljali so jo v' beli grad
Temu kralju žlahtnimu.
Tako kraljič govori:
„Če bote take ribe lovil',
Vam bomo mréže zlatil',
Količe pa srebril'.“

Peljal jo je v' svitlo kamrico,
Notri jo je imel sedem let,
Sedem let, osmiga pol.

Tako stara mati govori:
„Kaj jmaš, kralj, u kamrici?

19 ljubco — 10, 18 bervegat] znebit — 16 Povej za] Povej — 20 Vunkej — 21 znamenju — 25 st'rila. — *Pesem je tiskana v SPKN. III. 22—23 in sicer, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, s temi premembami:* 2 Z — 5, 6 vkradil — 7 ljubica — 8, 11, 16, 19 ljubico — 10, 18] Raj' še čem glávo dáti — 11, 19 Kakor] Ko . . . povédati — 12 pážeta — 13 tamen ga turen] tamno ga jéčo — 16 Povej za] Povej — 21] K' pisanim' znam'nju — 22 K pogrébu — 23 Tudi — 24 glávica — 26] Dol' čez-nj pade, omedli — 27 Pri.

117. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. III. 13—15. Ravnikar jo je drugič prepisal tudi v MP. I. 97—99 s temi predrugačbami:* 2 kraj

Kadar od kosila greš,
Vselej neseš kaj dobriga s' saboj."
„„Eno drobno tičico:
Po dnevi poje prelepo,
Po nôči dela kratik čas.""—

„Kralj, se boš mogel oženit."
„„Kako se bom jez oženil,
Ker mi v' sveti glihe ni!""

Stara mati pravi:
„Jez ti za gliho vem
Per tem černim zamoršeki;
On ima dve deklici:
Al' uzemi Brajdiko,
Al' uzemi Ančiko!"

Še se napravljajo,
De snubit pojdejo.
Preblekel je on Brajdiko,
Dal je nji môžki gvant.

Še se tamkej gostujejo.
Kadar se Brajdiki že zadôsti zdi,
Vergla je v' glaž perstan zlat,
Napila je sestri svoji.

K' je sestra perstana vgledala,
Še tak' pravi, govori:
„To je prava sestra môja!
Ko b' imel mene vzeti,
Vzemi to, k' si jo pred imel."

Preblekli so jo,
In poročila sta se.

Rejenka.

118.

(Kranjska.)

a. Redakcija I.

Stoji, stoji beli grad,
Notri je žlahtna gospa,
Varaždinska grafinja.
Prišla sta študenta dva:

„Kaj vam midva praviva,
Varaždinska grafinja!
Hočte rejenko možit,
Midva prideva snubit'."

8 zganjata 11 ribiči — 19 svetlo — 20 jmel — 23 'maš, kraljič, v' — 25 saboj — 36, 37 Ali vzemi — 41 ni — 46] Kadar je perstan ugledala — 51 Preoblekli. — *Tiskana je v SPKN. III. 9—11 s temi predrugačbami (našega natiska), ne oziraje se na naglasna znamenja in apostrofe*: 2 Pri kraju sinjiga m. — 3 Zravin . . . tečêti — 5 tèrgati — 6 In . . . mečeti — 7 nagajati — 8] K' jim ribe zgánjati — 11 storili — 14 Temu] Svojmu — 17 bóm . . . zlatil — 18] Koljiče pa srebril — 19 Peljal jo je] Péljali so jo — 20 jmèl sédim — 21 Sédim — 25 Vselaj . . . sabój — 26 ptičico — 27 prelepo] prav lepo — 28 kratek — 31] K' mi na svét' enáke ni — 33 gliho] enáko — 34] Pri čèrnim zamórč'ku — 36, 37 Ali vzêmi — 41] Dal obleko ji môžko — 42 tamkej] tam — 45 glaž] kupico — 47 perstan — 48 takó — 50 bi — 51 jo pred] pred jo.

118. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Redakcija I. je iz MP. I. 72—74. Enak prepis se nahaja, izvzemši par znamenj nad vokali, v VP. V.*

Grafinja tako govori:
„Naj rejenka se moži,
Ko b' bla môja prava hči;
Skrinjce j bom nakladala,
Kakor bi bla hči moja."

V' lin' rejenka stajala,
Vse to dôbro slišala.
Hitro gre po štenžicah,
Po kamnitnih štenžicah:
„Kaj povem, žlahtna gospa,
Varažlinska grafinja!
Dajte meni rojen list,
Hočem se iskat spustit
Ôča ino matere.
Oh, de to resnično ni,
De bi bila vaša hči!"

Tako prav' žlahtna gospa,
Varažlinska grafinja:
„Kaj ti, rejenka, manka:
Firtaha ne židanga,
Tud' ne suknje židane!"
„„Meni nič ne manka, ne,
Kot očeta, matere.""

„Ti manka štunfov židanih,
Šolnov pa baketastih?"
„„Druzga men' ne manka, ne,
Kot očeta, matere!
Dajte meni rôjen list,
Hočem se iskat spustit
Ôča ino matere.""

„Kaj boš šla po svet' iskat,
Kjé so ôča ino mat':
Tebe Turki so ukrál',
Ino pôtlej meni dal'."
Reja pade, omedli,
V omedlevc' dušo pusti.

Lepših rož na svet' ni iskat',
Kot so ôča ino mat'.

b. Redakcija II.

Stóji, stóji béli grad,
Notri je žláhtna gospá,
Varošlínska grôfinja.
Príšla sta študénta dva:
„Kaj vam práviva midva,
Varošlínska grôfinja!
Ak rejénko hóčete možít',
Jo prídeva midva snubit'."

Táko grôfinja govorí:
„Naj rejénka se moží,
Ko b' mi práva bíla hčí;
Bom ji skrinjice nakládala,
Kàkor bi bla hči mojá."

V lini je rejénka stála,
Je vse dôbro slíšala;
Hítro gré po gredicah,
Po kamnitih gredicah.

„Kaj povém, žláhtna gospá!
Varošlínska grôfinja;

69—72. Ravnikar je to redakcijo dal tudi Korytku; a pri njem je dobila že drugačno lice; kedó jo je prenaredil, ne dá se dognati. Korytko jo je prenarejeno izročil tudi Vrazu. Ta druga redakcija je tiskana v SPKN. I. 113—115, a z nekaterimi napačnimi naglasi, ki so se v našem natisku pod b *popravili:* 16 gredícah — 17 kámnitih gredícah — 40 pústi. *Kaj o tej redakciji misli Vraz, glej NPI. v predgovoru na str. XIII. Isto redakcijo je tiskal tudi on v NPI. 153—154. Njegov natisek se od natiska SPKN. razločuje, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, v tém-le:* 1 bejli — 3, 6, 19, 26 Varašlinjska grafinja — 9 grafinja — 11] Ko bi prava bla mi hči — 12 šrinjice

Dájte mêni rôjen list,
Hóčem se iskát spustít'
Oča ino mátere.
Oh, de to resníca ni,
De bi bíla váša hčí!" —

Takó právi žláhtna gospá,
Varošlínska grôfinja:
„Al je tréba ti, rejénka!
Li pripása svílen'ga." —
„„Ne pripása, suknje ne,
Mêni sámo tréba je
Oča ino mátere! —

Dájte mêni rôjen list,
'Čém se jih iskát spustít,
Oča ino mátere!"“

„Kaj boš šla po svét' iskát',
Kje je ôča tvój, kje mat':
Tébe Túrki vkrádli so
Ino mêni dáli so." —
Páde rejénka, omedlí,
V omedlévci dúšo pustí. —

Lépši róž na svét' iskáti
Ni, ko ôča so in mati.

119.

(Iz Ribnice na Kranjskem.)

Stoji mi, stoji lejpi grad,
Stoji, stoji Rožlinski grad.
Notri sta mi dva jetnika,
Obà lejpa, obà mlada.
Žlahtno gospo sta vprašala
In sta ji rekla tako:
„Kir boste rejenko možu da-
jali,
Jo boste nama dvejma dali."

Žlahtna gospa je tako rekla,
Jima ta odgovor dà:
„„K' bóm rejenko možu da-
jala,
Jo bóm dala ko svojo kčir."“

Rejenka je v lini stala,
Vse je dobro šlišala,
V srce si je zapisala
In se milo jokala.

Žlahtna gospà jo je vprašala:
„Kaj tebi, rejenka, mênka?
Al ti sukne žídane?"

— 14 je rejénka stala] rejenka je stajala — 16 *Pri besedi* gredicah *je Vraz po pravici pristavil znamenje* (!?!) — 17 kamenitih — 18 Kaj] Kaj vam — 22, 31, 34 Očeta — 27 ti *manjka* — 28 Li] Ti . . . svilenjga. *Za v. 31. se nahajajo v Vrazu še ti 4 verzi (pr. redakc. I.):*

„Kolenic al je sviljenih,
Al črévljov tréba bo baljastih?"

„„Meni sámo pa tréba je
Le očeta ino matere.

33] Hočem iskat se jih spustit — 35 šla po svét'] po svéti šla — 36] Kje oča tvoj, kje tvoja mat' — 40 omedlavci — 41 42] Lépših rož na svéti ni, * Kakor só oča ino mati.

119. *Zapisal* Ant. Rudež. — *Iz VO. VIII. 42 (v prepisu Vrazovem); v tem prepisu se v. 5 tudi glasi:* Sta prašala žlahtno gospo. *Vraz je pesem tiskal v NPI. 151—153. a precej prenarejeno, in sicer se njegov natisek, ne gledé na naglasna znamenja in manj važne oblike, od zgorenjega prepisa razločuje v tem:* 1] Stoji, stoji prelejpi grad — 4 lepa — 5] Sta uprašala žlahtno

Rejenka je tako rekla
In ji ta odgovor dà:
„Men' nič druzga ne mënka,
Tud ne sukne židane,
Men nič druzga ne mënka,
Ko očeta, matere.
Dajte meni rojen list vun,
Pojdem iskat očeta, matere.“

Žlahtna gospa je tako reklà,
In ji ta odgovor dà:
„Jëz bi ti ga rada dala,
Al ti ga ne vejm, kako:
Tebe só bli Turki vkrali,
Pa só te meni šenkali.“

Rejenka je doli pala,
Na mejsti dušo pustila.

Kraljéva umorjena.

120.

(Kranjska.)

Kraljič konjča napaja,
De se jezero maja;
Kraljič tako prežvižguje,
De se jezero stresuje.
Kraljeva je v' lini stala,
Hitro je nazaj zbežala,
Ker se je t'ga kralja zbala.

Gôri kliče moškro mlado:
„Gori, gori, moškra mlada!
Grem u kamro, bom zaspala,
Tebi v' roke ključic dala.
Ko bo prišal pervi kraljič,
Moj ta pervi ljubi,
Ker bo tebe, moškra, vprašal:
Kam so šli mlada kraljeva? —
Prišle so šeme, maškorade,
Vzele so kraljevo v' bale. —
Ko bo prišal drugi kraljič,
Avbe! moj mož zaročeni,
Ko bo tebe, moškra, vprašal:
Kam so šli mlada kraljeva? —
Šli so v' kamro, so zaspali,
Meni ključec v' roke dali.“

Prišal je ta pervi kraljič,
Nje ta pervi ljubi,
In je moškre tako prašal:
„Kam so šli mlada kraljeva?“ —

---

gospò — 7 dajal' — 8 dal' — 10 Jima] In jima — 11 Ki — 13 u — 14 slišala — 15 U — 16] Se je milo zajokala — 17 uprašala — 18 rejenka, mënka] mënka, r. — 19] Ali ti mënka s. ž. — *Za tem verzom je vtaknjen nov:* Al pa svitlih črevličou?“ — 22] Men' nič ne mënka, žlahtna gospà — 23 Tud ne] Ne menka — *Za tem verzom je vtaknjen nov:* Ne mënka svitlih črevličov — 24] Men' ne mënka nič druziga — 25 očeta,] očeta in — 26 rojen list vun] vun rojen list — 30 Jàz — 32 ukral' — 33 tebe . . . šenkal'. — *Melodijo podaje Kuhač IV. št. 1537.*

120. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. II. 26—30. Tiskala se je v ŠPKN. I. 94—95, a z mnogimi predrugačbami, najbrž po prepisu v izgubljenem I. zvezku VP. Ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, se ta natisek od zgoraj podanega razločuje v tem-le:* 7 je t'ga] je — 8, 26 mojškro — 9, 58, 76 mojškra — 10 Grem u] Gredem v — 11, 31, 32, 61

„„Prišle so šeme, maškorade,
Vzele so kraljevo v' bale.““—
„Šli so v' kamro, so zaspali,
Tebi v' roke ključic dali.
Daj ti meni v' roke ključic,
Saj ti bom dal cekine zanj'ga.
Nič ne bom kraljevi storil:
En mal' se bova pomenila,
Kako sva se popréd ljubila.“

Kraljič pride v' svetlo kamro.
Kraljeva je v' post'lji ležala,
Glih je bla sladko zaspala.
Kraljič po kamri prešpancira,
Svoje misli vkupej zbira:
„Res je lepo žensko truplo!
Tebe je škoda vmoriti,
Pa te nóčem drugmu pustiti.“

Segel je v' židan aržet,
Ven pernesel svetlo britev,
Še ji jo je v' serce zasadil.
Kadar je kraljevo vmoril,
Jo je za mizo posadil,
Černe bukve pred njo postavil.
Še je šal iz svitle kamre,
Dal je moškri ključic:
„Saj nisim nič kraljevi storil;
Enmalo sva se pomenila,
Kako sva se popred ljubila.“

Še je prišal ta drugi kraljič,
Nje mož zaročeni:
„Gori, gori, moškra mlada,
Kam so šli mlada kraljeva?“
„„Šli so v' kamro, so zaspali,
Meni ključic v' roke dali.““

Kraljič gre v' svetlo kamro,
Kraljeve hoče nekaj vprašat'.
Kraljeva mu ni nič odgovorila,
Ker je ona mertva bila.
Še je je v' drugič prašal;
Kraljeva mu ni nič odgovorila,
Ker je ona mertva bila.
Kralj se je močno razjezil,
Kraljevo je za uhu vdaril.
Kraljeva se je tje prevernila,
Ker je ôna mertva bila.
Zdaj kraljič močno zavpije:
„Avbe! Kdo je bil per kraljevi?
Kdo je kraljevo umoril?“

Moškra močno zavpije:

„Oh, de b' zlod vzel cekine,
Ker bom mogla dat' glavo zá-nje!“

---

ključič — 12, 18, 24 prišel — 13] K' je moj pervi ljubi bil — 14 Ker] Ki . . . mojškro — *Za 15. verzom je vtaknjen nov:* Odgovori mojškra mlada — 16, 28] Prišle šeme, maškarade — 20 mojškro — 23 ključec v' roke] v róke ključe — 24] ta] zdaj — 25 Nje ta] Njeni — 26 vprašal — 33 t' — 35, 54 Enmalo] Mal' — 36, 55 Kako] Kak' — 37 svitlo — 38 je v' post'lji] v postelji — 39 Glih je bla] Ravno je — 40] Kraljič se po kamri šéta — 41 zbira — 43 Tebe je] Tebe — 44] Drugim nočem te pustiti — 45 je v' židan] v svileni je — 46 Vun . . . svitlo — 47 Se ji] Ji — 49 Jo je za mizo] Jo za mizo je — 50 postavil] djal je — 51 Še je šal] Ter je šel — 52] Dal nazaj je mojškri ključič — 53] Nič kraljevi nisim storil — 56 Še je prišal] Prišel je še — 57 Nje] Pravi njé — 58 Gori, gori] Vstani, vstani — 63 hoče] če — 64, 67 ni nič] nič ni — 66] Še je v drugič je poprašal — 69 se je močno] se močno je — 70 uho — 71] Se na tla je prebernila — 74] Kdo je bil li pri kraljevi — 75 je kraljevo] kraljevo je — 77 zlódi — 78 K' mógla bom.

Vračajoči se grof umori svojo ženo.

121.

(Kranjska.)

„Dobro jutro, knez Mihel!
Dobro konjiča napasi,
Me bóš peljal iz dežèle.
Mi je pisal moj gospód,
De ga čakat' nimam doma.
Dala t' bom obléko zlato;
Če ti tista dosti ne bó,
Dála t' bom vervico zláto,
K' ósem tisučov veljá."

Grofinja téga ne 'zgovorí,
Rimski grof domú dričí.
Grofinja dol' pokleknila,
Roke gori je vzdignila:
„Milost, milost, moj gospód!"

Prijél jo je za bélo roko,
Peljal jo je v kamro seboj.
Po kamri hodita
In se močno krégata:
„Povej, povej, gospa moja!
Sej tebi nič ne storim,
Kar njêga živ'ga ne pustim!"

Grofinja tako govorí:
„Bog ga védi, Bog ga znaj:
Po nôč' prišel, po nôč' odšel!"

„Gôri, gôri, dojnica moja!
Prinesi mi sinka mladiga,
Pol drugo léto stariga,
De ga bom še enkrat vidila!"

Sinka prinese mladiga,
Grofinja ga k' sebi stisnila,
In 'z serca ga je kušnila.
Segla je v žep svileni,
Prinesla vervico zlato:
„Ná tó, dojnica moja!
Vervica osem tisučov veljá.
Lépo sinka mi podoji;
Če t' ne bode plačal gospód,
Plačal ti bode véčni Bog!"

Po kamri hodita
In se jako krégata.
Prijel jo je nísko čez pas,
Vergel jo čez okno v bistro vodo.
Préden doli priletí,
Té beséde govorí:
„Kaj te prosim, dojnica moja!
Lépo sinka varvaj mi:
Ak' ti ne bode plačal moj gospód,
Plačal t' bode véčni Bog!"

Gospod gléda čez okno za njo:
„Lépe moje béle roke,
K' délale so zméraj rade!
Lépi moj béli život,
Zdaj te bodo ribe jédle!
Lépe moje černe očí:
Po bistri vôdi plávajo,
Pa za-me nič ne marajo!"

---

121. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. I. 100—102, kjer pa je še več pogrešnih naglasov in hib:* 12 pokleknila — 33 vervico — *in v v.* 6 slato — 41 nisko čes. *V v. 34. se je za* Na *tiskalo* Ná.

122.

(Iz Suhorja v Belih Kranjcih.)

Stoji, stoji ozeljski grad,
V tem gradu mlada grofinja.
Kmetiči konjce napajajo,
Grofinji dobro jutro nazavajo.
„Bog daj, bog daj, kmetiči moji,
Al' men' dobrega jutra ni:
Ker moj gospod iz vojske gre,
Ker sem pred njim obtožena,
Da sem imela sinka dva."
Še grof'nja tega ne zgovori,
Že njen gospod vpričo stoji. —
Primil jo je za bele roke,
Hitel jo je čez linco v jezerce.
Grofnja se je primila belga zida.
Vzel je gospod oster meč,
Odsekal jej je roke preč.
Roke so šle po beli vodi.

„Lepe moje bele roke,
Ki zdaj po morji plavate,
Koga bote vi zdaj objemale? —
Lepa moja rudeča usta,
Ki zdaj po morji plavate,
Koga bote vi zdaj kuševale? —
Lepi moji žolti laščiki,
Ki vi zdaj po morji plavate,
Koga bote vi razveseljavali? —
Vsak je siromak in bo,
Ki vse verje, kar čuje,
Kot sem verval siromak jest!" —

Sinki se v jutro vstajajo
Svojo mamo dozavajo:
„Oh kje so naša mamka,
Da bi nam kruhka delili,
Kot so druga jutra?"
„„Molčite, molčite, sinki moji,
Mamke več nikdar ne bo! —
Vsak je tužen ino bo,
Ki vse verje, kar čuje,
Kot sem verval s'romak jest!""

Žlahtna gospa zakolje májarici sinka.

123.

(Gorenjska.)

a. Redakcija I.

Stoji, stoji beli grad,
Noter je žlahtni gospod,
Žlahtna gospa,
Mlada sta obedva.

---

122. *Zapisal* Ant. Žlogar. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica.*

123. *Neznanega zapisovalca, najbrž za Smolétovo zbirko. — Iz VO. XX. 23; pisala jo je precej okorna roka; v v. 31. se piše* hlabca, *v v. 18. se je* režéčo *kesneje*

Imata belo pristavico,
U pristavci mlado majerco,
Ona zible sinka mladiga.

Majerca je šla pelnice prat,
Pustila sínka v beli pristavici.
Gospa je zvedla le-tó.
Gospa ima mojšker devet,
Poslala je mojškro mlado:
„Pojdi na belo pristavico,
Pernesi mi sinka majerčniga.“

Mojškra gre na belo pristavico,
Gospé pernese sinka mladiga.
Gospa uzeme britvico,
Na oba kraja režéčo;
Poteknila mo jo u serčice.
Mojškra ga nese nazaj,
Ga u zibuvko položi.

Majerca pride z' vodé:
„Kako de moj sinik tako dolgo spi?“
Ona gre v zibko gledati,
Polno zibko najde kervi,
Noter sink mertev leži.
Majerca zavpije premočno:
„Gospa je moja sovražnica,
Je umorila mojga sinka mladiga.“
Gospod jo je šlišal jokati.

K' sebi kliče hlapca svojiga:
„Pojdi gledati, kaj je naši majerci!
Al je lačna, al je žejna,
K' se joka tako na glas.“

Hlapec gre na bélo pristavico:
„Kaj je tebi, mlada majerca?
Al si lačna, al si žejna,
K' se jokaš tako na glas?“
„„Nisim lačna, nisim žejna:
Gospa mi je umorila sinka mladiga.““
Hlapec gre nazaj v beli grad:
„Ona ni lačna, ni žejna,
Gospa so ji umorli sinka mladiga.“

Gospod gré glédati do žlahtne gospé:
„Kaj je tebi, moja gospa,
K' imaš ti bírtoh kervav?“
„„Zaklala sim golobca dva,
Bova iméla per kosilo obedva.““
Še grésta na belo pristavico.
Prime jo nisko čes pas,
Vergel jo doli čes okno:
„Si umorila sinka majerčniga,
Boš umerla tud donas!“

Gospa zavpije, preden dol perleti:
„„Zdej bo pa majerca tvoja gospa!““

---

popravilo v rezéčo. — *Ta zapis je bil tiskan v SPKN. I. 103—105* (𝔄) *in pa v NPI. 160—161* (𝔅) *in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, s temi premembami*: 2 Noter je] 𝔄 𝔅 Notri sta žlahten — 3 *je v* 𝔄 *privzet v 2., v* 𝔅 *pa je verz popolnjen tako:* Žlahten gospod, žlahtna gospa — 4 sta] 𝔅 sta mi — 6 U pristavci] 𝔄 𝔅 Notri je — 7 𝔄 𝔅 ziblje — 9 𝔄 sinčika, 𝔅 Pust'la sinka v bél' — 10 𝔄 zvedila, 𝔅 zvedla — 13 na] 𝔄 𝔅 ti v — 14 𝔄 Prinesi mi sinčka, 𝔅 majerčin'ga — 15 na] 𝔄 𝔅 v — 16] 𝔄 Gospej prinese sinčka m., 𝔅 Pernese sinka m. — 17 Gospa uzeme] 𝔄 Še vzame (𝔅 vzeme) ojstro — 18 𝔅 rezečo — 19] 𝔄 Potaknila mu jo v s., 𝔅 Potékne mu je v s. — 21] 𝔄 Ga v zibko p., 𝔅 In ga v zibko p. — 23] 𝔄 Moj Bog! kak de sinek tak dolgo spi, 𝔅 O moj Bog, kako je to, * De moj sinek tak dougo spi! — 24 𝔄 gledat — 25 𝔅 našla — 26 𝔄 𝔅 sinek — 28 Gospa] 𝔄 Oj gospá — 29 mojga sinka mladiga] 𝔄 sinka mojga mládiga, 𝔅 sinka mi ml. — 30 jo je slišal] 𝔄 jo slišal je, 𝔅 jo sliši — 31 𝔅 svojiga —

b. Redakcija II.

Stojí, stojí tam beli grad,
Je v gradu žlahten gòspod mlad,
In v gradu žlahtna je gospá,
Z njim poročena pusta dva.
Pristav'co belo imata,
V pristavci mlado majerco,
Ki ziblje sin'ka majhniga.

Gre majerca pelnice prat,
V pristav'ci sinčika pustí.
Gospá je zvedila le-tó.
Gospá imá mojšker devét,
Poslala mojškro je mladó:
„Na belo hít' pristavico,
Pernesi sinka majerce."
Gre mojškra na pristavico,
Pernese sinka majerce.
Gospá uzame britvico,
Na òba kraja rézečo,
Potakne mu jo v serčice.
Ga nese mojškra spet nazáj
In v zibelko ga položí.

Majerca pride iz vodé:
„Kakó se neki to godí,
De sinik moj tak dolgo spí!"
Pogledat grede v zibelko
In najde polno jo kervi,
V njì sinik njé mertev leží.
Zavpije majerca glasnó:
„Gospá mi je sovrážnica
Vmoríla sinka máliga."

Gospód jokati sliši jo,
Pokliče hlapca svojiga:
„Poglej berž, kaj je majerci,
Al lačna je, al žéna je,
De joka se takó na glas!"

Gre hlapec na pristavico:
„Kaj ti je, mlada majerca?
Al lačna si, al žéna si,
De jokaš se takó na glas?"
„„O lačna nisim, žéna ne,
Vmoríla sinka m' je gospá,
Mi sinka moj'ga máliga.""

Nazaj gre hlapec v beli grad:
„O lačna ni, in žéna ne,
Gospá so vmor'li sinka ji,
Ji sinka njen'ga máliga."

Gospód do žlahtne gre gospé:
„Kaj tebi je, moja gospá,
De je mazínc tvoj ves kervav?"
„„Zaklala sim golobca dva,
H kosílu bota dons obá.""
Še grésta na pristavico,
Perjel jo nisko je čez pas,
Čez okno vergel je gospó,
Oh doli v brezno glòboko:

32 Pojdi gledati] 𝔄 P. gledat, 𝔅 Pojd' gledat; naši *manjka v* 𝔅 — 34 K . . . tako] 𝔄 𝔅 Ker . . . tak — 35—38 *manjka v* 𝔄 — 35 na] 𝔅 v — 36 je tebi] 𝔅 ti je — 38 K . . . tako] Ker . . . tak — 40 umorila sinka mladiga] 𝔅 mi je sinka umorila — 41 v beli grad] 𝔄 *manjka*, 𝔅 domó — 42 ni] 𝔄 in ne — 43 umorli sinka mladiga] 𝔄 umorili s. m., 𝔅 sinka vmorili — 44 gledati do ž. g.] 𝔄 gledat k žlahtni gospé, 𝔅 gledati k gospej — 46 K' . . . birtoh] 𝔄 Ker . . . predpás, 𝔅 Ker . . . firtah — 47 Zaklala sim] 𝔄 Jez (𝔅 Jes) sim zaklala — 48 𝔄 imela pri kosilu, 𝔅 mela pèr kosil' — 49 na] 𝔄 𝔅 v — 51] 𝔄 Vergel jo je čez okno, 𝔅 Verže jo doli čez okno — 52] 𝔄 Ti si u. s. m., 𝔅 Ti si sinka umorila — 53] 𝔄 𝔅 Ti boš umerla tudi (𝔅 tud') danas — 54 dol] 𝔄 na tla] 𝔅 Gospá zavpije na vès glas — 55 bo pa] 𝔄 𝔅 bo.

Bolj še kakor v teh dveh natiskih je pesem prenarejena v redakciji Prešernovi, ki se, pisana od njega samega, nahaja v VO. XX. 24. Podajem jo natančno ponatisnjeno pod b kot redakcijo II.

Melodijo te pesmi podaje Kuhač IV. št. 1530. Ima jo iz Ribnice.

„Si mojga sinka vsmèrtnila,
Ne boš živela dalej tí!“
Al preden v dno še perletí,
Gospa zavpije, govorí:
„Zdaj bo pa mlada majerca
Namèst' menè žlahtna gospá!“

124.

(Z meje medjimurske.)

Anjčika tenko nit delala
Zibelko z nogoj potakala:
„Oj tuja, haja, mali sin!
„Da bi mi skoro velki bia —
Da bi mi skoro velki bia,
Belega grada herbič bia!“

Anjčika gre pleničkic prat,
Mlada gospà njoj sinka klat.
Anjčika pašči se domó.
„Moj mali sin še izda spí!
Kak je to, ti moj mali sin!
To je ne tvoja šega blà,
To je ne tvoja šega blà,
Ka bi mi ti tak dugo spâ.“

Anjčika zibko odkrila,
Za svojo se glavo zgrabila:
„Oje joj, joj ino prejoj,
Ježoš presmileni ti moj!
Zibelka puna je krvi,
Sinek pa mrtev v njoj leží.“
Mimo mi jaše mladi gospod:
„Kaj ti je mlada Anjčika,
Kaj si tak milo skričala,
Na Jezoša se zezvala?“
„„Kaj si ja nebi skričala,
Puna mi zibelka je krvi,
Ino v njoj sinek mrtev leží!““

Žlahtni gospod se pašči domò,
Žlahtna gospa mu proti grè.
„Hala, hala žlahtna gospa,
Kaj furtoh si si okrvavila?“
„„Mesari so se zakesnili,
Telec zabadat pozabili.
Zato sem njim pomagala,
Furtoh si okrvavila.““
„Hala, hala, mlada gospà,
Hodma na visoko gorò:
Tam bova midva gledala,

124. *Zapisal* St. Vraz; *pela Ciglarička. — Iz VO. VIII. 34. — Vraz jo je tiskal v NPI. 68—70, in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, s temi premembami:* 2 Zibko — 4, 5, 6 biô — 6 Béloga — 7 pleničic — 12, 13] Vén to je tvoja šega ne — 14 spô — 15 Anjčika] Anjčika je — 17] = 18; — 18] Oj joje no prejoj — 19 Zibelka] Zibka mi — 23, 25 zkričala — 24 Jezuša — 26 zibka — 31] Kaj si ti fürtoh zkervavila. — *Tukaj so vtaknjeni ti-le verzi:*

„„Kuharce só se zakesnole,
Pišenc zabadat pozabile:
Za to sem jim pomagala,
Fürtoh si zkèrvavila.““
„Ne bi ga tak zkervavila,
Da bi sto pišenc zaklala!
Hala, hala, žlahtna gospa,
Gé si tak fürtoh zkèrvavila?“

32 só se zakesnoli — 35 Fürtoh — 36 mlada] žlahtna — 37 Hodma] Hodma si — 38 bóma mija — 39 *je dvakrat postavljen* — 42 posüne jo — 43 bode] bó — 46] Žlahtna gospa grada béloga.

Kak mladi ribiči ribijo,
Drobne ribe po vodi plavajo.“
Gospa pogledne nad gorò,
Gospod posune njo v vodò:

„To ti naj bode, mlada gospà,
Kaj si mi sinka vmorila!
Anjčika bo zdaj žena moja,
Belega grada žlahtna gospà.“

125.

(Z murskega polja.)

Gerca zible sineka
V svojoj novoj zibeljki:
„Tuja, haja, mali sin!
Da b' le skoro velki biâ!
Bog daj, da bi velki biâ,
V belem gradi herbič biâ!“
To čuje mlada gospà
Notri v svoj ti béli grad.

Gerca šla pleničic prat,
Gospà pa njoj sinka klat.

Gerca gre nazaj domò:
„Joje, joje no prejoj!
Moj sinek mrtev leži,
Polna zibeljka krví!“

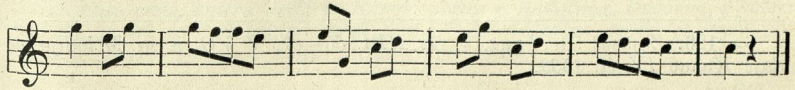
To čuje mladi gospod
Notri v svoj ti beli grad:
„Kaj je teb', moja gospa,
Kaj tak zbrojen furtoh maš?“

Odlomek druge varijante se nahaja v VO. VIII. 33 ter slove:

Anjčika je prela tenko nit
Ino si je popevala v kamrici:
„Tóuja haja, mali sin,
Da že bi skoro velki biô, —
Da že bi skoro velki biô,
No totoga grada herbič biô!“
Šmoletna gospà to slišala,
Kaj je Anjčka zgovorila.
Anjčika je šla plavničkic prat,
Šmoletna gospa pa njoj sinka klat.
Anjčika nazaj domo perbiži,
Zibelko najde puno krvì.

125. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. K. 77 (24).* Tuja *v v. 3. je pisano črez neko drugo besedo. Drugič je Vraz pesem prepisal v VO. IX. 2, ne gledé na naglasna znamenja, s temi premembami:* 2 zibelki — 4] Da bi skoro v. b. — 8 Noter — 9 šla] grè — 10 joj — 11 gre] pride — 12 Joje] O je — 13, 14] Pouna zibelka krvi, * Moj sinek mrtev leži — 16 Noter — 17 teb', moja] to, mlada — 22 Joj — 24 si. — *Tiskal jo je Vraz v NPI. 67—68 po drugem prepisu, a pišoč* è *pred rom,* ü *za povdarjeni* u, u *za* ou *iz zlogotvornega* la *in zopet* njoj *za* joj.

Melodijo podaje Kuhač IV. št. 1540; v VO. XIX. K. pa se nahaja pri ti pesmi ta-le načrt melodije:

„„Jaz sem pišče zaklala,
Obed nama prpravila.““
Gospod vzeme svetli meč,
Njoj odseka glavo proč:
„To ti bod', moja gospà,
Kaj s' mi sinka zaklala!“

126.

(Iz Cerovca.)

Stoji mi, stoji polece,
Pole lepo šüroko.
Na poli stoji pristava,
Prelepa nova pristava.
V njoj mi prebiva Margečica,
Prelépa mlada majarca,
Prelépa mlada majarca,
Ta pèrva moja lübica.

Margetca potoči zibelko:
„Oj tuja, haja, mali sin!
Oj hajaj, hajaj, mali sin,
Jaz si zdaj grem pleničic prat.“

Ona si grè pleničic prat,
Gospa pa grè njoj sinka klat.
Margetca opere pleničice
No si grè nazaj domó.
Ona pa sréča mladó gospó,
Mladó gospó z bélega gradá.

„Kam pa si hodla, mladá gospá,
Kaj tak poštrofan fürtoh maš?“
„„Jaz sem hodla pišencov klat,
Obeda za mizo pripravlat.““

Margetca pride nazaj domó
No prestraši se premočno:
„Obe, Jezoš, kaj je to?
Puna zibelka je kèrvi,
Puna zibelka je kèrvi,
Moj sinek pa mèrtev leži.“

Gospá pa pride v béli grád:
„Gé pa si bila, mladá gospá,
Gé pa si bila, mladá gospá,
Kaj si tak s kèrvjoj poštrofana?“
„„Jaz sem eno pišče zaklala,
Tebi obéd pèrpravila.““

Gospod potegne svetli meč,
No njoj odséka glavo proč:
„To ti naj bó, mlada gospá,
Kaj si mi sinka vmorila,
Kaj si mi sinka vmorila,
Kaj ne bó herbič grada bélega.“
Gospod si zbriše svétli meč:
„Ti ne bóš moja gospa več!“

126. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz NPI. 66—67. V VO. je ni. Melodijo podaje Kuhač IV. št. 1539.*

127.

(Gorenjska.)

Tamkaj stoji pristavica,
O jov! tamkaj stoji pristavica.
Na pristav'ci je Marjetica,
O jov! na pristav'ci je Marjetica,
Ino mi ziblje sinika,
O jov! poldrugo leto starega:
„Aja, ležaj, preljub' moj sin,
O jov! da b' že ti skoraj velik bil!
Saj boš verbal sedem gradov,
O jov! sedem gradov, devet pristav."

To je slišala žlahna gospá,
O jov! žlahna gospa sovražnica.
Hitro je tekla v svitli grad,
O jov! svoj hudobni naklep speljat:
„Le sem, le sem, dekla moja,
O jov! le sem, le sem dekla moja!
V roko vzemi ojstri nož,
O jov! in pojdi na pristavico,
Zakolj Marjetci sinika,
O jov! poldrugo leto starega.
Ven z njega vzemi jeterca,
O jov! tud pljučica in serčice."
„„Žlahna gospa, jez t'ga ne strim,
O jov! rajši svojo službo zgubim.""

„Le sem, le sem, mojškra moja,
O jov! le sem, le sem, mojškra moja!
V roko vzemi ojster nož,
O jov! in pojdi na pristavico,
Zakolj Marjetci sinika,
O jov! poldrugo leto starega."
„„Žlahna gospa, jez tega ne strim,
O jov! rajši svojo službo zgubim.""

Sama popade ojstri nož,
O jov! in šla je na pristavico.

---

127. *Zapisal* Jos. Levičnik. — *Iz Novic XVII (1859) 230: „Pričujoča pesem opeva žalostno dogodbo, ki se je pripetila njega dni na Pustem gradu (Wallenburg) na Gorenskem. Razvaline tega gradú stoje na strmem gričku blizo ceste, katera derži iz Kamne gorice v Radoljico. Dogodba, o kateri pesmica govori, je med ljudmi sploh znana." Za umetalno pesem je snov porabil dr. Lovro Toman v svojih „Glasih domorodnih."*

Zakolje Marjetci sinika,
O jov! pol drugo leto starega.
Pa z njega vzame jeterca,
O jov! tud pljučica in serčice.

K je Marjetca prišla domú,
O jov! še se mi čudi premočno:
„Vselej, ko sem šla rut'ce prat',
O jov! vselej si jokal po meni.
Danes pa tako terdo spiš,
O jov! da se clo nič ne prebudiš!“

Še mi razveže sinika,
O jov! zagledala je mertvega.
Vidi ga v zibki ležati,
O jov! vidi ga v kervi plavati.
Zakričí: „Joh, o joh, gorjé!
O jov! kaj so naredli mi ljudje!“
Še vpije, joka prestrašno,
O jov! za potolažit je ni b'lo.

Gospod je ravno z jage šel,
O jov! prestrašno mi je ostermel:
„Kaj pa ti je, Marjetica,
O jov! da si tako objokana?“
„„Blagi gospod, vaša gospa
O jov! so mi največ sovražnica:
Zaklali so mi sinika,
O jov! dobila sem ga mertvega.““

Gospod hitro v grad jadra,
O jov! od jeze vès on trepeta.
Gospod raz konja skočil je,
O jov! hitro gospó poklical je:
„Kaj pa imajo kervav predpas,
O jov! kar je nenavadno pri nas?“
„„Petelinčke sem zaklavala,
O jov! sem vam kosil napravljala.““

„Pojdva na ganke visoke,
O jov! gledat te polja radoljške.
Da bova mal' špacirala,
O jov! en mal' se pogovarjala.“

Šla sta na ganke visoke,
O jov! gledat te polja radoljške.
Prime jo za erjave lase,
O jov! verže jo čez ganke visoke:

„Bodi prokleta, kača ti,
O jov! za vselej spred mojih oči!
Tok dolg' imaš zavdana bit',
O jov! da se ti tukaj spokoriš.
Tukaj naj zraste lipica,
O jov! lepa, zelena lipica;
Kadar tako debela bo,
O jov! da s cela zibko naredó,
Rodil se bode sinček mlad,
O jov! on bo v taisti zibki spal.
Kadar bo novo mašo pel,
O jov! kačjo podobo ti bo vzel,
Postala bodeš spet gospa,
O jov! kakor si od začetka b'la.
V tem gradu se imaš pokorit,
O jov! da Bogu zadosti storiš.
Zdaj se pa jaz z grada podam,
O jov! tebi ga za stanovanje dam.
Snidla se bova enkrat spet,
O jov! tamkaj pri ljubemu očet'!"

Žlahtna gospa zavdá ljubici svojega moža.

128.

(Iz ljutomérske okolice.)

Stoji mi, stoji ravno polè,
V ravnem poli beli grad,
V ravnem poli beli grad,
V belem gradi je gospod mlad.
On si budi mlado gospó,
Mlado gospó, svojo ženó:
„Zbudi se, moja mlada gospa!
Al boš mi senjo razlagala?
Meni se je senjalo od vtičov dvuh
Od lepih belih golobcov dvuh.
Na roki sem imâ golobca dva,
Pa sta mi odletela obà:
Eden je zletâ v visoko gorò,
Drugi pa v belo pristavo!"

128. *Zapisal* St. Vraz; *pela Toližarica. — Iz VO. VIII. 31. Naš natisek podaje pesem tako, kakor je na dotičnem listu s prva bila pisana, samo v 88. verzu je privzeta v natisek korektura* rožnat pušelc *in ne prvotni zapis* vejo rožmarina *in sicer ta zato ne, ker se že v v. 90. ponavlja prvo, a ne drugo. V. 2—8 je Vraz pozneje zamenil s temi-le verzi:*

V ravnem poli krčmica,
Krčmica, bela oštarijica.
V krčmi pa leži mladi gospod
Z grada lepega, belega.
On si budi deklico,
Prelepo, mlado kelnarco:
„Hala, hala, deklica,
Prelepa, mlada kelnarca!
El boš mi senje poslušala,
El boš mi senjo razlagala?"

„Hala, hala, mladi gospod,
Mladi gospod z belega grada!
Vi ste meli lübici dvé,
Ki ste vi lübili obé:
Ene ste se znebili,
Drugo pa bote zgubili.“

„Hala, hala, mladi hlapčič,
Osedlaj nama konjiča dva,
Za me konjiča črnega,
Za se konjiča žutega!
Te ma jahala v pristavo,
V lepo, prebelo pristavo
K lepoj, mladoj majerci,
K mojoj pravoj lubici.“

Konjiča frčita po stezici
Kakti dve ribi po vodici,
Te se komaj vstavita
Pred lepoj, beloj pristavoj.
Dekla pa na pragi stojì
No močno se hudo držì.
„Oj kaj ti je, oj kaj ti je,
Kaj se tak hudo držiš?“ —
„„Kaj se ne bi hudo držala,
Al pa se ne milo jokala?
Naša majerca betežna leží,
Per njenem ga srci več
zdravja ne.““

Gospod ide v belo kamrico,
Betežno najde majarco:
„Kak je tebi, mlada majarca,
Ti moja prava lübica?“
„„Oh hudo mi je, gospod, hudò,
Da meni bole več ne bò:
Gospá je zgrabila kačico,
Z giftom mi vmešala pogačico,
Ja sem pogačico snedla,
Taki betežna oblegla.““

Gospod pa segne v svilnat žep,
Vun potegne žlahten korèn:
„To maš, mlada majarca,
Ti moja prava lübica!
Če tebi k zdravji bó,
Potem ti preci bole bó;
Če pa tebi k smrti bó,
Potem ti taki huje bó!“ —

„Hala, hala, mladi hlapčič,
Osedlaj nama konjiča dva:
Za me konjiča črnega,
Za se konjiča žutega,
Te ma jahala v beli grad —
V moj lepi, prelepi beli grad.“

Konjiča tečeta po stezici,
Ko dve ribi po bistroj vodici,
Te se komaj vstavita
Pod lepim, belim gradom.
Na pragu mlada gospa stojì
No se lépo na smeh držì.
„Kaj je tebi, mlada gospà,
Kaj si ti tako vesela?“
„„Kaj ja ne bi bila vesela,
Ki ti je majarca sinka rodila.““

Gospod potegne svetli meč,
Gospej odseka glavo preč.
Te pa odjaše v pristavo,
V lepo, prebelo pristavo.
Dekla na pragi stajala
No se nemilo jokala.

„Oj kaj ti je, oj kaj ti je,
Kaj se tak nemilo jočeš ti?“ —

Dalje je prenaredil: 11 imâ gololobca dva] gladiâ si obà — 13] Enega sem mea v belem gradi — 14] Drugega pa v beloj pristavi — 29] Kak dve ribi po bistroj vodici — 32 stoji] stojala — 33 drži] držala — 37 *je kesneje prečrtan in pri* 38. *pristavljeno znamenje ponavljanja* — 42 je tebi] ti je — 47 smešala — 50 svilnat] svilen — 63 prelepi] zidani — 68 Na pragu] Pred gradom — 83 V hiži] Oj. *Vendar ima ps. tudi tako še dovolj nedoslednosti.*

„„Oj kaj se ne bi nemilo jokala,
V hiži nevolna naša majarca:
V beloj kamrici leži,
V njenem teli več duše ne.“ “

Gospod stopi v kamrico
No mrtvo najde majarco.
V rokah rožnat pušelc drži,
Z glave se njoj zlati venec bliščì.
Gospod njoj vzeme pušlic z rokè,
Ino zlati venec z glavè:
„To je ne za te, majarca!
Ti si rodila sinka dva,
Ti si rodila sinka dva,
Ki sta na Nemškem obà.

Najmlajši bo se na meštvo vičiâ,
Oče no mater z pogublenja rešiâ,
No bo njima sprosiâ svetli raj,
Oča nebeški ga vsem nam daj!“

Županja hči in grajski gospod.

129.

(Kranjska.)

a. Redakcija I.

Stoji, stoji beli grad,
V' bél'mo gradu mlad gospod.
Gori kliče hlapca svoj'ga:
„Gori, gori, hlapec moj!
De ti bom reskladal sanje moje,
Kaj se je sanjalo mi,
De sim imel golobca dva,
Pa sta zletéla obedva:
Eden je zletil v Šmarno goro,
Tega že več nazaj ne bo;
Eden je zletil v novo vas,
K' moj Marjetki v' vas.
Osedlej mi konjiča dva:
Tebi enga, meni enga,
De pojdeva v novo vas,
K' moji Marjetki v' vas.“

Še se na kojniča zaluči,
Kakor tica s' perutmi;
Kar prov deleč mi zderči,
V' to novo vas k' Marjetki v' vas.
Županja na pragu stoji

---

129. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XX. 29; pisala jo je precej okorna roka (za Smoléta?) in v v. 62. zapisala* še *mesto tiskanega* že.

Pesem je tiskana v SPKN. I. 109—112, a z mnogimi premembami, katere so, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, té-le: 2 V belim gradu je m. g. — 3 Gori] K sebi — 5 De ti] Ti — 5 moje] svoje — 8 obedva] oba — 10 Tega] Tistiga — 12 *manjka* — 13 Osedlaj — 16, 20 Marjetici — 16, 20 vas] v vas — 17, 40, 45 konjička — 18, 41, 46 ptica z perot'mi — 20 V' to] V — 22 *manjka* — 23 Oh — 24] Ker se tak' žalostno deržite — 25, 27, 31, 36, 54, 61 Marjetica — 25 doma] doma vaša — 28 Kér . . . post'lj — *Tu so ti trije verzi vloženi:* „Al smem jez k nji pogledat it'?“ *

Ino se žalostno derži.
„O kaj vam je, županja vi,
Kir ste tok žalostna?
Al je doma Marjetika,
K' je vjela mojga golobčika?"
„„Moja Marjetka golobce lovi,
Kir na smertni postli leži!""

Gori gré v svitlo kamrico,
Marjetka bolna leži, milo ječi.
„Kaj je tebi, Marjetika,
Bolna ležiš, milo ječiš?"
Segel je v aržat židan,
Pernesil ji je korenčka žlahtniga:
Na! to tebi dam, Marjetika:
Če tebi k' zdravju bo,
Po tém ti precej bólši bo,
Če tebi k' smerti bo,
Po tém ti precej hujši bo."

Še se mi na kojn'ča zalučí
Kakor tica s' perutmí.
Kar predeleč mi zderči,
Noter v ta beli grad.

Še je šel v skrinjo malano.
Še se mi na kojnča zaluči,
Kakor tica s' perutmi,
Kar predeleč mi zderči,
V to novo vas.

Županja na pragi stoji,
Si briše černe oči.
„O kaj vam je, županja vi,
K' se brišete černe oči?"
„„Kaj bi se ne jokala,
K' je umerla moja Marjetka!""

Gori gré v svitlo kamrico.
Marjetka mertva leži,
U rokah derži pušelc 'z róž,
Na glavi ima kranclic zlat.
Z' roke ji uzeme pušilc 'z rož,
Z' glave ji uzeme kranclic zlat:
„To ni za te, Marjetika!
Ti imaš že sinka dva,
V Nemškimu gradcu sta:
Eden bo novo mašo bral,
Bo mater z' vic jemal."

b. Redakcija II.

Stojí, stojí mi béli grad,
Po gradi hodi góspod mlad,
Zaklíče hlapca svòjiga,
Pokórniga in zvéstiga:
„Le hitro, hitro, hlapec moj!
Poslúšaj, kaj se mi necój
Sanjálo je o polnoči,
Necój in pred že dve nocí:
Imèl de sim golóbca dva,
Pa sta zletela obedva.
Nji eden tje v' Šmarno goró,
In tega več nazáj ni bló;
Je zletil drugi v' novo vás
K' Marjét'ki, moji ljubci, v vás.
Obsèdlaj berž konjíča dva,

„„Naj le gredó, naj le gredó, * Sej sta se b'la dobro navajena!"" — 30 Marjetka bolna] Bolna — 33 aržat židan] žep svileni — 34 Pernesil ji je] Prinesel ji — 35 to tebi dam] to — 39 precaj — 42, 47 Kar predeleč] Kamor predaleč — 34 Noter v ta] Notri v svoj — 44 malano] pisano — 48 V to] Notri v — 52 K' se brišete] Ker brišete si — 55 moja *manjka* — 57 pušelc] vénic — 58 kranclic] vénec — 59 pušilc] vénec — 60] In ga pred vrata zalučí — 63] V Nemškim Gradcu se učita — 65 mater] mater svojo.

Redakcija II., katero priobčujem pod b, *se nahaja v VO. XXI. B. št. 7; pisal jo je, kakor vse pesmi tamkaj, M. Kastelic, nekaj prenaredil pa Pre-*

Men' èniga, teb' èniga,
De jézdiva tje v' novo vas,
Tje v' novo vás, k Marjet'ki v' vás.

Še se na konja zalučí,
Ko tíčica s perútami,
Kamòr predáleč mi zderčí,
Tje v' novo vas, k Marjét'ki v' vás.

Na pragu žalostna stojí
Župánja, kislo se derží.
„O kaj vam je, župánja vi,
De dans ste tol'kanj žalostni?
Al je Marjétika domá,
Al vjela je golóbčika?“
„„Golóbčika Met'ka lovi!
Na smertni postelji leží!““

Gre gori v' svitlo kamrico
Poglédat svojo Métiko.
Bolná leží, milò ječí.
„Kaj ti je, draga Métika,
Od mene tol'kanj ljubljena?
Bolná ležíš, milò ječíš!“

V mošníco seže žídano,
Pernese ž' njé koréncika
Ji drágiga in žláhtniga:
„Tegá tì dam, Marjétika:
Če tebi, ljub'ca, k' zdravju bó,
Od téga t' precej bolši bó;
Al če pa tebi k' smerti bo,
Od téga t' precej hujši bo.“

Še se na konja zaluči,
Ko tičica z' perútami.
Kamór predáleč mi zderčí,
Tje, kjer mi beli grad stojí.
Še je šel v škrinjo pisano.
Še se na konj'ča zalučí,
Ko tíčica z' perútami,
Kamór predáleč mi zderčí,
Tje v' novo vas, k' Marjetki v' vas.

Na pragu žalostna stojí
Župánja, briše si očí.
„O kaj vam je, župánja vi,
De brîšete černe očí?“
„„Kaj bi se jest ne jókala,
Ker vmerla je Marjétika!““

Gré gori v' svitlo kamrico.
Marjétika mertva leží
In rož šopèk v' rokàh derží,
Na glavi ven'c ji zlat bliší.
Iz rók ji vzame šòpek preč,
Iz glave vzame ven'c ji preč:
„Ni zate tó, Marjétika,
Ker z' mano ímaš sinka dva,
Sta v' Nemškim grad'cu obedva:

Bo èden novo mašo bral
In mater svojo 'z vic jemál.“

šeren. Ona izvira, kakor naslov knjižice spričuje, iz Smolétove zbirke. Kastelic je namreč svoje narodne pesmi, med temi pa tudi nekaj Smoletovih v svojem prepisu poslal Vrazu; a VO. ima od vse Kastelčeve zbirke sedaj samo str. 106—115 in pa nekaj posameznih listov v XX. snopiču. Prešeren je to Kastelčevo zbirko, preden se je izročila Vrazu, pregledal in nekatere stvari prenaredil. V tem prepisu je on pridejal skoraj vse naglase in predrugačil to-le: 5] Pa izletela sta obá — 18, 22, 58 v' vas] vás — 31, 65 kamrico] hrambico — 38, 51 ž'] 'z — 47, 49 t' precej] koj ti — 54] Domá ne jè, domá ne spi — 73 Sta v' . . . obedva Tam v . . . sta obá. — *Po tem prepisu (s Prešernovimi popravki vred) jo je na novo prepisal Vraz v VO. XIII. 9, a v svoji ortografiji, nekaj stvari pak je tudi on predrugačil, vendar ne zelo srečno, n. p. 23—25:* Na pragu županja stoji, * Žalostno kislo se dèrži; * „O kaj je vam, * *itd.*

130.

(Iz Frama na Štajarskem.)

Marko je v jutro zgodaj vstal,
Oj le joj! no sę je lěpo bělo umîl.
Šel mi je hlapca si budit:
„O le vstani, vstani, hlapec, ti zdaj sę,
Noj mi poidi konja kèrmiti,
Oj le joj! mojega konja bistrega,
Da bǫm jaz jezdil delj naprěj,
Oj le joj! nǫter v devętǫ derželǫ.“

Vsěl je na konja bistrega,
O le joj! jezdil v devętǫ derželǫ.
Prijezdil je na županov dvor:
„Ole hola, hola, oča župan vî!
Gdě je pa mlada Nežica?
O le joj! kaj pa mora to novega bît',
Da v cěli vesi uže nič luči ní,
O le joj! v kamri pa gorijǫ tri?“

„„Še le kateri si zna kamricǫ odprět',
O le joj! vsej zna k Neži ględat it'.““

Odperel je světlǫ kamricǫ:
„O le holaj, holaj, Nežica,
Ali mi spiš, ali mi bedíš?“
„„O le joj! jaz še zdaj skoz bedím,
Rodila sem sînka mladega,
O le joj! sinka mladega. —
Le holaj, holaj, Markec tî!
O le joj! vzemi, vzemi sîneka,
Jaz ga pač zdaj ne morem vęč imět'!““

Oj le joj! vzęl je Marko sîneka,
O le joj! vsěl na konja bistrega,
Jezdil nazaj v devętǫ derželǫ.
O le prijezdil je uže na svoj dom,
Rimske zvonove je začul.

„Oj le joj! Rimski zvonovi pojejǫ!
Oj le joj! Ka pa mora to novega bît',
Oj le joj! da rimski zvoni sami zvónijǫ?“

130. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica.* — *Iz CO. III. 36—38.*

Usẽdel na konjička si,
O le joj! jezdil v devętọ derželọ.
Prijezdil drugoč na županov dvor,
Oj le joj! no je k Neži glẹdat šel:
„Ali mi spiš, ali mi bediš?“
Ona je uže koj tiho bla,
Ker je pri priči mẽrtva bla.

Lahkoživčeve sanje.

131.

(Kranjska.)

a. Redakcija I.

„Le sèm, le sèmkaj, mati vi!
Mi bote sanje skládali:
Se mi necoj sanjálo je,
De v' beli sim Ljubljáni bil.
Pritekel merzel je studenc
Spod hriba božje mátere:
Tri rož'ce so priplavale,
Rudéča, bela, zèlena.“

„„Rudéča, oj rudečo krí
Poméni, ki jo boš prelíl;
Poméni bela belo smert,
Ki jo boš, Travnar mlad, prestál;
Zelèna pa zelèni grob,
Ki vanj boš, Travnar, pokopán.““

Zvečér se komaj mrak storí,
Poklíče hlapca, govorí:
„Obsèdlaj berž konjíča dva,
V' Ljubljano v' skók podirjava.
Tam čaka lépa me gospá,
Gospóda njen'ga ni domá.“

V Ljubljáno hitro perdričí,
Konjíča hlapcu izročí
In vas hití h' lepi gospé.
Per nji ga je dobíl mož nje,
Mu nož zapodil je v' sercé.

b. Redakcija II.

„Le hítro, máti! sim pojte,
In sánje môje skládajte:
Nocój se mi sánjalo je,
De v béli sim Ljubljáni bil:

131. *Iz zbirke* Andr. Smoléta. *Ali jo je Smolé sam zapisal, ne dá se določiti. — Vzeta je iz VO. XXI. B. št. 6., kjer jo je napisal M. Kastelic. Poslednji verz se je pozneje predrugačil v:* Zapodil nož mu je v sercé. *Prešeren pa je pesmi pridejal skoraj vse naglase in izpremenil to-le:* 5 Pertekel — 6 hriba] cerkve — 8 perplavale — 9 oj] sin. — *Za 14. verzom je vložil novega:* Ak hòdil bodeš vás k ženam.

Drugo redakcijo iste pesmi nahajamo v SPKN. II. 78—79. Razlikuje se v mnogem od prve, zató jo zopet tiskamo pod b *razen tiskovnih hib:* 10 trétjá

Spod Roženpóha dôli víl
Se je studên'c merzlé vodé.
Tri róž'ce so priplávale:
Je pèrva rudéča bilà,
In druga rožica béla,
In trétja bíla zêlena."

„Rudéčo kri rudéča róž
Poméni, ki prelíl jo bóš;
In bélo smèrt, sin, béla róž
Poméni, ki prestál jo boš;
Zelêna, sin, pa grob zelèn.
Poméni, k' vanj boš položèn.
Takó ti, Trávnar mlad, povém:
Ne hôdi v vas k mládim gospém!""

Zvečér se kómaj mrák storí,
Poklíče hlápca, govorí:
„Obsêdlaj berž konjíča dvà,
V Ljubljáno v skok podérjeva.
Tam čáka lépa me gospá,
Gospóda njén'ga ni domá!"

V Ljubljáno hítro pridričí,
Konjíča hlápcu izročí,
In v vas hití k lepi gospé.

Pri nji ga je dobíl mož njé,
Zabódil nòž mu je v sercé!

132.

(Kranjska.)

„Kaj se je mêni nocoj sanjalo?
Jez sim v béli Ljubljani bil.
Le sim, le sim, máti moja!
Mi bote sanje skladáli.
Mêni se je nocoj sanjalo,
De sim v béli Ljubljani bil
Od Roženpôha je pritekel
En merzel studenec,
Po studêncu so priplávale
Rózice trí.
Ena béla, rudéča, zeléna."

„Rudéča poméni rudéčo krí,
Ki jo bóš, mladi Travnar, prelíl;
Béla poméni bélo smert,
Ki jo bóš, mladi Travnar, prestal;
In zelêna poméni zelen grob,
Kjér bóš, mladi Travnar, pokopán." —

K sêbi jé klícal hlapca svojga:
„Le sim, le sim, hlapec mój!
Osedlaj mi konjíča dvá,
De v bélo Ljubljano grém."

Močno v Ljubljano letí,
De konjam spod nog ogenj ferčí.
Kadar v Ljubljano priletí,
Rihtar žé v oknu stojí,

— 24 njén'gá. *Na obéh sloni prepis St. Vraza v VO. XVIII. 6, na katerega se zategadelj ni vredno dalje ozirati. Melodijo podaje Kuhač II. št. 577.*

132. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. III. 95—96; v v. 14. je tam tiskovna hiba* Bélo *za* Béla.

On pa njegova narmlajši hčí.
Velil je Travnarja lovít'.

Kadar Travnarja vjamejo,
Je v jéči bil létni dan:
„Kolikorkrat sim v béli Ljubljani bil,
Vselaj so mi dali piti in jesti
Za môje béle tolarje,
Za môje béle krájcarje,
Za môje zláte rumene.
Peljali so me v svitlo kamro. —
Kaj je storíla njih nar mlajši hčí?
Vkradla jim je ključe trí,
Prišla je k mêni v kamro svitló.
Sporednejši bi bil
Ko en šélem tát,
Ko ne bi storil, kakor junak!“

Gospôda se spreglédajo,
Travnarju prizanêsejo.

Cigan.

133.

(Iz Kranja.)

Stojí, stoji Dolina vas,
Na sred vasí pa lipica.
Se tam cigani zbirajo,
In vsak svoj piskerc imajo:
Kam drevi na rop pojdejo?
Narmlajši cigan tak govori:
„Pa drevi jes na rop ne grem,
K županovi Lenčici pojdèm.“

Očè župàn na pragu stojí
In firkel vina v roci derží:
„Nasít' te Bog, černi cigan!“
„„Bog žegnaj vam, oče župan!““
Je segel v svoj pisan aržat,
Prinesel vun je rumen zlat,
In ga po mizi zatočí,
Da v tretjo kamro glas zletí.

Te pervi glaž si nalijè,
Mladi Lenčici napijè:
„Nasit' te Bog, Alenčica!
Ti boš zdaj moja ljubica.“
Prav gerdo ga pogledala,
Še gerši pa prešentala.

Te drugi glaž si nalijè,
Mladi Lenčici napijè:
„Nasit' te Bog, Alenčica!
Ti boš zdaj moja ljubica.“
En' mal' ga je pokusila,
Drugo pa pod klop plusnila.

Te tretji glaž si nalijè,
Mladi Lenčici napijè:
„Nasit' te Bog, Alenčica!
Zdaj boš ti moja ljubica.“

---

133. *Zapisal* J. Majciger. — *Iz „Cvetja slov. naroda“ 34—36.* Nasít' te Bog *v ti pesmi je izprevrženo iz* Mozi ti Bog, *česar narod ni več razumel; primerjaj nastopno številko.*

Prav lepo ga pogledala,
Se malo mu nasmejala.

„Oj mati! ni gorših ljudí,
Ko so cigani vmazani!
Dajte mi platna tri laktí,
Da bom sošila mavhe tri:
V enó bom brala zaseko,
V drugó pa moko belico,
V tretjó pšenico rumeno.“

Se berž na konjča posadi.
Župan mi pravi, govorí:
„Si v ispah zdaj šprancírala,
Boš zdaj po borštih bandrala;
Zdaj si ležala v posteljci,
Zdaj boš pa v temnem lesovji:
Boš bandrala celih sedem let,
Da boš imela sinkov pet!“

134.

(Iz Krope na Gorenjskem.)

Stoji, stoji ena nova vas,
V vanjo je hodil cigan v vas.
Na konc' vasi birtovska hiša stoji,
Notri je mlada Alenčica.

„Prinesite dva firkeljna vina,
Saj bodem plačal obedva.“
Prvi glažek nalije,
Mladi Alenč'ci napije:
„Mazi ti Bog, Alenčica,
Bog ti požegnaj, Alenčica!
Gotovo bodeš deklé moja.“
Malo ga je pokusila,
Še tist'ga je vun pljunčknila.

Drugi glažek nalije,
Pa spet ga 'Lenč'ci napije:
„Mazi ti Bog, Alenčica,
Bog ti požegnaj, Alenčica!
Gotovo boš ljuba moja.“
Malo ga je pokusila,
Še tist'ga je vun pljunčknila.

Tretji glažek nalije,
Oj spet ga 'Lenč'ci napije:
„Gotovo boš žena moja!“
Malo ga je pokusila,
Še tist'ga je vun pljunčknila.

Še cigan jo črno pogledal je,
Alenčici se koj dobro zdi.

„O kaj vam pravim, stara mat':
Al' mi bote dali Alenčico?“
„„O kaj ti pravim, Alenčica,
Snoč si imela sedemnajst snubačev,
Vsi so bili lepši ino gorši,
Nicoj pa črnega cigana.““

„O kaj vam pravim stara mat'!
Naštejte ji gori dotico,
Rudeče, rumene ino zlaté,
Ino tudi skrinjo šlesingasto.
Jaz imam zidanih devet gradov,
Desetega mi pa zidajo.“

Ta Alenčica govori:
„O moja mati, hitro dajte dotico,

134. *Zapisal* Rad. Poznik; *pela Mica Štular. — Iz rokopisa NB., ki ga hrani Matica (str. 154—158). V v. 9. in 16. je bilo namesto* Mazi *s prva pisano* Mazil, *a* l *se je pozneje prečrtal.*

Potlej se pa midva vzameva.“
Mati je naštela dotico,
Rumene, rudeče ino zlaté,
Tudi skrinjo šlesingasto.

O še se vzdigneta, tam gresta,
Kamor spredaleč prideta,
Na konec dol' nove vasi.
Lenka pogleda še nazaj.
Na pragu je vid'la mater stat,
Solzice so se ji udirale dol.
„Le poglej še enekrat,
Saj boš ta zadnje krat!“

O še se vzdigneta, tam gresta,
Kamor spredaleč prideta,
Daleč, daleč, na en travnik zelen.
Tako Alenčica govori:
„O kaj ti pravim, cigan moj,
Mene moje noge bolé.“
„„Kako te že le zdaj bolé,
Te bodo še le bolele!““
Alenčica pogleda na nebo,
Solze so se ji vlile dol.

O še se vzdigneta, tam gresta,
Kamor spredaleč prideta,
Daleč, daleč, v eno gmajnico.
Alenčica tako govori:
„O kaj ti pravim, cigan moj,
Mene mojé noge bolé.“
„„Kaj te že le zdaj bolé,
Te bodo še le bolele!““
Alenka pogleda na nebo,
Solze so se ji udrle dol.

O še se vzdigneta, tam gresta,
Kamor spredaleč prideta,
Daleč, daleč, na kon'c gmajne zelene.

Tamkaj je vidila devet žen,
Ki so visele vse na vislicah.
Alenka se močno prestraš':
„O kaj ti pravim, cigan moj,
Ali zapiskam na moj prstan zlat?“
„„Oh le zapiskaj še enekrat',
Saj bodeš ta zadnji čas.““
Lenka zapiska na prstan zlat,
Slišal jo je najstarši brat.

„O kaj ti pravim, cigan moj,
Ali zapiskam še enekrat?“
„„Oh le zapiskaj še enekrat,
Saj boš zdaj zadnji krat.““

Slišal jo je ta srednji brat.
„O kaj ti pravim, cigan moj,
Al' zapiskam še enekrat?“
„„Oh le zapiskaj še enekrat,
Saj bodeš ta zadnji krat.““

Lenka zapiska na prstan zlat,
Slišal jo je najmlajši brat.

O bratje so pa jagali,
Sprelepo se pomenijo:
„Gotovo je naše Lenke prstan zlat.“
Hitro se skupaj vzamejo
In hitro tjekaj tečejo,
Pa ravno takrat pridejo,
Ko je ravno zadnjo trto vil,
Da bi bil Alenčico obesil.
Bratje pa hitro trto vzamejo
Ino zdaj njega obesijo.
Alenčico domu peljejo,
Vse premoženje mu vzamejo
In z veseljem domu gredejo.

135.

(Iz Ljubljane.)

Cigan ima devet gradov,
Pa ne ve, it' kam domov,
Cigan ciganarski!

Stoji lipica zelena,
Pod lipco se fantje shajajo,
Tud' cigan pride k njim.
Še pravi in govori:
„Preden bo jutri beli dan,
Birtova Lenč'ka bo moja žena."

Fantje se v oštarijo podajo,
C'gani tudi z njim' deró.

Prvi glažek vinca je nalil,
Birtovi hčerki je napil.
Okol' se je zasuknila,
Na te besede vun je plunila.

Drugi glažek je nalil,
Spet je birtovi hčerki napil.
Spet se je okol' zasuknila,
Na te besede vun je plunila.

Tretji glažek je napil,
Vince je pokusila,
Cigana je pokuknila:
Cigan ima črne oči,
Pri njem so kratke noči.

Šla je hitro vunkaj k svoji ljubi materi:
„Hitro mi vežite skupaj moje reči —
Cigan ima črne oči —
Tri kope, gvante židane!"
Mati na to govori:
„Cigan ima črne oči,
Pri njem bodo kratke noči!"

Šla je vunkaj k očetu,
Tako govori:
„Oče, hitro spravljajte vkup moje reči!"
Oče tako govori:
„Cigan ima devet gradov,
Pa ne vé, it' kam domov;
In tisti je najlepši grad,
Ki nima ne oken, ne vrat."

Dá ji oče brž sto kron
In tudi gvante židane.
Cigan jo na konj'če posadi,
Prav daleč drči.
Še ji cigan tako govori:
„Sinoč si spala na beli postelj'ci,
Necoj boš pa u gojzdeci;
Sinoč si bla še bela lilija,
Nocoj boš pa že špiža ribija."

(Pri teh besedah jo smukne v vodo.)

136.

(Iz Cerkna na Goriškem.)

Tam stoji gora visoka,
Na gori ravan široka,
Gor je lipca zélena,
Pod lipca miza rumena.

---

135. *Zapisal* Mat. Kokalj. — *Iz rokopisa NB., ki ga hrani Matica (str. 38—40).*

136. *Zapisal* Fr. Sedej. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga imam jaz. Tudi J. Kokošar je v Cerknem to pesem zapisal. Mesto v. 32—33 ima on:*

Okoli nje caganov dvanajst,
Črnih caganov glih dvanajst.
Se pa še taku menije,
Kam drev na rovte pojdeje.
Mladi cigan tak govori:
„Jest pa nam šev na rovte z vam',
Jest bom pa šev k maj ljubci v vas,
Na novo vas, k maj ljubci v vas."

Zdej se pa vzdigneje in gredó,
Jen kam spredeleč pridejo,
Glih pred to hiša birtavo.
Jest pa na vrata poropotam,
Že mlada virtne pride von.
„Prnes' mi en glaš al' dva,
Kterga narboljšiga imaš."

Ta prvi glašk ga je nalil,
Birtovi hčer ga je napil:
Kir je to vince spivala,
Že je cagana špegala.

Ta drugi glašk ga je nalil,
Birtovi hčer ga je napil:
Kir je to vince spivala,
Že je skup bala spravlela.

Birtna tako govori:
„Kaj se pa iraš, Nežca ti?"
„„Dejte mi platna tri lahti,
De bom nardila mavhe tri.""

„Rajma, rajma, Nežica,
Ki si cagana špegala!"
„„Snuč sem ležâ na bel' blazin,
Nicoj pa na zelén planin.""

Lajnar.

137.

(Iz Gojzda na Gorenjskem.)

Lajnar pa lajna sprelepó,
Alenka pa v linah stojí.
Tako ji lajnar govorí:
„Alenka, pojdi z mano pot!"
„„Jaz pa bi že šla s tabo pot,
Pa imaš suknjo stergano!""
„Če imam suknjo stergano,
Pa imam doma židano,
Pa imám domá devét gradov;
V desetim boš ti prangala,
Tim drugim streho délala."
„„Počaki, čaki, lajnar mlad,
Da se stori ta černi mrak.
Ko storil se bo černi mrak,
Popeljem oča 'n mater spat.
Potlej bom vzela ključe tri:
En'ga od svitle izbice,
Druz'ga od skrinje malane,

Zdaj se pa vzdignej' in gredo, * Oh kam spredaleč pridejo. *Pevka sama jo je štela med „prav stare." ‚Rovte' je pač po narodni etimologiji nastalo iz* rovpe = rope.

137. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Pesem je tiskana v „Cvetju slov. nar." 21—23, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, s temi premembami:* 3 lajnar] pravi — 10 prangala] bivala — 11 Tim] Vsim — 13 stori ta černi] bo storil černi — 18 Druz'ga]

Tret'ga od štalce zidane:
'Z izbce bom vzela rudeč plašč,
'Z skrinjce bom vzela čeren gvant,
'Z štalce bom vzela konj'ča dva,
Sebi en'ga, tebi en'ga!"

Že se je storil černi mrak,
Oj čeren mrak in tamna noč.
Še se vzdigneta in gresta,
Kamor predaleč prideta,
Pod jelčico, pod smrečico.
Se vsedeta, počivata.
Tako ji lajnar govorí:
„Pogern', Alenka, rudeč plašč,
Da dote naj' preštejeva!"

Pogerne Lenka rudeč plašč,
Lajnar pa vije terte tri.

Tako Alenka govori:
„Počakaj, čakaj, lajnar ti,
Da še zapiskam persten zlat."

Lenka zapiska persten zlat,
Da po vsim gojzdu glas zletí.
Nje brat pa v gojzdu zver lovi,
Tako še pravi, govorí:
„Le tiho, tiho, lovci vi!
Kakovi čuden glas leti!
Gotovo je Alenčice,
Alenčice sestričice!"

Še se je vzdignil ino šel,
Kamor predaleč je prišel,
Pod jelčico, pod smrečico.
Potegne izza pasa meč,
Lajnarju verže glavco preč:
„To imaš, lajnar, ti za lon:
Ti s' že zapeljal devet žén,
Deséta je Alenčica,
Alenčica sestričica!"

Jelengar.

138.

(Kranjska.)

Jelengar poje prelepó,
Vsi ljudje vstajajo,
Njega pétje poslušajo.
Tud' je vstala kraljéva hčí,
Tako je rêkla kraljéva hčí:
„No kaj pravim, mojškra ti!
Le zbéraj vkupaj cule trí,
Eno zlata, eno srebra,
Tretjo obléke svilene:
Pojdve z Jelengarjem na pot."

Tako ji mojškra govorí:
„Nikar, nikar, kraljéva hčí!
Kdor se z Jelengarjem pečá,
Rada ga glava bolí."

Enga — 19 Tret'ga] Enga — 20 izbe — 21 černi — 25] Oj čerin mrak in černa noč — 26 vzdigneta se — 27 prideta] sta prišla — 31 Pogerni, Lenka — 37 zapiskam v persten — 38 zapiska v persten — 43 Kakovi] Oj kaki — 50 glavo — 52 Ti s'] Si.

138. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. IV. 32—33, kjer so té tiskovne hibe:* 1 prelépo — 8 srébra — 29 mladí. — *Primerjaj spodaj p. pod naslovom „Ugrabljena mlinarjeva hči."*

Še se vzdigneti in gresti,
Kamor daleč prideti,
Daleč na plano poljano,
Tje na zeleno tratico.

Tako Jelengar govorí:
„Poglej gor', kraljeva hčí!“ —
Ona je gor pogledala,
Vidi jih sedemnajst vísiti. —

„Kraljéva hčí, osemnajsta boš!“ —
Kraljéva hčí tak govorí:
„„Pusti visit' me obléčeno!““
Tako Jelengar govorí:
„Obléka pa je déklam prav!“
Kraljéva pravi: „Pomagaj Bog,
Tudi mladi bratic moj,
Ki je ravno na lovi zdaj!“

Bratec je zaslišal tó,
Hitro ji je k' pomoči šel,
Ino obésil Jelengarja.
Tako Jelengar govori:
„Pust' visit' me obléčeniga!“

Tako kraljev sin govorí:
„Obléka pa je mojim hlapcam prav.“

Rošlín in Vrjanko.

139.

(Kranjska.)

„Kaj hoč'va, kak hóč'va, moj ljúbi sin?
Ti si premlád, se oženít',
Jez sim prestára, se možít'!“
„„Vzamíte, máti, kógar č'te,
Le húdiga Rošlína ne!
Rošlín, on je sovražnik moj,
Ker mí je očéta, bráta vbil,
Še sim mu jez komaj ušel.““

Máti pa ni nič márala,
Vzela je Rošlína húdiga.
Zvečér sta bila šla v kamro spat,
Verjánko je šel pod ôkno stat.
Máti právi: „Oj, oj, lepó blagó!
Al kaj pomága, šlo bo na razdélj! —

Kaj právim ti, moj ljúbi móž!
Ti pójdeš v čèrno góro za bukev stat,
Boš vbil mládiga Verjánkota.
Oh, kaj ti právim, ljúbi moj móž!
Jez se bom terdno bolno sturíla,
Bom rêkla, de zdráva ne bom,
De bom píla 'z čèrne goré vodó.
Moj sin me nikdar še prebógal ni.“ —

„Kaj vam právim, máti mojá!
Zakáj vi tak dólgo lêžite?“
„„Bólna sim, zdráva préd ne bom,
De bom píla iz čèrne goré vodó!““

---

139. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. I. 91—93, kjer je napak tiskano:* 9 marála.

Berž v róke vzel je kángljico,
Pripásal k sêbi sábljico,
Na rámo djal je púšico. —
„Kaj, sin, orôžje boš jemál?
Saj mírne so goré!“
„„Nobêna ptíca brez perótja ní,
Brez orôžja túdi jest ne bom.““
Príde v čêrno goró za búkvico,
K sêbi pritísne púšico:
Vbil je Rošlína húdiga,
Natôčil je vróče kerví.
„Nate, mati! pite vodo iz čêrne goré!
Ste želéli píti mojo krí,
Zdaj pite krí — Rošlínovo!“

140.

(Kranjska.)

„Kak' hoče bit'? kaj hoč'va strit'?
Ti si premlad se oženít',
Jest sim prestara se možít'.“
„„Le, mati, omožite se,
Vzamite, kogar hočete,
Le hudiga Rošlina ne,
Ki velik moj sovražnik je:
Je bratca in očeta vbil,
In komaj sim mu jest ušel.““

Al' mati nič ni marala,
Rošlina vzela hudiga,
Verjankov'ga sovražnika.
Zvečér z' njim grede v' hrambo spat,
Verjanko gre pod okno stat.
Je v' hrambi govorila mat':
„O škoda, škoda za blago,
Ko zdaj se razdelilo bo!
Kaj pravim tebi, ljubi mož!
Tam v' černi gori, v' temni goš',
Studen'c pod bukvo vidil boš.
Ti rečem, se za bukvo skrit',
Verjankota skrivej vmorit':
Se jutro bolno bom sturila,
In k' sinu rekla, govorila,
De boljši meni pred ne bo,
De pila merzlo bom vodó,
Ki v' černi gori se dobó.
Sin me je vbogal vselej rad,
K studencu hočem ga poslat'.“

Pretiho gre Verjanko stran',
Besede njene v' serc' ohran'.
Ko je prišel spet beli dan,
Verjanko k' mater' v' hrambo gré,
In reče ji besede té:
„Kaj pravim, ljuba mati vi!
Visoko sonce že stojí,
To vaša s'cer navada ni,
Da b' táko dolgo v' post'lji bli.“
„„Sin ljubi, bolna sim hudó,
Oh, boljši meni pred ne bó,
Da pila merzlo bom vodó,
Ki v' černi gori se dobó.““

---

140. *Iz zbirke* Andr. Smoléta, *„predelana, kolikor se je treba zdélo.“ — Vzeta iz KČ. III. 102—103. Predelal jo je brez dvojbe Prešeren. Ponatisnjena je v Vrazovih NPI. 172—174 precej vérno, če se ne jemlje v poštev, da mesto* ol *piše Vraz* ou, *mesto* al *pa* au *in* šou *mesto* šel; *izpremenil je samo* sturila *(23) v* storila, domu *(58) v* domó. *Tudi ponatisek v SPKN. II. 82—83 je véren, samó nekaj napačnih akcentov (pač tiskovnih hib) se nahaja v njem; izpreme-*

Sin vzel je v' roke kanglico,
Pripasal si je sablico,
Je djal na ramo pušico,
Po vodo šel pod bukvico.
„Kaj jemlješ ti orožje, sin?
Saj v černi gori ni zverín
'Z dežele zbežal je Turčín!"
„„Peruti tičica imá.
Plavuti ribica imá,
Junak z orožjem se obdá.""

Verjanko gre pod bukvico,
V' Rošlina sproži pušico.
Odpre mu žile z' sablico,
In v' svojo belo kanglico
Natoči vroče si kerví,
Z' njo k' materi domu hití.

Besede take govorí:
„Želeli piti sinovo,
Zdaj nate kri — Rošlinovo!"

141.

(Belokranjska iz Adlešičev.)

Lipa Ane oudovila mlada,
Ona nima nikder nikogara,
Van Iveta, sinka jedinega.
Još mu veli njeg'va stara majka:
„Ovo, Ive, dite moje drago,
Sebe ženi al' mene udaji."
„„Prestari ste za udati, majko,
Premlad sem ja za ženit' junače.
Ako li vi al' drugači neč'te,
Ono vam je devet gradov moje,
V vsakem gradu po devet junakov,
Izber'te si, kojega vam drago,
Ne izber'te Borjana junaka,
Ja z Borjanom v velikem sovraštvu.""
Izabrala Borjana junaka. —
Još ni bilo noči do polnoči,

Slala ga je za goro po vodu:
„Ovo, Ive, dite moje drago,
Vzemi si ti vedro okovano!
Silna me je žeja dostignila,
Šeči se ti za goro po vodu."
Uzel Ive vedro okovano,
Šetal se je za goro po vodu,
Tam je našel Borjana junaka.

Još govori Borjane junače:
„Toči, Ive, vodico lajeno!"
„„Toči, Borjan, ti si postareji!""

Trgne Ive britko sabljo svojo,
To Borjanu odsiječe glavu.
Natočil je krvce i vodice,
Nesel je je svoji stari majki.
„Nate, majko, krvce i vodice,
Borjanu sem odsijekal glavu!"

---

njeno je v njem: 19 tamni — 23 storila — 24 In k'] In — 28 vselaj — 43, 54 kangljico — 50 ptičica.

141. *Zapisal* J. Šašelj. — *Iz „Slovana" IV. (1887) 103.*

Nezvesta žena možu pobegne.

142.

(Iz Kleč na Gorenjskem.)

Anzelj imel lepo ženó,
Pa se je vedno bal za njo,
Da b' mu ne bila vgrabljena.
Enkrat se je primerilo,
Da Anzeljna domá ni b'lo,
Da prideta popotna dva,
Popotna dva, oba mladá,
Za sladko vince dajata,
Alenčico napajata,
Tak dolgo zapeljavata,
Da sta jo sabo spravila.

Ko je Anzelj domu prišel,
Družino vjokano našel:
„Kaj vam pa je, družina vi,
Ker ste tako vsi vjokani,
Ker ste tako vsi žalostni?"
„Nam bit' je noja vjokanim,
Nam bit' je noja žalostnim,
Nam naša mat' je vgrabljena!
Prišla sta k nam popotna dva,
Popotna dva, oba mladá,
Za sladko vince dajala,
Naših mater napajala,
Tak dolgo zapeljávala,
Da sabo sta jih spravila."

Tako jim Anzelj govorí:
„Ustanite berž, hlapci vi,
Sedlajte mi konjičeka,
Konjiča moj'ga belčeka!"
Pripasal si je ojster meč,
Od meča jermen vis' r'deč.
Tako premočno mi zderči,
Da ogenj mu spod nog perší,
Kamor deleč pridirjal je,
Kjer most forlanski zidan je.
Nad mostom kroka čeren vran.
„Le tiho, tiho, černi vran,
Ti bom kosilo dobro dal,
Da si ga bodeš sam jemal."

Naprej naprej mi spet zderčí,
Da ogenj mu spod nog perší.
Kamor predeleč priderči,
Proti deveti deželi,
Tje k oštarii zidani.

Na prag' oštirka stala je,
Šop ključev v roc' deržala je.
„Al 'mate kaj sladák terán?"
„„Mamo čez morje pripelján.""
„Al v vaši hiši zidani
Za mizo pivcov kaj sedí?"
„„Za mizo sta popotna dva,
Popotna dva, oba mlada,
Sebo 'mata žensko telo,
Žensko telo, močno lepo.""

---

142. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Novic XIV. (1856) 346. Ista pesem se nahaja v Valjavčevem rokopisu, ki ga je hranil Miklošič, a v nekoliko drugačni obliki. Ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in manj važne oblike, nahajamo tam namesto naših podatkov:* 1] Je imel A. l. ž. — 3] De bi ne bila ukradena — 3 a] De bi ne bila vplenjena — 4] Se jenkrat je primerilo — 5 De — 6 *(in povsod)* popotna] potnika — 10] Tak dolgo jo napajata — 11] De sabo sta jo s. — 12 je Anzelj] Anzelj je — 15 *manjka* — 16 vsi] zlo — 17 vjokanim] žalostnim — 18 žalostnim] zjokanim — 19 vgrabljena] ukradena — 20 k nam] sem — 23 Naših mater] Našo mater — 25 jih] jo — 27] Vstanite, hlapci, berž moji — 28 konjička — 29 belčika — 31] Pri njem je jermen bil rudeč — 33 perší] praší — 34] Kamor prišel predeleč je — 36 mostam krokal

Anzelj v hišo berž hití,
In tako pravi, govorí:
„Bog daj vam vsem veselim bit',
Bog vam pomozi jést in pit'!"
Potem potegne ojstri meč,
Obema verže glavci preč.

Alenč'ca prav': „Gorjé, gorjé,
Uh, kaj bo, kaj bo zdaj za mé!"
Na konj'ča k seb' jo posadí,
Po beli cesti zaderči.
Prehitro mi derčala sta
Do mosta spet forlanskega.
Nad njima kroka čeren vran.
„Le tiho, tiho, černi vran,
Ti bom kosilo dobro dal,
Da si ga bodeš sam jemal!"
Potem potegne ojstri meč,
Alenč'ci verže glav'co preč.

Letó, žené, zapomnite,
K' svoje možé popuščate!

143.

(Koroška iz ziljske doline.)

Zamarč mi črez Ture bura,
Zamarč mi črez Ture gre.
Zamarč mi lěpo žvižga,
Mi lěpo žvižga noj poje.

„Koj mi, zamarč, tako žvižgaš,
Koj mi tako žvižgaš in poješ,
Ko doma vliko žalost maš,
Da je na světi veče ni!

Tebi so ženo upelali
Trija neznani bandrarji,
Tebi so ženo upelali
Trija neznani bandrarji."

„„Osedlej mi, hlapec, konjča,
Konjča te lěpega, te frišnega,
Da delača pojězdin ga,
Ta k birti novamu.""

Od delača je perjězdił ga
Ta k birti novamu,
Tan so mi žě sedeli
Trija neznani bandrarji.

Tan so mi žě sedeli
Trija neznani bandrarji,
Med sebo so mi meli
Ta mlada zamarca.

„Podaj mi, žena, roka tva,
Koj ta prava roka tva!"
Potegnoł je světli meč,
Odsekoł ji je roko preč.

— 38, 69] Ti dobro bom kosilo dál — 39] De bodeš sam si ga jemál — 40, 41 *manjka* — 42 priderči] prileti — 44 *manjka* — 48 morje] morje j' — 50 kej — 53 Sebo 'mata] Pri s'bi imata — 55] Mi v hišo Anzelj b. h. — 57 vsim — 59 ojster — 60 glavi — 61] Oh, kaj pa bode zdaj za mé — 64 zadriči — 65 zderčala — 66 forlanskiga — 67 černi — 70] De bodeš si ga sam j. — 71 Potem potegne] Potegne hitro — 74 popušate.

143. *Zapisal* M. Majar. — *Iz MR. 94. Prim. naslednjo.*

144.

(Iz ziljske Bistrice na Koroškem.)

Žamer mi čez Tura bûra,
Žamer liep noj mlad;
Dar mi žamer mou perbûra,
Liepo vrišče noj pajé.

Naproti mu pèrteče mati,
Ki ta prava mati nja:
„Koj pa si, žamer, tak weséo,
K' tak vrišče noj pajéš?
Ko so dôma tače težáve,
Da jih zgruntat ne magóč:
Prišli so trije vandrovci,
So ti pielali ženą proč!“

„„Šitro mi osedłujte kônjca,
Šitro konjca frišnoga,
Da jàz dàleč bôn pajézdo,
K temu birtu nowemu;
Dar pa ja k birtu pridan,
Tam bôn najšo ženą môą.““

Sedieła je žiena zarąčena,
Med timi tremi vandrovci.
„Komu pa sinka si zrąčiła,
Toje diete majheno,
Toje diete majheno,
Ki ti pod srcam ležało je?“
„„Jàz sen pa diete dro zrąčiła
Toje stare materi.““
„Pa padáj mi, ti žiena, roką,
Toją ta pravą roką to!“

Dar mu je žiena roką padała,
Osieka jì tą roką proč:

„To pa maš, ti žiena, liecą,
Te pa ti hôdi z vandrovci!“

Nezveste zaročenke kaznovane.

145.

(Iz Škofičan na Koroškem.)

Prijézdilí so Túrki trí,
Na bélih kónjih só sedéli,
So sábljicé zlo súkalí,
Tri déčle só iskáli.

Prijezdijo v prvo ves,
Preiščejo vse črez in črez,
Pobarajo tega, on'ga,
Ali on te dečle kaj pozna.

---

144. *Zapisal* St. Vraz *(?). — Iz VO. XV. 45 (v prepisu Vrazovem). Melodijo ima Kuhač III. št. 859. Scheinigg jo je tiskal na str. 63, 64.*

145. *Neznanega zapisovalca. — Iz* Scheinigg*-ove zbirke NPKS.* 64—65. *Pesem je precej prenarejena in ima več nenarodnega v sebi.*

Ko dečle ne dobojo,
Strašno v konje becnajo,
Obrnejo se v skok nazaj
In jezdijo v drugi kraj.

Tam najdejo vse dečle tri,
Ki so jim utekle v sredi noči:
So sabljice zasukali
In glavice jim odsekali.

„Oh, grozni, grozni Turki vi,
Ki ste tako nevsmiljeni:
Ne smili se vam nedolžna kri,
Ki ste jo zdaj prelivali!“

Tako oča jim govori
Od prevelike žalosti;
Ali Turki se zdaj vzdignejo
In glasno vse tako rečô:

„Te dečle zale in lepe
So nam se že zaročile,
Postale nam so nezveste,
Zatoraj naj le tam leže.

Naj zgodi se vsem ko tem,
Ki služijo le tem lažem.“
In Turki se zasukajo,
Nazaj jo spet odrinejo.

Nezvesta gospa in tri straže.

146.

(Z meje medjimurske.)

„Keri je truden, naj gre spat;
Jaz nesem trudna, nedem spat:

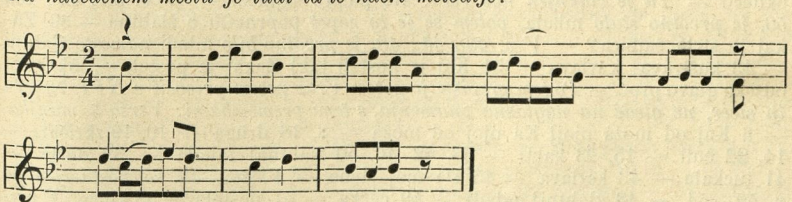
Jaz nesem trudna, nedem spat,
K meni pa pride šribar mlad.“

Ona postavi vahte tri,
Ona postavi vahte tri:

Ta perva stoji sred polja,
Ta druga stoji kraj dvora,
Ta tretja stoji pri kamrici.

---

146. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. s. (293). Tam so vv. 26—31 kasneje prečrtani; namesto v. 32. in 33., ki sta pisana na strani, pa stoji tale strofa:* Da tretja vahta zakriči, * Ivanjkovič pride domo. *Očividno je prvotni zapis najprimernejši. V v. 35. je namesto* mi *stalo prvotno* meni, *v v. 43. pa je pod* kuštrava *zapisano* karlava. *Pri strofah iz dveh verzov se drugi verz ponavlja. Na navedenem mestu je tudi ta-le načrt melodije:*

Vraz je ps. potem prepisal vnovič (VO. XV. 79.) s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja in r *za* er: 4 pa pride] de prišô — 6] Kaj od možá njoj rekle bi — 7 polá — 9 stoji] pa — 12 'dejo] grejo — 15 Sablico . . . kak — 19 skrićala — 22] Konjiče smo čuli hrzgetoč — 23] Sablico svetiti kak

Ta perva vahta kričala:
„Hala, hala, mlada gospá!
Ivanjkovič 'dejo domó:

Nesmo ga vidli videjoč,
Konjiče smo čuli herzgetoč,
Sabljo svetiti kakti luč!“

„„Oj nikaj, nikaj, šribar mlad,
Vahta ne vé, kaj govori!““—

Ta druga vahta kričala:
„Hala, hala, mlada gospá!
Ivanjkovič grejo domó:

Nesmo ga vidli videjoč,
Al konjiče čuli herzgejoč
No sabljo svetit kakti luč.“

„„Oj nikaj, nikaj, šribar mlad,
Vahta ne vé, kaj govori!““—

Ta tretja vahta zakriči:
„Hala, hala, mlada gospá,
Ivanjkovič grejo domó:

Nesmo ga vidli videjoč,
Al konjče čuli herzgetoč
No sabljo svetit kakti luč.“

To tretja vahta skričala,
Ivanjkovič pa so že doma:

„Hala, hala, mlada gospa!
Odprite da mi kamrico.“

Gospa mu odpre kamrico,
Šribar pa skoči skoz oblok.

„Hala, hala, žlahtna gospa!
Zakaj pa je oblok potert?“

„„Nikaj, nikaj, žlahtni gospod!
Mačka je miško tóckala.““

„Hala, hala, žlahtna gospa!
Pa kaj ste vi tak kuštrava?“

„„Nikaj, nikaj, žlahtni gospod!
Da me je dekla česala.““

„Hala, hala, žlahtna gospa!
Kaj mate nadra razdrajsane?“

„„Nikaj, nikaj, žlahtni gospod!
Sem sinki zizka davala.““

„Hala, hala, žlahtna gospa!
Kaj postlja tak razrovana?“

„„Nikaj, nikaj, žlahtni gospod,
Dekla je kluče iskala!““ —

Gospod potegne svetli meč,
No glej, gospe ga nega več!

---

luč — *Na mesto vv. 28—33 stoji samó ta:* Ivanjkovič só že doma — 37 oblok] okneco — *Tu je vtaknjen nov verz:* No potere šajbico. — *V v. 38., 42., 46., 50. je prvotno stalo* mlada, *potem se je to zopet popravilo v* žlahtna — 39] Zakaj je strta šajbica? — *V v. 40., 44., 48. je prvotno bilo* mladi *namesto* žlahtni — 43 kuštrava] karlava — 51 Kaj je postelj tak] Zakaj je postel — 55] Gospi odseka glavo proč. — *Po tem prepisu je potem Vraz pesem priobčil v NPI. 72—74 in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, s temi premembami: Verza 3. manjka.* — 6 Kaj od možá njoj] Ka njoj od móža — 8, 18 drüga — 10, 19 zkričala — 14, 22 čüli — 15, 23 kakti — 38, 42, 46, 50 žlahtna] mlada — 39 ztèrta — 41 tuckala — 43 kèrlava — 45 Da me] Mene — *V. 46.—49. so postavljen po v. 50.—54.* — 48 žlahtni] mladi — 49 cecka — 51 postela — 53 klüče. *V primerjanje s to in s pesmijo pod nastopno številko 147. si je Vraz v VO. XV. 78 prepisal podobno španjsko romanco iz knjige:* Silva de romances viejos publicada por Jacobo Grimm, Vienna en Austria 1815, *str. 242:* Romance de la Blanca niña.

147.

(Iz Sv. Jurija nad Ščavnico.)

„Dober večer, Julika,
Lepa, mlada Julika!
Kaj pa delaš v ogradi?“
„„Si plejem rože romene.““
„Komi boš je davala?“
„„Lepem mladem vajvodi.““
„Kaj pa či pride Eva domo?“
„„Jaz postavim vahte trí.““

Ta perva vahta zakriči:
„Le beži, beži, vajvoda!“
„„Nemo bežâ, ne bežim,
Če glih jaz glavo tu zgubim.““
Eva stopi v hišico,
Vajvoda vun koz okneco.

„Dobro jutro, Julika!
Lepa, mlada Julika!
Što pa je prasnâ koz okneco?“
„„Golobek je zleta koz okneco.““
„Kaj pa, Julika, v postelji je,
Kaj je tak razmetana?“
„„Deklinca jo je razmetala,
Da je klučeke iskala.““
„Kaj pa, Julika, lasom je,
Kaj so ti tak kúštravi?“
„„Deklinica mi je je skuštrala,
Da me je ravno razpletala.““
„Kaj pa tvojim nadram je,
Kaj so tak razberbrane?“
„Nadrinjak sem odvezala,
Sineka si nadajala.““

Eva zmekne sabljico,
Juliki odseka glavico:

„Tak, tak ti je, veš, Julika,
Poleg mene si mela vajvoda!“

148.

(Kranjska.)

„Le pojmo spát, le pojmo spát!
Jutri bo tréba zgodaj vstáť,
Jutri bo tréba zgodaj vstáť!
Le pojmo spát, le pojmo spát!

Z menoj pa pojde Francelj mlad,
Z menoj pa pojde Francelj mlad!“

---

147. *Zapisal* Davorin Trstenjak. — *Iz VO. XIX.* u. *(321). Prepisal jo je Vraz drugič v VO. XV. 77 s temi-le premembami, ne gledé na naglasna in dijakritična znamenja:* 4 Si plejem] Plejem — 7] Kaj pa či to Eva zvé (*prvotno je namesto* to *zapisano* pride) — 9 Ta perva] Prva — 10 Le beži] Beži — 11 bižím — 12] Če glih tù glavò zgibim — 14, 17, 18 zkoz — 16] Moja draga ženica — 19 posteli — 23 lasom je] ti je z lasmi — 25] Dekla (*a prvotno je bilo pisano* Deklinca) me je skuštrala — 26 je ravno] je — 33] To ti bodi, Julika — 34 Poleg] Zraven. — *Po tem prepisu jo je Vraz potem tiskal v NPI. 71—72 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja:* 12 tù — 14 vùn — 15 ùtro — 16 draga] lùba — 18 zletâ] pèrhnâ — 22 klúčeke — 23 Julika, ti je] ti, Julika, je — 24 kúštravi — 25 zkúštrala — 26] razpletavala. *Primerjaj št. 146. — Melodijo podaje Kuhač IV. št. 1529.*

148. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. IV. 115—117, kjer je verz 1. in 4. razpuščen v dva verza ter je v v. 8. tiskovna hiba* stráže, *v v. 47. pa* ji.

„„Jez bom postavil stráže tri:
Narpervo strážo štalarja,
Pa drugo strážo kuharja,
In tretjo strážo ferboltarja“ “

Narperva stráža zakričí:
„Ovbe, ovbe, žlahtna gospá!
Žlahtni gospod so že domá:
Sim slišal konjče razgatát'
In tudi šajbe žvênketát'.
Ovbe, ovbe, žlahtna gospá!
Žlahtni gospod so žé domá:
Sim slišal konjče razgatát',
In tudi šajbe žvênketát'.“

Žlahtna gospá nič ni marala,
Pri Franceljnu li še ajala.

Še druga straža zakričí:
„Ovbe, ovbe, žlahtna gospá!
Žlahtni gospod so že domá:
Sim slišal konjče razgatát',
In tudi šajbe žvenketát'!

Ovbe, ovbe, žlahtna gospá!
Žlahtni gospod so žé domá:
Sim slišal konjče razgatát'
In tudi šajbe žvenketat'.“

Žlahtna gospá ne mara nič
za tó —
Franceljna še derží zvestó.

In tretja stráža zakričí:
„Ovbe, ovbe, žlahtna gospá!
Žlahtni gospod so že domá:
Sim slišal konjče razgatát',
In tudi šajbe žvenketat'.
Ovbe, ovbe, žlahtna gospá!
Žlahtni gospod so že domá:
Sim slišal konjče razgatát',
In tudi šajbe žvenketát'.“

Prijel gospó, zavil ji vrat:
Vergel jo je za béli grad,
Vergel jo je za béli grad!

149.

(Iz Frama na Pohorju.)

„Večerjajmo, večerjajmo,
Po večerji pa grẹmo spat:
Z menọ pa pojde šribar mlad!“
„„Hole, hole, žlahtna gospa!
Postavima si mija straže tri.“ “

Pèrva ura mi noči,
Pèrvi stražar zavrešči:
„Hole, hole, žlahtna gospá!
Žlahtni gospod uže grẹ domu:
V hlẽvu konji rezgečejọ,
Fantiči močno juckajọ,
Puška sẹ sveti kako luč!“

Druga ura mi noči,
Te drugi stražar zavrešči:
„Hole, hole, žlahtna gospa!
Žlahtni gospod bọ uže skoro doma:
V hlevu konji rezgečejọ,
Fantiči močno juckajọ,
Puška sẹ sveti kako luč!“

149. *Zapisal* Oroslav Caf; *pela Marinka Bọbnica. — Iz CO. II. 88, 89.*

Tretja ura mi noči,
Tretji stražar zavrešči:
„Hole, hole, žlahtna gospá!
Žlahtni gospod je uže doma:
V hlěvu konji rezgečejǫ,
Fantiči močno juckajǫ,
Puška sę sveti kako luč!“

Vsej je šel hitro žlahtni gospod
V svoj cimer spat.
Najpřej ga sřečala
Děkla kuhinjska,
Ko je iskala od kuhinje kluč;
Drugǫ krat ga je sřečal šribar mlad,
Tretjǫ krat ga je sřečala
Njegova žlahtna gospá,
Vsa kuštrava no kèrnjava.

„Hole, hole, žlahtna gospa!
Kaj, da ste tak kèrnjavi?“
„„Le nič, le nič, žlahtni gospod!
Mene je nocoj někaj močno ujědalo.““

Žlahtni gospod potęgnǫl světel meč,
Odsěkal gospej glavǫ preč:
„To naj bǫ vsaki h nauku,
Ktera imá po dva, po tri:
Če ne ima samo ednega,
Boljše, da nikol niednega!“

150.

(Iz celjskega okraja.)

Gospa postavla vahte tri,
Kedaj bojo šli gospod damo:
Gospa postavla vahte tri,
Kedaj bojo šli gospod damo.

U pervi uri te noči
Ti pervi vahtar zakriči:
„Le ala, ala, žlahna gospa!
Gospod mi že grejo damo.

V drugi uri te noči
Ti drugi vahtar zakriči:
„Le ala, ala žlahna gospa!
Gospod mi že grejo damo.“

Ne vidmo jih, ne vidmo jih,
Oj slišmo jih, oj slišmo jih:
Le ala, ala, žlahna gospa!
Gospod mi že grejo damo.“

Konjiči mi škreblajo,
Oj sablice se svetijo:
Le ala, ala, žlahna gospa!
Gospod mi že grejo damo.“

V treki uri te noči,
Ti treki vahtar zakriči:
„Oj ala, ala, žlahna gospa!
Gospod so mi že doma.“

„Kaj pa je za 'n uržah to,
Da men gospe naproti ni:
Kaj pa je za 'n uržah to,
De men gospe naproti ni?“

150. *Zapisal* Jos. Drobnič. — *Iz VO. XV. 73—74 V VO. XV. 11. se nahaja tudi prepis Vrazov, v katerem je ta izpremenil, ne gledé na naglasna znamenja, to-le:* 2, 4] Kedaj bojo gospôd damo šli — 9 Ú — 11, 15, 23 žlahna] mlada — 25 uržeh — 34, 36 je — 38 *(in sicer)* j'] j — 47, 48 Sem — 65, 67 ojšter — 70 Ker hôdo . . . gospe.

„„Uržeh pa je le toti,
De j mene močno vjedalo:
Uržeh pa je le toti,
De j mene močno vjedalo!““

„Kaj pa je za 'n uržeh to,
De j linica odperta bla;
Kaj pa je za 'n uržeh to,
De j linica odperta bla?“

„„Uržeh pa je le toti,
De j mene močno jicalo,
Uržeh pa je le toti,
De j mene močno jicalo!““

„Kaj pa je za 'n uržeh to,
De j kikla tako zmešana;
Kaj pa je za 'n uržeh to,
De j kikla tako zmešana?“

„„Uržeh pa je le toti,
De j mene močno vjedalo,
Sim se pa kolobencala,
Sim se pa kolobencala.““

„Kaj pa je za 'n uržeh to,
De so pojštri tako zmešani:
Kaj pa je za 'n uržeh to,
De so pojštri tako zmešani?“

„„Uržeh je pa le toti,
De j mene močno vjedalo,
Sem se pa kolobencala,
Sem se pa kolobencala.““

„Kaj pa je za 'n uržeh to,
De j šribarjov klabuček tu,
Kaj pa je za 'n uržeh to,
De j šribarjov klabuček tu?“

„„Uržeh pa je le toti,
De j šribar po starince šou;
Uržeh pa je le toti,
De j šribar po starince šou.““

Gospod vzeme ojster meč,
Pa verže šribarji glavo proč;
Gospod vzeme ojster meč,
Pa verže šribarji glavo proč:

„Tak naj bo vsakimu,
Kir hodo bo k gospej spat,
Kér ne bo gospod doma,
Kér ne bo gospod doma.“

151.

(Iz Suhorja v Beli Krajini.)

Tam na ravnim poli
Stojí mi beli grad.
Kod grada se špancira
Jen oberfirer mlad.
Čez okno pa pogleda
Jena mlada jungfrava:
„Le pojdi gori k meni,
Sem sama jungfrava!“
„„Ja bi šel gori k tebi,
Bi beli dan zaspal.““

„Le pojdi gori k meni,
Ne bodeš dan zaspal,
Saj imam petelinčke tri:
Prvi mi zapoje,
Je ura že deset;
Drugi mi zapoje,
Je ura že anajst;
Tretji mi zapoje,
Je ura polnoči!“

151. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz. — Primerjaj pesmi pod nastopnima naslovoma.*

Nezvesta gospa skrije ljubca.

152.

(Iz Varaždina.)

„Hodi, Ivo, k meni, hodi na večerju!“
„„Nejdem, nejdem, Jana, ar je vajda doma.““
„Hodi Ivo, hodi, ně ga vajde doma:
Odišel je z doma vu zelene loge;
Dala sem mu stroške na dva i tri dane.
Bog daj da odišel, nigdar nazaj došel!
Hodi Ivo k meni, hodi na večerju!“
„„Idem, idem, Jana, ar ně vajda doma.““

Prva puška pokne vu zelenim logu.
„Bejži, Ivo, bejži, ide vajda dimo!“
„„Ne bum bejžal, Jana, sama si me zvala:
Ja bom tebe lubil, makar glavu zgubil.““

Druga puška pokne na kovanim mostu.
„Bejži, Ivo, bejži, ide vajda dimo.“
„„Ne bum bejžal, Jana, sama si me zvala:
Ja bom tebe lubil, makar glavu zgubil.““

Trejta puška pokne pri vulični vrati.
„Bejži Ivo, bejži, ide vajda dimo.“
„„Ne bum bejžal, Jana, sama si me zvala:
Ja bom tebe lubil, makar glavu zgubil.““

„Oj dušica Janica, jotvaraj mi vrata!“
„„Nemrem ti jodpréti, sineka povijam.““
„Oj dušica Janica, jotvaraj mi vrata!“
„„Nemrem ti jodpréti, sineka nadajam.““
„Oj dušica Janica, jotvaraj mi vrata!“
„„Nemrem ti jodpréti, sineka spat spravlam.““
„Oj dušica Janica, kaj ti se tam smuče?
„„Nika, vajda, nika, mačka miša buče!““

---

152. *Zapisal* R. Ferd. Plohl. — *Iz HNP. III. 15—16.*

153.

(Iz Vrbovca na Hrvaškem.)

Šetal se je Miko mlad
Gore dole nuz Belgrad.
Njega gledi Jelena,
Plemenita gospoja:
„Kam se šečeš, Miko mlad,
Gore dole nuz Belgrad?
Ojdi k meni, Miko mlad,
Jedno malo na divan.“
„„Nejdem vera, Jelena,
Plemenita gospoja:
Ar je doma Ignac kral,
Plemeniti gospodar.““
„Ně je doma Ignac kral,
Plemeniti gospodar;
Još ga nebu devet dan
I deseti drugi dan:
Otišel je u love,
Da ulovi zajcove.“

Onda išel Miko mlad
Jedno malo na divan:
„Dobro jutro, Jelena,
Plemenita gospoja!“
Al dolazi Ignac kral,
Plemeniti gospodar,
A Jelena zatvori
Mladog Mika ju ormar.
Na to dojde Ignac kral,
Plemeniti gospodar:
„Dej mi kluče od ormar,
Da si uzmem juzdovan.“
„„Deca su se igrala,
Pak su kluče zgubila.““

Rasrdil se Ignac kral,
Vudri šakom ju ormar.
Ormar mu se otvori,
Mla' ce Miko nakloni.
Veli Miki Ignac kral:
„Neboj me se, Miko mlad,
Ka' cem bio ja tak mlad,
Ja sem bio vekši vrag:
Čes plote sem skakajo,
Vu koprivju spavajo,
Tudje žene lubijo
I děvojke varajo.“

154.

(Iz Marije Bistrice na Hrvaškem.)

Šetao se Niko mlad
Gori doli uz Belgrad.
Njega gleda Jelena,
Plemenita gospoja:
„Dojdi gori, Niko mlad,
Dojdi gori vu Belgrad:
Nije doma Ignac kralj,
Plemeniti gospodar.“

---

153. *Zapisal* R. Ferd. Plohl. — *Iz HNP. I. 55—57. Melodijo podaje Kuhač III., št. 839. Da je iz štokavščine donesena, pričajo deležniki* skakajo, spavajo *itd. Enako štokavsko je zapisal* Kiš *v HNP. II. 61:* Kralj Jerko i gospoja mu Jelena; *prim. tudi varijante čakavske in štokavske v Kuhaču III., št. 838—839.*

154. *Zapisal* Fr. Š. Kuhač. — *Iz njegove zbirke III., št. 840, kjer se nahaja tudi melodija.*

Dojde gori Niko mlad,
Dojde gori vu Belgrad.
Na to ide Ignac kralj,
Plemeniti gospodar.
„Ne boj se ga, Niko mlad,
Zatvorim te vu ormar.“
Na to dojde Ignac kralj,
Utrknul je vu ormar.
Ormar se je otvoril,
Niko se je naklonil.
„Neboj me se, Niko mlad,
Dok sam bio tako mlad,
Još sam veći bio vrag:
Druge ljube ljubio,
Kroz plotove skakao,
U koprivi spavao.“

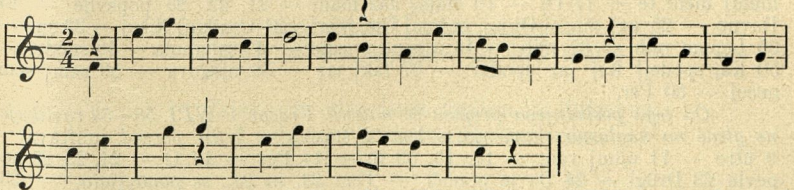
Preoblečeni ljubec.

155.

(Iz ljutomerske okolice.)

Stoji mi, stoji polje,
Polje široko.
Na polji pa mi stoji
Lepi, béli grad.
Po gradi pa se šeče
Mlada jonfrava.
Prot njoj pa se prišeče
Šribar dornaski:
„Dobro jutro jim Bog daj,
Mlada jónfrava!“
„„Lepo jim zahvalim,
Šribar dornaski!
Vi bóte tú ostali
Pri meni spalí.““
„Jaz nesmim tu ostati,
Bi prišâ béli den!“
„„O nikaj, nikaj, šribar,
Šribar dornaski!
Mam tri prepelinčeke,
Ki lépo pojejo:

155. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. c, d, (82), kjer je v v. 9. stalo* Vam *mesto* jim, *v v. 54. pa* spodej hlače *mesto* béle róke. *Tam je pridejan tudi ta-le načrt melodije:*

Prepis te pesmi se nahaja tudi v VO. XIX. y. (LXX.) ter se od zgoraj podanega, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje v tem: 7 Proti — 8, 12, 18, 32, 56 Dornarski — 9 jim] vam — 19] Jaz mam tri prepelinčike — 21, 23. 25 popevle] zapoje — 24 Ravnò — 27 Onidva — 29] O joj, o joj! vi jonfrava — 30] Jaz z — 35 Lepó bom — 43 si] da — 47 zdignola — 48, 50, 51 spoder — 50 Kaj] Kaj jaz — 59 sem] sem necoj — 60 Per.

Eden mi popevle,
Da se mračiti če;
Drugi mi popevle
Ravn o polnoči;
Tretji pa popevle,
Da se zoriti če.““

Onedva sta zaspala,
Je prišâ beli den.
„Oj joj, oj joje, jonfrava!
Z grada zdaj ne smém!“
„„O nikaj, nikaj, šribar,
Šribar dornaski!
Ja še no suknjo mam,
Gospod za njo ne vé;
Lepo 'm jih opravila,
Kak mlado jónfravo;
Ta vun bom jih poslala
Za pravo Vlaškinjo!““ —

On pa najde ženkinje,
Pšeničko žinkajo.
„Le žinkajte, le žinkajte,
Dokič še je rosnata!“
„„Zdignite si, jónfrava,
Vašo suknjo gor!
Zdignite si suknjo gor,
Kaj si je ne vrosite!““
„Jaz bi si zdign'la suknjo gor,
Pa spodej hlače mam;
Vam bi se čudno zdelo,
Kaj spodej hlače mam:
Jaz pa vam spodej hlače mam,
Sem prava Vlaškinja!“
„„Pa kaj je to za jónfrava,
Kaj tak béle róke má,
Kaj tak béle róke má,
Kak šribar dornaski?““
„Lehko tak béle roke mam,
Sem sestra jegova;
Jaz sem tu ostala,
Pri kuharci sem spala.“

Zapis iste pesmi v VO. XIX. β se od zgoraj podanega, razen naglasnih znamenj, razlikuje v tem: 4 Ljepi — 6 *in povsod* junfrava — 9 jim *manjka* — 11 Ljepo — 14 meni] meni tè — 20 ljepo — 25 pa] mi — 27 Njedva — 28 prišel — 39] O joj, o joj, junfrava! — 33 eno — 34 vé] zná — 35 Lepo 'm jih] Jas va(s) bom — 37 bom jih] vas bom — 47 zdignila — 49 čudno zdelo] to čudno vidlo — 51 vam *manjka* — 58 njegova.

Še drug Vrazov prepis v VO. I. 21 se od zgoraj natisnjenega, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje v tem: 7 Proti . . . peršeče — 9, 11 njim — 14 meni] meni te — 17 Oj — 19 Mam] Jaz mam — 21, 23, 25 popevlje — 24 Ravno — 25 pa] mi — Oj joj, oj joje] Oje, joje — 31 O nikaj] Nikaj — 33 eno — 35 Lepôm njih — 37 njih — 46 nje ne zrosite — 47 zdignola — 48 spoder — 50 Kaj spodej] Kaj jaz spoder — 57 tak] jaz — 58 njegova — 59 sem] sem necoj — 60 Per.

Od tega poslednjega prepisa se natisek Vrazov v NPI. 58—59 razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, v tem: 2 šuroko — 7 *in povsod* junfrava — 9 ütro — 11 njim] vam — 13, 15, 59 tü — 14 Per — 17 O — 21, 23, 25 popevle 23 Drügi — 24 Da je pónoči. — *Verz 23. in 24. se ponavljata.* — 33, 44, 45, 47 süknjo — 37 vün — 40 Pšeničko] Ki pšeničko — 43 si] da — 46 Kaj si nje] Da si je. — *Verz 47. je razpuščen v ta dva:* Jaz bi si zdignola * Svojo süknjo gor. *Verz 48. je vsled tega izpuščen.* — 49 Vam bi se čudno] Pa bi vam se čüdno — 50 Kaj] Da. *Za 50. verzom sta vtaknjena ta dva:* Vam bi se čüdno zdelo, * Da jaz spoder hlače mam. — 51 vam spodej] spoder — 53 jonfrava] Vlaškinja — 54, 55 Ka — 57 tak bele] takše — 60 küharci.

Sestra zastrupi brata.

156.

(Belokranjska.)

Juri se méni z dvéma ljubama,
Juri se méni z dvéma ljubama.

Ena mu naróčeju zaspála,
Druga mu je tiho govoríla:

„Uzmi mene, Juri, gospodínjo!“
„„Nečem, borme, imaš bratca zléga.““

„Jez čem bratca, bratca jagodíti.“ —
Je śla v gôro, v gôro černo.

Prevernila listje, listje in travíco,
Je iskala kačo, kačo jadiváčo.

Našla kačo, kačo jadiváčo:
„Daj mi, kača, strupa in čeméra!“

Dála ji je kača strupa in čeméra,
Nesla je domu ga svojmu bratu.

„Pi ti, bratec, ti si možka gláva!“
„„Pi ti, sestra, ti si pa stareji!““

„Jez sim píla, têbi ostavíla.“
Ko je izpil, na tlà se je zvernil. —

„Uzmi mene, Juri, gospodinjo!“
„„Nečem, borme, imaš bratca zléga!““

„Jez sim bratca, bratca jagodíla.“ —
„„Kak' si bratca, tako bi tud' mene!““

„Zdaj, oh, sim brez bratca in ljubavca,
Zdaj, oh, sim brez bratca in ljubavca!“

---

156. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. IV. 47—48, kjer je v v. 5. tiskovna hiba* Uzmì. *Da je pesem iz Belih Kranjcev, je soditi po jeziku.*

157.

(Iz hrv. Zagorja.)

Jurë mi lëži med dvemi gârami,
K njemu so dôšle dve divojčice:
„Zemi me, zemi, Jurë gâspadin!“ —
„„Neču jaz tebe, gizdava divojkô,
Jeli si imaš hudavnoga bratca.““
„Bratcu ti je lehkë nagâditi.“

Jišla sestrica v drenövu gâricu,
Notri je prevergla listek i travicu.
Notre je našla kaču jedâvaču,
Vodrila kaču s dvemi šibicami:
„Dej mi, kača, jeda jel čemera.“

Prešel je bratec na dalečne pote,
Natočila sestra kupicu čemera.
Dôšel je bratec z dalečnâga pota:
„Dëj mi, sestrica, vinca jel vâdica!“
Njemu pâdala kupicu čemera:
„Pij' ti, sestrica, ti si hoj stareša!“
„„Ja sem pila, tebe jostavila.““
Bratec je popil kupicu čemera,
Kak je on popil, mertev na kla opal.

„Zemi me, zemi, Jurë gâspadine!“ —
„„Neču te, neču, gizdava divojka,
Jeli si si bratca vumorila.““ —

158.

(Iz Vrbovca.)

Juro spava me' dvemi lubami;
Prva mu je na rokaj zaspala,
Druga mu je tijo govorila:
„Juzmi mene, Juro gospodine!“
„„Neču vera, prelëpa dëvojka,
Ar ti imaš braca prehudoga.““

---

157. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke, str. 214—215. Melodijo podaje Kuhač III., št. 931.*

158. *Zapisal* R. Ferd. Plohl-Herdvigov. — *Iz njegove zbirke HNP. I. 29—30. Druge varijante podaje Kuhač III., št. 930, 931, kjer se navajajo tudi*

„Memu bracu lehko pogoditi:
Ja otrgnem tri leskove šibe,
Pa razvinem listek i travicu,
Nutri najdem jada i čemera,
S kěm ču braca svega napojiti.“

Došel bratec u večerju truden:
„Na ti, bratec, rumenega vinca!“
Kak je popil, tak je na kla opal.

„Vuzmi mene, Juro gospodine!“
„„Neču vera, prelěpa děvojka:
Što si svemu bracu učinila,
I dragomu to bi učinila!““

Srce iz prsi vzeto.

159.

(Iz ljutomerske okolice.)

„Sinko Vanko, sinko Vanko!
Kam si nam hodiâ?“
„„Ljuba mati, draga mati!
Na široko polje.““

„Sinko Vanko, sinko Vanko!
Kaj pa si tam vidiâ?“
„„Ljuba mati, draga mati!
Tri prebéle žene.““

češke sorodnice. Ena čakavska varijanta iz okolice pazinske se nahaja v VO. XIX. a. 8. Ker ni vzprejeta v zbirko: Hrvatske narodne pjesme što se pjevaju po Istri i kvarnerskih otocih, preštampane iz „Naše Sloge“, u Trstu 1879, podajem jo tukaj natančno ponatisnjeno:

Sunce mi sijalo med dvima gorama.
Jure mi mlad leži med dvima ljubama.
Jedna mi Juri u naručlju zaspala,
Druga mu je s tiha tako govorila:
„Zami me ti, Jure, Jure gospodine!“
„„Neću mi ja tebe, ponudno divojko,
Ašto mi ti imaš brajna srditoga.““
„Lako će se brajnu, brajnu pogoditi.“
Zela mi je mlada dva mižola jada
I treti čemera i nožić od meča.
Kada joj je brajne iz vojne dojadril,
Ponudila mlada svomu brajnu piti.
„Pi ti, sestro, prvo, ašto si staria.“
„„Pi ti, brajne, prvo, ašto si trudnii!““
Bratac ga popije i mrtav ostane.
Potekla je mlada Juri gospodinu,
„Zami me ti, Jure, Jure gospodine!“ etc.
(Konec ni napisan.)

159. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. V. 36. Tam so kasneje v prvem verzu besede* Sinko Vanko *prečrtane in nad njimi stoji samo enkrat zapisano* Sinek Vanek; *v v. 36. je kasneje* gradi *popravljeno v* grady. *Vraz je pesem prepisal tudi v VO. I. 15. Ta prepis se, ne gledé na naglasna in dijakritična znamenja, od zgoranjega natiska razlikuje v tem:* 1, 5, 9, 13, 17, 21, 25, 29, 33, 37] Sinek Vanek, sinek Vanek! — 2 nam] nama — 3, 7, 11, 15, 19, 23, 27,

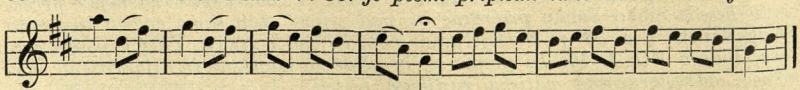
„Sinko Vanko, sinko Vanko!
Kaj so ti včinile?“
„„Ljuba mati, draga mati!
Srce mi jemale.““
„Sinko Vanko, sinko Vanko!
Kera te držala?
„„Ljuba mati, draga mati!
Vi ste me držali!““
„Sinko Vanko, sinko Vanko!
Kera ga jemala?“
„„Ljuba mati, draga mati!
Prava mi tetica!““
„Sinko Vanko, sinko Vanko!
Kera te branila?“
„„Ljuba mati, draga mati!
Prava mi sestrica.““
„Sinko Vanko, sinko Vanko!
Kaj boš mi poročiâ?“
„„Ljuba mati, draga mati!
Tri žereče kole.““
„Sinko Vanko, sinko Vanko!
Kajš tet'ci poročiâ?“
„„Ljuba mati, draga mati!
Tri s plamnom grmače!““
„Sinko Vanko, sinko Vanko!
Kajš sestri poročiâ?“
„„Ljuba mati, draga mati!
Njoj tri béle gradi.““
„Sinko Vanko, sinko Vanko!
Kajš brati poročiâ?“
„„Ljuba mati, draga mati!
Kola no konjiča.““

160.

(Iz Frama.)

„Sinek Dominek,
Še kej si ti bil?“
„„Preljuba moja mati,
Na zelenem travniki.““
„Sinek Dominek,
Še kaj si delal tam?“
„„Preljuba moja mati,
Voličke pasel sem.““
„Sinek Dominek,
Še kaj si videl tam?“
„„Preljuba moja mati,
Tri bele žene.““
„Sinek Dominek,
Še kaj so delale?“
„„Preljuba moja mati,
Srdce so mi rezale.““
„Sinek Dominek,
Še ktera ti ga je?“
„„Preljuba moja mati,
Še vi ste mi ga!““
„Sinek Dominek,
Še kaj je teta delala?“
„„Preljuba moja mati,
Še držala me je.““

31, 35, 39 ljuba] luba — 4 pole — 12 mi] so mi — 14 te] te je — 16] Prava mati moja — 18 ga] ti je — 20 mi] moja — 22 te] te je — 24 Prava mi] Bratec no — 26 Kaj boš mi] Kajš materi — 34 sestrici — 36 Njoj tri] Tri — 38 bratci. — *V VO. XIX. V. 36. je pesmi pripisan ta-le načrt melodije:*

160. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. IV. 47—48. Ta zapis je iz leta 1855.*

„Sinek Dominek,
Še kaj je tretja delala?“
„„Preljuba moja mati,
Še branila me je.““

„Sinek Dominek,
Še kaj boš men zročil?“
„„Preljuba moja mati,
To gorečo sabeljco.““

„Sinek Dominek,
Še kaj boš teti zročil?“
„„Preljuba moja mati,
To žarečo sulico.““
„Sinek Dominek,
Še kaj boš tretji zročil?“
„„Preljuba moja mati,
Vse moje blago!““

161.

(Iz Zamladinca na Hrvaškem.)

„Mili sinek, dragi Ivek,
Gde si sinoč bil?“
„„Mila majka, draga majka,
S konji na paši.““
„Mili sinek, dragi Ivek,
Jel' si kaj videl?“
„„Mila majka, draga majka,
Jesem tri ženske.““

„Mili sinek, dragi Ivek,
Kaj su delale?“
„„Mila majka, draga majka,
Srce vadile.““

„Mili sinek, dragi Ivek,
Koja najprva?“
„„Mila majka, draga majka,
Vi ste najprva.““
„Mili sinek, dragi Ivek,
Koja zada mnom?“
„„Mila majka, draga majka,
Sestra za vami.““
„Mili sinek, dragi Ivek,
Koja za sestrom?“
„„Mila majka, draga majka,
Ljuba za sestrom.““

162.

(Iz Cvetlina v Zagorju.)

„Sinek Ferjanek, kaj tebe fali?“
„„Majka ma mila, glava me beli.““
„Sinek Ferjanek, kaj ti još fali?“
„„Majka ma mila, putek me beli.““
„Sinek Ferjanek, kaj ti još fali?“
„„Majka ma mila, serce mi fali.““
„Sinek Ferjanek, gdo ti ga je vzel?“

161. *Zapisal* Matija Valjavec. — *Iz Slov. Glasnika 1866, str. 291.*
162. *Zapisal* R. Ferd. Plohl. — *Iz njegove zbirke HNP. III. 73—74.*

„„Majka ma mila, vi ste ga vzeli.““
„Sinek Ferjanek, kdo drugi je bil?“
„„Majka ma mila, nevestica ma.““
„Sinek Ferjanek, gdo trejti je bil?“
„„Majka ma mila, sestrica moja.““

„Sinek Ferjanek, kaj bog pervoj dal?“
„„Majka ma mila, grunjsku strelicu.““
„Sinek Ferjanek, kaj bog drugoj dal?“
„„Majka ma mila, prežujku smercu.““
„Sinek Ferjanek, kaj bog trejtoj dal?“
„„Majka ma mila, nesrečnu smercu.““
„Sinek Ferjanek, za kogaj bo to?“
„„Majka ma mila, to za vas bo tri.““

163.

(Iz Sv. Jurija nad Ščavnico.)

„Sinek moj Martinek,
Kde pa si ti biâ?“
„„Ljuba moja mati,
V zelenem travniki.““
„Sinek moj Martinek,
Kaj si vidâ tam?“
„„Ljuba moja mati,
Tri mlade deklice.““
„Sinek moj Martinek,
Kaj sójó ti vzelè?“
„„Ljuba moja mati,
Lastno mojo serdcè.““

164.

(Iz Vrbovca.)

Sunce nam je i mesec visoko,
Pod njim nam je pole široko,
Na njem se pasu ovčice,
Ovčice paslo detešce.

Detešce trudno zaspalo,
Njega je majka budila:
„Staji se gore, detešce!“
„„Nemrem se gore justati,
Ar su mi vile srce zvadile.““
„Poznaš je, sinko, sveju tri?“
„„Poznam je, majko, sveju tri:
Prva si bila, majka ti,

163. *Zapisal* Davorin Trstenjak. — *Iz VO. XIX. u. 320.*
164. *Zapisal* R. Ferd. Plohl. — *Iz njegove zbirke HNP. I. 75–76.*

Druga je bila sestrica,
Trejta je bila luba ma.
Ti si mi, majko, vadila,
Sestra je tanjĕr držala,
Luba je svĕčkom svĕtila,
Kroz plač se za me molila:

Najte ga, najte skojnčati,
Ar jon za leto il za dvĕ
Lice mi moje oblubi!““

165.

(Iz Samobora na Hrvaškem.)

Kinčeno nebo zvezdami,
Široko pole z ovcami,
Na njem mi pazi Lazarek.
Malo se legne, pak zaspi,
Došla ga majka buditi:
„Stani se, sinko Lazarek!“
„„Nemrem se stati, majka ma,
Vile mi srce zvadile.““
„Poznaš jih, sinko, koje su?“
„„Poznam jih, majko, sve troje:
Prva si bila, majka, ti,
Druga je bila sestra ma,
Treta je bila draga ma.
Majka je srdce vadila,
Sestra je tanjir držala,

Draga je z svečum svetila:
Sestru i majku zežgati,
Dragu pak na vek lubiti!““

166.

(Iz varaždinske okolice.)

Lepo je nebo kinčano,
Pod jim je pole široko;
Po jem se pasu ovčice,
Ovčice 'mele pastirce,
Pastirci 'meli detešce.
Ono je tvrdo zaspalo,
Jega je majka budila:
„Ustani, sinek Jakovek!“
„„Nemrem ti, majka, ustati,
Mene su Vile mučile:
Z mene su srce zvadile.““

„Poznaš je, sinek, sveju tri?“
„„Poznam je, majka, sveju tri:
Prva si bila, majka, ti:

165. *Zapisal* Nik. Stokan. — *Iz almanaha „Biser“ str. 59.*

166. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegove zbirke „Narodne pripovjedke“ str. 306—307, kjer stoji tá-le opomnja: „Za vsakom cesurom opetuju se reči koje dojdu za njom, a onda još vsaka vrstica kako je videti na svršetku.“ Zastran konca te pesmi prim. začetek pesmi pod št. 168.*

Z mene si srce vadila;
Druga je bila sestrica:
Ona je sveču držala;
Trejta je bila lubica:
Ona tanjerec držala.
Težko je muku gledati,
Išče ju težje trpeti.““

Bele je grade pomela,
Nutri su lepo igrali,
Drobno su lepo tancali;
Črnu je kavu kuhala,
Žuhku ju jeje srkala, srkala,
Žuhku ju jeje srkala.

167.

(Belokranjska iz Adlešičev.)

Lepo mi nebo kinčano,
Po njem mi polje široko.
Po njem se paso ovčice.
One nimajo čuvara,
Samo je malo detešce.
Ono je leglo, zaspalo.

Budila majka Jakopa:
„Ustan' se, sinko Jakope!“
„„Ne morem, majko, ustati,
Tri so me vile izvile.““
„Da li ti kojo poznaješ?“
„„Poznam jih, majko, vse trije:
Prvi ste bili, majko vi,
Vi ste mi srce vadili.
Druga je bila sestrica,
Ona je taljir držala.
Tretja je bila ljubica,
Gorke je solze točila.““

168.

(Iz Vrbovca.)

Stara se majka justala,
Bistre je vode donela,
Žarki je ogejn kurila,
Črnu je kavu kuhala,
Svega je sinka budila:
„Ustaj se, sinko Jakope!“
„„Nemogu, majko, ustati,
Ka' cu mi vile srce zvadile.““
„Poznaš je, sinko, koje su tri?“
„„Poznam je, majko, sveju tri:
Ti si ga majko vadila,
Sestrica tanjur držala,
Luba je svečkom svetila.““

167. *Zapisal* J. Šašelj. — *Iz „Slovana“ IV. (1887) 71.*
168. *Zapisal* R. Ferd. Plohl. — *Iz njegove zbirke HNP. I. 75.*

169.

(Kajkavska.)

Budila majka Jakopa:
„Vstani, sinko Jakope!“
„„Ne mogu, majko, vstajat se!““
„Kaži mi, sinko, zašto ne?“
„„Došle so nočes vile tri,
Zvadile srce, srce mi.““
„Kaži mi, sinko, poznaš ih?“
„„Poznam ih, majko, vseuh tri.““
„Kaži mi, sinko, koje su?“
„„Prva ste sama, mati, vi,
Druga je sestra, sestra mâ,
Treća je ljuba, ljuba mâ.
Vami opraščam, mati mâ,
Sestrici hoču glavo odseč,
Ljubi pak ljubav vzkratit.““

Zapuščena obupa.

170.

(Iz begunjske okolice na Gorenjskem.)

Tržič, Tržič, mesto l'pó,
Noter so lepe junfrove.
Obena se m' pa levš' na zdi,
Kakor Micka Koširjova.
Še tista mi je zvandrova
S prelepim mladim hendrihom.

Hendrih se v barčico spusti,
Micko na suhem popusti.
„Kaj bom začeva, vboga žvav?
Devat ne znam, beračit me je sram,
Krast, to je prepovedano.
De b' le perletu črn vran,
De b' me skljuvav črne oči,
Črne oči, franjdlih srcé!“

Komej mi Micka to zgovori,
Črn vran že zraven nje stoji;
Skljuvav ji je črne oči,
Črne oči, franjdlih srce,
Nesu jo je na dno pekva,
Kamor Bog varuj vsacga!

---

169. *Zapisal* Ferdo Kočevar. — *Iz Slov. Glasnika 1868, str. 148, 149.*

170. *Zapisal* A. Jeglič. — *Iz njegove zbirke (str. 19), katero hrani Matica.*

Nevesta pogubljena, dete vzveličano.

171.

(Kranjska.)

Pobič je zjutraj zgodaj vstal
In je ovčice na pašo gnal.
K njemu je prišlo dete mladó,
Dete mladó ter kar nagó.

„Bog daj dobro jutro, ujček moj!
Bog daj dobro jutro, ujček moj!“
„„Jaz pa že nisem ujček tvoj,
Saj nimam več ko dvé sestričice,
Ena ravno zdaj jemlje moža,
Druga je pa še premajhina.““

„Če ga jemlje, naj ga jemlje,
Saj je imela že sinke tri:
Enga je bla vrgla v morje,
Drugega je bla v koprivije,
Mene je bla vrgla v kladije.“
„„Če je pa temu takó,
Tak poženeva kmalo domú.““

Pobič je ovčice domu gnal,
Dete je pa kar za njimi šlo,
Dete mlado ter kar nagó.
Šla sta zdaj v hišo ohcetno.
„Tu ste zdaj obé sestre mojé,
Ktera je tedaj mati tvoja?“
„„Una je ta prava mati mojá,
Ki za mizo v krancelnih sedí,
Z rudečimi pankelci mrmolí.““

„Če je to res temu takó,
Naj pride póme hudobe,
Kolikor je na svetu listja, travé!“
Po njo je prišlo zdaj hudobe,
Kolikor je na svetu listja, travé.

Starašina je vzel majolkico
In jo natočil štrihano:
„Nu, pij zdaj, dete mladó,
Dete mlado ter kar nago!“
„„To je zdaj prvi trunček moj,
Prvi ino tudi poslednji;
O da bi prišlo po me angelcev,
Kolikor je v majolki kapelj biló!““

Ponj je zdaj prišlo angelcev,
Kolkor je v majolki kapelj biló:
Dete se v nebesih veselí,
Mati pa na dno pekla gorí.

172.

(Iznad Gorice.)

Pastirček je ovčice pasû
Po tem zelenem travnici.
'no lépo déte k njemu pride,
'no lépo déte, prav mladó:

---

171. *Zapisal* J. Orešnik - Lepstanski. — *Iz Slov. Glasnika 1867, 230—231.*

172. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz njegove zbirke (str. 44—45), ki jo hrani Matica.*

„En dober večer, ujček moj,
En dober večer Bog vam daj!“
„„Kako bi tebi ujček biû,
Ki samo eno sestro imam?
Še tista moja sestra je,
Ki dnes h poroki gre.““
„Lih tista moja mama je,
Kàtera dnes h poroki gre.
Pod murvo me rodila je,
Pustila me ko dujo živaû.
Marija h meni pršla je,
Trikratov me povila je,
Tri leta me redila je,
Pa me poslala je sedaj
K materi na ženitni raj. —
En dober večer, ujček moj!
Pokazat zdaj mi pojdite
Tje do te hiše ohcetne.“

Še kedar tjeki prteplja,
Jim dober večer precej zda:
„Dober večer, prijatelji,
Najboljši moji materi!“ —
„„Ktera bi tvoja mati b'la,
Tu so vse lajdeh dekelce?““
„Lih ta je moja mamica,
Katera zelen šapû imá:
Pod murvo me rodila je,
Pustila me kot dujo ž'vaû.
Marija k meni pršla je,
Trikratov me povila je,
Tri leta me redila je,
Pa me poslala je sedaj
K moj' mami na ženitni raj.“

Še ona pravi in govori:
„Ko listja in trave naj jih bó,
Na dno pekla me odnesó,
Če moje detice je tó.“

Ko listja in trave jih pršló,
Na dno pekla jo odnesó.

173.

(Iz goriške okolice.)

Stričič ujčič ovčice pasel
Na ti zeleni muravi.
— — — — — — — —
„„Kako sem stričič, kako sem ujčič,
Ko nimam ko 'no samo sestro,
Še tista dan's k poroki gre!““
„Še tista je le moja mati,
Ker me je bila le zavrgla
Pod to korenino muravo:
Vsi vetrovi so me zibali,
Vsi vetrovi mrzavi;
Sama Marija me je sprevila,
Sama Marija usmiljena.“

Marija detice poslala:
„Prijateljem dober večer dej,
Tvoji materi najkasnej.“

Prijatelji so dete vprašali:
„Ktera je le tvoja mati?“
Detice odgovorilo:
„„Moja mati je tajista,
K' je v zelenem kranceljnu.““
Ona je odgovorila:
„Če sem jaz le tvoja mati,
Naj pride tolikanj hudičev,
Kol'kor listja je in trave,
Da me semljò ko malin moko,
Ko malin moko, prah pepel,

173. *Zapisal* A. Pegan. — *Iz njegove zbirke (str. 1—3), ki jo hrani Matica.*

Da me semljò ko malin moko,
Ko malin moko, prah pepel!“

Še ona dobro zrekla ni,
Prišlo jih je ko listja, trave.
Semleli s' jo ko malin moko,
Ko malin moko, prah pepel.

Detice je vun megnilo
In šlo je po 'ni ozki stezi.
Sama Marija mu je naproti prišla,
Sama Marija usmiljena.
Je je prim'la z belo roko,
Je je peljala v sveto nebo,

V sveto nebo in sveti raj,
K' nam ga Jezus vsim daj!

174.

(Gorenjska.)

Kozarčik kozice pase
V' zelenim gojzdiki.
Lepo žvižga, lepo poje,
Kar je zaslišal glas,
K' je eno dete jokalo
V' te bukvi zeleni.
Kozar je šal gledat
V' to bukev zeleno,
Še je notri našal dete,
Eno dete mlado.

Dete pravi, govori:
„Vi ste pravi ujc moj.“
Kozar pravi, govori:
„„Kako hočem biti ujc tvoj,
Eno samo sestro imam,
Pa še tista dans možitev ravna.““
Dete pravi, govori:
„Ona je mene v' ledik stan imela,
Pa me je v' pelnice povila
Ino v' bukev položila.“

Kozar pravi, govori:
„„Če je to tvoja mati,
Tak' pojdi, greva tje.““

Kadar dete je tje perpeljal,
Tako kozar pravi, govori:
„Ktera je tvoja mati?“
Dete pravi, govori:
„„Una je moja mati,
Ki za mizo sedi,
Ki zelen krancelj na glav' derži.““

Nevesta pravi, govori:
„Če sim jez tvoja mati,
Naj jih pride ko listja in trave,
Naj vzamejo dušo in telo!“
Pa se eden pod oknam oglasi:
„„Saj ti bom sam zadôsti!““

Še je v' hišo prišal.
Tako pravi, govori:

---

174. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. III. 42—45.* — *Po tem zapisku je pesem tiskana v SPKN. III. 35—37, a s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja:* 1 gójzdiku — 6 V' te] U — 7 šel — 8 V' to] U — 9 našel — 10 déte mládo (*tisk. hibi*) — 12 ujec — 14] Kak' čem biti ujec tvój — 15 jmám — 16 dans možitev] danes ženitev — 18 ledik stan] samskim stanu — 19 peljnice — 22 to] ta — 23 Tako — 24] Ko je déte tjè pripeljal — 25 Tako kozar] Kozar — 30] K zélen venec na glavi derží — 33 k

„Ženin, smem s' tvojo nevesto
En raj storiti?“
Ženin pravi, govori:
„Žiher en raj storiš!“

Ko se pervič zaberni,
Ji je z'za nohti kri kapala;
K' se drugič zaberni,
Je prec vsa černa ratala;
K' se tretjič zaberni,
Dôli pade, omedli.

In je vzel dušo in telo,
Nesel jo je na dno pekla.

175.

(Iz Čač v Ziljski dolini.)

Kozareč kozice pase
Tan v zelênan borovji.

Kozareč stopi tan na kładо,
Oj na kładico piravo.

Kozareč mi lêpo žvižga,
Lêpo žvižga in poje:

„Le paste se, kozice moje,
Tan v zelênam borovji.“

Pod kładico se ogłasi
Jena drobna štimica.

Koj mi je kozareč rekeł,
Kozareč lêp, kozareč mład?

„Si ti človeška štimica,
Si štimica ti kêrščana,

Si kêrščana in birmana,
Pa še enbart ogłasi se.“

„Jes sen dro prava štimica,
Kakor si, kozareč, ti;
Pa jes nisen kêrščana,
Ne kêrščana, ne birmana,
Kakor si, kozareč, ti.“

Pogleda sdej pod kładico,
Pod kładico pod piravo,
Tan najde młado dêtece.

Dête kozarča poprosiło:
„Prosin te, kozareč ti,

Vzemi me na bêle roče,
Kozareč lêp, kozareč mład!

Nesi me čez ravno pole
Tota k birti novame.

Tam pubi in dečle rajajo,
Mati v največah krancelnah.“

Vsi grejo sdej sprejemat ga,
Nja mati je pošlinja bła.

„Oj mati, ne sprejemli me,
Ti si žê ferdamana;

---

listja 'n — 35 edin — 37 prišal — 42] Le z njó en raj stóri — 44] Ji je iz zanóhta k. k. — 45 Ko — 48 Dôli] Na tlà.

175. *Zapisal* M. Majar. — *Vzeta iz MR. 114—115. V strofah, ki sestoje samó iz dveh verzov, se pri petju drugi verz ponavlja. Melodijo podaje Kuhač v svoji zbirki IV., št. 1533. Kuhačev tekst, katerega on ima od M. Majarja, se od našega razlikuje v tem:* 4 kłado — 10 Jena — 17 drs (*tisk. hiba*) — 30 novamu — 31 půbi — 32 največeh — 33 grejo sdej] grejo — 36, 37, 38 že — 39 zdjevalała (*tisk. hiba*) — 40 Ko — 42 koterč — 43 'Majo — 45 pa maš] ga imaš — 47 še mati mi] mi mati še — 48 sve (*tisk. hiba*) — 49 Naj hudič]

Si žě devat sinov meła,
Mene žě desetega;

Si vsih pod kłado zděvała,
Ko si listje grabiła,
Nan nisi světa voščiła.

Moj koter, moja koterca
Mata stoła pèrpravlana
Sred nebes vse světlega,

Ti pa maš ga sred pekła,
Sred pekła vse čèrnega.

Koj še mati mi reče:
„Joj, al vse to rěsen je,
Naj hudič vzeme me!“

Kumej to ona izreče,
V pričo zemla se odpre,
V pričo zemla jo požre.

176.

(Iz Bistrice v Ziljski dolini.)

Kazarič mi kazice pase
U zeljanen borawji:
„Le jiete, kazice, trâvą
U zeljanen borawji.“

Kazarič mi stôpi na kładą,
Na tą kładą piravą,
On si liepo zatrobenta
Ki od rôjstva bôžjega.

Nagłasiła se je štimca,
Ana štimca majhena.
„Al si ti ta prava štimca,
Pa nagłâsi še anbart.“

„„Jaz sen pa glih ana štimca,
Kaker si kazarič ti,

Uzami ti mene na roće,
Nesi me u ravno polè.

Nesi me k tisteme bírte,
Ćer se pûbi vkup zbirają:
Tan cûle je môja mati
U najliepšen krancelni.““

Vsi są šli diete pèrjiemat,
Mati je najzadnja šła.
„Nič me ne hôdi pèrjiemat,
Ti si žie pagublena.

Ti si mieła dievat sinov,
Jaz sen ta desieti bił;
Mene si pad kładcą djała,
Ko si listje grablała.“

Oj hudič naj — 50 to ona] ona to — 51, 52 zemla — 52 ja. *Verz 51. je ponovljen.* — *Scheinigg 70—72 jo po Kuhaču podaje v knjižni slovenščini, izpremenivši* v največeh krancelnah *(v. 32.)* v v najlepšem krancelnu.

176. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XV. 43.*

177.

(Iz ljutomerske okolice.)

Kozarič koze pase
U logi zelenem.
Mimo je vlegla steza,
Oj steza vglajena.

Po stezi pa si pride
Detece majheno,
Klobučec pozdignolo,
Lepo s' naklonilo:

„Pohvalen bodi Jezoš,
Kozarič vujec moj!“
„„Nemam več sestr kak eno,
Kak bi tvoj vujec biâ?

Nemam več sestr kak eno,
Pa tista še gnes sneha;
Pa tista še gnes sneha,
Ki zelen venček ma.““

„Če je ravno gnes sneha,
Ki zelen venček ma,
Pa nas je deno mela
Troje male dece:

To prvo je zanesla
V to morje glóboko,
To drugo je zanesla
V te hude puščage,

Mene tretjo siroto
Med te hude svinje.“
Kozarič domó žene,
Detece pomaga.

Onedva pa ideta
K materi na gostí:
„Hvaljen bod Jezoš Kristoš,
Mê matere gostjé!“

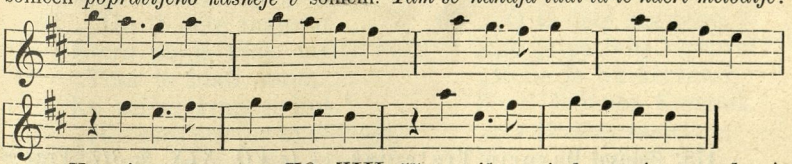
Žene só se zglejvale,
Kera b' mu mati bla.
„Ne zglejujte se, žene,
Kera b' mi mati bla:

Tista je moja mati,
Ki zelen venček ma;
Al deno je nas méla
Troje male dece.

Le dobre volje bote,
Vi pozvani gostjé!
Jaz pa bom njo prjelo,
Na solnčen prah zneslo.“

---

177. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. V, X 37 (143), kjer je v v. 46.* solnčen *popravljeno kasneje v* solnčni. *Tam se nahaja tudi ta-le načrt melodije:*

Vraz je to pesem v VO. VIII. 57 vnovič prepisal s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja in er *za zlogotvorni* r: 2 V — 4 Oj steza] Steza — 6] Malo detece — 7 pozdignolo] je perzdignolo — 8] Se naklonilo. — *Namesto v. 11.—17. stoji teh-le pet:* „„Kak bi tvoj ujec biâ? * Le eno sestro mam, * Pa tista je gnes sneha * No zelen venček ma.““ * „Či ravno je gnes sneha — 18 Ki] No — 19] Pa deno je rodila — 20, 40, 50 male] drobne — 22 V to] V — 23 To drugo] Drugo — 24 V te] V — 25] Mene je zanesla — 26 Med te] Med — 31] Pohvalen bodi Jezoš — 32 Me] Moje — 33 zglejevale — 34 b' mu] bi — 36 b' mi] bi — 39] Či ravno nas je méla — 41 vole — 42] Pozvani vi gostje — 44 solnčni p. razneslo — 45. *in* 46. *verza manjka* — 48] Takšnim, kak si ti — 51] Pa vendar si zdaj sneha — 52 Pa] No.

Detece njo prjelo,
Na solnčen prah zneslo:
„To naj bo vsem na peldo,
Takšim, kak si nam ti,
Ki si nas porodila
Troje male dece,
Ki si že porodila,
Pa zelen venček maš.“

178.

(Iz Sv. Jurija nad Ščavnico.)

Kozarič koze pase
V tem ternji borovem;
K njemu pak si pride
To dete minceno:
„Pohvalen bodi kozarič,
Mladi vujec moj!“
„„Kak bi jaz tvoj vujec biâ,
Nemam več sester kak eno!““

Kozarič domo žene,
To dete gré zred njim:
„Pohvalen bodi Bog vam vsem,
Samo mojoj materi né,
Kera za mizoj sedí
V lepih, erdečih panteljnih!“
„„Kak bi jaz tvoja mati bilà,
Sem se komaj gnes oženila!
Naj pride sam živi vrag
No me raznese na solnči prah!““
„Nikaj, nikaj, sneha ti,
Si bila mati treh otrok:
Enega si vergla v morje,
V sivo, globoko morjé;
Drugega si vergla med svinje,
Mene pa med špičasto ternjé.
Mene so oblaki pokrivali,
Ti hladni vetri zibali,
Rane rose nadajale,
Te drobne kačice povijale!
Dere bom jaz mešnik,
Tej bom rešiâ materé,
Ljubo mojo materé
Od terplenja večnega.“

---

178. *Zapisal* Davorin Trstenjak. — *Iz VO. XIX. u. 317. Vraz je pesem vnovič prepisal v VO. VIII. 26. in sicer, ne gledé na naglasna znamenja in* r *za* er, *s temi premembami:* 3 njemi — 5 kozareč] Bog, vi — 7 tvoj] tebi — 8] Le eno sestro mam. — *Tukaj sta vtaknjena dva verza:* No tista se je komaj * Mi gnes oženila — 10 To] No — 12] Ne mojoj materi — 13 Kera] Ki — 14] V lepih pantelnih. — *Tukaj sta vtaknjena zopet dva verza:* V lepih erdečih pantelnih * No v zelenem venčeki — 15 bla — 18 sončni — 22] V morje sivo, globoko — 23 Druga — 24 med] v — 29 mešnik] mešnik že — 30 Té — 31 Lubo. *K 25.—28. pripominja Vraz: „Někoji naměsto dviuh varsticah* Mene so oblaki *itd. i* Rane rose *itd. metju:* Mene je Marija varvala (*prvotno* zibala), * S hladnim dežom nadajala, * S tim toplim vetrom povijala, * S vedrim nebom pokrivala.“

179.

(Iz Frama.)

Svoj kozarič koze pase
Tam v bukovju zélenem,
Do ne klade jih je pripasel,
Do ne klade bukove.
On si je prelěpo pîskal,
Še lěpše si je žvižgal.
Izpod te klade prišlo dětę,
Dětę majceno:
„Dobro jutro, dobro jutro!
Dobro jutro, strijček moj!
Kaj da ste tako veseli,
Da si tak lěpo piskate,
Da si tak lěpo piskate,
Še lěpše žvižgate?“
„„O ti dětę majceno!
Ko bî pa bîl jaz tvoj strijček,
Ko ne imam vęč sestric,
Ko samo ednǫ,
Še taista dnes mǫža jemlje,
Pa zeléni krancel ima!““
„Če si zeleni krancel ima,
Pa je mati moja!“

Kozarec koze domu žene,
Dětę je za njim šlo.
Kozarek domu prižene,
Dětę je uže doma bîlo:
„Dobro jutro, dobro jutro
Svatom vsem vkup Bog daj,
Moji materi nikoli!“
„„Ho ti dětę majceno,
Ktera pa je tvoja mati?““
„Tota je mati moja,
Ko zeléni krancel imá.“
„„Če sem pak jaz mati tvoja,
Te mi sę pa naj krancel
užge!““

Še besěde ni izgovorila,
Krancel uže s plamnom gorí!
„Ględte, ględte pravicǫ majhenǫ!
Četvero si nas rodíla,
Oddojila nijednega ne:
Pervo si vèrgla
V kropive majhene,
Drugo si pa vèrgla
Med hude svinje;
Tretjǫ si pak vèrgla
V vodǫ glibokǫ,
Mene si pak vteknǫla
Pod kladǫ bukovǫ.“
„„Tî dětę majceno!
Kdo je pa tebe kǫpal?““
„Mene so pa kǫpali
Vsi mèrzli ino topli dèžji,
Vsi mèrzli ino topli dèžji
Sǫ mene kǫpali.“
„„O tî dětę majceno,
Kdo je pa tebe povijal?““
„Mene pa je povijala
Ljuba děvica Marija.“
„„O tî dětę majceno,
Kdo je pa tebe zibal?““
„Mene sǫ pa zibali
Vsi mèrzli ino topli větri,
Vsi mèrzli ino topli větri
So mene zibali.“
„„O tî dětę majceno,
Kdo je pa tebę kèršoval?““
„Mene je pa kèršoval
Sveti Johanez Kèrstnik.“
„„O tî dětę majceno,
Kaj si tî živělo?““
„Jaz sem pa živělo
Od glasa božjega,
Od glasa božjega
Sem jaz živělo!“

---

179. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. II. 85.—87.*

180.

(Iz Št. Jurija na južni železnici.)

Svet Zidorjus je ovce pasel,
Ko je majhen fantič bil,
In jih je tjekaj pripasel
Do ene klade bukove.

Izpod te klade dete stopi,
Eno deto majheno:
„Kaj da, striček, pasete to,
Doma pa gostje imate?“

„„Kak bi jaz bil striček tebi,
Ko 'mam no samo sestrico,
Ko imam no samo sestro,
Še tista zelen krancel ma.““

In to dete v hišo stopi
In pozdravi svate vse:
„Jaz pozdravim vas vse svate,
Svoje matere pa ne!“

In so ga izpraševali:
„Kdo so bili tvoja mat?“

„„Moja mati so pa tista,
Ki so v zelenem krancelnu.““

„Če sem bla kdaj tvoja mati,
Naj mi krancel v plamen zgori!“
Komaj to je zgovorila,
Ji je krancel z plam zgorel.

„Niste meli samo mene,
Saj ste meli troje nas;
Saj ste meli tri otroke,
Vse tri ste nas pomoril'.

Vem še, kaj ste govorili,
K' ste me pod klado devali:
Topli veterc naj te ziblje,
Hladen dežek kopa naj!

Enga vrgli ste med svinje,
Ki so ga raztrgale,
Enga pa v globoko morje,
V tistem se je potopil.“

181.

(Iz šmarskega okraja na Štajerskem.)

Svet Zidorjus je ovce pasel,
Ko je majhen fantič bil.

Je pripasel pa do tje,
Do ne klade bukove.

Noter se je oglasilo
Eno dete majhno, milo.

Svet Zidorjus žene damo,
Majhno dete ga j spremljalo.

V hišo stopi majhno dete
In pozdravi svate vse,

In pozdravi svate vse,
Neveste — matere pa ne.

---

180. *Zapisala* Zinka Kavčičeva; *pela Terezija Pustivšek.* — *Iz rokopisa, ki ga hranim jaz.*

181. *Zapisala* Mar. Stoklas. — *Iz njenega rokopisa, ki ga hranim jaz* (*str. 59—60*).

„Ko b jaz bila tvoja mati,
Naj krancel moj s plamnom gori!“

Mat to komaj zgovori,
Krancel s plamnom že gori.

„„Saj niste meli samo mé,
Saj bili smo ja mi trijé:

Enga vergli ste v vodó,
Da se je potonilo.

Druga vergli ste med svinje,
Da so ga raztergale.

Mene djal ste taj pod njo,
Pod to klado bukovo.

Saj še vem, kaj ste govoril,
Ko ste mene noter skril:

Hladni veter te piha naj,
Moker dežek pa koplje naj,

Moker dežek te koplje naj,
Marija pa te špiža naj!““

Nezakonska mati umori svoje dete.

182.

(Iz ribniške okolice na Kranjskem.)

Frajla Urška je šla trgat rožice:
Lepe bele, lepe bele,
Pa tud' rudeče so b'le vmes.
Kaj se je Urški primerilo,
Da je imela sinka.
Kakor hitro ga je imela,
Prec mu je zavila vrat.
Hitro je v Ljubljano tekla,
Do tega mladga frajmona:
„Frajmon mladi, vstani gori,
Da boš Urško v rihto vzel!“
„„Kaj se takšnega zgodilo,
Da si sama v rihto prišla?““
„Enga sinka sem imela,
Prec sem mu zavila vrat.“

Frajmon mladi jo zakliče:
„Če češ moja žena bit',
Jest ti leben šenkal bom.“
„„Jest nočem bit tvoja žena,
Rajši smrt storim:
Sè životom sem grešila,
In z životom smrt storim.““

Frajmon je meč zavihtil,
Vrgel Urški glavco preč.
Glavca se je potočila
In ga tak' nagovorila:
„Ko bi bla jaz tvoja žena,
Bi bla večno ferdamana;
Zdaj bom pa nocoj in jutri
S Kristusom večerjala.“

---

182. *Zapisal* Anton Zlobec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

183.

(Iz smlejske okolice na Gorenjskem.)

„O preljuba Zefka, Zefka,
Ti si nevsmiljenga srca,
Ker si sinka umorila,
V Ljubljančico si vrgla ga.
Ljubljanca pa ga je odnesla
V to zeleno Savico,
Sava pa ga je odnesla
V to derečo Donovo.
Tebe pa bodo obsodili,
Da ti glavco vzamejo,
V sredo ob deveti uri
Iz mesta ven peljana boš.
Dosti ljudstva za taboj pojde
In vse ljubljanske kuharce.
Tebi frajman glavco vzame,
Meni pa zvesto ljubico.“

184.

(Iz ljutomerske okolice.)

„Kaj si, Orša, tak žalostna,
Kaj si sinka zanosla?
Alj si ti za to žalostna,
Kaj si si ga vmorila?“
„„Al to sem še skoz vesela,
Kaj sem si ga krstila,
In za kumo sem si vzela
Ježuša no Marijo!““
„Oj poglej da deno, Orša,
Kdo tódsej prot tebi gré!
Tódsej pa gré mladi frajman,
Kaj de seka glavo proč.“
„Orša, češ ti moja biti,
Al češ raj glavó zgubit'?“
„„Jaz čem raj glavo zgubiti,

---

183. *Neznanega zapisovalca. — Iz rokopisa, ki ga hrani dež. sodnije svetovalec Karol Pleško v Ljubljani in katerega mi je v porabo poslal prof. Fr. Levec.*

184. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. G. LI., kjer je pozneje popravljeno to-le:* 2 nosila — 12 de] de ti — 19 Kak je] Kakšo — 20 Tak naj] Takša. *Na navedenem mestu je pripisan ta-le načrt melodije (prim. tudi Kuhač I., št. 292.):*

Vraz je pesem v novič prepisal v VO. I. 17 in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, s temi premembami: 1 tak] ti — 2 zanosila — 5 Al to] Jaz pa — 7 In] No — 8 Jezoša — 9 deno,], mlada — 10 proti — 12] Ki de mi glavo jemâ — 14] Al češ glavo zgubiti — 16] Kak pa tvoja biti — 17 Dosti — 18 Dost pojbov] Dosti fantov — 19] Kakšno bilo mi ž. — 20 Tak naj] Takšna. *Po tem zadnjem prepisu je Vraz ps. tiskal v NPI. 136—137, vendar izpremenivši, ne gledé na naglasna znamenja, to-le:* 2 si sinka] sinka si — 3 ti zato]

Kak pa tvoja ljuba bit'.
Dost sem tancov zatajila,
Dost pajbov zapelala:
Kak je blo moje življenje,
Tak naj naj bó moja smrt.""

185.

(Z vzhodnega Štajerja.)

„Kaj pa je tebi, divojka,
Kaj si ti tako žalostna?"
„„Kaj ne bi bila žalostna,
Da sem zgibila partico!""
„Nikaj, nikaj, luba moja,
Jaz ti kupim drugo parto:
Ti moreš parto nositi,
Sinek more mrtev biti!"
„„Jaz pa nečem parte meti,
Sinek more krščen biti:
Neje parta telko vredna,
Za njo eno düšo dati.""

186.

(Iz ljutomerske okolice.)

„Mene pa glava boli
Za mojo lepo lice:
Vu vózo só me djali,
Nikdar ne ž nje pelali;
Notri v glóboko vózo,
Notr v hudo temnico.
Bog réš' me s te nevolje
No s te vóze globoke!
Ne vidim solnca rómenega,
Neti dneva belega!"
„„Povej da meni, Mica,
Kam si ti sinka djala?""
„Nesem ga ne rodila,

Orša ti — 5 sem še] še sem — 8] Marijo ino Jezoša — 10 todsej proti] tódse pèrti — 11 Todsej pa grè] Tódse pa mi grè — 14, 15 zgibiti — 18 zapelala] zanorila — 19] Kakšo bilo mi je ž. — 20 Takša.

185. *Zapisal* St. Vraz *(?), a on sam ne vé, od kod jo ima. Vsakemu verzu se pripeva* hoj, hoj! — *Iz VO. VI. 50, kjer jo je Vraz kasneje zelò prenaredil, namreč:* 3 bla — 4] A Da parto sem zakartala, B Z možkimi sem kartala, * Parto sem zakartala. — *Tudi za v. 5. je vtaknjen nov:* Jaz nama pojdem na senjem — 6 Jaz ti] Tam — 7 Ti moreš parto] Parto ti moreš. *Vnovič jo je prepisal v VO. XI. 63, in sicer vzprejemši nekaj ravnokar navedenih predrugačeb, tako da se ta prepis od zgorenjega natiska razlikuje v tem:* 4] Parto sem zakartala — 6] Jaz nama pojdem na senjem (*dvakrat*) — 6] Tam küpim drügo parto — 7] Parto moreš ti n. — 10 krščen biti] krst perjeti. — *Melodijo podaje Kuhač II., št. 765 „iz Kranjske"; on pozna samó začetek, ki se glasi:* Kaj pa je tebi, Anjčika, hoj, hoj! * Kaj si ti tak žalostna, hoj, hoj!

186. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. F. 44, kjer je pozneje popravljeno to-le:* 5 Notr — 20 Gde — 21 Pr — 24, 26 jegova. *Tam se nahaja tudi*

Neti nikdar nosila!“
„„Povej da meni, Mica,
Kam si ti sinka skrila?““
„Pod vago sem ga djala,
No s peskom posipala!“
„„Povej da meni, Mica,
Kde je tvoj sinko krščen?““
„Pri potoki Jordani,
Tam pr svetem Ivani:
Tota bistra voda
Bila njegova botra,
Moja desna roka
Pa njegova grenka smrt! —
O ti presladko vince,
Dalò si se lehko piti!
Nesrečna moja glava,
Dala si se noriti!“

187.

(Iz Frama.)

„Jaz sèm bla lěp Marjandel,
Na lěpa junfrava,
Pa sèm prišla pod tisti fandel,
Ko velika grěšnica.
Ke sǫ ljudje v cèrkvǫ hodili,
Tam něsem poleg bîla;
Kdě sǫ sę svęte měše dèržale,
Tam sèm vselě mimo šla;
Kdě sǫ sę predge iměle,
Vsej jih něsem slîšala;
Kdě sǫ sę keršanski nauki dèržali,
Něsem hotla nič šlîšati.
Kděr sǫ fantje v kèrčme hodili,
Tam sèm gotovo poleg bîla;
Kděr sǫ fantje prav plęsali,
Vsej sèm ž njimi rajala.
Druga mę nič bolj ne žali,
Da sèm Boga razžalila,
Da sèm Boga razžalila
Ino sînka umorila.
Zdaj sědím na sǫdnjem stolě
V pričǫ vseh ljudi,
Da vsak člověk vidi,
Ko sę zdaj z menǫ godí.“

Panrihtar ji tako pravi
Ino ji tako govori:
„Hočeš moja žena bîti,
Vsej si smèrti rěšena.“

---

ta-le načrt melodije (prim. Kuhač IV. št. 1528), katerega je le s težavo razbrati:

Vraz je pesem vnovič prepisal v VO. I. 33, a z mnogimi predrugačbami, namreč: 1 Mene pa] Mene — 3 V — 5, 6 Noter — 7] Bog me reši nevole — 8 No s te] Te — 9, 10] Jaz ne vidim sounca, * Sounca rómenega, * Ja ne vidim meseca, * Meseca svetlega — 12 si ti] si — 13 ga ne] ga — 14] Neti zanosila — 18 No s] S — 20 sinek — 23 Tota] Tista — 24 njegova] jemu — 26 Pa njegova] Bila jemu — 28 lehko] ti. *Po tem drugem prepisu jo je Vraz tiskal v NPI. 82—83, pa s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja:* 4 ne ž nje] ž nje vün — 6 hüdo — 9 sounca, * Sounca rumenega — 11, 15, 19 Mica] Minka — 18 Z — 20 Gé — 21 Pèr — 24 jemu] mu je — 26 jemu] mu je — 28 se ti] se.

187. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. II. 139—140.*

„„Jaz ne hočem tvoja žena bîti,
Naj sę vse zgodí to:
Kaj si je truplo zaslužilo,
Vsej vse prestalo bǫ! —
Dajte mi pa bělo pere
Ino černǫ tintǫ sèm,
Da bǫm pisala no bǫm brala
Vsem děkličom h nauku. —
Panrihtar meni sǫdbǫ bere,
Frajman sěka glavǫ proč.
O le Jezus no Marija,
O le Jezus no Marija,
Prita meni na pomoč!““

188.

(Iz Frama.)

„Jaz sem bla en mali mandelc
No na lěpa junfrava,
Zdaj pak sem en lěp marjandelc
No na velka grěšnica.
Kděr sǫ mi kol' gǫdci gǫdli,
Tam sem vsel' jaz tancala;
Tako dolgo sem tancala,
Da sem sînka dobîla.
Vsej mę tisto nič ne griva,
Če sem ga glih dobîla,
Pa mę to iz serdca griva,
Da sem ga zapravila:
Vergla sem ga noter v' morje,
Da ně vidlo dneva bělega,
Ker ne vidlo bělega dne,
Tud' ne solnca rumenega.
Zdaj mi pak že panrihtar
Stoji pri glavi,
Kter' bo sěkal glavǫ proč.
O moj Jezus no Marija,
Prita meni na pomoč!
Vsej moj Jezus je m' obljubil,
Da bǫ dušǫ k' sebi vzęl.
Zdaj jaz mojǫ dušǫ priporǫčim
Mojmu angelu varuhu:
Moj sveti angel varuh,
Zdaj stoj meni na stran!
Mojǫ dušǫ priporǫči
V' Ježušovih svetih pet kervavih ran,
Ino jǫ tudě priporǫči
Očetu nebeškemu!“

189.

(Iz ljutomerske okolice.)

Neža je rano stajala,
Lépo se belo vmivala.
Rada je k meši hodila,
Lepo je Boga molila.
Bog pa joj da sinka dva,
Krstil dala je obá.

---

188. *Zapisal* Or. Caf; *pel Blaž Bedenik (1844). — Iz CO. I. 31—32.*

189. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. g. 112 (218). Verz 9. in 10. sta najbrž kasneje pripisana; tudi verz 19. in 20. kažeta biti kasnejši pripis. V. 10. je pozneje predrugačen tako:* Al jo morje če požret. — *Vraz je pesem vnovič pre-*

Krstit dala je obá,
V morje hitila obá.
Neža če nazaj po nje it,
Morje pa jo če požret.
„Oje, joje, no prejoj!
Venda sem zdaj zgublena!“
„„Nete, mati, nete ne,
Da ste naj prle krstili,
Da ste naj prle krstili,
Kak ste naj v morje hitili!““

„To pa nista mâ sinka dva,
To sta nebeška anjgelca,
Ki ta v nebesa svetila,
Kerih nam tak potrebno bo.“

Hudič skuša romarja.

190.

(Iz Lokavca v ipavski dolini.)

Romar se spravlja na božji pot
Z Lokavskega na svete Višarje.

Romar je pa teško šoł,
Sam Bog mu je stopinje štoł.

Romar se vzigne in mi gre
Gor po Kanałskem doli.

Tam ga čaka huda hudoba,
Huda hudoba motliva:

„Oj le romar, romar, kam ti greš?“
„„Jes grem na božji pot,

Na lube svete Višarije,
K je Marija v nebesih kronana.““

„Romar, poverni se nazaj,
Tam so čudne dužale:

Tam mi zvonovi ne zvonó,
Tam mi tičice ne pojó.“

Kaj še romar govori:
„„Naj volja božja se godi!““ —

Romar se vzigne in mi gre
Gor po Bełščam grabni.

Tam ga čaka huda hudoba,
Huda hudoba motliva:

„Oj le romar, romar, kam ti greš?“
„„Jes grem na božji pot,

---

pisal v VO. I. 12. s temi premembami: 5 joj da] je njoj dâ — 9 če nazaj] nazaj če — 10] Al njo je morje požrlo — 11 Oje] Oj joje — 12 sem] sem jaz — 12 zgubljena — 13] Niste ni, mati, niste ni. — *Za v. 16. so vtaknjeni ti-le štirje na novo:* Niste ni, mati, niste ni, * Da ste se prle zgrivali, * Da ste se prle zgrivali, * Kak ste se v morji vtopili. — 17 To pa nista mâ] To mi nista — 20 tak potrebno bo] večni Bog naj da.

190. *Zapisal* M. Majar. — *Iz MR. 306—307. Ta zapis podaje precej koroščine: dužale, Bełščam, zaljenam, gorta, vžiglajo itd. Meni je bil pristopen tudi Majarjev zapis, ki ga je hranil Miklošič. V njem piše Majar* h *za* g, v

Na lube svete Višarije,
K je Marija v nebesih kronana.““

„Romar, poverni se nazaj,
Tam so čudne dužale:

Tam mi zvonovi ne zvonó,
Tam mi tičice ne pojo.“

Kaj še romar govori:
„„Naj volja božja se godí!““ —

Romar se vzigne in mi gre
Gor po zaljenam gozdi.

Tam ga čaka huda hudoba,
Huda hudoba motliva:

„Oj le romar, romar, kam ti greš?“
„„Jes grem na božji pot,

Na lube svete Višarije,
K je Marija v nebesih kronana.““

„Romar, poverni se nazaj,
Tam so čudne dužale:

Tam mi zvonovi ne zvonó,
Tam mi tičice ne pojo.“

Kaj še romar govori:
„„Naj volja božja se godi!““ —

Romar se vzigne in mi gre
Gorta po božjem hribi.

Zvonovi sami zazvonó,
Vrate same se odpirajo,

Sveče same se vžiglajo:
Sam Ježuš mu je mašo brał,

Sam Ježuš mu je mašo brał,
En angelc je polek stał.

Ozelenele romarske palice.

191.

(Z Grahova na Goriškem.)

[Odlomek.]

Tam stoji stezica vglajena.
Po stezi so prišli romarji tri,
Sveti možje gredo v Rim.

Pred rimske vrata pridejo
Ino vratarja kličejo:
„Oj ti, oj ti vratar mlad

---

za ł in je, ne gledé na naglasna znamenja, tam še to-le drugači: 1 spravla — 2 Višarije — 6 Kanavščim — 17, 18, 31, 32, 45, 46] Volja božja naj se shodi, * Volja božja naj se shodi! — 20 Bevščim — 48 božjim — 50, 51 same se] se same. — *Tudi v VO. XVI. B. 9—11 se nahaja prepis te pesmi, kateri se od tega poslednjega, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje v tem:* 1 se spravla] napravla se — 2 Višarje — 3 težko — 4 Bůh . . . stopince — 6 Kanauški dolini — 17, 31, 45] Kaj romar odhovori — 18, 32, 46] Vola božja naj se shodi — 20 Belskim — 30 ptičice — 34 zelenim — 48 Horta] Gor — 51 vžihlejo.

191. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz. (B. XVI). Žalibog je ta lepa pesem le odlomek.*

Ino vardjan, odpri v Rim!“
„„Še en malo mi počakajte,
Grem prašat očeta papeža.““

Papež tako prav' in govori:
„Pober' jim paljce vsem trem,
Nesi jih v zelen vrt,
Le v to črno, suho prst!
Če vse paljce ozelené,
Zagvišno so pravični vsi.“

Pobral je paljce vsem trém,
Nesel jih je v zelen vrt;
Paljce so obzelenele vsé,
Vsaka pognala tri vrhé.

Pa romarjev nikodar ni,
Bog naj vé, kadú so b'li!
Očè papež pravi in govori:
„Na drobne kosce jih zsekajte,
Von na cesto jih vrzite:
Če jih pobere drobna ž'val,
Duša 'm bo zveličana;
Če jih pobere debela ž'val,
Duša 'm bo ferdamana,
Na dno pekla pahnjena!“

Česa hudoba ni mogla sešteti.

192.

(Iz Rožja.)

„Konjca bom osedloł,
Oj le konjca bistreha,
Daleč ha pojèzdim
Po zalènah brajdicah.“

Kralič je konjca osedloł,
Oj le konjca šitreha,
Pradaleč je ha jezdoł,
Oj pod lipco zalano.

Kralič pod lipco pride,
Oj pod lipco zalano,
Kralič je zavrisnoł,
Konjič zaherzgetoł.

Nežica to zašliši,
Je šitro pertakła:
„Oj pojdi tosej, kralič,
Oj kralič ti, k mena!“

Konjca je prijeła
Za uzdo klemano,
No ha je pelała
U štalico velbano.

Kratko ha je otvezła,
Ni mogeł tepetat,
Dała jome pešenice,
Ni mogeł herzgetat.

Nja je pa prijeła
Za nja bèło rôko,
Ha je pa pelała
U svètło kamrico.

Njega je podjała
Kakor dètece mladu,
K njome se porovnała
Kakor žena zakonška.

---

192. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XVI. F. 3—7. Drug Majarjev prepis se nahaja v MR. 77—79. Tam se za* h *piše* g, *za* er *pa* èr; *sicer pak se ta prepis, ne gledé na naglasna znamenja, od zgorenjega natiska razlikuje v tem: Prvih štirih verzov manjka.* — 5 osadłoł — 7 Pradaleč ga je — 8 Oj pod lipco] Pod lipo — 9 Kralič] Od daleč — 10 Oj pod] Pod — 17 je prijeła] je pa pèrjeła — 18 vuzdo — 23 pšenice — 25, 26] Kralîča je pèrjeła * Za bèło rokico — 27 Ha je pa] Pa ha je — 28 V . . . kamèrco — 29 Njega] Kralîča — 32 Kakor žena] Ko žana — 34 Obvar — 35 Ko] Al — 36] Čèrni hu-

„To te prosim, kralič,
Obvari me, kralič ti,
Ko bôjo po me peršli
Oj drô černi tati.“

„„Jaz te kralič pelam
Na vôdo Dorvako,
In te bôdem posadoł
Oj le v lěpo barkico.““

Nežica je v barko sedła,
Oj drô v lěpo barčico,
Je prišła černa hudôba
Oj po młado Nežico.

„Oj daj mi, kralič, Nežo
Iz barčice tvoje!
Oj daj mi, kralič, Nežo
Iz barčice tvoje!“

„„Jaz ti dam kralič Nežo
Iz barčice moje,
Pa mi můreš prej zašteti,
Kaj v můrji kaplic je.““

Kmało jih je zašteła
Oj drô černa hudôba:
„Sda daj mi, kralič, Nežo
Iz barčice tvoje!“

„„Jaz ti dam kralič Nežo
Iz barčice moje,
Pa mi můreš prej zašteti,
Kaj v můrji pěska je.““

Kmało ha je zašteła
Oj drô černa hudôba:
„Sda daj mi, kralič, Nežo
Iz barčice tvoje!“

„„Jaz ti dam kralič Nežo
Iz barčice moje,
Pa mi můreš prej zašteti,
Kaj na světi drevja je.““

Kmało ha je zašteła
Oj le černa hudôba:
„Sda daj mi, kralič, Nežo
Iz barčice tvoje!“

„„Jaz ti dam kralič Nežo
Iz barčice moje,
Pa mi můreš prej zašteti,
Kaj na světi listja je.““

Kmało ha je zašteła
Oj le černa hudoba:
„Sda daj mi, kralič, Nežo
Iz barčice tvoje!“

„„Jaz ti dam kralič Nežo
Iz barčice moje,
Pa ti mi můreš prej zašteti,
Kaj na světi trave je.““

Kmało je jo zašteła
Oj dro černa hudôba:
„Sda daj mi, kralič, Nežo
Iz barčice tvoje!“

„„Jaz ti dam kralič Nežo
Iz barčice moje,
Pa mi můreš prej zašteti,
Kaj na nebi zvězdic je.““

Hudoba jih je šteła,
Jih zašteti ni mogła:
Zemla se je razkleniła,
Požerła černo hudôbo.

---

dobci — 37 pelam] popelam — 39 In te bôdem] Tam bodam te — 40] Oj na lěpo barčico — 42 Oj dro] Sedła — 43] Černa hudoba pèrlateła — 44 Oj] Sem — 45, 46] Černa hudoba pèrlateła * Sem po młado Nežico — 47 Oj] Le — 51, 59, 67, 75, 91 mi můreś prej] prej mi moraš — 52] Kaj kaplic v morji je — 54, 62, 86 Oj drô] Ta — 60 morji — 70, 78 Oj le] Ta — 83 Pa ti] Pa — 85 je jo] jo je — 94 Jih zašteti] Zašteti — 95 se je] se. — *Ker se nastopni pesmi v mnogoterem skladata s to, priobčujem ju že tukaj.*

Deklica trdosrčna.

193.

(Iz Rožja.)

Hlapčeč truca dekelco,
Da b' mu zlati perstan dała;
Bi mu ha ne dała,
Da b' duša prad njo padła.

„Jaz ti očam dekelca
Zlati perstan dati,
Pa ti me moraš, hlapečeč,
Prad fajmoštra pelati."

„„Jaz te očam hlapečeč
Prad fajmoštra pelati,
Pa ti mi moraš, dekelca,
Rùmene zlate dati.""

„Jaz ti očam dekelca
Rùmene zlate dati,
Pa ti mi moraš, hlapečeč,
Iz slame pèrt stèkati."

„„Jaz ti očam hlapečeč
Iz slame pèrt stèkati,
Pa ti mi moraš, dekelca,
Iz kroplive žido spresti.""

„Jaz ti očam dekelca
Iz kroplive žido spresti,
Pa ti mi moraš, hlapečeč,
Po židi v nebu zlesti."

„„Jaz ti očam hlapečeč
Po židi v nebu zlesti,
Pa ti mi moraš, dekelca,
Vse zvězdice zašteti.""

„Jaz ti očam dekelca
Vse zvězdice zašteti,
Pa ti mi moraš, hlapečeč,
Vse sproti zapisáti."

„„Jaz ti očam hlapečeč
Vse sproti zapisáti,
Pa ti mi moraš, dekelca,
Na mûrji postoł stłati.""

„Jaz ti očam dekelca
Na mûrji postoł stłati,
Pa ti mi moraš, hlapečeč,
Pod postelco ležati."

„„Jaz ti očam hlapečeč
Pod postelco ležati,
Pa ti mi moraš, dekelca,
Per priči sovo dati!""

---

193. *Zapisal* Jos. Koglek. — *Iz zbirke M. Majarja v VO. XIII. 8—10, kjer stoji opomnja, da je pesem „popotnica" ter je za* ł *pisano* ů. *Drug Majarjev prepis se nahaja v VO. XVI. B. 11—12; razlikuje se od zgoranjega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 4 bi — 16, 18, 20, 22 Z — 32 pruti — 34 spruti — 43 dečelca. — *Tretji prepis v VO. XV. 37 ni od Majarja; razlikuje se od zgoraj natisnjenega v tem:* 4 pred — 20, 22 Z — 24, 26 nebo — 28, 30 zvjezdice — 44 slovo. *Melodijo pesmi ima Kuhač II., št. 753 iz Ziljske doline od Majarja samega.*

194.

(Iz ljutomerske okolice.)

„Daj ti meni, deklica,
Pušliček zeleni.“ —
„„Ne bi ti ga dala,
Da b' duša pred menoj stala!

Če ja tebi deklica
Zelen pušlic dati,
Ti pa mene, hlapček,
Pred farmeštra pelati.““

„Če ja tebe hlapček
Pred farmeštra pelati,
Ti pa meni, deklica,
Gostuvanje služati.“

„„Če ja tebi deklica
Gostuvanje služati,
Ti pa meni, hlapček,
Sladko vince dati.““

„Če ja tebi hlapček
Sladko vince dati,
Ti pa meni, deklica,
Z kopriv svilo presti.“

„„Če ja tebi deklica
Z kopriv svilo presti,
Ti pa meni, hlapček,
Po svili v nebo priti.““

„Če ja tebi hlapček
Po svili v nebo priti,
Ti pa meni, deklica,
Z morja vodo zplati.“

„„Če ja tebi deklica
Z morja vodo zplati,
Ti pa meni, hlapček,
Pesek v njem sebrati.““

„Če ja tebi hlapček
Pesek v njem sebrati,
Ti pa meni, deklica,
Zvezdice prešteti.“

„„Če ja tebi deklica
Zvezdice prešteti,
Ti pa mene, hlapček,
Po konci v — — — —.““

Hudičeva nevesta.

195.

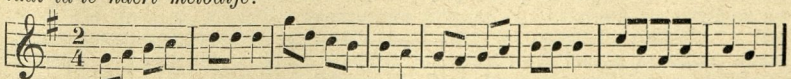
(Kranjska.)

„Alala, Jerca, ti si le mlada;
Alala, Jerca, kaj ti pomaga?“

„„Jez sem ti venec obljubila,
Pa ti bom zlat'ga naredila.““

---

194. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. g. 107 (213), kjer je v v. 4.* pred menoj *kasneje popravljeno v* men tu. *Poslednji verz ni izpisan in besedi* Po konci *sta pisani nad drugo, ki je ni več mogoče brati. Tamkaj se nahaja tudi ta-le načrt melodije:*

195. *Zapisal* F. Štrukelj (Jaroslav). — *Iz Novic XVIII. (1860) 301.* — *Primerjaj tudi pesem o Trdoglavu pod št. 89.*

Prišli so po njo z bel'mi konjiči:
„Alala, Jerca, ti si le naša,
Saj so te meni obljubili,
Ko so te v zibelko povili.“

Le je kadila, le je kropila,
Pa je hudobo preč si gonila.
„Oj le kadite, le kropite,
Saj me s kadilom ne spodite.“

Jerco prijel za belo ročico,
Pa jo posadil k sebi na konja.
Milo zavpila, k' so zderjali
Proti bobneči, bistri Savi.

Pa se nardila bela meglica,
Polna meglica angeljev bela;
Vzeli so Jerco z dušo, z mesom,
Pa so jo nesli gor k nebesom.

196.

(Kranjska.)

Tù sta bila stari oče,
Stari oče, stara mati;
Nista več otrók iméla,
Kakor eno samo hčérko
So imenam Majdalenka:
Lépo imé Majdalenka!

Starši so jo pa prosíli,
De b' se bila omožila.
Kdor jo hoče, tega noče,
Kogar hoče, on je noče.
Tak je rekla stara mati:
„Po te pridi vsa hudôba!“

Komaj mat' je 'zgovorila,
Polni vert je černih svatov.
Tak je rekla stara mati:
„Bómo kadili, škrofili.“
Tak je rekel starašina:
„„Le kadíte in škrofíte,
Majdalenka je le naša!““

Še so na konjíče sédli
Ino terdo so zderjali
Po skalovju in pečovju,
Ogenj jim spod nóg je švigal.
Tak' je rekla Majdalenka:
„Kaj te prašam, o moj ženin!
Al' bomo kaj kmalo doma?“
Tak' je rekel njéni ženin:
„„Saj je to tù vse že naše.““

Tak je rekla Majdalenka:
„Kaj te prósim, o moj ženin!
Naj stopim na čèrno zêmljo,
Zavpíjem v svéte nebésa!“
Tak' je rekel starašina:
„„Le zavpí enkrat al' dvakrat,
Saj t' ne bo nič pomagálo!““

Stopila na čèrno zêmljo,
Zavpila v svéte nebésa:
„Moj Bóg, ôče ti nebéški,
Zakaj si mene zapústil!“

Strila se gósta meglíca,
Polna angeljcov nebéških.
Že so vzéli Majdalenko,
Nêsli jo v svéte nebésa,
Gori k očetu nebeškim'.

---

196. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. IV. 50—52, kjer je tiskano v v. 1.* stari, *v v. 21.* zderjali.

197.

(Gorenjska.)

Dva brata pšenico žanjeta,
Še se mal gori sklanjata.
K' njima pride en star mož
Ino prav njima rekoč:
„Kaj vidva sama žanjeta?“
„„Očeta 'n mater nimava,
Sestrico jmava še samo,
Pa še tisto majhino,
Ne more nama skuhat jed,
Pa tudi ne pšenice žét.““
Tako je rekel stari mož:
„Še po tisto so svatje prišli;
Polno dvoriše je sivih konj,
Polna hiša černih mož:
Vsim se ogenj krog glave svet',
Vsi rudeče kape ímajo,
Sam ženin ima plavo.“

Hitro sta brata tekla domu,
Še je vprašata lepo:
„Kdaj boš ti, sestričica,
V' gostje k' nama ti prišla?“
„„Jez bom tačas v' gostje prišla,
K' bo mertev petelin k' dnevu pel!““
Odgovorila sta tako:
„To n'kol' ni b'lo, nikol' ne bo,
Pa tud tebe več nazaj ne bo.“

Še je v' drugo prašata:
„Kdaj boš v' gostje prišla?
„„V gostje tačas bom prišla,
K' bo mertvi mežnar dan zvonil.““
Odgovorila sta tako:
„To nikol ni blo, nikol' ne bo,
Pa tebe tud več nazaj ne bo.“

Še je v' tretje vprašata:
„Kdaj v' gostje boš prišla?“
„„Jez bom v' gostje prišla,
K' bo na petek nedelja.““
„To n'kol ni blo, nikol' ne bo,
Pa tud tebe več nazaj ne bo.“

Tako ženin govori:
„Hit' se z' mano napravljati,
Kot nevest' navada gré.“
Začela se je napravljati,
Začela je milo jokati.

H' seb' na konja jo ženin dé.
Ko blizi znamnja pridejo,
Se ga deleč ognejo.
Nevesta tako govori:
„Kaj je to, kako je to,
Per nas navada ni tako:

---

197. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 95—97. Drug Ravnikarjev prepis se nahaja v VP. V. 137—141 ter se, ne gledé naglasnih znamenj in apostrofov, od zgorenjega razlikuje v tem:* 21 ti] zdaj — 23 dnevi — 26, 39 tud tebe] tebe tud — 27 Še je] Spet jo — 28, 35 boš v' gostje] v' gostje boš — 30 mertev — 32 n'kol' — 36 bom v' gostje] v' gostje bom — 37] K' bo nedélja v' petik prišla — 46] Ko pot mem znamnja gré — 58 Zavpila je še] Zavpije v' drug — 68 jo v'] v'. *Pesem je tiskana v SPKN. III. 5—8. Od drugega, ravnokar omenjenega prepisa se ta natisek, ne gledé na naglasna znamenja (med njimi je več pogrešnih) in apostrofe, razlikuje v tem:* 2 málo — 3 en] nék — 4] In ogovárja jih rekóč — 7 jmava še samó] imava enò — 9 skuhat' jed] skakati *(!!)* — 10] Pa tud' pšenice ne žéti — 12 Še po tisto] Po váj' sestro — 13 sivih] njih — 14 se ogenj] ogenj se — 19 je] jo — 21 zdaj] li — *Verza 22., 29., 33., 36., 39. manjka* — 25, 32, 38 nikolj . . . ni-

Kdor memu križa gre,
Sveti križ stori
In se mu nizko perkloni."

Zavpila je silno žalostno:
„Oh Jezus, bodi bratec moj,
Sestrica jez bom tvoja!"
To še vse nič ni blo,
Zavpila je še bolj žalostno:
„Oh Jezus, bodi ženin moj,
Jez bom nevesta tvoja!"

To še vse nič ni blo,
Zavpije tretje še bolj žalostno:
„Oh Jezus, bodi ženin moj,
Jez bom nevesta tvoja!"

Strila se je gosta meglica,
Polna nebeških angeljcov.
Vzeli so njeno dušo,
Nesli jo v' sveto nebó,
Ker je dekle nedolžno blo.

198.

(Iz Frama.)

Mati Ančkǫ budila
Svęto jutro nedęljǫ:
„Vstajaj mi, vstajaj, Ančka,
Prelępa mlada Ančka!
Če mi ne bǫš vstala,
Hudobi bǫm tę črez dala."
Ančka se je pomajala,
Še slajše je zaspála.

Mati drugoč budila
Svęto jutro nedeljǫ:
„Vstajaj mi, vstajaj, Ančka,
Prelępa mlada Ančka!
Če mi ne bǫš vstala,
Hudobi bǫm tę črez dala."
Ančka se je pomajala,
Še slajše je zaspála.

Mati tretjo krat budila
Svęto jutro nedeljǫ:
„Vstajaj mi, vstajaj, Ančka,
Prelępa mlada Ančka!
Če mi ne bǫš vstala,
Hudobi bǫm tę črez dala."
Ančka se je pomajala,
Še slajše je zaspala. —

Ančka sę je vstala,
Šla je med stèrme gore,
Šla je med stèrme gore
Si po merzle vode.
Srččalo jǫ je svatov,
Koti je listja ino trave.
Ančka sę je obernǫla,
Rǫčno domu pritekla:
„Preljuba moja mati,
Srččali so mę svati,
Srččalo mę je svatov,
Koti listja ino trave."
„„Nič ne maraj, moja Ančka,

---

kólj — 37 pétek — 40 ženin] ženin ji — 41] Hit' se z nam' napráviti — 42 Ko nevésti — 44 je milo] milo se — 46 K' pót mémo — 47 dálječ — 50 Per — 51—53] Ko mémo kríža mí gremò, * Vselej svét' kríž stor'mò, * Nisko se perklónemo — 54 silno žalostno] prežálostno — 56] Jez bóm tvoja sestrica — 58 drugo — 60, 64] Jez nevésta tvôja bóm — 62 tretje] v tretje — 65] Storíla se gósta meglà — 67 so njeno dušo] dušo so njéno — 68 v'] jo v'.

198. *Zapisal* Oroslav Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. III. 11—13, kjer je pisana v precejšnjem neredu; na strani sta pripisana še dva verza:* Pred menǫ sę odgrinjaj, * Za menǫ sę zagrinjaj! *o katerih ne vém prav, kam spadata.*

Jaz bǫm tę v škrinjǫ zaklenǫla,
Jaz bǫm tę v škrinjǫ zaklenǫla
Ino tę močno tajila.“ “

Prišli so taj svati
Koti listja ino trave:
„Hole, hole, mati,
Če si še zdaj teiste volje,
Ko si je tedaj bila,
Ko si Ančkǫ gor budíla?“
„„Ančke zdaj ni pri domu,
Ančka je šla od doma.“ “
„Ti si pa tak govorila:
V škrinjǫ bǫm tę zaklenǫla,
Močno tę bǫm tajila!“

Prišli sǫ z žarękǫ kočijǫ,
Prišli sǫ z žarękǫ kočijǫ:
„Le sędi, le sędi noter,
Prelępa mlada Ančka!“
Ančka v kočijǫ grędе.

Z enǫ nogǫ nǫtrě stala,
Z enǫ nogǫ še vuně bila,
Je zaględala kapelicǫ
Ljube matere, svęte Ane:
„Preljubi moji svati,
Vsaka nevěsta je ušlišana,
Za kaj svoje svate prosi.
Pustite mę, moji svati,
Naj grěm k tej kapeli,
K kapeli matere svęte Ane:
Taj sem rada v ves hodila,
No sem rada svęti roženkranc
Tam molila,
Naj še jaz zdaj bǫdem!“

Pustíli sǫ jǫ iz kočije,
Iz kočije vse žarękče,
Da je šla k kapelici.
Tam je lępo svęti roženkranc molila
No Boga čestila,
Da je v nebesa prišla.

199.

(Štajerska.)

Nicoj je 'no dete rójeno,
Botre že 'ma naprósene.
Botri prašajo mamico:
„Kak bo to dete krščeno?“
„„Dete bo krščeno Ančika,“ “
Odgovorila je mamica.

Šestnajst let še stara ni,
Ančika že svate dobí.
Svatje na vrata trkajo,
Mlado Ančiko kličejo:
„Odpri, Ančika ti, nam gor,
Al' pa vrženo vrata dol!“

Z eno rokó je odpirala,
Z drugo si solze brisala.

Ančika mater poprašala je:
„Kaj so to za 'ni strašni možje?
Z ust in nosa jim plamen gorí,
Pod nogami se zemlja topi!“

Svatje pa Ančiko zvežejo,
V gorečo kočijo jo vržejo.
Mati je Ančiko prašala:
„Kdaj boš pa nazaj ti prišlà?“
„„Mene ne bote prej vidél',
Da bo pečen petelin zapel!“ “
„Nikoli ni blo, nikoli ne bo,
Ančike več nazaj ne bo!“

199. *Zapisal* Rok Drofenik-Gorski. — *Iz „Koroških bukvic“ 458, 459.*

200.

(Iz Cerovca.)

a. Redakcija I.

Mati si shranila tri čeri,
Vse tri je lépo navčila,
K svétim je mešam pošilala,
Al ena neštla slušati.
Da só svéti vanjgelim brali,
Je ona v kerčmi tancala;
Da se je svéta predga brala,
Je ona v kerčmi tancala;
Da pa só sveto mešo brali,
Je ona v kerčmi tancala.
Ona pa se zatrudila,
Noter v zeleni ograd šla,
V zelenem ogradi si legla,
Si legla v hladno senčico.
K njoj pa mi pride vrag peklenski,
Ino jo hitro prebudí:
„Stani mi, stani, moj deklič,
Da z dušoj, telom moja boš!“
Kak hitro se je prebudila,
Premočno je zakričala,
„„O joj mi Jezoš no Marija,
Zdaj bota meni smilena!““
„Oj ti nesrečna tvoja pamet,
Kaj si to pregovorila!
Da ne bi tega govorila,
Bi z dušoj, telom moja blà.“

b. Redakcija II.

Mati si je hranila čerke trí,
Vse tri si lepo podvičí.
K svetim mešam je nje pošiljala,
Al ena nje neje bogala.
Da se je sveti vanjgelim brâ,
Je ona v krčmici tancala;
Da se sveta predga brala,
Je ona v krčmici tancala;
Da se je sveta meša bralà,
Je ona v krčmici tancala.
Ona pa se je zatrudila,
No je noter v zeleni ograd šla,
Si legla v zelenem ogradu,
Si legla v hladno senčico.
K njoj pa si pride šatan vrag,
No hitro prebidí njo tak:
„Stani mi, stani, deklica,
Z dušoj no telom boš zdaj mojà.“
Kak hitro se je prebudila,
Tak hitro je zakričala:
„„O joj mi Jezoš no Marija,
Bóta mi zdaj vija smiljena!““
„O nesrečna pamet tvoja,
Kaj si to zdaj pregovorila!
Da ne bi tega pregovorila,
Bi s dušoj in telom moja bilà.“

---

200. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. k. 10. Vnovič jo je prepisal v VO. VIII. 27. Ta prepis je zgoraj ponatisnjen kot redakcija II.*

Sveti Urih. In papežova

201.

(Iz Gojzda na Gorenjskem.)

Svet Urh je zjutraj zgodaj vstal,
Poklical je družino vso,
Poklical staro mater tud:
„Vstanite, stara mati vi,
Molite sveti roženkranc!
Sanjalo se mi je nocoj,
Da se j' oženil papež v Rim!“

Mu stara mati govori:
„Če ti to svatbo zamudiš,
Ne bo več branih svetih maš,
In tudi ne odpustikov.“

Še reče hlapcu svojemu:
„Sedlaj, sedlaj konjiča dva,
Meni en'ga, sebi en'ga.“
Še vzdigneta se in gresta,
Kamor predaleč sta prišla,
Daleč, daleč v rimskó poljé.
Svitli papež v linah stojí,
Pa gleda na ravnó poljé,
Ugléda svet'ga Urha dol',
Tud je on hitro stopil 'z lin:
„Ali si ti v gostje k men' prišel?“
„„Jaz nisim v gostje k teb' prišel,
Jaz sim le v svate k teb' prišel.““
„Če si ti v svate k men' prišel,
Al b' hotel starašina bit'?“
„„Jaz nimam dost' modré glavé,
Tudi ne dost' razumnosti.
Le zbiraj starašina si!““
„Le bodi starašina — ti!“

Svet' Urh je starašina bil,
Osedlál je konjca berzega,
Da po nevesto pojdejo.
Usedejo na konje se,
Svet' Urh pred njimi jezdil je.
Kamòr predaleč pridejo,
Daleč, daleč pod beli grad.
Nevesta pa v linah stojí,
In stara mati zraven nje;
Jo praša tak in govori:
„Nevesta, al so ti svatje všeč?“
„„Vsi drugi svatje so mi všeč,
Samo najprednji všeč mi ni,
Ta, ki na konju murču sedí.““
„Ne maraj nič, nevesta ti,
Sej te pred ne popeljejo,
Da tri uganke uganejo.“ —

„Najprva uganka je letá:
Kakó je svet širok in dolg?“
Vsi drugi svatje mi molčé,
Samó svet' Urih govori:
„„Svet je pa tak širok in dolg,
Da ga obsije solnce noč in dan.““

---

201. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Cvetja slovanskega naroda I. 42—45. Drug zapis se nahaja v rokopisu, ki ga je hranil Miklošič. Tam je, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, to-le drugači:* 1 zgoda — 4] Vstanite gori, stara mat' — 12 hlapcu svojemu] svojmu hlapčiču — 15 vzdigneta se] se vzdigneta — 16 sta prišla] prideta — 22] Al si ti k men' v gostje prišel — 23, 24] Jaz nisim h teb' v gostje prišel, * Sim le u svate h teb' prišel — 25 Če si ti v] Če si u — 32] Vsedlal je konjca brziga — *Za 36. verzom je ta-le vtaknjen:* Daleč, daleč v ravno polje — 37] Prijezdijo pod beli grad, — 39 In]

„Uganka druga pa je ta:
Kolk' ena duša pa veljá?“
Vsi drugi svatje mi molčé,
Sam sveti Ureh govorí:
„„Enà duša pa tkáj veljá,
Da je cel' svet ne preplačá.““

„Uganka tretja je pa ta:
Kol'ko od nebés je do peklá?“
Vsi drugi svatje mi molčé,
Sam sveti Ureh govorí:
„„To pa, nevésta, sama veš,
Sej si premérila takràt,
K' te j' Bog pahnil v peklo z nebés!““

Svet' Urh jel evangeli brat',
Nevesti pa rožički rast;
Tak se je udrla iz gradú,
Da stresla se je zemlja vsa,
Se stresla zemlja in nebó,
Se stresel je vesóljen svet.

202.

(Gorenjska.)

Svét' Ureh je zjútraj zgódaj vstàl,
Je poklícal máter svojó:
„Le gôr', le gôr', mámica mojá!
Mi bóte sánje razkládali:
Mên' se je sánjalo úre pol,
De se je moj brat ožênil,
Ta, k' je u Rímu za pápeža.“

Táko stára máti govorí:
„Le hítro, hítro, Ureh ti!
Si poklíči hlápca svoj'gá,
De bo sêdlal konjíča dva,
Têbi êniga, sêbi êniga,
De u Rím pojézdita.
Če svátovš'no zamúdita,
Na svétu več ne bóde svétih maš,
Tud ne svétih odpústikov,
Ne túdi svétih práznikov!“

Osedlá hlápec konja dva,
Sêbi êniga, Urhu êniga.
Še se zdvígneta ino grestà,
Kámor predáleč prídeta,
Dáleč, dáleč, pod svéti Rim.
Brátec pa zdaj v línah stojí,
Še táko právi in govorí:
„K' meni pa moj brat v gôstje gré.“
Še mu hitro napróti gré.

Takó mu ženin govorí:
„Al' si k mêni v gôstje prišèl?“
Tak' svéti Ureh govorí:
„„Jez k têbi v gôstje zdaj ne grém,
Jez pa zdaj k têbi v sváte grém.““
Takó mu brátec govorí:
„Al' češ bíti starašína?“

Pa — 51 Ureh — 53 obsije solnce] solnce obsije — 58 tkáj] tolk' — 66 pekél — 67 vangeli. — *Mesto poslednjih treh stojita ta dva verza:* Da stresla se j' zemlja 'n nebó, * Stresel se je vesoljin svet.

202. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. I. 76—78. — Isto snov pripoveduje tudi pravljica, ki jo je v Kropi zapisal M. Kokalj ter se nahaja v NB. 141—143.*

Tak' svéti Ureh govorí:
„„Le hítro správi sváte vkup!““

Takó nevésta govorí:
„Vi v cérkev préd ne pójdete,
De vgánete mi vgánke tri.“
Najpervo je zastávila:
„Kjé je zêmlja nardebeliši?“
Drúgi svátje mi vsi molčé,
Sam svéti Ureh govorí:
„Tam je zêmlja nardebeliši,
Kjér je sam Jézus pokopán,
Na njêga grôb je kámen djan.“

In drúgo je zastávila:
„Kak je svét dolg, kak je širók?“

Drúgi svátje spét vsi molčé,
Sam svéti Ureh govorí:
„Svét tak, kákor dolg, je širók.“

In trétjo je zastávila:
„Kolk' je od nebés na dno peklà?“
Drúgi svátje spét vsi molčé,
Sam svéti Ureh govorí:
„Zakaj boš mêne vprášala,
Kér si jo sáma premérila,
Ko te je Bog pahnìl na dno peklà!“

Svét' Ur'h jél je evangelji brât',
Nevésti so jéli rožíčki rást':
Zêmlja širôko se odprè,
Ino nevésto v-sé požrè.

Ženin skoči po prstan v morje.

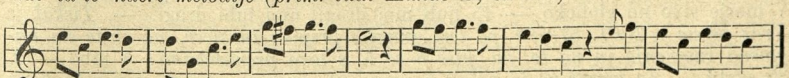
203.

(Iz Cerovca.)

Sinko Marko se je ženiâ
Prek morja glóbokega,
Prek morja glóbokega.

Iskâ si je takšo ljubo
Kaj bi znala svilo presti.
Iskâ njo je, najšâ njo je

203. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. F. 43. Tam je pozneje popravljeno:* 6 jo . . . jo — 10 Pela — 40 joj. *Tudi v. 14. do 18. so, kakor črnilo in gajica kažeta, še-le kasneje, na strani pripisani. Poleg* mirno *(v. 11.) stoji varijanta* prazno. *Verz 10.—12. je kasneje dejan v oklepe. Tamkaj se nahaja tudi ta-le načrt melodije (prim. tudi Kuhač I., št. 195):*

Drug prepis te pesmi se nahaja v VO. I. 8, a se precej razlikuje od zgoranjega natiska. Ne gledé na naglasna znamenja je v njem to-le drugači: 3 *manjka* — 4 takšno lubo — 9 ti svati] svati. — *Za v. 10.—13. stojita ta dva:* Svati prišli so po sneho, * Prek morja so jo pelali — 14 Ljuba je s] Sneha j' z — 15] V sounci prstan gledala — 18 mladi — 19, 23, 27 da ti] da — 34 Ženih] Ženih je — 36 Sneha] Sneha je — 37 no — 38] Robce med svati je delila. — *Za verz 40. in 41. stojé štirje:* Robce vse je razdelila, * Samo eden joj je ostâ; *

Prek morja glóbokega.
„Hala, hala, mladi ženih,
Prosi da nama ti svati!“

Pelal se po mlado sneho,
Še je morje mirno bilo.
Da so bli že z mladoj snehoj,
Morje čez brege stopilo.
Ljuba je s konec ladje stala,
V sónci zlati perstan gledala.
Perstan smekne se z bele roké
Ino padne v sivo morjé.

„Hala, hala, mlad pozavčin,
Gruntaj da ti sivo morje!“
„„Jaz bi gruntâ sivo morje,
Pa ga gruntati ne morem!““
„Hala, hala, mladi dever,
Gruntaj da ti sivo morje!“
„„Jaz bi gruntâ sivo morje,
Pa ga gruntati ne morem!““
„Hala, hala, starašina,
Gruntaj da ti sivo morje!“
„„Jaz bi gruntâ sivo morje,
Pa ga gruntati ne morem.““
„Hala, hala, mladi ženih,
Gruntaj da ti sivo morje!“
„„Hala, hala, moja sneha,
Jaz bóm gruntâ sivo morje.““
Ženih skočiâ v sivo morje,
Pa ga ne več vidit bilo.

Sneha krikati začela,
Krikati ino javkati,
Róbce talati začela,
Robce ino prhpogáče.
Eden ostal njoj poviše,
Biâ je mladega ženiha.
Ž njim si zavezala oči,
Bistre oči, črne oči,
No skočila v sivo morje:
„Gde prebiva ljub moj dragi,
Naj prebiva mojo télo!“

Začarani ljubec.

(„Nesrečni oglednik.“)

204.

(Iz Cerovca.)

Stojí nam, stojí prístava,
Prelépa nova prístava.
Po pristavi šeče Nežica,
Premočno ljuba deklica.
Za njo je zvedâ Ivan mlad;
Dvakrat njoj poslâ v ogledí,
Al tretjokrat odjahâ sam:
„Vzemi mi, vzemi, Nežica,

Samo eden bâ poviše, * Za ženih *(!)* ba osnovani. — *Za v. 44. je vtaknjen nov:* V morje sivo no glóboko — 45 ljub moj dragi] moj lubi dragi. — *Tiskal je Vraz pesem v NPI. 87—89 po tem drügem prepisu in sicer, ne gledé na naglasna znamenja in na to, da piše ô za â, s temi premembami:* 4 lübo — 9, 35 svatý — *Za besede* so jo pelali *v verzu 10. drugega prepisa stoji* glóbokega — 14 je — 15 V sounci] Zlati — 16 smekne se] se zmekne — 19 da] ti da — 19, 23, 27, 31 Grüntaj — 20, 24, 28 grüntô — 21, 25, 29] Pa ga nemrem grüntati — 23, 27 da] da ti — 32 *in* 33 *manjka* — 36 Robce ino] Svilne robce no — 40_2 njoj — 41_1 bâ — 41_2 ženiha bâ — 42] Ž njim pa si je zavezala — 43] Črne oči, bistre oči — 44 sivo morje] morje sivo — 45 lübi.

204. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. E. 33, kjer je s prva pred* rom *pisan* e, *a pozneje prečrtan. Poslednji verz se je s prva glasil najbrž tako:*

Ti prva moja ljubica!“
„„Oj hala, hala, Ivan mlad,
Naprosi da nama svati,
Kaj dó nama ednaki vsi,
Kaj ne do jako kričali,
Kaj ne do jako huškali!““

Na pragi Nežica stoji
No si gledi svoje svatí.
Vsi drugi se njoj vklonili,
Al ne se vkloniâ Ivan mlad.
„Oj čakaj, čakaj, Ivan mlad,
Ne bó ti tega tretji den!“

Na pragi Než'ca se zvrtí,
Beži na goro visoko.
Korenjiče tam kopala,
V piskriček ga nalagala.
Korenjiče je zviralo,
Ivani srce vmiralo.

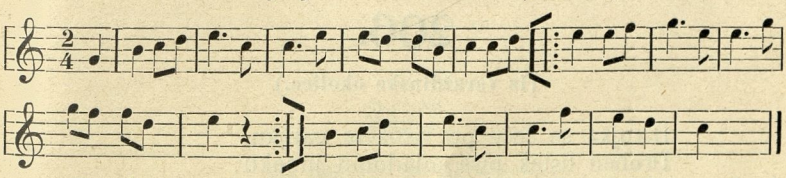
„Oj hala, hala, bratec moj!
Jaši da v novo pristavo,
No prosi Nežico lepo,
Naj pušča mene živega!“

„Oj hala, hala, Nežica!
Pustí mi bratca živega!“
„„Oj jaši da nazaj domó,
Ven najdeš bratca živega!““

Prijahâ brat nazaj domo,
Ivana najšâ mrtvega,
Oh, mrtvega no trdega.

To pa naj bode vsakšemu,
Ki takši je, kak Ivan mlad.

Ki takši, kak bâ Ivan mlad. *Na navedenem mestu je Vraz pripisal, a pozneje prečrtal ta-le načrt melodije (prim. tudi Kuhač IV., št. 1543):*

Vraz je pesem prepisal v novič v VO. I. 14 in sicer s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja: 1 nam] mi — 3 pristavi] njoj se — 4 ljuba] lepa — 6 joj. *Ta verz je ponavljan.* — 7] Tretjo krat perjahâ sam — 9 prva moja lj.] moja prva lubica — 11 Naprosi da] Le naprosi — 15, 21 Na pragi Než.] Nežica na pragi — 16 No si gledi] Pa si gleda — 17 se] so se — 18 se] se je — 22] No na visoko goro beži — 23 Korenjiče tam] Tam je korenjiče — 24 V piskriček ga] No ga v piskriček — 29 Nežico lépo] lépo Nežico. — *Za 32. verzom je vtaknjen ta-le:* „Oj hala, hala, Ivanov brat! — 33 Oj jaši da] Le jaši ti. — *Tukaj je vtaknjen ta verz:* Jaši ti nazaj domo — 35 Prijaha brat] Brat je prijahâ — 36 Ivana] Al brata je — 37 *manjka* — 38 bode vsakšnemu — 39] Ki je takšni, kak je Ivan mlad. *Temu prepisu je podoben Vrazov natisek te pesmi v NPI. 64—65; vendar se ta od njega, ne gledé na naglasna znamenja in è pred rom za zlogotvorni r, razlikuje v tem:* 4 dekelca — 6 joj poslâ] njoj pošle — 6 ogledy — 7 perjahâ] pèrjaše — 10, 32₂ Oj hala] Hala — 11, 16 svatý. — *Verz 11. je ponavljan* — 17 drugi so se njoj] drügi so se — 29 No prosi] Prosi ti — 32 Pûsti — 35 Brat je prijahâ] Pèrjaše brat — 36 brata je najšâ] bratca najde — 38, 39] To pa vam naj bó sakšemi * Gizdavci, kak bâ Ivan mlad.

205.

(Iz Frama.)

Anzel bî sę rad oženil,
Pa mu bliz enake ní.
Sę enaka znašla,
Pa mu je prevbožnih ljudí.
Šel si je h drugi v svate,
Si h drugi ljubici:
„Holajte, gǫdci moji no piskavci!
Mimo pèrve ljubice ne krikajte,
Bî ona to čula,
Bî zloj žalostna bîla.“

Micka na pragu stala,
Vse dobro je slišala:
„Holaj, holaj, Anzel mlad,
Prěd ko bǫ dva dní,
Bǫš rad po mę poslal,
Bog da bî hotla it'!“

Pèrvo pismo ji je poslal,
Ga ni hotla viděti;
Drugo pismo ji je poslal,
Ga ni hotla slîšati;
Tretje pismo ji je poslal,
Té je vêmdar šla.

Prěk praga je stǫpíla,
Z zelenim rožmarinom
Ga poškropila:
„Za tvojǫ dušǫ dobro bǫ,
Pa Bog vě, ka za mojǫ bǫ!
Nesrečna coperníja,
Ko sèm sę je naučila!
Zloděj vzemi babǫ,
Ko mę je naučila!
Oči si bǫm zavęzala,
V vodǫ bǫm skočila.“

Dveh dragih smrt, ker se mati njih zvezi upira.

206.

(Iz varaždinske okolice.)

Divojka se šeče po visokem ganjku,
Droben listek piše mladomu junaku:
„Aj ti junak mladi, očeš mene 'zeti?“
„„Ja bi te rad 'zeti, ne smem te pred majkum.““
„Ja si zutra pedem za dvakrat lepšega,
Za dvakrat lepšega, za trikrat dragšega.“
„„Aj devojka mlada, naj metati nà se
Sve svilne oprave, sve zlate korune.
Ne daj muzikantom lepo zaigrati,
Da te popelaju poleg dvora moga.

---

205. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 136—137.* — *Prim. zgoraj št. 18.*

206. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Slov. Glasnika II. (1858) 54. Natisnjena je tudi v Valjavčevih „Pripovjedkah“ na str. 301—302 s temi premembami:* 1 visokom — 7 divojka. — *Verzi 9—12 se vrsté tako-le:* 9, 11, 12, 10.—23 Tretji krat je] Tretji je krat — 28, 29 cirkvi.

Ne daj drobnem svatkom tanca zatancati,
Náj se ogledati na dvorove moje.““

Zmetala je na se svu svilnu opravu,
Svu svilnu opravu, svu zlatu korunu;
Dala muzikantom lepo zaigrati,
Dala drobnem svatkom tanec zatancati,
Ogledala si je na jegve dvorove;
Kad se ogledala, mrtev na kla opal.

„Počekajte mene, moji drobni svatki,
Moji drobni svatki, moji muzikanti!
Idem pohoditi mrtveca svojega.“
Dva ga krat obìšla, dva ga krat kušnula,
Tretji krat je štela, mrtva je opala.

Onde nadodošla junakova majka:
„Gledete dar, ljudi, čuda velikoga!
Zemete ga vrazi, ki dva drage mrazi,
Zemete ga hudi, ki dva drage bludi!
A ne daj mu, Bože, ni pri crikvi groba,
Ni pri crikvi groba, na grobu zelenja,
Na grobu zelenja, pri Bogu veselja!
Naj mu puči glava, kak vu letu zemlja,
Kak vu letu zemlja, kâ je dešča željna!
Naj mu vsehne srce, kak vu letu trava,
Kak vu letu trava, kû kosa vrezava!“

207.

(Iz Zagorja na Hrvaškem.)

Janica se šeče po visokŏm gajnku,
Droben listek piše mladŏmu junaku:
„Junak mŏj premladi, jel me jočeš zejti?“
„„Jaz bi te rad zejti, jel mi majka krati.““
„Da ti krati, naj ti krati, jä si ga pak pojdem,
Jä si ga pak pojdem dvakrat za lĕpšega,
Dvakrat za lepšega, trikrat za dragšega.“
„„Draga dušâ mojä, da te popelaju,
Da te popelaju mimŏ mŏga dvora,
Nedej huška zähuškati, jigre zäigrati,
Jigre zäigrati, tance zätancati.““

---

207. *Zapisal* Iv. Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 222.*

Janicu pelali, to (v)se dala hčinit,
Junak je zägledal, na klo mértev opal.
„Dragi ludi moji, počekajte malõ,
Naj si jaz obhodim ovõ mértvõ telõ!“
Jeden krat ga prešla, drugi krat ga štela,
Drugi krat ga štela, mértva na klo pala.
„Pazi, majka, pazi, zde si bodeš mela,
Zde si bodeš mela sinka i snešicu,
Zde si boš véršila svadbu i kérminu.“

„Nedaj mu Bog dobra, ni pri cirkvi groba,
Ni pri cirkvi groba, nä grobu zelenja!
Zemete ga vrazi, koj dva draga mrazi!
Nedaj mu Bog dobra ni pri cirkvi groba,
Ni pri cirkvi groba, nä grobu zelenja,
Nä grobu zelenja, pri Bogu veselja!“

208.

(Iz Bukovca v križ. žup.)

„Oj Gjuri Gjurenec,
Moj zeleni venec,
Kaj kaniš, kaj misliš,
Kaj po me ne dojdeš?
Jeli mi dopuščaš,
Za drugoga iti?“
„„Slobodno si, luba,
Idi za drugoga,
Neg si i ne beri
Goršega od mene,
Goršega od mene,
Bolšega od sebe.
Kre mojega dvora
Budu te peljali,
Nemoj mi se, mila,
Vu dvor nagledati.““
Luba ni marila,
Vu dvor nagledala.
Kak ju jeje zgledal,
Tak je doli opal.
Kak je doli opal,
Tak je mertev postal.

Zeli njega vrazi,
Ki dva drage mrazi,
Zeli njega drugi,
Ki dva drage kudi.
Zeli njega treti,
Ki se ne da zeti.
Zeli njega šterti,
Ki dva drage čerti!

---

208. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 193—194.*

Tri sestre omožene.

209.

(Iz Središča.)

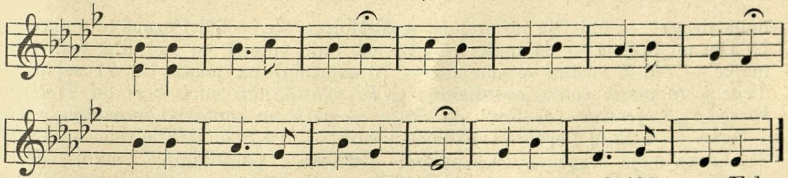
Mati méla čerke tri,
Vse tri omožila:
Eno omožila
Daleč k sivem morji;
Drugo omožila
Na ravno poljece;
Tretjo omožila
Daleč v strmne goré.

Mati je šla gledat
K svojoj prvoj čerki
Daleč k sivem morji,
Dalč k glóbokem morji:
„Čerka ma ljublena!
Jel je tebi dobro
Pri tem sivem morji,
Pri glóbokem morji?“
„„Dobro mi je, dobro,
Hvala bodi Bogu!
Vinčecom se vmivlem,
S prholatom brišem.““

Mati je šla gledat
K svojoj drugoj čerki
Na široko polje,
Dalč na ravno polje:
„Čerka ma ljublena!
Jel je tebi dobro
Na širokem polji,
Na tem ravnem polji?“
„„Dobro mi je, dobro,
Hvala bodi Bogu!
Z mlečecom se vmivlem,
S pečelatom brišem.““

Mati je šla gledat
K svojoj tretjoj čerki
Med visoke gore,

209. *Zapisal* Davorin Trstenjak. — *Iz VO. XIX. V. 35. Konec se je s prva glasil:* On pa njoj odseče * Njeno lépo glavo. *V. 43. in 44. sta pozneje s svinčnikom v gajici pripisana; na njih mestu stojita v. 45. in 46., ki sta torej pisana dvakrat. Pripisan je ta-le načrt melodije, a razbrati ga ni več lahko (prim. tudi Kuhač III., št. 806):*

Ta pesem je najprej tiskana v „Steiermärkische Zeitschrift“, neue Folge, IV. Jahrg. I. Heft, Graz 1837 v spisu „Volkslieder der steiermärkischen Wenden, deutsch bearbeitet von Hyacinth v. Schulheim“. Pod črto je slovenski tekst, ki se od zgoranjega razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja in e *pred* rom, *v tem:* 1 méla čerke] je mela hčerke — 2 tri] tri je — 3 Eno] Eno je — 5 Drugo] Drugo je — 6] Daleč v ravno polje — 7 Tretjo] Tretjo je — 10 pervi hčerki — 12] Sivem no globokem — 13, 25, 37] Ljuba moja hčerka — 15 Per — 16] Sivem no globokem — 19] Z vinčecom se vmivljem — 20] No z' perkalom brišem — 23] Daleč v ravno polje — 24] Ravno no široko — 27, 28] Na tem ravnem polji, * Ravnem no širokem — 31 vmivljem — 32 S pečelatom] No z' pečlatom — 34 hčerki — 35, 36] Pod te stermne gore, * Stermne no visoke — 39, 40] Pod tih stermnih gorah, * Stermnih no visokih — 43 Z' solzami — 44] No z' pelincom brišem — 45, 46, 47 Vsakšno — 48 glavó — 49—56 *manjka* — 57, 61] Čuješ

U strmne planine:
„Čerka ma ljublena!
Jel je tebi dobro
Med visokim goram,
U strmnoj planini?“
„„Dobro mi je, dobro,
Da se smili Bogu!
S sózami se vmivljem,
S furtošecom brišem!““ —

Vsakšo noč odide,
Vsakšo noč mi pride,
Vsakšo noč prnese
Mi mrtvečko glavo:
„Kata, Katalenka!
Poznaš toto glavo?“
„„Kaj ne bi poznala
Mojga bratca glave?““
„Kata, Katalenka!
Poznaš toto glavo?“
„„Kaj ne bi poznala
Moje sestrce glave?““
„Kata, Katalenka!
Poznaš toto glavo?“
„„Kaj ne bi poznala
Mojga oče glave?““
„Kata, Katalenka!
Jel poznaš to glavo?“
„„Oje joj, prejoje!
Moje matere glava!““
„Če boš se jokala,
Bom te tud vmoriâ,
Bom te tud vmoriâ
Kakti toto glavo.“
Z vustma s' nasmejala,
V srci zajokala,
V srci se jokala
No dušico dala.

210.

(Topliška iz varaždinske žup.)

Jedna stara majka tri čerke imela,
Lipa bila golubica, tri čerke imela,
Tri čerke imela, vse tri v zamuž dala,
Lipa bila golubica, vse tri v zamuž dala.

moja draga! — 59] Ojé no prejoje — 60 Mojega oče — 62] Poznaš toto glavo — 63 Oje no prejoje — 64 matere — 65, 66 tudi vmoril — 67] Kak sem tvojo mater — 69] Z vustmi se smejala — 70 zajokala] pa jokala — 71 se] pa — *Vraz je to pesem potem ponatisnil v NPI. 53—55; ta natisek se od Trstenjakovega v „Štajerskem časniku“ razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 1 čerke — 3 Eno] Pèrvo — 10 pèrvoj čerki — 12 Sivem] K sivem — 13, 25, 37] Čerka moja draga — 19 vmivlem — 20 No z' perkalom] Z tenkoj sviloj — 23 pole — 27 Na . . . poli — 31] Z mlékecom se vmivlem — 32 No z' pečlatom] Z pečelatom — 34 čerki — 35 Podte] Daleč v — 39 Pod] Vu — 43] Z suzami se vmivlem — 44 pelinom — 45, 46, 47 Vsakšo — 48 glavo — *Za 48. verzom je kakor v zgoraj natisnjenem zapisu vtaknjeno 8 verzov, ki se od zgorenjih razlikujejo:* 49, 53] Čuješ, moja draga — 52 Mojga] Svojga — 56 Moje] Svoje — *Nadaljni tekst se od Trstenjakovega v „Štaj. časniku“ razlikuje:* 59] Kaj ne bi poznala — 60 Svojga — 65—68] Tiho, moja draga, * Če boš se jokala, * Bom te tudi vmoriô, * Vmoriô kakti mater — 71, 72 pa] se.

Kar se tiče konca te pesmi, primerjaj zgoraj št. 99 in 100. Očividno ne spada k ti pesmi; primerjaj nastopne številke.

210. *Zapisal* Iv. Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 204—205. K pripevu v verzu 4. pripominja zapisovalec to-le: „Ovako se zatim pripêva uza svaku varstu“. Melodijo podaje Kuhač III., št. 804.*

Vse tri v zamuž dala, sama je jostala:
I tu najstarejšu, odkud sonce 'zhaja,
I tu srednju dala, kam sonce zahaja,
I tu najmlajšu v malo Medjimorje,
V malo Medjimorje gizdavomu Pavlu.
Stara majka pervoj droben list pisala,
Droben list pisala, kčerki pošiljala:
„Kčerka, moja kčerko, jeli ti kaj dobro?“
„„Dobro, dobro, majko, kaj ne mozi bolje.
Vsako jutro rano vo mleki se vmivam,
Vo mleki se vmivam, v parčelad se brišem.““
Stara majka drugoj droben list pisala,
Droben list pisala, kčerki pošiljala:
„Lipa moja kčerko, jeli ti je dobro?“
„„Dobro, dobro, majko, ne mozi mi se bolje.
Vsako jutro rano vo vini se vmivam,
Vo vini se vmivam, v plajhanini brišem.““
Stara majka trejtoj droben list pisala,
Droben list pisala, kčerki pošiljala:
„Jeli ti je dobro, lipa moja kčerko?“
„„Dobro, dobro, majko, kaj ne mozi bolje,
Vsako jutro rano vo suzaj se vmivam,
Vo suzaj se vmivam, vo koprive brišem:
V sredi hiže tanjček, na peči bobanjček,
Pragi preskakalci, zvezde prebrajalci,
Pod očima zdenček, na pleči dervocep,
Zelena ledina moja blazinica,
Jutrešna rosica moja je odevka,
Lipa bila golubica, moja je odevka.““

211.

(Iz Vukovca na Hrvaškem.)

Jena stara majka tri čerke ranila,
Lepa bela golubica, tri čerke ranila.
Tri čerke ranila, 'se tri samuž dala,
Lepa bela golubica, 'se tri samuž dala.
Najstarešu dala, odkud sunce saja,
Lepa bela golubica, od kud sunce saja.
Nje mi majka piše, dromen listek piše,
Lepa bela golubica, dromen listek piše:
„Jel ti döbrö, čerka?“ „„Döbrö, döbrö, majka,
Lepa bela golubica, döbrö, döbrö, majka:

211. *Zapisal* Niemčić. — *Priobčil M. Valjavec v Slov. Glasniku l. 1866., str. 368, 369.*

Sakö jutrö ranö vu mleku se mivam,
Lepa bela golubica, vu mleku se mivam,
Vu mleku se mivam, v pavuline brišem,
Lepa bela golubica, v pavuline brišem.““
Najsrenješu dala, kam sunce zahaja,
Lepa bela golubica, kam sunce zahaja.
Nje mi majka piše, dromen listek piše,
Lepa bela golubica, dromen listek piše:
„Jel ti döbrö, čerka?“ „„Döbrö, döbrö, majka,
Lepa bela golubica, döbrö, döbrö, majka:
Sakö jutrö ranö v bistre vode mivam,
Lepa bela golubica, v bistre vode mivam,
V bistre vode mivam, v počalat se brišem,
Lepa bela golubica, v počalat se brišem.““
Najmlajšu mi dala v malo Medjimorje,
Lepa bela golubica, v malo Medjimorje.
Nje mi majka piše, dromen listek piše,
Lepa bela golubica, dromen listek piše:
„Jel ti döbrö, čerka?“ „„Döbrö, döbrö, majka,
Lepa bela golubica, döbrö, döbrö, majka:
Sakö jutrö ranö vu suza' se mivam,
Lepa bela golubica, vu suza' se mivam,
Vu suza' se mivam, s koprivami brišem,
Lepa bela golubica, s koprivami brišem.
Oj nesrečna bila, moja stara majka,
Lepa bela golubica, moja stara majka,
Ka si mene dala v malo Medjimorje,
Lepa bela golubica, v malo Medjimorje!““

212.

(Iz Selnika blizu Vinice.)

Běla golobica
Tri čerke rodila.
Se tri je vudala
Na tri strani světa:
Prvu mi je dala,
Odkud sonce shaja;
Drugu mi je dala,
Dě sonce zahaja;
Trejtu mi je dala
Bělomu mesecu.
Ona se podala
Na to leto dana,
Pohoditi čerku,
Odkud sonce shaja.
Pitam te ja, čerka:
„Kako ti je, kaj je?“
„„Dobro ste me dali,
Moja mila majka:
Saki bogi denek
Ja se vinu hmivlem,

212. *Zapisal* R. Ferd. Plohl. — *Iz njegove zbirke HNP. III. 45—47. Melodijo podaje Kuhač_III. št. 804.*

Svoje bělo lice
Svilne robce brišem.““

Ona se podala
Drugo leto dana
Pohoditi čerku,
Dě sonce zahaja.
„Pitam te ja, čerka:
Kako ti je, kaj je?“
„„Dobro ste me dali,
Moja mila majka:
Saki bogi denek
Vu mlěku se hmivlem,
Svoje bělo lice
V pačalate brišem.““

S trejtu se je stala
Na tri leto dana.
„Pitam te ja, čerka:
Kako ti je, kaj je?“
„„Dobro ste me dali,
Moja mila majka:
Saki bogi denek
Vu sozaj se hmivlem,
Moje tužno lice
Vu tugaj si brišem;
Saki dan sem bita,
Nigdar kruha sita.

Ne daj vam Bog zdravja,
Nit pri cěrkvi groba,
Na grobu zelenja,
Pri Bogu veselja!““

213.

(Iz Selnice v hrv. Zagorju.)

Hoj starina, starina, tri si ćerke shranila,
Tri si ćerke shranila, se tri još udavala.
Prvu si udavala vu tu černu goru,
Drugu si udavala vu krvavo to morje,
Treću si udavala vu rumeno to polje.

„Kaj je tebi, ćerka ma, vu te černe gore?“
„„Dobro meni, mamica, budi Bogu hvala!
V jutro sem se stajala, v suzice se vmivala,
V suzice se vmivala, v bukov listek brisala.““

„Kaj je tebi, čerka ma, vu krvavem tem morju?“
„„Dobro meni, mamica, budi Bogu hvala!
V jutro sem se stajala, v' vodice se vmivala,
V' vodice se vmivala, v' obrisač se brisala.““

„Kaj je tebi, ćerka ma, vu tem ravnem polju?“
„„Dobro meni, mamica, budi Bogu hvala!
V jutro sem se stajala, v' vinčeku se vmivala,
V vinčeku se vmivala, v svilni rubec brisala.““

213. *Zapisal* Fr. Š. Kuhač. — *Iz njegove zbirke III., št. 806 (z melodijo).*

Srečen ženin.

214.

(Iz Frama.)

Mlad ženim je le v jutro zgodaj vstal
No se je lěpo bělo umîl,
Lěpo sę narędil.
Šel je po zelenem travniku
Mimo božje martre,
Mimo božje martre.
Tam se je pač lěpo priklonil,
Tam se je pač lěpo priklonil,
Lěpo klobučič navzdignǫl.
Božja martra mu lěp odgovor dá:
„Le holaj, holaj, ženim mlad,
Ti boš pač prav dolgo živ
Ino dobro srěčǫ iměl,
Ino dobro srěčǫ iměl.
Pojdi si spravljat svatov vkup,
Pojdi si spravljat svatov vkup
No gǫdce tri,
Da ti bǫdǫ zagǫdili:
Tideldomdadum, tideldomdadum!“

Mož se vrne na ženino svatovščino.

215.

(Iz ogrskih Slovencev.)

Odišao je Jankič daleko na senje,
Odo je konjiča, küpo je devojko,
Pelao jo domo svojoj stároj májki:
„To vam jeste, majka, moja mila drága,
Moja mila drága, vaša práva sneha.
Lepo mi jo hránte, ešče lepše včite,
Ja pa morem iti sveta obhoditi,
Sveta obhoditi, cara doslužiti.
Gda sedem lět miné, teda nezáj pridem.
Či pa mene ne bo, gda sedem lět miné,
Sedem lět na punom, eden tjeden duže,
Teda išči, drága, slobodno za drügim.“

Sedem lět je přešlo, sedem lět na punom,
Sedem lět na punom, eden tjeden duže,

---

214. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. III. 29.*

215. *Neznanega zapisovalca. — Vzeta iz Agustichevega časnika „Prijátel“ II. leto, list 12., str. 6.*

Eden tjeden duže, Jankič ne je dojšo, —
Njag'va mila drága že za drügim hodi.

Na jütro da stáne, žalosten postáne.
Njega je pitala njegva ta carica:
„Kaj je tebi, Jankič, kaj si tak žalosten?“
„„Sinoč mi se senja, to se zasenjalo,
Da mi moja drága že za drügim hodi.““
„Idi, idi, Jankič, vu pisane štale,
Pa si ti obsedlaj svojga vranca konja,
Pa se jahaj domo svojoj stároj majki,
Svojoj stároj majki, svojoj mladoj ljubi.“

Išo je Jankič vu te pisane štale,
Pa si je obsedlo svojga vranca konja,
Pa je jahao domo svojoj stároj májki,
Svojoj stároj májki, svojoj mladoj ljubi.
„Dober večér, májka, moja stára májka,
Jeli bi vi meni stana dati mogli?“
„„Nemremo vam dati, puna j' hiža svati.““

Išo je Jankič teda starešini:
„Jeli bi vi meni stana dati mogli?“
Právi starešina: „„Moremo vam dati:
Jankiča v hižico, konjica v štalico,
Jankiči pečenko, konjici detelco,
Jankiči žganico, konjiči vodico.““

Ona zagledala svoj prstan pri njemi,
Teda zakričala: „Eto je moj ljubi,
Eto je moj ljubi i to te najbôgši!“

216.

(Iz varaždinske okolice.)

Išel jeje Jankič daleko na senjem,
Prodal je konjiča, kupil je devojku.
Pelal ju je dimo svoji stari majki:
„To vam jeje, majka, moja mila draga,
Moja mila draga, vaša prava sneha.

216. *Zapisal* M. Valjavec. — *Vzeta iz njegovih „Pripovedek“ str. 300 do 301.*

Lepo mi ju hrante, jošče lepše vučte,
Ja pa moram iti sveta obhoditi,
Sveta obhoditi, cara doslužiti.
Kad sedem let projde, onda nazad dojdem.
Ako mene ne bu, kad sedem let projde,
Sedem let na punom, jeden tjeden duže,
Onda pedi, draga, slobodno za drugog."

Sedem let je prešlo, sedem let na punom,
Sedem let na punom, jeden tjeden duže,
Jeden tjeden duže, Jankič ne je došel:
Jegva mila draga za drugog odhadja.

Onda se je jemu senja zasenjala,
Da mu jegva draga za drugog odhadja.
Vu jutro se stane, žalosten postane.
Jega je pitala jegva ta carica:
„Kaj je tebi, Jankič, kaj si tak žalosten?"
„„Sinoč mi se senja jeje zasenjala,
Da mi moja draga za drugog odhādja.""
„Idi, idi, Jankič, vu pisane štale,
Pa si ti obsedlaj svoga vranca konja,
Pa si jaši dimo svoji stari majki,
Svoji stari majki, svoji mladi ljubi!"

Išel jeje Jankič vu pisane štale,
Pa si je obsedlal svoga vranca konja,
Pa je jahal dimo svoji stari majki,
Svoji stari majki, svoji mladi ljubi:
„Dober večer, majka, moja stara majka,
Jeli bi vi meni stana dati mogli?"
„„Nemremo vam dati, puna j' hiža svati.""

Išel jeje Jankič onda starešini:
„Jeli bi vi meni stana dati mogli?"
Veli starešina: „„Moremo vam dati:
Jankiča v hižicu, konjiča v štalicu,
Jankiču pečenke, konjiču detelke,
Jankiču žganice, konjiču vodice.""

Ona zagledala svoj prstan pri jemi,
Onda zakričala: „Ovo je moj ljubi,
Ovo je moj ljubi i to te najboljši!"

217.

(Iz varaždinske okolice.)

Išel mi je Jankič daleko na senjem,
Prodal je konjiča, kupil je divojku,
Ju je peljal dimo svoji stari majki:
„To je vaša sneha, vaša prava sneha:
Vi si ju hranite, još lepše vučite,
Ja pa moram iti cara doslužiti.
Ako mene ne bu tri leta na punom,
Tri leta na punom, jeden tjeden više,
Onda pojdi, draga, draga, za drugoga.“

Tri leta su prešla, jeden tjeden više,
Tri leta na punom, jeden tjeden više,
Pa je prešla njegva draga za drugoga.

Jankiču se senja, senja zesenjala,
Da je prešla njegva draga za drugoga.
Jankič je turoben, Jankič je žalosten.
Pitala ga njegva, njegva ta carica:
„Kaj je tebi, Jankič, kaj si tak turoben?“
„„Senja mi se senja, senja zesenjala,
Da je prešla moja draga za drugoga.““
„Idi, idi, Jankič, vu pisane štale,
Pa si ti obsedlaj svoga vranca konja,
Pa si jaši dimo svoji stari majki.“

„Dober večer, majka, moja stara majka,
Jeli bi vi dali siromaku stana?“
„„Nemrem, nemrem dati siromaku stana,
Kajti imam punu, punu hižu svatov.““

Šel jeje Jankič k staroj staršini:
„Jeli bi vi dali siromaku stana?“
„„Morem, morem dati siromaku stana,
Jankiča v hižicu, konjiča v štalicu,
Jankiču pečenke, konjiču večerke,
Jankiču žganice, konjiču vodice.““ —

---

217. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Novic XIV. (1856) 386.*

218.

(Okoli Zlatara na Hrvaškem.)

Oženil se Janko svoju dragu ljubu,
Prijel ju je za desnu ručicu,
Pelal ju je svoje stare majke:
„Nate, nate, majka, ovo vaša čerka! —
Draga luba moja, ja si ga otajam
Krala doslužavat. Ako mene nebu
Jeno, dve, tri leta, slobodno ma luba
Za drugo jotaja, za drugo jotišla.“

Janku se je čudna senja zasenjala.
„Ala, ala, ala, svetla ma kralica,
Mene ti se čudna senja zasenjala:
Moja draga luba za drugo jotaja,
Za drugo jotaja, za drugo jotišla.“
„„Ala, ala, Janko, sedlaj si konjica,
Vu mojoj štalici najvrlijišega.““

Dotekel je Janko svoje stare majke:
„Pomozi vas Bože, moja stara majka!“
„„Oj plati ti, Bože, moj neznani človek!““
„Dejte da, vi majka, putnoga prestante,
Putnoga prestante, putnoga ogrejte.“
„„Ne morem, ne morem, moj neznani človek,
Ja ti imam, ja ti ponu hižu ludi.““
„Dejte da vi recte, moja stara majka,
Moja stara majka, te mlade snešurke,
Te mlade snešurke recte pak vun ziti.“

„Pomozi te Bože, ti mlada snešurka!“
„„Oj plati ti Bože, ti neznani človek,
Hodi v hižu, hodi, moj neznani človek. —
Podajte človeku jednu kup'cu vina!““

„Pomozi vas Bože, hiže starošine,
Bi l' mene putnomu slobodno napiti?“
„„Slobodno, slobodno, moj neznani človek!““
„Pomozi vas Bože, hiže starošine,
Hiže starošine, moja stara majka!
Moja draga luba za drugo jotaja,
Za drugo jotaja, za drugo jotišla.“

218. *Zapisal* M. Kramarić. — *Iz Torbice jugoslav. mladosti 1863, str. 46, 47.*

Kup'čiku popila, prek stola skočila,
Prek stola skočila, Janku zasadila:
„Ala, ala, Janko, prva vera moja;
Prva vera moja, draga duša moja!“
Si jesu se svati stola vun spukali.

Črez morje v vas.

219.

(Iz Ziljske doline.)

Napaja půbič kojnče tri
Oj per silnam můrječi.

Ga zamerka kralava
Králiča zamůrščega:

„Pridi, půbič, k mene ves
Oj črěz silno můrječe!»

„„Kak bôn prišu k tebi ves
Oj črěz silno můrječe:

Po dní ne směn, v nočí ne znan
Črěz silno můrje plavati!““

„Ti bôn posłała svěče tri,
Svěče tri zasukane.

Perva bo ti světiła,
Keder v barko sědoł boš.

Druga bo ti světiła,
Dèr po můrji plavoł boš.

Treča bo ti světiła,
Dèr v běło postoł lěgoł boš.“

220.

(Iz Ziljske doline.)

Půbič sěka smreče tri,
Půbič sěka smreče tri
Oj o połnoči,
Ki vse terdno spí.

Žagar žaga dilice,
Tišlar puva barkico
Oj o połnoči,
Ki vse terdno spi.

---

219. *Zapisal* Weiss. — *Iz Majarjevega rokopisa v VO. XIII. 21—22, kjer se pak piše ů za ł. V VO. XVI. B. 9—10 se nahaja še en Majarjev prepis, ki se od zgoranjega natiska razlikuje v tem:* 1, 5 pubič — 2 morječe — 3 Kralaůa — 4 zamorščega — 6, 8, 10 črez — 6 murjiče — 7 tebe — 8 murjice — 9 Po dni] K' podni — 10 murje — 11 bon — 16] Ki — 18 Dèr] K'. *Tudi Vrazov prepis se nahaja v VO. XI. 2; razlikuje se od našega natiska v tem:* 5, 7 ves] v ves — 7 teče — 9 v] po.

220. *Zapisal* Jos. Koglek. — *Iz Majarjevega rokopisa v VO. XIII. 32—34, kjer je za ł pisano* ů. *Drug Majarjev prepis se nahaja v VO. XVI.*

Půbič bode barkou se
Oj črez silno můrječe
Oj o polnoči,
Ki vse terdno spí.

„Bôn vzeła, mati, půbiča,
Al je za vas, pa vzeman ga
Oj o polnoči,
Ki vse terdno spi.

Al ni za vas, je pa za me,
Da bode ležoł pri mene
Oj o polnoči,
Ki vse terdno spi.“

Tišlar bode dełoł zibeco,
Notre se bo ziboł sinek mład
Oj o polnoči,
Ki vse terdno spi.

Dečła bo peržgała svěče tri,
Dečła bo peržgała svěče tri
Oj o polnoči,
Ki vse terdno spi.

Z jeno bo si světiła,
Ki bode v barko sědała
Oj o polnoči,
Ki vse terdno spí.

Z drugo bo si světiła,
Ki sinka bo previjała
Oj o polnoči,
Ki vse terdno spi.

Z trečo bo si světiła,
K bode v postoł lěgała
Oj o polnoči,
Ki vse terdno spi.

Smrt črevljarjeve ljubice.

221.

(Izpod Melec na Tolminskem.)

Anzer, Anzer, pobič mlad,
Šiva šolne v belem grad'
Pod tem mladim viretom,
Pod tem mladim viretom.
Ta perva pošta spreleti:
„Tvoja ljuba v gradu bolna leži.“
„„Če leži, le naj leži,
Saj jej Bog to ljubo zdravlje da!““
Ta druga pošta preleti:
„Tvojo ljubo v grad spovedat gredo.“
„„Če jo gredo, naj jo gredo,
Saj jej Bog to ljubo zdravlje da!““

B. 15—16. V njem obsegajo neke strofe le tri verze, ker se prvi ne ponavlja; ta prepis se sicer razlikuje od našega natiska v tem: 1 Pobič seka — 3, 7, 11, 15, 19, 23, 27, 31, 35, 39 Oj] Glih — 5] Žagar bode žagał dilice * Glih o polnoči, * Ki vse terdno spi — 6 puva] bode puvał — 9] Barkoł se bode črez murjiče — 13 pobiča — 21 bo — 29, 33, 37 bo si] si bode — 38 K] Ki. *Vrazov prepis v VO. XV. 58 se od našega natiska ne razlikuje, izvzemši nekaj naglasnih znamenj in pa:* 5 dilico.

221. *Zapisal* J. Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke. Primerjaj podobno snov zgoraj pod št. 97. in 98., zastran konca pak spodaj pesmi pod naslovi „Nevesta umrje A.“ (št. 224), „Prevarjenih ljubimcev smrt“ (št. 246) in pesmi „Iz groba rastoči cvetki se združita“.*

Ta trejče pošta preleti:
„Tvoja ljuba v gradu gvišno
vmerla je.“

Popustil je te šolnice,
Napravljal je te konjkice.
Na nje je del srebro, zlato,
Ino sreberno uzdico.
Na pervo berdo preleti,
V grad' šliš' veliko jokanje:
„O joj mene, sprejoj mene,
Ljubca zagvišno vmerla je!“
„„O nič ni to, pa nič ni to,
V gradu je veliko malih
otrok.““

Na drugo berdo preleti,
V grad' sliš' veliko zvoniti:
„O joj mene, sprejoj mene,
Ljubca gvišno vmerla je!“
„„Oh nič ni to, pa nič ni to,
V gradu je veliko mašnikov,
Vsak dan so maše do pol-
dan.““

Na tretje berdo preleti,
V grad' sliš' veliko pokanje:
„O joj mene, sprejoj mene,
Ljubca gvišno vmerla je!“
„„O nič ni to, pa nič ni to,
V gradu je veliko tišlerjev.““

Pod ta beli grad mi preleti,
Ljubca že na parah leži:
„Če s' ti vmerla zavolj mene,
Tud jest umerjem zavolj
tebe.“
Dol je legel in umrú,
Dal je dušo čez Bogú.

V gradu so ravnali truž'ce
dve:
Edna je bla mladga Anzerja,
Ta druga mlade Anzerce,
Ta druga mlade Anzerce.
K pogrebu so nesli obé
Tje k eni novi cerkvici.
Njo so del' na levo stran,
Njega so del' na desno stran.
Ž nje je zrasla lilija,
Ž njega je zrasel gajtrožč lep.
Na verh cerkve priraseta,
Gori se lepo objameta
Proti Očetu nebeškemu,
Sinu, Duhu svetemu.

222.

(Iz ljubljanske okolice.)

Črevljar šiva črevlja dva,
Obá nová, obá lepá,
Z eno dreto šivana,
Z rudečo svilo štepana.

Prva tič'ca prileti,
Prelepo poje, žvrgoli:
„Tvoja Micka bolna leži.“

Druga tička prileti,
Prelepo poje, žvrgoli:
„Tvoja Micka mrtva leži.“

Črevljar pade črez tružico,
Koj tam je pustil dušico.

222. *Zapisal* Davorin Petelin. — *Iz njegovega rokopisa (I. 16.), ki ga hranim jaz.*

223.

(Iz ljutomerske okolice.)

Črevlar si fučka no šivle čižma dva,
Kera dva ta prava jegvoj ljubici.
Priletela vtica, drobna sničica,
Priletela no sela na oknece:
„Ne fučkaj, ne fučkaj, črevlar mlad,
Ne šivli si lepih čižmov dvuh:
Tvoja ljubica je betežna.“
„„Ne laž' mi, ne laži, vtičica,
Vem sem še si snoči pri njoj biâ.““

Črevlar le fučka no šivle čižma dva,
Kera dva ta prava jegvoj ljubici.
Priletela vtica, drobna sničica,
Priletela no sela na oknece:
„Ne fučkaj, ne šivli, črevlar mlad,
Tvoja ljubica je že spovedana.“
„„Ne laž' mi, ne laži, vtičica,
Vem še sem ja snoči pri njoj spâ.““

On pa v kraj požene čižma dva
No hitro poteče k ljubici.
Svojo ljubco si najde, mrtva je.

Nevesta umrje. A.

224.

(Iz Frama.)

Leži, leži polje,
Polje široko.
Prěk polja leži cesta,
Cesta uglajena.
Za cestǫ stoji hiša,
Oj lěpa hiša.
Nǫtrě sědi děklica,
Pa si prav lěpo poje.
Vsej si prav lěpo poje,
Ko si srajcǫ děla,
Ko si srajcǫ děla,
Ko bǫ v njej nevěsta.

---

223. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. a. 67 (170), kjer je pesem pisana tako, da je vsak verz razdeljen v dva; celó 15. je razdeljen takó:* Tvoja ljubca je že spo — * vedana! *Jaz sem jih tiskal vkupe, ker kažeta tudi prejšnji dve varijanti štiri glavne povdarjene zloge.*

224. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica.* — *Iz CO. II. 108—110. Primerjaj pesmi pod naslovi „Smrt črevljarjeve ljubice“ (št. 221), „Prevarjenih ljubimcev smrt“ (št. 246) in pesmi „Iz groba rastoči cvetki se združita.“*

H njej pa pride Marija:
„Dobro jutro, děklica,
Hvaljen bǫdi Jezus Kristus!“
„„Amen na vekomaj.““
„Kaj je tebi deklica,
Da si tako lěpo poješ?“
„„Zakaj bî si jaz ne pěla,
Ker si srajcǫ dělam,
Ker si srajcǫ dělam,
Da bǫm v njej nevěsta:
Jutrě ob devęti uri
Bom jaz mǫža jemala.““
„Jutrě ob devęti uri
Ne bǫš si mǫža jemala,
Jutri ob devęti uri
Bǫš ti mèrtva ležala!“
„„O tî moj Bog nebeški!
Kaj sem sę Bogu zaměrila,
Kaj sem sę Bogu zaměrila,
Da bǫm jaz jutrě vmèrla?““
„Tî sę nèsi nič zaměrila,
Zaměrila sę je tvoja mati,
Zaměrila sę je tvoja mati,
Ko je tebe pod sèrcom nosila.
Ona je Bogu obljubila,
Bogu obljubila,
Če bǫ sînka iměla,
Če bǫ sînka iměla,
Te ga bǫ na meštvo dala;
Če bǫ pa čerkǫ iměla,
Te jǫ bǫ h nunam dala.
Ona tę ne h nunam dala,
Ona tę mîsli mǫžu dati.“

Prišli sǫ svati:
„Oj dobro jutro, mati,
Hvaljen bodi Jezus Kristus!“
„„Amen na věčne čase!
Usědite za mizǫ,
Ljubi moji svati!““
Piti, jěsti sǫ jim dali,
Ko bî svatovšino iměli.
Staršina sę vstane:
„Dobro jutro, mati!
Piti, jěsti ste nam dala,
Dajte nam še nevěstǫ.“
„„Le pijte no jějte,
Nevěsta neima časa:
Nevěsta si obleke izbera,
Kterǫ bǫ si oblekla.““

Drugǫ krat staršina vstane:
„Dobro jutro, mati!
Piti, jesti ste nam dala,
Dajte nam še nevěstǫ.“
„„Le pijte no jějte,
Nevěsta neima časa:
Nevěsta si vole izbéra,
Ktere bǫ s sebǫ peljala.““

Tretjǫ krat staršina vstane:
„Oj dobro jutro, mati!
Le poidimo, poidimo glědat,
Kaj pa nevěsta děla.“
Mati je kamricǫ odpèrla,
Nevěsta mèrtva ležala.

Ženim tako govori:
„O moj Bog nebeški ti!
Kaj sem se jaz Bogu zaměril,
Kaj sem se jaz Bogu zaměril,
Da mi je nevěsta umèrla!
Če si tî umèrla zavoljǫ mene,
Naj umèrjem jaz za tebe!“
Prejęl se je za glavǫ,
Vèrgel sę je v bělǫ posteljǫ:
„Tebe bodo pokopali
Na prelěpi solnčni kraj,
Mene pa bǫdǫ pokopali
Taj na hladni krivčni kraj.
S tvojega groba bǫde rastla
Lěpa běla lilija,
Z mojega groba pa bǫ rastla
Oj prelěpa gartroža.
Te dvě roži bǫta rastli
Pèrti raju svętemu,
Pèrti raju svetemu,
H očetu nebeškemu.“

225.

(Gorenjska.)

Je drobna ptica priletéla,
Na okencu je obsedéla:
„Oj Metka, ti si šivaš srajco,
Pa šivaj dolgo in visoko,
Ne šivaj kratke in široke!
Nikdar ne bodeš v nji plesala,
Ti bodeš mrtva v nji ležala:
Umrla boš ob sedmi uri.“

„Oj lesem, lesem, mati moja,
Vam bodem nekaj naročila:
Ko jutro bodo prišli svatje,
Bo prvič ženin k vam govoril:
Le dajte nam nevesto našo, —
Recite: jo družica spleta,
Kakor pri nas je sploh navada.
Kadar bo drugič spregovoril,
Recite: skrinjo si naklada,
Kakor pri nas je sploh navada.
Kadar bo tretjič spregovoril:
Recite: kravo si izbira,
Da vzame iz hleva najbolji.
Ko bo četrtič spregovoril,
Ga primite za belo roko,
Ga v izbo mojo popeljite,
Kjer jaz na parah bom ležala.“

226.

(Iz Cerovca.)

„Kaj je tebi, Marinka,
Kaj si tako lépo poješ
Notri v svetloj kamri?“
„„Kaj meni ne bi dobro bilo,
Ki bom jaz vujtro svati mela,
Ki bom jaz vujtro mlada sneha!““
„Neš ti, Marinka, svati mela,
Neš ti vujtro mlada sneha,
Tiš pustila vujtra dušico!“
„„O ljubi Bog predragi!
Kaj pa sem pregrešila,
Kaj bom vujtro dušo pustila?““

---

225. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Med vrstami je tam popravljeno to:* 21 iz hleva] od dvora — 25 na parah] na deski.

226. *Zapisal* St. Vraz; *pela Ciglaričeva.* — *Iz VO. XIX. R. 8. Kasneje je s svinčnikom ta-le začetek pripisan:* Marinka lepo poje * Da zible dete svojo. *Tudi je kasneje popravljeno:* 8 Neš] Ne boš — 9] dušo. *Tamkaj se nahaja tudi ta-le načrt melodije (prim. Kuhač II., št. 746):*

Vraz je pesem prepisal vnovič v VO. I. 13. in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, s temi predrugačbami: 2 tak — 3] V svojoj svetloj kamrici — 4] Kaj ti ja ne bi pela — 5 Ki bom jaz vujtro] Kîm zutra — 6 Ki bom jaz

„Ne si, Marinka, pregrešila,
Tvoja mati je pregrešila,
Ki te je na svet rodila,
Ki te je na svet rodila,
Te v nunski klošter obečala,
Zdaj pa te je že v zamož dala!“

227.

(Gorenjska.)

Ožbalt bi se rad oženil,
Ožbalt, ki je lep in mlad,
Pa za gliho dolg ni zvedil,
Ni si mogel prave zbrat'.

Gliho, ki ga hoče rada,
Zvé za lepo Nemkinjo;
Kakor gre nevest' navada,
Njemu snubit' jo gredo.

Deleč pelje ž' njim se dvica
Sred zeleniga polja,
Pa je padla dol meglica,
Pregosta megličica.

Preživo je zdaj Marija,
Vsih kraljica noj gospa,
Zdaj nevesti govorila:
„Kam greš, mlada Nemkinja?“

Tak nevesta govorila:
„„Grem k' poroki z' ženinam.““
Spet je rekla nji Marija:
„Jez nezvesto te poznam!

Al si ti že pozabila,
Dvica biti zanaprej,
Kakor si bla obljubila
Mojmu sinu nekadaj?“

Zlo nevesta se prestraši,
Ona terda omedli,
Od poroke se oplaši,
Dušo Bogu izroči.

Svatje so naprej vozili,
Damu gredo žalostni,
Mater ženina dobili,
Ko na pragi že stoji,

Pa neveste zvesto čaka
In jma v' rokah en bokal,
De šentjanžovco nataka,
Naj b' nevest' Bog srečo dal.

Ženin materi oznani,
Žalostno pove le-to:
„Nam Marija vzela strani
Je nevesto u nebo.

Bog daj meni, mojim svatam
Priti, kjer je ona zdaj,
Druzga jez več ne obrajtam,
K nji me mika v sveti raj!“

---

vujtro] Kim zutra ja — 7] Neš jih mela, Marinka — 8 Neš ti vujtro] Neš zutra — 9] (Tiš pustila dušico *) Tiš zutra dušo dala — 10 O ljubi Bog] Moj Bog lubi — 12] Kâm dušico pustila, — 13 Marinka] ti — 14 Tvoja mati] Mati — 15 je] j — 18 Te v] V — 19 te je že] te. — *Po tem prepisu jo je v NPI. 63—64 tiskal, ne gledé na naglasna znamenja, s temi premembami:* 4 jaz — 5 zutra svate — 6] Kim zutra mlada sneha — 7 Neš jih mela] Neš mela ne — 8 zutra — 9 zutra düšo — 10 Bog lubi] lübi Bog — 11, 13, 14 pregèršila — 12 dušico — 15 j] je — 18 nünski — 19 te v zamóž] zamóž.

227. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 101—103. Pesem je močno prenarejena in skoraj popolnoma brez narodnega duha in kolorita*

Nevesta umrje. B.

228.

(Iz Frama.)

Leži, leži polje,
Polje široko.
Prěk polja leži cesta,
Cesta uglajena.
Pri cesti stoji hiša,
Hiša lěpo zidana.
Notrě stanuje děklica,
Z imenom Katrica.
„Vstajaj, vstajaj,
Mlada Katra!
Tebe svati čakajǫ.“
„„Jaz ne hočem nijednih svatov,
Jaz uže ženina
Izbranega imám:
Za ženina sèm si izbrala
Vsmiljenega Jezusa.
Za staršineta sèm si zbrala
Ljubega svetega Jožefa.
Za vodiljǫ sèm si izbrala
Ljubǫ děvicǫ Marijǫ.
Za družbana sem si izbrala
Svojega zvěstega angelca.
Za družicǫ sèm si izbrala
Ljubǫ svetǫ Katarinǫ.
Za svate sèm si izbrala
Vse nebeške angele.
Še za godce sèm si izbrala
Tote posvęčene zvoné.
Pervǫ mi bǫjǫ gǫdli,
Keda mę bǫjǫ nesli
Krez to polje široko,
Krez to polje široko
Tami h grobam posvęčenim;
Drugǫ mi bǫdǫ gǫdli,
Da mę bǫdǫ zagrebali;
Tretjǫ mi bǫdǫ gǫdli,
Kda uže v čěrni zemlji bǫm,
Kda uže v čěrni zemlji bǫm!“ “

229.

(Iz Frama.)

„Vstajaj, vstajaj, mlada Katra,
Tebe svati čakajo.“
„„Jaz ne hočem nijenih svatov,
Jaz že ženina zbranega mam:
Še za ženina sem si zbrala
Vsmiljenega Jezusa.
Za strašineta sem si zbrala
Ljubga svetga Jožefa.
Za vodiljo sem si zbrala
Ljubo devico Marijo.
Za protfirarja sem si zbrala
Ljubga svetga Johaneza.
Za kranceljunfravo sem si zbrala
Ljubo sveto Barbaro.
Še za svate sem si zbrala
Vse nebeške angelce.
Še za godce sem si zbrala
Vse te žegnane zvone.
Ti prvi štikelc mi bodo zagodli,
Da me bojo vzdignoli;

228. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. II. 40—41. Ta zapis je iz leta 1844.*

229. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. IV. 36—37. Ta zapis je iz l. 1855.*

Ti drugi štikelc mi bodo zagodli,
Da me bojo zagrebali;
Ti tretji štikelc mi bodo zagodli,
Da jaz v černi zemlji bom.
Te pa bojo na me pozabili,
Niše več zmislil ne bo.“ “

230.

(Iz Frama.)

„Vstajaj, vstajaj, mlada Katra,
Tebe svati čakajo.“
„„Jaz ne hočem nijednih svatov,
Jaz uže ženina izbranega imam:
Jaz ženina sèm si izbrala
Vsmiljenega Jezusa.
Za vodiljo sèm si izbrala
Ljubo děvico Marijo.
Za staršineta sèm si izbrala
Ljubega svetega Jožefa.
Za družico sèm si izbrala
Ljubo svętǫ Barbarǫ.
Za družbana sèm si izbrala
Svetega Johaneza.
Za svate sem si izbrala
Vse nebeške angelce.
Za gǫdce sem si izbrala
Vse posvęčene zvoné.
Pervǫ pa mi bǫjǫ gǫdli,
Da me bǫjǫ odvzdignǫli;
Drugǫ pa mi bǫjǫ gǫdli,
Kda mę bǫjǫ zagrebali;
Trekǫ pa mi bǫjǫ gǫdli,
Kda uže v čèrni zemlji bǫm.“ “

231.

(Iz Frama.)

„Ustani, děkle, gor,
Svati sǫ že tu!“
„„Jaz ne ustanem gor,
Ker sę ne ženila bom.
Jaz ne nucam niednih svatov,
Ne niednega ženima.
Ženima sem si zbrala
Vsmilenga Jezusa,
Kteri bǫ mę vižal
No mi na strani stal
Na mojǫ zadnǫ urǫ,
Na smertni postelji.
Kranceljunfravǫ si bom zbrala
Ljubǫ divicǫ Marijǫ.
Protfürarja si bǫm zbrala
Svetega Jožefa.
Gostovanjčine si bǫm zbrala
Vse nebeške angelce.
Muzikante si bǫm zbrala
Žegnane zvoné.
Pogreblane si bom zbrala
Tudě vse zvolene svetnike,
Ker mę bǫdǫ spravli
Preti raji svętemu,
Da me bojǫ priporočli
Mojmu Očetu nebeškemu.“ “

230. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 122—123. Ta zapis je iz l. 1844.*
231. *Zapisal* O. Caf; *pel Blaž Bedenik.* — *Iz CO. I. 43—44. Iz l. 1844.*

232.

(Iz Pohorja.)

„Vstani, vstani, Micka, gori!
Sváti te že čakajo.“
„„Jaz pa nimam čemu vstati,
Ker ženina že 'zbranega 'mám.
Za ženina 'mám pa 'zbranega
Ljub'ga, vsmiljen'ga Jezusa.
Za družico 'mám pa 'zbrano
Ljubo devico Marijo.
Za druga 'mám pa 'zbranega
Ljub'ga svet'ga Jožefa.
Za svatovščino 'mám pa zbrano
Vso to nebeško bratovšč'no.
Za godce 'mám pa 'zbrane
Vse te žegnane zvonè,
Kteri mi bojo tàj zvonili,
Ko me bojo pokopali.“ “

Zormanova Micika.

233.

(Gorenjska.)

Gospod Zormán per miz'sedi
No gleda svojih dveh hčeri:
„Alenčiko bom dal možu,
In Micko bom zročil Bogu.“

Okol se Micka zaberni,
Očeta hudo zaroti.
Ko Micka strila je le to,
Začuti v' glavo se bolno.

Poslala je po mašnika,
Pa mašnika, po fajmoštra,
De jo spov'do, obhajajo,
Odprav'jo grešno butaro.

Še dalej Micka govori,
De svôje časno izroči:
„Komu 'čem jaz svoje dat'?
Kako si s' tem kaj pomagat'?

Jez imam sto zloženih kron,
Komu jih zapustila bom?
Ah Mater bôžji v' Medgoré,
Naj ôna prosi zdaj za mé.

Jez imam suknjo svilnato,
Komu pa bom pustila to?
Ah Mater' bôžji v' Medvodé,
Naj ôna prosi zdaj za mé.

---

232. *Zapisal* L. Pogorski. — *Iz Slov. Večernic, 42. zv. (1888), str. 128.*

233. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 107—109; pesem je že zelo prenarejena. Tiskana je v SPKN. I. 89—90, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, s temi predrugačbami:* 1] Pri mízi gospód Zórman sedí. — 2 No] In — 4 bom zročil] zróčil — 5 Micika — 6 hudo] môčno — 7, 8] Ko Micika le to stori, * Jo hítro glav'ca zaboli — 12 Odprav'jo grešno] Odpravijo véstno — 13 dáljej Micika — 15 čem jez to] hočem jez — 16 tim — 17] Oh máteri bôžji na Goré, — 21—24 *manjka* — 26] Komú bom zapustila jo — 27] Marii iz Križnè goré — 30 ubogo — 31, 32] Razglèd nad Míciko nas učí: * Kdor čísla stárše, dólgo živí.

Jez imam suknjo višnjovo,
Komu pa bom pustila to?
Mariji iz Višnje goré,
Naj ona prosi zdaj za mé.
Marija, Jezus gredeta
Po mene vbogo zdaj oba.“
Zapovd četerta nas uči,
Kar Micki se hitro zgodi.

Spanjščice.

234.

(Iz idrijskih hribov.)

Lepe spanjšice cvetéle,
Drobne tičice so péle,
Mina je solzé točila,
Tiho sercu govorila:
„Bolno serce, vert pelena,
Za-te roža ni nobena;
Vse je za te ocvetélo,
Kam, sirota, se boš délo?“

Lepe spanjšice cvetéle,
Drobno tičice so péle.
Mina je solzé točila,
Tiho sercu govorila:
„Bolno serce, prazno cvetja,
Brez veselja si in petja;
Za-te tice so odpéle
Sladke pesmi in vesele.“

Lepe spanjšice cvetéle,
Drobne tičice so péle.
Mina je solzé točila,
Tiho v sercu govorila:
„Spanjšice bom vse pobrala,
Z njih si posteljo postlala;
Tičice bom polovila,
Britko pesem jih učila.“

Spanjšic si je res nabrala,
Z njih si posteljo postlala;
Tičic si je nalovila,
Res jih pesem je učila:
„Ljubček, tebi vsak dan huje!
Kaj si neki šel na ptuje?
Mino ti bo smert vsnubila,
Britka žalost jo vmorila.“

Spanjšice ble ocvetéle,
Ble so suhe že in véle.
Mina je bla v njih zaspala,
Nikdar več ni z spanjšic vstala.
Ljubček pride z daljnih krajev,
Pa prepozno dokaj mlajev.
Tičice so pesmi pele,
Pa za-nj britke, nevesele:
„Ljubček, tebi vsak dan huje!
Kaj si neki šel na ptuje?
Mino ti je smert vsnubila,
Britka žalost jo vmorila.“

---

234. *Zapisal* Rodoljub Ledinski (Žakelj). — *Iz Novic XIV. (1856) 250. Pesem je popolnoma prenarejena, kakor sploh vse, kar jih imamo od tega zapisovalca. V Novicah stoji pod pesmijo ta-le opomnja Ledinskega:* „Spanjšica, *Gentiana verna. Tej prelepi cvétki pripisujejo v moji domačiji matere* spanjodarno *moč, in jo rade detetam pod vzglavje devajo, naj bi laglje in raje spale; od tod njé ime. Toraj je krasna misel pevčeva, da si otožna Mina iz njih smertno posteljo postélje.“ Primeri besedo ‚lècjan‘ v Letopisu slov. Mat., 1895, str. 20.*

Kramar gre v Bergamo.

235.

(Koroška iz Ziljske doline.)

[Odlomek.]

Kramar zjutra zgoda vstoł,
Gori je klicoł žena sva,
Žena sva, lěpa mlada:
„Le vstani, dečła, pojdava,
Je masa dłoga dobrava!“
Koj mi kramarca gavari,
Ki v bělej postelci leží:
„„Koj bon jes ustajała,
Saj s tebo ne bon porajžała!““
„Ne boš z menó porajžała,
Me boš le poglejtała.“
„„Ne hodi, kramar, v Pergama,
Tan so masa hudí ludí,
So hujši žene ko moží.
Tebe pa, kramar, vbijaja,
Mene pa sabo popelaja.““
— — — — — — — —

236.

(Ziljska.)

[Odlomek.]

Kramar je zjutra zguda stow,
Kramar je zjutra zguda stow.
Gore je klicow ženą swą,
Ženą swą, liepą mwadą:
„Le gore, gore, kramarca!“
Kramarca sä mi zgavarí,
Ki na bielej postalci sadí:
„Koj bon gore wstajawa,
Saj ne bon s tebo rajžawa!
K ne hôdi, kramar, u Pergamą,
Tama są masa hudi ledí,
Są hujši žiene ko moži,
Tebe pa, kramar, wbijeją.
— — — — — — — —

Ugrabljena mlinarjeva hči.

237.

(Iz Krope na Gorenjskem.)

Iz grada jezdi grof na lov,
Za grofom trop služabnikov.
Čez hribček čez prijahajo,
Pri vodi mlin zagledajo.
Sprelepa j' bla hči mlinarja,
Skoz okence je gledala.

---

235. *Zapisal* M. Majar. — *Iz MR. 221, kjer je zapisovalec pristavil to-le opomnjo: „Ta nečěla pěsmica je napisana na Bistrici pri Zilji. Raznorečje v toj vesi udarja močno na izgovor moskovski těm, da se breznaglasno* o *izgovarja kako* a; *na primĕr stoji v pesmi* je klicoł žena sva lepa mlada, gavari, Pergama, tebe vbijaja.“ *Prim. opomnjo k št. 2.*

236. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XVI. C. I.*

237. *Zapisal* M. Kokalj. — *Iz NB. 85—86.*

„Oj mlinar, daj mi hčerčico,
Scer zasmodim ti hišico!“
„„Če hišico mi zasmodiš,
Še hčerke moje ne dobiš.““

Očeta je ob glavo del
In materi je glavo snel,
In tretjikrat zasukal meč,
Odsekal bratu glavo preč.
Hčerko na konja posadi
In jo čez hribček zakadi.
Čez hribček čez prijahajo,
Devet gradov zagledajo.
„Devet gradov ti, ljubca, glej,
Katerih boš ti grafnja zdej!“
„„Gradove ogenj naj požge,
Krvavi meč naj te zatre!““ —
In godejo in piskajo,
Nevesto v sobo spremljajo,
Ponoč' v tihi polnoči
Se grof iz spanja prebudi,
Poljubit' hoče usta nje,
Al' ljub'ca je pa mrtva že.

238.

(Iz Krope na Gorenjskem.)

Hanselj jezdi skoz Furlan,
Močno je krokal hud vran,
„Ne boš ne krokal, hud vran,
Jaz ti obljubim, pa ti ne dam.
Le tiho bodi, ti vran,
Jaz teb' še lahko zajtrk dam.“
Trikrat je zasukal meč,
Odsekal mu je glav'co preč.

Sprelepa je bila hči mlinarjeva,
Skozi oknice je gledala.
„Mlinar, ali daš ti meni hčerico,
Ali ti zasmodim hišico?“
„„Če hiš'co ti meni zasmodiš,
Še hčerke moje ne dobiš.““
Zdaj gredejo in piskajo,
Ker nevesto s saboj peljejo.
Zdaj Hanselj jezdi skoz Furlan,
Začel je krokat hud vran.
„Le tiho bodi, ti vran,
Jaz teb' obljubim, pa ti ne dam!“

Nesrečni lovec. A.

239.

(Iz Predvora.)

a. Redakcija I.

„Ustan', ustani, lovec mlad,
Dans je nedelja kvaterna,
Ljudjé vsi k maši mi gredó,
Pojdi mi tud' ti, lovec mlad.“
Pa lovec le še terdo spi
Na svoji beli posteljci.

238. *Zapisal* Fr (Radivoj) Poznik. — *Iz NB. 179. Ta pesem je sestavljena iz prejšnje in iz pesmi, priobčene zgoraj pod št. 142 („Anzelj imel lepo ženó“, ne pesmi ‚Jelengar‘, št. 138, kakor je v opomnji pri ti po pomoti povedano), kar dokazuje, da je poslednja bila znana tudi v Kropi.*

239. *Zapisal* M. Valjavec. — *Redakcija I. je vzeta iz Janežičevega Glasnika slov. slovstva. V Celovcu 1854, str. 28. Valjavčev rokopis, ki ga je*

Šla klicat ga je drugič mat':
„Ustan', ustani, lovec mlad,
Dans je nedelja kvaterna,
Ljudjé vsi k maši mi gredó,
Pojdi mi tud ti, lovec mlad."
Pa lovec le še terdo spi
Na svoji beli posteljci.

Šla klicat ga je tretjič mat':
„Ustan', ustani, lovec mlad,
Dans je nedelja kvaterna,
Ljudje vsi k maši mi gredó,
Pojdi mi tud ti, lovec mlad."

Kadar je mati preč odšla,
Se hitro je napravil bil
V obleko svojo zéleno.
Pojde na gore visoke,
Bo streljal divje jêlene.

Že se mi vzdigne ino gre,
Kamor predaleč prišel je,
Ga jelen srečal je strašán:
Na herbtu imel je mašni plašč,
Na čelu imel je kelih zlat.

Se hitro je nazaj vernil,
Mi hitro je domú prišel,
Je rekel svoji materi:
„Po spovednika pojte mi,
Pojte mi berž po mašnika,
Po mašnika žegnanega."

Po mašnika je hitro šla,
Al kadar je nazaj prišla,
Dobila je že mertvega.
Na njem sta bla dva černa psa,
Po sredi ga pretergala,
Sta nesla ga na dno pekla.

b. Redakcija II.

„Ustán', ustánъ, jagr vmad!
Dons je nedelja kvátrna,
Ъljdjé vsъ h mašъ mъ gredó,
Pejdъ mъ še ti, jagr vmad!"
Jagr pa le še trdo spí
Na sojъ belъ póstъljcъ.

Šwa ga je klícat drugъč mat':
„Ustán', ustánъ, jagr vmad!
Dons je nedelja kvatrna,
Ъljdjé vsъ h mašъ mъ gredó,
Pejdъ mъ še ti, jagr vmad."
Jagr pa le še trdo spí
Na sojъ belъ postъljcъ.

Šwa klícat ga je trekъč mat':
„Ustán', ustánъ, jagr vmad,
Ъljdjé vsъ h mašъ mъ gredó,
Pejdъ mъ še ti, jagr vmad!"
Hitr se je naprâwu bíw
V obléko sojo zêleno:

Pejdè na góre vísoče,
Bo stréljaw dúje jêlene.

Še se mъ vzigne jъno gre,
Kamr predêleč pršu je,
Srečow ga je jelen strašán:
Na hrftъjmu je mašnъ pwajš,
Na čewъ jmu je célъh zwat.
Hitr se je nazáj vrnù,
Hitr mъ je damú pršù,
Reku je sojъ máterъ:
„Pejtè mъ brš po mášъnka,
Po mašъnka žegnanъga!"

Po mašъnka je hitr šwa,
Al kъdr je nazáj pršwà,
Dobíwa je že mrtuga:
Na nj'mò sta b'wa dva črna psa,
Na sred' sta ga pretrgowa,
Neswa sta ga na dnъ pъkwà.

---

hranil Miklošič, ima te redakcije prepis, ki se od zgoranjega natiska razlikuje v tem: 6, 13 postljici — 16 *manjka (prim. redakcijo II.)* — 19] Mati je preč od njega šla — 24 Že] Še — 26 jelen srečal je] srečal jelen je. — *Po verzu 31. sta vtaknjnena ta dva:* „Mat', nisem hotel vas bogati, * Bogajte saj vi mene — 34 žegnaniga — 37 mertviga. *Redakcijo II. je Valjavec objavil v Kresu IV. 283.*

Nesrečni lovec. B.

240.

(Gorenjska.)

Ljubčik se na pot napravla,
Culico si vkupej spravla;
Ljubica je zgodaj vstala,
K sveti maši ga ravnala.

Za besede njé ni maral,
Ljubčik nič za mašo baral,
Vzame pušo in v planíne
Strelat gre divje zveríne.

Serne ljubi strelat grede
In jelene in medvede.
Pod planino ga čakala
Ljubica, je štrene prala.

Pervo štren'co ljuba prala,
Proti nji klobuk perplava,
Ves rastergan, ves kervavi,
Nje je ljubiga ta pravi.

Drugo štren'co ljuba prala,
Suknja proti nji perplava,
Vsa rastergana, kervava,
Ljub'ga njeniga ta prava.

Tretjo štren'co ljuba prala,
Proti nji po beli Savi
Ves rastergan, ves kervavi
Plava ljubi nje ta pravi.

---

240. *Vzeta iz Vodnikovega rokopisa, kjer je od Kastelčeve roke pisana na papirju, kakoršen se nahaja tudi v VO. XX. 36, 41 in XXI. B. Prva dva verza sta se s prva glasila:* Ljubčik se na pot napravlal, * Culico je vkupaj spravlal. *V drugem verzu je* si *z svinčnikom napisan nad nepopravljeni* je. *Verz 28. je Prešernova roka (ki je popravljala tudi VO. XXI. 13 itd.) izpremenila takó-le:* V verti mu skopala jamo. *To pesem je Kastelec po pomôti dal vezati v Vodnikov rokopis; Vraz XVI. A. 16 (iz leta 1837.) naravnost pravi, da je Prešernova. Tudi v prepisu VO. IX. 6 stoji šifra „Dr. Pr.“ na koncu; pa tudi vsa dikcija v nji kaže, da ji je res Prešeren dal zgoranjo obliko.*

V VO. XX. 33 se nahaja Prešernov lastnoročni prepis te pesmi, ki se, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, od našega natiska razlikuje samó v tem: 1 napravil — 2] Vse potrebno vkup je spravil — 3 zgodej — 8 Streljat — 9 streljat — 26 Savo] vodo — 28 Mu na vert'] V vertu mu — 32 K ljub'ga] Ljub'ga. *Te stvari je Prešeren pač prenaredil še-le, ko je bil Kastelcu izročil to pesem, najbrž za Čbelico.*

V prvem prepisu Vrazovem (VO. XVI. A. 16) je marsikaj zapisati Vrazu na rovaš. Razlikuje se ta prepis od našega natiska: 1 napravlja — 2 skupej spravlja — 5 ni maral] ne mara *(!)* — 6] Neti za mašo ne bara *(!!)* — 11, 12] Ljubica ga je čakala, * Pod planino štrene prala — 15 ves] in — 16, 20, 32 ljubega — 28 Mu na vert'] verti — 29 sejala — 32 Ljubega več ne bom mela. *V drugem prepisu (VO. IX. 6) je predrugačeno vrhu tega še to-le:* 3 zgodej — 8 Divje streljat gre zverine — 16, 20, 32 ljubiga — 21 priplava — 25 pustila. — *Poslednji dve strofi se nahajata pisani v rokopisu neznane meni roke, ki je spravljen v VO. IX. 47—50 ter obsega na 12 straneh pesmi, ki so potem bile objavljene v Korytku. Naša pesem je 15. in ž nje koncem se začenja rokopis, ki je pisan v gajici; je-li Smolétov? Ta zapis kaže te razlike od našega natiska:* 24 Savo] vodo — 28 Mu na vert'] Na verti.

Pesem je tiskana najprej v NPI. 174—175, in sicer se ta natisek od drugega prepisa Vrazovega (VO. IX. 6) razlikuje samó v tem: 8 strélat — 16 in] ves — 18 pèrplava. *Natisek v SPKN. II. 72—73 se naslanja na neznan prepis Prešernov, soroden zgoraj omenjenemu, v VO. XX. 33 hranjenemu, od katerega se razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, v tem:* 2 vkup

Štreno 'z roke je spustíla
In se v Savo zagrozíla,
Ga zadéla je na ramo,
Mu na vert' skopala jamo:
„Rož'ce bom po njemu s'jala,
Vselej milo se jokala,
Kadar bodem rož'ce plela,
K ljub'ga več ne bom imela."

241.

(Iz Ziljske doline.)

„Půbič moj je šòl v płaniną,
Střělat čudną vsą zvěriną;
Al' ga bo zvěrina vjedła,
Koj bôn dečła půbča meła?"

Srenčata ga dva medvěda,
Ki sta půbiča vjedła.
Dečła je v potoce prała,
Je pertekła voda vsa kervava.

Še en mał je dečła prała,
Kłobčič že pred nją perpława;
Kłobčič je pa že poznała,
K je žôjece cu dělała.

Še en mał je dečła prała,
Půbič že pred nją perpława:
„Oje joje, moja glava!
Kan bôn dečła půbča djała?

V gartelč bôn ga pokopała,
Rôžce bôn po njemi sjała;
Der bôn dečła rôžce pleła,
Půbča bôn u žinji meła."

242.

(Iz Volčan na Tolminskem.)

Moj šocli je en zelen jager,
Ker mi po planincah jaga
Na medvede in na jelene
Nuj na vso gorsko zverino,
Ker je mojga šocje vbila.

Ljuba je plenice prala,
Prišla j' dol voda r'java;
Ljubca je plenice umivala,
Šocli dol po vod priplava.
Ljuba je v vodo zabrodila,

---

je] vkúpaj — 13, 17, 21 štreno — 14, 18 priplava — 16] Ljúb'ga njéniga je právi — 24 nje ta] njeni — 25 bom po] bodem — 32 Ljub'ga] K' ljub'ga. — *V Vodnikovih pesmih je pesem — kakor sem zgoraj povedal, po krivici — tiskal Levstik v modernizovanem jeziku, samo v 29. verzu piše* sijala *(!)*.

241. *Zapisal* M. Majar. — *Iz Šafařikove knjige „Slowanský narodopis" 168, kjer pa je tiskano* ů *za* ł *in:* 10, 14 perpůaůa *nam.* perpůava. *Majarjev rokopis v VO. XIII. 47—48 se strinja s tem natiskom, samo da se za* ą *tam piše* o *in še to-le:* 1 šu — 2 Strelat — 12 děvaůa. *Tudi prepis Majarjev v MR. 126—127 se, ne gledé na naglasna in dijakritična znamenja in* o *za* ą, *strinja s Šafařikovim natiskom, samo da se tam piše:* 10, 14 žě — 12 žogece — 18 njemu.

242. *Zapisal* Jožef Kragelj. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

Notri je šocelna vlovila.
V vrtič ga je pokopala,
Drobne rož'ce gor nanj s'jala.
Kadar jih je plela,
Prav milo jo je zapela;
Kadar jih je trgala,

Prav milo se je jokála:
„Ko sem lan pušelc spletala,
Kam ga bom pa letos djála?“

Mladi hlevar.

243.

(Gorenjska.)

Mlad hlevar konjam snaž' lepo
Aj sedem let, osmiga pol.
Nobenmu to ni znano blo,
De hlévar žensko je telo;
Li sama vedla je kuharca,
Ko mu je lasé spletala.

„Aj dans imamo božič mi,
In Štefanj dan tud' deleč ni,
De hlevar službo zapusti.“

Že je prišal Štefanj dan,
De hlevar se napravi stran.
Še gre zdaj hlevar v' beli grad,
K' gospodi gôr slovo jemat.
Pokrit je hlevar li svoj pot:

„Aj z' Bogom, žlahtni vi gospod!“
K' je tako slovo jemal,
Klobuk iz glave vzet' se bal.

Gospod pa njemu govoré:
„Ne veš, de men' spoštvanje gré,
Zakaj razkriti nočeš glavé?“
Ponižno hlevar govori:
„„Lasje so moji pregerdi,
De b' jih, gospod, pogledal' vi““.
„Aj hlevar mlad, to nič ne de,
Li jemlji svoj klobuk 'z glavé,
Pokaži svoje nam lasé.“

---

243. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 99—101. Tiskana je najprej v SPKN. I. 120—121, potem istega leta še v NPI. 159—160. Oba ta natiska sta napravljena po prepisu, ki se od prepisa v MP. I. 99. razlikuje precèj. V nastopnem razkazu so zaznamovane različnosti natiska SPKN., in sicer ne gledé na naglasna znamenja:* 1—4] Mlad hlévar kônje lepó * Je snažil sédem lét in pol. * Nobênimu to znáno ni blo, * Da žensko je hlévar telô — 5 Li sama vedla je] Le samó vé to — 6 Ko] Ki — 7] Aj danas je božični dan — 8 Štépanj . . . daleč — 10] Že príde túdi Štepanj dan — 12 Še] Že — 13 gospodu — 14 li] bil — 15 Bogam — 16 K' je tako] Tako je zdaj — 18 pa njemu] mu práv'jo — 19 men' spoštvanje] mi spoštovanje — 20 razkriti] odkríti — 21] Mu hlevar zdaj odgovori — 23] De bi, gospód, jih vídli ví — 25 Li jemlji] Le vzêmi — 26 svoje nam] nam svoje — 27 Ko] In — 28 pa od gospoda] takó je v grádu — 29 po njem] mu dôli — 30] In túdi lepa vóza vmés — 34 žensko — 35 ženo] gospó — 36] Presèrčno, ljúbo oj gospó. — *Vrazov natisek se od tega, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, raz-*

Ko hlevar je klobuk si snél,
Slovo pa od gospoda vzél,
Se dvoje kit po njem obes',
In trak prelep je bil umes.
Gospod besedo poprijel:
„Pometal si lepo mi hlev
Aj sedem let, osmiga pol;
Znal nisim, de si žensk telo,
In zdaj te vzamem jez ženo,
Za žlahtno, ljubo men gospo."

Hlapec prekani gospoda.

244.

(Iz Frama.)

Hlapec konje napaja,
Si pač prelepo poje:
„Hola, hola, oj Ljubljana!
Ti še bǫš enkrat predana:
Za tri erdęče čičke,
Za tri tovare dnarjov!"

Gospod tǫ pěsem slîšal,
Gospod tǫ pěsem slîšal:
„Holaj, holaj, hlapec,
Gdě si tî tǫ pěsem slîšal?"
„„Jaz sem jǫ čul v bělem gradu,
Da sǫ jǫ tri prelje pěle.""
„Le holaj, holaj, hlapec,
Nasedlaj nama konjičke,
Nasedlaj nama konjičke,
Nabij nama puške:
Mojǫ puškǫ tî nabijaj
Z svinčastimi kuglami,
Z svinčastimi kuglami
No s černim prahom;
Svojǫ pa tî nabijaj
S tem bělim papirjem,
Z bělim papirjem
No tudě s čèrnim prahom."

Gospodu je nabil
Le s tem bělim papirjem,
Z bělim papirjem
No tudě s černim prahom.
Svojǫ je pa nabil
S svinčastimi kuglami,
S svinčastimi kuglami
No tudě s čèrnim prahom.

Gospod po hlapcu ustrělil,
Hlapec pa po gospodu.
Gospod sę z konja zvèrnǫl,
Hlapec pa hîtro obèrnǫl:
„Holaj, holaj, Ljubljana,
Zdaj si uže ti predana:
Za tri èrdęče čičke,
Za tri tovare dnarjov."

---

likuje v tem: 2 snažiû . . . poû — 3 to znano ni] to ni znano — 4] De ženska je hlevar le tà — 8, 10 Štefanj — 10, 12 Že] Še — 14 biû — 15 Bogom — 16 jemoû — 17 boû *(sic!)* — 19 m' — 20 odkrit — 27 snél] zneû — 28 gradi vzeû — 29 dol' — 31 poprijeû — 32 Pometoû — 34 Znoû . . . žensk' — 35 jes — 36] Za ljubo prežlahtno gospó. — *Primeri zgoraj pesmi pod naslovom „Deklica vojak. C." (št. 58 in 59).*

244. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. III. 20—21.*

Modri Sekol junak.

245.

(Od hrvaške meje na Kranjskem.)

Ženio se Janko vajevoda
Iz daleka, iz latinske zemlje.
Knigu piše modri Latinjane.
Ter ju šalje Janku vajevodu:
„Vabi, Janko, svate svakojake,
Samo nemoj Sekola junaka:
Od modrosti pije niti jede,
Svakojake šege sobriaše.“

Vabil Janko svate svakojake,
Samo neče Sekola junaka.
Govorijo Sekole junače:
„Boga vama, moja stara majka,
Što smo se mi ujcu zamerili,
Da nas neče na pirove vabit?“
Ali mu je govorila majka:
„Aj Sekole, drago dite moje!
Sedlaj konja, koga ujac ne zna,
Paši sablju, koju ujac ne zna,
Ter mi pojdi v svate ujačeve.“

Hoda oni v latinsku zemlju,
Skočil se je mudri Latinjane;
Pervu jim je šegu podavao,
Govorio mudri Latinjane:
„Boga tebi, Janko vajevoda,
Ko si nemaš med sabom junaka,
Ki preskoči tri kopje jednake.“
Svi so svati mukom pomuknuli,
Ter mi jesu v tla pogledali.
Skočil se je Sekole junače,
I preskoči tri kopje jednake.

Drugu jim je šegu podavao,
Podal jim je na kopju jabuko,
Govorijo mudri Latinjane:
„Boga tebi, vajevode Janko,

245. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. V. 101—103, kjer je marsikaj napak tiskano:* 1 vajevdo — 8 šegosobriaše — 18 konju — 32 jo — 50 zdigniš.

Ko si nemaš med sabom junaka,
Ki bi prebil na kopju jabuko.“
Svi so svati mukom pomuknili,
Ter mi jesu v tla pogledali.
To nevčini Sekole junače,
I prebije na kopju jabuko.

Skočijo se mudri Latinjane,
Podal jim je devet divojaka
Jednakoga oka i pogleda.
Svi so svati mukom pomuknili,
Ter mi jesu v tla pogledali.
Več se skočio Sekole junače,
I pogerni svoj svilni kapenak,
Na jega del tri žute cekine:
„Ovo ste mi, Latinke divojke!
Ko ne zdigneš, ka si moja prava,
Svim vam hoču odsekati glave!“
Skočila je, ka je bila prava,
Pobrala tri žute cekine,
Zdvignila je ta svilni kapenak,
Vergla ga je Sekolu junaku.

Kada idu k svojim bilim gradu,
Govorio Sekole junače:
„Boga tebi, moja stara majka!
Što je mislil mudri Latinjane,
Da si nema med sabom junaka,
Ki bi znao njegove mudrosti!“

Prevarjenih ljubimcev smrt.

246.

(Belokranjska iz Adlešičev.)

Dva su draga u dragosti rasli,
Gomer junak, Gomerka devojka,
Od mladosti sedem godin dana.
Kada junak na ženitvu zraste,
Još mu veli njega majka stara:
„Doba tebe ženiti junaka;
Kam ču ti pojt' prositi devojke?“
„„Hod'te prosit h Gomerki devojki!““

---

246. *Zapisal* I. Šašelj. — *Iz „Slovana IV. (1877) 71. Glej zgoraj pesmi „Smrt črevljarjeve ljubice“ (št. 221), „Nevesta umrje. A.“ (št. 224) in spodaj pesmi pod naslovom „Iz groba rastoči cvetlici se združita.“*

„Grem ti prosit k seljarki devojki.“
Izprosila, gredom dovolila.

Kad svatovi za stole sedajo,
Ive sede k peči na sanduke.
Sestra mu je domišljata bila,
Donesla mu tihane tambure.
Još mu grlo lepše odgovara:
„Ovo si mi, sestrica jedina,
Donesi mi tinto i papira,
Da ja pišem jedno drobno knjigo,
Da jo šaljem Gomerki devojki:
Oj Gomerka, lijepa devojka!
Sada mi ti troju misel misliš.
Jedno misliš, lijepa devojka,
Da seljarkom za stolom sedim:
Ako sedim, ne digal se, Bog dal!
Drugo misliš, lijepa devojka,
Da seljarkom bjelo ljubim lice:
Ako ljubim, usahla mi usta!
Tretjo misliš, lijepa devojka,
Da seljarkom na postelji spavam:
Ako spavam, ne sprobral se, Bog dal!“

Dolazilo pismo Gomerki devojki.
Još govori stari svoji majki:
„Ovo ste mi, stara majko moja!
Lepa mi je roža zadišala,
Kadi lice mojega Ivana.“
Još ji veli njena stara majka:
„„Sad seljarkom za stolovi sedi:
Da bi sedel i neka bi sedel!““ —
„Lepa mi je roža zadišala,
Kadi lice mojega Ivana.“
Još ji veli njena stara majka:
„„Sad seljarkom bjelo lubi lice:
Da bi ljubil i neka bi ljubil!““ —
„Lepa mi je roža zadišala,
Kadi lice mojega Ivana.“
Još ji veli njena stara majka:
„„Sad seljarkom na postelji spava:
Da bi spaval i neka bi spaval!““ —
To izusti i dušico pusti.

Došla k njemu Gomerka devojka:
Triput ga je šetom obšetala,
Četrti put poleg njega pala.
Nesli so ju k cerkvi Marijanski,
Ondi so ju skupa zakopali;
A junaka od sunca izhoda,
I devojko od sunca zahoda:
’Ž njega raste trta muškoteljna,
I ’z devojke rožica rumena.
Trta se je okol’ rože vila.
Mimo pala uzka stoza mala,
Po njej idu ljudi vsakojaki.
Oni so se čudom čudovali:
„Moj ti Bože, čuda velikega!
Jeli ni to bratec i sestrica?
Ali mi je dragi ali draga,
Ki se trta okol’ rože vije?“
Ki so znali, ti so povedali:
„„Nije ni to bratec ni sestrica,
Nego mi je junak i devojka.
Ni se majko živim ljubit’ dala,
Pa se ljubi trta i rožica.““

Vila izpodrine pravo ženo.

247.

(Belokranjska iz Adlešičev.)

Mjesec kala izza Carigrada,
Za njim kala ta danica zvezda,
Ta danica, božja sprovodnica,
Ki sprovaja grade Ivanove.
U gradi ni nikjer nikogara,
Samo vjerna ljuba Ivanova.
Ali ona troje delo dela.
Jeno delo, droben šijek šije,
Drugo delo, tanko prede svilo,
Tretje delo, staro kune majko:
„Da nevjerna moja bila majko,
Kaj si mene za Ivana dala.
To mi danes devet godin dana,
Koja jesem h gradu dopeljana,
Ni z Ivanom nočke prenočila.“

Ona misli, da nikdo ne čuje,
Začula je majko Ivanova,
Još je ona opitala lipo:
„Oj snašica, drago dite moje,
Ne bi dobro, da b' istina bila!“
„„Ako vam se vjerom ne vjeruje,
Kada Bog da, da večerek dojde,
Kad' pojdemo v pisano kamoro,
Prižgite vi sveče i duplire,
Šeč'te se vi v pisano kamoro.““

Još je majko učinila tako.
Kad je došla v pisano kamoro,
Bela vila uz Ivana spava.
Njeg'va ljuba poleg zglavlja stala.
Trgne majko nože od pojasa,
Da če vilo suprotit' srdaštva,
Bela vila v oblake se snila.
Još govori Ivanova majko:
„Ovo, Ive, dite moje drago,
Jer ako se tega ne ostaviš,
Ja ču tebe sama pogubiti!“

Hudobna tašča.

248.

(Belokranjska iz Adlešičev.)

Žito žela ljuba Jurajeva,
Dugo sloge u lugi zelenem.
Už nju Jure droban lovak lovi,
Lovak lovi, zverje vsakojako.
Juretu se jako dugo vidi,
Još govori svoji vjerni ljubi:

---

247. *Zapisal* I. Šašelj. — *Iz „Slovana“ IV. (1887) 186, 187.*
248. *Zapisal* I. Šašelj. — *Iz „Slovana“ IV. (1887) 170.*

„Ovo si mi, vjerna ljuba moja,
Druge ljube po polju pjevaju,
Od tebe ni glasa nikakova.“
„„Lahko ljubam po polju pjevati!
Druge ljube obed obed'vale,
Mojega ni ni fruštika bilo.““
„Ne bi dobro, da b' istina bila!“
„„Ako se ti vjerom ne vjeruje:
Bele so mi otančale ruke,
Belo mi je povenelo lice.““

Šeče se on belem' gradu svojem'.
Majko ga je 'z dalek' zagledala,
Široko mu dvore odperala,
Ona misli, da on zverje goni.
Kada dojde h svojem' belem' gradu,
Još govori svoji stari majki:
„Zak' mi ljubi obed'vat ne date?
Druge ljube obed obed'vale,
Moji nije ni fruštika bilo.“
„„Jako laže tvoja vjerna ljuba.““
„Ako laže vjerna ljuba moja,
Ne lažejo bele ruke njene:
Bele so ji otančale ruke,
Belo ji je povenelo lice.“

Još mi veli njeg'va stara majka:
„„Nije roža, ko je utrgana,
Ni divojka, ko pri majka bila.
Tvoja ljuba sina zanosila,
Ni tvojega roda ni kolena,
Ni tvojega roda ni pogleda.““

Pripasal je britko sabljo svojo,
Šetal se je u 'no polje ravno.
Ljuba ga je 'z dalek' zagledala,
Ona misli, da ji fruštik nosi.
Kad je došel h svoji vjerni ljubi,
Trgne Jure britko sabljo svojo,
Da če ljubo po bijelem vratu,
Razsekal je po svilenem pasu.
Belo čedo po krvi plavalo
Zavil ga je v pisano maramo
Metnul ga je u nadra bijela
Nesel ga je svoji stari majki.

Kadi nji je belo telo palo,
Ondi se je cerkva sezidala.
Kadi nje je rusa glava pala,
Ondi se je oltar sezidao.
Kadi nje je krvi kaplja pala,
Ondi so se sveče užigale,
Mili bože, velike pregrehe!
Još govori stari svoji majki:

„Da prekleti usak junak bio,
Ki vjeruje svoji stari majki!“

249.

(Belokranjska iz Gribelj.)

Plela, žela luba Jurajeva,
Vuž no Jure droben lovek lovi,
Droben lovek, tice sakujake.
„Dobro jutro, verna luba moja!“
Jure nazivô ju dva tri puti,

249. *Zapisal* Janko Barlè; *povedal stari Urh.* — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

Luba mu ni odfaliti (h)tela.
„Kaj si tako tužna i žalosna,
Kot da nisi danas južinala?“
„„Nisem ga ni danas fruštikala!““
„Lažeš, lažeš, verna luba moja!“
„„Ako laže verna luba tvoja,
Ne laže ju njeno bledo lice.““

Jure prime ju za bele roke
I je pela v bele grade svoje.
Od dalek je mati zagledala,
Iše dale pred nji je šetala.
„Ovo si mi, sinko moj milahni,
Kaj si vodiš svojo verno lubo?“
„„Druge lube fruštik fruštikale,
Moja ga ni niti obedvala!““

„Laže, laže verna luba tvoja,
Sez manu je fruštik fruštikala,
S zelvicami obed obedvala.“
„„Ako laže verna luba moja,
Ne laže ju njeno bledo lice.““
„Tvoja luba bledolika jako,
Ki je ona sina zanosila.“
„„Druge lube sinke zanosijo,
Al su one bele i rumene!““

Zmakne kluče majki iza pasa,
Te jih daje svoji verni lubi:
„Ovo si mi, verna luba moja!
Kako majka tebi je dajala,
Tako i ti majki moji deli:
Niti bolje davaj, niti gorje!“

Luba bila bela i rumena,
Stara majko bila bledolika.

Galjót.

250.

(Iz Škofje Loke.)

Galjot je vozil galejico,
Vseskozi prosil je Bogá,
De b' še enkrat na suhem stal,
De b' še enkrat prišel na dom.
Obljubil je darove tri:
Za prvi dar je mašni plašč
Na goro k svetemu Lorencu;
Za drugi dar je keleh zlat
Na Huje k svetmu Jožefu;
In tretji dar glasan je zvon
K devic' Marij' na jezero.

„Le vlec', le vlec', veter hladán,
Veter hladan, veter močán!“
Tako je prosil vbog galjót.
Potegnil veter hladan,
Veter hladan, hudo močán,
Zanesel je galejico
Na kraj morjá širocega.

Pri kraj' morjá širocega
Stoji mladenič lep in mlad.
Tako je rekel vbog galjót:

---

250. *Zapisal* Jožef Jurčič. — *Iz njegovega* Glasnika, *ki ga je l. 1869. pričel izdajati v Mariboru, list 1. (in edini), str. 18.*

„Mladenič mlad, al' me poznaš,
Al veš, odkod sem jest doma?
Al veš, mladenič lep in mlad,
Kako na mojem domu gré?"
„„Na tvojem domu dobro gré,
Tvoj sin bo novo mašo pel,
Hči tvoja pa se zdaj moži;
In tvoja žena pa ima
Že dolgo druzega moža.""

Galjot poseže v torbico,
Prinese ven rumeni zlat:
„Oj nesi mojemu sinu,
Ki bo novo mašo pél."
Galjot poseže v torbico,
Prinese venkaj prstan zlat:
„Oj nesi moji hčeri to,
Ki se ravno zdaj moži.
Moji ženi pa poroči:
Živ ni več vbog galjót! —
Le vlec', le vlec', veter hladán,
Veter hladán, veter močán!"

Potegnil veter je hladán,
Veter hladán, hudo močán,
Odnesel je galejico
Spet' sred' morjá širocega.
Tako je rekel ubog galjót:
„Veselite se, ve ribice,
Ker boste pile mojo kri;
Veselite se, ve ribice,
Ker boste glodale moje kosti."

251.

(Iz Krope na Gorenjskem.)

Galjot pa vozi galejico
Po sredi morja globocega.
Pri kraj morja en pubič s'di,
Galjot mu pravi ino govori:
„Pubič, povej, kje si ti doma?
Al' si iz lepe kranjske dežele,
Al' si iz bele Ljubljanice?"
„„Jaz nisem iz lepe kranjske dežele,
Jaz sem le iz bele Ljubljanice.""
„Pubič, povej, ali ti kaj veš,
Kako se na moj'mu domu godi?"
„„Jaz pa še to vse dobro vem,
Kako se na tvoj'mu domu godi:
Hči se bo zdaj omožila,
Sin bo pa novo mašo pel;
Žena se za drugič moži.""

Galjot tako pravi ino govori:
„Hotel bi darovat dare tri,
Vse tri v lepo kranjsko deželo.
Ta prvi dar bi bil le ta:
Hotel bi darovati velik zvon
Devici Marii na Jezeru.
Ta drugi dar bi bil le ta:
Hotel bi darovati mašni plašč
Na Huje svetemu Jožefu.
Ta tretji dar bi bil le-ta:
Hotel bi darovati kelih zlat
K spominu svetega Lorenca."

Segel je v zlato torbico,
Vun je prinesel prstan zlat.

251. *Zapisal* Fr. (Radivoj) Poznik. — *Iz NB. 150—152. V 1. verzu je zapisovalec v rokopisu po pomoti zapisal* galjotico *nam.* galejico; *prim. verz 43.*

„Na, nesi ga moji hčeri domu,
Saj ga ona rabila bo:
Kadar ta prstan vidila bo,
Se vselej na me spomnila bo.“

Segel je v zlato torbico,
Vun je prinesel venec zlat:
„Na, nesi ga mojmu sinu domu,
Saj ga še on le rabil bo:
Kadar ta venec videl bo,
Vselej na me se spomnil bo.“

Segel je v zlato torbico,
Vun je prinesel dobre službe:
„Na, nesi jih moji ženi domu.“

Galjot še vozi galejico
Sredi morja globocega.

Nezvesta pomaga roparju proti ljubcu.

252.

(Iz Medjimurja.)

Šetal se je Janko po lugu zelenem,
Za ruku je vodil Janicu divojku.
„Zapopevaj, Jana, da te gora čuje,
Da te gora čuje, tri lugi zeleni!“
„„Ako ti zapevnem, mene ti počuje
Te dvanajst tolvajov i jim harambaša:
Tebe vumoriju, mene odpelaju.““

Kad je zapevnula, čuli nju tolvaji,
Te dvanajst tolvaji i jin harambaša.
Pervi pot zamahnul, sedem glav odsekel,
Drugi pot zamahnul, petem glav odsekel,
Samo nije Janko mogel harambaši,
Ž njim se jeje hital do dvanajste vure.
Harambaša Jani jonda reč govoril:
„Pomozi mi, Jana, Janka vumoriti;
Ne boš ti tam pila kiseloga vinca,
Nego bodeš pila sladke malažie;
Ne boš ti tam jela herženjaka kruha,
Nego bodeš jela beloga cipoha.“
Harambašu Jana jeje poslušala:
„To ti bodi, Janko, lepi mladi junak!“

---

252. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 228, 229.* — *Melodijo podaje Kuhač IV., št. 1499.*

Roparji.

253.

(Z Vrha v Belih Kranjcih.)

[Odlomek.]

Senjani so lulo podignili
Oj tork, nargorji dan,
Vzdignili so se dolame i kabanice.
Med sabo brati spominjajo:
„Necoj če gerdo ureme biti
Do polnoči i po polnoči močno,
Do dana sneg i godina.“
Med sabo se brati spominjajo,
„Kej čemo necoj“, spominjajo.
I govori turski harambaša:
„Koj ne znaš v gori za konek?“
„„Ja znam vre za njega,
Za eno cerkev sv. Mikula!““
„Iz česa si hočemo ogenj nalagati?“
Pita turski harambaša.
„„Čemo seči stolce i svečnike,
Ako ne bo tega usega dosti,
Čemo dati iz pušak klokote.““

Bolni junak.

254.

(Iz varaždinske okolice.)

Momci mašeraju po polju širokom,
Po polju širokom, pod gorom visokom.
Jeden je med njimi, ki svo ljubo ima,
Nemre mašerati, oče nam ostati:
„Kopajte mi jamo pri svetom Ivanu,
Na puško gliboko, na sabljo široko.
Tamo zakopajte moje belo telo,
Vuni ostavljajte mojo desno roko;
Za njo privežite moga vranca konja,
Naj me konjič plače, da me ljuba neče. —
Pletite mi vrta vukol groba moga,
V njega zasajajte kito rožmarina,

253. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XVI. Č. 36.*

254. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Miklošičeve „Slavische Bibliothek“ II. (1858), 304. Natisnjena je tudi v Valjavčevih „Pripovedkah“ str. 299—300 s temi premembami:* 2 *manjka* — 22, 25 dušo.

Kito rožmarina, kitico pelina. —
Zidjite mi mosti z moji beli kosti
Od mojega groba do me ljube dvora:
Kod se bo šetala moja mila draga
Z bosimi petami, z gorkimi suzami
Rožmarin trgala, k srcu zavijala:
‚Pelinek, pelinek, žuhko cvetje moje!‘ —
Delajte mi klopi z moji beli kosti:
Ki mim truden pede, na nje da si sede,
Na nje da si sede, za dušu se zmisli. —
Kopajte mi zdenca z moji črni oči,
Ki mim žejen pede, vode se napije,
Vode se napije, za dušu se zmisli.“

255.

(Iz Zamladinca na Hrvaškem.)

Onudek mi jaše trideset soldatov,
Trideset soldatov, trideset junakov.
’Si so zdravi bili, ’si veseli bili,
Samo jeden né bil niti zdrav nit vesel.
Nemre dalje iti, hoče zaostati:
„Ne ostavlajte me, moja draga bratja,
Neg me sprevadjajte vu to ravno polje.
Onde prestirajte kabanicu moju,
Onde privežujte môga vranca konja.
Onde zapikněte oštru sablu moju,
Onde pokopajte grešno telo moje.
’Se te dromne vtice ’do mi sprevodnice,
Te pisane srake ’do mi regetalke,
A te črne vranjke ’do mi pokopanjke.“

256.

(Iz Belih Kranjcev.)

U ti černi gôri
Žarki ogenj gori,
Mímo njega jaše
Tridesét junakov,

255. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Slov. Glasnika 1867, 258.*

256. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. IV. 118—120, kjer pak je tiskano v v. 2.* gori, *v v. 15. in 16.* Pa *za* Po *in je v opomnji povedano, da je* gibanica = plajš.

Tridesét junakov
Na izbór soldatov:
Jeden je jako,
Jako húdo ranjen.
„Za Bogá vas prosim:
Ne puščajte me ovdi,
Nek me vun peljíte
U ravno polje.
In tamo mi jámo
Skopljite pri s. Ivanu,
Po puško globoko,
Po sabljo široko.
Vunaj mi puščajte
Môjo desno rôko,
Notri me pregernite
Mojo gibanico.
Notri mi deníte
Kíto rožmarína.
V róko mi deníte
Kíto rožmarína.
V rokav mi privéžte
Mojga konjča vranca,
Nek me konjič žáli,
Kad me draga nêče! —
Draga bi me túdi,
Ko bi tužna znála,
Draga bi me túdi,
Ko bi tužna znala! —
Bratec, jez te prósim:
Kadar pojdeš mimo dvóra,
Najavi se dragi,
Pak ji povédaj:
De sim se ožênil
Z černo zemljo;
De sim se oženil
Z travo zeleno!“

257.

(Iz Črnomlja.)

V ovoj černoj gori
Žarki ogenj gori.
Mimo njega jaše
Trideset junakov,
Trideset junakov,
Na izbor soldatov.
Jeden je med njimi
Grozovitno ranjen.
„Za Boga vas prosim,
Drago bratjo moja!
Ne puščajte mene
V ovoj černoj gori,
Nego me peljajte
V ono ravno polje.
Jamo mi kopajte
Pri svetem Ivanu,
Na puško globoko,
Na sabljo široko.
Noter pogernite
Mojo kabanico,
Noter položite
Moje grešno telo.
Veni mi pustite
Mojo desno roko;
Va-njo mi denite
Kito rožmarina;
Za-njo mi privežte
Mojga konjča vranca:
Nek me konjič žali,
Kad me draga neče.
Draga bi žalvala
Kad bi ona znala,
Da sem se oženil
U to črno zemljo! —
Bratec, ja te prosim,
Kada pojdeš mimo,

257. *Zapisal* A. D. — *Iz Novic XVII. (1864), 351.*

Najavi se dragoj,
Pak joj pripovedaj:
Da je moja žena
Le-tá černa zemlja;
Moji svatje bili
So ti drobni červi,
Moji godci bili
Le ti drobni ptiči. —
I še to vas prosim,
Draga bratjo moja!
Zdenec mi kopajte
Pri grobu mojem:
Kdor bo išel žeden,
Neka se napije.
Klopi mi delajte
Pri grobu mojem:
Kdor bo išel truden,
Neka se počine.
Rože mi sadite
Pri grobu mojem:
Kdor bo išel gizdav,
Nek si rožo vtrga.“

258.

(Iz Adlešičev v Belih Kranjcih.)

V ovi črni gori
Žarki ogenj gori.
Mimo njega pelja
Uzka stóza mala.
I po njej zaide
Trideset junakov,
Trideset junakov,
Na izbor soldata,
I med njimi jeden
Jako kruto ranjen.

„Za Boga vas prosim,
Draga brača moja,
Ne ostavljajte me
V ovej črni gori;
Neg' me vi peljite
U bosansko polje,
U bosansko polje
K svetemu Ivanu.
Kopajte mi jamo
Pri svetem Ivanu:
Po sabljo široko,
Četiri gliboko.
Noter pogrnite
Moj kapenik beli,
Nanj'ga položite
Moje mrtvo telo.
Poleg njega den'te
Belo kopje moje.
Nanjga privežite
Moj'ga konjca vranca.
Naj me konjec žali,
Kad me ljuba neče:
Ljuba bi žal'vala,
Ki bi ona znala.“

259.

(Iz Gribelj v Belih Kranjcih.)

Tam na črni gori
Gorki ogejn gori;
Tam je trideset junakov,
Na izbor soldatov,
I med njimi jedno
Ranjeno junašce.

258. *Zapisal* Iv. Šašelj. — *Iz „Slovana“ III. (1886), str. 314.*
259. *Zapisal* J. Barlè. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

Še ono govori:
„Nosite me tamo,
Nosite me tamo
K svetemo Jivano.
Tam mi izkopljite
Jeno plitvo jamo,
Noter položite
Moje grišno telo.
Vani jostavite
Mojo desno roko,
Za njo mi privež'te
Mojga kojnca vrajnca.
Naj saj on žaluje,
Kada draga neče:
Kad bi draga znala,
Bi tudi žalila.“

260.

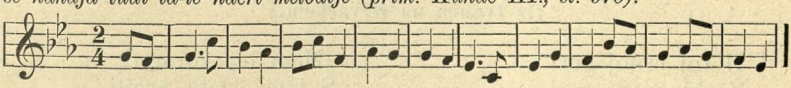
(Iz Cerovca.)

Stojí mi, stojí gora,
Dolga no visoka.
U gori pa mi stoji
Vseh dvanajst junakov.
Enga zaboli glava,
Glava ino srdce:
„Jaz nemrem makširati,
Mene glava boli.
Delajte meni rako
Tam pr svetem Roki.
Kopajte meni jamo
Pr svetem Ivanu,
Oj jamo preglóboko,
Na sablo široko.
Zvunaj pa meni puste
Mojo desno róko;
Za róko mi prvežte
Mojga vran-konjiča:
Naj me konjič poplače,
Da me ljubca neče.
Delajte meni mosti
Z mojih bélih kosti
Od mojega mi groba
Do me ljube dvora.
Tam dè se šetovala,
Na me mišlovala.“

Konjič zaherzguje,
Ljubca zaplakuje.

---

260. *Zapisal* St. Vraz; *pela Lackovica. — Iz VO. XIX. M. 33, kjer se nahaja tudi ta-le načrt melodije (prim. Kuhač III., št. 970):*

Vraz je pesem prepisal vnovič v VO. I. 4, izpremenivši, ne gledé na naglasna znamenja, to-le: 2 Douga — 3 U] Na — 5] Enega zaboli — 7, 8] Pustite me zadi, * Jaz nemrem makširat — 10 Roku — 13 globoko — 15 pust'te — 18 vranj- — 19 plače — 20 luba — 21 meni] mi — 23 mi groba] groba — 24 me ljube] lubinega — 25, 26] Po njih dè se šetala, * Mene razmišlivala — 28 Luba. — *Tiskal jo je v NPI. 91—92; ta natisek se od ravnokar omenjenega prepisa razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja in* èr *za zlogotvorni* r, *v tem:* 2 Duga — 4 Seh — 10, 12 svetom — 15 Zvũnah . . . pũst'te — 20 lũba — 21 mosty — 24 lũbinega — 26 razmišlavala — 28 Lũba.

261.

(Iz hrvaškega Zagorja.)

U toj crnoj gori
Žarki oganj gori;
Okol njega jaše
Trideset junakov,
Zdravih i veselih,
Samo jedan ranjen.
„Bratci moji dragi!
Ne ostavlajte me,
Neg' me izpelajte
U to ravno polje.
Kopajte mi jamu
Pri svetom Ivanu,
Po pušku gliboku,
Po sablju široku.
Nutar postavlajte
Moju kabanicu;
Na nju posadite
Moje grešno telo.
Vani ostavlajte
Moju desnu ruku,
Za nju privežite
Moga vranca konja:
On se neka plače,
Kad se ljuba neče!
Delajte mi klupi
Okol groba moga;
Koji trudan projde,
Na klupčicu sede,
Vendar da mi reče:
Bog se duši smiluj!
Kopajte mi zdenac
Pokraj groba moga;
Koji žedan projde,
Vode se napije,
Vendar da mi reče:
Bog se duši smiluj!
Sadite mi ruže
Pokraj groba moga;
Koji takav projde,
Ružicu si trgne;
Vendar da mi reče:
Bog se duši smiluj!
Sadite mi slive
Pokraj groba moga;
Koji gladan projde,
Slivicu si trgne,
Vendar da mi reče:
Bog se duši smiluj!
Sadite jabuke
Pokraj groba moga;
Koji gladan projde,
Jabuku si trgne;
Vendar da mi reče:
Bog se duši smiluj!“

262.

(Iz Ivanca na Hrvaškem.)

U toj črnoj gori
Žarki oganj gori,
Okol njega stoji
Teh dvanajst junakov.
Jeden zmed njih veli:
„Meni bu vumreti,
S toga sveta prejti,
Bogu račun dati.
Kopajte mi jamu
Pri svetom Ivanu,

261. *Zapisal* A. Kos. — *Iz Slov. Glasnika II. (1858) 15.*
262. *Zapisal* Fr. Š. Kuhač. — *Iz njegove zbirke III., št. 949.*

Na pušku gliboku,
Na sablju široku.
Onde pokopajte
Moje griešno telo:
Vani ostavljajte
Moju desnu ruku.
Za nju privežujte
Moga vranca konja,
Neg se konjić plače,
Gda se ljuba neće."

Konjić zahrzuje,
Ljuba zaplakuje.

263.

(Zagorska.)

Vu ti čërni gâri
Žarki vogenj gori;
Mimâ njega jašu
Trideset junakah,
Jeden je med njimi,
Koji je ranjeni.
„Draga bratja moja!
Ne ostavlajte me
Vu ti čërni gâri
Pri tom žarkom vognju.
Draga bratja moja!
Koj' dimom pâjdete,
Pâvečte mê lube,
Da sem se ja ženil
Z toj čërnoj zemljicoj,
Zelenoj travicoj.
Dragi moji ljudi!
Delajte mi moste
Od mojâga dvora.
Draga bratja moja,
Kopajte mi jamu,
Na pušku gliboku,
Na sablu široku.
Notru prestirajte
Moj beli kapejnek,
Notri mi dëvajte
Moje grešne telâ.
Za nogu privežte
Mega vranca konja:
Naj me konjič jahče,
Kad me luba neče.
V roku mi dëvajte
Kitu rožmarina:
Ki mi mimâ ide,
Rožmarin si vtergne,
Z mene se spomene,
Z mojegö imena.
Draga bratja moja,
Kopajte mi zdenec:
Ki mi mimâ pâjde,
Ki mi žejan pâjde,
Vâde se napije!"

263. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 211, 212. V Kukuljevićevi zbirki je na str. 183., 184. z Ravne gore nekajkavska pesem:* „Màrtva glava Radivoja govori", *ki ima nekaj podobnih motivov. Vrhu tega je še primerjati hrvaško iz Novega grada v Kuhaču III., št. 950 in Kurelčevo v „Jačkih pjesmah" str. 313.*

264.

(Iz Marije Bistrice v hrv. Zagorju.)

„Ne plač, mila moja,
Kad na vojsku pojdem,
Nek se onda plači,
Če me nazaj ne bu.“

Po gori hodila,
Droben listek brala,
Dima sem ga nesla,
Majke sem ga dala:
„Nate, majka, listek,
Vašeg sina listek.“
Majka ga čitala,
Milo se splakala.

„Kopajte mi jamu
Pri svetom Ivanu
Od onoga kraja,
Od kud sunce shaja.
Nutra položete
Moje grešno telo.
Vani ostavljajte
Moju desnu ruku;
Za nju privežite
Moga vranca konja:
Vetrek popuhava,
Konjić potancava.
Sadite mi rože
Okol moga groba:
Ki si božji dojde,
Rožicu si vtrgne,
Rožicu pridehne,
Za dušicu zdehne.
Denite mi klupi
Okol moga groba:
Ki si božji dojde,
Na klupčicu sede,
Na klupčicu sede,
Za dušicu zdehne.“

265.

(Iz Vrbovca.)

Glavica me boli, srdašce me toži,
A moj dragi lubi na dalekom tuži:
„Kopajte mi jamo pri svetom Ivanu,
Po pušku gliboku, po sablu široku;
Dělajte mi lěsek iz bukovih děsek,
Dělajte mi klupce okol groba mega,
Sadete mi rože i po grobu memu,
Kopajte mi zdenček ober glave moje:
Koji pojde truden, na klopčicu sede,
Na klopčicu sede, za me se spomene;

264. *Zapisal* F. Š. Kuhač. — *Iz njegove zbirke I., št. 168, kjer se nahaja tudi melodija.*

265. *Zapisal* Ferd. R. Plohl. — *Iz njegove zbirke HNP. I. 20—21.*

Koji pojde gizdav, rožicu si ftrgne,
Rožicu si ftrgne, za me se spomene;
Koji pojde žedjen, vode se napije,
Vode se napije, za me se spomene.“

Tri tuge junakove.

266.

(Zbelavska iz varaždinske žup.)

Temna nam je nočka na zemljicu pala,
Na zemljicu pala, vsemu pokoj dala,
Vsemu pokoj dala, vtiču i slavičku,
Mladomu junaku tri tuge zavdala.
Perva mu je tuga, jodkod sonce zhaja,
Druga mu je tuga, kam sonce zahaja,
Trejta mu je tuga njegova stara majka.
Njega mi je majka v tabor jodpravlala:
„A moj dragi sinko, gda mi dimo dojdeš,
Tebi bodu vzeli tvoju rusu glavu,
Tvoju rusu glavu, tvoju desnu róku.“
„„Če mi bodu vzeli moju rusu glavu,
Kopajte mi jamu pri svetom Ivanu,
Notri zakopajte moje belo telo,
Voni jostavljajte moju desnu roku,
Vo nju zasadite kitu rožmarina,
Za nju privežete mega vranca konja,
Naj me konjič javče, da me luba neče.““

Nezvesti junak proklet.

267.

(Iz Varaždina.)

Šetala se, šetala
Nanika divojka
Pod gorom visokom,
Po polu širokom.
Šetala se, šetala,
Zlate lasi česala.
Čula je konjiča,
Vidla je junaka:

---

266. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 235.*
267. *Zapisal* Ferd. Rih. Plohl. — *Iz njegove zbirke HNP. III. 24—26.*

Konjiča hrzati,
Junaka plakati.
Jona glavu zdigne,
Oče da poběgne.

„Ne beži, ne beži,
Nanika divojka,
Neg mi canjke reži,
Pak mi rane veži.
Či ti ja ozdravim,
Ja te ne ostavim.
Či pak ti vumerjem,
Konjiča jostavim.“

Junak je ozdravil,
Naniku jostavil,
Na konjiča sědal,
Naniki povědal:
„Nanika, Nanika,
Nesrečna divojka,
Nesrečna divojka,
Kaj junaku verješ!
Ar junačka vera,
Vera i nevera:
Kam gud veter z vějum,
Tam i junak z verum.“

Nanika se zdigne,
Malo z glavum migne,
Prične ga karati,
Ovak preklinjati:
„Ne daj ti Bog dobra,
Nit pri cěrkvi groba,
Na grobu zelenja,
Pri Bogu veselja!
Pokaj ti se glava
Na tri sto komada,
Kak vu letu zemla,
Da je deždja želna;
Suši ti se tělo
Kak vu lětu sěno,
V jutro pokošeno,
Večer pospravleno!“

268.

(Iz varaždinske okolice.)

Šeče mi se, šeče Nanika divojka
Po visoki gori, po širokom polju.
Ona mi začula konjiča hrzati,
Konjiča hrzati, junaka plakati.
Junak glavu zdigne, Nanika pobegne:
„Ne beži, ne beži, Nanika divojka,
Neg mi candra reži pa mi rane veži;
Ako ti ozdravim, tebe ne ostavim,
Ako ja vumerjem, konjič ti ostane.“

Junak je ozdravil, Naniku ostavil,
Na konjiča sedal, Naniki povedal:
„O nesrečna bila, kâ junaku verje,
Ar junačka vera ta šušnjova veja:
Kamo veter z vejom, tamo junak z verom.“

268. *Zapisal* M. Valjavec — *Iz njegovih „Narodnih Pripovjedek“ str. 298—299.*

„„Ne daj Bog mu dobra, nit pri cirkvi groba,
Nit pri cirkvi groba, na grobu zelenja,
Na grobu zelenja, pri Bogu veselja;
Suši mu se telo kak vu letu seno,
V jutro pokošeno, večer pospravljeno;
Pokaj mu se glava na sto drobne tala,
Suši mu se srce na makovo zrnce!““

269.

(Topliška iz varaždi. žup.)

Divojka je brala madar cvit po gori;
Tri gore prebrala, štertu zajimala.
Notri jeje čula junaka plakaječ,
Junaka plakaječ, konjaka herzaječ.
Divojka to čula, jona je pobigla.

„Ne boj mi se, ne boj, ma mlada divojka,
Jako ti mi zvračiš moju desnu ruku,
Moju desnu ruku, mu ranjenu glavu:
Jako ti jozdravim, moja luba bodeš,
Jako ti vumerjem, konja ti jostavim.“

Junak je jozdravil, konjiča jodjahal,
Konjiča jodjahal, divojku jostavil.
Divojka ga klela, da se trava vehla:
„Ne daj ti Bog dobra nit pred cirkvom groba,
Kaj junačka vira, to šušnjava vija:
Kamoj veter s vijom, tam i junak z virom!“

270.

(Iz hrv. Zagorja.)

Devojčica mlada moder cvetek brala,
Moder cvetek brala, sredi dokončala.
Donde zagledala mladoga junaka,
Junak glavu zdigne, devojka pobegne.

269. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 293. Melodijo podaje Kuhač III., št. 944.*

270. *Zapisal* Fr. Š. Kuhač. — *Iz njegove zbirke III., št. 944, kjer se nahaja tudi melodija.*

„Ne bejži, ne bejži, mlada divojčica,
Neg mi ti zaveži mu bolnu glavicu,
Ako ja vumerjem, konjič' ti ostavlam,
Ako pak ozdravim, moja ljuba budeš."

271.

(Iz Selnika blizu Vinice.)

Děvojčica mila po gore hodila,
Po gore hodila, moder cvetek brala,
Moder cvetek brala, z junakom se stala,
Z junakom se stala, v bege se puščala.

„Ne begaj, ne begaj, děvojčica mlada,
Zmači mi glavico sto hladno vodico:
Če ti ja jozdravim, tebe ne jostavim."

Junak je jozdravil, děvojku jostavil.
Ona ga je klela, dečas ga je štěla:
„Tak je junak z verum, kak je veter z vějum,
Vetreček popuhne simoj-tamoj z vějum,
I junak jobrne simoj-tamoj z verum.
Sa hajdina pleva ta junačka vera!
Oj nesrečni budi, koji tebe lubi!
Ne daj ti Bog dobra ni pri cirkvi groba,
Na grobu zelenja, pri Bogu veselja!"

272.

(Iz Vrbovca.)

Devojčica brala,
Su goru prebrala.
Jagodice brala,
Z junakom se stala.
Z junakom se stala,
Pak je pobegnula.

271. *Zapisal* Ferd. Rih. Plohl. — *Iz njegovih HNP. III. 44—45.*

272. *Zapisal* Ferd. Rih. Plohl. — *Iz njegove zbirke HNP. II. 72—73. Primerjati je še hrvaški v Kurelčevih „Jačkih", št. 459. in 460. in pa hrvaško iz Velikega Borištofa v šopronjski županiji (Kuhač III., 131, 133).*

Junak progovara:
„Devojka, ne beži,
Več mi glavu veži:
Ako ja ozdravim,
Ja te ne ostavin;
Ako pak vumrem,
Konjka ti ostavim.“
Junak je ozdravil,
Devojku ostavil.
Junačka je vera
Ciganjska nevera:
Kuda veter z vejum,
Tuda junak z verum.

Nuna.

273.

(Iz Bitinja pri Kranju.)

Stoji, stoji tam klošter lep,
Notri je nun sedemnajst;
Med njim' je mlada Uršula,
Nargorši nuna klošterska.

Anzel je pod kloštrom oral,
Rumeno pšenico je sejal,
Urš'lo je klical na špancer:
„Če le 'no uro al' pa dve,
Da se ne vterga teb' serce.“
„„Čakaj, čakaj, Anzel ti,
Naj grem prašat nune klošterske,
Če smem it' malo na špancer:
Če le 'no uro al' pa dve,
Da se ne vterga teb' serce.““ —

Nune ji odgovore:
„Urš'la, če hočeš nuna bit',
Moraš posvetno vse zap'stit'.“

Uršla je šla v cimer svoj,
Vzela je v roko križček svoj,
Zagnala ga je dol' za dur':
„Naj te kušuje, kdor te če,
Jaz te pa že n'kol več ne bom.“
Vzela je v roke bukvice,
Zagnala jih je dol' za dur':
„Naj vas le bere, kdor vas če,
Jaz vas pa že n'kol ne bom.“
Vzela je v roke ojster meč,
Vtaknila si ga je v serce:
„Le teci, teci, frišna kri,
Da se b'jo starši zgled'vali:
Naj me b'li dali v klošter lep,
Ko sem bla stara sedem let,
K' še nisem vedla, kaj j' ta svet;
Pa so me dali v klošter lep,
Ko sem b'la stara sed'najst let,
K' sem dobro vedla, kaj j' ta svet.“

Pervič k molitvi pozvoni,
Uršle pa k molitvi ni.
Drugič k molitvi pozvoni,
Uršle pa k molitvi ni.
Tretjič k molitvi pozvoni,
Uršle pa k molitvi ni.
Nune naglo gledat gredo,

273. *Zapisal* Fr. Dolenc. — *Iz njegovega rokopisa, ki mi ga je dal prof. Levec.*

Gor' so odperle celico,
Polno celico frišne kervi,
Da vse od straha dol popadajo
In za Uršlo molijo.

Uršla pa jim odgovori:
„Za me moliti treba ni,
Bom vekomaj zaveržena,
Ko sem nad božjo milostjo obupala!“

274.

(Iz Polhovega gradca.)

Stoji, stoji tam pod goro
En klošterček, Velesovo.
V njem pa biva nun'c deset.
Še lepših mladih je devet,
Med njimi je ena Uršika,
Najlepši nun'ca klošterska.

Mladen'č pred kloštram je oral,
Je drobno detalco sejal.
Pri oknu stala Uršika,
Na ravno polje gledala,
Na ravno polje gledala,
Zlat prstan z roke snemala.

Mladen'č jo vgleda, ostrmi,
Tako ji pravi, govori:
„Le doli, doli, Uršika,
Najlepši nun'ca klošterska,
De od tebe bom slovo jemal,
Zlat prstan ti zastavo dal.“

Urška prosila je lepo:
„Jest grem, jest grem s kloštra domu,
Jest grem, jest grem s kloštra domu
Za eno urco al pa pol,
De od ljubga slovo vzela bom,
Ki ga vidla več ne bom.“

Ta vel'ka nunca jo svari,
Tako ji pravi, govori:
„Nikar, nikari, Uršika,
Pozabi svoj'ga draziga,
Pozabi svoj'ga draziga,
Pa ljubi sam'ga Jezusa!
Tvoj ženin je pa Jezus svet,
Krvavih ran on ima pet;
On je za tebe kri prelil,
De t' je nebesa zadobil.“ —

„Iz kloštra ven me ne puste,
Slovo jemat me ne puste!“
Zdaj prime za srebrni meč,
Porine ga v srce mereč:
„Le teci, teci, gorka kri,
Iz njo pa beži, duša ti!“

To naj pa zgled vsim staršam bo,
Ki hčerko v klošter silijo.

---

274. *Zapisal* Ivan Vrhovnik; *povedala Špela Slana* (*prim. št. 100*). — *Iz njegovega rokopisa* (*str. 16—18*), *ki ga hranim jaz.*

275.

(Iz idrijskih hribov.)

Stojí, stojí tam klošter nov,
Notri pa osemnajst je nun,
Z iménam êna Uršica,
Kloštra narlépši nunica.

Pod klóštram pobič je orál,
Je drôbno dételj'co sejál.
Uršica 'z kloštra glédala,
Zlat perstan 'z roke snémala.
Pobič jo vgleda, ostermí,
Takó ji pravi, govorí:
„Oj dôli, dôli, Uršica,
Kloštra narlépši nunica!
Oj dôli, dôli, Uršica,
Vsaj êno kratko urico."

Prosíla Uršica lepó:
„Naj grém, naj grém 'z kloštra domó,
Naj grém, naj grém 'z kloštra domó,
De ljub'mu dala bom slovó!"

Nje viši nuna jo svarí,
Takó ji pravi, govorí:
„Nikar, nikar, oj Uršica,
Kloštra najlépši nunica!
Ne glej perstana zlatiga,
Pozabi svôj'ga draziga!
Mar ljubi svôj'ga Jezusa:
Spomni se pét kervavih ran!"

Uršica prosi spet lepó:
„Naj grém, naj grem 'z kloštra domó
Le êno samo urico,
Dé ljub'mu dala bom slovó!"
Spét viši nuna jo svarí,
Takó ji pravi, govorí:
„Nikar, nikar, oj Uršica,
Kloštra najlépši nunica!
Ne glej perstana zlatiga,
Pozabi svôj'ga draziga!
Mar ljubi svôj'ga Jezusa,
Spomni se pét kervavih ran!"

Uršica prosi spét lepó:
„Naj grém, naj grém 'z kloštra domó,
Naj grém, naj grém 'z kloštra domó
Le êne same ur'ce pol!
De ljub'mu slovo dala bom,
K' ga vid'la nikdar več ne bom."

Spét viši nuna jo svarí,
Takó ji pravi, govorí:
„Nikar, nikar, oj Uršica,
Kloštra najlepši nunica!
Ne glej perstana zlatiga,
Pozabi svôj'ga draziga!
Mar ljubi svôj'ga Jezusa,
Spomni se pét kervavih ran!"

Srebern nož vzame Uršica
In si ga vtakne v serčice:
„Oj teci, têci, gorka krí —
Ker 'z kloštra vùn me ne spustí!"
Mi Uršica zdaj omedlí,
Še tako pravi, govorí:

„Vsim staršem pravi nauk bo,
Ki hčére v kloštre sílijo.
Le b' me b'li dali v klošter lép,
Ko sim bla stara sédem lét;
Zakaj ste dal' me v klošter lép,
K' sim stara bila dvanajst lét?"

---

275. *Zapisal* Ant. Žakelj (*Rodoljub Ledinski*). — *Iz KČ. V. 67—69. Prim. opomnjo k št. 103. V Bleiweisovem „Koledarčku za l. 1856." jo je Ledinski predelal, a na slabše.*

276.

(Iz predvorske fare.)

Leží, leží predolgi most
Od Krajnja pa do Šmartniga.
Po njem gresta fantiča dva,
Prelepo se pomenkvata
Od Katrice Vaštonove,
Prelepe nune klošterske:
„Men' se pa v mojih mislih zdí,
De gorš' dekleta v svetu ni,
Kot Katrica Vaštónova,
Prelepa nuna klošterska.“ —

Vse nune že na kor gredó,
Le mlade Katrice ni b'ló.
Se vel'ka nuna trdno st'rí
In v cel'co Katrično hití:
Pa Katrica na tleh leží,
Ji v srcu ojster meč tiči.
Pri nji pa listek bel leží,
Na listiku pa to stojí:
„Le teci, tec', rudeča kri,
K očetu ino materi,
De bodo imél' za uk si tó,
De mlade v klošter naj dajó,
De jih ne bodo sílili,
Kakòr so mene sílili.
Le b' me b'li dali v klošter lep,
Ko sim b'la stara sedem let,
Pa so me dali v klošter lep,
Ko sim bla stara šestnajst let,
Ko sim že dobro védila,
Kaj je ljubezen fantovska.
Nad Bogam sim obupala,
Sim dušo si pogúbila.“

277.

(Kranjska.)

Barbka je lepa Boštonova hči.
Ker jo je oča v klošter dal,
K' je stara b'la sedemnajst let,
Ona je ved'la, kaj je ta svet.
Ko bi jo bil oča v klošter dal,
Ko je b'la stara sedem let,
Ona ni ved'la, kaj je ta svet;
Pa jo je oča v klošter dal,
K' je stara b'la sedemnajst let,
Ona je ved'la, kaj je ta svet.
Barbka nad Bogom scagala,
Svojo dušo frdamala.

Vsim nunam h kosilu zvoni,
Samo Barbike ni.
Vendar se ena tak' trdna stori,
Da gre gledat v celico nje.
Barbka sred celce leži,
Oster meč jej v srcu tiči,
Polno krvi okol nje stoji.
Barbka nad Bogom scagala,
Svojo dušo frdamala.

---

276. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič.*

277. *Zapisal* Fr. Štrukelj (*Jaroslav*). — *Iz almanaha „Biser“, str. 62.*

278.

(Iz Ziljske doline.)

„Sèn bła stara seden lèt,
Sèn teła jiti v kłošter lèp;

Ki še nisen vedała,
Koj j' lubèzen pûbovška.

Sèn bła stara šestnejst lèt,
So me djali v kłošter lèp,

K sen Nežica že vedała,
Koj j' lubèzen pûbovška.“

Nežica u linici stojí,
Gleda v ravno pûlece,

Koj v ravnan pûli dèłajo,
Plèvajo al ženjajo.

Vidi svojga lubega,
K je rumeno pšenico sjoł.

Koj pravi młada Nežica
Višej nuni kłošterščej:

„Voprite vrate kłošteršče,
Bil pa bôn bercagała.“

Koj pravi mładej Nežici
Viši nuna kłošterška:

„Tûr si v kłošter izvolí,
Nikoli ž njega rèšan ni.“

V tem u cerkov pozvoní,
Vse u kłoštre v kôr letí.

---

278. *Zapisal* M. Majar. — *Vzeta iz njegovega rokopisa v VO. XIII. 60—63. Tam stoji pri v. 18. opomnja: „U Kotmarjej vesi nedaleko od Celovca glasi ta verstica:* Bil pa grem per lini ven.“ *Dalje je tam pisano: „U Kotmarjej vesi se poje, da Nežica ni obupala, temuč da je črez linico skočila k svojemu ljubčeku, da sta se objela, pa od veselja se mertva zvernila. Pokopali so njeju vsačega jedne strane cerkve. Iz njujih pokopališč ste izrasle dve bèli liliji, nad cerkevjo ste se skleníli, ker njune duši ste bile izveličane. To sim zbaral — pèsem samo pa nisim imel priložnosti dobit . . . Napev je blagoglasan, poln čutlivosti i miline. Pesni „Obsojeni“* (Ko sim per mojej mami bił) *in „Nežica“ imata jedan isti napev. Druga verstica se ponavla“ t. j. če strofa ni trivrstična; melodijo podaje Kuhač I., št. 222). Dalje piše na rečenem mestu Majar: „Mesto poslednjih treh verstic se u Rožji (MR. dolnjem Rožji) poje:*

Kaj Nežica je storiła?
Je zadel pûbča scahała.

Je vzeła tosej roženkranc,
Črez sredo ha preterhała:

„Kdûri hoče žebrej ha,
Jaz ne bom ha nigdar več.“

Je vzeła tosej bukvici,
Črez sredo jih preterhała:

„Kdûri hoče beri jih,
Jaz ne bom jih nigdar več!

Sda mûrem Nežca scahati,
Svojo dušo ferdamati,
Oj svojo dušo ferdamati!““

V tem koncu je Majar mesto h *prvotno pisal* g.

Majarjev prepis te pesmi, oziroma dodatka iz Rožja, ki se nahaja v MR. 172, se strinja z zgoraj podanim, izvzemši te-le stvari, a ne gledé na naglasna znamenja: 4 Ko — 10 polece — 13 svojega — 21 Dor — 25 j' pa] pa j' — 31 Je zadel pûbča] Zadel pubča je — 33, 37 srédo — 34, 38 Kdorè — 39—42]

„Čej j' pa mlada Nežica,
Ki je vselan perva bla,
Sdej je še pošlinje ni?“
Vse nune šitro zad letô,
Gledat nje bělo postelco,
Pa niso nejšle drujega,

Ko merzle kervi kaple tri,
K je Nežica bercagała.

279.

(Iz Kanala.)

a. Redakcija I.

„V klošter pojdem, munja bom;
Jaz tebe častila več ne bom!“
V klošter šla, je munja blá,
Doli skoz okence gledala.
Doli je vidila hudiga
V štovtu svojga šocelna.
Vzame v roke roženkranc,
In ga zasuče tje na tla.
„Dole ti bodi, dole ti stoj!
Jaz tebe častila več ne bom!“
Vzame v roke bukvice
In jih zasuče tje na tla:
„Dole ti bodi, dole ti stoj!
Jez tebe čestila več ne bom!“
Vzame v roke špikast nož,
In ga zasuče tje v srčice. —
Ta starši munja pozvoni,
Ta mlajši le k molitvi ní.
„Oj, bejšte gledat, kam je šla!
Oj, bejšte gledat, kje bi bla!“

Ta mlajši munja v posteljci leží
Jen špikast nož v srce tišči.

Vse to so kavža oče in mát',
Ki čejo tako deklico v klošter dat',
Ker ne vejó in ne znajo,
Kaj je ljubezen fantovska!

b. Redakcija II.

„V klošter pojdem, nuna bom,
Ljubila tebe več ne bom!“ —
V klošter šla, je nuna b'la,
Skoz okence je gledala;
Dolí je vid'la hudega
V podobi svoj'ga ljubega.
V roke vzame roženkranc,

Jaz jih ne bom nikoli več! * Sda bom Nežica scahała, * Svojo dušo ferdamała!“ — *Scheinigg (NPKS. 24—26) je iz ziljskega in rožanskega zapisa napravil novo redakcijo, vtaknivši rožanski konec v ziljsko pesem med verz 27. in 28.*

279. *Zapisal* Alojzij Goljevšček. — *Iz pisanega dijaškega lista „Lipa“ v goriškem Andrejišču. Redakcijo II. je S. Rutar objavil v Ljublj. Zvonu III. (1883) 530.*

Zaluči ga dolí na tla:
„Dolí ti bodi, dôl' ti stoj,
Jaz te ljubila več ne bom!"
V roke vzame bukvice,
Zaluči jih čez okence:
„Dolí ti bodi, dôl' ti stoj,
Jaz te ljubila več ne bom!"
V roke vzame špikast nož,
Zasuče ga tje v srčece. —

Najstarša nuna pozvoni,
Najmlajše le k molitvi ní.
„Oj pojte gledat, kam je šla,
Oj pojte gledat, kje bi b'la!"
Najmlajša nuna v postlji leži,
V prsih špikast nož tišči. —

Vse to so uzrok oče in mat',
Ki čejo hčerko v klošter dat',
Kadar že ve, kadar že zna,
Kaj je ljubezen fantovska!

Premočeni puščavnik.

280.

(Iz Ziljske doline.)

Stoji stoji ravno pole,
Oj le pole žegnano!

Tam ne raste drujega,
Kakor drevje lěskavo.

Notre v srěde lěskovja
Je pa vuta zidlarška.

Sta tan dvě dečle smukale,
Dvě lěpe dečle knapovšče.

Prelěpo sta sprepivlale,
Sta zidlarja prenorile. —

Sdej mata běle rokice,
Gor pa zlate rinčice.

Lěpe zlate rinčice,
K je jima zidlar kupu je:

„Jes bon zapustu zidlarco,
Pa pojdan v jamo knapovško!"

---

280. *Zapisal* M. Majar. — *Iz njegovega rokopisa v VO. XIII. 14—15. Drug Majarjev prepis se nahaja v VO. XVI. B. 10, kjer pod pesmijo stoji ime „Luta Melešeca." Ta prepis se od zgoranjega natiska loči v tem:* 4 drěvje leskaũo — 5 leskovja — 6 Je] Stoji — 9 prepiůlale — 11—16] Bon zapustu zidlarco, * Pa pojdan v jamo knapovško! * Dečla běle roče ma, * Gore pa zlat perstan ma. * „Da lih jes zlat perstan man, * Saj j' le zidlar kupu ga!" — *Vrazov prepis v VO. XV. 54 se strinja z našim zgorenjim natiskom, izvzemši besedico* Jez *v verzu 15.*

Neusmiljena gospôda.

281.

(Iz Cerovca.)

Stojí mi, stojí poljece,
Prelépo polje široko.
Na polji stojí beli grad,
Po gradi šeče žlahtni gospod,
Žlahtni gospod, firštinin mož.
Žlahtni gospod, žlahtna gospá
Se s črnimi očeci gledata
No bel'mi rokami prjimleta.
Si gledata v ravno poljé,
Kde dva kmetiča ideta,
Ki desetino neseta.

„Žlahtni gospod, firštinin mož!
Midva jih lepo prosiva,
Naj desetino spišejo.
Žlahtni gospod, firštinin mož!
Dolžna še bova ostala,
Ah dolžna še sam drobni beč.
Jel dô ga nama šenkali,
Al pa za dolg napisali?“
„„Jaz vamà ga nemrem šenkati,
Neti za dolg zapisati.
Tri léta bom vaj v vózo djâ,
To šterto k vama poglednâ.““
Tri leta nédva v vozi bla,
Pa šterto k njima poglednâ:
Al ah, druga nič najšâ ní,
Kak le same bele kostí.
„O joj, joj, joj ino prejoj!
To ne dè pustlo me v nebó!“

Žlahtni gospod je zbetežâ,
Žlahtni gospod, firštinin mož,
Vu svojoj svetloj kamrici,
Vu svojoj beloj postelci.
Pod postljo se mu spravila
Voliča dva, hujdiča dva:
S krvavmi se okeci gledata,
Z žerečimi rogleci dregata,
Vesela dušico čakata.
Duša se ločila s tela,
Sta zgrabla njo voliča dva,
Voliča dva, hujdiča dva,
No sta njo zderla iz telá,
Nesla sred pekla žerečega,
Posadla njo na stol žereč,
Piti sta njoj natočila
Kupico žvepla no smolé:
„Pij, duša, to ti j' veseljé!“

---

281. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. O., P. 53 (105), kjer je v v. 23.* To *kasneje popravljeno v* Pa. *Vraz jo je vnovič prepisal v VO. I. 9., in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, s temi premembami:* 1 polece — 2 polje široko] široko polece — 3 poli — 4 šeče žlahtni] se šeče mlad — 5, 6 Žlahtni] Mladi — 6 žlahtna] no mlada. — *Tu je vtaknjen nov verz:* Po ganjki se skup šečeta — 7 Se s] S — 8] Z belimi rokam prejimleta — 9] Te koz linje si gledata * Na pole lepo široko — 10 Kde] Gé — 11 Ki desetino] Desetino no gorno — 12, 30, 31 Žlahten — 14 Naj] Naj nama — 15 Žlahtni] Al žlahten — 16, 17] Dolžna še bova en sam droben beč, * Ki ga siromaka ne zmoreva, * Da sma ga ne mogla zaslužiti — 18, 19] Al bójò nama ga šenkali, * Al bójò ga v doug zapisali — 20 Ja — 21 doug — 23, 25 Pa] No — 24 nédva . . . bla] sta onedva . . . bilà — 26] Al drugega nič je najša ne — 28] O joje, joje no prejoj — 29 ne dè pustlo me] me ne de pustilo — 32, 33 V — 33 postelci — 34 postljo se] postelo sta — 36 krvavimi — 37 žarečimi — *Ta verz stoji dvakrat* — 38 Vesela] No na — 39] Duša se je v teli ločila — 40 Sta zgrabla njo] Pograbla sta jo — 42 njo zderla iz] jo strgala s — 43 žarečega — 44] No postavila na stolec žareč — 45 joj — 46 *stoji dvakrat* — 47 j' veseljé] je zdaj prevzetjé.

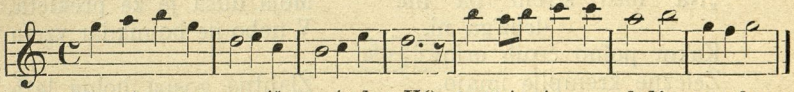
282.

(Iz Cerovca.)

Stojí mi, stojí poljece,
Prelépo polje široko.
Na polji stojí beli grad,
V gradi pa mi stojí štampet zlat.
V štampeti pa leži mlada gospá,
Mlada gospá ferboltarca.
V gradi pa se šeče en mešnik,
Mešnik mlad, ljubi sveti Hanž:
„Ferboltarca, mlada gospa!
Daj da se ti spovedati,
S svetim rešnim telom obrediti,
S svetim rešnim telom obrediti!“
„„Jaz pa se ne dam spovedati,
Neti s svetim rešnim telom obrediti!““
„Pogledite, poglednite pod štampet zlat,
Kaj pod mojim štampetom leži!““
„„— — — — — — —
S kervavimi očmi se gledata,
Z žarečimi rogli se dregata.““
„Nesem več mela kak kmetiča,
Še sem tistega dala prepraviti.
Ne mi je več dolžen biâ,
Kak en sami svetli groš.
Nesem mu ga mogla šenkati,
Sem mu ga v dolg zapisati dala.
Leto mi je že minolo,
Kaj nesem si na njega zmislila!
Te sem si šla v globoko vozo,
Tam sem najšla same bele kostí,
Kaj mene v sveto nebo ne pistí!“

---

282. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. O. 53 (s svinčnikom). Za 16. verzom je očividno že pevka morala kaj izpustiti; v rokopisu ni nobene praznine. Vraz je na nastopni poli* P *pripisal tudi načrt melodije, o katerem pa ne vem, ali spada k ti pesmi, in kateri je tak-le:*

Vraz je pesem vnovič prepisal v VO. 1. 10 in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, s temi premembami: 1 polece — 2 polje široko] široko polece — 6 ferboltarca] firštinina — 7] Po gradi pa šeče se mešnik mlad — 8 ljubi sveti Hanž] sam sveti Janž — 9] Mlada gospa firštinina — 10 ti] vi — *10. verz stoji dvakrat, zato pa je 12—14. izpuščen* — 16 Poglejte, poglejte — 16 pod mojim] mi pod — 20] Še tistega sem si pripravila — 21 doužen — 24] Neti mu ga v doug zapisati. — *Od 25. verza naprej se ta prepis glasi tako-le:* „Dala sem ga verči si v vózo, * Oh v vózo temno no globoko. * Tri leta so že minola, * Tej sem si na njega zmislila. * Te sem si šla v vozo globoko, * Tam sem najšla bele kostí, * Najšla sem mu le bele kostí; * Oh, to mene v nebo ne pustí!“

283.

(Iz Slov. Bistrice.)

Žlahtna gospa bolna leži,
Bolna leži, milo ječi.
Klicala je hlapce svojé,
Hlapce svoje, dekle svojé:
„Pojte ven pogledati,
Kaj po strehi bobentí.“

Hlapci gredó, pogledajo,
Nič drugega ne vidijo,
Le črni orli hodijo,
Železne kremplje imajo,
Ino iz kljuna jim gorí.

Hlapci gredó, gospej povedó:
„Nič drugega ne vidimo,
Le črni orli hodijo,
Železne kremplje imajo,
Ino iz kljuna jim gorí.“

„„Oh, sprejoh, oh kaj bo to!
Oh kaj bo za dušo mojó!““
Komaj gospa to zgovori,
Že pri oknih špegajo.
Vzeli so dušo od gospé,
Nesli so jo na dno peklá.

284.

(Iz Krope na Gorenjskem.)

Žlahtna gospa bolna leži,
Milo ječi.
K sebi kliče dekle svojé:
„Le sèm, le sèm, dekle moje!
Pojte gledat vun,
Kaj na naši strehi bobenti,
Ker v noči in po dnevu nikol' miru ni!“

Grejo gledat vun,
Kaj na strehi bobenti.
Pa nazaj pridejo
In gospej sporočé:
„Na naši strehi pa nič druz'ga ni,
Kakor polno črnih orlov:
Železne kremplje imajo,
Plameni jim iz ust švigajo.“
„„Oh joj mene, sprejoj mene!
Moja duša je že prekleta,
V nebo ne bo nikdar vzeta.“

Oh žlahtna gospa bolna leži,
Milo ječi.
K sebi kliče hlapce svojé.
„Pojte gledat na tlako dol,
Kaj na naši tlaki delajo.“
Grejo gledat, kaj na tlaki delajo.
Na tlaki druzga ne delajo,
Kot prosijo in molijo,
Da bi Bog preložil to.
Nazaj pridejo,
Pa spet gospej povedajo:
„Joj mene, sprejoj mene!
Moja duša je že prekleta,
V nebo ne bo nikdar vzeta.“

Žlahtna gospa bolna leži,
Milo ječi.
K sebi kliče kelnar'ce tri:
„Le sèm, le sèm, kelnar'ce mojé!

283. *Zapisal* dr. Jos. Vošnjak. — *Iz Slov. Glasnika, 1865, str. 92.*
284. *Zapisal* Fr. (Radivoj) Poznik. — *Iz zbirke NB. 73—77.*

Pojte mi po vina
Po narboljšega, narslajšega."
Grejo po vin', po narboljšega,
Narslajšega.
Sedela sta hlapca dva na sodčekih,
Imela sta rudeče kape,
Železne kremplje;
Iz ust pa plamena švigajo.
Nazaj pridejo,
Gospej povedajo.
„Oh joj mene, sprejoj mene!
Moja duša je že prekleta,
V nebo ne bo nikdar vzeta!"

„Oh kaj vam pravimo, žlahtna gospa,
Gremo vam po mašnika,
Po žegnan'ga Kristusovega namestnika,
Da bi se vi spovedali,
Pa z Bogom spravili."
„„Zakaj se bom z Bogom spravljala?
Saj se nisem nikol ž njim kregala,
Saj nisem druz'ga storila na svetu,
Ko umorila hlapcev devet,
Dekel deset,
Pa enega uboz'ga kmetiča,
Kteri je prinesel štiberco:
En krajcarček mu je zmanjkalo,
Pa sem ga utepla v turen,
Pa pozabila nanj."

Zdaj pa pravi,
„Pojdi, pojdi semkaj, avbet moj!
Pojdi gledat v turen,
Kaj moj kmetič počne,
Je že leto in dan,
Kar sem pozabila nanj."
Avpet gledat gre.
Gor' leži en kup kosti,
Iz vsake koščič'ce lučca gori,
Vun je skočil en bel golob,
Gotovo je bil sam sveti Duh.

Zdaj gre pa nazaj
Gospej povedat:
„V našem turnu pa druz'ga ni,
Kakor en kupič kosti,
Iz vsake koščičce lučca gori.
Vun je skočil en bel golob,
Gotovo je bil sam sveti Duh."
„„Joj mene, sprejoj mene!
Moja duša je že ferdamana,
Ne bo nikol več zveličana.""

Zdaj pa začnejo hudobe iti skoz okna,
Vzeli so dušo in jo nesli na dno pekla.

285.

(Iz Krope na Gorenjskem.)

Krajcar, krajcar, dober denar,
Moral je dati dušo zanj!
En kmet je prišel davek plač'vat,
En krajcar mu je zmanjkal bil:

---

285. *Zapisal* Fr. (Radivoj) Poznik. — *Iz zbirke NB. 172—173.*

„Ali mi ga bote šenkali,
Ali mi ga bote zamerkali?“
„„Jaz ne bodem šenkoval,
Ne bodem ga tud' zamerkoval. —
Avpet, avpet, avpet moj,
Še trikrat hujši ko gospod!
Pelji ga v turen teman,
Tam naj bo tako dolgo sam,
Da bo prinesel krajcar nam.““

Gospod je bil pozabil nanj,
Avpet se tud' ni spomnil nanj.
Preteklo je že let' in dan,
Gospod se je bil spomnil nanj.

Padla mu je bila žlica iz rok,
Pade mu tudi pantofelj iz nog:
„Avpet, avpet, avpet moj,
Ti si trikrat hujši ko gospod.“

Gospod je šel u turen sam,
Druzega ni bilo, ko en kup kosti,
Na njih pa ena luč gori,
Kakor solnce se svetli!

„Krajcar, krajcar, dober denar,
Da si moral dati dušo zanj!“

286.

(Iz predvorske fare.)

a. Redakcija I.

Cel teden je na tlaki bil,
V saboto je domú prišel:
Še j' dacja napovédana,
Oj dacija, glavna štibrà.
Mu krajcarja je zmanjkalo,
Tako je djal borè kmetič
Gospodu svojmu žlahtnimu:
„Al bote ga mi šénkali,
Al bote ga mi mérkali?“
Tako je djal žlahtni gospod:
„Ne bom ga hotel šénkati,
Tud ga ne hotel mérkati;
Vržite v ječo kmétiča,
De s' bo zaslužil krajcar sam.“

Še vjamejo mi kmetiča,
Še vržejo mi v ječo ga.
Gospod pa je pozabil zanj,
Ob letu se je spomnil nanj.

Tako je hlapcem svojim djal:
„Pojte mi brž po kmetiča!“

Še se vzdignejo in gredó,
In v tamno ječo pridejo,
Pa v ječi drujiga nič ni,
Ko same bele štir kosti.
Še mu povedat pridejo:
„Pa v ječi drujiga nič ni,
Ko same bele štir kosti.“
Tako se vstrašil je gospod,
Da mu je padla žlica 'z rok,
Oj žlica 'z rok, pa čevelj 'z nog.
Tako je djal žlahtni gospod:
„Oj krajcar, krajcar, majhni dnar,
Bom mogel dati dušo zanj!“

286. *Zapisal* M. Valjavec. — *Redakcija I. je vzeta iz Valjavčevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič; redakcija II. pa iz Kresa, kjer jo je v IV. zvezku na str. 339. objavil Valjavec sam.*

b. Redakcija II.

Cew tédъn je na twacъ bíw,
U zbóto je damú pršù.
Še j' dac'ja napovédana,
Oj dacija, gwavna štibrá!
Krajcerja mo je zmánjkowъ,
Takó je djaw borè kmetъč
Gospódъ sojmo žwáhtъnmo:
„A ga mъ bote šénkalъ,
A ga mъ bote mérkalъ?“
Takó je djaw žwahtъn gospóth:
„Na bom ga wòtu šénkatъ,
Tud ga nam ôtu mérkatъ, —
Vrzíte v ječo kmétъča,
De s' bo zasúžu krajcer sam!“

Še vjamejo mъ kmétъča,
Še vržejo mъ v jéčo ga.
Gospóth pa je pozabu zanj,
Vob letъ se je spovnu nanj.
Takó je hváfcam sojъm djaw:
„Pejtè mъ brš po kmétъča!“

Še se vzígnejo jъn grejò,
U tъmno ječo prídejo,
Pa v ječъ drujъga nъč ní,
Kъt sáme béle štír kostí.
Še mo povédat prídejo,
De v ječ' drúj'ga na vídijo,
Kъt sáme bele štir kostí.
Tako se je vstrašu gospóth,
De mo je pádwa žlica 'z rók,
Žlica iz rok, šlopêdrъ z nóg.
Takó je djaw žwáhtnъ gospóth:
„O krajcer, krajcer, mejhъn dnár,
Bom mogu datъ dušo zánj!“

Gospod strelja v sv. križ.

287.

(Iz Lašič.)

Je živel nekadaj gospud,
Ta bil je neusmiljeno hud,
Živino kmetču je pobral,
Pa kmetič ni imel, de bi oral.
Gospá je bila usmiljena,
Živinco kmetu nazaj da.
Gospod se pa zlo razsrdí,
Za kmetičem se zapodí.

Pri poti sveti križ je stal,
Kmetič je rekel ino djal:
„Oj kam se čem podati zdaj,
Živinco vzel mi bo nazáj!“
Mi sveti križ spregovorí:
„Ne maraj nič, moj kmetič ti!
Le stopi za moj sveti križ,
Pa se nikogar ne bojiš!“

Gospod se grozno razsrdí,
Se vstavi, v sveti križ strelí.
Iz križa teče sveta kri,
Gospod pa v psa se spremení.

---

287. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič.*

U linah stala je gospá,
Kaj se godí, vse dobro zná:
„Peljite ga na vse straní
Na božjo pot, de milost dobí!“

Peljali so ga na vse straní,
Al milosti le ne dobí:
Predlanskim so bili šli v Rim,
Ne vem, kam letos so šli ž njim.

Zakleta botra — kobila.

288.

(Iz Ziljske doline.)

Tu stoji mi tratica,
Oj lěpa zelena tratica;

Na tratici fužinica,
Oj fužinca zidana.

Notre sta kovača dva,
Ki lěpè kojnče kovata.

Sdej perjezdi lěp mladenč,
Mladenč na bělej šimelci.

„Pokovejta mi šimelco,
Oj le mlado šimelco!“

„„Midva jo ne pokovava,
Nico je s'bota kvaterna.““

Sta pervi žrebu vdariła,
Je peržebriła šimelca:

„Jes knisen mlada šimelca,
Sèn le tvoja koterca!

Sdej pa bôn porajžała,
Ne bova se več vidiła.“

Zakleta sinova — vrana.

289.

(Iz Čepovana na Goriškem.)

Mat' je 'mela sinka dva,
Oj sinka dva, oba mlada.

Ona jih je šla klicat
Le-to nedeljo kvaterno,

288. *Zapisal* Weiss. — *Iz Majarjevega rokopisa v VO. XIII. 17. Tamkaj je na str. 83. opomnja, da se v. 15. in 16. ne smeta ponavljati, kakor je v rokopisu pisano, in da pesem sestoji iz dvovrstičnih, ne iz štirivrstičnih strof. V našem natisku smo se ravnali po ti opomnji, na katero pak je Majar sam pri drugem svojem prepisu v VO. XVI. B. 2 s prva pozabil tako, kakor Vraz v svojem prepisu v VO. XV. 56. Drugi Majarjev prepis se od našega natiska razlikuje v tem:* 2 zeléna — 4 sidana — 6 lěpo — 12 Nicô . . . kûaterna — 14 peržobriła — 16 Sèn] Oh — 17 pa bôn] bon jes — 18 boûa. *Vrazov prepis se strinja z našim natiskom, razen beseda* sobóta *v v. 12. in pa razen naglasnih znamenj.*

289. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz Slov. Glasnika IX. (1863) 252—253. V verzu 46. je tisk. hiba* Tam *za* Ta *in beseda* črevlje *raztolmačena s* črvi.

Le-ta svet praznik:
„Vstan'ta, vstan'ta, sinka dva,
Oj sinka dva, oba mlada!
Se more svet roženkranc molit'
Na to nedeljo kvaterno,
Na ta svet praznik."
Ona dva sta se prtajala,
Svoji materi sta nagajala.

V drugo jih je šla klicat
Le-to nedeljo kvaterno,
Le-ta svet praznik:
„Vstan'ta, vstan'ta, sinka dva!
Se more svet roženkranc molit'
Na to nedeljo kvatrno,
Na ta svet praznik."
Ona dva sta se prtajala,
Svoj' mater' sta nagajala.

V treće ju je šla klicat
Le-to nedeljo kvatrno,
Le-ta svet praznik:
„Vstan'ta, vstan'ta, sinka dva,
Sinka dva, oba mlada!
Se more svet roženkranc molit'
Na to nedeljo kvatrno,
Na ta svet praznik."
Ona dva sta se prtajala,
Svoj' mater' sta nagajala.

„De bi zletela ko dva vrani!"
Mati še dobro besede izrekla ni,
Že zletela sta ko dva vrani.
„Ki sta to za en dva vrani,
Ki pred hišo obsedata,
In tako mivlo škrokata?
„„Midva nisva nobena vrani,
Midva sva vaša sinka dva.""
„Če sta moja sinka dva,
Prid'ta drevi k meni na večerje."
„„Midva ne marava za vaše večerje,
Nama za vsačim plotam mrha ostaje.
Zdaj greva v bele peči,
Tam bova jela ta droben pes'k,
Ta droben pes'k in ta siva črevlje.""

„Al bi mogel kdo vaju rešiti?"
„„Ja, mati, vi rešite naj',
Ja vi rešite naj':
Ko boste imela hčeriko,
Hčerka bo jimela sinika,
Tist'ga sinka boste v šolo dali.
Kadar bo on novo mašo bral,
Tist'krat bova midva rešena.""

Potop pri M. Devici na jezeru.

290.

(Gorenjska.)

Stoji, stoji krajnska gora,
Še ni gora, še je hrib:
Bog nam daj ondukaj prit',
Ker je Marija z' Jezusam

---

290. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. II. 37—38. Tiskana je v SPKN. III. 118—119 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna*

In ljubim svetim Jožefam!
Tam je blo enkrat tako,
Da je blo sedem tьrov, sedem zvonov,
Še je zvonil' tako lepo,
De se je tožil' romarjam domu,
De so začel ples, gódenje,
De se Mariji zá zlo zdi.
Marija pravi, govori:
„O Jezus, moj ljubi sin,
Ozri se doli iz nebes,
Pošlji romarjam en velik tres!“

Jezus se je ozerl 'z nebes,
Poslal jim je en velik tres,
De so se vsi potónьli.
Vsi so bli izveličani,
Dva sta bla pogubljena,
Ktera sta začela ples in gódenje.

Nova Štift na Štajarskem.

291.

(Gorenjska.)

Klast voličam klapci šli,
Hlapci aj Tomanovi,
Vglédali so lučico,
Še se grôzno vstrašijo.
Šli so klicat Tomana,
Gospodarja stariga:
„Gôri, gôri, Toman star!
V' našim gojzdi luč gori,
Za gotov' se čud' godi.“

Toman klical Tomanko,
Ji povedat zgodbo to:
„Hitro gori, Tomanka!“ —
Tak' je rekla Tomanka:
„„No stari, stari Toman ti,
Za gotov' se čud' godi!““
„Torej pojmo v' Gornji grad,
Zgodbo to na znanje dat
Tje do škofa svetliga
In gospod namestnika.“
„„Čakaj li, moj Toman ti,
Naj odbije polnoči!““

Toman komaj čakal t'ga,
De je ura polnoč bla.
Hitro dalej zdaj gredo,
Deleč notri v Gornji grad,
Škofu to na znanje dat.

---

znamenja in apostrofe: 2 je] ni — 3 ondikje — 4 Ker je Marija] Kjer Maria — 5 In ljubim] Je in s — 6 je blo enkrat] bilo enkrat je — 7] De je bilo sédim tírov, sédim zvonov — 8] Je zvonilo tako lépo — 9 tožilo rómarjam — 11] De Marií to zló se zdí — 12 Marija] Ona — 14 se doli iz] dôli se 'z — 15 en velik] vêlik — 17 en velik] velik — 18] De so vsi se potonili — 19 bili — 20 bila — 21 Ktera] K'.

291. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 146—147. Drug Ravnikarjev prepis se nahaja v VP. II. 92—94, ter se od zgoranjega natiska razlikuje v tem:* 8 gojzdi] borštь — 16 Torej] Hitro — 18, 19] Po gospod naměstnika * Ino škofa svétliga — 20 li, moj] starь — 26] To na znanje škofu dat — 27 škofu — 28 Ga po konci] Njega gôri — 31 S' škofam] Hitro — 32 Deleč nazaj] Še predeleč — 33 Notri] Tje — 36 svetli — 37] Tukaj cérkьv 'mo nar'jal. *Tiskana je ta pesem v SPKN. IV. 55—56, in sicer se, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, od tega drugega Ravnikarjevega prepisa*

H' svitlim škofi pridejo,
Ga po konci skličejo:
„V našim gojzdi luč gori,
Za gotov' se čud' godi."

S' škofam se vzdvignejo,
Deleč nazaj pridejo,
Notri v' gojzde Tomanove.
Tam svetlôbo vidijo,
Kakor pravit' slišijo.

Tak je rekel svitli škof:
„Cerkev bomo tù nar'jal,
Nova Štift se ji bo djal!"

Romarica grešnica.

292.

(Iz Tolminskega.)

Oj romarji se zbirajo
K mater božji na jezero.
Oj za brošnjo napravljajo,
Oj za brošnjo napravljajo:
Ti bogati za pšenično,
Ti ubogi za ječmenovo.

V barčico posedajo,
Barčica če se potoniti.
„Pomagaj Bog, vi Marija,
Mati božja na jezeru! —
Zložimo romarji po krajcerji,
Vkupimo Mariji novi plajš!"
Zložili so po krajcerji,
Vkupili so Mariji novi plajš.

V barčico posedajo,
Barčica če se potoniti.
„Pomagaj Bog, vi Marija,
Mati božja na jezeru! —
Zložimo romarji po zeksarji,
Vkupimo Mariji novi zvon!"
Zložili so po zeksarji,
Vkupili so Mariji novi zvon.

V barčico posedajo,
Barčica če se potoniti.
Pomagaj Bog, vi Marija,
Mati božja na jezeru! —
Zložimo romarji po tolarji,
Vkupimo Mariji kelih zlat!"
Zložili so po tolarji,
Vkupili so Mariji kelih zlat.

V barčico posedajo,
Barčica če se potoniti.
„Pomagaj Bog, vi Marija,
Mati božja na jezeru!"

O kaj mlada dikla govori,
O kaj mlada dikla govori:
„Jaz sem najmlajša romarca,
Pa sem največi grešnica.
Primíte me za belo rokó,

razlikuje v tem: 8 bórštu — 14 No stari] Stari — 16, 25 Gorni — 17] Zgódbo to na znanje dat — 18] Gôr do škofa svetliga — 19] Ino pa namestnika — 20 stari — 23 polnoč] dvanajst — 32 predaleč — 37 cerkev bomo narejal' — 38] Novo Štift jo imen'val'.

292. *Zapisal* A. Pegan. — *Iz njegovega rokopisa (str. 364—365), ki ga hrani Matica.*

Vrzite me v globoko vodó.
Služila sem duhovnega,
In sem se ž njim pregrešila.“

Prijeli so jo za belo roko,
Vrgli so jo v globoko vodó.
Voda se zdajci razplati,
Za njo žveplen ogenj gorí.
Barčica po vod' je plavala,
Barčica po vod' je plavala:
„Pomagaj Bog, vi Marija,
Mati božja na jezeru!“

Mati prodá svojega otroka.

293.

(Gorenjska.)

O križ, o križ, o križ božji,
Na teb' vsa bôžja moč leži!

Mat' ziba dete premladó,
Sedem nedelj je staro bló.
Če ga bolj ziblje, hujši je,
Če ga bolj doji, manjši je.
Tako mi mati govori,
Uboga mat' brez pameti:
„Ko b' se znajdel en kupec,
Dete b' hôtla mu prodat'.“

Mati še ne zgovori,
Čer'n kupec v' hiš' stoji.
Černi kupec govori:
„Kaj vam pravim, mati vi!
Al' ste še tistih besedí,
Kakor ste jih do zdaj bli?“
„„Jez sem še tistih besedí,
Kakor sim jih do zdaj bla:
Polno zibko mi dnarjev nasuj,
Do kapeljc terdih tolarjov,
Pa mi vzemi dete mlado.““

Polno zibko je dnarjov nasul,
Do kapeljc terdih tolarjov,
Pa mi je vzel dete mlado.
Tako černi kupec govori:
„Kaj vam pravim, mati vi:
Kter kupec kupi konjca,
Tudi kupi uzdico.
Jez sim kupil dete mlado,
Sim kupil tudi povojčik,
Oj povojčik in pelničice.“

Pervo povojčik potoči,
Je detice černo blo;
Drugo povojčik potoči,
Izza nohtov kaplja černa krí;

---

293. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz PP. 19—21, kjer stoji na str. 20. ta-le opomnja: „Kaj se hoče reči* Do kapeljc terdih tolarjov, *jez ne vem; tudi stari pevic, ki mi je to pesem narékval, tega ni vedel razložiti.“ — Drugič jo je Ravnikar prepisal v VP. V. 111—114 ter izpremenil samo to:* 13 Černi] Tako černi. — *Tretji njegov prepis se nahaja v MP. I. 66—68, kjer je predrugačeno to-le:* 18 Kakor] Kot — 27 konjča — 30 tud — 33 černo] vse černo — 35 'zza — 46 vunkej. *Tiskana je pesem v SPKN. I. 86—88 in sicer, ne gledé na (mnoga napačna) naglasna znamenja in apostrofe, s temi predrugačbami:* 3 Máti ziblje — 4 nedelj] lét — 5 ga bolj] bolj ga — 6 manji — 9 b' . . . en] bi . . . pač — 10 b' hôtla] hôtla bi — 11 izgovorí — 12 Čer'n . . . v'] Černi . . . že v' — 13 kupec] kupec tak' — 14 vam] vam jez — 16 jih] jih ví — 18 dozdaj] dózdaj jez — 19 dnárjov — 20 kápljice — 23 kapljic — 24 mi] ji — 27

Tretje povojčik zatoči,
Iz glave možgani kapljajo.
Mati se prestrašila,
De je vsa černa ratala.
Komej si je zmislila,
Na svet križ poklicala:
„O križ, o križ, o križ božji,
Na teb' vsa bôžja moč leži!“
Mat' še t'ga ne zgovori,
Svet križ že v' hiš stoji,
Černi kupec vunkaj zleti.
Svet križ tako govori:
„Kaj vam pravim, matere,
K' bote otroke leč devale
Al' iz zibel vzdvigvale,
Čež njé svet križ delajte!“

294.

(Iz Cerovca.)

Prekrižaj da, mati, dete,
Dokič še je malceno;
Dere bo že velko zraslo,
Bode se ti že samo! —
„Zakaj bi ga ja križala,
Da si ga k odaji mam!“
Mati še ni je to zrekla,
Kupec že pod oknom je.

„Daj da meni, mati, sinka!
Kaj bóm ti za njega dâ?“
„„Daj ti meni tristo ranjški
No tri zlate lukifa.““
Kupec tristo ranjš našteje
No tri zlate lukifa.

Kupec pa si senjem nese,
Senjem o premočno lép.
On pa pojdoč očè sreje,
Ki je šâ zod svétih gór.
„Kaj pa si ti, kupec, neseš,
Kaj si ti tak zlo vesel?“
„„Ja pa si lep senjem nesem,
Senjem oj premočno lép!““
„Pokaži da, kupec, senjem,
Jaz bi jega vidâ rad.“

Kupec pa pokaže senjem.
„To ti je moj mali sin!
Jaz pa bom ti sinka vzeâ,
Sinka ti ja več ne dam!“
„„Če boš ti men sinka vzeâ,
Te bom šâ po matere!““
„Le idi po njo, le idi,
Sinka ti ja več ne dam.“ —

Kupec zdaj po matere grè
S lanci prežerečimi.

To zasluži vsaka mati,
Kera sineka odâ.

---

kônja — 30, 31, 32, 34, 36 povójček — 31 peljničice — 32 Pervič — 34 V drugo — 35 kaplja černa] černa kaplja — 35 V tretje — 39 ratala] postajala — 40 si] se — 41 svéti — 44 tegà — 45, 47 Svéti — 50 zibeli uzdvigale — 51] Čéz-nje svét križ mi délajte. *Nekatere teh prememb* (Pervič, V drugo, V tretje, postajala) *so od Kastelčeve roke pripisane že v Ravnikarjevem rokopisu PP. 21.*

294. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. m. 253. Vnovič jo je Vraz prepisal v VO. I. 5 in sicer ne gledé na naglasna znamenja, s temi premembami:* 2 majceno — 5 ga jaz] ga — 7 še ni je] še je ne — 8] Kupec je že pod oknom — 9 meni] mi ti — 10 njega dâ] njega — 15] No odnese si svoj senjem — 16o] svoj — 18 zpod — 20 veseâ — 21 Ja pa si lep] Dragi moj, jaz — 22 oj] svoj — 24 njega — 29 men] mi — 32 jaz — 34 Z — 36 sineka] sinka si.

295.

(Od sv. Bolfenka na Pesnici.)

Križaj da, mati, dete,
Dokler je majceno;
Dare de vekšo zraslo,
Te de se že samo. —
„Zakaj bi ga križala,
Da ga k' odaji imam!“
Komaj je mati to zrekla,
Kupec pod oknom stoji.

„Daj da mi, mati, sina;
Kaj bon ti za-njega dô?“
„„Daj da mi tri sto rajniš,
Tri zlate likifa.““
Küpec našteje denarje,
Tri zlate likifa.

Küpec si sejem nese,
Sejem premočno lep.
Küpec je sreča očo,
Ki je šô z' svetih gor:
„Kaj pa si neseš, küpec,
Kaj si tak močno veseâ?“
„„Jaz pa si nesen sejem,
Sejem premočno lep.““
„Kaži da meni sejem,
Jaz bi ga vidâ rad.“
Küpec pokaže sejem.
„To je moj majceni sin,
To je moj majceni sinek, —
Sinka ti jaz ne dam!“
„„Či pa mi sinka ne daš,
Jaz bom po mater šô.““
„Le idi, le idi po mater,
Sinka ti jaz ne dam!“

Küpec si gre po mater
S' žerečimi ketnami.

Tak si zaslüži mati,
Kera otroka odá.

296.

(Iz Ziljske doline.)

Sinek je na pojstvi vekoł
Štiredi okroglah dni,
Štiredi okroglah noči.
Koj mi mati še reče:
„Da bi kupec sdej tu bił,
Bi mu prodała sineka.“

Še le to mi izreče,
Kupec žě pèr durah je:
„„Al si še svojih besedí,
Kakor si jih bła, mati ti?
Al prodáš mi sineka,
Prodaj mi še pleničice,
Da bon sineka povijoł!““

On ga je pred njo povijoł,
Da kèrvave pene je poganjoł.

---

295. *Zapisal* Ivan Macun. — *Iz njegove rokopisne zbirke (str. 18—20), ki jo hrani Matica. Od 5. verza naprej se v rokopisu po dva in dva verza ponavljata. Ta varijanta se čudovito strinja z varijanto pod št. 294.*

296. *Zapisal* M. Majar. — *Iz MR. 208, kjer stoji k besedi* Besi *(v. 20) ta opomnja: „To je želivni naklon sedajnoga časa; po ziljsko se tak-le naredi:* bèsen, bèsi, bě hvalil, -o, -a; bèsmo, bèste, bèso hvalili, -a, -e; bèsva-bèsvě, bèsta-bèstě hvalila -ě.“

Koj mi še sinek govori:
„Si prebiła, mati ti,
Že z menó štiredi dni,
Štiredi dni, štired noči,
Besi prebiła še tri dni,
Še tri dni, še tri noči,
Besen ti naredił božji stoł,
Besi ga meła sred nebes,
Sdej boš ga meła sred pekła!
Ti nisi prodala dušo mo,
Si prodala le dušo svo.
Mojmu koterči, mojej koterci
Bon naredił božji stoł,
Božji stoł sred nebes!“

Kresnice.

297.

(Iz Podgorjan v Rožju.)

Device tri kresujejo,
Na sred vesi krěs nitijo:
„Bog daj ti drô, oj kralič mład!“

Takú lepú sprepivlajo,
Da se je daleč šlišało,
Daleč v deveto dežało.

Kaj mladi kralič govori:
„Al je to głas žegnanah zvonov?

Bil je to głas drobnah tic,
Bil je to głas čistah devic? —

Daj mi konjča frišnega,
Da šitro ta pojezdim ga,
Da jaz sam še šlišoł bom,
Kaj je to kej za en głas!“

Sda pa kralič perletí,
Tam device tri dobí.

Takú lepu sprepivlajô,
Da kralavo serce premôtijo.

Bara starejši dečelco:
„Kaku kej ti pojaš?“

Ona mu odgovorí:
„„Jaz pojam, ko bi zvonił.““

Bara srědnjo dečelco:
„Kakú pa ti pojaš?“

---

297. *Zapisal* M. Majar. — *Vzeta iz njegovega rokopisa v VO. XVI. F. 8—10, kjer je pisava* h *za* g *jako nedosledna. Jaz sem povsod pisal* g. *Tiskana je prvič v Slov. Bčeli II. 1. (1851) 187, kjer se za* i *piše* v *in je še to-le drugači:* 2 krjes njetijo — 6 deržavo — 13 sam še] sam — 17 *manjka* — 19, 23, 27, 31, 36, 41 dekelco — 21, 25 mu] kraliču — 22 zvonu — 23, 36 srjednjo — 29, 33, 38, 43 mu] kralici — 35 mjerijo — 40 bjele — 45 Sim zapuščena] Sem le zapuščana — 46] Kralič vzeme jo sebo — 48] In kralič ji še hovori — 50] K se je v deveto dežało šlišava.

Tiskal jo je tudi Kuhač, ki podaje njeno melodijo v I. zv. pod št. 144. Njegov natisek, ki se naslanja na kak mlajši Majarjev prepis, se od našega natiska, ne gledé na to, da piše je *za* é, *in ne gledé na naglasna in dijakritična znamenja, razlikuje v tem:* 1—3] Krjes le gori, krjes le gori * Na sred můrja silnega, * Tam device tri kresujejo, * Na srjed vesi krjes netijo, * One

Ona mu odgovorí:
„„Jaz pojam, ko bi cingloł.““

Bara młajši dečelco:
„Kakú pa ti pojaš?“

Ona mu odgovori:
„„Jaz le pojam, kakor znam.““

Bara starejši dečelco:
„Kaj tvoj oča delajo?“

Ona mu odgovori:
„„Moj oča drujga ne delajo,
Ko rumeno pšenico mĕrijo.““

Bara srednjo dečelco:
„Kaj tvoj oča delajo?“

Ona mu odgovorí:
„„Moj oča drujga ne delajo,
Ko bĕle tôlarje preštivlajo.““

Bara młajši dečelco:
„Kaj tvoj oča delajo?“

Ona mu odgovorí:
„„Jaz nemam oče bil matere,
Sim zapuščena sirôtica.““

Njo vzeme kralič pa sebô
Daleč v deveto dežało.

Kralič ji pa govorí:
„To je tista štimica,
K se v deveto dežało je slišała.“

298.

(Iz begunjske okolice na Gorenjskem.)

Deklice kresujejo,
Velik ogenj kurijo,
Ino sprelepo pojo,
De se je deleč slišovo,
Na bel' grad, na Šutno.

Zaslišov je žvahten gospod,
Tok je reku žvahten gospod:
„Hvapec, obrzdej, obvujzdej konjca dva,
Da midva na kres pojezdiva. —
Ne goni prehudo,
De pohklice ne šklemfnejo,
De se deklice ne vstrašijo,
De nama s kres ne uidejo.“

Tok je reku žvahten gospod:
„Ktera nej levše peti zna,
Ta bo moja žvahtna gospa.“
Tok mi ta prva odgovori:
„„Jest sem frboltarjeva hči,
Pa tudi peti dobro znam.““
Tok ta druga odgovori:
„„Jest sem bogat'ga kmeta hči,
Pa tudi peti dobro znam.““
Tok ta treča odgovori:

---

ljepo sprepjevlajo: * „Bog daj ti dobro, kraljič mład!“ — 3 sprepjevlajo — 5 slišało — 13 še šlišoł] zaslišoł — 17 sprepjevljajo — 18 serdce — 19, 23, 27, 31, 36, 41 dekelco — 20, 24, 28 Kaku] Oj kaku — 23, 36 srjedno — 34 djełajo *(ta verz stoji dvakrat)* — 40 preštivljajo — 41 djelajo — 44 oču — 45 Sim] Sem le . . . sirotica — 46] Kralič vzeme jo sebo — 48] Kaj ji kralič govori — 50] K' se je v deveto dežało šlišała.

298. *Zapisal* Ant. Jeglič. — *Iz njegovega rokopisa (str. 36), ki ga hrani Matica.*

„„Jest sem vboge vdove hči,
Pa vender peti nič ne znam.““

Tok je reku žvahten gospod:
„Podej mi, s'rota, bevo roko!“

Posadu jo je na konja za sebo:
„Ti boš moja žvahtna gospa,
Po zôlih boš špencirova,
S ključi boš pozvanova.“

299.

(Iz Lašič.)

Kresničice kresujejo
In prav lepó zapojejo
Od Jezusa, Marije.

Zaslišal se je velik glas
Predeleč v drugo deželó,
Tje noter v svitlo izbico,
U gorko belo posteljco,
Kjer kraljič mlad je sladko spal.
Prebudil se je kraljič mlad,
Poklicat je šel hlapca sam:
„Zaslišal se je velik glas
Do moje svitle izbice.
Kdo tako lepo peti zna:
Ali so mlade déklice,
Al so pa drobne tičice?“

„„Tam imajo navado to,
Da velik kres zakurijo,
Pa deklice lepó pojó
Od Jezusa, Marije.““

„Osédlaj mi konjiča dva,
Sebi en'gà, meni en'gà,
Da tjekaj brž pojézdiva.“

Kamor predeleč prideta,
Predeleč v drugo deželò.

Tam velik kres zakurjen je,
Pa deklice lepo pojó
Od Jezusa, Marije.

Še jih je prašal kraljič mlad:
„Kdo tako lepo peti zna?“

Županja hči tak govori:
„„Sirota nar bolj peti zná,
Ali je zlo raztrgana.““

Jo prime za belo rokó,
Jo na konjiča posadí.

„Le čakaj, čakaj, kraljič mlad,
Da bodem šla slovó jemát,
Slovó od očeta svojiga,
Od matere, sestríc svojih
In od Miklava svetiga:
Zvonovi tam lepó pojó,
Budili mene zjutraj so,
De sim molila roženkranc.“

Kraljič domú je ne pusti,
Jo na konjiča posadí,
I z njo predeleč mi zdrči,
Predeleč v drugo deželò.

---

299. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo je hranil Miklošič.*

300.

(Iz Volčan na Tolminskem.)

Kresič gori na sred vasi,
Na tem kresišči:
O Jezus, o Jezus in Marija!
O Marija!

Fantiči ga nakladajo,
Deklice ga zažigajo.

Še mimo gre ta kraljič mlad,
Še mimo gre ta kraljič mlad.

Fantiči lepo žvižgajo,
Deklice lepo pojejo.

„Dober večer, Bog daj, fantiči vi,
O deklice in fantiči vi!

Al bom še jez rajel per vas,
Al bom še jez rajel per vas?“

„„O le žiher, žiher, kraljič mlad,
O le žiher, žiher, kraljič mlad!““

V prvmu raju so se zirali,
V prvmu raju so se zirali;

V drugmu raju so se skregali,
V drugmu raju so se skregali;

V tret'mu raju so se stepli,
Razbil dete mlado, samga Jezusa!

„Le sam, le sam, ta bogata hči,
Le sam, le sam, ta bogata hči!

Daj mi meni 'no pečico,
Oh daj mi men' 'no pečico,

De bom ovezal rane moje,
De mi ne vteče moja kri.“

„„Jez imam ja polhne skrince pečic tri,
Pa jez tebe nobene ne dam.““

„Le sam, le sam, ta uboga hči,
Le sam, le sam, ta uboga hči!

Daj mi men' 'no pečico,
Oh daj mi men' 'no pečico,

De bom ovezal rane moje,
De mi ne vteče moja kri!“

„„Jaz nimam ja kot 'no samo pečico,
Pa še tejisto tebi dam!““

Prišla je domu ta bogata hči,
Najšla je polhno skrinjico pepela;

Prišla je domu ta vboga hči,
Najšla je polhne skrince pečic tri.

Ta bogata hči je dol padla,
Milo se je jokala;

Ta uboga hči pa je klečala,
Bogu čast in hvalo dala.

---

300. *Zapisal* Jožef Kragelj. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz. Verz 3. in 4. se ponavljata za vsakim parom.*

301.

(Gorenjska.)

Fantje, deklič kresújejo,
Žitniga polja varújejo:
„Var' ga Bog in sveti Duh!"

Fantje lepo piščejo,
Deklič' še lepši pojejo.
Prišal je k' njim mladenič mlad,
Mladenič mlad, Jézus sam.
On jim tako govori:
„Za mano bodo prišli Judje h'di,
Judje h'di, nevsmiljeni."

Županja hči v' bel' kiklic' sedí,
Jezus ji tako govori:
„Al' b' me skrila v kril'ce ti?"
„„Skrila bi te v' krilice,
Pa b' se preveč umazala,
Mat' b' me doma kregali.""

S'rotni hčerki Jezus govori:
„Al' b' me hotla skriti ti?"
S'rotna hči tak' govori:
„„Jez bi tebe hotla skrit',
Pa sim cunjava, raztergana;
Pač bi ne hotel ti
K' meni se skrit iti!""

Za njim so prišli Judje h'di,
Jezusa ujet hôtli.

„Stojte, stojte vi!
Stojte, Judje h'di!
Deklicam bom lon dajal."
Županji hčerk' tako je djal:
„Tebi bodem lon jez dal:
Dost blaga, pa mal otrok,
Dúši tvôj' pogublenje,
Teb' in tvoji žlahti vsi,
In očet' pa materi."
S'rotni hčerk' tako je djal:
„Tebi bodem lon jez dal:
Mal' blaga, pa dôst otrok,
Duši tvoj 'zveličanje;
Teb' in tvoji žlaht' vsi,
In očet' pa materi."

Judje so 'ga hôtli s' sabo,
Pa zvezati preterdó.

---

301. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz PP. 33—35. Vnovič jo je Ravnikar prepisal v VP. V. 114—117 in sicer, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, s temi premembami:* 4 piskajo — 11 kiklici — 16 Mat' b' me] Mene b' mati — 20 hotla skrit] skrivala — 21 Pa] Al — 22] Bi ne hotel Jezus ti, — 32 pogubljenje — 38 tvoj 'zveličanje] izveličanje — 39 žlahti — 45 *itd.*] Tud vam bodem lon jez dal, * V' véčno pogubljenje djal; * Dokler ste na svet' živí, * Vi no vaši mlajši vsi, * Po svet se bote potikali: * Jez ne bodem terpel več!" * Zginil je mladenič mlad, * Zastojn so hotli ga zvezat. *Po tem prepisu jo je Ravnikar prepisal v novič v MP. I. 139—140 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja:* 3] Vari nam ga Bog * Oče, Sin in sveti Duh — 4 piščejo — 11 kikli — 14] Jez bi tebe skrila v' krilce — 19 tak govorí] odgovori — 23 se skrit] skrit se — 25 Jezusa] Jezusa so — 29 hčér — 32 tvoj'] pa. *Z verzom 40. neha ta prepis. — Pesem je tiskana v SPKN. I. 16—18. Ta natisek se od našega, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, razlikuje v tem:* 1 Fantiči, dekliči — 2 Varuj — 4 piskajo — 5 Dekliči — 6 Prišel — 9] Prišli bodo Judje hudí — 10 h'di] hudi in — 11] Županje hči v béli kiklici sedí — 17 Sirótni — 19] Sirótna hčérka tako govori — 20 tebe hotla] hotla tebe — 21 cunjeva — 22 Pač] Pa — 23 skriti — 24] Judje so prišli hudi — 25 Jezusa ujet'] Jezusa so vjét' — 27 Judje] Judje vi — 28] Deklice bom jez plačval — 29] Županje hčérki je tako djal — 30 lon jez] jez to — 31 pa] in — 32 tvoj' p.] pa pogubljenje — 34, 40 pa] in — 35 Sirótni hčérki

Njim pa tako govori:
„Poslušajte, Judje vi!
Vas bom v' pogublenje djal,
Se vam po svet' potikat dal:
Jez ne bodem terpel več!“
Zginil je s' tem od njih preč.

Grešnik bolan se obhaja.

302.

(Gorenjska.)

Leži, leži vozka stezá,
Vozka steza uglajena;
Kamur predeleč derži,
Notri v' ta gojzd zeleni.
V' gojzdiku grešnьk leži,
Bolan leži, milo ječi,
Duhovniga k' sebi želi;
Al' on bi rad duhovniga,
Fajmoštra šentjurskiga,
Pa mu nima kdo po-njьgá.

Še drobna tičica perleti,
Predrobno zažvergolí.
Tak' tičca pravi, govori:
„Ti, grešnьk, bolan ležiš?“
Grešnьk pravi, govori:
„„Jez grešnьk bolan ležim,
Jez bi rad duhovniga,
Fajmoštra šentjurskiga,
Pa mi nima kdo po-njigá.““
Drôbna ptič'ca pravi, govori:
„Grem jez pó-njigá!“
Gori ptič'ca v ljuft zleti,
Na fajmoštrov okno perleti
In predrobno zažvergoli,
De fajmoštra prebudi:
„Fajmošter, li berž pojdi
V' gojzd obhajat zeleni:
V' gojzd' grešnьk bolan leži,
Duhovniga k' seb' želi.“

Drobna ptič'ca v tьr zleti,
S' tem velkim zvonam po-
zvoni,
De mežnarja gôr' zbudi.
Mežnar je hitro vstal
Ino v cerkev šal,
Že je fajmoštra v' cerkvi
našal.

Mežnar pravi, govori:
„Al' je od Boga štrafnьga,
Al' je kaj druzga taciga?“
Fajmošter pravi:

---

je tako djal — 36 lon jez] to jez — 38 tvoji — 39 žlahti — 42 Pa] Vzeti, — 45 pogubljenje — 46 Se vam] Se — 48 tim. — *Primerjaj tudi spodaj pesmi pod naslovoma „Jezus Judom izdan“ in „Marija gre na božjo pot.“*

302. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. III. 33—37. Drug prepis se nahaja v MP. I. 134—136. Razlikuje se od zgoranjega natiska mimo tega, da za* ь *piše skoraj povsod* i, *in ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, v tem:* 20, 22 tičica — 24 predrobno] prav drobno — 25 prebudi] gôr' zbudi — 43 predrôbna] drobna — 45 taboj — 49 njimi — 51 ga] jih. *V obeh prepisih stoji opomnja: Namest* Šentjurskiga *pojo nekteri* Vranskiga, *v prvem pa še ta:* „Tьr, *genit.* tira *oder* tirú, *m. ist der Theil des Thurmes, wo die Glocken hängen.“ Pesem je tiskana v SPKN. III. 42—43 in se, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, od našega natiska razlikuje s temi predrugačbami:* 3 Kamor — 4 v' ta] u — 5 V' gojzdiku] V gojzdu pa — 7 k — 9, 18 šent-

„„To ni od Boga štrafnьga,
In ni kaj druz'ga taciga:
Obhajat grem, pa kam, sam ne vém.““

Še predrobna tič'ca govori:
„Dajte men' v' kljunčьk zvončьk,
De jaz pred tabo skakljala bom,
Skakljala bom, zvonkljala bom,
De te h' bolnik' perpeljala bom.“
Še so ji dali v' kljunčьk zvončьk,
Pred njim skakljala je,
Skakljala je, zvonkljala je,
De ga k' bolnik' perpeljala je,
Notri v ta gojzdik zeleni.

Grešnik se spovédal je,
Obhajal je.
Kakor se grešnik spovedal je,
Obhajal je,
Dušo pustil je.
Duša je šla u' nebesa,
V' sveta nebesa, v' sveti raj,
Jezus Marija nam ga daj,
Vsim dušam sveti raj.

303.

(Iz Doba na Gorenjskem.)

Tam zelen gozdič mi stoji,
V njem pa razbojnik mlad leži,
Bolan leži, milo ječi
In spovednika k seb' želi.

'Na drobna tica perleti,
Razbojniku t'ko govori:
„Oh kaj ti je, razbojnik mlad,
Razloži meni, kaj bi rad:
Al' ti grem jaz po mašnika,
Po t'ga šentjanšk'ga fajmoštra?“

Zdaj tičica proč odleti,
Na visocih linah obsedi,
S tem velkim zvonam pozvoni.
Mežnarju se pa čudno zdi,
Kako da zvon zdaj sam zvoni.

Na to pa tica odleti
Ino verh farovža obsedi.
Tak' dolgo poje, žvergoli,
Da fajmoštra mi gor zbudi.
Ko fajmošter se prebudi,
Mu tica tko-le govori:
„Le berž obhajat v zelen gozd,
Le berž obhajat v zelen gozd!
Tam mlad razbojnik mi leži,
Bolan leži, milo ječi

jurškiga — 10, 19, 21 njega' — 11] Drobna ptičica prileti — 18 Tak' tičca] Takó ptica — 20 ptica — 22 ljuft] zrak — 23 fajmoštrovo okno prileti — 29 sebi želji — 30 ptičca v tir — 31] In zvělkim zvôncam p. — 32 gôr' zbudi] izbudí — 34 šel — 35 našel — 37 od Boga štrafnьga] to kazin od Bogá — 40 od Boga štrafnьga] ne kazin od Boga — 42 sam ne] ne — 44 meni — 45 tabo] vam' — 47 *manjka* — 51 pripeljala — 52, 53 *manjka* — 54 Kakor se grešnik] Ko grešnik se — 59 svete.

303. *Zapisal* Ivan Rahnè. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz* (*str. 1—4*).

In spovednika k seb' želi.“
Pa fajmošter jej tko veli:
„„Kak pojdem obhajat v zelen gozd,
Pota ne znam, pota ne vem,
In pa še zlo bolehen sem.““
„Bom pa jaz pot pokazala,
Bom jaz naprej poskakvala.
V klunčku ponesem latirnico,
Z repkam pa bom pozvanjala.“

Ko sta pa prišla v zelen gozd,
Je v klunčku nesla lučico,
Lepo svetlo latirnico,
Z repkam pa je pozvanjala.

Razbojnika sta obhajala.
Tko še razbojnik govori:
„Bog t' lonaj, drobna tica ti!“
Pa odgovori mu tičica:
„„Jaz nisem nikdar tica bla,
Jaz sem tvoja sestričica,
Ko dolgo že sem v grob mertva.““

304.

(S Hmenic nad Otaleži v Idrijski dolini.)

Tam stajì γàra n zèlen trawnk,
Pa tràwnku stъza wγlájena.
Na stъz leží pūbič balán,
Na stъz leží, milū krčì.
Še na tìčca prletì,
Še lpū zapàje n začwrlì:
„Pūbič, al ůóčeš māšnka?“
„„Jest b γa že ůótu rad imīt,
Ko b māšnk ůótu k meni prìt.““

Tička letì čez pīščik bīw,
Nkůódr drγůód na wъpsedì,
Kùkr pred γůórskm fáraw-žem.
Lpū zapàje n začwrlì:
„Le wstàn, le wstàni, fájmaštr,
Pejdi u γàzd nad pūbiče!“

Tička w crkowni pràh letì,
Še taku lpū mi pazγanì,
Kùkr de b kam wъphájet šew.
Na tù se pa mīžnàr zbudì,
Hitru u cīrku letì.
Fàjmaštr prāj prut mīžnarji:
„Wъphájet γrïém, za půót na wīm,
Wъphájet γrïém, za půót na wīm!“
Tičca zapàje n začwrlì:
„„Le pejd, le pejdi, fàjmaštr!
S klunčkam ti bam půót kázala,
S pīrjem bam sīnca dīlala.““

Pršu je w γàzd nad pūbiče.
Pūbič se je čistu spawīdaw,
Praw pànižnù wъphájew se.
Pūbič se je rssù kat pepïéw,
Būh je niγàwa důše wzïéw.

Tu nì abèna tìčica,
Tu je bla àjnγlska dīklca.

---

304. *Zapisal* K. Štrekelj; *pela stara Peternelova teta l. 1887. — Iz moje zbirke. V petju imajo nekatere besede postranski naglas. Z γůórskm fáravžem je razumevala pevka farovž na Št. Vidski gori.*

305.

(Iz Rožja, tudi v Radiščah.)

Stoji, stoji ravno pole,
V ravnam puli kłošter liep,
V ravnam puli kłošter liep.

Marija po puli pranhała,
Na kłoštršče vrate terkała,
Na kłoštršče vrate terkała.

Hore kliče minišeka,
Dab šu spoviedat hriešnika,
Dab šu spoviedat hriešnika:

„Hore, hore, minišek mład,
Jidi obhajat hriešnika,
Jidi obhajat hriešnika!“

Kaj pa minišek hovorí:

„„Kakú bom obhajoł hriešnika,
Ki nemam žehnana obłata.““

Kaj pa Marija hovorí:
„Le jidi obhajat hriešnika,
De lih nemaš žehnana oblata!

Hola, hola, minišek mład!
Obłat bo žegnoł Ježiš sam,
Obłat bo žegnoł Ježiš sam.

Bołnik že siedem liet bołn leží,
Po riešnjom tielasu želí,
Po riešnjom tielasu želí.“ —

Hriešnik sprime riešnje tełú,
Duša hre v svete nebu,
Duša hre v svete nebu.

---

305. *Zapisal* M. Majar. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič, samo da je tam pisano* v *za* ł *in* je *za* ie. *Ista pesem se nahaja tudi v VO. XIII. 53, pisana od Majarjeve roke. Ta zapis se razlikuje, ne gledé na dijakritična znamenja, od našega natiska v tem:* 2, 3 V ravnam puli] U půli stoji — 4 Marija] Marija je — 7 *do* 9 *manjka* — 10] Hori, hori, miniše můad — 13 *manjka* — 14 Kak — 15] Ki obůata ni žehnana — 16 *do* 18 *manjka* — 20, 21 Ježiš — 22 sedem — 23, 24 rěšnem tělasi — 25 *do* 27 *manjka. Prepis po tem Majarjevem zapisu se nahaja od Vrazove roke v VO. XV. 39 ter se od njega loči samo v tem:* 5, 6 vrata — 19 miniše. *Scheinigg (NPKS. 129, 130), ki pravi, da se pesem poje po Podjunskem, v Tinjah in Rožu, ima še ti dve strofi, katerih pa ni v Vrazovi ostalini, od koder on ima po svoji izjavi pesem, nikjer najti:*

Grešnik se začne spovedati,
In iz tega sveta šajdati.

Kako je ta grešnik srečen bil,
Ki je od Marije vslišan bil!

Opomnja. *Tudi neka koledna pesem s Krasa opeva snov o obhajanem grešniku; priobčena je spodaj med obrednimi pesnimi.*

Menih in rajska ptičica.

306.

(Goriška.)

Tam mi stoji en klošter nov,
Noter je sedemnajst mnihov,
Druzega ne delajo,
Ko sveto maš' mi berejo.

Noter med njimi j' en star menih.
Star menih tako govori:
„Da bi meni Bog dal vediti,
Kaj za 'n kratek cajt v nebesih je!“
Ondi peršla mlada tičica,
Lepa mlada pipica,
Lepa mlada angelica.
Tica mi tako odgovori:
„„Pojd' za man', star menih ti,
Pojd za mano v zeleni gozd,
Ker je Bog poslal po tá;
Tam ti bom prepevala,
En kratek čas ti bom delala.““

Star menih vrže ključe čje,
Po teh druzih po mizi prje.
Gresta lepa mlada tičica,
Lepa mlada pipica,
Lepa mlada angelica,
Pol ur' hodá od klojštra čje.
Pridejo v zeleni gozd;
Tam mu je prepevala,
Kratek čas mu delala,
Noterka do tristo let.

Stari menih tako odgovorí:
„Počaki, mlada tica ti,
Počaki, mlada pipa ti,
Počaki, mlada angelica ti:
Meni se menúva ura tri,
Kar sem tuka zdi,
Moram uzát' slovo od mojih tovaršev zdaj.“
Tica mu tako odgovori:
„„Star menih, brž tec', brž prtec'.““

Star menih pride čje pred klošter nov,
Potrka gor na vrata.
Star menih mi tako odgovori:
„O zakaj vi meni ne odoprete?“
Menih' skoz gartre gledajo,
Njega zavprašajo:
„„Kako mi tebe odopremo,
Ker mi tebe ne poznamo?““

Ta star menih tako odgovori:
„Sej še ni minula ura tri,
Kar sem tukaj bil.“
Pa menih' mi tako odgovorá:
„„Še so okna preložena,
Inu vrata prestavljena,
Kar nismo mi te vidili.
Povej ti nam, kako je tvoj perimak!““

Ta star menih mi tako odgovorí:
„Moj perimak je Krivič Rihtar.“ —
Pa menih' mi tako odgovorá,

306. *Neznanega zapisovalca. — Iz Zakrajšekovega Goriškega letnika za l. 1864, str. 219—221, kjer stoji ta opomnja: „To pesem je slišal znan rodoljub iz ust neke beračice v Mirnem.“ Tam je napak tiskano:* 37 klošter nov] klošterno — 50 te] to — 55 menih'] menih. *Tudi* prje *v v. 19. mora biti tiskovna hiba.*

Ker skoz gartre šrajejo:
„Počaki in potihi ti,
Gramo gledat urbari,
Kako se kličeš ti.“

Menih' so šli gledat urbari,
Potle so pršli povedati:
„Pasalo je že tristo let in dva dni črez,
Kar je tukaj Krivič Rihtar bil;
On je bil kapo no kašír,
On je bil špendador,
Devetnajst mnihov pod sabo je imel,
On je bil prav ta dvajst'.“

Star menih je žalosten postal,
Nazaj v zelen gozd se pobral,
K tej lepi mladi tici,
K tej lepi mladi pipi,
K tej lepi mladi angelci.
Še tri dni so mu prepevale,
In kratek čas mu delale.

Potem se razsul kok pepel,
In Bog je nesel dušo v sveti rej.

307.

(Z Ravnice nad Gorico.)

a. Redakcija I.

Stoji, stoji en klošter nov,
V njem je menihov sedemnejst;
Vsi sè lepì, vsi sè mladi,
In druzega ne delaji,
Ko svete maše bereji.
Še med njimi se je znajšel
En star, en star menih,
Ki je trikrat novu mašu pel.
Ta je rekel: „Oj Bog, veliki Bog!
De bi mene to dal zveditì,
Kako je v svetem raju en kratek čas.“

K njemu je pršla tičica,
Tičica, 'na angjelca,
Jenu ga je peljala
V le ta zeleni gozd,
Pod tu zelenu lipicu.
Tič'ca gor na lip'cu šla,
Lepó mu je prižvižgavala,
Lepó mu je prepevala
Jen kratek čas mu delala.
Še star menih tako govoril:
„O ki ti pravim, tič'ca ti,
Oj tičica jen angeljca!
Pelj' me še jenkrat pred klošter moj,
Naj grem tem druzem meniham povedat,
Kako je v svetem raju en kratek čas.“

Tičica ga je peljala pred klošter še,

---

307. *Zapisal* M. Trnovec. — *Redakcija I. je vzeta iz Slov. Glasnika IX. (1863), 157, redakcija II. pa iz Trnovčevega rokopisa nar. pesmi (str. 8—9), ki ga hrani Matica.*

Na vratah je potrkal bil:
„Le opri, opri, ti vratar!“
Še vratar mu tako govori:
„„Mi tebe ne bomo odpirali,
Ker ne vemo, do in ki si ti.““
„Al ne veš, k' sma včeri vkop kosela,
Popudan sma se razhajala?
Če mi nečeš tega vervati,
Pejdi v sveto pismo brati.“

Šli se v sveto pismo brat,
V svetem pismi znajšli b'li:
‚Kar je krvavi rihtar umrl,
Je posalo tri sto let,
Ker se je en star menih zgubil,
Ki je trikrat novu mašu pel.‘

Star menih, ko je to zaslišal:
„Oj Bog, oj Bog, veliki Bog!
Ko je v svetem raju en kratek čas!
Sem menil, da ni ure tri,
Pa je posalo tri sto let!
Oj Bog, oj Bog, veliki Bog!
Ko je v svetem raju en kratek čas!“

Ko je te besede 'zrekel,
Se je spremenil koj ta prah v pepel,
Njegova duša je šla v sveto nebo.

b. Redakcija II.

Stoji, stoji en klošter nov,
V njem je menihov sedemnajst.
Vsi lepi so, vsi mladi so,
In druzega ne délajo,
Ko svete mèše berejo.

Med njimi se je znejšû biû
Enkrat en star, en star menìh,
K' je trikrat novo mèšo peû.
Ti rekû je: „Oj velik Bůoh,
Dà to bi daû mi vedeti,
Kako je v raji kratek čas!“

Še k njemu pride tičica,
'Na tičica, 'na angjelca,
Še ona ga peljala je
V le-ti zelen, zeleni gozd.
Še tičica na lipo šla,
Lepó mu je prepévala,
Lepó mu pržvižgavala
In kratek čas mu délala.

Še star menih tak govori:
„O kaj ti pravim, tičica,
Oj tičica in angjelca!
Pred klošter še 'nkrat pelji me,
Dà druzim mnihom pravìû bom,
Kako je v raji kratek čas.“ —

Še pelje ga pred klošter tje,
Na vrata je potrkaû biû
Z debelo pal'co léskavo:
„Le opri, opri, ti vratar!“
Vratar mu tako govori:
„„Opreti ti ne moremo,
Ne vemo, 'do in kaj si ti.““
„Saj todi vkup kosila sva,
Popoûdne se rèzhajala!
Če tega nečeš vervati,
Pa pojdi v stare bukve brat.“

Še šoû je v stare bukve brat,
Še v starih bukvah znejšû bi:
Kàr se je star menih zgubiû,
K' je trikrat novo mèšo peû,
Preteklo že je tristo lét. —

Ko on je to zaslišaû biû:
„Oj Bog, oj Bog, veliki Bog!
Kako je v raji kratek čas!
Sèm meniû, da ni ure tri,
Pa je preteklo tristo let!“ —
Ko te besede zgovori,
V popeû in prah se spremeni.

308.

(Iz Krope na Gorenjskem.)

Tam stoji lep klošter nov,
Notri je pa m'nihov trinajst,
Med njimi je pa tudi mlad,
Z imenom Frančiška imen'-
van.

Le ta je želil zvedit' to,
Kako v nebesih je lepo.
Tičica na vratih zažgoli,
Le ta je pela in prav'la to,
Kako v nebesih je lepo.
In se vzdigneta ino gresta
Daleč notr v lep, zelen gojzd.
Tičica se j' vsedla na vejčico,
Menišeč se je vsedel v sen-
čico.
Tič'ca je zletela na vejčico,
Ona mu je pela in pravla to,
Kako v nebesih je lepo.
Menišeč pa tako govori:
„Jaz bom pa moral it' domu,
Da me ne bodo s kosilom
čakali.“

Pride nazaj domu,
Potrkal je na vrata,
In mu pride odpirat star
menih:
„„Od kod si ti in kdo si ti,
Ker te ne vem i ne poznam.““
„Oh kaj je to, kako je to?
Ko sem jaz davi od doma
šel,
Je klošter bil še lep in nov,
Zdaj je pa z mahom ves
obrašen.“

Že ga v bukve grede iskat,
In ga v bukvah najdel je:
Enkrat se j' zgubil mlad
menih,
Z imenom Frančiška imen'-
van —
Pa je od tega tristo let in
šestdeset.

Dol je pokleknil in zahvalil
Boga:
„Jaz tebe zahvalim, moj
večni Bog,
Da si mi dal zvedit' to,
Kako v nebesih je lepo.“
In hladen vetr prileti,
Menišeč se je s'sul k' prah
in pepel,
Šla je dušica v svet raj.

308. *Zapisal* M. Kokalj. — *Iz zbirke NB. 41—43.*

309.

(Štajerska blizu Brežic.)

Oj stoji, stoji klošter nov
Na sredi Gradca nemškega.

V kloštri mnihov sedemnajst,
Ta osemnajsti je gvardjan biv.

Pa ena tičca perletí,
Na niskim oknu posedí.

Začela je s kluncam pikati,
Od raja nebeškega pevati.

Na to počasi odletí,
Mladga meniha več v kloštri ni. —

„Oj odpri, odpri, vratar mlad,
De trudne noge počinejo.“

„„Pa kdo si ti, al kaj si ti,
De tak pozno še v klošter greš?““

„O vratar mlad, jest sem menih tist,
K je včerej za tičcoj s kloštra šov.“

Minihi se vkop zbirajo,
Stare bukve prebirajo.

„Preteklo je že tristo let,
Tristo let nu osemdeset,
De je en menih s kloštra šov.“

Na to mi menih prebledí,
En bev golobček v nebo zletí.

Desetnica.

310.

(Kranjska.)

Stoji, stoji béli grad,
V bélim grádu mlád gospod,
Mláda gospa.

Imata devét gradov,
Devét hčerí.
Po bélim grádu hódita,

309. *Zapisal* Jos. Ulaga. — *Iz rokopisa M. Majarja, ki ga je hranil Miklošič in po katerem je pesem tiskana v Sl. Bčeli I. 1. (1850) 155, kjer pa sta po pomoti izpuščena prva dva verza in je v v. 17. tiskano* vkup. — *Drug Majarjev prepis se nahaja v VO. XIII. 44 in se od zgranjega natiska, ne gledé na naglasna znamenja in da piše* ů *za* v (l), *razlikuje v tem:* 2 srědi . . . nemškiga — 3 U — 4 j' — 5 Pa] No — 7 Začela je] Pa začne — 8 nebeškiga — 10] Že mladga mniha v kloštri ni — 12 nogé — 14 poznó — 15 Oj . . . sim — 21 mnih iz. — *Po tem prepisu je pesem prepisal Vraz v VO. XV. 6 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja:* 2 sriedi — 6 nizkem — 13 al] pa — 15 sim menih tist] sèm tisti mnih — 20 nu] in. — *Prepis Majarjev v MR. 328 se od zgoranjega natiska razlikuje v tem:* 2 srědi — 5 ptičca — 6 nizkem okni — 8 pévati — 10 mniha — 15 sim — 17 Menihi — 19 lět — 20 let nu] lět in — 22 mi] se — 22 sprebledí.

310. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. I. 82—85, samó da je tam verz 2. in 3., potem 4. in 5., in pa 47. in 48. spojen v enega. Razen tega se je*

Za béle roké se vódita
In lépo Boga prosita,
De bi jima Bog pôrod dal,
Dal pôrod sinka májhniga.
Bog jima je porod dal,
Dal hčérko njima májhino:
Oj, usmíli se stokrát Bogu!
Bo môgla v desetíno it',
Ta mlajši hčérka Néžica.

„Kaj jih prósim, žlahtna gospá!
Naj nam dájo od vèrta ključ,
Grémo nótri se sprehájati
In lépe rôžice tergati."

Še je prišel angelj 'z nebés,
Prinésel hčérki pèrstan zlát,
Mlajši hčérki Néžici:
„To daj ti svoji materi,
De ti spečêjo pováncico,
Eno láhko popótnico."

Máti ji spêče pováncico.
Nótri je djála pèrstan zlát,
Še vrézala desét kosóv,
Vsáki hčérki dala kósec je.
Desetnici je perstan prišèl,
Mlájši hčérki Néžici.
Ona cúlico navézala,
Od gráda se pobérala.
Sléče si obléko svileno,
Obléče si raztèrgano:
„Bog vas obvári, ôča, mát' moja!
Bog vé, ak se bomo vídli še!

Čez sédem lét prídem nazáj,
Ko bóte dáli stárši hčér možu,
Stárši hčérko Lénčico."

Vsi so jo nazáj klicali:
„Pójdi nazáj, desétnica,
Bódemo dáli stárši hčérko,
Ki je že pri vsi pámeti!"

Desétnica gre zmérej naprêj.
Ona prišla je v zêlen gôjzd.
Se je stóril tèrden mrak
In tèrdna noč;
Tam na tlà k búkvi sédla je.
Kádar odbíje polnočí,
Tačas svéto dervo govorí:
„Pobêri se spod mêne, desetnica!" —

Čez sédem lét je šla nazáj,
Je prišla spét u béli grad.
Gospoda prós', jo imét' čez noč:
„Kaj vas prósim, žlahtni gospód!
Iméjte me danàs čez noč!"
„„Pójdi, siróta raztèrgana,
Raztergana, razmeršena!
Pojdi dôl' v čèrno kúhinjo
Gospé prosít, da imajo te čez noč.""

Dôl' je šla v čèrno kúhinjo,
Prósi gospó, iméti jo čez noč.
Gospá ji tako govorí:
„Imaš, ubóžica, béle uší,

popravilo nekaj napačnih naglasnih znamenj: 4 grádov — 5 hčéri — 30 Desetnici — 36 môja — 47 térden — 48 térdna — 52 desetnica — 68 raztérgana — 76 pústi. *Iz istega vira je pesem dobil tudi Vraz, ki jo je tiskal v NPI. 165—168; njegov natisek se od natiska, podanega zgoraj, razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, apostrofe in na to, da piše* û *za končni* l, *v tem:* 3] Mladi gospod, mlada gospa — 4] Mata devet bélih gradov — 5] Devet gradov, devet hčeri — 13 smíli — 14] Dejte bo moglo v desetino — 17 nam dájo] dajo nam — 17 kluč — 19 rož'ce — 20 pèršou angel — 21 Pèrnesû — 29 dala kósec] kosec dala — 30 pèršoû — 33] Se od gradù pobirala — 36 mát' moja] mat' — 37] Bog vè, bomo se vidli kdà — 39 dal' — 40 Stariši — 44 per — 45 zmirem — 46] Ona pèršla v zeleni gojzd — 47, 48] Se je strila tèrdna noč, * Tèrdna noč in tèrden mrak — 49 Tam na tla] Ona doli — 50 Kader . . . poûnoči — 52 Pober . . . zpod — 54 prišla spet u] pèršla v — 55

Mi te nímamo kjé iméti!
Bódo prišli dáljni ljudjé,
Imámo dans' veséli dan:
Smo dáli stárši hčér možú,
Stárši hčérko Aléncico."

Desétnica se okóli zaberni,
Kervávo sólzo potočí:
„Bog vas obvári, žlahtna gospá,
Žlahtna gospá, máti mojá!"
Máti na tlà pade, omedlí,
Pri ti príči dúšo pustí.

Vsi so jo nazaj klicali:
„Pójdi nazáj, desétnica,
Tvoji materi že svéčo deržé!"

„„Naj jo le deržé v imenu Bogá!
Saj sim jim préd povédala,
Čez sédem lét de bom prišlá nazáj,
K' bódo dáli stárši hčér možú,
Stárši hčérko Aléncico.
Koderkóli hodíla bom,
Za njih dúšo molíla bom!""

311.

(Kranjska.)

Stoji, stoji béli grad,
Po njim se sprehája mlad gospód,
Prav lepó Bogá prósi,
De bi mu Bog porod dal:
„En'ga sinka, en'ga sinka!"
Še berž téga ne zgovori,
Se mu hčérka že porodí.
Ti je bílo imé Marjética.

Kádar ji je máti krúha dájala,
Se je vsêlaj jókala. —
„Kaj vas prášam, máti mojá!
Zakaj se vsêlej jókate,
Kadar mi krúha dajate?"
„„Kaj bi se ne jókala,
Ki boš mógla v desetíno it'!""
„Tího, tího, máti mojá!
Mórde pójde káka drugà."

Kadar je bíla stára sédem lét,
Ptíčica na ôkno priletí.
Zlat pèrstan v klúnčiku derži.
„Pêci, pêci polančnico, popótnico,
Ino perstan nótri dêni,
Na desét koscev jo razréži.
Kteri bo ta pèrstan prišel,
Tista bo mógla v desetíno it'!"

Marjética v pèrvič vgríznila,
Prêcaj je v pèrstan vgríznila.
„Bog vas obvári, máti moja!
Zdaj bom mógla v desetíno it'!
Bog vas obvári, devét sestríc!
Zdaj bom mógla v desetíno it'!
Bog te obvári, béli grad,
Saj te več vídila ne bom!"

---

prosi, jo met' — 56 vas] jih — 57] Naj me imajo čez noč — 59 razmèršana — 60 dôl] ti — 61] pros' . . . te majo — 63 meti — 64 nji — 67 pèršli davni ludje — 68 *manjka* — 70, 84 Lenčico — 71 se okoli] se — 72 souzo — 73 vas obvári] jih obvar' — 75 na tlà] doli — 76 Per — 78 Pojd' — 79 vže — 80 ime — 82 peršla — 83 dol'.

311. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. II. 86—89, kjer pa je nekaj napačnih naglasnih znamenj:* 17 drúga — 59 hčéri — 64 bóte.

V bórštu jo tàmna noč zatnè.
Pod pervo dervo je prišlà:
„Nocòj bom tu prenóčvala.“
Dervó ji tako govorí:
„„Pojdi spod mène, desétnica!
Nocój bo strašno tréskalo;
Kádar v pèrvič bo trésilo,
Bo prêcej v mêne trésilo.““
Pod drúgo je dèrvo prišla:
„Nocój bom tù prenóčvala.“
Dervó ji takó govorí:
„„Pojdi spod mêne, desétnica!
Nocój hudó bo tréskalo;
Kádar v drúgič bo trésilo,
Bo prêcaj v mêne trésilo.““
Pod trétje dèrvo je prišla:
„Nocój bom tù prenóčvala.“
Dèrvo ji takó govorí:
„„Le zaspì, desétnica,
Še nič húdiga ne boj!““

Čez sédem let je nazaj prišlà,
V dom svoj, vêlik, béli grad:
„Kaj vas prósim, žlahtná gospá!
Prenočíte me do dné!“
„„Jez te ne mórem prenočít',
Jez bom gostvála devét hčerí.
Le pôjdi, le pôjdi v bôžjim imén',
Jez te ne morem prenočít'!““
„Prenočíte me, máti moja!
De bom túdi jez vidila,
Kako jih gostváli botè!“
„„Le pôjdi, pôjdi v božjim' imén',
Jest te ne mórem prenočít'!““

„Bog vas obvári, máti mojá!
Bog vas obvári, devét sestrá!
Bog te obvári, béli grad!
Sàj sim te siróta vídila,
Raztèrgana, razmèršena!“
„„Nazáj, nazáj, Marjética!““
„Jez ne grèm nikdar več nazáj!“

Máti na tlà páde, omedlí,
Pri ti príči dúšo spustí.

312.

(Gorenjska.)

a. Redakcija I.

Žlahtni gospod, žlahtna gospa
Devet hčeri imela sta,
Še v' deset' je nošeča.

Lepo Boga prosita,
De b' jima en porod dal,
Porod sinka mladiga.

---

312. *Zapisal* M. Ravnikar-Požencan. — *Iz PP. 1—5, kjer stoji na čelu pripis: „Dieses Lied hier im Anschlusse verbessert.“ Pozneje je Ravnikar pesem prepisal vnovič v VP. V. 101—106. Ta prepis se, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, od zgoranjega natiska, razlikuje v tem:* 7 uslišati — 12 Sprêl'pò jimé — 15 K' — 19 De] Ko — 22 bi se] b' se jez — 26 je pernesel] on pernese — 30 notri] den'te — 32 jit' — 34 djala] déla — 35 Zreže v'] Dé na — 36 Hčéram — 50] Od očeta 'n matere — 54 Starši] Starš' že — 55 Li medlé naj] 𝔄 Naj medlje, 𝔅 Naj medljujejo — 57 se še] enkrat se — 58 v' obraz te] te v' obraz — 68 Imeti se je] Nje močno se — 73 jim — 80 odbila] odbila je — 87 skup. *Kasneje pa je Ravnikar prepis pesmi v VP. V. 101—106, gotovo, ker se mu je pela tako, v marsičem predrugačil in te predrugačbe zgoranjemu zapisku pri-*

Bog pa noče vslišati,
Spet rodi se ena hči.
Bôtre vkup povabijo,
Déte h' kerstu nesejo,
Dal so ji sprelepo imé,
Sprel'po jmé Alenčika.

K' mat ji kruha dajala,
Vselej milo jokala;
Ko ga je drugim dajala,
Se lepo je smejala.
Hči jo je vprašala:
„Kaj je to, vi mat' moja,
De vi vselej jokate,
K' meni kruha dajete?"
Mat' ji odgovorila:
„„Kaj bi se ne jokala?
V' desetino ti bo it'!""

Stara je bla sedem let,
Angel 'z neba perleti,
Perstan je pernesel zlat,
Mlajši hčér' ga h'ti podat.
„Kaj vam pravim, mat moja,
Spec'te zdaj popotnico,
V' sredo notri perstan zlat;
Kter' bo perstan zlat prišal,
V' desetino ji bo it'."

Spekla mat' popotnico,
V' srédo djala perstan zlat.
Zréže v' koscov jo deset,
Hčerkam dala vsak' enga.
Potlej jih je vprašala,
Ktera perstan zlat ima.

Vse so djale: „Jez že ne,"
Sama mlajši hčer molči,
Perstan zlat v' rok' derži,
Pôtlej tako govori:
„Kaj vam pravim, mati vi!
Naredite meni zdaj
Černo romarsk' oblačil';
Dajte m' černo kapico,
Romarsko tud palčico,
Kot se romarju spodob'."

Jela je slovo jemat
Od očeta, matere,
Od devetih tud sestra.
Še se vzdvigne ino gré,
Kličejo jo zlo na nazaj:
„Starši omedljujejo!"
„„Li medlé naj v' božje jmé,
Pomagat ne morem nič.""
„Oberni se še nazaj,
De v' obraz te vidimo."
„„Kaj se bom obračala,
Vam sercé poderala!
Ne bomo se več vidili,
Kot po smert' na sodnji dan.""

V sedmih letih je prišla,
Ko starši hčér možitva bla.
Pros, čez noč per hiš ostat;
Al nihče je ne pozna,
Tud spoznati se ne da.
Imeti se je branijo:
„Nisi, srota, brez uši,
Nis' za svatovske ljudi!"
Tak' Alenčka govori:
„„Naj le pridejo skup svatje,
Jez ne bom njim nič na pot;
Stisnila se bom v' en kot,
De me viditi ne bo.""

pisal s svinčnikom. Namesto 1. verza stojé ti-le: Stoji, stoji beli grad, * Notri je žlahtni gospod, žlahtna gospa, * Po gradu mi špancerata, * Za bele roke se vodita. *Za v. 12. stojita dva verza:* Alenčika pregovori, * De bo mogla v desetino it. *Za 23. verzom stoji:* Pa ne pojdeš ti, * Pojde starši hči, * Starši hči Marjetica. *Za v. 34. pride:* Ino popotnico zaznamvala, * De ga bode dala starji hčer; * Ne pojdeš ti, Alenčica, * Pojde Marjetica, * Ona bo po svetu vandrala, * Ložej se bo psam branila. *Namesto v. 53.—54. stoji:* Kliče jo starši hči Marjetica, * Pojd nazaj Alenčica; * Oča, mati omedlujeta. *Za 56. v. stoji:* Kliče jo nazaj druga hči: * Pojd nazaj, Alenčica, * Oča, mat dušo pušata. *Za v. 62. pride:* Ve bote po gradu prangale, * Jez bom po svetu vandrala, * Težko se

Grôzno se je branijo,
Pa po sili obstoji.

Krog sestré pretekajo,
Alenčke v' čisli nimajo.

K' ura odbila dvanajst,
Lenka zdvigne se in gré.
Še tako prav', govori:
„Bog obvar' vas, mat' in ôča
Ino tud' moje sestré!

Sedem let mene ni blo,
Zdaj nikol' me več ne bo,
Vse vkup zdaj zročim Bogu."

b. Redakcija II.

Stoji, stoji beli grad,
Žlahtni gospod, žlahtna gospa
Se po njem sprehajata,
Za bele roke se vodita.
Devet hčeri imela sta,
Še v' deset' je nošeča.
Lepo Boga prosita,
De b' jima en porod dal,
En porod sinka mladiga.

Bog jih neče vslišati,
Spet rodi se ena hči.
Botre vkup povabijo,
Dete h' kersti nesejo,
Dal so ji sprelepo ime,
Sprelepo ime Alenčica.
Alenčica spregovorí,
De bo mogla v' desetino jti.

K' mat' ji kruha dajala,
Vselej milo jokala;
K' ga je drugim dajala,
Se lepo je smejala.
Hči jo je uprašala:
„Kaj je to, vi mat moja,
Ko vi vselej jokate,
Ko meni kruha dajate?"
Mat ji odgovorila:

„„Kaj b' se jez ne jokala,
V' desetino tь bo iti!
Ah pa saj ne pojdeš ti,
Pojde pa ta starši hči,
Ta starši hči Marjetica.""

Stara je bla sedem let,
Angel 'z neba perleti,
Perstan on pernese zlat,
Mlajši hčer ga h'ti podat.
„Kaj vam pravim, mat moja,
Spec'te zdaj popotnico,
V' sredo dén'te perstan zlat;
Kter' bo perstan zlat prišal,
V' desetino ji bo iti."

Spekla mat popotnico,
V' sredo djala perstan zlat
In popotnico zaznamvala,
De b' ga dala starši hčér:
„Ne pojdeš ti, Alenčica,
Pojde raj Marjetica,
Bo lož po sveti vandrala,
Lož' se bo psam branila."

Mat je popotnico razrezala,
Na koscov deset napravila,
Hčeram dala vsak' enga.
Vv. 52—67 = *a* 37—52.

---

bom psam branila. *Te varijante je Ravnikar potem privzel v prepis MP. I. 68—72, ter z nekimi predrugačbami dal pesmi obliko, kakor jo kaže zgoraj redakcija II.*

Tiskana je ta pesem v SPKN. IV. 24—28. Ta natisek se od redakcije I. (zgoraj pod a) *razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, v tem:* 2 hčerá — 3 deseto . . . nóseča — 12 Sprelépo imé — 21 ji] je — 25 prileti —

Kliče jo ta starši hči,
Ta starši hči Marjetica:
„Pojd nazaj, Alenčica,
Ôča 'n mat omedlujeta.“
„„Naj omedlujeta bôžje jme,
Pomagat ne morem nič.““
Kliče jo nazaj druga hči:
„Pojd nazaj, Alenčica,
Oča 'n mat dušo pušata.
Oberni vsaj se še nazaj,
De te v' obraz še vidimo.“

Vv. 79—82 = *a* 59—62.

Ve bote v' gradi prangale,
Jez bom po sveti vandrala,
Težko se bom psam branila.““

V' sedmih letih je prišla,
Ko starši hčer možitva bla.
Pros, per hiš' čez noč ostat',
Pa nihče je ne pozna,
Spoznati ôna se ne da.
Nje močno se branijo:
„Nisi srota brez uši,
Nis' za svatovske ljudi.“
Tak Alenčica govori:
„„Naj li snidejo se svatje,
Jez ne bom njim nič na pot:

Vv. 97—100 = *a* 74—78.

Krog sestre pretekajo,
Alenčce v' čisli nimajo.
K' ura odbije polnoči,
Se ona vzdvigne ino gre.
Še tako prav', govori:
„Bog obvar vas, oča 'n mat,
Ino tudi vas, sestré;
Sedem let mene ni blo,
Zdaj nikoli me ne bo,
Vse skup zdaj 'zročim Bogu.“

313.

(Iz Kleč na Gorenjskem.)

Gospod in gospá prosila,
Da bi porod lep dobila,
Porod lep, oj en'ga sina,
Da zastane desetina.
Prošnja nja se je spolnila,
Eno hčerko sta dobila,
Hčerko lepo, že deseto.

Ko se steče sedmo leto,
Angelček z nebá spusti se,
Persten mu v rokáh bliščí se.
K materi s perstenom grede,
Reče materi besede:
„Ko pogačo boste, mati!
Pekli, mor'te v njo ga djati,
V njo ga djati, zamesiti,
V sredo nje ga položiti:
Kteri v del pa persten pride,
Tista v desetino ide.“

Mati je takó pazila,
Da b' ga starji v del dobila.
Mati pa se je zmotila,
Mlajši ga je v del dobila.
Ga na perst je nataknila,
Tak je mati govorila:
„O britkóst pač mojih dost je!
Kdaj prišla boš kej u gostje?“
„„O britkost pač mojih dost je!

26 prinesil — 36 prišel — 45 oblačilo — 62 smerti na sodni — 64 Ko starši hčér] K' je starji hčére — 65 Prósi . . . pri hiši — 69 sirota — 72 lé] le — 73 jim — 79 Alénčike — 80 odbila] odbila je — 81 Alénka — 83 oče — 85 Sédim.

313. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz „Cvetja slovanskega naroda“ I. 27—29.*

Kdaj prišla bom kej u gostje?
V gostje pa takrat prišlá bom,
Kadar trikrat svet obšlá bom,
Bom prišlá, vam napovédam,
Ko se sedem zaporédam
Praznikov bo posvečvalo,
Dve nedelj vkup praznovalo.“ “

Mati pa je govorila,
Govorila in solzila:
„O britkost pač mojih dost je!
Prišla ne boš nikdar v gostje!“
Šla je hčerka v desetino,
Zapustila domovino.

Stara mati se sčenila,
Se sčenila, smert storíla.
Še za hčerko so poslali,
So poslali, pismo dali.
Še so hčerki sporočili,
Da so mati smert storili.

Ko je hčerka list prebrala,
Tak je rekla ino djala:
„Bod’ zahvaljen, oče večni:
Moja mati, zdaj ste srečni!
Nimate skerbi nobene,
Ker v nebesih ste, za mene;
Jaz pa tud za vas jih nimam,
Ker vas gor v nebesih imam.“

314.

(Iz Frama.)

Oj leži, leži njivica,
Z drobnǫ pšenicǫ obsějana;
Na njivi ženja deseṭ ženjic,
Deseṭ ženjic, deseṭ sestric.
Edenajsta je mati poleg b’la,
Da je Marija mimo šla
Ino jim je Boga dajala:
„Hvaljen bǫdi Jezus Kristus
No jegovo svęto imę!“

Nijedna joj ni odlonala,
Ko naj mlajša čer Margetica:
„Amen, amen od věkoma,
Od věkoma do věkoma!“
Marija je sęgnǫla v svoj svęti žep.
Vzęla je svoj perstanj zlat:
„Tu’maš, tu’maš, Margetica,
Tî bǫš pa z menǫ rajžala!“

Mati pravi, govori:
„„Naj grę, naj grę má starša či,
Ona je uže bolj pri pameṭi.“ “
Marija pravi govori:
„Kaj je le desęṭega,
Vse mora v desęṭinǫ iti.“

Potle je šla mati kruha peč,
Nǫter je dějala pèrstanj zlat.
Okol, no okol ga je oblamala,
Na srědi Margetici hranila.
„Tu’maš, tu’maš, Margetica,
Ko bǫš od mene rajžala.“
„„Jaz ne bǫm jędlą, pila vęč,
Pod vašo strěhǫ spala vęč.
Tudě ne bǫste viděli moje smèrti,
Jaz pa pri vaši stala bǫm.“ “

314. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 114—115.*

315.

(Iz Frama.)

Leži, leži polje,
Polje široko.
Prěk polja leži cesta,
Cesta uglajena.
Za cestǫ leži njiva,
Njiva zelena,
Na njivi je uže usějana
Pšenica rúmena.
Ko je pšenica zorila,
Ženjicę je dobila:
Dvanajnst ženjic,
Dvanajnst sestric.

Mimo pa Marija grę,
No jim je Boga davala.
Nijedna ji odlonala ni,
Ko naj si mlajša sestrica,
Naj si mlajša sestrica,
Z imenom Getica.

Marija tako govori:
„Le poidi z mano, Getica ti!
Tî si mi Boga odlonala,
Bǫš na věčno polonana!“

Ura je uže šla na deset,
Prišla je mati k ženjicam glęt.
„Kde pa mi mlajša čerka je,
Da je nič vidět ni?“
Mati je močno žalostna,
Ko ne vě, ko sę Getici godi.
Geta sę z Marijǫ veseli,
No na věčno Jezusa česti;

Geta sę z Marijǫ veseli,
No na věčno Jezusa česti.

„Lansko leto sem se oženil.“

316.

(Iz rogaške okolice.)

Lani sem se jez oženo,
Jedno pridno sem dobil.
Letos mi je žena vmerla,
Sam Bog mi jo je vzel.

Drujga mi ni zapustila,
Če no dete majheno:
Kruha še ne more jesti,
Ziska mu nišer ne dá.

Kaj je meni zdaj začeti!
Meni je za scagati,
Le-to dete na roke vzeti
In po sveti rajžati. —

Šou bom gor na žegnan britof,
Bom poklekno na njen grob:
„Vstani, vstani, žena moja,
Najno dete več ne spi!“

---

315. *Zapisal* O. Caf; *pela Pečarka.* — *Iz CO. II. 107—108.*

316. *Zapisal* Mih. Lendovšek (Rogački). — *Iz Slov. Glasnika X. (1864) 159. — Ta pesem je pač najbolj znana po Slovenskem, kar dokazuje veliko število njenih zapisov.*

„„Kou bom jez zdaj gor vstala,
De me zemlja dol tiši?
Jez ne bom prej gor ustala,
Dokler ne bo sodni den.

Jedi, jedi, moj mož, domou,
Najno dete sladko spi:
Marija mu je ziska dala,
Usmilen Jezus na strani stoji.““

317.

(Od Kapel pri Brežicah.)

Lani sem se jaz oženo,
Mlado ženko sem dobiv.
Letos pa mi je umrla,
Večni Bog jo k sebi vzev.

Drüga ni mi zapustila,
Ko eno majhno detetce:
Kruhka mi ne more jesti,
Zizka mu pa nimam dat.

Kaj je meni za storiti?
Meni je za scagati,
Majhno dete v roke vzeti,
Ž njim po sveti rajžati. —

Jaz bom šo na žegnan britof
In poklekno bom na grob:
„Vstan se gori, ljuba žena!
Majhno detetce ne spi.“

„„Ko bi jaz se gori vstala,
Ker me zemlja dol tiši!
Ko bi mu jaz zizka dala,
Moje truplo že trohni!

Ljub moj mož, le pojdi k domi,
Majhno detetce že spi:
Marija mu je zizka dala,
Angeljci zazibali.““

318.

(Iz šmarskega okraja na Štaj.)

„Lansko leto sem se oženil,
Bolje blo, da b se nkolj ne bil!
Letos mi je žena vmerla,
Večni Bog mi jo je vzel.

Druga mi ni zapustila,
Ko no majhno detetce,
Ki ne more kruha jesti,
Mamca šla pa j v temni grob.

Kaj je meni za storiti,
Meni je za scagati,
Beraško palco v roke vzeti
Pa po svetu rajžati!“ —

Mož je šel na žegnan britof
Tam pokljeknil je dolj na grob:
„Vstani gori, žena moja,
Najno dete več ne spi!“

317. *Zapisal* Ivan Žmavc. — *Iz Kovačičeve rokopisne zbirke.*

318. *Zapisala* Mar. Stoklas. — *Iz njenega rokopisa, ki ga hranim jaz* (*str. 14—15*).

„„Kak pa bom jaz gori vstala,
Ker me zemlja dolj tišči?
Jaz pa ne bom prej gor vstala,
Kedar pride sodnji dan.
Moj mož, le idi damo,
Ker najno deklje sladko spi:
Ker Marija mu j jesti dala,
Vsmiljen Jezus ziblje ga.““

319.

(Iz Frama.)

Lani sèm sę oženil,
Si mladǫ ženǫ vzęl,
Letos mi je umèrla
Sam Bog mi jǫ je vzęl.

Vsej mi druga ni pustila,
Ko li dětę majceno.
Kruha še ne more jěsti,
Zizka mu niše ne dá.

Zdaj bǫm pak šèl h grobom,
Ta h grobom posvęčenim,
Na grob bǫm si poklęknǫl,
Dol na grob posvęčeni:
„Vstani sę, žena moja,
Najno dětę nič ne spí.“
„„O le poidi, moj mož, domu,
Najno dětę sladko spí:
Marija mu je zizka dala,
Jezus pa pri njem stojí.““

Kaj je meni zdaj začěti?
Meni je le obupati,
Dětę si na rǫke vzęti,
No po světu hoditi.

Nijedna postel al' blazina
Mi še tako mehka ni,
Ko sǫ materne rǫkę,
Ko mi dětę na njih spi.

320.

(Od Ormoža.)

Lani sem se oženiu,
Enu mladu sem si vzeu,
Letos pa mi je vumrla,
Večni Bog si ju je vzeu.

Nikaj drügo ne pistila:
Eno dete maličko,
Kero krüha jesti nemre,
Nadojit ga nema što.

Jas pa grem zdaj na ti brütiv,
Na ti brütiv žegnani.
Tam si hitro doj pokleknem
Na ti grobek zeleni.

319. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 133. Vsak drugi verz se v petju ponavlja.*

320. *Zapisal* Ferd. Plohl. — *Iz Slov. Glasnika l. 1868. str. 194.*

„Stani, stani, lūba moja,
Da mi dete nadojiš!“
„„Nemrem, nemrem ti gor stati,
Da me zemla doj tišči.
Idi, idi proti domi,
Zaj ti dete sladko spi:
Marija ga nadojila,
Jezuš ga zazibu sam.““

321.

(Iz Cvetlina v hrv. Zagorju.)

Lanjsko leto sem se ženil,
Mladu ženku sem si vzel,
Letos pa mi je vumerla,
Sam Bog si ju k sebi vzel.
Niš mi drugo ně pustila,
Jedno mlado dětece,
Koje kruha jesti nemre,
Ne dojit ga něma gdo.

Ja pa grem zdaj na ti brutiv,
Na ti grobek zeleni:
„Stani, stani, luba moja,
Da mi děte nadojiš.“
„„Nemrem, nemrem ti gor stati,
Da me zemla dol tišči.
Predi ne bom gori stala,
Neg na sodnji strašni dan.
Te si bodem gori stala,
I na sodbu rajžala.
Idi, idi proti domu,
Zaj ti děte sladko spi,
Marija ga nadojila
Jezuš ga zazibal sam.““

Mož mi hitro k domu teče,
Děte najde sladko speč;
Marija ga nadojila,
Jezuš ga zazibal sam.

322.

(Iz Marije Bistrice v hrv. Zagorju.)

Lani sem se ja oženil,
Jeden mladu deklu vzel.

Ženka mi je ma vumrla,
Sineka ostavila.

Jaj si meni, oj tužnomu!
Kaj bom vezda ja počel?

„Primi si ga v naručaje,
Nosi ga k Mariji!

Marija ga oj naj daja,
I lepo ga povija.“

---

321. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl (Herdvigov). — *Iz njegove zbirke HNP. III. 74—75.*

322. *Zapisal* Fr. Š. Kuhač. — *Iz njegove zbirke I., št. 143, kjer se nahaja tudi melodija.*

323.

(Iz Junske doline.)

Vlansko leto sem se ženił,
Ano mlado ženo sem si vzeł.
Letas mi pa je že vmerla,
Sam ne vĕm, kaj bi začeł.

Nič druzga mi ni zapustila,
Koker dete prav mlado,
Kruhka še ne more jesti,
Podojit' ga nema gdo.

„Pejte, pejte, očka, kjekej,
Pejte na žegnan britof ta,
Lubo mater tam zakličte,
De nej gre dete podojit."

Oča mater tam zakliče.
Kaj mati pravi, govorí:

„Jes ne morem nič vstati,
Me černa zemla doł tišči.

Pejte, pejte, očka, domó,
Sej že dete sladko spí,
Marija ga je povila,
Angel ga pa zazibuje."

Perletĕla sta dva bela golobča,
Dva nebeska angelna,
Sta vzela mlado detece,
Nesla ga v britof žegnani.

Sta vzela mlado detece,
Nesla ga v britof žegnani,
V britof žegnani k materi,
Ki v černi zemli tam leží.

324.

(Iz Ljubljane.)

Sim lani bil oženil se,
Sim mlado deklico dobil;
Pa letos mi umrla je,
O Bog, kaj bom pa zdaj počel!

Pustila druziga mi ni,
Kakor v zibeli sinčika,
Pa mladi sinček joka se,
Ga podojiti nima kdo.

„Počaki, mladi sinček moj:
Brž ko se beli dan storí,
Pojdem na britof žegnani,
De mát' te pride, podojí."

Brž ko se beli dan storí,
Ide na britof žegnani.
Iz groba mati govori:
„Moj mož, domu pojdi vesél:

Marija ga bo dojila,
In anjevec bo zibal ga."

---

323. *Neznanega zapisovalca. — Iz MR. 191.*

324. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič.*

325.

(Iz Motnika.)

Lansko leto sem se vženil,
Prav eno mlado sem dobil,
Letos pa je že umerla,
Sam Bog vé, kaj bom začel.

Nič druzga mi ni zapustila,
Kot en' dete prav mlado,
Ki kruha jest' ne more,
Podojit ga nima kdo.

„Čakaj, dete moje,
Da se beli dan stori,
Pojdem gor na žegnan britof,
Tvojo mati klicati.“ —

„Ženka moja, gor vstani,
Pojdi dete podoit,
Ko kruha jest ne more,
Podojit ga nima kdo.“

„„Jez ne morem gor vstati,
Ko me zemlja dolj tiši;
Večni Bog me je obsodil,
Da morem bit do sodniga dné.

Mož moj, le domu pojdi,
Tvojo dete sladko spi:
Marija ga je podojila,
Angelci zazibali.““

326.

(Iz Doba na Gorenjskem.)

„Lansko leto sem se oženil,
Prav 'no mlado sem dobil,
Letos mi je pa umerla,
Sam Bog večni jo je vzel.

Mi ni druzga zapustila,
Ko eno dete prav mladó:
Kruha jesti še ne more,
Podojit ga nima kdo.“

Mož je bil prav urno tekel
Na ta britof žegnani,
Hitro doli je pokleknil,
Tje na njen grob velbani:

„Ljuba žena, domu pojdi,
Kjer te čaka dragi mož,
Da boš dete podojila,
Da ga zazibala boš.“

„„Moj mož, moj mož, domu pojdi,
Tvoje dete sladko spi:
Marija ga je podojila,
Jezus ga zazibal je.““

---

325. *Zapisal* Fr. Sajevec. — *Iz njegovega rokopisa (str. 18—19), ki ga hrani Matica.*

326. *Zapisal* Ivan Rahnè. — *Iz njegovega rokopisa (str. 4—5), ki ga hranim jaz.*

327.

(Iz Hotavelj v poljanski dolini.)

Vlansko leto sem se oženil,
Eno mlado sem dobil;
Letos pa mi je umrla,
Sam Bog večni jo je vzel.

Ni mi druzga zapustila,
Kakor eno mlado deklico,
Ki še kruha jest ne more,
Nimam s čim je zatulit.

Šel bom gor na britof žegnan:
„Ženka, hitro gori vstani,
Pojd mi deklico tulit'!“

„„Jaz ne morem gori vstati,
Ker me zemlja tak teži.
Mož, le hitro domov pojdi,
Deklica že sladko spi:

Jo je Marija zatulila,
Zibal jo je Jezus sam.““

328.

(Iz Ilirske Bistrice.)

Lani sem se bil oženil,
Eno lepo sem si zbral.
Letos mi je že umrla,
Druzga mi ni zapustila,
Kakor detice mlado,
Ker ne more kruha jesti,
Podojit ga nima kdo.

Zdaj bom šel gor na britof,
Na ta britof žegnani,
In bom dol pokleknil
Na ta grobek zeleni:
„Ljuba žena, vstani gori,
Pojdi dete podojit.“
„„Jaz ne morem,““ žena reče,
„„Gori vstati,
Mene črna zemlja dol tiši.
Ljubi moj mož, le pojdi damu,
Tvoje dete trdno spi.
Marija ga je podojila,
Usmiljen Jezus ga zazibal je.““

329.

(Iz Starega trga pri Ložu.)

Lanjsko leto sem se oženil,
Eno mlado sem si izbral.
Letos mi je pa že umerla,
Kam se bom sromak podal!

---

327. *Zapisal* Sv. (L.) Pintar. — *Iz njegovega rokopisa (str. 1), ki ga hranim jaz.*

328. *Zapisal* Feliks Majer. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga imam jaz.*

329. *Zapisal* Anton Štritof. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga imam jaz.*

Druzga mi ni nič pustila,
Kakor dete prav mladó:
Kruha še ne more jesti,
Podojit ga nima kdó.
Druzga mi ni nič storiti,
Kot na žegnan britof it'.
„Žena moja, vstani, vstani,
Pojdi dete podojit."
„„Jaz ne morem gori vstati,
Ker me zemlja dol tišči.
Moja hiša je zabita
Zgoraj, zdolaj, na vogleh,
In pri nogah in pri glavi
Ino še na vseh straneh.
Pojdi dómov, ljubi mož moj,
Tvoje dete terdno spi:
Saj Marija ga dojila,
Angelj pa zazibal ti.""

330.

(Iz ribniške okolice na Kranjskem.)

„Lani sem se bil oženil,
Sem bil lepo mlado vzel.
Letos mi je žena vmrla,
Kaj bom sromak zdaj počél?
Mlad'ga sinka m' je pustila,
Kaj bom sromak zdaj počel?
Moja hiša je zabita
Od vseh štirih strani.
Zdaj grem pa na žegnan britof
Mojo ženo gor' budit:
„Ljuba žena! vstani gori,
Da mi sinka podojiš."
„„Jaz ne morem gori vstati,
Me črna zemlja dol' tišči.
Ljubi mož, le pojdi domu,
Sinek je vže podojén:
Marija ga je podojila
Angelj ga zazibal.""

331.

(Iz Št. Vida pri Sitičini.)

Lansko let' sem se oženil,
Svojo dekle k seb' uzel,
Letos mi je pa že umerla,
Sami Bog mi jo je vzel.
Pa nič druzga m' ni pustila
Ko to dete premlado,
Kruha še ne more jesti
In dojit' ga nima kdo.
Jez pa pojdem tje na britof,
Tje na britof žegnani,
In bom tamkaj dol pokleknil
Na ta grobek zeleni.

330. *Zapisal* Anton Zobec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz. Verz 7—8 spada očividno za verz 14.*

331. *Zapisal* Ignacij Štepec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

„Ljuba žena, vstani gori,
Da mi dete podojiš!“
„„Jaz ne morem gor ustati,
Ker me zemlja dol tiši.

Ljubi mož, le pojdi dómu,
Tvoje dete sladko spi:
Ga Marija podojila,
Svet Jožef zazibal ga.““

332.

(Iz Žužemberka.)

Lansko leto sem se oženil,
Eno mlado sem dobil,
Letos mi je pa vmrla,
Sam Bog večni mi jo je vzel.

Druz'ga mi ni nič pustila
Ko eno dete prav mladó,
Kruhka še ne more jesti,
Podojit' ga nima kdo.

„Dete mlado, le počakaj,
Da se stori beli dan,
Jaz pa pojdem tje na britof,
Kjer moja žena leži.“ —

„Ljuba žena, vstani gori,
Da mi dete podojiš.“
„„Kako bom jaz vstala gori,
Ker me zemlja dol tiši!

Ljubi mož, le pojdi ti domu,
Dete že prav sladko spi:
Ljubi Jezus ga zaziblje,
Marija pa ga podoji.

Pred ne bomo gor' vstali,
Ko na ta strašni sodni dan:
Bomo Bogu rajtengo dajali,
Večnemu gospod Bogu.““

333.

(Z Grahova na Tolminskem.)

Lanjsko leto sem se oženil,
Prav 'no mlado sem vzel,
Letos mi je že vmrla,
Sam Bog večni mi jo je vzel.

Nič drugega mi ni zapustila,
Kakor dete majčkino:
Kruha mi jest' ne more,
Podojit ga nema kdo.

Čakaj, čakaj, dete moje,
De se beli dan stori:

Te ponesem tje na britof,
Kjer tvoja mat' leži.

„Vstani, vstani, mati moja,
De ti dete podojiš!“
„„Kako bom gori vstala,
Ker me zemlja dol tišči!

Nesi, nesi dete moje
O le tje damov,
Tam je bo sam Jezus zibal
In Marija podojila!““

332. *Zapisal* Fr. (Radivoj) Poznik. — *Iz NB. 144.*

333. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (A. XIX.).*

334.

(Izpod Melec na Tolminskem.)

Lanska lïta sem se ažènu,
Lïpa mlada sem uzïéw;
Lïtas pa m je že umrla
Sam Buh vïčni je je uzïéw.

Druzga mi ni neč pustïla,
Ki na mlada dïtice;
Kruhica ji nïmam dati,
Padajìt je nïmam kì.

„Mowči, mowči, dïte màje!
Se ta bïli dan nardì,
Te panèsem čïé na brìtaf,
Čïé, čer tàje màt leži.“ —

„Wstàni, wstàni, žèna màje,
Jin padàj ta dïtice!“ —
„„Jest ne mŭórem gàre wstati,
Ker me črna zèmle dàl tiši!

Marija divica te bà dajìla
Jin mili Jïézus te zìbaw bŭó!““

335.

(S Tolminskega.)

Čujte, lani sem se oženil,
Ravno lepo sem uzel,
Letos mi je pa umrla,
Sam Bog večni jo je vzel.

Druz'ga ni na svet pustila,
Kakor mlado detice;
Kruha mi ne more jesti,
In dojit' ga nima kdo. —

„Molči, molči, moje dete,
Ka'r se beli dan nar'di,
Pojdeva na žegnan britof
Tvojo mater klicati.“ —

„Ljuba žena, gor ustani
In podoji tvoje dete.“
„„Jaz ne morem gor vstati,
Ker me zemlja dol tišči.

Ljubi ženin, pojdi domu,
Tamkej dete sladko spi.
Božja mat' ga bo dojila,
Sam Bog večni ga redil.

Bog daj tebi lahko noč,
Meni pa nebeško luč!““

334. *Zapisal* Ivan Murovec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga imam jaz.*

335. *Zapisal* A. Pegan. — *Iz njegovega rokopisa (str. 4—5), ki ga hrani Matica.*

336.

(Iz Ipave.)

Kaj je lepšega na svetu,
Kakor so črne oči?
Take je imela moja ljub'ca,
Pri nji so kratke noči.

Lani sem se bil oženil,
Eno ledik sem bil vzel;
Letos mi je pa vmrla,
Kaj bom revež zdaj počel?

Druz'ga m' ni na svet' pustila,
Kakor dete premladó:
Kruha mi ne more jesti,
In dojit ga nima kdo.

Šel bom tje na žegnan britof,
Tje na moje rance grob:
„Ljuba žena, gor vstani,
Da mi dete podojiš!“

„„Jaz ne morem gor vstati,
Ker me zemlja dol tišči;
Teci, teci, hitro beži,
Tvoje dete sladko spi:

Jezus sam ga tebi ziblje
In Marija ga doji!““

Žena na porodu umrje.

337.

(Iz Frama.)

„Vsej je dnes lěto minǫlo,
Kar sma mîja vkupě dana,
Ti moj mǫž, jaz tvoja žena,
Vsej sma vkupě zarǫčena!“

Eno dětę se je rodilo,
V plenice ga je povila,
V plenice ga je povila
No v zibkǫ položila.

„Meni sę smili mojo děte,
Ker ga moram zapustiti,
Ker ga moram zapustiti,
S tega světa slovo vzęti.

Zdaj pa moram jaz zahvaliti
Svojega starega očeta,
Ki sǫ mene vezrędili,
Tako lěpo podučili.

Zdaj še moram jaz zahvaliti
Svojǫ ljubǫ starǫ mater,
Ker sǫ mene vezrędili,
Tako lěpo podučíli.

Zdaj še moram jaz zahvaliti
Svojega mladega mǫža,
Ko je meni tako lěpo stregel
V moji zadnji postelji.

---

336. *Zapisal* A. Pegan. — *Iz njegovega rokopisa (str. 160—161), ki ga hrani Matica.*

337. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 143.*

Zdaj vas moram zapustiti,
S tega světa slovo vzęti:
Vse orgle no trǫbente
No vse angelske pěsmi,
Kar bǫjǫ tam lěpo pěli,
No bǫmo Boga čęstili."

Živa pokopana rodi dete.

338.

(Kranjska.)

Lépa kranjska žêna
Težak porod je iméla;
Na poródu je omedléla,
Na poródu je omedléla.

Hitro so jo pokopáli,
Doli vsi so poklekníli,
In molítve so molíli,
In molítve so molíli.

Proti dom' so se verníli;
Otrôc' očet' naprot' pritêkli:
„Oh kak' smo láčni!" njemu rêkli,
„Oh kak' smo láčni!" njemu rêkli.

„„Pójte mater' kruha prosit,
Ona ga je préd dajála;
Naj bó tud' zdaj ga dála,
Naj bó tud' zdaj ga dála!" —

Kaj so otrôci ti storíli?
Na pokopališe so šli,
De bi novi grobek našli,
De bi novi grobek našli.

Kadar so oní ga našli,
Dol' so poklekníli,
Molítev za mater molíli,
Molítev za mater molíli.

Mater v gróbu so prosíli;
Al' mati v gróbu lépo poje,
Zíblje ljúbo déte svoje,
Ziblje ljúbo déte svoje:

„Nad zemljó sim te nosíla,
Pod zemljó sim te rodíla;
S kom te bom li zdaj živíla?
S kom te bom li zdaj živíla?

Rada bi te 'tla povíti,
Al pretèsna je ta hiška,
Od vsih plati mene stiska,
Od vsih plati mene stiska.

Tud' mi je malo preniska,
Z nosam moram jo podpérat',
Z ustmi moram jo podjimat',
Z ustmi moram jo podjimat'."

Dám otrôci berš so têkli:
„Oh oče! máti v gróbu póje
Ino zíblje déte svôje,
Ino ziblje déte svôje."

Komaj oče to zaslíši,
Gré soséde hítro klicat,
De b' mu žêno šli odkôpat,
De b' mu žêno šli odkôpat.

Šli so njéni grób odkôpat,
Nájdli jo še málo díhat',

338. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. IV. 74—77.*

V krilcu déte jo deržáti,
V krilcu déte jo deržáti.

„Žêna, vstáni! te čem pêljat',
Déte sem li daj mi svôje,

Sréčno so se dam verníli,
Velíko lét še vkup živéli;

Zmeraj od Bóga sréčo iméli,
Zmeraj od Bóga sréčo iméli.

339.

(Dolenjska.)

Ena lepa kranjska žena
Težek porod je imela,
Na porodu omedlela,
Na porodu omedlela.

Hitro so jo pokopali,
Doli vsi so pokleknili
In molitve so molili,
In molitve so molili.

Proti dom so se vrnili,
Otroci očetu naprot pritekli:
„Oh kako smo lačni!“ njemu rekli,
„Oh kako smo lačni!“ njemu rekli.

„„Pojte mater kruha prosit;
Ona ga je pred dajala,
Naj ga bo tud' zdaj vam dala.
Naj ga bo tud' zdaj vam dala.““

Kaj so otroci ti storili?
Na žegnan britof tje so tekli,
Da bi novi grob tam našli;
Da bi novi grob tam našli.

Kader novi grob so našli,
Doli vsi so pokleknili,
Molitev za mater so molili,
Molitev za mater so molili.

Mater v grobu so prosili.
Mati pa v grobu lepo poje,
Ziblje ljubo dete svoje,
Ziblje ljubo dete svoje:

„Nad zemljo sem te nosila,
Pod zemljo sem te rodila,
S čim te bom li zdaj živila,
S čim te bom li zdaj živila?

Rada bi te htla povíti,
Al pretesna je ta hiška,
Odi vseh strani me stiska,
Odi vseh strani me stiska.

Tudi mi malo je prenízka,
S čelom moram jo podpirat,
Z ustmi moram jo podjemat'.“
Z ustmi moram jo podjemat',

339. *Zapisal* J. Jurčič. — *Iz njegovega, v Mariboru izdanega* Glasnika (*l. 1869.*) *str. 18—19. Ta zapis kaže toliko skladnosti s spredaj stoječim, da je skoraj dvojiti, je-li poseben zapis in ne samo nova redakcija. Prim. tudi Sušila Mor. nár. písně, 2. izd. št. 93; tudi v češki pesmi odkopljejo ženo, a ona živi še samo štiri leta, v petem se vrne v grob.*

Domu otroci brž so tekli:
„Oh oče, mati v grobu poje,
Ino ziblje dete svoje,
Ino ziblje dete svoje.“

Komaj oče to zasliši,
Gre sosede hitro klicat,
De bi mu ženo šli odkopat,
De bi mu ženo šli odkopat.

Ko so grob njen odkopali,
Zadnjič mati je dihnila,
V krilci dete je držala,
Mrtvo dete je držala.

340.

(Iz Frama.)

Preuboga porodna žena
Celi teden sę je trudila:
„Preljubo moje druže!
Najverlejšǫ suknǫ,
Ko sem jǫ tedaj iměla,
Keda sem nevěsta bîla,
In něsem iměla pred ne potlě,
Ko da sèm nevěsta bîla:
Nesi jǫ vbogaimę
Na ljube svęte Višarje
K ljubi devici Mariji,
Da bî meni le boljše bîlo,
Da bî meni le pomagalo!“

Nič ji ni boljše bîlo,
Nič ji ni pomagalo. —
„O preljubo moje druže!
Najlěpše krîlo,
Ko sem je tedaj iměla,
Keda sem nevěsta bila,
In něsem iměla pred ne potlě,
Ko da sèm nevěsta bîla:
Nesi je vbogaimę
Na ljube svęte Višarje
K ljubi devici Mariji,
Da bî meni le boljše bîlo,
Da bî meni le pomagalo!“

Nič ji ni boljše bîlo,
Nič ji ni pomagalo. —
„Preljubo moje druže!
Najlěpše ročkavce,
Ko sem jih tedaj iměla,
Keda sem nevěsta bila,
In něsem iměla pred ne potlě,
Ko da sèm nevěsta bîla:
Nesi jih vbogaimę
Na ljube svęte Višarje
K ljubi devici Mariji,
Da bî meni le boljše bîlo,
Da bî meni le pomagalo!“

Nič ji ni boljše bîlo,
Nič ji ni pomagalo. —
„Preljubo moje druže!
Najlěpše črevlje,
Ko sem jih tedaj iměla,
Keda sem nevěsta bîla,
In něsem iměla pred ne potlě,
Ko da sèm nevěsta bîla:
Nesi je vbogaimę
Na ljube svęte Višarje
K ljubi devici Mariji,
Da bî meni le boljše bîlo,
Da bî meni le pomagalo!“

Nič ji ni boljše bîlo,
Nič ji ni pomagalo. —
„Preljubo moje družę!
Najlěpše trake,

340. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica.* — *Iz CO. III. 24—25*

Ko sem je na glavi iměla,
Ko sem nevěsta bîla,
In něsem iměla pred ne potlě,
Ko da sem nevěsta bîla:
Nesi je vbogaimę
Na ljube svęte Višarje
K ljubi devici Mariji,
Da bî meni le boljše bîlo,
Da bî meni le pomagalo!“

Nič ji ni boljše bîlo,
Nič ji ni pomagalo.
„Preljubo moje družę,
Zdaj mę pa razrěžite!“
„„Rajši ko bi tę razrězali,
Te živą pokopamo!““

Živą sǫ pokopali,
Živą sǫ pokopali.

Šel je mežnar věčno luč zvoniti,
Žena uže v grobu joče.
Šel je mežnar juternice zvonit
Žena uže v grobu pěla:
„Le tuj no haj, moj sînek,
Moje poslědnje dětę!“

Grobič sǫ odperli,
No sinka od nje vzęli.
Tri dni še je živěla,
Na četverti den je umerla.
Le sǫ jǫ drugoč pokopali
Nǫter v čèrnǫ zemljǫ,

Ona je v nebesa prišla,
Je Boga čèstila.

Sirote zapuščene.

341.

(Iz Frama.)

„O le ti žena zakonska,
V Jereninski fari si rojena,
Si rojena no keršena,
Zdaj si pa uže izpovědana
No na smèrt pripravljena!“

K njej pride njeni brat.
„Hole, hole, moji brat,
Bodi ti oča mojih otrok,
Mojih otrok, ubogih sirot!“

Potem pa pride Marija,
„Le hole, hole, Marija,
Bodi ti mati mojih otrok,
Mojih otrok, ubogih sirot!“

„Le hole, hole, moji brat,
Kda bǫš tî svojim dal nov gvant,
Daj, daj še mojim kaj starega;
Kda bǫš tî svojim dal bělega kruha jěst,
Daj, daj še mojim kaj změsnega;
Kda bǫš tî svojim dal vina pit,

---

341. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 116—117. Pri besedi* ušiti *je pripisano, da pomenja* biti, schlagen.

Daj, daj še mojim kaj mèrzle vodé.
Kda bǫš tî svojim postlal gor na klǫp,
Postelji še mojim koj pod klǫp!“
Mati je začęla umirati,
Otroci pa milo jokati.
Potem pa pride njeni brat
Z eno strašnǫ šibico,
Začel je otroke ušiti.

„Holete, holete, oča naš,
Kaj nas bǫte uže tepli vî?“

342.

(Iz celjske okolice.)

Žena, žena zakonjska,
Zpoviedana, obhajena,

Zpoviedana, obhajena,
Nikdar več gor ne vstajena!

„Le prid, le pridi, ljub moj brat!
Kaj ti mam jàz poviedat:

Bódi ti voča mojih otròk —
Mojih otròk, vbogih siròt.

Da óš ti dav svojim kruhà —
Dav svojim kruha bejlèga,
Dàj ti mojim zmesnèga.

Da óš ti dav svojim vinca,
Dav svojim vinca zrelèga,
Daj mojim friške vodice.

Da óš dav svojim pražni gvant,
Dàj ti mojim hodničnèga.“—

Voča, voča na stran stojí,
Se z ojstroj šiboj nam grozí.

„Nikarte, nikar, voča vi!
Našo smilenje že v grobi leží.“

343.

(Iz Cerovca.)

Kaj pa mi to more biti,
Kaj prespati nemrem jaz?
Kaj tako dolgo si prečujem
Malo dete jokati?
Jaz si zjutra rano stanem,
Grem na brutif žegnani;

342. *Zapisal* St. Vraz *(?). — Iz NPI. 135—136, kjer je v v. 15. tiskano po pomoti* prašni *(za* pražnji).

343. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. Z. 58 (164), kjer je pozneje* brutif *popravljeno v* britof. — *Vnovič jo je Vraz prepisal v VO. I. 19, a s temi*

Tam pa druga nič ne vidim,
Kak grobe prekopane.
Jaz pa druga nič ne vidim,
Kak grobe prekopane;
Tam pa malga sinka čujem,
Ki si matere budí:
„Gde so, mati, vaše prsi,
Kaj sem se jih vživâ ne,
Kaj sem se jih jaz ne vžívâ,
Neti si jih več ne bóm!“
„„Naj me, naj me, mojo dete!
Mojo dete, mali sin!
Pusti mene tu ležati,
V črnoj zemlji prhneti.
Pusti mene tu ležati,
V črnoj zemlji prahneti:
To dó meli drobni črvje,
Drobni črvje hranico.
Jaz ti ne morem več stati,
Tebe ne več hraniti:
Jaz sem te Bogi zróčila
No dobrim prijatelom.““

Huda mačeha.

344.

(Iz Frama.)

Preuboga porodna žena,
Preuboga porodna žena
Cěli teden sę je trudila,
Od nedelje do nedelje.
Od nedelje do nedelje,
Precěli ubogi teden
Sem no taj po hiši hodila,
Lěpo Boga prosila,
Lěpo Boga prosila,
Da bi le srękno rodila.

Dva sîneka rodila,
Dva sîneka rodila,
Da je uže v porodu umèrla,
Da je uže v porodu umèrla.
Oča sę je hîtel ženit,
Oča sę je hîtel ženit:
Pri mizi je bla sedmina,
Pri dverah uže gostija.

Ta sîneka pa sta živěla
Štiri cěle lěta,
Mačehǫ za kruha prosila:
„Preljuba najuna mama,
Preljuba najuna mama!
Le dajte nama kruha,
Mî uže nęsma kruha jędla
Te štiri cěle lěta.“
Mačehǫ za kruh prosila:
„Preljuba najuna mama,
Preljuba najuna mama,
Le dajte nama kruha!“
Mačeha govorila:
„„Kteri hoče kruha jęsti,
Mora le po světu lězti!““

Sînka pa sta vzęla paternošter,
Vzęla sta paternošter,

premembami, ne gledé na naglasna znamenja: 1 Kaj pa mi] Pa kaj — 2 spati — 3 tako dolgo si] tak dougo — 5 Jaz si] Jaz — 7 pa druga] drugâ — 8, 10 grobe] grobe vse — 11, 12] No čujem sina malega, * Kak budi si materè — 13 Kde — 14 se] si — 15 se jih jaz] si njih ja — 17 mojo — 18 Mojo — 20, 22 zemli — 25 ti ne morem] ne morem ti — 26] Neti te nadajati.

344. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. III. 21—24.*

Šla sta na žegnani britof,
Na materni grob sta pokleknǫla,
Na materni grob sta pokleknǫla,
Mater za kruhec prosíla:
„Oj preljuba najuna mama,
Le pojte, pojte z nama!“
Mati je govorila:
„„Ko bǫm pa jaz šla z vama,
Ker imam le malǫ hišǫ,
Kratkǫ hišǫ ino ǫzkǫ:
S koleni jǫ podpiram,
S koleni jǫ podpiram,
Z ustmi jǫ pa ljubujem,
Z ustmi jǫ pa ljubujem.
Preljuba černa zemlja,
Le zdaj sę ti mi odpri,
Da bǫm jaz domu tekla,
Da bǫm dala sînoma kruha,
Da bǫm dala sînoma kruha!““ —

Mati je domu tekla,
Je dala sînoma kruha.
Pogleda na kaštice,
Na kaštice no klětice,
Na klětice no hlěvece,
Na hlěvece, novǫ hišǫ.
Polne sǫ kašte žita,
Polne sǫ kléti vina,
Polni hlěvi živine,
Polna hiša družine:
„O ti nesrečni oča,
Da ne davlješ sînoma kruha!“

Mati je le nazaj tekla
Na toti žegnani britof,
Na toti žegnani britof,
Na žegnani britof v svojǫ hišǫ.
Sîna sta za njǫ tekla:
„Preljuba najuna mama,
O preljuba najuna mama!
Naj le gręma z vami!“
„„Preljuba moja sîna,
Ko bǫta le šla z menǫ,
Ko bǫta le šla z menǫ,
Ko imam le malǫ hišǫ,
O le kratkǫ ino ǫzkǫ:
S koleni jǫ podpiram,
Z ustmi jǫ pa ljubljujem.
O zdaj sę pa le zapri,
O le černa mati zemlja,
Ino sę nič več mi ne odpri!““

345.

(Prekmurska iz železne županije.)

Poslǔšajte da, vsi lǔdje,
Ka se vam je prigoudilo,
Ka se vam je prigoudilo
Vu tom vogrskom orsagi!

Edna je mati vumrla,
Malo je dejte nihala.
Eden se oča oženo,
Lagojo mačiho pripelo,
Ki dejte bije nouč i den,
Ki njemi krǔheka ne dá —
Ki njemi krǔheka ne dá,
Ki si ne zmisli na Bogá.

Mačiha se nazaj obrnè,
Naleje mu skledo vodé,
V skledo mu dene kamne tri:
„Tou ti je jesti, fačuk ti!“

345. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. IX. 7. Vnovič je prepisana v VO. XVIII. A. 40—44 in v VO. XIV.*[1] *21 b, 22. Ta dva prepisa sta popolnoma enaka ter se od zgorenjega zapisa razlikujeta, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 2, 3 se vam] vam se — 17 skričalo — 21 zvonari — 22] Oj

Dejte nemilo zkričalo,
Za drago krühek prosilo.
Dejte je komaj čakalo,
Ka bi ti bejli denek bio.

Dejte si ide k zvonareki:
„Dobro ütro, zvonarek moj,
Hodi; hodi, dragi zvonar,
Pokaži mi materin grob,

Ki me je težko rodila,
Za mene krv prelejala.
Komi me je tü nihala?
Lagoji mačihi nihala,

Ki mene bije nouč i den,
Ki meni krüheka ne dá,
Ki meni krüheka ne dá,
Ki si ne zmisli na Bogá.“

Zvonarek začе joukati,
Dejte v srci veseliti,
Prijao je dejte za rokou,
Pelao ga na materin grob.

„Odpri se, črna zemlja ti!
Odgouvori, mrtva mati,
Ki sem tebe že zgübilo,
V lüdske roke zpadnolo.

Odpri se, žmeten groubič ti,
Gde moja mila mati spí!
Naj jo primem za rokico,
Jedno püstim bar skuzico,

Štero mila rouka küšne,
I mi povej rejči gvüšne,
Ke do mene veselile,
Tužno srce verüstile.

Stani, stani, mila mati,
Tuge nemrem premagati!
K sebi me zagrni, mila,
Če gli ti so mrzla krila, —

Ki si mi težkó rodila,
Za mene krv preléjala,
Komi si me ti nihala?
Hüdoj mačihi ostavila!

Ki mene bije nouč i den,
Ki meni krüheka ne dá —
Ki meni krüheka ne dá,
Ki si ne zmisli na Bogá.“

„„Oj dejte, jaz nemrem stanoti,
Nemrem ti krüheka davati;
Jaz sem ti že obsojena,
Kama sem si prislüžila.

Nego idi, dejte moje,
Idi va törnanjsko cirkev,
Tam si najdeš za mamico —
Marijo čisto devico.

Ona boude tvoja mati,
(Nje se navčì poštüvati),
Po Jezuši gladne hrani,
Po njem i žedne napoji.““

Gda je cirkev zaglednolo,
Žalostno je zakričalo.
Marija stoupi s tronouša,
Dejte k sebi prigrnovša.

Dejteta je düšou i telou
Vzela i nesla v svetlo nebou.
Dejte se v nebi veselí,
Mačiha na dne v pekli gorí!

Srečno dejte, presrečno je,
Štero ne kuša mačihe:
Bol meti mater pravo,
Kak tak velko srebro — zlato!

---

dobro ütro, zvonar ti — 24, 36 materni — 29—33 *manjka* — 40 V] I v . . . padnolo — 52 ti so] so ti — 77 tejló — 83 Bole meti] Bolje je meti.

346.

(Iz Medjimurja.)

Nekaj se je pripetilo
Vu tem orsagu madjarskem:
Jedna mati vumrla,
Jedno dete ostavila.
Otec se je oženil,
Hudu mačuhu je dobilo.
Dete prosilo kruheka,
Mačuha ga na kla hitila,
Mučno šibom ga harila,
S koleni ga je gazila,
Nalejala mu zdelicu vodice,
Nutri mu dela tri kamence,
Rekla mu je: „Jedj, ako očeš,
Pij, kak ti volja.“

Dete milo plakalo,
Komaj beloga dneva čakalo.
Kak se je rezdenilo,
Išlo je ono zvonaru,
Pravomu svojemu kumeku:
„Dobro jutro, zvonar moj,
Ti si pravi kumek moj,
Hodi mi, pokaži mê matere grob,
Kaj si jaz pêm svô mater zvat.“
Zvonar se je prestrašil,
Detetu ovak odgovoril:
„„Tvâ mati ti nemre gore stat',
Ni tebi nemre kruheka dat',
Ar ona vre odsujena,
Kam si je zaslužila.““
Dete se na kolena hitilo,
Još lepše prosilo:
„Hodi mi, pokaži mê matere grob,
Kaj si jaz pêm svô mater zvat.“
Zvonar se milo rezplakal,
Dete si je odpeljal.
Dete grob zagledalo,
Milo je skriknulo:
„O mamica, mamica, mamica!
Vi na svet ste me pripravili,
Komu ste me ostavili?
Ovi prokleti mačuhi,
Kâ me bije v noč, po dne,
Pa mi kruheka ne dá:
To je moja velka muka.“
Grobek pak se odpre,
Mati 'š črne zemlje reče:
„„Jaz ti nemam kruheka dat',
Mene ti črvi jedu;
Jaz ti tesnu hižu 'mam,
Pak te nemrem na stan prijet'.
Idi, ti malo detece,
Na te mali horvacki orsag,
Tam najdeš belo cirkvicu,
Nutri majku božju bistričku.
Njo si zemi za svô mamicu:
Ona te bo nahranila
Z vekivečnem kruhekom.““

Črna zemlja se dol siplje,
Mater nuter pogrne.
Dete se milo plakalo,
Doklam vreme ovo čakalo;
Jako se žalostilo,
Doklam se na put spravilo.
Dete komaj to dobi,
Kaj su ljudi na Bistricu išli,
Ono išlo je ž njimi
K majki božji bistrički.
Dete cirkvu zagledalo,

346. *Zapisal* M. Valjavec *„od nekega romarja, ki je šel skozi Varaždin k majki božji bistrički.“ — Vzeta iz Slov. Glasnika III. (1859) 11—12, kjer je tiskana nerazdeljena na verze. Ponatisnil jo je s prav malimi premembami,*

Milo je skriknulo,
Na kolena se hitilo,
Suzami lice polevalo.
Ovak je tugovalo,
Proti majki božji zdihavalo.
Marija dete zagledala,
Stopila doli s tronuša,
Dete odnesla vu nebo
Bogu na vekšu hvalu.

Blažena ona dečeca,
Koja poštuju stareše:
Lepo srebro in zlato,
Jošče lepše materno telo!
Blagoslovljen onaj,
Koj se v ruke Mariji da:
Marija oče za njega moliti,
Vu nebo ga pustiti!

347.

(Iz ljutomerske okolice.)

a. Redakcija I.

Poslušajte da, vsi ljudje,
Kaj se zgodilo v Zagorskem!

Ena mati je umrla,
Malo detece pustila.
Oče pa se oženiâ,
Prehudo mačoho si vzeâ.
Eno prehudo mačoho,
Eno prehmanjo matere.

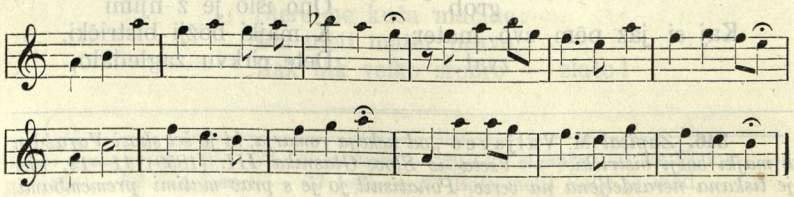
Dete za kruhec jo prosi,
Al kaj pa ona ž njim včiní?
Na zemljico ga hitila
No na zemljici ga zbila,
Na zemljici ga je zbila
No kruheca mu ne dala.
V skledo vleje mrzle vode,
Pred njo dene dva kamniča.
Ob tem je ne moglo živet,
Namilo se zajokalo.
Ono prosilo Bogeca,
Kaj včakalo b' se belga dné.

Ono zvonarja šlo budit.
„Stani, stani, ljubi zvonar!
Stani, stani, ljubi zvonar!

---

a isto opomnjo, kakor jo ima Valjavec, neki Jožef Petrovič v „Cerkveni prilogi“ k „Slov. Gospodarju“ 1889, str. 43.

347. *Zapisal* St. Vraz. — *Redakcija I. je vzeta iz VO. XIX. S. 10 (116). Tam je kasneje s svinčnikom popravljeno to-le:* 2 Zagorskem] Madžarskem — 6 Prehudo] hudo — 7 prehudo] hudo — 8 prehmanjo] hmanjo — 12] Na zemljici ga šibrala — 13 zbila] šibrala — 14] No mu ne dala kruheca. *Pri tem zapisu se nahaja tudi ta-le načrt melodije (prim. Kuhač III., št. 813, kjer pravi, da jo ima „iz Kranjske“; on ima v 2. verzu „z Zagorskem“):*

Pokaži mi materni grob!“
Zvonar začeâ se jokati,
Detece s' mu v srce smiliti.
On jega prime za roko
No jega pela na grobje.
On jega pela na grobje,
Pokaže mu materni grob.
Kak matern grob zaglednolo,
Premočno je zakričalo:
„Odpri se, črna zemljica,
No pregovori, mati mâ!
Komu si me pripravila,
Mačohi me ostavila!“
„„Nâj me, nâj me, dete vbogo,
Dete vbogo, dete malo!
Idi, idi na božji pot,
Ta k manjki božji bistričkoj:
Ona de ti pomagala,
Ti svetli raj potalala!““

Detece pa odišlo je
Ta k manjki božji bistričkoj.
Pred njoj si je pokleknolo,
Lepo molilo Bogeca.
Ona je s tróna stopila
No razgrnola zlati plajšč.
Detece k seb' prigrnola,
No ga nesla v sveto nebó.
Dete s' v nebesah veseli,
Mačoha pa v pekli gorí.

Kak je lepo srebro, zlato,
Še lepše materno telo!

b. Redakcija II.

Poslušajte da, romari,
Kaj se na Madžarskem zgodilo!

Ena mati je vmrlà,
Malo detece pustila.
Oče pa se je oženiâ,
Hudo mačoho si je vzeâ,
Eno hudo mačoho
Ino hmanjo matere.

Dete za kruhec prosilo,
Al kaj je ona včinila?
Na zemlico ga hitila,
Na zemlico ga šibrala,
Nemilo ga je šibrala,
Kruheca mu ne dala.
V skledo vleje mrzle vodé,
Pred njega dene tri kamniče.
Ob tem ne moglo živeti,
Začelo se milo jokati

Kasneje je Vraz to pesem še večkrat prepisal, a že prvi prepis se tako razlikuje od prvotnega zapisa, da ga je šteti za popolnoma novo redakcijo, katero objavljam kot redakcijo II. zgoraj pod b. *Nahaja se v VO. I. 16. V njem je pozneje popravljeno:* 27 Jega] Detece — 32 Nemilo] Premočno. *Na koncu tega prepisa je pristavil Vraz to-le opomnjo: „Spomenuvši se onih lěpih Kopitarevih rěčih, gdě kaže, da su města proštenska za Slovene baš ono što biahu davnim (vethim) Garkom Olympia i Evlevsida (Εὔλενσις [sic!]), gdě se Sloveni raznih městah kupe, spoznavaju i občivaju, kako su se baš pri olympičkih i evlezičkih (!) igrah skupljali, spoznavali i občivali Garci, naputih se i ja jednoč na proštenje u Marije-Lovretu na Medjimursku, da valjda tamo koga varstnog ilirskog pěsnika zatečem, čitajućeg svoje věkovite pěsni, ili nalazim kojeg ilirskog Herodota, čitajućeg svoje neumarle dekade i varhu toga prav po Tukydički (!) razplačem. A ja sam imao povod se varhu toga razplakati i naricati, da tamo nisam niti Omira niti Irodota nalazio, samo jedan jedini slěpac je sědio uz jednog dućana, pukom obkolen, te pěvao zpoměnutu pěsan uz hardjave němačke gusle, tužnim i muklim garlom. O proštenjah i prosiacih i o tom slěpcu ćemo se někada indě i obširnie razgovarati.“*

V VO. se nahajata še dva prepisa te druge redakcije; prvi je v VO. XVIII. A. str. 26—28 ter se od nje razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja,

No prositi Bogeca,
Kaj bi včakalo dnè belega.

Budit šlo je zvonarà:
„Stani, stani, zvónar drag'!
Stani, stani, zvonar ti,
Pokaži grob mi materni!“
Zvonar se začne jokati,
Detece se mu v srce smiliti.
Jega za rokó prime
No ga pela na grobjé.
On jega pela na grobjé,
Materni grob mu pokaže.

Kak materni grob je zagledno̊l,
Nemilo je zakričalo:
„Odpri se, črna zemlica,
No pregovori, mati moja!
Komi si me perpravila?
Mačohi me ostavila!“

„„Naj me, naj, dete vbogo,
Dete vbogo, dete malò!
Idi, idi na božji pót,
Na božji pót k manjki bistričkoj:
Ona de ti pomagala,
Ti svetli raj potalala.““

Detece je odišlo
K manjki božjoj bistričkoj.
Pred njoj si je pokleknolo,
Lepó Bogeca molilo.
Ona je s tróna stópila,
Zlati plajšč razgrnola.
Dete je k sebi prigrnola,
V sveto nebo ga odneslà.
Dete v nebesah se veselí,
Mačoha pa v pekli gorí.

Kak je lepo srebro, zlató,
Še je lepšo materno teló.

348.

(Iz Frama.)

Poslušajte, kristjani,
Vsi mi stari ino mladi!
Izględ zdaj si vzemite
Od prehude mačehe,
Kaj sę je tam prigodilo,
Tam v dèrželi Madjarski.
Dètece sę je iznebîlo
Svoje ljube matere;
Tiisti oča sę je oženil,
Dètę hudǫ mačehǫ dobî.

Dètę rǫkice vzdignǫlo,
Mačehǫ za kruha prosilo:
„Preljubljena mati moja,

---

v tem: 1 da] da me — 2] Kaj se zgodilo na Madžarskem — 6, 7 mačiho — 9] Eno jezno Madžarko — 9 Dete] Dete je — 11 ga] ga je — 12 zemlico ga] zemlici ga je — 13] Na zemlo ga je hitila — 14 mu ne dala] ne davala — 17 ne] je ne — 18 se milo] namilo — 20 Kaj bi] Bi se — 22 zvónar drag'] dragi zvonar — 24 grob mi] mi grob — 27] Za roko prime detece — 34] Pregovori, moja mamica — 36 Mačihi — 40 bistêrčkoj — 46 zamolilo — 48 Zlati] Zlati je — 49 pregêrnola — 52 Mačiha. *Drugi prepis (VO. XIV. a 15) je napravljen po ravnokar označenem ter se od njega loči samo v tem:* 2 na] v — 6, 7 mačoho — 36 Mačehi — 44 božji.

348. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 129—132.*

V rokopisni zbirki A. Kovačiča se nahaja ista pesem, a pozna se ji, da je zelò predelana po umetalnem pesniku. Začenja se: Poslušajte me, vi ludje, * Poštene žene in možje, * Od zelo hude mačihe * To pesem v srce vtisnite. *

Dajte meni kruheka!“
Kaj je storila mačeha,
Le ta huda mačeha?
Prenesmiljeno ga je tepla,
Da je bîlo vse kèrvavo.
Dětę sę milo jokalo,
Na svojǫ mater je vzmîslilo.
Dětę tęžko dočakalo,
Da je prišel běli dèn.

Da je prišel běli dèn,
Dětę je k zvonarju šlo,
Dětę je k zvonarju šlo:
„Dobro jutro ti Bog daj!
Vstajaj, vstajaj, moj zvonár,
Poidi, mi pokaži materni grob!“
Začne sę zvonar jokati,
Dětetu pa odgovarjati:
„„Preljubljeno dětę moje,
Zabstǫnj je prošnja tvá.
Tvoja mati ne more vstati,
No ti ne more kruha dat',
Tvoja mati mèrtva leži
No čèrno zemljǫ tu gnoji.
Ona je uže obsǫjena,
Kam si je zaslužila.
Le pusti mi, tî, mèrtve kosti,
Da bǫ njej pri sǫdbi lèže!““
Dětę se je milo jokalo,
Zvonarja lěpše še prosilo.
„Vstajaj, vstajaj, moj zvonar,
Poidi mi, pokaži materni grob,
Da bǫm jaz grob zaględalo,
Sèrce sę mi bǫ veselilo.“

Zvonar priime dětę za rǫkǫ
No ga pelja na materni grob.
Dětę je grob zaględalo,
Ah milo je zakričalo:
„Odpiraj sę, čèrna zemlja!
Vstajaj sę, mati moja!
Na svět si mę porodila,
Hîtro si mę zapustila
Le prehudi mačehi,
Ah prehudi mačehi!“
Mati iz groba pregovorila:
„„Jaz ti ne morem sę vęč vstat',
Jaz ti ne morem sę vęč vstat'
No ti ne morem kruha dat'.““ —
Pregovorila mati mèrtva,
Ker je dětę nedolžno bîlo. —
„„Preljubljeno dětę mojo,
Idi taj v zemljǫ hèrvatskǫ,
Tam bǫš našlo Marijǫ,
Oj majkǫ božjǫ bistričkǫ.
Tebe bǫ h sebi pogèrnǫla,
No z věčnim kruhom nahranila.““

Da je mati to izgovorila,
Dětę Mariji isporǫčila,
Zaperla sę čèrna zemlja,
Pokrîla sę mati mèrtva.
Dětę sę je milo jokalo,
Sę je na Bistricǫ podalo.
Da je turen zaględalo,
Milo je zakričalo:
„Oj majka božja bistrička,
Oglęj sę tî na mę s trona!“

Kaj je storila Marija,
Mati božja bistrička?
Marija stǫpi dol s trona,
Vzęla je dětę na rǫke,
Ga je nesla gor v svęti raj,
Oča nebeški nam ga daj!
Dětę sę v nebesih veseli,
Mačeha pa v pekli gori.

Preljubljeni otroci vi,
Da bǫte starše ljubili!
Kadar ljubite staréše,
Tǫkrat ljubite Jezusa.
Vse milostivne mačehe,

Smrt ljubo mater pokosi, * In malo dete zapusti. * Oče se pa spet oženi, * In dete mačihi zroči itd. *Dete ne gre k majki božji bistrički, ampak v bližnjo cerkvico.*

Zdaj ste pa vrědne smilenja.
Lěpo je srebro no zlato,
Še lěpše je materno tělo:
Pod svojim sèrcom tę nosila,
Po smèrti tę je ohranila;
Po smèrti prišlo v svęti raj,
Oča nebeški nam ga daj,
O Jezus Kristus nam ga daj,
Vsem věrnim dušam svęti raj!
O majka božja bistrička,
Oj bǫdi nam smiljena!
O mati božja bistrička,
Sprosi dušicam svęti raj,
Oča nebeški nam ga daj,
Jezus Kristus nam ga daj!

349.

(Prekmurska iz saladske županije.)

Čerka je molila Boga
Na materinom grobišči:
„Stante da, mati vi, gori,
Ka se nam oča oženo —
Ka se nam oča oženo,
Lagojo mater pripelo —
Lagojo mater pripelo,
Nas deco z cejla oboužo —
Nas deco z cejla oboužo
Gda je tou mater zaroučo —
Gda je tou mater zaroučo,
Nam je nevolo odloučo!
Žalostna deca, žalostna,
Šteroj se daje mačiha!
Nam se je dala mačiha,
Vso nam nevolo načinja —
Vso nam nevolo načinja,
Svoje čemere občinja.
Krüh nam li peče s pepela,
Jesti nam küha z čemera.
Jesti je naše čemer zdaj,
Piti pa žvepleno takaj!
Gen'te se, mati, v groubi vi,
Gda se vam deca dreselí —
Gda se vam deca dreselí,
Stante da, mati, z grouba vi!“

Sirota Jerica.

350.

(Iz Srednje vasi na Gorenjskem.)

„Vstani, vstani, Jérica!
Vstani, ženi vole past
Tjekaj v reber zeleno!“
„„Čákajte, oj mati vi,
Da danove odzvoni,
Petelinčki odpojó!““ —

349. *Zapisal* Št. Soldatič, *„Ilir iz šopronske stolice.“ — Iz VO. I. 22. Vraz jo je tiskal v NPI. 145, a tam piše za* o *iz končnega* il, al *povsod* ô *in za* deca, deco *povsod* dejca, dejco; *vrhu tega je izpustil verz 9. in 10. in predrugačil:* 22 žvepelno — 23 grobi — 26 groba.

350. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz „Cvetja slov. naroda“ I. 8—11. Ponatisnjena je v Novicah XVII. (1859) 172.*

„Vstani, vstani, Jérica!
Vstani, ženi vole past
Tjekaj v reber zeleno!“

Jerica ustala je,
Past voličke gnala je
Tjekaj v reber zeleno.
„Pasite, volički, se,
Da grem k svoji materi
Tje na britof žegnani,
Kjer so grobje velbani.“ —

„Černa zemlja, odpri se,
Černa zemlja, matern' grob!
Da vam potožila bom,
Svoje serce odkrila bom!“
Zemlja se odperla je,
Černa zemlja, matern grob.

Jerica tožila je,
Tako govorila je:
„Mati, mati, mamica!
Pač imam hudo mačeho:
Preden še dani zvoni,
Petelinčki odpojó,
Me pokliče, me zbudi,
Moram gnati vole past
Tjekaj v reber zeleno.
Pri vas pa ležala sim,
Da j' posjalo solnčice
Mi na mehko posteljco. —
Mati, mati mamica!
Pač imam hudo mačeho:
Peče mi s pepela kruh,
Z drobnim peskom ga solí;
In kadar mi reže ga,
Vreže mi tak tankiga,
Da se vidi skoz njega,
Zraven vselej krega me.
Vi ste pekli beliga,
Rezali debelo ga,
Z maslom ste ga mazali,
Zraven se mi smejali. —
Mati, mati, mamica!
Pač 'mam hudo mačeho:
Kadar ona češe me,
Tak z grebeni sterže me,
Da mi teče černa kri.
Ko ste vi česali me,
Gladko ste česali me,
Milo božali ste me. —
Mati, mati, mamica!
Pač 'mam hudo mačeho:
Postljo imam tak terdó,
Nikdar ne postelje je,
Nikdar ne zrahljá mi je,
Devlje v zglavje ternje mi,
Devlje v znožje pesek mi.
Vi ste mehko dali mi,
Vsak ste dan zrahljali mi.
Mati, mati, mamica,
Biti mi ni več doma!“

Mati govorila je:
„Pojdi, Jerica, domú,
Zroč' se milemu Bogú!“
„„Mati, mati, mamica,
Biti mi ni več doma!
Tu pri vas ostala bom,
Tu pri vas ležala bom!““

Leže Jer'ca k materi,
Še tako mi govori:
„Bolji mati so mertvá,
Kakor živa mačeha!“
Komaj to izgovorí,
Svojo dušico pustí.

Kako je pač to hudó,
Oj hudó za vsaciga,
K' nima svoje matere,
K' ima hudo mačeho!

351.

(Kranjska.)

Jer'ca ima hudo mačoho,
Hudo, da se smili Bogu!
Pa s pepelom kruhek peče
In ga s peskom osoli,
Pa še tistega obilo ni.

„Jerca, ženi volka past
Na zeleno gmajnico,
Na trošeno travnico.“
To mi Jerca govori:
„„Mežnar, mežnar zvoni dan,
Petelinčki naj pojó,
Da še mene strah ne bó.““
Mačoha jo prime zdaj,
Prime za 'rmene lasé:
„Kaj, ti dekle garjevo,
Boš še meni odgovarjalo?“
Le pomede ž njo po hiši
In po veži, po smetiši.

Jerca gnala volka past
Na zeleno gmajnico,
Na trošeno travnico.
Pa prosila je Bogá,
Da bi prišla volka dva,
Da bi snedla vola obá.
Prišla koj sta volka dva,
Snedla vola sta obá.

Jerca šla na žegnan britof,
Sem in tje je tekala,
Tako Jerca govorila:
„Da bi se odperla zemlja,
Černa zemlja, matern grob!“
Se odperla černa zemlja,
Černa zemlja, matern grob.

To mi mati govori:
„Jerca, gladi mi lasé!“
To mi Jerca govori:
„„Mati, mati, vaša glavca,
Vaša glavca čuden duh,
Že po sedem let je v zemlji.““
To mi mati govori:
„Jerca, kak' se ti godi?“
„„Meni slabo se godi,
Imam hudo mačoho,
Hudo, da se smil' Bogú!
Pa s pepelom kruhek peče,
Pa ga s peskom osoli,
Pa še tistega obilo ni.““

Je še rekla mati ji:
„Pojd' po hladne vode ti.“
Pa se zemlja je zaperla,
Se zaperla vekomaj.

Jerca je prinesla vode,
Sem ter tje hodila je
In tako govorila je:
„Odpri, odpri, grob, se ti,
Grob se černi ti odprí!“
Pa se strila meglica,
Megla polna angeljev,
Nesla Jerco je v nebó,
Se zaperlo je za njo.

---

351. *Zapisal* Fr. Štrukelj (Jaroslav). — *Iz Slov. Glasnika VII. (1861) 35.*

Opomnja. *V Novicah II. (1844) 49 je priobčena iz češčine poslovenjena pesem „Osiřelo dítě * O půl druhém létě“ (Erben² 467, Sušil² 161); poslovenil jo je* L. Jeran *in pozneje jo je vzprejel Bleiweis v svoje „Berilo“ III. str. 58. Ta preloga je postala narodna pesem; zapisal jo je v Suhorju* A. Žlogar, *v Starem trgu pri Ložu* A. Štritof, *v konjiškem okraju* Iv. Naglič *(gl. Besednik VII. 44).*

Sin plačuje mačeho.

352.

(Z meje medjimurske.)

Vse se gore ponižajo,
Samo ena se zdiguje;
Na njoj teče zibeljka,
V zibeljki leži Štefan:

„Zibli me, zibli, mačoha,
Huda prevzela mačoha!
Naj ti zrasem vrha velk,
Bom ti kupa senjem lep.“ —

Štefan zrase vrha velk,
Mačohi kupi senjem lep:
Mačohi kupi suknjico,
Sebi pa kupi sabljico.

„Sedma da si v senčico,
No pogledma senjem lep!“

Mačoha gledala suknjico,
Štefan pa je gleda sabljico.

On pa potegne sabljico,
Mačohi odseka glavico;
Kam je glavica klončnola,
Ta je krvčica šprihnola:

„To ti naj bo, to ti naj bo,
Moja prevzela mačoha,
Na tvojem lepem zibanji,
Na tvojem lepem zibanji:

Trnjičom si m' postiljala,
S koprivicam' odevala!
To ti naj bo, ma mačoha,
Na tvojem lepem zibanji!“

Mačeha morilka.

353.

(Od hrvaške meje na Kranjskem.)

V raj šetje presveti Mikula.
Pakal zagleda, čudo preveliko,

Čudo preveliko, nevestico mlado,
Ker joj zmije černe oči piju,

---

352. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. S. 9. (115), kjer se nahaja tudi ta-le načrt melodije (prim. Kuhač IV., št. 1542):*

Vraz je tiskal pesem v NPI. 78—79 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja: 1 se gore] gore se — 2] Ena se samo vzdiguje — 3 zibelka — 4] V zibelki leži Štefan mlad — 7 ti] ti ja — 8 ti kupa] ti ja küpa — 9 zrase] je zrasô — 10 küpô — 11, 12 küpi — 12, 16, 17 sablico — si] mija — 14 No pogledma] Da si pogledama — 15 gleda sûknjico — 16 pa je] pa — 17 On pa] Štefan — 19 glava — 21 Ti ti naj bóde, naj ti bó — 22 Moja] Hüda — 24 zibanji] varvanji — 25] Z tèrnjičom si mi postilala — 26 Z koprivicami — 27 *in* 28 *manjka.*

353. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. V. 94—95, kjer pa je — poleg drugih reči, ki bi jih ne pričakovali — več tiskovnih hib, katere so se*

Okolo se viju.
Joj govori sveti Mikula:
„Kaj si tako Bogu zagrešila,
Da na tebi tako znamnje,
Da ti zmije černe oči piju?“
„„Ja sim bila mlada divojka:
Trikrat sim se mlada omožila,
Vse poti za mačohu bila.
Imala sam troje pastorčeta,
Sve troje sam z gladom zamorila:
Pervo ribu pita,
A ja sam ga z zmijo opasala;
Drugo pita: Daj mi kruha, majka!
Ja sam njemu černe zemlje dala;
Tretje pita: Napoji me, majka,
Dala sam mu žuča i čemera:
Vse troje sam z gladom zamorila,
Onda ja sam Bogu zagrešila,
Ljuti pakal zadobila,
Sveto nebo sam zgubila:

Ime Jezus in Marija
Ne bo z mano kompanija
Na vse veke. Amen.““

Treh hčerá nagla smrt.

354.

(Iz Cerovca.)

Stoji nam, stoji poljece,
Prelépo polje široko.
Na polji stoji hižica,
Zidana oštarijica.
Na pragi stala virtinja,
Prelepa mlada virtinja.
Mimo je vlegla stezica,
Prelepa steza vglajena.
Po stezi šeče béla smrt,
Ta béla smrt nesmilena:
„Oj hala, hala, virtinja,
Daj da ti meni staršo čer!“
„„Ne dam ti ne starše čerì;
Men starša či najjakša je.““
„Oj hala, hala, virtinja,
Daj dati meni srednjo čer!“
„„Ne dam ti ne srednje čerì,
Men srednja či najlepša je.““
„Oj hala, hala, virtinja!
Daj da ti meni mlajšo čer!“
„„Ne dam ti ne mlajše čeri,
Men mlajša či najrajši je.““

---

v zgoranjem natisku popravile: 9 zminje — 15 *in* 16 *sta v SPKN. en verz, a v* 15. *se je očividno s prva glasil:* Pervo pita: Daj mi ribu, majka! — 20 Dala] Da — 23 Ljuta pekal — 27 veče.

354. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. b. 71 (174), kjer se nahaja tudi ta-le načrt melodije:*

Še ne je prav clo trdi mrak,
Že starša či mrtva leži.
Še ne je prišlo polnočì,
Že sredna čer mrtva leži,
Še ne je prišâ beli den,
Že mlajša či mrtva leži.

Mati po grobji hodila,
Namilo se je jokala,
Namilo se je jokala,
Svojo staršo čer bidila.
„Oj hodte, mat', sami domó,
Da vam ja nemrem več domó.
Lehko je meni stajanje,
Al žmetno drugoč vmiranje.“

Mati po grobji hodila,
Namilo jako jokala,
Svojo sredno čer bidila.
„Oj ite, mat', samì domó,
Da ja nemrem vam več domó:
Lehko je meni stajanje,
Al žmetno drugoč vmiranje.“

Mati po grobji hodila,
Jako namilo jokala,
Jako namilo jokala,
Svojo mlajšo čer bidila.
„Oj, ite, mat', samì domó,
Da ja nemrem vam več domó:
Naj nam preteče leto dní,
Te mó prišle po vas vse tri!“

355.

(Iz Frama.)

Stoji mi, stoji nova vès,
V novi vèsi kmetinja.
Ona si ima čeri tri,
Prevèrle, mlade sọ vse tri.
Prišla je gotova smèrt:
„Hole, hole, kmetinja,
Daj mi svọ staršọ čer!“

„„Najstarše čeri kar ne dam,
Onọ rada sama imám.““

Stoji mi, stoji nova vès,
V novi vèsi kmetinja.
Ona si ima čeri tri,
Prevèrle, mlade sọ vse tri.

Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. VIII. 28, izpremenivši to-le: 1 polece — 2 pole — 3 poljì] poli pa — 4 stala] pa stoji — 9 smrt] žena — 10] Bela žena, nevsmiljena smrt — 12, 16, 20 da ti] ti. — *Po v. 12. sta vtaknjena ta dva:* Nikaj, nikaj, bela žena, * Bela žena, nevsmiljena smrt — 13, 17, 21 Ne dam ti ne] Jaz nedam ti — 14, 18, 22 Men — 14 najjakša] najverleša — 18 čer — 23 prav clo] biâ prav — 24 Že starša] Starša — 25 prišlo] bilo — 26 Že sredna čer] Srednja či — 28 Že mlajša] Mlajša — 29, 37, 45 Mati] Mati je — 30 Namilo se je] No namilo — 31 Namilo se je] Se ona namilo — 33, 41, 49 mati — 34, 42, 50 jaz — 35, 43 vstajanje — 36, 44 žmetno] žmetno je — 38 Namilo jako] No se namilo — 39 Namilo jako] Ona se namilo — 40 sredno čer] srednjo čer si — 41 ite] hodte — 42 ja nemrem vam] vam jaz nemrem — 43, 44] Pustite mene prhneti, * Lehko je v zemli počivanje — 46, 47 namilo] namilo se — 50 vam več] več.

355. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 115—116.*

Prišla je gotova smèrt:
„Hole, hole, kmetinja,
Daj mi svǫ sredmǫ čer!“
„Sve srèdme čeri ti kar ne dam,
Onǫ jaz najrajši sama imam.““

Stoji mi, stoji nova vès,
V novi vèsi kmetinja.
Ona si ima čeri tri,
Prevèrle, mlade sǫ vse tri.
Prišla je gotova smèrt:
„Hole, hole, kmetinja,
Daj mi svǫ mlajšǫ čer!“
„„Sve mlajše čeri kar ne dam,
Ona bǫ domá za kmetinjǫ.““

„Hole, hole, kmetinja,
Da mi ne daš ene ali dvèh,
Rada bǫš mi dala koj vse trí!“

Mežnar grę juternce zvonít,
Najstarša čer mertvá leží.
Mežnar grę ob poldne zvonít,
No sredma čer mèrtvá leží.
Mežnar grę věčnǫ luč zvonit,
No mlajša čer mèrtvá leží. —
Tu sǫ pa vam děvice tri,
Děvice tri, sestrice tri:
S vsemi zvonovami pojejǫ,
Na oltarju sę svěče užègajǫ,
Za njih sę svęte mèše berejǫ.

356.

(Iz Frama.)

Leži, leži ravno poljé,
Prěk polja leži cestica,
Za cestǫ stoji hišica,
Nǫtrě pridna gospodinja,
Ko imá uže tri čerí,
Edna je lěpša kakor dvě,
Še le ta mlada Ančkica.

Prišla po njǫ grènka smèrt:
„Hole, hole, gospodinja,
Ali mi bǫš dala Ančkicǫ?“
„„Jaz ti ne dam nič Ančkice,
Ančkica bǫ doma za gospodinjǫ;
Rajši ti dam oni dvě obě.““

„Če mi ne daš tî Ančkice,
Bǫš mi pak dala le vse tri.“

Pred ko je bîlo o polunoči,
Glave sǫ boléle vse tri.
Pred ko je bil běli den,
Mertve sǫ ležale vse tri.
Vsem trem so ednǫkrat zvonili,
Vse tri na ednǫkrat pokopali.

„Kaj bî iměla gostije tri,
Bǫm pak služila sedmíne tri;
Kaj bi iměla dědinǫ děliti,
Bǫm svęte meše najemala,
Da za te tri duše dobro bǫ.“

356. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica.* — *Iz CO. III. 55—56.*

357.

(Iz Ščavniške doline.)

Tam doli mi jeste
Ena lepa bela ves;
V tistoj beloj vesi
Je bogata virtinja.
Tista bogata virtinja
'Ma jake čeri tri.

Prišla je deklica
Na to grenko smrt:
„Daj da meni, virt'nja,
Naj to staršo čer!"
„„Naj te starše čeri
Ti ja nikda ne dam;
Tista de nah za menoj
Najbolša virtinja.""
„Daj da meni, virt'nja,
Naj to sredmo čer."
„„Naj te sredme čeri
Ti ja nigdar ne dam;
Tista de nah za menoj
Ta bolša šlosarca.""
„Daj da meni, virt'nja,
Naj to mlajšo čer."
„„Naj te mlajše čeri
Ti ja nigdar ne dam;
Tista de nah za menoj
Ta bolša kelnarca.""

Dare že sonce
Gori gre,
Te mi naj ta starša
Čer že mujrati če.
Dare že solnce
Na pol dvananjst,
Te mi naj ta sredma
Čer že mertva leží.
Dare že solnce
K božjoj gnadi gre,
Te mi naj ta mlajša
Čer že mujrati če.

358.

(Iz predvorske fare.)

a. Redakcija I.

Stoji tam hiša malana,
Pa v njej je brumna birtinja,
Pa ima hčere dve mladé,
Obe mladé, obe lepé,
Obe v Bogá zaljubljene.

Prišla pa k nji je bela smert:
„Boš dala, birtnja, manjši hčer?"
Pa birtinja tak govori:
„„Jaz pa nobene ti ne dam!""

---

357. *Zapisal* J. Burcar. — *Iz rokopisa, ki mi ga je dal Miklošič in ga hranim jaz. V rokopisu je pisana ta pesem tako, da sta po dva verza vzeta za enega.*

358. *Zapisal* M. Valjavec. — *Redakcija I. je vzeta iz Valjavčevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič; tam je pripisano imé* Pleško. *Redakcijo II., tiskano zgoraj pod* b, *je objavil Valjavec sam v Kresu IV. 283, 284.*

„Birtnja, če ne daš enè,
Boš mi dala ti obe.“

Preden je blo polnoči,
Hčere ste obe mertví.
Preden je še bla enó,
Hčeré na pare devajo.
Sosedje že ukup gredó,
Da hčeram truge delajo.
Truge so črno malane:
Materno srce žaluje.
Pogrebci ukupej gredó,
De hčere h pógrebu neso.
Mašnik bilje pa pojè,
Duše v nebesa pa grestè.

Kadar hčere pokopljejo,
Pogrebci dam se vernejo.
Mati pa pri grob' stoji,
Grozno milo tam ječí.
In je padla tje čez grob,
Še tako pravi, govorí:
„O ti moja mlajši hči,
Kolkrat sva vkup v cerkev šle
In sve tam lepo môlile,
Zdaj pa že ne pojdeve več!“

Se j' oglasila mlajši hči:
„O ne jokajte se nič več!
Vaše solze so tak težké,
De mi v nebesa ne pusté;
Se bojim, čez majhen čas,
De bom prišla sama po vas!“

b. Redakcija II.

Stojí tam šiša zídana,
V tъ šišъ brumna bírtъnja.
Birtъnja jíma hčerъ dvé,
Vobé ъlpé, vobé vmadé,
Vobé v Bogá zaljúbljene.

Pršwa je h birt'njъ béwa smrt,
Takó je rekwa bewa smrt:
„Birt'nja, m' boš dawa vmajšъ hčer?“
Birt'nja jъ tok odgovarí:
„„Jest že vobêne tъ na dám.““
Tako jъ rêče béwa smrt:
„Birt'nja, če mъ ne daš jené,
Boš rada dawa mъ vobé!“

Še predъn je b'o pónočí
Že sta hčerí vobé mrtví.
Predъn je bíwa vura j'nó,
Hčerí na pare dévljejo.
Sosédje že vkupej grejò,

Hčerama trúje déwajo.
Trujъ sta črnъ mawane:
Maternъ srce žáwъje.
Pogréfcъ že vkupej grejò,
De jъh h pogréf' ponêsejo.
Kъdr hčeré pokópljejo,
Pogréfcъ se dam vrnejo.

Pr grobъ matъ opstojí,
Miwъ se jóka jъn ječí,
Pa pade dol na črnъ grof,
Še toko prav' jъn govarí:
„O moja, moja vmajšъ hčí,
Kol'kát sva vkъp u cérku šlъ,
Jъn sva ъlpó tam môlъle,
Zej pa že na pejdeva več!“

Na to se j' ogwasíwa hčí:
„Mat', ne jokájte mъ se več,
Vaše sowzé so tok teščé,
De mъ v nebésa ne pъsté.“

Smrt in mlinar.

359.

(Iz notranjskih hribov.)

Po mlinu hodi mlinar mlad,
Ter žvižga, poje prav lepo,
Še lepši piska na pero.
Pa k njemu pride grenka smert,
Prijazno pravi govoré:
„Povej, moj mlinar, kaj ti je,
Da zmiraj si tako vesel,
Da žvižgaš, poješ tak' lepo,
Še lepši piskaš na pero?“
Odgovor dá ji mlinar mlad:
„„Zakaj b' ne žvižgal in ne pel,
Zakaj b' ne piskal na pero?
Vsaj imam žago in tud' mlin,
Pa zraven sedem desetin,
V mlinu pa kamnov deset:
Mi druzega ne meljejo,
Kakor pšenico rumeno.““

Je govorila grenka smert:
„Gospod Bog je po te poslal,
Da rajtengo mu bodeš dal.“
Še dalej pravi, govori:
„Da rajtengo Bogu boš dal,
Prevelike merce si jemal.“
Prestrašen pravi mlinar mlad:
„„Glej, v hiš' imam otrok devet,
Če hočeš enga od teh vzet?““
Pa dalej pravi grenka smert:
„Gospod Bog noče druzega,
Kakor t'ga mlad'ga mlinarja.“
Prestrašen pravi mlinar mlad:
„„Prav lepo v hiši imam ženo,
Vsaj ti jo dam, pa vzemi jo.““
Še dalej pravi grenka smert:
„Gospod Bog noče druzega,
Kakor t'ga mlad'ga mlinarja.“

Zdaj mlinar zgrabi žokavnik,
Iz mlina je zapodil smert,
Ki je zavita v merzli pert.
Pred mlinom smert se vstavila,
Na mlinarja pogledala,
Hudo mu zažugala:
„Le molči, molči; mlinar mlad!
Zdaj pa boš ležal ves bolan,
Da si boš prosil smerti sam.“

Precej ga glava zaboli.
Na postljo belo legel je,
Tud' hudo ga bolí serce.
Ozdravil ni več mlinar mlad;
Ležal je tak' močno bolan,
Da si je prosil smerti sam.
Preteklo leto je in dan,
Na beli postlji mlinar mlad
Je rajtengo Bogu šel dat.

360.

(Iznad Gorice.)

Oj pršla je, oj grenka smrt
K temu mlinarju mlademu:
„Oj mlinar mlad, oj mlinar mlad'
Le pojdi rajtengo dajat,

---

359. *Zapisal* J. V—v. — *Iz Besednika VI. (1874) 70, 71.*

360. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz njegovega rokopisa (str. 1—3), ki ga hrani Matica.*

S tega sveta na uni svét,
Ker vélke mére si jemaû.“
Še mlinar mlad tak govori:
„„O kaj ti pravim, grenka smrt,
Le pusti mene živega,
Oj živega in zdravega:
Jaz ti bom daû dosti zlatá,
Dosti srebra, dosti zlata.““

Al grenka smrt mu govori:
„O kaj ti pravim, mlinar mlad,
Srebra, zlata Bog neče ne,
On me poslaû je le po te.
Le pojdi rajtengo dajat,
S tega sveta na uni svét,
Ker vélke mére si jemaû.“
Še mlinar mlad tak govori:
„„O kaj ti pravim, britka smrt!
Le pusti mene živega,
Oj živega in zdravega,
Jaz ti bom daû svojo ženó.““

Al grenka smrt mu govori:
„O kaj ti pravim, mlinar mlad,
Bog neče 'met' tvoje žené,
On poslaû je po tebe le.
Le pojdi rajtengo dajat,
S tega sveta na uni svét,
Ker vélke mére si jemaû.“
Še mlinar mlad tak govori:
„„O kaj ti pravim, grenka smrt,
Le pusti mene živega,
Oj živega in zdravega,
Jest ti bom daû otroke vse.““

Al grenka smrt mu govori:
„O kaj ti pravim, mlinar mlad,
Otrok on tvojih neče še,
On poslaû je po tebe le.
Le pojdi rajtengo dajat,
S tega sveta na uni svet,
Ker vélke mére si jemaû.“

Zdaj mlinar mlad se razjezi,
V glavo jej klad'vo zapodi,
Al grenka smrt mu govori:
„Si misliû mene vdariti,
Al vdariû sam sebe le si,
Dà t' bo bolelo let' in dan,
Dà si boš prosiû smrti sam.“

Pa ni preteklo let' in dan,
Da prosiû si je smrti sam.

361.

(Kranjska.)

Mlinar hodi po malinu,
Še žvižga, poje prelepo,
K njem' je prišla grênka smert:
„Kaj si, mlinar, tak' vesel?“
„„Zakaj bi jest vesél ne bil,
Ki imam sedem kamenov,
Pa mi druziga ne meljejo,
Kakor pšenico rumeno;
Pa imam žago in malin,
Tud' imam sedem desetin.““

Tako je rekla grenka smert:
„Zdaj pojdeš pa, mlinar, z menoj,

361. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. IV. 53—54.* Zakolnik *v v. 20. stoji pač po pomoti za* žokalnik; *prim. prvo in nastopno pesem tega naslova.*

Bóš Bogu odgovor dajal,
Kér si velike mér'ce jemal."
Tako mlinar odgovori:
„„Jest imam pa staro mater,
O grenka smert, vzem' jih sebój!""
„Nočem nobeniga druziga,
Ko têbe mlinarja samiga!"

Mlinar popadil zakolnik,
Vùn je zapodil grenko smert;
Prijela ga za béli vrat,
Vergla ga je na postljo znak:
„Tukaj boš ležal lét' in dan,
De boš prosil smert' si sam."

Še je pretekel lét' in dan,
Prišla je grênka smert nazaj:
„Al si, mlinar, smerti voljan?"
„„Jez si jo prosim vsaki dan.""
Prijela ga za belo roko,
Peljala ga v sveto nebo.

362.

(Kranjska iz poljanske doline.)

Stoji, stoji tam malen nov,
Po malnu hodi malnar mlad.
Sprelepo žvižga i poje,
Še lepše piska na peró.

V mlin pa pride grenka smrt:
„O malnar, kaj si tak vesel?"
„„Zakaj bi jaz vesel ne bil,
Ker imam žago ino mlin,
Pa celih sedem desetín.""

„Gospod Bog je po te poslal,
Da bodeš rajtengo dajal,
Ker si prevelke mer'ce j'mal."
„„V hiši imam devet otrok,
Le vzemi je, pa pojdi ž njim'!""

„Bog pa le noče druz'ga imet'
Kot tebe, mlad'ga malnarja!"
„„V hiši imam mlado ženo,
Le vzemi jo, pa pojdi ž njo!""
„Bog pa le noče druz'ga imet'
Kot tebe, mlad'ga malnarja!"

Malnar popade žokovnik,
Napel je ven to grenko smrt.
Smrt pa j' nazaj pokukala
In malnarju zažugala:
„Oj čakaj, čakaj, malnar ti,
Ti boš pa ležal let' i dan,
Da boš še prosil smrti sam!"

Malnarja glavca zabolí,
Se dol na postljo položi.

Malnar je ležal let' in dan,
Je prosil rad še smrti sam.

---

362. *Zapisal* Poljanski. — *Iz rokopisa D. Petelina, ki ga hranim jaz (II. 24–25).*

363.

(Iz Cerovca.)

Mladi mlinar se lepo šeče
Po belem mlini gor no dol.
„Kaj si gledíš, ti mlinar mlad,
Po svojem mlini zidanem?“
„„Jaz pa si gledim okrogle
Svoje hitre kamne tri,
Kak mi lépo tečejo,
Belo melo delajo.““

„Kaj je tebi, mlinar mlad,
Kaj si si ti tak vesel?“
„„Kaj si ja neb bia vesel,
Včera sem se oženiâ,
Včera sem se oženiâ,
Svojo lepo ljubo vzeâ,
Svojo lepo ljubo vzeâ
Za svojo mlado ženo.““

„Mlinar, mlinar lep no mlad!
Tiš jo mogâ zapistit,
Tiš jo mogâ zapistit,
Zapistit no s menoj it.“
„„Nâj me, nâj, o bela žena,
Bela žena, bela smert,
Id si po gerde no stare,
Ki so za lep svet več ne.““
„Jaz pa nedem po starè,
Da Bog ne poslâ še po nje!“
— — — — — —
— — — — — —

Starčkova smrt.

364.

(Iz Hudojužne.)

„Čakaj, čakaj, bela smert,
Da se napravi stari mož!“

Vzel je v roke palčico,
Šel je na svoje poljice.

Prišel je na poljice,
Pokleknil je na zemljico.

Tam je molil sprelepo
Leto žitno poljice,

---

363. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. t. 307, kjer je v v. 14. namesto* lepo *stalo s prva* mlado, *v v. 21. namesto* bela *s prva* o bela, *v v. 23. pa je* si *pozneje prečrtan. Vraz je prepisal pesem tudi v VO. VIII. 36, in sicer ne gledé na* e *pred rom in naglasna znamenja, s temi premembami:* 3 gledíš, ti] gledaš, — 5 si gledim] gledam si — 8 Belo] Mi belo — 10 vesea — 11] Kaj si ne bi bia vesea — 12 Včera sem se] Kim se zutra — 13 Včera sem] Zutra mo — 14, 15 lubo — 16 ženkico — 18 — 20] Nêš ti imâ zutra svât': * Luboš mogâ zapistiti, * Zapistiti, z menoj iti — 21] Nâj me, nâj me b. ž. — 22 bela] suha — 23] Idi si po grde, stare — 24] Ki só ne več za beli svet — 25, 26] Jaz nečem grdih, nečem starih, * Da me Bog ne poslâ po njè.

364. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke, kjer je pri v. 29. za* On je dol legel *pripisana varijanta* Dol je legel. *Pesem se, kakor sploh vse pesmi, katere govore o smrti, poje navadno, kadar „vahtajo“ (bdé pri mrliču).*

K je sfergala sprelepo,
Da bi še naprej tako.

Vzel je v roke palčico,
Šel je v svojo hišico.

Prišel je v hišico,
Vsedel se za mizico.

Vsedel se za mizico,
Poklical je družinico.

„Le sem pojdi, družinica,
Da ti povem te tri reči:

Perva reč je leta,
Ljub' svoj'ga gospod Boga;

Druga reč je leta,
Ljubi svoj'ga bližnjega;

Treka reč je leta,
Ljubi očeta in matere."

Vzel je v roke svečico,
Šel je v svojo kamrico.

Prišel je v kamrico,
Ulegel se je na posteljco.

On je dol legel, terdo zaspal,
Anjgelcem dušico dal.

Prišli so angeljci z nebes,
Nesli so mu dušico res.

Romaričina smrt.

365.

(Iz Frama.)

Leži, leži polje,
Polje širòko;
Na polju stoji lipa,
Lipa zelena.
Pod lipǫ sědí romarica,
Ko je šla od Maria-Cel.
Začęla je počîvati,
Začęla je omedlěvati:

„Le pošljite mi pa mèšnika,
Po mojega ljubega sîna!"

Ko mèšnik pritečejǫ h njej,
Začęli sǫ ji žegne děliti,
Začęla je umirati:
„Pomaj, pomaj Maria-Cel!
Pomajte, vî prijatelji,
Pomajte, vî prijatelji:
Da sę Bog usmilil bǫ
Krez mojǫ vbogǫ dušǫ!"

365. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 144.*

Nočevanje na grobišču.

366.

(Izpod Melec na Tolminskem.)

Petler gor in dol po vasi hodi,
Milo pros' za jerprvanje.

Bedn ga ni hotel jerprvati,
Bedn ga ni hotel jerprvati.

Petler teče na žegnan britof,
Petler teče na žegnan britof:

„Jerprvajte me, te mertvi,
Ker me noben teh živih noče.“

„„Kô te bomo jerprvali,
Ker imamo tesno hišo,

Ki naše rebra vkupaj stiska,
Ki naše rebra vkupaj stiska:

Sedem let ni (bla) pokajena,
Sedem let ni (bla) pokropljena!““ —

„Kaj pa je to za ena krota,
Ki tam po til koriti gnoca?“

„„To pa ni nobena krota,
To je moja ta perva žena,

Kir ni nkol nič ubogajme dala,
Kir ni nkol nič ubogajme dala;

Kar je družin na miz' ostalo,
Vse je svinjem v korito dala:

Tam ga bo imela in ga bo uživala,
Večne čase se bo ž njim jokala.““

„Kaj pa je tu tam za ena vrana,
Ki 'ne smerdljive jetra pika?“

„„To pa ni nobena vrana,
To je moja ta druga žena,

Kir ni nikol nič ubogajme dala,
Kir ni nikol nič ubogajme dala,

Kakor enkrat 'ne smerdljive jetra,
Pa še tiste je bla ožebrala:

Tam ga bo imela in uživala,
Večne čase se bo ž njim jokala.““

„Kaj je pa tu tam za 'na gospodična,
Ki 'no zlato jabko tače?“

„„To ni bedna gospodična,
To je moja ta tretja žena,

Kir je rada ubogajme dala,
Kir je rada ubogajme dala:

Tam ga bo imela in uživala,
Večne čase se bo ž njim veseljvala.““

---

366. *Zapisal* J. Kokošar; *pela Murovčeva mati.* — *Iz njegove rokopisne zbirke.*

367.

(Iz Cerovca.)

En šterc po noči hodi,
Po trdoj, temnoj noči;

Po temnoj, trdoj noči,
Po velkem, mrzlem deži;

Po velkem, mrzlem deži,
Po blatnem, ztliskem póti:

On hodi, se prehaja
Si gor no dol po vesi.

Nikder stana ne najde,
Zato ide na britof.

On si ide na britof,
Na ti britof žegnani:

„Dober večer vam, mrtvi!
Stanvajte mene pri vas.“

„„Jaz bi te rad stanovâ,
Pa mam pretesno hižo,

Pa mam pretesno hižo,
Kaj nemam sam prostora.

Poslušaj da me, šterc moj,
Kaj bi ti rad povedâ:

Ki še na svet' živite,
Za zemljo s' ne svajujte,

Sem se za zemljo svajvâ,
Zdaj pa je tu mam preveč:

Na vuha mi gre notri,
Na vusta pa nazaj vun!““

368.

(Prekmurska.)

Da sem bio lep no mladi,
Vse je meni rado bilo,
Zdaj sem síromak star no slep,
Šterska palca mi v roke gre.

Ja si jutro rano stajam
No se lepo opravim;
Ja si idem na ti brutof,
Na ti brutof žegnani.

---

367. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. g. 110 (216). Vnovič jo je Vraz prepisal v VO. VIII. 56, a s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja;* 3 temnoj, trdoj] trdoj, temnoj — 6 stliskem — 7 se] no — 8 Se — 9 stanù — 10] Ide na britof žegnani — 11 *in* 12 *manjka* — 14 Stanuvajte me — 15 stanuvâ — 18 Kaj] Ké — 20 sveti — 22 se — 23] Jaz sem se za njo svajuvâ.

368. *Zapisal* St. Vraz (?) — *Iz VO. XIX. u. 314. Kaže se, da pesem ni cela. Spada-li ravno v to skupino, ni mogoče razsoditi. Prim. tudi št. 343. — Za pojasnilo te skupine in v primerjavo pristavljam pod črto to-le hrvaško pesem, vzeto iz rokopisa, ki ga je hranil Miklošič, in zapisano pač v Istri.*

Spanje na grobišču.

Ubog petlar siromah
Po svetu je hodio,
Koru kruha prosio.
Došal je va neki grad;

Kad' ga nete ljudi zet',
Nevreme ga je tuklo,
Tamna noć ga je stigla,
Moral je pojt' van z grada.

Tam pak drugo nič ne vidim
Kak grobe prekopane,
Tam si drugo nič ne čujem
Kak tih dušic jokanje.

Oje, joje, no prejoj!
Kaj še enkrat s menoj bo:
Z Bogom, žena ljublena,
Moja drobna dečica!

Došal k nekoj crikvici,
Ter ovako govori:
„Prijatli, mrtvi ljudi,
Zemte me na prespanje,
Živi ljudi ne te me.“
Mrtvi živmu govori:
„„Prijatelju, jaz imam
Ovde malo mestica:
Enu dasku pod sobom,
Drugu dasku nad sobom,
Tretju dasku kraj sebe,
A četrtu poli bôk:
Na golih stenah moj grob.
Jutra Bog da drugi dan,
Den'te doli glavicu,
Čete malo počinut'
Tu na mojem grobu.““

Dene doli glavicu,
Da če malo počinut'
Tu na ovom grobu.
Veli štrmor začuje,
Velo čudo opazi:
Tu kadi se dva muža
Po grobu tukevaju,
Po grobu proklinaju,
Kamnje v zubih nosiju.
„To su oni muževi,
Ki su tuje konfine
Na svoje namicali.
I tuju su si zemljicu
Na svoju nakapali;
Po grobu su se tukli,
Po grobu proklinali,
I vavek ote takó,
Sve do dana sudnoga.
A po dnevu sudnomu
Tamni pakal zadobu.“ —
Mrtvi živ'mu govori:
„Ne gin'te mi od straha,
Den'te doli glavicu,
Čete malo počinut'.“

Dene doli glavicu,
Da če malo počinut',
Ter va drugem grobu
Veli štrmor začuje,
Velo čudo opazi:
Tu kadi se dve ženi
Po grobu tukevaju,
Po grobu proklinaju,
Kamnje v zubih nosiju.
„To su one dve ženi
Žle si bile susede,
Vavek se tukevale,
Vavek se proklinale,
I vavek ote tako,
Sve do dana sudnoga.
A po danu sudnomu
Tamni pakal zadobu.“ —
Mrtvi živ'mu govori:
„Ne gin'te mi od straha,
Den'te doli glavicu,
Čete malo počinut'.“

Dene doli glavicu,
Da če malo počinut',
Kad va tretjem grobu
Veli štrmor začuje,
Velo čudo opazi:
Tu kadi se dve ženi
Po grobu tukevaju,
Po grobu proklinaju,
S svinami kolevaju,
S svinami lokevaju.
„To su one dve ženi
Va bogatstvu živile,
Večer su večerale,
Va dne su obedvale
Svake hrane, jistbine;
Svake njim je ostalo.
Ubogemu nedale
Ni potrebnog hranile,
Svinami si metale,
S svinam' se kolevale,
S svinam' se lokevale,
I vavek ote tako,
Sve do dneva sudnoga,
A po dnevu sudnomu
Tamni pakal zadobu.“

Smrt bogatinova — smrt beračeva.

369.

(Iz okolice škocijanske na Dol.)

„Le sem, le sem, črni menih,
Da greva midva tje v eno vas.

Tam že župan bolán leži,
Bolan leži, si smrt želi.“

Ko prideta pred vežni prag,
Notri je že dost' ljudi.

Za blago se kregajo,
Za dušo nič ne spomnijo.

Prišla je duša na žnabelce,
Je bila bela k' rutica.

Prišla je duša na žnabelce,
Je bila rdeča ko gatroža.

Prišla je duša na žnabelce,
Je bila črna ko tintica.

Prišla sta, prišla dva moža,
Vzela sta dušo, nesla sta jo,
Nesla sta jo na dno pekla. —

„Le sem, le sem, ti star minih,
Da greva tjekaj v eno vas.

Tam berač bolan leži,
Bolan leži, si smrt želi.“

Tjekaj prideta pred vežni prag,
Not' je že dosti ljudi.

Lepo mol'jo roženkranc,
Lepo mol'jo roženkranc.

Zdaj pride duša na žnabelce,
Je bila črna ko tintica.

Zdaj pride duša na žnabelce,
Je bila rdeča ko gatroža.

Zdaj pride duša na žnabelce,
Je bila bela kakor rutica.

Prišla sta, prišla dva bela moža,
Vzela sta dušo, nesla sta jo,
Nesla sta jo v sveto nebo.

---

370. *pomor.*

(Iz škocijanske okolice na Dol.)

[Odlomek.]

Enkrat je bil en bogat mož,
Vse ga je štimalo
Jeno za brumnega držalo.
Umrl je bil,
Zveličan nij bil.
Sam škof je rekel:

---

369. *Zapisal* A. Zorec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica. V v. 10. je v rokopisu pisano* krotica *namesto* k' *(= ko, kot, kakor)* rutica; *kakor kaže paralelizem drugega dela te pesmi, je edino prav to zadnje. V strofah z dvema verzoma se drugi ponavlja.*

370. *Zapisal* A. Zorec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica. Pesem, ki je pač le odlomek in to precej razrušen odlomek, morda niti ne spada*

„Nesite ga vi v cerkev,
Pojte svete maše,
Molite zanj!“
Notri je Bog visjoč
Roke in noge dol,
Pa ne ušliši prošnje te;
Zatisnil je ušesa,
Zletel gor v nebesa:
„Zdaj se boš pa na večno žgal!“

Otrokova duša se pokorí.

371.

(Iz Frama.)

a. Redakcija I.

O tî duša majcena,
Vzvečer si rojena,
V polnoči si keršena,
S svitom vręd si ze svęta šla,
Pa še ne poideš zdaj v nebó.

Vsej je šla pred nebeške vrata,
Na vrata je poklukala,
Da bî jǫ le kdo začul.
Začul jǫ je sam Jezus:
„Hole, hole, duša majcena,
Vzvečer si rojena,
V polnoči si kèršena,
S svitom vręd si ze svęta šla,
Pa še ne poideš zdaj v nebo!
Pojdi mi po merzle vodé,
Ko bǫ izvirala is pod hribra nadgor,
Ispod hribra nadgor, pod kostene gore,
No mi prinesi čerstve vodé!“

Duša se je okol obernǫla
No je hîtro dirjala
No sę je milo jokala.
Srečal jǫ je sivi svit.
„Hole, hole, sivi svit!
Ali si ti viděl studenca kděj?“
„„Jaz ga nęsem nič viděl studenca tan.
Zadě še grę běli dan,
Če ga je on viděl kdě tan.““

Duša sę je okol obernǫla
Ino je hîtro dirjala
No sę je milo jokala.
Srěčal jǫ je běli dan.
„Hole, hole, běli dan!
Ali si kaj viděl studenca tan?“
„„Jaz ga nęsem viděl nič tan.
Zadě še grę solnce rúmeno,
Če ga je ono kaj vidělo.““

---

v to skupino, ker se zdi, da ni zares narodna, ampak umotvor kakega slovenskega mežnarja.

371. *Zapisal* O. Caf; *pela Marija Lędinjak. — Redakcija I. je iz CO. II. 13—16, kjer je pesem pisana včasi tako, da prehaja en verz v drugega. Tiskal jo je najprej Janežič v Cvetju slovanskega naroda I. 47—51, toda brez dijakritičnih znamenj Cafovih, in s precejšnjimi premembami, o katerih ne vem, komu bi jih prišteval, ali Cafu ali Janežiču. To redakcijo II. podajem zgoraj pod b. Redakcijo I. je nenatančno pozneje dal tiskati Ferdo Kočevar v Novicah l. 1868., listu 39. Natančnejši je natisek Jožefa Pajka v „Črticah iz duš. žitka štaj. Slov.“ 139—142.*

Duša sę je okol obèrnǫla,
Ino je hîtro dirjala
No se je milo jokala.
Srččalo jǫ je solnce rúmeno.
„Hole, hole, solnce rúmeno:
Če si kaj vidělo studenca,
Ko bî izviralo spod hribra nadgor,
Spod hribra nadgor, pod kostene goré:
Da bî jaz nesla Jezusu merzle vodé.“
„„Hole, hole, duša majcena,
Jaz ga nèsem nič vidělo.
Zadě še Marija grę,
Če ga je kaj ona viděla.““

Duša sę je okol obernǫla
No je hîtro dirjala
No sę je milo jokala.
Srččala jǫ je Marija:
„Hole, hole, duša majcena,
Vzvečer si rojena,
V polnoči si keršena,
S svitom vręd si ze svęta šla,
Pa še ne pojdeš zdaj v nebo?“
„„Hole, hole, Marija,
Ši kaj viděla studenca,
Ko bi izviralo spod hribra nadgor,
Spod hribra nadgor, pod kostene goré:
Da bi jaz nesla Jezusu čerstve vodé.““
„Hole, duša majcena,
Dirjaj v materno vzglavjiče!
Ondě bǫš našla rutice,
Ko sę je mati brisala,
Ko je h porodu javkala.
Teiste hîti ožémati,
Ino nesi Jezusu merzle vodé!“
Duša sę je okol obernǫla
Ino je hîtro dirjala
Nǫter v materno vzglavjiče.
Tan je hîtela ožémati
Ino je nesla Jezusu merzle vodé.

Na vrata je poklukala,
Da bî jǫ le kdo začul.
Začul jǫ je sam Jezus:
„Hole, hole, duša majcena,
Vsej si mi prinesla merzle vodé,
Pa še ne poideš zdaj v nebo!
Poidi na polje rumenó,
Tan bǫš našla drevjiče,
Drevjiče, drevjiče žegenbajn,
Tan bǫš v tisten tako dolgo seděla,
Da sę to drevje posušilo bǫ:
Te bǫš šla v svęto nebo.“
Duša sę je okol obernǫla
Ino je hîtro dirjala
No sę je milo jokala,
No je šla na polje rúmeno,
K temu drevju žegenpajn.
Tan je ona sěděla,
Da je minǫlo sedem lět,
Sedem lět, osmega pol.

Prišla sta dva razbojnika
No sta pod to drevjiče zakurila,
Da sę je drevjiče posušilo. —
Prišla je Marija:
„Hole, hole, duša majcena,
Koga si kaj viděla?“
„„Jaz druga nèsem nič viděla,
Ko samo dva razbojnika,
Ko sta pod to drevje zakurila,
Da se je to drevje posušilo.““
„Ole duša majcena,
To nèsta nijedna razbojnika,
To sta vlastna tvoja brateca!
Vsej nèsi terpěla sama za sę,
Tudě ne za mater ne za očě,
Ti si terpěla za ta dva brateca.“

Prejęla jǫ je z bělǫ rǫkǫ,
Peljala jǫ je gor v nebó,
Gor v nebo, v svęti raj,
Oča nebeški nam ga daj!

b. Redakcija II.

„O le ti děte majceno,
Uzvečera si rojeno,
O polnoči si kršeno,
S svitom vred si 's světa šlo,
Pa še ne greš v sveto nebó!“

Vsej je šlo pred nebeške vrata,
Da bi ga le gdo začul!
Začul ga je Jezus sam:
„O le ti dete majceno,
Uzvečera si rojeno,
O polnoči si keršeno,
S svitom vred si z sveta šlo,
Pa še ne pojdeš zdaj v sveto nebo!
Pojdi mi po studenca,
Ki bo zviral spod hribra na gor.
Spod hribra na gor, spod kostene goré,
No mi prinesi mrzle vodé.“

Duša se je okol obrnola,
Ona je hitro dirjala,
Ino se milo jokala.
Vsej jo je srečal sivi svit.
„Hole, hole, o sivi svit!
Ali si kaj vidil studenca,
Ki bi zviral spod hribra na gor,
Spod hribra na gor, spod kostene gore,
Da bi jaz nesla Jezusu merzle vode?“
„„Jaz ga nesem videl tam:
Zadi še beli den gre,
Če ga je kaj on videl tam.““

Duša se je okol obrnola,
Ona je hitro dirjala
Ino se je milo jokala.
Srečal jo je beli dan.
„Hole, hole, beli dan!
Ali si kaj videl studenca tam,
Ki bi zviral spod hribra na gor,
Spod hribra na gor, spod kostene gore?“
„„Jaz ga nésem nič videl tam,
Zadi še gre solnce rumeno,
Če ga je kaj ono videlo.““

Duša se je okol obrnola
Ino se je milo jokala.
Srečala jo je María:
„„O le ti déte majceno.
Uzvečera si rojeno,
O polnoči si kršeno,
S svitom vred si s sveta šlo,
Pa še ne pojdeš zdaj v sveto nebó?““
„Hole, hole, Marija!
Ali si kaj vidila studenca,
Ki bi zviral spod hribra na gor,
Spod hribra na gor, spod kostene gore,
Da bi jaz nesla Jezusu mrzle vode?“
„„Hole, hole, duša majcena,
Pojdi v materno vzglavičje,
Tam boš našla antfele,
Ki se je mati brisala,
K' je tebi k porodu javkala,
Taiste hiti ožemati,
In nesi Jezusu friške vode.““

Duša se je okol obrnola
Ino hitro dirjala
V materno vzglavjičje.
Tam je našla antfele,
Taiste je hitela ožemati,
Ino je nesla Jezusi friške vode.
Pred nebeške vrata poklju-kala,
Da bi jo le gdo začul!
Začul jo je Jezus sam:
„Hole, duša majcena,
Zdaj si mi prinesla mrzle vode,

Pa še ne pojdeš v sveto nebó!
Pojdi na polje široko,
Tam boš našla to drevjice,
Le to drevo žegengrajn."

Duša se je okol obrnola
Ino se je milo jokala;
Je šla na ravno poljé
K temu drevu žegengrajn.
Tam gor sedela je,
Da je minolo sedem let,
Sedem let, osmega pol.
Prišla sta dva razbojnika,
Pod toto drevce podkurila,
Da se je hitro posušilo.

Prišla je Maria k njej:
„Hole, hole, duša majcena,
Koga si kaj videla?"
„„Jaz nesem druga nič videla,
Ko samo dva razbojnika,
Ki sta pod drevjem podkurila,
Da se je hitro posušilo.""
„To nesta nijedna razbojnika,
To sta vlastna tvoja brateca;
To nesi trpela sama za se,
Ti si trpela za očo, za mater,
Za očo, za mater, za brate svoje!"

Prijela jo je z belo rokoj,
Peljala jo je gor v sveto nebó,
V sveto nebo ino v sveti raj,

Oča nebeški nam ga daj!
Bog nam ga daj dobivljati,
Vsem vérnim dušam vživljati!

372.

(Iz Frama.)

Uboga duša majcena
Vzvečer sę je vlegla,
Ob polnoči keršena bila,
S svitom vręd zè světa šla.
Šla je pred vrata nebeška,
Na vrata je poterklala:
„Odpri mi, odpri, sv. Peter, gor,
Naj grędm h mojemu Jezusu!"
Odperel ji je sv. Peter gor,
Da je šla h svojemu Jezusu.
Dal ji je Jezus kanglicǫ:
„Prinesi mi, prinesi friške vodé,
Ko bǫ pritekla s kostene goré,
S kostene goré ino navzdol na vodǫ."

Vzela je duša kanglicǫ,
Šla je pred solnce rumeno:
„Hole, hole, solnčece,
Tî hodiš na vîsoko,
Ino světiš po široko:
Si vidělo kaj studenca,
Ko bî mi pritekel s kostene goré,
S kostene goré ino navzdol na vodó?"
„„Jaz hodim na vîsoko,
No světim po široko:
Pa po cělem světu
Tega studenca ní!""

Dušica sę je obèrnǫla,
No debele solze oternǫla.

372. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica.* — *Iz CO. III.* 5—7.

Šla je proti měsencu mla-
demu:
„Hole, hole, měsec mlad,
Tî hodiš na vîsoko
Ino světiš po široko:
Ali si videl kaj studenca,
Ko bî mi pritekel s kostene
goré,
S kostene goré ino navzdol
na vodo?“
„„Jaz hodim na vîsoko,
No světim po široko:
Pa po cělem světu
Tega studenca ní!““

Dušica sę je obèrnǫla
No debele solze otèrnǫla.
Šla je pred zvězde blišęče:
„Hole, hole, zvězde,
Vě hodite na vîsoko
No světite po široko:
Ali ste viděle kaj studenca,
Ko bî mi pritekel s kostene
goré,
S kostene goré ino navzdol
na vodǫ?“
„„Mě hodimo na vîsoko,
No světimo po široko:
Ali na cělem světu
Tega studenca ni!““

Duša sę je obèrnola,
Debele solze otèrnǫla,
Šla je po gǫzdu zelenem.
Sręčala jǫ je Marija:
„Kaj je tebi, dušica,
Da sę tako milo jočeš?“
„„Ko bi sę jaz ne jokala,
Ko iščem tega studenca,
Ko bî mi pritekel s kostene
goré,
S kostene goré ino navzdol
na vodǫ!““
„Hola, hola, duša tî,
Le daj mi v rǫkǫ kanglicǫ,
Le daj mi v rǫkǫ kanglicǫ,
Da bǫm jaz svojih solzic
natočila.“
Dala jej je duša v rǫkǫ
kanglicǫ,
Da je svojih solzic natočila.
„Le nesi, le nesi zdaj Je-
zusu!“

Šla je pred vrata nebeška,
No na vrata potrklá:
„Odpri mi, odpri, svęti Peter,
gor,
Naj grębm jaz h mojemu
Jezusu!“
Odperel jej je svęti Peter gor,
No je šla h svojemu Jezusu,
Dala mu je v rǫkǫ kanglicǫ.
Postavil ji je stolec zlat:
„Le sędi, le sędi, duša tî,
Zdaj si dosta spočena!“

373.

(Iz Framske okolice.)

No dětę sę je rodilo,
V plenice sę je povilo.
Še ni bîlo staro pęt ur,
Moglo je it k nebeškim dveram.

Na vrata je poklukalo,
Na vrata nebeške,
Da bî jǫ Marija zaslišala,
Da bî jǫ Marija zaslišala,

---

373. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 38—39.* — *Primerjati je s to skupino istrsko narodno pesem „Dete pred rajskimi vrati“, ki ni vzprejeta v zbirko „Naše Sloge“ in je natisnjena v Slov. Glasniku I. (1858) 118—119, in pa*

Da bî ji odpirat šla.
Marija ji je odpèrla
No tako govori:
„Pred tę ne bǫm nǫter pustila,
Da bǫš prinesla
Tri kangljice friške vodé.“

Duša sę je okol obèrnǫla,
Močno si je v skèrbi bîla,
Kdě bǫ kangljice zajěla,
Tri kangljice friške vodé.
Šla je krez široko polje,
Krez vîsoke gore,
Ni mogla nait studenčine,
Tudě ne friške vodé.
Šla je krez nǫ gǫščǫ,
Krez gǫščǫ zelenǫ;
Prišla je do ne grajšine,
Do grajšine zidane.

Tu sę je noč storila,
Za stajǫ je prosila.
„Ko tę čemo na stajo vzęt',
To bî znala tvoja smèrt bît:
Tu nǫtrě mi prebivajǫ
Sami taki skvrni ljudi,
Ki sǫ jih uže veliko umorili;
Sam Bog vě, kako dušam je!“
Dětę pa tako govori:

„„Jaz pa želim iměti friške vodé,
Če imate tu taki studenec,
Da bî si natočila kangljice?““
Najvęči razbojnik govori:
„Kakǫ vodǫ hočeš tî?
Vode povsǫd dosta je dobît,
Pod vsakǫ gorǫ izvirki tečejǫ.“
„„Taka voda men' pomagana ni,
Ko vun iz gor izvirajǫ tri;
Če sǫ si studenčine tri,
Vęmdar meni pomagat' ni!““
„Kam pa neseš, dětę, vodǫ tî,
Če taka teb' pomagat' ni?“
„„Jez jǫ nesem očetu nebeškemu,
Prěd pa nǫter ne móm.““

Užgalo se razbojniku sèrdce,
Začęl si je on mîsliti:
Ti si še dětę majceno,
Ko pa te za mojǫ dušǫ bǫ!
Začęl sę milo jokati:
Natočile so se ji kangljice,
Natočile so se ji kangljice,
Vse tri friške vodé.

„Tui maš, Marija, kangljice tri,

---

istrsko ‚povedico' „Otrok i rajski vratar“ v Slov. Glasniku XI. (1865) 152—153; oboje je zapisal J. Volčič. *Pravljica o istem predmetu je znana tudi v poljanski dolini; zapis Sv. (L.) Pintarja iz Hotavelj slóve takó-le:*

Nek otrok je bil zjutraj rojen in krščen, zvečer pa je že mrtev na dilah ležal; pa je vendar morala njegova duša 7 let v vicah trpeti in po prestali kazni še po svetu bloditi in hoditi ter iskati studenca, ki izvira izpod „plutega mahu.“ Dete je tedaj trpelo 7 let v vicah, potem pa je šlo po svetu in je prišlo v velik gojzd, kjer je bilo 7 roparjev. Roparji vprašajo deteta, kam da ide. Dete jim odgovori: „Jaz sem bilo zjutraj od krsta prinešeno in zvečer sem že na dilah ležalo, pa sem vendar moralo 7 let v vicah trpeti; zdaj me je pa še Bog poslal po svetu, da poiščem studenec, ki teče izpod „plutega mahu.“ Ko roparji to slišijo, reko: „Kaj se bode pa še le z nami godilo, ki smo toliko zadolžili, ako je to nedolžno dete toliko trpeti moralo?“ in pri ti priči jim vsim od žalosti srca popokajo in oni vmrjó in gorke so splavale njihove duše v nebesa.

To dete je bilo osmi brat sedmerih bratov roparjev, trpelo je v vicah 7 let, vsako leto za enega. Studenec, tekoč izpod plutega mahu, je kes, ki izvira iz vesti.

60 Vsej sǫ polne friške vodé
Naj večega razbojnika!
Prosi tudě zanj Jezusa,
Da sę bǫ vsmilil krež-nj,

Da sę bǫ vsmilil krež-nj,
65 Da mu tudě nebesa dá,
Da mu tudě nebesa dá.“

Duša v pekel zavrnjena.

374.

(Iz Frama.)

Na duša sę lǫčila
Od trupla grěšnega,
Nazaj sę pogręznǫla,
Ke sę je sǫdbe ustrašila.
Drugič se prikaže,
Vsa je čèrna bîla;
Nazaj sę pogręznǫla,
Ke sę je rajtenge ustrašila.
Tretjič sę prikaže,
Vsa siva ostèrmení.

Na pǫt sę je podala,
Preti nebesam je šla.
Na vrata poklukala,
Na vrata nebeške,
Da bî jǫ Jezus zaslîšal,
Da bî joj odpirat šèl.
Jezus je slîšati ni htěl,
Jǫ čakat je pustil.
Drugič je potèrkala,
Da bî Jezus slîšal jǫ.
Jezus je zaslišal
No ji je odperèl.
Široko ji je odpiral,
Nǫter je ne pustí:
„Še idi, idi, duša,
Kam si si zaslužila tî!“

Duša sę okoli obèrnǫla
No milo jokala.
Solze je točíla
Ko sǫ vinske jagode.
Duša sę podala
Preti brezdnu peklenskemu.
Na vrata poklukala
Z naj si menjšim pèrstecom,
Da bî je satan ne zaslišal,
Da bî joj odpirat kar ne šel.
Satan hîtro zaslîšal,
Hîtro ji odpirat grę:
„Le pojdi, pojdi, tî duša,
Vsej tebe čaka vse!“
Qzko ji je odpiral,
Nǫter jǫ je potęgnǫl.
Hîtro joj zapiral
Vun je ne vęč pustil,
Hiti stolec ji postavljat,
Oj stolec ves žaręč:
„O le sędi, sędi, duša,
Vse to je tebi vošęč.
Tam si tî seděla
Na mękhih sędežah,
Tu bǫš pa sęděla
Na žaręčih sędežah!“

Hitijǫ jǫ polagat
Na ogenj ves žaręč:
„O le leži, leži, duša,
Vse to je tebi vošęč.
Tam si tî ležala

---

374. *Zapisal* O. Caf; *pela Gertrud Pečarka.* — *Iz CO. II. 72—74.*

Na takih posteljah,
Tu bǫš pa ležala
Na žarečih ǫgeljčah!“

Hitro jǫ gor vzdignejǫ,
Oblačit jǫ hitijǫ,
Vsej sǫ jǫ zavili
V mǫke peklenske:
„Tam si tî nosila
Židane trakice,
Tu boš pa nosila
Žarěče kušare!“

Duša močno zavpije
Za en požirek mèrzle vodé;
Hîtijǫ ji napravljati
Vkup žveplo no smolǫ:
„Le le pij, le pij, tî duša,
Vsej si močno žejna bîla.
Tam si razlivala
Vino po černi zemlji,
Tu bǫš pak vkup pila
Žveplo no smolǫ.“

Duša je zavpîla,
Da bî žlahta slišala,
Da bî žlahta slišala,
Da bi se poboljšala.
Vsi věrni kristjani,
Zapustite pregrešni stan,
Da ne bǫte pogubljeni
Na prestrašni sǫdni dan.

375.

(Iz Frama.)

Na duša sę je lǫčila
Od grěšnega těla,
Šla je pred vrata,
Pred vrata nebeške.

Tam je gor pokluklala
S' tem sredmim perstecom:
„Odpri mi, sveti Peter,
Tî si vratar tih nebes!“

Prišl ji je odpirat,
Pa jǫ noter pustil ni:
„Le pojdi, le pojdi, duša,
Kam si si zaslužila!“

Drugokrat je pokluklala
S' tem sredmim perstecam:
„Odpri mi, děvica Marija
S smilenim Jezusom!“

Prišla ji je odpirat,
Pa jǫ noter pustila ni:
„„Le pojdi, le pojdi, duša,
Kam si si zaslužila!

Ti něsi men' služila,
Ne mojmu Jezusu;
Tî něsi men' služila,
Ne mojmu Jezusu.““

Tretjǫkrat je pokluklala
S tim sredmim perstecom:
„Odpri mi, sam smilen Jezus,
Da mi drugi niše ne!“

„„Le pojdi, le pojdi, duša,
Kam si si zaslužila;
Tî nisi men' služila,
Tudě ne Bogu.““ —

Šla je pred vrata,
Pred vrata peklenske.
No malo pokluklala,
Da bî je niše čul ne bîl.

375. *Zapisal* O. Caf; *peli Uršula Kotnik in Gertrud Falantan. — Iz CO. I. 88—89; poslednja beseda je pač pomota za* vdirala; *prim. št. 377, verz 34.*

Vsej hitro je zaslîšal
Naj ti vęči lucifar.
Hitro ji prišl odpirat
No jǫ nǫter potęgnǫl.

Hitli so ji postavlat
Žesel ves žereč;
„Le sĕdi, sĕdi, duša,
Ti si močno zmartrana.“

„„Kak bî jaz tu seděla,
Ko vse žerčo je!““
Hitli sǫ ji napravlat
Samo žveplo no smolǫ:

„Le pij, le pij, ti duša,
Tî si močno žejna bla.“

„„Še ko bǫm to jaz pila,
Ko me v persah močno žge!““

„Zdaj, gǫdci, zapiskajte,
Da bom z dušoj plesat šel!“
„„Še ko bǫm tu plesala,
Ko me v' noge močno žge!

Smili se tavženkrat Bogu,
Da sem prišla v ti strašni pekel,
Ki nikol več rĕšena ne bǫm!
Da bî še meni Bog dal priti
S tot'ga světa na oni svět,
Bî htla Bogu služiti,
Da bi zgruntati ne blo.““

„Bol bǫš na Boga klicala,
Bol globoko bǫš sę ozirala.“

376.

(Iz Frama.)

Duša se je lǫčila
Od trupla grĕšnega.
Je šla po ǫzki stezici,
Srečovali sǫ jǫ hudiči.
„Pustite me, hudiči,
Naj jaz grȩm v nebesa.“

Šla pred nebeške vrata,
Na vrata poterklala.
Drugi je ni niše slîšal,
Ko ljuba děvica Marija.
Ǫzka vrata odpre,
Pa je nǫter ne pusti:
„Kaka si le, tî duša,
Da tę ne poznamo mi?
Poidi, poidi, duša,
Komu si tî služila!“

Šla je pred peklenska vrata,
Na vrata poterklala.
Hîtro jǫ je zaslîšal
Prestrašni Lucifer.
Nǫter jǫ je potęgnǫl,
Stol jej je postavil
Ves žareč:
„Tu bǫš ti sędêla
No bǫš veselje iměla:
Če mi ni to veselje,
Ko sę smili Bogu!“

Napravil jej je pitje
Žveplo ino smolǫ,
Dal jej je za jesti

---

376. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. III. 4—5.*

Kače no modrose:
„To bǫš ti pila no bǫš jěla,
No veselje iměla!“
Napravil ji je kotel,
Nǫter jǫ je posadil:
„Tu bǫš pa prebîvala

Na vse věčne čase,
Boš veselje iměla:
Če mi ne bǫ veselje,
Ko sę smili Bogu!“

377.

(Iz ščavniške doline.)

Ta duša se ločila
Od telesa grešnoga.

Ta duša se podala
Pred te vrata nebeške.

Na vrata je potrkala,
Kaj bi anjgel ju začua.

No anjgel ju začuje,
On odpirat joj je šo.

En malo joj gor odpre,
Al je noter ne zpustí:

„Le idi, idi, duša,
Kam si si zaslužila.“

Okoli se obrnila,
Milo se razjokala.

Ta duša se podala
Pred te vrata peklenske.

Na vrata je potrkala,
Da bi satan ju začua.

Satan ju začuje,
On odpirat joj je šo:

Hitro joj gor odpre,
No ju noter je spustia.

Za roku ju prejeja
No ju pelja za sobó.

No dol ju je posada
Na en stolec ves goreč.

No piti joj je dava
Sam'ga žveplo no smolé:

„Le pij, le pij, ti duša,
To je tvojo veseljé.“

En malo se napila,
Milo se razjokala.

„Či bolj boš se jokala,
Globše v ogen bodeš šla.

Tu nede za trpeti
Eno vuro ali dve;

Tu bode za trpeti
Od věk do věkoma.“

---

377. *Zapisal* J. Burcar. — *Iz njegovega rokopisa, ki mi ga je dal Miklošič.*

378.

(Kranjska.)

Oj duša, duša, pojdi
Pred vrata nebeške;
Poterkaj mi na vrata
S tim zlatim perstanom.

Prišel ji je odpirat:
„Oj Peter ti, odpri,
Oj Peter, saj si usmiljen,
Oj Peter, usmili se.“
„„Oj čakaj, čakaj, duša,
Grem prašat Jezusa,
Če si častila Marijo
In služila Bogu.““ —
„„Ti nisi je častila,
In tud služila ne.““

Oj duša, duša, pojdi
Pred vrata peklenske,
Poterkaj mi na vrata
S tim zlatim perstanom.

Prišel ji je odpirat
Leta peklenski duh,
Nesel jo je na špampet,
Na špampet ves ognjen:
„Oj duša, duša, leži,
Ležati vajena!“

„„Kako bom jez ležala,
Ko je špampet ves ognjen!““

Nesel jo je na stolič,
Na stolič ves ognjen:
„Oj duša, duša, sedi,
Sedeti vajena!“
„„Kako bom jez sedela,
Ko je stolič ves ognjen!““

Nesel jo je na tlakec,
Na tlakec ves ognjen:
„Oj duša, duša, pleši,
Plesati vajena!“
„„Kako bom jez plesala,
K' je tlakec ves ognjen!““

Prinesel ji je pitja
Oj smole, žvepla skup:
„Oj duša, duša, pij, pij,
Piti vajena!“
„„Kako bom jez pila,
K' je smola, žveplo skup!““

„Oj duša, duša, trpi,
Če prav ne vajena!“

379.

(Iz ribniške okolice na Kranjskem.)

Duša se je ločila
Od telesa grešnega.
„O rajžaj, rajžaj, duša,
Pred vrata nebeška.“

Na vrata tam potrka
S tem zlatim prstanom.

Drug nihče jo ni zaslišal,
Ko sveti Peter sam:
„O čakaj, čakaj, duša!
Grem prašat Jezusa.“ —

„Jezus tako pravi,
Da duša njem' služila

---

378. *Zapisal* Fr. Jaroslav-Štrukelj. — *Iz Slov. Glasnika VII (1861) 143, kjer pa je v v. 23. tiskano* lezi *za* leži.

379. *Zapisal* Anton Zobec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

Ne mojmu Jezusu.
O čakaj, čakaj, duša!
Grem prašat Marijo."
Marija tako reče:
„„Jaz duše ne poznam:
Ona ni men' služila,
Ne mojmu Jezusu.""
„O rajžaj, rajžaj, duša,
Pred vrata peklenska."

Na vrata tam potrka
S tem zlatim prstanom.
Prec jo je zaslišal
Sam ta velki lucifer:
„O čakaj, čakaj, duša,
Grem postljo naredit! —
Postljo sem ti vže naredil:
Cveke ino trne vkup."
„„Kako bom duša ležala,
Ker nisem vajena?""
„O čakaj, čakaj, duša,
Se boš privadila. —
O čakaj, čakaj, duša,
Ti grem piti naredit! —
Piti sem ti vže naredil:
Žveplo ino smolo vkup."
„„Kako bom duša pila,
Ker nisem vajena?""
„O čakaj, čakaj, duša,
Se boš privadila. —
O čakaj, čakaj, duša,
Grem po meskóntarje,
Da boš duša plesala,
Ko si bila vajena!"

380.

(Iz Krope na Gorenjskem.)

Duša j' šla na rajžo žalostno:
Prišla je pred nebesa,
Pred vrata nebeška.
Potrka gor na vrata
S ta malim prstekom.
Svet Peter je oglušil,
Kakor da jo slišal ni:
„Čakaj, čakaj, duša,
Prišla bo zdaj Marija
Z njenim sinekom;
Ona bo povedala,
Komu s' ti služila!"

Prišla je Marija
Z njenim sinekom:
„Ta duša ni men' služila,
Tud' moj'mu sinku ne."

Ta duša se pobere
Pred vrata peklenske.
Potrka gor na vrata
Z levo róčico.
Hudič jo je pa slišal,
Urno je odperat šel.
Posadil jo j' na stolec,
Na stolec ves goreč!
„Kako bom jaz sedela,
K' me tako močno žge."
„„Lahko boš sedela,
Saj si navajena;
Saj tud' na unem svetu
Le sedela rada si. —
Pojte jej po smole,
Po te hude, strúpene,
Da bo duša pila,
Da bo duša pila,
To sladko vince je.""
„Kako bom jaz to pila,
K' me tako v ustih žge!"
„„Lahko boš to pila,
Saj si navajena;
Saj s' tud' na unem svetu
Le rada pila ga. —
Pojte jej po godce,

380. *Zapisal* Matija Kokalj. — *Iz NB. 95—97.*

Po prave piskance,
Da bo duša plesala,
Da bo duša plésala.““

„Kako bom jaz plesala,
K' me tako v noge žge!“
„„Lahko boš plesala,

Saj si navajena;
Saj s' tud' na unem svetu
Le rada rajala!““

381.

(Iznad Gorice.)

Duša se je ločila
Od trupla grêšnega.
Le rajža, rajža duša
Pred vratà nebeške,
Po vratih mi potrka
S tem zlatim prstenom.
Vèn sveti Peter pride,
Te duši ne pozna:
„Le čaki, čaki, duša,
Grem prašat Marijo,
Al si jo kdaj častila,
Molila Jezoša.“
Marija j' odgovorila:
„„Te duše ne poznam,
Me nikdar ni častila,
Molila Jezoša.““

Le rajža, rajža duša,
Duša pogubljena.
Le rajža in pr'rajža
Pred vratà odè vic.
Po vratih mi potrka
S tem zlatim prstenom.
Vènkaj Marija pride
Te duše ne pozna,
Je nikdar ni častila,
Molila Jezoša.

Le rajža, rajža duša,
Duša pogubljena,
Le rajža in pr'rajža
Pred vratà od pekla.
Po vratih mi potrka
S tem zlatim prstenom.
Vènkaj odprét jej pride
Narviši lucifer:
„Pejte po muzikante
In viši piskarji,
Da duša bo plesala,
Ker je navajena.“
So šli po muzikante
In viši piskarji,
Da duša je plesala
Jenoj se sukala.

382.

(Iz Morskéga pri Kanalu.)

Duša se je podala
Na to rajžo žalostno.
Še ona tjekaj pride
Pred vrate nebeške.

381. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz njegove rokopisne zbirke (str. 30—31), ki jo hrani Matica.*

382. *Zapisal* Janez Vuga. — *Iz dijaškega lista „Lipa“ (v goriškem Andrejišču).*

Še ona mi potrka
S tem zlatim prstenom.
Svet Peter venkaj pride,
To dušo ne pozna.
„Če si bla Bogu služila,
Si bla v nebesa šla;
Pa si grešno živela,
Pa si frdamana!“

Duša se je podala
Na to rajžo žalostno.
Še ona tjekaj pride
Pred vrate peklenske.
Še ona mi potrka
S tem zlatim prstenom.
Luciferi venkaj pride,
To dušo jo pozna;
Z 'nim krempljem jo not potegne,
S tem drugim vrate zapré:
„O le sedi, sedi, duša,
Duša frdamana!“

„„O kako bom jest sedela,
Ker me strašno peče vse!““

„O le godte, godte, godci,
Godci muzikanterji,
Da bo duša plasála,
Ko je b'la navajena.“
„„O kako bom jest plasála,
Ker me strašno peče vse!
O pusti, pusti, Luciferi,
Naj grem na uni svet
Drobit moje mesó
Ko je drobno prosó!““
„Kader pojdem jest v nebo,
Pojdeš ti na uni svet
Drobit tvoje mesó
Ko je drobno prosó.
Jest sem bil z nebes dol pahnjen
Zavolj prevzetnosti,
Pa ti si k mene pršla
Zavolj ofrtnosti.“

383.

(Iz Cerkna.)

Duša se je ločila
Telesa grešnega.

Rajžaj, rajžaj duša
Pred vrata nebeške,
Na vrata si potrkaj
S tem zlatim perstanom.
Svet Peter venkaj pride,
Te duše ne pozna:
„Čakaj, čakaj, duša,
Grem prašat Marijo,
Al si kaj častila,
Molila Jezusa?“

Marija venkaj pride,
Te duše ne pozna. —

Rajžaj, rajžaj, duša,
Pred vrata peklenske,
Na vrata si potrkaj
S tim zlatim perstanom.

Rabel venkaj pride
Sam Lucifer:
„Sedi, sedi, duša,
Duša ferdamana.“
„„Kako čem jest sedeti,
K me peče tak strašno!““

383. *Zapisal* I. Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke.*

„Pejte po piskavce,
In po muskantarje,
Da bo duša plesala,
K' je tak navajena. —
Jest sem bil pahnen
Zavolj prevzetnosti,
Ti si pak ferdamana
Zavoljo oferti!“

384.

(Z Grahova na Tolminskem.)

Duša se je ločila
Od telesa grešniga.
„Rajžaj, rajžaj, duša,
Pred vrata nebeške!
Na vrata mi potrkaj
S tem zlatim prstenom.“

Vonkaj, vonkaj pride
Le sveti Peter sam
In ti duši pravi:
„Jest te ne poznam!
Rajžaj, rajžaj, duša,
Pred vrata peklenske!“

Vonkaj, vonkaj pride
Viši Lucifer sam:
Z 'no roko ji odpera,
Z drugo noter jo vlač'.
„Sedi, sedi, duša,
K' si tok vmedena!“
„„Kako bom jest sedela,
K' me peče prestrašno!““
„Pojte, pojte semkaj,
Vsi ti viši muzikanti,
De duša bo plesala,
K' je tok' navajena. —
Če si duša, b'la molila,
Si b'la zveličana;
Ker si pa plesala,
Si pa ferdamana!“

385.

(S Hmenic nad Otaleži.)

„Ràjžej, ràjžej, dùše,
S telïésa γrīšniγa!“

Dùše ràjže ràjže
Pred wrata nebïéškè.
Na wrata patřka
S tem zlátim přstenam.
Sv. Pïétr wъnkaj prìde:
„Jest te na paznám;
Grïém prášet Marìje,
A s je častìla kej,
A s častila Marìje,
Malìla Jïézusa? —
Nis' častìla Marìje,

384. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*
385. *Zapisal* K. Štrekelj; *pela Peternelova teta l. 1887.* — *Iz moje zbirke.*

Ne malìla Jezusa;
Duše, rajže rajžej
Pred wrata pèklejnskè!“

Duše ràjže ràjže
Pred wrata pèklejnskè.
Na wrata patŕka
S tem zlatim prstenam,
Wɜnkaj pa prìde
Ta velik lucifer.

Praj: „Sĭédi, sĭédi, dùše,
Dùše frdámana!
De t bom prnĭésu n ɣrĭédl,
De bàš ž nem plĭésala,
De baš ti plesála,
K si tak nawájena. —
Tud jèst sm biw w nebĭésih,
Tam ɣàr pr àjnglcih:
Sm biw dàle pàhnen
Zawòl prewzĭétnasti,

Ti zawŭólo ŭófrt,
Jest zawòl prewzĭétnasti.“

Duša vagana.

386.

(Grgarska.)

Tam stoji stezica,
Po stezi teče dušica.
Tam ju srečata dva hudiča
Z zavitimi rogami,
S kosmatimi nogami.
Prijela sta vbogu dušicu:
„Kam greš ti, vboga dušica?“
„„Jaz grem na žegnan britof
Mojega telesa prašat,
Komu je ono služilo,
De je mene pogubilo?““

Pršla je na žegnan britof,
Jiskala je svoj grobec.
Kadar je grobec nejšla,
Gor nanj je pokleknila:
„Teló moje, vstani gore,
Pejdi ljudem antreh dajet:
Se nisi vmilo, nisi molilo,
Ko le kartat si šlo,
Vbogu dušu zajegralo,
Vbogu dušu zakrtalo.“

Prijela sta ju dva hudiča,
Vrgla sta ju će pred peke!,
Sta ju adan druz'mu na vile
p'hala.
„Pusti me' ti huda hudoba,
Naj grem jez na žegnan britof
Mojega telesa prašat,
Komu je ono služilo,
De je mene pogubilo.“

Pršla je na žegnan britof,
Jeskala je svoj grobec.
Kadar je grobec nejšla,
Gor nanj je pokleknila:
„Teló moje, vstani gore,
Pejdi ljudem antreh dajet:
Se nisi vmilo, nisi molilo,
Ko le kartat si šlo,
Vbogu dušu zajegralo,
Vbogu dušu zakrtalo.“
„„Kako bom jest gore vstalo,
Ker jemam preozku hišu,

386. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz Slov. Glasnika VIII. (1862) 348—349.*

Z rebrami me skupej stiska,
Noge jemam vse zasute,
Oči jemam vse zaplute.“ “

Prjela sta ju dva hudiča,
Vrgla sta ju će pred pekel,
Sta ju adan druz'mu na vile p'hala.
„Pusti me, ti huda hudoba,
Naj grem svet'mu Mihelu na vagu,
Da bo vagal tudi mene.“

Svet Mihel ni mogel vage storit',
Marija tri kapljice solzic spustila,
Dušica dosti vage dobila.
„Ti požrtna Marija,
Ki si nam dušu 'z grla spulila!“
„„Jest sem vam dušu 'z grla spulila,
Če li ni sama meni služila,
Pa mi je lih nje mati,
Ko ju v trupli je nosila,
In ju je Mariji prporočila.
Hudiči naj grdojo
Za hudičem v pekel,
Dušice naj grdojo
Za dušicam' v nebesa!“ “

387.

(Iz Frama.)

Leži mi, leži ravno poljé,
Prěk polja leži cestica,
Po cesti grę něk majhen fant,
Něk majhen fant, sedem lět je star.
Srěčal ga je, srěčal star mǫž,
Něk stari mǫž, sam věčni Bog:
„Kam pak pojdeš, majhen fant,
Sedem lět si star?“
„„Jaz si grẹn službe iskati,
Bog no Marija, da bi jǫ dobîl!“ “
„Češ pak iti h meni služit,
Vsej druga mi ne bǫš dělal nič,
Ko same duše vagal bǫš.“
„„Ko bî jaz duše vagoval,
Ker na vagǫ ne poznam?“ “
„Vsej mi pa ne bǫš vagal sam,
Vsej ti pa bǫ Marija zravn.“—
„„Ktera duša bî bila h pogubljenju,
Taista bi sę meni smilila.“ “

Perva duša na vagǫ grę,
Taista bî uže bla h pogubljenju.
Satan pravi, govori:
„Tota duša užé meni grę,
Meni je zamudila meše tri:
Pervǫ v neděljǫ velikonoč,
Drugǫ v neděljǫ h finkoštam,
Trekǫ neděljǫ kvaternǫ.“
Marija pravi, govori:
„„Le proč, le proč, oj satan tî!
Če je tebi zamudíla meše tri,

387. *Zapisal* O. Caf; *pela Marija Lędinjak.* — *Iz CO. II. 19.*

Meni je storila poste tri:
Pervo v sobotǫ velikǫ noč,
Drugǫ sobotǫ finkoštnǫ,
Trekǫ sobotǫ kvaternǫ.““
Prejęla jǫ je z bělo rǫkǫ
Peljala jǫ je gor v svęto nebó,
V svęto nebo, v svęti raj,
Bog oča nebeški nam ga daj!

388.

(Iz Frama.)

Leži mi, leži polje široko,
Prěk polja mi grędе cestica,
Po polju mi grę en majhen fant,
Sveti Mihael.
Srękal ga je stari mož:
„Hola, hola, majhen fant,
Kam pa poideš majhen fant?“
„„Jaz si gręm službe iskati!““
„Vzemi si službǫ pri meni,
Drugega děla ne bǫš iměl
Samo duše bǫš vagoval.“
„„Ko bî jaz duše vagoval,
Da na vagi ne poznam.““
„Vsej jih ne bǫš vagoval sam,
Vsej ti bǫ vseléj Marija zravn.“
Pèrvǫ dušicǫ vagovat začęl,
Lucifer ž njǫ na vagi vîsi.
„Kaj tî je ta duša hudega storila?“
„„Ona mi je zamudila meše tri.““
„Če je pa tebi zamudila meše tri,
Meni je storila poste tri:
Pèrvo sobotǫ lětničko,
Drugǫ sobotǫ finkoštnǫ,
Tretjǫ sobotǫ kvaternǫ.
Ta duša še bǫ vzveličana,
Gor v svęto nebó poklicana,
Gor v nebo, v svęti raj,
Oča nebeški nam ga daj!“

389.

(Iz Koprivnice v Križ. žup.)

Grešna duša priminola,
Ona ide pred Mijaila,
Pred Mijaila arkajngela.
Tam prispela Majka boža,
I govori Majka boža:
„Ovo jesi sveti Mijail,
Vagni dušu jeden krat.“

388. *Zapisal* O. Caf; *pela Gertrud Pernat. — Iz CO. II. 99.*

389. *Zapisal* Iv. Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 186—192. Kukuljević pripominja na str. 192: „Ovu sam pěsmu čuo od jednoga mladoga bogčara koprivničkog, koj je šest godinah vodio jednoga slěpca po světu. Naučivši se od ovoga nekoliko pěsamah, tumara on sada od sela do sela, od sajma do sajma, s bogčarskom batinom u ruci i s javorovimi gusli na ledjih, pa si pribavlja igranjem i pěvanjem težki kruh. On mi pripověda, kako je mučno naučiti od slěpca pěsme. Vodić koj vodi slěpca nesmě nikada kraj njega biti kad on pěva, već mora ili na zdenac po vodu, ili u šumu po batinu i. t. d.*

Sveti Mijail dušu prime,
Šatani su pristupili,
I od leve strani stali,
A ajngeli z desne strani,
Kraj Marie do Mijaila.
Sveti Mijail dušu vagne,
Vagne duša levi kraj. —

Šatani se nasmejali,
Ajngeli se rezplakali.
Maria se rezplakala,
Pred Ježuša odšetala,
Milostivno se molila:
„Sinek mili, milostivni,
Dragi Ježuš, prosim te!
Nedaj dušu Luciperu,
Nedaj dušu vragu v pekel!
Duši grehe oprosti ti,
Duši mesta zadobi ti!“
Ondar veli Ježuš dragi:
„„O Maria, majka moja,
Kak joj očem dober biti,
Grehe njejne oprostiti,
Kad ni štela posluhnuti:
Dok na zemlji jeje bila,
Gizdava je jako bila,
Dosti stara vre je bila,
Sedemdeset sedem let.
Mladi su joj dnevi prošli,
Stari su joj dnevi došli,
Još je nije veruvala,
Da bu z menom račun dala,
Vsakog greha valuvala.““
Ondar Maria se plakala
I k Ježušu prišetala,
Milostivno se molila:
„Sinek dragi moj, lubleni!
Tak me neboš ti veselil,
Nek me bodeš ti žalostil;
Kad je meni dobra bila,
Tri mi poste je zpostila,
Kad mi bilo pozdravlenje,
Lepo me je pozdravila:
Zdrava bodi, o Maria,
Po ajngelu Gabrielu!“

Ondar Ježuš veli dragi:
„Ovo jesi sveti Mijail,
Vagni dušu drugi krat!
Komu vagneš, nek mu bude.“
Sveti Mijail dušu prime,
I na vagu on ju dene.
Šatani su pristupili,
I na levu stran ostali,
A ajngeli z desne strani,
Kraj Marie do Mijaila.
Sveti Mijail dušu vagne,
Vagne duša levi kraj. —

Šatani se nasmejali,
Ajngeli se rezplakali.
Još govori grešna duša:
„O Maria, majka mila!
Ti se moli sinu svomu,
Da me grehe on oprosti,
Mene dušo v nebo pusti.“
Maria se rezplakala,
Pred Ježuša odšetala,
Milostivno se molila:
„Sinek dragi moj, lubleni,
Dragi Ježuš moj, kušljeni!
Teb' se molim za dušicu,
Nedaj dušu vragom v pekel!
Duši grehe oprosti ti,
Duši mesto zadobi ti.“
Ondar veli Ježuš dragi:
„„O Maria, majka draga!
Kak joj oču dober biti,
Kad me neče posluhnuti?
Dok na zemlji jeje bila,
Gizdava je jako bila,
Toga roda bogatoga,
Jošče k tomu gospodskoga;

Samo onda kad je slěpac već jako oslabio, hoće da uči drugoga pěsme svoje. Inače nesme njega ni drugi slěpac slušati, jer bi se ljuto razjedio onaj, koj bi čuo, da se je onaj drugi koju pěsmicu naučio od njega. Vele da im se po tom krade kruh, da jim se omaljava slava njihova.“ — Primerjati je tudi čakavsko pesem v zbirki Hrv. nar. pjesme po Istri, VI. 3—4 (Pomoć Majke božje).

Kada ona mlada bila,
Po kerčmah je vek hodila,
Velke tance je vodila;
Rada jeje vino pila,
Kad se vina ponapila,
Ni mi dala v nebu mira,
Dok me nije razcvilila.
Da vu cirkvu je hodila,
Gizdavo se opravila.
Kad je došla ona v cirkvu,
Po sred cirkve jeje stala,
Simo tamo se zgledala,
Svoju dušu vragom dala.
Aj ne pazi na oltare,
Neg na svoje lepše pare;
Aj ne gledi moje pelde,
Da si stersne serce svoje.
Koda goder je hodila,
Nije nigdar dobra bila,
Da b' se komu poklonila,
Da bi rekla: Hvalen Ježuš,
Hvalen budi Ježuš Krištuš!
Da se onoj što poklonil,
Na stran se je obračala,
Pak se s toga nasmejala,
Mene v sercu vražuvala.
Zakaj moje vse stvorenje?
Zakaj moje odkuplenje?""

Ondar veli majka boža:
„Sinek mili, milostivni,
Dragi Ježuš, prosim tebe,
Nedaj dušu Luciperu,
Nedaj dušu vragu v pekel,
Duši grehe oprosti ti,
Duši mesto zadobi ti.
Kad je meni dobra bila,
Tri mi poste je zpostila.
Kad mi bilo pozdravlenje,
Lepo me je pozdravila:
Zdrava bodi, o Maria,
Po ajngelu Gabrielu!"

Ondar veli Ježuš dragi:
„Ovo jesi sveti Mijail,
Vagni dušu treti krat!
Komu vagneš, nek mu bude!"

Sveti Mijail dušu prime,
On ju dene a na vagu.
Šatani su pristupili,
A na levu stran ostali;
A ajngeli z desne strani,
Kraj Marie do Mijaila.
Sveti Mijail dušu važe
Nikak dušu vagnut nemre,
Samo se je nanijala,
Pak od straha trepetala.

Ondar veli majka boža:
„Ovo jesi sveti Mijail,
Vagni dušu desni kraj!
Nedaj dušu Luciperu,
Vagni dušu desni kraj!"
Ondar veli sveti Mijail:
„O Maria, majka boža!
Kak ju oču ja vagnuti,
Ja joj nemrem sam pomoči,
Ozdi vrazi jako stoje,
I goruče brane voze.
A s tem dušu preplašuju,
Da dušica vse zdervtava."

Maria se rezplakala,
Na kraj vage stala je.
Tri su suzi njoj opali,
I na vagu jesu stali,
Grešnu dušu prevagnuli.
Sveti Mijail dušu vagne,
Vagne duša desni kraj.

Ajngeli se nasmejali,
Maria se veselila.
Šatani su zaručali,
Vu pekel se zapirali.
Aj šeregi gori stali,
Vu trojmbente zaigrali,
Vu raj dušu odpelali.
Sim nam pute pokazali,
Kad rečemo: Hvalen Ježuš,
Treba reči: Na vse veke
Hvalen budi Ježuš Krištuš!
Ovoj pesmi jakoj mali,
Po koj Bogu falu dali.

Duši rešeni s sveto mašo in pomočjo Marijino.

390.

(Iz Frama.)

Nocojšnjǫ nočnǫ urǫ
Pred polnočjǫ
Sta sę rodili duši dvě.

Oj perva duša, kam je šla?
Taista je do gèrla v ogenj šla,
Pa si le poje noč no dan,
Pa si le poje noč no dan,
Ker še pomoč na světě imá,
Ker še pomoč na světě imá:
Ednega brateca še ima,
V maternem tělesi je:
„Tiisti bǫ sę učil dvanajst lět.
Pervu mešǫ ko bǫ bral,
Za cělǫ žlahtǫ bǫ bral;
Drugǫ mešǫ ko bǫ bral,
Tudě za cělǫ žlahtǫ jǫ bǫ bral;
Tretjǫ mešǫ ko bǫ bral,
Tǫisto bǫ za mojǫ dušǫ bral.“
Te bǫ si duša rěšena
V nebo bǫ te poklicana.

Druga duša kam je šla?
Taista je do pasa v ogenj šla,
Pa se le joče noč in dan,
Ker nijedne pomoči na světě ni:
„Le nič ne maraj, duša ti,
Le kliči Marijǫ na pomoč,
Ona ti bǫ pomagala,
Svęti raj ti podělila.“

Duša z zlatim patrnoštrom.

391.

Tam stojí svet tempelj,
V svetem tempeljnu ena zlata miz'ca.
Okol' zvate miz'ce stoje zvat' stol',
Trinajst jogrov.
Marija špencera po svetem tempeljnu.
Ena uboga duša pršla
Čez visoko goro, čez zeleno trato,
Čez globoko vodo, čez peklenšče vrata.
Sovražnik' so rekli:
„Duša, pober' se ti od nas,
Ti nimaš n'č pr' nas,
Ti 'maš od sam'ga Jezusa Kristusa
Zvat patrnoštrček.“

---

390. *Zapisal* O. Caf; *pela Terezija Pušnik.* — *Iz CO. II. 46—47.*

391. *Zapisal* Iv. Vrhovnik. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (str. 27); kakor tudi več drugih pesmi podobnega pobožnega obsega, imenuje narod to pesem „zlati očenaš.“*

Študenta in kelnarica.

392.

(Iz Cerovca.)

Stojí mi, stojí poljece,
Oj polje jako široko.
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
Na polji stoji hižica,
Zidana oštarijica:
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
Knjoj sta prišla študenta dva,
Z črne šole sta obadva.
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!

„Daj nama, Neža, piti, jest:
Sladkega vinca, cukrojed!“
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
'Nedva sta spila vinčece,
Pojela sladko cukrojed.
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
„Povej da nama, Nežica,
Kaj va ti dolžna zdaj obá?“
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
„„Vidva netâ mi dolžna nič,
Le poveta mi tri reči!
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
Le poveta mi tri rečí,
Kere bom vaj opitala!
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
Kam tote duše pridejo,
Ki vino v vodo vlevlejo?““
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
„Tote duše ti pridejo,
Ge só na véke zgubljene!“
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
„„Kam tiste duše pridejo,
Ki matere detco vmarjajo?““
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
„Tiste duše ti pridejo,
Ge só na véke zgubljene.“
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
„„Kam pa te duše pridejo,
Ki kuma s kumom pregrešî?““
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!
„Tote ti duše pridejo,
Ge só na véke zgubljene!“
Oj Neža, Neža, Nežica,
Ljubljanska lepa kelnarca!

---

392. *Zapisal.* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. m. 252. Vnovič jo je Vraz prepisal v VO. I. 30, negledé na naglasna znamenja, s temi predrugačbami:* 2 jak] lepo — 10 S . . . obà — 13, 14] Daj nama, Neža, daj nama ti * Piti no jesti v oštarijici. — *Tukaj je vtaknjeno:* Piti daj vinca od treh let * No jesti sladko cukrojed * Oj Neža itd. — 17] Sta spila vince od treh let — 22] Kaj va zdaj tebi doûžna obà — 25 netâ mi] mi neta — 25 doûžna — 26 Le poveta mi] Le mi povejta te — 29] Tri reči tâ mí povedala — 30 bom vaj] vaj bom — 37 ti] pa — 42 deco — 49 te] tiste — 53 Tote] Tiste pa.

393.

(Iz Št. Jurija na južni železnici.)

Po cesti pa gresta študenta dva,
Študenta dva študirata,
Kje bosta danes večerjala.
Večerja je že pripravljena,
Na mizo je postavljena,
Jo daje mlada kelnarca. —

„Rajtenge pa nič ne bo!
Študenta, le povejta to:
Kam tiste duše pridejo,
Ki vodo med vince mešajo?“
„„Gorí, gorí, gorela boš,
Zveličana nikdar ne boš!““

„Rajtenge pa nič ne bo!
Študenta, le povejta to:
Kam tiste duše pridejo,
Ki svoje otroke zapravljajo?“
„„Gorí, gorí, gorela boš,
Zveličana nikdar ne boš!““

„Rajtenge pa nič ne bo!
Študenta, le povejta to:
Kam tiste duše pridejo,
Ki starše čez prag posujejo?“
„„Gorí, gorí, gorela boš,
Zveličana nikdar ne boš!““

„Prinesta mi skledo, srebrni nož,
Da svoje srce razklala vam bom,
Da svoje srce razrezala bom,
Vam kri med vince mešala bom!“
„„Gorí, gorí, gorela boš,
Zveličana nikdar ne boš!“

394.

(Iz šmarskega okraja na Štaj.)

Po cesti gresta študenta dva,
Se sem in taj pogovarjata:
„No kam grema no kaj boma
Nicoj večerjala?“

Kelnarca jih poslušala,
H večerji ju je zaklicala:
„Večerja je pripravljena,
Na mizo je postavljena.“

Ko sta se navečerjala,
Za rajtengo jo vprašata.

„Jaz vaj ne bom nič rajtala,
Za tri reči le vprašala. —

No kaj pa za tiste otroke bo,
Ki svoje starše preklinjajo?“
„„Hudo, hudo, se smili Bogu,
Bog varji tud tebe tako!““

„No kaj pa za tiste otroke bo,
Ki brez svetga kersta vmerjejo?
„„Saj ne gori, saj ne terpi,
Očeta za lučko prosi.““

---

393. *Zapisala* Zinka Kavčičeva. — *Iz njenega rokopisa, ki ga hranim jaz. Poslednja dva verza vsake strofe pojó „vsi“, drugo samo glavni pevec.*

394. *Zapisala* Mar. Stoklas. — *Iz njene zbirke, ki jo hranim jaz (str. 63—65).*

„No kaj pa za tiste kelnarce bo,
Ki vodo med vino mešajo?“
„„Hudo, hudo, se smili Bogu,
Bog varji tud tebe tako!““

Prišla sta dva satana,
Zavlekla sta njo v dno pekla:
„„Goriš, goriš, gorela boš,
Nikdar zveličana ne boš!““

„No kaj pa tedaj za mene bo,
Ker jaz storila sem vse to?“ —

395.

(Od sv. Ane na Krembergu.)

Le hiti, prideta študenta dva,
Študenta dva študirana,
Med seboj se pogovarjata,
Kaj bodeta večerjala.

Kelnarca je slišala,
Večerjo je pripravila,
Večerjo je pripravila,
Na mizo gor postavila.

„Pridi, pridi, kelnarca,
Boš rajtngo povedala!“
„„Ne bo nič vama rajtnge,
Tri reči vaji vprašam le:

Kaj pač za tiste starše bo,
Ki svoje otroke zapravljajo?““
„Hudo, hudo, da se smili Bogu,
Bog vari tud' tebe tako!“

„„Pa kaj za tiste otroke bo,
Ki svoje starše preklinjajo.““
„Hudo, hudo, da se smili Bogu,
Bog vari tud' tebe tako!“

„„Pa kaj za tiste kelnarce bo,
K k vini vodo mešajo?
„Hudo, hudo, da se smili Bogu,
Bog vari tud' tebe tako!“ —

„„Prinesite mi en talar zlat,
Na talarji pa nožek zdrav:
Da se bom prerezala,
'No kri med vince mešala!““

„Goriš, goriš, gorela boš
In vsikdar pogubljena boš:
Nikdar zveličana ne boš,
Goriš, goriš, gorela boš!“

395. *Zapisal* Janko Šlebinger. — *Iz njegovega rokopisa* (*I., str. 24—26*) *ki ga hranim jaz. V v. je nam.* zdrav *pač brati* zraven.

396.

(Iz Frama.)

Po cesti mi grẽsta študenta dva,
Za njima prileti na kelnarica:
„Le pojta, le pojta, študenta dva,
Večerja vama je pripravljena,
Večerje vama nič rajtala nem,
Ko samo tri rẽči vaju prašala bǫm.“

„Kam pa te duše pojdejǫ,
Ko starše za vlase vlačijo?“
„„Goriš, goriš, goréla bǫš,
Vzveličana pak nikoli ne bǫš;
Če pak tî hočeš vzveličana bît,
Moraš na svẽtẽ bolj pobožno živẽt.““

„Kam pa te duše pojdejǫ,
Ko otroci brez kersta umerjejǫ?“
„„Goriš, goriš, gorela bǫš,
Vzveličana pa nikoli ne bǫš;
Če pak tî hočeš vzveličana bît,
Moraš na svẽtẽ bolj pobožno živẽt.““

„Kam pa te duše pojdejǫ,
Ker vodǫ med vino lijejǫ?“
„„Goriš, goriš, gorela bǫš,
Vzveličana pak nikoli ne bǫš;
Če pak ti hočeš vzveličana bît,
Moraš na svẽtẽ bolj pobožno živẽt.
Vzemi si, vzemi svoj sreberni nož,
Le pojdi, le pojdi za čistǫ vodǫ:
Rẽži si, rẽži ze sebe mẹsó,
Da bo tekla ti krî med čistǫ vodǫ!“

---

396. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinja Lędinjak. — Iz CO. II. 10. S spredaj stoječimi in deloma tudi z nastopnimi pesmimi se v mnogem strinja istrska „povedica“, ki jo je priobčil J. Volčič v Sl. Glasniku III. (1859) 82 in katera slove:*

Bela nedelja.

Nedelja sprebelica, sprebeli cvitu moj! nis' od krví, nis' od mesá, leg' s prečista duha sveta! — 'Zela je mučicu i solice, i šla je na goru visoku, crikvicu zidati; s tamjanom zazidala, svečicami pokrivala; nutre je oltar svetoga Duha, na njim sv. Ivan mašu pejaše, in obazre se na desno ramence, i ogleda mater Mariju na zlatoj kantridi sedeći, i na krilẽ sinka noseći, i gorke suze roneći (točeći) i ju pita sv. Ivan: „Ča vam je, majko Mario! da gorke suze to-

Tri pogubljene duše.

397.

(Vrhovska v Belih Kranjcih.)

Šetajo se dva božja angela
Memo dvora majke Jezusove:
„Hodimo, gremo k majki Jezusovi,
Da nam daje vse ključe od raja,
Da mi demo, je li v raju lepo:
Blagor njemu, ki v raj doide,
Blagor njemu i rodu njegovimu! —
Da gremo v pekel pogledati,
Je li marsko v peklu:
Težko njemu, ki v pekel doide,
Težko njemu i rodu njegovimu!“

Gorijo tri mladi junaki:
Pervimu gore noge do kolena,
Drugimu gore roke do ramena,
Tretjimu gori telo do oči!
Kaj gore noge do kolena?
On je svoje oratilje prevaril,
Kleli so ga njegovi sosedi:
„Da Bog da, usa sreča junačka,
Da bo duša raja poželela
In v peklenskim ognju zgorela.“ —
Kaj gore roke do ramena?
On je ubil svojiga oca starca,
Oca starca, prestarico majko,
Kleli so ga njegovi roditelji:
„Da Bog da, vsa sreča junačka,
Da mu duša raja poželela
I v peklenskim ognju zgorela!“ —
Kaj gori telo do očima?
On je ljubil na vero divojko.
Dokler ljubil, dokler vero dajal.
Klela ga je sirota divojka;

čite?“ „„Ja ih moram točiti za one tri dušice, ke su nisko va peklè, nikdar z njega neshode, i lica božja ne vide, ni lipe rože Marije. Prva dušica je ulje prodavala, krivu meru davala, duplu plaću zémala; nikad z njega neshodi, ni lica božja ne vidi, ni lipe rože Marije. Druga duša je mleko prodavala, krivu meru davala, duplu plaću zemala; nigdar z njega neshodi, ni lica božja ne vidi, ni lipe rože Marije. Treta duša je vino prodavala, krivu meru davala, duplu plaću zemala; nigdar z njega neshodi, ni lica božja ne vidi, ni lipe rože Marije.““ — Sprede nedelja žičicu i si oplete mrežicu i polovi 'se vešče i kudlaki i delnici i studdelnici. — Ki bi tu molitvu zmolil trikrat v sobotu jutro, trikrat v nedelju jutro, ja bin njega ućuvala od noža obodenja, i od noža posečenja, i od ognja goruća, i od strela letuća, i od pekla živuća, i od peklenskih muk, i od hudobenskih ust, i od 'sakega neprijateljskega duha; bom ga klala in preklala, kode biva Bog i Marija, ki nam budi sada i vazda naša dobra kompanija. Amen.

397. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XVI. Č. 25, kjer je v v. 12. nam.* Gorijo *pisano* Govorijo, *kar je očitna pisna hiba. Prvi del pesmi je nepopoln; poslednji verz se je pač glasil popolnoma:* Ni poštenja niti vere svoje. — *Primerjaj hrvaški pesmi v „Hrvatskih narodnih pjesmah iz Istre“ (izd. „Naša Sloga“) VI. 27, 28.*

„Da Bog da, vsa sreča junačka,
Bolji mu bilo, da cerkev zruši;
Cerkev bi se još izzidala,
Trikrat lepša, nego je perva bila;
Divojka ni poštenja dobila
Niti vere svoje!“

398.

(Vrhovska v Belih Kranjcih.)

Marija zaspala
Pod lipo zeleno.
Kakor je zaspala,
Tako se ji je sanjalo,
Da se ji smehnu
Tri sive gerlice.
„Nismo mi, Marija,
Tri sive gerlice,
Več smo mi, Marija,
Tri grešne dušice.“

Govori Marija,
Divica Marija:
„Kaj si, perva duša,
Greha učinila?“
„„Ja sim, Marija,
Greha učinila:
Očo sim umorila,
Mater nakanila.““
Govori Marija,
Devica Marija:
„Si li se, dušica,
Greha spokajala?“
„„Ja sim se dušica
Greha spokajala.““
Govori Marija,
Devica Marija:
„Tebi je, dušica,
Sveti raj stezica.“

Govori Marija,
Divica Marija:
„Kaj si, druga dušica,
Greha učinila?“
„„Ja sim, Marija,
Greha učinila:
Brateca sim umorila,
Sestro nakanila.““
Govori Marija,
Devica Marija:
„Si li se, dušica,
Greha spokajala?“
„„Ja sim se, Marija,
Greha spokajala.““
„Tebi je, dušica,
Sveti raj stezica,
Tebi, tvojemu rodu
In kolenu.“

Govori Marija,
Divica Marija:
„Kaj si, tretja duša,
Greha učinila?“
„„Ja sim dva roda
Razgovorila.““
Govori Marija,
Devica Marija:
„Si li se, dušica,
Greha spokajala?“
„„Nisim se, Marija,
Greha spokajala.““
„Tebi je, dušica,
V pekel stezica,
Tebi, tvojimu rodu
I kolenu.“

398. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XVI. Č. 37.*

399.

(Iz Cvetlina v hrv. Zagorju.)

Zvězde mi světiju
Do polnoči, do zorje,
Do belega deneka,
Do žarkega sonjčeca,
Do smilnega Jezuša.
Marija se šetala,
Šetajuč do pekleca,
Se dušice zvodila,
Samo jena jostala,
Ona jako kričala:
„Smiluj mi se Marija,
Majka boža taberska!“
„„Kak bi ti se smilila,
Da si velka grěšnica;
Oca, mater vtopila,
Sestru, braca hmorila!““

400.

(Iz Slovenske Bistrice.)

Leži mi, leži poljece;
Prek polja mi leži cesta,
Prek polja mi leži cesta.

Za cestoj mi stojaj cerkvica,
V cerkvi mi stojijo votarji trije,
V cerkvi mi stojijo votarji trije.

Ti pervi je križa božiga,
Ti drugi je Florjana svetiga,
Ti drugi je Florjana svetiga.

Ti tretji je ta sveta večna luč,
Vžgi nam Marija nebeško luč,
Vžgi nam Marija nebeško luč!

Zviraj mi, zviraj, studenčina,
V studenčini mi plavajo duše tri,
V studenčini mi plavajo duše tri.

Ta perva je duša le tota,
Ktera je na Bogi scagala,
Ktera je na Bogi scagala.

Scagati nas vari sam večni Bog
In ta sveta večna luč:
Vžgi nam Marija nebeško luč!

Ta druga je duša le tota,
Ker boter s botroj pregreši,
Ker boter s botroj pregreši.

Grešiti nas vari sam večni Bog
In ta sveta večna luč:
Vžgi nam Marija nebeško luč!

Ta tretja je duša le tota,
Ker druže družje vmorí,
Ker druže družje vmorí.

---

399. *Zapisal* R. Ferd. Plohl. — *Iz HNP. III. 58—59.*

400. *Zapisal* Jos. Drobnič. — *Vzeta iz „Cvetja slovanskega naroda“ I. str. 62—64, kjer je tiskana tako, kakor jo podaja Majarjev prepis v rokopisu narodnih pesmi, ki ga je hranil Miklošič. Natisnjena je tudi v Slov. Bčeli II. 1, (1851) 76 s temi premembami:* 16, 17 Kera . . . cagala — 19 Cagati — 25, 31 vari] pa varji — 35, 36 Po] Po totim — 37 večna] večna nebeška. *Janežič je tiskal 3. verz vsake strofe, če je enak 2., samo enkrat.*

Vmoriti nas vari sam večni Bog
In ta sveta večna luč:
Vžgi nam Marija nebeško luč!
Saj se zvoni in se glasi
Po celim keršanskim sveti,
Po celim keršanskim sveti:

Sveta je sveta večna luč!
Vžgi nam Marija nebeško luč,
Vžgi nam Marija nebeško luč!

Marija v nebó vzeta.

(„Zlata Češčena si Marija.“)

401.

(Iz Frama.)

Stojte, stojte, svęta vrata nebeška,
Pri vratah stoji naš oča nebeški,
Ki na nas ględa dol v ravno polje.
Dolě je tudě poględal ljubǫ děvicǫ Marijǫ,
Dol ji je poslal štiri mlade gǫdce
Ino sedem trombetašov.
Sǫ lěpo gǫdli ino trombetali:
„Marija, poidi v sveta nebesa!“
„„Jaz neidem, neidem,
Ino ne morem iti!
Jaz grędm pred ice,
Ko sǫ vse věrne dušice.““
Vse je vun dobîla,
Samo tri pustíla.
Te iste sǫ močno vpile:
„Avbe, Marija!
Kaj si nas koj pozabîla?“
„„Něsem jaz na vas pozabîla:
Perva si tî duša,
Ko si svoje družę umoríla;
Druga si tî duša,
Ko si z botrom pregrěšíla;
Tretja si oj duša,
Ko si na Bogu cagala:
Cagat nas Bog vari,
Jezus no Marija!““

Iz pekla je prišel
Prestrašni Lucifer,
Ki bi še bîl rad viděl
Ljubǫ děvicǫ Marijǫ.
On je poklical vun
Vse svoje hlapce:
„Hole, moji hlapci,
Vzamite dvě žarędči ostervi,
Podprite moje žarędče obervi,
Da bǫm še enkrat
Le viděl děvicǫ Marijǫ.“
Gor so mu postavili
Dvě žarędči ostervi,
No sǫ mu podperli
Jegove žarędče obervi,
Da še je vendar viděl
Ljubǫ děvicǫ Marijǫ,
No še slíšal njenǫ
Besędǫ božjǫ.
„Bǫdi ga Bog zahvaljen,
Da sem še jaz viděl
Děvicǫ Marijǫ
Ino slíšal
Besędǫ božjǫ!“

401. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica.* — *Iz CO. III. 2—4.*

402.

(Od Svetinj blizu Ormoža.)

Ti sveti zlati očanaš,
Ki ga je molio san Bog naš.
Marija ga je tüdi mólila
Po svojen sveten raji,
Po svojen sveten domovanji.
Ona ga je mólila tak lepó.
Ka se je čülo gor v sveto nebó,
No ga je čüla sama sveta Trojica.
Z nebés sta bla póslana anjgela dva,
Anjgela dva, kerubima dva.
Marija jidva je pitala:
„Kaj sta doletela, anjgela dva, kerubima dva?“
„„Midva sma doletela dol na zemljó
Po mater svetó,
Ka bi jo nesla gor v sveto nebó.““

Anjgela dva, kerubima dva
Sta delala zlato trüžico,
Z zlatimi klinčeki zbijala,
S svilnatimi robčeki povijala.
Anjgela dva, kerubima dva
Sta jo nesla po vozkih stezicah,
Sta jo nesla po vozkih mejicah,
Sta jo nesla po hladnoj senčici.
Tan so cvele same romene rožice.
Marija je prvo rožico vtrgala,
Marija jo je dišala,
Mariji je slišala.
Marija je drügo rožico vtrgala,
Marija jo je dišala,
Mariji je slišala.
Marija je tretjo rožico vtrgala,
Marija jo je dišala,
Mariji je slišala.

Anjgela dva, kerubima dva
Sta nesla Marijo pred peklenske vrata,
Tan sta jo doj djalá.
Marija je prvokrat potrklála,
Hujdoba je zamrmrala;
Marija je drügokrat potrklála,
Hujdoba je hüje zamrmrala;
Marija je tretjokrat potrklála,
In vrata raznesle so se na vse falate.
No je rekla Marija:
„Hote, düše, vse k meni,
No se primte vse za moj sveti plašč!“
Vse so se prijele za njeni mili plašč,
Samo tri so se ne.

Marija je pitala prvo düšico:
„Kaj je tebi, prva düša,
Ka si se ne prijela za moj sveti plašč?
Ti bi šla z menoj v nebesa.“
„„Sveta ste vi, moja mati!
Kak bi se jaz vašega svetega plašča prijela,

---

402. *Zapisal* Jos. Freuensfeld. — *Iz Kresa IV. 25—27, kjer stoji ta-le opomnja: „Povedala Frančiška Podgorelec, imenovana „slepa Franca“, beračica od Svetinj blizu Ormoža. Žena je stara nad 60 let in rés slepa ter ne zna ne pisati ne čitati in tudi nikdar znala ni. „Zlat. očenaša“ in „Jez. muk“ pa ni pevala starka, ampak pravila mi jih je v takih prenehljajih kot kakšno pesen. Zapisano je vse tako, kakor je pripovedovala beračica.“*

Da sen očitna grešnica,
Da sen očé in matere vmorila!““

Marija je pitala drügo düšo:
„Kaj je tebi, drüga düša,
Ka si se ne prijela za moj sveti plašč?
Ti bi šla z menoj v nebesa.“
„„Sveta ste vi, moja mati!
Kak bi se jaz vašega milega plašča prijela,
Da sen očitna grešnica,
Da sen brata no sestro vmorila!““

Marija je pitala tretjo düšo:
„Kaj je tebi, tretja düša,
Ka si se ne prijela za moj sveti plašč?
Ti bi šla z menoj v nebesa.“
„„Sveta ste vi, moja mati!
Kak bi se jaz vašega milega plašča prijela,
Da sen očitna grešnica,
Da sen na Bóga scagala.
Za mé Bog ne mara!““

Marija je šla z düšami pred nebeške vrata.
Tan je rekla: „Peter, odpri vrata,
Nebeška kraljica gre z düšami!“
Marija je šla z düšicami
Po svojen svetlen raji,
Po svojen dugen domovanji.
No se ogledala na desno stran
In zagledala na desnoj strani
Svojega ljubljenega sina.
No je pitala svojega ljübljenega sina:
„Kaj 'š ti meni da,
Ka sen ti düše dopeljala?
Téko ga jih nikdar ne biló,
Pa jih tüdi ne bi biló,
Či jih jaz ne bi dopeljala.“
„„Mati vi moja ljübljena!
Jaz 'man dve kraljestvi,
Eno 'de mojo, eno 'de vašo:
Kaj bode vašo, to bode mojo,
Kaj bode na zemlji odvezano,
To 'de na nebi odvezano;

Kaj 'de na zemlji zavezano,
Bodi na nebi zavezano.““

403.

(Iz Podzemlja v Belih Kranjcih.)

Jezus žalostno po nebesih špancira, angeljci ga vprašajo: „Jezus, kaj ti je, k' si tak' žalosten?“ — „„Kaj ne bil žalosten, vse se veselí, samó moje matere tukaj ni. Pojdite na to črno zemljico in na zeleno travico po Marijo devico!“ — Angeljci rečejo: „Oh, ne gremo, tam so hudobni duhovi, bi nam zlato perje izpulili.“ — Jezus jim pa reče: „Če ne greste, bote v nebesih zlate stolce izgubili.“ — Angeljci so précej ubogali, prav lepo so zapeli, prav daleč so zleteli: na črno zemljico, na zeleno

---

403. *Zapisal* Janko Barlè; *povedala Mikotova Nežica. — Iz „Slovana“ IV (1887) 332, 333.*

travico po Marijo devico. In so našli Marijo v molitvi k Bogu zamaknено. Angeljci rečejo: „Oj, Marija! Jezus te hoče v nebesa imet.“ — Marija reče: „Men' še veliko manjka, devet korov angeljcev, deset tavžent čistih d'vic, jednajst apostolov in dvanajst duhovnov.““ — Angeljci zapojejo, Jezusa zazovejo, Jezus jih sliši, pa précej se zmisli in vse te dol' pošlje. Marija gre z velikim veseljem v nebeško kraljestvo. Gre izpred pekla, peklenska hudoba na vratih stojí, prestraši se in zbeži. Marija gre sred' pekla in pravi: „Vse duše se primite moj'ga zlat'ga plajša, danes je moj šmarijn dan, grem v nebesa.“ — Vse duše so se prijele njenega zlatega plajša, samo tri se niso. Marija se nazaj ozre in vidi vse duše se njenega zlatega plajša držati, samo tri žalostno od daleč stati. Marija pravi: „Vse duše so se prijele moj'ga zlat'ga plajša, samo vé tri se niste.“ Prva pravi: „Kdor se z botrom zagreší, ne more se vzveličat' in v nebeško kraljestvo priti.“ Druga pravi: „Kdor otroka svojega umorí, ne more se vzveličat' in v nebeško kraljestvo priti.“ Tretja pravi: „Kdor pred Bogom scaga, ne more se vzveličat' in v nebeško kraljestvo priti.“ — Marija pride z velikim veseljem v nebeško kraljestvo. Marija pravi Jezusu: „Glej, sin, kaj mi boš dal, ker sem pekel izpraznila in nebesa napolnila?“ — Jezus pravi: „Glej, mati, na sred' nebeškega kraljestva imaš zlat stol, na njem boš sedela in za grešnike prosila.“ Amen.

404.

(Iz Goričan pri Zilji.)

Tam stojí 'no lěpo ravno polje,
Lěpo ravno polje žegnano,
Na polji lěpa běla cerkev,
S rumeno svěćo opasena,
S bělo kafro pobělena,
S žegnanim kadilam pokajena,
S žegnanim kropilam pokroplena.
Notri so oltarji trije:
Jeden zlat, jeden srebern,
Treći je pozlaćen.
Per prednjim oltarji
Sveti Janez sveto mešo bere,
Sveti Peter mu pa streže.

404. *Zapisal* M. Majar. — *Iz Majarjevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič in po katerem je pesem tiskana v Slov. Bčeli I (1850) 186—190 „od besede do besede, vendar s občnimi slovniškimi oblikami“. Ta natisek se od rokopisa razlikuje, ne gledé na dijaktrična znamenja, samo v tem:* 8 Notre — 30 Ki] K' — 46 srajščica — 47, 64 blo prekratko bil predolgo] bla prekratka bil predolga — 48, 65 blo] bla — 55 nel] nal — 63 tenko srajščice] kratko srajščico — 72 nali — 99 nove srajščice — 109, 112: *Majarjev rokopis in natisek v Bčeli imata tukaj* blagu *namesto* Bogu, *toda samega Majarja citat v Sl. Bčeli II. (1851), str. 75—76. kaže, da je brati* Bogu, *kar imajo tudi druge varijante.* — 124] Le še više mojo mater. — 126 čveterti — 152 vselej — 155 tolko — 160 *manjka.* — 166 Očino. — *Redakcija II., ki se nahaja v VO. XIV. b 26—33,*

Sveta mati božja za njim klečó,
Sveti roženkranc moló,
V svete nebese ga ofrujejo.
Vslišali so jo sam vsmileni Jezus.

Vsmileni Jezus pošlejo angela Gabriela:
„Pojdi na černo zemljo v bělo cerkov,
Poneseš mojej materi lěpe pošte,
Kada bi hteli moja mati v nebo jiti.“
Kaj pa je rěkel angel Gabriel:
„„Jaz na černo zemljo dol ne grem,
So masa hudi ljudi, hudi nevěrniki:
Bi mi pisano perjiče posterli.““
Kaj pa je rěkel vsmileni Jezus:
„Al na černo zemljo dol ne greš,
Tada božjo gnado pa zgubíš.“
Kaj pa je rekel angel Gabriel:
„„Rajši ki božjo gnado pa zgubím,
Rajši na černo zemljo dol zletím.““
Razdjal je svoje peruti pisane,
Letel je dol na černo zemljo.

Marija so nazaj pogledali,
Angela za seboj zagledali.
Marija so rěkli: „Oj angel Gabriel!
Kaj si zano pošto mi pernesel?“
Kaj je rekel angel Gabriel:
„Pernesel sem vam take pošte:
Kada bi hteli, Marija, v nebo jiti,
Al v jutro, bil o poldne, bil o polnoći?“

---

je pisana v narečju; ker se od prve redakcije razlikuje, (v. 101. je izpuščen), jo natisnemo tu spodaj celo:

Tan stoji 'ne ljepo ravno pole,
Ljepo ravno pole žegnano.
Na půli stoji ljepa bjeła cjerkov,
Z bjeło kafro obajsana.
Z žegnanan kadidłan pokajana,
Z žegnanan kropidłan pokroplena.
U cjerkve so votarji trija:
Jeden złat, drugi srebèrn, treći pozłaćen.
Per prjednjan votarji sveti Šentjanž
Sveto mešo bere, sveti Peter mu pa strježe.
Sveta mati božja za njim klečô,
Sveti rôženkranc molô,
V svete nebesa ga ofrujajo.
Všlišali so ga sam vsmilani Ježuš.
Oni pošlajo anjala Gabriela:
„Pojdi na černo zemlo v bjeło cjerkov,
Poneseš mojoj matare ljepe pošte.
Keda bi teli moja mati v njebo jiti?“
Koj pa je rekeł anjoł Gabriel:
„„Jes na černo zemlo doł ne gren,
So masa hudi ludi, hudi neverniči,
Bi mi mojo pisano perjiče posterli.““
Koj pa je rekeł vsmilani Ježuš:
„Al na černo zemlo doł ne greš,
Pa božjo gnado tedej zgubiš.“
Koj pa je rekeł anjoł Gabriel:
„„Rajši ko božjo gnado pa zgubin,
Rajši na černo zemlo doł zletin.““
Razdjoł je svoje perete pisane,
Leteł je doł na černo zemlo.

Marija so pa zad póledali,
Anjala so za sebô zagledali.
Marija so rekli: „Oj ti anjoł Gabriel!
Koj si zano pošto mi pernesu?“
Koj pa je rekeł anjoł Gabriel:
„„Pernesu sin van tače pošte,
Keda bi teli, Marija, v njebo jiti:
Al v jutro, bil o polne, bil o polnoći?““
Koj so rekli Marija, rôža devica:
„Kedar je božja vola, je tudej moja.
To ga nehan barati in (ljepo) prositi,
Da bi mi tri dni odloga dał,
Da bi si tenko srejščice striła,

Kaj so rękli Marija, roža devica:
„„Kadar je božja volja, je tudi moja.
Pa to ga pustim barati in prositi,
Da bi mi tri dni odloga dal,
Da bi si tenko srajščice strila,
Da bi mi ne blo prekratko bil predolgo,
Da bi mi blo ravno prav.
Še več ga neham barati in prositi,
Da bi mi poslal kadilo pa kropilo,
Da bi se mogla pokaditi, pokropiti,
Prav k smerti se perpraviti.
Še več ga neham barati in prositi,
Da bi na poslędnjo uro
Hudega satana ne nel mi videti.““ —
Angelj Gabriel je šel v svete nebese.

Kaj je rękel vsmileni Jezus:
„Oj angel Gabriel, kaj si pernesel zane pošte
Od moje ljube matere?“
„„Jaz sem vam pernesel take pošte,
Da nehajo vas barati in prositi,
Da bi jim tri dni odloga dali:
Da bi si tenko srajščice strili,
Da bi jim ne blo prekratko,
Da bi jim ne blo prekratko bil predolgo,
Da bi jim blo ravno prav.
Še več nehajo vas barati in prositi,
Da bi jim poslali kadilo pa kropilo,
Da bi se mogli pokaditi, pokropiti,
Prav k smerti se perpraviti.
Še več nehajo vas barati in prositi,
Da bi na poslędnjo uro

Da bi mi ne bło cu krtko, bil cu dłôgo,
Da bi mi bło ravno prov.
Še več ga nehan barati in (ljepo) prositi,
Da bi mi posłoł kadidło pa kropidło,
Da bi se móła pokaditi, pokropiti,
Prov k smerti se pripraviti.
Še več ga nehan barati in (ljepo) prositi,
Da bi na pošlinjo uro
Hudega satana ne neł mi vidati.“
Anjoł Gabriel je šu v svete nebese.

Koj je rekeł vsmilani Ježuš:
„Oj ti anjoł Gabrijel,
Koj si mi pernesel zane pošte
Od moje lube matare?“
„„Jes sim vam pernesu tače pošte,
Da vas nehajo barati in prositi:
Da bi jin tri dni odloga dali,
Da bi si tenko srejščice strili,
Da bi jin ne bło cu krtko bil cu dłôgo,
Da bi jin bilo ravno prov.
Še več vas nehajo barati in prositi:

Da bi jin posłali kadidło pa kropidło,
Da bi se môli pokaditi, pokropiti,
Prov k smerti se pripraviti.
Še več nehajo vas barati in prositi:
Da bi na pošlinjo uro
Hudega satana ne neli jin vidati.““
Koj je rekeł vsmilani Ježuš:
„Sači čôvak ga můre vidati,
Čeri na černej zemli vmerje,
Pa tudej ga oni bojo vidali,
Al le v podůbi mniha bjelega.“

Vsmilani Ježuš je pa vzeł
Ljepo trobento sreberno,
Ž njo je ljepo zatrobentoł
Na samo vliko gospojinco.
Slišało se je po vsan nebeščan raji,
Prišło je devat kôrov anjolov.
Vsmilani Ježuš je rekeł jin:
„Vzemite jeni złate, jeni sreberne,
Jeni medane trobente,
Jeni vžagejte rumene svječe,
Pojdamo na černo zemlo
Po mojo lubo matar.“

Hudega satana ne neli njim viditi.“ “
Kaj je rekel vsmileni Jezus:
„Vsaki človek ga mora videti,
Kteri na černej zemlji vmrje;
Pa tudi oni ga bojo videli,
Pa le v podobi meniha bělega.“

Vsmileni Jezus je pa vzel
Lěpo trobento sreberno,
Pa lěpo je zatrobental ž njo
Na samo veliko gospojnico.
Slišalo se je po vsem nebeškim raji.
Prišlo je devet korov angelov.
Vsmileni Jezus je rěkel jim:
„Vzemite jedni zlate, jedni sreberne,
Jedni medene trobente,
Jedni vžagajte rumene svěće,
Pojdemo na černo zemljo
Po mojo ljubo mater.“
Prišli so vsi nebeški angeli,
So vzeli Marijo s dušo in s telesam.
So poklukali na čern pekel,
So znajšli se v srěde pekla.
Tam so videli satana hudega,
Pa lę v podobi meniha bělega.
Kaj so rěkli Marija, roža děvica:
„Gori, gori, vse věrne duše,
Pojdete s menoj v svete nebese,
Primite se mojega novega srajščica;
Kar se mene ne more prijeti,
Primite se jedna druge,
Pa pojdemo v svete nebese.“

Vse duše so gori vshajale,
Samo tri so notre ostajale,
Še tiste so močno zdihnile in jokale.
Kaj je tistim trem dušam blo?
Jedna je boter s botro grěšila,
Jedna je družje vmorila,
Jedna je na blagu obupala.

Peršli so vsi nebešči anjali,
So vzeli Marijo z dušo in s' tjelasan,
So poklukali na černi pekeł,
So znejšli se v srjede pekła.
Tan so vidali satana hudega,
Pa le v podůbi mniha bjelega.
Koj so rekli Marija, rôža devica?
„Više, više, vse vjerne duše!
Pojte z menô v svete nebese,
Primite se mojga novega srejščica,
Kar se ga ne more prijeti,
Primite se jena druje,
Pa pojdamo v svete nebese.“

Vse duše so više shajale,
[Samo tri so notre ostajale,]
Še tiste so močno zdihvale in jokale.
Koj je tistan trjen dušan blo?
Jena koter s kotro grešiła,
Jena je družje vmoriła,
Jena je na błaze bercagała.
Koj je rekeł vsmilani Ježuš:
„Tote duše se še majo troštati,
Le tota, ki je na błaze bercagała,
Tota ne be več Boga vidala.“

V pèrvi angalšči kôr so postavili
Lubo Marijo, rôžo děvico.
„Le še više, le še više mojo matar,
Oni so še veči časti in hvale vrjedni!“
V druji angalšči kôr so postavili
Lubo Marijo, rôžo devico.
„Le še više, le še više mojo matar,
Oni so še veči časti in hvale vrjedni!“
V treči angalšči kôr so postavili
Lubo Marijo, rôžo devico.
„Le še više, le še više mojo matar,
Oni so še veči časti in hvale vrjedni!“
V šterti angalšči kôr so posadili
Lubo Marijo, rôžo devico.
„Le še više, le še više mojo matar,
Oni so še veči časti in hvale vrjedni!“
V peti angalšči kôr so postavili
Lubo Marijo, rôžo devico.
„Le še više, le še više mojo matar,
Oni so še veči časti in hvale vrjedni!“

Kaj je rẽkel vsmileni Jezus:
„Tote duše se še majo troštati;
Le tota, ki je na blagu obupala,
Tota ne bo več Boga vidila.“

V pervi angelski kor so postavili
Marijo, rožo dẽvico.
„Le še više, le še više mojo mater,
Oni so še večí časti in hvale vrẽdni!“
V drugi angelski kor so postavili
Marijo, rožo dẽvico.
„Le še više, le še više mojo mater,
Oni so še večí časti in hvale vrẽdni!“
V treći angelski kor so postavili
Marijo, rožo dẽvico.
„Le še više, le še više mojo mater,
Oni so še večí časti in hvale vrẽdni!“
V četverti angelski kor so postavili
Marijo, rožo dẽvico.
„Le še više, le še više mojo mater,
Oni so še večí časti in hvale vrẽdni!“
V peti angelski kor so postavili
Marijo, rožo dẽvico.
„Le še više, le še više mojo mater,
Oni so še večí časti in hvale vrẽdni!“
V šesti angelski kor so postavili
Marijo, rožo dẽvico.
„Le še više, le še više mojo mater,
Oni so še večí časti in hvale vrẽdni!“
V sedmi angelski kor so postavili
Marijo, rožo dẽvico.
„Le še više, le še više mojo mater,
Oni so še večí časti in hvale vrẽdni!“
V osmi angelski kor so postavili

V šesti angalšči kôr so postavili
Lubo Marijo, rôžo devico.
„Le še više, le še više mojo matar,
Oni so še veči časti in hvale vrjedni!“
V sedmi angalšči kôr so postavili
Lubo Marijo, rôžo devico.
„Le še više, le še više mojo mater,
Oni so še veči časti in hvale vrjedni!“
V osmi angalšči kôr so postavili
Lubo Marijo, rôžo devico.
„Le še više, le še više mojo matar,
Oni so še veči časti in hvale vrjedni!“
V deveti angalšči kôr so postavili
Lubo Marijo, rôžo devico.
„Tuka boste prebivali, moja mati!
Posjedeł vas bôn v najviši angalšči kôr,
K svetej visûćej, bogatej trojici,
Nebte pili, nebte jedli,
Boste lih time vsolan dôbro meli,
Večnega Boga gledali.“

„Moj sin, kaj mi bôš k łóni dał,
Ko sin tokaj duš iz vic pèrpelała,
Sin tvoje svete nebesa napołniła?“
„„Jes van bôn dał vse tiste duše,
K so v gorah pobite, v vôdah potoplene,
V vojskah pomorjene.““

„Oh moj sin, koj bôš temu čôveku dał,
Ki bôde toto molitvico molił
Sako srjedo, sako suboto,
Sako nedelo jutro?“
„„Jes čen mu dati rješit duše tri:
Očeno, matarno in sám svojo,
Tri dni pred smèrtjo zboleti,
Tri anjalce poslati,
In sam k njemu pojdan,
Złato krono mu pernesen,
Sebô ga popelan v sveti rej.““
Amen.

Marijo, rožo děvico.
„Le še više, le še više mojo mater,
Oni so še veći časti in hvale vrědni!“
V deveti angelski kor so postavili
Marijo, rožo děvico.
„Tukaj bote prebivali, moja mati,
Posadil vas bom v najviši angelski kor
K svetej, visokej, bogatej Trojici,
Ne bote pili, ne bote jedli,
Bote vendar vsolej dobro 'meli,
Večnega Boga gledali.“

„Moj sin, kaj mi boš lona dal,
Ki sem tolkaj duš iz vic perpelala,
Sem tvoje svete nebese napolnila?“
„„Jaz vam bom dal vsih tistih duše,
Ki so po gorah pobiti,
V vodah potopleni,
V vojskah pomorjeni.““

„Oj moj sin, kaj boš temu človeku dal,
Ki bode toto molitvico molil
Vsako srědo, vsako suboto,
Vsako nedelo jutro?“
„„Jaz ćem mu dati rěšit duše tri,
Očeno, materno, sam svojo,
Tri dni pred smertjo zboleti,
Tri angelce k njemu poslati,
In sam k njemu pojdem,
Zlato krono mu pernesem,
Seboj ga popelem v sveti raj. Amen.““

405.

(Iz Motnika.)

Leži, leži ravno pole
No sred pola hišca nova,
V nje Marija bólna leži,
Še tako govorila:
„De bi vôla božja bila,
De bi peršel k meni svèt Šentjanž,
Da bi me spovedav jen obhajòv
In túd svèt óle djal!“

405. *Zapisal* G. Križnik. — *Iz njegovega rokopisa GK. I. 30—31, ki ga hrani Matica. Ista pesem se nahaja tudi v rokopisu GK. III. 25, ki ga hranim jaz, s temi razlikami ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe:* 3 nje] ne — 3 bovna — 4 Še] Še je 6] Deb' prišu k men' svèt Š. — 7 De b me spovědov jen obhajev — 8 In tud' v svèt šlé. — 9 koker — 11 h ne — 15 bi še] b' — 16 b' usmileni — 19 Prišel je h M. usmileni — 20 O moj jas] Moj jaz — 21 bi ne vidila] b jaz ne vídla — *Za 21. verzom stoji ta-le:* Kaj ji pravi usmileni Jezus: — 27 ga vam] vam ga — 28 Peršel je k Mariji — 31 angelov — 32] Nesli so jo v nebo, v sveti raj — 33 ki . . . daj. *Pri tem zadnjem zapisu stoji opomnja: „Narekvala 65 let stara ženica v Motniku 1869, zdaj pozablena mej narodom.“ — En verz teh pesmi je naveden tudi v Levčevi razpravi „Die Sprache in Trubers Matthaeus“ 40:* „Prišel bo *(zlódéj)* na smrtno uro k tebi *„v čudni štalti, v meniškem gvanti.“*

Kakor je Marija govorila,
Precej je vóla božja bila.
Prišel je k njè svet Šentjanž,
De je jo spovedov jen obhajov
In tud' v svet' óle djal.

Še je Marija tako govorila:
„De bi še vóla božja bila,
De bi prišel k meni vsmileni Jezus!“
Koker je Marija zgovorila,
Precej je vola božja bila,
Peršel je k Mariji vsmileni Jezus.
„O moj sin, kaj jaz tebe prosim,
De bi ne vidila sátana!“
„„Usak ga je vidil, vsak ga bo,
Tud vi ga bote videli,
Tud vi, mati moja!
K vam bo prišel v černi štavtvi,
V meniškem gvánt,
Pa se ga vam ni treba nič bat!““
Peršel je k Mari v černi štavtvi,
Pa se ga ni nič bala.
St'rila se je gosta megla,
Polna angelcov,
Nesli so jo v svèto nebo,
Ko nam ga Bog in Marija dej!

Marijin pogreb.

406.

(Iz Frama.)

Meni sę je nocoj senjalo,
Da je Marija umèrla.
V zlatem plašu je ogernjena,
Bǫdi stotauženkrat češena!

Kdo pak bǫ Mariji trugǫ dělal?
Dělal jǫ bǫ sveti Lukež.
V zlatem plašu je ogernjena,
Bǫdi stotauženkrat češena!

Kdo pak bǫ Marijǫ h pogrebu nesel?
Nesli jǫ bǫdǫ štirje evangelisti.
V zlatem plašu je ogernjena,
Bǫdi stotauženkrat češena!

---

406. *Zapisal* O. C a f. — *Iz CO. II—12. Natisnjena je v Janežičevem „Cvetju“ slov. nar. 61—62 s temi premembami, ne gledé na naglasna in dijakritična znamenja:* 2 Maria vmrla — 3, 7, 11, 15, 19, 27, 31, 35 plašu je] plajši — 4, 8, 12, 16, 20, 28, 32, 36 stotavženkrat — 5 Marii trugvo — 9 pak bǫ Marijo] bo pa Mario — 10 bojo . . . vangelisti — 14] Tje po zelenem travniku — 17] Sej jih je sam Jezus srečal — 18 pa — Vv. 21.—24. *manjka.* — 25, 26] Vi mojo mater nesete, * Jih k pogrebu nesete — 29 niso — 30 črni — 33—36] Nesite jih, nesite jih * Gor v svete nebesa! * V zlatem plajši ogernjena, * Bodi stotavženkrat češčena! * V sveto nebo, v sveti raj, * Oča nebeški nam ga daj!

Vsej sǫ jǫ nesli po širokem polji,
Po širokem polji, po zelenem travniku.
V zlatem plašu je ogernjena,
Bǫdi stotauženkrat češena!

Vsej jih je srěčal vsmiljeni Jezus:
„Koga pak vî k pogrebu nesete?“
V zlatem plašu je ogernjena,
Bǫdi stotauženkrat češena!

„„Mî ti ne bǫmo odpovědali
Ino ne bǫmo ti dolě dějali.““
V zlatem plašu je ogernjena,
Bǫdi stotauženkrat češena!

„Vî koj mojǫ mater h pogrebu nesete,
Vî koj mojǫ mater h pogrebu nesete!
V zlatem plašu je ogernjena,
Bǫdi stotauženkrat češena!

Moja mati si něsǫ zaslužili,
Da bî v černi zemlji gnili.
V zlatem plašu je ogernjena,
Bǫdi stotauženkrat češena!“

Neste jih gor v nebesa,
Na visoki tron postavite!“
V zlatem plašu je ogernjena,
Bǫdi stotauženkrat češena!

407.

(Štajerska od sv. Urbana.)

Ene senje sem senjala,
Da Marija je umrla.

Kdo je Mariji svečo držal?
Držala jo je sveta Ana.
Kdo je Marijo preoblačil?
Preoblačile jo dve devici.
Kdo je Mariji štüke zvonil?
Zvonil ji je sveti Simon.
Kdo je Marijo v trugo deval?
Devale so štir device.
Kdo je Marijo na pogreb nosil?
Nesli so jo štir mladenči,
Štir mladenči, štir angeljci.

Srečal jih je ljubi Jezus:
„Kaj nosite, štir mladenči?

407. *Zapisal* Janko Šlebinger. — *Iz njegove rokopisne zbirke (I. str. 48—49), ki jo hranim jaz.*

Doli den'te, pokažite!“
„„Mi nesemo mater tvojo.““
„Den'te doli mater mojo!
Stante gori, mati moja!
Saj vi niste zaslužili,
Da bi v černi zemlji gnili;
Nego ste vi zaslužili,
Da b' se v nebesih veselili.“

408.

(Iz Podzemlja pri Metliki.)

Jena sanja se m' sanjala,
Da Marija je umrla.
Kdo je Mariji svečo držal?
Držala jo je sveta Ana.
Kdo je Marijo preoblačil?
Preoblačile jo dve device,
Dve device, dve sestrice.
Kdo je Mariji trugo delal?
Delal jo je sveti Jožef.
Kdo je Mariji štuke zvonil?
Zvonil ji je sveti Šimon.
Kdo je Marijo v trugo metal?
Metale jo štir' device,
Štir' device, štir' sestrice.
Kdo je Marijo na pógreb nosil?
Nesli so jo štir' mladenči,
Štir' mladenči, štir' angeljci.

Srečal jih je ljubi Jezus:
„Kaj nosite, štir' mladenči?
Doli dén'te, pokažite!“
„„Mi ne smemo pokazati,
Mi nesemo mater tvojo.““
„Den'te doli mater mojo!
Stán'te gori, mati moja,
Saj vi niste zaslužíli,
Da bi v črni zemlji gnili,
Nego ste vi zaslužíli,
Da b' se v nebesih veselíli.“

409.

(Iz predvorske fare.)

Redakcija I.

Danes je Marija umrla,
Angeljc' jo h pogreb' nesêjo.
Srečal jih je smiljen Jezus,
Tak je rekel smiljen Jezus:
„Kaj pa angeljci nesête?
„Mi nesemo pa Marijo.“
Tak je rekel smiljen Jezus:
„Doli jo postavte mi,
Dol' na mater črno zemljo,
De se bom jez zjokal čez njo,
Kakor vsako dete zjoka,
Zjoka se čez svojo mater.“

---

408. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz Slov. Večernic XLV. 113.*

409. *Zapisal* M. Valjavec. — *Redakcija I. je pisana v knjižni slovenščini, in jaz jo imam iz rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Redakcija II. je vzeta iz šestega programa varaždinske gimnazije 1858, str. 20. Natisnjena je tudi v Kresu IV. 492, samo da je tam za* v *iz* l *tiskano* w, *v v. 5* nesête, *v v. 6.* nesêmo, *v v. 16.* T'gá *in v v. 17.* gnilъ.

Doli so postavili jo,
Dol na mater črno zemljo.
Tak je rekel smiljen Jezus:
„O preljuba moja mati!
Tega niste zaslužili,
De bi v črni zemlji gnjili:
Pojdete z menoj v nebesa
S svojo dušo in telesam.“

Redakcija II.

Donъs je Marija vmrva,
Angъljc jo h pogrêf' nesejo.
Srêčov jъh jъ smiljen Ježъš,
Tok je rêku smiljen Ježъš:
„Koga pa h pogrêf' nesete?“
„„Marijo h pogrêf' nesemo.““
Tok je reku smiljen Ježъš:
„Dol na tva mъ jo postavte,
Dol na mater črno zêmljo,
De se bom rzjôkov čež njo,
Kъt dete čes sojo mater.“
Dol na tva so jo postavlъ,
Dol na mater črno zemljo.
Tok je reku smiljen Ježъš:
„O preljuba moja matъ,
T'ga vi niste zasъžilъ,
De b' u črnъ zemljъ gnjilъ:
Pejdete z mъnô v nebêsa
S sojo dušo jъn telêsam.“

410.

(Iz Grgarja.)

Kej sem se encoj sènjala,
Dè mi je Marija umerla!
Kdo jej bode trugo ravnaû?
Ravnaû bode jo svet Lukež.
Kdo Mariji bo odzgonû?
Odzgoniû bo sveti Šentjanž.
Kdo ponese jo k pogrebu?
Ponesejo jo angeljci.
Kdo jo bode kompaniraû?
Kompanirale j' bojo d'vice.

Tje predeleč so jo nesli,
Tje po enem ravnem polji.
Tam je sreča usmiljen Ježoš:
„Kej nesete vi k pogrebu?“
„„Mi ne smemo pokazati,
Mi ne smemo povedati.““
„Le pokaž'te jen povejte,
Če bi b'la lih mati moja.“
Angeljci so dol jo deli,
Ježošu jo pokazali.

„Ta je, ta je mati moja,
Ker je mene zanosila,
Ker je mene izredila.
Toljko ni še zaslužila,
Dè bi v černi zemlji gnjila.
Gore, gore, mati moja!
Greva gore vkup v nebesa,
Kjer so trupla brez telesa.“

---

410. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz Slov. Glasnika XI. (1865) 93. Najdeš tudi v Trnovčevi zbirki, ki jo hrani Matica (str. 40—41); ta redakcija se od zgoranje razlikuje, ne gledé na* r *za* er *in na naglasna znamenja, v tem-le:* 1, 14 Kaj — 2, 25 Da — 2 vmrla — 13 vsmiljen — 20 Ježošu jo] Ježošu.

411.

(Iz Hudojužne.)

Men se je nocoj sanjalo,
De je Marija vmerla.
Angelci so ji zvonili,
Svetniki so ji svetili.
Device so jo preoblekvale,
Močno so po Mariji žalvale.

Nesli so jo k pogrebu
Tje po eni ravni polji.
Srečal jih je vsmiljen Jezus:
„Kaj vi nesete k pogrebu?
Zagvišno je moja mati;
Le hitro jo vi dol denite!“ —

„Moja mat' ni zaslužila,
Da bi v črni zemlji gnjila. —
Moja mati, gor vstanite!
Pojte z mano v nebesa,
Kjer so svete telesa!“

Svetega Petra mati.

412.

(Iz Krašičke okolice na Hrvaškem.)

Sveti Peter vu raj šeće,
Za njim negva majka teče.
Tekom teče, grlom viče:
„Daj počekaj, sinek Peter,
Da ja s tobom vu raj šećem!“
Još govori sveti Peter:
„„Tu počekaj, moja mati,
Idem Boga popitati,
Jel' si raja dostajala,
Da b' v raju prebivala.““

Još govori Jezuš Kristuš:
„Nije raja dostajala,
Da bi v raju prebivala;
Doklem je na svetu bila,
Šestdeset let stara bila,
Tri put je vu cirkvi bila;
Kad se k maši opravljala,
Cifre nase nametala;
Kad je ona v cirkvu došla,
Ni pazila na antare,
Već na svoje druge pare.
Dok je v cirkvi maša tekla,
Ta duša je v krčmi bila;
Kad se vina je napila,
Kruto me je preklinjala.
Doklem je na svetu bila,
Tri je bogce nadelila
Z jednim povesancem
Prst debelo, prst dugačko;
Na troje ga razkolila,
Tri je bogce nadelila.
Tri put se je pokajala:
Lepo moje povesance,
Kud se buš ti potepalo,
Po planinah, po dolinah,
Po bogečkih torbetinah?“

Još govori Jezuš Kristuš:
„Vzemi, Peter, povesance,

---

411. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegovega rokopisa.*
412. *Zapisal* F. Kuhač. — *Iz njegove zbirke IV., št. 1484, kjer je tudi melodija. Primerjaj tudi naslov „Svetega Tomaža mati“, št. 419.*

Veži lakno na lakance,
Pa ga puštaj na sred pekla,
Nek se prime tvoja majka:
Če je raja dostajala,
V raju bude prebivala."

Vzeme Peter povesance,
Veže lakno na lakance,
Pa ga pušta na sred pekla.
Prijela se negva majka,
Za nju su se griešne duše,
I majka se je otresala:
„Odlazite, griešne duše,
Vi nimate sina Petra,
Da vas vadi van iz pekla."

Sveti Peter ju potegne,
Pukne lakno — padne majka
Tri put gliblje, neg je bila:
Šestdeset klaftra vu gliblinu,
A trideset vu širinu.
Još govori sveti Peter:

„Tu ti leži, mila mati,
Nisi raja dostajala,
Ne buš v raju prebivala."

413.

(Iz Frama.)

Sveti Peter je no mlado dete,
Ni več staro ko tri leta,
Pa že mora vandrati
Po toti cesti vglajeni.
Tako dolgo je mogel vandrat,
Da je došel svojih mater:
„Oh preljuba mati vi,
Ali poznate svojga sina?"
„„Ti hudoba no ti nesreča,
Ali ti moreš tega reči?
Ti nesi vidlo mojih oči,
Da bi bilo moje krvi!""

Sveti Peter se okoli obrne,
Debele solze si dol utrne,
Koker vinske jagode,
Koker vinske jagode.
Sveti Peter je tekel v kloštr,
Taj k menihom kapcinarjom,
Taj k menihom kapcinarjom.

Sveti Peter se je študiral,
Tako dolgo je študiral,
Da je sveto mešo bral,
Da je jegova mati pri meši bla.

414.

(Iz Frama.)

Svęti Peter je malo detę,
Ni vęč star ko lěta tri,
Pobral sę je od svojih ljudí.
Srěčala ga je njegova mati,

413. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. IV. 32.*
414. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bębnica.* — *Iz CO. III. 18.*

Sréčala ga je njegova mati:
„Ti nési vredno mojih oči,
Na da bî bîlo moje kerví!“

Svęti Peter sę žalostno obernǫl,
Debele solze na zemljǫ oternǫl,
No je šel le dalč naprej
Proti morju sivemu:

„Oj le enjajte, v zraku ptičke,
Oj le enjajte mi, v morju rîbice,
Da bǫm jaz le predigoval
Oj od rojstva božjega,
Oj od rojstva božjega,
Oj od vsmilenega Jezusa!“

Oj le enjale sǫ v zraku ptičke,
Oj enjale sǫ v morju rîbice,
Da je on le predgoval
Od rojstva božjega,
Od rojstva božjega,
Od Jezusa vsmilenega.

Sveti Antón v pekel prodan.

415.

(Iz tolminskih hribov.)

Svet Antòn ni mev kot leta tri,
Je že znav molit svet rožen-kranc.
Svet Antòn ni mev kot sed'm let,
Je že šev v šolo zabitrsko.
An se je lepo šole včiv,
Vsem tem drugem šolarjem v zgled je biv.

„Kaj se ti tolkan šole včiš,
Saj si že, Anton, v pekel prodan,
Saj si že, Anton, v pekel prodan.“
Anton pravi, govori:
„„Čajte, čajte, šolarji,
Saj grem prašet matr' moje.““

Mati tako govori:
„Saj s', Anton, v pekel prodan,
Preden s' se na svet rodiv.“
Svet Anton je žalost'n postav,
Svet Anton je žalost'n postav:
„„Mat', pecite belo brošnjo,
In ravnajte m' palco romarsko.““

Svet Anton se vzdigne ino gre
Tje pred vrata čr'nga peklà,
Tje pred vrata čr'nga peklà.
An potrka, prleti hudoba:
„Antòn, kaj iščeš tu pr nas?“
„„Jez tev bi rad služit pr vas.““
„Čaj no, čaj no, Anton ti,
Naj grem prej vprašet višega
Vseh teh peklenskih, Luc'ferja.“
Antòn je segnil pod pazduho,

415. *Zapisal* Ant. Pegan. — *Iz njegove zbirke, ki jo hrani Matica (str. 324—326). Primerjaj tudi naslove „Godec pred peklom“ (št. 64—66), „Tri pogubljene duše“, „Študenta in kelnarica“ in „Marija v nebo vzeta“, „Svetega Tomaža mati“ in pa nastopnega.*

Izvlekel je jedno flaškico.
On zdej po peklu poškropi,
Vse te hudobe oslepi.
Svet Anton mi loč' d'šičice,
Kot en ovčar ovčičice:
„Pojte, duše, za menoj,
Sam' tri ostante notrka:
Ta k'je nad Bogam obupala,
In ta, k' je z botro grešila,
In ta, k' je druz'ga vmórila.
Tiste ne vid'jo maj Boga,
Kot sodnji dan srditega."

Anton se vzdigne ino gre
Pred vrata tje, pred sveti raj,
Tam mi na vrata potrka.
„Oj Petr, odpri notrka!"
Peter pravi, govori:
„Čakaj, čakaj, Anton ti,
Naj grem prej prašet Jezusa."
Jezus tako govori:
„Antona vrni, Petr, spet!"

Svet Anton je žalosten postal.
Svet Anton se vzdigne ino gre
Tje na morje globoko,
Oj globoko in široko.
On je lepo pridigval,
De so se ribce h kraju shajale
In vse tice v zraku postajale.
On je lepo pridigval
Od Boga in dvice Marije.

Svet Anton iz Padove,
Varuj nas greha smrtnega
Ino pa špota velicega!

Sveti Anton predigar.

416.

(Z Grahova na Tolminskem.)

O srečna ura 'n čas,
Kadar se j' svet Anton rodil,
Sam Jezus je pri njemu bil!

Ko je bil sv. Anton sedem let star,
Je v šolo šel on rad.
Ko je bil sv. Anton trinajst let star,
Je v klošter šel on rad,
V klošter k vernim menihom.

Na nizko drevje sedajo
In svet'ga Antona poslušajo.

O srečna ura 'n čas,
Kadar se j' svet' Anton rodil,
Sam Jezus je pri njemu bil!

„Prosim, dajte k morju m' pridgarja!"
„„Jaz imam le enga pridgarja,
Svet'ga Antona samega.""

Kadar je svet Anton pri morju pridgal,
Ribice v morju ne plavajo,
Glavce na suho pokladajo
In svet'ga Antona poslušajo;
Ptič'ce v zraku ne letajo,

416. *Zapisal* A. Črv. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

417.

(Kranjska iz Zabukovja.)

Sveti Anton se je na svet rodil,
Sam vsmilen Jezus zraven biv;
Antón, Antón, oj sveti Antón!

Mati je v zibko ga pokvadava,
Sam vsmilen Jezus zraven stav,
Zastopnost mu je noter dajav.

Sveti Antón je majhen pubič biv,
Pr Bogi gnado že dobiv:
Antón, Antón, oj sveti Antón!
Sveti Antón je sedem let star biv,
Se je že lepo šole učiv,
Vsim študentam za luč je biv.
Sveti Antón je dvanajst let star biv,
Je že sprelepo pridigvav:
Antón, Antón, oj sveti Antón!

Ribce po morji plavajo,
Glavce na suh pokladajo,
Antonija poslušajo.
Tičce po luftu ferkajo,
Dol na vejce sedajo,
Antónija poslušajo.

Vso ludstvo k njemu vkup letí,
Antónija poslušat želi:
Antón, Antón, oj sveti Antón!

418.

(Iz Krašića.)

Blažen sveti Antune,
Blažen si od Padove!
Kad se j' Antun narodio,
Sam se Kristuš veselio:
Tri ga sluge služili,
Tri ga dekle dvorile.
Prva ga je kupala,
Druga na krst nosila,

417. *Zapisal* M. Majar. — *Iz rokopisa Majarjevega, ki ga je hranil Miklošič, v katerem je pristavljena opomnja: „Poje se tudi na Brdšjih v zilj-skej dolini, kadar je žegen (patrocinium)“. — Majar je pesem prepisal tudi v MR. 334; ta prepis se ne gledé na naglasna znamenja in ł za v iz la razli-kuje od zgoranjega natiska v tem:* 3] Sam vsmilen Jezus zraven bił — 4 Mati je] Je mati — 6 je noter] noter je — 7, 8, 9 *manjka.* — 9 Sveti Antón je] Je sveti Anton — 10] Se že lepo šole je učił — 11 łuč — 14] Je že sprelepo pridigvał — 15 Ribice — 16 Glavice — 17, 20] Svetga Antonija p. — 18 Ti-čice po lufti f. — 19 Doli — 21] Vso ljudstvo vkup leti. — 22, 23] Njega po-slušat želi * Njega posłušat želi.

418. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke IV., št. 1487, kjer je tudi melodija.*

Treta ga previjala.
Mati ga je zibala,
Zibajuć popevala:
„Nanuj, nanuj, Antune,
Blažen si od Padove!
Da bi te dočekala,
I sedam let staroga,
Dala bi te školati,
Za otca duhovnoga,
Za mladoga popića.“

Blažen sveti Antune,
Zrasel, vučil vse bolje,
Osamnaest let star bio,
Sve škole izučio.
I on išel na morje,
Tam je našel mornarje,
I počel prodikuvat.
Mornari se zbirali,
Barke prepelivali,
I Antuna slušali:
„Blažen sveti Antune!“

Kad se je Antun ogledao,
Svim je blagoslov dao,
Sve se je onda razišlo,
Samo Antun je ostal,
Nit na nebu, nit na zemlji,
Već u zraku na oblaku,
Gdje sam Jezuš mašu služi,
Dva angjeli domištruju,
Magdalena sveče ožiže,
Sveti Tomo zvonom zvoni,
A Marija Boga moli
Za dušice preminuvše:
Da nam zdravlje in veselje,
Da nam zdušno zveličenje,
Da nam duša raj dobije,

Dar Jezuša i Marije!
Zda rečeno budi: Falen
Sveti Antun uvjek! Amen.

Svetega Tomaža mati.

419.

(Iz Frama.)

Sveti Tomaž se je zgoda vstal
No sę je lěpo bělo umîl
No je šel na senjem lěp,
Tam si je kupil gǫslice,
Lepe èrdęče gǫslice,
No je šel gǫdit pred pekèl.
Pred peklom gǫdi sedem lět,
Prišel ga je uprašat iz pekla vun:
„Kaki pak si hočeš tî lon?“
„„Jaz ne hočem druga nič, lona nič,
Ko štiri dušice iz pekla vun:
Pèrva duša očina,
Druga duša materna,
Tretja duša bratova,
Štèrta duša sestrina.““

Prejęl je očeta za rǫkǫ,
Potęgnǫl ga je is pekla vun:
„Zahvaljen bǫdi, ljubi moj sîn,
Ko si rěšil mene zdaj tu vun!“
Prejęl je brata za rǫkǫ,
Potęgnǫl ga is pekla vun:

---

419. *Zapisal* O. Caf; *pela Pečarka.* — *Iz CO. II. 97—98; prim. naslov „Svetega Petra mati“, št. 412 in pa št. 415.*

„Zahvaljen bǫdi, ljubi moj brat,
Ko si rěšil mene zdaj tu vun!“

Prejęl je sestrǫ za rǫkǫ,
Potęgnǫl jo je is pekla vun:
„Zahvaljen bǫdi, ljubi moj brat,
Ko si rěšil mene zdaj tu vun!“

Prejęl je mater za rǫkǫ,
Potęgnǫl jih je is pekla vun:
„Nesrěčni bodi, ti moj sîn,
Ko si mene rěšil zdaj tu vun:
Ko je meni tu nǫtrě dobro bîlo,
Sèm glažeke nalivala,
Sèm druge duše zalivala!“

Prejęl je mater za pętǫ,
Vèrgèl jǫ je na dno pekla.

Jezus rojen.

420.

(Iz Frama.)

Sveta Ana je šla na božji pot,
Na božji pot na svete gore.
Maria se tudi pobira ž njoj,
Maria se tudi pobira ž njoj.
„Ne hodi, ne hodi ti z menoj,
Vsej dobro veš, kar je nad toboj.
Če pa le pojdeš ti z menoj,
Le vzemi pleničke in povoj s soboj.“

Prídeta do nega studenca,
Mariji se zlušta trunk friške vode,
Mariji se zlušta trunk friške vode.

Ta prva je ura že noči,
Maria že milo zaječi.
Ta druga je ura te noči,
Jezus se že na svet porodi.
Ta tretja je ura te noči,
Angelci grejo doli z nebes,
Mariji prinesejo žecelj zlat,
Žecelj zlat in židani plajš.
Na velki oltar ga postavijo,
Mario nam gor posadijo:
Še tam pa ona sedela bo,
In nam bo gnade delila,
Vsem romarjem in romarcam
In tudi domačim farmanom.
Še kteri Mario prav časti,
Ona ga nikol ne zapusti.

421.

(Iz Frama.)

Svęta Ana sę poberala
Na božji pǫt na svete gore.

Marija se tud' pobera ž' njoj:
„Ne hodi, Marija tî, z' menoj,

420. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. IV. 51—52. Ta zapisek je iz l. 1855.*
421. *Zapisal* O. Caf; *pela Gertrud Falantan.* — *Iz CO. I. 52—53.*

Vsej věš, kaj je nad teboj.
Če poideš Marija tî z' menoj,
Vzemi pleničke no povoj s' soboj."
Prideta do studenca,
Mariji se zlušta en trunk friške vode.

Perva ura te noči,
Marija že milo zaječi.
Druga ura te noči,
Marija rodila sîneka,
Cělega světa vzveličarja.

Tretja ura te noči,
Angelci dol z nebes grejǫ,
Prinesli sǫ ji žecel zlat,
Tam gor sǫ jǫ posajali:
„Tu gor sědi, Marija tî,
Boš Jezusa nadajala,
Jezusa no Kristosa,
Našega vzveličarja!"

Bog daj, da bî vsi v' nebesa prišli,
Da bî Marijǫ ględali,
Marijǫ ino Jezusa,

Ki nas v' nebesa spravlajo.
O nebesa, sveti raj,
Oče nebeški ga vsem daj!

422.

(Iz celjskega okraja.)

Sveta Ana grè na božji pót,
Na božji pót na svete goré.
Marija se tud odpravlja ž njoj:
„Ne hodi ti, Marija, z menoj!
Ne hodi ti, Marija, z menoj,
Ne znaš, kaj maš ti nad soboj?
Če greš ti, Marija, z menoj,
Vzemi pleničke no povoj z soboj!"

Ko do pêrv'ga studenca pridejo,
Mariji se zlušta frižke vodè.
U pêrvi vuri te nočí
Marija milo zakrčí.

U drugi vuri te nočí
Marija Jezusa na svejt rodí.
Treka vura te nočí,
Že anjgelci pojejo dol z nebes,
Anjgelci pojejo dol z nebes,
Mariji nesejo žecel zlat.
Na velki outar ga postavijo,
Marijo mi noter posadijo.
„Ti boš tù prebivala
No božje gnade talala
Tim dalnjim romarom, romarcam
No tudi domačim farmanom!"

---

422. *Zapisal* St. Vraz; *pela (ali dala?) Jerička Plevnik iz Dreberša na Sotli v celjskem okrožju. — Vzeta iz VO. XVIII. A. 7—8. Vraz je pesem še dvakrat prepisal; prvi prepis (XIV. 3. b) se, ne glede na naglasna znamenja, razlikuje od našega natiska v tem:* 12 zakr'či. — 15 Treta. *V. 8 je pozneje popravljen tako:* Vzemi tudi pleničke no povoj. — *Drugi prepis (VO. VIII. 14) se, ne gledé na naglasna znamenja in zlogotvorni* r *za* ȅr, *razlikuje od našega natiska v tem:* 3 odpravla — 4 s — 8 s — 9] Do prvga studenca ko pridejo — 10 friške — 14 Jezosa — 16 pojejo] — piskajo — V. 17. *manjka.* — 23] Tim daljim rómarjom no romarcam — 24 No] Pa.

423.

(Iz mariborskega okraja.)

Sveta Johana gre na božji pót,
Na božji pót na svete gorè:
„Ne hodi, Marija, ti z menom!
Če ideš, Marija, ti z menom,
Le vzemi plavničke no povoj z sobom!“

Pêrva je vura te nočí,
Te nam Marija milo zakričí.

Ta druga je vura te nočí,
Te že se Jezuš na svét rodí.
Ta tretja je vura te nočí,
Te že só nam anjgelci z neba šli.
Ta šterta je vura te nočí,
Te že só nam anjgelci v nebo šli.
Gde bóš, Marija, prebivala,
Vse svete bóš gnade talala

Vsem tim zvanskim romarom
No tim domačim farmanom.

424.

(Iz Lašič.)

Sveta Ana se je naprávljala
Na božjo pot na sveto goró.
Marija tako djala je,
De pojde tudi ona z njó.
„Ostan', ostani, Marija, doma,
Saj sama veš, kaj nad sabo imáš.
Pa vender če drugač ne bo,
Pa vzemi plenice in povoj sabó.“

Ko prišla je prva ura nočí,
Marija prav milo zaječí.

Ko prišla je druga ura nočí,
Marija hladne vodice želí.
Ko prišla je tretja ura nočí,
Marija nam Jezusa porodí.

Pa angeljci iz nebes gredó,
Mariji zlat stolček nesó:
„Marija, tu prebivala boš,
Vsem grešnikam milost dajala boš!“

Marija je venec splétala,
Deklétam ga je obétala:

Marija vsim tistim venec dá,
Katere so čistiga srcá.

---

423. *Zapisal* St. Vraz; *pela (ali dala?) Vekoslava Kočevarjeva iz Središča (Sardišta). — Vzeta iz VO. XVIII. A. 9. Vraz jo je še dvakrat prepisal. Prvi prepis (VO. XIV. 4) se strinja z zgoranjim natiskom, drugi pa (VIII. 15) se razlikuje od njega, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 4 Či — 5 vzemi plavničke] vzemi si pleničke (*s svinčnikom* plavničke) — 9 Jezoš — 13 Te že so] Že so — 15—18] Vse božje (*nad tema besedama je zapisano* svete) gnade boš talala, * I timi zvunskimi romarom * I timi domačimi farmanom (*sic!*).

424. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz rokopisa, ki ga je hranil Miklošič.*

425.

(Iz ribniške okolice na Kranjskem.)

Sveta Ana se napravlja na božji pot,
Na božji pot na sveto goró.
Marija pravi: „Jaz grem tud' s teboj.“
„„Marija, Marija, ne hodi z menoj,
Saj sama spoznaš, kaj v sebi imaš;
Če pa drugače ni, vzemi pleníce seboj.““

Pride do tega prvega studenca,
Mariji se zlušta pit frišne vodé.
To prvo uro te nočí
Marija milo zaječi.
To drugo uro te nočí
Že Jezusa na svet rodí.
Tretjo uro te nočí
Že angelji gledajo z nebes.
Četrto uro te nočí

Angelji že nesejo žeseln zlat.
V velki oltar ga postavijo,
Marijo gor posajajo:
„Ti boš tukaj prebivala
In nam gnade podajala.“

426.

(Iz Zamladinca.)

Letuj mi, letuj, siva čelica,
Poslušal je angel Mariju!
Ščem više leti, stem lepše brenči:
Nê nam ga ono siva čelica,
Neg nam je ono mati Marija.
Mati Marija sence iskala,
Našla je bila hrastovu sencu,
Gde se nê mogel Ježuš roditi,
Ježuš roditi, z majkom restati.
Nesrečna bila, hrastova senca,
Gde se nê mogel Ježuš roditi,
Ježuš roditi, z majkom restati! —

Letuj mi, letuj, siva čelica,
Ščem više leti, stem lepše brenči!
Nê nam ga ono siva čelica,
Neg nam je ono mati Marija.
Mati Marija sence iskala,
Našla je bila grabrovu sencu,
Gde se nê mogel Ježuš roditi,
Ježuš roditi, z majkom restati.
Nesrečna bila grabrova senca,
Gde se nê mogel Ježuš roditi,
Ježuš roditi, z majkom restati! —

Letuj mi, letuj, siva čelica,
Ščem više leti, stem lepše brenči:
Nê nam ga ono siva čelica,
Neg nam je ono mati Marija.
Mati Marija sence iskala,
Našla je bila bukovu sencu,

425. *Zapisal* Anton Zobec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz. V rokopisu sta verza 10. in 12. zamenjala svoji mesti.*

426. *Zapisal* Jožef pl. Šatrak; *priobčil M. Valjavec.* — *Iz Slov. Glasnika 1866, str. 368. Verz 2. se ponavlja za vsako vrstico.*

Gde se nê mogel Ježuš roditi,
Ježuš roditi, z majkom restati.
Nesrečna bila bukova senca,
Gde se nê mogel Ježuš roditi,
Ježuš roditi, z majkom restati! —

Letuj mi, letuj, siva čelica,
Ščem više leti, stem lepše brenči:
Nê nam ga ono siva čelica,
Neg nam je ono mati Marija.
Mati Marija sence iskala,
Našla je bila trsovu sencu,
Gde se je mogel Ježuš roditi,
Ježuš roditi, z majkom restati.
Srečna ti bila trsova senca,
Gde se je mogel Ježuš roditi,
Ježuš roditi, z majkom restati!

Jezus ziban.

427.

(Iz Toplic v varaždinski žup.)

Šetala se Maria
I po zlatnom mostu.
Kak se pošetala,
Sineka rodila.
Taki ga povila
V nazarenski pojas.
Jonda Maria rekla:
„Sineka imamo,
Sineka imamo,
Zibavke nimamo.“
Jonda išel Jožef
V jednu malu majhnicu.
Jonda Maria rekla:
„Zibavku imamo,
Zibavku imamo,
Zibaric nimamo.“
K nji so doletele
Tri nebeske vtice,
Tri nebeske vtice,
Vse tri zibarice.
Koja joče biti,
Jočemo navčiti:
Ka bode zibala
Ježuša nazrenskog,
Joče lipo zibati,
Išće lipše spevati.

428.

(Iz Frama.)

Marija sę šeče
Po lěpem sivem morju,
Po lěpem sivem morji
Po svojem lěpem mosti.
Proti joj pride Jožef,
Njeni mąž ljubljeni.
„Marija, češ zibikǫ imęti?
Jaz ti jǫ čem naręditi,
Zibikǫ lěpǫ malǫ:
Zibikǫ vsǫ malanǫ.“

427. *Zapisal* Iv. Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 207—208.*
428. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 33.*

Šel je sveti Jožef v planinǫ,
Narędil je zibikǫ,
Zibikǫ lěpǫ malǫ,
Zibikǫ vsǫ malanǫ:
„Tu imaš, Marija, zibikǫ,
Da bǫš sînka zibala.“

„Zdaj zibikǫ sèm dobîla,
Pa zibarice ne imam!“

Priletěle stě dvě ptičici,
Eni dvě gèrličici:
„„Mî ji bî ti htle zibati,
Pa pěsmi pět ne znama!““
„Le zibljita, zibljita,
Pět vaju bǫm jaz naučila;
Le recita, le recita:
Hajdel, hajdel ti tuja!“
(Hajaj, hajaj ti tujaj!)

429.

(Iz Vrbovca.)

O Marija zelen rožmarin!
Njega sadi dragi Jezuš sin.
On si děla takvu sěncu,
Da se preladi.
Vu toj sěnci zibka teče
Z malim Jezušem:
Njega čuva čuvarica,
Sveta Janica;
Njega zible zibarica,
Siva grlica.
Stara majka milo plače,
Kad jutro zvoni.
Ove pesme konec kraj,
Dej nam Bože svetli raj!

430.

(S Slemena na Kozjaku nad Mariborom.)

Marija bi rada na ohcat šla,
Pa ji niše ne ziblje Jezusa.
Priletela je na tičica,
Ta prava je bila grličica:
„Le idi, le idi na ohcat ti,
Jaz ti bom zibala Jezusa!“

429. *Zapisal* Ferd. Rik. Plohl. — *Iz HNP. I. 68.*

430. *Zapisal* Svitoslav Hauptmann. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (A. 80). Zastran primerjanja pristavljam tukaj legendo iz Motnika, katero je zapisal G. Križnik in je v Matičinem rokopisu njegovih pripovedek (KNB. IV. 37, 38).*

Marija bi rada v cerkuo šla, pa ni nobjedn jemu Jezusa varvat. Tička gerlička pa je vok'n perletela pa prau: „Jas bi pa varvala Jezusa, marebit pa na znam“. Marija je pa rekla: „No ni treba neč drujga pět: tu, tu, aja ležaj! tu, tu, tu, aja ležaj!“ Marija gre pa v cerkeu. Se ji je pa zadremal, se ji je sajnal, de so hudi Judi Jezusa uzel. Marija pa komej čaka, de bi gospôd križ nardil. Pa gre barš damu, je pa zibuka narobe bla ubernena. Tička gerlička je pa na klop spala: Puol pa pride Marija damu, pa pravi: „Kakô si varvala Jezusa, de so ga hudi Judi uzel?“ Zdej pa prau tička gerlička: „Na bôj se, Marija, jas grem po hribcih, ti pa pejd po dolincah“.

Zdej pa pride Marija do anih pastercov, pa prau Marija: „Prelub muoj pasteri, ste kej vid'l muôjga Jezusa?“ „„Smo ga ja vid'l, takô se je mil jôkou, pa svojo mater klicov!““ Zdej pa gre Marija naprej, pa pride do anih plevic. „Prelúbè moaje plevice, ste kej vid'le muôjga Jezusa?“ „„Vid'le smo ga ja,

Marija je hitro na ohcat šla,
Kak hitro taj pride, šla je nazaj.

Našla je zibko narobe ležat',
Tičko pa trudno poleg zaspat'.

Dala ji je klapovušnici dve,
Da se ji še zdaj za vuh'co pozna.

431.

(Iz Predgrada v Belih Kranjcih.)

Marija Boga rodila,
Ke ga rodila, povila,
Z belim ga rubom pregrnja.
Marija Boga rodila,
Ke ga rodila, povila,
(V) pisano zibko polaga.
Ke ga rodila, povila,
S pisanim pasom prepasala,
(S) svetim ga križem prekrižala.
I mi ga deni na glavo,
I mi ga nesu predeleč,
Predeleč na goro visoko.
Na gori raven široka,
Na ravni drevce zeleno.
Po(d) drevcem stoji zlatni stol,
Na njega sedu Marija,
Sinka Jezusa zibljejo:
„Tutaj, nunaj, Jezus gospod,
Jezus gospod, Marijin sin!“
Lipo to zlato jabuko
Jezusi v roke dajejo.

Rumeno sunce gori gre,
Gori ga zovu Marija,
Preblaženo sveto telo
Da bi nam bilo šafano
Usmilenoga Jezusa!

„Pojte simo, 'se lipe tičice,
'Se tičice grlice,
Koja bo znala najlepšej peti,
Ta bo Jezusa zibala.“

---

takô se je mil jôkou, pa svojo mater klicou.“ Jena je riekla: „Me se nimamo cajta za tvojim Jezusam uzêrât, me môrmo delat za dober lôn in pa za stare reparje.“

Zdej Marija gre pa spet naprej, pa pride do anga gradu, ko je judovska dekla po vodo šla. Ta prau: „Prelùba muoja dekla, kaj pa vaš možje delajo?“ Pa prau: „Anga deteta so pernjesli, so ga pa na mizo posadil; zdej pa nuože brusijo, pa na njegov serce natičejo.“ Marija pa u hišo pride, pa svet križ naredi, pa vsi hudi Judi uslepijo. Zdej pa Marija Jezusa vzame, Jezus pa prau: „Mat! mat muoja! del dal me nesete, u huj matre me nesete.“ Marija pa prau: „Rej nej te njesem križem svet, koker pa hudim Judam u roke pstit. Amen“.

431. *Zapisal* Jure Rade *iz Predgrada; priobčil* Iv. Navratil *v spisu „Belokranjsko kolo“ v Ljublj. Zvonu VIII. (1888) 498—499, kjer pristavlja to le opomnjo: „Po našega svedoka besedah popévali so — ali kakor od 5. vrste svojega rokopisa dalje, on rajši piše književno — peli so te dve („dvej“) pesmi dečáki in dekleta o veliki noči, kadar so kolo igrali.“* Ke ga *razlaga tamkaj Navratil iz* kje (= kjer) + ga: kjer ga rodila, [tam ga] povila. *Verz 1. se ponavlja za vsako 2. vrstico. V rokopisu je v v. 9. namesto* prekrižala *menda po pomoti stalo* prekrižem.

Grlica znala najlepšej peti:
„Tutaj, nunaj, Jezus gospod,
(Jezus gospod), Marijin sin!“
Iše govori Marija:
„Ti boš z mano putovala,
Ti boš Jezusi pesterna!“
Marija Boga rodila,
Ke ga rodila, povila.

432.

(S Srpenice.)

Tam noter je 'no lepo polje,
Na polji je 'na lepa senčica,
'Na lepa senčica javorjeva.
Noter Marija Jezusa ziblje:
Srebrna zib'ca, zlat tečaj —
Bog nam odpri svetli raj!

433.

(Z Grahova na Tolminskem.)

Tam stoji en hrib strmán,
Na vrhu je lepa rován!
Tam stoji vsahnjen drev,
Že sedem let ni zelenel.
Marija prišla pod ta drev,
Ta drev je hitro zelenel.
Tam stoji hladna senčica,
Marije ziblje Jezusa
Zib'ca je sreberna, locanj je zlat.

Notre se ziblje Jezus sam.
Če je lih mihen, saj je pa svet!
Jezus je vsmiljen'ga srca,
Kar ga pros'mo, vse nam dá.

434.

(Kranjska.)

Stojí, stojí hribec sterman,
Na verh' je še majhen raván.
Tam gor pa drevó stojí,
K' že sedem let zeleno ni.
Marija se mu prikloni,
To drevce koj ozelení.
Pa se je strila senčica,
Noter Marija zibala.

Sreberna zibel, zlat tečaj:
Noter je ležal Jezus sam.

---

432. *Zapisal* A. Ž. — *Iz Slov. Glasnika IX. (1863) 255.*

433. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (B. VI. b). Pesem je bila tiskana v Goriškem letniku za l. 1864. str. 224.*

434. *Zapisal* F. J. Štrukelj. — *Iz Novic XVIII (1860), 301.*

435.

(Iz ribniške okolice na Kranjskem.)

Stoji, stoji tam hrib strmán,
In zdolej je en lep raván,
Zdolej je en vrtec ograjen,
Poln in z rožcami nasajén:
Noter so bele in plave,
Da bi Mariji k časti b'le.

Na sredi vrta stoji eno drevó,
K' že sedem let zeleno ni b'ló.
Marija se nizko prikloni,
In to drevó ozeleni.
Zdolaj je hladna senčica,
Marija ziblje Jezusa,
Srebrna zibka, zlat locajn:
Notri se ziblje Jezus sam.
Zdaj ga pa prosimo za sveti raj,
Jezus in Marija nam ga daj!

436.

(Iz Zamladinca.)

Marija išla nedelu k meši,
Na ruka' nesla gospoda Boga:
Na glavi mu je zlata koruna,
Vu ruka' su mu britke kosice.
Ž njom su se stali teški Židovi,
Pustil je trake gori do neba,
A britke kose doli do zemlje,
S čim je podkosil teške Židove.

Zibala Jela gospona Boga
Z desnom ručicom, z levom nožicom.

Metala ga je v troju kupeljcu:
Prva kupeljca prebelo mletce,
Druga kupeljca preruno vince,
Tretja kupeljca bistra vodica.

Jezus pomiri vodo Rajno.

437.

(Iz Lokovca.)

Tam mi teče uoda Rajna,
Par uodi Rajni je stezica,
Po stezici teče Marija.
Ona se mi nujno drži,

---

435. *Zapisal* Anton Zobec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

436. *Zapisal* Jože pl. Šatrak; *priobčil* Mat. Valjavec. — *Iz Slovenskega Glasnika 1866, str. 329.*

437. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz Slov. Glasnika X. (1864), 255.* — *Prepis je tudi v Trnovčevi zbirki, katero hrani Matica (str. 6—7), ter se razlikuje od*

Nujno derži, grenko poti;
Gor derži nje sveto krilce,
V krilu nese dietice mlado,
Dietice mlado Ježuša. —
Ta uoda Rajna tako rjeba!

Dietice mlado ju zavpraša:
„Ki vam je, oj mati moje,
Da se tako nujno deržite,
Nujno držite, grenko potite?“
„„Ki bi se nujno ne deržala,
Nujno deržala, grenko potila,
Ki ta uoda Rajna tako rjeba,
Da mojo glavu razbije.““
„Ki vam pravim, mati moje!
Razvite mojo ročico,
Požegnite Rajnu uodicu.“

Razvila mu je ročico,
Požegnala Rajnu uodicu.
Ta uoda Rajna tiha postala,
Ku je to uolje v glaži.

Jezus ukraden.

438.

(Iz Zbelave.)

Vila je išla vu goru zelenu,
Maria je išla vu goru zelenu,
Ž njoj se stala nedela premlada:
„Kam ti ideš, Maria, Maria?“
„„Ja si idem vu goru zelenu.““
„Nejdi, nejdi, Maria, Maria,
Tamo su ti ti neznani ludi,
Ti židovi, ti neznani ludi.
Bi ti zeli sineka dragoga.“
Ne vervala, išla si je gledat,
Tam je našla te neznane lude,
Te židove, te neznane lude.
„Kaj ti nosiš, žena ti neznana?“
„„Nosim svilu modru pa čerlenu!““
Jišli su je židovi gledati,
Počela Maria nedelu zazvati:
„Pomoč, boža nedela premlada!

zgoranjega natiska, ne glede na nedosledno pisavo er *za* r, *v tem:* 1, 9, 16, 23 voda, — 2 vodi — 6 nje si] — 7 krilci . . . detice — 8, 10 Detice — 8 Jezoša — 9, 16 vreba — 11, 18 moja — 14 b' — 17 mojo glavo razbija — 19 moje ročice — 20, 22 Rajno vodico — 20 Razvila . . . ročicu] Razvezala . . . ročice — 24 Ko . . . olje.

438. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 246, kjer je pristavljena ta-le opomnja:* „Mladu nedelju zovu Hàrvati svaku pàrvu nedelju poslě mladog měseca kog osobito slave.“ *Prim. tudi štokavsko pesem v Plohlovi zbirki HNP. II. 30—32 („Marija i nedelja“). V Slov. Glasniku XI. (1865) 153 je priobčil J. Volčič nastopno podobno istrsko „povedico“.*

Marija, Judje i mlada Nedelja.

Kada je Maria Isusa rodila, stavi ga va krilce, nesla ga je k moru na to ravno polje, da blagoslovi to ravno polje, i težake po široken svitu, i mornare po daleken moru. Kada ga je nesla, je na putě trudna počivala, su židovi

Našla sem ti te neznane lude,
Te židove, te neznane lude,
Zeli su mi sineka dragoga.“
„„Tako, Maria, nesi mi vervala,

Nes' vervala, išla si ti gledat,
Išla s' gledat, sina si zgubila.““

Marija sanja o Jezusovem trpljenju.

439.

(Iz Nakla na Gorenjskem.)

Tam stoji ena zvata posteljca,
Not leži sama d'vica Marija
Je pršu sam smilen Jež'š:
„Spreljuba moja mat',
Kaj se j' teb' n'coj sanjav?“
„„De so Judje tebe ujel',
De so te trdo zvezal',
De so te deleč peljal',
De si ti štiriinštir'desetkrat padu,
Devetkrat omedlu.““
„Spreljuba moja mat',
Bo pršu cajt za to,
R'snica bo!“

De b' se znešu en grešnik
Al' ena grešnica,

Vsak dan to molitevco zmolu,
Ne bo n'kol v vod' tonu,
N'kol v peklenščem vogni goru,
Se bo pr mn' v nebes'h veselu. Amen!

---

z gore dohajali; oni njoj govoré: „Aj ti jena tuja ženo, ča si pred nami va krili sakrila.“ Ona je govorila: „„Jenu zlatu jabuku.““ Židovi njoj govoré: „Kaži nan ti tu zlatu jabuku, ako se bude nan dopala, ćemo ju kupiti.“ — Mati Maria govori, da ju neće kazati, niti da je neće prodati. Židovi njoj govoré: „Ako ju nećeš kazati, hoćemo te z nožem poseči“. Mati Maria se prestraši, da ju z noži razseku, da joj sinka ubiju, pak si zazove i sestricu svetu mladu Nedilju; i priteče sestrica sveta mlada Nedilja, i odlomi mladicu šibicu, i protepe židove. A mati Maria je bižala na tu goru visoku i pozidala si je tu bilu crekvicu, i je razpisala po široken svitu, da će nan darovati zdravlje i veselje, vsaku dobru sriću i umiću i to sunce žarko Isusa spredragoga, ko zlatu jabuku. Ki Mariji vernin sercen služi, ona se od njega nikdar ne razdruži.

Primerjaj tudi legendo iz Motnika, priobčeno zgoraj pod naslovom „Jezus ziban“, št. 430.

439. *Zapisal* Iv. Vrhovnik. — *Iz njegove zbirke (str. 25), ki jo hranim jaz.*

440.

(Iz Nakla na Gorenjskem.)

Marija na bel' postlj' leži,
Trdo zaspi.
Sam Jezus k nje pride
In jo praša:
„Al' nočuješ, al' spiš?“
„„Jest na spim;
Mn' se j' n'coj sanjav',
De so tebe tridesetkrat čez pot djal',
De s' sedemkrat utonu.““
Matus seris, matus seris, matus seris!
Kdor bo to molitvico molu,
Ne bo nikol' utonu,
Se bo zmiraj z Marijo v nebesih veselu.

441.

(Vrhovska s hrvaške meje.)

Rano vstala, tanko prela
Svojimu sinku suknico.
Potlej se ji je zadremalo,
Strašno se ji je sanjalo,
Da so židi Boga krali.

K nji je prišel Janez bratec.
Govori Marija:
„Ovo si mi Janez bratec!
Strašno se mi je sanjalo,
Da so židi Boga krali.“
I govori Janez bratec:
„„Niso to nikakove sanje,
Več so to prave istine;
Poimo tragam za Jezusam,
Dokler kokot ne zapoje,
Dokler rosa ne pade,
Dokler sunce ne obsija.““

Kadar prišli na sredo gore,
Na sredi gore je en studenec,
Na studencu tri vodine.
„I ovo ste nam tri vodine!
Ste le vidili Jezusa?“
„„Mi smo vidili Jezusa:
Tri so ga židi lovili,
Strašno velik križ nosijo,
Križ je velik, Jezus majhen.
Nesel ga je na verh gore,
Trikrat padel na kolena.
Ondi so ga križali;
Kako so ga nategnili,
Žile so mu popucale,
Udeki so mu popušli.““

Kadar so prišli na verh gore,
Marija je na tla pala,
Na tla pala in omedlela,
Tri ure se ni zbudila,
Onde suzice ronila
Kot vinske jagode.
Jezus iz križa kriči:
„Oj židi, židovi,
Odpeljajte ptujo ženo!“
I govori Marija:
„„Do seda sim ti bila mila majka,
Od seda sim ptuja žena!““

440. *Zapisal* Iv. Vrhovnik. — *Iz njegove zbirke (str. 28.), ki jo hranim jaz.*
441. *Neznanega zapisovalca.* — *Iz VO. XVI. Č. 32.*

I še Jezus iz križa kriči:
„Več me bijo vaše suze,
Nek me bijo moje rane,
Vaše serce se bi tergalo;

Ptičice v zraku ne pojo
I rožice v polju ne cveto,
Ko veliko žalost ne poznajo.“

Marija hoče Jezusa trpljenju odnesti.

442.

(Iz Volčan na Tolminskem.)

Tam stoji visok ta hrib,
'Z hriba teče mrzla voda,
Mrzla voda studenčnica.
Na hribu stoji prelepi stol,
Na stolu sedí Marija.
V krilci pestva dete mladó,
Dete mladó, sam'ga Jezusa.

Zapraša ga: „Kaj t' je, moj sin?
Ker se tko nujno držiš,
Nujno držiš, tko bridko potiš?“
„„Kaj b' se jez nujno ne držal,
In britko ne potil?
Ker se veliki petki približujejo,
Veliki petki nuj četrtki,
De bodo mene Judje lovili,
Z mano velike špote delali,
Velike špote jenuj sramote.““
„Le tiho, tiho, ljub moj sin,
Saj te čem t'kaj cajta nest,
De te čem martri odnest.“
„„Le tiho, le tiho, moja mat!
Bolj daleč k me ponesete,
Bliž martre me prnesete.
Kdor če bit prav rešni Bog,
More jet vsaki martri prot,

Raj ko čem 'no dušo pogubit,
Rajš hočem do kaplje kri prelit.““

443.

(Iz Frama.)

Oj stoji stoji lędina,
Oj lędina ograjena,
Tam pa stoji vèrtič,
Lěpih rožic nasajen.
Sred vèrtiča stoji stolec,
Oj stolec ves zlat.
Na stolecu sědi Marija,
Si je močno žalostna,

442. *Zapisal* Jožef Kragelj. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz. Primerjaj zgoraj legendo iz Motnika, priobčeno pod naslovom „Jezus ziban“, št. 430.*

443. *Zapisal* O. Caf; *pela Gertrud Pečarka.* — *Iz CO. II. 78.*

Ke bǫ Jezusa izgubila.
Prestrašno hudi Judi
Ga uže išejǫ,
Da bi ga dobîli
No umorili.
Marija pa tako govorí:
„Rajši tę nesem križom v svět,
Ko bî tę dala Judom prěk.“

Nesla ga krez polje šîrokǫ
Na gorǫ oljskǫ.

Na gori je na lěpa ravan,
Ker jǫ je izvoljil Jezus san,
Kděr se bǫ cèrkva stavila
Ljubě děvice Marije.
Ze sivega kamna je zlagana,
Z drobnim pěskom obsîpana,

Z bělim apnom běljena,
Z novim slěmenom stropana,
S svętim Duhom zaklenjena,
Z božjo močjǫ odklenjena,
Kděr bǫ Marija v cèrkvǫ šla
No darovala Jezusa.

444.

(Iz Frama.)

Hvaljen bodi Jezus Kristus
Ino jegovo sveto ime!
Sveča stoji no luč gori,
Jezus kervavi pot poti.

Maria se vzdigne ino gre
Noter v ta pungrad zeleni.

Pungrad je lepo ograjeni,
Žlahtnih je drevc nasajeni.

Drevje je perje spušalo,
Hladno je senco delalo.

V senci stoji stolec zlat
Ljube device Marie.

Na stolci sedi Maria,
Na krili derži Jezusa.

Jezus počivlje, terdno spi,
Kervavi pot po njem stoji.

Kervavi pot, kervavi pot,
Ko so te vinske jagode.

„Rajši te nosim križem svet,
Ko bi te dala Judom prek,

Prek tega polja širkega,
Prek tega morja velkega,

Prek tega morja velkega,
Gor na to goro visoko.“

Tam je pa na lepa ravn,
Kir si je zvolil Jezus sam.

Tam se bo cirkva puvala
Ljube device Marie.

Z belim je apnom bajsana,
Z zlatim je pasom prepasana.

Zunaj je lepo bajsana,
Znotre je vsa premalana,

Notre so peršone tri:
Bog Oča, Sin in sveti Duh.

Jezus, Maria, Jožef svet,
Pomajte nam v nebesa prit!

444. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. IV. 29—30. Verz 3. in 4. se ponavljata za vsakim parom.*

445.

(Iz Frama.)

Dober večer, dobri ljudje,
Daj nam Bog zdravlje, veseljé!
Grę solnce h božji gnadi,
Jezus bǫdi z nami,
Užgi nam Marija nebeškǫ luč!

Marija si je selo izbérala,
Kděr bi cèrkvǫ stavila.

Vsej si je selo izbrala
Na zeleni tratici.

Na štiri ǫglje je zarisana,
Ze sivim kamenjem je zidana.

S' sivim kamnom zidana,
Z novim stropom stropana.

Z novim je stropom stropana,
Z novim je pěskom obsîpana.

Z drobnim je peskom obsipana,
Z bělim je apnom umazana.

Z bělim je apnom umazana,
S posvęčenǫ je svęčǫ prepasana.

S posvęčeno je svęčǫ prepasana,
S svętim Duhom je zaklenjena.

Judež Iškarjot.

446.

(Iz škocjanske okolice na Dolenjskem.)

Jezus gleda jogre svoje,
Kateri je najstarji in najpametneji,
Da bi ga v Jeruzalem poslal,
Kupovat za velikonočne praznike.
Judež Iškarjot je najstarji in najpametneji,
Kristus mu je tako rekel:
„Kedar prideš v mesto Jeruzalem,
Drži se na desno, ne na levo stran.
Na levi strani je hiša judovska,
Judje bi te precej zamerkali
In te k sebi klicali:
Le les, le les, ti bratec naš!
Če boš tje notri šel,
Boš vse dnarje zaburflal,
Zaburflal in zakvartal,
Na vrh pa še mene prodal.“

Judež je šel v Jeruzalem,
Pa se je držal na levo stran.
Judje so ga precej zamerkali
In ga k sebi klicali:
„Le les, le les, bratec naš!“
Prec, ko je v hišo prišel,
Se je dol' vsel in začel kvartat.

---

445. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 118—119. Verzi 3—5 se ponavljajo za vsakim parom.*

446. *Zapisal* A. Zorec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica.*

Kmal' je vse dnarje zaburflal,
Zaburflal in zakvartal.
Kmal' se je začel domišljat',
S čim da bode zdaj kupoval
Za velikonočne praznike.
Judje so mu precej djali:
„Daj nam Jezusa,
Damo ti dnarje nazaj
In še trideset srebrnikov zanj."
„Kako ga bomo pa dobili,
K' se med druzmi jogri ne pozna?"
Judež pravi: „„Saj bo prišel molit
V vrt Getzemani.
Pa ga bom jaz kušnil in objel,
Taistega primite in trdno zvežite.""

Jezus izdan.

447.

(Iz begunjske okolice na Gorenjskem.)

Leži, leži doga njiva,
Doga njiva prpotna,
Na nji pa je sejano bo proso,
Na nji pa je sejano bo proso.
Plevete ga plevici dve,
Plevici dve, devic' obe.
Memo je pa šu Jezus gospod,
Memo je pa šu Jezus gospod.
Tok je reku Jezus gospod:
„Plevici dve, devici dve,
Al' sta že vedve južnale?"
„Koko bova medve južnale,
Ker še nisva kosivčale,
K' je danes ta svet post,
Ta sveta sreda kvatrna,
K' se postjo druj' ljudje,
Post'va se pa tud medve.""
Tok je reku Jezus gospod:
„Pojta domu, pa kosivčejta,
Potlej pa vzemita te srpe,
De bota žele to proso,
Ker tačas prav zrevo bo.
Memo bodo pršli judje h'di,
Bodo pa po meni prašali;
Al' sta kaj vid'le anga memiti,
K' je v belem oblačil' oblečen biv,

---

447. *Zapisal* A. Jeglič. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica (str. 35—36); tam je pri v. 50. ta-le opomnja:* „Zato ima vsak brinov grm polno križcev." — *Primerjaj tudi pripovedko koroških Slovencev iz ziljske doline, ki jo najdeš v VO. XIII. 70—72 ter slôve:*

Kukovica.

Judi so jiskali vsmileniga Ježuša vjeti i vmoriti. On je pak šel, i se je u čmerčeč (*Maurachen, eine Schwammgattung*) skril. Kukovca pak je začela kukovati: „Kuku, kuku, Ježuš se je v čmerčeč skru!" in ga je s svojim petjam izdala. Judi so tedaj prišli s svojemi ojstremi sulicami i so v čmerčeč dregali. Za del tega je čmerčeč tako jamičast. — Ko je Ježuš o veliki noči od smerti vstal, je obljubil pticam, da jih bode seboj vzel, kadar u nebesa pojde. Vse ptičice so se veselile i radostno sprepivlale. Ko je potle u nebesa šel, vse ptičice visoko visoko za njim letô. Najdalej i najviše je letel za njim škerjanic (*golibar, Lerche*), tako blizu soncu, da mu je že wyteše (*wyteha, peruta, Flügel*) osmodilo. Pa u nebesa jih Ježuš ni pustil, temuč jim je obljubil, da pride k binkoštam po nje. Ptičice so željno binkošti čakale in lêpo sprepivlale. Prišle so

Z anem štričkam je prepasan biv?
Vedve pa recita le toko:
Medve sva vid'le anga mem' iti,
K je v belen oblačil oblečen biv,
Z anem štričkam pa prepasan biv,
Pa sva še plele to proso,
Zdaj pa že medve žaneva to proso!""

Domu sta šle in sta kosivčale,
Potlej sta vzele te srpe,
In sta žele to proso,
K' je tačas prov zrevo bo.
Memo so šli judje h'di,
Pa so prašali po Jezusu:
„Al' sta vidle anga mem' iti,
K' je v belem oblačil' oblečen biv,
Z anem štričkam je prepasan biv?"

„„Medve sva že vidle anga mem' iti,
K' je v belem oblačil' oblečen biv,
Z anem štričkam pa prepasan biv:
Pa sva še plele to proso,
Zdaj pa že žaneva to proso!"

Napré so šli judje h'di,
Kamer predaleč so pršli,
Na ano zeleno dobravo.
Kukovca na grmu brinovem sedi,
Jezus pa pod grmam brinovem sedi.
Tok je rekva kukovca:
„Kuku, kuku, judje h'di,
Vsaj Jezus pod grmam brinovem sedi."

Tok je reku Jezus gospod:
„Le merkej, merkej, kukovca ti,
Za kresa boš kukvova,
Po kresu pa te bojo črvi snedli."

448.

(Iz škocjanske okolice na Dolenjskem.)

Oj stoji, stoji Ribnica,
Čez Ribnico gredó Judje hudi,
Oj Judje hudi, neusmiljeni:
Kuku, kuku, kuku, kuku!

---

binkošti, pa ni prišel po nje, da bi jih v nebesa vzel, in jim je le rekel, da naj do kršа čakajo, h kršu če po-nje priti, ali pak h kresu ne pride, pa ne pride po-nje nikoli več. Ptičice so še čakale in še vedno pele, ker so še upanja imele. Prišel je krš, pa vsmileni Ježuš ni prišel po-nje, in jih ni vzel v nebesa. Sada so one vse žalostne omolknile in s svojim petjam potihnile. Zatadel še donešnega dnu ptičice o velikej noči veselo sprepivlati začnô in do kršа pojo, ker se v nebesa veselô, po kresu pa žalostne omolknejo in potihnejo. Nesrečna kukovca, ki je s svojim petjam vsmilenega Ježuša Judam izdala, tedaj za štrafo per živim telesu s červičmi zvrê (*Aus des verrätherischen Vogels eigenem Leibe wimmeln Würmer heraus und fressen ihn lebendig*).

Majar pristavlja: „Meni se zdi, da je ta pripovedka bila nekdaj narodna pesem in da se je do sada le kakor pripovedka u razrešenom slogu uzdržala, isto tako, kakor se je u Rusii pripovedka od „rajske ptičice" uzdržala le u razrešenom slogu, — od koje se u spodnjih Štajrah še stara pesem poje" (*gl. zgoraj št. 306—309*).

448. *Zapisal* A. Zorec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica. Verz 4. se ponavlja za vsakim odstavkom.*

Še gredo mem' mladga gvočmana,
Še ga prav lepo poprašajo:

„Povedaj nam za Jezusa,
Povedaj nam za Jezusa!“

Gvočman pa le molči,
Kakor da b' slišal ne bil.

Gredo mem mlade junfrauce,
Jo prav lepo poprašajo:

„Povej nam ti za Jezusa,
Povej nam ti za Jezusa!“

Junfrauca je prav vesela bla:
„„Če mi prav lepo plačate,
Jaz vam povem za Jezusa.““

„„Tam je na zeleni gmajinci,
Pod eno brinjevo vejico.““

Judje so Jezusa našli,
Zvezali so ga prav močno
S temi štriki žimnatmi:

Pet in petdeset klafter so bli dolgi,
Na vsaki klaftri en vozál.

Ti, k' so ga zvezali, ga vprašajo:
„Kaj boš ti gvočmanu za en lon dal,
K' je tebe tako tajil?“

„„Dal mu bom en dober lon,
Dober lon, prav en lep lon:

Do zdaj je zlival rinčice in prstance,
Zdaj bo zlival kelhice in te zlate skledice:

V kelihu bo stala moja kri,
V skledici bo ležalo moje telo;
Na unem svetu pa duši svet raj.““

„Kaj boš pa jungfrauci dal,
Ki je za te povedala?“

„„Jaz ji bom dal dober lon,
Dober lon, prav en lep lon:

Dozdaj je bila fungferca,
Zdaj bo postala kukavca!

Do kresa bo pela prav lepo,
Po kresi jo bodo jeli beli črvi;
Na unem svet pa črn pekel!““

449.

(Od Horjula.)

Jezus je šel na goro,
Marija ga je pa gori najšla.
Je rekla: „Saj sem te doma pustila,
Pa sem te tukaj najšíla,

449. *Zapisal* Iv. Vrhovnik. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (str. 6—8); povedala jo je Vrhovniku (l. 1895.) Mica Bobnarica, kakor ji je pripovedovala pred 14 ali 15 leti v Ljubljani umrla mati Mica Slana, roj. Burjek, rojena Za klancem (žup. Horjul), omožena v Dvoru (žup. Polhov gradec).* — *Kar se tiče začetka te pesmi, primerjaj spodaj pesmi pod naslovom „Jezus odpušča romarjem grehe“ (št. 463—465).*

Da bi romarjem grehe odpustil,
Pa dušice ven iz vic pustil."
„„Jaz sem že vsem romarjem grehe odpustil,
In dušice ven iz vic spustil.
Samo tistim' dvema ne morem,
K' sta po dva otroka morile,
Pa sta vender krancelj nosile.""
Marija je še za te dve prosila.
„O Marija, mati moja,
Prošnja ne veljá nič tvoja!"

Tam je ena njiv'ca s ta drobnim prosam osjana.
So na nji tri plevice.
Jezus gre mim' teh treh plevic.
Reče jim: „Tukaj ste plevice tri.
Nikar ne povejte od mene!
Zad' gredo Judje,
Judje hudi, Judje neusmiljeni."

Judje so prišli, so rekli:
„Te prve poprašajmo mi:
Al' si ti vidl'a tod en'ga mem' jet',
S te žimnatim štrikam prepasan je bil,
S te žegnatim gvantam oblečen je bil?"
„„O nisem ga vídela,
Sem šla po júženca!"" —

„Te druge poprašajmo mi:
Al' si ti vid'la kter'ga mem' jet',
S tem žimnatim štrikam prepasan je bil,
S tem žegnatim gvantam oblečen je bil?"
„„Oj nisem ga videla,
Sem šla po mrzel studenček."" —

„Te treke poprašajmo mi:
Al' si ti vid'la tod en'ga mem' jet',
S tem žimnatim štrikam prepasan je bil,
S tem žegnatim gvantam oblečen je bil?"
„Oj vidla, oj vid'la sem ga;
Majhen čas, kar tod hodil je!"

Judje še naglo, še naglo
Se za Jezusam spusté,
Še naglo, še naglo Jezusa dobé.
Jezusa so gnal nazaj mem teh treh plevic.

45 Jezus jim reče: „Tukaj ste plevice tri,
Device pa le dve:
Ktere ste mene zatájile,
Se 'vte v nebesih veselile.
Oj Mica, oj Mica, Koširjeva hči,
50 Na večne čase frdamana si!“

450.

(S Kamena na Soči.)

Tam stoji ravno polje,
Dolga njiva pripotnica.
Tam plebejo plebiče tri,
Plebiče tri, sestrice dve.
5 Mimo pride Jezus sam:
„Bog daj srečo, plebiče tri,
Plebiče tri in sestrice dve!
Zad bojo pršli Judje hodi,
Bojo po Jezusu prašali.
10 Recite: mi nismo nobenga videle,
Mi nismo nobenga slišale;
Saj se bom skril pod en drenov grm.“

Zad so pršli Judje hodí,
So po Jezusu vprašali:
15 „Al ste kogá videle, al slišale,
De b' bil kdo mimo šel?“
Sestrice mi odgovore:
„„Mi nismo obenga videle,
Mi nismo obenga slišale,
20 De b' bil tod mimo šel.““

Ta druga, beriška kurba, se oglasi:
„Mari vam, judje hodi!
Lih todi je mimo šel,
V eni žimnasti srajci je bil,
25 S štrikam prepasan ker je bil:
Saj se je skril pod en drenov grm.“

Judje so Jezusa udobili,
Prav trdo so ga zvezali,
De se sestrici jočejo.
30 „Tiho, le tiho, sestrice dve,
Saj pojdete z mano v nebo;
Ta druga, beriška kurba, pa
Pojde dol na dno pekla.“

Jezus in Judje.

451.

(Iz Goričan pri Zilji.)

Vsmilani Ježuš je v nedelo jutro zgůda vstoł,
U frišnej vodici se je vmoł,
V bjelan pecenetelni se je vbrisoł,
V pest je vzeł palco, palco rômarško,
5 Zlat paternošter.

---

450. *Zapisal* Jožef Maligoj. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

451. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XIV. b. 35—37, kjer stoji ta-le opomnja:* „Kakve su svetice Taša, Kropa in Klepa, nije mi od naroda nitko znao kazati. Bog si jih zna, koj pozna svu svoju nebesku družinu“. *Primerjaj tudi številko 453 „Zlati očenaš“.*

Šu je po širûčej cesti,
Sredli su ga hudi Judi, hudi hajdi
Z vličan vpitjan, z vličan hrupan.
On je pa serčno vprašoł je: „
„Koga vi iščate?“
Oni so djali: „„Ježuša Nazarenščega.““
On je rekeł jin: „Jes sin tisti, ki ga iščate,
Ježuš Nazarenšči, kral judovšči.“
Oni so se ga močno vstrašili,
So zad na černo zemlo padli,
Łuči so jin vgasnile, laterne se zasule,
Rôče okamnele, oči oslepnele,
Uste se jin perpèrle, jeziči pretegnili,
Da mu niso móli nič rejči hudega
Bìl striti žalega bìl malega.
Ravno tako moji hudi fajnti,
Kedar bojo pred-me prišli,
Da mi ne bjo móli nič rejči hudega
Bìl striti žalega bìl malega,
Bìl škodovati na duši bìl na telesi.
Bûg in sveta Taša je potaši,
Bûg in sveta Kropa je pokropi,
Bûg in sveta Klepa je zakleni,
Vse hude uste in jeziče,
Da mi ne bjo móli nič rejči hudega,
Bìl striti žalega bìl malega,
Bìl škodovati na duši bìl na telesi.
Jes se perporočim Bogu očetu,
Bogu sinu, Bogu svetami duhu;
Sveta trojica budi nad nami,
Ježuš, Marija, Jožef pred nami,
Tûr je mogočnejši, svetejši in močnejši
Kakor tote tri močne peršone,
Pa skusi se z nami! Amen.

Jezusove muke.

452.

(Od Svetinj blizu Ormoža.)

Jezusa so zgrabili v paradiži
In so ga gnali v Jeruzalemsko mesto.
So se ž njega špotovali,
So mu ploske dávali.
Kodik so njega gnali,

---

452. *Zapisal* Jos. Freuensfeld; *povedala Frančiška Podgorelec* (*glej št. 402*). — *Iz Kresa IV. 27—28, kjer je v v. 29. pač po pomoti izpuščeno* reka. *Primerjaj tudi zgoraj št. 441.*

Povsodik so pune stopinje krvi nastale.
Tan se je znajša en človik,
En stari jud;
Tan se je znajšlo eno drevo,
Ki je sedennosedendeset let v vodi ležalo.
Judje so drevo vün potegnoli.
Ti prvi je odgovarja:
Križ je velki, Jezus pa mali.
Ti drügi je odgovarja:
Škoda nan je križa rezati,
Leži nan je Jezusa nategnoti.
Močno so Jezusa nategnoli,
Ka se je strosilo nebo in zemlja,
Vse pečine in zidine so razpokale,
Niti mesca, zvezd no sunca né blo.
Njegove žilice so se nategnole,
Njegovi sklepeki so pokali od veke muke.
No so ga gnali na goro Kalvarijo.
Težek je bia njegov križ,
Močno so ga s trnjon kronali,
Močno so ga gajžlali.
No so njegov težki križ mu naložili,
Na njegove svete rane.
No je reka proti nebeškemi očeti:
„Oča moj ljübljeni, mati moja ljübljena,
Jaz še čen enok tak bridko muko pretrpeti,
Kako zdaj že trpin,
Kak eno pravično düšo pogibiti.“

Marija je suzice takala,
Kak so lepe vinske jagode,
Za svojega ljübljenega sina.
Marija je prnesla en beli robček
Ino je štela sineki suzice obrisati.
Jezus pa je reka:
„Johanes, pelaj ovo ženo v kraj!“
„„Sinek moj ljübljeni,
Do zdaj sen bila tvoja mati,
Zaj pa sen ti ena ljüdska žena.““
„Mati moja ljübljena!
Či bi jaz van reka,
Ka ste vi moja mati ljübljena,
Van bi srcé na dvoje razkolilo
Od preveke žalosti.
Stopte vi pod moj križ,
Poberte vi moj sveti plašč,
Poberte vi moje tri kaplje krví,
Ki 'do pale z mojih ran.
To prvo 'te nesli na šüroko polje,
Kde 'de rasla romena pšenička:
Bodo se hoštihe delale,
Bodo se grešniki spovedávali,
Na moje bridke muke zmišljavali.
Drügo 'te nesli na vinsko goro,
Kde bode rasla vinska rozga,
Na vinskoj rozgi romeno vinčece:
Bodo mešniki meše mešivali, se napajali
In grešniki na moje bridke muke zmišljavali.
Tretjo 'te nesli v zeleni püngrad,
Kde bodo rasle vse fele rožice, vijolice, lelje:
Bodo pri svetih mešah dišale,
Bodo se grešniki spovedávali,
Na moje bridke muke zmišljavali.“

„Zlati očenaš“.

453.

(Iz Goričan pri Zilji.)

Vsmíleni Jezus je v nedelo jutro zgoda vstal, u frišnej vodici se je umil, u bělim facenetelnu se je vbrisal, u pest je vzel palco romarsko, zlat paternošter, šel je po širokej cesti. Sredli so ga hudi hajdi s velíkim vpitjem, s velíkim hrupom; on je pa serčno vprašal je: „Koga vi iščete?“ Oni so djali: „„Jezusa Nacarenskega““. On je rěkel: „Jaz sem tisti, ki ga iščete? Zakaj me iščete? Sem pri vas u tempelnu bil, sem vas lěpo učil, niste persta na me položili, mi niste sile strili.“ Oni so se zlo vstrašili, so zad na črno zemljo padli, luči so jim vgasnile, laterne se zasule, roke okamnele, oči oslepnele, usta se jim perperle, da mu niso mogli nić rěči hudiga bil (al) striti žalega. Jezus je pa rěkel jim: Do devete ure nema se nobeden zgeniti, nobenemu človeku sile striti.

K njomu pa stopi Marija, roža děvica. Kako je barala Jezusa Marija roža děvica: „Jezus, děte moje, kako se ti bo godilo na samo cvětno nedelo?“ — „„Ljuba moja mati! Kako se mi bo godilo na samo cvětno nedelo? V roke bom vzel svojo palco romarsko, vzel zlat paternošter, pojdem v město Jeruzalem v tempel in tam bom judovski kralj. Bogati se bojo pred menoj perklanjali, bojo štacune odpirali, unkej bojo jemali černe sukna, černo žamat, po poti je bojo prestirali; vbogi bojo na drevjice lezli, cvětje sekali in lomili, od kodar jaz Jezus pojezdim. Jaz se bom pa sukna izognil in po cvětju pojezdim, nazaj se bom obernil in jim bom cvětje žegnal, da bo vsim ljudem k troštu in k pomoči priprostej živini.““

Kako je barala Jezusa Marija, roža děvica: „Jezus, děte moje! Kako se ti bo godilo na sam veliki pondelek?“ — „„Ljuba moja mati! Kako se mi bo godilo na sam veliki pondelek? V roke bom vzel svojo palco romarsko, svoj zlat paternošter, pojdem na silno visoko goro, bom pokleknil na zlo rezeć kamen, bom zvěsto Boga prosil, da bi prešla ta ura in čas. Pa bo prišla ta ura in čas in bo prešla.““

---

453. *Zapisal* M. Majar. — *Iz Slov. Bčele I. (1850) 184—186. Začetek rokopisa, po katerem je pesem v Bčeli tiskana, je hranil Miklošič; tam je to-le drugače:* 5 hrupam, 9 zemlo, 21 preklanjali, 66 ušete, 73 Jordani, 74 prvrtan, svincam. — *Oddelek od v. 85.—102. tiskan že prej v CP. 180—184 in to, je ne gledé na naglasna znamenja, s temi premembami:* 86 dolij dol so — 88 Mercesnavo — 89 nateknejo — 91 majheno — 92 se jej se — 95 Sonce — 97 Tokoče — 101 Nebeski. *Mesto verza* Kerščeni zvoni ne zvonó *stojita ta dva:* Tema je postala črez ves volen svet, * Naš Jezus Kristus tako martro terpí. — *Kar se tiče konca, primerjaj zgoraj „Zlato Češčeno si Marijo“, št. 404. in št. 451.*

Kako je barala Jezusa Marija, roža děvica: „Jezus, děte moje, kako se ti bo godilo na sam veliki vtorek?“ — „„Ljuba moja mati! Kako se mi bo godilo na sam veliki vtorek? V roke bom vzel svojo palco romarsko, zlat paternošter, pa pojdem v město Jeruzalem u tempel, bom pridigal in molil, hude grěšnike preobračal, katolško věro napravil; kdor bo meni vbogal, svoje pravde ne bode zgubil.““

Kako je barala Jezusa Marija, roža děvica: „Jezus, děte moje, kako se ti bo godilo na samo veliko srědo?“ — „„Ljuba moja mati! Kako se mi bo godilo na samo veliko srědo? Hudi Judi, hude Judinje bojo za menoj postopali s koli, s hlodami, baklami, s štriki žimnatimi, bojo meni tako strah dělali, bojo měnili, da bi tamo na tla padel in tamo vmerl. Jaz pa tamo ne bom na tla padel, ne bom vmerl, še nazaj potečem. Zraven pota bo stala běla hišica, od zvunaj hišice bo sedel majhen pubić, ne bo znal marnovati bil govoriti, še bo za menoj s perstom kazal.““

Kako je barala Jezusa Marija, roža děvica: „Jezus, děte moje, kako se ti bo godilo na sam veliki četvertek?“ — „„Ljuba moja mati! Kako se mi bo godilo na sam veliki četvertek? Jaz bom za mizo s svojimi dvanajstimi jogri sědel in bomo velikonoćno jagnje večerjali. V roke bom vzel rumeni kelih in merzlo vodo, da bom lepo jogram noge vmival, lěpo od njih slovo jemal; bo še jeden med njimi, da me bo predal, da me bo za trideset srebernikov izdal, hudim grěšnikom me bó v roke dal.““ — Tam so ga popadli, tam so ga zvezali, so ga peljali pred Kajfeža, tam so pervokrat z železno rokavíco ga vdarili; so ga spet nazaj peljali od Kajfeža pred Pilatuža, pred deželskega oblastnika. Tam so ga zasramovali, dvainsedemred žlafernic (72 zaušnic) mu dali, k smerti Jezusa obsodili. Na glavo so mu ternjasto krono natiskovali. Krona je imela dvainsedemred ternov, da ga je bodla v nja svete lice, v nja svete možgani. Jezusove svete ušeta in Jezusove svete oči in svete ustice so vse zaplovali, pred nja na kolena poklekovali, nja zasramovali. Jezus je pa terpel za vse keršanstvo, za vesolen svět, za vse věrne duše v vicah.

Kako je barala Jezusa Marija, roža děvica: „Jezus, děte moje, kako se ti bo godilo na sam veliki petek?“ — „„Ljuba mati moja! Kako se mi bo godilo na sam veliki petek? Hudi Judi me iz města Betlehema poženo. V vodi Jordanu je en hlod namočen, ves prevertan in s cvincam nalit in je tamo perpravlen, da ga bom moral jaz Jezus vleči na goro Kalvarijo. Hudi Judi pojdejo po mehkim, jaz pojdem po tverdim.““ — Kervavi pěsek je plaval po nja lestnjah stopinj, še prej ko je Jezus pervlekel hlod na goro Kalvarijo. Jezus pervleče hlod na goro Kalvarijo, veržejo ga na skalo, da se strese skala in hlod nad njim. Kaj so še hudi Judi govorili, križ so mu naredili; k njemu so ga perměrili: je bil za križ premajhen.

K njemu so pa perstopili, na tla ga potegnili, so Jezusu vse žilice pretergali, vse ude razklenili. Vunkaj je pa tekla nedolžna rěšnja kri, je pertekla skoz pet kervavih ran Jezusovih.

Kaj so še hudi Judi govorili?
Gor in doli těkali,
Žolc in jesih zlijali,
Mecesnovo gobo napojo,
Jo na terst nataknejo,
Dajo piti na križ Jezusu.
Jezus poskusi majheno,
Stresel se je rameno,
Stresla se je zemlja in nebó,
Človeku duša in tělo.
Solnce in luna je vmerknila,
Zvězdice z neba padajo,
Tekoče vode ne tečo,
Ribice v vodi ne plavajo,
Tičice v lufti ne lětajo,
Silne skale pokajo,
Nebeški troni skleplejo,
Kerščeni zvoni ne zvonó.

To je bilo od šeste ure do devete ure. Naš Jezus Kristus tako martro trpi. Jezus je pa trpel za vse kršanstvo, za vesolen svět, za vse věrne duše v vicah.

Kako je barala Jezusa Marija, roža děvica: „Jezus, děte moje, kako se ti bo godilo na samo veliko suboto?“ — „„Ljuba moja mati! Kakó se mi bo godilo na samo veliko suboto? Tadaj me bojo že iz križa sneli, me bojo pokopali devet komolcov globoko, devet komolcov široko. Vunkaj iz mojega groba bo pa raslo jedno pšenično zerno, spreljuba rumena pšeničica. Oblate bojo ž nje dělali, měšniki jo bojo vživlali, ž nje se bo spreměnilo spreljubo sveto rěšnje tělo, da bo vsem ljudem k trošti in k pomoči vsem věrnim dušam v vicah.““

Kako je barala Jezusa Marija, roža děvica? „Jezus, děte moje, kako se ti bo godilo na samo veliko nedelo?“ — „„Ljuba moja mati! Kako se mi bo godilo na samo veliko nedělo? Jaz Jezus bom že veselo od smerti vstal, pojdem pred čern pekel. Od začetka že duše pred peklam klečó, se moje martre veseló, na mojo martro težko čakajo, da bi peršel, da bi jih rěšil. Zpred černa pekla jih popeljem k očetu nebeškomu.“

„Jezus, děte moje, kaj boš temu človeku dal, ki bo to molitvo požebral, Jezusovo terpljenje premišljeval?“

„„Jaz ćem mu dati rěšit duše tri:
Očino, materno in sam svojo,

Tri dni pred smertjo zboleti,
Tri angelce k njemu poslati,
In sam k njemu pojdem,
Zlato krono mu pernesęm,
Seboj ga popelem v sveti raj.“ Amen.

Jezus po dokončanih mukah.

454.

(Iznad Gorice.)

Na gori drevce zeleno,
Pod drevcem hladna senčica,
V senčici trata zelena.
Z trate se zbira merzla voda,
Merzla voda studenčenca.
Per vodi je en zlati stou,
Na stoli kleči Marija.

Mimo stezica vglajena;
Po stezi pride detice,
Dete mlado, oj Ježuš sam:
„Oj mati, mati moja vi!“
„„Jest nisem toja mati ne,
Moj Ježuš je bolj lép, rudeč.““

„Kako čem biti lép, rodeč;
Ker sem na križi kri preliu
Zavoljo vbozih grėšniku,
Zavoljo majhinih otrôk!“

Sveta kri sejana.

455.

(Iz Frama.)

Jezus na svętem križu
Za grėšnike je vmerl.
Marija, mati božja,
Pod križom klečala.
Še le gor si je deržala
Svoje svęto krîlece.
Še le nǫter je kapljala
Svęta rešnja krî.

Svęti Janž, učenec božji,
On jǫ je pak sėjal,
On jǫ je pak sėjal
Po gorah, po dolah.
Po dolah mi je vzrastla
Pšenička rumena,
Po gorah pak je vzrastel
Preljubi vinski tèrs.

---

454. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz Slov. Glasnika X. (1864) 24. Pesem najdeš tudi v Trnovčevi zbirki (str. 50), ki jo hrani Matica; ta redakcija se od našega natiska razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 3 trota — 4 trote — 6 zlaten — 10 oj Ježuš] Ježoš — 12 tvoja — 13 Ježoš . . . rodeč — 14 čem] čo.

455. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica.* — *Iz CO. III. 48. V petju se vsaki drugi verz ponavlja.*

S pšenice bọdọ dělali
Oj běle oblate,
Mešniki posvěčovali,
Grěšnikom davali.

Kteri pak brez grěha preime,
Božje milosti zadobî,
Oj vince pak bọdọ pili,
Na moje mọke zmîšljali.

456.

(Iz Frama.)

Leží, leží polje,
Oj polje široko,
Prěk polja leži cesta,
Oj cesta vglajena.
Pri cesti stoji lipica,
Oj lipica zelena.
Pod lipicọ stoji miza,
Oj miza sreberna.
Okoli mize stoji
Stolecev trinajnst,
Na stolcah sědi
Jogrov dvanajnst:
Oj trinajnsti je Jezus,
Oj Jezus Marijin sin!

K njim pa pride Marija,
Marija žalostna,
Marija je žalostna,
Žalostna z cělega sèrdca.

„Kaj je tebi Marija,
Da si tako žalostna?“
„„Zakaj bi jaz ne bila žalostna,
Ker sem viděla vsějanọ
Tvojọ krî:
Po prešírokem polji
No po vinskih gorah.
Po polju mi uže raste
Oj drobna pšeničica,
Ko sę bọdọ oblate dęlale,
Se bọdọ grěšniki obhajali,
Da bî po vrědnem prijěli
Presvęto rěšnje telo,
Da bî spremîšljovali
Tvojọ martrọ tọ.
V gorah mi pa rastejọ
Vinske tèrtice,
Kedar grèšniki pijejo

Tvojọ svętọ rešnjo krî,
Da bî spremîšljovali,
Kaj Jezus za nas tèrpí.““

Pravi stan svete krvi.

457.

(Goriška.)

Zmen'jo se trije možje,
Trije škofje,
Kter' bo vzdignil sveto kri:

Vzdignil jo bo ljubljanski škof.
Naproti pridejo

456. *Zapisal* O. Caf; *pela Terezija Pušnik.* — *Iz CO. II. 58—59.*
457. *Zapisal* A. Pegan. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica* (*str. 358, 359*).

Z eno veliko procesijo,
Z eno majhno andohtjo.
I sveta kri spregovori:
„Ta ni moj ta pravi stan,
Ker ga ni izvolil Jezus sam.“

Zmen'jo se trije možje,
Trije škofje,
Kter' bo vzdignil sveto kri:
Vzdignil jo bo dunajski škof.
Naproti pridejo
Z eno veliko procesjo,
Z eno majhno andohtjo.
I sveta kri spregovori:
„Ta ni moj ta pravi stan,
Ker ga ni zvolil Jezus sam.“

Zmen'jo se trije možje,
Trije škofje,
Kter' bo vzdignil sveto kri:
Vzdignil jo bo radoljski škof.
Naproti pridejo
Z eno majhno procesijo,
Z eno veliko andohtjo.

In sveta kri spregovori:
„Ta je moj ta pravi stan,
Ker ga je zvolil Jezus sam.“

Jezus mašuje.

458.

(S Kamena pri Soči.)

Tam stoji hiša svet'ga Jožefa,
V hiši je miza v štir vogle vrezana.
Za mizo sédje škinje tri,
Škinje tri in mat' božà;
Šivajo Jezusu srajce tri,
Srajce tri in mašni plajšč,
De nam bo novo mašo pel
Na sredi raja svetiga,
Na sredi zvoljenga sveta.

Mimo pride Jezus sam:
„Kaj delate, škinje tri,
Škinje tri in mat' boža?“
„„Mi šivamo Jezusu srajce tri,
Srajce tri no mašni plajšč,
De nam bo novo mašo pel
Na sredi raja svetiga,
Na sredi zvoljenga sveta.““
„Kako bom novo mašo pel,
Ker sem premajhen in še premlad!“
„„Saj ti bomo zberali oču in mater,
De te bojo širmali. —
Le sàm, le sàm, svet Joahím,
De bote oče Jezusu;
Le sàm, le sàm, sveta Ana,
De bote za mater Jezusu,
De nam bo novo mašo pel
Na sredi raja svetiga,
Na sredi zvoljenga sveta.
Le sàm, le sàm, vse device,
De bote Jezusu družice,
De nam bo novo mašo pel
Na sredi raja svetiga,
Na sredi zvoljenga sveta.““

---

458. *Zapisal* Jožef Maligoj. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

Jezus je novo mašo pel,
Ves zvoljen svet se je zveselil.
Blagor temu, k' je takrat živel,
K je Jezus novo mašo pel!

459.

(Iz Trebuše.)

Redakcija I.

Stoji mi tam vèsoki hrib,
Na hribi mi je cirkuca,
Od zuni lépo rajhana,
Od znoter lépo malana,
S svečami vsa prepasana.
Noter bo Ježoš mašo braû,
Sveti Šentjaž bo zgonû k njej,
Sveti Lukež bo služû k njej.
Tri device k ofr' gredó:
Prva nese kadivenco,
Druga nese koprivenco,
Treča nese vejco oljkenco
Ljubi devici Mariji. —
Sveta Marija roženkran'c,
Ker ga moli, naj ga moli,
Za nas lepó Boga prosi.

Redakcija II.

Stoji, stoji vèsoki hrib,
Na hribi mi je cirkuca,
Ta lépa, béla cirkuca,
Vsa s svečami prepasana,
Od zuni lépo rajhana,
Od znoter lépo malana.
Noter bo Jezoš mèšo braû.
Sveti Šentjanž bo zgonû h njej,
Sveti Lukež bo služû h njej.

Device tri v ofer grede.
Prva nese kadivenco
Ljubi devici Mariji:
„Sveta Marija roženkranc,
Ker moli ga, naj moli ga,
Za nas prosi lepó Boga.“

Druga nese kropivenco
Ljubi devici Mariji:
„Sveta Marija roženkranc,
Ker moli ga, naj moli ga,
Za nas prosi lepó Boga.“

Treča nese vej'co oljčenco
Ljubi devici Mariji:
„Sveta Marija roženkranc,
Ker moli ga, naj moli ga,
Za nas prosi lepó Boga.“

460.

(Iz Št. Jurija na južni železnici.)

Sveta Nedelja je zgodaj vstala,
Po hiši hodila,
Si bele roke umila
In se podala na široko poljé.

459. *Zapisal* M. Trnovec. — *Redakcija je vzeta iz Slov. Glasnika XI. (1865), str. 24, redakcija II. pa iz njegove zbirke, katero hrani Matica (str. 34—35).*
460. *Zapisala* Zinka Kavčičeva. — *Iz njenega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

5 Na širokem polji križ stojí,
Na križu Jezusova srajca visí.
Njo je s križa potegnila,
Na njo pokleknila.

Ko je sto tavžent romarjev mimo šlo,
10 Marija je najbolj vzadi šla,
Nedeljo je poprosila:
„Le tiho bodi, Nedelja ti!
Romarji gredo na visoko goro,
Na goro Kalavarijo,
15 Kjer sin moj zlato mešo ima.
Kdor bode mešo videl to,

Tri duše z vic odrešil bo;
Očetovo, materino in svojó.“ Amen.

461.

(Iz Zagorja na Hrvaškem.)

Uzka steza novi kloštar,
Po njej hode tri angjeli.
Prvi veli: „Kaj je ovo?
Mrtvo telo tvrdno leži.“
5 Drugi veli: „Dignimo ga,
Nosimo ga v novi kloštar!“
Samo vrata odpirala
Sami dupliri se užgali,
Samo zvoni zazvonili,
10 Sam je Isus misu služil,
Sveti Petar njeg poslužil,
Sama majka k mizi došla,

Sama majka od nje prošla,
Sami dupliri ugašali,
15 Sama vrata zapirala,
Sami zvoni zastajali.

Jezus bere mašno knjigo in umrje.

462.

(Iz ljutomerske okolice.)

Stoji mi, stoji polje,
Oj polje široko:
Jezóš no Marija,
Med njima sónce sija,
5 Med njima no pred njima
No po vsem volnem svéti.

---

461. *Zapisal* A. Kos. — *Iz Slov. Glasnika II. (1858). 166.*

462. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. g. (109), kjer se je verz 13. prvotno glasil:* Na njih pa mi sedijo; *tam je pripisal Vraz tudi ta-le načrt melodije:*

Verzi 3—6 se ponavljajo za vsakim parom. V VO. je pesem prepisana še trikrat. Prepis v VO. VIII. 24 se razlikuje od zgoranjega natiska, ne gledé

Na polji pa mi zrasla
Lipica zelena.

Pod lipoj stoji miza,
Prelépa béla miza.

Okoli pa stojijo
Prelépi béli stolci.

Na stolcih pa sedijo
Mešniki pisači.

Pred soboj pa si majo
Svéte mešne knjige.

K njim pa si je prišlo
Maličko detece.

Prvi listek bralo,
Bledo je postalo.

Drugi listek bralo,
Modro je postalo.

Tretji listek bralo
Mrtvo je postalo.

Zdaj pa mi to znamo,
Je Jezóš nezerenski!

Jezus odpušča romarjem grehe.

463.

(Iz Frama.)

Marija sę kirfat pobéra
Gor na světe Ušarje,
Jezus sę le ž njǫ pobéra.
„O le Jezus, dětę mojo,
Tî bǫš moglo doma ostati:
Premajceno si mi hoditi,
Pretężko si mi nositi.“

Marija tężko taj priide,
Jezusa uže prědě naide:
„O le Jezus, dětę mojo,
Jaz sèm tę vsej doma pustila,
Zdaj sèm tę uže prědě našla!“
„„O preljuba mati moja,
Jez sèm doma, no sèm tu tudě!““

„O le Jezus, dětę mojo,
Ali sǫ tę kaj srękali romarji?“
„„Preljuba moja mati,
Dosta sǫ me srěčovali.““
„O le Jezus, dětę mojo,
Ali si jim kaj odpustil grěhov?“
„„Preljuba moja mati,
Vsem drugim sem sicer odpustil,
Trijim pa ne morem,
Ker sǫ sînke zapravile,
Zelene krancelne sǫ nosile.““
„O le Jezus, dětę mojo,
Odpusti še tem istim trijem.“
„„Če jim grěhe bǫm odpustil,

na naglasna znamenja, v tem: 6 voljnem — 15 pa si] pa — 19, 21, 23 listek je — 26 nezarenski. *Prepis v VO. XVIII. A. 21—22 se razlikuje od zgoranjega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 2 pole — 3 Jezuš — 4 sunce — 5 pred njima] pred njim — 7 poli — 10] Lepo belo pokrita — 19, 21, 23 listek] listek je — 25 to] dobro — 26] Da je to dete Jezuš. — *Prepis v VO. XIV. 11 se od tega zadnjega razlikuje samo:* 15 soboj] sobom.

463. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 145—146. Prim. tudi št. 449.*

Pa jim velikǫ pokorǫ naložil:
Tri velike pętke postiti,
V cerkvǫ rade hoditi,
Zvěsto roženkranc moliti,
Pri sami čisti vodi bîti.“ “

„To bojǫ vse storile,
Da le duše ne bǫjǫ izgubile:
Oh Jezus, dětę mojo,
Prosim tę, vsmili sę krez grěšnike.“

464.

(Goriška.)

Marija zgodi vstajala,
Prelépo se je vmujvala,
Na božjo pot napravljala,
Na božjo pot, na Svet-goró.
Nje sin se tud napravlja ž njo,
Nje sin, oj vsmiljen Ježoš sam.
Marija pravi: „Ljubi sin!
Prešebek si za hoditi,
Pretežek si za nositi
Na božjo pot, na Svet-goró.“

Marija ga doma pusti.
Še ona vzdigne se in gré
Na Svet-goro, na božjo pot.
Marija, ko je gor prišla,
Je soj'ga sina gor nejšla.
Marija pravi: „Ljubi sin!
Kako je to, kak more bit',
Ker sem doma te pústila
In sem te že tu-le nejšla?“
„„Oj Bog, oj Bog, veliki Bog!
Po sveti morem hoditi,
Po sveti morem rajžati,
Grěšnikom gréhe odpuščati.“ “

465.

(Iz Pliskavice na Krasu.)

Marija se z domu odpravlja
Na ljubo sv. Uršárijo;
Še nje sin jo lepo popraša:
„Mati moja, naj grem z vami!“
„„Pa moj sin, kakó boš šel z máno,
Ker si prešvah za hodíti
In pretežák za nosíti?
Aj tukaj domá ostáni,
Aj tukaj domá ostáni,
Ker si prešvah za hodíti
In pretežák za nosíti.“ “

„Jaz grem romarjem pot kazati,
Jaz grem romarjem pot kazati
Na leté sveté Uršárije.“

Kdár Marija će gor pride,
Se tam miló ozira,
Se tam miló ozira.
Tam zagleda nja ljub'ga sina,
Tam zagleda nja ljub'ga sina.

---

464. *Zapisal* Matevž Trnovec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica (str. 12).*

465. *Zapisal* Lovro Žvab. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

Še m' ga lepó povpraša,
Še m' ga lepó povpraša:
„Jaz sem te doma pustíla,
Pej sem te tukaj dobila,
Pej sem te tukaj dobila!
„„O vi mati moja,
Še tega vi ne veste,
Da sem léti inu dóma
Jenu po celem sveti?““

Marija ga vdrugič vpraša:
„O moj sin! kaj tukaj delaš,
O moj sin, kaj tukaj delaš?
O vi mati moja,
Še tega vi ne véste,
Jaz grešnikam grehe odpuščam,
Jaz grešnikam grehe odpuščam.
Marija ga v treće vpraša:
„Če vsem grešnikom grehe odpuščaš,
Če vsem grešnikom grehe odpuščaš?“
„Jaz vsem ljudem grehe odpuščam,
Ampak tistim jih ne odpuščam,
Kateri po duje otrok morijo
Jen sploh krancelj nosijo.“

Marija pa gori hodi,
Še za tiste Bogá moli,
Še za tiste Bogá prosi. Amen.

Marija gre z Jezusom na božjo pot.

466.

(Iz Grgarja.)

Na Sveti gori vkop zgoní,
Gredé mi gore romarji,
Na Svet-goró na božjo pot.
Marija vzdigne se jen gre
Se sojim sinkom Ježušem.
Ona ga nese proû težkó,
Ko da bi nesla zemljo in nebó,
Ko da bi nesla ves 'zvoljen svet.
Marija s' je nazaj ozrla,
Zagledala županjo hčer.
Marije je zavprašala:
„Boš sinka mi odnašala?“
„„Kako bi ga odnašala,
Ker bi rokavce vblatila;
Bi mamica me kregala,
Ker jih je drago vplačala.““
Marija vzdigne se in gre
Na Svet-goró na božjo pot
Se sojim sinkom Ježušem.
Ona ga nese praû težko,
Ko da bi nesla zemljo in nebo,
Ko da bi nesla ves 'zvoljen svet.
Marija s' je nazaj ozrla,
Zagledala 'no vbogo hčer.
Marija jo je vprašala:
„Boš Ježuša odnašala?“
„„Kako ga bom odnašala,
Ker sim velika grešnica?““
Še tega dobro 'zrekla ni,
Je Ježuša odnašala
Na Svet-goro na božjo pot.
Marija sinka vprašala:

466. *Zapisal* Matevž Trnovec. — *Iz Slov. Glasnika IX. (1863), 291. Najdeš jo tudi v Trnovčevi zbirki, ki jo hrani Matica (str. 4—5), s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja:* 5, 19 Ježošem — 10, 24 ščer — 26, 30 Ježoša — 34, 39 ščeri.

„Kak lon boš tem dekletam dau?“
„„Županji hčeri ji bom dau
Dosti blaga, malo otrok,
Na unem sveti pogubljenje,
Da bo po pekli šetala,
Si lepi gvantec varvala.
Ti vbogi hčeri ji bom daû
Dosti otrok, malo blaga,
Na unem svet' zveličanje,
Zveličanje in svetli raj.““

467.

(Z Grahova na Tolminskem.)

Marija se vzdigne ino gre
Na božjo pot pred Sveti štift,
Doli sede, tam počiva.
Lejdig deklice čaka tam.
Peršla županova hči,
Ofertna in prevzetna.
Marija še tako govori:
„Pomagaj nesti Jezusa!“
„„Jez ga ne bom nosila,
Da se ne bom vmazala.““
Marija se vzdigne ino gre
Na božjo pot pred Sveti štift,
Doli sede, tam počiva,
Lejdig deklice čaka tam.
Prišla je vdove hči,
Pohlevna in molitevna;
Marija še tako govori:
„Pomagaj nesti Jezusa!“
Ona ga vzame na roke,
Nese ga v kapelco žegnano.
Marija še tako govori:
„Kaj boš dal tim deklicam,
Ki ste pomagale te nositi?“
„„Županovi hčeri bom dal za lon
Velik' blaga, pa mal' otrok,
Po smert pa duši černi pekel,
Da v njem se bode mazala;
Vdovni hčeri bom dal za lon
Malo blaga, velik' otrok,
Po smert' pa duši sveti raj!““
Ki nam ga Bog vsem skupej daj.

468.

(Iz Cerkna.)

Marija se vzdigne ino gre
Na božje pot prot' Sveti štift.
Dol sedeta, počivata,
Lejdig dekliče čakata.
Pršla je 'na županja hči,
Ofrtna in prevzetna.
Marija še tako govorí:
„Pomagaj pônašat Jezusa!“
„„Jest ga ne bom ponašala,
Da se ne bom umazala.““

467. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz (D. V.). Za* pred (*v. 2., 12.*) *je pač brati* прѣт = proti.
468. *Zapisal* Fr. Sedej. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

Marija se vzdigne ino gré
Na božje pot prot' Sveti štift'.
Dol sedeta, počivata,
Lejdig dekliče čakata.
Pršla je 'ne vdove hči,
Molitevna in pohlevna.
Marija še tako govorí:
„Pomagaj ponašat Jezusa!“
Gor' ga je vzé na nje roké,
Nese ga v kapelco žegnano.
Marija še tako govorí:
„Kaj boš pa dal tvojim deklam za lon,
Kir so te pomagal' ponašati?“
„Ti ž'panji hčer' bom dal —
Veliko blaga, malo otrok,
Po smrt' pa nji duši črni pekev,
De se bo vanj umazala.
Ti vdovni hči bom dal
Malo blaga, pa veliko otrok,
Po smrt' pa duši sveti raj!““
Kterga nam Bog vsem skupaj daj.

469.

(Iz Cerkna.)

Marija se vzdigne ino gre
Na božjo pot k Sveti štift.
Dol sedeta 'n počivata,
Lejdig dekličev čakata.
Prišla je ena španje hči,
Ofertna inu prevzetna.
Marija še tako govori:
„Pomagaj mi ponašat Jezusa,
Pomagaj mi ponašat Jezusa!“
„„Jest ga ne bom ponašala,
Da se ne bom obenj umázala.““
Marija še tako govori:
„Pomagaj mi ponašat Jezusa,
Pomagaj mi ponašat Jezusa!“
Gor ga je vzé na nje roke,
Nese ga v to kapelco žegnano.
Marija še tako govori:
„Kaj boš pa ti dal tvojim dekličem za lon?“
„„Tej španji hčer bom dal za lon
Veliko zlata ino blaga,
Po smert' pa duši černi pekel,
Da se bo obenj umazala.
Tej vdovni hčer bom dal za lon
Malo blaga pa veliko otrok,
Marija se vzdigne, naprej gre
Na božjo pot k Sveti štift.
Dol sedeta 'n počivata,
Lejdig dekličev čakata.
Prišla je ene vdove hčer,
Pohlevna in molitevna.
Po smert pa duši sveti raj!““
Nam ga pa Bog vsem skupaj daj.

469. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke.*

470.

(Iz predvorske fare.)

Redakcija I.

Marija se z dôma rovná,
Deleč, deleč v Marijacelj,
Ž njo se rovná nje ljubъ sin.
Tokô Marija govari:
„Prêmejhъn sъ za hodъtъ,
Pretežъk sъ za nosъtъ.“

Še vzigneta se jъn gresta,
Kamъr predeleč prideta,
Deleč, deleč v Črnušćъ hrif.
Še sêdeta 'm počivata,
Lêdъk dъkličov čakata.

Nejprêh pъršva Črnuška hči.
Tokô j' Marija govarí:
„A m tva ponašat' Ježъša?“
„„Že b' tva ponašat' Ježъša,
Pa b se preveč pomázova.““

Še vzigneta se m' pa gresta,
Kamъr predeleč prideta,
Deleč u gojzde zelene.
Še sêdeta 'm počivata,
Ledъk dъkličov čakata.

Nejprêh pъršva žъpanja hči,
Tokô j' Marija govari:
„A m tva ponašat' Ježъša?“
„„Že b' tva ponašat' Ježъša,
Pa b' mъ druš'na naprêj ohšvà.““

Še vzigneta se 'm pa gresta,
Kamъr predeleč prideta,
Deleč na to ravnô poljê.
Še sêdeta 'm počivata,
Lêdъk dъkličov čakata.

Nejprêh pъršva boga srota.
Tokô j' Marija govari:
„A m tva ponašat' Ježъša?“
Srota j' ponaša Ježъša.

Še vzignejo se 'm pa grejo,
Kamъr predeleč pridejo,
Deleč, deleč v Marijacelj.
Tokô Marija govari:
„Kavš pa tъ srôtъ vôna dav?“
„„Tъ srôtъ bom jest vôna dav:
Na t'mo svêtъ nъč dobъrga,
Nъč dobъrga, nъč hudъga,
Po smrt' nje dušъ svêtъ rej.““
„Kaj pavš Črnušćъ vôna dav?“
„„Črnušćъ bom pa vôna dav:
De sev po pъklъ mázova.““
„Kaj pavš žъpanjъ vona dav?“
„„Žъpanjъ bom pa vôna dav:
Hodiče za nje drúšъno!““

Redakcija II.

Marija 'z doma se ravná,
Deleč, deleč k Marii v Celj',
Z njo se ravná nje ljubi sin.

Tako Marija govorí:
„Premajhin s' mi za hôditi,
Pretežek s' mi za nôsiti.“

---

470. *Zapisal* M. Valjavec. — *Redakcija I. (v narečju) je objavljena v šestem programu varaždinske gimnazije (1858) na str. 19. in v Kresu IV. 491; tukaj pa je za* v *iz la tiskano* w *in v verzu 9., 45. in 46.* Črnušćъ, *v verzu 21. pa* Lêdъk. *Redakcijo II. (v knjižni slovenščini) imam iz Valjavčevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič.*

Še se vzdigneta in gresta,
Kamor predeleč sta prišla,
Deleč, deleč v Črnuški hrib.
Se vsedeta, počívata,
Ledik dekličev čakata.

Najpred pršla Črnuška hči,
Takó Marija govori:
„B' mi hotla nesti Jezusa?“
„„B' ti hotla nesti Jezusa,
Pa bi se kej pomázala.““

Še se vzdigneta in gresta,
Kamor predeleč sta prišla,
Deleč u gojzde zêlene;
Se vsédeta, počívata,
Ledik dekličev čakata.

Najpred prišla župánja hči,
Tako Marija govorí:
„B' mi hotla nesti Jezusa?“
„„B' ti hotla nesti Jezusa,
Pa b' drušna mi naprej odšla.““

Še se vzdigneta in gresta,
Kamor predeleč sta prišla,
Deleč na to ravno polje.
Se vsédeta, počívata,
Ledik dekličev čakata.

Najpred prišla vboga srota,
Tako Marija govori:
„B' mi hotla nesti Jezusa?“
Srota ponaša Jezusa.

Kamor predeleč so prišli,
Deleč, deleč k Marii v Celj'.
Tako Marija govori:
„Kaj boš pa sroti plače dal?“
„„Jez bom pa sroti plače dal:
Na tim svetu nič dobriga,
Nič dobriga, nič hudiga,
Po smrti duši sveti raj.““
„Kaj boš Črnuški plače dal?“
„„Črnuški bom pa plače dal:
De se bo v peklu vmazala.““
„Kaj boš županji plače dal?“
„„Županji bom pa plače dal:
Hudiče za nje drušino.““

471.

(Iz Frama.)

Marija grę na božji pǫt
Na svętǫ gorǫ volovskǫ.
Na rǫkah nesla Jezusa,
Na glavi nesla korpicǫ.
Sréčali ste jǫ děklici dvě:
Enega bogatega župana dči,
Ena pa siromaškega oferja.

„Avbe, avbe, děklici dvě,
Ktera bǫ mi nesla Jezusa
Na božji pǫt na gorǫ volovskǫ?“
Županova dči tako govorí:
„„Jaz imam pa jankǫ židanǫ
No lěpo krilo šlarasto;
Vsej se lehko grę na božji pǫt,
Da si ne nese s sobǫ otrók!““

Oferjeva dči pravi, govorí:
„Avbe, avbe, Marija tî,
Daj pa le meni Jezusa,
Da ga bǫm nesla na božji pǫt
Na svętǫ gorǫ volovskǫ.“
Dala ji je Marija Jezusa,
Da ga ji je nesla na božji pǫt
Na svętǫ gorǫ volovskǫ:

471. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica.* — *Iz CO. III. 15—16.*

Tam sę grešniki ispovědali,
Jezus jim pa grěhe odpuščal bǫ. —

„Preljubi, ljubi Jezus moj,
Kaki bǫš dal županovi dčeri lon?“
„„Na tem světu ji bǫm dal
Malo otrok, dosta blaga,
Na onem světu ji bǫm pa dal
Oj věčno pogubljenje.““
„Preljubi, ljubi Jezus moj,
Kaki bǫš dal oferjevi dčeri lon?“
„„Oferjevi dčeri bǫm dal za lon
Na tem světu dosta otrok
Ino malo blaga,
Na onem světu bǫm ji pa dal
Sveto nebo, svęti raj!““

Nebeški oča nam ga daj:
Bog nam ga daj dobîvati,
Věrnim dušam uživati!

472.

(Iz Frama.)

Leži, leži polje,
Oj polje široko.
Prěk polja leži cesta,
Cesta uglajena.
Po cěsti gręta študenta dva,
Ka sta ize čèrne šole šla.
Prišla sta do lipe zélene,
Do ne hladne sěnčine.
Pod lipǫ sědi Marija,
Na krilu dèrži Jezusa.
Jezus počivlje, pa tèrdno spí,
Kèrvavi pot po njem stojí.
„Oleta, oleta, študenta dva,
Si ne bǫta vîja nič počîvala?“
„„Mîja se čema počîvati,
Če češ poleg naju hoditi.
Podaj nama, Marija, Jezusa,
Mîja ti ga čema nositi.““
„Ko vama čem Jezusa podat,
Ko bî vaju ne mogla dohajat?“
„„Mîja ga čema nositi,
No poleg tebe hoditi.““

Prišli sǫ krez gǫzd zéleni
K někemu gradu bělemu:
„Tu imáš, Marija, Jezusa,
Tu bǫma mîja nǫter šla.“
„„Čajta zdaj, študenta dva,
Kaki mi lon vîja hočeta,
Kaki mi lon vîja hočeta,
Ker sta Jezusa nosila?““
„Mîja druga nič ne hočema,
Ko najnim dušam svęti raj.“
„„To bǫta gotovo dobîla,
Le nikar sę ne pregrěšita!
To bota gotovo dobila,
Le nikar se ne pregrěšita!““

---

472. *Zapisal* O. Caf; *pela Pečarka.* — *Iz CO. II. 106—107.*

473.

(Iz ljutomerske okolice.)

Marija grè na božji pot,
Na božji pot na Jezere.
Soboj si vzeme sineka,
Presmilenega Jezóša.
Pred njoj greta študentča dva,
Študentča dva, bratiča dva.
„Čakajta da me, čakajta,
Študentča dva, bratiča dva!
Kaj ta mi nesla sineka,
Presmilenega Jezóša.“
Nedvà sta njo počakala,
Kaj sta njoj nesla sineka,
Presmilenega Jezóša.
Onedva sta odhajala,
Marija 'dzajah stajala.
Sinek pa se jokat začnè,
Da več ne vidi materè.

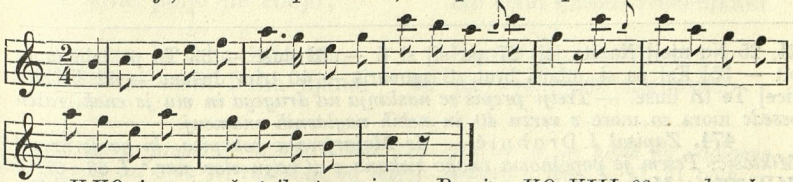
„Čakajta da me, čakajta,
Študentča dva, bratiča dva,
Kaj ta mi dala sineka,
Presmilenega Jezóša.“
Onedva njo počakata
Ino njoj data sineka,
Ino njoj data sineka,
Presmilenega Jezóša.

„Kaj si ti, starš brat, zgovoriš,
Kaj si mi nesâ sineka,
Kaj si mi nesâ sineka,
Presmilenega Jezóša?“
„„Jaz si druga nič ne zvolim,
Kak svojoj duš' zveličanje.““
„To pa teb more dano bit,
Teb duša zveličana bit'. —
Kaj pa si ti, mlajš, zgovoriš,
Kaj si mi nesâ sineka,
Kaj si mi nesâ sineka,
Presmilenega Jezóša?“
„„Jaz si druga nič ne zvolim,
Kak trem dušam zveličanje.““

„To pa ti more dano bit,
Tri duše zveličane bit'.“

---

473. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. U (26). Tam je pripisan tudi ta načrt melodije, o katerem pa ne vem, ali spada k ti pesmi:*

V VO. je pesem še trikrat prepisana. Prepis v VO. VIII. 23 se od našega natiska razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, v tem: 5 študentiča — 8, 19, 6 Študentiča — 7, 18] Počakajta da me, počakajta — 11 Onedva sta jo — *Verz 12. je ponovljen.* — 15 odzajah ostajala — 16 jokat začnè] začne jokati — 22 Onedva] Onedva sta — 23, 24 Ino njoj data] No njoj dala — 26 si ti starš] pa si starši — 31 dušici — 32 tebi — 33 Teb] Tvoja — 34 mlajš] mlajši brat — 39 dušicam — 41 dušice. — *Drugi prepis, kateri je v VO. XVIII. A. 11—13, se razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, od ravnokar omenjenega v tem:* 2 Soboj] Zred soboj — 4 Presmilenoga — 5 študent'ča — 6, 20 Študent'ča — 12, 13 joj — 17 začne jokati] jokati začnè — 23 Onjedva sta jo —

474.

(Iz Slovenske Bistrice.)

Maria gre na boži pot,
Na boži pot, na oljsko goro.
Na glavci mi nese korbičko,
Na rokah mi nese sineka.
Srečala jo je sirotica,
Maria sirotico prosila:
„Le nesi mi nesi Jezusa“. —
Maria je Jezusa prašala:
„Kaj boma sirotici šenkala?“
„„Na totim sveti veliko otrok,
Na onim sveti zveličanje.““

Maria gre na boži pot,
Na boži pot, na oljsko goro.
Na glavci mi nese korbičko.
Na rokah mi nese sineka.
Srečala jo je Jerica,
Jerica, županova čerica.
Maria Jerico prosila:
„Le nesi mi, nesi Jezusa!“ —
Maria je Jezusa prašala:
„Kaj boma Jerici šenkala?“
„„Na totim sveti veliko blaga,
Veliko blaga pa nič otrok.““

Marija prosi za porodnice.

475.

(Iz Kostanjevice na Krasu.)

Marija po pulji rajža,
Ljepo moli roženkranc.

Sam Ježuš ji hre napruti,
Oj prelubi sinak nje:

„Gnada, gnada, mati moja,
Kaj ste takoj žalostna?

Ali ste teha žalostna,
Ki žitne polje ne rodjo?“

„„Jes nisem teha žalostna,
Ki žitne polje ne rodjo.““ —

Marija po pulji rajža,
Ljepo moli roženkranc.

24, 25 No njoj] No sta joj] 27 pa si] si ti — 32 duši — 33 To pa tebi more bit — 35] Kaj pa si, mlajši brat, ti zgovoriš — 40 trim dušam — 42 Tri dušice] Te trì duše. — *Tretji prepis se naslanja na drugega in mu je enak, razen besede* mora *za* more *v verzu 40. in nekih naglasnih znamenj.*

474. *Zapisal* J. Drobnič. — *Iz Majarjevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Pesem je popolnoma enako tiskana v „Cvetju slov. nar.“ I. 66—67. V MR. 325 je Majar prepisal pesem vnovič s temi premembami:* 1, 6, 11, 20 Marija — 10, 22 totem — 12 onem. *Na koncu je pristavil še en verz:* Na onem sveti zveličanje. *Enak prepis s pristavljenim tem zadnjim verzom je dal Majar Kuhaču, kateri je pesem tiskal v svoji zbirki I., št. 115. Ta natisek ima na začetku 2 nova verza:* Kjer god je Marija hodila * Je sinka na rokah nosila. *Sicer se od našega natiska razlikuje v tem:* 1, 6, 11, 20 Marija — 3 glavci mi] glavi — 4 rokah mi] rokah — 7, 8, 19, 20 Jezuša.

475. *Zapisal* M. Majar. — *Do pisave* svećenikam *namesto* svetjenikam (= *svetnikom v v. 58. 66.*) *iz Majarjevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič in po katerem je pesem natisnjena v Slov. Bčeli I. (1850) 1. zv., štev. 154—155.*

Sam Ježuš ji hre napruti,
Oj prelubi sinak nje:

„Gnada, gnada, mati moja,
Kaj ste takoj žalostna?

Ali ste teha žalostna?
Ki vinske tèrte ne rodjo?“

„„Jes nisem teha žalostna,
Ki vinske tèrte ne rodjo.““ —

Marija po pulji rajža,
Ljepo moli roženkranc.

Sam Ježuš ji hre napruti,
Oj prelubi sinak nje.

„Gnada, gnada, mati moja,
Kaj ste takoj žalostna?

Ali ste teha žalostna,
Ki duše v vicah vpijejo?

Ki duše v vicah vpijejo,
Vas na pomoč kličejo?“

„„Jes nisem teha žalostna,
Ki duše v vicah vpijejo;

Jes nisem teha žalostna,
Ki vinske tèrte ne rodjo;

Jes nisem teha žalostna,
Ki žitne polje ne rodjo;

Jes sem le teha žalostna,
Ki se mi smili buha žjana,

Ki na purodi že stoji
Šestnajst dni, šestnajst noći,

Šestnajst dni, šestnajst noći,
Pa se nećeš čjez njo vsmilit.““

„Kakó se ćem čjez njo vsmilit,
Ki roženkranca ni molila,

Roženkranca ni molila,
Ni Bohu se perporočila.“ —

Marija je hore vstala
Ano k buhej žjani šla:

„Vstante hore, vi žjanica,
Začnite molit svjet roženkranc.“

Svjet roženkranc začela molit,
Začela molit svjet roženkranc.

Ha še dobro ni zmolila,
Je mlado dete že rodila.

Bohu se je perporočila
Noj ljubej devici Mariji,

Ljubej devici Mariji
An vsim ljubim svećenikam.

Poslušajte, vsi dokliči
An vse žjane zakonske:

Drug Majarjev prepis se nahaja v MR. 312—313 ter se, ne gledé na naglasna znamenja in na ẽ za je, razločuje od našega natiska v tem: 1, 11, 21 polji — 3, 13, 23 naproti — 4, 14, 24 preljubi — 30 pomoć. *Za 32. verzom sta vtaknjena ta dva:* Ki duše v vicah vpijejo, * Mene na pomoć kličejo, *potem pa manjka verzov 33—36.* — 38 boga — 39 porodi še — 47 gori — 48 bogej — 58 vsẽm. *V VO. XIV. 26—27 najdeš drug prepis, kateri se, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje od našega natiska v tem:* 1, 11, 21 půli — 8, 10, 18, 20, 36 rodijo — 9, 19, 31, 33, 35 nisim — 26 tako — 30 pomůč. — *Za verzom 32. sta vtaknjena ista dva, kakor v MR.* — 37 sim — 41, 43 čez — 54 djete — 56, 64 lubej — 57, 65 lubej — 58 lubim — 59 vsi dekliči] vse deklice — 61 svjstam — 62 svjeti — 63 preporočite — 66] An vsim svećenikam. Amen. — *Jezik ni čist kostanjski,* svetam (*v. 61.*) *nemogoča oblika na Krasu.*

K svetam mašam hodite,
Ljepo molte svjeti roženkranc,
An Bohu se perporočite
An ljubej devici Mariji.

Ljubej devici Mariji
An vsim ljubim svećenikam. Amen!

476.

(Z Gorjanskega na Krasu.)

Mɛrija po púlji rájža,
Pójmo na rüóžnkránc!
Tan ju srĕéća wsmíljɛn Jĭézus,
Oj tα pravi sínъk njá:
„Lýba moja mati,
Zakɛj stɛ taku žalostna?
Al stɛ žalostna,
Kαr vínska trta nα rodí?
Al stɛ žalostna,
Kαr žítno púljcɛ nα rodí?
Al stɛ žalostna,
Kαr dyšъ w vicah wpíjɛju?“
„Jɛs nísn žalostna,
Kαr vínska trta nα rodí;
Tyd nísn žalostna,
Kαr žítno púljcɛ nα rodí;
Tyd nísn žalostna,
Kαr dyšъ w vícah wpíjɛju:
Jést sn žalostna
Črαs nu bŭóγu žɛ̆njsku,
Ki jɛ na púrodi
Štrnajst dní, štrnajst nocí.
Wsmíl sъ, Jĭézus, ti črαz njú!“
„„H svĭétin mášan jɛ hodíla,
Rŭóžnkránca ni molíla!““

Žéna hitro γórɛ wstála,
Molíla rŭóžnkránc,
Žena sinka porodila,
Prporóčla γa Boγý.

477.

(Z vzhodnega Štajerja.)

Marija je zaspala
Pod lipoj zelenoj.
Joj pa so se senjale
Prelepe senje trì.
Korenjiče pognalo
Dol v černo zemljo,
Vrhónec je pognalo
Gor v sveto nebo.

---

476. *Zapisal* K. Štrekelj; *pela Katarina Kavčičeva (1873. l.). — Iz moje zbirke.*

477. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. h. (115). V VO. je pesem prepisana še trikrat. Prepis v VO. VIII. 25 se razlikuje od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja in zlogotvorni* r *za* er, *v tem:* 3 Njoj. — *Za verzom 4. sta vtaknjena ta dva:* Pred njoj pa je zraslo * Drevce zeleno — 10 lepe ste] ste lepe] — 12 Zlata miza] Zlati stol — 13] Na stoli, na stoli. — *V. 17., 18. manjka.* — 22] Ne delaj še sóda ti. *Drugi prepis, kateri se nahaja v VO. XVIII. A. 20, je napravljen po ravnokar omenjenem s temi razlikami, ne gledé na naglasna znamenja:* (5 pa)] mi — (7 Korenjiče)] Korenjiče je — 24 zpokorì. *Prepis v VO. XIV. 10 se ne gledé na naglasna znamenja strinja s tem drugim prepisom.*

Nebesa, nebesa,
Kak lepe ste vi:
V nebesah, v nebesah
Zlata miza stojì.

Za mizoj, za mizoj
Mladi kralj sedì,
V pravoj róki, v pravoj róki
Svetel meč držì.

V pravoj róki, v pravoj róki
Svetel meč držì:
Marija, Marija
Pred sinekom kleči:

„Ljubi sin, ljubi sin,
Ne delaj sóda,
Naj žene sporodijo,
Se grešnik spokorì.“

478.

(Mihovljanska.)

Marija zaspala pod lipicom zelenom,
Njoj se zasenjale prelepe senje tri.
Korenjiče spuščaju vu črnu zemljicu,
Vrhunjiče podpiraju vu svetlo nebo.
Marija, majka božja, pred sinekom kleči:
„Moj sinek, moj sinek! ne delaj soda božjega:
Naj ženke sporodiju, naj grešniki se spokore.“

479.

(Iz Jurketincev pri Varaždinu.)

Marija zaspala
Pod lipom zelenom.
Ona je senjala
Prelépe senje tri:
Da věnček je zrasel
Do svetloga neba.
Nebesa, nebesa
Kak lépa ste vi!
A srédi nebesa
Tě zlati stol stoji;
Za stolom, za stolom
Sam dični Bog sedi,

A pred njim pa kleči
Aj majka Marija:
„A sinek moj Jezuš,
Kaj vezda delal boš?“
„„A majka Marija,
Ja soda delal bom.““
A sinek moj Jezuš,
Naj soda delati;
Naj si grěšno luctvo
Naj pokoru zvrší,
Se noseče ženske
Naj dečicu porode.“

478. *Zapisal* A. P. — *Iz Slov. Glasnika VII. (1861).*
479. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegove zbirke HNP. III. 35—36*

480.

(Iz Frama.)

Leži, leži polje,
Oj polje široko;
Prěk polja leži cesta,
Oj cesta vglajena.
Po cesti grę majcen fant,
Majcen fant, svęti Johan.
Sręčala ga je Marija:
„Kam pa greš, tî majcen fant,
Kam pa greš, tî majcen fant,
Majcen fant, svęti Johán?“
„„Jaz grędm v město Jeruzalem,
Tam bǫm dělal sǫden dèn.““
„Ne dělaj še tî dne sǫdnega,
Oj majcen fant, svęti Johan:
Dosta še je žen nosęčih,
No otročičkov majcenih.“
„„Dětę še ni staro sedem lět,
Grěha ima za taužent lět.““
„Čaj, da sę bǫdǫ žene izporodile,
No otročički izpovědǫ:
Te pa tî dělaj sǫden dàn,
Majcen fant, sveti Johan!“

481.

(Iz Frama.)

Leži mi, leži ravno poljé,
Prěk polja leži stezica.
Po cěsti mi grę něk majhen fant,
Něk majhen fant, svęti Florijan.
Sręčala ga je Marija:
„Hole, hole, majhen fant,
Le kam mi poideš tî?“
„„Jaz pak gren na Donavǫ;
Kǫderkoli hodil bǫm,
Za manǫ vse gorelo bǫ.““
„Le nej, le nej, tî majhen fant,
Tî majhen fant, svęti Florijan:
Če sę ne šonaš drugih ljudi,
Porodnih žen šonaj se
No drobnih otrok,
Ki v zibiki počivljejǫ.“
„„Jaz sę ne moren šonati vęč:
Dětę ni staro sedem lět,
Grěhov uže ima za taužent lět.““

Skrb za dete brez matere.

482.

(Z Grahova na Tolminskem.)

Jezus in Marija
Po nebesih hodita.
Marija Jezusa uprašala,
Le usmiljenega Jezusa:
„Kam pa ti, moj Jezus, pojdeš,
Ker obednemu ne poveš?“

---

480. *Zapisal* O. Caf; *pela Terezija Pušnik.* — *Iz CO. II. 55—56.*
481. *Zapisal* O. Caf; *pela Marija Lędinjak.* — *Iz CO. II. 20.*
482. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz (C. III.). Primerjaj gledé konca pesmi pod št. 178—181.*

Jezus pa tako ji pravi:
„„Jaz pojdem na črno zemljo,
Le na to črno zemljo:
Tam imam tri nosne žene,
Le tri žene nosične,
Edno bom jest k sebi vzel.““

Marija Jezusa uprašala,
Jezusa usmiljen'ga:
„Kaj bo to dete začelo,
Ko ji boš ti mater vzel?“
Jezus pa tako ji pravi:
„„Dal bom gorké vetrove,
Da bodo njega pihali;
Dal bom gorke dežove,
Da bodo njega kopali;
Dal bom angelje várhe,
Da bodo njega varvali!““

483.

(Iz Volčan na Tolminskem.)

Tičce prepevajo,
Rožce precvetvajo,
Jezus kliče mater svoje.

„O kje ste bla, preljuba moj' mat',
Ker vas ni blo tolikanj dni?“

„„Sem bila šla na uni svet,
Za 'no majhno dete pogledati.
O moj sin, ti si močno falil,
Ker si dete pustil in mater uzel.““

„O moja mat, jaz se neč ne k'sam,
Ker sem dete pustil in mater uzel;
Jez se pa tega ravno narbolj kesám,
Ker sem grešniku frajvoljo dal:

De grešnik dela, kar kolj če,
Name se neč ne zmisli ne.“

Spokorjeni grešnik.

484.

(S Srpenice.)

Ježš po morji plava,
Grešnik pa zavpije:
„Čajte, čajte, Ježuš!“
Ježuš nič ne mara,
Le po morji plava.
Grešnik spet zavpije:
„Čajte, čajte, Ježuš!“
Ježuš nič ne mara,
Le po morji plava.
Grešnik v treče vpije:

483. *Zapisal* Jožef Kragelj. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*
484. *Neznanega zapisovalca.* — *Iz Goriškega letnika za l. 1864., str. 223 do 224, kjer je nekaj tiskovnih napak:* 24, 35 ovete — 40 čvete — 59 sprijele.

„Čajte, čajte, Ježuš!“
Ježuš se ogleda.
„Čajte, s' vam spokorím!“

Ježuš del je k njemu:
„Beži tje k menihom,
Naj te spovedájo.“
„„Sem že bil pri mnihih,
Niso tli spovedat!““
„Beži na Kalvarjo,
Gor je suha lipa,
Je tud čeren kamen.
Tam na toti kamen
Dol poklekni, moli!
Kadar scvete lipa,
In vbeli se kamen,
Bojo odpuščeni
Grehi spokorjeni.“

Grešnik gre na goro,
Gori na Kalvarjo.
Tam na črni kamen
Dol poklekne, moli,
Moli, Boga prosi.
Dan za dnevom prejde,
Noč za nočjo mine —
Kar ocvete lipa
In vbeli se kamen.

Zdaj zakliče angeljc:
„Grešnik, gori vstani,
Grehi s' odpuščeni:
Viš, da cvete lipa
In beli se kamen!“
Grešnik nič ne mara,
Še kleči in moli.
Spet zakliče angeljc:
„Grešnik, gori vstani,
Grehi s' odpuščeni:
Viš, da lipa cvete,
In beli se kamen!“
Grešnik nič ne mara,
Še kleči in moli.
V treče kliče angeljc:
„Grešnik, gori vstani,
Grehi s' odpuščeni:
Viš, da lipa cvete,
In beli se kamen!“
Grešnik hoče vstati,
Šlata pri kolenah;
Bile so kolena
K kamnju tje sprijete.
Šlata se po glavi,
Lasca ni nobenga,
Veter jih je zlizal.
Grešnik se zavzame,
Trka si po prsih,

S' je razsul v popelič.
Tičice so prišle,
Nesle tist popelič
Gor v nebo presveto.

485.

(Iz Gornjega Bernika.)

Jezus se po murji vozi
S svojim jogram jen učencam.

Grešnik pa za Jezusam vpije!
„Le stoj, le stoj, o Jezus moj:

---

485. *Zapisal* M. Majar. — *Iz Majarjevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič in po katerem je pesem tiskana v „Cvetju slov. naroda“ I. 69—71, in to, ne gledé na naglasna znamenja, s temi premembami:* 29 vzeleni — 48 tal — 51 golobček. — *Zadnjih treh verzov manjka.* — *Pri dvovrstičnih strofah se drugi verz ponavlja.* — *Majarjev prepis v MR. 322—323 je od našega na-*

De bom jest grehe povedov,
Velike grehe jen neznane.“

Jezus se še po murji vozi,
Ravno kakor b' slišov ne biv.

Grešnik še drugikrat zavpije:
„Le stoj, le stoj, o Jezus moj!

De bom jest grehe povedov,
Velike grehe jen neznane.“

Jezus se še po murji vozi,
Ravno kakor b' slišov ne biv.

Grešnik še tretjikrat zavpije:
„Le stoj, le stoj, o Jezus moj!

De bom jest grehe povedov,
Velike grehe jen neznane.“

Jezus pa na murji obstojí,
Grešnika lepo ogovorí:

„Povej, povej, o grešnik moj,
Velike grehe jen neznane!“

„„Jest sem očè jen mater vbu,
Brat mi je še kumej všu.““

„Jidi med planine visoke,
Med planine jen gore visoke.

Tam suho drevce še stojí,
Se že veliko let ne zelení.

Al se suho drevce ozelení,
Ti bodo grehi odpuščeni,
Veliki grehi jen neznani:

De bodo začele ptičice peti,
Bodo začele na drevci sedeti.“

Preteklo je četerto leto,
Drevce še ni ozeleno.

Peršlo je šesto leto,
Drevce se že zelení.

Ptičice so jele veselo pet,
Grešnika k veselji opominvat.

Jezus sam je k njemu peršu,
K njemu peršu jen ga objiskov.

„Le vstan, vstan, o grešnik moj,
Tvoji grehi so ti odpuščeni,
Veliki grehi jen neznani.“

„„Jest ne morem nič vstati,
Kolene so se k tlam prirasle.

Jest ne morem nič vstati,
Brada je do tvav zarasla.““

Jezus se ga en mav pertekne,
Grešnik se že čisto spe.

En bev gvobiček ven zletí,
Na Jezusovej ramci obsedí.

„Čast jen hvala bodi Bogu Očetu, Sinu jen svetome Duhu,
Kmal, kmal pridem v sveto nebo!“

---

tiska mimo ła za v *iz* l-*a različen v tem:* 1, 7, 19 mórji — 9 vdrugokrat — 10 oj — 13 še po murji] po mórji — 23 oče . . . vboł — 24 všoł — 35 ozelenelo — 37] Drevce se je že ozelenelo — 39 veselju — 40 peršoł — 41 peršoł — 46 k tlam] tlam — 48 tłav — 54 Očetu] Očetu jen — 55] Hmał, hmał bom pèršoł v sveto nebu.

486.

(Iz Lašič.)

Jezus se po morju vozi,
V lepi barki pisani:
To je barka svet'ga Marka.
Grešnik kliče: „H kraju, h kraju!
Da boš grešnika spovedal;
Jaz sim grešnik preveliki,
Da ne morem veči biti,
Sim očeta, mater vmoril,
Mati nóseča je bila,
Moj'ga bratca je nosila.“

Jezus slišati ga neče,
Se naprej po morju vozi.
Grešnik vpije do Marije:
„O Maria, za me prosi,
Da bi Jezus h kraju vozil,
Mene grešnika spovedal;
Jaz sim grešnik preveliki,
Da ne morem veči biti.“

Jezus h kraju se pripelje,
Ga spové, mu dá pokoro:
„Pojdi tjekaj v gojzd zeléni,
Kleči, pa se ne ozeraj,
Kaj okoli se godi.
Kar t' bo od obraza teklo,
Tisto bodi živež tvoj.“

Klečal je tam dolgo časa,
Dolgo časa, dvajset let.
So kolena v skalo vrastla,
Brada segla je do tal.

Lov lovili so po gojzdu,
Najdejo ga lovci mladi.
Niso vedili, ne znali,
Kdo in kaj je ta ostúd.
So prišli vkup, gledali ga,
Z neba glas zaslišali so:
„Grešnik, vstani, grešnik, vstani,
Grehi so ti odpuščeni.“

Grešnik precej se je zdrobil,
Zdrobil kakor solnčni prah,
V nébo zletel bel golobec.

487.

(Od Horjulja.)

Jezus se je vozil v sveti raj.
En velik grešnik za Jezusam upije:
„Jezus, počakaj me, da ti nekaj povem.“
„„Ti nis' vreden, da b' se z mano vozil v sveti raj'.““
Grešnik odgovori:
„Saj nisem drujga storil,
Kakor očeta in mater sem ubil,
Strijčka sem predal,
Sestrico sem čez dal.
Kakršno voč' pokoro mi nalož',
Jaz jo očem dostat'.“

---

486. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Glasnika slovenskega slovstva, izdal A. Janežič v Celovcu 1854, str. 28—29. Prepis se nahaja tudi v Valjavčevem rokopisu, ki ga je hranil Miklošič; ta prepis se, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje od našega natiska v tem:* 4 kliče] vpije — 7, 18 De — 9 nošeča — 15 vozil] šel — 25 bodi] naj bo.

487. *Zapisal* Ivan Vrhovnik; *povedala Mica Bobnarica.* — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (str. 5—6).*

„„Pojd' gor' na Limbarsko goro!
Gor' ne boš druz'ga najšel,
Kot en' drevce lorbarjov'.
Pod tistim drevčkam kléč' sedem let!“ “

Kadar je sedem let pretekl',
Prišel je Jezus k njemu:
„Grešnik, zdaj pa le gor' poglej,
Boš videl, de je drevce lorbarjov zelen'!“

„„Jaz ne morem gor' pogledat',
Moje oči so se izkapale!“
„Grešnik, zdaj pa le gor' ustan',
Se pejd' vozit iz mano v sveti raj!“
„„Jaz ne morem gor' ustat',
Moje kolenca so se prirasle!“
Potresel ga je,
Usul se je pepel in prah,
Duša je šla svetla v nebes kakor zvezda.

488.

(Iz Vrbovca.)

Jezuš se vozi po moru,
Grěšnik se šeče po brěgu:
„Hodi se, grěšni', k meni vezt'.“
„„Nejdem se vera, mo' Jezuš,
Ar sem se jako zagrešil:
Oca se', majku umoril,
Sestru sem, braca utopil,
S krsnom sem kumom zagrešil,
I dva sem draga razdružil.“ “
„Tebi je, grešnik, h pekel put.“
„„Ne veli toga, mo' Jezuš.“ “
Govori Jezuš grěšniku:
„Id v onu goru visoku,
Tam ti je jedna crkvica.
Ondě češ klečat devet lět,
I desetu jeden dan.“

Kad projde tih devet lět,
I desetu jeden dan,
Došel je k jemu sam Jezuš.
Grěšniku veli sam Jezuš:
„Stani se gore, moj grěšnik.“
„„Nemrem se vera, mo' Jezuš.“ “
Trkne ga petom sam Jezuš:

Duša mu otšla svetli raj,
Tělo mu otšlo pušken prah.

489.

(Iz ljutomerske okolice.)

Teče, teče bistra voda,
Bistra voda Dónaja.
Pó njoj plava, pó njoj plava
Tenka ladja pisana.

488. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegove zbirke HNP. I. 69—70.*
489. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. K in L, kjer je na* K *pripisan tudi ta-le načrt melodije:*

V njoj pa sedi, v njoj pa sedi
Ljuba dvica Marija.
Za njoj kriči, za njoj kriči
Grešnik jako veliki.
„Kaj pa ti, prevelki grešnik,
Kaj tak velke grehe maš?“
„„Oče, mater sem si vmoriâ,
Sestra kómaj vujšla mi.““
„Idi, idi, velki grešnik,
Ta k suhemi drevčeci.
Tam pa kleči ino moli,
Da se drevce zelení.“
On je klečâ no moliâ,
Minolo je sedem lét.
Mimo vlegla vóska steza,
Vóska steza vglajena.
Po njoj hodi ljuba dvica,
Ljuba dvica Marija:
„Stani, stani, velki grešnik,
Grehi so ti odpuščeni!“
„„Kak bom stanâ, da ne morem,
Do pojasa v zemlji sem.““
„Piši, piši, hladen veter,
Kaj prepišeš to teló!“
Marja vzela vbogo dušo
No njo nesla gor v nebó.

490.

(Od Sv. Ane na Krembergu.)

Teče, teče bistra voda,
Bistra voda Donava.
V njej se vozi lepa barka,
Lepa barka pisana.
V njej se vozi oj Marija,
Oj Marija smilena:
Za njo pojdi, grešni človek,
Ki tak velke grehe maš.

V VO. je pesem prepisana še trikrat. Prvi prepis (VO. I. 2) se razlikuje od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, v tem: 8 jako] močno — 9] Kaj ti grešnik, kaj ti grešnik — Kaj tak] Takšne — 12 mi] je — 13—15] Idi, grešnik, idi, grešnik, Klekni k suhem drevčeci, * No tam moli no tam moli — 17 no], on je — 19 voska steza], mimo vlegla — 20 Vozka — 21] Po njoj šeče luba — 22 Luba divica — 23] Stani, grešnik, stani, grešnik — 25] Kak bi stanâ — 26] Ki pregenot se ne mrem * Ki že zlezâ, ki že zlezâ * Do pojasa v zemlo sem — 30 gor] go. — *Drugi prepis (VO. XVIII. 23—25) je napravljen po ravnokar popisanem ter se razločuje, ne gledé na naglasna znamenja, od njega v tem:* 2 Dunaja — 6 divica — 10] Prenemilo tak kričiš — 16 Da se] Da — 20] Steza vozka vglajena — 22 Ljuba — 26] Ki se ne mrem pregenoti — (28 v zemljo sem)] sem v zemljó — (30 Kaj)] Da — (31 Marija)] Marija je. — *Tretji prepis (VO. XIV. 13) je, ne gledé na naglasna znamenja, enak drugemu.*

490. *Zapisal* Janko Slebinger. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (II. 13—14).*

„Kaj si storil, grešni človek,
Ki tak velke grehe maš?“
„„Oči, mater sem jaz vmoril,
Sestra pa mi vujšla je.““
„Dol poklekni ino moli
Pri ti drevi zeleni!“ —
Mimo pelje lepa cesta,
Lepa cesta zglajena.

Po njej hodi oj Marija,
Oj Marija smilena:
„Stani, stani, grešni človek,
Grehi so ti odpušeni!“

Stari berač.

491.

(Iz ščavniške doline.)

Leží, mi, leži
Eno široko poljé.
Po polji pa m' je steza,
Steza vglajena.
Po stezi pa mi hodi
Betlar močno star.
Srela ga je, srela
Divica Maria.
„Kaj je tebi, betlar,
Kaj si tak žalosten?
Ali se ti jočeš
Od te božje potí?
Ali se ti jočeš
Od velke starosti?“
„„Ne jočem se, ne jočem
Od božje potí,
Jočem se, le jočem
Od velke starosti:
Kolna so m' vkam'nele
V to sivo kamenje,
Oči so mi stekle
Od velke starosti.““
„Idi le, ti betlar,
Na goro visoko,
Tam stoji en' cirkva
Divice Marie.
Tam si dol poklekni
Ta pred njen oltar,
No še ti tam zmoli
Svoj sveti roženkranc.
Prišla 'ta, prišla
Golobeca dva,
Golobeca dva,
Nebeška angelca,
No 'ta te prejela
Vsak za svojo rokó,
No 'ta te peljala
Gor v sveto nebó,
Gor v sveto nebó
No v svetli raj,
Oča nebeški
Le vsem nam ga daj!“

---

491. *Zapisal* J. Burcar. — *Iz njegovega rokopisa, ki mi ga je dal Miklošič. Primerjaj prejšnji naslov.*

Jezus in svet noseča riba.

492.

(Izpod Melec.)

Jezus pa mŭórji pláwa,
Riba za nèm prpláwa,
Riba farónika.
„Čakaj, čakaj, riba,
Riba farónika!
Te bàma ki wprašáli,
Kak se na swīt gadì.“

„„Če se bàm na hřt zwrnìla,
Wъs swīt pagùblen bŭó;
Če bàm z majm rřépam zwìla,
Wъs swīt patàplen bŭó.““
„Nkari, nkari, riba,
Riba farónika!
Zawòl teh mládih atračičew,

Zawòl parŭódnih žèn:
Pъku se j že napùnu,
Svřet rèj pa prázn je!“

493.

(Izpod Melec.)

Riba po morji plava,
Riba farónika.

Jezus za njo priplava
Po morja globočin':

„O le čakaj, čakaj, riba,
Riba faronika!

Te bomo kaj prašali,
Kak' se po svét' godi.“

„„Če bom jest z mojim repom zvila,
Ves svét potopljen bo;

Če se bom jest na moj hrbt zvrnila,
Ves svet pogubljen bo.““

„O nikari, nikari, riba,
Riba faronika!

Zavolj nedolžnih otročičev,
Zavolj porodnih žen.“

---

492. *Zapisal* Ivan Murovec; *pela njegova mati. — Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

493. *Zapisal* Janez Kokošar; *pela Murovčeva mati. — Iz njegovega rokopisa. Pesmi tega naslova sem z nekimi opomnjami objavil v „Archiv für slav. Phil.“ XII. 310—312.*

Rimsko ženitovanje.

494.

(Iz predvorske fare.)

Tam na gunkrej Rima
Je 'na vôfcъt bíva.

Gdo je biv pa žẽnъn?
Sam ta smiljen Jẽžъš.

Gdo j' pa bva nevêsta?
Ta sveta Mъrjêta.

Gdo j' biv starašina?
Svẽtъ Pẽtъr z Rima.

Gdo je bva pa teta?
Ta sveta Lizbêta.

Gdo je biv pa druh?
Sam presvetъ Duh.

Gdo j' pa bva držíca?
Presveta Trojica.

Gdo so bli pa svatje?
Vsъ nebẽščъ bratje.

Gdo so gôscъ blъ?
Sami angъljcъ.

495.

(Iz Št. Jošta pri Vrhniki.)

Ena ohcet se zgodila
Tam na unkraj Rima.
Kedu je bil pa ženin?
Sami sveti Šimin.
Kedu je bla nevesta?
Sama sveta Marjeta.
Kedu je bil pa drugi?
Sami sveti Duhi.
Kedu je bla držica?
Sama sveta Trojica.

Kedu so blè pa svatje?
Vsè nebeški bratje.
Kedu so ble okoli?
Vse nebeški kori.
Kedu so ble taisti?
Štirje bengelisti.
Kedu so ble pa godci?
Štirje bel' golobci.
Kedu je bil pa vince?
Samu rožmarince.

---

494. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz šestega programa varaždinske gimnazije (1858) str. 17, kjer je Valjavec v v. 10. tiskal* Lizbeta *za* Lizbêta. *Pesem je zapisovalec priobčil tudi v Kresu IV. 442.*

495. *Zapisal* Jožef Samotorčan. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

496.

(Iz Cerkna.)

Tam na unkraj Rima
Se 'na ohcet štima:
Ta ohcet je lepa,
Ta ohcet je sveta.

Kedo je bil pa ženin?
Sam sveti Šimon.

Kedo je bla nevesta?
Sama sveta Mreta.

Kedo je bil pa drug?
Sam sveti Duh.

Kedo je bla družica?
Sama Marija Devica.

Kedo j' bil starašina?
Sam svet Peter z Rima.

Kedo je bla pa teta?
Sama sveta 'Lizabeta.

Kedo so bli pa svatje?
Vsi nebeški bratje.

Kedo so bli pa godci?
Štirje golobci.

Jezus slikar in deklica.

497.

(Iz Frama.)

Junfrava je rožice tèrgala
No je pušelc delala.
Mimo pa grę en majhen fant
V enem bělem klajderči.

„Kaj pa dělaš, junfrava tî,
Kaj pa dělaš, junfrava tî?“
„„Kaj mę imaš tî barati,
Kaj bî jaz tu dělala?
Kam pa tî poideš, majhen fant:
Dveri sǫ zaklenjene,
Ino zidovje je vîsoko?““

„Če sǫ dveri ravno zaklenjene
Ino zidovje je vîsoko,
Jaz sem pa 'na mala rěč,
Ki znam namalat vsakǫ rěč.“
„„Če si pa tî 'na mala rěč
Ino znaš namalat vsakǫ rěč,
Namalaj mi 'nga mladeniča,
Da bǫm iměla veselje ž njim.““

„Jaz ti ga hočem namalati,
Da bǫš iměla veselje ž njim,
Pa mi moraš prěj povědati,
Ko je, junfrava, tebi imę.“
„„Meni je imę Reginica,
Reginica je moje imě.
Zdaj mi pa, mladenič tî, pověj,
Ko je tebi imę.““

---

496. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegovega rokopisa. Verza 3. in 4. se ponavljata za vsakim parom.*

497. *Zapisal* O. Caf; *pela Marija Lędinjak.* — *Iz CO. II. 3—4. V verzu 14. in 16.* (*isto velja o nastopni pesmi*) *je namesto* na mala reč *pač brati* en malarič.

„Meni je imę oj Jezušek,
Oj Jezušek je moje imę.“
„„Če si pa tî Jezušek,
Te si pravi edini Bog.
Jaz pa imam zaupanje,
Koj s tebǫ rajžati!““
Prijel jǫ je za bęlǫ rǫkǫ,
Peljal jǫ je za sębǫ
Gor v svęto nebo, v svęti raj,
Oča nebeški nam ga daj!

„Bǫm zapisala en běli cedelček,
Enǫ besedǫ ali dvě,
Da bodǫ oča ino mati věděli,
Kdě je zdaj Reginica:

Reginica, Reginica, Reginica
Sě v nebesah veseli.“

498.

(Iz Frama.)

Po vertu je junfrava hodila,
Ino je rožice tergala.
Mimo pa mi mladenič grę
V enem bělem klajderči.
„Kam pa, tî mladenič, gręš?
Dveri sǫ zaklenjene,
No zidovje vîsoko.“
„„Če sǫ glih dveri zaklenjene
No je zidovje vîsoko,
Jaz sem pak na mala rěč,
Ker znam namalati vse rěči.““
„Če si tî na mala rěč
No da znaš malati vse rěči,
Namalaj men' mladeniča,
Da bom ja 'měla veselje ž njim.“
„„Jaz ti hočem namalat mladeniča,
Da boš tî 'měla veselje ž njim;
Pa mi moraš povědati,
Ko je, junfrava, tvoje imę.““
„Moje imę je Reginica,
Reginica, Reginica, Reginica,
Reginica je moje imę.
Jaz pa tudě čem vědati,
Ko je, mladenič, tebi imę.“
„„Moje imę je Jezušek,
Moje imę je Jezušek,
O le Jezušek je moje imę.““
„Če si pa tî en Jezušek,
Te si en pravi edini Bog:
Na te imam zaupanje,
Da s' teboj bom rajžala.“

Prejel jǫ je za bělǫ rǫkǫ
No jǫ je pelal za soboj,
Jǫ je pelal za soboj
Gor v' sveto nebo.
„Ko bi oče ino mati věděli,
Kdě je že pa Reginica,
Oni dva bî jǫ ne iskala
Po ti černi zemljici!
Ni cedelc bǫm napisala,

Enǫ besedǫ ali pa dvě:
Reginica, Reginica
Sę v nebesah veseli.“

498. *Zapisal* O. Gaf; *pela Marija Krajnc.* — *Iz CO. I. 17—18.*

499.

(Iz Frama.)

Junfrava rožice trgala,
Junfrava rožice trgala.
Mimo je šel en mlad mladenič
V enem belem klajdrči.
„Kam pa ti pojdeš, mlad mladenč,
Kam pa ti pojdeš, mlad mladenč?
Dveri so zaklenene
In zidovje je visoko.“
„„Jaz pa sem en malarček,
Znam pa namalat vse reči.““
„Namalaj mi mladeniča,
Da bom imela veselje ž njim!“
„„Jaz čem vedet, kaj je tebi, junfrava, ime?
Jaz čem vedet, kaj je tebi, junfrava, ime?““
„Reginica, Reginica je moje ime,
Reginica, Reginica je moje ime;
Jaz čem vedeti, kaj je teb, mladenič, ime,
Jaz čem vedeti, kaj je teb, mladenič, ime?“
„„Oj Jezušek, Jezušek je moje ime,
Oj Jezušek, Jezušek je moje ime!““

Jezus vrtnar in ajdovska deklica.

500.

(Iznad Gorice.)

Leži, leži 'no polje,
To polje ajdovsko,
Na sredi polja vrtič,
Ti vrtič ograjen.

Okol vrta hodi dekle,
To dekle ajdovsko,
Praû milo se ozira,
Da b' vidlo Ježoša.
Ježoš po vrti hodi,
Po vrt' ograjenem,
Motiko v rokû nosi,
Ko rože da b' sadiû.

Še tamki ga zagleda
Na sredi vrtiča.

---

499. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. IV. 43—44.*
500. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hrani Matica (str. 10—11).*

Praû lépo ga zavpraša
To dekle ajdusko:
„Al si kak purgar vrtnar,
Al rožice sadiš?“
„„Jest nisem purgar vrtnar,
Tud rožic ne sadim,
Tem bozim pot popravljam
Prot raju nebeškem.““
„Če bozim pot popravljaš,
Popravi še za nas.“

501.

(Iz goriške okolice.)

„Oj sijaj, sijaj solnce,
Oj solnce romeno!“
„„Kaku ti bom sijalo,
K' sem zmiraj žalostno:
Če zjetru zgoda ustanem,
Me dekle kolnejo;
Če zvečer pozno zajdem,
Pastirci jočejo.““
„Oj sijaj, sijaj solnce,
Oj solnce rumeno,
Oj sijaj, sijaj solnce,
Oj solnce romeno!“

To mesto mi je polje,
To polje žegnano,
Na sredi tega polja
Je vrtec ograjen;
Okol tega vrtiča
Hod' dekle ajdovsko.
Okoli se ozira,
Da b' vidla Jezusa.
Še notri ga vgleda,
V tem vrti ograjenem:
„O Jezus, kaj ti delaš,
Kaj delaš tukaj ti,
Al' rožice ti bereš,
Al' vijolice sadiš?“

„„Jest rožice ne berem,
Tud vijolic ne sadim,
Tem vbozim pot pripravljam
Prot raj' nebeškemu.““
„Če vbozim pot pripravljaš,
Pripravi jo tud' za nas.“

Marija gra v nebesa,
Nas vabi za sabo.
Kdor če z Marijo gori,
On mora biti čist,
Kakor je čisto solnce,
To solnce romeno.

Oj sijaj, sijaj solnce,
Ti solnce romeno!

502.

(Z Grahova na Tolminskem.)

„Sej ti, sej ti, solnce,
Ti solnce rumeno!“
„„Kako bom jez sijalo,
K' sem zmiraj kregano:
Ako zjutraj zgoda vstanem,
Mene dekle kolnejo,

501. *Zapisal* A. Pegan. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hrani Matica (str. 116—118).*
502. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (B. XIX).*

Ko bi rade še ležale,
Pa vstati morejo;
Zvečer če pozno zajdem,
Pastirc' se jokajo,
Ko bi radi domu gnali,
Pa pasti morejo.""

Tam stoji en vrtič.
En vrtič ograjen.
Po njem hodi Jezus,
Kakor de bi vrtljan bil.
Nosi voljčico pod pazho,
Ko de b' rožice sadil.
„Jaz nisem 'beden vrtljan,
Tud rožic ne sadim,
Jest dušam pot popravljem
Proti raju nebeškemu."
„„Če dušicam pot popravlješ,
Poprav' jo še za me,
Če ne grem gori za tabo,
De pa pridem za tebó.""

503.

(Izpod Melec.)

„Oj sijaj, sijaj solnce,
Oj solnce rumeno!"
„„Kako bom solnce sjalo,
K sem silno žalostno:
Če zjutraj zgoda gori lezem,
Pastirci jokajo,
Ki bi radi še ležali,
Pa vstati morajo.""
„Oj sijaj, sijaj, solnce,
Oj solnce rumeno!"
„„Kako bom solnce sjalo,
K sem silno žalostno!
Če zvečer kesno dol lezem,
Žoldarji me kolnejo,
Ki bi radi šli domu,
Pa delat morajo.""
Tam stoji to polje,
To polje rumeno,
Po polju stoji stezica,
Stezica vglajena.
Konec stezice stoji en vertič,
Ta vertič ograjen.
Notri pleve dekla,
Ta dekla ajdovska.
Notri dekla moli,
Da bi vidla Jezusa.
Jezus po vertu špancira,
Kakor da b' en gartman bil.
Oljko pod pazdho nosi,
Ki de b' rožice sadil:
„Jaz nisem bedn gartman,
Tud rožic ne sadim:
Jaz dušicam pot popravljam
Prot raju nebeškemu."

504.

(Iz Cerkna.)

Jezus tam po vrtu hodi,
Kakor de b en vrtnar bil,
In rož'ce v rokah nosi,
Kakor de bi jih sadil.

503. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke.*
504. *Zapisal* Frančišek Sedej. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

Jest nèsem nobeden vrtnar,
Tud rožic ne sadim,
Jest dušam pot perpravljem,
V nebesa kažem jim.

Na tu ga je vprašala
'Na deklica ajdovska:
„Če ti dušam pot perpravleš,
Perpravi je tud' men'!"

505.

(Iz Cerkna.)

Spreljuba mati božja,
Prosi Boga za me!
„Kako ti bom prosila,
K nis' maral nič za me?

K spoved res si hodil,
P' blo boljši ko b ne bil,
Ta male grehe pravil,
Te velike zatajil."

Jezus tam po vertu hodi,
Kakor da bi vertnar bil,
In rožce v rokah nese,
Kakor bi jih sadil.

„Jaz nisem 'bedn vertnar,
Tud rožic ne sadim:
Jest dušam pot popravljam
Prot raju nebeškemu."

Na to ga je vprašala
Na dekla ajdovska:
„Če dušam pot popravljaš,
Poprav' je še tud men."

„„Kdor hoče v nebo priti,
Mora tako čist biti,
Kakor eno dete,
Kir pride na ta svet."" —

„Le sijaj, sijaj solnce,
Oj solnce rumeno!"
„„Koko ti bom sijalo,
K sem tako žalostno:

Če zjutraj zgodaj pridem,
Me dekle kolnejo;
Če zvečer dolgo sijem,
Se pastirci jokajo.""

506.

(Z Grahova na Tolminskem.)

Jezus po vertu hodi,
Kot da bi vertnar bil,
Matiko v rokah nosi,
Kot da rož'ce bi sadil.
„Jez nisem vertnar

In rožic ne sadim,
Dušam pot popravljam
Proti raj' nebeškemu."
Če ti dušam pot popravljaš,
Popravi j' še za me.

---

505. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke.*

506. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegove rokopisne zbirke (D. VII.), ki jo hranim jaz. Tam je pripisal zapisovalec to-le opomnjo*: „Slišal sem tudi praviti, da vsak, kdor to pesem enkrat poje, vselej eno dušo iz vic reši."

„Jez je bom že popravil,
Za te in za druge vse.
Kako jo bom popravil,
Ker molil nisi nič.
K spoved' si res hodil,
Pa b' b'lo bolji, da b' ne bil,
Male grehe pravil,
Velike zatajil."

„„Marija prosi za me Jezusa.""
„Kako ga bom prosila,
Ker molil nisi nič,
K spoved' si res hodil,
Pa b' b'lo bolji, da b' ne bil,
Male grehe pravil,
Velike zatajil."

507.

(S Kranjske gore.)

Leží, leží tam polje,
Oj polje širano,
Na polju stoji vertec,
Oj vertec ograjen.
Po vertu hodi dekla,
Oj dekla ajdovska.
Okoli se ozira,
Da b' vid'la Jezusa.

Jezus po vertu hodi,
Ko bi kak vertnar bil,
Na rami otko nosi,
Ko b' rožice sadíl.

Tako ga je prašala
Pa dekla ajdovska:
„Jezus, al si ti vertnar,
Al rožice sadíš?"

„„Jaz nisim noben vertnar,
Tud rožic ne sadím,
Pot dušam nakopavam
Prot raju svetimu.
Kdor če po nji hoditi,
Mora čistó sercé imét',
Kakor ga ima dete,
K' je včeraj kerščeno.""

Takó mu rekla dekla,
Je dekla ajdovska:
„Nakoplji jo še moji
Prot raju svetimu!"

Jezus ji pot nakoplje
Prot raju svetimu,
Ker bila kakor dete
Je čistiga sercá.

508.

(Kranjska.)

Leží, leží tam polje,
Oj polje širano;
Na polju stoji vrtec,
Oj vrtec ograjen.

Po vrtu hodi dekla,
Oj dekla ajdovska.
Okoli se ozira,
Da b' vidla Jezusa.

507. *Zapisal* Rabič. — *Iz „Cvetja slovanskega naroda" I. 64—65.*
508. *Zapisal* M. Valjavec (?). — *Iz Valjavčevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Ta pesem se v začetku do besede strinja s prejšnjo; je li poseben zapis, a ne samo posebna redakcija?*

Jezus po vrtu hodi,
Ko bi kak vrtnar bil,
Otko na rami nosi,
Ko b' rožice sadil.

Tako ga je prašala
Ta dekla ajdovska:
„Jezus, al si kak vrtnar,
Al rožice sadiš?“
Je Jezus odgovoril
Tak dekli ajdovski:
„„Jaz nisim noben vrtnar,
Tud rožic ne sadim:
Pot dušam nakopavam
Prot raju svetimu.““

Tako je rekla dekla,
Ta dekla ajdovska:
„Pot dušam nakopavaš?
Nakoplji ga še moji!“
„„Kdor če po nji hoditi,
Mora čisto srce imét,
Kakor ga ima dete,
K' je včeraj krščeno.““

509.

(Kranjska.)

Stojí, stojí lep vrtec,
Lep vrtec ograjen,
Po vrtu dekla hodi,
Oj dekla ajdovska,
Pa lepo boga moli,
De b' vidla Jézusa.
Jezus po vrtu hodi,
Ko de bi vrtnar bil;
Pod pazho otko nosi,
Ko b' rožice sadíl.

„Jez nisim noben vrtnar,
Tud rožic ne sadim:
Jez dušam pot pripravljam
Prot' raju svetimu.“

510.

(Iz ribniške okolice na Kranjskem.)

Stoji, stoji tam vrtec,
Ta vrtec ograjén.
Po vrtu hodi dekla,
Dekla ajdovska.

Ona lepo Boga moli,
Da bi vidla Jezusa.
Jezus po vrtu hodi,
Ko bi en goltnar bil.

„Jaz nisem noben goltnar,
Jaz rožic ne sadim:
Jaz dušam pot pripravljam
Prot raji nebeškemu.“

509. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Valjavčevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič.*

510. *Zapisal* Anton Zobec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

Marija gre v nebesa,
Nas vabi za seboj.
Saj pojdemo in gremo,
Z veseljem za teboj.

Tam gori bomo častili
Očeta nebeškega,
Očeta ino sina
In duha svetega.

511.

(Kranjska.)

Oj stoji, stoji polje,
Oj polje širano,
Na srejdi têga polja
Je vêrtêc zgrajeni.

Okol 'na dekla hodi,
Oj dekla ajduska,
Se vse okol ozira,
Ke bi vidla Jezusa.

Jezus po vêrti hodi,
Ko dâ b' en vêrtlar bio.
Otiko pod pazdhom nosi,
Ko dâ b' rož'ce sadio.

„Jâz nes'm nibedên vêrtlar,
In tud' rózce sadim;
I poutêc vse popravljam
V nebesa za ljudì."

„„Če poutêc popravljaš
V nebesa za ljudì,
Te prosim te, moj Jezus,
Popravljaj ga za me." —

Kter če k nebu priti,
Taj mora čisti biti
Ko to čisto dete,
Ker je včer kêršeno.

Marija gre v nebesa,
Nas vabi za soboj,
Mi radi z veseljam,
Maria, za toboj.

512.

(Kranjska.)

Leži, leži ravno polje,
Po polji pa ena dekla gre,
Ta dekla ajdovska.

Se zmiraj nazaj ozira,
De b' vidla Jezusa.
Jezus po vertu hodi,

---

511. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. VIII. 11. Pesem je v VO. še dvakrat prepisana; prvi prepis (VO. XVIII. A, 2—3) se, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje od našega natiska v tem:* 6 ajdóska — 10, 12 da bi — 13 nis'm — 21 Ker] Kter — 22 bit — 23 dejte — 27 radi] radi i — 28 Marija. *Po ravnokar omenjenem prepisu je napravljen drugi v VO. XIV. 1 b., kateri se od njega, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje v tem:* 2 široko — 10 dâb'] da. — *Pozneje pa je s svinčnikom še popravljeno:* 8 Jezusa — 10 da] da bi — 13 Jezt — In — 24 včerej — 26 saboj — 28 taboj. *Tam je tudi pripisano, da pesem je kranjska; a neki izrazi in oblike pač niso kranjske.*

512. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz SNP. 10—11.*

Kakor bi en vertnar bil,
Matičico čez ramo nosi,
Kakor bi rožce sadil.
„Jez nisim nobeden vertnar,
Tud rožec ne sadim:
Jez dušam pot napravljam
Proti raj nebeškimu.“
„„Če ti pot napravljaš,
Naprav jo še zame!““

„Ker hoče po tem pot hoditi,
More čisto serce imet,
Kakor tisto dete,
K' je včeraj keršen' blo.“

Marija pa gre v nebesa,
Nas kliče za sabo:
Saj gredemo, saj pojdemo
Z veseljam za tabo!

513.

(Kranjska.)

Gospodična ajdovska
Se po vert sprehajala,
Tam po vert' zelenimu,
In je rožic pregledvala,
Ktera lepši je cvetu.
Saj so plave, so rudéče,
So tud' bele, rumene,
Farbe žive in goreče,
Duh prijeten imajo vse.

Jezus pride ji naproti,
Le ta Jezus ljubi, mil,
On z matiko je na poti,
Kot bi kaki vertnar bil.
„Kaj ti tukaj se sprehajaš,“
Jezus ž' njo pogovor 'ma,
„Kaj ti rožic pregledavaš,
Gospodična ajdovska?

Farbo jmajo vsaka svojo,
Vsaka prelepo diší:
Ti podaj na pot se mojo!“

Ona mu odgovori:
„„Čakaj, čakaj, Jezus, malo,
De vzamem jez slovo
Od očeta, mater; kmalo
Bodem prišla za tabo.“ —
„Kdor za mano hoče hodit,
On slovesa ne jemlje.“
„„Jezus, daj mi vsaj pervolit,
Brešenj vzet, ki popotnim gré.““
Tako Jezus dalej reče:
„Kdor za mano 'če hodit',
Imet' nobenga brešnja neče,
Oča moj ga že previd'.“

---

513. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Vzeta iz PP. 22-24, kjer je že močno predelana. Po tem zapisu je pesem tiskana v SPKN. III. 47—49 in to, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, s temi premembami:* 1 Gospodičina — 3 zelenim — 4 rožice — 8 Farbe] Barve — 11] Jezus pride ji na proti — 13 Ko — 18 Barvo . . . vsako — 23 uzamem — 28 saj — 29 Brêšno . . . ki — 32 brêšna — 35 Kamor — 40 aptážica — 41] Tako rekla ji je nuna — 46] Jez ga nikjér nisim vid'la — 53 Za gotov'] Gotovo — 55 sredi] v sredi. *Še bolj je zapisovalec to pesem predelal v dveh drugih prepisih. Prvega najdeš v MP. I. 137—139, in ta se od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, razlikuje v tem:* 1, 2] Gospodična se sprehajala, * Ta gospodična ajdovska — 4 rožec — 8 Farbe] Barve — 11] Leta ljubi Jezus mil — 13 Kot bi kaki] Kakor bi en — 15 jma — 16 rožec ogledavaš — 18 Barvo — 25 Bodem prišla] Bom prišla še — 26 On] Ta — 29] Brešen, ki po poti gre — 32 Imeti

Še se vzdigneta in gresta,
Kamur deleč prideta,
K' nunskim kloštru jo zavijeta.
Jezus tamkej poterklja,
Potlej je na enkrat zginil.
Odperat nuna je prišla,
Aj ta nuna abtožca.

Tak je rekla le ta nuna:
„Kaj ti hočeš, gospodična,
Gospodična ajdovska?“
„„Svojga ženina jez išem,
Če ste ga kaj vidili?““
„Jez niker ga vidla nisim,
Ne morem tud zanj vediti.
Kak pa se tvoj ženin piše,
In kako mu pravijo?“
„„Jezus ženin moj se piše,
Tako njemu pravijo.““
„Pojdi, živi v temu kloštru,
Za gotov' ga najdla boš,
On prebiva tukaj notri,
Kakor vertnar sredi rož.“

514.

(Iz Slovenske Bistrice.)

Jezus po vrti hodi,
Ko de b' kak vrtnar biv,
No matiko na rami nosi,
Ko de bi rožice sadiv.

„Jes nisem nobeni vrtnar,
De bi rožice sadiv:
Jes le cesto poravnivam
Proti raji svetemi.“

Kdor hoče v nebese priti,
Mora meti čisto srce,
Mora meti čisto srce,
Kakor rumeno sončice.

515.

(Iz Frama.)

Leži mi, leži vertec,
Oj vertec ograjen.
Notrě mi hodi děkla,
Děkla judovska.
Milo sę nazaj ozira,
Da bî videla Jezusa.
Jezus po vertu hodi,
Ko da bî bîl vèrtnár,

— 36 jo zavijeta] se zavjeta — 39] Prišla je odpirat nuna — 46] Jez ga n'keri vidla nisim — 50] Ženin moj se Jezus kliče — 51] Tako ga imenujejo — 52 Pojdi] Pridi. *Drugi Poženčanov prepis je v VP. II. 124—127 ter se, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, razlikuje od našega natiska v tem:* 1—3] Gospodična sprehajala * Tam po vert zelenim — 8 Farbe] Barve — 9 majo — 10] Jezus pride ji naproti — 11] Leta ljubi Jezus mil — 16 ogledavaš — 18 Farbo] Barvo — 25 Bodem prišla] Bom prišla še — 26 On] Ta — 29 Brešen . . . k' — 32 Imetъ — 36 klojštrъ — zav'jeta — 39] Pьršla je odpérat nuna — 50] Ženin moj se Jezus kliče — 51] Tako ga imenujejo.

514. *Zapisal* J. Drobnič. — *Iz Majarjevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. M. Majar je to pesem slišal tudi pri Št. Kancijanu na Koroškem.*

515. *Zapisal* O. Caf; *pela Marija Lędinjak. — Iz CO. II. 21—22.*

Na rami motîkǫ nosi,
Ko da bî rožice sadil.
„Jaz nêsem nijedni vèrtnar,
Tudě rožic ne sadim,
Jaz cestǫ nadělujem
Preti raju nebeškemu.“
„„Če bǫš nadělal tî za druge,
Nadělaj še jǫ za mę.““
„Kteri hoče tu hoditi,
More čistega sèrdca bîti:
Tako čist on more bîti,
Ko je oj solnce rumeno.“

Marija grę v nebesa,
Nas vabi za sebǫ,
Vesélo nam je iti,
Marija, za tebǫ.

516.

(Iz Frama.)

Stoji mi, stoji vertec moj,
Vertec ograjeni,
Po vertu mi pak hodi
Děklica judovska.
Milo sę okol ozira,
Da bî vidla Jezusa.
Jezus po vertu pranga,
Ko da bî gartnar bîl;
Motko na rami nosi,
Ko bî rožice sadil.
„Jaz nêsem nieden gartnar,
Tudě rožic ne sadim:
Jaz dušicam pǫt nadělujem
Proti raju svętemu.
Kteri če v' nebesa priti,
Mora čistga serdca bîti,
Mora čistga serdca bîti
Ko to solnce rumeno,
Ko to dětę dones keršeno.“
„Sijaj, sijaj, solnce,
Oj solnce rumeno!“
„„Le ko ti bǫm sijalo,
Da sem močno žalostno:
Če v' jutro zgoda vstajam,
Mi děkle gonjetajo;
Če pozdno gor pridem,
Sę pastîrci jočejo.““
„Sijaj, sijaj, solnce,
Oj solnce rumeno,
Razsvěti našo pamet
No serce razžaljeno!“

517.

(Iz šmarskega okraja na Štajerskem.)

Oj leži, leži ravno polje,
Lepo polje rumeno.
Tam za poljem leži cesta,
Lepa cesta široka.
Tam za cesto leži vertec,
Lepi vertec ograjen,
Lepi vertec ograjen,
Z žlahnim rožcam nasajen.

516. *Zapisal* O. Caf; *pela Marija Krajnc.* — *Iz CO. I. 92—93.*
517. *Zapisala* Marija Stoklas. — *Iz njenega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

Tam po verti se sprehaja
Lepa mlada dekljica,
In okoli se ozira,
Da bi koga videla.

Jezus pa po verti hodi,
Kakor da bi vertnar bil,
Motiko na rami nosi,
Ko da rožce bi sadil.

„Jaz pa nisem noben vertnar,
Tudi rožic ne sadim,
Jaz le cesto nadeljujem,
Vsem dušam v sveti raj.

Kdor pa če po ti cest hoditi,
Mora čistga srca biti,
Čistga srca, čiste vesti,
Kakor solnce rumeno."

518.

(Iz ljutomerske okolice.)

„O sijaj, sijaj, sonce,
O sonce rómeno!"
„„Jas nemrem ti sijati
Od velke žalosti:

Če rano ti prhajam,
Me dekle kregajo;
Če rano ti zahajam,
Pastirci jočejo.

Jaz bi ti sijalo,
Al sroče nemrem,
Jaz pač nemrem sijati
Od velke žalosti.""

Jezoš po ogradi hodi,
Ravn da bi vrtnar bia,
Motiko na rami nosi,
Ravn da bi rožice sadil.

K njemi pa pride dekla,
'Na dekla hajdoska.
— — — — — — — —
— — — — — — — —

„Kaj pa ti, Jezoš, hodiš,
Ravn da bi vrtnar bia,
Motiko na rami nosiš,
Ravn da bi rožice sadil?"

„Počakaj da me, Jezoš,
Naj si idem ja domó,
Naj se v bél obléč opravim,
Té bom s toboj šla."

518. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. a (165), kjer je tudi ta-le načrt melodije:*

V VO. so še trije prepisi te pesmi. Ti pa nimajo začetka „O sijaj, sijaj, sonce", *katera pesem se je s to združila pač vsled motiva:* „Kdor hoče v nebesa priti (po Jezusovi cesti hoditi), mora čistega srca biti, tako čist on mora biti, ko je sonce rumeno". *Prepis v VO. VIII. 8 se od našega natiska razlikuje,*

„„O nikaj, nikaj, dekla,
Dekla hajdoska!
Ker oče z menoj iti,
More čistga srca biti,
Ker oče z menoj iti,
More čistga srca biti,
Kak sem Jezoš jaz.““

Sveta hostija onečaščena.

519.

(Iz Frama.)

Leži mi, leži ravno polje,
Prek polja leži cestica.
Za stezo mi stoji hižica
Mladega zamorčiča.
„Mimo pa grę veliko ljudi,
Ko grędo k izpovedi,
Naj še le najuna děklica grę! —
Kaj ti bo mešnik iz keliha dal,
V hadro zavij, pa prinesi domu!“

Še kaj je mešnik vun iz keliha dal,
Je v hadro zavila, je nesla domu.
„Prinesi, prinesi mi skledčko zlato,
Skledčko zlato no sreberni nož.“
Prinesla, prinesla je skledčko zlato,
Skledčko zlato no sreberni nož,
Na mizo postavila svęto Rěšno tělo,
Na mizo postavila svęto Rěšno tělo.
Prek srěde prereže svęto Rěšno tělo,
Po mizi polije svętǫ Rěšno krî.

„Zakuri, zakuri zdaj bělǫ peč,
Da bǫma vergla Jezusa v peč!“

---

ne gledé na naglasna znamenja, v tem: 13, 22] Ravno da bi gortnar biâ — 16, 24] Ravno da rože bi sadiâ — 18 'Na] Mlada — 21 ti] ti tù. — *Tukaj sta bila napisana, a sta zopet prečrtana ta dva verza:* Hodi da ti z menoj, dekle, * Mlada dekla hajdovska! — 25 da ne] da ti mene — 26 jaz — 27 se v bél obléč] v bél obléč se ja — 28 bom] bóm še jaz — 29] Nikaj, nikaj, mlada dekla — 30 Dekla] Mlada dekla — 31 Keri . . . s — 32, 35 čistega. — *Verza 33. in 34. manjka.* — 36] Kak so deca majcena. *Drugi Vrazov prepis se nahaja v VO. XVIII. A. 14—15 ter se od ravnokar popisanega razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 5 (17)] K njemu pa ti pride — 6 (18) Mlada dekla] Dekla — 14 (28) z — 15 (29) dekla] žena — 17 (31) z. *Tretji prepis v VO. XIV. 7. b se vjema s tem zadnjim.*

519. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. III. 14—15.*

Zakurila, zakurila je bẽlǫ peč,
Da sta vergla Jezusa v peč.
V peči je postalo dětę mlado,
Dětę mlado no dětę svęto.
Vun sta ga uže vergla med hude svinje.
Svinje sǫ sę dol popadale,
Na svoja koléna pokleknǫle.
Oj Jezus, oj Jezus, vsmiljeni Bog!
Svinjé tę spoznajǫ, zamorčič pa ne.

Lovca streljata na Marijo.

520.

(Iz Dutovelj na Krasu.)

Dober večer Buh daj, dékelca,
Dékelca brumna, póštena!
Mi ti hočmo sveto pesem pet
Od tiga leta noviga,
Od tiga rojstva božjiga,
Od letih svetih kraljev treh,
Od letih svetih praznikov,
Ki nam jih je Buh dau učakati,
Zdraví, veseli uživati.

Marija se vzdigne jenu gre
Pod létu goro visoko.
Marija se doli vsedala,
De bi sinka previvala,
Previvala, počivala,
Grešnikom grehe odpuščala.

Odpust nam Bog jen Marija
In vsa nebeška držina!

Marija se vzdigne jenu gre
Vsrd lete gore vísoke,
Marija se doli vsedala,
De b' sinka previvala,
Previvala, počivala.
Per tem je Bog dal beli dan,
Ker s ga je zvolil Jezus sam.
Per tem ugleda jagra dva,
Jagra dva, strelca obá,
Marija jim prav odgovori:
„Počas, počas, jagra vidva!"

Jagra nista za tu nič marala,
Flinte k licem pertiskala,
De bi Marijo vstrelila.
Marija jim prav odgovori:

---

520. *Zapisal* Lovro Žvab. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz. Pesem se poje kot koledníca in to tako, da se, kakor omenja Žvab, pri vsakem lihem verzu legende (10—48) pripeva:* „Oj Marija! Oj Marija! *(vsi skupaj)*", *pri vsakem sodevem verzu pa:* „Gospá sveta Uršarija! *(vsi skupaj)*". *Pesem je priobčil v „Ljublj. Zvonu" III. (1883) 594 S. Rutar, kateri ji je pristavil to-le opomnjo: „Romarji sv. Višarij kažejo dva kamena na bližnji gori, ki predstavljata baje okamenela strelca". V Rutarjevem natisku manjka verzov 49—56. Njegov natisek se razlikuje mimo tega, ne gledé na naglasna znamenja, od zgoranjega v tem:* 1] Dobro jutro Bog daj, deklica — 2] Deklica pobožna, póštena — 3 hočemo . . . peti — 4 tega . . . novega — 5 tega . . . božjega — 8 jih je Buh dau] je Bog dal — 9 vživati — 10, 18, 39] Marija vzdigne se in gre — 11 letu . . .

„O Bog, o Bog, o veliki Bog,
De b mi Bog to gnado dal:
Prej ko bosta mene vstrelila,
De bi kamen ratala!“

Marija še tega zrekla ni,
Jen sta že kamen ratala.
Marija se vzdigne jenu gre
Vrh lete gore visoke.
Po gori je špancirala,
Po gori gor, po gori dol,
In si sedež zbirala,

Či b' se cerkov zidala,
Da b' noter Marija prebivala,
Grešnikam grehe odpušala.
Odpust naj jim Bog jenu Marija
In vsa nebeška držina!

Ali gore, gore, dekelca,
Dekelca brumna, póštena!
Tu ti je pesem spôjena
Na tvoje vredno poštenje.
Mi se od tebe odločimo,

Bogu te perporóčimo,
Bogu in dvici Mariji
Jen vsi nebeški držini.

Sveta družina in razbojnik.

521.

(Iz Gozda na Gorenjskem.)

Redakcija I.

Marija po svétъ šwa
Sъ sôjъm sínam Jéžъšam
Jъn sôjъm móžam Jóžefam.
Pršwà je not v en čъrъn gojzd,
Obene šiše bliz ni b'wó,
Kokr sama rzbojъnška.
Rzbójъnca na práh' stojí,
An šop ključov v rokàh drží.
Marija jo ogovarí,

Toko jъ pravъ, govarí:
„Oj prenočíte nas ъncój!“
Rzbójъnca odgovarí:
„Koko vas bom prenóčъwa,
K' imám možá rzbójъnka?
ъnkòl na príde trézъn dám.“
Marija práv' jъn govarí:
„Pršù bo trézъn jъn kroták,
De še ni biw ъnkolъ ták.“
Rzbojъnca še govarí:

---

visoko] to . . . Višarije — 12, 20] Marija doli sedala — 14, 21 De bi sinka] Da sinka bi — 16] Odpusti Bog nam in Marija — 17, 48 družina — 19 Vsrd] Do sredi — 23 Per — 25 Per tem] Marija — 27, 32] Marija pravi, govori — 29] Nič jagra nista marala — 30] K licem puške pritiskala — 31, 35 strelila — 33 vel'ki — 34] Da b' milost dal mi Bog — 36 Da — 37 še tega] tega — 38] In že sta k. r. — 40 Vrh lete] Na vrh te — 41] Po gori se je šetala — 43 si] si je — 44] Kje bi se cerkev zidala — 45] Da b' v njej M. bivala — 46] Grešnikam grehe odpuščala — 47] Odpusti Bog nam in Marija. — *Prim. zgoraj št. 287* („*Gospod strelja v sveti križ*“).

521. *Zapisal* Sebastijan Žepič. — *Redakcija I. je iz Kresa IV. 386 do 387, kjer jo je priobčil M. Valjavec, redakcija II. pa je iz Valjavčevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič.*

„Jest pa še 'no dete jъmám,
Kъ je že starъ sedъm let,
Oj sedъm let, vosmъga pô,
Pa ga še nisъm slíšowa,
De bъ gdej spregovórъwъ,
Pa ga tud nisъm vídъwa,
De bъ že kej sprehódъwъ."

Še mati komej 'zgovarí,
Že dete vôčъ prót hъtí,
Prav' očъ: „vôča, brš pejtè,
Domá jmamo ъlpe gostí:
Marijo s sínam Jéžъšam
Jъn s sojъm móžam Józefam."

Vočà damú hitrъ letí,
Toko mъ právъ, govarí:
„Kogá je to, koko je to,
De je poh strého tok svъtwó,
Kokr bъ sjále sonca tri,
Pa še anъga sam'ga ní?"
Žena mo právъ, govarí:
„Dobíli smo ъlpe gostí,
Maríjo s sínam Ježъšam
Jъn s sojъm móžam Jožefam."

Rzbójъnk pravъ, govarí:
„U šíšo dol nej prídejo,
Za mízo nej se vsédejo."
Jъn Krištъš ž njim spregovarí,
Mo sojo gnado podelí.
Rzbojъnk vse vse zapъstí,
Jъm pa za Ježъšam hъtí.

Redakcija II.

Maria popotóvala
Je s svojim sinam Jezusam
In s svojim možem Jožefam.
Prišla je tjekaj v črni gojzd,
Hiše nobene blizo ni,
Kakor sama razbojniška.
Razbojnica na prag stojí,
Pušelj svečave v roc' drži.
Maria pravi, govori:
Maria pravi, govori:
„O prenočite nas nocoj!"
Razbojnica odgovori:
„Kako vas bom prenočila,
K' imám moža razbojnika?
Domu pride vselej pijan."
Maria pravi, govori:
„Prišel bo trezen in krotak,
Da še ni bil nikoli tak!"
Razbojnica še govori:
„Jaz pa še eno dete 'mam,
Je dete staro sedem let,
Oj sedem let, osmiga pol:
Pa ga jaz nisim slišala
Nikoli še spregovorit,
Pa tudi nisim vidila
Nikoli še ga sprehodit."

Še mati komaj zgovorí,
Že dete oč' naprot hití.
Prav' oču: „Oče, brž pojte,
Doma imamo lepe gostí:
Mario s sinam Jezusam
In s svojim možem Jožefam."

Oča domu hitro leti,
Tako mi pravi, govorí:
„Koga je to, kako je to,
Da je pod streho tak svitló,
Ko bi sijale solnca tri,
Pa enga samiga še ni?"
Mu žena pravi, govorí:
„Dobíli smo lepé gostí,
Mario s sinam Jezusam
In s svojim možem Jožefam."

Razbojnik pravi, govori:
„U hišo dol naj pridejo,
Za mizo naj se vsedejo."
In Kriste z njim spregovori,
Mu svojo milost podeli;
Razbojnik pa vse zapusti,
Ino za Jezusam hiti.

522.

(Iz Sv. Križa ipavskega.)

Marija zgoda vstajala,
Na božji pot se spravlala
S lubim sinkam Jezusam,
S svojim svetim možam Jožefam.
Marija rajža in mi gre
Oj po zaljenim gojzdiči.
U gojzdi nobene hiše ni,
Kakor enga hudga razbojnika.
Noč in dan v gojzdi tiči,
Čaka in vbiva burne ludí.

Razbojnica na pragu stojí.
Marija razbojnico vprašala:
„Al bi me otla herpergat,
Al bi me otla herpergat?“
„„Jes bi vas otla herpergat,—
Imam hudga moža razbojnika.
Že osmi dan ga ni doma,
Nicoj ima domu prit.
Vas bi do smrti vbiv,
Mene bi malo živo pustiv.““
„Nič ne marej, žena, žena ti;
Tvoj mož pride domu
Volan kakor platnice,
Noj krotak kakor jagnice.“

Marija razbojnico vprašala:
„Kako je staro vaše djetece?“
„„Naše djetece je staro sedam ljet,
Ne šliši, ne vidi, ne šraja,
ne hodi.““
Sdej pa djetece progovorí:
„Češčena roža Marija!“ —

Razbojnik domu perleti,
Od djelač vpije, zakričí:
„Le sam, le sam, žena ti,
Kaj v našej hiši je nicoj,
Ko le tako ljepo diší?
Al so vinene jagodce,
Al so nebeški kramarji,
Al so nebeški apotekarji?“
„„Niso vinene jagodce,
Niso vinene jagodce,
Niso nebeški kramarji,
Niso nebeški apotekarji:
Je sama Marija s Jezusam,
S svojim svetim možam Jožefam.““
Razbojnik pade na koljence svoje:
„Marija, odpusti mi grjehe moje!“

„„Jez ti odpustim grjehe tvoje,
Pa zapusti hude navade svoje.““

Tam je device Marije cerkvica,
Tota grješnik perbeží,

Tota grješnik perbeží,
Vse, kar prosi, zadobi.

---

522. *Zapisal* Matija Majar. — *Iz Majarjevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Drugi prepis se nahaja v VO. XIV. b. 4—6, ter se, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje od našega v tem:* 3] S svojim lubim sinkam Ježušam — 6 Zelenim gojzdiču — 9 Noč — 11 pragi — 15 Jaz — 19 vbiu — 20 pustiu — 21 žjena, žjena — 33 žena] žjena, žjena — 41 *manjka* — 43 Maria z Ježušam. *Tretji prepis sem našel v MR. 308—309. Razlikuje se, ne gledé*

Marija in brodnik.

523.

(Iz Dol zraven Rožeka.)

Marija se vzihne s Ježišam
In s starim možam Jožafam.

Marija je taku dolho šva,
Da je blizo murja peršva.

Hori je murnarja klicava,
Hori je murnarja klicava:

„Perpeli me tamej črjez
Za skuzi buh, za božji von!“

Kaj ji še murnar hovorí?
Kaj ji še murnar hovorí?

„„Jaz ne vozim za skuzi buh,
Za skuzi buh, za božji von:

Jaz le vozim za svjetle tolarje
In za zvate romene.““ —

Marija spet prosi murnarja,
Marija spet prosi murnarja:

„Oj perpeli me tamej črjez
Za skuzi buh, za božji von!“

Kaj ji še murnar hovorí,
Kaj ji še murnar hovorí:

„„Jaz ne vozim za skuzi buh,
Za skuzi buh, za božji von:

Jaz le vozim za svjetle tolarje
In za zvate romene.““ —

Marija se vzihne in mi hre
Oj le v sivno murje.

Pred njo so voda razklanjava,
Za njo se spet skljepava.

Marija sred murja obstojí,
Murnarjeva šiša že horí. —

Murnar pa vpije na pomuč,
Murnar pa vpije na pomuč:

„Marija, pridi tavžentbart,
Jaz te prepelam sakobart!“

Kaj še Marija hovorí,
Kaj še Marija hovorí:

---

na naglasna znamenja, na ł za v *iz* la, *ě za* je, *od našega natiska v tem:* 4] S svojim možam Jožefam — 6 zaléнam — 7 V — 8 Ko — 11 pragi — 15 Jez bi] Bi — 16 Mam — 33 žéna — 41] Niso nebeški kramarji — 43 samo — 44 S svojim svetim] S svetim — 45 Razbojnik] Grešnik — 46 Marija] Jezus.

523. *Zapisal* M. Majar. — *Iz Majarjevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Pesem je natisnjena v „Cvetju slov. naroda“ I. 58—60 in to, ne gledé na g za* h *iz g, na* l *za* v *iz* l, *na* e *za* je *in na naglasna znamenja, s temi premembami:* 1 Ježišam — 2 Jožefam — 3 tak — 4 morja — 5, 6, 7 Gor' je mornarja klicala — 7 Prepelji mene — 8, 11, 12, 18, 21, 22 skozi bog — 9, 10, 19, 20 jej še mornar — 11 Jaz ne] Jes pa ne — 13, 23 Jez le . . . svjetle] Le . . . svitle — 14, 24 Ino . . . rumene — 15, 16 *manjka* — 17 perpelji — 21 Jes — 26] Oj noter v silno morjé — 28 sklepava — 29 morja postoji — 30 Mornarjeva hiša — 31, 32, 39, 40 Mornar — 34] Jes te prepelem vsakokrat — 39, 40 pomoč — 42 prepeljem vsakokrat — 43 alj — 44] Zašonaj saj mlado detice — 48 Mornarjeva hiša. — *Pesem sem našel še v nekih drugih Majarjevih prepisih. Prepis v VO. XVI. B. 17—19 se od našega natiska, ne gledé na g za* h *iz g, na ł za* v *iz* l, *na ě za* je, *na ů za* u *iz* o *in na naglasna znamenja, raz-*

„Pomagajo ti svjetli tolarji
In pa zvati romeni!“

Murnar spet vpije na pomuč,
Murnar spet vpije na pomuč:

„Marija, pridi tavžentbart,
Jaz te prepelam sakobart;

Marija, al ne zašonaš mene,
Zašonej mvado djetece:

Na sred jispe zibca stoji,
Notre majhno djete leží!“

Marija s krivcam mahniva,
Murnarjava šiša vhasniva.

524.

(Iz Dutovelj na Krasu.)

Dober večer Buh daj, dékelca,
Dékelca brumna, póštena.
Mi ti hoč'mo sveto pesem pet
Od Jezusa jen Márije,
Od tiga leta noviga,
Od tiga rojstva božjiga,
Od letih svetih kraljev treh,
Od letih svetih praznikov,
Ker nam jih je Buh dau učákati,
Zdravim, veselim užívati.

Marija se vzdigne jenu gre
Prot morju globókemu,
Globokemu jenu šrókemu.
Vesel, vesel, veseli dan,
Vesel' se . . . z Jezusam!

Pri kraju najde barčico,
V barčici je mladi barkadúr.
Vesel, itd.

Marija mu prav odgovori:
„Ali vozi, vozi, barkadur,
Vesel, itd.

Za skuzi buh, za božji lon!“
Vesel, itd.

„„Jest nabom vozil ne za skuzi buh,
Ne za skuzi buh, ne za božji lon!
Vesel, itd.

Vozil bom za bele ventine,
Jenu za rumene cekine.““
Vesel, itd.

---

likuje v tem-le: 3 dołgo — 4 blizu — 7 Prepeli . . . temej — 13, 23 svetle — 17 prepeli . . . temej — 26 můrjiče — 27] Pred njô se voda razkleniła — 28 sklẽpała — 34, 42 vsakobart. — *Prepis v MR. 319 se razlikuje od našega natiska, ne glede na* ł *za* v *iz* l, *na* g *za* h *iz* g, *na* ě *za* je, *v tem-le:* 1 z — 2 In s] In — 3 tako — 4 morja — 5, 15 mornarja — 6 *manjka* — 7 Prepeli . . . temej — 8, 11, 12, 18, 21, 22 skozibôh — 9, 19 mornar — 10 *manjka* 13, 23 Jaz le] Jaz — 16 *manjka* — 17 prepeli . . . temej — 20 *manjka* — 26] Mi gre noter v silno morje — 29 sréd morja — 30 Mornarjava . . . žẽ — 31, 32, 39, 40 Mornar . . . pomóč — 34, 42 vsakobart — 45 sréd — 46 dětce — 47 krilcam — 48 Mornarjava. *Scheinigg jo je tiskal v NPKS. 122—124 po Janežičevem natisku v „Cvetju“, davši ji modernejšo obliko in spremenivši v v. 9, 10* govori *v* odgovori *in pa* 37 Pomago.

524. *Zapisal* Lovro Žvab. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz. Pesem se poje kot koledniča. Pripev „Vesel, vesel itd.“, v čegar drugem verzu se z imenom naziva oseba, kateri na poštenje se poje pesem (n. pr. Reza, Žefa), pojó vsi koledniki vkupe.*

Marija si vzdigne krilce lepú,
V krilci ima dete svetú.
Vesel, itd.

Jen mi začne vodo brest:
Pred njo se voda razjemala,
Barčica se z ognjem vnemala.
Vesel, itd.

Barkadur mi vpije jen krči:
„Le sèm, le sèm, sveta žená,
Sveta žená, mati božjá!“
Vesel, itd.

Jenu se mi v barčico vsedeta,
Jenu se prav deljč prepeljeta.
Vesel, itd.

Tam do Ferdinanda svetiga,
Tam se bode cerkev zidala:
Vesel, itd.

De bo nuter Marija prebivala,
Prebivala, počivala.
Vesel, itd.

Grešnikam grehe odpuščala,
Odpust' nam Buh no Marija,
Vesel, itd.

Jenu vsa nebeška družina!
Vesel, itd.

Ali gore, gore, dékelca,
Dékelca brumna, póštena!

Tu ti je pesem spôjena
Na toje vredno póštenje.
Mi se od tebe odločimo,
Bohú te perporóčimo,
Bohu jen devici Mariji,
In vsi nebeški držini.

525.

(Iz Podzemlja pri Metliki.)

Marija rajža ino gre
Po tem zelenem travniku.
Prišla je ona do vodé,
Tam do vode široké:
„Hod' me vozit', mlad brodar!“
„„Jaz ne vozim takih žen,
Jaz vozim samo romarce,
Romarce in trgovce
Za tolarčke in cvancgarce.““

Marija krilce prifrkne
In črez vodo se podá.
Pred njo voda razgrinja se,
Za njo voda stiska se.
Marija pride sred' vodé,
Brodarjeva hiša pa gorí.
Zakliče jo zdaj mlad brodar:
„Marija sedem žalostij,
Pomagaj meni grešniku!“

Marija se nazaj ozré,
Brodarjeva hiša spet nova je.

525. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz Slov. Večernic XLV. 113.*

526.

(Iz Slamne vasi.)

Marija pride bliz' morja,
Prašala je mornarja:
„Prepelj me ti za božji lon
Al' pa za ta nebeški tron.“
„„Ja ne vozim za božji lon,
Ne tud' za ta nebeški tron:
Ja vozim le za krajcarje,
In pa za bele zeksarje.““

Odrinejo od kraja preč,
Začnejo se potapljati,
In tudi milo jokati:

„Pomagaj nam, Marija ti,
Marija sedem žalosti!“
Marija jim odgovorí:
„„Ne morem vam pomagati:
Pomagajo naj krajcarji
In tisti beli zeksarji!““

527.

(Iz Frama.)

Marija je po světu hodila,
Do sivega morja je prihodila,
Brodnarja je zaklicala:
„Holaj, holaj, brodnarič mlad,
Prepeljaj tî mene prěk
Ino tudě to děte majceno:
Jaz tî bǫm dala lěpi lon,
Jaz tî bǫm dala en běli groš.“
„„Jaz teb' ne morem prepeljat',
Jaz moram pri svoji mladi ženi spat.““

Marija je drugoč zaklicala;
„Holaj, holaj, ti mladi brodnar,
Prepeljaj tî mene prěk.
Jaz ti 'm dala lěpi lon,
Jaz ti 'm dala sto bělih kron!“
„„Jaz teb' ne morem prepeljat',
Jaz moram pri svoji mladi ženi spat.““

Marija je tretjič zakričala:
„Holaj, holaj, ti mladi brodnar,
Prepeljaj tî mene prěk.
Jaz ti 'm dala lěpi lon,
Jaz bǫm dala duši věčni raj.“
„„Jaz teb' ne morem prepeljat',
Jaz moram pri svoji mladi ženi spat.““

Marija svęt križ storila
Čreze morje sivo.
Predsę sę voda razgrebala,
Za njǫ sę je zagrebala.
Ko sę je sred morja pripeljala,
Brodnarjeva hiša je goréla.
Brodnarič pèrvǫ, drugǫ,
Tretjǫ krat za njǫ vpil:
„Če se ne vsmiliš črez mę,
Smili sę črez mo dětę majceno,
Ker na sred ognja gorí.“

---

526. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*
527. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 154—155.*

Marija se oberne
Ino svęti križ stori:
Brodnarjeva hiša je ugašnjena bîla.

„Tu ̑imaš, tu ̑imaš, mladi brodnar,
Da ne bǫš zadèržaval pǫtnih ljudi!“

528.

(Iz ormoškega okraja.)

Marija je prišla do morjá,
Mornarja lepo prosila:
„Prepelaj me ti za božji lon,
Za božji lon, za nebeški tron!“

„„Ne vozim jaz za božji lon,
Za božji lon, za nebeški tron:
Jaz vozim le za krajcarje,
Za lepe bele zeksarje.““

Začnè morjé naraščati,
Mornarju koča vtapljati.

Mornar zavpije na vso moč:
„Marija, pridi na pomoč!“

Marija se njemu oglasi:
„Jaz nečem ti pomagati:
Naj ti pomagajo krajcarji
No lepi beli zeksarji!“

Še enôk zavpije na vso moč:
„Marija, pridi na pomoč!“ —
Marija z roko mahnila,
Je voda zopet vsahnila.

529.

(Iz Stubice na Hrvaškem.)

Išla Marija po svetu,
Došla Marija do morja:
„Pelaj me, brodar, prek morja.“
„„Plačaj, Marija, talera.““
Marija z rukom mahnila,
Brodaru hiža gorela.
Vtrgla Marija šibe tri,
Ž njimi vudrila prek morja:
Postala cesta prek morja,
Kud je Marija šetala.
Brodaru hiža gorela:
„Pomagaj ti meni, Marija!“
„„Naj ti pomognu taleri!““
Marija z rukom mahnula,
Brodaru hiža gasnula:
„Fala ti budi, Marija,
Očem ja tebe voziti.“

528. *Zapisal* Al. Korošec. — *Dal A. Kovačič; rokopis hranim jaz. V izvirniku stoji v v. 8. na mesto* zeksarje *beseda* šéstice, *kar je očitno nemogoče; prim. v. 16.*

529. *Zapisal* N. Stokan. — *Iz „Bisera“ str. 61.*

530.

(Iz predvorske fare.)

Marija se oh nas ravná
Z ъlpê dъžele vogršće,
Z Vogršćъga na Štajerje.
Za njo je pъršu Vogъr vmath:
„Marija, pejd', le pejd' nazaj
V' ъlpo dъževo Vogrsko.
At ni dost cêrku cirana,
At ni dost branъh svetъh
maš?“

Marija toko govarí:
„„Dost mъ je cêrku cirana,
Dost mъ je branъh svetъh
maš:
Jest se zato oh vas rovnám,
Ker tukej sêvъ ni za me,
Ker so huj' žene kъt možjê,
Jъn v cêrku vi pъrjêzdъte,
Za vtár konje postavljate,
Za vtarjam konje futrate,
Pa menъ nečast dêvate.““

Še se m' uzigne jъnoj gre,
Kamъr predeleč pъršva je,
Do jêzera gobоćъga.
Še je prosiva brodnarja:
„Le vozъ, vozъ, brodnar
vmath!
A vozu mevš za boži von,
Za boži von a kuj zastônj?“

Toko je reku brodnar vmath:
„Na vôzъm jest za boži von,
Za boži von jъn ne zastônj:
Jest vôzъm le za tôlarje,
Jъm pa za zvate rúmene.“

Tokô Marija govari:
„Le čaki, čaki, brodnar ti,
Še klicov mevš na pomoč ti!“

Marija j' krivce vzígnuva,
Vodica se je všenъva,
Preh njô se je pregrêbova,
Za njo se je zagrêbova,
Pъr kraj je bva do glêžъnja,
Na srêd' je bva do kolêna.
Marija še na srêdъ ni,
Brodnarjъ šiša žê gori.
Klicov jo je na pomoč žê:
„Marija, smilъ se čez me,
Če ne čez me, saj čez dête:
Na sr šiše zibu stoji,
V ziblъ vmadô dête leži.“

Marija vtrne sovze tri,
Precej se vogъnj pogasi.

Brasučanъ naprôt grejò
Z eno mejhno precêsъjo,
Z eno veliko andohtjo.

Tokô Marija govari:
„Tukej bo že sevъ za mê,
K' so bôlj' žene kokъr možjê.“

---

530. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz šestega programa varaždinske gimnazije (1858), str. 20, kjer stoje tudi te-le opomnje Valjavčeve:* „at = ali ti; mevš = me boš; ne lautet ne und nicht na, wenn der Nachdruck darauf liegt; na sr = na sredi.“ — *Valjavec je tiskal pesem tudi v Kresu IV. 491—492, rabeč* w *za* v *iz la,* č *za* ć, š *za* ś *in postavivši:* 8 tokô — 13 sevъ — 22 prosìwa — 26 Tokô — 48 pogasi. — *Ta pesem in pa nastopne pesmi tega naslova so očividno strnjene iz pesmi, katere varijante stoje v sprednjih številkah tega naslova, in pa iz pesmi nastopnega naslova.*

531.

(Kranjska.)

Marija se je selila
Iz Ogerskiga na Štajarsko.
Marija, Marija,
Oh Marija sedem žalosti.

Za njo je prišel Oger mlad,
Za njo je prišel Oger mlad.

„Marija, li pojdi nazaj,
Marija, li pojdi nazaj!

Al premal je cirkev cirana,
Al premal je brano svetih maš?“

„„Zadost je cirkev cirana,
Zadost je brano svetih maš:

Tukaj pa že ni selo za me,
Ko so hujši žene kot možje.““

Kamur predeleč je prišla,
Do globocga jezera:

„Li vozi, li vozi, brodnar ti,
Za božji lon, za ubogejme.“

„„Jez ne vozim za božji lon,
Za božji lon, za ubogejme:

Jez vozim za nove krajcarje
Ino za stare reparje.““

Marija se po jezeri spusti,
Marija se po jezeri spusti.

Pred njo se je pregrebalo,
Za njo se je zagrebalo.

Marija še na sred' jezera ní,
Brodnarjeva hiša je vsa v' ognji.

„Pomagaj mi, Marija ti,
Usmil se ti čez me,
Čez moje otroke i staro mater še.“ —

Vraslovčane naproti gredo
Z eno majhino procesijo,

Z eno majhino procesijo,
Z eno veliko andohtjo:

„Tukaj bo že selo za me,
Ko so bolj žene kot možje!
Marija, Marija,
Oh Marija sedem žalosti.

532.

(Iz vrhniške okolice.)

Marija 'z Ogerskega gre,
Oj gre do Žalostne goré.
Za njo priteče pobič mlad,

Nazaj bi jo priklical rad:
„Nazaj, nazaj, Marija ti,
Marija sedem žalosti!

531. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz njegovih SNP. 22—85. V rokopisu je v v. 16. pač po pomoti pisano* jezerja. *Verza 3. in 4. se ponavljata za vsakim odstavkom.*

532. *Zapisal* P. Hicinger. — *Iz Zgodnje Danice 1857, str. 13.*

Ti cerkev ni zadosti še,
Ti svetih maš premalo je?“
„„Mi cerkev je zadosti že,
Mi svetih maš premalo je!
Možje do cerkve pridejo,
Na konjih tje prijezdijo;
'Z oltarjev konji zobljejo,
Iz kamnov se napajajo.
Žene do cerkve pridejo,
Nemarno se zgovarjajo.““ —

Marija šla do jezera
In je brodarja klicala:
„Prepelji me za božji lon,
Prepelji za nebeški tron!“
„„Ne vozim jaz za božji lon,
Ne vozim za nebeški tron:
Za same bele krajcarje
In pa za stare reparje.““

Marija prime krilice,
Naravnost gre čez jezerce.
Pri kraj' vodá do členka bla,
Po sredi je po suhem šla.
Marija v hrib se vpirala,
Brodarju hišco vnemala;
Brodar pa vpije na vso moč,
Marijo kliče na pomoč:
„Nazaj poglej, Marija ti,
Marija sedem žalosti!“
Marija pa odgovori:
„„Pomagajo naj krajcarji!““

Brodar spet vpije na vso moč,
Marijo kliče na pomoč:
„Marija, če ne rešiš me,
Saj reši mlado detice!“
Sred' izbe zibka tam stoji,
In mlado dete v njej leži.

Marija krog se zavihti,
Ves ogenj naglo pogasi.

533.

(Iz Frama.)

Marija sę je selila
Z Qgerskega na Štajersko.
O Marija, o Marija,
Marija je le lěpo kronana!

Za njǫ leti, za njǫ kriči
Še oj le ǫgerski kralj:

„Zakaj se seliš tî od nas?
Zakaj se seliš tî od nas?“

„„Ko bî sę jaz ne selila,
Ker ste Qgri hudi ljudje!

Qgri ste pač hudi ljudje,
Pa še žene bolj, ko sǫ mǫžje.

Uže v cerkvǫ konje gonite,
Z mešnim gvantom nastiljate!““ —

Marija sę vzdigne ino grę
Proti sivemu morju:

„Holaj, holaj, mlad brodnar,
Zapeljaj mę prěk za božji dar!“

„„Jaz uže ne vozim takih žen,
Ko bî mi davale koj božji lon;

Jaz uže pa vozim take prěk,
Ki mi dajǫ běle kronice.““

---

533. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. III. 19—20. Verza 3. in 4. se ponavljata za vsakim odstavkom.*

Marija sę vzdigne ino grę
Nǫter v široko morje.

Pred ko je Marija v sréd morja bla,
Je uže brodnarjova hiša v plamenu bla.

Za njǫ letí, za njǫ kriči
Še toti mladi brodinar:
„Vsmili še sę enkrat krez mę,
Vsmili še sę enkrat krez mę!

Če se ti ne vsmiliš krez mę,
Vsmili pak sę krez mojǫ ženǫ!

Če se ne vsmiliš krez mojǫ ženǫ,
Vsmili sę pak črez moje otročiče!“

Marija se nazaj oberne,
Na brodnarjovǫ hišǫ svęti križ stori;

Ko hitro svęti križ stori,
Brodnarjeva hiša uže cěla bla.

534.

(Štajerska.)

Marija z Vogerskega gre
Na svete žegnane gore,
Na svete žegnane gore,
Marija sedem žalosti.

Za njoj pa gre en fantič mlad,
Nazaj bi jo poklical rad:
„Nazaj, nazaj, Marija ti,
Marija sedem žalosti!“

Marija pride do morja,
Prav lepo prosi mornarja:
„Peljaj me prek za božji lon,
Za božji lon, za nebeški tron!“

„„Jaz vozim — ne za božji lon,
Pa tudi ne za nebeški tron —
Jaz vozim le za krajcare
In za svetle zeksare.““

Marija pa črez morje križ stori,
In zdaj črez morje se spusti:
Pred njoj se je razgrnilo,
Za njoj se spet zagrnilo.

Brodnar začel je zdaj vozit,
Pa barka začne se topit:
„Pomaj, pomaj, Marija ti,
Marija sedem žalosti!“

Marija pa odgovori:
„„Ne morem ti pomagati,
Naj ti pomagajo krajcari
In tisti svetli zeksari!““

Poslušajte, kristjani vi,
Kako se takemu godi,
Kako se takemu godi,
Kateri Marije ne časti.

---

534. *Zapisal* Anton Kovačič (?). — *Iz njegove rokopisne zbirke.*

535.

(Iz celjske okolice.)

Marija z Ogerskega gre
Na svete Žalostne goré,
Na svete Žalostne goré,
Marija sedem žalosti.

Za njo pa gre en fantič mlad,
Nazaj poklical bi jo rad:
„Nazaj, nazaj, Marija ti,
Marija sedem žalosti!“

Marija j' prišla do morjá,
Brodarja lepo prosila:
„Prepelji me za božji lon,
Za božji lon, nebeški tron!“

„Ne vozim jaz za božji lon
In tudi ne za nebeški tron:
Jaz vozim le za krajcarje,
Za tiste bele zeksarje.“

Ladja začela plavati,
Brodar se začne vtapljati:
„Pomagaj mi, Marija ti,
Marija sedem žalosti!“

Marija mu odgovori:
„Ne morem ti pomagati:
Naj ti pomagajo krajcarji
In tisti beli zeksarji!“

Brodnarček upije na vso moč:
„Marija, prid' mi na pomoč!“
Ko bi bil Marijo bolj častil,
Ne bil bi v morju smrt storil!

536.

(Štajerska.)

Marija gre iz Ogrske
Na svete Žalostne goré,
Na svete Žalostne goré,
Marija sedem žalosti.

Za njo pa hodi pobič mlad,
Nazaj obrnil bi jo rad:
„Nazaj, nazaj, Marija ti,
Marija sedem žalosti!“

Marija dojde do morjá,
Brodnarja lepo prosila:
„Prepelji me za božji lon
In tudi za nebeški tron!“

„„Ne vozim jas za božji lon,
Ne vozim za nebeški tron,
Brodarim le za krajcarje
In za šestice srébrne.““

Marija pride čez morjé,
Brodar pa v vodi vtaplja se.
Zdaj kliče na pomoč brodar,
Pa ne pomaga mu denar.

Takó brodarjem se godi,
Ki niso revnim vsmiljeni;
Ne bodo v raj poklicani
In tudi ne zveličani.

535. *Zapisal* Rok Drofenik. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*
536. *Zapisal* Vekoslav Vakaj. — *Iz „Koroških bukvic“ 253, 254.*

537.

(Iz Št. Jurija na južni železnici.)

Marija z Ogrskega gre
Na Žalostne svete goré.
Češena si, Marija ti,
Marija sedem žalosti!

Marija pride do broda,
Prelepo prosi brodarja:
„Prepelji me za božji lon
Ali za sto nebeških kron!“

„„Ne vozim jaz za božji lon
In ne za sto nebeških kron;
Jaz vozim le za krajcarje
In tiste bele zeksarje!““ —

Barka začela tapati,
Mornar Marijo klicati:
„Pomagaj mi, Marija ti!
Marija sedem žalosti!“

„„Ne more ti pomagati
Marija sedem žalosti:
Pomagajo naj krajcarji
In tisti beli zeksarji!““

Marija izbira novo selo.

538.

(Iz Frama.)

Marija je porajžala
S' Vogerskega na Štajersko.
Oh Marija, ko si lěpo kronana!

Vogri Marijǫ barali:
„Kaj, Marija, teb' fali:
Ali ti fali svętih meš,
Ali ti fali svěč na oltarji?“
„„Men' ne fali svěč v' oltarji,
Men' ne fali svętih meš:
Mene zato žalost 'ma,
Da me tako malo spoznate,
V' cerkvo živinǫ vganjate,
Da bî nečast dělali.
Štajarci sǫ pač fajn ljudje,
Glih tako mǫžje ko žene,
Ker Marijǫ radi častijǫ.
Men' bǫjǫ cirkvo spuvali
No me bǫjǫ čakali.““

Bog daj, da bî nam sprosla
Vsem nebeško hohcejt!

---

537. *Zapisala* Zinka Kavčičeva. — *Iz njene rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

538. *Zapisal* O. Caf; *pela Gertrud Falantan.* — *Iz CO. I. 54. Primerjaj tudi zadnjih 8 pesmi sprednjega naslova.*

539.

(Iz Frama.)

Mežnar se že zgodaj vstaja
No gre juternce zvonit.
Srečala ga je Maria
Na tem pragu cirkvenem.
Še ponižno jo je baral:
„Kam, Maria, pojdeš ti?“
„„Jaz pa pojdem iz polčanske
V to faro bistričko.““
Še ponižno jo je prosil:
„Ostani, Maria, ti pri nas!“
In ponižno jo je baral:
„O Maria, kaj teb' fali?
Ali ti menjka sveč na oltarji,
Ali ti fali svetih meš?“

„„Če glih jaz ostala bodem,
V velkem oltarji več ne bom;
V zvonici sem si selo zbrala,
Tam pa jaz sedela bom.
Men ne menjka sveč na oltarji,
Mi ne fali svetih meš,
Meni pa fali čast in hvale,
Ko je v poljčanski fari ni.““

540.

(Iz Gribelj.)

Mežnar zjutraj zgodaj vstane,
On gre zornice zvonit.
Mežnar je Marijo srečal:
„O Marija, kam ti greš?“ —
Mežnar je Marijo prosil:
„O Marija, ostan' pri nas!
Al' ti manjka sveč na oltarji,
Al' ti manjka svetih maš?“

„„Men' ne manjka sveč na oltarji,
Men' ne manjka svetih maš:
Meni manjka časti in hvale,
Ker sem od vsih pozablena.
Ja bom šla na veličanske fare,
Fare mesijonarske;
Pod zvoniki si bom plac izbrala,
Tam bom ja prebivala:
Tam bojo me častili
Stari moži in žene.““

541.

(Iz Podzemlja pri Metliki.)

Marija rajža ino gre
Iz Vogerskega na Štájersko.
Tam so z nje špotc delali,
V cerkve konjce zapírali.
Prišló toliko angeljcev,
Kot je v cerkvi kamenčkov:
Odnesli so ta božji tron
Na sred' polja metliškega.

---

539. *Zapisal* O. Caf *(22. I. 1855).* — *Iz CO. IV. 6—7.*

540. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz; tam je pripisano: „Ta pesem je prinešena iz Amerike“, to je, oseba, ki jo je pela, jo je slišala od človeka, kateri se je naučil te pesmi od Slovencev v Ameriki, kamor pa je prišla ž njimi iz slovenske domovine.*

541. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz Slov. Večernic XLV. 113.*

542.

(Iz Podzemlja pri Metliki.)

Marija rajža ino gre
Po lé-tej turški zemljici
V lepo kranjsko deželo.
Sestal jo je pa turški car:
„Kaj špot z Marije delaste,
Konjce v cerkev zapiraste,
Z oltarja jasli delaste,
Iz kelha konjce napajaste?“

Prišló tolíko angelov,
Kot je v tej cerkvi kamenov.
Odnésli božjo vežo so,

Odnésli so Marijin tron.
Tam je Marija stavljena
Na sredi loga metliškega.

543.

(Iznad Gorice.)

Marija je na kol'ce vsela,
Na te kol'ce derovske,
Predeleč se je zatočila,
Na to ravno poljice.
Marija z kolic je stopila
Ino je ve cirku šla.
Mariji krilice se svéti,
V céli cirkvi šanc stoji:
„Tukaj je lepó in dobro,
Ma tukaj stala jest ne bom,
Polje to bom zapustila
Tem božjim romarjem.“

Marija je na kol'ce vsela,
Na te kolce derovske,
Predeleč se je zatočila,
Na toto sveto gorico.
Marija z kolic je stopila
Ino je vè cirkû šla.
Mariji krilice se sveti,
V céli cirkvi šanc stoji:
„Tuki je lepo in dobro,
Ma tukaj stala jaz ne bom,
Goro to bom zapustila
Tem božjim romarjem.“

Marija je na kolce vsela,
Na te kol'ce derovske,
Predeleč se je zatočila,
Na ljubo Svet-Uršarijo.
Marija s kolic je stopila
Ino je vè cirkû šla.
Mariji krilice se sveti,
V céli cirkvi šanc stoji:
„Tuki je lepo in dobro,
In tu ostala bom;
Zdaj ne bom jih zapustila,
Tih božjih romarjev.“

---

542. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz Slovenskih Večernic XLV. 113—114. Ti in sprednji pesmi pristavlja zapisovalec to-le opomnjo: „Ti dve pesmici sta zato kaj zanimivi, ker pripovedujeta početek znamenite božje poti Pri treh farah (na sredi polja metliškega), kamor romajo Beli Kranjci, posebno pa bratje Hrvati oni dve nedelji po prazniku sv. Jerneja“.*

543. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz njegove rokopisne zbirke, katero hrani Matica (str. 42—43).*

Marija, tica pevka in zamorska deklica.

544.

(Iz Frama.)

Na ptičica priletěla
Sem ze Gradca němškega
Ta na cerkveni prag.
Prelěpo si je zapěla
Od Marije zagorske.
No ta ptičica spreletěla
Ta na prědnji oltár,
Še lěpše je zapěla
Od Marije zagorske:
„Oh češena si, Marija,
O Marija zagorska,
Tebi enake ni nijedne,
No je neima cěli svět!“

Marija stǫpila z oltarja
No to ptičicǫ uprašala:
„Kdo je teb naučil pěti
Le tǫ pěsem lěpǫ?
Ali sǫ tě naučili mati tvoja
Ali sestrice tvoje,
Ali si si jǫ sama izmîslila?
„„Mene něsǫ naučili mati moja,
Tudě ne sestrice moje,
No si je něsem sama izmîslila:
Jaz sem jǫ čula od morske děklice pěti,
Da jǫ je ona pěla,
Da je èrdęče žide vijala.““
„Hole, hole, tî drobna ptičica,
Poidi mi kazat morske děklice:
Ti mi bǫš po luftu letěla,
Jaz pak bǫm koj pěš taj šla.“

Vsej sta prišle k sivemu morju,
Tudě k deklici morski.
„Hole, hole, tî morska děklica,
Kdo je naučil teb' tǫ pěsem,
Le tǫ lěpǫ pěsem?
Ali sǫ tę naučili mati tvoja
Ali sestrice tvoje,
Ali si jǫ s peretom spisala?“
„„Mene něsǫ naučili mati moja,
Tudě ne sestrice moje,
Tudě je něsem s peretom spisala:
Jaz sem jǫ čula od angelov pěti,
Da sǫ jǫ angeli pěli,
Da sǫ Jezusa zibali.““

Ta ptičica sę je nizko naklonila,
No še enkrat lěpše je zapěla:
„Oh češena si, Marija,
O Marija zagorska,
Tebi ni enaka nijedna,
No je neima cěli svět!“

545.

(Od Središča.)

Stoji, stoji tam cerkva,
V toj lepoj Dobravi.
Okoli pa je zraslo
To drobno leščjice.

---

544. *Zapisal* O. Caf; *pela Marija Lędinjak.* — *Iz CO. II. 28—29.*
545. *Zapisala* Marija Selščak (Sevšak) *iz Obriža.* — *Iz njenega rokopisa, ki mi ga je poslal* Mat. Slekovec.

Ena ptica priletela,
Na leščje sela dol;

Jako lepo je zapela
Od zdrave Marije:

„Zdrava bodi, Marija,
V toj lepoj Dobravi!“

Marija to začuje,
Z oltarja ide dol.

Na cerkveni prak stopila,
Tenko poslušala:

„Alj si ti drobna vtica,
Alj grešna duša ti?“

„„Jaz nesem drobna vtica,
Jaz grešna duša sem.““

„Alj si ti to kde čula,
Alj sama si zmisla?“

„„Jaz nesem tega čula,
Nete sama ne zmisla:

Mene so to mati naučili,
Kdaj so me zibali.““

546.

(Iz šmarskega okraja.)

Ena ptička priletela
Iz dežele štajerske;
Prav lepo mi je zapela
Od Marije zagorske.

Marija je pod vejco stala,
Ptičko je poslušala,
Kak je ona lepo pela
Od Marije zagorske.

Marija ptičko poprašala:
„Kje s to pesem slišala,
Alj si jo si sama zmisla,
Alj si jo peti slišala?“

„„Jaz jo nisem sama zmisla,
Jaz sem peti slišala:
Pele so jo zamorske dekle,
Ki po morju plavajo.““ —

„Kdo pa je tebe, zamorsko deklje,
Tako pesen naučil?“
„„Peli so jo moja mati,
Ko so mene zibali.““

547.

(Iz Št. Jurija na južni železnici.)

Ena ptica priletela
Iz dežele štajarske,
In je pesmico zapela
Od Marije zagorske.

546. *Zapisala* Marija Stoklas. — *Iz njene rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

547. *Zapisala* Zinka Kavčičeva. — *Iz njene rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

Marija je na pragu stala
Ptico je uprašala:
„Al si sama pesem zmisla,
Al si jo peti slišala?“
„„Nisem sama si jo zmisla,
Peti sem jo slišala:
Pela jo je zamorska dekla,
Ko je po vodi plavala.““

548.

(Od Kapel pri Brežicah.)

Marija je na pragi stala,
Ptičke je poslušala:
„Kje s' se, ptička, pet' učila,
Al' s' se sama zrajtala?“
„„Jaz se nisem pet' učila,
Nit' ne sama zrajtala:
Dva zidarja sta jo pela,
Ki sta cerkvo zidala.““

„To ti nista bla zidarja,
To sta bla dva angelja,
Ki sta to pesem vkup zložila
Od Marije vsmiljene.“

549.

(Od Sv. Ane na Krembergu.)

Jedna ptička priletela
Iz dežele Mantove.
Vrh kapelce se je vsela
In lepo zapela je.
Prvi štikelc je zapela
Od tiga rojstva božjiga.
Drugi štikelc je zapela
Od Marije Dobrave.
Tretji štikelc je zapela
O zamorski deklici.

Marija je v oltaru stala,
Ptičico poprašala:
„Al si pesem slišala,
Al si jo izmislila?“
„„Jaz je nisem zmišlevala,
Nego sem jo slišala
Od zamorske deklice.““

Marija je poprašala
To zamorsko deklico:
„Oj ti zamorska deklica,
Kjej si to pesem slišala,
Al si jo zmislila?“
„„Jaz je nisem zmišlevala,
Sem po poti slišala;
Peli so jo mati moja,
Ko so mene zibali.““

---

548. *Zapisal* Ivan Žmavc. — *Iz Kovačičeve rokopisne zbirke.*
549. *Zapisal* Janko Šlebinger. — *Iz njegove rokopisne zbirke (II. 30—31), ki jo hranim jaz. Tega zapisa pevec je pač bral spodaj pod št. 556 iz Sl. Večernic prenatisnjeno pesem.*

550.

(Kranjska.)

Eno miljo za Ljubljano
Stoji, stoji Dobrova.
Ena ptičca perletela
Na to lepo Dobrovo.
Trikrat cerkev obletela,
Le to belo cerkvico.
Na konc kora obsedela,
Na zeleni lešici.
Prelepo pa je zapela
Od Marije Divice:
„Češena si, Marija
Divica ti iz Dobrove,
Sveta si in gnade polna
Ino božje milosti!“
Marija iz altarja stopi,
Iz altarja velciga:
„Kje si, tič'ca, se navčila
Le-to lepo pesmico?
Al' si jo sama zmislila?“
„„Nisim sama zmislila,
Peti sem jo slišala:
Angelci tako so peli,
K' so letel' na Dobrovo.““

551.

(Kranjska.)

Tič'ca perletela,
Ta drobna tičica,
Prelepo je zapela
Od D'vice Marije:
„Tavženkrat bod češena,
O Marija, roža ti!
Tvôje glihe ni nobena,
Take nima celi svet:
Tavženkrat bodi češena,
O Marija, rožni cvet!“

Tako Marija rekla:
„Kaj te vprašam, tičica!
Kjé si se navčila
To sveto pesmico?
Al' si jo iz pisma zbrala,
Al' si jo sama zmislila,
Al' si jo izmišljala
Iz svoje modre glavé?“

Tako je rekla tica,
Ta drobna tičica:
„Jez je nisim 's pisma zbrala
Al' s' je sama zmislila,
Al' si jo izmišljevala
Iz svoje modre glavé:

---

550. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 143; enak prepis se nahaja tudi v MP. III. 38. V prepisu, ki se nahaja v VP. II. 54—55 je, ne gledé na naglasna znamenja, izpremenjeno to-le:* 1 Eno miljo] Milji dvé tam — 9 pa] jo — 17 ptič'ca — 19 si jo — si — 21] Sim jo péti slišala. — *Tiskana je v SPKN. III. 141—112 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja:* 3 priletéla — 6 Leto] Lépo — 10 Device — 11 Maria — 10 Divica ti] Devica — 13 si in] si, — 17 ptica — 18 Le-to] Lépo — 22 Angeljci — 23 letéli.

551. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. I. 144—146. Drugi prepis se nahaja v VP. V. 134—137; razlikuje se, ne glede na naglasna znamenja, od našega natiska v tem:* 3 je] mi je — 4, 30 Divice — 5 bodi — 16 s' — 22 si je — 42 tjekej — 45 gozdovji — 49 ptička. *Tretji prepis se nahaja v MP. III. 38—42; razlikuje se od našega natiska, ne gledé na na-*

Jez sim to pesem slišala
Od zamorske deklice,
Ker se po morji vozi
V' en' pisan barčici
In prav lepo poje
Od D'vice Marije:
Tavženkrat bodi češena,
O Marija, roža ti!
Tvôje glihe ni nobena,
Take nima celi svet:
Tavženkrat bodi češena,
O Marija, rožni cvet!"

Tako je Marija rekla:
„Kaj ti pravim, tičica!
Bi hôtla mene peljat,
Kjer s' to pesem slišala?"
Tako je rekla tičica:
„„Jez b' te hotla tjekaj peljat,
Al silno predeleč je.""

Tič'ca je letela
Po zelenim gojzdovji,
Marija je pa tekla
Po lepim ravnim polji;
Pa je Marija pred pertekla,
Ko tič'ca perleti.
Ste prišle predeleč,
Do zamorske deklice.

Deklica se po morji vozi
V' en pisan' barčici
In prav lepo poje
Od Divice Marije:
„Tavženkrat bodi češena,
O Marija, roža ti!
Tvôje glihe ni nobena,
Take nima celi svet:
Tavženkrat bodi češena,
O Marija, rožen cvét!"

552.

(Kranjska.)

Eno miljo za Ljubljano
Stojí, stojí mi cerkvica
Ali kapéla žegnana:
Notri pa je Maria
Divica izvoljena,
Sveta in vse gnade polna
In božje milosti.
Ena ptica perletéla
Od kervaviga morjá,
Trikrat cerkev obletéla
In na leski obsedí.
Ona je lepó zapéla

---

glasna znamenja, v tem: 7, 33, 58 Tvôje glihe] Teb' enaka — 47 poljь — 50 prišlь — 61 rožni. — *Pesem je tiskana v SPKN. IV. 37—39 ter se od tega zadnjega prepisa razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 1 priletela — Ta drobna] Drobna — 2, 12, 19, 20, 38, 41 ptičica — 4, 30, 55 device Marie — 5, 9, 31, 35, 56, 60 Tavžentkrat bodi — 6, 10, 11, 32, 36, 37, 46, 49, 57, 61 Maria — 14] Te svéte pésmice — 15 'z — 16 si — 17 izmišljavala — 20 Ta drobna] Predrobna — 21 'z — 23 je — 25 sem — 27 Ki — 28, 53 V eni — 40 *manjka* — 42 kjekaj — 43 predaleč — 44 Ptičica — 45 *manjka* — 48 pretekla — 49 priletí — 50 predaleč.

552. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz Novic III. (1845), 157. Zdi se mi, da to ni nov zapis, ampak nova redakcija, napravljena po zadnjih dveh sprednjih številkah.*

Od prelepe Dobrove:
„Oj češena si, Marija,
Na ti lepi Dobrovi!
Sveta si, vse gnade polna
Ino božje milosti.“

Mariji je pesem dopadla,
Iz velc'ga oltarja doli gre.
Doli je šla po cerkvi,
Na cerkvenim pragu obstojí.
Ona je tičico prašala:
„Kje s' to pesem slišala?
Ali si jo ti sama složíla,
Ali si jo peti slišala?“
„„Je nisim sama složíla,
Sim jo peti slišala,
Predeleč kjer sim letala,
Per kervavimu morjú.
V pisan bark' se je vozila
Ena pomorska deklica.
Ona je prelepo pela
Od te lepe Dobrove.““

Drobna ptičica je zletéla,
Marija je k nogam šla;
Marija je pred tam bila,
Kakor drobna ptičica.
Po morji se je vozila
Ta pomorska deklica.
Ona je prelepo pela
Od te lepe Dobrove,
Od te lepe Dobrove,
Od divice izvoljene.
Marija deklic' rekla:
„Li sem se pelji h kraj'!“
H kraj se je perpeljala,
Ta pomorska deklica.
Marija deklico prašala:
„Kje si to pesem slišala?
Al si jo ti sama složila,
Al si jo peti slišala?“
„„To so moja mati péli,
Ko so mene zibali.““
Marija deklico perjela
Za njeno desno rokó,
Peljala jo je v nebesa,
Gor u sveto nebo:
„Tam gor boš pesem pela
Vsi nebeški družini!“

Ah češena si, Marija
Na ti lepi Dobrovi!
Sveta si, vse gnade polna
Ino božje milosti!

553.

(Vrhovska s hrvaške meje.)

Drobna ptičica žernboli
Od presvetoga češčenja:
„Češčena bodi, Marija!“
I govori Marija:
„Ovo ti je drobna ptičica,
Ki je sveto pesem slišala?“
„Ja sim to pesem slišala
Od primorske deklice:
Ki se je po morju vozila,
Je to pesem pevala
Od presvetiga češčenja:
Češčena bodi, Marija ti!“

„O ti drobna ptičica,
Ti boš pod zrakam letala,
Ja bom po zemlji rajžala
Do te primorske deklice,
Ki se je po morju vozila,
Je to pesem spevala!“ —

---

553. *Neznanega zapisovalca.* — *Iz VO. XVI. Č. 30.*

„Oj ti primorska deklica!
Kej si to pesem slišala
Od presvetoga češčenja?“
„„Ja sim to pesem slišala
Od svoje predrage matere:
Ki je mene zibala
V ti pisani zibelki,
Je to pesem spevala
Od presvetoga češčenja:
Češčena bodi, Marija ti!““
„O ti primorska deklica!
Ti in tvoja mati bote
Zlat stolčič v nebesih dobile
I zlato krono na glavi.“

554.

(Iz Suhorja.)

Ena tič'ca priletela,
Iz zunanje dežele,
Prav lepo mi je zapela
Od zamorske deklice,
Ki se je po morj' vozila,
To pesem je popevala:
„Sto tavženkrat bodi češena,
O Marija, rožni cvet!
Glihe tvoje ni nobene,
Ni je nima celi svet!“
„Kje si to pesem slišala?
Od teh drobnih tičic?“
„„Nisem te pesmi slišala
Od teh drobnih tičic.““
„Al' si od teh mladih fantičev?“
„„Nisem te pesmi slišala
Od teh mladih fantičev,
Nek sem jo slišala
Od nebeških angelcev,
K so se po nebesih šetali,
To pesem prepevali:
Sto tavženkrat bodi češena,
O Marija, rožni cvet,
Glihe tvoje ni nobene,
Ni je nima celi svet!““

555.

(Belokranjska iz Starega trga.)

Ena ptič'ca sproletela
Iz te dežele štajarske,
In to pesmico zapela
Od Marije žalostne.

---

554. *Zapisal* Anton Žlogar. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hrani Matica.*

555. *Zapisal* Jure Koce, *„fant iz Starega trga pri Poljanah“. — J. Navratil, ki mi je pesem izročil, pridejal ji je to-le opomnjo: „To pesmico, ki se ne strinja s poljansko govorico in se poje tudi v kolu (prim. Navratil, Belokranjsko kolo. II. b.), zasejal je tam menda kakšen krošnjar, ki jo je bil prinesel sabo izmed Črnih Kranjcev. Da se je med Belimi Kranjci s časom nekoliko pobelokranjčila, kažejo nam besede, oziroma oblike:* sproletela, jast, niso, nek (neg', nego) *za* ampak, temuč“.

„Kdo te, ptič'ca, pet' je učil,
Al' s' se sama zmislila?“
„„Jast se nisem pet' učila,
Nit' se sama zmislila;
Dva zidarja sta jo skup zložila,
Ker sta cerkev zidala.““
„Niso bila to zidarja,
Nek sta b'la dva angela.“

Jezus je na križi visel
Cele, cele ure tri,
Nič druz'ga ni spregovoril
Kakor sedem besedí.

556.

(Iz Podzemlja pri Metliki.)

Jedna tič'ca priletela
Iz dežele Mantove,
Vrh kapel'ce se je vsela
In lepo zapela je.
Prvi štikelc je zapela
Od tega rojstva božjega,
Drugi štikelc je zapela
Od Marije z Dobraví.
Tretji štikelc je zapela
O zamorski deklici.

Marija je v oltarju stala,
Tičico poprašala:
„Ali si pesen slišala,
Ali si jo zmislila?“
„„Jaz je nisem zmišljevala,
Nego sem jo slišala
Od zamorske deklice,
Ki je po morju plavala
In to pesen pevala.““
„Oj tičica, oj tičica,
Kje je zamorska deklica?“

Tič'ca je po zrak' letéla,
Marija je pa k nogam šla.
Marija je prej tamkaj bila,
Kot pa drobna tičica.
Marija je pa poprašala
To zamorsko deklico:
„Oj ti zamorska deklica,
Kje si to pesen slišala:
Ali si pesen zmislila?“
„„Jaz je nisem zmišljevala,
Sem jo peti slišala,
Peli so jo mam'ca moja,
Ko so mene zibali.““

557.

(Iz ribniške okolice na Kranjskem.)

Ena ptička perletela
S té dežele Mantove.
Trikrat turenc obleti,
Četrto v linci obsedí.
Lepo zdaj je zapela
Prelepe štukle tri.
Prvič tukaj je zapéla
Od devištva čistega.
Drugič tukaj je zapéla
Od zakona svetega.
Tretjič tukaj je zapéla
Od tega raja svetega.

---

556. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz Slov. Večernic XLV. 115.*

557. *Zapisal* Anton Zobec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.* Prvič tukaj, Drugič tukaj, Tretjič tukaj *so pač krivo razumljene besede:* Prvi štukljaj, Drugi štukljaj, Tretji štukljaj.

„Kje si, ptička, se navadla?
Al' si sama se navadla,
Al' si peti slišala?"
„„Nisem sama se navadla,
Sem jo peti slišala:
Angelci so jo zapeli,
Ko so dol' z nebes hiteli.""

558.

(Z Gorjanskega na Krasu.)

Stojí, stojí plenínca,
Plenínca zélena,
For ne ti plenínci
Na kepíélca žiégnana.
Nutr sa trjè wowtárji,
Wsi trje sa žiégneni;
Ne tríéćin je Meríja,
Meríja wsmíljena.
— — — — — — — —
Kàdr s je máša brála,
Jenu bódeš týdi tí;
Toja mati je šla v nebíésъ,
Za nju pojdeš týdi tí!"
Jè Meríja z wowtárca šlà;
Je díéklcu prašála:
„Či s tu piésm slíšala?
Al s ju sàma zjůóštala?"
„„Jest ju nisn sàma zjůóštala,
Sn ju píéti slíšala.
Píéla ju je moja ránjca máti,
Ku m je v zíbki zíbala.""
„Toja mati je bila sríéćna,

559.

(Iz goriške okolice.)

Le to mesto je planinca,
Je planinca zelena.
Za planinco je pa boškič,
Je ta boškič zeleni.
Za boškičem je pa skalca,
Le ta skalca zelena.
Gor na skalci je kapelca,
Je kapelca žegnana.
V kapelci so trije oltarji;
Trije oltarji žegnani;
Na tem srednjim je Marija,
Je Marija kronana.
Noter v kapelco priletela
Ena ptičca drukana,
Ino lepo je zapela
Od sladkega imena Jezusa.
Marija tičico zaprašala,
Le to tičco drukano:
„Al's to pesem sama skladala,
Al' s' jo peti slišala?"
Tičca Mariji odgovorila,
Le ta tičca drukana:
„„Jaz je nisem sama skladala,
Jaz sem jo le peti slišala:
Angelci so jo v nebesih pojeli,
Kar so Marijo kronali.""

---

558. *Zapisal* K. Štrekelj. — *Iz moje zbirke.*
559. *Zapisal* Anton Pegan. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hrani Matica (str. 5—7). Drukana v v. 14., 22. je iz* drůóbkana: drobkъna = drobna.

560.

(Iz Lokvic.)

Redakcija I.

Tam je en gozdec
Tega drobnega leščovja;
Po njem preleta tičica,
Tičica lavdičica,
Jeno si lepo prepeva
Od Marije device.

Tam je en hribec,
Gore je na cirkvica.
Noter kleči Marija,
Marija usmiljena.
Marija je na prag stopila,
Tič'cu je poslušala.
Marija je tič'cu vprašala:
„Ali si pesem sama štenjala?“
Tičca je odgovorila:
„„Jez ju nisem sama štenjala,
Jez sem ju peti slišala:
Od ene mlade deklice,
Črne zamurkinje.““

Marija je rekla:
„Pejme iskat dekelcu!“

Marija je k nogam hodila,
Tičica v luftu leti.
Poprej Marija k nogam pršla,
Kakor tič'ca prleti.
Marija je dekelcu vprašala:
„Al si pesem sama štenjala,
Al si ju peti slišala?“
Dekelca je odgovorila:
„„Jez ju nisem sama štenjala,
Jez sem ju peti slišala:
Od moje ranjce matere,
Ki me je v zibci zibala.““

„Toja mati je bila srečna,
Jeno bodeš tudi ti;
Toja mati je šla v nebesa,
Jeno pojdeš tudi ti.“

Redakcija II.

Tamkej leži en gozdec
Drobnega leščevja.
Po njem preleta tič'ca,
Tič'ca lavdičica.
Ona lépo prepeva
Od Marij' device.

Tamkej leži en hribec,
Ta hribec obraščen,
Na hribčeki je cirkû,
Ta béla cirkuca.
Noter kleči Marija,
Marija vsmiljena.
Marija na prag stopi,
Ker pét' je slišala.
Marija tič'co vpraša,
To drobno tičico:
„Al' s pesem ti zložila,
A s' pét' jo slišala?“
„„Je nisem jest zložila,
Sem pét jo slišala:
Od ene mlade dekle,
Črne zamurkence,
Od ene mlade dékle,
K' je sinka zibala.““
Le pej, le pej, ti tič'ca,
Tič'ca lavdičica,
Grevè iskat to déklo,
Črno zamurkenco!“

Marija h nogam hodi,
Tič'ca v lufti letì;

---

560. *Zapisal* Matevž Trnovec. — *Redakcija I. je iz Slov. Glasnika IX. (1863) 23, redakcija II. pa iz Trnovčeve rokopisne zbirke, ki jo hrani Matica (str. 46—47).*

Prej k nji Marija pride,
Ko tič'ca prleti.
Marija déklo vpraša,
To déklo zamursko:
„Al s' pesem ti štenjala,
Al s' pét jo slišala?"
„„Je nisem jest štenjala,
Sem pet jo slišala:
Od moje rajnke mamke,
Ko me je zibala.""
„Toja mat' b'la je srečna,
Jen bodeš tudi ti,
Ona je šla v nebesà,
Jen pojdeš tudi ti."

561.

(Iznad Gorice.)

Stoji, stoji tam cirkû,
Ta béla cirkuca,
Okoli cirkve léšje,
To drobno léšije.
Po léšji skače tič'ca,
Ta drobna tičica.
Lepó je prepevala
Od Marij' device:
„Čaščena si, Marija,
Gnade božje puhna sì,
Ti si božje gnade puhna
Ino božje milosti."

Marija še z altarja stopi,
Ker pét' je slišala:
„Le sìm, le sìm, ti tič'ca,
Ti drobna tičica;
Jaz bom te poprašala
Besed'co al pa dvé:
Al s' pesem sama zlož'la,
Al s' pét' jo slišala?"
„„Je nisem sama zlož'la,
Sem pét' jo slišala
Od 'ne deklince mlade,
Črne zamurkinje,
Ki se po morji vozi
V pisani barčici.""

„Le pej, le pej, ti tič'ca,
Ti drobna tičica,
Da greve k črnem' morju,
K tej mladi deklici.
Ti tica pojdeš v lufti,
Jest bom pa h nogam šla."

Poprej Marija pride,
Ko tica prleti.
„Le h kraj', le h kraj', deklinca,
Črna zamurkinja,
Jest bom te poprašala
Besed'co al pa dvé:
Al s' pesem sama zlož'la,
Al s' pét' jo slišala?"
„„Je nisem sama zlož'la,
Sem pét' jo slišala
Od svoje stare mamke,
Ko me je zibala.
Me pesem je navčíla,
Pa déla v barčico.""

„Le pej, le pej, deklinca,
Črna zamurkinja,
Da gréve gor v nebesa,
V nebeško veselje;
Da bove prepevale
Od Marij' device:
Čaščena si, Marija,
Božje gnade puhna sì,
Ti si gnade božje puhna
Ino božje milosti!"

561. *Zapisal* Matevž Trnovec. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hrani Matica* (*str. 27—29*).

562.

(Iz Hudojužne.)

Oj planinca, oj planinca,
Oj planinca zelena!
V planinci stoji na skalca,
Oj ta skalca visoka.
Tam za skalco stoji kapelca,
Oj kapelca žegnana.
V kapelci so trije altarji,
Vsi trije so žegnani.
Notri za altarjem stoji Marija,
Oj Marija vsmiljena.
Marija j' naz altar stopila
In je dol po cerkvi šla.
Ena tičca priletela,
Ena tičca drobcena.
Prav lepo mi je zapela
Od te vinske tertice.
Marija je tičco vprašala:
„Či s' to pesem slišala?
Al si jo sama skladala,
Al s' jo peti slišala?“
„„Jaz je nisem sama skladala,
Sem jo peti slišala:
Od ene mlade deklice,
Ko je sinka zibala.““ —

Oj le pijmo bratje vince,
Ki je Jezus mimo šel,
Ki smo uro zamudili,
Ki je Jezus mimo šel:
Saj ga bomo pa tam dobili
Med tem lejdig fantimi.
Zdaj je malo tacih fantov,
Da bi Jezus pri njih ostal.

563.

(Z Grahova na Tolminskem.)

O planinica, o planinica,
O planinica zelena!
Na planinici je skalica,
Je skalica visoka.
Tam za skalo je kapelica,
Oj kapelica žegnana.
V kapelici, v kapelici
So oltari trije,
Vsi trije so žegnani.
Marija naz oltar stopila,
In je dol po cerkvi šla.
Ena tičca je spreletela,
O ta tičca drobena.
Sprelepo mi je zapela
Od Marije rožen cvet.
Marija jo je vprašala:
„Al s' pesem sama ti skladala,
Al s' jo peti slišala?“
„„Jest jo nesem sama skladala,
Sem jo peti slišala:
K' jo je deklica pela,
Ko je sinka zibala.““

562. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke. Konec spada seveda k drugi pesmi, ki je tiskana zadaj med zdravicami.*

563. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (A. V.). Tiskana je v Goriškem letniku za l. 1864, p. 217.*

564.

(Z Grahova na Tolminskem.)

Tica je priletela
Iz dežele štajerske,
Na kapelci je obsedela,
Na kapelci žegnani.
Prav lepo mi je zapela
Od Marije rožen cvet.

Marija naz oltar stopila,
Je doli po cerkvi šla,
Na crkveni prag stopila,
Poslušala tičico.
Marija tič'co upraša:
„Al s' skladala sama pesem,
Al' s' jo peti slišala?"
„„Jest jo nesem sam' skladala,
Sem jo peti slišala,
Ki jo je pela
Na morji deklica,
Ta črna zamorkinja.""
„Tičca, pejva dekle uprašat,
Al' je pesem sama skladala,
Al' jo je peti slišala?"

Tič'ca je letela pri goricah,
Marija je pa le k nogam šla.
Še je b'la pred tam Marija,
Kakor drobna tičica.
„Deklica, al s' pesem sama skladala,
Al' s' jo peti slišala?"
„„Jest jo nesem sama skladala,
Sem jo peti slišala:
K' so jo mati peli,
K' so mene zibali.""
„Pejva, deklica, v nebesa,
Tam bomo to pesem pel'!"

565.

(Izpod Melec.)

O planìnca, o planìnca,
O planìnca zélena!
W planìnc stajì na skalca,
O ta skálca visaka.
Tam za skálca je kapĭélca,
O kapĭélca žĭégnana.
Notre sa trjĭé awtarji,
Wsi trjĭé sa žĭégnani.
V te srĭédnmu je Marije,
O Marije wsmílena.
Ana m je z awtár stapíla
Jenu dàl pa cĭrku šlà.
Ana tičca sprletĭla,
O ta tičca zdrawlena.
Prow lepū mi je zapĭla
Wod te vìnske trtice.
Marìje je tičce wprášela:
„Al s je sama skládala,
Al s je pĭti slišela?"
„„Jest je nism sama skladala,
Sm je pĭti slišela:
Wod àne mlade dĭklce,
K' je sìnka zibala!"

---

564. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (A. XVII.).*

565. *Zapisal* Ivan Murovec. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.* Zdrawlena *v v. 14. je pokvarjeno iz* drobcena *ali kake podobne oblike tega istega korena.*

566.

(Iz Volčan na Tolminskem.)

Tam stoji ta Sava,
Le-ta Sava široka.
Pri tej Sav' stoji kapelca,
Ta kapelca žegnana.
Pri kapelci stoji turenč,
Leta turen visoki;
Notre v turnu poje tica
Od Marije v Jelenci.

Marija je na altarju stala,
Tičico poslušala;
Tkaj cajta se je približvala'
De je prišla na cerkovni prag.
In je tičco zaprašala:
„Kje s' to pesem slišala,
Al' s' jo sama skladala?"
„„Jez jo nisem sama skladala,
Sem jo peti slišala:
Od moje stare matere,
K me je v zibci zibala.
Še le višji sem zletala,
Pod te plave nebesa,

Sem se vseh pesmi navadla
Od teh nebeških angeljnov."“

567.

(S Kamena na Soči.)

Tam stoji kapelca,
Kapelca žegnana.
Na kapelco prileti ptičica,
Ta drobna ptičica,
Ino mi je prav lepo zapela
Od rojstva Jezusa.
Marija je z oltarja vstala
In je ptičice poslúšala;
Na crkovni prah je stopila,
In je ptičice vprašala:
„Kje si se ti tako lepo peti naučila,
Al' si jih sama skladala,
Al' si jih peti slišala?"
„„Jest jih nisem sama skladala,
Sem jih peti slišala.
Sem visoko litala:
Pri firmament' nebeškimu;
Še le viši sem litala,

Noter po podeh nebeških;
Še le viši sem litala,
Gor pri nebeških angelcih:
Tam gor sem se peti naučila,
Pri nebeških angelcih."“

---

566. *Zapisal* Jožef Kragelj. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

567. *Zapisal* Jožef Maligoj. — *Iz njegore rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

568.

(Iz Rožja.)

Ena tica perlateŭa
Od siŭneha mŭrja.

Je na turni obsedeŭa,
Oj na turni cĕrkovnam.

Prelĕpu je zapeŭa,
Je zapeŭa štukelce tri.

Pervi štukelc je zapeŭa
Od device Marije.

Drugi štukelc je zapeŭa
Od smilana Ježuša.

Treči štukelc je zapeŭa
Od sveta zakona.

Marija je z votarja vstaŭa,
Je doŭtej po cĕrkve šŭa.

Na cĕrkovnam prahi je obstaŭa,
Je tičico vprašaŭa:

„Si to pĕsem ti sama zŭožiŭa,
Bil si jo le peti šlišaŭa?“

„„Jaz nĕsem sama jo zŭožiŭa,
Sim jo le peti šlišaŭa,
Ki jo je riba peŭa,
K je po mŭrji pŭavaŭa.

„Tica, tica, oh tica, tica,
Pojva k mŭrji ta!“

Tica je na viš ferčeŭa,
Marija je pa h nogam šŭa.

Marija biŭa prej per mŭrji,
Kakor drobna tičica.

Marija j' ribo vprašaŭa,
K' je po mŭrji pŭavaŭa:

„Si to pĕsem ti sama zŭožiŭa,
Bil si jo le peti šlišaŭa?“

„„Jaz nĕsim sama jo zŭožiŭa,
Sim jo le peti šlišaŭa:

Ki so jo moja mati peli,
Ki so mene zibali.

Jaz sim pa močnu jokaŭa,
Ki sim matar zdražiŭa.

So me pa v mŭrje verhli,
Oj dro noter v siŭno mŭrje.““

569.

(Koroška iz Podgorjan.)

Je tičica prlateva
Oj od sunčane dežale.

Na turnč je zlateva,
Oj na turnč cjerkovni.

---

568. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XIII. 58—59, kjer stoji opomnja: „Sledečo pesem nisem peti slišal, ampak je se mi le narekala, zato tudi ni prav vredjena“. V knjižni slovenščini jo je tiskal Scheinigg (v NPKS. 124—125).*

569. *Zapisal* M. Majar. — *Iz Majarjevega rokopisa, katerega je hranil Miklošič. Vsaki drugi verz se v petju ponavlja. Prepisal je Majar to pesem*

5 Pralipu je zapeva
Od device Marije:

„Češčena si, Marija,
Božje hnade povhena!

Oj Marija Pohorjanska,
10 Oj Marija per kapelici!“

Še nižej je zlateva,
Oj na britaf žehnani.

Še lipše je zapeva
Od martre Ježišave.

15 „Češčena si, Marija,
Božje hnade povhena!

Oj Marija Pohorjanska,
Oj Marija per kapelici!“

Marija to zašlišava,
20 Je z votarja stopiva.

Ona ta po cjerkve hre,
Na prahi cjerkovnam obstojí.

Kaj pa je Marija djava
Oj le drobnej tičici:

25 „Al si to pjesen ti zvoživa,
Bil si jo le peti šlišava?“

Kaj pa je djava tičica,
Oj le drobna tičica:

„„Jaz to pjesen nisem zvoživa,
30 Sem jo le peti šlišava,

Ko sem visoko ljetava
Po jasnam njebasam.

So jo anhelci sprapivlali,
Tebe, Marija, hvalili:

35 Češčena si, Marija,
Božje hnade povhena,

Oj Marija Pohorjanska,
Oj Marija per kapelici!““

570.

(Iz junske doline.)

Tičica je perletela,
Neka zamorska devica;
Verh turna je obletela,
V zelenej lipici obsedi;
5 Je že tak lěpo zapěla
Jo od device Marije:
„Češena si ti, Marija,
Gnade božje polhena!
Si nam na svět rodila
10 Našega zveličarja!“

Je Marija to začula,
Je vunkaj iz oltarja šla:
„Alj si ti to pěsem čula,

---

tudi v VO. XVI. F. 12. Ta prepis se od zgoranjega natiska, ne gledé na ł *iz* v *za* l, ě *za* je, g *za* h *iz* g, *in na naglasna znamenja, razlikuje v tem:* 1] Na tičica perletela — 2 sunčene — 5 Prelipu — 7 si] si ti — 9, 17, 37 Podgorjanska (= *Maria Elend*) — 12 britaf — 13 lepi — 14 Ježušave — 20 iz — 21 cerkve — 22] Tam na pragi obstojí — 29 nisim — 31 sim . . . letela — 33] So pa angelci sprepivlali 35 Češčena] Oj češčena. — *V moděrni slovenščini je tiskal pesem Scheinigg v NPKS. 125—127.*

570. *Zapisal* A. Hobel. — *Iz „Cvetja slov. naroda“ I. 45—47.*

Alj si sama jo složila?“
„„Je nisim sama složila,
Ampak sim jo le slišala.
Sim čez mórje črez letela,
Je neka ribca spěvlala:
Češena si ti, Marija,
Gnade božje polhena!
Si nam na svět rodila
Našega zveličarja!““

„Pomaj, pomaj mi jiskati
To rib'co, ti dobra tičica!“
Tičica je luft letela,
Marija je pa k nogam šla;
Je še Marija prej tam bila,
Prej da drobna tičica.
Tam okol sive skálice
Se ribica vozila,
Je še tak lěpo spěvlala:
„Ah češena si, Marija,
Gnade božje polhena!
Si nam na svět rodila
Našega zveličarja!“
„„Kaj je pa tebe sem vpravilo,
O ti drobna ribica?““
„Mene je pa sem vpravila
Moja huda mačoha.“
„„O ribica, h kraji, h kraji,
Jaz bom ti vun pomagala!“
In razgernula svete krilce,
Je jo nesla v zveličanje.

Jezus postavi sv. Tomaža v Indijo.

571.

(Kranjska.)

Jezus je jogre postavil
Na vse štir strani:
Svetga Petra je postavil
V lepo ravno polje;
Svetga Andreja je postavil
Na goro visoko;
Svetga Tomaža je postavil
V deželo Indijo;
Svetga Miklavža je postavil
Na te globoke vode:
Se bodo čez vozili,
Njega lepo častili;
Šentjanža je postavil
Na te vinske gore:
Bodejo čez tovorili,
Pili šentjanžovco
V imenu svetga Šentjanža,
Jogra božjiga.

Svet Tomaž se tako veri
Proti svojmu Jezusu:
„Kaj si mene lêt' postavil,

571. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz VP. V. 117—120. Prepis v MP. I. 140—142 se od zgoranjega natiska razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 4] V' lepo ravno polje — 26 dežela — 33 *manjka* — 45 s'. — *Prepis v PP. 30—32 se od zgoranjega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje v tem:* 2 štiri — 6] Na gore visoké — 11 Se] Ker se — 13 Šentjanža] Svetga Šentjanža — 15 Bodejo — 23] Slišat tudi ni zvona — 30] Pa vender slednje leto * Po trikrat žanjejo — 31 zmiraj] dalej — 33 sem] let' — 45 s' me sem] si mene let' — 52 koj. *Po tem zadnjem prepisu je pesem tiskana v SPKN. I. 69—71 s temi-le spremembami, ne gledé na naglasna zna-*

Ne vidim nobeniga romarja,
Ne slišim tud nobeniga zvona."
„„Tiho, tiho, joger ljubi,
Joger ljubi, svet Tomaž!
Na svet' ni lepš' dežele,
Ko dežela Indija:
Nikoli ne kopajo,
Ino tud ne orjejo,
Pa vsako leto trikrat žanjejo.""

Svet Tomaž se zmiraj veri
Proti svojmu Jezusu:
„Kaj si me sem postavil,
Dežela meni znana ni."
„„Tiho, tiho, joger ljubi,
Joger ljubi, svet Tomaž!
Na svet' ni lepš' dežele,
Ko dežela Indija:
N'kol toča ne pobije,
Tud nikoli dež ne gre;
Pa vendar vsako jutro
Zadost' frišne rosé.""

Svet Tomaž se zmiraj veri
Proti svojmu Jezusu:
„Kaj si me sem postavil,
K' nobenga znanga ni?"
„„Če lih notri ne najdeš
Nobenga znaniga,
Pa tudi notri ne najdeš
Niker hudobniga serca:
K' se duša od telesa loči,
Gre prec v sveto nebo.""
Jezus in Marija
Ga vsim dodel tako!

572.

(Iz Drašićev.)

Jezus jogre stavil
Na 'se štiri strani:
Svet'ga Petra stavil
Na Turovo polje;
Svetega Miklavža
V to gliboko morje;
Svetega Šentjanža
V lete vinske gore;
Svetega Tomaža
V deželo Vindijo.

Tomaž se ne oviri
Prot' svoj'mu Jezusi:
„Oj kaj s' me sem postavil,
Noben'ga znanca ni."
„„Muči, joger božji,

---

menja in apostrofe: 1 je jogre] včènce je — 6 Na] Bil na — 8 Indio — 10 Na te] Bil na — 11 Kjer — 12 Njega] Ino ga — 14 Na te] Bil kje na — 17 U imenu svétiga — 18 Jogra] Učenca — 21 let'] sem — 23 zvonova — 24, 35 joger] učenec — 25, 36 Joger] Učenec — 26, 37 ni lépš'] lepši ni — 28] Nikol' zemlje ne kopajo — 29 tudi — 30 vùnder — 31, (32) dalje"— 33 (34) me lêt'] mene sim — 35 Men' dežela z ni — 39 (40) Nikol' — 40 Tud] In — 41 Pa vender] Pa li vùnder — 42] Dosti hladne je r. — 43 zméraj — 45 let'] sim — 47] Ako notri lih ne n. — 50 Nikjér — 51 duh — 54 dodeli.

572. *Zapisal* Janko Barlé. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

Joger božji, svet' Tomaž!
Na svet' ni lepše dežele,
Ko dežela Vindija.
Nikdar ne orjejo,
In tud' ne sejejo,
Pa vendar dvakrat v leti
Šenico žanjejo.
Nikdar toča ne bije,

Pa tudi dež ne gre,
Pa vendar 'sako jutro,
Zadost' frišne rosé.""

573.

(Iz Motnika.)

Jezus je jǒgre ostaviu
Na vse štěri strani.
Svět'ga Petra je ostaviu,
Na l'pǒ ravno pǒlje.
Svět'ga Andreja je ostaviu
Na te visoke gorě.
Svět'ga M'klavža ustaviu,
Na globoke vodě.
Svet'ga Tomaža je ostaviu
U l'pǒ deželo Indijo.

Tomaž pa tako pravi,
Prelubi svet Tomaž:
„Al' kaj s'm se t zameril,
Lúb Jezus vsmileni!"
„„Le tiho, tiho, Tomaž!
Prelúbi svět Tomaž!
Bǒlši dežjele jo ni,
K je dežjela Indija:
U Indi ne orjejo,
N'kol ne sejejo,
Vendar dvakret u lětu
Pšenico žanejo.
U Indiji dežjeli
Tudi n'kol dež ne grě,
Vendar so vsako jutro
Polne stopince frišne vodě.
U Indi ga ni člověka,

De b' biu fovš'ga serca:
Koker je duša s telésa,
Prec grě gor' v nebésa.""

574.

(Iz Frama.)

Jezus si zbera
Štiri učence vkup;
Svętega Filipa
Ino svętega Andreja,
Svętega Jakopa
No svętega Tomaža.

573. *Zapisal* Gašp. Križnik; *„pela 60 let stara ženica v Motniku, ki jo je neni oče naučil, doma iz Komende". — Iz njegovega rokopisa GK. III. 26, ki ga hranim jaz.*

574. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. III. 49—51.*

Naš Jezus je razdělil
Te štiri učence:
Le svętega Filipa
Ino svętega Andreja,
Svętega Jakoba
No svętega Tomaža:
Svętega Filipa
Je v vinskǫ goricǫ dějal,
Svętega Andreja
U planinǫ zelenǫ,
Le svętega Jakopa
Nǫter v Galicijǫ,
Le svętega Tomaža
U derželǫ Vindijo.
Preljubi učenec božji,
Preljubi svęti Tomaž,
Da za nas Boga prosi,
Da bî nam grěhe odpustil!

Vsej ni boljše deržele
Kakor je Vindija.
Še v Vindiji deržéli
Nikoli nič grěha ní.
Preljubi učenec božji,
Preljubi svęti Tomaž,
Da za nas Boga prosi,
Da bî nam grěhe odpustil!

Še v Vindiji deržéli
Nikoli deždž ne grę,
Pak vsako svęto jutro
Polne stǫpinje vodé.
Preljubi učenec božji,
Preljubi svęti Tomaž,
Le za nas Boga prosi,
Da bî nam grěhe odpustil!

Še v Vindiji deržéli
Pšenica dvěkrat
V letu zrěla je.
Preljubi učenec božji,
Preljubi svęti Tomaž,
Le za nas Boga prosi,
Da bî nam grěhe odpustil!

Vsej ni boljše deržele
Kakor je Vindija deržéla,
Tam nikoli nič mraza ni.
Preljubi učenec božji,
Preljubi svęti Tomaž,
Le za nas Boga prosi,
Da bî nam grěhe odpustil!

Vsej ni boljše deržele,
Kakor je Vindija deržela.
Priide taj grěšen človek,
Pod strěhǫ mi leži,
V jutro uže na strěhi
Naidejǫ běli mraz.
Preljubi učenec božji,
Preljubi svęti Tomaž,
Le za nas Boga prosi,
Da bî nam grěhe odpustil!

575.

(Iz Rožja.)

Je tičca perleteva
Iz deželе Indije,
Prav lepu je zapeva
Od vinca svadkega.

575. *Zapisal* M. Majar. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Tam je Majar pridejal to-le opomnjo:*

„Toliko sem slišal od te pěsni peti u Rožji. Pri Zili je tudi znana in še dalje gre, pripoveduje se namreč: „Indija je vrlo rodovitna in srećna deželа. Spečen in opražen vol tam po deželi hodi, u ledje mu je nož uboden, nad rogami nosi sodič sladkega vina, da more vsaki si pečenke odrezati in si vinca natočiti. Srećna deželа Indija!“ — Po tem zapisu in s to opomnjo je tiskana pesem v Sl. Bčeli I. (1850) 121. V MR. 1 se nahaja drugi prepis v opomnji k pesmi „Oj Indija, oj Indija“ (glej spodaj št. 577), kjer piše Majar: „Ta pesen

Le pijmo bratri vince,
Najmo da voda stojí.
Voda je trodovična,
Vince pa trod mori.

Smo pili bratri vince,
Smo zraven pa zadremali
In terdno smo zaspali
To uro dvanejsto:

K' je Ježiš mjemo rajžov
S svojimi jogri dvanejsti,
Jim je talente talov,
Štiri tale ta svata.

Tomaža je postavu
V gvoboko Indijo,
Čjer nikoli snjeg ne pade,
Čjer nikoli dež ne gre:

Čjer nikoli snjeg ne pade,
Čjer nikoli dež ne gre,
Je vendar vsako jutro
Stopnja povhna rose.

576.

(Iz spodnjega Roža.)

Je tica priletela
Z dežele Indije,
Prav lepo je zapela
Od vinske trtice.

Smo pili bratci vince,
Da smo zadremali,
In trdno smo zaspali
Ob uri dvanajsti.

K' je Jezus mimo hodil,
Učencev ž njim dvanajst,
Jim je talente talal,
Vse štir straní svetá.

Tomaža je postavil
V globoko Indijo,
Kjer sneg nikolj ne pade,
Nikoli dež ne gré.

Nikoli sneg ne pade,
Nikoli dež ne gré,
Je vendar vsako jutro
Vse polheno rosé.

---

je znana po celoj Sloveniji, pa povsuda značno spreměnjena. V Rožju v Koruškoj su toj pěsni, da bi bila někako pobožna, še le v najnovějšem (?) časě predstavili naměstě pervih dvěh redek slědeči neprikladni predkerpek, poln němškutarskih slov in obratov". Ta prepis se razlikuje od našega, ne gledé na ě za je *in ł za* v *iz la, v tem:* 1—4 *manjka* — 10] Smo pa cuda zadrěmali — 11 In] Pa — 10 To] Oj to — 13 Ko — 15 Jim] Ko jim — 17 postavoł — 18 V] Ta v. *Tam piše Majar potem dalje: „V Krajnskoj pojeju tu pěsen v lěpšem i pravilnějem jeziku nego v Rožji, pa tako razvlačno, da je uže izvirna smisel močno zatemnjena."*

576. *Zapisal* France Kulnik. — *Iz „Koroških bukvic" 507, 508. — Ker je s temi koroškimi pesmimi v očitni zvezi pesem o Indiji (št. 577, 578), priobčujem jo zastran primerjave tukaj, da si ni pripovedna.*

Deveta dežela — Indija.

577.

(Koroška iz ziljske doline.)

Redakcija I.

Oj Indija, oj Indija
Ti srenčna dežela,
Čjer nikoli sněg ne pade,
Čjer nikoli dež ne gre.

Je vendar vsako jutro
Od obilne rose
Vsaka stopinjica
Polhena vode;

Čjer dvěbarti v lětě
Pšenica perzori,
Čjer dvěbarti v lětě
Pšenica perzori;

Okolo hodi spečan vol,
V ledjah ma zaboden nošč,
Da łehko si odreže
Kdorikoli hošč.

Na rogah pa sodič ma,
Polhen vina sładčega,
Da łehko se napije
Kdorikoli hošč.

Oj Indija, oj Indija,
Ti srečna dežela,
Z špeha rante cěpijo,
Z kłobas pa (ob)ruče dělajo.

Redakcija II.

Oj Indija, oj Indija,
Ti srečna dežela,
Čjer nigdar sneg ne pade,
Čjer nigdar dež ne gre,

Je vendar vsako jutro
Od preobilne rose,
Vakatera stopinica
Pouhena hladne vode.

Tan dvje barti vsako leto
Pšenica rada perzori.
Tan dvje barti vsako leto
Pšenica rada perzori.

Okoli hodi pečan vol,
V lednjah 'ma zaboden nošč:
Da vsaki si odreže,
Kdorikoli hoče.

Na rogih mi pa sodič 'ma,
Pouhen vinca sładčega,
Da vsaki se napije
Kdorikoli hoče.

Vinka vanka v Vajnave,
Kako tan so delali:
Tako su ugonavlali,
Z vinam mizo zmivlali.

Oj Indija, oj Indija,
Ti srečna dežela,
Z klobas ruče djelajo,
Z špeha rante cepijo. —

Ljepa je Goriška ves,
K je půbčev notre glih za 'n ples.

---

577. *Zapisal* M. Majar. — *Redakcija I. je iz MR. 1. Redakcijo II. je Majar dal Kuhaču, ki jo je z melodijo objavil v svoji zbirki III. št. 133.*

578.

(S Krasa.)

Indija komandija!
V žlici kašo kuhajo
Sè sirom hiše belijo,
S pogačo jih pokrijejo,
In skuto jih orajhajo.

Sveti Tomaž in smrt.

579.

(Iz Cerkna.)

Tomaž nabiva sodič nov
V ti deželi Vindiji.
K nemù je pršla bela smrt:
„Tomaž, al' daš kaj vince pit?“
„„Kdor hoče sladko vince pit,
More bele petice štet.““
„Jest pa ne znam petice štet,
Pa vendar hočem vince pit.“
Smrt se pa na sod razvalí,
Pa sladko vince posrebí.
Tomaž se pa razsrdí,
Pa božjo deklo v sod zmaši.
Boh je pa Tomažu djal:
„Kam si pa božjo deklo djal,
Ker po celem svetu ne zgoní,
Obene duše v svet raj ni?“

580.

(Iz Cerkna.)

Tomaž nabija sodič nov
V ti deželi Indiji.
K njemu je prišla bela smert:
„Tomaž, auš dal kaj vinca pit?“
„„Kdor hoče sladko vince pit,
Mora bele petice štet.““
„Jaz pa ne znam petice štet,
Pa vendar hočem vince pit.“
Tomaž se pa razserdi,

---

578. *Zapisal* Ant. Pegan. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hrani Matica str. 152. Na Krasu je pesem samo otroška.*

579. *Zapisal* Frančišek Sedej. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

580. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke, kjer je pri verzu 13. za besede* Po celemu svetu *pristavljena varijanta* Nikjer. — *Isto snov je porabil M. Valjavec za pesem „Zaprta smrt“ (v Novicah XII. 1854., pg. 208).*

10 Pa božjo deklo v sod zmaší.
Bog je pa Tomažu djal:
„Kam s ti božjo deklo djal?
Po celmu svetu merliču ne zvoni,
Nobene duše v svet raj ni!“

Sveti Tomaž umrje.

581.

(Iz Frama.)

Svęti Tomaž v lǫgu leži,
Svęti Tomaž v lǫgu leži.
Prišla sta k njemu volka dva,
Prišla siva volka dva.
„Hola, hola, volka dva,
Kaj bi pak rada va od mene?“
„„Mî bî rada tvoje męso,
Tvoje mesǫ no tvoje kosti.““
„Počajta, čajta, volka va,
Da bǫde solnce zahajalo,
Da bǫde solnce zahajalo:
Te bǫta dobîla moje męso
Moje męso no moje kosti.“

Svęti Tomaž v lǫgu leži,
Svęti Tomaž v lǫgu leži.
Prišla sta k njemu vrana dva,
Prišla sta k njemu vrana dva.
„Holaj, holaj, vranova va,
Kaj hočeta od mene imět'?“
„„Mîdva uže hočeva od tebe imět
Tvoje oči, tvoje męso.““
„Počajta le, vranova dva,
Da bǫde solnce zahajalo,
Da bǫde solnce zahajalo:
Te dobita va moje męso,
Moje męso no moje oči.“

Svęti Tomaž v lǫgu leží,
Svęti Tomaž v lǫgu leži.
K njemu sta prišla golǫbca dva,
K njemu sta prišla golǫbca dva.
„Kaj četa od mene, golǫbca, imět,“
Kaj četa od mene, golǫbca imět?
„„Mi čeva uže od tebe imět
Tvojǫ dušǫ, tvoje tělo.““
„Počajta le, golǫbca dva,
Da bǫde solnce zahajalo.“

Solnce je uže zahajalo,
Dobîla sta uže njegovo tělo,
Njegovo tělo no dušǫ.
Nesla sta jǫ v svęto nebo,
V svęto nebo no svęti raj,
V svęto nebo no svęti raj,

Oča nebeški vsem vkup daj:
Bog nam ga daj dobîvljati,
Vsěm věrnim dušam užívljati!

---

581. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica.* — *Iz CO. III. 57—58. Opomnja. O sv. Tomažu poje tudi še zgoraj pesem „Sv. Tomaža mati“ (št. 419); nasproti pa je drugo njegovo vlogo prevzel sv. Jernej, prim. pesem o tem.*

Sveti Andrej drugič rojen.

582.

(Kranjska.)

Kristus je svoje jogre vkupej zbral,
Še jim je oznanil sveti post
H svet nedelji kvaterni
Ali pa h svet nedelji binkuštni.
Še mu jogri rajžajo
Čez en vinski nograd.
Kamur predeleč pridejo,
Na eno zeleno gmajnico,
Na eno lepo tratico.

Jezus uzame pertič svoj,
Pregerne ga tje na zemljo.
Še pravi tako in govori:
„Pljujte vun sline tiše,
Če ste jogri moji!“
Naj popred je vun pljunil svet Tomaž,
Pljunil je vun slino tešo.
Potlej je vun pljunil svet Janez,
Pljunil je lih tako.
Potlej vun pljune svet Andrej,
Pljunil je vun tri vinske jagode.
Kristus tako govori:
„Zdaj pa ti pred moj joger ne boš,
De v' drugič rojen boš.“

Svet Andrej se je od njih pobral,
Eno žalostno slavo je od njih jemal:
„Prosite, prijatli, za me Boga,
De mi še Bog to gnado dá,
De b' še enkrat v vaši družini bil,
De b' se z vami spet v nebesih veselil!“

On se je od njih pobral
Tje na zeleno gmajnico.
Nanosil je na kup germadico,
Na vsih štirih voglih jo je zažgal.
On se je v sredo notri podal.
Preden se je on v ogenj podal,
Bogu se je v' roke podal.
Germadica gori svetlo,
Angelci v' ljufti lepo pojó.
K' se Andrejeve pokore vesele.

Kedar jogri mem pridejo,
Germadico zagledajo:
Vse sožgano Andrejevo telo,
Oserčje je pa frišno blo.
Kadar jogri okol stoje,
Andrejeve smerti se vesele,
Jezus tudi zraven stoji,
Jogre trošta in veseli.
Prav de: „Andrej spet moj joger bo,
Če glih vse sožgano je telo!“
Oserčje v ruto zavežejo
Ino ga z sabo nesejo.

Začne se noč perhajati,
Kamur predeleč pridejo,
K eni mladi birtinji,
Birtinja je imela eno mlado hčer.

582. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz SNP. 15—19.*

Ondi za jerperge prosijo.
Deklica mater nagovori;
„Li imajte nocoj pod streho te može!“

Kedar k mizi pridejo,
Enmalo večerjajo,
Doli k mizi pokleknejo
Ino roženkranc molijo.
Kadar se doli vležejo,
Oserčje na mizo denejo.

Deklica komaj čakala,
De so jogri začeli spati.
Ni se mogla premasati,
Mogla je serčja pokusiti.
Kakor hitro ga pokusila,
Tako hitro je občutila,
De je svetga Andreja znosila.

Drugi dan gori vstanejo,
Spet se na rajžo spravijo,
Ruto iz mizo vzamejo,
Rutica prazna bila.
Jogri Kristusa prašajo:
„Kam je to oserčje prešlo?“
Ruta je bila terdo zavezana,
Ni znamenja, de bi bilo iž nje snedeno.“
Kristus jim reče to:
„„Pustimo to skerb Bogu,
Bog že vé, kaj stori,
De spet svetga Andreja obudi.““

Čudno je res, veselo to,
De svet Andrej v' drugič rojen bo.

Sveta Sofija in sv. Areh.

583.

(Iz Frama.)

Areh, Areh, Areh,
Ljubi svęti Areh!
Gorě v zeleni planini,
V sivem kameni,
On pa močno vpije,
Da ga čudno grize;
On tako vpije,
Koti ptičice v luftu:
„Le-sem, le-sem,
Moja ljuba sestrica,
Ljuba svęta Žofilja!“

Mu je črevca prebrala
No je lěpo oprala,
No nazaj zložila
No je drugoč zašila.
„Kakǫ plačǫ hočeš,
Ljuba moja sestrica,
Ljuba svęta Žofilja?“
„„Jaz ne hočem druge plače,
Ko da bi sę na tem světu viděla
No v nebesah slîšala!““

Tu sę vsaki den vidita,
V nebesah sę slîšita:
Ljubi svęti Areh
Gorě v zeleni planini,

583. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. III. 10—11. Prim. dr. Jož. Pajka „Črtice“ 180, kjer se navaja iz Janischa „Lexicon von Steiermark“, da je tam v sestavku o sv. Henriku opomnjeno: „Viele Sagen vom hl. Heinrich und der hl. Sofie in Studenitz leben noch im Volksmunde“.*

V sivem kameni;
Ljuba svęta Žofilja
Pod vîsokim Bočom,
Pod enǫ belǫ brezǫ:
Zdaj sę tu vsaki den vidita
No v nebesah slîšita.

Hudoba odnese svetega Lovrenca.

584.

(Iz Kostanjevice na Krasu.)

Svoj oća no svoja mati
Niso jmeli nobena otroka.
So ljepo Boha prosili,
Da bi jim enha sinka dav.
Buh jim je enha sinka dav,
Kerstili so ha svetega Lorenčka.
Tri baje so mu kordali:
Ana ha je ljepo dojila,
Druha ha je povijala,
Treća ha je spat nosila,
Obena sveta križa čjez nja ni djela.
Peršla huda je hudoba,
Vzala ha je iz zibke ven,
Nesla ha je v pušpanov drevc.

An haspud mi hre po cesti,
Ljepo moli breviar.
Sliša jokat ano mlado djetice,
Vstavi se noj posluša,
Vstavi se noj hre pohledat,
Hre pohledat u pušpanov drevc.

Najde v njem mlado djetece,
Ha vzame an nese na svoj dom.
Kedar ha domu pernese,
Ano bajo mu korda.
Ta baja ha je dojila,
Ha je ljepo izredila.
Haspud je šole ha učiv,
Šole učiv sedam let.
Ko je sedam let imav,
Sedam šol se je popav:
„S Buham, s Buham, moj haspud,
Jas hrem buhoimja prosit!“

Je pa šu buhoimja prosit,
Po svjeti buhoimja prosit.

V pervo hišo k je peršu,
V hišo svojha očeta.
Na vrate perteče, poterklá:
„Odpri, dekla, će s' doma,
Odpri dekla, će s' doma,
Ano dej mi kej buhoimjá.“

---

584. *Zapisal* M. Majar. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič, kjer je pisana ta pesem pod naslovom „Obranov otrok“. V opomnji piše Majar: „Obranov otrok je to, kar n.* Wechselbalg. *Ako starši deteta v zibelki ne prekrižajo, ima hudoba oblast do njega, ona pride, dete skrivši odnese in se na mesto njega sama vleže v zibel; strašno mnogo jé, da komaj dovtegnejo kruha peči, od dne do dne bolj zakeršljava („verkrüppelt“), posebno glava naraste, da je srepo pogledati“. Prim. Jožefa Pajka „Črtice“ 126: Obrano je dete. — Drugi prepis se nahaja v VO. XIV. a. 25. Razlikuje se od našega natiska, ne gledé na* ů *za* u *iz* o *in na naglasna znamenja, v tem:* 1 no] an — 2 imeli — 4, 5, dao — 6 Lovrenčka — 11 ne — 17 djetece — 18, 19 noj] an — 21] V njim najde mlade d. — 27] H. ha je šole učio — 28 učio . . . ljet — 29 imao — 30 popao — 32 buhoimja (*prav* buγajmá)] almožno — 33 šu buhoimja] šo almožno — 34 svjeti buhoimja] svjetu almožno — 35 ki je

„„Kakú ćem ti dat buhoimja,
Ki ni haspuda ni hospe doma!““
V druho nazaj perteče,
Perteče an poterkla:
„Odpri, dekla, će s' doma,
Ano dej mi kej buhoimja.“
„„Kaku ćem ti dat buhoimja,
Ki ni haspuda ni hospe domá!““
Še v trećo nazaj perteče,
Perteče an poterklá:
„Odpri, dekla, će s' doma,
Ano dej mi kej buhoimja.“
„„Kaku ćem ti dat buhoimja,
Ki imamo ano djetece,
Vsak dan sedam peć kruha snje,
Vsak dan sedam peć kruha snje:
Nikamer se ne hrata,
Kakor v hlavo djeteci.““

On zavpije, zakriči:
„Pokaži mi tisto djetece!“
Dekla mu je odperla,
Pokazala mu djeteca.
On sveti križ čjez nja storí,
Huda hudoba ven zletí.
Dekla močno zakriči:
„Moj haspud, moja hospa!
Kaj je to zan copernjek!
Kaj je to zan copernjek,
Je splašu djetce z zibke ven!“
„„Hlapci moji, dekle moje,
Vlovite ha, zvežite ha;
Fernažo naredite mu,
V fernažo veržite ha.““

Fernažo so naredili mu,
V fernažo so ha verheli.
„Mati moja, oća moj,
Sem že spečan an zažgan.
Obernite me na levo stran,
Na desnej sem že spečan an zažgan.“
Ha obernejo na levo stran,
Ano pismo od njeha palo.
Oća, mati pismo primejo,
Ani je razbirajo:
„Oća Janez, mati Ana,
Ta je vaš ta pravi sin,
Ta je vaš ta pravi sin,
Prelubi sveti Lorenčèk.“
Oni pismo razbirajo,
An od žalosti vmirajo. Amen.

585.

(Iz Frama.)

Tri sǫ ame ble,
Ki sǫ sv. Lovrenca zibale:
Perva ga je povijala,
Pa vender ga ni prekrižala;

peršo — 43 V] Še v — 57 Nikamor — 58 djeteca — 63 čez. — *Za 65. verzom je vtaknjen ta-le:* Močno zavpije, zakriči — 69 splašu djetce] splašo naše djetce — 74 naredili mu] naredili — 75 V fernažo so] Noter su — 79, 80 ražgan — 80] Obernili so ho na l. s. — 85, 86 To — 87 Lovrenček. — *Tretji prepis se nahaja v MR. 316—317; razlikuje se od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, na ł za* v *iz* la, *na é za* je ( ), g *za* h *iz* g, *v tem:* 1 an — 6 Lovrenčka — 11 djela] strila — 16 brevijar — 20 *manjka* — 22 *stoji dvakrat* — 27] Gaspud ga šole je učił — 31 Z . . . z — 32 Jaz . . . buhoimjá] Jes . . . almožno — 33 šu buhoimja] šeł almožno — 34 svjeti buhoimja] sveti almožno — 35 peršel — 36 svojega — 42, 48, 54 Ko — 55, 56 pekъ — 57 Nikamor — 63 čez. — *Za 65. verzom je vtaknjen ta-le:* Močno zavpije, zakriči — 69 splašił — 76 naredili mu] naredili — 87 Lovrenček.

585. *Zapisal* O. Caf; *pel Blaž Bedenik. — Iz CO. I. 1—2.*

Druga ga je spavlala,
Pa tudě ga ne prekrižala;
Tretja ga je zibala,
Pa tudě ga ně prekrižala.

Ena murska děklica frišku grę
Po enǫ ročkǫ frišne vode.
Zagledla je ona enga černega psa,
V' lapah je nesl sv. Lovrenca.
Ona je friško domu šla,
Šla je v' svojǫ kamricǫ,
Lěpo se gor opravila.
Šla je v' klošter k' kopcinarjom,
Tam sę je ona pritožila,
Da ona je vidla enga černega psa,
V' lapah je nesl sv. Lovrenca.
Kopcinar sǫ friško v' cirkvo šli,
Tam sǫ sę za mešo opravili.
Zdaj mešnik že pervi platel kriči,
Pes še pa z' Lovrencam v' morji stoji.
Zdaj mešnik že drugi platel kriči,
Pes že pa Lovrenca z lape spusti.
Zdaj mešnik ti tretji platel kriči,
Pes že pa od Lovrenca proč běží.

To jim naj za eksempel bǫ
Vsaki taki materi,
Kera bǫ otroka povijala,
Da tudě ga bǫ prekrižala,
Keda ga bǫ spat spravlala,
De ga tudě bǫ Bogu priporǫčila,

Keda bǫ otroke spat spravlala,
Da ga bǫ tudě angelu varhu izrǫčila!

Sveti Izidor pastir-vojščak.

586.

(Iz Frama.)

Sveti Izidorij je ovce pasel,
Da je majhen fantič bîl;
On si je žvižgal ino pěl,
Bojskega stana sę veselil.

Keda je uže odrastel,
Podal sę je v bojski stan.
V bojskem stanu je on preživěl,
Da je minǫlo pętnajst lět,
Ko je tudě zlo zbolél
Ino v ti bolězni je umerel.

Njegovo truplo sǫ pokopali
Na lędinǫ zeleno,
Na lędinǫ, na pokraj,
Na zelenǫ traticǫ.

Ž njegovega groba mi je rastla
Trava velika.
Vzvečer sǫ jǫ pokosili,
Zjutro še je enkrat vęča bla.

Mimo sǫ šli oj menihi,
Oj menihi pušavniki.

---

586. *Zapisal* O. Caf; *pela Marija Lędinjak.* — *Iz CO. II. 4—5.*

Eden druga sǫ sprašavali:
„Kaj mora tu nǫtrě bît?“

„„Tu mora bît no svęto truplo,
Da raste taka trava tu!““
Šli sǫ, ga izkopali,
Našli so běle kosti.

No sǫ našli pismo,
Eno pismo pisano,
Poleg sǫ našli tri kapljice,
Tri kapljice čerstve kriví.

Vsej še zdaj na Oljski gori
Nǫtrě v glažě pred njim stoji,

Pri svęti Neži, pri svętem Jožefi
No pri sam vsmilenem Jezuši.

587.

(Iz Frama.)

Ne žalujte, vî očeti,
Vî očeti no matere,
Da vaši sîni v vojskǫ grejǫ,
Da vaši sîni v vojskǫ grejǫ.
Oglejte sę na ono truplo
Svętega Izidorija.
Svęti Izidor je ovce pasèl,
Da je majhen fantič bîl,
On si je prelěpo piskal,
Lěpo piskal ino pěl,
Vojskega stana sę je veselil,
Vojskega stana sę je veselil.
Ko je pa on odrasèl,
V vojski stan sę je podal,
V vojskem stanu je on živěl
Cělih šestnajnst lět.
V temistem lěti je pa zbolél,
V těisti bolězni smèrt storil.
Njega sǫ pa vunkaj nesli
Na grobiše posvěčeno,
Tam pa sǫ ga pokopali
Pri svętem Petru zagèrnǫli.
Iž njegovega groba pa je zrasla
Lěpa drobna dětela.
V večer je bila spokošena,
V jutro še lěpša vshajala.

Taj sǫ mi hodili svęti mǫži.
No sǫ njǫ spoznavali:
Kakovo je tǫ svęto truplo,
Svętega Izidorija.
Jegov grob sǫ mi odkopali,
Nǫtrě sǫ našli cělega,
Nǫtrę sǫ našli cělega,
Oj cělega, nič gnilega.
Na njegovih pèrsah so tudě našli
En lěpi cedelc napisani.
Tam je bîlo zapisano:
„Šestnajnst lět je na vojski bil.“
Na njegovem sèrdcě sǫ tudě našli
Tri kapljice čèrstve krivi,
Ktera še zdaj na Oljski gori
V glažeku pred njim stojí.
On še tudě na Oljski gori
V prědnjem oltarji v glaže stojí:
Pred svętim Joštom, pred svętǫ Nežǫ
No pred smiljenim Jezusom.

Mimo groba je tudě jezdil
Něki bojski oficir

587. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 134—135.*

Ino še ga je uprašal
Ali si mèrtev ali živ:
„Ná totem světě sèm uže mèrtev,
Na onem světě pa živim:
Na totem světě sem uže mèrtev,
Na onem světě pa živim.“

588.

(Z Murskega polja.)

Svet Židor je ovce pasa,
Lepo žvižga, lepše peja.
On ovčice je zapüsta,
Stopa je v vojaški stan.
Tam je lepo, lepo živa,
Lepo živa, lepše vmrja.
Zvečer so ga pokopali,
Zjutraj je že travca rasla;
Precej so jo pokosili,
Onda je še lepša bla.
Nato so se spomnili,
Kakov je to svetec bija;
Pa so jega odkopali:
Bil je svet Židor svetnik.

589.

(Iz Adlešič.)

Svet Židor ovčice pasel,
Lipo molil, lipo pel.
Kda je un velik zrastel,
Tam je stopil v soldački stan.
Tamkaj je Židor umrl,
Pa so ga pokopali
Na ta britov žegnani.
Z njega zrasla frišna trava,
Zvečer so jo pokosili,
Zjutraj je še lepša b'la.
Z njega zrasla lipa ruža,
Lipa ruža gatroža.
Ljudi so se spominjali:
„Tule more svetnik bit.“
Kda so njega odkopali,
Nutri je frišno telo b'lo.
Na ribarci so mu našli
Jeno novo pisance.
Na pisancu zapisano
Njegovo je krstno ime,
Na pisancu zapisano:
„Ki kam kani k sveti Jani.“
Kdo mi tega ne vrjame,
Naj gre tam na božji pot:
Bo ga videl na oltaru,
Na oltaru sakramentu.

588. *Zapisal* Janko Šlebinger. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz (II. 32—33). Tudi pri ti pesmi se mi zdi, da pevcu ni bil neznan spodaj pod št. 590 v Večernicah objavljeni zapis.*

589. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.* — *Particípom* pasel, molil, pel, zrastel, videl — *je v rokopisu, kakor se mi zdi pozneje, pristavljen na koncu* j, *pač v znamenje, da je brati srednji* l, *ne* w.

590.

(Iz Podzemlja pri Metliki.)

Svet' Židór ovčice pasel,
Lepo žvižgal, še lepše pel.
On ovčice je zapustil,
Stopil je v vojaški stan.
Tam je lepo, lepo živel,
Lepo živel, še lepše umrl.
Zvečer so ga zakopali,
Zjutraj je že trav'ca b'la.
Precej so jo pokosili,
Ondaj je še lepša b'la.
Nato so se spomin'vali,
Kakov je to svetec bil,
Pa so njega odkopali:
Bil je svet' Židor svetnik.

591.

(Kranjska.)

Matere, nikar ne žalujte,
Ko vaši sini v žold gredo:
Poglejte svetga Izdorja,
Kako je on en lep svetnik!

Svet Izdor je ovčice pasel,
Lepo zvižgal, lepši pel:
Od svete Neže, od svetga Jošta,
Od Kristusovga terplenja lih to.

Ko je on enkrat k letam prišal,
Zapisal se v žolnirski stan,
On je lepo kralju služil,
Zraven še lepši Bogu.

Pod tem kraljam Benečanam
V černo zemljo je bil djan.
Po grob' je začela travca rasti,
Lepa travca zelena.

Zvečer so jo pokosili,
Zjutraj je še lepši bla.

Eni so začeli reči:
„Notri je gvišno en svetnik."

Eni so začeli reči:
„Notri je en sveto telo."
Grob so gori odkopali
In to černo zemljo.

Na njega persih so pismo najdli,
Ki je bilo drobno pisano.
Per njem so tudi najdli
Tri kaplje frišne kervi.

V pismu je bilo zapisano,
Kolko let je v grobu bil;
V pismu je bilo zapisano,
Kje on hoče češen bit.

Tri sto let v' grobu ležal,
Pa je frišen ino lep.
V pozdoljski fari je bil rojen,
Na oljski gori bo češen,

Kjer se časti sveta Neža,
Sveti Jošt,
Zdaj se bo pa tudi častil
Sveti Izidor.

---

590. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz Slov. Večernic XLV. 115.*
591. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz SNP. 1—2.*

592.

(Kranjska.)

Svet Izdor ovčice pasel,
Lepo žvižgal, lepši pel.
Let je trideset minulo,
On ovčice zapusti.

Več terplenja si poskusit,
Se poda v žolnirski stan.
On lepo je kralju služil,
Zraven pa še lepš' Bogu.

Zavolj kralja Benečana
On je bil pod zemljo djan:
Ga na gmajno pokopali,
Kakor bi razbojnik bil.

Tristo let je v' grobi ležal,
To na grobi se godi:
Zvečer travo pokosili,
Zjutraj še lepši bla.

Še so se ljudje menili:
„Tukaj en svetnik leži.“
Še so grobek odkopali
Ljubga svetga Izdorjesa.

Notri pa so samo najdli
Kaplje tri presne krivi
In en list, tako napisan:
Tu svetnik Izdorjes bil.

593.

(Iz Krope na Gorenjskem.)

Svet Izorius ovčice pasel,
Lepo žvižgal, lepo pel.
Kadar je ovčice pustil,
Stopil je v žolnirski stan.
Sprelepo je on cesarja služil,
Še lepši pa Boga.
Pod kraljem Benečanom
Je on to smrt storil,
Na Vojski gori je bil pokopan.
Na grobu je pa trav'ca rasla:
Zvečer so jo posekli,
Zjutraj je še lepši b'la.
„Tu notri“, so pa djali,
Da „tu notri en svetnik leži.“
Vun so ga odkopali,
Celega so še dobil'.
Tri kapljice frišne krvice so dobili v srcu,
V glažek so jo djali,
Na altar so jo nesli.
Na enem' kraj' je sveta Neža,
Na ta drugem svet Boštjan.
Kdor pa tega ne verjame,
Naj pa tjekaj gledat gre,
Na enem' kraj' je sveta Neža,
Na ta drugem svet Boštjan.

594.

(Iz Žabnic.)

Ne jokajte se, vi matere,
Ko vaše fante v žovt vabô,
Poglejte svetega Izidorja,
Kaj je on za 'n velik svetnik.

---

592. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz VP. V. 143—144. Pesem je precej prenarejena. Prepis njen je moral biti tudi v izgubljeni I. knjižici VP. št. 51, kakor je razvidno iz kazala v II. in IV. knjižici te zbirke.*

593. *Zapisal* Fr. (Radivoj) Poznik. — *Iz zbirke NB. 174—175.*

594. *Neznanega zapisovalca.* — *Iz Scheiniggove zbirke NPKS. 135—136.*

Na oljski gori ovčice pase,
Prelepo žvižga noj poje.
Kedar je malo gori prirastel,
Podal se je v žovnirski stan.

Zvesto je služil svojemu kralju,
Še veliko lepši gospod Bogu.
Za tem gradom Baničanom
Je bil pokopan tri sto let.

Na njega grobu je trava rastla,
Lepo zelena travica.
Ven iz groba so prirastle
Tri bele rože lilije.

— — — — — — — —
— — — — — — — —

Zvečer so bile pokošene,
Zjutraj so veliko lepše bile.

— — — — — so prišle
Tri lepe nune klošterske.

One so vse preduhtovale,
Kaj bi tukaj notre bilo.

Šle so, gor ga odkopale,
Našle so truplo sveto,
One niso drugega našle,
Tri lepe kapljice krvi.

Še le več so pri njem našle,
'No lepo pismo pisano;
Notre ni drugega stalo:
Kje sveti Izidor prebival bo.

Na Oljski gori pri materi božjej
Stoji 'na lepa cerkev malana,
Notre stojô tri oltarji,
Ko je eden lepši, ko sta dva.

V prvem stoji sveta Neža,
V drugem stoji sveti Jošt,
V tretjem pa velik špegov,
Kjer sveti Izidor prebival bo.

595.

(Iz Cerkna.)

Svet Izidor je ovčice pasel,
Lepó je žvižgal, lepo je pel.
Kadar je ovčice zapustil,
Stopil je v žolnirski stan.

Lepo je služil svojmu kralju,
Še lẽpš gospud-Bogu.
Pod tem kraljem Benečanom,
Tamkaj gor mrtev leží.

Na njegovmu grobu clo
Je rasla ta zelena travica:
Zvečer je bila pokošena,
Zjutrej še le lepši bla.

Vsi ljudje so tako djali:
„Tu noter en svetnik leži.“
So šli in so odkopali,
So našli truplo frišno.

Pod njegovim srcem so našli
Tri kapljice frišne krvi,
Na njegovih prsih eno pismo,
Eno pismo zapisano.

Gor je bilo zapisano,
Če von hoče češen bit':
Na Oljski gor' je ovčice pasel,
Tam gor on hoče češen bit'.

---

595. *Zapisal* Frančišek Sedej *l. 1871. — Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

Gor je ena cirkev,
Ena cirkev zidana.
V ti cirkvi so tri oltarji,
Če je eden lep, ta druj še lepš.
Eden je svete Neže,
Ta druj svetiga Jošta,
V temu trejčmu jmajo v špiglu
Samga svetga Izidorjusa.

596.

(Iz Cerkna.)

Svet Izidarjus j' ovčice pasel,
Lepo je žvižgal, lepo je pel;
Kedar je ovčice zapustil,
Se je podal v žolnirski stan.

Lepo je služil svojmu kralju,
Še le lepš gospod Bogu,
Pod tem kraljem Benečanom,
Tamkaj gor hoče češčen bit.

Na njegovem grobu clo je rastla
Ta zelena travica,
Zvečer je bila pokošena,
Zjutraj še le lepš je bla.

Vsi ljudje so tako djali:
„Tu notri en svetnik leži.“
So šli, so ga odkopali,
So našli truplo frišno.
Pod njegovem sercem so našli
Tri kaplice frišne krvi,
Na njegovih persih so našli
Eno pismo napisano.

Gor je blo zapisano,
Kje on hoče češčen bit:
Na Oljski gori je ovčice pasel,
Tam gor hoče češčen bit.

Tam gor je ena cerkev,
Ena lepa cerkvica.
V ti cerkvi so trije altarji,
Če je eden lep, ta drug še lepš.
Eden je svete Neže,
Ta druj' svetega Jošta,
V te tretmu je v enmu špegli
Truplo svetga 'Zidarjusa.

597.

(Z Grahova na Tolminskem.)

Svet' Zidorček ovčice pasel,
Lepo žvižgal, lepo pel,
Lepo služil svojmu kralju,
Lepši še gospod Bogu.
Kadar on je k letam prišel,
Stopil je v žolnirski stan,
Prišel enkrat je v vojsko,
Vojska ga je vmorila.
Pod tem kraljam Benečanom
Tri sto let pokopan bil.
Tam na grobu rastla travca,
Lepa trav'ca zelena,
Zvečer bila pokošena,
Zjutraj še le lepš' zelena.

596. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke.*
597. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz (D. XI.).*

Tam na grobu rastle rož'ce,
Lepe rožce pisane.
Vsi ljudje so tako djali:
„V grobu en svetnik leži.“
So kopali, so skopali
Svetega Zidorčeka.

Najdli so na persih pismo,
Kje da on počival bo:
„Tam na Oljski gori,
Tam pri mater' božji:
Tam so trije altarji,
Eden mater božje,

Drugi svete Neže,
Tretji svetega Zidorčeka,
Tam le on počival bo.“

598.

(Iz Volčan na Tolminskem.)

Sv. 'Zidor je ovčice pasel,
Lepo žvižgal, še lepši pel.
Prav lepo je kralju služil,
Šele lepš' gospod Bogu.

Kadar je ovčice zapustil,
Podal se je v žolnirski stan.
V žolnirskem stanu je daleč rajžal,
Pod tega kralja španskega.

Tamkaj so ga pokopali
Na to tratco zeleno.
Zvečer so jo posekali,
Zjutraj je še večji b'la.

Vsi ljudje so tako djali:
„Tu notri en svetnik leži.“

Grob so gore odperali,
To truplo lepo diši.

Na tej pravi stran so najdli
Eno pismo pisano,
Na tej levi stran so najdli
Tri kaplje frišne krvi.

Na oljski gori pri mater božji
Je 'na cerkev malana,
Notri so trije oltarči,
Eden lepši ko sta dva.

Eden je te sv. Neže,
Ta drug je sv. Jožefa,
Ta treč, kater je v špegli,
Je svet'ga Izidorica.

599.

(Iz Morskéga pri Kanalu.)

Svet Izidór ovčice pasel,
Lepo je žvižgal, še lepš' je pel.
Svet Zorn ovčice pustil,
Podal se je v žolnirski stan.
V temu stanu s mu je to zgodilo,

598. *Zapisal* Jožef Kragelj. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

599. *Zapisal* Janez Vuga. — *Iz dijaškega časnika „Lipa“, pisanega v goriškem Andrejišču. — Na Goriškem se je pesem o sv. Izidorju prenesla na*

De je mogu enkrat umret,
Pod tem kraljem Benečanam
V črno zemljo pokopan.
Na grobišči je travca rasla,
Lepa travca zelena;
Snoči je bla pokošena,
Drugi dan še lepš' je bla.
Vsi ljudje so tako rekli:
„Tle noter en svetnik leži."
So grobišče gor odkopali,
Noter so najdli frišno telo.
Pod glavo so mu najdli
Eno pismo pisano.
V le tem pismu je blo pisano,
De: „je ležal, oj dve sto let,
Še je frišen ino lep!"
Tavžentkrat bodi češčena,
Mati božja na Oljski gori!
Na Oljski gori v svetlejši fari
Na lepa cerkev je sezidana.
V le ti cerkvi so trije oltarji:
Če je eden lep, ta drug še lepši.
Na tem prvem je sveta Neža,
Na tem drugem je sveti Jošt.
Na tem trečem je samih jogrov,
Samih jogrov jih je dvanajst.
Na sredi cerkve v enem glažu
Je preljubi svet Izidor.
Pogledujte na svetga Zorna,
Kako je frišen ino lep;
Pogledujte na svetga Zorna,
Kako je velik svečenik:
Lepo je služil temu svetu
Še lepš' gospod Bogu."

600.

(Iz goriške okolice.)

Svet' Urban je ovčice pasel,
Si je žvižgal, še lepši pel.
Svet' Urban je ovčice pustil,
Se je podal v žeminarski stan.

Pod tega kralja Benečana
Je v črno zemljo pokopan.
Na tem grobu rase travca,
Lepa travca zelena.
Če je b'la zvečer pokošena,
Je drugi dan še lepši b'la.
Vsi ljudje so djali, vsi ljudje so rekli:
„Tu notri svečenik leži!"

So ga gori odkopali,
Je bil frišen ino cel;
So ga gori odkopali,
Je bil frišen ino cel.

---

sv. Urbana, kakor kažejo pesmi nastopnih številk. Nasproti pak je sv. Izidor stopil na mesto kozariča, gl. št. 180, 181, pač zavoljo verza „. . . je ovce pasel". Dr. Jožef Pajek piše v „Črticah" 171: „Božja pot na Olskej gori *na Dobriču v župniji polzelskej. Listina od l. 1754 poroča, da je že davno preje veliko romarjev prihajalo na vrh Dobriča, h križu in podobama sv. Neže in sv. Jošta. Zato so tam leta 1757 krasno, veliko cerkev z dvema zvonikoma postavili. Na velikem oltarju se vzdiguje sv. križ, stranska dva sta pa posvečena Devici Mariji rožnega venca in sv. Janezu Nepomučanu. Leta 1767, 3. maja so ostanke sv.* Theodora *v slovesnem sprevodu iz župne cerkve na Dobrič prenesli. (Orožen, Diöcese Lavant III., str. 486)".*

600. *Zapisal* Anton Pegan. — *Iz njegove rokopisne zbirke, katero hrani Matica (str. 26.). Pri verzu 4. je pripisana varijanta* žolnirski *za* žeminarski.

Še nič druz'ga niso pri njim najšli,
Koj 'no pismo pisano.
Še nič druz'ga ni b'lo pisano,
Koj: tu notri tristo let leži!

601.

(Iz Grgarja.)

Matere mi ne žalujte,
Ker grejo vaši fantje v žold,
Tudi mi več ne cagujte,
Saj boste potroštane.

Sveti Urban je ovčice pasel,
Lepo je žvižgal, še lepši je pel;
Sveti Urban je zapustil ovčice,
Podal se je v soldaški stan.

Kar so njemu za pago dali,
Je vse tim bozim podajal. —
Njemu se je pergodilo,
De je on oj, smert storil.

Če je rojen, če je kerščen,
Če je on oj smert storil? —
Pod tim kraljem Benečanom
V černu zemlju pokopan.
Na njegovem grobu rase travca,
Lepa travca zelena.
Če b'la zvečer pokošena,
Drugi dan še lepši b'la.
Vsaki človek, ki je mimo pasal:
„Tole noter je en svetnik!“
So ga gori odkopali,
Svetega Urbana grob.
Druzega nisu noter najšli
Ko 'no pismo pisano:

Ko da je ležal tri sto let.
De lih je ležal tri sto let,
Je vender frišen ino lep.

---

601. *Zapisal* Mat. Trnovec. — *Iz Slov. Glasnika VIII. (1862) 111. Prepis se nahaja tudi v Trnovčevi zbirki, ki jo hrani Matica (str. 51—52); razlikuje se od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, v tem:* 1 Matere mi] Oj matere nič — 2] Ker vaši fantje v žoûd gredé — 3 mi več] nič mi — 5 pasû — 6 lepši je pel] le lepši peû — 7 je zapustil] zapustiû — 8 Podaû — 9 mu — 10 podajaû — 12 storiû 13 Kje . . . kje — 14 Kje . . . storiû — 16 črno zemljo — 17 njegovim — 20 dan še] dèn je še — 21] 'Dor je nimo šoû, je rekû — 22 Tu-le — 23 gore — 26 zapisano. — *Za tem verzom je vtaknjen ta-le:* Druzega ni b'lo zapisano — 27 ležaû. — *Za tem verzom sta vtaknjena ta dva:* Druzega ni b'lo zapisano, * Ko da je ležaû tri sto lét — 28 De] Če — 28 ležaû — 29 vendar.

602.

(S Krasa.)

Svïét Worbán jɛ wowčícъ pásu
Dvej nu tridɛsïéti lïét.
Svïét Worbán je wowčícъ pèstu,
Podáw sα jɛ v sowdáški stán.
Tan pod kraljan Benecjánan,
Támkej je biw pokopan.
Na njɛgòvin γróbi jɛ zrasla
Lïépa trava zélena.
Zvïéčɛr jɛ bla pokošéna,
Zjutrej jɛ šɛ lïépši bla.
Zvïéčɛr jɛ bla pokošéna,
Zjutrej jɛ šɛ lèpši bla.
Svïét Worbán jɛ lïépo žvižgow,

Inu lïépši ker jɛ pïéw.
Inu jɛ svȁtlα̏a kralja slýžu,
Šɛ lïépši vïéčnemy Boγý.

Sveti Feliks vojščak.

603.

(Iz škocjanske okolice na Dolenjskem.)

Svet Felkus se je na svet rodil,
Sam Jezus se ga je veselil.
Felikus je bil star dvanajst let,
Prec je bil na vojsko vzet.
Doma druzega ni nič imel,
Kakor samo staro mater doma.
Felikus se je jokal tako,
Da se sliš' v sveto nebó.
Felikus je trikrat na vojski bil,
Vse trikrat je vojsko dobil.
Pa se je enkrat primerilo,
Da Feliksu glavo vzemó.
Pokopan je bil tje na gmajinco,
Kamor ta neumna živinica.
Iz groba so vzrastle rož'ce tri,
Oj rož'ce tri, oj lilije.
Kdor je ondot memo šel, je djal:
„Tukaj gotovo svetnik leži.“
Prišli so trije duhovniki,
Oj duhovni, oj fajmoštri.

---

602. *Zapisal* K. Štrekelj; *pel berač Drejček iz Rožic pri Komnu. — Iz moje zbirke.*

603. *Zapisal* A. Zorec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica (list 2. a). Pesem je tiskana v Ljublj. Zvonu III. 442 (iz Št. Lovrenca na Dol.). Ta natisek se od zgoranjega, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje v tem:* 1 Feliks — 4 Preč] Že — 5, 6 *manjka* — 7 na] v — 11 Pa] Že — 12 glav'co — 14 Kamer — 15 zrastle — 16 Oj rož'ce] Rožce — 15] Vsak, kdor je mimo š., je d. — 18 Oj . . . oj] Al' . . . al' — 21 malo] majh'no — 22 Feliksa — 23 En' — 27 mest' s' je — 28 Da] Kjer — 29 vnanjim.

En malo travco prizdignejo,
In notri Felikusa vidijo.
Eno pisemce v rokah drži,
In gor' je b'lo zapisano:

V Šmihelu je rojen bil,
V Kapiteljnu je krščen bil,
V Novem mestu si je prebivališče zbral,

Da bo romarjem gnade dajal:
Vsem unajnem romarjem.
In tudi domačim farmanam.

Sv. Eražem prežene hudobo.

604.

(Od Št. Jošta pri Vrhniki.)

Leži, leži ravno polje,
Čez polje ozka steza,
Per stezi hladna senčica,
Noter v senc' pa leži žegnanè mož,
Žegnanè mož, Eražman svet.

Čez se vleče sivni oblak,
Oblak je povhen hudiga,
Sej t' bo pobil žitno polje
Jen vinske gore.
Se sliš' ena štima od nebes:
„Gori, gori vstan, ti žegnan mož,
Eražman svet!“
Ta žegnan mož pa trdno spi,
Nobenga vodgovora ni.

Ta žegnan mož se gor zbudi
Še taku-le govori:
„Čakaj, čakaj, hudoba ti,
Jest bom tebi že dal,
Kako se srotam jemlje krèh,
Kterga težko perdelujejo!“

Vpregel je hudobo v železen plèg,
V roko vzel je železno gajželco.
Gnal je hudobo v skalovje, pečovje,
Ker črni petelinčki ne pojo,
Ker žegnan'zvonovi ne zvone.
Hudoba še taku govori:
„Pust' me namalo živiga,

Sej na tist kraj nakolj šel ne bom,
Kir od tebe pet slišal bom.“

---

604. *Zapisal* Jožef Samotorčan. — *Iz njegove zbirke, ki mi jo je poslal prof. Levec.*

Sv. Miklavž vrže hudobo v morje.

605.

(Z Grahova na Tolminskem.)

Svet' Miklavž je zgodaj vstajal,
Se je v mrzli vodi vmil.
Šel je iskat lesa
Krivega in ravnega,
Njemu glih pripravnega,
Da bo rovnal barčico,
Da se bo po morji vozil.
Hudoba je k Miklavžu pristopila,
Da v barko vzel b' jo, ga prosila.
Pa Miklavž hudobi reče:
„Kdor ne zna molit', Bogu služit',
Se z menoj ne bo vozil."
Pa hudoba tako pravi:
„„Znam molit', Bogu služit.""
Pa Miklavž hudobi reče:
„Hudoba, reci: Oče naš!"
Pa hudoba tako pravi:
„„Miklavž je naš!""
Pa Miklavž hudobi reče:
„Hudoba, reci: Češena, Marija!"
Pa hudoba tako pravi:
„„Da bi b'la barigla polna,
Da z Miklavžem bi ga pila,
In po morji se vozila!""
Pa Miklavž hudobi reče:
„Hudoba, reci: Amen!"
Pa hudoba tako pravi:
„„Glavó pod kamen!""

Miklavž hudobo prime za lase,
In jo vrže v morje za-se.

606.

(S Kamena na Soči.)

Svet Šenklavž je zgoda ustal,
Prav lepo belo se je umú.
Zadene skira na rame,
In gre po poti ravne.
Pride té v en zeleni gojzd,
Gleda lesa krivega in ravnega,
H ti barčici pripravnega.
Svet Šenklavž je del: „Pomagi, Bog!"
Hudoba dela: „„Ti si gluh!""
Svet Šenklavž je del: „Marija!"
Hudoba je dela: „„Varigla!
De bi bila puhna vina,

---

605. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz, (C. VI). V njem je večkrat namesto* Miklavž *zapisano* Matevž; *zgoraj sem povsod postavil Miklavž. Tako je pesem tudi tiskana v Goriškem letniku za l. 1864., str. 212.*

606. *Zapisal* Jožef Maligoj. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

De bi ga z Maklavžam pila!“ “
Svet Šenklavž je del:
„Amen!“
Hudoba je dela: „„Kamen!
De b' se z Maklavžam lučala,
De b' se za barčico skušala!“ “
Svet Šenklavž prime hudobo
za duge lase
In je vrže v morje čez se.
Koder hudoba plava,
Za njó je vse rujava;
Koder svet Šenklavž gre,
Rumene rožce raseje.

607.

(Iz Starega sela pri Koboridu.)

Svet Šnklauš je zgudo ustu,
Se je lepo belo umu.
Je uzeu skirco na rame,
Gre po poti ravni
Iskat drevca krivega in ravnega,
Za barčico pripravnega.

Sv. Šnklauš je uzeu barko
na rame.
Sv. Šnklauža barka obteži,
Gvišno hudoba v nji sedi.
„Pober se, hudoba, iz barčice,
Al' te bom učil abece,
Al te bom prijel za dolge lase,
In te bom vrgel v morje čez se.“

Sv. Šnklauš je rekel:
„Amen,“
Hudoba je rekla: „Kamen!“
Sv. Šnklauš je rekel: „Marija!“
Hudoba je rekla: „„Verigla!
De b' polna vina bila,
De b' ga z Meklaužem pila,
De b' lože barko vozila
Noter v laško deželo!“ “

Koder svetga Šnklauža barka
plava,
Vse za njo rumeno:
Lepe rožce rasejo,
Rudeče, plave, rumene.
Koder hudoba plava,

Vse za njo rujavo:
Nobena rož'ca ne cveti,
Nobena tica ne zleti. Amen.

Sv. Lukež ubije očeta in mater.

608.

(Iz tolminskih ali idrijskih hribov.)

Ko se rodil je sveti Lukež,
So v hišo prišle rojenice tri.
Ta perva mu je vmerila,
Da bo po svetu zbandral;

607. *Zapisal* Mihael Skočir. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz. — Prim. enako lovransko pesem v „Hrv. nar. pjesmah po Istri“ itd. VI. 8—10.*

608. *Neznanega zapisovalca. — Dal mi jo je na posebnem listu pisano Miklošič. Isto se pripoveduje o sv. Matiji, prim. Književnik II. 56.*

Ta druga mu je vmerila,
Da bo on dober učenik;
Ta tretja mu je vmerila,
Da bo on mater inoj oču ubil.
Kadar je mati drujim kruh rezala,
Se je sladko smejala;
Kadar je njemu kruh rezala,
Se je pa mil' jokala.

Kadar je Lukež zrastel bil,
Je rekel: „Al ko nisim vaš preljubi sin,
Kakor ta druji, tako jaz?“
„„Ti že si moj preljubi sin,
Kakor ta druji, tak si ti.
Al ko si, Lukež, se rodil,
So prišle v hišo rojenice tri.
Ta perva ti je vmerila,
Da boš po svetu zbandral ti;
Ta druga ti je vmerila,
Da bodeš dober učenik;
Ta tretja ti je vmerila,
Da boš ti mater ino oču ubil.““
„Ko bi imel jaz to storiti, mati! —
Specite meni brešno, dajte cerengo,
Da pojdem jaz po svetu proč,
V devéto rajše col dežélo,
Kakor bi imel jaz to storiti!“

Je šel v deveto col deželo,
Prišel do nekega gradu
In pridno se je učil.
Gospod mu dal je hčer svojó.
Potem je šel pa na jagó.
Še je prišla hudoba k njemú
In rekla: „Lukež, ti si tu?
Pri tvoji žen' doma pa druji spó!“

Vernul se Lukež precej je,
Uzel je sablo, odsekal jim glave.
Na pragu ga je žena srečala.
Ter rekla njemu: „Lukež, bod vesel!
Starejši ljubi tvoji k tebi so prišlí.“
„„Ovbe, ovbe! ti glava moja!
Kar bilo mi je vmerjeno,
Je sada vse dopolnjeno:
Sim jaz od mojih staršev šel,
So pa oní za m'noj prišli.““

Sveta Jedrt.

609.

(Z Grahova na Tolminskem.)

Swïeta Jiéndrt je swïéta bìla,
Je lepū Bagù služìla.
Swïeta Jiéndrt je swïéta bìla,
Àna je rāda Bagā malìla.
Je dewïét sìnaw radìla,
Je sàčmu sàje grùnte kupìla.

609. *Zapisal* K. Štrekelj (*l. 1895. v Cerknem*). — *Pela Marija Hvala, nogavičarica, katera je besedo* nadala *razložila takó, da pomenja* v hišo ne pustiti, *torej pravzaprav* ne dati.

Swïeta Jïéndrt je stāra pastāla,
Ji ni jemèw kadu krùha dāt.

„Kupìma ne swïéte kārte,
Kartàjma za ta stāra māter:
Dŭór je ba dabìw, ta je ba redìw!“

Dabìw je je ta mlàjši sìn,
Prjïéw je je za rakŭó,
Pèjlew je je w hìša sajŭó.
Newīsta je w prāgu stāla,
Je rèkla: „Kam pèjleš ta stāra bāba?“
„„Tìha bàd, newīsta màje!
Jest bam le na prāgu stāla,
Bam tàjm prešìčem nadāla.““

„Jest làhna sāma w prāgu stajìm,
Sàjm prešičem w hiša ne pstìm.“
„„Tìha bàd, newīsta màje!
Jest bam le na pèjč sedīla,
Jen tàje atràke malìt učìla.““
„Jest làhna sāma na pèjč sedìm,
Màje atràke malìt učìm.“

Swïeta Jïéndrt je žālastna pastāla,
Padāla se je pat čŕna skāla.
Tamkej se je paswetìla.
Newīsta je dīla:
„Či se je ta stāra bāba paswetìla?“

Kùmej je ta besīda djāla,
Že je kāmnasta pastāla.

610.

(Kranjska.)

Stara žena prebogata
Je iméla devet sinov.
Vsim devetim zemlje kupi,
Sama sebe pa pozabi.
Kaj so sinki naredili?
Kostke pisane kupili,
Kostkali za staro mater.
Imel jo je sin najmlajši,
Ki je imèl zemljo najmanjši.
Reče svojmu sinu mati:

„Jez pri peči bom sedela,
Otrok molitve bom učila.“

Rekla pa ji je nevesta:
„Ako čete kruhek jesti,
Morate kodeljco presti.“ —
„Snejte miši ve kodeljco,
De ne bode baba predla.“
— — — — — — — —
Šla je mati od neveste,

Šla je v tamen gojzd od sina:
Gor se odpre sinja skala,
V nji do smrt' je prebivala.

---

610. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič.*

Sveta Kristina in njena mačeha.

611.

(Iz Vodic.)

Sveta Kristína bolna ležála,
Bolna ležala, milo ječála:
„Ko bi pač kdo mi vode prinesel!“
Kaj je storila mačeha huda?
Že mi je vzela kurjo čepínjo
In je prinesla gnojnice pit ji.
Tako je rekla sveta Kristina:
„Če bom živela, vam bom vernila;
Če bom umerla, Bog vam poplačaj!“

Sveta Kristina bolna ležála,
Bolna ležala, milo ječála:
„Ko kdo bi pač bil, de b' post'ljo prestlal mi!“
Kaj je storila mačeha huda?
V zglavje je djala ojstriga trnja,
V znožje je djala drobniga peska.
Tako je rekla sveta Kristina:
„Če bom živela, vam bom vernila;
Če bom umerla, Bog vam poplačaj!“

Sveta Kristina bolna ležála,
Bolna ležala, milo ječala:
„Ko bi pač kdo bil, de b' me počêsal!“
Kaj je storila mačeha huda?
Že mi je vzela ojstre grebéne,
Z njimi jo je tak terdo česala,
De je od lascov černa kri tekla.
Tako je rekla sveta Kristina:
„Če bom živela, vam bom vernila;
Če bom umerla, Bog vam poplačaj!“

Že se je strila bela meglica,
Polna je b'la nebeških angèlcov:
Že so mi vzeli sveto Kristino,
Nesli so jo v presvete nebesa.
Že se je st'rila černa meglica,
Polna je bla peklenske hudobe:
Že so mi vzeli mačeho hudo,
Nesli so jo v peklensko žerjavco.

---

611. *Zapisal* Janez Valjavec. — *Iz rokopisa Mat. Valjavca, ki ga je hranil Miklošič. M. Valjavec je priobčil pesem v Glasniku l. 1854. 29 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja:* 12] Ko |bi pač kdo mi postljo prestiljal — 15 drobnega — 21 da — 25 Da . . . lascev — 30 angeljcev. — *Janežič je pesem tiskal že prej tudi v Cvetju slov. naroda, I. 67—68. Ta natisek se, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, razlikuje od našega v tem:* 12] Ko bi pač kdo mi postljo prestiljal — 15 drobniga] terdiga — 21 da — 25 Da — 29, 33 Že se je strila] Se je storila — 30] Polna nebeških b'la je angeljcev — 34] Polna peklenske b'la je hudobe.

612.

(Gorenjska iz Krope.)

Sveta Kristin'ca
Je bolna ležala,
Milo ječala.
K sebi je klicala
Svojo mater, tujo mater:
„Moja mati,
Pojte, meni postelj'co posteljite!“
Postljo je postljala,
Noter je djala
Trna bodečega,
Pod glavo pa kamnje zelnate:
„Če bom živela,
Vse vam bom povrnila;
Če pa umrjem,
Vam pa Bog plati!“

Sveta Kristinica
Je bolna ležala,
Milo ječala.
K sebi je klicala
Svojo mater, tujo mater:
„Malo me počesajte!“
Vzela je v roko šet železno,
Tako je česala,
Da se je kri z glave vlijala.
„Če bom jaz živela,
Vam bom vse povrnila;
Če pa umrjem,
Vam pa Bog plati!“

Sveta Kristinica
Je bolna ležala,
Milo ječala.
K sebi je klicala
Svojo mater, tujo mater:
„Moja mati!
Prinesite mi frišne vodice!“
Popadla je čepino,
Prinesla je črno gnojnico.
„Če bom jaz živela,
Vse vam bom povrnila;
Če pa umrjem,
Vam pa Bog plati!“

Sveta Kristinica
Je bolna ležala,
Milo ječala.
K sebi je klicala
Svojega oča, tujega oča:
„Zdaj mi pa pojte po spovednika,
Starega meniha.“
Je šel po spovednika
Starega meniha,
Je pa pripeljal
Kozla meniškega.
Ona se je spovedovala,
Grede umirala.
Po njo so prišli
Jezus in Marija,
Vsa nebeška družina:
Vzeli so dušo in telo,
Nesli so jo v sveto nebo.
Ko je pa mačeha umrla,
Prišli so vsi hudiči,
Vzeli so dušo in telo,
Nesli so jo na dno pekla.

613.

(Od Horjulja.)

„Lé sem, le sem, moja mat',
Al' b' mi otli postljo prestlat'?“ —
Postljo je prestlala,
Trnje je vmes namešala.
„Če se izzravim,

612. *Zapisal* Frančišek (Radivoj) Poznik. — *Iz NB. 147—149.*
613. *Zapisal* Ivan Vrhovnik; *povedala Mica Bobnarica.* — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (str. 8—9).*

Vse bom vrnila;
Če pa umrjem,
Vam pa Bog lonaj!“

„Lé sem, le sem, moja mat',
Al' b' me otli počesát?“
Česala je jo,
Iz štriglam krempala,
Koder potegníla,
Se je kri vlila.
„Če se izzravim,
Vse bom vrnila;
Če pa umrjem,
Vam pa Bog lonaj!“

„Lé sem, le sem, moja mat',
Če b' mi otli kruha dat'?“
Kruha ji je dala,
Črniga ila.
„Če se izzravim,
Vse bom vrnila;
Če pa umrjem,
Vam pa Bog lonaj!“

„Lé sem, le sem, moja mat',
Al' b' mi otli vode dat'?“
Vode ji je dala
Iz kurje čepine.
„Če se izzravim,
Vse bom vrnila;
Če pa umrjem,
Vam pa Bog lonaj!“

„Lé sem, le sem, moja mat',
Al' b' mi pač otli mašnika pripelját'?“
Pripeljala ji je
En'ga kozliča.
„Če se izzravim,
Vse bom vrnila;
Če pa umrjem,
Vam pa Bog lonaj!“

614.

(Od Slovenske Bistrice.)

Sveta Kristina
Bolna ležala,
Milo ječala.
Klicala svojo mater,
Tujo mater:
„Pojd'te, me počesajte!“
Šla je, jo počesala,
Za vsakega lasca
Kri iz glave kaplala.
„To je vse dobro —
Je rekla Kristina —
Bogim siroticam!
Če bom jest živela,
Vse bom vrnila;
Če pa jest vmrjem,
Bog vam polonaj!“

Sveta Kristina
Bolna ležala,
Milo ječala.
Klicala svojo mater,
Tujo mater:
„Pojd'te, mi postlo postlajte!“
Šla je, postlo postlala,
Mlinski kamen
Pod glavo djala.
„To je vse dobro —
Je rekla Kristina —
Bogim siroticam!
Če bom jest živela,
Vse bom vrnila,
Če pa jest vmrjem,
Bog vam polonaj!“

Sveta Kristina
Bolna ležala,
Milo ječala.

614. *Zapisal* dr. J. Vošnjak. — *Iz „Besednika“ I. (1869) 115.*

Klicala svojo mater
Tujo mater:
„Pojd'te mi po spovednika,
Starega meniha!“
Šla je po spovednika,
Starega meniha,
Pripeljala je mlinskega kozla.

Sv. Kristina
Se je spoved'vala,
Gredé vmirala.

Prišli so angeljci,
Vzeli so dušico,
Nesli so jo na vrh nebá.

Prišli so orli,
Vzeli so dušo
Tuje mater',
Nesli so jo na dno pekla.

Sv. Jernej nosi na rami svojo kožo.

615.

(Iz Kloštra v podzemeljski župniji.)

Svet' Jernej mi po svetu hodi
In na rami kožo nosi:
O moj Bog, o moj Bog,
Ljubi sveti Jernej!

On mi gre k jeni župnji
In jo prosi malo masla,
Da si rane bo namazal.
„Saj ti ga ne bi dala,
Ko b' na vedre ga imala.“
O moj Bog, o moj Bog,
Ljubi sveti Jernej!

On gre k jeni udovici,
K jeni revni sirotici,
Pa jo prosi malo masla,
Da si rane bo namazal.
„Saj ti ga bi rada dala,
Ki bi ga sama imala.“
Hitro tekla v štalico,
Kravico podojila
In masla naredila,
Svet'mu Jerneju podelila.
O moj Bog, o moj Bog,
Ljubi sveti Jernej!

On gre nazaj k župnji
In jo prosi malo masla,
Da si rane bo namazal.
„Saj ga ne bi tebi dala,
Ki bi se mi hiša vžgala!“
Sveti Jernej od hiše gre,
Hiša župnje že gori.
„O pomagaj, ljub' moj Bog,
Ljubi sveti Jernej!“
„„Naj ti pomaga maslo zdaj,
Ki na vedre ga imaš!““
„Če se že ne vsmiliš mene,
Vsmil' se neumne živinice,
Ki notri v ognju zmukuje,
Na svetega Jerneja zdihuje!
Če se že ne vsmiliš mene,
Ni neumne živinice,
Vsmil se čez nedolžne otročičike,

615. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz. Primerjati je bogomilsko legendo o sv. Tomažu, kateri nosi svojo kožo na palici; gl. Jagić, Prilogi k historiji književnosti naroda hrvatskoga i srbskoga 18, 19; Broz, Črtice II. 174—177. Gledé konca primerjaj zgoraj pesmi pod naslovom „Marija in brodnik“ (št. 523—537).*

Ki notri v ognju vpijejo,
Svet'ga Jerneja kličejo!"
Svet Jernej se okrog obrne,
Čez ogenj sveti križ stori
In ogenj tako pogasi,
Kot da nikoli ne gori.

Lakoma krčmarica.

616.

(Iz Kamne gorice.)

Tam gora limbarska stojí,
In travnik pod goró leží.
Na travniku je hišica,
U hiši mlada vdóvica.
Udova hčerko ima lepó
In toči vinčice dragó.

Po cesti gresta brata dva,
Prot hiši se obrneta,
Mladenča dva, svet' Valentin,
In njega brat, svet Peregrin.
Na pragu udova pa stojí
In v rokah ključev šop drží.
Svet Valentin k nji govorí:
„Bi naju prenočili vi?
Naj se zgodí zavolj Bogá,
Da vam on srečo veči dá."

Se jezna žena oglasi,
Z ošabnostjo odgovorí:
„Že sreče dosti jaz imám,
Sej hiše boljše krog ne znam:
Že v hlevu dost živinice,
U kleti sladko vinčice,
Denarjev v skrinji je lepó,
U hiši pivcev vse polnó.
Kdor bo za sladko vince dal,
Ta bo pod mojo streho spal."

Svet' Valentin odgovori,
In ženi s prstom zapretí:
„Jaz nisim dal in ne bom dal,
Ne bom pod tvojo streho spal;
Pa vedi, ti prevzetnica,
Nocoj me boš še klicala.
Še polnoči ne bode preč,
Vse tvoje sreče ne bo več."

Tu zgineta popotnika,
Ni žena več ju vidila.
Stori se kmalo črna noč,
Se čudno skaže božja moč:
Še preden ura je devét,
Popada v hlevu vsa govéd.
In žena vsa prestrašena
Glasnó prot gori klicala:
„Pomagaj Bog, svet' Valentín
In njega brat, svet' Peregrin!"

---

616. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Pesem je tiskana v „Cvetju slov. naroda" I. 39—41 s temi premembami:* 11 vdova — 13 k nji] ji — 16 srečo veči] večo srečo — 35 Tu] Zdaj — 64 vdove. *Nauk (65—72) manjka v „Cvetju" in zdi se mi nenaroden pristavek.*

Enako pesem je zložil po narodni Hicinger. V nji je enak nauk kakor v našem natisku. Ima jo Janežič v Cvetniku I. 1867., kjer stoji ta-le opomnja Hicinger-jeva: „Limbarska gora stoji na južni strani dunajske ceste, ktera od Ljubljane proti štajerski pelje; vrh lepega hriba stoji cerkev sv. Valentina, močno obiskovana. Mesto imenovane nesrečne hiše hoče ljudska pravljica še poznati. Na Brdu pri Podpeči je v cerkvi matere božje tudi oltar sv. Peregrina, kdaj med ljudstvom tudi bolj znan. Legenda po pesniški šegi svetnika stori brata, dasiravno sta daleč narazen živela."

Še preden ura je deset,
Začne iz sodov vino vrét'.
In žena bolj prestrašena
Je še glasneje klicala:
„Pomagaj Bog, svet' Valentín
In njega brat, svet' Peregrin!"

Enajsta ura ne miní,
Že hčerka mrtva tam leži.
In žena vsa omamljena
Je rijoveče klicala:
„Pomagaj Bog, svet' Valentin
In njega brat, svet' Peregrin!"

Dvanajsta ura ne miní,
S plemenom hiša vsa gorí.
Zdaj žena vsa ponižana
Je milo k nebu klicala:
„Pomagaj Bog, svet' Valentín
In njega brat, svet' Peregrin!"

Tak polnoči je komaj preč,
Vse sreče udove te ni več! —

Spoznaj zatorej, o kristjan,
Brez Boga slab je le tvoj stan.
Pač prazna je blagá pomoč,
Če te ne varje božja moč.
Zatoraj v Boga upajmo,
Pobožno k nebu kličimo:
„Pomagaj Bog, svet' Valentín
In njega brat, svet' Peregrin!"

617.

(Kranjska iz Zabukovja.)

Leži, leži ravno polje,
Na polji stezica vhlajena.
Na polji stezica vhlajena.

Po njej pubič perletí,
Sprelubi sveti Valentin,
Sprelubi sveti Valentin.

Tam stoji hiša zidana,
Na pragi mvada birtinja,
Germušek klučov v rokah ma.

Svet Valentin ji govori:
„Al b me hotli jerpergat?
Al b me hotli jerpergat?"

„„Leta bo pod mojo streho spav,
Kdor bo za sladko vince dav,
Kdor bo za sladko vince dav.""

Še ji drugič govori:
„Al b me hotli jerpergat?
Al b me hotli jerpergat?"

„„Leta bo pod mojo streho spav,
Kdor bo za sladko vince dav,
Kdor bo za sladko vince dav.""

Še ji tretjič govori:
„Al b me hotli jerpergat?
Al b me hotli jerpergat?"

„„Leta bo pod mojo streho spav,
Kdor bo za sladko vince dav,
Kdor bo za sladko vince dav.""

Se pubič hitro zavertí,
Pa ji s perstam popertí,
Pa ji s perstam popertí:

617. *Zapisal* M. Majar. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič in po katerem je pesem tiskana v Slov. Bčeli I. (1850) 92, 93.*

„Le merkej, merkej birtinja,
— — — — — — — —
— — — — — — — — —“

Preden je ura devet bla,
Birtinja je že bovna bla,
Birtinja je že bovna bla.

Preden je ura deset bla,
So že poslali po mašnika,
So že poslali po mašnika.

Preden je ura jednajst bla,
Je že na parah mertva bla,
Je že na parah mertva bla.

618.

(Iz Cerkna.)

Stoji 'na gora limbarska,
Ena gora limbarska.
Pod goro je steza uglajena,
Ena steza uglajena.
Po stezi gre svet Valentin
In njegov brat svet Auguštin.

Kje k enmu birtu prideta,
Za dobro srečo prosita.
Mlada birtna v pragu stoji,
En pušl klučev v rokah derži.
„Al boste naj jerprval nocoj,
Nas boste jerprval nocoj?“
„„Jest ne morem vaj' jerprvat,
Mam polno hišo cehovcev.““
„Midva pa d'narcev nimava,
Pa dobro srečo voščiva.“
„„Jest pa imam sreče že zadost,
Imam sreče že zadost:
Imam dost d'narcev, dost blaga,
In tud mladega moža.““
„Midva pa voščiva dober večer,
Pri vaši hiši en svet mir.“

Preden je ura bla devet,
Se že vsi cehovci zbijejo,
Se že vsi cehovci zbijejo
In mlad'ga birta ubijejo.
Preden je ura bla polnoči,
Je že vse s plamenom gori.

619.

(Z Grahova.)

Tam stoji stezica,
Oj stezica vglajena.
Po stezici sta pritekla
Sveti Valentin
In njega brat sveti Avguštin.
Tje sta prišla k virtni hiš'.

Mlada virtne v pragu stala,
En pušelj ključov je držala.
„Alj nas jerpervate nicoj?“
„„Jest vaji ne morem jerpervati,
Ak' za vince vi ne dáste.““

618. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke.*
619. *Zapisal* Anton Črv. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz* (*B. XII.*).

„Midva sreče nosiva,
Pa tudi sreče vošiva.“
Virtne še t'kó pravi in govorí:
„„Jest sreče pa zadosti imam,
Imam devet sodov vinca v hram',
Imam polhno hišo cehovcev,
Zadosti srebra ino zlatá,
In tudi mladiga moža.““
Premar je ura bila devet,
Se vseh devet sodov vinca razpoč'.
Premar je ura bila deset,
Se cehovci razbijejo,
Mlad'ga birta ubijejo.
Premar je ura bila ednajst,
Že vsa hiša v ognju gorí.
Premar ura bije polnoči,
Že mlada virtne mrtva leži.
Še tako pravi in govorí:
„Bog nas vari in sv. Valentin
Strašnih nevarnost in bolečin!“

620.

(S Kamena na Soči.)

Ljubi sveti Valentin,
Vari nas neznanih bolečin!
Tam po planinci hodi pobeč mlad,
Milo za jerperge prosi.
Ljubi sveti Valentin,
Vari nas neznanih bolečin!

Pride pred hiša birtava;
Mlada birtnje v pragu stoji.
„Al me boste jerperg'vala nicoj?“
„„Kdor bo za sladko vince dal,
Tist bode pod mojo streho spal.““
Ljubi sveti Valentin,
Vari nas neznanih bolečin!
„Jest ne bom za sladko vince dal,
Tudi pod tvojo streho ne bom spal.
Molči, mlada birtnje,
Saj se boš v kratkem gre-vala.“
Ljubi sveti Valentin,
Vari nas neznanih bolečin!

Preden je ura enajsta,
Mlade birtnje že glava boli.
Ljubi sveti Valentin,
Vari nas neznanih bolečin!
Preden je ura polnoči,
Mlada birtnje že spove-dana leži.
Ljubi sveti Valentin,
Vari nas neznanih bolečin!
Preden je petelin zapel,
Mlada birtnje že na parah leži.
Ljubi sveti Valentin,
Vari nas neznanih bolečin!
Komaj je prišel beli dan,
Mlade birtnje že k pogrebu nesejo.
Ljubi sveti Valentin,
Vari nas neznanih bolečin!

620. *Zapisal* Jožef Maligoj. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

621.

(Podjunska.)

Po cesti gresta brata dva,
Prot hiši se obrneta:
Bil je sveti Valentin,
Noj njega braterc Peregrin.

Notre v tistej hišici
Je 'na mlada vdovica.
Za herperje jo prosita:
„Bog vam srečo večo da.“
„„Jaz sreče tak' žadosti imam,
Hiše lepše ne poznam.
V hiši dosti pivcev je,
V kleti polhno vinca je.
V hlevih dosti živine imam,
V skrinji polhno dnarcev imam.““
„Merkaj, ti vdovica,
Še nocoj me boš na pomoč klicala.“

Saj še ura ni devet,
Že začne vince v sodih vret'.
Žena vsa prestrašena
Je milo k Bogu klicala:
„Pomagaj mi Bog noj sveti Valentin
Noj braterc njega Peregrin!“ —

Saj še ura ni deset,
Že popada v hlevu vsa goved.
Žena vsa prestrašena
Je milo k Bogu klicala:
„Pomagaj mi Bog noj sveti Valentin
Noj njega braterc Peregrin!“ —

Saj še ura ednajst ni,
Hčera že mrtva leži.
Vdova vsa omamljena
Je milo k Bogu klicala:
„Pomagaj mi Bog noj sveti Valentin
Noj braterc njega Peregrin!“

Saj še ura dvanajst ni,
Že vsa hiša s plamenom gori.

Je žena vsa prestrašena
Milo k Bogu klicala:
„Pomagaj mi Bog noj sveti Valentin
Noj braterc njega Peregrin!“

622.

(Iz ljutomerske okolice.)

Redakcija I.

Sam Bog no sveti Peter
Po sveti sta hodila,
Po sveti sta hodila.

Onedva pa sta prišla
Do lépe oštarije.
Na pragi pa je stala

---

621. *Neznanega zapisovalca. — Iz Scheinigg-ove zbirke NPKS. 132—133.*
622. *Zapisal* St. Vraz. — *Redakcija I. je iz VO. XIX. b. (72); tam je v v. 31 pod* ravn *prvotno menda pisano* li, *v v. 32. pod* kajti *pa menda* da. *Redakcija II. je iz VO. XVIII. A. 16—18. — Prepis v VO. XIV. 8 je enak redak-*

Prelepa oštarkinja.
Na pragi vam je stala,
S klučeki cingetala.
„Bog ti daj dobro srečo,
Prelepa oštarkinja!“
„„Čemu b' bla meni sreča?
Meni je né potreba!
Mam štale polne ž'vine,
Mam parme polne zrnja,
Mam parme polne zrnja,
Mam škrinje polne penez.““

Nomalo sta odišla,
Hiža se joj vižgála,
Vse joj pogorelo,
Da kómaj sama vujšla.

Sam Bog no sveti Peter
Po svéti sta hodila.
Sta prišla dó oštarije.
Onà na ognjišči stala,
Namilo se jokala.
„Dobro jutro, oštarkinja!

Daj ti Bog dobro srečo,
Prelepa mlada oštarkinja!“
„„Vem mi je je potrebno,
Da bi mi ravn dve prišle:
Kajti men vse zgorelo,
Sem sama komaj vujšla!““

Redakcija II.

Sam Bog no sveti Peter
Po sveti sta hodila,
Onedva pa sta prišla
Do lepe oštarije,
Bele no zidane.
Na pragi pa je stala
Prelepa mlada oštarkinja,
Na pragi si je stala,
Z klučeki cingetala.
„Dobro ütro, oštarkinja,
Bog ti daj dobro srečo,
Lepa mlada oštarkinja!“
„„Bog vama lépo plati,
Vidva mlada romara!
Al čem bi meni sreča bila?
Meni je sreče ne potrebno:

Štale pune živine mam,
Parme pune zêrnja mam
No škrinje pune penez.““
Eno malo sta odišla,
Hiža se je vižgala,
Vse joj je pogorelo,
Da je komaj sama vujšla.

Sam Bog no sveti Peter
Po sveti sta hodila.
Onedva pa sta prišla
Do pogorele oštarije.
Tam sta vidla oštarkinjo,
Lepo mlado oštarkinjo.
Na pogorišči ti je stala,
Nemilo se jokala.

---

ciji II., samo to je tam drugači: 16 ni — 39 sve. — *Prepis v VO. IX. 1 se razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, od redakcije II. v tem:* 7 Prelepa mlada] Prelepa — 9 S — 10, 32 utro. — *Za tem verzom je vtaknjen ta-le:* Lepa mlada oštarkinja — 12, 34 Lepa mlada] Prelepa — 14, 36 Vidva] dva — 15 čemu — 16 sreče] nje — 17—18] Mam štale poûne živine, * Mam parme poûne zrnja, * Mam parme poûne zrnja — njoj — 26, 27] Sta prišla do oštarije, * Ene pogorele oštarije — 31 Namilo. — *Za 32. verzom je vtaknjen ta-le:* Prelepa oštarkinja — 35 Oh Bog] Bog — 38 prišli — 39 Da je meni] Kajti meni je.

„Dobro ütro, oštarkinja,
Bog ti daj dobro srečo,
Lepa mlada oštarkinja!“
„„Oh Bog vama lepo plati,
Vidva mlada romara!
Oh vem mi je nje treba,
Da bi glih dve prišle,
Da je meni vse zgorelo,
Sem komaj sama vujšla.““

Sv. Peregrin in voznik.

623.

(Kranjska.)

Stoji, stoji hrastov gojzd,
Pod gojzdom bela cesta leži.
Po cesti vozi voznik mlad,
In se joka na ves glas.
Srečal ga je mlad fantič,
Mlad fantič, svet Peregrin.
On ga vpraša: „Kaj ti je,
Da se jokaš na ves glas?“
„„Men' se je treba pač jokat',
Konjči ne morejo peljat'.““
„V to cirkev se podaj,
Gor za sveto mašo daj!“
Voznik se je na hrib podal,
Gor' za sveto mašo dal.
Mašnik začne mašo brat',
Konjči začnejo glave vzdig'vat'.
Mašnik začne darovat,
Konjči začnejo razgetat'.
Mašnik začne povzdigvat',
Konjči začnejo ustajat'.
Mašnik začne zavživat',
Konjči začenjajo peljat'.
Mašnik je mašo zbral,
Voznik se je za konjči podal.
„Srečna je fara, srečna vas,
K' svet'ga Peregrina patrona imaš!
Kjerkol bom hodil, kjer še bom,
Svetga Peregrina častil bom.“

624.

(Iz Motnika.)

Stoji, stoji hrastov boršt,
Pod hrastovm borštam jena cesta leži.
Po cesti pa fura furman mlad.
Sreča ga jen mladi fant:
„O kaj ti je, furman mlad,

623. *Zapisal* Jože Lovorov. — *Iz Torbice jugoslovenske mladosti 1864. (III.) 10.*

624. *Zapisal* Gašp. Križnik. — *Iz njegove rokopisne zbirke (GK. II. 34), ki jo hrani Matica. — Ista pesem je tudi v Križnikovi rokopisni zbirki*

De s' tako močno žalosten?“
„„Al' men se je za zjokati,
Konjički ne morjo več pelat!““
„Gvor na ta hrib se podej,
Za jeno sveto mašo dej.“

Mašnik začnejo sveto mašo brat,
Konjički začnejo razgetat.
Mašnik začnejo povzdigvat,
Konjički začnejo gvor vstajat.
Mašnik začnejo zavživat,
Konjički začnejo naprej pelat;
Mašnik sveto mašo zberejo,
Furman se že naprej poda.

„Koder sem hodil, koder še bom,
Svetiga Peregrina pozabil ne bom.
Srečna je fara, srečna je vas,
Ko tega svetnika notri imaš.“

Sveta Apolonija.

625.

(Iz Krope.)

Leži, leži ravno polje,
Ravno polje, oske stezé;
Po pot' gresta dva potnika,
Dva potnika po pot' gresta.
Srečala jih je ena mlada dekle
Po imen' svete Polonije.

Že ju je tako vprašala:
„Zakaj se vidva jokata?“
„„Zakaj b' se midva ne jokala,
Ker naj' tako zobje bole.““
„Dol' pojta v eno cerkvico,
K ljubi sveti Poloniji,
En lep, čist, zlat dar ji dajta!“

Šla sta dol v to cerkvico,
K ljubi sveti Poloniji,
Lep, čist, zlat dar sta ji dala.

Srečala ju je ena mlada dekle
Po imen' svete Polonije.
Že ju je tako vprašala:
„Kaj vidva tak žvižgata,
Še lepše pa prepevata?“
„„Zakaj b' midva ne žvižgala,
Še lepše ne prepevala,
K' nama je dala ljubo zdravje
Ljuba sveta Polonija!““

Kdor sveto Polonijo lepo česti,
Ona ga nikdar ne zapusti.

(GK. III. 7), ki jo hranim jaz. Ta prepis se od zgoranjega natiska razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, v tem: 2 jena cesta] — césta — 5 Oh — 6 si — 9 hribček — 12, 14, 16 kojnički — 16 začnó — 57 sveto mašo] mašo — 20 pozabu — 22 svetnika] svetnika ti.

625. *Zapisal* Mat. Kokalj. — *Iz NB. 138.*

Sveta Marjeta, sveti Jurij in zmaj.

626.

(Kranjska.)

Tù mi stoji, stoji béli grad,
Pod gradam globoko jezero,
Po jezeru plava čudna zvir,
Pa je z imenam hudi zmij.
Ko je pojedel živino vso,
Je zdaj na ljudi versta prišla,
Narpred na gospóda mladiga.
Tak' je rekla žlahtna gospa:
„Kaj ti pravim, žlahtni gospod!
Oh, škóda je mêne, škóda têbe,
Tudi je škóda mojih otrok,
Le mu dajva Marjético,
Marjético, bôžjo služabnico,
Marjétice nič škoda ni.“

Kaj je strila Marjética?
Šla je v skrinjo pisano,
Oblekla suknjo višnjevo,
Opaše pasíco zlató.
Šla je h globokim jezeru,
Srečal jo je pobič mlad,
Pobič mlad, oj lép vojak,
Preljubi svéti Juri sam.

Tako je rekel pobič mlad:
„Pojd h globokim jezeru,
K tebi bo priplaval hudi zmij.
Le verzi mu pasíco na vrat,
Čéz-j stori sveti križ,
Saj ti bo ponižen,
De še ni bil nikoli tak.“

Čez-j je strila svét' križ,
Vergla pasíco mu je na vrat.
Je bil ponižen in kroták,
De še ni bil nikoli tak.
Peljala ga pod béli grad.
Žlahtna gospa v linah stoji,
Še tako pravi, govorí:
„Kaj ti pravim, žlahtni gospod!
Pojdi gledat Marjétice,
Marjétice, božje služabnice:
To je velíka copernica,
Kak je pokoren hud' ji zmij.“
Tako močno je zmij zarjul,
De se je poderlo pol gradu;
Zmij je hujši zarjul,
De se poderel je ves bél grad.

627.

(Kranjska.)

Tam stoji, stoji velika vas,
Na konc vasi beli grad,
Na konc gradu pa jezer globok.
Notri je pa neguden červ,
Neguden červ, lintvern hud;
Druzga ne pije, druzga ne je,
Leško kri, leško meso.

---

626. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. III. 115—117, kjer je nekaj napačnih naglasnih znamenj.* Čez-j *je brati* Čezi = čezanj; *prim. Metelko, Lehrgebäude 200.*

627. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz SNP. 11—14. Iz VO. je priobčil to pesem l. 1868. v Novicah Ferdo Kočevar. V VO. je ni zdaj več najti (prim. Letopis 1871, str. 30). Kočevarjev natisek se, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, od zgoranjega natiska razlikuje v tem:* 1 Tam stoji]

Še so imel ordnancio,
De so mu enga človeka dajali.
Prišla je ordnanca bla
Na žlahtniga gospoda in pa na gospo,
De pojde k' jezer globokimu,
De tam svoje življenje sklenil bo:
Ven bo prišal neguden červ
In bo tam tega požerl,
Kter bo tjekaj poslan.
Še je to rekel žlahtni gospod:
„Kaj pravim, žlahtna gospa!
Prišla je ordnanca:
Pojdeš ti, al pojdem jez
K' jezer globokimu?“
Še to rekla žlahtna gospa:
„Nič se ne boj, žlahtni gospod!
Ne pojdeš ti, ne pojdem jez,
Dala bova Marjetico.“
Še tako rekla žlahtna gospa:
„„Gori, gori pojd Marjetica,
Naprav se k' ena nevestica!““

Marjetica čista, nedolžna bla,
Rada je svojo mačoho bogala.
Napravla se je k' ena nevestica,
Pa je bila silno žalostna.
Šla je k jezer globokimu,
Srečal jo je en stari mož,
O ljub sveti Juri orožnik.
Še je tako rekel star možic:
„Kaj je tebi Marjetica,
Ker si silno žalostna?“
Še je tako rekla Marjetica:
„„Usmil se tavženkrat Bogu!
Godi se vselej tako,
K' otroci svoje matere nimajo.
Jez grem k jezer globokimu:
Prišal bo neguden červ,
Ki bo mene tam požerl.““

Še je tako rekel star možic,
Oj ljub svet Juri orožnik:
„Nič se ne boj, Marjetica,
Saj pojdem jez tudi s tabo.“
Šla sta k jezer globokimu,
Prišal je ven neguden červ,
Neguden červ, lintvern hud.
Svet Jur' je zavzdvignil desno roko,
Čez červa storil sveti križ.
Marjetica je zdrasala pasec svoj,
Vergla ga je červu na vrat.
Červ je tako močno zarjul,
De se je ves grad na kup razsul.
Zdaj premisli, človek ti,
Kaj ena taka pregreha stri:
Ta nevošlivost stri,
De se cel grad potopi.

628.

(Kranjska.)

V' tem kraji lintvern ljudi je,
Po vsim mesti versta gre,
Na žlahtniga gospoda je prišla,
Tako je rekla mačoha:

Stoji — 2 vasi] vasi je — 3 gradu] gradu pa — 4 je pa] je — 7 Leško] Ko leško — 8] Še so imali počedarijo — 10] Prišla je počedarija — 11 in pa na] No na žlahtno — 12 dojde — 14 Vun 15, 16] Kdor bo tam, ga bo požerl — 17 Še je to] Tako je — 19 Peršla na naji je versta — 20 Pojdeš] Al pojdeš — 22 to] to je — 26 Še tako] Tako je — 27] Pojd gori, gori, M. — 28 k' ena] kot — 29 čisto — 30 svojo mačoho] mačohe — 31 k' ena] k' — 32 je bila silno] silno bila — 35 O Ljub] Ljub — 32 teb' — 44 negudan — 51 ven] en — 55 Marjetica] Marjetica je — 61 nevošljivost — 62 De se] De.

628. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. III. 95—97.*

„Kaj ti pravim, žlahtni gospod,
Kaj bova dala lintvernu?
Mene škoda, tebe tako,
Dajva mlado Marjetico!“

Marjeta je grôzno žalostna,
Vender se sprelepo oblekla je
V' svojo suknjo višnjovo,
Pripasala sreberen pas.
Vzdvignila se je in šla.
Srečal jo je svet Juri sam,
Ji je tako djal:
„Kaj je teb', Marjetica,
Ker si tako žalostna?“
„„Kako bi jez ne bla žalostna,
Ker bo mene lintvern požerl.““
Tak je rekel svet Juri sam:
„Kadar bo proti teb' prišal,
Čežnj stori sveti križ:
On bo pohleven in krotak,
De še ni bil nikdar tak.“

Strila je čežn sveti križ,
On je bil kakor jagnje krotak.
Vergla mu je ketno na vrat,
Perpeljala ga pod beli grad.

Mačoha v' linah stoji,
Še tako pravi, govori:
„Le sem, le sem, žlahtni gospod,
Kaj t' nisim že popred pravila,
De je Marjeta copernca;
Na ketni pelje lintverna!“

629.

(Belokranjska iz Adlešičev.)

Veseli se, zemlja Bosna ravna,
Koja jesi na glasu od davna
Vsu krščansku vjeru razpoznala.
Eto tebi lipo premaliće,
Premaliće, dan te Jurjev išče.
Kaj če tebi Jurjev dan donesti?
Tihe rose, dubrave zelene;
U planinah snegi prekopnijo,
I po šipku rožice procviću.

Zmaje leži v tomutni jezeri,
Iz jezeri glavo podiguje,
Proti grada milo rozijuje,
Proti grada kralja širinskega.
Kralje nima sina nijednega,
Samo jedno čerčico jedino,
More je dat' zmaju za deseto.
Kad je šalje u 'no polje ravno:
„Aj me meni! dete moje drago,

---

629. *Zapisal* J. Šašelj. — *Iz „Slovana“ IV. (1887.) 87.*

Kamo oče belo lice tvoje,
Kamo, čedo, bele ruke tvoje?“

Šetala se po 'nem polju ravnem
I za sabom jagnješče peljala.
Sestal je je svečeni Juraje.
Još ji veli svečeni Juraje:
„Kaj se plačeš, lijepa devojka?“
„„Ne pitaj me, neznani delija!
Moram čekat' zmaja vodenoga,
Ja ću biti njemu za deseto.““
„Nisem ti ja neznani delija,
Neg' ja jesem svečeni Juraje.
Češ se z mojim krstom pokrstiti,
Hočeš moga Boga vjerovati,
Ja ću tebe zmaju otimati.
Sedi doli u zeleno travo,
Češ ti meni drobno poiskati;
Ako bi ja junak pozaspaval,
Kad se bude jezera mutila,
Zbudi mene, lijepa devojka!“

Sela dole u zeleno travo,
Ona mu je drobno poiskala.
Pozaspal je svečeni Juraje.
Kad se začne jezera mutiti,
Splakala se lijepa devojka,
Pala suza na lice Jureče.
Onda se je sprobudil junače,
Sedel se je na svoga konjička.
Zmaj je zašel iz vode tomutne,
Prevrgel ga svôm mečem zelenim,
Konju ga je na rep navezao,
Nesel ga je kralju širinskemu.

Kada dojde h kralju širinskemu:
„Ovo si mi kralje širinskemu!
Eto tvoga boga vodenoga,
Eto tebi čerčica edina.“
„„Eto tebi beli gradi moji,
Pristajaše, da se po njih šečeš!
Eto tebi moj prstenak zlati,
Pristajaše na desnico tvojo!
Eto tebi čerčica edina,
Pristajaše, da jo budeš ljubil!““
„Al' ja neču tega nijednega,
Neg' sakupi dosta duhovnikov,
Da mašuju maše za vse duše.“

Sveti Voljbenjk prekani hudobo.

630.

(Iz begunjske okolice na Gorenjskem.)

„Volbenk, zadgej sekirco!
Tam t' bomo deval' cerkuco.“

Volbenk vrgu skirco,
Tam so mu deval cerkuco.
Kar so po dnev' naredli,
Po noč jem je vse podru
Le ta hudoba kljubovna.
Enkrat tam memo gre,
Grozno se norčuje z njih.
„Pomagaj devat' cerkuco,
Dav t' bom ta prvga romarja.“

K' je bva ankat cerkuca zadevana,
Volbenk dol pokleknu je,
Prosu je gospod Boga,
Da b' mu dav anga tacga romarja,
De b' na 'mu dušice nič.
Volbenk komaj to zgovori,
Po cesti pride vokece,
V ustih nese palčico,
Na vratu nese brešence.
Vokec pride v cerkuco,
Hudoba tam za otarjam stoji:
„Jest nočem tacga romarja,
K' nima duš'ce nič.“
„„Sej se nisva zlihova za duš'co nič,
Le za ta prvga romarja.““
H'doba popade vokeca
In zleti za otarjam ven:

Še dandanašnji je ljuknja tam;
Kdor ne vrjame, nej gre gledat sam.

Sestra svetega Lovrenca zakleta v ribo.

631.

(Iz Bednja pri Adlešičih.)

Blažen sveti Lovrenec,
On je služil mnogo let.
Kdaj je prišel doma,
Sestre našel ni doma.
„Ljuba moja mamica,
Kje je moja sestrica
Po imenu Ančica?“
„„Tužna sem je slala po vodo,
Ni marila pojt po vodo.
Tužna sem je zaklela:
Hodi, hodi po vodo,
In z ribico plavala!““
„Ljuba moja mamica,
Tužna vaša kletvica!
Speste meni brašnjico,
Grem ja iskat sestrico
Po imenu Ančico.“

Pesem podobne vsebine, kakoršne je sprednja št. 629, je zapisal že starec Milovan; primeri zadnjo pesem njegove zbirke „Razgovor ugodni naroda slovinskoga“.

Po narodni pesmi slovenski o sv. Marjeti je zložil svojo Peter Hicinger v „Domačem koledarju slovenskem za navadno leto 1863.“ str. 115. Glej tudi Jezičnik XII. 71—72.

630. *Zapisal* A. Jeglič. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica, str. 36.*

631. *Zapisal* Peter Črnič; *povedala mu mati Ana. — Iz njegove zbirke, ki mi jo je poslal Iv. Šašelj.*

Vesoljen svet je obšel,
Sestre nikjer ni našel.
Došel je do jednega zdenčka,
Tam se truden odpočil
In se lačen nasitil,
Tud' se žejen napojil.
Izplavala je ribica.
„Al' si mi ti ribica,
Al' si mi ti sestrica
Po imenu Ančica?"
„„Nisem ti ja ribica,
Nek sem ti ja sestrica
Po imenu Ančica.""
„Bi li ja mogel izprosit,
Drag'ga Boga izmolit,
Da bi šla ti doma
K naši stari mamici?"
„„Nečeš, nečeš, bratec moj,
Do soda božega,
Nek reci stari mamici:
Kteri sem gvant nosila,
Naj ubogim razdeli;
Kaj sem zlata imela,
Naj maše plača ž njim.""

Sveti Štefan.

632.

(Iz predvorske fare.)

„Ъncôj, ъncôj je 'n svêt večêr,
Jen svet večer, 'na svêta noč,
Kъ je ni bô 'm pa je na bo;
Ъncôj se nam je 'n kralj rodív,
Jen kralj rodív čes kralje vse,
Tud' čes kralja Jerôdeža."

Jerôdeška pa v lin' stoji,
To pa jъ žê vse žov zadê.
Pokliče soje hvafce vse:
„Le sъmkej, mojъ hvafcъ vi,
Pa mъ vjъmite Štêfana,
Vjъmíte ga, zvežíte ga,
Peljite ga v zelênъ gojzd,
Tam h buklъ pъrvežite ga,
Pъrdirjov bon jen dujъ konj,
Ujêdu bôde Štêfana:
Kêr je žê vjêdu mnôjъga,
Bo tud' Štêfana vbôjъga."

Ujêl' so ga, zvezál' so ga,
V zelênъ gojzd peljál' so ga,
Tam h buklъ pъrvezál' so ga.
Pъrdirjov je jen dujъ konj:
Štefan je sturu svêtъ križ,
Konjъč postôv je tak kroták,
De še ni biv ъnkolъ tak.
Ohvêzov sъ je pintъco,
Narêdu mo je gujzdъco,
Pъrjêzdu je poh bêlъ grath,
Še mъ je lêvš' ъn lêvšъ pêv:

„Ъncoj, ъncoj je 'n svet večer,
Jen svet večer, 'na sveta noč,
Kъ je ni bô 'm pa je na bo;
Ъncoj se nam je 'n kralj rodív,
Jen kralj rodív čes kralje vse,
Tud' čes kralja Jerôdeža."

Jerodeška pa v lin' stoji,
To pa jъ že vse žov zadê.
Pokliče soje hvafce vse:
„Le sъmkej, sъmkej, hvafcъ vi,
Pa mi vjъmíte Štefana,

632. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz šestega programa varaždinske gimnazije (1858) 17—18. Valjavec je priobčil pesem tudi v Kresu IV. 441—442, kateri natisek se od zgoranjega, ne glede na* w *za* v *iz* la, *razlikuje v tem:* 8 že . . . žów — 11 Štefana — 24 postów 24 tok — 37 žów — 38 Pokliče — 40 mъ. 61 Jerôdeža — 62 Jerôdeška. *Zapis Valjavčev in Ravnikarjev (glej nastopno štev.) se čudno strinjata.*

Vjъmíte ga, zvežite ga,
Peljite ga v turъn tъmъn
Meh gade, kače 'n kušarje;
Ujedlъ bodo Štefana:
Ker so že vjedlъ mnojъga,
Vdo tud' Štefana vbojъga."

Ujêl' so ga, zvezál' so ga,
V turъn tъmъn peljál' so ga
Meh gade, kače 'n kušarje.
Štefan je sturu svêtъ križ,
Zmъnê se gadje v zvêzdъce,
Zmъnê se kače v ribъce
Jъnoj kušarjъ v tičъce.
Štefan za rmêno mizo zdi,
Še mъ je lêvš' ъn lêvšъ pêv:

„Ъncoj, ъncoj je 'n lep večêr,
Jen lêp večer, 'na lepa noč,
Kъ je ni bô jъn je na bo;
Ъncoj se je jen kralj rodív,
Jen kralj rodív čes kralje vse,
Tud' čes kralja Jerodeža."

Jerodeška pa v lin' stoji,
To pa jъ že vse žov zadê.
Pokliče soje hvafce vse:
„Le sъmkej, sъmkej, hvafcъ vi,
Pa mъ vjъmite Štefana,
Vjъmíte ga, zvežíte ga,
Pa ga peljite vъn na prôth,
Pa ga s kamnjàm posípъljte."

Ujêl' so ga, zvezal' so ga,
Vъnkej na prôth peljal' so ga,
Posulъ so ga s kamъnjam:
Zvečêr je bva groblja kamnja,
Zutrej je bva kamnitna sô,
Na njegov gôth žêgnana bô.

633.

(Kranjska.)

„Nocoj, nocoj je en svet večer,
En svet večer, ena sveta noč,
Ker je ni blo in je ne bo;
Nocoj, nocoj se je en kralj rodil,
En kralj rodil čez kralje vse,
Tud čez kralja Herodeža!"

Herodežka pa u lin stoji,
To ji že vse žal zade,
Kliče hlapce svoje:
„Gor, li gori, hlapci moji!
Ujamite Štefana,
Ujamite ga, zvežite ga,
Peljite ga v' zeleni gojzd,
K eni bukvi ga pervežite.
Perdirjal bode divji konj,
Ujedel bode Štefana:
Ker je že ujedel mnoziga,
Bode Štefana uboziga."

Perdirjal je že divji konj,
Štefan je storil sveti križ,
Konjič je pa postal krotak,
Da še ni bil nikoli tak.
Odvezal je pintico,
Naredil mu je ujzdico,
Perjezdil je pod beli grad,
Še je dalej lepši pel:
„Nocoj, nocoj je en svet večer,
En svet večer, ena sveta noč,
Ker je ni blo in je ne bo;
Nocoj, nocoj se je en kralj rodil,
En kralj rodil čez kralje vse,
Tudi čez kralja Herodeža!"

633. *Zapisal* Mat. Ravnikar-Poženčan. — *Iz SNP. 19—22.*

Herodežka pa v lin stoji,
To ji že vse žal zade.
Kliče, kliče hlapce svoje:
„Li gor, li gor, hlapci moji!
Ujamite že Štefana,
Ujamite ga, zvežite ga,
Peljite ga v' turen tamen.
Tam so gadje, kače, kušarji,
Jedli bodo Štefana:
Ker so že ujedli mnoziga,
Tud bodo Štefana uboziga."

Štefan je storil sveti križ,
Kače so ratale ribice,
Kušarji so ratali ptičice,
Gadje so ratali zvezdice.
Štefan za rumeno mizo sedi,
Še je dalej lepši pel:
„Nocoj, nocoj je en svet večer,
En svet večer, ena sveta noč,
Ker je ni blo in je ne bo;
Nocoj, nocoj se je en kralj rodil,
En kralj rodil čez kralje vse,
Tud čez kralja Herodeža!"

Herodežka pa v' lin stoji,
To ji že vse žal zade:
„Li gor, li gor, hlapci moji!
Ujamite že Štefana,
Ujamite ga, zvežite ga,
Peljite ga tjekaj na prod,
Posipljite ga s kamnjam!"

Učeraj je bla groblja kamnja,
Zjutraj je pa kapela bla
Ljubga svetga Štefana;
Zvečer je bla groblja kamnja,
Zjutraj je bla kamnitna sol:
„Na moj god dan bo žegnana."

634.

(Iz Motnika.)

Stoji, stoji beli grad,
Notri sta žlahtni gospod,
Žlahtna gospa,
Notri je mladi Štefanko.
On pa prov lepo poje:
„De necoj je blà ena sveta noč,
Ker je ni blo, pa je ne bô:
Necòj se je en kralj rodil,
En kralj čez kralje vse,
En Orodeš čez Oròdeže!"

Žlahtni gospod v lin stoji,
Kliče k sebi žlahtno gospó:
„Boš vidla, kaj veselo poje v pungerti!
Al so z gojzda drobne tičike,
Al so pastaričike?"
Tako žlahtna gospa govori:
„„Niso z gojzda drobne tičike,
Tudi ne pastaričice:
To je mladi Štefanko.

---

634. *Zapisal* Gašpar Križnik. — *Iz njegove zbirke GK. I. 26—28, ki jo hrani Matica. Nov prepis je v istega zapisovalca zbirki GK. III. 28—29, ki jo hranim jaz in kjer stoji ta-le opomnja: „Narekoval Matija Kajbič, tržan in kmet v Motniku 1869, star 65 let." Ta prepis se razlikuje od zgoranjega natiska, ne gledé na neka dijakritična znamenja in* u, v *za končni* l, *v tem:* 2 je] sta — 5 pa . . . poje] je . . . pev — 6 je bla] je — 7 Ker jo . . . jo — 9 Krale — 10, 28, 56 Herôdež . . . Herôdeže — 11 . . . v stoji] u . . . sedi — 13 kaj veselo poje] kaj — 15, 18 pasteričike — 31 mladiga — 33 enim — 34, 89 Priletel — 32 u — 38 H enem'] H — 40] Je pred njega dol pokleknil — 41] Svetga Št. počastil — 42 Svet'] Šent — 43] Zasêde divjiga k. — 44 Jezdel ga je] Zajêzdi ga — 46 svet — 50 Boli — 52] De necôj je e. s. n. — 54 král — 55 král . . . krále.

Štefan je necoj v keldri bil,
Je troje sòrte vince pil,
Zdaj pa ne ve, kaj govori!“

Štefan je pa še lepši pel:
„Necoj je b'la ena sveta noč,
Ker jo ni blo, pa jo ne bo;
Necoj se je en kralj rodil,
En kralj čez kralje vse,
En Orodeš čez Orodeže!“

Tako žlahtni gospod govori:
„Kaj vam pravim, hlapci moji!
Zvežite mi mladga Štefanka,
Pelite ga v planino zeleno,
H enem' drevcu ga privežite!
Perletel bo divji konj,
Ga bo raztergal.“

Hlapci so tako naredili,
Pelali so ga v planino zeleno,
H enem' drevcu ga privežejo.
Perletel je divji konj,
Pred sved'ga Štefana dol poklekne,
Sved'ga Štefana počasti.

Svet' Štefan odpaše sreberni pas,
Zasedel je bel'ga konjiča,
Jezdel ga je pred beli grad.
Tako žlahtni gospod govori:
„Na celem svetu več copernika ni,
Ko je mladi Štefanko.
Kaj vam pravim, hlapci moji,
S kamnam ga podsiplite!“

Bolj so ga podsipali,
Lepši je pel:
„Necòj je bila ena sveta noč,
Ker je ni blo, pa je ne bo:
Necoj se je en kralj rodil,
En kralj čez kralje vse,
En Orodeš čez Oròdeše!“

635.

(Iz Frama.)

Stoji, stoji gǫzdič,
Gǫzdič zeleni.
Nǫtre si prepěva
Něki fantič mlad,
Z imenom Štefan.
Ko si on lěpo poje
Od rojstva božjega,
Od rojstva božjega,
Od vsmiljenega Jezusa:
„Nocoj, nocoj je svęta noč,
Ko je ni bîlo no je ne bǫ:
Nocoj sę je kralj rodil,
Kralj, ki bǫ krez kralje vse,
Tudě krez kralja Herodeža!“

Kralj tǫ pěsem zaslîšal je,
Hitro kliče hlapce vse:
„Vlovite mi tega fantiča,
Z imenom Štefana,
Da on meni povědal bǫ,
Kde tak fantič rojen bǫ,
Ki bî bîl vęči, ko sèm jaz.“

Hlapci lov storili sǫ,
Fanta ulovili sǫ.
On si je pač le lěpo pěl
Od rojstva božjega,
Od rojstva božjega,
Od vsmiljenega Jezusa:
Nocoj, nocoj je svęta noč,
Ko je ni bîlo no je ne bǫ:
Nocoj sę je kralj rodil,
Kralj, ki bǫ krez kralje vse,
Tudi krez kralja Herodeža!“

635. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 151—152.*

Kralj Herodež tako govori:
„Kdě bî bîl taki kralj,
Ko bî bîl vęči, ko sèm jaz?“
Štefan druga nič ni govoril,
On si je zmerom lěpo pěl
Od rojstva božjega,
Od vsmiljenega Jezusa.
„Ko ti, Štefan, ne pověš,
Strašne martre tèrpíš.“
On sę ni nič vstrašil zato
Marter jegovih.
On si je pač lěpo pěl
Od rojstva božjega,
Od rojstva božjega
Od vsmiljenega Jezusa.

Ko je ravno Štefan viděl to,
Da on smèrt storil bo,
Iz ljubezni še je prosil to,
Da bi Jezus dal grěšnikom nebó:
„Oh Jezus, prosim tę,
H sebi vzemi mę,
Po smèrti tî vsem dušam daj
Oj nebeški svęti raj!“

Sveti Štefan žrtva.

636.

(Vrhovska v Belih Kranjcih.)

Knigo piše sam Jezus z' nebesa
I jo šalje Marku preko morja,
Da mu spravlja gospodcko večero:
Da ne kolje janca niti prasca,
Nek Štefana, sina jedinoga,
Malo dete od leta sedmoga.

Kad je Marko knigo pročitajo,
Milo mi je suze prolivajo.
I govori Štefan mlado dete:
„Ovo čače, mudra glava moja,
Puno pot ste knigo pročitajo,
Ali niste suze prolivajo,
Kot mi sada prolivate jako.“
„„Aj Štefane, dete moje mlado!
Ak me pitaš, pravo čo ti kazat':
Do sad so mi knige prihajale
I od kuma i od prijatela;
Ovo piše sam Jezus z nebesa,

636. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XVI. Č. 26—27. Pesem ni popolnoma na verze razdeljena in marsikaj je v nji napačnega; popravilo se je to-le:* 4, 20 janca] janica — 8 suza — 10 čaše — 13 kod. *Pesmi je pripisana še druga, ki pa ne spada k nji:* Prodiplale diple javorove.

Da mu spravljam gospodcko večero,
Da ne koljem janca niti prasca,
Neg Štefana, sina jedinoga,
Malo dete od leta sedmoga."

I govori Štefan dete mlado:
„Ako to piše sam Jezus z nebesa,
Dopunite zapoved njegovo,
Pripravte si tanjenoga špaga,
Vežite moje naopako roke,
Da vas jako z nohti ne ogrebem.
Pripravite si tanjeno mahrano,
Zavežite černe oči moje,
Da vas ne bi gerdo pogledajo,
Da se ne bi Bogu zamerijo,
I da ne bi duše izgubijo."

Spravlja Marko gospodcko večero.
Da če Marko sina pogubiti,
Angeli mu jagnje podmekniše.
Šel je Jezus k Marku na večero,
Uzel je z sabo dvanajst angelov,
I trinajsti svetitelja Juri.

Sveta Katerina.

637.

(Kranjska.)

Stoji, stoji beli gradič,
Notri je ta mladi kraljič,
Hujši je kot pesaglavec:
„Gori, gori, hlapci moji,
Kviško po zeleni gôri!
Karkol bote gor dobili,
K' meni v' grad bote drevíli."

Druzga gori ne dobijo,
Kot kristjano Katarino,
Ki ovčice pase gôri.
V' grad so jo peljali dôli.

„Kaj ti pravim, Katarina!
Kaj boš raji ti storila;
Al' boš martro raj terpela,
Al mene moža imela?"
„„Martro raji 'čem terpeti,
Kakor te moža imeti.""
„Gori, gori, hlapci moji!

---

637. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. III. 47—50. Po tem zapisu je pesem tiskana v SPKN. IV. 29—31 in to s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe*: 2 je ta mladi] v gradu mlad — 3 ko pesoglavec — 6 gor] v gôr' — 7 v grad bote] bóte v grad — 8, 10 gori] v gôri — 9 Ko — 19, 28] Pojte, kolo narejajte — 23 raji — 30 so] so jo — 36 obstala.

Pojte in kolo nar'jajte,
Z' brovnim' britvam' naperjajte! —
Kaj te vprašam, Katarina,
Kaj boš raji ti storila:
Al' boš martro raj terpéla,
Al' moža mene imela?"
„„Martro raji 'čem terpeti,
Kakor te moža imeti.""

„Gori, gori, hlapci moji!
Pojte in kolo narjajte,
Z' brovnim' britvam' naperjajte!" —

V' tretje so v' kolo pletli,
Verhi hribca so jo nesli.
Z hribca so jo zatočili,
Martro to ji naložili.
Hribov čez devet letela,
Li še lepši je zapela;
Dol' na ravnim je ostala,
Martro svojo dokončala.

Srečala jo je Marija:
„Kaj ti pravim, Katarina,
Pojdi z' mano u nebesa,
Kjer so sveta vsa telesa;
Duše boš iz vic spravljala!"

O presveta Katarina,
Ona sveto olje ima!

638.

(Kranjska.)

Stoji, stoji bel gradič,
Notri je en mlad kraljič,
Hujši je ko pesoglavec.
„Gori, gori! hlapci moji,
Kviško po zeleni gori!"
Kaj nek bodo gor drvili?
Druzega gor ne dobijo
Ko kristjano Katarino,
Ki ovčice pasla gori.
V grad peljali so jo doli.
„Kaj ti pravim, Katarina!
Kaj boš raje ti storila:
Al boš muke raj trpela,
Al možá me ti imela?"
„„Jest čem muke raj trpeti,
Kakor moža te imeti!""

„Gori, gori hlapci moji!
Pojte, kolo naredite,
Z britvami ga naperite! —

Kaj te vprašam, Katarina!
Kaj boš raje ti storila,
Al boš muke raj trpela
Al možá me ti imela?"
„„Jest čem muke raj trpeti,
Kakor te moža imeti!""

„Gori, gori, hlapci moji!
Pojte, kolo naredite,
Z britvami ga naperite."

V tretje so v kolo jo vpleli,
Vrhi hriba so jo nesli,
Vrhi hriba so jo nesli,
S hriba so jo zatočili,
Muko to jej naložili.
Hribov čez deset letela,
Le še lepše je zapela;
Dol na ravnem je ostala,
Muko svojo dokončala.

---

638. *Zapisal* Ivan Tomšič. — *Iz Slov. Glasnika 1867, str. 328, 329. Pevec (ali zapisovalec?) te varijante je pač poznal varijanto pod prejšnjo številko iz SPKN.*

Srečala jo je Marija:
Kaj ti pravim, Katarina!
Pojdi z mano gor v nebesa,
Kjer so sveta vsa telesa.
Lampe bodeš nalivala,
Duše boš iz vic spravljala.“

Oj presveta Katarina,
Ona sveto olje ima!

639.

(Iz Frama.)

Stoji, stoji polje,
Polje široko,
Na polju stoji lipa,
Lipa zélena.
Pod lipo stoji križ
Na polju, ker stojiš.
Od križa stoji grajšina,
Grajšina zidana.
Po poli pak sę šeče
En kraljič mlad,
No sę mi ozira
V planinǫ zelenǫ,
Kděr čuje si prelěpi glas,
Ker si ne more razodět'.
Po planini pak hodi
Ena mlada děklica,
Pa si prav lěpo poje
Od vsmiljenega Jezusa.

Kralj pak kliče hlapce:
„O vlovite mi tǫ pticǫ,
Ke ima tak lěpi glas,
Ke ima tak lěpi glas,
Ke bî jǫ jaz poznal rad.“
Najpèrvi lov sǫ storili,
Něsǫ nič dobîli.
Drugi lov storili,
Něsǫ nič dobîli.
Tretji lov sǫ storili,
Děklicǫ so dobîli.
„Tu imaš, kraljič, totǫ pticǫ,
Enǫ lěpǫ děklicǫ.“

„Kaj si tî tako lěpo poješ
V zeleni planini,
V zeleni planini,
Med prehudǫ zvěrinǫ?
Ali hočeš moja žena bîti,
Ali tę pustim med zvęrinǫ iti?“
„„Če sę mi pustiš kèrstiti,
Te hočem tvoja žena bîti.
Če se pa ne pustiš kèrstiti,
Nečem tvoja žena bîti.““
„Ali ne hočeš tî moja žena bîti,
Jez tę pak velim umoriti.“
„„Jez rajše čem smèrt storiti,
Ko pak tvoja žena biti.““

Kralj kliče svoje hlapce,
Svoje zvěste hlapce:
„Umorite totǫ pticǫ,
Ker neče moja žena bîti.“

„Sèm pak grę mi běla mègla,
V mègli grę děvica Marija,
Ker na rǫkah nese Jezusa,
Mojega ljubega ženina.“
„„Tu imaš, děklica, krancelj,
Nevěsta mojega sîna!““

„Sèm grę na siva mègla,
V mègli grę gromska strěla,

639. *Zapisal* O. Caf; *pela Pečarka.* — *Iz CO. II. 110—112.*

Ko bǫ tebe, kraljič, ubila
No tvoje zvěste hlapce,
Da ne bǫš poslušal vęč
Nijednih ptičic pět,
Da ne bǫš poslušal
Nijednih ptičic pět!“

640.

(Štajerska.)

Stoji gora doûga,
Doûga no visoka,
Na gori je zvirina,
Sveta Katarina.
Pod goroj stoji gradič
Prelepi beli gradič,
Po gradiči se šeče
Lepi mladi kraljič.
On si ima hlapce,
Svoje verne sluge:
„Oj, oj verni slugi,
Zgrabte mi zvirino,
Zgrabte mi zvirino,
Sveto Katarino:
Morete jo vloviti,
Ali ne streliti.“ —

„Hala, hala, kraljič,
Ti naš mladi kraljič,
Vlovili smo zvirino,
Sveto Katarino.
Mi smo jo vlovili,
Ali ne strelili,
Nesmo jo strelili,
Hudega nič včinili.

Kraljič prvič zpita:
„Kata — Katarina!
Al češ moja biti,
Al na špico iti?“
„„Hala, hala, kraljič,
Prelep mladi kraljič,
Raj čem na špico,
Kak pa tvoja biti!““

Kraljič drugoč pita:
„Kata — Katarina!
Al češ raj moja biti,
Al pa v ogen iti?“
„„Hala, hala, kraljič,

640. *Zapisal* St. Vraz (?). — *Iz VO. XIX. 44. 5, kjer je pri verzu 28. pripisana varijanta* pa na kol. — *Nov prepis je v VO. VIII. 22, ki se od našega natiska ne gledé na naglasna znamenja in zlogotvorni* r *za* er, *razlikuje v tem:* 1 duga — 2 Duga — 8, 17, 18, 29, 30, 37, 38, 45, 46 Kralič — 11 Oj, oj] Čujte — 15 Morte — 16 strliti — 21 smo jo] smo — 22] Al je ne strlili — 23 strlili — 24 Hüdega — 25, 33 Kralič — 27 El — 28] Al raj na kol iti — 30, 38, 46 Prelepi — 31 na špico] na kol iti — 33 drgoč — 35 Al češ] Češ — 38 Prelepi — 41 Kralič tretič — 43 Al raj češ] Češ raj — 47 sterta biti] iti — 53] V kolo mi jo vržte — 56] No na drumle strli — 57 se] se je — 58, 59 s — 60 Drgoč — 62 Dugo. — *Drugi prepis je v VO. XVIII. A. 30—32, kateri se od ravnokar popisanega razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja in* êr *za zlogotvorni* r, *v tem:* 1] Stoji, stoji gora — 8 Kraljič — 15 Morete — 18 kralič] gospon — 24] Nič hudega vč. — 27 Al — 28 Al raj] Ali — 30, 38, 46 Prelepi] Lepi — 35 Češ raj] Al češ — 47] Čem v kolo stêrta biti — 48 kak pa] Raj kak — 58, 59 z. — *Tretji prepis v VO. XIV. 17 se od tega zadnjega razlikuje v tem:* 54, 56 drümle. *V poslednjem verzu je po* Da *Vraz pripisal s svinčnikom* je.

Po Istri pojejo o sv. Katarini podobne narodne pesmi kolednice, prim. dve v Hrv. nar. pjesn. po Istri, VI. 18—24. Slična čakavska pesem je tudi v rokopisu, ki ga je hranil Miklošič: Neki kralj gre put Sombora, * Sa svom slavom svoga dvora, * Liste nosi ter govori *itd.*

Prelep mladi kraljič,
Raj čem v ogen iti,
Kak pa tvoja biti!““

Kraljič tretjič pita:
„Kata — Katarina!
Al raj češ moja biti,
Al v kolo sterta biti?
„„Hala, hala, kraljič,
Prelep, mladi kraljič,
Raj čem v kolo sterta biti
Kak pa tvoja biti!““

„Hala, hala, hlapci,
Moji verni slugi!
Primte mi zvirino,
Sveto Katarino,
No jo v kolo veržte
No na drumle sterte!“

V kolo so jo vergli,
V drumle so jo sterli.
Bogi se v roke dala,
Kolo z sebe zmetala,
Kolo z sebe zmetala,
Drugoč zdrava postala,
No odišla v goro,
Dougo no visoko,
Tam je tak zapela,
Da gora zazvonila.

Sveta Barbara vržena v ječo.

641.

(Iz Koziz pri Zilji.)

Stoji, stoji běli grad,
V gradi žlahtna gospa,
Žlahtna gospa, žlahten gospod.
Pa sta imela jedno samo hčer,
Samo ljubo sveto Barbico.

Oča s Barbico govorí:
„Ti imaš sdej ženine tri:
Jeden kralj, čjer sonce gori gre;
Drugi, čjer sonce na povni je;
Tretji, čjer sonce k božjej gnadi gre.
Al vzemaš kralja španskega,
Bil vzemaš kralja deželskega?
Al vzemaš kralja španskega,
Vse bode tebe hvalilo;
Al vzemaš kralja deželskega,
Se ti bode vse perklanjalo.“
Kaj pa Barbica odgovorí:
„„Jaz mam že zbrana ženina,
Jezusa Nacarenskega.““
„Al hočeš španska kraljica bit,
Al raj češ tri leta v turne sedet?“
„„Jaz nočem španska kraljica bit,
Raj hočem tri lěta v turne sedet.““

Oča je poslal po zidarje:
„Zidajte turen temen, turen globok!“
Barbara je okoli prangala,
Lěpo se jim je smejala:

---

641. *Zapisal* M. Majar. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič, kjer stoji opomnja Majarjeva: „Peti jo nisem slišal.“ Tiskana je v „Cvetju slov. naroda“ I. 54—57; ta natisek se razlikuje od našega samo v besedici* Bèl *(vv. 12. in 57.) in: 21* turni. *Scheinigg NPKS. 137—139 jo podaje vso v knjižni slovenščini; v. 67. mu slove:* Potegnil je svoj meč.

„Če delate turen globok, turen temen,
Dělajte mu tri lince ven:
Eno, kjer sonce gore gre,
Drugo, kjer poldan stojí,
Tretjo, kjer k božjej gnadi gre.“

Barbico sdaj v turn veržejo,
V turn globok, v turn temen.
Barbica pa še govorí:
„Jaz že mam zbrana ženina,
Jezusa Nacarenskiga.“
— — — — — — — —
En angel k njej perletí,
Na niskim okenci obsedí,
Barbici je oblat podal,
Jeden je pa v kelih djal. —

Oče pa k njej gledat gre,
Al kej Barbica še živa je:
Pretekle so že lěta tri.
Je poslal oče po šlosarje:
„Odklenite mi turen temen,
Poberite Barbine kosti ven!“

Barbica pa v turne sedí
Lěpa, rudeča kakor kri,
Pred njo pa kelih zlat stojí.
Oče spet s Barbico govori:
„Ti imaš sdej ženine tri:
Jeden kralj, čjer sonce gori gre,
Drugi, čjer sonce na povni je,
Tretji, čjer sonce k božjej gnadi gre.
Al vzemaš kralja španskega,
Bil vzemaš kralja deželskega?
Al vzemaš kralja španskega,
Vse bode tebe hvalilo;
Al vzemaš kralja deželskega,
Se ti bode vse priklanjalo.“
Barbica pa še govorí:
„„Jaz mam že zbrana ženina,
Jezusa Nacarenskega.““

Oče pa popade Barbico
Za nje rumene lasiče,
Potegnul je svoj ojster meč,
Odsekal Barbici glavo preč.

642.

(Iz Motnika.)

Stoji, stoji grad Barbarôn,
Notri sta žlahtni gospod,
Žlahtna gospa Barbarôn.
Prov lepo Boga prosita,
De b' jima Bog porod dal.
Dal jima je prelepo Barbiko.

---

642. *Zapisal* Gašp. Križnik; *narekoval Matija Kajbič 1869. l. — Iz njegove rokopisne zbirke (GK. I. 24—25), ki jo hrani Matica. — Drug prepis je v zbirki GK. III. 37—38, ki jo hranim jaz; razlikuje se ne gledé na dijakritična znamenja in apostrofe, od našega natiska v tem: Za 1. verzom je vtaknjen ta:* Oj grad Barbarôn — 3 gospa B.] gospa — 4 Prov lepo] Prelepo — 6] Dal jima ga je: * Prelepo hčérico Barbiko — 7 njo] no — 9 Prov lepe zlate] Prelepe nove — 10 očeš . . . vzameš] očiš . . . nočiš — 11 Če] Če le — 11 Kralica — 12 vzamem] směm — 13 nočem — 14 Jaz imam že krala — 21 *manjka* — 23 spomnil na njo ni] ni spomnil na nǒ — 24 nje] ně — 25 rekel — 30 notri B.] Barbiko nǒt — 33 sred.

Zvedel je za njo španski kralj,
Pošilal ji je velike šenkenge,
Prov lepe zlate perstane:
„Al me očeš, al me vzameš,
Če hočeš kraljica bit?“
„Jest tebe nočem, te ne vzamem,
Tud nečem bit' kraljica.
Jest že imam kralja,
Kralja nebeškiga,
Jezusa Izveličarja.““

Španski kralj je srdit postal,
Rekel je svojim hlapcam:
„Zidejte turen tàmân,
Verzite Barbiko not!“
Vergli so jo v turen tàmân.

Noter je že leten dan,
Nobeden se spomnil na njo ni,
Kakor nje oče se je spomnil,
Je reku svojim hlapcam:
„Poderite turen tàmân,
Poberite bele kosti,
Se je že segnila moja hči.“

Poderli so turen tàmân,
Najšli so notri Barbiko,
Mizo na šteri vogle óblano:
Na vsakem voglu sveča gôri,
Na sredi mize pa svet Rešno telô stoji.
Barbika pri mizi kleči
Jen sveto Rešno telo časti:
„Cartano nej bo sveto Rešno telo
Zdaj in na vekomej!“

643.

(Iz Frama.)

Leži, leži mi ravno polje,
Prêk polja mi leži cestica,
Za cestǫ mi stoji beli grad.
Notre stanuje žlahten gospod,
Žlahten gospod ino pa žlahtna gospá.
Onidva pa imata lêpǫ dčer,
Ko ji je imę Barbika.

Prišel ji je v svate dunavski kralj:
„Holaj, holaj, žlahtni gospod,
Žlahtni gospod no žlahtna gospá,
Dajta mi svojǫ Barbikǫ!“

Poklical je gospod svojǫ Barbikǫ:
„Holaj, le holaj, Barbika,
Ali bǫš vzęla kralja dunavskega?“
„„Vse sem vam voljna storit,
Mǫža pak nikolj vzęti!““
„Le vzemi, le vzemi ti mǫža,
Bǫš kraljica dunavska;
Če mi pak ne vzemeš mǫža,
Dal bǫm ti zazidat turn glibok!“
„„Dajte mi le zidat eden ali dva,
Jaz pa nečem bît kraljica dunavska!““

Šel je uže po zidarje tri
V taj si derželǫ dunavskǫ.
Prišli sǫ uže zidarji tri
Oj ti iz deržele dunavske.
„Le holaj, le holaj, zidarji vi,
Urno no hîtro zidajte.“

643. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica.* — *Iz CO. III. 31—32.*

Gospod je drugoč k zidarjom šel:
„Le urno no hitro zidajte!“

Šla je Barbika k zidarjem taj:
„Preljubi moji zidarji trije!
Pustite mi gorě line tri:
Pervo linǫ na tuti kraj,
Ko mi rumeno solnce gorě grę;
Drugǫ linǫ na tuti kraj,
Ko mi solnce na poludne stojí;
Tretjǫ linǫ na tuti kraj,
Ko mi solnce h božji gnadi grę.“
„„Mi uže pa tega ne upamo,
Bi uže vsem trijem za glave šlo:
Rajši le naj za tvojǫ grę.““

Žlahten gospod pa uže gledat šel:
„Holaj, holaj, zidarji trije,
Hîtite mi le urno zidati,
Da bi le uže turn gotov bil.“

Prijęl je gospod svojǫ Barbikǫ,
Vergel jǫ je v turn gliboki.

Ne sę mîslil na njǫ leto ino den,
Kakor ko sta z gospoj h kosilu šla.
„Holaj, holaj le, žlahtna gospa,
Gdě je pak najuna Barbika?
Ali sma jǫ dala mǫžu,
Ali Barbika v turnu leži?“
„„Meni sę pač močno zdí,
Da Barbika v turnu leží.““

„Holaj, le holaj, Barbika,
Zdaj sem pogubil jaz dušǫ,
Jaz mojǫ no tî svojǫ!“
„„Ljubeznivi oča moj,
Neste pogubili vi še duše,
Ne vî svoje, ne jaz svoje.
Jaz vam bǫm prišla na pomoč
S svętim, oj presvętim Rešnim tělesom,
Kadar vam bǫ najbolj treba.““

644.

(Od hrvaške meje na Kranjskem.)

Šetala se je Barba devojka,
Gori i doli čez široko polje,
Šetala se je i govorila:
„Da mi se cara ne bojati,
V sredi polja bi cerkvico zidala,
Turn bi bil od dragog kamena,
Altar bi bil od samog zlata.“

To začuli sluge dvorjani
I su tekli caru povedati.
„Evo ste mi care gospodine,
Što govori Barba divojka:
Da ji ni se cara bojati,
Da bi v sredi polja cerkvico zidala:
Turn bi bil od dragog kamena,

644. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. V. 88—90, kjer je več stvari pač napak tiskano. Popravilo se je:* 20 goščéri — 34 Čudno — 37 svonom.

Altar bi bil od samog zlata.“
Care tako besediaše:
„„Evo da ste mi sluge dvorjani,
Ulovite Barbo divojku,
Denite v černu tamnicu,
Dje se leže zminje i guščeri,
Nek bo notra devet godin dana.““

Izminul jur devet godin dana;
„Evo ste mi sluge dvorjani,
Zbirajte si krampe i lopate
Ter mi pojte pred černu tamnicu,
Van bacajte kosti Barbarine.“

Oni so šli pred černu tamnicu.
Tamnica se je zlatom prezlatila
I Barbara svetoj maši služi:
Sveta Klara zvonom zvoniaše,
Sveta Ana knige prenašaše,
Majka Božja iz kraja klečaše.

„Evo ste mi care gospodine,
Čudne čemo ti glase kazevati:
Tamnica se je zlatom prezlatila,
I Barbara svetoj maši služi:
Sveta Klara zvonom pozvoniaše,
Sveta Ana knige prenašaše,
Majka Božja iz kraja klečaše.“

I govori care gospodine:
„Evo da si mi, Barbara divojka,
Daj ti meni tvoju popovinu,
Ja ču tebi svoju caroviju.“
„„Naj bo meni moja popovija,
Naj bo tebi tvoja carovija!
Metnul si me v černu tamnicu,
Dje se legu zminje i guščari:
Eto Boga jamca jedinoga,
Koji zminje pogubiaše,
Koji guščare vun iztiraše,
Ter mene izbaviaše
Od proklete tamnice.““

Sveta Uršula streljana.

645.

(Štajerska.)

Stoji, stoji polje široko,
Na polji stoji beli grad.
Po gradi se šeče mlad gospod,
Mladi gospod no mlada gospà.
Z belimi rokami se objemljeta
No lepo Boga molita

645. *Zapisal* St. Vraz (?). — *Iz VO. XIX. x. 1., kjer je v v. 13.* španski *popravljeno v* svetli. *Nov prepis je v VO. VIII. 19; razlikuje se od zgoranjega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 1] Stoji póle šüroko — 2 poli — 3 mladi — 5 perjimleta — 6] Z erdečimi vustami kušujeta — 8 njima — 9 jima je en] je njima en — 10 Prelubo — 12] Znala je že brati d. l. — 13] Za njo si je zvedâ španjski kral — 14 svetli kralj] španjski kral — 15 joj — 16 pa že perjahâ] že perjaše — 18 lepa] prelepa — 19 kral. — *Za tem verzom sta vtaknjena ta dva:* Španjske dežele španjski kral! * Počakaj ti mene za tri dni — 21 hala, mladi] hala. — *Za tem je vtaknjen ta-le verz:* Moji hitri, mladi hlapčiči — 22 mizice — 23—25] Na mizo postavte kupice, * Do vrha natočte s vinčecom * No hitro perstavte stolčeke — 29] Hala, hala, hlapčiči, * Prelepi mladi hlapčiči — 30 mi] si — 31 *manjka* — 33 jo je streliâ na] strlì jo notr v — 34 jo streljâ] strlì jo notr v — 35 jo je streljâ] strlì jo — 36] Štrti pa v njeno srcè — 37 ti svetli kralj] španjski kral — 38 mladi kralj] španjski kral — 39 Ne boš] Nèš. — *Prepis v VO. XVIII. A. 36—38 se od ravno-*

No lepo Boga molita,
Kaj bi jima Bog en porod dâ.

Bog pa jima je en porod dâ,
Preljubo sveto Oršolo.
Ne še več mela kak sedem let,
Pa je znala že šteti droben list.
Za njo pa si je zvedâ svetli kralj,
Španjske dežele svetli kralj.
Dvakrat joj je poslâ v ogledi,
Tretjokrat pa že perjahâ sam.

„Hala, hala, Oršola!
Vzemi me, lepa Oršola!“
„„Hala, hala, španjski kralj,
Perpelala bom se na razgledi.““
„Hala, hala, mladi hlapčiči,
Prestirajte hitro na mize
No hitro perstavte stočeke,
No s vinom natočte kopice,
Do verha natočte kopice:
Oršola se pela na razgledi.“

Oršola se pela na razgledi,
Al mimo grada belega.

„Halà, halà, mladi hlapčiči,
Nabijajte mi pištolice,
Nabijajte mi pištolice
No strelajte za Oršoloj.“

Eden jo je streliâ na roko,
Drugi jo streljâ na nogo,
Tretji jo je streljâ sred glave,
Šterti jo je streljâ ravno v serdce.

„Halà, halà, ti svetli kralj,
Španjske dežele mladi kralj!
Ne boš ti z menoj španjivô,
Jaz bom se odpelala v nebò,
V sveto nebo no svetli raj,
Oča nebeški nam ga vsem daj!“

Sveta Barbara, pomočnica ob smrti.

646.

(Štajerska.)

Stoji mi, stoji polje,
Lepo in široko,
Na polji pa mi stoji
Lepo drevce zeleno.
Pod drevcom stoji miza,
Okrogla no kamena.

kar popisanega razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja in êr *za zlogotvorni* r, *v tem*: 1 Stoji] Stoji mi — 5 pêrjimleta — 6] Z êrdečimi vustmi küšújeta — 9 Bog pa] Bog — 10 Prelûbo — 12] Je brati že znala droben list — 13, 19 španjski] mladi — 21 (23)] Oj hala, hala, sluge vi — 23 (26) postavljajte — 29 (32) hlapčiči] sluge vi — 33 (36) Eden] Pêrvi stêrli jo v pravo rokò — 34 (37) notr v nogo] v levo rokò — 36 (39) srcè] pravo sercè — 37 (40)] Oj hala, hala mladi kral — 41 (44) no] v ti. — *Prepis v VO. XIV. 20 se ne razlikuje od ravnokar popisanega prepisa.*

646. *Zapisal* St. Vraz (?). — *Iz VO. XIX. x. 6. Nov prepis je v VO. VIII. 21; tam je pripisano, da je pesem peti po napevu* „Vojska vsa makšera“. *Razlikuje se ta prepis, ne gledé na naglasna znamenja, od zgoranjega natiska v tem*: 1] Stoji, stoji pole — 2] Lepo no šüroko — 3—4] Na polji stoji drevce * Lepo no zeleno — 8 lepi svilnati] lep no svilnat — 9] Na njem sedî divica — 11 mizi pa] mizi — 14 lepa — 16] Vojska mladih ljudi — 17 se lepo] se — 20, 30 Preluba — 25 Najodzajah — 26] Ti mladi vajvodinja —

Per mizi stoji stolček,
Stolček lepi, svilnati.
Na njem pa sedi deklica,
Prelepa sveta Barbara,
Na mizi pa ma pred soboj
To sveto Rešno telo.

Mimo pa je vlegla
Steza lepo vglajena,
Po stezi pa perjaše
Vojska samih mladih ljudí.
Vsi so se lepo perklonili,
Klobučece pervzdignoli:
„Pohvalen bodi Jezoš,
Preljuba sveta Barbara!
Pojdi Ti za nami,
S tim svetim Rešnim telom,
S tim svetim Rešnim telom
Grešne duše nam obredi!“

Najodzadi pa pêrjaše
En mladi vajvodinja.
On se ne perkloni,
Klobuka ne perzdigne:
„Kaj pa ti tu sediš,
Preljuba sveta Barbara,
No na mizi si deržiš
Presveto Rešno telò?“
„„Čakaj, čakaj, vajvodina,
Lepi mladi vajvodina,
Jaz pa ne bóm k tebi prišla,
Da boš močno me želeâ.“
„„Jaz pa pridem k velkoj vojski,
Tam morem brez tebe vmreti.““

On pa pride k velkoj vojski,
Vsega so obstrelili,
Vsega so obstrelili,
Pa še ga ne vmorili.
On pa pride k velkoj vojski,
Vsega so obsekali,
Vsega so obsekali,
Smerti neso mu zadalì.
„Oj ljuba sveta Barbara,
Oj hodi, hodi k meni ti,
Oj daj mi sveto Rešno telo,
Nahrani vbogo mi dušo!“

647.

(Štajerska.)

Stoji, stoji široko polje,
Po polji teče bistra voda,
Bistra voda zelena Sava.
Po njoj plava mala barka,

29 tù — 31 No na] Na — 32 Presveto] To sveto — 33, 34 vajvodinja — 35 ne bom] nêm — 36 Da bošj Dâš. — *Tu sta vtaknjena dva verza*: Nikaj, nikaj Barbara * Preluba sveta Barbara — 37 Jaz pa] Jaz — 38] Prez tebe lehko vmerjem — 39 On pa] On — 46 neso mu] še mu ne — 47 Oj ljuba] Oh luba — 48—50 Hodi k meni zdaj ti! * S tim svetim rešnim telom * Nahrani mi dušo. — *Prepis v v VO. XVIII. A. 33—35 se od ravnokar popisanega razločuje, ne gledé na naglasna znamenja, v tem*: 3 poli] njem — 4] Lipica zelena — 6] kamena okrógla — 8] Stolček lep svilnati — 9 sidi — 10 Prelepa] Prelüba — 14] Steza vglajena — 15] Po njoj pa pêrjaše — 16 ljudi — 18] klobûčece pêrzdignoli — 20, 30 Prelüba — 22, 23 Z — 25 pêrjaše — 27 pêrkloni — 28] Klobûka ne pêrzdigne — 29 sidiš — 36 Barbara] divica — 40, 41 (42, 43) prestêrlili — 43 (45) On pa] On — 45 — 45 (47) Smerti še] Smêrti — 47 (49) lüba — 48 (50)] Hodi ti zdaj k meni — 49 (51) Z — 50 (52) mi] grešno. — *Prepis v VO. XIV. 18 se strinja z ravnokar popisanim.*

647. *Zapisal* St. Vraz (?). — *Iz VO. XIX. x. 7. Nov prepis je v VO. VIII. 20; razlikuje se od našega natiska o tem:* 1 šüroko pole — 2 poli —

V barki sedi sveta Barbara.
Njo pa srečajo tri stari možje,
Lepo se njoj naklonijo,
Klobučece perzdignejo:
„Pohvalen bodi Jezoš Kristoš,
Preljuba sveta Barbara!
Kam se pelaš po bistroj vodi,
Po bistroj vodi, zelenoj Savi,
V lepoj pisanoj barki —
Kam pa se pelaš po bistroj vodi?“
„„Jaz pa se pelam v pokrajno,
Gde betežni me želijo!““
„Idi, idi, sveta Barbara,
Pa še tudi k nam pridi,
Dere bomo te želeli:
Obredi nas svetim Rešnim telom
No nahrani naše duše
S pravim živim gosponom Bogom!“

648.

(Kranjska.)

Leži, leži ravno polje,
Po polj leže oske steze,
Po stezi pa svetinja gre,
Svetinja sveta Barbara.
V rokah nese pa kelh zlat,
V kelhu pa svet Rešnje telo.
Še jo je srečal pobeč mlad,
Se ji ni perklonil, ne odkril,
In ji prevzetno govori:
„Kam pa ti, svetinja, greš,
Svetinja sveta Barbara?“
„„Jez grem na Koroško,
Kjer ljudje bolni leže,
Na me svetinjo kličejo,
De jih bom spovdavala,
Spovdavala, obhajala,
Jim svet Rešnje telo dajala.““
„Pojd li, svetinja, kamur hoč,
Saj te ne bom klical na pomoč:
Jez se bom zapisal v' žolnirski stan,
Tam bom storil eno naglo smert.“
Še se je zapisal v žolnirski stan,
Nič več ni bil zdrav k' en sam dan.
Sedem let je ležal bolan,
Pa še dalej smerti ni.
Še je dobil žolnirje tri:
Eden ga je streljal prestrašno,
Ta drugi ga je sekal preserčno,
Ta tretji mu je vergel glavco preč,
Pa še dalej smerti ni.
Glava se v kervi valjala,
Nazaj se h truplu spravljala.
Še je klical na pomoč
Svetinjo sveto Barbaro,
De ga je spovdavala, obhajala,
Sveto Rešnje telo dajala,
Dušo spremila v' sveti raj,
Bog nam ga vsakemu daj!

---

7 joj — 10 Preluba — 11 Kaj — 13 barčici — 14 *manjka* — 16 Gé. — *Prepis v VO. XVIII. A. 35—36 se razlikuje od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 1 šüroko pole — 2 poli — 6 Njo pa] Njo — 8 Klobüčece — 10 Prelüba — 14 *manjka* — 18 nam] nam ti — 20 Obredi nas] Obred' nas z — 22 Z. — *Prepis v VO. XIV. 19 se strinja z ravnokar popisanim, samo da ima v verzu 1.* široko.

648. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz SNP. 5—7.*

649.

(Iz predvorske fare.)

Leží, leží ravno poljê,
Čes pêlje pa bêle cestê,
Po cêstъ pa svetinja gre,
Svetinja svete Barbore,
V rokàh nese lêp ćêlъh zvat,
V čêlšъ svъtô Rêšnje tevô.
Srêčov jo je jen pôbъč vmath.
Ni se pъrkvonu, ni vohkrù,
Je lê prevzêtъn govarù:
„Kam pa mъ ti, svetinja, greš,
Svetinja svete Barbore?“
„„Jest grem v Korôšće dъželê,
Tam čêr ъljdjê bovní ležê,
Mъnè svetinjo kličejo,
De bъ jъh jъspovêdova,
Spovêdova n' obhájova,
Jъm Rêšnje tevô dájova.““
„Pejd' le svetinja, kamъr voč,
Jest te nam klicov na pomôč!“
„„Le mêrkej, mêrkej, póbъč ti,
Gdъr pride zadnja vura tъ,
Klicov boš, pôbъč ti, mъnè,
De b' jest pъršva továžъt te.““
„Jest pobъč pejdem na vojskô
Dol na pokrajno vôgrsko,
Surážъnk mev ustrêlu tam,
Ohsêkov mъ bo gvav'co preč.
Jest te nam klicov na pomoč,
De b ti pъršva továžъt me.“

Komej stôpu v žovniršćъ stan,
Ni biv več zrov kokъr jen dan,
Jъn sêdъm let bovъn leži,
De se mesô vôč' oh kosti,
Jъn kostí vôčjo oh mesá,
Pa lê še, lê še smrtъ ni.

Von je dobív žovnirje tri:
Ta pъru je sêkov prestrašnô,
Ta druj' je strêljov presrčnô,
Ta trêč' mo j' vrgu gvav'co preč.
Gvavíca tam na tlъh leži,
Nazaj se h truplu pъrvali,
Pa lê še, lê še smrtъ ni.

Zej je zaklicov na pomoč
Svetinjo svete Barbore.
Pъršva je sveta Barbora,
Vona ga je spovêdova,
Spovêdova 'n obhájova,
Mu Rêšnje tevo dajova,

Spъrmiva dušo v svet rej,
Kъ ga nam Boh vsъm skupej dej!

650.

(Iz Srednje vasi, Sel.)

Leži, leží ravno poljé,
Čez polje pa bele cesté;
Po cesti pa svetinja gre,
Svetinja sveta Barbara:
V rokàh nese lep kelih zlat,
V kelhu svetó Rešnje teló.

---

649. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz šestega programa varaždinske gimnazije (1858) str. 18, 19 (v v. 21. je tiskano* prida*). Valjavec je priobčil pesem tudi v Kresu IV. 490 do 491; ta natisek se od zgoranjega, ne gledé na* w *za* v *iz* la, č *za* ć, š *za* ś *in nekaj naglasnih znamenj strinja z našim. Ta varijanta se zdi strnjena iz nastopnih dveh številek.*

650. *Zapisal* Karol Pleško. — *M. Valjavec jo je priobčil v „Cvetju slov. naroda“ I. str. 52—53, odkoder je vzet naš natisek; prepis je tudi v Valjavčevem*

Še jo je srečal pobič mlad,
Se ni priklonil ne odkril,
In ji prevzetno govoril:
„Kama pa, ti svetinja, greš,
Svetinja sveta Barbara?“
„„Jaz grem v koroške dežele,
Tje, kjer ljudje bolni leže,
Na mé svetinjo kličejo,
Da bodem jih spovdávala,
Spovdávala, obhájala,
Jim Rešnje télo dájala!““
„Poj'd le, svetinja, kamor hoč,
Te ne bom klical na pomoč,
Bom stopil v žolnirski stan,
Smrt naglo bodem storil tam.“

Še stopil je v žolnirski stan,
Nič več ni zdrav, kakor en dan.
Je ležal sedem let bolan,
Da loči mesó se od kosti,
Kostí se ločjo od mesá,
Pa le še dalje smerti ni.
Še je dobil žolnirje tri,
Pervi ga sekal prestrašnó,
Drugi ga streljal preserčnó,
Tretji mu vergel glavo proč.
Pa le še dalje smerti ni.
Glava se je v kervi váljala,
Nazáj se h truplu správljala.

Še je poklical na pomoč
Svetinjo sveto Barboro.
Prišla je sveta Barbara,
Ino ga je spovdávala,
Spovdavala, obhájala,
Svet' Rešnje telo dájala,
Dušo spremila v sveti raj,
Bog ti nam vsacimu ga daj!

651.

(Kranjska.)

Leží, leží ozkà stezà,
Po nji gre sveta Barbara,
V rokah nese Rešnje telo.
Jo srečal bil je pobič mlad,
Prevzeten fant, ošaben fant,
Se ni priklonil, ni odkril.
„Le merkaj, merkaj, pobič ti,
Ošaben tak, prevzeten tak!
Ko pride zadnja ura ti,
Boš klical, pobič, ti mene,
Da bi prišla tolažit te.“
„„Jez pobič pojdem na vojskó
Dol na pokrajno ogersko.
Sovražnik me bo vstrelil tam,
Odsekal mi bo glavo preč.
Ne bom, ne bom nič klical te,
De prišla bi tolažit me.““

Šel pobič res je na vojskó
Dol na pokrajno vogersko.

---

rokopisu, ki ga je hranil Miklošič. Tam je pripisano, da je Valjavcu dal pesem Pleško (pač Karol P., c. k. deželne sodnije svetovalec v Ljubljani, Valjavčev tovariš). Ta zapis, je ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, drugačen od našega natiska v tem: 4, 11 svete Barbare — 7 Še jo je srečal] Srečal jo je — 8 ne] ni — 8 In ji] Tode — 10 Kamo — 14 Na mé] Menè — 15, 16] De b' jih spovedala, obhajala — 17 Jim] Svet' — 19 te ne bom] Saj te ne'm — 20 u — 21 Umerel naglo bodem tam — 22 Še stopil je v] On stopi u — 24] Mi sedem let bolan leži — 25 loč' — 27 dalej — 25 Še] On — 32—34] Pa glava tam na tleh leži, * Se valja v svoj lastnì kervi, * Nazaj se k truplu privali, * Pa le še dalej smerti ni — 35 Še je poklical] In ko je klical — 36 svete Barbare — 38, 39] Da ga j' spovedala, obhajala — 42 vsakimu.

651. *Zapisal* Janez Valjavec. — *Iz rokopisa* Matije Valjavca, *ki ga je hranil Miklošič.*

Sovražnik ga je vstrelil tam,
Odsekal mu je glavo preč;
Po tleh je tri dni skakala,
Svetè Barbare klicala,
De bi prišla tolažit jo.
Je sveta Barbara prišla

S presvetim Rešnjim telesam,
Je glavco potolažila,
De je skakati nehala.

652.

(Iz Hudojužne.)

Oj leži, leži stezica,
Oj stezica uglajena.
Po stezi mi gre svetnica,
Svetnica sveta Barbara.
Srečal jo je en pobič,
Je bil prevzeten, oferten;
Se ji ni hotel odkriti,
Prikloniti tudi ne.
„Pobič, le hodi, koder hočeš,
Božja roka te udobi!
Jest bom gospod Boga prosila,
De boš bolan sedem let,
De boš, ti pobič, mogel
Brez sv. Rešnjega telesa
umret.“
Pobič je pa po gozdu hodil,
Je padel med razbojnike.
Oni so mu glavco vzeli,
Njega mlado življenje.
Glavca pa po gozdu upije,
Kliče na sveto Barbaro:
„Le pritec, pritec, svetnica,
Ljuba sveta Barbara!

Le pripelj mi spovednika,
Žegnanega mašnika,
De se bom pobič spovedal,
Prejel sveto Rešnje telo,
De se bo dušica ločila,
Pojde v sveto nebo.“

653.

(Iz Volčan na Tolminskem.)

Po pot' je šla svetnica,
Ljuba sveta Barbara,
V rokah je nesla kelih,
To sveto Rešnje telo.
Tam je bil en pobeč,
Ta pobeč judovski,
On se jej ni tel odkriti,
Tudi prikloniti né.
„Molči, molči, pobeč,
Hudi pobeč judovski,

652. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke.*

653. *Zapisal* Jožef Kragelj. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz (II. 8—10).*

K ne boš mogel brez Boga umreti,
Brez svet'ga rešnega telesa né!“
„„Bom šel pobeč na vojsko,
Na vojsko cesarjevo:
Edèn me bo v glavo udaril,
Te drug' me bo v nogo vsekel,
Ta tret' me bo vstrelil,
Saj bom pobeč lahko umrel.““

Je šel pobeč na vojsko,
Na vojsko cesarjevo.
Eden ga v glavo udari,
Ta drug ga v nogo vseče,
Ta tret' ga je ustrelil:
Saj ni mogel pobeč umret.
Le dol k njemu je pristopil
Le ta njega zvest továrš:
„Al s' se ti Bogu zameril,
Ker mi ti ne moreš umret?“
„„Po pot je šla svetnica,
Ljuba sveta Barbara;
V rokah je nesla kelih,
To sveto Rešnje teló:
Se j' nesem tel odkriti,
Tudi prikloniti ne!
Pojte mi po mašnika

De se 'm spovedal in obhajal,
De bom pobeč lahno vmrú!“

Šli so mu po mašnika,
Se je spovedal in obhajel,
Da je pobeč lahko umrú.

654.

(Iz Lokovca.)

Tãm stajì stazìca,
Stazìca wglájena,
Tãm tekū swetnìca,
Luba swïéta Wárbula.
En pŭóbič prʒt nïe téče,
Se j ni wʒtklàniw ne wʒtkrèw.
„Kãn, ti pŭobič, rajžeš?“
„„Jest ti rajžem v sawdáški žàwd.““
„Ti pŭóbič, na hàd na wàjska,

Še le lïpš wʒphájela,
Dušìca ba pa swó pelála,
Gàre w swetó nebú.““ Amen.

Kʒ se gwìšna kʒsu bàš:
Adn tʒ ba gláwca prač wʒtsïku,
Te druj te ba pa v prsa wbŭód,
Da krvïés baš wʒs ti pláwaw
In wmrŭét na bàš ti màw.
Baš pàslaw pa swetnìca,
Swetnìca luba swïéta Wárbula
Wʒnà te ba lpù spavïdala,

---

654. *Zapisal* K. Štrekelj; *pel godec Luka Šuligoj.* — *Iz moje rokopisne zbirke.*

655.

(Iz Rožja.)

Tamej so ceste nove,
Ceste nove noj široče,
Ceste nove noj široče.

Po cesti pa kočija hre
Brez vseha sveza noj konjov,
Brez vseha sveza noj konjov.

Sveta Barbara v njej sedí,
Rješnje tevu v rokah derží,
Rješnje tevu v rokah derží.

Mimo žovnirji maršírajo,
Kvobuče dove jemlejo,
Kvobuče dove jemlejo.

Tosej pride an hautman mvad,
An hautman mvad, an oficjer,
An hautman mvad, an oficjer.

Kaj še hautman hovorí:
„Kaj bodam kvobùk dov jemav,
Kaj bodam kvobùk dov jemav?

Saj jaz ne bodam temej vmerv,
Bodam le na žovti vstralan,
Bodam le na žovti vstralan.“

Še le hautman to shovorí:
Od fajnta kuhva perletí,
Od fajnta kuhva perletí.

Od fajnta kuhva perletí,
Hautman že na tljeh leží,
Hautman že na tljeh leží.

Kaj še hautman hovori,
Ki pod bilam konjcam leží,
Ki pod bilam konjcam leží?

„Oj pojte po fajmoštra,
Po fajmoštra, po tehanta,
Po fajmoštra, po tehanta!

Da pridajo spovidat me,
V sveto olje podivat me,
V sveto olje podivat me.“

Fajmošter šitro v cjerkov letô,
Rješna telesa pa ni bvo,
Rješna telesa pa ni bvo.

Sveta Barbara pred njim kleči,
Rješnje tevu v rokah derži,
Rješnje tevu v rokah derži.

Kaj sveta Barbara hovorí:
„Kaj boš hodu spovidat ha,
V sveto olje podivat ha!

Saj on ne bode temej vmerv,
Bode le na žovti vstralan,
Bode le na žovti vstralan!“

Kaj še duhovnik hovorí?
Lipo prosi sveto Barbaro,
Lipo prosi sveto Barbaro:

„Daj, sveta Barbara, Rješnje tevu,
Nja duša pohublana ne bo,
Nja duša pohublana ne bo!“

---

655. *Zapisal* M. Majar. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Nov prepis je v MR. 310—311; razlikuje se od zgoranjega natiska, ne gledé na* g *za* h *iz* g (*v besedi* hautman *piše* h *s cirilskim* h), ě *za* je *in* ł *za* v *iz* la, *v tem:* 1 so] so pa — 2, 3 inoj — 4 ceste — 7 v njej] notre — 10 Mĕmo . . . mašírajo — 20, 21 na] v — 29, 30 bilam . . . leži — 34 spovědat — 35, 36 poděvat — 37 letó — 38, 39 Rješna] Sveta rešnja — 40 pred njim] tamej — 44 hodu spovidat] hodoł spovědat — 45 podjevat — 50 Lepo.

Po narodni pesmi slovenski o sv. Barbari je zložil svojo Peter Hicinger *v „Domačem koledarju slovenskem za navadno leto 1862.“, str. 113.*

Sveta Uršula prosi za suho selo.

656.

(Štajerska.)

Tam stoji gora visoka,
Visoka inoj široka.

Na gori leži jezeru
Široku noj pregloboku.

Per jezeri kleči šent-Uršula
S jednajst tavžent devicami.

Noj kličejo v jasno nebo,
Ježuša lepo molijo:

„Daj nam, Ježuš, suhu selu
Na leti gori visoki!“

Jezeru se je vgernilu,
Pokler je cerkev vrisana.

Od keršenikov zidana
Gospi sveti šent-Uršuli,

Še devici šent-Korduli
S jednajst tavžent devicami.

Tankaj je cesta vglajena,
Vgladili so jo rumarji.

Za mnoge dari prosili
Lubo divico Mario,

Gospo še sveto Uršulo
S jednajst tavžent devicami.—

Mi tudi se poročimo,
Naše srce ofrujemo.

Molite Boga večniga
Za nas, vi nebeške rožice,

Ljuba gospa šent-Uršula
S jednajst tavžent devicami:

De nas pred kugo varuje,
Vojsko, dragoto, lakoto;

Nas varuje pred hudo smert
Inoj pred ognjom paklenskim;

Ampak da gremo v sveti raj,
Tam se s vami veselimo.

---

656. *Neznanega zapisovalca. — Vzeta iz Kalobskega spisa iz l. 1651., od koder jo je prepisal M. Majar ter jo izročil Miklošiču, kateri jo je dal meni. — Druga pesem o sveti Uršuli, ki jo najdeš v VO. XIX. x (2), je umetnega izvira. Začenja se*: Hlapčiči, dekliči no zvoljeni vsi, * K nebeškim goščenji pozvani, * Le Oršo vsikdar nasleduvajte vi, * Med zvoljene bote sebrani! * Je minolo jezero štiristo let, * Kaj Orša poštena je vseli, * Je v kraljovskem hrami rojena na svet * Per morji v Engleškoj deželi itd.

Opomnja. *Slovenski narod opeva življenje še drugih svetnikov, toda podstava tem pesmim so umetne pesmi. Take ponarodnele pesmi imajo več ali manj še sledove umetne podstave, nekatere med njimi pa so te podstave obliko skoraj popolnoma obrusile. Tako bi spadale po vsebini semkaj še legende o sv. Neži, o sv. Alešu, o sv. Janezu Nepomučanu itd. Priobčene bodo med ponarodnelimi.*

Sveti Brnard gre od maše.

657.

(Iz Polhovega Gradca.)

Leži, leži ravno polje,
Po sred polja drži steza.
Po stezi gre en pobič mlad,
Svet Brnad.
Žvižga, poje tak lepo,
Še lepši žvižga na pero.
Po pot' ga sreča Jezus sam.
Lepo popraša ga:
„Kaj de si dans tako vesel,
De žvižgaš, poješ tak' lepo,
Še lepši žvižgaš na pero?"
„„Kaj bi jest vesel ne bil,
Ko sem dans pri sveti maši bil!
Tam sem videl Jezosa,
Njegovo mater žalostno;
Tam videl sem
Jezusovih pet krvavih ran,
Jezusovo desno stran:
Jezus je majhen, pa je svet,
V rokah drži ves voljen svet;
Za njim je kri, pred njim je kri,
Češena si Marija ti!""

658.

(Iz Št. Jošta pri Vrhniki.)

Stoji, stoji ravno polje,
Vokolj držejo stezice tri.
Tam špancira an pubič mlad,
Le-ta je sam sveti Bernard.
Marija ga je srečala,
Prav lepu ga je vprašala:
„Oj pubič, kaj si taku vesel,
Ki tak lepu žvižgaš jen pojèš,
Še lepšej piskaš na peru?"
„„Zakaj bi jest vesel ne bil,
Ker sem per sveti maši bil,
Tam sem videl Jezusa,
Njegovo mater žalostno,
Tam sem videl pet krvavih ran:
Jezus je preboden v desno stran,
Pred njim je kri, za njim je kri,
Češena si Marija ti!""

659.

(Iz Hudojužne.)

Leži, leži ravno polje,
Po polji stezica vglajena.
Po stezici mi gre lepi fant,
Lepo je žvižgal, še lepš je pel.

---

657. *Zapisal* Ivan Vrhovnik. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz (str. 15); povedala Špela Slana (prim. št. 100).*

658. *Zapisal* Jož. Samotorčan. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

659. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke. Konec spada k drugi pesmi.*

„Pobič, zakaj si ti tako vesel,
Da tako lepo žvižgaš in poješ?“
„„Zakaj bi jaz ne bil vesel,
K' sem dans pri sveti maši bil:
Tam sem videl Jezusa,
Njegovo mater žalostno.
Sem videl pet krvavih ran,
Jezus je vboden v desno stran,
Pred njim je kri, za njim je kri:
Češčena si Marija ti!““
Vse bom pobrala kar imam,
Predaleč jaz rajžala bom,
Daleč v puščavo zidano:
Tam bom pokoro delala,
Čez svoje grehe grevala.
Jezus je vsmiljenega serca,

Karkol ga prosmo, vse nam da.
Prosimo ga za sveti raj,
Vsim vernim dušam Bog nam daj!““

660.

(Z Grahova na Tolminskem.)

Zakaj bi jest ne bil vesel,
Ker sem pri sveti maši bil:
Tam sem videl Jezusa,
Njegovo mater žalostno
Ino pet krvavih ran:
Oh Jezus je vboden v desno stran!
Oh le častimo mi Boga
Po svetih cerkvah in doma:
Češčen, hvaljen bodi Bog,
Oče, sin in sveti Duh
So tri pršone, en sam Boh.
Jezus je vsmiljenga srca,
Kar ga pros'mo, vse nam dá!

661.

(Z Banjšic.)

O ki bi jest pobič vesel ne bil,
Ker sem per sveti maši bil!

Tam sem videl Jezusa
Jenoj Marijo žalostno.

Tam sem videl pet krvavih ran,
Jezus je vboden v desno stran:
Kri pred njim, kri za njim,
To sveto kri spregovori:

„N'kar se mi ne martraj ti,
N'kar se mi ne martraj ti!

Če je majhen, pa je svet,
Gore drži zvoljen svet!“

660. *Zapisal* Ant. Črv. — *Iz njegove zbirke (A. IX.), ki jo hranim jaz.*

661. *Zapisal* J. Humar. — *Iz njegove zbirke, ki mi jo je dal prof. Levec; vsaki drugi verz se v petju ponavlja. Gledé konca primerjaj št. 659.*

Vse poberem, kar jemam,
In pojdem, kamor vem in znam.

Pojdem čé v zeleni gozd,
Tam čér puščavo zidajo,

Tam čér puščavo zidajo,
Za greh pokoro delajo.

662.

(Iz škocjanske okolice na Dolenjskem.)

Stoji, stoji ravno polje,
Po ravnem polji gladke stezé.
Po njih hodi en fantič mlad,
Prav lepo žvižga in poje.

Marija ga je srečala,
Ga je prijazno vprašala:
„Kod si hodil, kje si bil,
Da si tako korajžen in vesel?“

„„Kaj bi jaz vesel ne bil,
Ker pri sveti maši sem bil!
Tam sem videl Jezusa,
Njegovo mater žalostno.
Videl sem pet krvavih ran,

Vunkaj teče rešnja kri,
Češena si Marija ti!

Stoji, stoji hribček strmán,
Po hribčku je lepa raván;
Gor stoji suho drevo,
Že sedem let zelen' ni b'lo.

Marija se nizko prikloni,
Drevo se prec ozeleni:
Not' je hladna senčica,
Marija ziblje Jezusa.

Srebrna zibka, zlat tečaj,
Not' se ziblje Jezus sam.

663.

(Iz Velicega Trnja.)

[Odlomek.]

Stoji, stoji raunu polje,
Čez pule stoji voska steza.

Po stezi teče en bobič mlad,
Prelubi sveti Bernard.

Še mi žvižga, poje lepu,
De se sliši v svetu nebu.

Srečala ga je Maria,
Marija mati žalostna.

Prelepu ga je vprašala:
„Zakaj s', bobčig, toku vesel?“

„„Zakaj bi jest vesel na bil,
K'sim dons per svet maši bil!““

662. *Zapisal* A. Zorec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica. Konec te pesmi od verza 16. je prav za prav nova pesem, katera je priobčena že zgoraj v naslovu „Jezus ziban“ pod št. 432—435.*

663. *Iz* Andr. Fajdige, *organista v Velikem Trnju, l. 1837. pisanega rokopisa, ki mi ga je izročil prof. Fr. Levec. S to pesmijo neha rokopis, konca manjka.*

664.

(Iz Suhorja.)

Danes sem že prav vesèl,
Ker sem pri sveti maši bil.
Tamkej sem videl Jezusa,
Jezusa Izveličarja,
Jezusovih pet krvavih ran:
Jezus je vboden v desno stran,
Za njim je kri, pred njim je kri,
Češena si, Marija ti!
Ki si nam rodila Jezusa,
Tega kralja nebeškega,
Ki je vstvaril zemljo, nebo,
Človeku dal dušo, telo!

665.

(Iz Gribelj.)

Stoj' mi, stoj' mi ravno polje,
To ravno polje široko.
Po ravnim poljo fantič gre,
Po ravnim poljo fantič gre,
On lepo žvižga in poje,
Še lepše piska na pero,
Še lepše piska na pero.
Marija ga je srečala,
Prav lepo ga je vprašala:
„Oj kaj si, fantič, tak' vesel,
Oj kaj si, fantič, tak' vesel?"
„„Oj káko ne bi bil vesel,
Ker sem pri sveti maši bil:
Tam sem videl Jezosa,
Na desno stran preboden'ga:
Zajnim je kri, pred nim je kri,
Oj hval' ga zemlja in nebo!""

Marija gre iz zagreža,
V naročji nese Jezosa,
V naročji nese Jezosa,
Zveličarja cel'ga sveta.
Marija gre iz zagreža,
Na glavi nese krancelj zlat:
Češena si, Marija ti,
Vsa polna božje milosti!

666.

(Iz Bednja pri Adlešičih.)

O zakaj, zakaj ne b' vesel bil,
Ker sem pri sveti maši bil!
Tamkaj sem videl Jezusa,
O Jezusa Zveličarja,
In njegovo mater žalostno,
O žalostno, objokano.
Videl sem njegovih pet krvavih ran;
Jezus je vboden v desno stran:
Pred njim je kri, za njim je kri,

---

664. *Zapisal* A. Žlogar. — *Iz njegove zbirke, ki jo hrani Matica.*
665. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*
666. *Zapisal* Peter Črnič. — *Iz rokopisa, ki mi ga je poslal Iv. Šašelj.*

Češčena si, Marija ti!
Nam si rodila Jezusa,
Zveličarja vsega sveta,
Ki je stvaril zemljo, nebo,
Človeku dal dušo, telo,
Dušo, telo, čisto srce,

Ki nas bo peljalo v sveti raj:
Jezus, Marija daj ga nam,
Vsem vernim dušam sveti raj!

667.

(Kranjska.)

Leži, leži ravno polje,
Čez polje pa stezá drží.
Po stezi pa en fantič gré,
Ki žvižga, poje prav lepó,
Še lepše piska na peró.
Še ga Marija srečala:
„Fantič, zakáj si tak vesél,
Ker žvižgaš, poješ prav lepó,
Še lepše piskaš na peró?“
„„Zakáj bi jez vesel ne bil,
K' sem dan's pri sveti maši bil:
Tamkáj sem vidil Jezusa,

Pod križem mater žalostno;
Jezus je vboden v desno stran,
Kri mu in voda teče z rán!““

668.

(Iz predvorske fare.)

Leží, leží ravno poljé,
Po pólj' stъzá vogwájena,
Po njъ pa teče póbъč vmath,
Pa žvížga 'm poje prelъpó.
Na tó ga sreča Marija,
Na róčъ nese Jéžъša,
Pa praša vmad'ga póbъča:
„Kaj sъ, pobъč, tokó veséw,
Pa žvížgaš, pôješ prelъpó?“
Pobъč jъ pravъ, govarí:
„„Zakáj b' na bíw póbъč veséw,
Zakáj b' na žvížgow jъn pa péw,
K' sъm dons pr svetъ mašъ bíw?
Na kríž' sъm vídu Jéžъša,
Poh krížam mater žáwostno;
Sъm vídu pet krvavъh rán,
Ježъš je vbôden v desno stran,
Preh njim je krí, za njim je kri,
Ježъš za gréšъnče trpí.
O Marija, o Marija,
Prosí za nas ti Jéžъša!““

Tokó mo reče Marija:
„Merkej, merkej, ti pobъč vmath,

667. *Zapisal* Fr. Štrukelj (Jaroslav). — *Iz „Bisera“ 63.*
668. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Kresa IV. 388.*

Gdo bó na pót' tovarъš tój.“
Toko jъ reče pobъč vmath:
„„Gdor Ježъša za ljúb' imá,
Tъgà Jézъš nejbъlj štъmá.
Gdъrkol se bom na pót podáw,
Ježša bom za továr'ša zbráw:
Ježъš, ti bodъ moj pojdáš,
Zejъm pa na moj zadnjъ čas.““

669.

(Iz Motnika.)

Po cesti pa gre en mlad soldat,
En mlad soldat, sam svet Bernat,
En mlad soldat, sam svet Bernat,

Lepo je žvižgov, lepo pev,
Še lepš je piskov na pero,
Še lepš je piskov na pero.

Srečala ga je Marija,
Ponižno ga je vprašala:
„Oj kaj si ti tako vesev,
Si tako lepo žvižgov in pev?
Oj kaj si ti tako vesev,
Si tako lepo žvižgov in pev?“

„„Kaj bi jaz vesev ne biv,
Sem duons pri sveti maši bil:
Tam sem videl Jezusa,
Njegovih pet krvavih ran,
Tam sem videl Jezusa,
Njegovih pet krvavih ran!

Pred njim je kri, za njim je kri,
Marija sedem žalosti,
Pred njim je kri, za njim je kri
Marija sedem žalosti!““

Jezus je vsmileniga srca,
Za kar ga prosmo, vse nam da,
Prosmo ga za sveti raj,
Jezus in Marija nam ga daj!
Prosmo ga za sveti raj,
Jezus in Marija nam ga daj!

669. *Zapisal* G. Križnik. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz (GK. IV. 1).*

670.

(Iz Slov. goric.)

Lepo polje je zéleno,
Tamkaj mladi fantič gré
In si prepeva tak lepó,
Kak bi piskal in žveglal.

Marija ga je srečala,
Ga je lepó poprašala:
„Zakaj si, fantič, tak vesel,
Da si tak lepo pesem pel?“

„„Zakaj bi jaz ne bil vesel,
Ko sem pri sveti meši bil;
Tamkaj sem videl Jezusa,
Marijo, svet'ga Jožefa.

Prelepe Jezus 'ma oči,
Po svetu vidi vse stvarí;
Pred njim je kri, za njim je kri,
Za nas krvavi put potí:

Pred njim so cvetle rožice,
Za njim so šle sirotice,
Sirotice zapuščene,
Od vseh ljudi zavržene.““

671.

(Od Št. Tomaža na Štajerskem.)

Prelepo široko pole,
Po poli pa en fantič gre,
Prelepo poje no žvigla,
Še lepše žvegleco igrá.

Marija ga je srečala,
Prav lepo ga je pitala:
„„Pa kaj si, fantič, tak vesel,
Kaj si tak lepo pesen pel?““

Kaj ne bi bija jaz vesel,
Da sem pri svetoj meši bil;
Tan vida san jaz Jezusa,
No njega mater žalostno.

Sen vida pet kervavi ran,
Jezus je zbodjen v desno stran,
Pret jin je kri, za jin je kri,
On kervavi pot poti.

Pred jin so cvele rožice,
Za jin so šle serotice,
Serotice zapuščene,
Od lüdi so zavèržene.

Le prite, vi serotice,
Kere ne veste kan domu,
Le prite gor v nebeški tron,
Tan bote doble vi svoj lon.

672.

(Iz Frama.)

Leži polje, oj polje široko,
Prek polja leži cesta,
Cesta uglajena.

Po cesti grę fantič,
Pa si lěpo poje no žvižgá.
Srečala ga je Marija:

---

670. *Zapisal* Vekoslav Vakaj. — *Iz „Koroških bukvic“ 443. Skoraj enak zapis ima od sv. Ane na Krembergu tudi zbirka Janka Šlebingerja (II. 35); razlikuje se od njega v tem*: 1 polje je] polje — 3 prepeva] poje — 10 Ko] Da — 12 Marija] Marijo in — 16 pot — 17 cvele — 19 zapušene.

671. *Zapisal* A. Kosi. — *Iz rokopisa S. Rutarja.*

672. *Zapisal* O. Caf; *pela Gertrud Pečarka.* — *Iz CO. II. 68.*

Po narodni pesmi tega naslova je priravnal Peter Hicinger *svojo redakcijo te pesmi, ki jo beremo v Zgodnje Danice letniku 1857., l. 21. pod naslovom „Sreča svete maše“.*

„Kaj je tebi, fantič,
Da si tako vesel?“
„„Zakaj bi jaz vesel ne bil,
Ke sèm dnes pri svetih mešah bîl,
Tam sèm viděl Jezusa,
Oj Jezusa no Kristusa,
Vzveličarja cělega světa,
No jegovih pęt kèrvavih ran,
No jegovǫ svętǫ desnǫ stran,
Njegovǫ glavicǫ kronanǫ,
No jegov život ves bičán.
Zdaj sèm sę pa na pǫt podal
No sèm si za tovarša zbral,
Za tovarša Jezusa,
Za tovaršicǫ Marijǫ.
Zdaj si bǫm tèrdno naprej vzęl
No bom Jezusa prav čèstil.
Marijǫ bǫm kušnǫl no objęl,
Do smerti pa za tovaršicǫ iměl.

Sveti raj pometajoča deklica.

673.

(Iz Dobravic v podzemeljski župniji v Belih Kranjcih.)

Deklica mete svetli raj,
Ona je jako žalostna.
K nji mi pride Jezus Bog
In praša mlado deklico:
„Kaj je tebi, deklica,
Da si tako žalostna?“
„„Kako ne bom žalostna!
Vse duše gredó v svetli raj,
Samo mojih staršev ne.““
„Molči, molči, deklica,
Naj minijo maše in pridige,
Tvoj oče i mati priti če.“

Deklica mete svetli raj,
Ona je jako žalostna.
K nji mi pride Marija
In praša mlado deklico:
„Kaj je tebi, deklica,
Da si tako žalostna?“
„„Kako ne bom žalostna!
Vse duše grédo v svetli raj,
Samo mojih staršev ne.““
Marija jo je prašala:
„Kakovi so bili ljudi,
Dokler so na svetu b'li?“
Dekelca odgovori:
„„Oni so bili mlinari,
Mlinari in krčmari:
Velike merce jemali,
A male nazaj davali.““
Marija jo je prašala:
„Deklica, al' veš kje so?
Tam se v peklu kuhajo!
Pojdi, pojdi, dekle ti,
Vzemi lepe goselce
In pojdi doli pred pekel,
Pa godi, godi leto dan,
Da bo prišla hudoba van.
Hudoba te bo prašala:
Kaj češ za plačo, deklica,
Ki mi delaš kratek čas?
A ti ji tako odgovori:
Nič nečo, nečo drugega,
Kot tiste revne duše dve,
Ki se v kotlu kuhajo.“
Odšla, odšla je deklica
In vzela lepe goslice.
Odšla je doli pred pekel
In godla, godla leto dan,
Da je prišla hudoba van.
Hudoba pravi, govori:
„Kaj češ za plačo, deklica,

673. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz. Prim. naslove „Godec pred peklom“ (št. 64—66) in „Sv. Tomaža mati“ (št. 419).*

Ki mi delaš kratek čas?“
A deklica ji govori:
„„Nič nečo, nečo drugega,
Kot tiste revne duše dve,
Ki se v peklu kuhajo.““
Hudoba pravi, govori:
„Izberi si kaj drugega!
Od vsega drugega ti dam,
Od tega ti ne dam nikol'.“

Prišla Marija pred pekel,
Z nogo v vrata vdarila,
Da so se vsa razdrobila,
A duše so b'le rešene.

674.

(Štajerska.)

[Odlomek.]

Duga je rajža pa temna je noč:
Vüžgi nam, Marija, nebeško lüč!
Deklica pometala svetli raj,
Pometala, pometala ga žalostjoj.
Vse te druge duš'ce so v raji bile,
Samo mojega oče ga notri ne.
Mravljice po zemlji lazijo,
Jezušeki hvalo davlejo.
Z mene je zemlja pa z mene je prah,
Mene je večnega Boga strah.

675.

(Iz Suhorja.)

Deklica mete sveti raj,
Ona ga mete žalostno.
Prašali so jo Marija:
„Zakaj si ti, deklica,
Tako žalostna?“
„„Kak ne bi bila žalostna!
Vse duš'ce grejo v sveti raj,
Moje mame videt' ni.““
„Molči ti, molči, deklica!
Tvojo mamo videt bo,
Kadar božja volja bo!“
Deklica mete sveti raj,
Ona ga mete žalostno.
Prašali so jo Marija:
„Zakaj si ti, deklica,
Tako žalostna?“
„„Kak ne bi bila žalostna!
Vse duš'ce grejo v sveti raj,
Samo mojega áteta videt ni.““
„Molči ti, molči, deklica,
Tvojega áteta videt bó,
Kadar volja božja bo!“
(Tako se po vrsti vstavlja za: brata, sestro, prijatelje itd.)

---

674. *Zapisal* A. P. — *Iz Slovenskega Glasnika VIII. (1862) 33.*
675. *Zapisal* Ant. Žlogar. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica.*

Deklica treh let gre v cerkev.

676.

(Iz Gorjan v Ziljski dolini.)

[Odlomek.]

Dekelca stara lěte tri
Je žě sama v cerkov tekła:

Lěp je krancel zelani,
Ki ga Mati božja nosi,
Ki za nas Boga prosi.

Na prag je cerkovni poklekniła,
Zvěsto je Boga moliła.

Pridigarjan je poslušała,
Tudi božjan prerokan.

Pridigarji lěpo pridigaja,
Preroči prerokvaja.

Lepa Ana gre na Volavlje.

677.

(Belokranjska.)

Šetala se lepa Ana
K Majki božji na Volavlje,
Na Volavlje na proščenje.
V rokah nosi dva duplera,
Sastanu ju dva angela:
Prašaju ju dva angela:
„Kamu ideš, lepa Ane?“
Govorila lepa Ana:
„„Ja si idem k Majki božji
Na Volavlje na proščenje.““

Govorila dva angela:
„Ne hodi tamu, lepa Ane!
Jer su tami hudi ljudi,
Hudi ljudi, bistre vode,
Bistre vode, hudi bregi.“
Govorila lepa Ana:
„„Vera idem, dva angela!
Brege ču ja prekof iti,
Vodu ču ja pregaziti,
Ljudem ču se ukloniti,
Proščenje ču zadobiti.““

Kada ona na Volavlje,
Cerkva joj se odtvorila,
V altar metnu dva duplera.
Govorila Majka božja:
„Kaj češ imet, lepa Ane?“
„„Ja te prosim za proščenje,
Ja si prosim dva sinova.““
Govorila joj Maria:
„Z Bogam, z Bogam, lepa Ane!
Proščenje si zadobila,
Zadobila dva sinova!“

---

676. *Zapisal* M. Majar. — *Iz MR. 364. Verzi 3—5. se v petju ponavljajo za vsakim parom.*

677. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. V. 99—100, kjer je tiskano drugači to-le:* 6 Praše — 14 ljudji.

678.

(Iz Gribelj v Belih Kranjcih.)

[Odlomek.]

„Kamoj šečeš, lipa Jane?“
„„Ja se šečem na Volavje,
Na Volavje na žegnanja,
Na žegnanja k Majki božji.
Tamo jesem zagovorna,
Kad sam bila glave bolna.
Tamo jeso gusti lugi,
Gusti lugi, bistre vode:
Zato imam bele noge,
Da pregazim bistre vode.““

Gizdava deklica ne more umreti.

679.

(Iz Frama.)

Leží, leží poljice,
Oj polje široko,
Prěk polja leži cesta,
Oj cesta uglajena.
Pri cesti stoji lipica,
Oj lipica zelena,
Pod lipicǫ stoji miza,
Oj miza srebrna.
Pri mizi stoji Jezus
S svojǫ ljubǫ materjǫ.

Sem mi pa grę děklica,
Děklica gîzdava.
„Kaj bi tî rado, děklę.
Oj děklę gizdavo?
Ali rajši hočeš zdravje
Ali gizde si tem vęč?“
„„H čemu bǫ měni zdravje,
Če gîzde mi ne bǫ!““

Děklica domu dirja
V svojǫ světlǫ kamricǫ,
Doma mi je ulegla
V svojǫ bělǫ posteljǫ.
Bila mi je boléna
Edno lěto ino dàn.

H njej pa pride Jezus
S svojǫ ljubǫ materjǫ:
„Kaj je tebi, děklę,
Oj děklę gîzdavo!
Ali rajši hočeš zdravje,
Ali gîzde si tem vęč?“
„„Meni je uže zadosta,
Da sèm bolana,
Umrěti nikar nę morem,
No zdravja tudě ni.
H čemu bǫ meni gîzda,
Če zdravja kar ne bǫ?““

Děklica sę vstane
No razkuri běli peč,
Gîzdo je vkup pobrála
No v ogenj vèrgla vsǫ.

---

678. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz. Pesem, ki se poje med kresnimi, je objavil zapisovalec v „Dom in svetu“ 1888. l., str. 89., kjer stoji v v. 5.* sem bila *namesto* jesem, *in je pesem manj popolna. Zapisovalec je pristavil tam to opomnjo: „Volavje, kapelica snežne Matere božje v župi Petrovini, district. Jaska na Hrvatskem.“*

679. *Zapisal* O. Caf; *pela Gertrud Pečarka. — Iz CO. II. 70—71.*

Gralde ona pozabîla,
Hitro po nje dirjala,
Pod noge jih je vèrgla
No po njih pohodila:

„Le to imaš, to imaš, gîzda,
Le gîzde mi nikoli vęč:
Meni v mojem sèrdci
Je le Jezus ušeč!“

Marija kliče ranjenega fantiča za Jezusom.

680.

(Iz Cerkna.)

Solnce za goro gre,
Oh to je prav žalostno.
„Oh kaj b'ne blo žalostno,
K moram na vojsko it!“
Tički lepo pojo,
Skoro bo beli dan.

Kugelca prileti,
Fantič pa obleži.
Marija je mimo šla,
Fantiča klicala:
„Fantič, le gori vstan,
Pojdi za Jezusam!“

„„Oh kô bi šel za Jezusom,
Ker sem revnga stanu?““
„Dober je revni stan,
Zvolil ga Jezus sam.“

681.

(Iz Volčan na Tolminskem.)

Solnce je žalostno,
Pobeč na vojsko gré.

Pobeč na vojsk leži,
Kugeljca v njem tiči.

Srejčela ga je Marija,
Poklicala ga je z jemen:

„Pobeč, gore ustán,
Pojdi, gremo z Jezusam!“

„„Jez ne grem z Jezusam,
Imam prerevni stan.““

„Dober je revni stan,
Zvolil si ga j' Jezus sam:

Stanov je več sort, stan
Nar boljši je lejdih stan!“

---

680. *Zapisal* Jan. Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke.*

681. *Zapisal* Jožef Kragelj. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz (I. 25—26).*

682.

(Z Gorjanskega na Krasu.)

Sunce zα γoru γrej,
Moćno je žalostno:
Wse mi nα wojsku γrej,
Fantje jen tyd možje.

Pubić bolan leží,
Kyγla črezanj leti:
„Pubić, nα buj sα ti!“

Rάda bi w klojšter šla,
Jíman prαmalo lět,
Ano menj tridesìet.

Vkypla bon črn γvànt,
Ta je teh bǔózih stan.

Kranclj je lǐép, zelen,
Zγorej je pozlećen.

Zbrala bon žǐénina
Jezusa Kristusa.

683.

(Kranjska.)

Sónce žé góri gré,
Grôzno je žálostno;
Kaj b' ne bló žálostno,
Kér čez vojsko je šlo.

Fantič na straž' stojí,
Bríše sozné očí:
Kúgljica priletí,
Fant se okolj zvalí!

Maria mémo gré,
Grozno je žálostna.
„Fantič, li vstani gor'!
Gréva za Jezusam!“

Čúdne so régul'ce
Jezusa Kristusa!
Nagelj je lép rudèč,
Ti pa nis' moja vêč!

684.

(Iz Suhorja.)

Sončice za goro gre,
Videti je žalostno.
„Kak ne b' b'lo žalostno,
Ker sem čez vojsko šlo!“

Perva kugla doleti,
Fantič se na stran zverní.
Marija mi mimo gre:
„Stan'te se, stan'te gori, fantjé,

682. *Zapisal* K. Štrekelj; *pela njegova sestra. — Iz moje zbirke; konec spada k drugi pesmi.*

683. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. III. 124.*

684. *Zapisal* Ant. Žlogar. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica. Konec je nepopoln in nejasen.*

Gremo mi za Jezusom.“
„„Kako bi šli za Jezusom,
Ki 'mamo tako reven stan?““
„Če jmate glih tak reven stan,
Saj ga je zvolil Jezus sam!“
Mnoge sestre, bratca ni,
V černem grobi mi trohni.
Mnogega bratca, sestre ni,

V černem grobi mi trohni.
U Talija taljal je (?),
Zemlja mi je vsmiljena.

Sončice . . .

685.

(Iz ljutomerske okolice.)

Necor srečen večer,
Vjutro bo lepi den.

Sliša sem ptičke pet,
Fante pa huškati.

Fantiči huškajo,
Serdce je žalostno.

Todsej en fantič grè,
Venda na vojno grè.

„Zdaj mo na vojno šli,
Tam mi je gvišna smert.“

Krugla ga doletì,
Fantič na stran leži.

Mimo Marija grè,
Kliče ga za imè:

„Stani da, fantič moj,
Pojma za Jezošom!“

„„Kako bi gori stal,
Da sem jako bolen?

Marija, sladko imè,
Prosi Boga za mè!““

686.

(Iz ščavniške doline.)

Čua sem vtička pět,
Venda de skoro den.

Fantič na vojsko gre,
Tam pa de gvišna smrt.

Fantiči brizgajo,
Sablice bliskajo.

Krugla mi zabrní,
Fantič na stran leží.

---

685. *Zapisal* Stanko Vraz. — *Iz VO. XIX. i 1, kjer je* je *v 1. v. pozneje pripisano. — Vraz je pesem prepisal vnovič v VO. VII. 14 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja:* 2 Vjutro] Vujtro pa — 3 Fante pa] Fantiče — 6 Srce — 10 mi] nam — 14 za] na — 17 stao.

686. *Zapisal* J. Burcar. — *Iz njegovega rokopisa, ki mi ga je dal Miklošič. Vsaki par se v petju ponavlja.*

Mimo Maria gre,
Močno ga gor bidi:

„Stan' da, moj fantič, gor,
Hodma za Jezusom!

Hodma za Jezusom,
Gor pred nebeški tron!“

687.

(Od Sv. Lenarta v Slov. Goricah.)

Jaz sem čou ptička pet',
Vendar bo skoro den.

Fantič na vojsko gre,
Tan de na gvišna smrt.

Sable si brusijo,
S Prajzom se skusijo.

Sable bleskečejo,
Fanti trepečejo.

Kugla že zabrni,
Fantič na tleh leži.

Marija pa mujmo gre,
Močno ga gor bidi:

„Fantič, le stani gor,
Pojdi za Jezusom.“

Fantič je gori stau,
Šau je za Jezusom.

Šau je za Jezusom,
Šau je v nebeški tron!

688.

(Iz Gorenje vasi v poljanski dolini.)

Dans je en lep večer,
Jutri bo 'n zauber dan.

Slišala sem tičke pet,
Fante pa vriskati.

Fantje se zbirajo,
Daleč marširajo,
Dol na Francozovsko.

Dol se ma skušali,
Sabljice sukali,
Kri pa prelivali.

Kuglica prileti,
Fantič pa obleži.

Marija j' pa mimo šla,
Prav mil' ga j' pogledala:

687. *Zapisal* Janko Šlebinger. — *Iz njegove zbirke II. (11–13), ki jo hranim jaz.*

688. *Zapisal* Ivan Ferlan. — *Iz njegove zbirke, ki jo imam od ravnatelja Wiesthalerja.*

„Fantič, le gor vstan',
Pojva za Jezusam!“

„„Kak' bom jaz gor ustal,
Ker sem v tak revnem stan!““

„Dober je revni stan,
Zvolil ga j' Jezus sam:

Saj Jezus ni bil soldat,
Moral je vojsko prestat!“

689.

(Iz ribniške okolice.)

Sinoči je bil lep večer,
Jutri bo beli dan,
Jutri bo beli dan.

Slišal sem tičke pet',
Fante pa vriskati.

Fantje mi vriščejo,
Srce je žalostno.

Kugla mi prileti,
Pobič pa obleži.

Marija pa memo gre,
Milo ga gledala,
Lepo ga prašala:

„Pobič, kaj tukaj spiš?
Ti ne boš tukaj spal,
Pojdi za Jezusom:

Jezusa si častil,
Ž njim se boš veselil,
Zdaj in na vekomaj!“

690.

(Iz Nakla na Gorenjskem.)

N'coj je en lep večer:
Jutri bo en zavber dan,

Ker soldatje se zbirajo,
Daleč mašírajo,

Daleč na laško stran,
Šprahe jest več ne znam.

Puškice pokajo,
Mam'ca se jokajo.

Sabeljca suče se,
Kri pa preliva se.

Kugeljca prleti,
Pub'č pa obleži.

Marija je memo šla,
Po imen' ga j' poklicala:

„Pub'č, le gor' vstan',
Greva za Jezusam!“

„„Jest ne morem gor' vstat',
Ker sem reven soldat!““

---

689. *Zapisal* A. Zobec. — *Iz njegove zbirke, ki jo imam od ravnatelja Wiesthalerja.*

690. *Zapisal* Melhijor Mohar. — *Iz rokopisa Ivana Vrhovnika (str. 34—35), ki ga hranim jaz.*

691.

(Kranjska.)

Necoj je svet večer,
Jutro svet bo dan.

Slišal sim tičke pet,
Fante pa vriskati.

Oni naj vrišćejo,
Serca so žalostna.

Fantič na vojsko gre,
Tam je gotova smert.

Kugla vanj perleti,
Pubič na stran leži,

Memo Marije gre,
Z imenam pokliče ga:

„Vstani, ti joger mlad,
Pojva za Jezusam:

Lep in lep prosti stan,
Zvolil ga Jezus sam.“

692.

(Iz Suhorja.)

Fanti žalujejo,
Na vojsko pojdejo.

Kteri na vojsko gre,
Tam je za gvišno smrt.

Kuglja pa prileti,
Pobič na stran' leži.

Mimo Marija gre:
„Vstani gor, pobič mlad,
Gremo za Jezusom!“

„„Kak grem za Jezusom,
Ki imam ta reven stan!““

„Če maš glih reven stan,
Saj ti ga je dal Jezus sam!“

693.

(S Pečin na Tolminskem.)

Sonce za goro gre,
Močno je žalostno.

Kaj b' ne b'lo žalostno?
Vse mi na vojsko gre,
Fanti inoj možje.

Fantič na vojsk' leži,
Kuglica v njem tiči.

Marija ga j' srečala,
Ž njim spregovorila:

„Fantič, le gore vstan',
Pojva za Jezusam!“

„„Jaz ti ne vstanem,
Ne pojdem za Jezusam,
Sem prerevniga stanu.““

„Srejčni je revni stan,
Zvolev ga je Jezus sam:
Le pojva za Jezusam!“

---

691. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPNK. V. 8.*
692. *Zapisal* A. Žlogar. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hrani Matica.*
693. *Zapisal* J. Kafol. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

694.

(Izpod Melec.)

Nco je biw 'n fin večer,
Jutri bŭo 'n zorni dan.

Fantje že vriščejo,
Deleč marširajo.

Zdaj se b'mo skušali,
Sablce sukali.

Kuglca sprleti,
Pobič akaw leti.

Marije ga j' srejčela,
Z imenam ga j' klicala.

„Pobeč ti, gare ustan,
Pajd, grewa z Jezusam!"

„„Jest na grïem z Jezusam,
K sm riwnga stanu.""

695.

(Iz Kanala.)

Slišal sem tičke pet,
Fante pa vriskati.
Zakaj bi ne vriskali,
Srca žalujejo.

Kuglica prileti,
Fantič mrtev leži.

Marija mimo gre:
„Fantič, le gori vstan."

„„Ne morem gori vstat,
Ker sem en bog soldat.""

„Reven soldaški stan,
Zvolil ga je Jezus sam." —

Ljubca, ne žaluj več,
H letu bom sukal meč!

696.

(Iz Šebreljan.)

N'coj je prav lep večer,
Jutri bo zavber dan,
Jutri bo zavber dan.

Tam se b'mo skušali,
Sablice sukali,
Krv b'mo prelivali.

---

694. *Zapisal* Ivan Murovec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz. Kokošar je od iste pevke (matere Murovčeve) zapisal pesem v knjižni slovenščini in nekoliko drugači:* 2 zorni] zavbern — 8 akaw leti] mrtev leži — 9 ga j' srejčela] — j mimo šla — 10 Milo pogledala — 12 z] za — 13] Kako bom gori vstal. *Na koncu sta pridejana še ta dva:* Srečen je revni stan, * Zvolil ga je Jezus sam.

695. *Zapisal* Janez Kokošar. — *Iz njegove rokopisne zbirke.*

696. *Zapisal* Jos. Kocijančič. — *Iz njegove zbirke II. zv., kjer je tudi melodija; prim. tudi Kuhač II. št. 516.*

Slišal sem tičke pet',
Fante pa juckati,
Fante pa juckati.

Fantič na vaht stoji,
Kuglica prileti,
Fantič pa obleži.

Fanti že juckajo,
Daleč marširajo,
Gor na Francozovsko.

Marija je mimo šla,
Mil' ga pogledala,
Mil' ga pogledala:

„Fantič, le vstani gor,
Pojdi le gor z menoj,
Pojdi le gor z menoj!

Tam se boš veselil,
Jezuša boš častil,
Jezuša boš častil!“

697.

(Iz ljutomerske okolice.)

Nicoj mi je lep večer,
Vujtro bo vesel den,
Pajbiči huškajo,
Srdce je žalostno.

Tódsej en pajbič gre,
Venda na vojsko gre:
Zdaj do na vojno šlì,
Glave do tà dalì.

Puškice pokajo,
Ljubice jočejo,
Sablice bliskajo,
Matere vriskajo.

Sablice bliskajo,
Glavice sekajo;
Naj je le sekajo,
Drugač zdaj ne bò.

Skesani hudodelec. A.

698.

(Iz ljutomerske okolice.)

Necoj so me vlovili
Fare Jurja svetega,

Premočno me zvezali,
Na kola naložili.

---

697. *Zapisal* Stanko Vraz. — *Iz VO. XIX. e. 93 (199, 195). Vraz je pesem vnovič prepisal v VO. VIII. 23 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja:* 2] Zutra de veseli den — 3 Pajbiči] Pajbiči mi — 4 Srce] Srce mi — 5 Tódsej] Tódsèj pa — 7 do na vojno] bodo na vojsko — 10 jokajo — 11, 13 Sabljice — 15 nje — 16 Drugač zdaj] Drugači.

Pesmi tega naslova so razen zadnje pač večinoma zvarjene iz dveh: namreč iz te zadnje vojaške in pa iz druge legendarne, katera se nam ni ohranila čista.

698. *Zapisal* Stanko Vraz. — *Iz VO. XIX. Z. 59 (165), kjer je v. 7. pozneje popravljen v:* Tam pa so me z kol vzeli, *v. 30. v:* Frajman de me na gage djâ, *v. 39. v:* do mesó m raznosili. *Tam je pristavljen tudi ta-le načrt melodije, ki pa ga je težko razbrati:*

Daleč so me pelali,
Dalč po polji širokem;
Tam so mene z kol vzelì,
V temno vózo me djali,

V temno vozo me djali,
V temno vozo glóboko:
Reš' me Bog te nevolje
No te vóze glóboke!

Ne vidim ne mesca, zvezd,
Net sonca net belga dne! —
Z temne vóze so vzelì,
Na kola me naložili.

Oni so me pelali
Do poljà grifničkega.
Tam so mene z kol vzelì,
Na stol me posadili.

Tam je blò mnoštvo lustva,
Ki só me prišli gledat,
Ki so me prišli gledat
No moje grenke smrti!

Vzemte si od mene peldo,
Kaj tê lepše vsi živéli,
Kaj te lepše vsi živeli,
Kak sem živeâ ja sromak.

Mešnik od mene grehe bere,
Frajman pa srdito gre.
Tam pa bom namílo visiâ,
Kak po noči tak po dnè!

Tote lépe, béle srake
Bódo moje sôsede.
Kol me dò zletavale,
Moje lasi pìpale!

Toti črni kavrani
Do mi ljubi anjgelci:
Dó mesó m raznašali
Po zelenem borovji.

Naj raznosjo, če raznosjo,
Bog le duši dobro daj!
Bog nam vsem skup priti daj
V sveti, svetli nebeški raj!

Vraz je prepisal pesem v VO. I. 36. Ta prepis se razlikuje od zgoranjega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, v tem: 1 Nicoj so mene — 3 me] so me — 4 kola] kola me] — 6] Daleč na pole šüroko — 7 so mene] pa so me — 10] V vozo temno, globoko — 11 Reši . . . nevole — 13, 14] Ne vidim ja belega meseca * Ne zvezd, ne sounca rumenega — 17, 18] No so mene odpelali * Daleč na pole Grivničko — 20 Na stol me] No me na stol — 21 množtvo — 22, 23] Ki so gledat me prišli, * Ki so gledat me prišli — 25 Zdaj vzemte si o. m. p. — 26, 27 lepši vsi] lepše — 28 jaz — 30] F. pa mi šinjak tere — 34 Bódo] To dô — 35, 36] Okol mene dó zletavale, * Lasé mi razčesavale — 38 mi ljubi] moji lubi — 39] Mesó bódó mi raznašali — 40 Po] Po lepem — 41] Naj raznašajo, če raznašajo — 42 duši dobro] dobro duši — 43 vkup — 44 w sveti, svetli] V lep presvetli. — *Po tem prepisu je Vraz tiskal pesem v NPI. 80—81; ta natisek se razlikuje vendar, ne gledé na naglasna znamenja in* e *pred* r*om, od njega v tem:* 13, 14] Ne vidim sunca rumenoga, * Ne zvézd ne méseca bélega. — 16 Na kola me] Ino na kola — 17, 18] Daleč só me odpelali, * Daleč na pole Grivènčko — 19 so mene] pa só me — 21 vnoštvo lüstva — 22, 23 gledat me] mene gledat — 31 Tam] Tü — 35 Okoli — 37 Ti lepi čèrni gavrani — 38 To dó moji anjgeljci — 41 či.

Skesani hudodelec. B.

699.

(Iz Rožja.)

Ko sim per mojej mami biŭ,
Velku sim vesela vžiŭ.

Sim mojo mamo zapustiŭ,
Žleht tovarše sim dobiŭ.

Oni so zavozili me,
V hrĕh so zapelali me.

Da sim vmůru bližnjeha,
Z nôžam sim prebodu ha.

Mene v meste vjemajo,
Me preterdu zvežajo,
Me v Radolco pelajo.

Sda můrem Dominik vmrĕt,
No špotlivo smĕrt storit!

Velka je žaŭost moja,
Še veči bôde matarna.

Kaj mojo mati porečô,
Dèr zbarajo mi pošto tô,
Da bojo vzeli mi hŭavô.

Na ŭaška palca mi rožŭa,
Hvišnu so mati moja!

Le preč, le preč matar mojo,
Da c velka žaŭost jim ne bô!

Za spovednika sim si zbraŭ
Fajmoštra radolščeha:

Da mi bo na strani staŭ,
Lĕpe navče mi dajaŭ.

Mene se pa čudno zdi,
Ki vidim tolkú ludi.

Oje, joje, ti ludi
So pohrebovci moji!

Oje, joje, kaj bo to,
Frajman mi bo vzeŭ hŭavo!

Frajman bo vzeů ojster meč,
Odsekoŭ mi bo hŭavo preč!

„Pohlej na vsmilana Ježuša,
Ki je na križi perbit biŭ,

---

699. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XIII. 56—58, kjer pristavlja Majar na strani 84—85 to-le opomnjo h ti, „Obsojeni" nazvani pesmi: „Pesem ‚Nežica' (glej te zbirke št. 278) i ‚Obsojeni' imata jedan isti napev. — U pesni ‚Obsojeni' se pravi* ‚desno roko', *— sicer se u Koroškej le reče* ‚pravo roko'; *ta beseda je bolj kranjska, tam pravijo* ‚desno roko'. *Tudi vsa pergodba se je u Radolci (Radmannsdorf u gornjej Kranjskej) slučila.* Dôrô *mesto* dobro — drô *je toliko ko* wohl." — *Melodijo glej pri Kuhaču I. št. 222. Tekst Kuhačev je nova redakcija Majarjeva, kakoršna je tudi v MR. 226—227. Ta zadnja se od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, i za* ŭ, *razlikuje v tem:* 1 sem . . . mamci — 2 sem — 3 Sem . . . mamco — 4 sem — 6 U — 7 Da sem vmoroł — 8 sem prebodoł — 9 ujemajo — 10 preterdo — 12 morem . . . umrĕt — 17] Kedar zbarajo pošto to — 20 Hvišno — 22 Da jim c' velka žałost ne bo — 23 sem — 28 Ki] Ko — 29 *manjka in v. 30. je z v. 27. in 28. združen v eno strofo.* — 31 bo to] to bo. — *Za verzom 34. pride koj strofa 22. in 23. (vv. 45—48).* — 39 Marijo devico — 43 vidiła Ježiša — 50 Sodba] Pravda — 54 ste k] ste — 56 prosił. — *Od tega prepisa se razlikuje natisek Kuhačev (za* ĕ *piše* je) *v tem:* 1 mojoj — 2 Velko — 7 vmorł — 8 prebodił — 9 vjemajo — 10 zvežejo — 12 umrjeti — 13 No . . . storiti. — *V. 14. in 15. stojita po 18.* — 14 Velka je] Velka — 15 materna — 16 poračo, — 22 jim c'] jim — 32 mi bo] bo mi — 35 Ježiša — 36 K' — 38 No za nas je] Je za nas — 40 Zamle. — *Scheinigg je v NPKS. 80—82 natisnil pesem v knjižni slovenščini, razen da piše:* 13 Noj — 48 Umšaj.

Do najeha je slẽčan biũ
No za nas je križan biũ!

Pohlej Marjo dévico,
Zemle, nebes kralico:

Je pod križam klečaũa,
Žaũostna, objokana,

Ki je vidũa Ježuša
Na križi perbiteha!

Smèrti se pa nič ne buj,
Frajmani se v rôče daj!

Podaj desno mu rôko,
Vunšej mu srečo dôrô!" —

Palca je preũomlana,
Sôdba črez me sklenjana.

Hũavca že po tlẽh leti,
Še mi pravi, hovorí:

„Zahvalim vas, pohrebovci,
Ki ste k pohrebi mi peršli!

Oj prosite Bohá za-mé,
Bôm tudi prosu za vas vse."

700.

(Iz Frama.)

Sèm jaz majcen fantič bîl,
Dosta veselja sèm užíl:
Sèm jaz pri svoji mamici bîl,
Sèm zmirom poln veselja bîl.
Zdaj sem se od mamice podal
No hude tovarše si izbral.
Tovarši sọ hudi ljudje,
Ker so men' zapeljali.
Zdaj bom mogèl jaz smèrt storiti,
Totọ gèrdljivọ smèrt storiti.
Oh Jezus no Marija tî,
Moja glava po tleh derči:
Oh Jezus no Marija tî,
Moja glava po tleh derči.
Oh premîsli si, človẽk, dobro tî:
Kam pa pride duša
Po smerti, v pekel ali v ice,
Martre sọ le strašno vẽčne.
Vzemite si vsi h nauku
No lẽpše služite Bogu,
Ko sem služil fantič jaz,
Da sèm prišel h taki smèrti rẽs.
Priporočite mẹ vsi Bogu,
Da še sẹ krez mojọ dušọ smilil bọ.

701.

(Kranjska.)

K' sim per mamci pobič bil,
Sim dovolj veselja užil;
Kadar sim od mamce bil,
Sláb tovarštvo sim dobil,

700. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 147—148.*

701. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. III. 5—6. Prepis v MP. I. 65—66 se razlikuje od tega zapisa, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 1 pobeč — 2 dovolj] velik — 16 Odpušenja — 20] Voš' mu srečo prav lepo — 30] več še žalost je leta — 31 sina me] sinika. — *Prepis v VP. III.*

In tovarša svójiga
Z' nožam sim prebodel ga:
Kri, življenje mi je dal
In zasramno smert prestal.

Spovednika sim si zbral,
De mi bo na strani stal,
De mu bom odgernil vest,
De mu bom gotovo zvest.
Tak' spov'dnik mi govori:
„Al' te kaj sercé boli,
Ko razžalil si Bogá,
Odpušanja prôsi ga!"
Drugeč spovednik je djal:
„Kaj se rabeljna boš bal;
Desno mu podaj roko,
Voši sréčo mu lepo!"

Men oči zavežejo,
Vun čez mesto peljejo.
Na stol pisan so me djal'
Ino meni sodbo bral':
Pravda je bla sklenjena,
Palčica prelomana.
Žalost mamco zlo obgré,
Ker to slabo pošto zvé,
De meni za glavo gré.
Še bolj žalostna je bla,

Vidit' sina me svojga
Na koleh visjočiga,
Na koleh visjočiga.

702.

(S Kamne gorice.)

Kaj vam pravim, fantje mvadi:
Varite se žleht tovaršov!
Od teh sem zapelan,
Da bom zej ob gvavo d'jan.
V smrten greh so me zapelal',
Da sem razžalu Boga,
Umoru svoj'ga bližnega.
Z nožam sem ga v srce vbodu,
Prov za smrt sem ga umoru.
Zato bom zej moj leben dav,
To sramotno smrt prestav.

O preljuba moja mat',
Kako boš ti žalvava,

24—25 se razlikuje od tega zadnjega v tem: 6 prebodil — 11 odgernil] povedal — 13] Ta spovdnik to govori — 14] Te kaj greva tvója vest — 17] V' drug' spovdnik to govori — 18] Nič se rabeljna ne boj — 23, 24] Na stol pisan posadé, * Ino mi sodbó bero — 27] Vélka žalost mamo obgré. — *Pesem je natisnjena prvič v SPKN. IV. 62—63; ta natisek se od zgoranjega razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 6 nôžem . . . prebodil — 11, 12 mu bom] mi bó — 15 Ko] ki — 17 Drugič — 22 čez] skoz' — 26] Palica prelomljena — 32, 33 viséčiga. — *Vso pesem je Ravnikar že v prvem zapisu zelo prenaredil.*

702. *Zapisal* L. Arh. — *Iz „Dom in Svet"-a 1897. l. na platnicah št. 24, kjer je pesem naslovljena „O Dominku" ter ji pristavljena ta-le opomba: „Jernej Uršič, umrl kot župnik v Kamni gorici, piše v „Illyrisches Blatt" 1849, št. 81, str. 222. sledeče: ‚Predniki sedanjih Lipničanov (vas med Radolico in Kamno gorico) so bili podložni posestnikom gradú Wallenburg (sedaj razvalina). — Morali so tudi stražiti pri sodbah in pri zvrševanju kazni itd., kar se je zgodilo zadnji pot v drugi polovici 18. stoletja, ko so obglavili nekega laškega tihotapca Dominika. Usmrtili so ga, ker je umoril domačina Felža iz Most pri Jesenicah pri savskem mostu pod Radolico.' — Stara žena, ki mi je pela to pesem, mi je povedala, da je bil Dominik lep (grozen) mladenič, star še-le 19 let."*

Ko boš zvedva pošto to,
Da bom mogu dat' gvavo!

O Marija, čista d'vica,
Bodi moja pomočnica!
O Marija gnadliva,
Bod' ti trošt moj'ga srca!
Cesarska pravica j' tok spoznava,
Da bo men' uzeta gvava:
Pal'ca j' že prevomlena,
Smrt m' je napovedana!

Cerkveni ropar proda Judom sv. hostijo.

703.

(Kranjska.)

Jaka lovile rihte tri:
Križka, goriška, smledniška.
„Goriški, križki ne bežim,
Smledniške se zlo bojim:
Imajo briča hudiga,
Pisarja gerdogledigа:
Brič me bo vezal preterdó,
Pisar me gledal bo gerdó.“

Jaka komej zgovori,
Že križka rihta tu stoji.
Jaka hitro vjamejo,
Preterdo ga zvežejo.
Na Križ ga k sodbi péljejo

In ostró sprašujejo:
„Kdo je tebi ta svet dal,
De si cerkev gori djal?“
„„Dala mežnarjova dekla,
Ko je cerkev pometala.““
„Kaj si, Jakec, lona dal?“
„„Žegnane tri oblate
Iz lep'ga tabernakeljna.““
„Oh Jaka, Jaka Čurežov!
Zato boš ti glavco dal,
Ker s' Judam Boga prodal.“

V lin' križka grafinja stoji,
Še tako prav', govori:

---

703. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz PP. 28—30. Ravnikar je prepisal pesem vnovič v VP. II. 45—46 s temi premembami:* 4 se zlo] pa se — 7 me bo] bo me — 8 me gledal bo] bo gledal me — 9] To komaj Jakec govori — 11] Že Jakca bьrž ujamejo — 12 Preterdo] Pa terdo — 13 peljajo — 14 ostró] tamkej ga — 16] De cérkov ti si gôri djal — 17] Ga dala dekla mežnarja — 18] K' je cérkov lih pométala — 19] Kaj, Jakec, si nji lona dal — 20] Dal ž. t. o. — 23 ti] ti zdaj — 24 s' Judam] Judam si — 26 Še] Še li 27 O — 28 Zanj bo] Zanj — 30] Pokoro tam de bo storil — 31 Potlej] potlej pa — 32 nas . . . kožjaž] nama . . . kočjaš — 37] Gotov' bi ôn glavé ne dal. — *Drugi prepis je v MP. I. 62—63 in se razlikuje od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, v tem:* 8 me gledal bo] bo gledal me — 17] Mežnarja 's Komenda dekla — 25] Križka grafna v' lin' stoji — 26 prav',] zdaj — 30 tam] on — 32 nas en] nas — 33] Križki grof je djal tako — 36 b' Jakec ne] b' ne — 37] Glavce bь gotov' ne dal. — *Pesem je natisnjena v SPKN. I. 98—99; ta natisek se razlikuje od našega, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, v tem:* 1 lovile rihte] so lovile sodnice — 5 Imajo briča] Beriča jmajo — 8 me gledal bo] bo gledal me — 9 kómaj — 14 ôjstro — 15 ta svèt dal] dal ta svèt — 16] De cérkev šel si ti odprét — 17 Dala] Dala je — 18 je cerkev] cérkev je — 19 — 21] „Kakó si, Jakec, jo pláčal?“ * „„Z žégnanim trém oblatmi * Iz lépiga tabernákelna — 24 glavíco — 24 s'] si — 25 grofinja — 26 pravi — 27 Jaka — 28 bo škoda] škoda bode — 30 pokoro tam] tam pokóro on — 32 nas en] nas — 36 b'] bi.

„Oh Jakec je lepo telo,
Zanj bo škoda premočno!
Peljite njega notri v Rim,
De pokoro tam stori:
Potlej bode Jakec naš
Per nas en grozno lep kočjaž!“
Tako je rekel križki grof:
„„Kdor za Jakca prosil bo,
Ta bo ž' njim vred dal glavó.
Ko b' Jakec ne bil Boga prodal,
Gotovo glavce bi ne dal!““

Obsojenec.

704.

(Iz Frama.)

[Odlomek.]

Da bî Juri věděl,
Kaj sę mu godilo bǫ,
On bî si ne žvižgal ne ne pěl!
Jemu sǫ obsǫjene pravde tri:
Perva je pravda Jurjova,
Da ga bǫjǫ v turn zidali;
Druga je pravda Jurjova,
Da ga bǫdǫ ob glavicǫ děvali;
Treka je pravda Jurjova,
Da ga bǫjǫ na vodi vtopili.
„Jaz pa ne maram za pravde tri,
Jaz bǫm pak kupil ofre tri:
Děvici Mariji lěpi plaš,
Svętemu Florjanu kelih zlat,
Svętemu Mihelu zvon,
Da ga bǫmo čuli vsaki na svoj dom.“

Ulovljena mladenič in dekle.

705.

(Z vzhodnega Štajerja.)

Kaj pa se je zgodilo
Vu vrhi Slamnjaskem?
Tam so pajba vlovili
Vsi pajbje podgranski.

Oni njega gnali
So k župani podgranjskem;
Tam so vkupa zrekli
No še po — njo tekli.

Njega so v klado djali,
V to klado globoko,
Njo pa so na lanc djali,
K škednji njo prklenòli.

Tam sta onedva bila
Do dneva belega,
Te pa so njedva gnali
V Pranek ti beli grad.

704. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 119—120.*
705. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. O. 100 (48).*

Njega so v vózo djali,
U vozo globoko,
Njo pa so v turen vrgli,
U turen visoki.

„To zdaj tebi bodi,
Oj ti Mihalek mlad,
Da si v sramoto spravil
Nas pajbe slamničke.“

Žalostna usoda treh sinov.

706.

(Iz ribniške okolice na Kranjskem.)

Enkrat je en starček bil,
Sinke tri je gor zredil,
Da bi mu kdaj k pomoči bli.

Starji sin je bil soldat,
Šestnajst let je bil soldat,
Sedemnajsto je moral umret'.

Ta srednji sin je bil študent,
Je študiral sedem let,
To osmo leto je moral umret'.

Ta mlajši sin je bil bolan,
Je ležal v postlji léten dan,
Da si je prosil smrti sam.

707.

(Iz Adlešičev.)

Moj očka imajo sinke tri,
Da bi jim kaj pomagali
U ti veliki starosti.

Ta prvi sin je bil študent,
Je študiral osem let,
Je študiral osem let,
Deveto leto moral umret.

Ta drugi sin je bil soldat,
Je ekserciral dvanajst let,
Je ekserciral dvanajst let,
Trinajsto leto moral umret.

Ta tretji sin je bil bolan,
Je bil bolan je leto, dan,
On prosil si je smrti sam.

Po dnev' je klical Jezusa,
Po noč' pa svet'ga Jožefa:
„Jožef, Jožef, Jožef moj!
Uselej mi na strani stoj!“

706. *Zapisal* Anton Zobec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga imam od ravnatelja Wiesthalerja.* — *Pesmi tega naslova se mi zdé zelo sumljive; najbrž jim je oča kak „šmarniški šomošter“.*

707. *Zapisal* Iv. Šašelj. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

708.

(Iz Št. Jurija na južni železnici.)

Oče je imel sine tri,
De b mu kaj pomagali,
De b mu kaj pomagali
V jegovi sivi starosti.

Prvi sin je bil soldat,
Je sekciral štirnajst let,
Je sekciral štirnajst let,
V petnajstem let je mogo vmret.

Drugi sin je bil študent,
Je študiro sedem let,
Je študiro sedem let,
V osmem let je mogo vmret.

Treki sin je bil bolan,
On je ležo noč in dan,
On je ležo noč in dan,
Smrti si je sprosil sam.

Oče gre na božji pot,
Na božji pot gor k Svetem križ.
Tam je vido Jezusa,
Na sred oltarja križan'ga.

Jezus je smilenga srca,
Kar ga prosiš, vse ti da:
Mu vzel je dušo in telo,
Po smrti ga sprejel v nebo.

709.

(Iz Frama.)

Oča sǫ iměli sînke tri,
Oča sǫ zredili sînke tri,
De bî jim kaj k' pomoči bli,
Jim nič nesǫ k pomoči bli.

Ti starši sîn je bîl soldat,
Na vojski je bîl šestnajnst lět,
Na vojski je bîl šestnajnst lět,
To šestnajnsto lěto je mogel umrěti.

Ti srědmi sîn je bîl študent,
On je študiral sedem lět,
On je študiral sedem lět,
To sedmo lěto je mogel umrěti.

Ti mlajši sîn je bîl doma,
Bolan lěto ino dan,
Bolan lěto ino dan,
De si je smerti prosil sam.

Smert mu je poslal věčni Bog,
De ga je rěšil vseh nadlog;
Smert mu je poslal věčni Bog,
De ga je rěšil vseh nadlog.

---

708. *Zapisala* Zinka Kavčičeva. — *Iz njene rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

709. *Zapisal* O. Caf *l. 1841.; pel Blaž Bedenek.* — *Iz CO. I. 57—58.*

710.

(Iz Frama.)

Jaz vam čem kaj povedati
Od enega očeta starega,
Kir si je izredil sine tri,
Da bi njemu kaj k pomoči bli.

Ta pervi sin je bil soldat,
Je bil na vojski petnajst let,
Je bil na vojski petnajst let,
V šestnajstem pa je mogel vmret.

Ta sredmi sin je bil študent,
Se je študiral sedem let,
Se je študiral sedem let,
V osmem pa je mogel vmret.

Ta mlajši sin je bil doma,
Je bil bolan leto in dan,
Je bil bolan leto in dan,
Da si je prosil smrti sam.

Uslišal ga je večni Bog,
Poslal mu je to grenko smrt,
Poslal mu je to grenko smrt,
Rešla ga je iz vseh nadlog.

Draži je brat od ljubega.

711.

(Iz Frama.)

Micka je prala srajci dvě
Na sivem morju na brodi.
Prijezdila sta vojaka dva,
Pa ravno lěpa obadva,
Ko bî si vlastna brata bîlá.
Brat je imel konjička plavega,
Ko je sèrdca pravega;
Ljubi je iměl konjička sivega,
Ko je bîl sèrdca làžnivega.

Onidva sta jǫ uprašala:
„Kakove srajce si pereš tî?“
„„Edna je mojega ljubega,
Druga je mojega brateca.““

Onidva sta jǫ uprašala:
„Kam sta pa onidva šla?“
„„Onidva pa sta na vojskǫ šla.““

Onidva sta jǫ uprašala:
„Pri kterem regimentu sta?“
„„Onidva sta pri konjenikah.““

Onidva sta jǫ uprašala:
„Kakove konjičke imata?“
„„Ljubi imá konjička sivega,
Ko je sèrdca lèžnjivega;
Bratec imá konjička plavega,
Ko je sèrdca pravega.““
Onidva sta jǫ uprašala:
„Kako dolgo je, da sta na vojskǫ šla?“
„„Minolo je uže štirnajst lět,
Kaj sta onidva na vojskǫ šla.““

Onidva sta jo uprašala:
„Keterega rajši tî izgubiš?

---

710. *Zapisal* O. Caf *l. 1855. — Iz CO. IV. 9.*
711. *Zapisal* O. Caf. *— Iz CO. II. 91—92.*

Ali rajši izgubiš ljubega
Ali svojega brateca?“
„„Jaz rajši izgubim ljubega
Ko pak svojega brateca:
Če ljubega izgubím,
Še drugega dobím;
Če brata izgubím,
Nikol nijednega več ne dobím.“
Potęgnọl ljubi svętel mèč,
Odsękal je Micki glavọ preč.

To naj bọ vsaki h nauku,
Ktera neima samo ednega:
Boljše da nikol nijednega!

712.

(Iz Hamra pri Monsbergu.)

Po cesti gresta fanta dva,
Si žvižgata in pojeta.
Oba sta vrla in mladá,
Kakor bi si brata blá.

Deklé pêre srajce dvé
Na sivem morju na brodéh:
Prvo pere brateci,
Drugo pere ljubčeki.

„Dekle, keriga rajši 'maš,
Alj brateca alj ljubčeka?“ —
„„Če jaz brateca zgubím,
Nikolj več druz'ga ne dobim;
Če pa ljubčeka zgubím,
Si hitro druziga dobim.““
Fant potegne ojster meč,
Odseka ljub'ci glavco preč.

Glavca po morji plavala,
Nazaj se je 'zgovarjala:
„Še kod boš hodil ti po svet',
Še mora travca posušit!“

To pa naj bo vam v izgled,
Kak morte vi na svet živet':
Moreš ljubit' eniga,
Najboljše pa nobeniga!

713.

(Od Sv. Eme pri Sotli.)

Dečla pere srajci dve
Na sivem morju na prodé.

Mimọ gresta fanta dva,
In obadva sta všikana.

Fant popraša deklico:
„Komu pereš srajci dve?“
„„Eno perem bratecu,
Drugo mojem' ljubčeku.““
Fant popraša deklico:
„Oj kterega ti rajši maš?“
„„Jaz mam raji brateca,
Kakor svojga ljubčeka:

---

712. *Zapisal* Rok Drofenik; *povedala Terezija Gorišek.* — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

713. *Zapisal* Anton Kovačič. — *Iz njegove rokopisne zbirke.*

Če jaz brateca zgubim,
Potlej druzga ne dobim;
Če pa ljubčeka zgubim,
Pa lahko druzega dobim.““

Fant potegne oster meč,
Odseka ljubci glavo preč.
Glavca po morju plavala,
Nazaj je odgovarjala:

„Lump si bil in lump še boš,
Dokler po svetu hodil boš!“

714.

(Iz Predvora.)

a. Redakcija I.

Pod Prajsam pa ni britofa,
Pod Prajsam pa ni drujiga,
Kakor zelêna gmajnica.
Po nji pa teče Drajbica,
Na nji pa pere deklica,
Pa pere srajce šljarove.
Popotnika mim prideta,
Sta davno že spopotvala,
Komàj letòs nazáj prišla.

Popotnika tak govor'tà:
„Kaj pa ti pereš, deklica?“
„„Jaz perem srajce šljarove:
Je prva moj'ga ljubiga,
In druga je pa bratova:
Kar mi je bil na vojsko vzet,
Je že minulo sedem lét.““
„Na vojski pa je bil ubít,
Na gmajni bil je zakopán,
Zelen kolter bil čez-nj djan. —
Kogá pa b' ti delj žálvala,
Al brata, al pa ljubiga?“
„„Ljub'gà nič delj, k' do drujiga,
Bratà, doklèr bi živa b'la.““

Potegnil z nožnic ojster meč,
Je hotel dečli glav'co preč:
„Nikár, nikár, továreš ti,
Deklè resnico govori:
Ljub'ga zgubí, druj'ga dobí,
Bratà zgubí, ga nikol več ni!“

b. Redakcija II.

Poh Prajsam pa ni britofa,
Poh Prajsam pa ni drujъga,
Kokr zelêna gmajъnca.
Po njъ pa teče Drajbъca,
Na njъ pa pere dékъlca,
Perè pa srajce šljarove.
Dva vándrovca mem prideta,
Davnъ sta že izvándrowa,
Komej letos nazáj pršwà.

Vandròvca tako govor'tà:
„Kaj pa ti pêreš, dekъlca?“
„„Jest pêrem srajce šljárove,
Enà je moj'ga ljúbъga,
Ta druga je pa bratova.““
„Na gmájъnci je bratec vjét,
Mъnúwъ je že sedъm let,
Na gmajъnci je pokopán,
En zêlen kowtr čez-ъnj dján.—

714. *Zapisal* M. Valjavec. — *Redakcija I. je vzeta iz Valjavčevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič; redakcijo II., tiskano pod* b, *je objavil Valjavec sam v Kresu IV. 179.*

Kogá pa b' tí dъlj žáw'vowa,
Al brata al pa ljubъga?“
„„Ljub'gà nъč dъlj k' do drujъga,
Brascà, dokler bъ živa b'wa.““
Potegnu j' z nóžъnc vojstr meč,
Votu je déčlъ gwav'co preč.
„Nikár, nikár, továrъš ti,
Dъklè rsnico govarí:

Ljub'gà zgъbí, druj'ga dobí,
Brascà zgъbí, nъč več ga ní!“

Ljubi odseče nezvesti ljubici roko.

715.

(Iz okolice škocijanske na Dolenjskem.)

„Kaj ljub moj šocelj dela,
Ki ga tako dolgo nij?
Ali drugo ljubco zbéra,
Ali pa mrtov leži?
On tri pištolce faše,
K' se bo na pot podal.
Prvo pištolco bo spustil,
K' se bo na pot podal;
Drugo pa bo spustil,
Sred' ravnega polja;
Tretjo pa bo spustil,
Pred svitlo kamrico.“

„„Ljubca, odpiraj vrata
Še nocoj, pa nikdar več!““
Ljubca podala belo roko,

On pa jo odreže preč:
„Mene ne boš več golfala,
Druzih pa nikdar več!“

716.

(Iz Frama.)

Štirje mi gǫdci gǫdejǫ
Po placu mi gǫr, po gori pa dol:
Mhe, mhe, mhe ja, kaj pa mi da;
Štirje mi gǫdci gǫdejǫ!

„Holaj, holaj, Micika,
Gdo je nocoj pri tebi spal?
Mhe, mhe, mhe ja, kaj pa mi da,
Gdo je nocoj pri tebi spal?“

---

715. *Zapisal* A. Zorec. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hrani Matica.*
716. *Zapisal* O. Caf; *pela Mar. Bǫbnica.* — *Iz CO. III. 39—40.*

„„Pri meni je spala mati moja,
Mhe, mhe, mhe ja, kaj pa mi da,
Pri meni je spala mati moja.““
„Lažeš mi, lažeš, kurvina či,
Pri tebi koj en drugi huncfot leži,
Mhe, mhe, mhe ja, kaj pa mi da,
Pri tebi koj en drugi huncfot leži.
Na klǫpci visijǫ pištolice tri,
Na mizi leži lěp praman klobuk,
Na postelji leži lěp mladi gospod,
Mhe, mhe, mhe ja, kaj pa mi da,
Na postelji leži lěp mladi gospod. —
Podaj mi, Micka, bělǫ rǫkǫ,
Da bǫm jaz slovo od tebe vzęl.“

Podala mu je svojǫ bêlǫ rǫkǫ,
Potegnǫl je on svoj světli meč,
Mhe, mhe, mhe, ja kaj pa mi da,
Potegnǫl je on svoj světli meč,
Vergel je Micki rǫkǫ proč.

To bǫdi vsaki k nauku,
Ktera le ima po dva, po tri:
Ne smě vęč ko ednega
In le zarǫčenega,
Ali pa nikol nijednega!

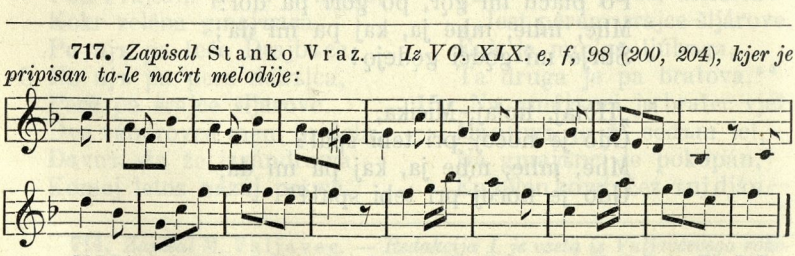
717.

(Iz ljutomerske okolice.)

„Jaz čuâ sem žalosten glas.
Od svoje ljube strelanje,
Oj strelanje no bobnjanje,
Oj bobnjanje no igranje.
Sem si obsedlâ konjiča,
Tak črnega kak žužovka,
Tak gladkega kak ribica,
Tak fletnega kak vtičica.

---

717. *Zapisal* Stanko Vraz. — *Iz VO. XIX. e, f, 98 (200, 204), kjer je pripisan ta-le načrt melodije:*

Vraz je prepisal pesem v VO. VI. 60 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja: 1 Jaz čuâ sem] Čuâ sem — 5 Sem] Jaz sem — 8 fletnega]

Jaz sem si vzeâ par pištol,
No si pripasâ sablico,
No sem prijahâ k ljubici
Pred kamrico, pod oknece.

„Odpri mi, ljuba, kamrico,
Naj k tebi ležem si nocoj!“
„„Ja ti ne odprem kamrice,
Pri meni leži bratec moj!““

„To pa je ne bratec tvoj;
Prek te drži belo roko,
Na prsti pa ma prstan zlat,
Kaj po vsoj kamrici je blesk;
Na zglavniki pernat klobuk,
Na klini vidim puškico,
Na mizi vidim suknjico,
No poleg svetlo sablico! —

Daj da m', ljuba, bélo rókò,
Naj vzemem od tebe slovo!“
Ljuba podà bélo róko,
Ljub pa joj jo odseka proč:

„To pa naj bo vsakšoj takšoj,
Ki si bila mi, ljuba, ti,
Zakaj si ljubla bratca dva:
Ljub' enga al nobenega!“

Mačkinj rabelj.

718.

(Iz ljutomerske okolice.)

Jaz pa sem čuâ žalosten glas:
Od svoje ljube igranje,
Oj igranje no strelanje,
Oj strelanje no bobnanje.

Jaz sem obsedlâ konjiča,
Tak černega ka žužovka,
Tak gladkega kak ribica,
Tak hitrega kak vtičica.

Jaz sem si vzeâ en par pištol,
No sem pripasâ sabljico,
No sem prihajâ k ljubici
Pod kamrico, pod oknece.

„Odpri mi, ljuba, kamrico,
Naj k tebi ležem si nocoj!“
„„Jaz ti ne odprem kamrice,
Pri meni leži bratec moj.““

To pa mi ne je bratec tvoj,
Prek tebe derži belo roko,
Na roki pa ma prstan zlat,
Da po vsoj kamri ga vidim sjat.

Na zglavniki pa pernat klobuk,
Na klini vidim puškico,

hitrega — Jaz sem si vzeâ] Vzeâ sem si en — 10] Pripasa svetlo sabljico — 11 No sem prijahâ — 17 je ne] mi ne je — 18 tebe — 20 Kaj se po vsoj kamrici sijá — 24 sabljico — 25 mi — 28] Ljubi njo odseka s sabljicoj — 29 vsakšnoj takšnoj — 30 ki si bila mi] kak si mi bila — 31 ljubila — 32] Ljubi enega ali nibenega. — *Po tem prepisu je Vraz tiskal pesem v NPI. 119—120, vendar, ne gledé na naglasna znamenja, na* è *pred* r*om, na* ü *za* u, *s temi predrugačbami:* 2 lübe — 10 Pèrpasa — 13, 25, 30 lüba — 16 leži] je — 18 belo] pravo — 20] Ka se sija po vsoj kamrici — 27 Lüba — 28 Ljubi njo] Lübi jo — 29 pa naj bo] naj bóde — 31 lübila — 32] Lübi enega al pa nibenega.

718. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. y. 74. Ta zapis se v prvem delu skoraj popolnoma strinja s prejšnjo pesmijo.*

Na mizi vidim suknjico
No poleg svetlo sablico.

Daj da mi, ljuba, belo roko,
Naj vzamem od tebe slovo!“ —
Ljuba pa zgrabi mačkico
No jemu poda tačico.

Ljubi pa potegne svetli meč
No mački odseka tačico preč:
„To zdaj ti bodi, ljubica,
Da ljubiš si po bratca dva.

„Kod koder boš ti hodila,
Brez roke boš ti hodila!“

„„Kod koder pa ti hodiâ boš,
Povsód mačkinji frajman boš.““

719.

(Štajerska.)

„Odpri, ljuba, kamro gor,
Naj jaz idem k tebi spat.“
„„Jaz ne odprem, net ne smem,
Pri men' lež'jo oča moj!““

„Lažeš, lažeš, ljubica,
Pri tebi spi bratec moj:
Na zglavniki črn klobuk,
Na mizi svetla sablica.

Na zglavniki črn klobuk,
Njedva spita lepo skup.
— — — — — — — —
— — — — — — — —

„Ljubca, daj še mi roko,
Ka bom od tebe vzea slovo!“
Ljuba zgrabla mačkico,
Mu podala tačico.

On vzea svetlo sablico,
Njoj odseka tačico.
„To ti bodi, ljuba mâ,
Zakaj ljubiš bratca dvà:

Kod boš kodi hodila,
Brez rokè boš hodila.“
„„Kod pa hodâ, ljubi, boš,
Vsikdar frajman mačkin boš.““

719. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. J. 16 (69), kjer je pozneje popravljeno:* 1 kamro gor] kamrico — 14 ka bom] kâm — 24 mačkinji. — *Za verzom 11. in 12. je prostor prazen. Pripisan je ta-le načrt melodije (zelo zamazan):*

Morda morata zadnja dva takta stati precej za drugim taktom, kjer stoji v rokopisu neka črta.

720.

(Iz Frama.)

Veseli bote, fanti vi,
Ki štirje k eni hodite,
Dirajdi, rajdi, rajlale,
Dirajdi, rajlilaj!
Ki mate škornce biksane,
Dekleta k sebi stiskate!

„Odpri mi, Micka, kamrico,
Vsej veš mojo navadico!“

„„Jaz ti ne odprem kamrice,
Pri men ležijo mamica.““

„Pri teb ležijo mamica,
Ki dolge hlačice imajo!

Če ne odpreš kamrico,
Podaj mi vunsem rokico.“

Micka prijela mačkico,
Podala mu je tačico.

Fantič potegne vun svoj meč,
Odseka mački tačico.

„Še kder pa koli hodil boš,
Mačkinj frajman boš!“

721.

(Gorenjska.)

Na trati pa fantjè stojé,
Pa stopil je Anzelj med njé.
Zdaj pa mi oni zrok držé:
„Zdaj pa le pojd', kamòr kdo vé:
Jaz pojdem k svoji ljubici,
Drug pa le pojd', kamòr kdo vé!“

Prišel je tje pod okence,
Potrkal je na polkence:
„Oj tiho bodi, ljubi moj,
Pri men' so moja mat' nocoj.“
„„So čudne take matere,
K' imajo lasce skravžane!
Čez postljo leží višnjev plajš,
Pod plajšem je pa moj tovarš;

Na rožancu visi slamniček,
Na njem pa višnjev pantelj̀ček;
Pod posteljco so škornice,
Do vrha so otepene. —
Ljubca, podaj mi še rokó,
Da vzameva midva slovó!“

Ujela črno mačico,
Podala mu je tačico.
„Cigu, cigu, roka preč,
Ne boš begala fantov več:
Enim več k' seb' odpérala,
Druge pod oknom bégala!“

Tam pa stoji mi lipica,
Pod lipico fantje stojé,
Pa stopil je ta mlaj' med njé.

---

720. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. IV. 32.*

721. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo je hranil Miklošič.*

Pod lipico se zavrtí,
Pa lipci vršič odletí:
„Ni tacga b'lo, pa ga ne bò,
Da b' nosil krščeno peró,
Da lipa rase brez vrhâ,
Pa ljuba ljubi brez roká!“

„„Men'š, da s' odrezal ljubi roko preč,
Pa s' komaj mačci taco preč!““

722.

(Gorenjska.)

Prišel je pod okno ispino,
Ljubico je klical žalostno:
„Ljubica, odpri mi oknice,
Če ne oknice, saj polknice.“
„„Tiho, tiho bodi, ljubi ti,
Ker pri meni moja mati spí.““
„Čudne oj so take matere,
K' imajo lase razkuštrane;
Gor čez noge leží višnjev plajš,
Pri tebi leži pa moj pajdaš;
Not pod postljico so škornice,
Gor do vrha so otêpene;
Na rožancu visi slamniček,
Pa na njem je višnjev pangeljček. —
Ljubica podaj belo rokó,
Da še vzamem od tebe slovo!“

Dekle vjelo mu je mačico,
Vun podalo mu je tačico.
Je izderel z nožnic ojster meč,
Vrgel mačici je taco preč.
Še jo je za klobuk vtaknil,
Gor in doli po vasi je šel.

Na sred vasí lipica stojí,
Se pod lipico mi zavrtí:
„Taciga ni b'lo pa ga ne bo,
De bi nosil kršeno peró.
Lipica mi rase brezvrhà,
Ljubica mi rase brezroká!“

Menil, de ima roko ljubčino,
Pa je imel le taco mačkino.

Ljubi odseče ljubi roko, ker se je zaročila Mariji.

723.

(Iz ljutomerske okolice.)

Stoji mi stoji poljece,
Prelepo polje široko.
Na polji stoji lipica,
Prelépa lipca zelena.

722. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo je hranil Miklošič.*

723. *Zapisal* Stanko Vraz. — *Iz VO. XIX. c. 79 (185, 181), kjer je pripisan ta-le načrt melodije:*

Pod lípoj stojí jezera,
Oj jezera preglóboka,
V jezeri se kople deklica,
Prelépa mlada Ańčika.
Mimo je vlegla stezica,
Steza prelepo vglajena.
Po stezi šeče se pajbič,
Prelep pajbič — Mihalek mlad.

„Kopli se, kopli, Ańčika,
Sam' ne zakópli života!“ —
„„Pa kak bi ga zakopala,
Ki teb sem ga obečala:
Tebi sem ga obečala,
Mariji pa sem ga dala!““

„Podaj mi, Ańčka, bélo rókò,
Naj vzemem od tebe slovò!“
Mihalek potegne svétli meč,
Ańčki odseka róko proč.
Mihalek obriše svetli meč:
„Ti pa ne bóš mâ ljuba več!“

Kaznovani mlinar zapeljivec.

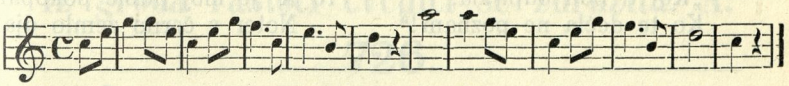
724.

(Iz Cerovca.)

Vanek krmi konjiča,
Lépga konja črnega;
Zajahava bode ga
Pod Mickino oknice.

„Dobro jutro, Micika!
Al si domaj ali ne?
Če si, Micika, domaj,
Razprega bóm konjiča.

Če pa Micke ni doma,
Podbistra bóm konjiča.“
„„Nega Micke ne domà,
Včer' odišla v béli mlin.““

Vraz je prepisal pesem v VO. I. 35, kateri prepis se razlikuje od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, v tem: 4 lipa — 6] Lepa jezera glóboka — 7 koplje — 8 Anjčika — 10] Prelepa stezica vglajena — 11] Po stezi se šeče pajbič lép, — 12] Pajbič lep, M. m. — 13] Oj koplji se, koplji, Anjčika — 14 Samo . . . zakoplji — 15 ga] ga ja — 16 tebi — 17 Tebi] — Ki tebi — 18 dala] zaročila — 19 Anjčika — 20 Naj] Naj si — 22 Anjčiki — 24 mâ] meni. — *Pesem je tiskal Vraz v NPI. 77—78 po tem drugem prepisu, toda s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja:* 1 polece — 2 pole šüroko — 3 poli — 7] V jezeri se kople Anjčika — 8 Anjčika] deklica — 13 kopli se, kopli — 14 zakopli — 15 ga ja] ga — 18 pa sem] pa — 19 Anjčika] lüba — 20] Da od tebe vzemem slovò — 24] Zdaj pa ne bóš moja lüba več. — *Drugi Vrazov prepis v VO. XIX. y. 68 se razlikuje od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 4 lipa — 6] Prelepa, čista, globoka — 7] V jezeri koplje deklica — 8 Anjčika — 10] Na ravno lepo vglajena — 12] Prelepi mladi Ivanič — 13] Le koplji se le, Anjčika — 14] Al ne zakoplji ž. — 16 tebi — 18 Podaj mî, Ančka] Daj, Anjčika — 21 Mihalek] Ivanič — 23 Mihalek obriše] Ivanič si briše — 24] Zdaj ne boš moja ljuba več.

724. *Zapisal* Stanko Vraz (*28. septembra 1834. l.*). — *Iz VO. XIX. A. 9. S prva je pisan pred zlogotvornim* rom e, *pozneje pa je povsod prečrtan: zadnja strofa je pozneje pripisana. Tudi 3. verz je pozneje s svinčnikom popravljen tako:* On pa bode ga zaderja. *Pristavljen je tam ta načrt melodije:*

Vanč podbistrâ kónjiča,
Lepga konja črnega,
Lepga konja črnega,
No je jaha v béli mlin.

„Dobro jutro, mlinar mlad!
Al ti spiš al gor gledíš?“
„„Ja ne spim, net gor glédim,
V Micknih krilah glavo držim.““

„Čakaj, čakaj, mlinar mlad,
Bóš ti mene spoznâ rad:
Kak se ljubjo ljubice
Al te, k so zaróčene.“

Smekne z sedla pištolico,
No spruži jo koz okneco;
Mlinara vgodì sred glavè,
Ljubico pa v njeno serdcè.

Nezvestoba ljube ne dá mrtvecu pokoja.

725.

(Iz Ziljske doline.)

a. Redakcija I.

„Štimica vpije, štimica gre,
To je lih taka štimica,
Kakor mojga pubiča,
Mojga pubiča pervega!“

„„Odpri, dečla, kamerco,
Kakor je bla navada tva.““
„Koj ti bon odpirala,
Ko te dečla ne poznam!“

„„Koj bi me, dečla, ne poznala,
K' sen bil pervi pubič tvoj!““
„Kako bi to vmiglah blo,
Da bi ti moj pubič bil?

K' je že minilo seden ljet,
Seden ljet, osmega pol,
K' je moj pubič pokopan,
Noter v černo zemlo djan!“

Pesem je tiskal Vraz v NPI. 56—57 z nastopnimi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja in è pred rom: 1 krmi] jaše — 2, 14, 15 Lépega — 3, 4] On pa ga zajahavâ bó * Pod Micikine okneca — 5, 17 ûtro — 7 si] si ti — 8 bom] bóm ja — 9 ni] ne — 11 Micke] ne Micike — 12 Včer'] Včera je — 13 Vanč] Vanč je — 10 jaha] odjahâ — 18 gledíš] bidíš — 19] Jaz ne spim, neti ne bidim — 20 V Micknih] Al Miciki v — 23 lübijo lübice — 24 te, k] tiste, ki. — *Verzov 25.—28. manjka.*

725. *Zapisal* M. Majar. — *Redakcija I. je vzeta iz Kuhačeve zbirke II. štev. 506. Isto pesem je zapisal M. Majar že v VO. XIII. 13, toda tam je zelo drugačna, kakor kaže redakcija II. pod* b. *V opomnjah na strani 78, 79 VO. XIII. pravi:* „Mene se zdi, da pesen Nezvesta ljubica: ‚Štimica vpije, štimica gre, ni cela. Po napevi soditi se tako-le začne: ‚Běua sûana je mi padûa * Na zeléne travniče, * Pomoriûa je vse rôžice, * Vse prežûahtne rôžice. * Mene

„„Le povohej mojo roko,
Kako po zemli mi diši:
Kako bi ne dišala,
K' je seden ljet v grobi ležala:

Je seden ljet v grobi ležala,
Seden ljet, osmega pol:
Koj si mi oblubila,
Da ne boš drujga lubila;

Sdej pa vendar drujga 'maš,
Mene nič več ne poznaš;
Jes sen oblubol te vzeti,
Te nisen vzel, sen prej vmerl.

Zato me zemla neče 'meti,
Me črviči nečjo snesti,
Zato sen moral sdej vstati,
Pa s tebo se zglihati.““

Ne oblubujte, pubči, dečlan
Ne po noči, ne po dni;
Ne oblubujte, dečle, puban
Ne po noči, ne po dni.

b. Redakcija II.

„Štimca vpije, štimca gre,
Je lih taka štimica,
Kakor mojga půbiča,
Mojga půbča pervega. —

Kak bi ti moj půbič biů,
K je miniůo že seden lět,
K je moj půbič pokopan,
Noter v černo zěmlo djan?“

„„Le povohej roko, kak diší!
Uehkė roka zůo diší,
Ki dloge v persti že leží,
Oj dro seden lět in pů:

Kaj si mi oblubiůa,
Da nėbòš drujga lubiůa,
Sdej pa vender drujga maš,
Mene neč več ne poznaš!““

Iz groba rastoči cvetlici se združita. A.

726.

(Iz Zaholmca v Ziljski dolini.)

Pubič mi je k Urši hodił
Cělah seden okroglah lět.

Nišči drujah ni to vedeł,
Kakor pubič in Uršica.

Der je to nja oča zvedeł,
Pubiča je v šoło djał.

Pubič se je učoł brati,
Brati in študirati.

---

kně za rôžice, * Da je lih sůana vzeůa je, * Mene j' le za půbiča, * Ki je — zapustu me.‘ Tukaj se mi zdi, da nekaj manjka, potle pride po mojim mnenji: Štimica vpije, štimica gre.“ *Naslanjaje se na to Majarjevo opomnjo, je spojil Vraz v svojem prepisu (VO. XV. 59) obe navedeni pesmi v eno; toda napev še ne dokazuje, da spadata vkupe, ker ni med njima nobene notranje zveze. Prepis Vrazov se razen ortografičnih malenkosti in besedice* Koj *v v. 13 strinja z naposled omenjenim zapisom Majarjevim. Kakor kaže redakcija I., je dobil Majar pozneje popolnejši zapis, katerega sem ravno zavoljo popolnosti del na prvo mesto.*

726. *Zapisal* M. Majar (?). — *Vzeta iz njegovega rokopisa MR. 174—175. V strofah z dvema verzoma se v petju tretji ponavlja.*

Šitro je pubič doštudiroł
In je novo mešo brał.

Der je pervobart zgoniło,
Urša je žě vstajała;

Der je drugobart zgoniło,
Se je v cerkov napravlała;

Der je trečobart zgoniło,
Urša je že v cerkve bła.

Der k ołtarji je perstopoł,
Uršici je słabo bło.

Der pubič bukvi je perdjoł,
Uršica je omedlěvała.

Ko je pubič Rěšnje tełо kazoł,
Uršica je mertva bła.

Ko je pubič žegne dajoł,
Uršici pa najprej dał.

Koj mi sdej še pubič pravi:
„„Ti si vmerla za mvo volj,
Jes vmerjan za tvojo volj.““

Kumej pubič to zgovorí,
Pubič žě mertov na tlěh leží.

Pubiča so pokopali
Cerkvi v lěpo sončno stran.

Uršico so pokopali
Cerkvi v lěpo sěnčno stran.

Iz njega groba mi je zrasła
Lěpa černěva gartroža;

Iz nje groba je pa zrasła
Lěpa běła lilija.

Tako sta visoko zrasle,
Nad cerkovjo sta se sklenile
Verh turna visočega:

Verh turna sta se sklenile,
Lih kakor bi vse jena bła.

Tuka vidite sdej vsi ludi,
Da sta si od Boga všafana,
Od hudah ludi razšajdana.

727.

(Iz ljutomerske okolice.)

Novi mešnik pismo pošle
Svojoj staroj materi,
Novi mešnik pošle pismo,
Kaj bo novo mešo bra.

Micika je tak velela,
Kaj bo k' novoj meši šla:

Tenko janko bo s' oblekla,
Da bo k' novoj meši šla.

„Tenko janko bi s' oblekla,
Da bi k' novoj meši šla,
Vsi ljudje bi tak veleli:
Micika je žalostna.

---

727. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. β. IV. Verzi 21—28 so pozneje z drugačno tinto pripisani; pri verzu 39. stoji varijanta:* So skočili k njemu možje. *Sicer je s svinčnikom pripisal Vraz te-le popravke ali predrugačbe:* 7] V skrinjo pisano gledala — 9, 17 s' je] je — 36 s' njoj nakloni] se njoj skloni — 38 tam on] pa on — 40 tam leži] obleži — 41] Njega pa so pokopali — 43] Kraj cerkve so njo kopali — 45 zrasla] je zrasla — 51 ljubo — 56 Jel] Jel je. *Drugi popravki s svinčnikom se ne dado razbrati.*

Novo sukno bi s' oblekla,
Da bi k' novoj meši šla,
Vsi ljudje bi tak veleli:
Micika je gizdava."

Tenko janko s' je oblekla,
Da je k' novoj meši šla,
Vsi ljudje so tak veleli:
„Micika je žalostna."

Micka sveto pismo vzela
Ino sveti roženkranc,
Ino šla vu sveto cerkvo,
V sveto cerkvo pred oltar.

Tam le ljepo dol kneknula
No molila Jezuša,
Tam je ljepo dol kneknula
No molila Jezuša.

Novi mešnik mešo bere,
Micika je žalostna,
Novi mešnik pozdigavle,
Micika omedleva.

Novi mašnik mešo zbere,
Micka mertva že leži,
Novi mešnik gre po cerkvi,
Milostno s' njoj nakloni.

Pride na cerkvene vrata,
Včasi tam on omedli,
Stopili so k njemu ljudje,
Al že mertev tam leži.

Ga kraj cerkve pokopali
Proti sončnem izhodi,
Njo kraj cerkve pokopali
Proti sončnem zahodi.

Z njegovega groba zrasla
Ljepa rdeča gartroža,
Z njenega pa groba zrasla
Ljepa bela lilija.

Kda sta velki že dorasle
Raven bele cerkvice,
Sta se ljubno ošepile,
V sveto rasle sta nebo.

Glejte, dragi vsi kristjani,
Glejte velke čudeže;
Zdaj pomislite, kristjani,
Jel' ljubezen ali ne!

728.

(Iz šmarskega okraja na Štajerskem.)

Očetu, mater je obljubil,
Da bo novo mašo pel,
Svoji Micki pa je obljubil,
Da jo bo za gvišno vzel.

Študenčič je no pismo pisal,
Da bo novo mašo bral.
Ko je Micka to izvedla,
Bridko jokala se je.

„V černi gvant bi se oblekla
In bi k novi maši šla,
Alj ljudje b' se mi smejali:
Micka kak je žalostna!

Rudeči gvant bi si oblekla
In bi k novi maši šla,
Pa ljudje bi tako rekli:
Kak je Micka ofertna!

Beli gvant si bom oblekla
In bom k novi maši šla,
Pred oltar bom pokleknila
In bom lepo molila."

---

728. *Zapisala* Mar. Stoklas. — *Iz njenega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

Prišel je študenčič mladi,
V rokah nesel je Boga,
Mnihi so ga spremljevali,
Pred oltar peljali ga.

Študenčič pervokrat povzdigne,
Micka bleda omedli,
Študenčič drugokrat povzdigne,
Micka mrtva že leži.

Študenčič se okolj oberne
Ino vsem svet žegen da,
Pred oltarjem se dolj zverne,
Proč so nesli mertvega.

Študenčiča so pokopali
Tje, kjer solnce gori gre,
Miciko so pokopali
Tje, kjer solnce doli gre.

Z njenga groba je prirasla
Lepa bela lilija,
Z njegovega grobu je prirasla
Lepa rdeča gartroža.

Rasti ste na kvišk začele
Do verh cerkve in naprej,
Verhu cerkve se objele,
Zrastle gori v svetli raj.

729.

(Od sv. Ane na Krembergu.)

En študent je pismo pisa,
Da bo novo mešo bra,
Lubica je to pa zvedla,
Je bla močno žalostna.

„Rdeči gvant bi si oblekla
No bi k novi meši šla,
Pa ludje bi lahko rekli:
Lubca je zlo ofrtna.

Črni gvant bi si oblekla
No bi k novi meši šla,
Pa ludje bi zopet rekli:
Lubca je prežalostna.“

Beli gvant si je oblekla
No je k novi meši šla;
Pred oltar je pokleknila,
Tam je lepo molila.

Študent prvokrat povzdigne,
Lubca je medlevala;
Drugokrat študent povzdigne,
Lubca je že mrtva bla.

Zdaj študenta so prijeli,
So po cerkvi ga pelali,
Ko v sred' cerkve so ga dovedli,
Mrtev tudi obleži.

Njega zdaj so pokopali
Tam, kjer solnce gori gre,
Njo pa na večerni strani,
Tam, kjer solnce doli gre.

'Z njegov'ga groba prirasla
Je rdeča gatroža,
'Z njen'ga groba pa prirasla
Je 'na bela lilija.

Obedve se skup prijele
In ste rasle visoko,
Skupaj ste se objemvale
No ste rasle gor v nebo.

729. *Zapisal* Janko Šlebinger. — *Iz njegove zbirke (I. 40—42), ki jo hranim jaz.*

730.

(Iz Središča.)

Ženska glava pa je slaba,
Vsaka stvar jo prenori;
Tak je tud to mlado Micko
Eden mladi je študent.

Prvi ceglic joj je piso,
Kaj de novo mašo mel;
Drugi ceglic joj je piso,
Kaj de jo za ženo mel.

„Kakšni gvant bi si oblekla,
Kaj bi k novoj meši šla?
Beli gvant bi si oblekla,
Kaj bi k novoj meši šla:

Te pa bi mi ludi rekli,
Kaj sem bila svatevca.
Črni gvant bi si oblekla,
Kaj bi k novoj maši šla:

Te pa bi mi ludi rekli,
Kaj sem bila žalostna.
Plavi gvant bi si oblekla,
Kaj bi k novoj maši šla.

Pred oltar bi pokleknila,
Tam pobožno molila.“
On je prvokrat povzdigno,
Ona je že omedlevala.

On je drugokrat povzdigno,
Ona mertva gratala.
On je tretjokrat povzdigno,
On je grato mertev sam.

Njega pa do pokopali
Na to desno stran cerkve,
Jo pa bodo pokopali
Na to levo stran cerkve.

Na jegvem grobu pa je zrastla
Ena rudeča gatroža,
Na jenem grobu pa je zrastla
Ena bela lilija.

Tote rože bodo rastle
Gor do turnca križeca,
Tam se bodo vkup prijele
In do rasle gor v nebo.

731.

(Kranjska.)

„Aj, Voljar, Voljar, Voljar,
Prelepi Voljar mlad!“
Tako je rekla Sidonika,
Aj mlada Sidonika:

„Pred žlahto si obljubil,
De boš novo mašo bral,
Pred mano si obljubil,
De boš mene Sidono vzel.“

---

730. *Zapisala* Ana Kocjan. — *Iz njenega rokopisa, ki mi ga je dal K. Ozvald.*

731. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz PP. I. 16—19. Vnovič je prepisal Ravnikar to pesem v MP. I. 116—117 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja:* 13 Zjutrej — 14, 16, 26, 28 nevestam gre] nevest navada gre — 25 Zgodej — 27 napravila — 33 dolg — 36 m'nihov — 59 vi] mi. *Drugi prepis v VP. V. 108—111 se razlikuje od našega natiska v tem:* 13 Zjutrej — 14, 16 nevestam gre] nevest navada gre — 36 m'nihov — 58 pobiči — 59 vi] mi. — *Pesem je natisnjena v SPKN. I. 106—108 in se razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, od našega natiska v tem:* 1] Oj Voljar, Voljar! — 3, 11,

Tako je rekel Voljar,
Prelepi Voljar mlad:
„„Kaj ti pravim, Sidona,
Premlada Sidonika,
Zjutraj mi zgodaj vstani,
Kakor nevestam gré,
Prelepo se mi napravi,
Kakor nevestam gré,
Ino pojdi v cerkev,
V cerkev kapcinarsko,
Za vrata mi poklekni,
Za vrata kapcinarska.
Ondukaj tako dolgo kleči,
De bom jez v cerkev prišal.
Kadar jez v cerkev pridem,
Se bova poročila.““

Sidona je zgodaj vstala
Kakor nevestam gré,
Prelepo se je opravila,
Kakor nevestam gre,
Ino je šla v cerkev,
V cerkev kapcinarsko,
Za vrata poklenila,
Za vrata kapcinarska,
Ondi tako dolgo klečala,
De je on v' cerkev prišal.
Kadar pride Voljar v cerkev,
Perpeljalo ga mènihov dvanajst.
Voljar mi je perstopil,
Sidona omedli.
Voljar je povzdvignil,
Sidona dúšo pusti!

Tako je rekel Voljar,
Prelepi Voljar mlad:
„Kaj Vas prosim, vi mènihi,
Preljubi bratci moji!
Sidono tukaj pokopajte,
Pred vrata kapcinarska;
Kadar bom šal vun al notri,
Vselej jo pokropil bom;
Koderkol' bom hodil,
Za Sidono spomnil bom.“

Sidono so pokopali
Pred vrata kapcinarska.
Kadar je šal vun al notri,
Sidono pokropil je;
Koderkoli je on hôdil,
Za Sidono spomnil je.

„Kaj vam pravim, vi fantiči,
Vsi ledik pobeči,
Ne motite vi dekličov,
Kakor sim jih motil jez,
Kakor sim jez motil
Mlado Sidoniko.“

732.

(Kranjska.)

Lepš ljubezni ni na sveti,
Kot ljubezen fantovska;
Pa je ni goljfije véči,
Kakor je študentovska.
Oču, mater je obljubil,
De bo novo mašo pel,

25, 38, 40 Sidonia — 8, 45, 50, 51, 54, 56, 62 Sidonio — 18, 30 kapucinarsko — 20, 52 vrate kapucinarske — 22, 34 prišel — 32, 46 kapucinarske — 47, 53 šel — 50, 56 Za] Na — 58 ledik pobeči] prosti pobeči.

732. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz PP. 11—15. Pesem je že v tem zapisu tako predelana in umetno zavita, da se komaj sme imenovati narodna. Naslov ima v rokopisu „Tolmajnar in Suzana“; opomnja pa pravi, da „nekteri Tolmajnarju pravijo Voljar ino njegovi Suzani Sabina“. Ravnikar ima v svojem*

Svoji ljubci je obljubil,
De jo bo gotovo vzel.

Tak ji reče: „Ljuba, idi,
Moškra tebi naj stori
Novo oblačil' iz žide.
Vstani, predem se zori,
Kot navada gré nevesti,
V cerkev pojd' frančkanarsko,
V klop ko scer, se daj usesti,
Notri v' klop pomalano.

Ko v' cerkev bodo me peljali
In bom svet Telo imel,
Vedla takrat bodeš kmalo,
De bom sveto mašo pél;
Če v rokah ta čas pernesem
Lep zeleni rožmarin,
Vidla bodeš, kakor rečem,
De se s tabo zaročim!"

Zgodaj je Suzana vstala
Zjutraj, predem se zori,
In lepo se napravljala,
Po nevest'no se nar'di.
Notri v cerkev potlej grede,
V' cerkev to frančkanarsko.
Tamkej se v' klop vsede,
Notri v' klop omalano.

Zvesto zmirej pogleduje,
Kdaj nje ženin peršal bo.
V' cerkev ž' njim se zdaj persnuje
Tih dvanajst frančkanarjov:
On v' rôkah je pernesel
Svetga rešnjiga Boga,
Ljubca vender je tih misel,
De se zdaj zaročita.

Ko na pervo štapnjo stane,
Novo mašo je zapel.
Ljubca straha vsa se zgane,
Vse krog se ji je vrstel.
Mašnik dalej je povzdvignil
Presveto Rešnje telo.
Ona pada, ko bi mignil,
Omedlela je za to.

Kadar mašnik povzdviguje
Dalej sveto Rešnjo kri,
Še Suzan perhaja huje,
Naglo dušo popusti.
Ljudstvo pa je hrup zagnalo:
„Ena ženska je mertva!"
Mašnik pa spoznal je kmalo,
De Suzana je le ta.

On okoli se oberne,
Sveti žegen ji je dal;
Spet okoli se poverne
In vpričo vsih je djal:
„Kaj vam pravim, vi študentje,
Kteri še študerate:
Ste začeli ljubce jmeti,
Nikar jih ne zapustite.

Jez Suzano sim zamotil,
De je mogla za me vmret;

rokopisu še dva prepisa. Prvi prepis (VP. II. 136—140) se razlikuje od zgoranjega natiska, ne glede na naglasna znamenja in apostrofe, pa ъ *za neke nepovdarjene* i, *v tem*: 12 zori] dani — 15 vsésti — 16 pomalano — 17 Ko v' cerkev] K' notri — 18 In . . . imel] Če . . . vzel — 29 potlej] ona — 34 prišьl — 39 vender] zmirej — 44 krog se ji je] okrog se ji — 60 Ino vpričo — 73 Komej tolko še] Še s težavo to — 81 'Z — 84 Germ gartrož] Vertni šibьk — 87 Verhь. — *Drugi prepis (MP. I. 113—116) se od tega zadnjega, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, razlikuje v tem*: 16 omalano — 18 Če . . . vzel] Pa . . . pernesel — 19 kmalь — 21 tačas] pa not' — 23 rečem] pravim — 34 prišal — 39 zmiraj — 60 In v pričo — 82 in] pa — 84 šibek. — *Pesem je tiskana v SPKN. IV. 69—73; ta natisek se razlikuje od našega, ne glede na naglasna znamenja in apostrofe, v tem*: 2 ljubezin — 3 golfije — 11 oblačilo — 12, 26 predin — 21 tačas pernesem] takrat prinesem — 30 to frančkanarsko] frančiškanarsko — 31 uséde — 34 prišel — 35 prisnuje — 36] Dvanajst frančiškajnarjev — 37 prinesil — 38 Svétiga rešniga — 39 vunder — 46 rešnó — 51 prihaja — 60 Ino — 70 naju — 78 umerjem — 80 ko — 81 Iz njeniga — 84 Gerem — 88 svétli

Tudi jez sim se napotil
Zapustiti ž' njo ta svet. —
Kaj vam pravim, vi pogrebci,
K' bote naji pokopal:
Pred cerkven prag bote ljubco,
Mene kônec kora djal'!"

Komej tolko še prestane,
De je novo mašo zbral,
Berž do mertve gre Suzane
Ino tu tako je djal:

„Ona vmerje zavol mene,
Jez umerjem zavolj njé!"
Doli pade ino sklene;
Grôbe, kot je djal, storé.

Iž njenga grôba zrase
Limbar čist in lepo bel,
Iz njegovga grôba pa se
Germ gartrož je začel.
Rasti sta na kviško jela
Do verh cerkve in naprej,

Verhu cerkve se objela
Zrasla gori v' sveti raj.

733.

(Kranjska.)

„Svôjmu očétu sim obljubil,
De bóm novo mášo pél;
Svôji ljubici sim obljubil,
De jo bóm gotóvo vzél.

Komu se jez hóčem zlagáti:
Svôjmu očétu in materi,
Al' se jez hočem zlagati
Svôji ljubici mileni?" —

„Ti se pa jutro lépo napravi,
Kakor vsaki nevésti gré;

Pa ti gôri poklékni,
Kjér vse gospôde kleče! —

Mêne bódo pripeljáli
Kakor noviga mášnika." —
Kádar je sanktus pozgónil,
Ljubica žé omedlí;

Mášnik se okól' obèrne,
Ljubica žé mèrtva leží.
Mášnik se nazáj obèrne,
In tako govorí:

„Pokopljite jo pod vráta vél'ke,
Pod cerkvéni pràg,
Kádar jez v cerkev pójdem,
Vselej na njo se spomnil bóm!"

---

733. *Neznanega zapisovalca. — SPKN. III 20—21, kjer je v v. 19 tiskano* òbérne.

734.

(S Hmenic nad Otaleži v idrijski dolini.)

Na swīt ni līpš stwarì wъbène,
Kàt je lubïézn ta!
Oj srèjčn je ta pūbič,
Ki je tàk wъpcīrat zná,
Kàkr le-tá štedènti
Te mlad Sadŭójnki:
Kir ji je biw wàn wъblùbu,
De je bŭó w zákan wzïéw,
Wъčïétu n máter je biw wъblùbu,
De ba nàwa máše plw!

„Wъčïétu n máter čem dastáti,
Kar zapòwed zapawī;
Mlad Saduòjnki čem dastáti,
Pr màjmu src leží.“

W nedèjle je w cīrku pŕšla,
Kùkr se ɣrïé newīst,
Jenu ž nŭó držica
In z wèlka máterje;
Nèɣa sa pa prpeláli
Te duhòwni ɣàspudjé.

Kàdr je jïéw swïeta máše bráti,
Se j jïéla màčnu trïést;
Kadr je jïéw ŭófrvati,
Sa j jïéle sòwze tèčt;
Kàdr je pa pawzdiɣnu
Svetù Rišnù telū,
Pr ti priči je že tīlu
Že nènu srce pŭóčt.
Kàdr je pa przdiɣnu
Ta svïéta Rīšna krì,
Pr ti priči mъ wàna
Duše papustì.

Kadr je svïéta máše zbráw,
Dal pa cīrkwi k nej je šèw;
Če nájne s je naslànu,
Na nïé dīsna strán:
„Če si ti zàwъl mène wmŕla,
Jest zàwъl tèbe bàm!“

Nèga sa pa pakapáli
Na ta sunčni kraj,
Nŭo sa pa pakapáli
Na ta wъsŭójni kraj.
Wъn ž neɣàwɣa ɣràba ráse
Na rdèjče ɣàjtraže,
Wъn iž nènɣa ɣràba ráse
Na bīla lïlije.
Kàdr sta na wъrh tùrna prrásli,
Sta se lpū prjïél,
Wъn z ɣràba sta se zdrli,
Sta pa w nebïésa šli.

735.

(Z Banjšic.)

„Oč' noj mater' sem obljubil,
Da bom novo mašo pel;
Ljubci moji sem obečal,
Da jo bom za gvišno vzel.

Šesto šolo sem študiral,
Ljubca še ved'la ni;
Sedmi žegen sem prijamal,
Ljubca zvedla je. —

---

734. *Zapisal* K. Štrekelj; *pela stara Peternelova teta. — Iz mojega rokopisa.*

Opomnja. *Z zgoraj priobčenimi pesmimi so v zvezi še neki odlomki in neke druge pesmi, ki po svoji vsebini ne spadajo prav za prav med pripovedne, ali so vendar njim sorodne, zato jih priobčujem tukaj (št. 735—739).*

735. *Zapisal* J. Humar. — *Iz njegove zbirke, ki mi jo je dal prof. Levec.*

Pridi, pridi, ljub'ca, h maši,
Kdar bom novo mašo bral,
Dal ti bom en sveti žegen,
Tebi ino vsem ljudem!“
Kedar mašnik gor povzdigne,
Ljubci prišlo je hudó:
„Peljite jo od ondi proč,
De strahu umrla ne bo.

Vsak študent je bil permoten,
Tudi ravno jest tako!“

736.

(Iz Krope.)

[Odlomek.]

Vi študentje, premišljujte
Vaš le ta duhovski stan!
Vaše bukve premišljujte,
Pustite ljubice na stran'.

„Mojmu očku sem obljubil,
Da bom novo mašo pel;
Moji ljubci sem obljubil,
Da jo bom gotovo vzel.

Komu se hočem zdaj zlagati,
Svoj'mu oču ali materi?
Al' se hočem zdaj zlagati
Moji ljub'ci cartani?

Dvema gospodoma služiti,
To je meni preveč težko;
Mašo brati 'no ljubiti,
To je prepovedano!“

737.

(Rožanska.)

Dvema hospodama služíti,
To je masa pratašku:
Študirati noj lubiti
Je pa prepovědanu.

Mojmu oči sim obluboŭ,
Da bom novo mešo braŭ,
Mojej dečli sim obluboŭ,
De jo v zakon bom jemaŭ.

Komu hočem se zůègati,
Al oči ino matare,
Al oči ino matere,
Bel mojej dečli cartanej?

Na duri sim poterkoŭ
Z mojim zůatam perstanam;
„Oj le odpri, dečůa, kamro,
Oj pošlinjobart nico! —

736. *Zapisal* Fr. (Radivoj) Poznik. — *Iz NB. 166—167.*

737. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XIII. 69—68, kjer ji je pristavljena ta-le opomnja: „Tota pesmica od študenta se poje po celoj Koroškoj; zapisana je ovdi u narečju, kakor Rožani (Rosenthaler) govorô.“ — Konec je pri ti kakor pri nastopnih pesmih tega naslova vzet iz drugih pesmi.*

Sda pa kůobčič doů vzemam,
Oj dakletce, prad tabó,
Od tabe sůovo vzemam,
Mene nič več zad ne bo.

Daleč, daleč sda porajžam,
Daleč iz dežale preč,
Z menoj niščer ne pojde,
Kakor drobne tičice.

S parkelči bojo mi pot kazale,
S perjam senco deůale,
S klunči lěpo žvižgale,
Mi kratče čase deůale.“

738.

(Kranjska.)

Na sveti véč foušije ni,
Koker je študentouska!

„Očki, mater sim oblubil,
De bom gvišnu mašo bral;
Svoji lubci sim pa oblubil,
De jo bom v' zakon vzel.

Očki, mamki sim se zlegal,
Moji lubci se na smem;
Na ne vratca bom potrkal
S svojem zlatim perstanam.“

Lubca hitru gor ustane
In po nemšku govori:
„Kaj boš, lubca, nemšku govorila,
Ker po krainsku dobru znaš!“

Klobus snamem,
Slovu uzamem
Od svoje lubice,
Ah lubce moje.

Zdej pa bodem pomaršírou
Ke na Oberštajarsku,
Oben na bode za mé vedu,
Ko ta drobne tičice:
S klunkam bodo pót kazale,
S pirjam senco delale. —

Kar sim pisal, prou sim pisal,
Eno samo sim falil,
Svojo lubco vonkaj zbrisal,
De nigdar več vesél na bom.

739.

(Z Benečanskega.)

Oč' in mater' sèm obljubû,
Dà bom novo mašo peû;
Moji ljubi sèm obljubû,
Da ju bom za ženo vzeû.

Oč' in mater' lahko zlažem,
Moji ljubi pa ne smem,
Ker če ji le enkrat zlažem,
Pa več k nji u vas ne smem.

---

738. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XXI. 20—21. Vrazu jo je dal najbrž Rudež; pisala jo je zelo okorna roka, ki ni razločala* s *in* z, š *in* ž; *v v. 10., 23. in 24 je za* S *pisano* 'Z.

739. *Zapisal* T. Lipoljub (M. Trnovec?). — *Iz Torbice jugoslavjanske mladosti II. (1863) str. 68.*

Jest pojdem v vas k moji ljubi,
K moji ljubi cartani;
Še na vrata bom potrkû
Z enim zlatim perstenom.

Ljuba kamru odprijala
In po nemški šrojela:
„O kej mi po nemški šroješ,
Ker slovenski dobro znaš!“

Vbožec jest sèm se oženû,
Hudo ženo sèm vdobiû,
Hudo ženo sèm jest vdóbû,
Sam hudič m' jo je vloviû.

Železen kurnjek m' je vkupila,
Tam pod klopjo mi stoji,
Onde noter me bo diela,
Tam bom miserere peû.

Iz groba cvetoči cvetlici se združita. B.

740.

(Iz Selnika blizu Vinice.)

Šetali se, šetali
I dva mili dragi.

Šteli su se zeti,
Nèsu jim se dali;

Nèsu jim se dali
Joček nit mamica,

Joček nit mamica,
Bratec nit sestrica.

„Merji, mili, merji
Vu sobotu večer,

Ja pak si vumerjem
Vu nedelu jutro.“

Skupa su vumrli,
Skupa pokopani.

Na grobu je zrasel
Barbarik zeleni.

Barbarik se jovil,
Rožicu je povil.

Vište, glejte, ludi,
Preveliku lubav!

Iz groba rastoči cvetlici se združita. C.

741.

(S Pohorja.)

Leži, leži lepo polje,
Lepo polje široko.
Po polju leži cesta,
Lepa cesta vglajena.

Tam po cesti mi peljajo
Vsi ti mladi furmani:
Najbolj ti prednji, naj ti gorši
Je moj ljub' cartani.

---

740. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl-Herdvigov. — *Iz HNP. III. 36—38.*

741. *Zapisal* Lipe Vrhovski. — *Iz „Dom in Sveta“ l. 1894. na platnicah št. 21, kjer je beseda* licnem *(v. 28.) razložena s* senčnem.

K 'ni oštariji so pripeljali;
Tam so notri stopili.
„Le krmite 'no štriglajte
Moj'ga konj'ča bistrega!

Sem gredé po poti zvedel:
Moja ljuba boléna je;
Je boléna, spovédena,
K smerti je pripravljena.“

On je hitro k njej pritekel,
Ali ljuba je že mertva b'la.
Gor na mizo je naštel
Še sto belih tolarjev:

„Za to molite no mašujte
Še za naji oba dva!“ —
Pri tej priči je na tla padel,
Pri tej priči je mertev bil.

Njegovo truplo so pokopali
Na solnčnem kraju turna dol;
Njeno truplo so pokopali
Na lienem kraju turna dol.

'Z njegovega je groba raslo
Lepa rdeča vrtnica;
Z njenčnega je groba zrasla
Lepa, bela lilija.

Na vrh turna sta vkup prirasli
'No sta se lepo spletali
Gor v sveto nebo in sveti raj,
Kter'ga nam Bog vsim skupaj daj!

742.

(Iz Frama.)

Leži, leži ravno polje,
Prěk polja leži cesta,
Oj cesta vglajena.

Po ti cesti pripeljajǫ
Štirje mladi vozniki.
Pri vsakem vozu, pri vsakem vozu
Sǫ trije lěpi bělci.

Mi peljajǫ no ostanejǫ
V' městu Marburžkem;
Vsej mi peljajǫ no ostanejǫ
V tem si městu, ko je micken o.

Vsi mi drugi sǫ šli k večerji,
Samo mladi Anzel nič ni šel:
„Vsej sèm uže po pǫtu izvědel,
Da mi Micka bolana leží.“ —

„Ali si zdrava ali bolena,
Kako sę ti kaj godi?“
„„Jaz něsem zdrava, jaz sèm bolána,
Izpovědana no obhajána,
Na smèrt sèm uže pripravljena.

Na tî, na tî zlati pèrstan,
Zlati pèrstan teb' nazaj:
Ker si bǫš drugǫ ljubicǫ izbiral,
Zlati pèrstan ji bǫš dal!““

„Jaz si ne hočem druge ljubice izbirat,
Tudě zlatega pèrstana ně,
Jaz pa hočem s tebǫ umrěti,
Jaz pa hočem s tebǫ umrěti!

Mene pokopajte, pokopajte
Na skrivčni kraj te cèrkvice,

---

742. *Zapisal* O. Gaf. — *Iz CO. II. 60.*

Nju pa pokopajte, pokopajte
Na solnčni kraj te cèrkvice:

Iz mojega groba bọ prirastla
Lẽpa èrdẹča gartroža,
Iž njenega groba pak bọ prirastla
Lẽpa bẽla lilija.

Toti dvẽ roži bota rastli
Vèrh turna vîsokega;
Gore sẹ bota vkup sprijeli,
Bọta rastlẽ v svẹto nebo.

Kdor bọ koli tu mimo hodil,
Da bọ znal pisat no brat,

Tisti bọ gotovo vẽděl,
Kaj je najna ljubezen bîla!“

743.

(Iz Št. Jurija na južni železnici.)

„Le furajte, le furajte,
Vi te mladi furmani,
Le nocoj še pripelajte
Do oštarije zidane!“

Tam vas bodo spraševali,
Kaj bote večerjali?
„Zrelega vinca, belega kruha
Bodemo večerjali.“

„„Jaz ne bodem nič večerjal,
Ker sem preveč žalosten;
Jaz sem eno pošto zvedel,
Da dekle moje boleno je.

Je bolena, spovedana,
Je za smrt pripravljena!
Tak dolgo bom fural, da bom prifural
Nocoj do njene kamrice.

Bom na okno tam potrkal:
Odpri, dekle, kamrico!
Me še zadnokrat objela,
Prej kakor umrla boš!““

Drugo jutro so prišli gledat,
So najšli mrtva obedva,
Drugo jutro so prišli gledat,
So najšli mrtva obedva.

Njeno truplo so pokopali
V žegnan grob na solnčni kraj,
Njegovo truplo so pokopali
V žegnan grob v senčni kraj.

Iz njen'ga groba je izrastla
Lepa bela lilija,
Z njegov'ga groba je izrastla
Lepa rudeča gartroža.

So nad cerkvo se sprejeli,
Rastli vkup v sveto nebo,
Ker ljubezen je taka bila,
Da jo je bil sam Bog vesel!

744.

(Od Sv. Jurija na Ščavnici.)

„Le forajte no pelajte,
Vsi mladi formani,
Zaforajte, zapelajte
K oštariji pisani.“

743. *Zapisala* Zinka Kavčičeva. — *Iz njene zbirke, ki jo hranim jaz.*
744. *Zapisal* Davorin Trstenjak. — *Iz VO. VIII. 39, kjer je v v. 14. stalo sprva* Jožek *namesto* Vanek.

Konjiče so zegnali
V štalo zidano,
Kola pa so postavili
V huto cimprano.

Na pragi je stala kelnarca,
No v hišo klicala:
„Le hodte vi k večerji vsi,
Ki vam je perpravlena!“

Vsi pa so k večerji šli,
Samo mladi Vanek ne.
„Kaj nedeš pa k večerji ti,
Ki je perpravlena?“

„„Večerjajte, večerjajte,
Naj vam požegna Bog!
Al ja na poti zvedâ sem,
Da luba mi bolena je.

Konjiča zdaj obsedlâ bóm
No k lubici odjahâ bóm.““ —
„Dober večer, lubica,
Jeli še si živa ti?

„„Malo še ja živa sem,
Al že smrti proti grem.
To maš prstan svoj nazaj,
No ga drugoj lubi daj.““

„Ja pa nečem druge imeti,
Rajši očem s teboj vmreti.“

Lubo pokopali so
Na brütif žegnani,
Na brütif žegnani,
Na pravi sunčni kraj.

Lubega pokopali so
Na brütif žegnani,
Na brütif žegnani,
Na levi sunčni kraj.

Vün z groba pa sta zrasli
Dve rôži cartani:
Prva roža pa je bila
Lepa, bela lelija;
Druga roža pa je bila
Lepa rdeča gartroža.

Vkup raseta, vkup raseta
Rožici obe,
Gor do turna visokega,
K očeti večnemi.

745.

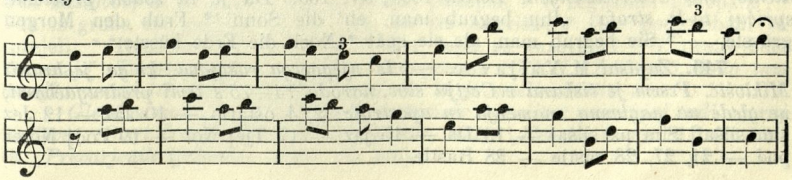
(Iz ljutomerske okolice.)

„Hodmo vsi k večerji,
Po večerji hodmo spat!“
Vsi so drugi šli k večerji,
Samo mladi Jôžek ne.

Ena vtica prletéla,
Séla si na okneca;
Ona pa mu je veléla,
Da je Micka betežna.

---

745. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. T. 19 (125), kjer je pri verzu 16. pripisana varijanta:* Proti solnčnem izhodi, *in je verz 1. s svinčnikom popravljen v:* Hodmo zdaj mi vsi k večerji. *Tam je pripisan tudi ta-le načrt melodije:*

Jožek se hitró opravi,
No odide k Miciki.
Kak on hitro v hižo stópi,
Ona že mrtva leži.

Tudi on na tlà opadne
No tam mrtev obleži.
— — — — — — —
— — — — — — —

Jega so mi pokopali,
Gé mi solnce izhaja,
Jó pa só mi pokopali
Proti solnčnem zahodi.

Ž njegovega groba zrasla
Lepa roža ščipkovec,
Ž njenga groba pa mi zrasla
Lepa béla lelija.

Nedvi pa sta velki zrasli
Raven bele cirkvice;
Tam pa sta se ošepile
No raslè v sveto nebò.

746.

(Z Béle.)

„Le vozniki, le vozite
V oštarijo zidano,
Le vozite, le vozite
V oštarijo zidano.“

Oštirka na pragu stala,
Lepa mlada oštirka,
Nas k večerji klicala:
„Le k večerji, le k večerji,
Ker je že pripravljena.“

„„Jez ne bodem nič večerjal,
Tud ne bom nič vinca pil;
Jez sim slišal pismo brati,
De mi dečla umrla bo.
Če pa ona umrla bo,
Tud jez dolgo živ ne bom.
Mene bodo pokopali
Tje pod zidan turniček,
Ljubco bodo pokopali
Pod cerkovni prag.

Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. I. 20; ta prepis se od zgoranjega natiska razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja in e *pred rom v tem*: 1 Hodmo] Hodmo, ludje, — 7 pa mu je] mu je tak — 8 Da je Micka] Kaj je Micika — *Za 9. verz stoje ti-le trije:* Kak hitro Jožek to začuje, * On od straha zabledi; * Lepo belo se opravi — 15 Njega — 16] Proti solnčnem izhodi — 17 Njo — 19 Ž . . . groba] Z . . . groba je — 20 ščipkovec] gartroža — 21] Z njenega pa je groba zrasla — 23 Nedvi] Onedve — 24] Zraven bele cirkve gor. — *Pesem je tiskana v NPI. 123; ta natisek se razločuje od tega zadnjega prepisa, ne gledé na naglasna znamenja in* è *pred rom, v tem: Verza 1.—4. manjka.* — 5 mu] pa — 8 Micika] Minka — 9 (9) Jožek] Ivan — 9 (10) zablidi — 10 Miciki] Minkici — 12 že mertva] mèrtva že — 13 Tüdi — 14 No tam] No — 16 sunčnem — 18 sunčnem — 19 Ž — 21 Ž — 23 Onjedvi — 25 ošepili — 26 rasli. — *To pesem, katero je našel v Jutrzenki na rok 1843., str. 130., kjer jo je iz Vraza ponatisnil Piotr Dubrowski, je preložil zelo slabo na nemščino Aug. Boltz, Gedichte und Uebersetzungen, Berlin 1860, str. 159. Da je ta sodba pravična, spričuj ta-le strofa*: „Ihn begrub man, eh' die Sonn' * Früh den Morgen grüsste, — * Sie begrub man, als sie spät * Noch die Erde küsste.“

746. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič. Pesem je tiskana v Cvetju slov. naroda 74—75 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe*: 2, 4 oštarìo — 10 Jaz — 12 Jez sim slišal] Sim pa slišal — 13 Da — 15 jaz — 17 Tje] Not — 19 Pod] Noter pod — 24, 27, 28 rastle — 28 Rastle.

'Z mojga groba bo pa zrasla
Ena bela lílija,
Iz njé groba bo pa zrasla
Ena r'deča vrtnica.
Potlej bote gori rasle,
Gori v zidan turniček;
Gor' se bote vkup strnile,
Bote rasle gor naprej,
Rasle, rasle gor v nebó,
Kjer je Jezusa teló.""

747.

(Iz šmarskega okraja na Štajarskem.)

„Le forajte, le forajte,
Sami mladi formani,
Le razprezajte in v štalco dajte,
Noter v štalco zidano.

Kaj pa bomo večerje dali
Vsem tem mladim formanom?"
„„Belega kruha, zrelga vinca,
To bomo večerjali.""

„Nisem večerjal, ne bom večerjal,
Ker sem močno žalosten,
Ker sem snoči 'no pošto zvedel,
Da moje deklje bolno leži.

Tako dolgo bodem foral,
Priforal bom do kamerce,
Gor na vrata bom potrkal:
Odpri, deklje, kamerco."

Tako dolgo on je foral,
Priforal je do kamerce,
Gor na vrata je poterkal:
„Odpri, deklje, kamerco!"

„„Jaz ti nisem kos odpreti,
Ker sem močno bolana,
Sem bolana in spovedana
In za smert pripravljena.""

Jo je drugokrat zakljicav:
„Odpri, odpri, dekletce."
Je gori vstala, se napravla,
Šla odpirat kamerco.

Sta se objela in sprejela,
Vlegla se na posteljco.
Drugo jutro grejo gledat,
Našli so oba mrtva.

Tota trupla so pokopali
Na ti britof žegnani,
Tote duše so pa peljali
Gor v nebesa angeljci.

---

747. *Zapisala* Marija Stoklas. — *Iz njene zbirke, ki jo hranim jaz.*

Opomnja. *V rokopisih Ravnikarja-Poženčana (MP. III. 23—26, VP. III. 110—112, MP. I. 128—130) je več prepisov pesmi, katera se začne:* Uno noč smo fantje zbili * Se pod lipo zeleno, * S' sablicami smo svetili * Kakor z lučmi skoz tamo *itd. Ta pesem nima dandanes, če je prvotno res morda bila narodna, niti trohe narodnega duha več; nje konec pa kaže isti motiv, kakor pesmi zadnjih treh naslovov, in se glasi:* „Njij so skupej pokopali * V' žegnanim' pokopališ', * Vun iz groba ste pognali * Liliji dve, pa šle nakvišk; * Gor pod nebam se sprejeli, * Rasli notri v' sveti raj, * Gor' lepo se razcveteli * V' cvetji bote vekomaj." *Ta pesem je za narodno natisnjena v SPKN. II. 93—95, toda tam manjka ravno teh dveh značilnih strof, da bi jo smeli uvrstiti sem.*

Gledé motiva „Iz groba rastoči cvetlici se združita" primerjaj tudi zgoraj naslove: „Smrt črevljarjeve ljubice" (št. 221, 222), „Nevesta umrje. A." (št. 224) in „Prevarjenih ljubimcev smrt" (št. 246).

Nezvesti šafar.

748.

(Kranjska.)

a. Redakcija I.

Ena tičca perletela
S tega Gradca Nemškiga,
Per velki cesti obsedela,
Ker furmani ainkerajo.

Prelepo je vprašala
Tega birta kelnarco:
„Al je noter tisti furman,
K' je šafar tih vozov?“

„„Šafar rajtinge plačuje,
Ker so cerenge drage.““
„Jaz mu eno pošto nesem
S tega Gradca Nemškiga

Od lepe mostnarove hčere;
Ona je troje snóbce mela,
Pa nobeniga ni hotla vzeti.“ —
„„Naj le vzame, kterga hoče,
Na me naj ne čaka več:

Jest se bóm v Trstu oženil,
Bom vzel enga grofa hčer.
Šestnajst konj bom ji zaženil
In pa štir' nove vozè.

Ona pa mi je prstan dala,
Ker jo lih sto ranjš košta;
Ljubljanski votšmid je ga zlil
Iz samgá čistgá zlatà.

Naj' ljubezen je lih taka,
K ta okrogla rinčica:
Nima kraja, nima konca, —
Naj ljubezen ravn' tako!““

b. Redakcija II.

Ena ptičica priletéla
Iz Gradca Némškiga,
Pri vel'ki cést' je obsedéla,
Kjer se vozniki vstavljajo,

Sprelépo kjér je vprašala
Birtovo kelnarco;
„Al je noter tisti voznik,
Ki je šafar tih vozov?“

„„Šafar rajtenge spisuje,
Ker so jedíla drage.““
„Jez mu poročilo nosim
Iz Gradca Némškiga

Od lépe mostnarjeve hčére;
Ona je troje snubce iméla,
Pa ni hotla noben'ga vzéti.“
„„Naj li vzame, ktér'ga hoče,
Na me naj ne čaka več:

Jez se bom v Terstu oženil,
Bom vzél en'ga grofa hčér.

---

748. *Zapisal* M. Kastelic. — *Redakcija I. je vzeta iz VO. VI. 62, kjer je pripisano: „Iz g. Smolnikarjovega (pač Smoletovega!) zbera kranjskih pesem.“ Po tem zapisu je pesem tudi tiskana v NPI. 184—185 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja:* 8 K'] Ker — 11 Jez — 12 *se ponavlja* — 13] Od mostnarove hčerí — 15 ni hotla] nétla — 18 v Trstu oženil] u Tèrst oženio — 19 vzeo — 20 nji zaženio — 22 m' — 23 rajnš — 24 votšmed . . . zlio — 28 K' — 29 ravn'] lih. — *Redakcija II. je natisnjena v SPKN. III. 65—66; v v. 24 je tam tiskano* ji *namesto* je.

Šéstnajst kónj ji bom zaženil
In pa štir nove vozé.

Ona m' je pa perstan dala,
Ki jo lih sto rajnš koštá;

Ljubljanski vóčmed je ga zlil
Iz samiga čistiga zlata.

Naj ljubezin je lih taka,
K' ta okrógla rinčica;

Nima kraja, nima konca, —
Naj ljubezin ravn' takó.““

749.

(Kranjska.)

Ena tič'ca priletela
Sem iz Grądca Nemškiga,
Nad virchauzam obsedela.

Kelnarca na pragu stala,
Lepa mlada kelnarca;
Še jo j' tič'ca poprašala:
„Kje je šafar teh vozov?“

„„V hiši rajtinge spisuje,
Ker so drage cerunge.““
„Jaz mu eno pošto nosim
Od Micke Mostárjeve:

Je snoč' tri snubače imela,
Pa njega najrajši ima.“ —
„„Naj le vzame, kogar hoče,
Jez pa ženil se ne bom.

Jez sim se u Trstu oženil,
Enga grofa hčer sim vzel;
Šestnajst konjcov sim priženil,
Šestnajst ajzenšimeljnov.

Ona m' je zlat prsten dala,
Prsten sam sto ranjš veljá:

V Ljubljanci ga je prelijal,
V Ljubljanci goltšmidov sin.““

750.

(Iz ormoške okolice.)

Ena vtica perletela
Z tega Gradca Nemškega,
Ona pa je obsedela,
Ge formani sprežüjejo:

„Ke pa je mladi forman,
Ki Lojza mu imé?“
„„On je v beloj krčmi,
Dobro pije no jè.““ —

---

749. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič.*

750. *Zapisal* Vekoslav Šparavec. — *Iz VO. VIII. 43; v rokopisu je v zadnjem verzu nam.* voze *pisano* konje, *kar je pač pisna pomota. — Pesem je natisnjena v NPI. 116—117 in sicer, ne gledé na naglasna znamenja, s temi predrugačbami:* 4 Gde — 5 Gdé — 6 Lojza mu] Vanč mu je — 8 ino. — *Verz 11. in 12. se ponavljata.* — 20 vzeô] meô — 23 pa njoj bom] bóm njoj.

„Kaj si, ti vtica, perletela?
No kaj mi ti poveš?“ —
„„Ja sem ti pošto pernesla,
Eno pošto ali dvè,

Ki jo tebi je poslala
Türskega hotmana či:
Če si jo ti misliš vzeti,
Le hitro mi povej;

Če pa je ne misliš vzeti,
Hitro njoj odpovéj.““
„Da bi jo mislô vzeti,
Že davno bi njo vzeô;

Jaz pa bom si vzêô
Enega grofa čer.
Jaz pa njoj bom zaženio
Lepih dvanajst konjov,
Svojih lepih dvanajst konjov,
Svoje lepe štiri voze.““

751.

(Štajerska.)

Vtica perletela
Z Gradca Nemškega,
Ino je letela
V beli Varožlin.

Tam si je poséla
Gor na béli hram,
Tam si je poséla
Na kaptanov hram:

„Jas sem ti pernesla
Lep veseli glas,
Ki ti ga poslala
Mostnarova hči:

Či si jo misliš vzeti,
Hitro mi povej!“
„„Da b' njo mislâ vzeti,
Davno b' njo že meâ!““

751. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. C. XX., kjer je pripisan ta-le načrt melodije:*

Drugi Vrazov prepis je v VO. IX. 4, ki se razlikuje od zgoranjega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, v tem: 7, 8] V kerem je prebivâ * Mladi kapetan — 9 sem] pa sem — 10 Lep] En lep — 11 ga] ga je — 12 kči. — *Verza 11. in 12. se ponavljata in na to sta vtaknjena ta dva:* Ki serdce jo močno * Za toboj bolì — 15, 16 b' njo] bi jo. — *Po tem prepisu je tiskal Vraz pesem v NPI. 115—116 s temi premembami, ne gledé naglasnih znamenj:* 1 Vtica] Vtica je — 5 posela] dol sèla — 6 Gor na] Na lépi. *V prepisu 2. vtaknjenih štirih verzov manjka.*

Previdno deklè.

752.

(Iz Ilovca.)

a. Redakcija I.

Stoji mi, stoji polje,
Oj polje široko.
Na polji pa je lipa,
Oj lipa zelena.

Pod lipoj miza stoji,
Oj miza kamena.
Kol mize pa so stolci,
Oj stolci pisani.

Na njih sedijo pajbi,
Oj pajbi mladenci.
Oni pa si golčijo,
Ker lépšo ljubo ma.

„Jaz pa mam lépo ljubo,
Kaj njoj enake ne;
Enok še prì-njoj spâ bom,
Té pa nikdar ne več.

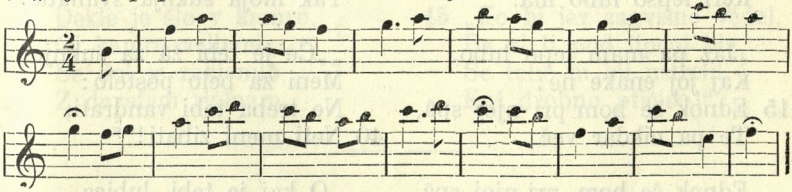
Enok še pri njoj spâ bom,
Te pa nikdar ne več,
Bom sineka njoj stvoriâ,
Té pa odvandrâ bom.“

Ljuba za lipoj stala,
Te reči slišala:
„Tebi ne treba vandrat,
Meni pa zibat nè.“

Ona pa šla si domo
U kamro malano,
Se močno zariglala
Z devetimi rigli.

---

752. *Zapisal* St. Vraz. — *Redakcija I. je vzeta iz VO. XIX. H, F, 11 (64), kjer je pripisan tudi ta-le načrt melodije:*

V tem zapisu je verz 20. s svinčnikom popravljen v: Jaz bom joj zibat včiniâ, *in v v. 28. je po pomoti pisano* Z detimi. *Po pomoti je pač tudi v 47. verzu pisano* pod *namesto* za. — *Vraz je pesem na novo prepisal v VO. IX. 3; ta prepis je priobčen zgoraj pod b. kot redakcija II.; v verzu 47. je tudi tukaj po pomoti pisano* pod *namesto* za. — *Po ti redakciji II. je tiskal Vraz pesem v NPI. 121—122, toda s temi predrugačbami, ne gledè na naglasna znamenja in* ù *za* u: 2 šùroko — 7 Okolo — 11 gučijo — 14 njoj — 15 Ednok še bom] Enok šêm. — *Za v. 17.—20. stojita samo ta dva:* Šenka bóm njoj zibelko, * Te pa odvandrâ bóm — 23 vandrat — 31 mi — 33 Leži si] dragi lûbi — 34] Lezi ti na tratico — 40 Neti meni] Ne meni — 43 je] ti je — 45 pa se nišče ne] se ne nišče — 48 Pod] Za. — *V Goriškem letniku za l. 1864. je na str. 209—210 natisnjena ista pesem; toda to ni nov zapis, ampak prepis iz NPI., kar kažejo nerazumljene štajerske oblike:* 15 Enkrat sem pri njej spal *za* Enok šêm p. n. s., 17 Sinka bom v nji v zibelko *za* Šenka bóm njoj zibelko; *vv. 29. do 36. manjka;* Te *v v. 16. in 18. je na zapadu nemogoče.*

„Odpri mi, ljuba, odpri,
Kak si navajena,
Kaj si jaz ležem k tebi
Na bélo posteljo.“

„„Oj leži si raj vuni,
Na trato zeleno!““ —
„Če se ti jaz ne milim,
Tak suknja svilnata!“

„„Če tebi žâ za suknjo,
Men pa za posteljo:
Tebi ne treba vandrat,
Men pa ne zibati.““

„Oj, kaj je tebi, ljuba,
Kaj si tak žalostna?
Kdo kod je to povedâ,
Se zlagâ tebi je.“

„„Men' se ne nihče zlagâ,
Sem sama slišala,
Jaz sem za lipoj stala,
Te reči slišala.““

b. Redakcija II.

Stoji mi, stoji pole,
Oj pole široko.
Na poli stoji lipa,
Oj lipa zelena.

Pod lipoj stoji miza,
Oj miza kamena.
Okoli mize stolci,
Vsi lepi pisani.

Na njih pa mi sedijo
Mladi fantiči,
Med soboj si goučijo,
Keri lepšo lubo mà.

„Jaz pa mam lepo lubo,
Kaj joj enake nè;
Ednok še bom pri njoj spâ,
Te pa nikdar več.

Ednok še bom pri njoj spâ,
Te jo zapustâ bóm:
Včinâ bom joj zibati,
Te pa odvandra bom!“

Luba za lipoj stala,
Te reči slušala:
„Tebi ne treba vandrati,
Neti meni zibati!“

Ona pa je šla domo
V kamro malano,
Močno se zariglala
Z devetimi riglì.

„Oj dobro večer, lubica,
Odpri mi kamrico,
Odpri meni kamrico,
Kak si navajena!“

„„Bog ti plati! Leži si
Ti na trato zeleno!““
„Če se ti jaz ne milim,
Tak moja suknja svilnata!“

„„Če je tebi žâ za suknjo,
Meni za belo postelo:
Ne treba tebi vandrati,
Neti meni zibati!““

„O kaj je tebi, lubica,
Kaj si tak žalostna?
Kdo kodi je to povedâ,
Se tebi zlagâ je.“

„„Meni pa se nišče ne zlagâ,
To sem sama slušala:
Za lipicoj sem stala,
Te reči slušala.““

753.

(Od Št. Jurija na južni železnici.)

Stoji, stoji Ljubljanica,
Ljubljanca, dolga vas.
Na sred vasi lipca stoji,
Oj lipca zelena.

Pod lipcoj stoji miza,
Oj miza ruštana,
Okol stojijo stolci,
Oj stolcev je dvanajst.

Na njih sedijo fantiči,
Oj fantiči Šent-Jurčani,
Se glasno pogovarjajo,
Kam dreve pojdejo.

Nartemlajši pravi:
„Jaz pojdem k ljubci spat,
Jo rajtam zapeljati,
Potem pa vandrat jet.“

Dekle pod lipco stalo,
Vse to je slišalo,
Si v serce zapisalo,
S perstam zažugalo.

Dekle je šlo v kamro,
Oj kamro velbano,
Se dol je zaklenilo
Z devetem riglnam.

Fantič pride pred kamro,
Oj kamro velbano,
Na okno je poterkal,
Na polko zeleno:

„Oj dekle, odpri kamro
Nocoj ta zadno krat,
Nocoj in jutre večer,
Potem nikoli več.“

„„Jaz ti ne odprem kamerco
Nocoj ta zadno krat
Nocoj in jutri večer,
Pa tud nikoli več!

Sem dekle pod lipcoj stalo,
Sem vse to slišalo,
Sem v serce si zapisalo,
Da bi dolgo pomnilo.

Ti me rajtaš zapelati,
Potem pa vandrat jet;
Al teb ni treba vandrat jet,
Oj men pa zibat ne.““

„Ko bi jaz zagvišno vedel,
Da si ti pod lipcoj bla,
Še tebé bi bil ustrelil
Kot drobno ptičico!“

754.

(Iz Gribelj.)

Stoj' mi, stoj' mi Ljobljanca,
Ljobljanca dolga vas.
Na sredi mi Ljobljance
Je lip'ca zelena.

Pod lipico mi stoji
Pa miza kamnata,
Krog mize mi stojijo
Tri stolci mizarski.

---

753. *Neznanega zapisovalca.* — *Poslal* Val. Jarc, *ki jo je konfisciral v Št. Juriju v šoli.*

754. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

Na stolci(h) mi sedijo
Tri fant' Ljobljančani.
Oni se spominjajo
Vsak' svoje ljubice.

Ta prvi je povedal
Od svoje ljubice:
„Moja je lepa rdeča
Kot rdeča vrtnica."

Ta drugi je povedal
Od svoje ljubice:
„Moja je lepa bela,
Kot bela lilija."

Ta tretji je povedal
Od svoje ljubice:
„Ja bi jo s flint'ce strelil
Kot drobno tičico."

Pod lipico je stala,
Je dobro slišala,
V srcé si zapisala,
Je hitro domo šla.

„Odpiraj, ljub'ca kambro,
Odpiraj kambrco!"
„„Ne bom ti odpirala,
Odprla kambrci:

Ti bi me s flinte strelil
Kot drobno tičico!""
„O šembrani jeziki,
Ki vse povedate!"

„„Men' ni obén povedal,
Sem sama slišala,
Sem v srce zapisala,
Sem hitro domo šla.""

755.

(Iz krške okolice.)

Stojí, stojí Ljubljan'ca,
Ljubljan'ca, dolga vas.
Na sred' Ljubljan'ce stòji
'Na lipka zêlena.

Pod lipko je pa míza
Oj míza kam'nata,
Okoli mize so pa stolci,
Oj stolci rêzani.

Na njih sedijo fantje,
Oj fantje Ljubljančani,
In ti se pogovarjajo
Vsak od svoje ljubice.

„Mojá je lepó rdeča
Kot rdeča gatreža!"
„„Mojà je lêpo bêla
Kot bêla lilija.""

In tud se pogovarjajo,
Kam drev' spat pojdejo.

In nartamlajši pravi:
„Naredil bom en špas!
Ko bodo starš' pospali,
Bom šel k svoj ljubci v vas!"

Deklè za lipko stala,
Vse dobro slišala,
Je brž domù zbežala,
V kambro velbano,

In se je zariglala
Z devetmi rigelni. —
„Odpíraj, dekle, kambro
Nocoj to zadnjo noč!"

„„Jest ti ne bom odpírala,
Ne teb' ne drugim več.""
„Prešmentani jezíki,
Ki ti vse povedó!"

„„Men' ní nikdó povedal,
K' sem sama slišala,
Ko sem za lipko stala,
Za lipko zêleno.""

755. *Zapisal* V. Kapler. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz.*

756.

(Gorenjska.)

Stoji, stoji Zavogle,
Zavogle, douga vâs,
Na sred vasi lipka,
Oj lipka zelena.

Pod lipkom se zberaju
Vsi fanti voglarski.
Napred je prišou Ivan,
Ivan, kovačev sin.

Že on je tako rekao,
Rekao je in djao:
„Jaz imam jedno ljubco
Ubožnega stanù.

Še n'coj jo pojdem klicat,
Potlam grem vandrati!“
Ljubca na ganku stala,
Vse dobro slišala.

Pèršou je tam pod okno,
Pod okno malano,
Potîrkno je na vrata,
Na vrata boltane:

„Odperej, ljubca, kamro,
Oj kamro velbano!“

Odpera ljubca kamro,
Oj kamro velbano,

Pa veli tej fantiču,
Fantiču hudemu:
„„Pod lipcou si postelji,
Z tou drobnou detelcou!

Če s' lepše bouš posteljio,
Pa vože ležao bouš;
Bouš ležao ti pod lipcou,
Jaz v kamri malani.

Teb ne bou treba vandrat,
Men pa koj zibat ne.
Sem hrivna i sem srotna,
Sem božnega stanù;

Pa brumnost in poštenje,
To je moje blagou:
V štacunu se ne znajde,
V kramah na prodaj ne.““

„Nesrečni ljudi tašni,
Ki t' vse povedajo!“
„„Men nisou povedali,
Sem sama slišala.““

757.

(Kranjska.)

Tukaj stojí Voglajne,
Voglájne lépa vas,
Na srédi stojí lípa,
Ena lípa zelena.

Okolj lípe sedíjo fántje,
Vsi fantje voglajnski,

Prelépo ki se ménijo
Vsaki od ljúbe svoje.

Takó je rekel Hanzelj,
Hanzelj kovačev sin —
Tako je rekel Hanzelj,
Hanzelj kovačev sin:

---

756. *Zapisal* Ivan Kukuljević-Sakcinski. — *Iz VO. VIII. 53; kakor vse kaže, ji je dal dijalektično obliko še le Vraz, ki jo je tudi natisnil v NPI. 176—177 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja in ů za* u *iz* la: 2 vès — 3 vèsi — 5 zbirajo — 9 reku, — 10 Rekao je in] Rekû ino — 13 nicoj — 17 Pèršaû — 19 Poterknou — 21 Odpiraj — 23 Odpiraj — 25 taj — 29 lépši ... posteljo — 30 wože — 34, 40 ne] ni — 35 hriona ... sirotna — 38 je moje] moje je — 41 ludi tašnji.

757. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. III. 17—19.*

„Moja ljúba je lépa,
De je lépši na svetu ni;
Pa je túdi ljuba ubožna,
De je ubožnejši ni.

Pa ji bom eno narédil,
Ki se ji nikdar ne zdí;
Potlej pa popot'vam
Iz krajnske dežele!“

Mícika za lípo stála,
Za lípo zeleno.
In dobro poslušála,
Kar Hanzelj govorí.

Hítro je domu têkla
U svitlo kámrico,
Tam se je zarigljála
So osmém rígeljmi.

Po tém je prišel Hanzelj,
Hanzelj kovačev sin,
Na vrate je poterkal
So zlatim perstanam:

„Mícika! odpérej kamro,
Aj svítlo kamrico,
Še danas in jutro vêčer,
Potlej pa nikolj vêč!“

„„Pod lípo si postêlji,
Pod lípo ležal bóš;
Če si lépši postélješ,
Lagleji ležal bóš!

Mên' tréba ni vstajati,
Kamre odpérati,
Mên tréba ni zibáti,
Teb' ne popótvati!““

„Kdo je têbi to pravil?
Mar blížni moj továrš?“
„„Mên' ni nobêdin pravil,
Sim sama slišala:

Ko sim za lípo stála,
Za lípo zeleno,
Sim dobro poslušala,
Kar, Hanzelj, si govoril!““

758.

(Kranjska.)

Stoji, stoji lipca zelena,
Zdôlej stoji miza rézana,
Okoli stoje stôli,
Stôli žeseljni.

Gôr' sedé fantje mladi,
Vsi ledih pobiči.
Še so se oni menili
Vsak od svoje ljubice.

Tako je rekel Anzelj,
Prelepi Anzelj mlad:
„Môja je tako lepa,
De ji v' sveti glihe ni:

V' štacuni se ne najde,
V' krami na prodaj ni.
Al' ji bom eno narédil,
Ki se ji gotov ne zdi,

---

758. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP III. 15—19. Vnovič je Poženčan prepisal pesem v VP. V. 126—129; ta prepis se od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, razlikuje v tem:* 4 žeselni — 5 fantje mladi] fantje — 7 oni] fantje — 13 štacune — 16 . . . k' se ji gotov] Gotov' se ji —42 ne] pa ne — 43 zlod', povedal] zlodi, pravil — 48 ljubice — 53 znajde — 63 klobučic — 65 zibat. — *Drugič je pesem prepisana v MP. I. 122—124; ta prepis se od ravnokar navedenega razlikuje, ne glede na naglasna znamenja, v tem:* 4 Žeselni] pa so s'herbti — 19 narédil] napravil — vas] v' vas — 63 Klobuček — 65 zibati. — *Pesem je tiskana v SPKN.*

Še nocoj in jutro zvečer,
Potlej pa nikdar več:
Sinka ji bom naredil,
Potlej pa vandral bom.“

Ljubca za lipko stala,
Vse dôbro slišala.
Na nôsi pokavkljala,
V' serčice zapisala,

In je hítro tekla
V' to svetlo kamrico,
In se je zarigljala
Z' devetmi rigeljci.

Kadar je prišal Anzelj,
Prelepi Anzelj mlad:
„Odpri mi, ljubca, kamro,
De grem k' tebí vas!“

Tako je ljubca rekla,
Ta ljubca miljena:
„„Ne bom ti jez odperla
Te svitle kamrice;

Suknjico si sleci,
Pa se ž' njo odeni,
Klobučik 'z glave snemi,
Pod glavo si ga deni:

Ne bo treba meni zibati,
Tebi ne vandrati!““
„Kdo je tebi, zlod', povedal,
De vse ti tako veš?“

„„Kaj bo meni drugi pravil,
Ker sim sama slišala.
Ko ste fantje se menili
Vsak od svoje ljubice,

Tako si rekel Anzelj,
Prelep Anzelj mlad:
Môja je tako lepa,
De v' sveti glihe ni:

V' štacuni se ne najde,
V' kram' je na prodaj ni.
Al eno ji bom naredil,
Ki se ji gotov ne zdi:

Sinka ji bom naredil,
Potlej pa vandral bom! —
Ne bom ti jez odperla
Te svitle kamrice.

Suknjico si sleci,
Pa se ž njo odeni;
Klobučik 'z glave snêmi,
Pa pod glavo ga dêni:

Ne bo treba meni zibati,
Tebi ne vandrati!““

759.

(Kranjska.)

Stoji, stoji zelena lípa,
Pod njo se fantje zberajo.

Še prelepo se ménijo,
Kam k deklicam v vas pojdejo.

III. 12—14; ta natisek se od našega, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, razlikuje v tem: 1 lipica zelena — 3 Okólj — 4 žéselni — 10 Prelép — 12 v' sveti glihe] na svét' enake — 14 krami] — krami je — 16, 56 Ki se ji gotov'] K' se gotóvo ji. — *Verza 17. do 19. manjka.* — 20, 58 vandral] popotval — 21 Ljubica ... lip'co — 22 slišala] poslušala — 23 nos — 26 to svetlo] presvitlo — 33 ljubca] ljubica mu — 34] Ljubica milena — 37 si] ti 39, 63 klobuček — 41 treba meni] treba — 42 vandrati] popótvati — 43 tebi] zlod'] zlodja ti — 48 ljubice — 50 Prelepi — 52 v' sveti glihe] ji na svét' enake — 54 krami — 57 *manjka* — 60 Te svitle] — Presvitle — 64 glavo ga] glavo — 66 ne vandrati] pa ne popótvati.

759. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. III. 15—16; v verzu 9. je tam tiskano* lêpi *v v. 10.* ji *mesto* jo.

Županov sin je rekel, Juri,
Tako baha se, pravi Juri,
Baha se Juri, županov sin:
„V vas pojdem k moji ljubici,
V vas k lépi dragi ljubici.
Pa bódem jo narédil ji,
Katéra se ji pač ne zdí:
Narédil bodem ji zibanje,
Narédil sêbi popotvanje.“

Za lípo stala ljubica
In vse je dobro slíšala;
Brž v čunato domú je tekla,
V presvitlo svojo čunato.
Trdo se vanjo zakleníla,
Okrog ključ dvakrat oberníla.

Prišel je bil pod okno Juri,
Prišel je sin županov, Juri:
„Odpri mi, ljub'ca, čunato,
Presvitlo svojo čunato,
De, ljubica, se bodem vlegel
Na bélo, mêhko postljico!“
„„Pod lípo, Juri, si postilej,
Pod lipo, Juri, se ti vlézi.
Če bolši si postiljal boš,
Bolj mêhko, Juri, ležal boš.
Pač treba meni ni zibanja,
Pač tréba têb' ni popótvanja!““

„Saj nisim mislil, ljub'ca, tebe,
Saj sim li míslil vašo déklo!“
„„Poštêna naša dekla je;
Poštenost pa je lépa réč,
V štacunah je na pródaj ní,
Ne kupi se za gotov dnár!““

760.

(Kranjska.)

Stoji, stoji, Ljubljanca,
Ljubljanca, dolga vas.
Na sred vasi na lipka je,
Na lipka zelena.

Pod lipko stoji miza,
Ta miza kamnata.
Okoli mize stolci;
Ti stolci rezani.

Na stolih sedijo fantje,
Ti fantje Ljubljančanje,
Se lepo pogovarjajo,
Kam drev v vas pojdejo.

Nartamlajši je rekel:
„Jaz pojdem drev k svoji ljubci v vas,
Oj katero hočem zapeljati,
Popred ko vandrat grem.“

Dekle za lipko stala,
Vse dobro slišala;
Prav milo se j' zjokala,
V srce si zapisala.

Ko ura dvanajst odbije,
Že fantič k lubci gre:
„Odpiraj, lubca, kamerco
Še nicoj, pa nikdar več!“

„„Sej jest je ne bom odpirala
Nicoj in nikdar več!
Le pojd, le pojd pod lipko stat,
Saj veš, kaj si govoril!““

„Nesrečni so tovarši,
K' so teb povedali!“
„„Men niso tovarš povedali,
Jaz sem sama slišala.““

760. *Zapisal* Fr. (Radivoj) Poznik. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

761.

(Iz Gamelj pri Ljubljani.)

[Odlomek.]

Tam stoji Ljubljanca,
Ljubljanca, velka vas;
Na sred stoji pa lipca,
Ta lipca zeleni.

Pod lipco j' miza stala,
Ta miza kamnata.
Okol' stojijo stoli,
Oj stoli rezani.

Na njih sedijo fantje,
Fantje Ljubljančanje. —
Dekle j' za lipco stala,
Vse dobro slišala.

„Oj dekle, gori vstani
Nъcoj to zadnjo noč!"
„„Na bom več gori vstala,
Ne nъcoj ne nikdar več!""

762.

(Gorenjska.)

[Odlomek.]

Stoji, stoji Ljubljanca,
Ljubljanca, dolga vas;
Na sredi te Ljubljance
Stoji pa lipica.

Pod lipo stoji miza,
Ta miza kamnata.
Okrog mize stoje stoli,
Ti stoli drakslani.

Na njih sedejo fantje,
Fantje Ljubljančanji,
Lepo se pogovarjajo,
Kam drev vas pojdejo.

Na to pa pride Hanzel,
Hanze, kovačev sin:
„Jaz pa drev vas pojdem
Oj k moji ljubici!"

763.

(Z Banjšic.)

Ljubljanca, Ljubljanca,
Ljubljanca, bela vas,
Na sredi Ljubljance
Je lipca zelena.

Pod lipco, pod lipco
Je hladna senčica.

Notri v tej senci stolič',
Stolič poobleni.

In tud' po teh stoličeh
Vsi ljubljanski fantič' sedé.
Si zečnejo manati
Vsak od svoje ljubice,

---

761. *Zapisal* Fr. (Radivoj) Poznik. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*
762. *Neznanega zapisovalca.* — *Iz zbirke* K. Pleška.
763. *Zapisal* J. Humar. — *Iz njegove zbirke, ki mi jo je dal prof. Levec.*

Tud Anžev, tud Anžev
Od svoje Nežice:
„Než'ca je že na ljub'ca,
Ki para, gliha ji ni:

Na ž'voti sva si gliha,
Na blazi pa še ne.“ —
Nežca za lipco stala,
Vse to je šlišala.

Nežca se obrne
Jen teče brž domov,
Oj hitro, oj hitro
Oj v belo kambrco.

Tud' Anže, tud' Anže
Mi teče brž za njo,
Oj hitro, oj hitro
Pred belo kambrco.

„Nežca, odpri kambrce:
Še n'coj, potle ne več!“
„„Pod lipco si postiljal,
Pod lipco ležal boš.

Če sem lih Nežca vboga,
V božji imen' naj bom!““
„Prešmentren' tak tovarš,
Ki ti je vse povedo!“

„„Mi ni nobeden pravil,
Sem sama slišala.““
„Nežca, odpri kambrce
Še n'coj, potle ne več!“

„„Ne bom kambrc' odpirala,
Tud sinka zib'la ne:
Če sem lih Nežca vboga,
V božji imen' naj bom,
Sem pa Nežca lepa,
Zahvalen bodi Bog!““

764.

(S Temljin na Tolminskem.)

Tam stoji Ljubljanca,
Ljubljanca lepa vas,
O le tam stoji Ljubljanca,
Ljubljánca lepa vas.
Tam stoji 'na lip'ca,
Ta lipica zelena.

Pod lip'co je 'na miza,
Ta miza kamnata.

„„Meni ni treba špota,
Tebi pa vandrat ne!““

Tam sede pa fanti,
Teh fantov je dvanajst.

Fant' se pa pogovarjajo,
Kam drevi v vas pojdó:
„Vsak k svoji ljubi,
Jest pa k moji Uršuli.

Še en špot ji bom naredil,
Potlej pa vandral bom.“

764. *Zapisal* Jos. Kenda. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz. V Kokošarjevi zbirki je prepis te pesmi s temi razločki*: 7 lipo — 8 kamnata — 13 ljubci — 15 ji] ti — 17 Men' — 18 Teb'.

765.

(Izpod Melec.)

[Odlomek.]

Tam staji Lublanca,
Lublanca, lepa vas.
Tam staji 'na lipca,
'Na lipca zelena.

Tam staji 'na miza,
'Na miza kamnata.
Tam stajije stalci,
Oj stalci malani.

Tam stajije fantje,
Teh fantov je dvanajst.

766.

(Iznad Gorice.)

Ljubljan', Ljubljan', Ljubljan'ca,
Ljubljan'ca, duga ves,
Na sredi te Ljubljan'ce
'Na lipca zelena;

Še zdoli pod to lipco
'Na miza rezana;
Okoli tiste mize
Je stoličev dvanajst.

Še ondi se zbirajo
Vsi fantje ljubljanski;
Še oni se menajo
Od vsak svoj' ljubice.

Za njimi pride Anže,
Anže, županov sin,
Še on začeû je pravit'
Od svoje ljubice:

„Jest eno bom ji nardû,
Da vedela ne bo:
Bo mogla sinka zibat',
Po sveti vandrati."

Za lipco ljubca stala,
Vse to je slišala,
Nazaj se je vrnila
Ve svojo kamberco,

Se trdno zaklenila
Z devet'mi ključami.
Za njo pa pride Anže,
Anže, županov sin.

Na vrata mi potrka
S tim zlatim prstenom:
„Le odpri, ljubca, kamro
Nècoj in še en večer."

„„Ne bom ti je odprla
Necoj in 'nkoli več,
Ko b' imela sinka zibat,
Po sveti vandrati!""

„Pa šmentani tovarši,
Ki vse ovadejo!"
„„Te nis' tovarš' ovad'li,
Sem sama slišala,

---

765. *Zapisal* Iv. Murovec. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz. V petju se ponavlja vsaki par trikrat.*

766. *Zapisal* M. Trnovec. — *Iz njegove zbirke, ki jo hrani Matica* (*str. 22—23*).

Za lipico sem stala,
Ko sam govoril si:
Jez eno bom ji nardû,
Da vedela ne bó;
Bo mogla sinka zibat,
Po sveti vandrati.““

767.

(S Kamena na Soči.)

Oj Ljubljanca, oj Ljubljanca,
Oj Ljubljanca, dolga vas!
Na sredi Ljubljance
Je 'na lipa, o ta zelen drev.

Pod ta lipa so stoliči,
Oj stoličev je dvanajst.
Na staličeh so fantiči,
Oj fantiči ljubljanski,

Ino se tako menajo:
„Kam pa pojdmo dreve vas?“
„„Dreve pojdmo vsi ta h edni,
Jutre včer vsak h saji.““

Kaj je Janez pa govoril,
To je bil županov sin:
„Še en špas bom jest naredil,
Potem pa pojdem vandrati!“

Marjanca je na ganjku stala,
Vse to je dobro slišala,
Vrata je sabo zaprla
Z vsmi devetmi rigljami.

Janez je na ganjček prišel
In je rahlo potrkljal:
„Oj Marjanca, mi boš odprla
Še nicoj, morebit' ta zadnjo noč?“

„„Jest ti ne bom nicoj odprla,
Ne nicoj ne nikoli več;
Dobro veš, kaj si govoril
Med dvanajstmi fantami!

Meni ni treba zibkati,
Pa tudi tebi ne vandrati.““
„Jest nisem tebi nič govoril,
Sem le dikli stricavi.“
„„Če si dikli to govoril,
Pa le pojdi h dikli vas.““

768.

(Iz ziljske doline.)

Koj mi, lip'ca, precwetúješ,
Dàr mi sadja ne neséš?
„Jàs pa líp'ca precwetújan
Vsan wesjelin pûbičan,
Dje ûannjin'ną hûadną sjencą,
Vsan wesjelin pûbičan.“

---

767. *Zapisal* Jožef Maligoj. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

768. *Zapisal* U. Jarnik. — *Iz njegovega rokopisa v VO. XV. 47 (1)* „Ziljska pêsen pod lipą“, *kjer pristavlja*: „*Das zuerst verzeichnete* Koj mi *etc. etc. wird aber auch vor allen zuerst gesungen. — Im ersten Liede ist mir eine Verszeile entfallen, daher durch — — — — bezeichnet.*“

Koj mi, půbič, pod lip'cą skačljaš,
Dàr mi nemaš ljub'ce nič?
„Jàs 'man dro 'ną ljepą ljub'cą,
Je pa stanu vbojega.“

Dàr mi dečûa to zašlíši,
Šitro mi je 'movka šûa,
Zaperûá se je v' tą kamrą,
U tą kamrą bélbaną.

„„Jišči ti le tvoją gliną,
Jàs pa njes'n glíha tva.““

„Tebé są se špani zûagáli
— — — — — — —““

„„Mene njesą špani zûagali,
S'n vse sama šlišaa,
Kă s'n zadi za lipcą staa,
S'n vse terdno šlišaa.““

„Odpri mi, tí déčûa, kamrą,
Kakor je navada tva!“

„„Jišči ti le tvoją glíhą,
Jàs pa njes'n glíha tva.““

V VO. XIII. 79, 80, 81 piše M. Majar: „*Pervo pesem, koja se pod lipo poje*: ‚*Koj mi lipca precvetujaš*‘ *ste dobili po g. Jarniku. U 3. versti* (*v. 11—14*) *se poje*: „Dèr mi dečüa to zašliši, * Šitro mi jo movka šüa, * Zaperüa se je v kamro, * Oj v kamro belbano“. *Mnogi pojô toto versto tako-le*:

Dèr mi dečüa to zašliši,
Je šitrò k dûmi zad teküa,
Je se v kamro zakleniüa,
Je v běüo postelco legüa:

[15] „Oje, joje, môja gŭava,
Oh môjo žaŭostno serce,
Saj na světi ni čoveka,
Da bi môŭ potroštat me.“

Tu sen mi pa pride půbič,
[20] Oj le půbič lěp in mŭad,
Tu sen mi pa pride půbič,
Oj le půbič lěp in mŭad:

„Kan si, dečüa, kluče skriüa
Oj od kamerce tvoje,

[25] Da jih půbič tako jiščan,
Pa vender nič ne najdan je?“

„„Jes pa kluče něsen skriüa,
Kluči so pa drô še tan,
Pa od môje kamre duri
[30] Se ti nič več ne odprô.

Da sìn jes lih bůrna dečüa
In tudej le od gmejn ludí,
Tòkaj vender sìn štimana,
Kakor si štiman, půbič ti!““

[35] „Saj jes něsen tebe měnu,
Oj le španinjo tvojo!“ —
„„Dèr ti k španinji ves hodiš,
Pa le k španinji jidí!

Jišči ti le tvojo gliho,
[40] Jes pa něsèn gliha tva.““

K verzom 35.—38. pripominja M. Majar tamkaj na str. 82.: „*Ne vem, kam se one 4 verstice slišijo, al tukaj k tej pesni* (‚*Na tratici stoji lipica*“, *glej nastopno število*) *kao konc, ili k priašnej pěsni* (‚*Koj mi lipca precvetuješ*.“). *Te dvě pesni sta se změšale u celej Koruškej, iz tega uzroka, ker [je] u obojih jedna i ista versta* (*Strophe*); *poje se namreč „Tù sèn pa pride půbič*.“ — *Scheinigg je iz obeh zapisov napravil enega* (*NPKS. 39*).

769.

(Iz ziljske doline.)

Tu mi stoji 'na tratica,
Oj lépa zlena tratica;
Na tratci lépa lipica,
Oj lépa zlena lipica.

Pod lipco stojo pobičí,
Oj vsi veseli pobiči,
Si nove rate skwadajo,
Kan dreve k dečwan pojdajo.

„Gre sači k svojej lubici,
No jez pa k mojej dečelci,
Gre sači k svojej lubici,
Noj jez pa k mojej Minkici.

Bôn pustu Minki sineka,
Bôn pošle šu na bandrenje!“
Minka je za lipco staüa,
Je půbčan cu pošlušaüa.

Tù sèn pride půbič,
Oj drô půbič lěp in můad.
Tu sèn pride půbič,
Oj drô půbič lěp in můad.

„Odpri, dečüa, kamerco
Oj pošlinjobart nicô,
Da še enbart bôn vidu
Tvojo běüo postelco.

Bôn pošle šu na bandrenje
Delč črěz ravno polé;
Le to te prosim, Minkeca,
Da k ne žinjej več na me.“

„„Koj nuca mene sineka?
Koj, půbič, tebe bandrenja?““
„Vonder še moje špane,
Da ti saj povejo vse!“

„„Niso špani mi povedali,
Sin le sama šlišaüa,
Ko sin za lipco staüa,
Sin vse drobnò šlišaüa!““

„Saj jes něsen tebe měnu,
Oj le španinjo tvojo!“ —
„„Dèr ti k španinji ves hodiš,
Pa k španinji jidí!““

770.

(Koroška.)

[Odlomek.]

Stoji, stojí mi lipa,
Oj le lipa zalana.
Pod lipo je pa miza,
Oj le miza rômena.

Per mizi sedó puebi,
Oj vsi ledik puebiči,
No se podhovarjajo,
Kam drěve k dečûam pojdejo.

---

769. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XIII. 81—83. To je druga „Ziljska pesen pod lipo“ (prva je v prejšnji številki objavljena „Koj mi, lipca, precwetúješ“); prve tri strofe je natisnil že pod naslovom „Na tratici“ po zapisu Jos. Drobniča St. Vraz v NPI. 193. O zadnji strofi veljá pripomnja M. Majarja k v. 35.—38. prejšnje pesmi (pod črto). Scheinigg je te in prejšnje pesmi zapise spojil v enega (NPKS. 41). Melodijo ima Kuhač II. št. 673.*

770. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XVI. B. 13.*

Kaj je Hanzel rekoû,
Kaj je Hanzel djaû?
„Ko pojte vsaki k svojej,
Jaz pa pojdam k Mojzeji!“

On je taku rekoû:
„Jaz pojdam k Mojzeji!“
— — — — — — — —

771.

(Borovlje, Podkrnos.)

Stoji, stoji Ljubljanica,
Oj Ljubljanica, dolga ves.
Na sredi Ljubljanice stoji
Ena lipa zelena.
Pod zeleno lipico
Stoji miza pisana.
Okoli mize pisane
Pa dvanajst lepih pobov je.
Pobiči v mislih imajo,
Kam dreve ves pojdejo:
„Vsači k svojej ljubici,
Jaz pa k mojej Uršeji.“
Kaj mi te Hanzelj pravi,
Oj te Hanzelj ofertni?

„V en špot jo bom pripravil,
Potem pa bandral bom.“ itd.

772.

(Iz Št. Jakoba v Rožni dolini.)

Lepa je Ljubljanica,
Ljubljanica, nova ves.
Tam stoji pa lipica,
Oj zelena lipica.
Pod lipico je miza,
Na štiri vogle vrezana.
Okoli pobiči sedô,
Pobičev pa dvanajst je.
Med njimi je pa Hanzej,
Oj te Hanzej ofertni.

Oni v mislih imajo,
Kam dreve ves pojdejo. itd.

---

771. *Neznanega zapisovalca. — Iz Scheiniggove zbirke NPKS. 42—43.*

772. *Neznanega zapisovalca. — Iz Scheiniggove zbirke NPKS. 43. Pristavljeni „i. t. d.“ tukaj in pri prejšnji pesmi ne daje pojasnila, ali je nadaljevanje enako koncu pesmi „Koj mi lipca precvetuješ“ (Scheinigg 39) ali pa pesmi „Tu mi stoji ena trática“ (Scheinigg 41).*

Zvesta deklica.

773.

(Iz Cerovca.)

Stoji mi, stoji poljece,
Na polji stoji beli grad.
Po gradi šeče junfrava,
Prelepa mlada junfrava.

Pobira béle listeke,
Si briše črne okice.
Prot njoj pa pride mlad gospod:
„Kaj pa je tebi, junfrava,

Prelepa mlada junfrava?
Kaj bereš béle listeke,
No brišeš črne okece?“
„„Kaj ne b' mi blo, kaj ne b' mi blo!

Moj ljubi mi na vojski je,
Na sedem lét mi odlók je dâ.
Preteklo je že sedem lét,
Ljubega pa še ne nazaj!““

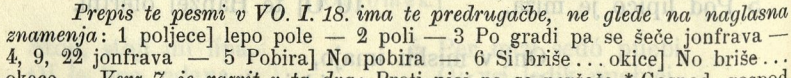
„Češ mene, al pa drugega?
Ne čakaj ti na prvega.“
„„Nečem tebe net drugega,
Meni je žâ za prvega!““

„Poglej, poglej da, junfrava,
Prelepa mlada junfrava,
Kaj jaz na mojoj roki mam!
Jaz pa mam zlati prstanj tvoj,

Ki si mi, ljuba, dala ga,
Da sva obà k zarokam šla!“

---

773. *Zapisal* Stanko Vraz. — *Iz VO. XIX. R. 107, kjer je pri verzu 23. pripisana varijanta:* Kaj ti jaz to na róki mam. *Tam je tudi ta-le načrt melodije:*

Prepis te pesmi v VO. I. 18. ima te predrugačbe, ne glede na naglasna znamenja: 1 poljece] lepo pole — 2 poli — 3 Po gradi pa se šeče jonfrava — 4, 9, 22 jonfrava — 5 Pobira] No pobira — 6 Si briše ... okice] No briše ... okece. — *Verz 7. je razvit v ta dva:* Proti njoj pa se peršeče * Gospod, gospod lep no mlad — 8 junfrava] mlada jonfrava — 10 pobiraš — 11 No] No si — 12] Kaj ne bi bilo, kaj mi ne bi bilo — 13 lubi — 14 mi odlók je] mi je odlog — 15] Sedem je že preminolo (*dvakrat*) — 16 Ljubega pa] Al lubega. — *Po 16. v. je vtaknjen ta-le:* Nikaj, nikaj mlada jonfrava — 17 Češ] Češ ti. — *Po 17. verzu je vtaknjen ta:* Vzemi mene al pa drugega — 19 neti — 21 da] junfrava ti, mlada jonfrava — 23] Kaj pa mam to na pravoj róki — 25] Ki si mi ga, luba, dala — 26 zarokom. — *Po tem prepisu je Vraz tiskal pesem v NPI. 61 („Iz Murskega polja“), ne glede na naglasna znamenja, na* ü *za* u *in* è *pred* rom, *s temi premembami:* 3, 8, 22 (25) junfrava — 4, 9 jonfrava] Anjčika — 5 No] Ž njimi — 7 (8)] Gospod lép, oj gospod mlad — 10 pobiraš béle] pobiraš — 11 No si] Li — 12 ne] mi ne — 16 ni — 21 (25)] Poglejda, poglej, junfrava — 23 (27) mam to] to mam — 26 (30) oba] si.

774.

(Štajerska od Jeruzalema.)

a. Redakcija I.

Stoji, stoji en vertec lep,
Vertec z rožami nasajeni;
Po njem šeče Micika,
Micika, mlada divojčica.

Mimo pa grè en mlad soldat,
En mlad soldat, en lepi mož:
„Dobro jutro, Micika!
Jel boš mi dala pušlice?“

„„Že minolo je sedem let,
Kaj sem jaz davala pušlice.““
„Že tudi je minolo sedem let,
Kaj je tvoj ljubi za glavo djan.

Jaz pa sem ravno tam poleg bío,
Kde je tvoj ljubi glavo zgubío.

Le zbiraj zdaj, ljuba, ljubega,
Al češ mene ali pa drugega?“

„„Jaz nečem zbirat ljubega,
Niti tebe, niti drugega.
Sedem let sem ga jaz čakala,
Zdaj sedem let bom ga žalvala.““

Al ljubi je segno v svoj svilnat žep,
No vun je potegno svoj perstan lep:
„To maš, moja ljuba, perstan zlat,
Jaz bio sem nekda tvoj ljubi mlad:

Ti bila si meni zdaj ljubica,
Zdaj pa boš mi žena zaročena.“

b. Redakcija II.

Stoji mi, stoji vèrtec lép,
Je z rožami nasajeni.
Po njem se šeče Micika,
Lépa mlada divojčica.

Mimo pa jaše fantič mlad,
En fantič mlad, en lép soldat:
„Dobro ûtro, Micika!
Jel bóš mi dala pûšelce?“

„„Že minolo je sedem lét,
Kaj davala sem pûšelce.““

„Tudi že minolo sedem let,
Kaj je tvoj lûbi za glavo djan.

Jaz pa sem ravno poleg biô,
Da je tvoj lûbi glavo zgibiô.
Le zbiraj si zdaj lûbega!
Al mene češ al drûega?“

„„Jaz nečem zbirat lûbega,
Ne tebe neti drûega.
Sem sedem let ga čakala,
Zdaj sedem lét bóm plakala.““

---

774. *Zapisal* Stanko Vraz. — *Redakcija I. je vzeta iz VO. XIX. v, str. 1., redakcija II. pa iz NPI. 60—61; v ti sem Vrazov nepotrebni popravek v v. 9. in 11.* (devet *za* sedem) *izpremenil zavoljo v. 19—20 v prvotno obliko.*

Al lübi segne v svilnat žep,
No vün potegne pèrstan lép.

„To maš, moja lüba, pèrsten zlat!
Biô sem negda tvoj lübi mlad.

Te bila si mi lübica,
Zdaj bóš mi žena zaróčena.“

775.

(Štajerska.)

[Odlomek.]

„Dobro jutro, Micika!
Al boš dala pušelca?“
„„Ja sem ti dala pušelc lep,
Da sem bla stara štirnajst let,
Z rožmarina zelenoga,
Z fajdelna erdečoga.““

„Jaz pa se šprancera bom,
Druge lubce k sebi zvâ.
Če ti nečeš enega,
Saj dobiš ti drugega!“
— — — — — — — —
„Jaz sem pa na sredi stâ,
Pa me je vbila kugelca!“

776.

(Iz St. Jurija na južni železnici.)

Stoji, stoji tam beli grad,
Za gradom je en vrtič zlat.

Po vrtu je špacirala
Oj deklica vrtnarjeva.

„Oj deklica vrtnarjeva,
Mi boš kaj dala pušelca?“

„„Je že minulo sedem let,
Kar sem podala pušelc lep:

Preljubem mojem fantiču,
Ko je tedaj na vojsko šo.

Sam Bog ve, ali še živi,
Alj pa je v hladni zemljici.““

„Jaz sem pa tedaj zgodaj vstav,
Ko je bil tvoj fant ob glavo djan.
Njegov klobuk sem gor pobral,
In sem na svojo glavco djal.“

„Lepo zahvalim, deklica,
Da si zmiraj tak zvesta bla:

Do zdaj si bila ljubica,
Zdaj boš pa žena zakonska.“

---

775. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. VI. 27, kjer je prvemu verzu v oklepih pridejan verz*: Micka moja lublena.

776. *Zapisala* Zinka Kavčičeva. — *Iz njene zbirke, ki jo hranim jaz.*

777.

(Iz šmarskega okraja na Štajerskem.)

Deklje po verti špaciralo,
Te drobne je rožce nabiralo,
Te drobne rožce je presajalo,
Pa jim ne bo več nucalo.

Mimo pa pride en lep soldat,
Vas je v žnorah, ves je zlat.
Prav: „Dobro jutro, deklica!
Alj dala boš kaj pušelca?“

„„Je že minulo sedem let,
Ja sem bla dala pušelc lep,
Je že minulo sedem let,
Da je moj fant na vojsko vzet.

Oh če m' še kdo povedat ve,
Če je še živ, če ljubi me,
Alj če ga krije zemlja že,
Do smrti ljubila bom njega le.““

„Oj jaz sem pa na strani stal,
Ko ga j frajman ob glavco djal,
Jaz sem pa klobuk vzel,
Sam sebi ga na glavco del.“

„„Sedem let sem ga čakala,
Sedem let bom žalvala,
Rožice nabirala,
Se solzami jih frišala.““

„Zahvaljim tebe, ljubica,
Da si mi tak zvesta bla.

Dozdaj si bila ljubica,
Zdaj boš pa žena zakonska.“

778.

(Iz Gojzda.)

a. Redakcija I.

Leží, leží ravnó poljé,
Pa mem ležé belé cesté.

Na polju vrtec ograjen,
Prelepo z rožcam' obsajen.

Po vrtu se sprehájala,
Se z rožcam pogovarjala.

Mem pa leží belá cestà,
Belà cestà oglajena.

Po nji prijezdi pobič mlad,
Oj pobič mlad, sprelep soldat.

„Oj dobro jutro, Micika!
Al boš kej dala pušeljca?“

„„Jaz sim že dala pušeljc lep,
Ko sim bla stara štirnajst let.

Preljub'mu svojmu ljubčeku,
K' pred sedmim lét' je v vojsko šel.

---

777. *Zapisala* Marija Stoklas. — *Iz njenega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

778. *Zapisal* Mat. Valjavec. — *Redakcija I. je vzeta iz Janežičevega „Cvetja slov. naroda“ str. 32—34, kjer je pristavljeno, da je iz Gojzda, redakcijo II. pa je objavil Valjavec v Kresu IV. 235—236. med pesmimi iz predvorske fare.*

Čakála sim ga sedem let,
Žalvála ga bom osem spet.“ “

„Jaz pa sim že tam zraven stal,
Kjer je tvoj ljubi glavco dal;

Jaz sim njègov klobúk pobral,
Sim ga pa seb' na glavo djál.

Al hoč ti mene ljubega,
Al hoč ti koga drugega?

Oj dobro jutro, Micika!
Al boš kej dala pušeljca?“

„„Jaz nočem tebe ljubega,
Tud nočem koga drugega;

Jaz sim že dala pušeljc lep,
Ko sim b'la stara štirnajst let,

Preljub'mu svojmu ljubčeku,
K' pred sedmim lét je v vojsko šel.

Žalvála sim ga sedem let,
Žalvála ga bom osem spet.“ “

„Podaj mi, ljubica, rokó,
In ríncico to sreberno:

Dozdaj si bila ljubica,
Zdaj boš pa žena zákonska.“

b. Redakcija II.

Leží, leží ravnó poljé,
Memъ ležé belé cesté.

Na polj' je vrtъc vograjèn,
Ъlpo je z róž'cam zasajèn,

Memъ leží bewà stъzà,
Bewà stъzà ogwájena;

Po njъ prjezdъ póbъč vmád,
En póbъč vmád, en lep sowdát:

„Oj dobrъ jutrъ, Mícъka,
Á m' boš kej dáwa púšъljca?“ —

„„Jest sъm že dáwa púšъljc lep,
K' sъm bíwa stara štirnajst let,

Preljub'mo moj'mo ljubčъko,
K' preh sedmъm' lét je v vójsko šu.

Čakòwa sъm ga sédъm lét,
Žaw'vòwa bom ga sedъm spet.“ “

„Jest pa sъm že tam zravъn stáw,
Čer je tvoj ljubъ gwav'co dáw;

Jest sъm njegóv kobúk pobráw,
Pa sъm ga seb' na gwavo djáw.

A voč ti mene ljubъga,
A voč ti koga drujъga?

Dobrъ tъ jutrъ, Micъka,
A m' boš kej dáwa pušъljca?"

„„Jest nočъm tebe ljubъga,
Tud nočъm koga drujъga,

Jest sъm že dawa pušъljc lép,
K' sъm bíwa stara štirnajst let,

Preljub'mo moj'mo ljubčъko,
K' preh sedmъm' lét' je v vojsko šu.

Čakòwa sъm ga sédъm lét,
Žaw'vòwa bom ga sédъm spét!""

„Podej mъ, Micъka, rokó,
Pa rìnčъco to srébrno:

Dozdej s' mъ bíwa ljubъca,
Zej boš mъ žena zákonska."

779.

(Iz Motnika.)

Stoji, stoji gártelc nov,
Gartelc lep ograjeni.

Notri špencera dekle mladô,
Prešmentan je zavber no lepô.

Paršu je h ne mlad sovdat,
Mlad sovdat, prov zavber fant.

„Dobro jutro, lúbica!
M' boš kej dala pušel'ca?"

„„Sed'm let je že od tega,
Kar nisem dala pušel'ca:

Sed'm let je že m'nil,
Kar je moj lúb' na vojsko vzet.

Sed'm let sem se jokala,
Sed'm let bôm še žalvala.""

„Jaz sem tam zravni stav,
K je tvoj lúbi glavco dav.

Jaz sem pa klobuk pobrav,
Sim ga sam na glavco djav."

Segu je v aržet svoj,
Podau ji je perstan iz rokôj:

„Lubica zalúblena,
Zdej boš žéna zaročena!"

---

779. *Zapisal* G. Križnik; *„povedala 80 let stara ženica na Srebotni v Gornem Motniku 1876. z pogojem, da bi jo drugem ne povedal, ker se ji je zdela preveč zaljubljena — pohujšljiva".* — *Iz GK. III. 22. Vsaki drugi verz se v petju ponavlja.*

780.

(Z Bleda.)

Stoji, stoji vèrtec lep,
Z zelenim protjam zapletén.

Po njem špancera dekelca,
Se z rožicami pogovarja:

„Raste, rožice, al pa ne,
Sej vas nebom več nucawa!“

Mìm je šóu en lep žounir,
Ino ji tako govorí:

„Dobro jutro, dekelca!
Al mi boš dawa kej pušelca?“

„„Na bóm ti dawa pušelca,
Na bóm ti dawa pušelca:

Je že minúlo sédem let,
Kar sèm vezawa pušelc lep:

Ki je moj lubi na vojsko šóu,
Ki ne bó nikol več nazaj
peršóu.““

„Jest sèm pa ta zráwen stáo,
Ki je toj lubi gwávico dao:

Sém pa njega kwovčec pobráo,
Sèm ga na svojo gwawo djáo.

Zbér si enega drujega,
Al pa mene mej za lubega.“

„„Na bòm si zbrawa drujega,
Tud tebe ne za lubega!

Sedem let sem ga čakawa,
Sedem let pa bom ga pwakawa.““

„Podej mi, lubca, desno rokó,
Ki si me čakawa tolkanj zvestó.

Dozdej si bwa lubca mojá,
Odzdèj boš pa zakonska žená.“

781.

(Iz Nakla na Gorenjskem.)

Tam je garkeljc ograjen,
Ves je z rožcam' obsajen.

Po njem špencera deklica.
Mem' pa pride lep soldat,
Ves oportan, ves v zlat'.

„Dobro jutro, junfrova, oj junfrova,
Al' mi boš kaj dala pušeljca, oj pušeljca?“

---

780. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XVI. C. 21, kjer je v v. 6.* nucawa *popravljeno v* zpletawa.

781. *Zapisal* Melhijor Mohar. — *Iz zbirke Iv. Vrhovnika (str. 31—32), ki jo hranim jaz.*

„„Oja, oj dala sem jest pušeljc lep, oj pušeljc lep,
Ko sem bla stara šestnajst let,
Sem dala pušeljc lep.

Oj dala sem mu plaviga, oj plaviga,
Iz mojga srca ta praviga.

Oj dala sem mu belega, oj belega,
Iz mojga srca veselega, veselega, oja.

Oj dala sem rudečega
Iz mojga srca gorečega, oja.

Oj dala sem rmenega, rmenega,
Iz mojga srca poštenega, poštenega.

Oj dala sem zelenega, zelenega,
Iz mojga srca sprem'nenega, sprem'nenega.

Sedem let sem ga čakala,
Sedem let sem ga žal'vala.““

„Zdej si zber druziga,
Al' pa mene imej za ljubiga.

Jest sem pa tam zraven biv,
K' je tvoj šocelj kri prelìv;

Oh jest sem pa tam zraven stav,
K' je tvoj šocelj glav'co dav;

Sem pa njegov klobuk pobrav
In sem se k dom' podav.“

782.

(Kranjska.)

Stoji vertic ograjen,
Polen rožec nasajen,
Minca v njemu se sprehaja,
Z' rožcami se pogovarja:

„Rožce, rasite al ne,
Plave, r'deče, rumene!
Je minilo sedem let,
Kar sim pletla pušeljc lep;

---

782. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz PP. 9—11. Ravnikar je pesem še večkrat prepisal. Prvi prepis v VP. II. 108—110 se razlikuje od zgoranjega natiska, ne glede na naglasna znamenja in da se povsod piše* sьm *za* sim, *v tem:* 2] Polьn rožьc nasajen — 3] Minca v njem sprehajala — 4] Z rožcam pogovarjala — 5 rasite al] ras'te al pa — 7 minulo sedьm — 8, 18,

S' černo žido ovijala,
Ker sim močno žalvala,
Z' rudéčo sim ga spenjala,
Ker sim samska deklica!"

Zad stoji en pobeč mlad,
Ž' njo se jel pogovarjat':
„Daj mi malo pušeljca,
Ker si lepa deklica."
„„M'nilo je že sedem let,
Kar sim pletla pušeljc lép,
Ljub' je bil na vojsko vzet.""

„Zab' ti svojga ljubiga,
Zber' si en'ga druziga.
Jez sim tamkej zraven stal,
K' ljubi tvoj je glavco dal;
Sim njegov klobuk pobral,
Sebi ga na glavo djal."

„„Sedem let sim čakala,
Sedem ga bom žalvala,
L'pe njegove suknjice
Čem prodajati vse;
Lepe srajce 'čem prodat',
Mašne plaše 'čem kupvat',
Perte cerkvi napravljat'.
Sedem let sim čakala,
Sedem ga bom žalvala.""

„Belo daj, dekle, roko,
Bom imel te za ženo:
Hvala bodi iz serca,
Ker si tako zvesta bla!"

783.

(Gorenjska.)

Stoji vrtec ograjen,
Polno rožic nasajen.
Minica se v njem sprehaja,
Z rož'cami se pogovarja:

„Rož'ce, raste ali ne,
Plave, rudeče, rumene!
Je minulo sedem let,
Kar sem pletla venec lep.

---

pušљljь — 9 čьrno — 11 z' rudečo sim ga] r'dečo — 12 samka — 13 stoji en pobeč] je stal en pobьč — 14 Ž njo se jel] Jel se ž' njo — 15] Daj m' enmalo pušљljca — 17 M'nulo... sedьm — 19 Ljub'] K' ljub — 20 ljubьga — 21 druzьga — 25 Sebi ga na] Ga na svojo — 36, 27, 33, 34 Sedim — 28 L'pe — 29 Bom prodajala vse — 37 bodi] t' bodi. — *Drugi prepis v MP. III. 31—33 se razlikuje od tega zadnjega, ne glede na naglasna znamenja in apostrofe in* sim *za* sьm, *v tem*: 2 Poln rožec — 3 v njem] not — 4 Z rožcam] Z' rožcam' se — 7 minilo sedem — 8, 18 pušeljc — 9 povijala — 12 samska — 13 stal en] stajal — 14 Jel se ž njo] Ž' njo se jel — 15 pušeljca — 16 lépa] samska — 17 M'nilo... sedem — 20 Zab' ti] Zabi — 20 ljubiga — 21 enga druzьga] kac'ga druziga — 25 Ga na svojo] Sebi ga na — 26, 27, 33, 34 Sedem — 28 Lepe — 38 tako] meni. — *Tretji prepis v MP. I. 132—134 se razlikuje od tega zadnjega, ne glede na naglasna znamenja in apostrofe, v tem*: 2 Polen — 4 Z' rožcam' se] Z' rožcam — 7 minulo — 9 ovijala — 11 rudečo — 12 samka — 13 pobeč — 16 samska] lepa — 17 M'nulo — 19 K' ljub] Ljub' — 20 Zabi] Zab' ti — 21 kac'ga druziga] enga druziga — 22 tamkaj — 29 prodajala] prodala jez. — *Pesem je tiskana v SPKN. I. 51—52; ta natisek se od našega, ne glede na naglasna znamenja in apostrofe, razlikuje v tem*: 1 vȅrtec — 2] Pólno róžic nasajèn — 3 v njim — 8, 18 pletla pušeljc] plêdla vénec — 11 sim ga] ga — 13 póbič — 14 jel] jel je — 15 malo puśeljca] rož'co z vénica — 17 M'nilo je že] Je minilo — 20 Zab' ti] Zábi — 28 njegove] ljúb'ga — 31 plájše — 32 Pêrle — 35 dekle] mi ti. — *Verz 36. manjka.* — *Zapis v Gor. letniku str. 208. je prepis iz SPKN., samo da je pisava prenovljena in modernizirana.*

783. *Zapisal* Mat. Rodè (?). — *Iz njegove zbirke, ki mi jo je poslala slov. Matica. III. 17, 19, kjer je pisano v v. 22.* Sem *namesto* Sedem. *Pevec (ali zapisovalec?) te varijante je gotovo bral natisek prejšnje pesmi v SPKN.*

S črno žido povijala,
Ker sem močno žalovala,
S črno žido ga pripenjala,
Ker sem samska deklica.“

Zadaj stoji en fantič mlad,
Sta se začela pogovarjati:
„Daj mi rož'ce iz ven'ca,
Ker si lepa deklica.

Pozabi svoj'ga ljubega,
Zberi si en'ga druzega:
Jaz sem tam zraven stal,
K' je tvoj ljubi glavco dal.“

„„Sedem let sem ga čakala,
Sedem ga bom pa trolala,
In lepe ljubga suknjice
Hočem jaz prodati vse.

784.

(Kranjska.)

Leži, leži tam dolga njiva,
Aj dolga njiva, rebernina.
Na njivi pleve mlada Alenka,
Prelepa znajdena mladenka,
K' je svojmu ljubmu zmiraj zvesta.
Ob njiv' leži širôka cesta,
Po cest vleče silna vojska,
Cesta je za njo prevoska.

Narzad je fenrih mlad perjezdel,
Še je tako Alenki rekel:
„Zakaj, Alenka, pléveš sama?
S' tolьko delam boš pregnana!“

---

784. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz PP. 7—9; nekaj naglasov je pristavila pozneje roka Kastelčeva. Poženčan je to pesem, katero je že v našem natisku zelo po svojih „načelih“ predrugačil, prepisal še večkrat v svojih rokopisih. Prvi prepis v VP. II. 107—108 se razlikuje od našega natiska, ne glede na naglasna znamenja, apostrofe in* ъ *za nekateri nepovdarjeni* i, *v tem*: 2 Aj] Ta — 7 cest vleče] njь uleče — 9 Nazad je] Najzad — 9 perjezdьl — 12 S' tolьko delam] Per tolkьm delь — 15 bila — 16 se] se žé — 17] Pa ljub' se v' žold zapisal biti (!!) — 18 priti — 19 noče nič več bit] še noče dolgo biti — 21, 23, 29 sedьm — 24 nigdar — 25 Rudeče krilo] Rudečo kitlo — 26 Persteno — 27 T' — 32 persti — 33 pьrstan — 34 ljubi nje je] ljubik nje, jь. *Drugi prepis v MP. I. 131—132 se od ravnokar navedenega razlikuje, ne glede na naglasna znamenja, v tem*: 3, — 5] Na njivi pleva pa Alenčica, * Prelepa zvesta deklica, * K' je bla zmirej ljubmu zvesta — 7 nji — 7 uleče] pa gre — 9 Najzad] Najzad je — 13] Mat kuhajo doma k. — 21, 23, 29 sedem — 24 nikdar — 26 Parsteno moreš — 28 Parstene — 32 parsti — 33 perstan — 34 je. *Tretji prepis v MP. III. 29—31 se razlikuje od tega zadnjega prepisa, ne glede na naglasna znamenja, v tem:* 3 pleve — 7 nji pa] cest' — 14 Ino — 16 se že] se — 17 se v žold zapisal] žolnir s' je zvolil — 19 noče dolgo] dolgo noče — 30 ljubmu biti] biti nikdar — 34 ljubi. — *Pesem je tiskana v SPKN. III. 50—51; ta natisek se razlikuje od našega, ne glede na naglasna znamenja in apostrofe, v tem*: 7 cest] cest' se — 9 prijezdil — 12 toljko — 15 bila — 16 bila — 18, 29 sedim — 28 Parstene — 31 placih] trgih.

„„Doma mat kuhajo kosilo,
In sestra se je omožila.““
„De b' se še ti, Alenka, bla!“
„„Jez bi se bla omožila,
Pa ljubi se je v' žold zapisal,
Čez sedem let obljubil prit,
Pa ga noče nič več bit!““

„Pa pojdi z' mano, mlada Alenka!“
„„Če ga lih sedem let že čakam,
Solzice zanj večkrat pretakam,
Pa ga še sedem rajši hočem,
Nezvesta nikdar biti nočem!““
„Rudeče krilo t' 'čem kupiti,
Parsteno moraš tù nositi;
Ti bom kupil bele rokovice,
Perstene nosiš tu ročice.“
„„Še sedem let ga čakat hočem,
Nezvesta ljubmu biti nočem.““
„Po belih placih boš hodila,
Po černi parsti ne brodila!“

Zdaj perstan zlat ji da pogledat,
De ljubi nje je, dopovedat,
Potlej sladko se zasmejala
In mu rokó zvestó podala.

785.

(Z Radolj pri Raki na Dolenjskem.)

Jonfrva po vart špancirala,
Akol se je zazirala,
Akol, akol po raunem pol,
Deleč akol po raunem pol.

Parjahau je an mlat soldat,
Vos polekiran inu zlat,
Parjaho je do vartica,
Poproso je za pošelca:

„Daro jutro, junfrava!
Al mi boje dal kaji pošelca
Z ražmorina nemškiga
Jen z nagelna rodičiga?“

„„Menilo je ži sidem let,
Sam narijala pošelc lep,
Kar je moj fant na vojsko šu,
Ne vem, če je žiu al martu.““

„Tu se neji treba jem več bat,
Jest sam tamkaji zroni stau,
Ga je frajmen ob glavca djau,
Ga je frajmen ob glavca djau.“

785. *Zapisal za Rad. Poznika* Jožef Androjna, *priprost zidar. — Iz njegove zbirke, ki jo zdaj hranim jaz; tam je pisano v v. 22.* bele *namesto* debele.

Junfrava se okol zazre,
Tačila je debele sozi zdeji:
„„Je pa moju vesele preč,
Kir ga na bom jest vidla več!“
Posigu je u tošica
Po ena zlata rinčica:
„Tu je nihava rinka bla,
K sa bli zvesti mojiga serca.“

786.

(Kranjska.)

Po pol prijahal en soldat,
Ves oportan ino zlat,
Prijahal je do verteca,
Poprosil je za pušelca.

„Dobro jutro, junfrava,
Al mi boš dala pušelca
Z rožmarina nemškega,
Iz nagelna rudečega?“

„„Preteklo je že sedem let,
Naredila sem en pušelc lep:
Moj fantič je na vojsko šel,
Bog ve, al še živi al je mrtev.““

„Jaz sem takrat zraven stal,
Ko ga je frajmont ob glavo djal:
Njegov klobuk sem jaz pobral,
Na svojo glavco sem ga djal.“

Dekle se je okol obernila,
Prov milo se je zajokala:
„Kaj čem počet, kaj je men za strit,
Druzega pa ne smem ljubit!“

Posegu je u tošenco,
Po eno zlato rinčico.
„Le na, dekle, to-le rinčico,
Ki si zvesta mojga srca!

Dozdaj si bila moja junfrava,
Zdaj boš pa moja haukmanca;
Do zdaj si po vrtu delala,
Zdaj boš po cimrah špancirala!“

787.

(Kranjska.)

Deklè po verti šétalo,
Z rožicami se krégalo:
„Čemu tàk hitro rasete,
Mi serce môje žalite?
Č'mu tàk lepó razcvetate,
K' nikomur v prid ne pridete?“

Še je perdirjal mlad voják,
Oj lép voják, oj mlad voják:
Na njêmu se zlato bliší.
Še tako pravi, govorí:
„Oj dobro jutro, déklica,
Oj dobro jutro, vesél dan!“

786. *Zapisal* Fr. (Rad.) Poznik. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

787. *Neznanega zapisovalca. — Iz KČ. V. 65—66;* je *v v. 39. (namesto* jo) *kaže (če ni tiskovna hiba), da so idrijski hribi domovina tega zapisa. Tudi več drugih tam tiskanih pesmi je zapisal v idrijskih hribih Rodoljub Ledinski.*

Mu déklica odgovorí,
Tako še pravi, govorí:
„Per mên' je mal' vesélih dní,
Oj dôbrih juter clo nič ni!
Jest nisim še veséla bla,
Kar m' vojska vzéla ljubiga!“

Še tako pravi mlad voják,
Oj lép voják, oj mlad voják:
„Zapusti svôj'ga ljubiga,
Raj' mêne vzémi mladiga!“
„„Jest že téga nikdar ne st'rim
Svôj'ga ljub'ga ne zapustím!“
Sim sedem lét ga čakala,
Še sedem ga bom žal'vala.
Če ga med tèm nazaj ne bo,
Bo dekle zvésto v klošter šlo,
Bo milo ga objókvalo,
Se nikdar ne omóžilo!““

Kaj mi storí pa mlad voják,
Oj lép voják, oj mlad voják?
Zlat perstan kaže déklici!
Tàk déklica mi govorí:
„Vesêlja več'ga m' tréba ní,
Sej ljubi z mano govorí!“

Kaj mi storí pa mlad voják,
Oj lép voják, oj mlad voják?
Za bélo prime je rokó
In hitro gré h poroki ž njo.

788.

(Kranjska.)

[Odlomek.]

Oh stoji, stoji vertec lep,
Notri rasejo rožice tri,
Rudeče, plave, violice.
Pa vertu špacira Katerca,
Kir se z' rožcam pogovarjala:
„Oh, ráste, rožce, al pa ne,
Sej vas na bom več nucala,
Menilu je že sedem lejt.“

789.

(Iz Starega trga pri Ložu.)

Po verti se sprehajala,
Se z rožcami prepírala.

Prijezdi pa en mlad soldat,
En mlad soldat, en zauber fant:

„Dobro jutro ljubica,
Mi boš kaj dála pušelca?“

„„Jaz sem že dála pušelc lep,
Minulo je že sedem let,

788. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XXI. A. 14; v v. 4. je pisano (v bohoričici)* spazira. *Vraz je prepisal pesem v VO. XVIII. 9, ne gledé na naglasna znamenja, s temi predrugačbami:* 1 Oj . . . lejp. — *Verz 2. se ponavlja.* 3] Rudeče in plave violice — 7 Saj — *Na koncu je pristavljen še ta verz:* Kaj je moj šocel v žoud uzet.

789. *Zapisal* Anton Štritof. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

Minulo je že sedem let,
Kar je moj šocelj na vojsko vzet.““

„Jaz sem pa še tam zdraven stal,
Kjer je tvoj šocelj glav'co dal;

Njegov klobuček sem pobral,
Na svojo glav'co sem ga djal.

Jaz sem pa še tam zdraven bil,
Kjer je tvoj šocelj kri prelil.

Njegovo rinko sem pobral,
Na svojo rokco sem jo djal.“

„„Sedem let sem ga čakala,
Sedem ga bom obžál'vala.““

Prijel jo je za beli vrat,
Poljubil jo čez tavžentkrat;

Prijel za bele jo roké,
Popeljal jo v címré svojé:

„Dozdaj deklé si b'la zaljubljena,
Zdaj ženka boš zaróčena!“

790.

(Iz Ilirske Bistrice.)

Stoji, stoji stezičica,
Stezica lepo vglajena;
Po njej se šeče pobič mlad,
Ta pobič mlad sovdat.

„Dobro jutro, mlada jengferva!
Al' mi boš dala kej pušeljčka?“
„„Oh, Bog ga dej, pr' men' ga nej,
Oh, Bog ga dej, pr' men' ga nej!

Pasalu je že sedem léjt,
Odkar sem dala pušeljc lejp:
Moj ljubi je na vojsko vzet,
Za njim ne morem jet'!““

„Al' ti je pustu kaj zavér'vanja?“
„„Pustu m' je pû zlate rinčice.““
„Pokaži, dekle, rinčico,
Jaz je imam tudi pô:

Če se bo rinč'ca zglihala,
Si ti moja jengferva.“
Se rinčica je zglihala,
Spoznala spet se sta.

---

790. *Zapisala* Josipina Furlanijeva. — *Iz njene zbirke, ki jo hranim jaz.*

791.

(Iz Cerkna.)

Stoji, stoji tam beli grad,
Pod belim grad vrtec zlat:
Noter rase rožmarin
In tudi druge rožce ž njim.

Po vrtu dekle špancirala,
Te lepe rožce nabirala;
K nji pride en fajn žolnir,
En fajn žolnirski oficir.

„Oj kje si, dekle, ti doma,
Ker te obeden ne pozna?“
„„Oj jest sem dekle tam doma,
Kjer voda teče in curljá.““

„Dobro jutro, Mičica,
Al m' boš kaj dala pušeljca?“
„„Jest sem bla dala pušljic lẽp,
Ko sem bla stara šéstnajst lẽt,

Mojmu ljubmu šoceljnu
Pred sedem let,
K je na vojsko šel,
Ga nkol več nazaj ne bo!““

„Jest sem pa zdraven bil,
Ka je tvoj šocelj kri prelil,
Jest sem pa tam zdraven stal,
Ka je tvoj šocelj glavco dal.“

„„Te lepo zahvalim, ljubica,
De s mi tak dolgo zvesta bla.
Doslej s bla moja ljubica,
Zdaj boš moja zakonska!““

792.

(Z Grahova.)

Tam stoji vertič ograjen,
Polhen rožic nasajen:
Plav'h, rudeč'h in višnjevih.
Notre je mlada deklica.
Govori s tem' rožicam',
Plav'm', rudečim', višnjevim'.

To je prišel mlad soldat,
Tako ji pravi in govorí:

„Dobro jutro, deklica,
Alj daš mi malo pušeljca?“
„„Jest tebi pušeljca ne dam,
Dala bom ga ljubemu!““
„Jez sem pa v Parizu stal,
Ko je tvoj ljubi glavo dal.“
„„Ako on je glavo dal,
Sedem let ga čakam že,
Še sedem let ga 'm žalovala.““

„Ljuba moja deklica,
Daj mi tvojo belo roko,
Jez sem ljubi tvoj!“

---

791. *Zapisal* Fr. Sedej. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz; pri verzu 12. je opomnjeno, da pojo tudi* šumlja *namesto* curljá.

792. *Zapisal* Ant. Črv. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz (B. XVIII.). Pesem je tiskana v Goriškem letniku za leto 1864 str. 216—217 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe:* 10 Alj — 11 Jest tebi] Jest — 13 sem pa] pa sem.

793.

(Iz Lišan v Rožju.)

Stojí tam vertič zagrajen,
Z rumen'mi rožci zasajen.
U njem pa raste rožmarin
In druge rožice tud ž njim.
Je děklica tam prangala,
Ki je te rožce tergala.
Pa pride tosej lěp žolnir,
En lep žolnirski oficir.

„Ti, dobro jutro, deklica!
Mi boš kej dala pušelca?“
„„Je že minulo sedem lět,
Ko sim nar'dila pušelc lěp,
Enmal rudeč, enmal pa běl,
Ko je moj pubič v vojsko šel.
Te pušel je že oblětél,
Ker je moj pubič v vojsko šel.
Oj pubič je na vojsko šel,
Ne bode več nazaj prišel.““

„Tam zraven, dekle, sim jes stál,
Ko je tvoj pubič glavco dál.
Sem nja klobuček gor pobrál,
In njemu ga pod glavco djal.“

Ko je to dekle šlišala,
Se močno je prestrašila;
So tekle jej svitlé solzé
Čez nje rudeče ličice:
„„Sem sedem lět ga čakala,
Še sedem ga bom žalvala.““

„Lepo zahvalim, deklica,
Da si tak dolgo zvesta blá!“

794.

(Iz Rožja.)

Stoji hartelč zahrajan,
Z rudečo žido zaplatan,
Poŭhen rôžec nasajan.

V njem je dečŭa pranhaŭa,
Se z rôžcami zhovarjaŭa.

„Rasti, rasti, rôžmarin,
Druje rôže tudej ž njim!“
Notre raste lilija,
Kakor moja ljubica.

To sa pa pride lěp žoŭnier,
Lěp žoŭnirščí oficier.

„Ljuba dečŭa cartana,
Daj mi maŭo pušelca.“

---

793. *Zapisal* Ant. Janežič (?). — *Iz Cvetja slov. naroda 30—31.*

794. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XIII. 50—51, kjer je pristavil Majar to-le opomnjo: „Tota pesem se znajde tudi u Korytkovej zbirci, pa brez vsega pravega razdelenja, jaz jo ovde priobčim, kakor se kod nas poje.“ V dvovrstičnih strofah se druga vrstica ponavlja. Vraz je pesem prepisal v VO. XV. 36; ta prepis se razlikuje od našega samo po nekih naglasnih znamenjih in da piše Vraz za* ŭ *zdaj* u *zdaj* ł, *za* sim *pa* sem. *Pesem je sprejel Majar tudi v MR. 123; razlikuje se ta prepis od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja in* sem *za* sim, *v tem:* 8 lubica — 10 žołnir — 11 oficěr — 12 Luba — 15 Ko — 23 No. — *Pesem je natisnil z melodijo Kuhač III., št. 973; razen ortografije* (je = ě, ł = ŭ) *se ujema njegov natisek z našim, samo to je drugači:* 5 Se z rož-

„„Je minŭo že sedem lĕt,
K sem nardiŭa pušelč lĕp.

Pušelč je že oblatoŭ,
Moj pŭbič je k žounirjam šou.“ “

„Tvoj pubič je na vojsko šou,
Ne bode več nazaj peršoŭ.

Saj sim jaz tam zraven staŭ,
K je tvoj pŭbič hŭavo daŭ.

Jaz sim kŭobčič nja pobrau,
Noj sim si ha na hŭavo djaŭ!“

„„Sedem lĕt sim čakaŭa,
Sedem lĕt bom žaŭvaŭa.

Bom kupŭa suknjo židano,
Jo daua v cerkov žehnano.

Se bojo meše rihtale
Za mojha pŭbča noj za mé!“ “

„Si bŭa mi zvĕsta lubica,
Sda boš mi žena zakonška!“

Ptičica svarilka.

795.

(Iz celjskega okraja.)

Stojaj, stojaj poljece,
Oj poljece je široko.
Po polji stoji cestica,
Oj cestica je vglajena.

Za cestoj stojaj lipika,
Oj lipika je zelena,
Pod lipkoj stoja mizica,
Oj mizica je malana,

Je malana, je ruštana,
Na štiri rajhe žagana.
Okol stojijo stolčiki,
Oj stolčiki še škanarski.

Gori sedijo fantiči,
Oj fantiči no deklice,
Sladko vince pijejo,
Svoj ledik stan zapravljajo.

Perletav je en žlahen vteč,
Prineso je ta čudni glas:
„Le čajte, čajte, deklice,
Še vas še bode grivalo!“

'No dekle se mi razjezi,
Tga vtiča mi v roke dobi,
Perjiče popipala,
Pa v morjiče zasipala.

---

cami] S rožcami se — 9 lubica — 10 žolnir — 11 oficir — 13 pušelca — 15 pušelc — 16 Pušelc — 22 Ja sem klopčič — 23] No sem si ga naklal. — *Za tem verzom sta vtaknjena ta dva:* Al nemaš, dečla, drujeha, * Mej mene za praveha. — 26 suknje. — *Scheinigg (NPKS. 58, 59) je napravil svoj natisek, združivši to in prejšnjo številko.*

795. *Zapisal* J. Drobnič. — *Iz VO. XV. 72. Vraz je prepisal pesem v VO. XV. 7 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe:* 11, 12 stolčeki — 16 Soj . . . zapravlajo — 17 Pèrlêto — 18 Pèrneso — 20 Sej — 22 tiča — 23 Perjiče) Perjiče mu — 24 morjiče] morjiče ga — 25 mi . . . al — 27 zleto — 29 gledo — 33, 35 Jes sem] Jez.

„Popipli m ga alj pa nikar,
Le živga me še pusti zdaj,
Bom zletao na planinico,
Na no zeleno bukvico.

Bom gledao tej po poljeci,
Po poljeci oj zelenim,
Kak bote sinke zibale,
Kervave soze prelivale.

Jes sem še pa en žlahen vteč,
Ti pa nisi dekle več!
Jes sem še pa en žlahen vteč,
Ti pa nisi dekle več!“

796.

(Iz Frama.)

Leži mi, leži poljece,
Polje lěpo ravneno.
Prek polja leži cestica,
Cesta lěpo vglajena.
Pri cesti stoji lipica,
Lipa lěpo zelena.
Pri lipi stoji mizica,
Na štiri eke rezana.
Okol stojijo žecelni,
Žecelni lěpo pisani.
Na žecelnah sědijǫ
Fantiči no děklice.

Si glažeke nalivajǫ,
Si bratošnǫ napijajǫ.

Priletěl je en pisan ptič,
On je rekl: „Ne bo nič!“
„„Le čaj, le čaj, tî pisan tič,
Da bî mî tebe dobîli,
Vse bî ti perje spipali.““
„Če mi glih perje spiplete,
De mi le leben šenkate!
Meni še perje poraslo bo,
Vam pak děvištva vęč ne bǫ.

Jaz še'm enkrat en pisan ptič,
Tî pak ne bǫš vęč děklič!“

797.

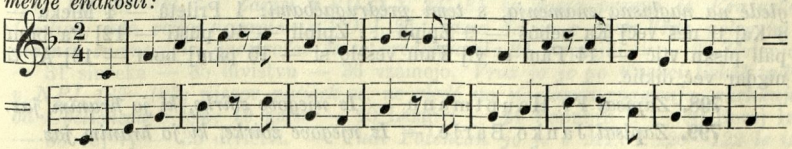
(Z vzhodnega Štajerja.)

Prletâ je pisan vtič,
Prnesâ žalosten glas,
Prnesâ žalosten glas,
Kaj, Micka, ne boš več deklič.

„Jaz pa tebe čem dobit,
Spipati ti perjiče,
Spipati ti perjiče,
Kaj neš ti več pisan vtič.“

796. *Zapisal* O. Caf; *pel Bl. Bedenik.* — *Iz CO. I. 94, 95; v v. 7. je po pomoti zapisano* mizi *nam.* lipi.

797. *Zapisal* Stanko Vraz. — *Iz VO. XIX. N. 45 (99), kjer je pripisan ta-le načrt melodije tako, da je med prvi in drugi zapis postavljeno znamenje enakosti:*

„„Spipli mi, le spipli mi,
Le mal me pusti živega!
Men de zraslo perjiče,
Pâm si pali pisan vtič.
Jaz pâm zletâ v zelen gaj,
Pâm si zapeâ veselo:
Jaz bom pali pisan vtič,
Alj ti nikdar več deklič!““

798.

(Iz Jarenine.)

Leži, leži poljiče široko,
Na poljiči stoji lipica zelena.
Pod lipico stoji na mizica,
Oj mizica je pisana.

Okoli nje stojijo stoleci,
Oj stoleci so žeslarski.
Na stolih sedijo fantiči,
Oj fantiči prav lepi so:
Glažiče nalivajo,
Deklinam coj prinašajo.

Priletel mi je ni lep pisan ptič,
Prinesel njim je ni strašen glas.
„Čaj, čaj, čaj, ti pisani ptič!
Mije te bomo dobile,
Bomo ti perje popipale!“

„„Če mi glih perjiče popipljete,
Da mi le leben šenkate:
Jaz bom še enkrat ni lep pisani ptič,
Vije pa ne bote več deklič.“

799.

(Z Grma.)

Stoj' mi, stoj' mi lipika,
Lepa lipa zelena.
Pod lipo mi pa stoji
Ena miza rezana.
Pod mizo mi stojido
Štir' stolčki farbani.
Na njih sede fantiči
In deklice mlade.
Mimo leti pisan tič,
On jim je takó zapél:

Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. XI. 15 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja in e *pred rom:* 4 Micika — 6, 7] Perjiče ti spipati — 8 neš ti] ti neš — 9] Spiplji mi, spiplji, Micika — 10 malo — 11 Meni — 12] Nôm odletâ v zelen gaj — 14 zapeâ veselo] veselo zapeâ — 15 bom] pâm — 16 Al. — *Vraz je tiskal pesem v NPI. 130—131 po tem prepisu, ne gledé na naglasna znamenja, s temi predrugačbami:* 1 Priletâ — 4 Micka — 8 Kaj ti neš več] Ka nebóš — 9 Zpipli . . . Zpipli — 10 püsti — 12] Pa bóm páli pisan vtič — 14 Pâm si v.] Tam veselo si — 15 pâm] bom — 16] Al ti nigdar več diklič.

798. *Zapisal* Fr. Hauptmann. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

799. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

„Sladko vince pijete,
Ledek stan zapravljate.“
„„Muči, muči, pisan tič,
Če te v roke vjamemo,
'Se ti perje spulimo!
„Če mi perje spulite,
Da mi življenje šenkate.
Ja bom iše pesme pel,
Ti pa ne boš več vesel.
Odletel bom v zelen log,
Da si perje spodredim:
Ja bom iše pisan tič,
Ti pa ne boš več fantič.“

800.

(Kranjska.)

Stojí, stojí tam lipica,
Pod lipo hladna senčica,
Pod lipo miza kamnata,
Na štiri vogle rezana.
Stolóv dvanajst okrog stojí,
Na njih sedé fantje mladí.
Vsak ima svojo kupico,
Vsak ima svojo ljubico;
Naliva vince si sladkó,
Veselo ga popiva z' njó.

Še perletí kje tičica,
Predrobna tica šinkovka.
Usede se na lipico,
Zapoje tako pesmico:
„Devičice! noričice,
Če fantam vse verjamete!
Zvečér obeta perstan zlat,
Zvečer obeta beli grad,
Al' zjutrej černe kajže ni.
Lažniki oj ste, fantje vi!“
„„O tiho, tiho, tičica,
Predrobna tica šinkovka!
Fantíči bomo vjeli te,
Pop'lili tebi perje vse.““
„Če perje mi populite,
Živlenja mi ne vzamete.
Mi perjiče spet zraslo bó,
V' zeleno poletim goró,
In tamkej bom prepevala,
Bom v' zelen travnik gledala:
Zibale bote sinčike,
Neporočene matere!
Dojile bote sin'ke ve,
Točile pregrenke solzé
Po d'vištvu, ki ga več ne bó,
Če vam ga fantje odvzamó.

Verjeti druj'ga jim nikar,
Ko: Bog pomagaj, Bog obvar'!“

---

800. „*Iz g.* Smoletoviga *zbira, predelana, kolikor se je potrebno zdelo*“ *KČ. III. 87—88. — Zapisi v VO. XX. 34, 35 so samo prepisi iz Krajnske Čbelice; isto velja o zapisu v VO. I. 25., samo da je v njem Vraz poleg naglasnih znamenj in apostrofov še to predrugačil:* 24 Populjili ti — 26 Živlenja — 31 sinčeke — 35 divištvu — 36 vzamejo. *Vraz jo je po Čbelici tiskal tudi v NPI. 182—183; njegov natisek se, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje od Čbeličnega v tem:* 19 kajše — 20 Lažnivi — 24 Populjili ti — 30 Bom] In — 33 ve] vy — 35 divičtvi. — *Tudi Poženčan jo je v MP. I. 120—122 le iz*

801.

(Kranjska.)

Oj stojí, stojí lípica,
Pod líp'co hladna séncica;
Zdôlej mi stojí miza kámnata,
Na štíri vogle rézana.
Okóli stojí stolóv dvanajst,
Okóli sedé fantje mladí
Ino vse lépe déklice.
Tam sladko vínce píjejo,
V zláto posódo nalivajo.

Je priletéla ptičica,
Predrôbna ptica šínkovka.
„Dekliči, ste noričice,
Ker fántam vse verjámete:
Zvečér obéta béli grad,
Zjutráj še černe kájže ni!"
„„O tího, tího, ptíčica,
Ti drôbna ptíca šínkovka!
Če têbe, ptíca, vjámemo,
Ti pérje vse uzámemo.""

„Če túdi pérje mi uzámete,
De mi le živlênje pústite!
Še bom zletéla v zêlen gojzd,
Támkej bom prepévala
In v zêlen trávnik glédala:
Se bóte déklice jokale,
In sínke bóte tam zibale
Ino bóte se plakale,
Po svojim devíštvu jokale:
Kaj pomaga, ki ga več nazaj ne bó,
Ker ga fántje prêč vzemó!
Fántam drúziga ni nič verjét',
Ko: obvári te Bog, pomágaj Bog!"

802.

(Gorenjska.)

Stoji, stoji tam lipica,
Pod lipo hladna senčica,
Pa v senci miza kamnata,
Na štiri ogle rezana.

Okol' mize so pa stolci,
Prelepi stolci rezani;
Na stolcih fantje mi sede,
Med fanti mlade deklice.

Vesele pesmi si pojo,
Pijejo vinčece sladko,
Prijazno se pomenk'vajo,
In samski stan obrek'vajo.

Že priletela ptičica,
Oj drobna ptič'ca pisana.
Že sedla je na vejico,
Zapela tako pesmico:

„Devičice, noričice,
Če fantom vse verjamete!
Vam beli grad obetajo,
Pa črne koče nimajo.

Veseli pesmi vam pojo,
Vam vince točijo sladko,
Ve ž njimi se pomenkvate
In samski stan obrek'vate."

Čbelice prepisal. Pesem je ponatisnjena iz KČ. tudi še v SPKN. II. 80—81 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe: 11, 21 ptičica — 12, 22 ptičica — 12 Populili ti — 27 zrastlo — 35 devištvu — 37 drujiga.

801. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. I. 47—48. Natisek v Goriškem letniku za l. 1864. na str. 207. je narejen po tem.*

802. *Zapisal* Mat. Rodè. — *Iz njegove zbirke, ki mi jo je poslala slov. Matica III. 83—85.*

„„Le pazi, pazi, ptičica,
Oj drobna ptič'ca pisana,
Če fantje tebe vjamejo,
Ti zlato perje vzamejo!““

„Če meni perje vzamejo,
Življenja mi ne vzamejo.
Jaz novo perje spet dobim
In spet v zelen log zletim.

Tam bom po vejah letala,
Dekletam tako pevala:
Jaz sem ostala písan ptič,
Oj ti pa nisi več deklič!“

803.

(Z Blagovice.)

Leži, leži ravno pȍlje,
Na ravnem pȍlji lipce stojȇ;
Pod lipcam so pa mizice,
Okol' fantič in deklič sedȇ,
Se lepo pomenkvajo,
Kam drev v vas pojdejo.
Priletu je zelen teč,
Zapev je od fantov no deklič:
„Zvečer greš fantič h deklič u vas,
Zvečȇr ji ubetaš beli grad,
Zjutrej ji nimaš svenáka dat!
Zvečȇr ji ubetaš perstan zlat,
Zjutrej ji nimaš svinčenega dat.“

„„Le tih, le tih, ti pisan teč!
Če te fantje ujamejo,
Ti pisan perje uzamejo!““
„Če mi glih pisan perje uzamejo,
Živlena mi še ne uzamejo.
Jaz pa zletim kje v zelen gojzd,
Pa nov' perje zaredim.“
„„Le tih, le tih, ti pisan teč,
Če te deklete ujamejo,
Ti pa košice zmanejo
In te po prahu valajo.““
„Če mi glih košice zmanejo
In me po prahu valajo:
Pa ostanem zmerom pisan teč,

Ti pa ne bodeš fantič več.
Jaz bom zmerom lepo pev,
Ti pa ne boš več vesev!“

804.

(Iz gornjega Rožja.)

Kakú je poŭ kej hud žerjav,
K je v zaléněj lipi staŭ?
„Pubiči, galifiči,
Můade dečle glfujate!

---

803. *Zapisal* G. Križnik. — *Iz GK. III. 27.; „pel mi jo je iz Blagovice 60 let stari tesar in berač 1876.“*

804. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XIII. 63—64, kjer je pristavil Majar to-le opomnjo: „Tota pesmica se Slovencom tako močno dopade, da jo pojo u Štajrah, u Krajni in u Koruškoj. Per nas u Rožji so tako zaljubleni u njo, da imajo dvȇ jednoga in istoga zaderžaja: „Žerjav dekleta opominja“ in „Ptičica mladenče opominja“ koja ovde sledi“ (št. 805.) Majarjev prepis v MR. 103—104 se razlikuje od zgoranjega natiska, ne gledé na naglasna znamenja in ł za ŭ, v tem:* 3 Oj pubiči galyfiči — 4 golfujete — 5 Dečelce] Oj dečelce — 11 Bomo

Dečelce, noričice,
Da půbam vse verjemate!“

Dečle pod lipico stojô,
Na žerjava hovorô:

„„Le čaj, le čaj, ti hud žerjav,
K si v zalěnej lipi staŭ!

Bomo tabe dûbile,
Vse lepši perje spipale.““

„Da lih mi perje spiplate,
Da le lebn mi šenkate!

Pa v půanino zlatu bom,
Še lepši perje zredu bom.

Po půaninah lětou bom,
V ravno půle hledou bom.

Dečle bojo půakale,
Zibelce potakale:

Aj tutaj, ti lub moj sin,
Tvoj oča je le kurbe sin.

Obluboŭ je mi perstan zůat,
Je se mi zůagoŭ kurbe tat!“

805.

(Iz dolnjega Rožja.)

Stoji, stoji lipica,
V lipci poje tičica.

„Půbiči golifiči,
Můade dečle glfujate!

Dečelce, noričice,
Da půbam vse verjemate!“

„„Le tihi, tihi, tičica,
Na stěni visi pukšica!

Al te půbči vjemamè,
Vse perje ti vzamemè!““

„Da lih perje mi vzemata,
Da le lebn mi všenkata.

Jaz pa v lipico zletim,
Spet novo perjiče zredim.

V zalěnam hozdi peŭa bôm,
Novo perjiče zradiŭa bôm.

Jaz spet prižana bom tičica,
Tva dečŭa nigdar več devičica,

Jaz bom v hozdi spivlaŭa,
Tva dečŭa sinka zibaŭa!“

---

t. d.] Pa bomo t. dóbile — 12 Vso lěpši — 15] Pa u p. zlateł bom — 16 zredeł — 18 pole — 20 Zibelce] Pa zibece — 23 je mi] mi je. — *V VO. XVI. C. 3 je Vraz prva dva verza zapisal tako:* Ti liep tič žerjów je liepo pow, * Je liepo pow, še liepše znow. — *Scheinigg ima v NPKS. 22 iz VO. še ta dva:* „Da so ga vsi radi slišali * V celej loškej deželi. *V Vrazovi ostalini nisem mogel najti pesmi, ki bi tako začela in bi se potem nadaljevala* „Dekličice, noričice“; *pač pa tako neha pesem v VO. XV. 46:* Pa liep je tič pisan žerjòv, * Ki je liepo pów, ki je liepše znow, * Da so ga vsi radi slišeli * Po cieli łošći dežieli.

805. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XIII. 65—66; vsakemu drugemu verzu se pristavlja* kuku, kuku! *Primerjaj prejšnjo številko. Majar jo je tudi prepisal v MR. 102—103, in to s temi premembami, ne gledé na* ł *za* ů: 2 lipici — 3 golyfiči — 3 golfujate — 5 Dekelce — 7 tiho, tiho — 8 stěne — 9 vje-

806.

(Rož, Podjunsko.)

Oj sémenj lép, oj sémenj nóv,
Oj lépo nóvo žégnanjé:
Pobi pod lipo rajajo,
Mlade dečle napajajo.
Lepa ptica, lep žrjav,
Vrh lipe je lepo zapel:
„Dekličice, noričice,
Da pobom vse verjamete:
Po dni vas z vincem napajajo,
Po noči vam krence jemljejo.“
Dečle pod lipico stojo,
Na žrjava govoro:
„„Le čaj, le čaj, ti lep žrjav,
Ki si v zelenej lipi stal!
Mi bomo tebe dobile,
Vse lepo perje izpipale.““
„Da lih mi perje izpipate,
Da mi le leben šenkate.
Jaz v planino zletel bom,
Še lepši perje zredil bom.
Po planinah letal bom,
V ravno polje gledal bom:
Dečle se bojo plakale,
Zibike potakale.“

Zapeljana deklica.

807.

(Iz Cerovca.)

Stoji mi stoji poljece,
Prelepo polje široko.
Na polji zrasla lipica,
Prelepa lipa zelena.
Pod lipoj stoji mizica,
Prelepa miza kamena.
Okol stojijo stolčeki,
Sami stolčeki svilnati.
Na njih sedijo fantiči,
Vsi mladi fanti jónaki.
Med njimi sedi ljubica,
Prelepa mlada Micika.
Debele solze takala
Po svem rómenem ličeci,
Po svem rómenem ličeci,
Po svojih belih zizekih.
„O kaj je tebi, Micika,
Kaj si tak jako žalostna?“
„„O kaj ne b' bila žalostna,
Od fantov sem zapelana!

---

mame — 10 vzemame — 12 šenkata — 13 zlatim — 14 zredim] dobim. — *Scheiniggov natisek v NPKS. 22—23 se razlikuje, ne gledé na književne oblike (vendar* vjemamo, vzemamo, vzemate!!), *od našega v tem:* 5, 6 *manjka* — 15, 16 *manjka* — 17 Tva dečva] Dečva — 20 Tva] Ti.

806. *Neznanega zapisovalca. — Iz Scheiniggovih NPKS. 21—22.*

807. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. Y. 47 (150, 153), kjer je pisano, da je se poje po napevu pesmi:* V jezeri se kople Anjčika. *Verzi 25—28 so pozneje pripisani s svinčnikom. Vraz je prepisal pesem v VO. IX. 10; ta prepis se ne gledé na naglasna znamenja razlikuje od našega natiska v tem:* 1 polece — 2 pole šüroko — 3 Na poli je zrasla l. — 4] Prelepa zelena lipica — 6] P. kamena mizica — 7 Okoli — 8] Prelepi svilnati stolčeki — 9 njih] njih pa — 10] Jonaki mladi fantiči — 11 lubica — 12 Debele solze] Debele je souze —

O kaj neb' bila žalostna,
Od fantov sem zapelana!
Zdaj nesem žena zakonska,
Pa nesem mlada Micika.

Oj ja sem tako zmešana,
Kak je na stezi vodica,
Po keroj grejo forari
Se samimi težkimi vozi.“ “

808.

(Štajerska.)

Stoji mi, stoji polece,
Oj pole široko;
Na poli j zrasla lipica,
Oj lipa zelena;
Pod lipoj stoji mizica,
Oj miza kamena.
Okoli stoj' stolčeki,
Oj stolci svilnati;
Na njih pa sid'jo junaki,
Oj mladi fantiči;
Med njimi sidi libica,
Oj mlada Micika:

Debele suze takala
Po rmenem ličeci.
„O kaj je tebi, Micika,
Kaj si tak žalostna?“
„„Kaj ne bi bila žalostna,
Kad sem zapelana.
Oh jaz sem vam tak smešana,
Kâ na stezi vodica,
Po keroj grejo forari
Za težkimi vozi:
Zakaj jaz nesem Micika,
Net' žena zakonska.“ “

809.

(Iz Frama.)

Oj leži, leži polje,
Polje široko.
Na polji stoji vèrtič,
Oj vèrtič lěp ograjen.

Notrě hodi děklica,
Děklica žalostna,
Ona je močno žalostna
Sę z rožicami zgovarjala:

„Precvětate, rožice, ali pa ne,
Vsej ne bǫm dělala pušelca:
Minǫlo je uže sedem lět,
Ko sem dělala pušelc lěp.

Zdaj ga ne bǫm vęč dělala,
Zdaj bǫm zmirom jokala,
Ker sèm zgubila ženina,
Jezusa, mojga vzveličarja!“

---

14 svojem — 15 svojem — 16 prebelih — 18 jako] močno — 19 Oj . . . bi. — *Konec (vv. 21.—28.) je prenarejen tako:* Oj jaz sem vam tak zmešana, * Kak je na stezi vodica, * Po keroj grejo forari * S samimi težkimi vozi! * 25 Zakaj jaz nesem več micika * Neti sem žena zakonska! — *Po tem prepisu je tiskal Vraz pesem v NPI. 76—72 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja:* 9 sidijo — 10 Junaki — 11 lübica — 21 Oh.

808. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke II. 134. Zdi se samo prenarejena iz Vrazovega natiska v NPI. 76.*

809. *Zapisal* O. Caf; *pela Ter. Pušnik-Morkinja. — Iz CO. II. 54—55.*

Tako je naš ledik stan,
Kako cvěte rožica tan,
Žlahtno cvěte no diši,
V najboljšem času cvět izgubi.

Tako ste, ledik děklete vi,
Ko sę pustite fantom zapeljat,
Ko sę pustite fantom zapeljat
No ob svoj ledik stan golufat.

810.

(Iz Frama.)

Leži, leži poljece,
Polje lěpo široko.
Pri cesti stoji lipica,
Lipa lěpo zelena.
Pod lipcoj sę sprehajajǫ
Fantiči no děklice.
Tam si rǫke podavajǫ,
No ljubezen si spoznavajǫ.

Zdaj ljubca mę objemala,
Da je pri men' zadremala.
Tako dolgo mę je ljubila,
Da je tudě janko zgubila.

Ljubica zaljublena,
Telko stokrat poljublena!
Ljubica precartana,
Od nog do glave prešlatana:
Tako dolgo smo sę ljubili,
Da smo děvištvo zgubili.
Zdaj ljubezen že neha,
Tudě děvištvo zgubleno:
Zdaj si děvištvo zgubila,
Ker bǫš sînka zibala.
Zdaj bǫš sînka zibala
No se milo jokala.
Tak sę děklicam vsem godi,
Ktera děvištvo zapusti:
Da neče bît' čista děklica,
Je pa mati žalostna.
To joj naj bǫ za spomin,
Da sę bojo ahtale
No sę fantov zognile,
No sę fantov zognile!

Oprezna deklica.

811.

(Iz zagorske okolice na Kranjskem.)

„Oj dekle, dekle, kje si doma,
Da te nobeden ne pozna,
Da te nobeden ne pozna,
Vsak te za ljubo ima?“

„„Jaz sim pa 'z kraja tacega,
Ne ljubim fanta vsacega,
Jaz ljubim en'ga samega
Iz mojega sercá.

---

810. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. I. 47—48. V pesem so vtaknjeni še verzi, ki ne spadajo k nji; v rokopisu so zaznamovani z zvezdico na začetku in koncu. Pesem je sploh zelo razrušena.*

811. *Zapisal* M. Bregar. — *Iz „Besednika“ IX. (1877) 108. Enak zapis ima z Gorenjskega zbirka* Mat. Rodéta *I. 26—27; razlikuje se od zgoranjega natiska v tem:* 1 s' — 5 sim pa 'z] sem iz — 8 mojega] celega — 9 b' . . . vedel — 12 meni — 13 to dekle] dekle to — 14 oknom — 15 vstan' — 16 mano — 17 ustajala — Ne s teboj se] S teboj se ne.

Ko bi moj fantič vedil to,
Kako ga ljubim jaz zvesto,
Žažvižgal bi, zapel na glas,
Prišel bi k men' v vas!""

Komaj to dekle zgovorí,
Pod oknam fantič že stojí:
„Le gor vstan, napravi se,
Pojd' z menoj na špancir!"

„„Ne bom jaz gor vstajala,
Ne s taboj se sprehajala,
Ker vsaka noč 'ma svojo moč,
Dragi ljubček, lahko noč!""

812.

(S Srobotine v Gorenjem Motniku.)

„Dekle, dekle, kě s' doma,
De te nobedn ne pozna,
De te nobedn ne pozna,
Use te rado ima?"

„„Jaz nisem s kraja taciga,
De b' lúb'la fanta usaciga.
Jaz lubim jenga samiga
Iz srca ta praviga.

Ko b' fantič vedu tako,
Kok' ga lubim jest zvesto;
Zavriskov bi, zapev na glas,
Pa b' šou h svoj lub'c u vas.""

Komej dečle zgovori,
Fantič pod oknam stoji:
„Ustan, ustan, napravlej se,
Pejd z menoj na šprencer!"

„„Jaz ne bom ustajala,
In s taboj sprehajala:
Vsaka nöč ima svojo möč,
Oh, fantič, lahko nöč!""

813.

(Iz Kropc.)

„Jaz nisem srca tacega,
Da bi ljubila vsacega,
Jaz mam srce za enega,
Pa ne za druzega."

„„Oh dekle, kje s' pa ti doma,
Da te nobeden ne pozna,
Da te nobeden ne pozna,
In vsak te rad ima?""

---

812. *Zapisal* G. Križnik *l. 1874.; narekovala 20 letna dekle; „sploh navadna pesem mladine v tukajšni okolici". — Iz GK. III. 13. V GK. II. 11—12 je drug Križnikov zapis s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe:* 1 Djekle, djekle, ke si d. — 2, 3 nobeden — 4 Vse — 5] Jaz sem s kraja takiga — 6 De b' lúb'la] De ne ljubim — 7] Jas ljubim samo eniga — 8 ta] tega — 9] Ko bi fantič vse to vedu — 10] Kako ga ljubim jas zvesto — 12 Peršel bi k ljubci v vas — 13 dečle] djekle to — 14] Fant že pod okencam stoji — 15, 16] Le ustan', le ustan, pejd na šprancer, * Le ustan', pejd na špancer — 16—20 S teboj se ne bom sprehajala: „Usaka noč ima svojo moč, * Usaka noč ima svojo moč, * Tebi pa lahko noč!""

813. *Zapisal* J. Mladič. — *Iz njegove zbirke;* jedva *se v Kropi pač ne govori; tudi* roda *v v. 12. pač ni naravnost iz naroda.*

„Jaz sem iz kraja tacega,
Ne ljubim fanta vsacega:
Jaz ljubim samo enega
Iz roda celega.

Oh ko bi fantič vedel to,
Kako ga ljubim jaz zvesto,
Vesel bi vriskal, pel na glas,
Prišel bi k meni v vas.“

Oj jedva dečva zgovori,
Fantič pod oknom že stoji:
„„Oj dekle, moj dober večer,
Pojd z mano na špencir!““

„Oj jaz ne bom zdaj vstajala,
Ne bom s teboj pohajala,
Ker vsaka noč ma svojo moč,
Oj fantič, lahko noč!“

814.

(Izpod Melec.)

„Oj Micika, Micka, odkod si doma,
Da tebe obeden ne pozna,
Da tebe obeden ne pozna,
In vsak te vendar rad ima?“

„„Jest sem pa s kraja tacega,
Da ne lubim od kraja vsacega:
Iz mojga srca pravega
Jest lubim le enga samega.

Ko b' vedel, pobič ti, kako,
Kakó te lubim jest zvesto,

Vsaka noč ima svojo moč,
Adije, adije, no lahko noč!““

Zažvižgal bi, zapel na glas,
O de si pršu k men u vas!““

Dikalca komej to zgovorí,
Že pobič, že pobič pred oknom stojí:
„En dober večer, en dober večer,
Le pojdi z mano na špancir!“

„„Jest ne bom gore vstajala,
In s tabo se sprehajala:

815.

(Štajerska.)

„Od kod si, dekle, ti doma,
Da tebe nõšej ne pozna,
Da tebe nõšej ne pozna,
A vse te rado ma?“

„„Oh! ja sem s kraja takiga,
Ne lubim fanta vsakiga,
Jest lubim samo jedniga
Iz celiga srdca.

Ki b' fantič vedel ti za to,
Kak lubim tebe jest zvesto,
Zavriskal bi, zapel na glas,
Bi prišel k meni vas.““

814. *Zapisal* Ivan Murovec. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*
815. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke I. št. 183 (z melodijo).*

Da to mi dekle zgovori,
Fantič pod okencom stoji:
„Dober večer, dober večer,
Pojd z menoj na špancir!“
„„Ne bom se gori vstajala,
S teboj okol' sprehajala:
Vsaka noč ima svojo moč,
Adijo, lahko noč!““

Ljubi se greha boji.

816.

(Iz Motnika.)

Šímelna imam šíkanga,
Kojnička zavberga;
Kamer čem, se ž nim pelam,
Kader v tuje kraje grem.

Kader v tuje kraje grem
Jen se na mest perpelam,
Jas v jeno hišo grem,
Katero navajen sem,

Katero navajen sem;
Birt že za mizo sedi,
Zraven stoji kelnarca,
K' je lepši ko rožica.

Vsedla se je dvol na stov
In me gleda gvor in dvol;
Jen pa poljubi me:
„Pojdi ti z mano necoj!“

„„Jaz bi že ostal pri teb',
Ko bi se greha ne bav,
Greha se je treba bat',
Lahko se sturi dostikrat!““

817.

(Iz Frama.)

Stoji, stoji vèrtič,
Oj vèrtič zeleni;
Na vértiču je lěha,
Oj lěha ograjena.
Na lěhi pak hodi
Děklica mlada,
Pa si prepěva,
Pa je močno žalostna:
„Kaj pak moj fantič děla,
Ko ga tak dolgo ni?
Če si drugǫ ljubicǫ izbera,
Ali pa bolen leži?“
„„Jaz si ljubice druge ne izberam,
Tudě bolen ne ležim.
Jaz si močno spremîšljujem,
Da v ljubezni grěšim.““
„Če si, fantič, tî to spremîšljuješ,
Da v ljubezni grěšíš,
Le ize sèrdca tî prosi,
Da pokorǫ storiš.
Ko v sam svojnem stanu
Milost božjǫ izgubiš,
Ponižno Jezusa prosi,
Da še jǫ enkrat dobîš.
Lepše ljubezni ni na světu,
Kaker lubit Jezusa:
Le ponižno ga prosi,
Da ti še enkrat milost dá!
Le ponižno ga prosi,
Da ti še enkrat milost dá!“

816. *Zapisal* Gašpar Križnik. — *Iz GK. II. 23—24.*
817. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 140—141.*

818.

(Kajkavska.)

Moj mili je k nam dojahal (po noći),
Mene si je nagovaral (po noći),
Nagovorit nij me mogel (po noći, po noći),
Ostavit me vindar moral (po noći).

Milu imam, ka me ljubi,
Ne boji se drugih ljudi.
Ja nju ljubim, ona mene,
Ovoj ljubav i veselje.

Ne prosiš si, mila, toga,
Da ja stanem s konja moga,
Ako stanem s konja moga,
Zbavit ću te venca tvoga:

Venca tvoga zelenoga,
Z rozmarije pletenoga.
Ako zelan venac zgubiš,
Divojačtvo već ne nosiš.

„Čini, klinčac, kot te j' volja,
Ja sam verna ljuba tvoja.
Vernu ljubav sam ti dala,
Da b' ti rožica ostala."

Tri leta sam ti bil mili,
Još sam ti bil jako vrli,

Daj neg, mila, z bogom mira,
Još ćeš mi bit vindar mila.

Nezvesti ljubi želi od ljube zdravja.

819.

(Iz Ziljske doline.)

Dečüa mi po ganki pranga,
Oj po ganki drekšlanan.

Ona mi z rokami skléple,
Ki ji půbča dlogè kni.

„Al je on šu k drujan dečüan,
Bèl le doma boün leži?"

On pa kni šu k drujan dečüan,
Tudej doma knè leží.

---

818. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke I. 377.* — *Pristavek* „po noći" *se dodaje vsakemu verzu.*

819. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XIII. 15—16. Vrazov prepis v VO. XV. 55 se strinja z zgoranjim natiskom, razen teh prememb, ne gledé na naglasna znamenja in pravopisne posebnosti:* 3 zkljeple — 16 Jez — 26 knie. — *Majarjov prepis v MR. 90 se razlikuje od našega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 4 dlogo — 5 on šu] šoł on — 6, 14 B(i)il — 7 ni šoł — 8 Tudi — 10 šoł — On je ji pa] Je dečli — 13 Sůovencla] dečla — 15 K ne] ne — 16 Zravje] Zravje pa. — *V v. 19.—22. manjka.* — 23 šentrana] ferbantana — spravoł — 26 k nè] ni. *Tam razlaga Majar* ‚ferbantana' *z* ‚sitna, nadležna'. — *Pesem je dal Majar tudi Kuhaču, ki jo je natisnil z nekimi napakami z melodijo vred v II. št. 672; njegov natisek se naslanja na zapis v MR. V književni slovenščini jo je natisnil tudi Scheinigg (NPKS. 19—20).*

Pûbič je na Němšče bandroŭ,
Pûbič je na Němšče šu.

On je ji pa pošto posŭoŭ,
Da na Němščan boŭn leži:

„Pošli mi, Sŭovencla, zravje,
Bèl mi pošli běŭo smert.“

„„Jes ti běŭo smert knè pošlan,
Zravje sama rada man.

Je ti Němcla kraja daŭa,
Nej ti Němcla zravje da.““

„Oj vi šentrane Sŭovencle,
Kako ste zanikerne!

Oj kako zŭo hudó bolězen
Ste mi vi napravile! —

Oj ti šentrana lubězen,
Koj ma ona za no moč!

Vèn iz gŭavce sèn jo spravu,
Vèn iz serca knĕ mogoč!“

820.

(Iz Predvora.)

„Dokler sъm jest pobъč rasu,
Zmérej sъm dve ljubcъ jmu:
Ena je bъwà Kranjíca,
Druga vmada Némčъca.
Pa zapústu sъm Kranjíco,
Šu za vmado Némčъco
Iz te lépe d'žêle kranjšče
Gor na Vóbrštájerje.
Gorъ sъm pa póbъč zbólu,
Bówъn lêžou lét' ъn dán.
Pošte vъnkej sъm pošíljow
Na vmadó Kranjíčъco:
Pôšljъ mъ, Kranjíca, zravje,
Zravje al pa grênko smrt.“

„„Zravja tъ pa že na póšljem,
Zravje sama rada jmám:
Grenko smrt tъ pa prvóšъm,
Grenko smrt tъ rada dám!““

821.

(Iz Št. Jerneja na Dolenjskem.)

Móaj fāntъč je u Trúole vandrau,
Nazaj ga več ne bóa,
Kъ zdej tam bóalán ležij,
Mijlu próasъ, sъ zdrāvje želij:
Če b' mъ Tъrúolka króana dála,
Še rájšъ zdravje má.

820. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Kresa IV. 179.*

821. *Zapisal* Fr. Hudoklin. — *Iz njegove rokopisne zbirke; v v. 10. se* tõj *razlaga s* „ti“.

„Mîen nej Tъrûolka krûone dala,
Pa m' zdravje tud' dat ne mûore.
Pôa gôajzdnem vâtrъ sъ pôašta pôaslála,
De za me töj ne maraš več,
Za me zdej nej zdravje več."

Pobič bolan in ptica.

822.

(Kranjska.)

Stoji, stoji jablan,
Aj jablan zelena.
Spôdej leži senčica,
Aj senčica hladna.
V' senci stoji špampet,
Visôko je nastlan,
Notri pa leži pobič,
Pobič močno bolan.

Še je perletel tičik,
Ta drobna tičica.
Na jablan mi je sedla,
Lepo zažvergoli.
Še je pobeč vprašal:
„Kaj te vprašam, tičica,
Ko b' ti mogla vedit,
Kaj men' pomagat zna?"

Tičik je odgovoril,
Ta drobna tičica:
„„Kaj hočmo tiči vedit,
K' po ljuftu letamo?
Pa vender ti bom povedal,
Jez drobna tičica:
Davì tri ure pred dnévam
Sim čez neko vas' jez letel,
Tam sim slišal jez le to:
Zbrale so se po vodo
Tri ledik deklice,
One so se menile
Vsaka od svojiga ljubiga.
Tak' je ta perva rekla
Ta ledik deklica:
Jez bom tako naredila
Nocoj svôjmu ljubimu,
De bode nocoj prešal
Tri černe goré,
In bo tud preplaval
Tri bistre vode,
In vendar še tri ure pred dnem
Bode on per men vasval. —
Ta druga tako rekla,
Ta ledik deklica:
Jaz bom tak' naredila

---

822. *Zapisal* M. Ravnikar-Poženčan. — *Iz MP. III. 19—22. Drugi prepis nahajaš v VP. V. 123—126; razlikuje se od zgoranjega natiska, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 5 senčici — 7 pobeč — 8 Pobeč — 20 Ko — 28 svojga — 32 preljubimu. — *Prepis v MP. I. 125 se razlikuje od tega, ne glede na naglasna znamenja, samo v tem:* 20 K'. — *Pesem je tiskana v SPKN. III. 24—26; ta natisek se razlikuje od našega, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, v tem:* 9 priletel — 10, 18 Predrobna ptičica — 13 Še je pobeč] Jo je pôbič — *V. 14. manjka.* — 15 Ko b' ti] Če bi — 16 meni — 19 ptiči — 20 ljuftu] zraku — 21, 38 vunder — 22 ptičica — 24 jez letel] letala — 25 slišala jez tó — 27 ledik] device — 30] Perva je tako rêkla — *V. 31. manjka.* — 32 tak' — 33 Nocoj svojmu] Nocój še svôjim' — 34 prešel — 39 pri meni — 40] Druga tako je rekla — 41, 49 Ta ledik] Neomožêna — 45 postlji — 48 Ta] Je — 50, 55 déklici — 51, 56 nevsmiljeni — 53 ino mater'.

Svojmu preljubimu,
De bo tak dolgo ležal
Na smertni postelji bolan,
De se bo meso od kosti ločilo,
De si bo prôsil smerti sam. —
Ta tretja tako rekla,
Ta ledik deklica:
Avbe, avbe, ve dekliči,
Al' ste neusmiljene!
Rajši bi hotla narediti
Očetu in materi,
Kot svojimu preljubimu.
Avbe, avbe, ve dekliči,
Al ste neusmiljene!“ “

Z boleznijo kaznovana nezvestoba.

823.

(Iz Cerovca.)

„Moj ljubi se je svadiâ,
Mi daleč je odišâ.
O naj mi le odide,
Kam mi vé no zna! —

Moj ljubi se je oženiâ,
Nemško čer si je vzeâ.
Naj si jo vzeme, naj,
Vem ne de dolgo živ!“ —

Dva tjedna ni preteklo,
Ljubi zbeteža
V svojoj presvetloj kamri,
Na béloj postelji.

„Dajte mi črno tinto,
Pero, bél papir,
Naj pismo si napišem,
Svoje lépe cajtinge.
Kak hitro bòm napisâ,
Hitro bom poslâ
Oh svojoj prvoj ljubi
Na Malem Štajari!“

Ljuba je pismo brala,
Močno s' nasmejala,
Pismò si je prebrala,
Svečò si vužgala.

Svečo si je vužgala
Za ljubga srečno smrt:
„Tak naj bó vsem gizdavcom,
Kak je moj ljubi biâ.

Tak naj bo vsem gizdavcom,
Kak je moj ljubi biâ:
Ki mene je zapustiâ
No Nemško si je vzeâ!“

---

823. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. f. 99 (201, 205), kjer je pozneje popravljeno:* 1 svadâ — 5 oženâ — 32] Si Nemkinjo je vzeâ. — *Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. I. 39 s temi premembami, ne glede na naglasna znamenja:* 2 Mi daleč] Daleč — 3 mi] si — 7, 8] O naj si njo le vzeme, * Saj je ne de dougo meâ — 9 ni] je ne — 12] Na svojoj béloj posteljici — 13 mi] mi, dajte — 14 Pero] Drobno pero — 18 Hitro] Tak hitro — 19 Oh] K — 19 ljubici — 22 se — 23 si je] je — 24 nažgala — 25 je vužgala] si nažgala — 26 Za lj.] Na ljubega. — *Na mestu 27. in 28. verza stojita ta dva:* Svečo je držala * Na ljubega srečno smrt — 32 No si Nemkinjo vzea. — *Drugi prepis Vrazov je v VO. XI. 60 in se od naposled omenjenega razlikuje, ne glede na naglasna znamenja, v tem:* 1 lübi . . . svadâ — 4 Kan — 5 lübi . . . oženâ — 6 zeâ — 7 jo . . . zeme — 8 dugo méâ — 10 Lübi — 12 prebeloj posteljci — 14 bél' — 15] Da si pismo jaz napišen — 17 bom] je — 18 bom] je — 19 lübici — 20 Malen — 21 Lüba — 23 je] si je — 25 si] je — 26, 28 lübega — 20 sen gizdavcon — 30 biâ — 31 zapüstâ — 32] No Nemkinjo si zéâ.

824.

(Iz Frama.)

„Hole, hole, ljubica,
Koj ljubica cartana!
Ali sę tî kaj bǫš žalovala,
Da sę jaz oženil bǫm:
V tǫ devętо derželǫ
Po-nǫ vdovǫ bogatǫ,
Ker imá běle tolarje?“
„„O kaj bom jaz žalovala,
Žaloval boš koj tî sam!““

H poroki sǫ šli veséli,
Od poroke užé žalostni.
„Hole, hole, žena moja,
H meni zarǫčena!
Postelji mi, postelji
Le-tǫ bělǫ posteljǫ,
Da jaz nǫter legèl bom.“
Vsej mu je postlala
Le-tǫ bělǫ posteljǫ,
No je legel nǫter,
Ležal cělih sedem lět,
Da sę je uže męso lǫčilo
Od njegovih bělih kosti:
Duša sę ne more lǫčit
Ode trupla grěšnega.

„Hole, hole, žena moja,
H meni zarǫčena!
Vzemi, vzemi si poselnika
Hîtrega no čèrstvega,
Da bǫ šèl v tǫ devętǫ dèržélǫ
Po mojǫ ljubicǫ cartanǫ,
Da bǫ prišla h meni ględat,
Ko sę zdaj meni godi.“

Vsej je najéla si poselnika
Hîtrega no čèrstvega,
Da je si šèl v devętǫ dèržélǫ
Po njegovǫ ljubicǫ cartanǫ:
„Hole, hole, ljubica,
Ole ljubica cartana!
Poidi, poidi h njemu ględat,
Ko se zdaj jemu godí.“
„„O kaj bî hodila h njemu ględat,
Vsej mu pomagat nič ne mó'm.
Vsej mi je rěkel,
Da bǫm jaz žalovala,
Žaluje on koj sam.
Naj jemu le pomagajǫ
Vsi njegovi běli tolarji
No njegova bogata vdova!““

Vsej je uže hîtro tekla
V tǫ devętǫ dèržélǫ.
„Hole, hole, ljubica,
Hole, ljubica cartana!
Poidi, poidi h meni ględat,
Ko sę zdaj meni godí,
Da uže ležim celih sedem let
Nǫtre si v běli postelji,
Da sę uže męso lǫči
Od mojih bělih kosti:
Duša sę ne more lǫčit'
Od trupla grěšnega.“
„„O kaj bǫm hodila h tebi ględat,
Vsej ti pomagat nič ne mó'm;
Vsej si rěkel, da bǫm žalovala,
Žaluješ zdaj koj sam.
Naj ti le pomagajǫ
Vsi tvoji běli tolarji
No tvoja vdova bogata.““
„Nikaj; nikaj mi ne sponašaj,
Nikaj, nikaj mi ne sponašaj,
Vsej vidiš, ko sę meni godi!“
„„Naj bodo tebi odpušene
Vse tvoje grěšne rěči!““

Ona v lěvǫ rǫkǫ je prijęla
Jegovǫ tenkǫ srajčicǫ,
V pravǫ rǫkǫ je pa vzęla

824. *Zapisal* O. Caf; *pela Terez. Pušnik.* — *Iz CO. II. 83—85.*

Mi vošenǫ svěčico:
„Lǫči sę, lǫči, duša, proč,
Ode trupla grěšnega,
No poidi, kam si si poslužila!“

Teh besěd še ni izgovorila,
Duša sę je uže lǫčila proč;
Teh besěd še ni izgovorila,
Duša sę je uže lǫčila proč.

825.

(Iz Cerovca.)

„Jaz pa bom se ženiâ,
Svojo ljubo bom si vzeâ.

Žlahta mi zabranjuje,
Kaj si je le ne bi vzeâ.

Žlahta m' od bogate pravi,
Meni pa za bogato ne.

Pa vém bóm si jo vzeâ,
Vem ne bóm več dolgo živ.“

Tjeden celi še ne mine,
Ljubi močno zbeteža:

„Hodi, da, ti žena, k meni,
Nekaj b' ti povedâ rad:

Idi mi po pravo ljubo,
Ki sem joj navajeni!“ —

Žena pa se v kraj obrne,
No se močno razsrdi.

Ljuba se je z srca djala
No je taki k njemi šla.

Zvun pri dverah je postala,
Nič druga je čula ne,

Nič drugega je ne čula,
Kak milo zdihovanje.

Ona hitro v hižo stopi, —
Ljubi mrtev v postlji je.

Oj nemila ti ljubezen,
Nikdar dobra ne stóriš!

---

825. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. c. 80 (182, 186).* — *Vnovič je Vraz prepisal pesem v VO. I. 42 s temi premembami, ne glede na naglasna znamenja:* 1 oženiâ — 3 Žlahta] Rodovina — 5 Žlahta m'] Ona mi — 6 Meni] Meni je — 7 njo — 8 dougo — 9 Tjeden celi] Celi tjeden — 12 bi — 14 njoj — 19 Zvunah — 21] Nič druga je čula ne — 24] Ljubi je mrtev v postelji — 25 Oh — 26 dobro. *Drugi Vrazov prepis je v VO. XI. 67 in se, ne glede na naglasna znamenja, razlikuje od naposled omenjenega v tem:* 1] Jaz pa bodem se oženâ — 2 lübo bon . . . zéâ — 3] Rodvina mi zabranjüje — 4 zéâ — 6 je pa] je — 7] Pa ven bon si jo zéâ — 8] Vén ne bon več dugo živ — 10 Lübi — 13 Idi . . . ljubo] Pošli . . . lübo — 14 sem njoj] sen bâ joj — 17 Lüba — 19 Zvünah per — 20 drügo je čula] drüga le je čüla. — *V. 21. manjka.* — 22] milo zdihovanje] to milo zdihovanje — 23 hižo] 'ižo — 24] Lübi je že mrtev v posteli — 25] Oh nesmilena libézen — 26 Nikdar dobro] Nigdar ti dobra.

Zavrnjeni ljubi umrje.

826.

(Iz Frama.)

„Lani mi je slana padla
Na zelene travnike
No na drobne rožice,
Letos pak mi je slana padla
No mi je pomorila
Moje vse veseljé!“

„„O kaj je tebi, ljubi,
Da si tako žalosten?
Nič ne maraj, ljubi,
Če tę ljubica zapusti:
Tî si pa le drugǫ izbiraj
Za ženǫ zakonskǫ.““

„Jaz si ne hočem druge izbirati,
No si je ne bǫdem izbral.
Jaz še bǫm enkrat vprašal
Svojǫ ljubicǫ cartanǫ.“ —

Vsej je hîtro tekel
Tâj h obklajeni oknici:
„Odpri mi, Micka, kamro
Še nocoj naj zadnjokrat!“
„„Meni ni nǫt odpirat,
Tebi sem trěba hodit ni.““

Ljubi sę je okol' obèrnǫl
Od okne obklajene,
Je debele solze utèrnǫl,
Ko vinske jagode.
Vsej je hîtro tekèl
Po travnikih zelenih,
Tam je doli padèl,
Začęl omedlěvati,
Omedlěvati ino umirati,
Omedlěvati ino umirati.
Za njim je pritekla
Njegova ljubica cartana:
„Le vstani, le vstani, ljubi,
Vsej si pravi ljubi moj!“
„„O le Jezus no Marija,
To je zdaj moja ljubica!““

Izročenje blaga pred smrtjo.

827.

(Iz Komende.)

„Kaj je tebi, Alenčica,
K' si tako žalostna?
Al' te trese merzlica,
Al' te boli glavica?“
„„Mene ne trese merzlica,
Mene moja glavca boli:
Per mojmu serc neč zdraviga ni.
Pošlite mi po mašnika,
Po fajmoštra vodiškiga,
De se bom spovedala
In iz Bogam spravila!““

„Kom boš zašafala svoje zlate pasi?“

---

826. *Zapisal* O. Caf; *pela Terez. Pušnik.* — *Iz CO. II. 89—90.*
827. *Zapisal* G. Križnik *l. 1885. v Motniku.* — *Iz GK. III. 5.*

„„Devic' Mariji u Komendijo.““
„Kom boš zašafala svoje zlate aube?“
„„Devic' Mariji u Komendijo,
K' je sinoči pri meni b'la,
Me je l'po perpravljala
S tega sveta na uniga.““

828.

(Iz Cerovca.)

a. Redakcija I.

Kaj se mi necoj sanjalo,
Ravno lih o polnoči:
Kaj bom mogâ ja vmret!

Komi pa bom blago zróčâ?
Ljubem oči bi ga zróča,
Oča mi že mrtev je.

Komi bóm si blago zróčâ?
Ljuboj materi b' ga zročâ:
Mati mi že stari so.

Komi bom si blago zróčâ?
Mladoj sestrici b'ga zróčâ:
Pa zatancala ga bi.

Komi bom si blago zróčâ?
Dragom bratci bi ga zróčâ:
Bratec mi na vojski je.

Škoda mi za njega, škoda,
Za njegvo lépo glavo,
Kaj mi bo odsekana.

Škoda mi za njega, škoda,
Za njegovo mlado telo,
Kaj de vso sestreljeno.

Pa naj le bo, naj, če bóde,
Bog le duši dobro daj,
Dobro daj, nebeški raj!

b. Redakcija II.

Kaj se mi nicoj sanjalo,
Ravno glih o polnoči:
Kajm moga v vojski vmret.

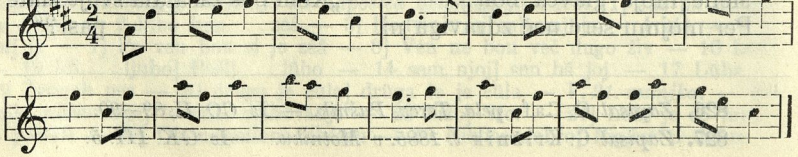
Komu pa bom blago zročiâ?
Ljubem oči bi ga zročiâ:
Oča mi že mrtev so.

Komi bom si blago zročiâ?
Ljuboj materi bi ga zročiâ:
Ljuba mati stara so.

Komi bom si blago zročiâ?
Ljubem bratci bi ga zročiâ:
Ljubi bratec ga zapiâ bi.

---

828. *Zapisal* St. Vraz. — *Redakcija I. je vzeta iz VO. XIX. d. 86 (188, 192); redakcija II. pa iz VO. VII. 24. Pri redakciji I. je pripisan ta-le načrt melodije:*

Komi bom si blago zročia?
Ljuboj sestri bi ga zročiâ:
Sestra ga zatancala bi.

Škoda mi za njega, škoda,
No za mojo lepo glavo,
Kaj mi bó razsekana.

Škoda mi za glavo, škoda
No za mojo belo telo,
Kaj mi bo zastreljeno.

Pa naj le bo, naj, če bode,
Bog le duši dobro daj,
Dobro daj, nebeški raj!

Spokorjena ljuba umrje.

829.

(Iz predvorske fare.)

a. Redakcija I.

Pa ljubi k svoji ljubi gre
Za enò besedo al za dvé.

„Ne bom, ne bom ti vstájala,
Odgovora ne dajala,
Ker danes k spóvedi sim šla
Pred božjiga namestnika.
Nič rekel ni in nič ni djal,
Druj'gà m' ni za pokoro dal,
Kakor sam paternošter dolg
Od belih rók do črnih tál.
K' ga trikrat omolila bom,
Potlej gotovo umrla bom."

Spod okna se je preč pobrál,
Se vlegel je, trdó zaspál:
In pred se nič ne prebudí,
De ljubi vkupej zazvoní.
Takrat je brž iz postlje vstal,
Šel je pod okno ispino:
Ljubì pa že napravljajo,
Mrtvaško jo oblačijo.
Polnà je ispa angeljcov,
Tud je Marija z Jožefam
In svojim sinam Jezusam.
Na roci rinko ima zlató,
Na glavi krono imá svitló:

Pomeni rinka pa čistóst,
Pomeni krona pa svetóst.

b. Redakcija II.

Ljubъ pa h soji ljubъ gré
Za j'no besédo al za dvé.

„Na bom, na bom tъ vstájowa,
Odgóvara t' nam dájowa.
Dons jutrъ h spóvъdъ sъm
šwa

Preh bôžiga naméstъnka.
Druj'ga m' ni za pokóro daw,
Kokr en patanóštr dowg
Od bélъh rok do črnъh táw:
K' ga tríkrat omolíwa bom,
Po tъm zagvíšъn vmrwa
bom."

829. *Zapisal* Mat. Valjavec. — *Vzeta je redakcija I. iz Valjavčevega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič, redakcijo II. pa je objavil Valjavec v Kresu IV. 282, 283.*

Spoh vokna se je preč podáw,
Legu je jъn trdó zaspáw,
Jъn préh se nъč na prebъdí,
De ljubъ vkupej zazvoní.
Takàt je hítr hitr vstów,
Šu je poh voknъ jízbъnъ.
Ljubò pa že napravljajo,
Mrtváškъ jo wobwáčъjo.
Powhna je jízba angъljcov,
Tud je Marija z Jóžefam
Jъn sojъm sínam Jézusam.
Na rôc' imá rinko zwató,
Na gwal' imá krono svъtwó:
Rinka poménъ njé zvestóst,
Krona poménъ njé svъtóst.

830.

(Od Horjula.)

„Pamet, pamet, lepa reč!
Kdor jo ima, ta kaj velja.
Imela sem jo deklica,
Zgubila sem jo s'rotica.

Padla sem u velik greh,
Naglavni greh.
Zdaj me pa srce boli,
Bolelo me bo vse moje dni."

Ljub' je pršu pod okence,
Potrkal je na polkence:
„Ljuba, ti gor ustan'
Za eno besedo al za dve!"

„„Jaz ne bom gor ustajala
In tebi antvert dajala:
Jaz sem b'la učeraj pr' spov'd,
Pr' spov'd pr' božjem namestniku.
Za pokoro mi je dav,
En patanošter mi je dav;
Kadar ga trikrat zmolila bom,
Pa precej umrla bom.""

Ljub' se je dol podav,
Dol je legu in zaspav.
Kadar se ljub' prebudi,
Zaslišav je z vsem' trem' zvonit.

Mertvaški gvant je rezsvačijo,
Oj belega ji oblačijo.
Na roki je imela prstan zlat,
Na glavc' je imela kron'co zlato:

Prstan pomén čistosti,
Kron'ca pomén nedovžnosti.

831.

(Iz Luže na Gorenjskem.)

„Pámet, pámet lépa j' réč,
Le kdór jo ima, ta kèj veljá.
Tud' jèst sem jo iméla déklica,
Pa sъn jo 'zgebíla révica.

830. *Zapisal* Ivan Vrhovnik. — *Iz njegove zbirke 10—11; o pevki glej opomnjo pri št. 449.*

831. *Zapisal* Jos. Kržišnik. — *Iz njegove zbirke, ki jo imam od Wiesthalerja.* Ljud *(v. 9.) in* Lúdvik *(21) pač ni narodno, ampak izprevrženo iz* Ljub' *in* Ljubi.

Padla sъn v an vêlik gréh,
V an vêlik gréh, naglávni gréh.
Bolí me tùd' mojè srcé,
In me bó vse môje dní."

Pèršŭ j' Ljùd pod ôkence,
Potŕkov jè na pôlkence:
„„Dèkle môje, gôri vstan'
Za 'nó besédo al' pa dve!""

„Jest ná bom gôri vstájala,
Ne têbi ántret dajala.
Včerej sъn per spôv'di b'là
Pred tèm božjim naméstnikam.

Za pokóro mí je dav,
An potnóšter mí je dav:
K' ga tríkrat omolíla bom,
Potèm pa prèc umrla bom."

Lúdvik sè je preč podáv,
Dôl je légu in zaspáv.
Kó potèm se prebêdí,
Že z úsem trém ukòp zgoní.

Hítro, hítro kékej gré,
Dèkle že mrtvà leží:
Mrtváški gvant i sláčijo
In bélega obláčijo.

Vkol njé so stáli ángelci,
Pa tùd' Marija z Jézusam.
Na rôc' i imela přstan zlát,
Na gláv' pa króno lè 'z zlatá.

Slovo od sveta.

832.

(Iz Frama.)

„Le pošljite mi po padarja,
Po padarja, po žnidarja:
Padar bǫ pušal èrdečǫ krî,
Žnidar bǫ delal černi gvant."

„Le dělaj, dělaj, žnidar, suknǫ,
Ne kratkǫ, ne košatǫ,
Le ǫzkǫ no pa dolgǫ:
Vsej ne bǫm mǫža v njej jemala,
Vsej bǫm mèrtva v njej ležala! —
Oh preljuba moja mati,
Jaz moram slovo jemati,
Jaz vas moram zapustiti,
S tega světa slovo vzęti.
Vsi drobni čèrviči
Bǫjǫ moji tovaršiči,
Ker bǫjǫ mene raznosili
Po materi čèrni zemlji. —
Oh Jezus no Marija,
Bǫte moja tovaršija
Na moj poslědnji čas,
Dušo izročim vam jaz.
Ni lěpše tovaršije,
Ko je Jezus no Marija:
To je najsprelěpši glas,
Če ostaneta pri nas,
To je najsprelěpši glas,
Če ostaneta pri nas."

832. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. II. 148—149.*

833.

(Od Prevalj na Koroškem.)

Kaj bi jaz ne bva veseva,
Ko mam v hiši štrikarco,
Ki mi dela in mi štrika
Lepe nove štumfeje:
Ne predolge ne prekratke,
Saj ne bom plesala v njih,
Bom le mirno počivala
Na mrtvaški posteljci!

Kaj bi jaz ne bva veseva,
Ko mam v hiši žnidarja,
Ki mi dela in mi šiva
Lepo belo srajčico:
Ne predolgo, ne prekratko,
Saj ne bom plesala v nji,
Bom le mirno počivala
Na mrtvaški posteljci!

Kaj bi jaz ne bva veseva,
Ko mam v hiši šoštarja,
Ki mi dela in mi šiva
Lepe nove čevlice:
Ne predolge, ne prekratke.
Saj ne bom plesala v njih,
Bom le mirno počivala
Na mrtvaški posteljci!

Kaj bi jaz ne bva veseva,
Ko mam v hiši tišlarja,
Ki mi dela in mi hobva
Lepo novo hišico:
Ne predolgo, ne prekratko,
Saj ne bom plesala v nji,
Bom le mirno počivala
Na mrtvaški posteljci!

834.

(Iz ribniškega okraja.)

Očka so storili,
Da so dali hčer možu,
Ljubmu Bogu.

Imela je šest spletenk,
Da so jo spletale
V črno zemljo.

Kaj se je zmiselna?
Fante poklicala,
Da je vzela slovó
Od ledek stanů.

Kaj se je zmiselna?
Dekliče poklicala,
Da je vzela slovó
Od ledek stanů.

Manč'ca mrtva leži,
Šest sveč pri nji gori.

Očka se jokajo,
Mamka zdihujejo:
„Oj ne žalujte tako,
Vsaj pojde v sveto nebo!“

---

833. *Zapisal* Blažè Ranc. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

834. *Zapisal* Anton Zobec. — *Iz njegove zbirke, ki jo imam od Wiesthalerja.*

Bolna ljubica umrje. A.

835.

(Iz šmarskega okraja na Štajerskem.)

„Preljuba moja mamica,
No kje pa je Johanica?“

„„Johanca pa bolana je,
Zagvišno vmerla bo.““

„Če pa Johanca vmerla bo,
Jaz pojdem pa v grob za njo;

Jaz pojdem pa v grob za njo,
Nazaj me več ne bo!“ —

Štiri dekljete pridejo,
Johanco preoblečejo;

Štiri fantje pridejo,
Jo v grob zanesejo.

Požegnan mašnik pridejo,
Johančni grob požegnajo:

„Le spavaj tukaj mirno zdaj,
Da prideš v sveti raj!“

836.

(Kranjska.)

„Oj mamica, oj mamica,
Kje je pa vaša Micika?“

„„Naša Micika bolna leži,
Per jen'mu serdci več zdravja nì.““

„Če vaša Micika vmerla bo,
Jaz pojdem pa v grob za njo.“

„„Če pojdeš ti ravno v grob za njo,
Saj je nič več nazaj ne bò.

Fantič, ne žaluj preveč,
Na sveti je pa še ženskih več.““

„Ženskih, o ženskih je še več,
Za moje serdce nobene več!“

---

835. *Zapisala* M. Stoklas. — *Iz njene zbirke, ki jo hranim jaz.*

836. *Zapisal* M. Kastelic. — *Iz VO. XVI. A. 15–16, kjer so pripisani še ti-le štirje verzi, ki očividno ne spadajo k pesmi in jih je tudi Vraz odločil s posebnim znamenjem:* Po verti špancirava, * Drobne rožce zbirava: * Tergaj, tergaj rožice, * Da boš delala pušelce. — *Prepisal je Vraz pesem s temi verzi vred vnovič v VO. XV. 32 s temi predrugačbami, ne glede na naglasna znamenja:* 4 njejnmo srci — 6 Jest . . . u — 12 srce. *Drugi prepis nahajaš v VO. VI. 31; razlikuje se od našega natiska, ne glede na naglasna znamenja, v tem:* 2 je paj pa je — 3 Micka — 4 njenmu srcu — 5 Micka — 6 Jäz — 8 Säj.

837.

(Gorenjska.)

„Dobro jutro, mamica!
Kje pa je Johanica?“

„„Johanica pa bolna je,
Prav za gvišno vmrla bo.““ —

Kaplan na britof pridejo,
Johanco en mal požegnajo.

Štir dekleta pridejo,
Johanco preoblečejo.

Štirje fantje pridejo,
Johanco v trugo denejo.

838.

(Iz okolice škocjanske na Dolenjskem.)

„Dobro jutro, mamica,
Kje je vaša Johanica?“

„„Naša Johanca bolna leži,
Pri njenem srcu zdravja ni.““

Za Johanco se maše beró,
Jaz žalujem pa za njo.

Štiri fantje pridejo,
Johanco v trugo denejo.

Štiri fantje pridejo,
Johanco v jamco nesejo.

839.

(Iz Podzemlja v Belih Kranjcih.)

„Dobro jutro, mamica!
Kje je vaša Barica?“

„„Barica doma leži,
Pri njenem srcu zdravja ni.““

Ura bije polnoči,
Barica mrtva že leži.

Štir' dekliči pridejo,
Barico preoblečejo.

Štir' dekliči pridejo,
Barico na dilco denejo.

Štir' fantiči pridejo,
Barico v trugo denejo.

---

837. *Zapisal* M. Rodè. — *Iz njegove zbirke, ki mi jo je poslala Matica II. 49—50.*

838. *Zapisal* A. Zorec. — *Iz njegove zbirke, ki jo hrani Matica.*

839. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz „Dom in Sveta“ l. 1894. na platnicah štev. 22.*

Štir' fantiči pridejo,
Barico na rame denejo.

Na britof jo donesejo,
Z zemljo jo zagrnejo.

Dva duhovna prideta,
Bari grob požegnata:

Truplo bo počivalo,
Duša pojde v sveto nebo.

840.

(Iz Gradca v Belih Kranjcih.)

„Dobro jutro, mamica!
Kje vam je Ivankica?“

„„Ivankica bolna leži,
Gotovo mi umrla bo.““

„Če Ivanka umrla bo,
Jaz pa pojdem v grob za njo!““

„„Če pojdeš v črni grob za njo,
Nazaj te nikdar več ne bo!““

Dva dekliča pridejo,
Ivanko preoblečejo.

Štiri fanti pridejo,
Ivanko gor' zavzdignejo,

Na žegnan britof odnesó,
In v črno zemljo zagrebó.

Dva duhovna pridejo,
Ivanki grob požegnajo:

Truplo bo počivalo,
Duša pojde v sveto nebó.

841.

(Iz Ilirske Bistrice.)

„Dobro jutro, mamica!
Kaj dela vaša Johanica?“

„„Oh, bolna je na srčiku,
Zagvišno jutri vmrla bo!““

„Če moja Johan'ca vmrla bo,
Zagvišno pojdem v grob za njo!“

„Oh, moja Johan'ca vmrla je,
Oh, moja Johan'ca vmrla je!“

Še štiri dekleta pridejo,
Johan'co preoblečejo.

Še štirje fantje pridejo,
Johan'co v grob zanesejo.

---

840. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz Koledarja družbe sv. Mohorja za l. 1897., str. 26.*

841. *Zapisala* Josipina Furlanijeva. — *Iz njene zbirke, ki jo hranim jaz. Konec spada k drugi pesmi.*

Še gospod kaplan pridejo,
Johan'ci grob požegnajo. —

Oj rasi, rasi, rožmarin,
Ti deviški lep spomin:

Rožmarin ima lep duh,
Nej bo frišen al' pa suh!

842.

(Iz Cerkna.)

„Preljuba moja mamica!
Kje je vaša Johanica?“

„„Johan'ca že bolna leži,
Pri sercu zdravlja ni.““

„Johanca če umerla bo,
Zagvišno krancel 'mela bo.“

Johanca že mertva leži,
Zastale so njene oči.

Štirje fantje pridejo,
Na rame jo zadenejo.

Johanco že k pogreb' neso,
Zvonovi prav milo pojo.

Johanco že zakopljejo
In mal' pri nji pomolijo.

Bolna ljubica umrje. B.

843.

(Iz Stogovec pri Ptujski gori.)

Prišlo je pismice,
Žalostno šriftice,
Notri je moje
Oj drobno srcé.

Notri takó stojí:
„Dekle bolen' leží,
Dekle zagvišno
Boleno leží!“ —

842. *Zapisal* Jan. Kokošar. — *Iz njegove zbirke, v kateri so v oklepih besede:* 8 njene, 12 prav milo.

843. *Zapisal* Rok Drofenik; *povedala (l. 1887.) osemnajstletna Ana Horvát. — Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hranim jaz. Tam je ta-le opomnja zapisovalčeva: „To pesem sem slišal pevati tudi s tem-le začetkom:*

„Dekle, povej, povej,
Alj me še ljubiš kej?“
„„Jaz ti tako povem:
Ljubit ne smem!

Mati me kregajo,
Oče pa glih takó;
Jaz pa ne maram nič,
Pojem ko tič.““ itd.

Tako jo je pevala 18letna Terezija Gorišek v gradiču Hamer pri Monsbergu 1887.“

„„Fantič, podaj roko,
Vzemi od mé slovó,
Jaz pa bom rajžala
V črno zemljó.““

„Jaz ne podam rokó,
Ne vzamem od te slovó,
Jaz te pač ljubil bom,
Dokler bom živ.“ —

Dekle na klop' leží,
Zraven svéča gorí,
Naj le gorí
Oj tri cele nočí!

Trugo zabijajo,
Solze se vlijajo,
Naj se le vlijajo
Z mojih očí.

Mela je šest deklet,
Ki so jo opletale,
Zdaj jo pa spremljajo
V črno zemljó.

Mela je krancelj lep
Ena in dvajset let,
Zdaj ga pa hoče
Marija imet'.

Mati se jočejo,
Oče pa glih takó.
Nič se ne jokajte,
Pojdem v nebo!

Godci mi godejo,
Angeljci pojejo,
Dušico spremljajo
V sveto nebó.“

844.

(Kranjska.)

Peršlo je pismice,
Žalostno šrifitice,
Na moje drobno
Serčece.

Noter pa to stoji:
„Ljubca bolna leží,
Ljubi, zakaj, zakaj
Te več ni?

Ljubi, podaj rokò,
Da vzameva slovò,
Najna ljubezen
Hirala bó.“

„„Če jaz roke podam,
Kam se bom djao?
Veliko žalost
Bodem prestao.

Take pa nič več ni,
Kakor si, ljubca, ti,
Na te bom spomnio,
Dokler bom živ.““

„Ljubi, zarés si lép,
Jaz bom zapstila svét,
Tebi pa vóšim
Drugo ljubit!“

---

844. *Zapisal* M. Kastelic. — *Iz VO XVI. A. 12, 13; tam je pisana tako, da delata 3. in 4. verz vsake strofe en verz. Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. XV. 29 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja*: 6 Lubca — 7, 8] Per njenmo ga srci zdravja ni — 7 Lubi — 13 Jest rokó — 14 Kamo se bodem — 16 Bodem] bom jezt — 18 lubca — 19] Na te bom jest spomnio — 21 Lubi — 22 Jezt 'm zapustila — 23 vošim] vošim zdej — 24 lubit. *Drugi Vrazov prepis je v VO. VI. 32 in se razlikuje od našega natiska v tem:* 7, 8] Per njenem ga srci več zdravja ni — 13 rokó — 14 kamo se bodem — 16 prestau — 22 Jäz 'm zapustila.

Težavno izbiranje ljubic.

845.

(Iz Ilovca.)

V vsem širokom kraji luči ni,
Le pri Megličovih še gorì.

Naj mi le gorì, naj mi le gorì,
Vem Anjčika betežna ležì.

Naj mi le leži, naj le ležì,
Vem mi mlad Japec za njo skerbì.

„Zbiraj da si, ljubi, ljubico,
Ja sem zbetežala, vmerla bóm.“

„„Tožno ti je mojo zbiranje,
Leži bi mi bilo jokanje;

Leži bi mi bilo jokanje,
Da si vidim tvojo vmiranje.

Vem mi ljubic je na zbiranje,
Ložkih grušek na prebiranje:

Kera gruška mehka, bolša je,
Kera micka lepša, hujša je!““

Kam z Maro, ali k soncu ali k mesecu?

846.

(Iz Toplic pri Varaždinu.)

„Hoj, divojka medjimorka!
Gde si vodu zajimala?“
„„Na kraj sela pod hrastičom;
Na hrastiču zlata rosa,

Njo mi bere zlati ključar,
Njo mi nese dal daleko,
Dal daleko raj kovaču:
Kuj mi, kovač, devet ključov,

---

845. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. h. 121 (227); tam je bilo sprva pisano:* 1] V vsoj mi vesi luči g(a?) ni — 6 Japek — 8 zbetežala] zbetežala, ti — 14 Ložkih] Kak ložkih — 16 micka] ljuba; *v v. 15. je* bolša *popravljeno v* boljša. *Pesem je tiskal Vraz v NPI. 75, ne gledé na naglasna znamenja, s temi premembami:* 1 sem širokem . . . lüči — 2 per — 3, 5 naj mi] naj — 4 Vem] Da — 6] Saj mi mladi Jakop pri njoj bidi — 7 lübi, lübico — 13 lübic — 14 grüšek — 15 grüška. — *Vraz jo je VO. XIX. h. skušal preložiti na nemščino:*

Rings im Thale es am Lichte fehlt,
Nur Megličens Hof ist noch erhellt.
Mag es hell sein dort des Abends lang,
Liegt die junge Anjčika ja krank!
Mag sie sein ins Krankenbett gelegt,
Sie ja junger Japec sorgsam pflegt.
„Wähl' ein ander Lieb' dir, Liebster mein,
Bin erkrankt, nun wird der Tod mich frei'n.“

„„Wohl ist traurig solche Liebchenwahl:
Klagen möcht ich lieber dem Schicksal;
Klagen möcht ich lieber dem Schicksal,
Wenn ich sehe deine Todesqual.
Wohl da find ich Mädchen viele bald,
Wie der wilden Äpfel in dem Wald:
Welcher Apfel weicher — bessrer Wein,
Welches Mädchen hübscher — ärgres Sein!““

846. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke „Pěsme“ str. 205. Primerjaj tudi nastopni naslov in „Kresne“.*

Devet kljúčov odpiračov,
S kim odpremo devet komor,
Vu deseti Mara sestra.
Bratci so se spominali:
Kam hočemo s Marom sestrom,
Jeli k soncu neg k mesecu?
Sonce sveti, mesec mrači.“

847.

(Z Poljan na Kolpi.)

Oj jabuka zelenika,
Na nji sedí sîvi sokol,
Kteri gleda v ravno polje,
Gde mi junak konja kuje,
Devojka mu čavle daje.

Ukradla mu podkovčico,
Nesla jo je kovačicu:
„Oj kovače, moj kovače,
Skuj ti mene drobne kluče,
Drobne kluče devetere,
Devetere, desetere,
Da otvorim devet gradov,
I deseto svitlo kambro.
Nutri imam devet bratov
I deseto milo sestro.
Bratci mi se spomenjajo,
Komu čejo sestro udati:
Ali k suncu al k mescu?
Bolje k suncu nego k mescu:
Mesac mi se spremlajuje,
Spremlejuje, sprestaruje;
Sunce mi je vavek mlado,
Vavek mlado, Bogu drago.“

Tica vijoglavka in ogričiči.

848.

(Topliška iz varaždin. žup.)

„Oj tičica vijoglavka,
Jober mene ne ver gnjezdo,
Moj ti bratec hudi lovec:
Jon te joće vuloviti,
Vu požare na dar dati.
Vu požari ogenj gori,
Kuli ognja kolo igra,
Vse se kolo namahuje,
Na Mariju zlamenuje,
Na Mariji zlata ruha
I dvi pera pavurova
I četiri sokolova.
Ne bodi se jogledala,
Ako dojdeš černo goru,
Ne bodi se rezkrivala.“
Černi mali vugričiči
Hitro tekli v černo goru,
Hitro tekli černi mali,
Razgernoli list travicu,
Notri našli zlato ruho
I dvi pera pavurova
I četiri sokolova.

---

847. *Zapisal* (*„kakor čul“*) Marko Kobè. — *Iz Novic 1852, 117.*

848. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 200; pri besedi* pavurova (*v verzu 11.*) *pristavlja opomnjo: „Po svoj prilici* paunova“. — *Isto pesem ima iz istega kraja tudi Kuhač, II., št. 707; njegov natisek je do verza 17.* (*razen:* 6 oganj — 11 dva . . . paunova) *popolnoma enak; konec pa je tak:* Nutri najdem devet bracov * I desetu sestru Maru: * Kam hoćemo Maru dati, * Je-li k suncu, jel k mesecu? — *Primerjaj prejšnji naslov.*

Deklica postane vila.

849.

(Iz Varaždinske okolice.)

Tri su vtice goru preletele.
Vu ti gori drevca nit kamenca,
Samo jeden javorek zeleni,
Pod njim sedi rožica devojka.
Devojku je žeja obhajala,
Ona išla hladne vode iskat,
Ona našla zdenca ograjenca.
Krikne junak iz gore planine:
„Ne pij vode, rožica devojka,
Onog zdenca vile obgradile.“
„„Či su zdenca vile obgradile,
Nisu vile vodu otrovile!““

Kak se vode devojka napila,
Taki vila devojka je bila,
Pak je išla vu gore planine.

850.

(Iz Varaždina.)

Tri su ftice goru preletele,
Vu toj gori drevca ni kamenca,
Samo jeden javorek zeleni.
Pod njim sedi děvojčica mlada,
Svilu prede na zlato vretence.
E joj mi je žedja dodihala,
Išla ona hladne vode iskat,
Našla ona zdenca jograjenca.
Klekne ona, da če vodu piti,
Krikne, vikne junak iz planine:
„Nepij vode, rožica děvojka,
Ovog zdenca vile jogradile!“
„„Ak su vile zdenca jogradile,
Nësu vile vodu jostvarile.““
Klekne ona, da će vodu piti,
Kad napila, postala je vila.

Vilinski studenec.

851.

(Iz Zbelave v varaždinski žup.)

Sivi sokol leče po svi vlaškoj zemloj,
Nigder nije našel drevca nit kamenca,
Samo jednu granu, granu jorehovo,

---

849. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Slav. Bibliothek II. (1858) 307. Natisnjena je tudi v Valjavčevih „Pripovedkah“ na str. 312—313 s temi premembami*: 2 til'ni — 5] Jo mi jeje žeja jobhajala — 6 Ona išla] Išla ona — 7 jograjenca. — *Za v. 7. je vtaknjen ta*: Pa je štela hladnu vodu piti — 8] Krikne, vikne junak iz planine — 10 jogradile — 11] Či su vile zdenca jogradile — 12 jotrovile — 13] Kad se hladne vodice napila.

850. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz HNP. III. 22. Glej nastopni naslov.*

851. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 247.*

Pod njim mi divojka droben šev šivala,
Droben šev šivala, žeju jobdelala.
Hitila jiglicu v zelenu travicu,
Hitila platence vo hladno senčece,
Tekla mi divojka k hladnomu studenku,
Nagnula glavicu k hladnomu studenku.
„Nepij mi, divojka, te hladne vodice,
Tutu su ti vile, vile jostvarile:
Ki vodicu pije, v černi zemli gnije,
Ki mi vince pije, pre Bogu počiva.“

852.

(Iz Samobora na Hrvaškem.)

Tri su tice v goru preletele,
V onoj gori drevca ni kamena,
Samo jeden javorek zeleni.
Pod javorkom devojčica prede,
Ona prede, žedja ju dostigne.
Išla ona hladne vode iskat,
Našla jeden zdenčec ograjeni.
Krikne, vikne junak iz planine:
„Nepij vode, devojčica mlada,
Tu su vodu vile ogradile.“
„„Samo da ju nisu osmradile!““

853.

(Iz Vrbovca.)

Oj děvojka, ju grmu ti glava,
Više glava neg zelena tvava! Oj!
Svilu prela na zlato vretence.
Jednom jo' je žedja dodijala,
Hiti svilu vu zelenu travu,
Iskala je zdenca jogradjenca.
Našla ga je zdenca jogradjenca,
Prikleknula, da bu vodu pila.
Krikne vila iz gore planine:
„Ne pij vode, děvojčica mlada,
Tu su vodu vile nasmetile!“

„„Oj prokletne one vile bile,
Koj' su meni vodu nasmetile!““

---

852. *Zapisal* N. Stokan. — *Iz Torbice jugosl. mladosti 1863 (II.). 87.*

853. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 34—35. Glej prejšnji naslov.* Koj' *v 13. verzu je* = koje.

Ranjeni junak noče biti lečen.

854.

(Belokranjska.)

Kaj se běli tam uz sinje morje?
Al je gruda spomladnega sněga,
Al so pene od sinjega morja,
Al je golob izza jate ostal,
Al so běle v jaticah ovce?
Da je gruda sněga spomladnega,
Davno bi jo sonce raztopilo;
Da so pene od sinjega morja,
Davno bi jih morje raztiralo;
Da je golob izza jate ostal,
Davno bi se spomenil na jato,
Da so běle v jaticah ovce,
Davno bi je bil odagnal čoban:
Več je ostal Kovačevič Peter
Na sred dolca, na sred Sadikovca
Od udarcev Jurina Butorca.
K njemu běla dohajala vila,
Bere bilje po gorici vila,
Da bi njemu rane zacelila.
Al jij velí Kovačevič Pero:
„Ne ber bilja, ne gub, vila, dneva,
Nego zovi pobratima mojga,
Pobratima Jurja Rokavína,
Da napiše listek knige bele,
Da jo pošlje majki i ljubici,
Majki pošlje, da me se ne nadá,
Ljubici pa, da se naj udaje:
Da se junak Pero je oženil
S černo zemljo i zeleno travo.“

Žena lepša od vile.

855.

(S Poljan od Kolpe.)

Peter se je v družtvu hvalil:
„Ni lepše ljube od moje,
Ni bele vile od gore!“
Čula ga vila iz gore,
Planila Petru na dvore,
Doziva Petra z imenom:
„Izidi lesum, junače!
Izvodi svojo ljubico,
Katera lepša od mene,
Od mene vile iz gore.“
Ko Peter vilo razume,
Popade ljubo za roke,
Lepo jo Peter obleče:
Svila ji sega do zemlje,
Rumeni lasi do bedre,
A drobni biser do pasa,
V ušesih zlate uhane,
Pa vodi ljubo pred dvore:
Trikrat je lepša od vile.
Ko vidi vila istino,

854. *Zapisal* M. Kobè. — *Iz MR. 131.*
855. *Zapisal* Marko Kobè. — *Iz Novic XI. (1853.) 124.*

Onda mu vila govori:
„Slaba ti hvala, junače!
Ako ti lepša ljubica
Od mene vile od gore:
A njo je mati rodíla
U svilen povoj povíla,
Z majkinim mlekom dojíla.
Mene pa vilo iz gore,
Mene je gora rodíla,
U zelen listek povíla;

Od gore je veter pihal,
Pa je mene vilo šikal, —
Tâko sim bila kojena!“

Najboljša volitev.

856.

(S Poljan od Kolpe.)

Spava Janko pod jablanko.
Mimo grejo tri devojke,
Med sabo se spominjajo,
Kaj naj ktera bi volela.
Govorila najstareja:
„Ja bi pasac naj voléla.“
Govorila za nju srednja:
„Ja bi prstan naj voléla.“
Govorila je najmlaja:
„Ja bi Janka naj voléla!
Ti boš pasac razderala,
Ti pa prstan pogubila:
Ja bum Janka obljubila.“
Janko razmè pogovore,
Hitro skoči, konja spusti:
„Htera vlovi vranca konja,
Ta bu moja draga ljuba.“
Klicala ga najstarja:
„Na ti, konjič, zobi zobat!“
Ona bliže, vranac dalje. —
Za nju srednja ga je zvala:
„Na ti, konjič, zobi zobat!“
Ona bliže, vranac dalje. —
Klicala ga je najmlaja:
„Na ti, konjič, dve jabuke!“
Ona dalje, — vranac bliže.
Vlovila je vranca konja,
Obljubila svoj'ga Janka.

Bratova prošnja.

857.

(S Poljan od Kolpe.)

Igrala sta se bratca dva,
Jeden oženjen, drugi ne.
Mlaji starejmu veli:
„Oženi ti mene, bratac moj!“
„„Ja bi te ženil rad, prerad,
Al te nemam dobro kje,
Ako te nečo k Anici:
Anica prošla prek morja

856. *Zapisal* Marko Kobè. — *Iz Novic X. (1852.) 101.*
857. *Zapisal* Marko Kobè. — *Iz Novic X. (1852.) 89.*

Žlahtne oprave kupovat.
Ančina mati pak velí:
Koji če mojo hčer imat,
Treba mu beli grad zidat
Iz drobnega kamena,
Iz belega bisera,
Kud se bo Ane šetala
Od moj'ga grada do svoj'ga.““

Dva draga razločena.

858.

(Iz Vrbovca.)

Vijala se běla loza vinova,
Pokraj onog bělog grada Budima.
To ně bila běla loza vinova,
Več mi ono dvoje draga i mila,
Koji su se iz malena lubila,
I u jednu sitnu knigu učila.
Kad je došlo, duša, doba k ženitbi,
Onda su se ta dva draga rastala.
Dragi dragoj na rastanku govori:
„Ti mi pojdi v onu goru visoku,
U njoj najdeš bunar vode studene,
U bunaru jednu grudu sneženu;
Pak ti uzmi onu grudu sneženu,
Pak ju metni z lěvo' kraja na srce:
Kak se tali ona gruda snežena,
Tak se tali moje srce za tobom!“

Mati razdruži zaljubljena.

859.

(Iz Zbelave.)

Mila mi dragoga v tabor jodpravlala,
V tabor jodpravlala, vse ga je spitala,
Vse ga je spitala, samo jedno nije,
Samo jedno nije: gda mi dimo dojdeš?
„Pazi, mila, pazi, gda bo suhi javor,

858. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 32; na str. 96. je pristavil te le opomnje:* „Budima, čuje se i Budina, rastala = razstala, z lěvo kraja = z levog kraja: g pred k ne čuje se.“ *Melodijo gl. Kuhač, I., št. 233.*

859. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 233.*

Gda bo suhi javor zelen listek puščal,
Jonda se boš mene dimo nadejala."
„„Toga nigdar ne bo, nigdar za nigdara.""
„Če ti toga ne bo, mene dimo ne bo."

Pričela je mila javor zalivati
Z bilemi rokami, z sivemi suzami.
Pričme suhi javor zelen izpuščati,
Pričela je mila vesela postati,
Pričme mili dragi na róbu bubnjati:
„Dober večer, mila, dober večer, draga!"
Njemu jodgovara njegva stara majka:
„Čuje, mili, čuje, neg za te ne mara,
Neg za te ne mara nit tebe ne lubi,
Za druge si mara, vse si druge lubi:"
Njemu jodgovori njegva draga luba:
„Ne veruj, golubek, ne veruj, sokolek!
Pazi, mili dragi, kam glavica mahne,
Kam glavica mahne, kam kervica špricne!"
Glavica mahnola na njegvo ramence,
Kervčica špricnola na njegvo serčece.

Hoj nesrečna majka, ka dva drage dražiš,
Ka dva drage dražiš, ka dva drage mraziš!

860.

(Iz Vrbovca.)

Mila je dragoga f tabor odpravlala,
F tabor odpravlala, se ga je pitala:
„O moj mili dragi, 'da mi natrag dojdeš?"
„„A ma mila draga, ja ti toga neznam:
Da ti bude suhi javor lišče spuščal.""

Počela je draga javor zalěvati,
Sivemi suzami, z bělemi rokami.
Počel ji je javor lističe puščati,
Došel ji je dragi na vraca kučiti:
„Odpri, draga, odpri, jesi li kaj zdrava?"
„„Zdrava jesem, zdrava, i vesela jesem.""

---

860. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 40—41. Melodijo ima Kuhač, II., št. 663. — Prim. tudi spodaj naslov „Suhi javor ozeleni" (št. 879).*

„Poveč, draga mila, koga si lubila?“
„„Koga sem lubila, tega sem grlila.““

Prijel je sablicu, očëkel glavicu,
Pale su tri kaple na desnu ručicu:
„Vidiš, dragi, vidiš, koga sem lubila,
Koga sem lubila, toga sem grlila!“

Mati nasnuje sina zoper snaho.

861.

(Iz Vrbovca.)

Šetala se mudra Kataléna,
Gore dole po zelenoj bašči,
Svakom cvětku pesmu izpevala,
Ponajbole cvětku ružmarinu:
„Ružmarine lěpi moj zeleni,
Sve mi cveteš a semena němaš,
Kano i ja, Ivanova luba,
Sve se lubim a poroda němam.“

To začula Ivanova majka,
Jedva majka Ive dočekala.
Došo Ivo iz turske granice,
Počme njemu majka kazivati:
„Ala, Ivo, moj sine jedini,
Da ti znadeš, što Kata govori!
Šetala se po zelenoj bašči,
Svakom cvětku pesmu izpevala,
Po najbole cvětku ružmarinu:
Ružmarine lěpi moj zeleni,
Sve mi cveteš a semena němaš,
Kano i ja, Ivanova luba,
Sve se lubim a poroda němam.“

Uzme Ivo andžar od pojasa,
Pa udari Katu nemileno,
Odma jo' je čedo izvadijo,
Pa ga nosi svojoj staroj majki:

„Eto, majko, jabuka zelena,
Kojoj nësi dozreliti dala.“

862.

(Zbelavska v varaždinski žup.)

Šetala se módra Katalina
Gori doli po vošću zelenom;
Vsakmu cvetku pesmu spopevala,
Samo nije cvetku rožmarinu.
„Vsaki cvetek svê semenje ima,
Samo nima cvetek rožmarina.“

861. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 26—27. Melodijo ima Kuhač IV., št. 1541.*

862. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 234., kjer pristavlja opomnjo, da je* „vošću zelenom“ *(v 2. v.)* „stanovita trava, Zinnkraut“ *(slov.* hvošč). *Te besede stoje tu pač napak za* „bašči zelenoj“.

To počula Ivekova majka:
„Kaj govoriš, módra Katalina!
Primi, Ivo, divojku za roku,
Tu divojku modru Katalinu;
Vzemi, Ivo, k sebi zlaten nožec,
Pak je pelaj vo široko polje,
Tam odseči njenu rusu glavu.“
Prijel Ivek divojku za roku,
Vzel je k sebi Ivek zlaten nožec,
Pak jo peljal vo široko polje,
Tam odsekel njenu rusu glavu.
Njena glava po Dunaju plava,
Njeno telo na dunajskom bregu;
Tam jo čudno vetrek razpuhava,
Bélo télo deždjek razpirava.

Oj nesrečna stara majka bila,
Kâ dva drage tužno raztužila!

Mnogo snubljena Kata iz Budima.

863.

(Belokranjska iz Adlešičev.)

Lepa Kate u Budimu raste,
Vsa se zemlja zavadila za njo,
Devet banov i pet generalov,
Tri mladenci, ne domači sini.
Još ji veli njena majka stara:
„Ovo, Kate, dete moje drago,
Ja bi rajša, da si na pol mrtva,
Nego kaj si jer odviše lepa!“
„„Al' vi muč'te, moja stara majko!
Vse to ne bode dugo trpelo:
Sava, Drava! tebi moja glava,
I, Morava, tebi telo moje,
Večni Bože, tebi duša moja!““
To izusti i dušico pusti.
Žalili so tri godine dana;
Jedno leto pjesme ne pjevale,
Drugo leto citre ne citrale,
Trečje leto črleno nosili.

864.

(Iz Vrbovca.)

Lěpa Kata vu Budimu rasla,
Vu Budimu vu bělomu gradu.
Sva se zemla po njoj posvadila:
Devet bana, devet generala.
„Očeš bana, očeš generala?“
„„Nečum bana, nečum generala:
Več ja oču mumka iz dučana,
Koji nosi biser okol vrata,
Pod biserom gjungjer do gjungjera,
Pod gjungjerom dukat do dukata!““

863. *Zapisal* J. Šašelj. — *Iz „Slovana“ IV. (1887) 71.*
864. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 36.*

865.

(Ob Kolpi pri Metliki.)

Rasti, Kata, rasti, Kata
Od Bodino grada!

Vsa se vojska, vsa se vojska
Za njo povadila.

„Očeš, Kata, očeš, Kata,
Bana, generala?“

„„Nečo, majka, nečo, majka,
Bana, generala,

Nek čo, majka, nek čo, majka,
Momka iz dučana:

Koj ne puši, koj ne puši
Lule ni duhana,

Nek se drži, nek se drži
Pluga i oranja.““

Stari vojvoda hoče mlado devojko.

866.

(Topliška na Hrvaškem.)

Divojka je sadila rano cvitnjaka.
Jona posadila bilo i čerleno,
Bilo i čerleno, plavo i rumeno.
Mimo so jahali vojvodovi slugi,
Mimo so jahali cvitnjak potergali,
Cvitnjak potergali, pelin zasadili.
Pelinek, pelinek, žuvko cvitje moje!

Divojka je tekla starimu vojvodju:
„Tvoji su mi slugi cvitnjak potergali,
Cvitnjak potergali, pelin zasadili.“
„„Komu si zapaziš cvitnjak za klabukom,
Njegva luba bodeš, divojka ma mlada!““
Jona zapazila na starom vojvodju.

---

865. *Zapisal* Anton Žlogar. — *Iz njegove zbirke, ki jo hrani Matica in v kateri je dvakrat zapisana. Pri 3.—6. strofi je pripisano, da se poje* „Dil, dil, dil,“ * Dil, dil, dil“ *in se ponavlja drugi verz vsake strofe. Žlogar pripominja, da je pesem „hrvatska in se poje tudi ob Kolpi na našo stran v Rosalnicah“.*

866. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke 201, 202.*

Medeni grozd s kraljeve trte.

867.

(Iz Torčeca pri Koprivnici na Hrvaškem.)

Snočka si je Gjuro lubico dopelal,
Z večera jo mahom glava zabolela,
Do pol noči jo je z bolom razbolela,
Do zorje rumene sina porodila.
Njoj se je pohtelo grozda medvenoga,
Grozda medvenoga s trsa kralevoga.

Osedlal je Gjuro vranoga konjica,
Onda je odjahal vu visoko goro,
Onda je otrgel grozda medvenoga,
Grozda medvenoga s trsa kralevoga.
Onda ga je nesel svojoj lubi mladoj,
Kaj ji se priveril za sina mladoga.

Vinograd za doto.

868.

(Z Poljan na Kolpi.)

Lepa moja gora zelena,
Mimo teče voda ledena.
Pod ledom je trava zelena,
U travi je roža rumena.
Mimo ide Janko, mlad junak,
Govorila roža rumena:
„Uzmi mene, Janko, mlad junak!
Priženit češ z mano vinograd,
Tertje z zlatim koljem koleno
I z zlatim ličjem privezano:
Nad ličjem je perje biserno,
Izpod perja grozdje cukerno.“
Odgovori Janko, mlad junak:
„„Uzemem te, roža devojka,
Zavolj tvojga oka milega
I tvojga serca istinskega
Kajti znam, da ka mi kažeš:
‚Ja te ljubim‘, mi ne lažeš.““

---

867. *Zapisal* T. Sataić. — *Iz Plohlovih HNP. I. 93.*
868. *Zapisal* („*kakor čul*“ *?*) Marko Kobè. — *Iz Novic 1852, 137.*

Okovan junak na galeji.

869.

(Iz Cvetlina v hrvaškem Zagorju.)

Vozila se galija po morju,
Vozila se galija po morju je,
Vozila se galija po morju je.
Vu galije okovan djelija,
Od žalosti tužnu pesmu speva:
„Okovan sem, lubiti ne morem,
Oj ženit se, ženit se ne morem!“

Gledala ga s pendjera djivojka.
„Što me gledíš s pendjera, djivojka?“
„„Ja te gledim, da te nešto pitam:
S kěm ti svoje sankolene raniš,
S kěm je raniš, s kěm je ti napajaš?““
„Biser mužgju, sankolene ranim;
Soze ronim, sankolene pajam;
Kose režu, sankolene vežu.“

Devojka ukrade najboljšega konja.

870.

(Iz Vrbovca.)

Alaj Bože, jasna mesečina;
Kud konjari vrane kojnke pasu;
Pred njim' pase děvojčica mlada:
Ukrala jim najbolega kojnka,
Jahala ga pred Budinskim gradom.
Govorile děvojčice mlade:
„Mili Bože lěpoga konjica,
Još je lepši, koji na njem jaše.
Da bi hotel med nami ostati,

---

869. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. III. 54—55; vsaki verz se ponavlja, kakor je pripisano pri prvem.* Sankolene *je pokvarjeno iz* sokolove. *Na str. 93. piše Plohl v opazkah: „Ova je pjesma sjegurno rodom iz Krajine, kamo naši Zagorci rado idu mlatit, da prisluže nešto mertuka, a to jim je onda občino za kruh preko čitave zime. Najvažnije u toj pjesmi jest to, što tuj dolazi onaj stari praesens na* u *kao:* mužgju, režu, vežu. *Taj ti jošte zaostao živ gdjegdje u našem Zagorju.“ Melodijo ima Kuhač, IV., št. 1291.*

870. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 37—38.*

10 Dale bi mu méd nami zebrati,
Med rožicom i med vijolicom:
Rožica je jasna mesečina,
Fijolica magla pred očima.“

Slabo plačana služba.

871.

(S Poljan na Kolpi.)

Majka Maro iza grada zvala:
„Hodi, hčerka, ako si oprala!“
„„Nesam, majko, ni do vode došla!““
„Kaj si, hčerka, letni dan delala?“
„„Gledala sam čuda velikoga,
Kjer se bije Sava i Murava:
Sava vozi dervje i kamenje,
A Murava šajke okovane;
U šajki sta bratac i sestrica,
Bratac spava, a sestrica šiva.
Sestra bratca z iglico budila:
Stani, bratce, beli gradi goré! —
Neka gore, z ognjem izgoreli!
Služil jesam tri godine dana:
Pervo leto za lepo devojko,
Drugo leto za konjiča vranca,
Tretje leto za svetlo oružje.
Kad so došli devojke deliti,
Meni dajo staro neveljavo;
Kad so došli konjiče deliti,
Meni dajo stara neveljava:
Kad so došli oružje deliti,
Meni dajo staro i rujavo.““

872.

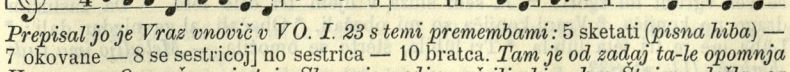
(Z vzhodnega Štajerja.)

„Jel si, Jela, platno namočila?“
„„Nésem neti do vodice prišla,
Gledala sem čudo preveliko.““
„Kaj za čudo, čerka preljubljena?“
„„Mura, Drava vodi skup stekate:

---

871. *Zapisal* M. Kobè. — *Iz Novic IX. (1851). 79; prim. Vukove Srpske nar. pjesme I. 428.*

872. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. L. 32 (84), kjer je v 2. verzu za* neti *pisano* najti *in je pripisan ta-le načrt melodije:*

Prepisal jo je Vraz vnovič v VO. I. 23 s temi premembami: 5 sketati (*pisna hiba*) — 7 okovane — 8 se sestricoj] no sestrica — 10 bratca. *Tam je od zadaj ta-le opomnja Vrazova: „Ova pěsan jest iz Slavonie medju naš ilirski puk u Štajeru došla, sa kakovimi prigodami neznam. Ja ju slušah pěvati kod svoga svaka, gdě ju pěvaste*

Mura nosi drevje no kamenje,
Drava nosi obkovane šajke.
V šajki sedi bratec se sestricoj.
Bratec reže, sestrica pa šivle.
Sestra brata z iglicoj bodicne:
Gledaj bratec, kak gradje gorijo!
Naj gorijo, naj le vsi zgorijo!“

873.

(Iz Varaždinske okolice in bližnjega Štajerja.)

Sestra šiva, sestra šiva,
Poleg bratec spava,
Hoj joj, tak tak tak,
Poleg bratec spava.

„Vidiš, bratec, vidiš, bratec,
Kak ti gradec gori,
Hoj joj, tak tak tak,
Kak ti gradec gori!“

„„Naj ti gori, naj ti gori,
Bog daj, da bi zgorel,
Hoj joj, tak tak tak,
Bog daj, da bi zgorel.

Jedno leto, jedno leto
Tam sem služil za lepu devojku,
Hoj joj, tak tak tak,
Za lepu devojku.

Drugo leto, drugo leto,
Tam sem služil za lepog konjiča,
Hoj joj, tak tak tak,
Za lepog konjiča.

Treto leto, treto leto,
Tam sem služil za lepu puškicu,
Hoj joj, tak tak tak,
Za lepu puškicu.

Pričeli su, pričeli su
Devojke deliti,

---

preljè Mica Lackovica i Neža Toližarca. Nekoliko vremena poprie ju čitah u Vukovih dragocěnih knjigah. Ova pěsan opet svedoči, kolika neznatna razlika vlada medju podnaréčjami ilirskimi, da isti prosti puk se uzajemno narodnih pěsamah služi i medjusobno razumljiva. Ja sam se prošastu zimu dosta obavěstio, da naš štajerski Sloven dolnja naréčja sasvim razumi. Ja najmre čitah one vilovite narodne davorije o Kraljeviću Marku, što jih skupio bi Vuk, našim prostim ljudem, i svikolici slušatelji me razumiše te na moje povelenje mi opet svašto sam čitao pripovědahu. To se razumě, da ne mogu Mažuranovićev. pěsnih osim Nenadovića presapiti, a tomu nije jezik kriv, nego namisli, koje dalko izvan obora jihovih ponjetjah stoje. I stanoviti někoji naši gornjoilirski Salomini viču i sude „da je gornjo naréčje (od) dolnjog kao nebo od pakla oddaljeno, te da se dakle ne možeta nikada složiti? — Na svarsi ove stranputice primetnem iz parve knjige Vukovih narodnih pěsamah rečenu pěsan, kako ju pěva Šarbljanka, neka se razvidi razlika i proměna, koju je priuzela na svom putovanju.“ (Pesem ni priobčena). — Po tem prepisu je tiskal Vraz pesem v NPI. 98 s temi predrugačbami: 1 Jela] čerka — 3 čudo — 4 čudo . . . preliblena — 5 Müra . . . vküp stekate — 6 Müra — 11 gradje gorijo] béli grad gori — 12] Naj le gori, če ves vgrünt mi zgori: * Ja sem slüža v njem tri céle leta, * Da zaslužim drago no konjiča. * Vranj-konjiča so mi obečali, * Obečali, al ga nigdar dali; * Lüba me je tri léta lübila, * Tri lübila, štèrto se omožila. — *Melodijo ima tudi Kuhač, III., št. 833.*

873. *Zapisal* Mat. Valjavec. — *Iz Novic XIV. (1856) 402.*

Hoj joj, tak tak tak,
Devojke deliti.

Meni dali, meni dali,
Staru baburinu,
Hoj joj, tak tak tak,
Staru baburinu.

Pričeli su, pričeli su
Konjiče deliti,
Hoj joj, tak tak tak,
Konjiče deliti.

Meni dali, meni dali
Staru kljusetinu,
Hoj joj, tak tak tak,
Staru kljusetinu.

Pričeli su, pričeli su
Puškice deliti,
Hoj joj, tak tak tak,
Puškice deliti.

Meni dali, meni dali
Staru svu škerbavu,

Hoj joj, tak tak tak,
Staru svu škerbavu.

874.

(Iz Petrijanec.)

„Kaj si, Mara, letni dan delala,
Kaj si nesi platno pobelila?“
„„Gledala sem čudo preveliko,
Gde se staču dve vodane skupa,
Jedna Drava, druga pak Morava.
Drava nosi drevje i kamenje,
A Morava šajke okovane.
Vu šajkici bratec i sestrica,
Bratec spava, sestra našivava.
Sestra braca z iglicum nabode:
Stani, bratec, gradič ti bu zgorel! —
Naj mi gori, pa naj mi izgori!
Služil jesem tri godine dana:
Prvo leto za oružje svetlo,
Drugo leto za vranca konjiča,
Trejte leto za mlado devojku.
Počeli su oružje deliti,
Meni dali staro i hrdjavo;
Počeli so konjiče deliti,
Meni dali staroga zjahanca;
Počeli su devojke deliti,
Meni dali staru nevalanu.““

875.

(Iz Vrbovca.)

Majka Maru za Legrada zvala:
„Jesi, Mara, platno obělila?“
„„Něsem, majka, ni do vode došla.““
„Šta s' dělala cěli lětni danak?“
„„Gledala sem čuda golemoga:

---

874. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Slov. Glasnika X. (1867) 258, kjer je v v. 17. tiskano* orožje.

875. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 21—22. Melodijo ima Kuhač, III., št. 831.*

Drava nosi drěvje i kaměnje,
A Murica šajku okovanu,
Vu njoj vozi bratec i sestrica:
Bratec spava, sestrica našvava.
Sestra braca z iglicum zbudjava:
Vustaj bratec, běli gradec gori. —
Neka gori, Bog dal, da izgorel!
Služil sem ga tri godine dana:
Prvo leto za oružje svetlo,
Drugo leto za vranoga kojnka,
Trejte leto za lěpu děvojku.
Počeli su oružje děliti:
Sebe zeli i novo i svetlo,
Mene dali staro i hrdjavo.
Počeli su konjiče děliti:
Sebe zeli mlado nejahano,
Mene dali staro izdurano;
Počeli su děvojke děliti:
Sebe zeli mlado izvučeno,
Mene dali staro i bedasto.““

876.

(Iz zagrebške okolice.)

Majka Maru izvan grada zvala:
„Je si l', Maro, košulju oprala?“
„„Nisem, majko, ni do vode došla.““
„Kaj si, Maro, letni dan delala?“
„„Gledala sem čuda velikoga,
Gje se zliva Sava i Murava:
U Muravi šajku okovanu,
U šajki je bratac i sestrica;
Bratac spava, a sestra našiva.
Sestra bratca iglicom budila:
Ustaj, bratac, gradovi gorijo! —
Neg goriju, Bog daj izgorili!““

Devojka vence povijala.

877.

(Od Varaždina.)

Spevala mi Mara, da je gora čula,
Da je gora čula, dva bregi zeleni,
Dva bregi zeleni, dva pak ne zeleni;
Med njimi je tekla pelinkova voda,
'De mi Mara prala svoje bele ruke,
Nju je zvala majka s pisanoga gajka:
„Hodi dimo, Mara, ako si oprala.“

876. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke III., št. 831.*
877. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovih „Pripovedek“ 304.*

„„Nisem, moja majko, stopram sem pričela.““
„Mara, čerka moja, kaj pak si delala?“
„„Po gori šetala, modro cvetje brala,
Modro cvetje brala, vence povijala,
Vence povijala, junakom davala:
Koji lepši bili, lepše su dobili,
Koji gorši bili, gorše su dobili.““

878.

(Iz Zamladinca.)

Jelka mi zaspala vu jelenskoj gori,
Nju mi majka zvala s pisanoga ganjka:
„Hodi dimov, Jelka, ma jedina čerka,
Jesi se naspala celi letni danek,
Celi letni danek, celu zimsku nočku?“
„„Nesem, majka, spala, neg sem cvetje brala,
Belo i crleno, žuto i rumeno:
Mariji mladenki venek navijala,
Svetomu Jožefu kiticu delala,
Kiticu delala, za škrljak metala.“

Suhi javor ozeleni.

879.

(Iz Bisaga.)

Mila je dragoga v tabor odpravljala,
V tabor odpravljala, se ga j' izpitala:
„O moj mili dragi, gda mi dimo dojdeš?“
„„O mâ mila draga, nigda za nigdare.““
„O moj mili dragi, ne govori toga.“
„„Kad bu suhi javor listiće spuščaval.““
Počne mila draga javor zalievati,
Sivimi suzami, bielimi rukami.
Počne suhi javor listiće puščati,
Počne dragi mili doma pojahati:

878. *Zapisal* Jož. pl. Šatrak; *priobčil* M. Valjavec. — *Iz Slov. Glasnika 1866 (XII). 329.*

879. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke II., št. 663. Prim. zgoraj naslov „Mati razdruži zaljubljena“ (št. 859, 860).*

„„Dober večer, mila, jeli si mi živa?“
„„Živa, živa, zdrava, tužna i žalostna!““
„Čkomi, čkomi, mila, češ mi biti draga,
Češ mi biti draga, draga i vesela.““

Junak ukrade devojki venec in košuljo.

880.

(Iz Vrbovca.)

Děvojčica na Dunaju prala,
Oprala je věnek i košulu.
Junak ju je sa planine gledal,
Prestrla je věnek i košulu.
Vukral junak věnek i košulu,
Děvojka ga Bogom zaklinjala:

„Nedaj ti se Bože oženiti,
Dok ne vrodi javor z jabukami,
Pod javorom sneha i děvojka!“

Nedodelana ladija.

881.

(Iz Petrijanec.)

Drobne male lastavičke
Vse rakitje obletale.
Pod rakitjem Dunaj teče,
Po Dunaju Jura plava,
Jura plava, majku zove:
„Pelaj, majka, novu ladju!“
„„Čekaj, čekaj, sinek Gjurek,
Jošče ně je dodelana,
Niti veslo okovano,
Niti lanček pozlačeni.

Čekaj, čekaj, sinek Gjurek,
Kral te zove, dare daje,
Lepe dare cvancigare.““

---

880. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 24. Melodijo ima Kuhač, II., št. 722. V Kuhačevi zbirki je v II. zvezku, št. 773 iz otočke regimente druga pesem z zakletvijo, da mora roditi javor jabolke. Glasi se:*

Majka svoju jedinicu kara:
„Jedinice, da b' se ne udala,
Dok nerodi javor jabukama,
Žuta bujad rumenim ružama!“
Mudra bila lijepa djevojka,
Ona kiti javor jabukama,
Žutu bujad rumenim ružama.

881. *Zapisal* Mat. Valjavec. — *Iz Slov. Glasnika 1867. 257.*

882.

(Iz Adlešičev.)

Pod korenom Dunav bije,
Dunav bije, Ive plije.
Ive plije, čačko zove:
„Ovo ste mi stari čačko,
Povrn'te mi mojo ladjo!“
„„Neču, vjera, mladi sinko:
Niso lad'je dodelane,
Niti štriki dopleteni.““

Devojka s tremi sinovi. A.

883.

(Iz Varaždinske okolice.)

Teče, teče bistra voda,
Nji je ime Sava,
Po nji plava šajka ladja,
Srebrom okovana.
Vu nji sedi devojčica,
Tenka ter visoka.
Bregom jaše mlad katana,
Rozgotom se smeje:
„Pomoz' bože, devojčica,
Bog daj moja bila!“
„„Da bi znala, da bi znala,
Da bi tvoja bila,
Z mlekom bi se izmivala,
Kaj bi lepša bila;
Šikom bi se opasala,
Kaj bi tenjša bila;
Na prste bi postajala,
Kaj bi vekša bila. —
Nisem ti ja, mlad katana,
Devojčica mlada;
Tri sem sinke porodila,
Išče tri bi rada:
Jeden mi je vu Oseku,
Z belim perom piše;
Drugi mi je v Carigradu,
Caru blago spravlja;
Trejti mi je vu Budimu,
'Sem Budimom lada.““

884.

(Iz Vrbovca.)

Teče, teče bistra voda,
Njě je ime Sava.
Kre nje mi je vozka steza,
Treptom potreptana.
Po nje jaše mlado momče,
Děvojki se klanja:
„Pomoz Bože, děvojčica,
Sěm junakom draga.“

---

882. *Zapisal* J. Šašelj. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

883. *Zapisal* Mat. Valjavec. — *Iz „Slavische Bibliothek“ II. (1858) 306; natisnjena je tudi v Valjavčevih „Pripovedkah“ str. 304—305.*

884. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 18. Melodijo ima Kuhač, III., št. 886.*

„„Nit ja jesem děvojčica,
Nit junakom draga;
Več ja imam, več ja imam
Dva tri sinke mlade:
Jeden mi je vu Lubljani,
Koj z Lubljanom lada;
Drugi mi je v Nemškem Gracu,
Koj děvojke lubi;
Trejtega sem Bogu dala,
Bodi Bogu fala!““

885.

(Iz Bisaga.)

Divojčica Dunav gazi, noge ima biele,
„Gazi, gazi, divojčica, Bog daj moja bila!“
„„Tri sem sinke porodila, budi Bogu hvala.
Prvoga sem Turku dala, Turku za mesara,
Drugoga sam caru dala, caru za husara,
Trejtega sem Bogu dala, budi Bogu hvala!“

886.

(Prekmurska.)

Teče, teče bistra voda,
Njé je ime Möra,
Na njoj plava šajka ládja,
Srebrom okována.
Vu njé sidi devojčica
Tenka pa visika.
Bregom jaha mlád' katana,
Pa srčno se smeje:
„Pomoz bože, devojčica,
Bog dáj, moja bila!“
„„Da bi znála, da bi znála,
Da bi tvoja bila,
Z mlekom bi se izmivala,
Kaj bi lepša bila;
Šikom bi se opásala,
Kaj bi tenša bila;
Na prste bi postajala,
Kaj bi vekša bila. —
Něsam ti je, mlád' katana,
Devojčica mlada,
Tri sam sinke porodila,
Ešče tri bi rada:
Eden mi je vu Eséki,
Z belim perom piše;
Drügi mi je v Carigradi,
Cári blágo správlja;
Trejti mi je v Büdini,
On z Büdinov láda.““

885. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke III., št. 888.*
886. *Neznanega zapisovalca.* — *Iz „Prijátela“ II., list 12., str. 6.*

887.

(Prekmurska iz železne stolice.)

Po morji plava mi nova ladja,
Srebrom okovana.
V njej pa mi sedi mlada divojka,
Tenka no visoka.
Po brejgi jašejo mladi katanji,
Srebrni konjiči.
„Jaši mi, jaši, mlada divojka,
Ka boš z nami spala.“
„„Jaz sam ti ne ta mlada divojka,
Ka bi z vami spala.
Jaz pa vam imam tri svoje sine,
So vsi tri jednaki.
Prvoga sam vam v Büdino dala,
Vse z Büdinov lada.
Drügoga vam sam kralom dala,
Vsem kralom kralüje.
Tretjega pa sem Bougi dala,
Bojdi Bougi hvala!““

Devojka s tremi sinovi. B.

888.

(Iz Adlešičev v Belih Kranjcih.)

Gor' v Ljubljanci bolna leži,
Bolna leži kraljeva hči.
Ona je imela sinke tri:
Prvega dala v fajmerštvo,
Drugega dala v šolico,
Tretjega dala zakopat.
Koga je dala v fajmerštvo,
Ta bo za njo mašo bral;
Koga je dala v šolico,
Ta pa za njo molil bo;
Koga je dala zakopat,
Ta preda njo prišel bo

Z jedno gorečo svečico:
On jo bo peljal v sveti raj,
Bog ga nam zadobit daj!

---

887. *Zapisal* Josip Varga. — *Iz VO. VIII. 44. Tiskal jo je Vraz v NPI. 138 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja:* 1] Po mourji mi plava nova ladja — 3 sidi — 5 brejgi] brejgi mi — 11 svoje] mlade — 13 sam vam] sam — 15 vam sam] sam si.

888. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

Skrivana devojka in junak.

889.

(Iz Vrbovca.)

Jedna stara starica
Mladu čerku 'ranila,
Ně je dala videti
Suncu nit mesecu.
Odpravil se mlad junak,
Da ju hoče videti.
Zišel je na barku,
Videl ju na gejnku:
Po gejnku se šetala,
Žute kite česala.
„Češi, češi, děvojka,
Bog dej, moja bila!“
„„Da bi znala i vedela,
Da bi tvoja bila:
Šikom bi se obšikala,
Da bi tajna bila;
H mlěku bi se umivala,
Da bi běla bila;
Cipeleke obuvala,
Da bi viša bila!““

Modra devojka.

890.

(Iz Sv. Ivana-Zeline.)

Djevojčica Dunaj gazi, noge su joj bele,
Bregom jaše mladi junak, rezgotom se smeje:
„Djevojčica, liepa ti si, noge su ti biele;
Da bi znala liepo presti i z iglicum vezti,
Ti bi bila draga moja, draga luba moja.
Ja ti dadem povesemce pak napredi gaće,
I kaj tebe s toga ostane, naj za svatni rubec.“
„„Ala, junak, premudar si, premudar si jako.
Ja ti dadem zlati prsten, naprav mi vrtence,
I kaj tebi s toga ostane, s tem si podkuj konja,
Vranca konja, da prejašeš svoje biele dvore.

891.

(Iz Vrbovca.)

Děvojčica Dunaj gazi,
Noge su joj běle.
Bregom jaše mladi junak,
Resgetom se směje:

---

889. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 36. Primerjaj prejšnji naslov A.*

890. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke III., št. 886.*

891. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 13; tam se na str. 94. v opazkah razlaga*: 13 o' toga = od toga — 17 čunjek = čunak, (radius textorius). — *Prim. zgoraj pesmi pod št. 193, 194.*

„Děvojčica, lěpa ti si,
Noge su ti běle;
Da bi znala lěpo presti
I z iglicum vezti,
Ti bi bila draga moja,
Draga luba moja.
Ja ti dadem povesemce malo,
Pak napredi gače i rubaču,
I kaj tebe o' toga ostane,
Napravi si svatem běle robce.“
„„Ala, junak, premoder si jako:
Ja ti dadem jeden prstan zlati,
Napravi mi čunjek in vretence,
I kaj tebe o' toga ostane,
S tem ti podkuj svega vrana konja,
Da prejašeš svoje běle dvore.““

Trije čobani ustreljeni pod Budimom.

892.

(Iz Vrbovca.)

Pokla puška spod Budina grada,
I strelila tri čobana mlada.
Jenog žali oček i majčica,
Drugog žali bratec i sestrica,
Trejteg žali njegova lubica:
„Zakaj si ti, dragi, išel vu ti tabor?“
„„Ka' ce' moral, ka' cem vu tom kolu bil.““

Budimski vojak umorjen.

893.

(Iz Medjimurja.)

Šta se pripetilo v Zalavarmedjiji,
V Zalavarmedjiji v malem Medjimurju,
V malem Medjimurju, v gizdavem Preloku?
Preločki junaci sami su gizdavci,
Tam so vumorili Budinsko detece,
Budinsko detece, mladoga junaka,
Mladoga junaka, osem škol dijaka,
Osem škol dijaka, leto dan soldata.
V osemnajstem letu njega vumorili,
Njega vumorili preločki junaci.

892. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 54—55.*
893. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Slov. Glasnika 1862, str. 272.*

Preločki notarjoš droben listek piše,
Droben listek piše, vu Budin pošilja,
Vu Budin pošilja njegvi stari majki.

Njegva stara majka listek zagledala,
Listek zagledala, žuhko zaplakala:
„Sinek moj ljubljeni, gde buš ti počival?
Na preločkem groblju na visokem bregu.
Sinek moj ljubljeni, gdo te bu sprevajal?
Preločke snešice, budinske devojke.
Sinek moj ljubljeni, sem ti povedala,
Sem ti povedala: Ne služi cesara!
Cesara si služil, smrt si si zaslužil.“

Junak Janko se noče prodati.

894.

(Iz Vrbovca.)

Jajnkova majka jutro rano stala,
Svoga je sinka na put odpravlala.
Ž nim su se stali tri brodari mladi,
Prvi mu veli: „Skoči, Jajnko, vodu!“
„„Nešem ja riba, da po vodi plivam,
Neg sem ja junak, koj děvojke lubim,
Ja děvojke, děvojčice mene.““
Drugi mu veli: „Beži, Jajnko, v goru!“
„„Nešem ja jelen, da po gori skačem,
Neg sem ja junak, koj děvojke lubim,
Ja děvojke, děvojčice mene.““
Trejti mu veli: „Prodaj nam se, Jajnko!“
„„Nesem ja baba, da se vam prodajem,
Neg sem ja junak, koj děvojke lubim,
Ja děvojke, děvojčice mene.““

895.

(Iz Sv. Ivana-Zeline.)

Jankova majka rano jutro stala,
Majka je Janka na put odpravljala.
Stal se je Janko s tremi Turčinami,

---

894. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 35. Melodijo ima Kuhač, III., št. 935.*

895. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke III., št. 925. Konec je gotovo iz najnovejšega časa, ker je razločevanje med Srbom in Hrvatom v nar. pesmi nezaslišano.*

Prvi mu veli: „Biži, Janko, v goru!“
„„Nisem ja jelen, koj bi v goru skakal,
Neg sem ja junak, ki divojke ljubim.““
Drugi mu veli: „Skoči, Janko, v vodu!“
„„Nisim ja riba, kaj bi v vodu skakal,
Neg sem ja junak, ki divojke ljubim.““
Treti mu veli: „Predaj nam se, Janko!“
„„Nisem ja Srbin, koj bi se predaval,
Neg sem ja Hrvat, ki junačtva ljubim.““

896.

(Iz Samobora na Hrvaškem.)

„Jeste li videli moga sinka Janka?“
„„Nismo ga videli, neg smo čuli glasa:
Tamo ga vode tri Turčina mlada.
Prvi mu veli: Skoči, Janko, v vodu! —
Nisam ja riba, da bi skakal v vodu,
Već sam ja junak, koj' djevojke ljubim.
Drugi mu veli: Beži, Janko, v goru! —
Nisam ja jelen, da bi bežal v goru,
Već sam ja junak, koj' djevojku ljubim.
Treći mu veli: Predaj nam se, Janko! —
Nisam ja baba, da bi vam se predal,
Već sam ja junak, koj' djevojke ljubim.““

897.

(Iz Samobora na Hrvaškem.)

„Jeste mi videli moga sinka Janka?“
„„Nismo ga videli, neg smo čuli glasa,
Tam pelaju ga tri Turčini mladi:
Prvi mu veli: Beži, Janko, v goru;
Drugi mu veli: Skoči, Janko, v vodu;
Treti mu veli: Udaj nam se, Janko. —
Nisem ja jelen, da bi bežal v goru;
Nisem ja riba, da bi skakal v vodu,
Nit sem devojka, da bi se udaval,
Neg sem ja junak, ki devojke ljubim.““

---

896. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke III. št. 934.*
897. *Zapisal* N. Stokan. — *Iz „Torbice jugosl. mlad.“ 1863 (II.) 87.*

898.

(Iz Suhorja.)

„Jeste-li videli
Našga sinka Janka?“

„„Nismo mi videli
Vašga sinka Janka,
Nek smo glase čuli
Od vašga sina Janka:

Da ga lovijo
Tri Turčini mladi.

Pervi veli, pervi veli:
Beži, Janko, v goro. —

Saj ja nisem jelen,
Da bi bežal v goro;

Nek sem junak, junačkoga srca,
Koji divojke ljubi.

Drugi veli, drugi veli:
Skoči, Janko, v vodo. —

Nisem riba, nisem riba,
Da bi skakal v vodo;

Nek sem junak, junačkoga srca,
Koji divojke ljubi.

Tretji veli, tretji veli:
Pródaj se nam, Janko! —

Nis djevojka, nis djevojka,
Da bi se predaval;

Nek sem junak, nek sem junak,
Da b' divojke ljubil.““

899.

(Kranjska.)

Stara mi majka po gôri šétala,
Mi zastala tri vodarje mlade.

„Ste li vidli mojga sinka Janka!“
„„Nismo ga vidli, pa smo čuli gláse,

De ga so peljáli trije Turci mládi,
De ga so peljáli trije Turci mládi.

Pervi mu je rékel: Janko, béži v góro!
Nisim jelen, de bi béžal v góro.

---

898. *Zapisal* Anton Žlogar. — *Iz njegove rokopisne zbirke, ki jo hrani Matica.*

899. *Neznanega zapisovalca.* — *Iz SPKN. IV. 48—49, kjer je v v. 1. tiskano* manjka.

Drugi mu je rékel: Janko, beži v vódo!
Nisim riba, de bi béžal v vódo.

Tretji mu je rékel: Janko, prodaj se ti nam!
Nisim devojka, de bi se prodaval,
Pak junak sim, de devojke ljubim!“ “

900.

(Gorenjska.)

„Li ste kaj vidili
Našga sinka Janka?“

„„Nismo ga vidili,
Pa smo čuli glasa:

Tam ga peljajo
Tri Turčine mlade.

Prvi mu pravi:
Janko, beži v goro! —

Saj nisem jelen,
Da bi bežal v goro.

Drugi mu pravi:
Janko, skoči v vodo! —

Saj nisem žaba,
Da bi skakal v vodo.

Tretji mu pravi:
Janko, nam se prodaj! —

Saj nisem krava,
Da bi se prodajal.

Jak sem ja junak,
Da bi vojke žulil.“

901.

(Goriška.)

Stara mi majka šetala po gori,
Zastala pa mi tri vodarje mlade:
„Al ste ga vidli, moj'ga sinka Janka?“
„„Nesmo ga vidli, no smo čuli glase,
Da su ga peljali trije Turci mladi.
Prvi mu veli: Janko, beži v goru! —
Nisem ja jelen, da bi bežal v goru.
Drugi mu veli: Janko, skoči v vodu! —

900. *Zapisal* Fr. (Radivoj) Poznik. — *Vzeta iz NB. 108. Konca te tuje pesmi niso Gorenjci več razumeli.*

901. *Zapisal* J. Kocjančič. — *Iz njegove zbirke; ta zapis se zelo naslanja na natisek SPKN.*

Nisem ja riba, da bi skočil v vodu. —
Tretji mu veli: Predaj nam se, Janko! —
Nisem devojka, da bi se predaval,
Več sem ja junak, ki devojke ljubim.“ “

Sava Marka umorila.

902.

(Belokranjska iz Adlešičev.)

Boga mole turski momki,
Da jim Bog da bojevati,
Savi vodi ne plivati.
Sava voda jako brza,
Večer Marka umorila,
U jutro ga van hitela
Na hribove, na bregove.
Šla ga iskat njeg'va majka
Na tri leta, na četiri.
Okol' Marka trava raste,
Lipa trava diteljina,
Al' je pase sur-jelenko.

Junak plava Dunaj.

903.

(Iz ljutomerske okolice.)

Stoji, stoji lépo pole,
Pole dugo no široko.

Posréd pola vlegla steza,
Steza duga no vglajena.

Po stezi pride divojka,
Prelépa mlada divojka,

No si gleda v tiho vodo,
V tiho vodo, bistri Dunaj.

Oj v Dunaji, oj v Dunaji
Al je sunce al je mésec?

Neje sunce, neje mésec,
Mladi junak Dunaj plava.

„Plavaj, plavaj, mladi junak!
Plavaj no na kraj pèrplavaj!“

„„Oj divojka, draga lüba!
Kak bi plavâ, da ne morem:

Moja lépa ojstra sablja
Ona mene v Dunaj vleče;

Moja lépa svétla puška
Ona mene na dno spravla!“

902. *Zapisal* J. Šašelj. — *Iz „Slovana“ IV. (1887.) 87.*
903. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz NPI. 97.*

Lepa Jana hoče vkaniti vse junake.

904.

(Iz Cerovca.)

a. Redakcija I.

Lépa Jana se šetala
Gor no doli kre Donáje.
Na Donajo si gledala,
Sama sebe zagledala:
„Oje joje, no prejoje,
To sem deno jako lepa!
Vse junake bom vkanila,
Vse junake bom vmorila,
No še Turka harambaša,
Ki med vojskoj konja jaše,
Ki med vojskoj konja jaše,
No se svetloj sabloj paše.“

b. Redakcija II.

Lépa Jana se šetala
Kraj Donaja bistre vode — hm!
V Donaj vodo je gledala,
Sama sebe zagledala — hm!
Oje, joje, milost božja!
Kak sem deno močno lepa — hm!
Moje lepe črne oči
Vse jonake prekanile — hm!
Vse jonake prekanile,
Vse jonake dó vmorile — hm!
No še Turka harambaša,
Ki med njimi konja jaše — hm!
Ki med vojskoj konja jaše,
No se s svetloj sabloj paše — hm!

Lepi Jani ni primernega moža.

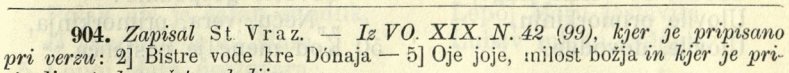
905.

(Iz Zamladinca.)

Šetala se lepa Mara
Gori doli kraj Dunaja,
Vu Dunaj se nagledala,
Sama sebe opazila:
„Mili bože, lepa ti sem!
Dragi bože, kakva ti sem!

---

904. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. N. 42 (99), kjer je pripisano pri verzu*: 2] Bistre vode kre Dónaja — 5] Oje joje, milost božja *in kjer je pristavljen ta-le načrt melodije:*

Vraz je prepisal pesem v novič v VO. I. 57 tako, kakor slove zgoraj redakcija II. Po ti je tiskana pesem v NPI. 96 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja in e *pred* rom*:* 2] Gor no doli kraj Dunaja — 3 Dunaj — 8, 9, 10 junake — 12 njimi] vojskoj. *Melodijo ima tudi Kuhač, III., št. 883.*

905. *Zapisal* Jože pl. Šatrak; *priobčil Mat. Valjavec. — Iz Slov. Glasnika 1866., str. 403.*

Da nê kralja, ni cesara,
Komu bi ja veru dala.“

Nju začuje mladi kraljič:
„„Kaj si, Mara, govorila,
Da ne kralja ni cesara,
Komu bi ti veru dala, —
Zakaj si ju meni dala?““
„Nêsi vreden sega toga,
Niti rubca svilenoga,
Nit prstena srebrnoga,
Niti venca zelenoga!“

Primorkinja.

906.

(Belokranjska.)

Primorkinja konja jaše
Memo brega, hladne vode.
V vodu se pogledala,
Sama sebi čudo dala:
„Moj ti Bože, ko sim lepa,
Lepa, tanka i visoka,
Da ja imam černe oči,
Valjala bi gospodina!“

To začule gosponove sluge,
Kaj govori primorkinja,
Ko jaše memo brega,
Memo brega, hladne vode:
Moj ti Bože, ko sim lepa,
Lepa, tanka i visoka,
Da ja imam černe oči,
Valjala bi gospodina!

Govorijo gospodine:
„Boga vama, sluge moje,
Pojte ulovit primorkinju,
Ulovite, dovodite!“
Skočile so verne sluge,
Ulovile primorkinju,
Ulovile, dovodile.

Kada doba ručevati,
Govorila primorkinja:
„Pustite me k majki moji,
Doba mi je ručevati!“
Govorijo gospodine:
„„Nečeš, vero, primorkinja,
Kod mene češ ručevati.““

Kada doba južinati,
Govorila primorkinja:
„Pustite me k majki mojoj,
Meni doba južinati!“
Govorijo gospodine:
„„Nečeš, vero, primorkinja,
Pri meni češ južinati.““

Kada solnce na zapadu,
Govorila primorkinja:
„Pustite me k majki moji,
Meni doba večerati!“
Govorio gospodine:
„„Noču, vera, primorkinja,
Pri meni češ večerati.““

Kada doba na počinak,
Govorila primorkinja:
„Pustite me k majki mojoj!“
Govorio gospodine:
„„Neču, vera, primorkinja,
Kod mene je postelica.““

Kada solnce osvanulo,
Govorio gospodine:
„Ajd, devojka, k majki svojoj!“
„„Neču, vera, gospodine.““

906. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. V. 96—98, kjer je v verzu 17. tiskano* gospodinje. — *Zapis z otoka Krka podaje J. Trdina v Novicah 1859, str. 306.*

Kada solnce na poldanku,
Govorio gospodine:
„Ajd, divojka, k majki svojoj,
Ajd, divojka, na južinu!“
Govorila primorkinja;
„„Noču, vero, gospodine!““

Kada solnce na zapadu,
Govorio gospodine:
„Ajd, divojka, k majki svojoj!“
Govorila primorkinja:
„„Neču, vera, gospodine!““

Žene ni prodajati.

907.

(Iz varaždinske okolice.)

Gjura ima mlado lubo.
„Daj mi, Gjura, mlado lubo
Za jen denek za spomenek,
Za 'no nočko za lubovco,
Ja ti platim tri sto zlati!“
„„To bi moglo dobro biti,
Bar bi imel kaj brojiti.““

Prešel mu je jeden denek,
Prešla mu je jedna nočka,
Pak on veli stari majki:
„Ite, mama, mama moja:
Ite vi po ženo mojo!
Sinek ji se jako plače!“

„Hodi dimo, sneha moja,
Sinek ti se jako plače.“
„„Ja ve dimo nigdar nejdem;
Ki me prodal, naj me zgubi,
Ki me kupil, naj me lubi:
Nesu lube za prodati,
Neg so lube za lubiti!““

Kedó dobi dekle?

908.

(Iz Vrbovca.)

Izvir voda izvirala,
Zlatu kronu izbacala.
Polak nje je šaran sanduk,
U sanduku lepoj Mara.
Lepoj Mara pregovara:
„Koj bi mene jotvorio,
Njegova bi luba bila.“
Onud idu tri šnajdara,
Koji nose, jotvoraše,
Jotvoraše, nemogaše,
Lepoj Maru jostaviše.
Lubav mleko zadojila.

Izvir voda izvirala,
Zlatu krunu izbacala.
Polak nje je šaran sanduk,

907. *Zapisal* Mat. Valjavec. — *Iz njegovih „Pripovedek“ str. 293.*

908. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. II. 73—75, kjer je pristavljeno, da se namesto v. 7. (19., 31.) sliši tudi:* Njegova bi luba bio Koji *(9, 21, 33) stoji pač za* ključe.

U sanduku lepoj Mara.
Lepoj Mara progovara:
„Koj bi mene jotvorio,
Njegova bi luba bila.“
Onud idu tri stolara,
Koji nose, jotvoraše.
Jotvoraše, nemogaše,
Lepoj Maru ostaviše.
Lubav mleko zadojila.

Dalje se poje:

Tri tesara,
tri šuštara,
tri volara,
tri pastira, itd. itd.

Naposled pa:

Izvor voda izvirala,
Zlatu krunu izbacala.
Polak nje je šaran sanduk,
U sanduku lepoj Mara.
Lepoj Mara progovara:
„Koj bi mene jotvorio,
Njegova bi luba bila.“

Onud idu tri junaka,
Koji nose, jotvoraše,
Jotvaraše, jotvoriše,
Lepoj Maru polubiše.
Lubav mleko zadojila.

909.

(Iz hrvaškega Zagorja.)

Biser voda izvirala
Izpod brega visokoga,
Iz kamenca črlenoga.
Izbacila šari sanduk,
Vu sanduku lepa Mara.
Lepa Mara progovara:
„Ki bi mene otvorio,
Ja bi njegva luba bila.“
Tud prolaze tri cigani,
Ključe nose svakojake.
Oni su ju otvorili,
Otvorili, pozdravili;
Mara nije odzdravila,
Već se Mara razplakala.

Fantje igrajo za dekle.

910.

(Iz konjiškega okraja.)

Štirje fanti špilajo
Za 'no mlado deklico,
Za 'no mlado deklico:
Le ju-li ju-hu-hu!

Ti mlajši jo paršpilo bo,
Ker tisti narbolj plesat' zna,
Ker tisti narbolj plesat' zna:
Le ju-li ju-hu-hu!

Deklé mi je obljubilo,
De bode mene ljubilo,
De bode mene ljubilo;
Le ju-li ju-hu-hu!

„Če glih sim ti obljubila,
Pa vondar te nam ljubila,
Pa vondar te nam ljubila:
Le ju-li ju-hu-hu!“

909. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke II., št. 688.*
910. *Zapisal* Iv. G. Naglič. — *Iz „Besednika“ VII. (1875.) 145.*

Prišu je en stari mož:
„Dekle, ti pa mojo boš,
Dekle, ti pa mojo boš:
Le ju-li ju-hu-hu!“

„Vargu še bom jes enkrat.“
Trofu je ta prvokrat,
Trofu je ta prvokrat:
Le ju-li ju-hu-hu!

„„Oj raj grem z mladim praprot žet,
Kakor starim krone štet,
Kakor starim krone štet:
Le ju-li ju-hu-hu!““

„Dekle, zdaj pa pojd z menoj,
Midva grema krone štet,
Midva grema krone štet:
Le ju-li ju-hu-hu!“

Dekle to zaslišalo,
Milo se je jokalo,
Milo se je jokalo:
Le ju-li ju-hu-hu!

911.

(Iz gorenjega Motnika.)

Šteri fanti špilajo
Za jeno mlado kelnarco,
Za jeno mlado kelnarco.

Paršu je en stari ded,
De b' jo biu prišpilov rad,
De b' jo biu prišpilov rad.

Vergli so to pervo krat,
Dobiu jo je to pervo krat,
Dobiu jo je to pervo krat.

Vergli so to drugo krat,
Dobiu jo je to drugo krat,
Dobiu jo je to drugo krat.

Vergli so to treko krat,
Dobiu jo je vsako krat,
Dobiu jo je vsako krat.

Dekle to zaslišala,
Prov milo se je zajokala,
Prov milo se je zajokala:

„Rajš grem z mladim prapret žet,
Koker iz starim krŏne štet,
Koker iz starim krŏne štet!“

912.

(Gorenjska.)

Ta prvo kvarto vržejo,
Dobil jo je en mladi fant,
Dobil jo je en mladi fant
Zavoljo — juhaha!

Ta drugo kvarto vržejo,
Dobil jo je en mlad ofcir,
Dobil jo je en mlad ofcir
Zavoljo — juhaha!

911. *Zapisal* G. Križnik *l. 1874.* — *Iz GK. III. 11.*
912. *Zapisal* Mat. Rodè. — *Iz njegove zbirke III. 87, 88.*

Ta tretjo kvarto vržejo,
Dobil jo je en mlad soldat,
Dobil jo je en mlad soldat
Zavoljo — juhaha!

Četrto kvarto vržejo,
Dobil jo je en star žolnir,
Dobil jo je en star žolnir
Zavoljo — juhaha!

Ta peto kvarto vržejo,
Dobil jo je en mlad udov'c,
Dobil jo je en mlad udov'c
Zavoljo — juhaha!

913.

(Iz Hudojužne.)

Tamkaj fantje špilajo
Zavoljo jujhuhuj,
Za eno mlado kelnarco
Zavoljo jujhuhuj!

Udobil je en star vojak,
Tralalalalala:
„Pojd za mano ckine štet!
Tralalalalala.“

„„Raj z enim mladim praprot žet,
Tralalalalala!
Jest pa k soldatom grem,
Tralalalalala.

Mene nesejo v črno zemljo,
Tralalalalala!
Tebe pa v črno morje!
Tralalalalala.““

914.

(Od Prevalj na Koroškem.)

Od Traberka do Marborga
Je sile draga cerenga:
Je sile draga cerenga!
O je, o johoho!

Če je glih draga cerenga,
Da je le žavber kelnarca!

Štiri mvadi fanti špilajo,
Za eno mlado kelnarco.

Veržejo ta pervo krat,
Dobiv jo je en stari ded.

Kelnarca je slišava,
Prav mivo je zakričava:

„Boljši je iti praprot žet,
Ko tacga starga deda vzet!

Praprot poženem, sem pa fraj,
Starega deda nikolj ni kraj!

Praprot žene bolj neha,
Starega deda pa koj ma.

Župce bi mu kuhava,
In jajce noter trupava.

Zjutraj bi ga obuvala,
Zvečer ga zazuvala.

---

913. *Zapisal* Jan. Kokošar; *pel Jožef Lenar. — Iz Kokošarjeve zbirke.*

914. *Zapisal* Blaže Ranc. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz; vsaki drugi verz se ponavlja in se mu pristavi* Oje, o johoho!

Zvečer bi me ljubiv rad,
Zjutraj bi ga nesla ....
Mlademu fantu liter vina,
Starmu dedu glaš pelina!

Mlademu fantu prstan zlat,
Staremu dedu štrik za vrat!“

Lucipeter ban.

915.

(Z vzhodnega Štajerja.)

Rase, rase vinska rozga,
Rozga zelena,
Na njoj rase sladko vince,
Vince rómeno.
Tega toči krčmarica,
Mlada Katica;
Jega pije Lucipeter,
Varaždinski ban.
„Vzemi da me, krčmarica,
Mlada Katica!
Jaz ti dam tri sto dokati,
Vran-konjiča dva.
Jaz ti dam tri sto dokati,
Vran-konjiča dva:
Zlatom vsak je obvuzdovani,
Srebrom obkovan!“
„„Nečem tebe, Lucipeter,
Varaždinski ban!
Net tvojih tri sto dokati,
Net vran-konjiča dva!““

916.

(Medjimurska.)

Zrasla mi je vinska rozgva,
Lepa zelena,
Na njoj zraslo sladko vince,
Lepo čerleno.
Njega toči kerčmarica,
Lepa Katica.
Njega pije Tucipeter,
Varadinski ban.
Njega kara kral Matiaš,
Zemle gospodar.

---

915. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. Y. 151 (48.). Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. I. 40 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja*: 5 Njega] Njega — 7] Njega — 8 Varadinski — 13 dókati — 15] Z zlatom sta obvuzdovana — 16] S srebrom obkóvana — 18 Varadinski — 19 Net tvojih] Mej si ti — 20 Net] No. — *Po tem prepisu je Vraz pesem tiskal v NPI. 83 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja in* e *pred rom*: 4 rumeno — 11 Ja ... dukati — 12 Vranj — 13, 14 *manjka* — 16 sta obvuzdovana] sta ti obvúzdana — 17 Z — 19 dukati — 20 No vran] Vranj. — *Na koncu sta pristavljena ta dva verza*: Ja bóm takšnega si vzela, * Ki sèrci dragi bó.

916. *Zapisal* Iv. Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 227. Melodijo ima Kuhač, IV., št. 1473.*

„Ne karaj me, kral Matiaš,
Zemle gospodar!
Da bi videl kerčmaricu,
Lepu Katicu,
Ti bi zapil Pešta grada
I pol Budima;
Ti bi zapil vrana konja,
Srebrom kovana:
I to nebi bilo dosta
Se na jeden dan!“

917.

(Iz Bisaga.)

Zišla nam je vinska rozgva,
Lepa j' zelena,
Na njoj zrasla holba vina,
Lepo j' crvena.

Nju mi toči krčmarica,
Lepa Katica,
Pije vino ljuti Peter,
Varadinski ban.

Njega kara kralj Mateja,
Zemlje gospodar.

„Ne karaj me, kralj Mateja,
Zemlje gospodar!

Da ti piješ ovo vince,
Koje pijem ja,
Ti bi zapil celu Peštu
I pol Budima.

Zapil bi ti jošće k tomu
Vranca konja tvog,
Zlatom vuzdom vuzdovana,
Srebrom podkovan!“

918.

(Iz Vrbovca.)

Silna vojska Srěmom prodje,
Šajka Dunavom.
U njoj sedi Duci-Peter,
Varadinski ban.
Njega kara kral Matijaš,
Varadinski kral:
„Što učini, Duci-Peter,
Varadinski ban?
Zapio si tri sta zlata
Sve za jedan dan,
I još k tomu vrana konja,
Zlatom kovana.“
„„Čut, neviči, kral Matijaš,
Varadinski kral:
Da si pijo ono vino,
Koje jesam ja,
I lubijo ono děte,
Koje jěsam ja:
Zapio bi tri sta zlata
Sve za jedan dan,
I još k temu cělu Peštu
I pol Budina!““

917. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke IV., št. 1473, kjer je tudi melodija.*

918. *Zapisal* Rik. F. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 45—46. Melodijo ima Kuhač, IV., št. 1474. — Prim. še druge hrvaške ali srbske pesmi o* Dojčinu Petru.

Deklica točajka toži tri junake.

919.

(Vrhovska v Belih Kranjcih.)

Jedna briga na Dumnaju,
Dobro vino na prodaju,
Točila ga lepa Mare.
K nji so došli tri delije,
Tri delije oholije:
„Toči, Mare, brez ordina,
Plačat čemo brez brojenja!“
Točila je brez ordina,
Neto plačat brez brojenja.
Šla je Mare h kralju v tožbo:
„K meni došli tri delije,
Točila sem brez ordina,
Neto plačat brez brojenja.“
I govori kralj farovški:
„„Ko ima kuno kapo,
— — — — — — — —;
Ko ima roso brado,
Ono ti če sveker biti;
Ko ima do tla halo,
Ono ti če ljubi biti!““

920.

(Zbelavska iz varaždinske župe.)

Hoj na bregu na Dunaju
Ruso vince na prodaju,
Nji mi toči lipa Mare,
Lipa Mare kerčmarice.
K nji so došli tri delie,
Vse so vince spopijali,
Nikaj niso plačovali.
Išla Mara von na tožbu.
„Hodi, Mara, k nam k objedu!“
„„Nisem došla k vam k objedu,
Neg sem došla k vam na tužbo!““
„Kaj za tužbo, lipa Mara?“
„„Tužba, tužba prevelika:
K men so došli tri delie,
Vse so vince spopijali,
Nikaj niso plačuvali.““
„Ki ti ima svil-dolaju,
Jon ti joče sveker biti,
Sveker biti, dober biti;
Ki ti ima kunu kapu,
Jon ti joče dever biti,
Dever biti, dober biti;
Ki ti ima žute čižme,
Jon ti joče lubi biti,
Lubi biti, dober biti.““

921.

(Kajkavska.)

Točila sem ruso vince,
Vince pili tri junaci,
Nesu šteli plačuvati.
„Ja vas idem k sucu tužit.“

---

919. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XVI. Č. 31. Za 15. verzom je očividno eden izpal.*

920. *Zapisal* Iv. Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 237, kjer opominja, da je* dolaja = dolama. *Melodijo ima Kuhač, III., št. 1114.*

921. *Zapisal* J. Vošnjak. — *Vir sem v svojem prepisu pozabil pripisati.*

„Dobro jutro, gospon sudec!“
„„Bog daj, Bog daj, mâ devojka.““
„Ja vam nosim jednu tužbu.“
„„Kakvu tužbu, mâ devojka?““
„Točila sem ruso vince,
Vince pili tri junaci,
Nesu šteli plačuvati.“
„„Jel je poznaš, mâ devojka?““
„Poznam, poznam, gospon sudec:
Jeden ima črlen menten,
Drugi ima žute čižme,
Trejti ima kunu kapu.“
„„Koj ti ima črlen menten,
On ti bude mladoženja;
Koj ti ima žute čižme,
On ti bude deverina,
Koj ti ima kunu kapu,
On ti bude starešina.““

Dragoceni oven.

922.

(Vrhovska v Belih Kranjcih.)

Prodiplale diple javorove,
Sprebudile Joana čobana:
„Ustani se gori, Joane čobane!
Turki so ti čedo odpeljali!“
I govori Joane čobane:
„Nije meni za uso čedo mojo,
Kod je meni za ovna petaka,
Na nem zvonc za devet dukata,
Vu zvoncu je zerno žumberovo,
V zerno so oči divojačke.“

Pod pomorančo zaspala mojškra.

923.

(Iz Šembije trnovske župnije na Notr.)

Rasti, rasti pomoranča,
Pomoranča, žlahtno drev'!
Mlada mojškra zdolej šiva
Belo plahto in mušlin.
Mojškra zdolej je zaspala,
Pomoranča na njo pala:
„Ti presneta pomoranča,
Kaj si mene prebudila,
Ki sem v takih sanjah bila,
Da moj ljubi z vojske gre.“

922. *Neznanega zapisovalca. — Iz VO. XVI. Č. 27.*
923. *Zapisal* Janko Barlè *l. 1887. — Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

Izgubljena košuta.

924.

(Iz Vrbovca.)

Jelen pase po zelenoj travi,
Za dan pase, za dva žalosti se.
Njega pita vila iz planine:
„Što je tebe, moje šumsko zvěrje,
Za dan paseš, za dva žalostiš se?“

Odgovara jelen, šumsko zvěrje:
„„Poslao sem košutu na vodu,
Koja draga brza je na hodu.
Zašlo sunce za zelenu goru,
Več mi draga jošte něje došla:
Il se mila z drugim pridružila,
Ili ju je lovac ulovijo?
Ako ju je lovac ulovijo:
Da Bog dade da mu zadnja bila!
Ako se je z drugim pridružila:
Da Bog dade, ž jim se povadila!““

Ptičev svèt za dobro ženitev.

925.

(Štajerska od Celja.)

Jeden jager po boršti hodi
Z lepoj pukšoj risanoj, hoje, hoje!
Z lepoj pukšoj risanoj.

Jena vtica perletela,
Lepa vtica pisana, hoje, hoje!
Lepa vtica pisana.

Jager bi jo biů rad vstrelu,
Pa se mu je sprosila, oje, oje!
Pa se mu je sprosila:

„Le nikar me ti ne vstreli,
Jes ti bom povedala, oje, oje!
Kak se moreš oženit.

---

924. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 39—40.*

925. *Zapisal* Jos. Drobnič. — *Iz VO. XV. 73|1 (Drobničevega rokopisa). Vraz je prepisal pesem v VO. XV. 8 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja in na to, da je tudi v zadnjih strofah postavil* hoje, hoje *namesto* oje, oje: 1 Jen — 7 bio — 8, 9 zprosila — 16 Vidove] Tud vidovo.

Stare babe nikar ne vzemi,
Ko ti zmirom jemra, oje, oje!
Ko ti zmirom jemra.

Vidove nikar ne vzemi,
Ko je zmirom v žalosti, oje, oje!
Ko je zmirom v žalosti.

Ti le vzemi mlado dekle,
Ker je pono veselja, oje, oje!
Ker je pono veselja."

926.

(Iz Cerovca.)

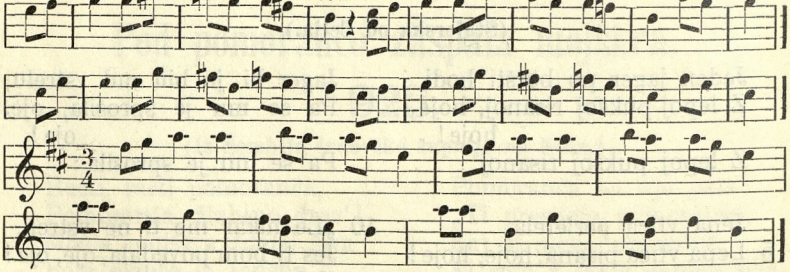
Žuta voga lepo poje
Na sred loga zelenoga — hoj, hoj!
Za njoj hodi jager mlad,
Kaj bi njo vmoríâ rad — joj, joj!

„Ne strelaj da mene, jager,
Ne strelaj me, jager mlad — hoj, hoj!
Jaz te hočem podvučiti
Kak se moraš oženiti — joj, joj!

Jaz te hočem podvučiti,
Kak se moreš oženiti — hoj, hoj!
Ne jemlji da stare babe,
Stara baba velka žalost — joj, joj!

Ne jemlji da mlade vdove,
Mlada vdova jako huda — joj, joj!
Vzemi da si mlado dvico,
Mlada dvica velka radost — hoj, hoj!

926. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. C. 24 kjer je* voga (*v. 1.*) *popravljeno v* volga *in sta pripisani ti varijanti:* 14 jako huda] terdo serce — 26 velka radost] veselo serdce. *Tam so pripisani tudi nastopni načrti melodije:*

Vraz je prepisal pesem v VO. IX. 19. s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja in hoj, hoj *za* joj, joj: 1 Žóta — 4 jo — 7 Ja — 9, 10 *manjka* — 13, 11, da] si — 15 mlado dvico] lepo devojko — 16] Lepa devojka serdčna radost. — *Pozneje je na strani popravljeno to:* 15 lepo devojko] mlado lubo — 16 Lepa devojka] Mlada ljuba. — *Vraz je tiskal pesem v NPI. 133; njegov natisek se razlikuje od tega prepisa, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 1 Žuta vuga — 4 njo — 8 Jaz. — *Za 8. verzom sta vtaknjena:* Jaz te hočem podvičiti, * Kak se moreš oženiti — 11 (9), 13 (11) jemli — 16 (14) sèrčna.

927.

(Iz Frama.)

Po gaju hodi, po gaju hodi
Eni mladi jagrček,
Hm, hm, ja, ja — mladi jagrček.

Nad njim pa leta, nad njim pa leta
Ena lepa ptičica,
Hm, hm, ja, ja — lepa ptičica.

In njega prosi, in njega prosi,
Da je ne bi ustrelil,
Hm, hm, ja, ja — ne bi ustrelil:

„Vsej ti bom povedla, vsej ti bom povedla,
Kam se bodeš oženil,
Hm, hm, ja, ja — bodeš oženil.

Ne vzemi babe, ne vzemi babe,
Baba čudno gondrava,
Hm, hm, ja, ja — čudno gondrava.

Ne vzemi vdove, ne vzemi vdove,
Vdova močno žalostna,
Hm, hm, ja, ja — močno žalostna.

Vzemi dekliča, vzemi dekliča,
Deklič je polna veselja,
Hm, hm, ja, ja — polna veselja!“

928.

(Od Sv. Ane na Krembergu.)

Po logu hodi
Ena žuta žunica:
„Le da ne strele,
Jaz te hočem podučit!
Le da ne vzemi
Eno staro babo ti:
Oj stara baba,
Ona zmiraj gondrava.

Le da ne vzemi
Eno mlado vdovo ti:
Oj mlada vdova,
Ona zmiraj žalostna.
Le da si vzemi
Eno mlado dekle ti:
Oj mlada deklica
Ona zmiraj vesela!“

929.

(Iz Frama.)

Po borštu pranga mladi jagerček,
Na rami nosi lěpǫ pukšo risanǫ.

---

927. *Zapisal* O. Caf (*l. 1855*). — *Iz CO. IV. 25.*

928. *Zapisal* Janko Šlebinger. — *Iz njegove zbirke (III. 36—37), ki jo hranim jaz.*

929. *Zapisal* O. Caf; *pela Gertrud Falantan.* — *Iz CO. I. 67.*

Na glavi mu lěta lěpa běla ptičica,
No ga prosi, de bî je ne ustrělil,
Ja, ja, hm, hm — da bî je ne ustrělil:
„Vsej ti m povědla, ko se bǫdeš oženil,
Ne vzemi vdove, ne vzemi vdove,
Vdova polna žalosti;
Ne vzemi babe, ne vzemi babe,
Baba strašno gundrava;
Vzemi děklicǫ, vzemi děklicǫ,
Děklica polna veselja,
Ja, ja, hm, hm — děklica polna veselja!“

930.

(S štajerske in medjimurske meje.)

Črni kosek mi lepo poje,
V onem logi zelenami,
Za jim pa mi hodi mladi jager.
„Ne strelaj mene, mladi jager,
Jas te hočem podvičiti,
Kak se moreš oženiti:
Ne jemli da si stare babe,
Stara baba j' velka žalost;
Ne jemli da si mlade dóbe,
Mlada doba j' trdokorna;
Nek si zemi ledik dekle,
Ledik dekle, srce drago.“

931.

(Iz Suhorja.)

Eno flintico kupil bom,
Vse tičice postreljal bom. —
Oj ja, oj ja,
Ki se bi zmirom karala.

„Nikar me ne streljati,
Jest te oženila bom,
Oj ja, oj ja,
Jest te oženila bom.
Ne vzemi one vdove,
K' je zmirom žalostna,
Oj ja, oj ja,
K' je zmirom žalostna.

Ne vzemi one stare babe,
Ki se bi zmirom karala,
Nek vzemi ono dekle,
K' je polno veselja,

Oj ja, oj ja,
K' je polno veselja.“

932.

(Iz Gribelj v Belih Kranjcih.)

Po vrtu špancira
Jen mlad fantič,
Na rami nosi
Lep, svetli gver.

930. *Zapisal* Anton Trstenjak. — *Iz Slovana II. (1885) 229.*
931. *Zapisal* Anton Žlogar. — *Iz njegove zbirke, ki jo hrani Matica.*
932. *Zapisal* Janko Barlè. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga hranim jaz.*

Nad njim se suče
Lep pisan tič.
„Lepo te prosim,
Ne streljaj me,
Bom srečo ti povedal,
Kako se ženil boš:
Stare babe si ne zemi,
Ona zmirom godernja,
Nek si zemi mlado dekle,
Ki je zmirom vesela;
Stare vdove si ne zemi,
Ki je zmirom žalostna,
Nek si zemi mlado dekle,
Ki je zmirom vesela.“

933.

(Iz Varaždinske okolice.)

Vtica sedi nakraj loga,
Nakraj loga zelenoga;
Poleg mi je vuzka steza,
Kud se šeče mladi jager.
Prične vticu na cilj brati,
Njemu vtica povedati:
„Ne ciljaj me, mladi jager,
Jaz ču tebi povedati,
Kako češ se oženiti.
Ne beri mi staru babu,
Stara baba puna jada,
Malo ima, vnogo štima;
Ne beri mi srednju dobu,
Srednja doba huda zloba,
Malo ima, vnogo štima;
Neg mi beri divojčicu,
Divojčica vnogo ima,
Vnogo ima, malo štima.

934.

(Iz Selnika blizu Vinice.)

Sedi loga srědi loga,
Srědi loga zelenoga.

Poleg pala vuzka steza,
Po jě ide mladi jagar.

Štel je logu prestreliti,
Loga se mu drobno moli:

„Naj ti mene mladi jagar,
Naj ti mene prestreliti.

Ja ti očem povedati,
Kak se jočeš oženiti:

Nejemli si stare vdove,
Stara vdova žalost tvoja;

Nejemli si mlade snehe,
Mlada sněha puna grěha;

Neg si zemi děvojčicu,
Děvojčicu Jelenčicu:

Děvojčica Jelenčica
Vnogo ima, majno štima!“

---

933. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz „Slavische Bibliothek“ II. (1858) 305; Valjavec jo je natisnil tudi v svojih „Pripovedkah“ 290.*

934. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. III. 38—39. Melodijo ima Kuhač, III., št. 888.*

935.

(Iz hrvaškega Zagorja.)

Tica vuga pâ sred luga,
Pâ sred luga zelenâga,
Za njöj hâdi mladi jagar,
Mladi jagar, mladi junak.
K njemu dõšla ta tičica:
„Kej ti jiščeš, mladi jagar,
Mladi jagar, mladi junak?
Jel si se ti jöženil?“
„„Nisem se još jöženil,
Jel sem još premlad jaz!““
„Pazi, pazi, mladi junak,
Kada se boš jöženil,
Ti ne zëmi stare hdove:
Stara hdova puna zloga.
Pazi, pazi, mladi junak!
Koga bodeš zadõbil,
Ti ne zëmi srednje dõbe,
Srednja dõba puna zlõga.

Pazi, pazi, mladi junak!
Zemi mladu divojku,
Ona puna lubavi.“

936.

(Iz Vrbovca.)

Tica peva na te pole,
Na te pole pred moj dvore.
Onud šeče mladi jagar,
Ticu meri, da ju streli.
Tica mu se lẽpo moli:
„Naj ti mene, mladi jagar,
Ja ti očum povedati,
Kak se očeš oženiti:
Ti ne beri starevene,
Ti ne beri srẽdnje deve,
Neg ti beri dẽvojčicu,
Dẽvojčicu lẽpu mladu,
Ka ti bude srcu draga.
Starevena sramo' tvoja,

Srẽdnja dẽva žalos' tvoja,
Dẽvojčica luba tvoja,
Ka ti bude srcu draga!“

937.

(Iz Bisaga.)

Lepa tica lugom peva,
Za njim jaše mladi jagar.
Tica mu se drobna moli:
„Naj ti mene, mladi jagar,

935. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 213, 214. Melodijo ima Kuhač, III., št. 987.*

936. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 19—20; v opomnjah je Plohl zabeležil to-le:* „sramo' tvoja = sramot tvoja = sramota tvoja. Puk u Vrbovcu kaže često puti sramot mjesto sramota.“ *Melodijo ima Kuhač, III., št. 988.*

937. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke III., št. 988.*

Mladi jagar, ustreliti;
Ja ti hoću povedati,
Kak se možeš oženiti.
Naj ti vzeti stare babe,
Stara baba žalost tvoja.
Naj ti vzeti srednje dobe:
Srednje dobe v krčmu hode,
V krčmu hode, tanec vode.
Neg' ti vzemi divojčicu,
Divojčici Cila ime,
Zakaj tvoje srdce gine. —
Vu vrtu mi cimer trava,

Ja sam vendar tvoja prava;
Vsredi vrta tepka ruška,
Ja sam vendar tvoja duša."

938.

(Od Prevalj na Koroškem.)

Mlad jagrič gre na jago
Tja v goščavo zeleno.

Proti mu je priskaklava
Ena drobna ptičica.

Prav lepo ga je prosiva,
Da bi streljav je kna biv:
„Jaz ti bom povedava,
Kak se moraš oženit:

Ene stare le kne jemli,
Stara zmirom godernja.

Ene vdove le kne jemli,
Vdova zmirom žalostna.

Eno mlado pa le jemli,
Mlada polna veselja!"

939.

(Iz šmarskega okraja na Štajerskem.)

Po vert šprancira, po vert šprancira
Eni mladi jagerček.
Na rami nosi, na rami nosi
Eno puško risano.
Nad njim se suče, nad njim se suče
Eni lepi pisan ptič.
Vstrelit jo misli, vstrelit jo misli,
Al ona tako govori:

---

938. *Zapisal* Blaže Ranc. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz. Pesem se poje tako:*

Mladi jagrič gre na jago,
Mladi jagrič gre na jago
Tja v goščavo zeleno
Hmm jaja,
Tja v goščavo zeleno.

939. *Zapisala* Marija Stoklas. — *Iz njene zbirke, ki jo hranim jaz.*

„Nič me ne vstreli, nič me ne vstreli,
Jaz ti srečo napovem,
Ti bom povedla, ti bom povedla,
Kam se ti oženil boš.

Ta dolj na Polsko se boš oženil
Po no mlado kelnarco,
Velko blaga boš priženil,
Gnarcov tud zadosti bo.

Priženil bodeš štir konjiče,
Tri parizerske vozé,
Polne omare, polne škrinje,
Zraven tud stare cvancgarje.“

Kos zasmehuje lovca.

940.

(Iz Frama.)

Kósek si poje in žvergoli,
Gore v zeleni planinici,
Oj ditam ditam doja — v planinici.

Gore v zeleni planinici
Tam pri bistrem studenci,
Oj ditam ditam doja — pri studenci.

Za njim pa gresta lovca dva,
Ker bi ga rada ustrelila,
Oj ditam ditam doja — ustrelila.

„Čajta, čajta, lovca dva,
Naj si te mlade spodredim,
Oj ditam ditam doja — spodredim.

Naj si te mlade spodredim
In pa grem v planinco ž njim',
Oj ditam ditam doja — v planinco ž njim'.

Pišta me vidva, lovca, v rit,
Zdaj sem že vajnih norcov sit —
Oj ditam ditam no hopsasa!“

941.

(Iz goriške okolice.)

Kak lepo poje černi kjus,
Oj černi kjus!
Tam v zelenom bukovji.

Prišla sta (pa) jagra dva,
Ki b' rada kjusa streljala.
Pa kjus je bil teh špasov sit:

Pojta mi jagra se solit,
Oj se solit!
Frrrrr v bukovje!

---

940. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. IV. 22.*
941. *Zapisal* Jos. Kocijančič. — *Iz njegove zbirke.*

942.

(Od Celja.)

Lepo poje černi kos,
On trepeče z nogo skos.
Za njém greta fanta dva,
Kaj b' ga rada vlovila.

Kadar pridta bliže k njem,
Pravi eden: „Tega želim!“
Tič lepò zapeje,
Njima se nasmeje:
„Očta le mene lovit,
Moreta bolj hitra bit.
Vidta, da nogè imam,
Te jaz lehko vjidem vam!“

Ko nesta ga dobila,
Pa sta nekam drugam šla:
Micki sta vlovila,
Se v njedve zaljubila.

Kos pove lovcu tri ljubice.

943.

(Iz Cerovca.)

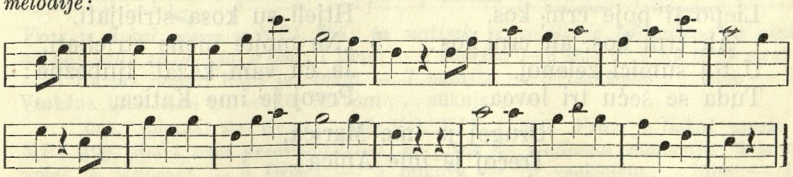
Poje, poje černi kos
Po zelenem bukovji.
Za njim šuta jager mlad,
Kaj bi ga streliâ rad.

„Ne strelaj me, jager mlad,
Jaz pa mam deželе tri
Jaz pa imam deželе tri
No v deželah ljube tri.

---

942. *Zapisal* J. Nep. Leskošec. — *Iz VO. XIX. y. 80. Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. XIX. l. 22 (248) s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja:* 2 nogoj — 3 njim — 4] Rada b' mu možgane spila — 5 Kader — 8 Njima] Za njim (*pozneje s svinčnikom zopet* Njima) — 12 Te jaz lehko] Lehko jaz — 13 nista — 14 Pa sta nekam] Sta kam — 16 Se v njedve] V njedvi se. — *Vnovič je Vraz prepisal pesem po tem prepisu v VO. IX. 21. s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja:* 2 On . . . skos] No . . . skoz — 3 gresta — 4 bi — 5 kadar — 6 Pravi eden] Eden velí — 8] No se njim nasmeje — 9 Očeta — 11 Vidita — 11 noge] sta perje — 14 Sta] Pa. — *Vraz je pesem tiskal v NPI. 134—135; ta natisek se razlikuje od tega zadnjega prepisa, ne gledé na naglasna znamenja, v tem:* 1 Lejpe — 2 skoz — 8 jima — 13 ne sta. — *Scheinigg jo je natisnil v NPKS. 2—3 po Vrazu, ter pristavlja, da jo pojo Korošci v Rožu. Glej tudi Kuhač, III., št. 985 in njegovo št. 170.*

943. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. C. 23, kjer je bilo menda sprva pisano:* 1, Pevle, pevle — 13, 14 jâ] jeâ. — *Tam je pripisan tudi ta-le načrt melodije:*

Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. IX. 20 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja: 3 šuta] špega — 4 kaj] ki — 5 me] ne strelaj me — 6 pa]

Perva mi je šribarca,
Druga pa ferboltarca
Ino tretja Micika,
Ki je moja ljubica.

Per pervoj sem š'lata jâ,
Per drugoj sem zelje jâ,
Per tretjoj žganičko piâ,
Nje sem se najbolj savžiâ.

Spervoj sem na vanjk'ši spâ,
Z drugoj v mehkoj postelci,
Z Micikoj pa v praproti:
V praproti najbolj sem spa!"

944.

(Iz Varaždina.)

Fučkaj mi, fučkaj, črni kos
Tu vu zelenom bukovju!
Mimo je spala stezica,
Po nji se šeču jagri tri,
Počmu mi kosa cilati.
Kosek se počme moliti:
„Najte me, najte strělati,
Ja vam pokažem grade tri,
Vsakem su gradu lubce tri,
Vsaka vam ima sinke tri:
Oni vam znaju pisati
Ze černom těntom běl papěr;
Oni vam znaju lubiti
Ze vsom dušicom, srčekom."

945.

(Iz ribniške okolice na Kranjskem.)

Pojej mi, pojej, černi kos,
Tam v zelenim bukovji.
Prišli so, prišli jagri tri,
Hotli so koska streljati,

pa ti — 7, 8] No v deželah grade tri, * V bclih gradeh ljube tri — 11 Micika] Minkica — 13 šlata jâ] prato jeâ (*sprva je stalo:* jeâ šalato) — 14 zelje jâ] vince piâ — 15 žganičko piâ] sem kruhec jeâ — 16] No mrzle vode se napiâ — 17] s pervoj sem spâ na vanjkoši — 19] Z Minkicoj na p. — 20 najbolj sem] sem najleži. — *Vraz je pesem tiskal v NPI. 129 po tem drugem prepisu, toda s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja:* 2 bükovji — 4 stèrliâ — 5] Ne strelaj me ne, j. m. — 6 Jaz pa] Jaz — 7 No v deželah] V sakšoj deželi — 8] v sakšem gradi lübe tri — 11, 12] Tretja pa je Micika, * Moja prava lübica — 13 prato] pečenko — 16] No merzlo vodico sem piâ — 17 vanjkiši — 18 v] na — 19 Micikoj — 20 V] Na. — *Glej tudi Kuhač, III., štev. 991.*

944. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. III. 7. Melodijo ima Kuhač, III., št. 987. — Pesem se je razširila globoko med Hrvate. Kuhač ima v III., št. 983 iz Slavonije ta-le zapis:*

Liepo ti poje crni kos,
Ah crni kos, ah crni kos:
U toj šumici zelenoj.
Tuda se šeću tri lovca,
Htjeli su kosa strieljati.
„Ne mojte mene strieljati,
Ja ću vam kazat' ljubezne:
Prvoj je ime Katica,
Drugoj je ime Marica,
Trećoj je ime Anica;
To su vam vaše ljubezne."

945. *Zapisal* Fr. Kuhač. — *Iz njegove zbirke III., št. 990.*

Kosek jim tako govori:
„Pustite mene, jagri vi,
Zletel bom k eni smerečici;
Tam v zelenim smerečji,
Tamkaj bom našel ljubce tri:
Perva je, perva j' Micika,
Druga je, druga j' Rezika,
Tretja je, tretja j' Ančica,
Od mojga srdca Ančica!“

946.

(Iz Cerovca.)

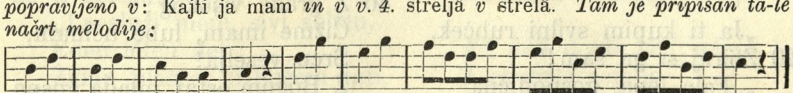
Ljepo poje černi kos,
Njega špeha jager mlad.
Za njim šuta jager mlad,
Kaj bi njega streljâ rad.
„Ne strelaj me, jager mlad,
Da jas imam grade tri,
Da jas imam grade tri,
V vsakšem gradi ljube tri:
Vsaka ma sineke tri,
Vsaki sinek suknje tri.“

947.

(Z Murskega polja.)

Černi kos ma — devet dežel:
Perva dežela — jaborova,
Druga dežela — je brezova,
Tretja dežela — je jošova,
Šterta dežela — je verbova,
Peta dežela — je leskova,
Šesta dežela — je borova,
Sedma dežela — je hrastova,

946. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. B. 13; v v. 1. je* Ljepo *popravljeno v* Lépo, černi *v* čirni, *verz 2. je pozneje prečrtan, v v. 6., 7.* Da jas imam *popravljeno v*: Kajti ja mam *in v v. 4.* streljâ *v* strelâ. *Tam je pripisan ta-le načrt melodije:*

Vraz je tiskal pesem v NPI. 195; ta natisek se razlikuje od našega ne gledé na naglasna znamenja, v tem: 1 Lépo — 2 *manjka* — 3 šüta — 4 Ka bi ga streliâ — 6 Da jas imam] Kajti jaz mam — 7 *manjka* — 8 vsakšnem . . . lübe — 9] Vsakšna lüba sine tri — 10 Vsakšni . . . süknje.

947. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. t. 310. Vraz je tiskal pesem v NPI. 195, 196 s temi predrugačbami, ne gledé na naglasna znamenja*: 2 jaborova] je jaborova — 3 Drüga — 9 bükova — 12 vsakšnem . . . lübe — 13 Vsakšna lüba — 14 Vsakšni . . . süknje — 15 Vsakšna süknja — 16 Vsakšem žepi] Vsakšni žepek.

Osma deželа — je bukova,
Deveta deželа — je lipova.
V devetoj deželi — ma grade tri,
V sakšem gradi — ljube tri,
Vsakša ljuba — ma sine tri,
Vsakši sinek — ma suknje tri,
Vsakša suknja — ma žepe tri,
V vsakšem žepi — ma zlate tri!

Ptica se brani službe.

948.

(Iz Vrbovca.)

Doletel je sivi sokol
Z vugerske zemle,
Donesel je sivo perje
Redom do zemle.
Njega gleda mlada gospa
Z grada visokog:
„Kam ti ideš, sivi sokol,
Z vugerske zemle?“
„„Ja ga lěčem lube iskat,
Srcu veselja.““

„Sivi sokol, služi mene
Jedno leto dan,
Ja ti kupim kunu kapu
Zbiraj si jo sam.“
„„Fala lěpa, gospodična
Z grada visokog!
Kapu imam, lube němam,
Srcu veselja!““

„Ja ti kupim svilni rubček,
Zbiraj si ga sam!“
„„Fala lěpa, gospodična
Z grada visokog!
Rubček imam, lube němam,
Srcu veselja!““

„Ja ti kupim svilni lajbek,
Zbiraj si ga sam!“
„„Fala lěpa, gospodična
Z grada visokog!
Lajbek imam, lube němam,
Srcu veselja!““

„Ja ti kupim voske lače,
Zbiraj si je sam!“
„„Fala lěpa, gospodična
Z grada visokog!
Lače imam, lube němam,
Srcu veselja!““

„Ja ti kupim zlate čižme,
Zbiraj si je sam!“
„Fala lěpa, gospodična
Z grada visokog!
Čižme imam, lube němam,
Srcu veselja!
Z Bogom ostaj, mlada gospa
Z grada visokog!““

948. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 22—24. Melodijo ima Kuhač, III., št. 808.*

949.

(Topliška iz varaždinske župe.)

Doletel je sivi sokol
Z te dolnje zemlé.
Donesel je sivo perje
Do černe zemlé.
Njega gledi mlada gospa
Z biloga grada.
„Služi mene, sivi sokol,
Jedno leto dan!“
„„Vera neču, mlada gospa,
Nit ni jedan dan.““
„Još ti dajem takve čižme,
Kak moj gospon ma.“
„„Čižme imam, ljube nimam,
Sercu veselja!““

950.

(Iz Frama.)

Ali doli doide sivi sohen
Z ǫgerske zemlje,
Ali doli terja sivo perje
Do černé zemljé.
Ali doli ględa běla gospodična
Z bělega gradú:
„Ali služi meni, sivi sohen,
Éden lěten den:
Praman klobuk hočem ti dati,
Izberi si ga sam!“
„„Ali hvala, lěpa gospodična,
Klobuk imadem sam;
Ali plašček, moje micke,
Ne imam v sèrdcu veselja!““

Ali doli doide sivi sohen
Z ǫgerske zemlje,
Ali doli terja sivo perje
Do černe zemlje.
Ali doli ględa gospodična
Z bělega gradú:
„Le služi meni, sivi sohen,
Éden lěten den:
Židan plašček ti hočem dati,
Izberi si ga sam!“
„„Ali hvala, lěpa gospodična,
Plašček imadem sam;
Ali srajce, mlade micke,
Ne imam v serdcu veselja!““

Ali doli doide sivi sohen
Z ǫgerske zemlje,
Ino doli terja sivo perje
Do černe zemlje.
Pa gospodična doli ględa
Z bělega gradú:
„Le služi meni, sivi sohen,
Éden lěten den:
Tenku srajcu ti uže hočem dati,
Izberi si jǫ sam!“
„„Lěpa hvala, lěpa gospodična,
Srajcu imadem sam,
Ali hlač, mlade micke,
Ne imam v serdcu veselja!““

Ali doli doide sivi sohen
Z ǫgerske zemlje,
Ino doli terja sivo perje

---

949. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke str. 198. Melodijo ima Kuhač, III., št. 808.*

950. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica. — Iz CO. III. 27—29; pisana je netočno in skrajšano. Kakor v ti slovenski pesmi, sta besedi* „sivi sokol“ *izprevrženi tudi v čakavski istrski, ki jo je objavila zbirka „Naše sloge“ II. 39; tam stoji za to* silvisohe; *potemtakem je tamkaj tudi naslov* „Djevojka zove junaka u službu“ *neprikladen.*

Do černe zemlje.
Pa gospodična doli ględa
Z bělega gradú:
„Le služi meni, sivi sohen,
Eden lěten den:
Žamatne hlače ti hočem dati,
Izberi si je sam!“
„„Lěpa hvala, gospodična,
Hlače imam sam;
Ali čižem, mlade micke,
Ne imam serdcu veselja!““

Ali doli doide sivi sohen
Z ǫgerske zemlje,
Ino doli terja sivo perje
Do černe zemlje.
Pa gospodična doli ględa
Z beléga gradú:
„Le služi meni, sivi sohen,
Eden lěten den:
Lěpe čižme ti hočem dati,
Izberi si je sam!“
„„Ali lěpa hvala, gospodična,
Čižme imam sam,
Ali perstana, moje micke,
Ne imam serdcu veselja!““

Ali doli doide sivi sohen
Z ǫgerske zemlje,
Ino doli terja sivo perje
Do černe zemlje.
Pa gospodična doli ględa
Z bělega gradú:
„Le služi meni, sivi sohen,
Eden lěten den:
Zlati perstan ti hočem dati,
Izberi si ga sam!“
„„Lěpa hvala, gospodična,
Toisto mislim sam,
Lěpa hvala, gospodična,
Toisto mislim sam!“

951.

(Iz Cerovca.)

a. Redakcija I.

Vtica poje, vtica poje
V lepoj zelenoj naranči.

Njo si gleda, njo si gleda:
Mlada gospa z belga grada

„Vtičica, hodi ti z menoj,
Jaz ti dam djundja zobati:
Jaz ti dam djundja zobati,
Ino dam farazina piti.“

„„Nečem, nečem iti s toboj,
Ti bi mene vumorila.

Ti bi mene vumorila,
Kak vmorila sineka dva.““

---

951. *Zapisal* St. Vraz; *pela Tolížarca. — Redakcija I. je vzeta iz VO. XIX. K. 78. Tam je še pripisano s svinčnikom:*

Jaz si poletim, jaz si poletim,
Po logi zelenem.
Tam se jaz najem, tam se jaz najem
Romene pšeničke.
Tam se jaz napijem, tam se jaz napijem
Merzle vodičke,
Pa sem vesela.

b. Redakcija II.

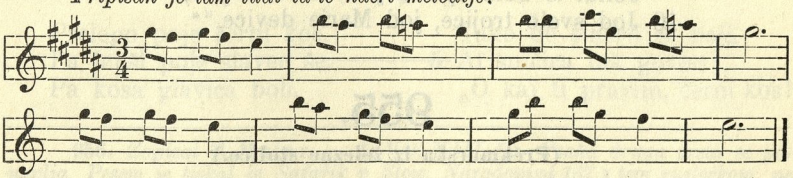
Vtica poje, vtica poje
V zelenoj naranči.
Njó si gleda, njó si gleda
Mlada gospa z grada.
„Hodi, vtica, hodi, vtica,
K meni v beli grad!
Pri meni bóš, pri meni bóš
Drobni džündž zobala,
Džündž zobala, džündž zobala,
Farazino pila.
Per kraljiči, per kraljiči
Mladem boš sedéla,
Bóš sedéla, bóš sedéla,
Pésmice mu péla.“
„„Nečem, nečem, nečem, nečem,
Mlada gospa, k tebi!
Ti bi mene, ti bi mene
V béli grad zapèrla.
Raj odletim, raj odletim;
Si ja v lóg zeleni;
Se nazoblem, se nazoblem
Rómene pšeničke,
Se napijem, se napijem
Lepe frišne vode,
No zapojem, no zapojem
Z moje drage vole.““

952.

(Medjimurska.)

Lepo meni poje vtica papiga
V zelenim borovju, v zelenim bukovju.
Mimo je vlegla jedna vozka steza,
Po njoj mi zišel jeden mladi jagar:
„Hodi ti k meni, vtica papiga,
Moja je gospa navéke žalostna;
Ti lepo poješ, boš jo veselila!“
„Ne je tvoj gospi za mê lepe pesme,
Neg je tvoj gospi za me sladko meso.

Pripisan je tam tudi ta-le načrt melodije:

Nad notami 5. in 6. takta so pisane te-le črke, o katerih ne vem, h kateri noti spadajo: h h h a g̑s g̑s f̑s g̑s f̑s c. *Ker zahteva melodija drugačno sestavo verzov, je Vraz prenaredil pesem tako, kakor jo kaže redakcija II., vzeta iz NPI. 131—132. Toda pesem je objavljena še prej v „Steiermärkische Zeitschrift, Neue Folge, V. Jahrgang 2. Heft“ str. 1—2 z nemško prelogo Hiazinta v. Schultheim. Tamkajšnji natisek se razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja, od redakcije II. v tem:* 11 Pri . . . pri — 23 napojim . . . napojim — 24 frišne] hladne. — *Melodijo ima tudi Kuhač, II., št. 760.*

952. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke 197—198. Melodijo ima Kuhač, III., št. 992.*

Rajši poletim vu široko polje,
Tam se nazobljem rumene pšeničke,
Jonda poletim vu široki Dunaj,
Tam se napijem mutnoga Dunaja.“

953.

(Iz Zamladinca na Hrvaškem.)

Zapevala tica pisanica
Vu toj gori na foji borovi.
Nju začula kraljeva sestrica:
„Hodi k meni, tica pisanica,
Budeš kralju na obed spevala,
Budeš jela kraljevu jestvinu,
Budeš pila vince i rakiju.“
„„Borme, nejdem, kraljeva sestrica,
Bôm zobala zizer i mramurku,
Budem pila Dunaj vodu ladnu!““

954.

(Topliška v varaždinski župi.)

„Hodi z menom, hodi, moj tiček slaviček!
Hodi z menom, hodi, moj tiček slaviček!“
„„Vera nejdem s tobom, mladi kralj Matija!
Ja si bodem letel vu dolnju zemlicu,
Vu dolnju zemlicu k mutnomu Dunaju,
Peska se nazobljem, Dunaja napijem.
Pak si budem letel na visoku goru,
Na visoku goru, na kitu borovu,
Jondi si bom speval jod svete trojice,
Jod svete trojice, jod Marie device.““

955.

(Prekmurska iz železne stolice.)

Služit me zove
Jeden mladi gospon.
Nej bom, bogme, šla,
Gospá je čemerna.

953. *Zapisal* Jožef pl. Šatrak; *priobčil M. Valjavec.* — *Iz Slov. Glasnika 1866. str. 369.*

954. *Zapisal* Ivan Kukuljević. — *Iz njegove zbirke 197.*

955. *Zapisal* St. Vraz; *pela Eva Rajzarka, luteranka.* — *Iz VO. I. 50. Vraz jo je natisnil v NPI. 140—141.; njegov natisek se od našega, ne gledé na naglasna znamenja, razlikuje samo v tem:* 13 hodè.

Jaz si poletim
Na široko poule,
Tam se nazobam
Rumene pšenice.

Jaz si poletim
Na visoko gouro,
Tam se nazobam
Rumenoga grozdja.

Tam pa mi hodi
Jeden mladi jajer,
Strejlô bi me rad,
Paj se jemi mejlim.

Zaljubljeni kos.

956.

(Iz Rožja.)

Per nas je padu velik sněh,
Sačemu môži do kolen.

Zapadu je devet vesi,
Devet vesi, sedem cerkvi.

Se ne vidi drujeha
Ko nove cerkve verh turna.

Tam hori sedi černi kûs,
Lěpu žvižha noj poje.

Da bi skoro vihred bûa,
Dab hribri prekopneli se;

Da bi rasle jahodce,
Jahodce in vijolice;

Dab dečle peršle terhat je,
Dab kûs večbarti vidu je.

Bolni kos.

957.

(Kranjska.)

Prelepo poje černi kos,
Pa lepši poje slavec še.
Pa kosa glavica boli,
Tako de smerti se bojí.
Al sničica tak govorí:
„O kaj ti pravim, černi kos!

956. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XIII. 52. Vsaka druga vrsta se ponavlja. Pesem je tiskal že Šafařik v Slow. Národopisu 167 s tem razločkom, ne gledé naglasnih znamenj in apostrofov:* 10 Dab' se hribci prekopneli — 12 noj. — *Vraz jo je prepisal iz VO. XIII. 52. v VO. XI. 4 s temi predrugačbami, ne gledé naglasnih znamenj in apostrofov:* 8 Liepo — 10 prekopneli se] se prekopneli. — *Prepis Majarjev v MR. 28 se razlikuje od našega natiska, ne gledé naglasnih znamenj v tem:* 4 sedem] in pet — 7 sedi . . . kûs] sedi pa . . . kos — 8 Lěpo — 14 kos . . . vidoł. *Natisnil je pesem tudi Kuhač, I., št. 222 (z melodijo) in Scheinigg NPKS. 2.*

957. *Neznanega zapisovalca (Rodoljuba Ledinskega?). — Iz KČ. V. 61—62. Pesem je precej predelana, in zelo je dvomiti, je-li bil v verzu 2. slavec sploh imenovan.*

Kdor koli ima ljub'ce tri,
Ga rada glavca bolí —
Bolí ga, de ga umorí,
Ko bo vmoríla tebe, kos!“

Zdaj mi še kos za germ zleti,
Bolan leží, milo ječí.
Spet sničica tak govorí:
„Prav se ti, černi kos, godí!
De lahko živel boš, si djal,
Kér imaš ljub'ce lépe tri!
De êna te bo hránila,
Druga tebe obláčila,
Per trétji bodeš sladko spal.“

Pa černi kos tak govorí:
„„O čakaj, čakaj, snič'ca ti!
Bo Bog žé dal gorkó spomlad,
Spomlad, svétiga Jurja dan,
Ne bom več černi kos bolán.
Imel spét bodem ljub'ce tri:
Enà me bode hránila,
Druga me bo obláčila,
Per tretji bodem sladko spal:
Koder bom hodil, bom vesél,
Povsod bom žvižgal, sladko pél!““

Ptiček in ptičica.

958.

(Iz Varaždinske okolice.)

Tiček leti, tiček leti,
Tičica za njim leti:
„Vzemi mene, vzemi mene,
Drobni mali tíček ti.“

„„Kaj bum s tobum, kaj bum s tobum,
Drobna mala tičica?
Mâ je hrana, mâ je hrana
Drobni mali črveki;
Mê je pitje, mê je pitje
Mutna kolomijica;
Mâ je hiža, mâ je hiža
Drobno malo trnjiče;
Kaj bum s tobum, kaj bum s tobum,
Drobna mala tičica?““

„Vzemi mene, vzemi mene,
Drobni mali tíček ti:
Tvâ bu hrana, mâ bu hrana
Drobni mali črveki;
Tve bu pitje, mê bu pitje
Mutna kolomijica;
Tva bu hiža, mâ bu hiža
Drobno malo trnjiče,
Tvê bu srce, mê bu srce
Samo jedno srčece.“

„„Hodi k meni, hodi k meni,
Drobna mala tičica!““

---

958. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovih „Pripovedek“ 289, 290.* — *Melodijo ima Kuhač, I., št. 24.*

959.

(Iz Mirkovic.)

Tiček leti, tiček leti,
Tičica za njim leti:
„Vzemi mene, vzemi mene,
Ti predrobni tiček moj!“
„„Kaj čem s tobom, kaj čem s tobom,
Ti predrobna tičica?
V moju hižu, v moju hižu,
V to predrobno ternjiče?
Moja hrana, moja hrana
Ti predrobni črveki,
Mojo vino, mojo vino
Ta prekavna vodica!““

Mir najljubša stvar.

960.

(Iz Vrbovca.)

Sedi luga na kraj luga,
Na kraj luga lugu zove:
„Odi, luga, k meni spat.“
Lugica joj odgovara:
„„Nejdem luga nikam, drag,
Ja bum doma mira žvala,
Ja si budem mirno spala.““

Lisica in petelin.

961.

(Kranjska.)

Leží, leží, stezíčca,
Po nji têče lesičica.
Je petelína srečala,
Tako ga ogovarjala:

---

959. *Zapisal* M. Lendovšek (Rogački). — *Iz Slov. Glasnika 1864, 194.*

960. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. I. 59; v opomnjah dostavlja*: „luga = vuga (parus pendulinus); žvála = uživala.“

961. *Neznanega zapisovalca (Rodoljuba Ledinskega?). — Iz KČ. V. 63., 64, kjer je v v. 20. tiskano* táčice. *J. Volčič je priobčil v Novicah 1873. (XXXI.) 67 iz Istre to-le basen:*

Lisica i peteh.

Lisica je uhitila peteha. Peteh joj govori: si me uhitila, znam, da ćeš me pojisti, ali prosim te, samo enu malu stvar mi još stori prvo, nego me pojiš. Ona reče: kakovu? A on reče: stavi božje ruke (sklopi tace) i zahvali bogu na sreči, da si me uhitila. Lisica to stori, a peteh skoči na bukvu. Lisica reče: simo bliže, pete. A peteh odgovorí: bil sem tamo, tete. — I prebrisan se da prevariti.

Prim. tudi opomnje Valjavčeve v uvodu k njegovim Pripovedkam str. VII. in na str. 280. njegovo pripovedko „Lisica i pevec“.

„Kam mlad pa gréš petêlin tí?“
Tako petêlin govorí:
„Jest v vas grém k svoji jarčici.“
Pa tak lesíca govorí:
„Petêlin mlad, pokaži tí,
Kak tvôja mlada jarca spí?“
Je vzdignil perutničico,
Pod njo vtaknil glavičico:
„Tak môja lépa jarca spí.“

Je zgrabila lesica ga
In z njim pod brezico je šla.

Pa tàk petêlin govorí:
„Véš kaj, modra lesica ti?
Lepó zahvali zdaj Bogá
Za tak kos mládiga mesá!“
Lesíca vzdigne táčice,
Zahválila lepó Bogá
Za tak kos mládiga mesá.
Petêlin na brez'cò zletí,
Tako lesici govori:
„Lesíca, v rit me piši ti!“

Lesica krog je skákala,
Z debélim répam máhala,
De brézico bi sékala.

962.

(Iz Ribniške okolice.)

Leži, leži stezičica,
Po nji teče lesičica.

Jo sreča mladi petelin.
„Kam greš, ti mladi petelin?“

„„Jaz grem tje doli v dolnjo vas,
K mojim čibkam jarčkam v vas.““

„Pokaž' mi, ljubi petelin,
Kak' v vaš' vasí kurí spijo!“

Petelin vzdigne gor nogo
In vtakne pod perut glavo.

Lesičca ga je zgrabila,
Pod brezo ga je spravila:

„Zahvalim te, o večni Bog,
Ker si mi dal tak' dober mal!“

Komaj lesičca to zgovori,
Petelin že na brez' sedi.

„Pokaži mi, ljubi petelin,
Kak' v vaš' vasí kuri spijo!“

„„Piš' me, lesičca, trikrat v rit,
Jaz sem že tvojih špasov sit!““

Lesičca je poštapala,
Z debelim repkom mahala.

963.

(Iz okolice škocjanske na Dolenjskem.)

Lesičica, modričica,
Lepa, modra glavičica,

Je zgodaj zjutraj ustajala,
Lepo se je napravljala.

962. *Zapisal* A. Zobec. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz. Drugi njegov prepis se razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe, v tem:* 2 lisičica — 11, 21 Lisica — 15 lesičca to] lisica — 16, 20 vže — 19 lisica.

963. *Zapisal* A. Zorec. — *Iz njegove zbirke, ki jo hrani Matica.*

Šla je tjekaj pod gredelček,
Kjer vse kokoš' sedijo.
Vzela petelinčka,
Nesla ga v zeleno brezjiče.
Dol je položila ga.
„Vzdigni gor tačico!“
Lesičica, modričica
Nij utegnila tega izreč,
Petelinček spred nje zletí. —
Že ga je srečal šepast pes.
„Kje si ti, petelinček, bil,
Da tako zgodaj greš domu?“
„Jaz sem bil šel k lesici na gosti,
Da me bolé vse moje kosti.“
Kaj je naredil šepast pes?

Lesic' je strgal kožuh ves.
De b' trenul taistega,
K' prezgodaj hval Boga!

Zverina premagana.

964.

(Iz Starega trga pri Ložu.)

Miška pride 'z mišnice
Snedla pšenico z nivice:
Miš pšenico —
Pod goró, pod to góro zélenó.

Prišla je mačka z mačnice,
Snedla miško 'z mišnice:
Mačka miško, miš pšenico —
Pod goró, pod to góro zélenó.

Prišel je zajec 'z zajčnice,
Snedel je mačko z mačnice:
Zajec mačko, mačka miško,
Miš pšenico —
Pod goró, pod to góro zélenó.

Prišla je lisica 'z lisičnice,
Snedla je zajca z zajčnice:
Lisica zajca, zajec mačko,
Mačka miško, miš pšenico —
Pod goró, pod to góro zélenó.

Prišel je medved 'z medvejčnice,
Snedel je lisico 'z lisičnice:
Medved lisíco, lisica zajca,
Zajec mačko, mačka miško,
Miš pšenico —
Pod goro, pod to goro zélenó.

Prišel je volk 'z volčence,
Snedel je medveda 'z medvejčnice:
Volk medveda, medved lisico,
Lisica zajca, zajec mačko,
Mačka miško, miš pšenico —
Pod goró, pod to góro zélenó.

Prišel je jager 'z bajtice,
Vstrelil je volka 'z volčnice:
Jager volka, volk medveda,
Medved lisico, lisica zajca,
Zajec mačko, mačka miško,
Miš pšenico —
Pod goró, pod to góro zélenó.

---

964. *Zapisal* Anton Štritof. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz. Melodijo ima Hubad v svojih narodnih pesmih.*

965.

(Iz Domžal.)

Prišla je miška iz mišnice,
Vzela pšeničko iz pšeničnice:
Miš pšeničko —
Pod goro,
Pod to goro zeleno!

Prišla je mačka iz mačnice,
Vzela miško iz mišnice:
Mačka miško,
Miš pšeničko —
Pod goro,
Pod to goro zeleno!

Prišla je lisica iz lisičnice,
Vzela mačko iz mačnice:
Lisica mačko,
Mačka miško,
Miš pšeničko —
Pod goro,
Pod to goro zeleno!

Prišel je volk iz volčnice,
Vzel je lisico iz lisičnice:
Volk lisico,
Lisica mačko,
Mačka miško,
Miš pšeničko —
Pod goro,
Pod to goro zeleno!

Prišel je medved iz medvednice,
Vzel je volka iz volčnice:
Medved volka,
Volk lisico,
Lisica mačko,
Mačka miško,
Miš pšeničko —
Pod goro,
Pod to goro zeleno!

Prišel je lov'c iz lovčnice,
Vzel medveda iz medvednice,
Lov'c medveda,
Medved volka,
Volk lisico,
Lisica mačko,
Mačka miško,
Miš pšeničko —
Pod goro,
Pod to goro zeleno!

Prišla je smrt iz mrtvašnice,
Vzela lovca iz lovčnice:
Smrt je lovca,
Lov'c medveda,
Medved volka,
Volk lisico,
Lisica mačko,
Mačka miško,
Miš pšeničko —
Pod goro,
Pod to goro zeleno!

966.

(Kranjska.)

Prišla je néka huda zvír,
Prišla je miška z mišeti,
Snédla je miška pšenico rumeno:
Kdaj, bógi kmetič, ti bogat boš?

---

965. *Zapisal* Mat. Rodè. — *Iz njegove zbirke II. 62—64.*
966. *Neznanega zapisovalca. — Iz SPKN. I. 64—66, kjer je naslovljena „Juri s púšo“.*

Še je prišla néka hujši zvír,
Prišla je mačka z mačeti,
Snedla je mačka miško z mišeti —
Mačka miško, miška pšenico rumeno:
Kdaj, bogi kmetič, ti bogat boš?

Še je prišla néka hujši zvír,
Prišel je zaj'c z zajčeti,
Snedel je zaj'c mačko z mišeti —
Zaj'c mačko, mačko miško, miška pšenico rumeno:
Kdaj, bogi kmetič, ti bogat boš?

Še je prišla néka hujši zvír,
Prišla lesíca je z lesíčeti,
Snedla je lesica zajca z zaj'četi —
Lesica zaj'ca, zaj'c mačko, mačka miško, miška pšenico rumeno:
Kdaj, bogi kmetič, ti bogat boš?

Še je prišla néka hujši zvír,
Prišel volk je z volčeti,
Snedel je volk lesico z lesičeti —
Volk lesico, lesica zajca, zaj'c mačko, mačka miško, miška pšenico rumeno;
Kdaj, bogi kmetič, ti bogat boš?

Še je prišla néka hujši zvír,
Prišel je medved z medvédčeti,
Snedel je medved volka z volčeti —
Medved volka, volk lesico, lesica zaj'ca, zaj'c mačko, mačka miško, miška pšenico rumeno:
Kdaj, bogi kmetič, ti bogat boš?

Še je prišla néka hujši zvír,
Prišel lév je z levčeti,
Snedel je lév medvéda z medvédčeti.
Lèv medvéda, medved volka, volk lesico, lesica zajca, zaj'c mačko, mačka miško, miška pšenico rumeno:
Kdaj, bogi kmetič, ti bogat boš?

Še je prišla néka hujši zvír,
Prišel je komar s komarčeti,
Snedel komar leva z levčeti, —
Komar leva, lev medvéda, medved volka, volk lesico, lesica zajca, zaj'c mačko, mačka miško, miška pšenico rumeno:
Kdaj, bogi kmetič, ti bogat boš?

Še je prišla néka hujši zvír,
Prišel je Juri s pušico,
Strelíl komarja je u luknjico —
Juri komarja, komar leva, lèv medveda, medved volka, volk lesico, lesica zajca, zaj'c mačko, mačka miško, miška pšenico rumeno:
Kdaj, bogi kmetič, ti bogat boš?

967.

(Štajerska.)

Miška proso pleje pod goroj,
Na dolgi njivi za mejoj.
Prišla je mačka s mačkami,
Vbila je miško s miškami:
Mačka miško!

Miška proso pleje pod goroj,
Na dolgi njivi za mejoj.
Prišla je lisica s lisicami,
Vbila je mačko s mačkami:
Lisica mačko, mačka miško!

Miška proso pleje pod goroj,
Na dolgi njivi za mejoj.
Priša je volk s volkami,
Vbiâ je lisico s lisicami:
Volk lisico, lisica mačko,
Mačka miško!

Miška proso pleje pod goroj,
Na dolgi njivi za mejoj.
Prišâ je medved z medvedami,
Vbiâ je volka s volkami:
Medved volka, volk lisico,
Lisica mačko, mačka miško!

Miška proso pleje za goroj,
Na dolgi njivi za mejoj itd.

---

967. *Zapisal* O. Caf (Belankin). — *Iz VO. XIX. y. 79. Vraz jo je prepisal tudi v VO. XIX. l, 29 (246), kjer je verze porazdelil tako*: Miška proso pleje * Pod goroj, * Na dolgi njivi * Za mejoj. * Prišla je 'n a mačka * S mačkami, * Vbila nam je miško * S miškami. *Izpremenil je sicer to-le:* 4 je miško] nam je miško — 9 je mačko] nam je mačko — 14 je lisico] nam lisico — 20 je

Neposlušne stvari.

968.

(Iz Begunj pri Cerknici.)

Je b'lo eno hruškovo drevó.
Gospod je póslal vèn,
En'ga medveda vèn:
Da bi ta medved to hruško potrés,
Da bi doli padale!

Gospod je póslal vèn,
En'ga lovca vèn:
Da bi ta lovec t'ga medveda vstrlíl,
K' neče ta medved te hruške potrest',
Da bi doli padale!

Gospod je póslal vèn,
Eno pal'co vèn:
Da bi ta palca t'ga lovca pretepla,
K' neče ta lovec t'ga medveda vstrelít',
K' neče ta medved te hruške potrest',
Da bi doli padale!

Gospod je poslal vèn,
En ogenj vèn:
Da bi ta ogenj to palco sežgal,
K' neče ta pal'ca t'ga lovca pretepst',
K' neče ta lovec t'ga medveda vstrelít',
K' neče ta medved te hruške potrest',
Da bi doli padale!

Gospod je poslal vèn,
Eno vodo vèn:
Da bi ta voda ta ogenj pogasla,
K' neče ta ogenj te pal'ce sežgat',
K' neče ta pal'ca t'ga lovca pretepst',
K' neče ta lovec t'ga medveda vstrelít',
K' neče ta medved te hruške potrest',
Da bi doli padale!

---

volka] nam je volka. *Drugi prepis Vrazov je v VO. IX. 45 in se razlikuje od tega v tem:* 2, 7, 12, 17 Na dolgi] Tam na dougi — 13, 20 vouk z voukami — 19 je] je en. — *Namesto predloga* s *se piše v tem prepisu povsod* z.

968. *Zapisal* Jož. Debevec. — *Iz njegovega rokopisa, ki mi ga je po prof. Levcu dal ravnatelj Wiesthaler. Namestu* „Da bi doli padale“ (*t. j. hruške*), *je v rokopisu pisano* „Da bi doli pade-lé“.

Gospod je poslal vèn,
En'gá zamorca vèn:
Da bi zamorec to vodo prepil,
K' neče ta voda t'ga ognja pogásit',
K' neče ta ogenj te palce sežgat',
K' neče ta pal'ca t'ga lovca pretepst',
K' neče ta lovec t'ga medveda vstrelít',
K' neče ta medved te hruške potrest',
Da bi doli padale!

Zdaj je pa gospod sam
Prišel vèn,
Pa je vdaril po vsèh.

969.

(Z vzhodnega Štajerja.)

Gospod je poslô medveda tavun,
Kaj bi gruške strosiô.
Al medved je neštô grušek trositi,
Gruške so neštele kapati.

Gospod pa poslô je palco tavun,
Kaj bi medveda pretepla.
Al palca ne štela medveda pretepsti,
Medved je neštô grušek trositi,
Gruške so neštele kapati.

Gospod pa poslô je ogenj tavun,
Kaj bi palco požgâ.
Al ogenj je neštô palce požgati,
Palca ne štela medveda pretepsti,
Medved je neštô grušek trositi,
Gruške so neštele kapati.

Gospod pa poslô je vodo tavun,
Kaj bi voda ogenj pogasila.
Al voda ne štela ognja pogasiti,
Ogenj je nešto palce požgati,
Palca ne štela medveda pretepsti,
Medved je neštô grušek trositi,
Gruške so neštele kapati.

---

969. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. o. 266; tam je v v. 18., 26., 34.* pogasiti *pozneje popravljeno* gasiti. *Za v. 30. je pristavljeno* i. t. d., *kar pa spada primerneje na konec pesmi.*

Gospod pa poslô je junca tavun,
Kaj bi junec vodo popiô.
Al junec je neštô vode popiti,
Voda ne štela ognja pogasiti,
Ogenj je neštô palce požgati,
Palca ne štela medveda pretepsti,
Medved je neštô grušek trositi,
Gruške so neštele kapati.

Gospod pa je poslô mesara tavun,
Kaj bi mesar tega junca zaklô.
Al mesar ti je neštô junca zaklati,
Junec je neštô vode popiti,
Voda je neštela ognja pogasiti,
Ogenj je nešta te palce požgati,
Palca ne štela medveda pretepsti,
Medved je nešta grušek strositi,
Gruške so neštele kapati.

Zverina pokopava lovca.

970.

(Iz Cerkna.)

Oh, kakšen je bil ta jager,
K' je s puško v jamo padel!
Johè, johè, johó,
Zdaj pa jagra več ne bo!

Zajčki so skakali,
K' so jagra pokopali:
Uju-ju-jujhuho,
Jagra več ne bo!

Lisica ta rujava
Je roženkranec brala:
Uju-ju-jujhuho,
Jagra več ne bo!

Medved se je tresel,
Pred jagram križ je nesel:
Uju-ju-jujhuhó,
Jagra več ne bo!

Volk je narbolj tulil,
Ker je jagra narbolj ljubil:
Uju-ju-jujhuhó,
Jagra več ne bo!

Še žerjavi in jerebi
So bili per pogrebi:
Uju-ju-jujhuhó,
Jagra več ne bo!

Prišle so te drobne tice,
Nesle so dušo v vice:
Uju-ju-jujhuhó,
Jagra več ne bo!

970. *Zapisal* Frančišek Sedej. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

971.

(Iz Suhorja.)

Jager gre v jago,
V to globoko drago:
Ju, ju ju, juhuhu,
Zajček dober bó!

Medved' so ga dobili,
Si ga na tla pobili:
Ju, ju ju, juhuhu,
Saj jagra več ne bo!

Zajci so se smejali,
So jagra zakopali:
Ju, ju ju, juhuhu,
Saj jagra več ne bo!

Lesice so plesale,
So jagra zakopale:
Ju, ju ju, juhuhu,
Saj jagra več ne bo!

Volk je pa zatulil,
Je pogreb zamudil:
Ju, ju ju, juhuhu,
Saj ne bo več tako!

Medvedova svatba.

972.

(Kranjska.)

Jaz sim tako pesem sklenil,
Da se medved je oženil.

Vzel je majhino ženico,
Eno rujavo lesico.

Za tovarša je bil jelen,
On je imel venček zelen.

Merkvica je bla družica,
Pa najboljši plesavica.

Z medvedom je že plesala,
Z jelenom se norčeválа.

Volk je bil pa starašina,
Svatovšna pa divja svinja.

Bil za peka je petêlin,
Bil je izmed velkih êdin.

Kuharca je bila vrana,
Bila je zmed vélkih ana.

Vse mesó je proč obrála,
Pa kostí na mizo dala.

Svatovšna je jo prašala:
„Kam si pa vse mêso djala?“

Ona je pa tako rekla,
Da je godcem mêsa spekla.

Sraka je tako zapéla:
„Ti si meso sama snéla.“

Miška je na citre igrála,
Zajčka dva sta pa plesála.

Veverca j' na prekli bila,
Polha dva sta pa trobíla.

Dihur je na boben treskal,
Da se je ves pod potreskal.

Godci pa so zraven stali,
So piskáli, so piskáli.

Godci so pa tako vgnili,
Da j' bodo svinca v rit vlili.

---

971. *Zapisal* Anton Žlogar. — *Iz njegove zbirke, ki jo hrani Matica.*
972. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz njegovega rokopisa, ki ga je hranil Miklošič.*

973.

(Iz Luč v Solčavi.)

Jaz sem eno pesem skleno:
Medved se je oženo!
Vzel je eno mičkino ženico
In rudečo lisico.

Volk je bil starašina,
Svat pa divja svinja.
Družic je bil divji jelen,
Ki je nosil pušelc zelen.

Mirkovca je bla družica,
Ki je urna plesarica:
Z medvedom je plesala,
Z jelenom je norčvala.

Kuharca je bla vrana,
Zmed narzvestejših zbrana:
Meso je sama obrala,
Kosti na mizo dala.

Kos pa je vince točil,
Da si je kljunček zmočil,
Tak dolgo, da se je opijano,
Se je žvižgat navado.

Dva zajca sta citrala,
Miš na gosli ciglala,
Jeverca je na prekl bila,
Dva povha sta trobila.

Ščinkavčeva svatba.

974.

(Kranjska.)

Ptiči so se ženili
Próti béli Ljubljáni.
Al je čúdo, al ni čúdo?
Čúdo móre biti!

Šinkov'c se je ženil,
Ker je vzél svojo žêno
Šinkovko.

Orel, njih starašína,
Za mízo z glavo kíma.

Sova je bila têta,
Se je za mizo vtêpla.

Volk pa je mesaril
Gôri na hribu.

Sónce ga pripêče,
V grában ga uleče.

Zajc je bil postréžnik,
Kér je vínce tôčil,
Na míze ga je nôsil.

Máčka je bíla dékla,
Je doli iz míze vlékla.

Psi so bíli pa gódci
S tístmi velk'mi góbci.

Komar je z múho plésal,
De se je zêmlja trésla.

---

973. *Zapisal* Franč. Zemljič. — *Iz njegove zbirke, ki jo hranim jaz.*

974. *Neznanega zapisovalca.* — *Iz SPKN. I. 20—22, kjer je pač marsikaj popravljeno n. p.* padar *v* zdravnik, *kar kaže že asonanca* padarja-žnabljarja. Al je čudo *itd. se ponavlja za vsakim odstavkom.*

Muha se je stegníla,
Si je nôgo zlomíla.
„Pošljite ji po zdravnika,
Po tist'ga Jurja Žnabljarja."

Préden zdravník pritêče,
Múhi kri odteče!

975.

(Iz begunjske okolice na Gorenjskem.)

Tam dol pri Ljubljanci,
Tam dol pri Ljubljanci
So ozke mejice,
K' so se ženile tice:
Tičice, tice — tidrojdidrom!

Šinkovc je biv za ženina;
Vohko je biv za ženina,
K 'ma tako rdečo sukenjco
Pa tako tenko štimico:
Čink, čink, čink — tidrojdidrom!

Jesenica j' bva nevesta;
Vohko j' bva nevesta,
K' ma tako lepo sukenjco,
Pa take bele všesca:
Ck, ck, ck — tidrojdidrom!

Lsica j' bva za kelnarco;
Vohko j' bva za kelnarco,
Firkel s' je naliva,
Po brego se je potočiva:
Bek, bek, bek — tidrojadidrom!

Medved je biv za mesarja;
Vohko je biv za mesarja,
Še ni vtegnu iz kože dreti,
Jel je koj kosmato žreti:
Brum, brum, brum — tidrojadidrom!

Vok je biv za kuharja;
Vohko je biv za kuharja,
Se je tok močno sprdnu,
Da je vse vonce prebrnu,
Vok, vok, vok — tidrajdidrom!

Lisičina svatba.

976.

(Iz Frama.)

Lesica je nevěsta;
Ona je lehko nevěsta,
Ona je lehko nevěsta,
Ker erjavǫ šaubǫ imá:
Tadlam daja, tadlam daj!

Zajc je pa ženin;
On je lehko ženin,
Po leti je v ječmeni,
Po zimi je pa v hostici:
Tadlam daja, tadlam daj!

Sraka je pa vajvoda;
Ona je lehko vajvoda,
Ona je lehko vajvoda,
Ko lěpo bělo krilo imá:
Tadlam daja, tadlam daj!

Serna je pa kuharica;
Ona je pa lehko kuharica,
Ona je pa lehko kuharica,
Ker nikoli počasna ní:
Tadlam daja, tadlam daj!

975. *Zapisal* Ant. Jeglič. — *Iz njegove zbirke, ki jo hrani Matica.*
976. *Zapisal* O. Caf; *pela Marinka Bǫbnica.* — *Iz CO. III. 8—9.*

Volk je pa likeb;
On je lehko likeb,
On je lehko likeb,
Ko malo pije, velko jě:
Tadlam daja, tadlam daj!

Kobîla je povergla,
Kobîla je povergla,
Jim gǫsli poterla,
Jim gǫsli poterla:
Tadlam daja, tadlam daj!

Prišel je jelen,
Je gǫsli narędil;
On jih je lehko narędil,
Ko velike roge imá:
Tadlam daja, tadlam daj!

Prišel je jazbec,
Je nesel gǫsli v Gradec;
On jih je lehko nesel,
Ker veliko potov zná:
Tadlam daja, tadlam daj!

Prišli trije měsari,
Bî radi plęsali;
Pa mi časa ne imajǫ,
Do poludne mi koljejǫ,
V večerko mi pa parajǫ.
Tadlam daja, tadlam daj!

Prišli so trije mešniki,
Bî bîli radi plęsali;
Pa mi časa ne imajǫ,
Do poludne mi mešujejǫ,
Po poludne sę gostujejǫ:
Tadlam daja, tadlam daj!

977.

(S Podjunskega.)

Lesica je nevesta;
Ona je lahko nevesta,
Ki tak košat rep ima,
Lopu se ji tud navda.
Juha hejsasa!

Jelen je pa ženin;
On je lahko ženin,
Ki tak lape roje ma,
Lopu se mu tud navda.

Medved je starašina;
On je lahko starešina,
Ki tak velke tace ma,
Lopu se mu tud navda.

Zec je pa camar;
On je lahko camar,
Ki take lape všete ma,
Lopu se mu tud navda.

Bebarca je teta;
Ona je lahko teta,
Ki tak košat rep ima,
Lopu se ji tud navda.

Tigra je rijušnica;
Ona je lahko rijušnica,
Ki tako lepo farbo ma,
Lopu se ji tud navda.

Šoga je pa kuharca;
Ona je lahko kuharca,
Ko tače lope perje ma,
Lopu se ji tud navda.

Sraka je pa kelnarca;
Ona je lahko kelnarca,
Ki tak bel bertih ma,
Lopu se ji tud navda.

Volk je pa flajškar;
On je lahko flajškar,
Ki tak velke zobe ma,
Lopu se mu tud navda.

977. *Neznanega zapisovalca. — Iz Scheiniggovih NPKS. 333—334.*

Kosova svatba.

978.

(Štajerska.)

Pojmo le h gostiji,
Ko jo majo vtiči.
Skočjo sem no tà —
Hejsasa! hopsasa!

Kosek mi je ženin,
Lepi žolti kljunek ma,
Lehko skoči sem no ta —
Hejsasa! hopsasa!

Senica je ženica,
Lépi dolgi repčik ma,
Hitro skoči sem no tà —
Hejsasa! hopsasa!

Lesica je vodila,
Si za-se mlince skrila,
Gleda, keb kaj okradla —
Hejsasa! hopsasa!

Zeba je svatevca,
Lépe svetle nedre ma;
Škorc no ona plešeta —
Hejsasa! hopsasa!

Jastreb pa je starašin,
Dolge ojstre kremple má,
Urno méso trančira —
Hejsasa! hopsasa!

Sraka pa je kuharca,
Lepi beli firtoh má,
De neb se zamazala —
Hejsasa! hopsasa!

Vrabci pa so godci,
Lastovci pomagajo,
De kebri hitro skakajo —
Hejsasa! hopsasa!

Žolna vino toči,
S čolkam kruh namoči,
Potler skočta sem no tà —
Hejsasa! hopsasa!

Volk pa je pojedavc:
Samo eno črevo ima,
Kaj najde, počevžá —
Hejsasa! hopsasa!

979.

(Iz Frama.)

Kos je lehko ženin,
Kos je lehko ženin;
Lepi žolti kljunec ma,
Lehko se ž njim štima,
To se mu lepo navda —
Hopsasa!

Sinica je lehko nevesta,
Sinica je lehko nevesta;
Lepi črni tiehelč ima,
Lehko se ž njim štima,
To se ji lepo navda —
Hopsasa!

Sraka kranceljjunfrava,
Sraka kranceljjunfrava;
Lepi beli furtuh ma,
Lehko se ž njim štima,
To se ji lepo navda —
Hopsasa!

978. *Zapisal* St. Vraz (?) — *Iz VO. XIX. l. 24 (250).*
979. *Zapisal* O. Caf. — *Iz CO. IV. 28—29.*

Vran je lehko protfürar,
Vran je lehko protfürar;
Lepo črno suknjo ma,
Lehko se ž njo štima,
To se mu lepo navda —
Hopsasa!

Volk je starašina,
Volk je starašina;
Lepe dolge zobe ma,
Grobo učesne sem no ta,
To se mu lepo navda —
Hopsasa!

Lisica lehko kuharica,
Lisica lehko kuharica;
Lep košati repec ma,
Lehko komen pometla,
To se ji lepo navda —
Hopsasa!

Medved je pa trušar,
Medved je pa trušar;
Lepe debele noge ima,
Lehko nese sem no ta,
To se mu lepo navda —
Hopsasa!

Zajc je lehko godec,
Zajc je lehko godec;
Lepe dolge uhe ima,
Lehko miga sem no ta,
To se mu lepo navda —
Hopsasa!

Vrabelj je pa dianar,
Vrabelj je pa dianar;
Lepe tenke noge ma,
Lehko dirja sem no ta,
To se mu lepo navda —
Šerk, šerk!

Pes je lehko prežar,
Pes je lehko prežar;
On že jezik vun moli
No na zadnici sedi,
To se mu lepo navda —
Hopsasa!

980.

(Iz Cvetlina v hrv. Zagorju.)

Černi kosek sad se ženi;
Lehko se ti on oženi,
Lěpu, černu suknju ma,
Lehko skoči sě no ta:
Hajsisi, hopsasa,
Kak se njemu lěpo vda!

Žona mu je zaročnica;
Lehko mu je zaročnica,
Lěpi, žoti menten ma,
Lehko skoči sě no ta.
Hajsisi, hopsasa,
Kak se to njoj lěpo vda!

Senička mu podsnešica;
Lehko ona podsnešica,
Lěpe, drobne noge ma,
Lehko skoči sě no ta:
Hajsisi, hopsasa,
Kak se to njoj lěpo vda!

Sraka mu je kuharica;
Lehko ona kuharica,
Lěpi, běli furtun ma,
Lehko skoči sě no ta:
Hajsisi, hopsasa,
Kak se to njoj lěpo vda!

Zajec mu je za pozavca;
Lehko on je za pozavca,
Lěpe, duge noge ma,
Lehko skoči sě no ta:
Hajsisi, hopsasa,
Kak se njemu lěpo vda!

980. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. III. 62—64.*

Vok ti mu je za mesara;
Lehko je on za mesara,
Lěpe, duge gramble ma,
Lehko kožu obtergla:
Hajsisi, hopsasa,
Kak se njemu lěpo vda!

981.

(Iz ziljske doline.)

Můadi kůseč se ženu bo,
Jemoŭ bo senečico,
Lěpo pržano senečico.

Zeceč mu bandirar bo,
Kaka lěpa voscejt bo
Na pŭanini zelanej!

Lesica mi družica bo,
Kaka lěpa voscejt bo
Na pŭanini zelanej!

Bebarca šivilca bo,
Kaka lěpa voscejt bo
Na pŭanini zelanej!

Merkarca bo kuharca,
Kaka lěpa voscejt bo
Na pŭanini zelanej!

Medved starešina bo,
Kaka lěpa voscejt bo
Na pŭanini zelanej!

982.

(Ziljska.)

Kaj mi to za 'na liepa voscejt bo,
Der se mvadi hanzel ženov bo:

Na zelanej pvanine,
Čir so vse zverine.

Jemov bo seničico,
Liepo pržano seničico,

Medved bo starešina,
Ki sive hvače ima.

Lesica mu družica bo,
Sraka pa bandirar bo.

Merkarca bo kuharca,
Bebarca šivilca bo.

Golobova svatba.

983.

(Iz Zavreča.)

Golob bode ženih zdaj;
On je lehko ženih zdaj,
Da lepi dugi klůnek ma,
Lepo se mu pŭšelc vda.

Gerlca bo sneha zdaj;
Ona 'e lehko sneha zdaj,
Lepi dugi šinjak ma,
Lepo se nji hauba vda.

981. *Zapisal* M. Majar. — *Iz VO. XIII. 7. Prepisana je tudi v VO. XV. 53.* — *Tiskal jo je Scheinigg v NPKS 331—332.*

982. *Neznanega zapisovalca.* — *Iz Scheiniggovih NPKS. 332—333, kjer je pripisano, da je iz VO.; jaz je v Vrazovi ostalini nisem mogel najti;* hanzel *je pač iz n.* amsel, amschel.

983. *Zapisal* Ivan Macun. — *Iz njegove zbirke, ki jo hrani Matica str. 27—28.*

Sinica pa bo svatevca;
Ona 'e lehko svatevca,
Lepo drobno glavo ma,
Lepo se nji venec vda.

Teškač po bo dever zdaj;
On je lehko dever zdaj,
Lepe erdeče hlače ma,
Lepo se mu hlača vda.

Krampač pa bo starašin;
On je lehko starašin,
Lepe duge škrample ma,
Lepo puro razkrampla.

Berglez pa bo kelnar zdaj;
On je lehko kelnar zdaj,
Lepi drobni klünek ma,
Lehko pipo odpipla.

Zavec pa bo pozovčin;
On je lehko pozovčin,
Lepe drobne noge ma,
Lehko sem na to pacla.

Sraka pa bo küharca;
Ona je lehko küharca,
Lepi beli fürtoh ma,
Lepo se ji fürtoh vda.

Lesica pa bo deklica;
Ona 'e lehko deklica,
Lepi dugi repek ma,
Lehko kumen pometla.

Petelinova svatba.

984.

(Od slov. Bistrice.)

Petelinček se oženo
Je pod lipico zeleno.

Vzel je piško lepo,
Na obeh očesih slepo.

Povabil je za svate
Lesice vse kosmate.

Volk je bil starešina
In tud lanjska svinja.

Kuharca je bla raca,
Za vilce pasja taca.

Komarji, muhe plešejo
Da se hiše tresejo.

Se muha spodteknila,
Komarju nos odbila.

Komar je vzel poleno,
Muhi odbil koleno.

---

984. *Zapisal* Ant. Jerovšek. — *Dal A. Kovačič; rokopis hranim jaz. Drugi pojo od verza 13. naprej tako-le:*

Muha se je spodteknila
In vse lonce podrobila.

Komar je vzel poleno,
Vdaril muho čez koleno.

Muha začne rjuti,
Kri od sebe pljuti.

Pošljejo po padarja,
Po trepastega Jurija.

Pred ko ta priteče,
Muhi vsa kri 'steče.

Muho so ven peljali,
Brez križa pokopali.

Muha je tak vpila,
Da je vse oglušila.

Šli so po padarja,
Po rajnega Žnabljarja.

Preden padar pride,
Že muhi duša v-ide.

Za svatbo in sedmino
So pili 'z žaklja vino.

Ko so jo pokopali,
So vsi bli trepetali.

985.

(Štajerska.)

Petelinček se j' oženil
Pri lěpi běli pišici.

Muha je bla družica,
Komar pa starašina.

Komar je z muho plesal,
Da se je medvěd trěsal.

Muha se je spodteknila,
Piskre vse preobernila.

Komar je segel po poleno,
Pa vdaril muho čez koleno.

Pošljimo ji po padarja,
Po tega ljub'ga dragarja.

Preden padar priteče,
Pa muhi kri odteče.

986.

(Vipavska.)

Petelin se je oženil
S to belo putiko.
Juhej, juhej, juhejdite,
Juhej, juhejdite!

Sraka je b'la za kuharco,
Je s tačko pomešala.

Je s tačko pomešala,
S' je krempeljčke vžgala.

Muha za držico,
Komar za starašina.

Psi so b'li pa godci
S prevelik'mi gobci.

Mačke so b'le dekle,
Mesò so 'z mize vlekle.

Komar je z muho plesal,
Da se je medved tresal.

Muha se je obrnila,
Komarja je bacnila.

Komar prime poleno,
Vdar' muho pod koleno.

Ali preden drože pride,
Že muhi kri odide.

---

985. *Neznanega zapisovalca. — Iz Razlagove Pěsmarice 1863. l., str. 150, 151.*

986. *Zapisal* Ant. Pegan. — *Iz njegove zbirke, ki jo hrani Matica (str. 275—277). Verz 3. in 4. se ponavlja za vsakim odstavkom. Verz 18. se je glasil s prva:* Komarja v ret bacnila. *Pri verzu 21. stoji opomnja: „Eni pravijo tudi* dragar, *zopet drugi* pader.“

987.

(Iz Cerkna.)

Preljuba tičca drenova, kukuk!
Kako bi midva zinila, kukuk!

Al ti si bila, jest sem bil,
Kedo bo naj'na pros'(o) dobil?

Na stezi se je prikazala
Vsa stepena 'n umazana.

Caharija je bil pa petelin,
Na stezi se je prikazal ž njim:

Veselo ohcet delamo,
Brez kruha župco sreblemo,

Po njivi raste praprota,
Po hiši skače lakota.

Bogati se mi zdijo,
Pa na goli slami ležijo.

Okoli hiše tekajo,
Za sabo slamco vlečejo!

Vrabčeva svatba.

988.

(Iz Cerovca.)

Dekla k mlini nese
Žakel borovice.
Mlinara prosila:
„Hitro nam semeli,
Gostuvanje bomo meli.“
„„Koga 'te ženili?““

„Bolha hižo zméta,
Vuš pa déte zible,
Keber jesti kuha,
Stenica zabélavle,
Čuk pa drva séka,
Čapla trešče bere.“

„Vrabelj nam je ženih;
Lepo fletno glavo mâ,
Njo obračat hitro znà —
Hopsasa!

Zeba pa je sneha;
Lép ardeč nadrinjak ma,
Ki se njoj lepo navda —
Hopsasa!

Sinica je svatevca;
Malo drobno glavo ma,
Lepo je opletena —
Hopsasa!

---

987. *Zapisal* Jan. Kokošar. — *Iz njegove zbirke. Pesem je temna in zelo pokvarjena; v. 2. bi se moral morda glasiti*: Kako bi se midva ženila.

988. *Zapisal* Stanko Vraz. — *Iz VO. XIX. F. 41, kjer je pozneje to-le popravljeno:* 5] Gostovanje mo meli — 15 Jo obrača sem no tà — 19 joj — 27 K ne] Kaj ne. *Pripisano je tudi, da se poje kakor pesem:* Mož je derva vozâ * Od jutra do večera. — *Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. XIX. z. 87. Ta prepis se razlikuje, ne gledé na naglasna znamenja in apostrofe in pa* e *pred rom v tem: Na mestu prvih pet verzov stoje ti-le*: Polžek žmetno nese, * Da mu z lica teče. * Per mlini doli dene * No mlinaru reče: „Hitro nam semeli!“ * „„Kaj? je v takšoj sili?““ * „Gostuvanje mo meli!“ * — 8 Ziblje — 10 zabelava. — *Potem sta vtaknjena ta dva verza:* Pavuk žlare šivlje, * Hrošč pa šibje tere — 11 Čuk pa] Čapla — 12 Čapla] Šterk pa — 13 nam] pa — 15 Še obrača semotà — 18 erdeči — 19 njoj lepo] lepo joj — 21 je] pa je — *Verzi*

Sraka pa je kuharca;
Lep no béli furtoh ma,
K ne bo se zamazala —
Hopsasa!

Kosek pa je pozavčin;
Lehke drobne noge ma,
Hitro skače sem no ta —
Hopsasa!

Jastreb pa je starešin;
Dolge ostre škrample ma,
Lehko hitro strančira —
Hopsasa!

Žolna pa je kelnarca;
Močno dolgi klunek ma,
Lehko buče prevrtlâ —
Hopsasa!“

Komarjeva svatba.

989.

(Iz ljutomerske okolice.)

Komar se je ženiâ,
Muho si je vzeâ.

Gostuvanje bilo
V hiši na polici,
V hiši na polici,
Noter v herganjici.

Prišâ boter zajec,
Pernesâ koš jajec:
„To pa bomo jeli,
Gostuvanje mo méli!“

Prišla botra bolha,
Pernesla koš kruha:
„To pa bomo jeli,
Gostuvanje mo meli!“

Prišâ boter keber,
Pernesâ koš reber:
„To pa bomo jeli,
Gostuvanje mo meli!“

Prišla botra čmela,
Lépo je začela:
„Dinam, dinam, daja!
Dinam, dinam daja!“

Komar z muhoj pleše,
Muhi pa se neče.
Komar z muhoj pleše,
Da se zemlja treše.

Muha opešala,
Padara želvala.

25.—28. so postavljeni za 36. s temi premembami: 26 Lep no] Lepi — 27 K ne] Kaj ne — 31 semotà — 34 ojstre škramplje — 35] Lehko vse raztrančera — 38 kljunek.

989. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. B. 14, kjer je stalo s prva:* 1] Se komar ženia — 10, 18] Gostuvanje meli — 20 Ljepo — 33 Zgrabja. *Tam je pripisan tudi ta-le načrt melodije:*

Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. I. 28 s temi premembami: Za v. 10. pride precej 15—18. — 11 bouha — 20 Lépo] Prelépo — 22 daja] dajaja — 29] Ne, ne, žena! padara — 33 Zgrabi — 34 Vrže.

Glede tega naslova je primerjati še naslove „Ščinkavčeva svatba“ (št. 971), „Petelinova svatba“ (št. 981).

„Žena! ne padara!
Padari so dragi.“
Vzela je peračo,
Vergla mu v keblačo.

Zgrabiâ on polence,
Vergâ njoj v kolence:
„To ti bodi, muha,
Stara kurva gluha!“

990.

(Med Sčavnico in Pesnico.)

Komar se je ženil,
Muho si je vzel:
Komar je mož, komar je mož,
Komar je moška glava!

Gostovanje je bilo
V hiši na polici.

V hiši na polici,
Noter v hrganjici.

Bila je kuharica
Tetica stenica.

Prišel boter keber,
Prinesel koš reber.

Prišla botra bolha,
Prinesla koš kruha.

Beli kruh so jedli,
Brazino pa so pili.

Obod je bil godec,
Zakaj 'ma oster gobec.

Komar je z muho plesal,
Da se je zemlja tresla.

Muha ni dobro skočila,
Komarja razjezila.

Komar vzeme poleno,
Zažene muhi v koleno.

Muha omedlela,
Še tisti den je umrla.

Komar je bil vdovec,
Nikdar več ženolovec.

Takošna je bila
Komarjeva gostija.

991.

(Štajerska.)

Komar se je oženiâ
Na uno stran te gore:
Komár je móž, komár je móž,
Komar je mózka glava!

990. *Zapisal* Davorin Trstenjak. — *Iz Slov. Glasnika 1867. 297—298. Verza 3. in 4. se pojeta za vsakim odstavkom. Prva dva verza sloveta v narečju:* Komar se je ženia, * Müho si je vzea. — *Trstenjak pristavlja:* „*Variacijo te pesmi najdeš tudi v Razlagovi pesmarici.* Hrga, hrganjca, hrganjica *pomenja* haustrum, zajemač iz buče, tikve. *Najmenitniša beseda pa je* brazina. *Rajni Stanko Vraz mi je nekoč drugo pesen pel, v kateri se reče, da je junak „farezino pil, kar pa ni drugega, kakor barezina, brazina, ker Slovenci kraj Mure glasnih* b *radi v* f *na početku spremenjajo.*“ *Nadaljno izvajanje Trstenjakovo pač nima podstave, ker je beseda pač tujka: prim. ital.* marzemino, barzemino *in* balsamina, *vrsta vinske trte in vina.*

991. *Zapisal* Ivan Dragotin Šamperl. — *Iz VO. XIX. X. 40 (143, 146). Vraz je prepisal pesem tudi v VO. I. 29 s temi premembami:* 2 óno — 6 zemla.

Komar je z muhoj plesâ,
Da se je zemlja trosla.
Komar je móž, komar je móž,
Komar je mózka glava!

Muha se potajila,
Komara razsrdila.
Komar je móž, komar je móž,
Komar je mózka glava!

Popadnâ je poleno,
Njoj trešâ pod koleno.
Komar je móž, komar je móž,
Komar je mózka glava!

„Nesrečna bodi, muha,
Stara kobila gluha!“
Komar je móž, komar je móž,
Komar je mózka glava!

992.

(Iz Frama.)

Komar z' muhoj plaše,
Da se hiša trese.

Muhi pride hudo,
Da ji če krî uiti.

„Pošlite ji po padara,
Po padara na Blato!“

Prej ko padar pride,
Ji že krî uide.

Prišla botra strijna,
Prinesla firkel vina.

Prišel boter zajc,
Prinesel en košek jajc.

Prišla botra kuna,
Prinesla je dva kopuna.

Prišla botra muha,
Prinesla je en pisel kruha.

Prišla botra serna,
Vse jim je požerla.

Lepo gostijo napravlemo,
Brez kruha župo sreblemo!

993.

(Z Bleda.)

Komar in muha plešeta,
Nebo in zemljo treseta.

Muha pa je tako becnila,
Da je komarju pol rit' odbila.

Komar popade za polen',
Vdari muho pod kolen'.

Muho pa strašno boli,
Ker visi meso od kosti.

Muhi pošljejo po padarja,
Po ranjc'ga Franca Žnablarja.

Padar hitro priteče,
Muhi že vsa kri odteče.

Padar muho tako stiska,
Da kri v strop šprica.

Muha pa se je tako stegnila,
Da je vse lonce pobila.

---

992. *Zapisal* O. Caf; *pela Gertrud Falantan.* — *Iz CO. I. 28.*
993. *Zapisal* Fr. (Radivoj) Poznik. — *Iz NB. 12—13.*

994.

(Gorenjska.)

Komar pa z muho pleše, tralala!
Da se zemlja trese, hopsasa!

Muha se spotakne, tralala!
Nogo si zmakne, hopsasa!

Gredo po zdravnika, tralala!
Sila je velika, hopsasa!

Preden on priteče, tralala!
Muhi kri odteče, hopsasa!

995.

(S Srpenice.)

Komar in muha plešeta.
Nebo in zemljo treseta.
Muha je poskočila,
Komarja v ert cebníla.
Komar je vzel poleno,
Odbil je muh' koleno.

Muha pošlje po padarja.
Pred ko padar prileti,
Muha vboga že krepí.

996.

(Iz Vrbovca.)

Komar plaši, da se kuča trese,
Komar veli: bum, bum, bum!
Dobre gusle slagal bum.

Rastlinske svatbe.

997.

(Od Št. Jurija na Ščavnici.)

Bodite le pridni,
Ljubi otročiči,
Pojdemo na svate —
V šumo zeleno.

994. *Zapisal* Mat. Rodè. — *Iz njegove zbirke, ki mi jo je poslala slov. Matica III. 38.*

995. *Neznanega zapisovalca.* — *Iz Goriškega letnika za l. 1864. str. 213.*

996. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz HNP. I. 80.*

997. *Zapisal* Davorin Trstenjak. — *Iz Slov. Glasnika 1864, 23 v spisu* „Kobila te je iz jesena bincnila.“ *Tudi v Ogrskih Hrvatih omenja neka*

Hrast se bode ženil:
Bukev si košato
Bode vzel za ženo —
Ženo ljubljeno.

Gaber se bo ženil:
Brezo dolgolasko
Bode vzel za ženo —
Ženo ljubljeno.

Klen se bode ženil:
Lipo sladovico
Bode vzel za ženo —
Ženo ljubljeno.

Javor se bo ženil:
Topel trepetiko
Bode vzel za ženo —
Ženo ljubljeno.

Jesen se bo ženil:
Verbo gerbovačo
Bode vzel za ženo —
Ženo ljubljeno.

Gostija bo v dobravi,
V tem košatem logu,
Godci mili ptički —
Ptički pisani.

Kuharica lisica
Bo pečenke pekla,
Jelen pa natakal
Hladno vodico.

Petelinova snubitev.

998.

(Iz Lukovice.)

Petelin se je ženit šel,
Srečal ga je 'n star krepal.

„Kam se ti ženit greš?“
„„K mlinarjev' ta mlajši hčer!““
„Ti grdoba smrkova!
Mlinar je še men ne da:
Jaz imam saj štir' noge,
Ti pa imaš samo dve.“

Sedem let na skal' sedel,
Polž pa ga je dol zbezal.

Očka prav'jo: sedem sto,
Mat pa prav'jo: osem sto.

---

pesem rastlinsko svatbo; zapisal jo je velikem Borištofu Fr. Kuhač (III, št. 929) in slove:

Kralj Matijaš pod Bečom ležaše;
Pripev:
Lipa je divôjka!
Malo j svatov,
Nedade mu Beča varoša vzet.
Glas mi padne črna arapina,
Da divojku uz jezer pelaju.
Malo j' svatov, lipa je divojka,
Mladoženja j' kita rozmarina,
Zaručnica j' rožica rumena,
Posnašica j' pavenka zelena,
Stačilo je kita pušpanova,
Posnahulja j' bjela aleluja.

998. *Zapisal* M. Rodè. — *Iz njegove zbirke, I. 115—118. Za vsakim verzom se pristavlja:* Tidъl, tudъl deja!

Petelin šel pod okence,
Potrkal je na polkence.

Petelin vzel je oster meč,
Odsekal mucki tace preč.

Prišla je majhna mačica,
Podala mu je tačico.

Potem ga je en frakelj spil,
Potem se je pa 'tko vrtil!

Polževa snubitev.

999.

(Iz Cerovca.)

Polžek leze v ogledi
Po zelenoj tratici —
Žinga žinga, žinga ling,
Čunga čunga, slépi polž!
Po zelenoj tratici,
Noter v maloj hižici —
Žinga žinga, žinga ling,
Čunga čunga, slépi polž!
K enoj staroj vdovici,
K njenoj mladoj čerkici —
Žinga žinga, žinga ling,
Čunga čunga, slépi polž!
„Vzemi da me, čerkica,
Lepa mlada čerkica!“ —
Žinga žinga, žinga ling,
Čunga čunga, slépi polž!
Polžek pa leze domo
Po zelenem travniki —
Žinga linga, žinga ling,
Čunga lunga, slépi polž!
Pasla se na travniki
Stara séra kobila —
Žinga linga, žinga ling,
Čunga lunga, slépi polž!
Z glavicoj je kimala,
Z repekom je šligala —
Žinga linga, žinga ling,
Čunga lunga, slépi polž!
Kobila prestopila,
Polžeka je zdruznola —
Žinga linga, žinga ling,
Čunga lunga, slépi polž!
„Oj nesrečna kobila,
Kaj si mi moža vbila!“
Žinga linga, žinga ling,
Čunga lunga, slépi polž!

999. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. F. 40, kjer je tudi ta-le načrt melodije:*

Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. I. 27 s temi premembami, ne gledé na naglasna znamenja in na to, da se piše povsod použ *za* polž: 1 Použek — 3, 7, 15 žinga, žinga] linga, žinga — 4, 8, 16 čunga] lunga — 14 čerkica] deklica. — *Po verzu 16. so vtaknjeni ti štirje*: Prosi nama le svati, * Lepi mladi použek ti — * Žinga linga, žinga ling, * Čunga lunga — slépi použ! — 17 Použek leze nazaj domó. — 21] Na travniki se pasla — 29 Kobila] Kobila je — 30 Použeka.

Obadova snubitev.

1000.

(Z vzhodnega Štajerja.)

Hobad po placi šeče,
Na konju lepo pleše.

Vidi ga stenica,
Mlada vdovičica.

Reče pajdišici,
Muhi na polici:

„Vidiš, moja draga,
Lepega junaka?

Raj b' ga štela meti,
Kak kaj kol na sveti."

Žlabra muha teče,
To hobadi reče.

Ko hobad to zvedi,
Taki joj je kredi.

„Čuj, ti preljubljena,
Češ mi biti žena?"

„„Tebe za moža vzeti? —
Mogla bi znoreti!

Ja, ki tancam némški,
Malo še vem slovenski!

Ki mam rdeče janjke,
Kuplene za banjke!

Ja sem že komare,
Mlade ferboltare,

Ja sem že seršene,
Svetle negerale,

Ja sem čmeoce školnike
Mela za oglednike!""

Čuk snubi sovo.

1001.

(Iz Jurketincev pri Varaždinu.)

Čuk sedi, čuk sedi
Na borovem trčku,
Sam sedi, sam sedi,
Sam děvojku snobi:
„Ojdi sim, ojdi sim,
Děvojčica mlada!

„„Nejdem ti, nejdem ti,
Da me majka kara!""
„Če boš ti, če boš ti,
Majku poslušala,
Kesno boš, kesno boš
Svojim lubim spala!"

1000. *Zapisal* Stanko Vraz. — *Iz VO. XIX. s. 298. Za vsakim odstavkom se pristavlja*: Hop, hop, hop! *Vraz je prepisal pesem vnovič v VO. XIX. z. 86, toda papirja je nekoliko odtrgano in ne dá se več razbrati vsa. Predrugačeno je med drugim, v kolikor se dá brati, to*: 1] Hobad si sabljo perp(aše?) — 3 Vidi] Zagledne — 9 bi — 11] Žlabrava mušica teče — 17] Jaz tebe vzeti? — 18 obnoreti — 19, 20 *manjka* — 26 Svetle] Mlade — 27 čmelce.

1001. *Zapisal* Rik. Ferd. Plohl. — *Iz njegovih HNP. III. 31.*

1002.

(Iz Cerovca.)

Čuk sedi na veji,
Sova na kamenji.
Čuk pa sovi kima:
„Vzemva da se mija!
Vzemva da se mija,
Za 'no bučo vina!“
Vino sta popila,
Bučo sta razbila.
„Čêš ti mene tepâ,
Što de t' kruhek peka?
Čêš ti mene suvâ,
Što de t' župo kuha?“

1003.

(Kranjska.)

Vse ptice se možijo li spomlad,
Samo sova se za čuka joka, k je premlad.
Čuk sedi na veji, tralala!
Sova pa na leji, hopsasa!
Sova čuku miga: tralala!
„Ak češ, jez te vzamem, hopsasa!“
Čuk je sove vprašal: tralala!
„„Kolko boš ti dote imela? hopsasa!““
Sova čuku pravi: tralala!
„Eno bučo vina, hopsasa!“
„Vince popijemo, tralala!
Bučo pa vbijemo! hopsasa!““

1004.

(Iz Predvora.)

Čuk sъdí na véjъ, tralala!
Sova na veréjъ, hopsasa!

„Kaj boš dote jméwa? tralala!“
„„Eno bučo vina: hopsasa!““

„Vinъ bowa spíwa, tralala!
Bučo bova wbíwa, hopsasa!“

Taka je ъljbezъn — tralala!
Céle kránjšče d'žele, hopsasa!

1002. *Zapisal* St. Vraz. — *Iz VO. XIX. o. 270.*

1003. *Neznanega zapisovalca.* — *Iz SPKN. V. 51.*

1004. *Zapisal* M. Valjavec. — *Iz Kresa IV. 180. V Valjavčevem rokopisu, ki ga je hranil Miklošič, je pisana ta pesem v knjižni slovenščini in se razločuje od zgoranjega natiska, ne gledé na* l *za* w, *v tem*: 1 sedí . . . véji — 2 veréji — 3 imela — 5 Vino — 6 vbila — 7] To je pa ljubezen — 8 krajnske.

1005.

(Iz Moravč.)

Čuk sedi na vejici, tralala,
Sova pa v kobeljci, hopsasa!

„Midva se bova vzela, tralala!“
„„Šembraj, ta bo prava, hopsasa!““

„Koljko boš imela dote? tralala!“
„„Eno bučo vina, hopsasa!““

„Bučo bova vbila, tralala!
Vince bova spila, hopsasa!“

1006.

(Kranjska.)

Sova je na vejci, tralala!
Čuk je pa v komedji, hopsasa!

„Midvá se vzela bova, trajlala!“
„„Šembraj, to je prava, hopsasa!““

„Kaj boš 'mela dote? trajlala!“
„„Eno bučo vina, hopsasa!““

„Bučo bova vbila, trajlala!
Vínček bova spila! hopsasa!“

1005. *Zapisal* Fr. (Radivoj) Poznik. — *Iz NB. 11.*

1006. *Zapisal* Fr. (Jaroslav) Štrukelj. — *Iz Slov. Glasnika 1861. (VII.) 11.*

Opomnja. *Pesmi pripovednega značaja so uvrščene tudi sem ter tje v drugih delih te zbirke; zlasti jih je najti med obrednimi, med obsmrtnicami in šaljivimi; v ta dél niso sprejete zato, ker ni pripovedna vsebina poglavitna njih črta.*